

ALMANAH ANTICIPATIA

„Să sădim în conștiința tineretului spiritul revoluționar, dorința de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și cunoașterii umane, voința de a acționa în toate împrejurările ca revoluționari, ca patrioți, de a-și servi întotdeauna poporul, cauza socialismului, pacea“.

NICOLAE CEAUȘESCU

ANTICIPATIA

Niciodată omenirea nu a fost mai preocupată și îngrijorată pentru propriul ei viitor ca în prezent. Oameni de toate vîrstele, de toate preocupările, din cele mai diverse colțuri ale lumii își pun cu legitimitate nelinește o întrebare — ce ne așteaptă în viitor? Răspunsul baleiază toată gama posibilităților, de la pesimismul cel mai amar, cu previziunea unui holocaust nuclear, pînă la optimismul cel mai robust, care nu poate să admită că omul nu este o ființă totuși rațională.

„Străbătem o epocă foarte agitată, omenirea fiind zguduită de cutremure, furtuni și uragane economice, politice și militare de mari proporții, care pun popoarele la grele încercări, le provoacă mari pagube și suferințe”, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, președintele republicii de la înalta tribună a Conferinței Naționale a P.C.R., surprinzînd cu o deosebită forță de sugestie și luciditate esența complexului proces al dinamicii societății de azi.

Într-adevăr, omenirea se află la răscruce, confruntîndu-se cu probleme grave, subliniate în nenumărate rînduri de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

De-a lungul timpului, s-a acumulat o intolerabilă situație de inechitate socială și politică ce impune realizarea unei noi ordini internaționale sub aspect politic și economic, precum și profunde transformări sociale în multe părți ale lumii; în timp ce anumite țări acumulează valori uriașe, profitînd de un avans tehnologic realizat în decursul istoriei, altele ating niveluri din ce în ce mai scăzute, confruntîndu-se cu serioase probleme economice și sociale.

A devenit foarte clar că acest dezechilibru în continuă agravare este rodul unei transferări inechitabile de valori materiale și spirituale dinspre țările sărace înspre cele bogate. Acest dezechilibru devine cu atît mai periculos cu cît el se desfășoară pe fondul unor grave carențe în satisfacerea pe plan global a necesităților energetice, de materii prime datorită secătuirii resurselor naturale ale planetei printr-o exploatare exagerată și o folosire nerațională a lor.

La toate acestea se adaugă neglijențele uneori iresponsabile la adresa echilibrului ecologic, cît și proporțiile devenite aproape incredibile ale exploziei informaționale. Peste tot inechitatea își spune cuvîntul cu stăruitoare permanență. Materiile prime și energia sînt distribuite inegal față de cerințele țărilor

sau națiunilor, poluarea grevează în primul rînd țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, explozia informațională este de neabordat pentru țările care sînt lipsite de mijloacele moderne de prelucrare a informației. Riscul devine insuportabil și aberant odată cu declanșarea unei curse fără precedent a înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare. Cantități enorme de materii prime și energie, de inteligență umană sînt investite în mijloacele din ce în ce mai sofisticate deucidere. Omenirea este „preparată” din punct de vedere psihologic pentru a se „acomoda” cu ideea unui eventual război. Anumite reviste specializate în cultivarea confruntării publice, cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, scenariile strategice, evaluînd în permanență forța de distrugere a noilor arme. Cosmosul, pînă mai ieri liniștit, devine teatrul unor experimentări periculoase.

Omenirea încă nu și-a pierdut speranța într-un viitor fericit. Toate popoarele lumii, toate forțele progresiste au înțeles că au datoria de a înfrunta acest pericol, că e necesar mai mult ca oricînd de a lupta cu toate mijloacele pentru înlăturarea lui. Marșuri ale păcii, apeluri lansate de mișcările și forțele populare, pozițiile unor partide sau formațiuni politice progresiste indică faptul că din ce în ce mai multă lume a înțeles că a sosit ora unei opțiuni fundamentale, fără echivoc. Partidul nostru, prin glasul tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, și-a exprimat nu o dată poziția intransigentă, fermă și clară pentru înlăturarea cît mai grabnică a tuturor mijloacelor de distrugere în masă existente, pentru deturnarea tuturor fondurilor absorbite de înarmare spre obiective pașnice.

„Omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune în pericol însăși civilizația, existența societății omenesci. De aceea, problema fundamentală a epocii noastre este preîntîmpinarea războiului și asigurarea păcii. Mai mult ca oricînd trebuie să facem totul pentru a bara calea războiului, pentru a asigura pacea... Pînă la desființarea blocurilor ar avea o importanță deosebită dacă statele celor două blocuri militare ar trece, de comun acord, la reducerea cu 20 la sută a cheltuielilor militare față de nivelul din 1982 pînă în 1985.” Iată poziția profund umanistă și pașnică a partidului nostru, a României socialiste, propunerile realiste și constructive exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a

partidului, în contextul agravării și deteriorării relațiilor internaționale, al tendințelor din ce în ce mai manifeste de folosire a forței și a amenințării cu forța, al acumulărilor fără precedent a arsenalelor militare și mai ales al sporirii potențialului distructiv nuclear.

Această atmosferă de încordată tensiune, această problematică vitală pentru existența omenirii la nivel planetar este firesc să se regăsească și în literatura de anticipație. Mai mult chiar, această literatură are meritul de a sugera soluții, de a lansa avertismente pentru a contura pericolele ce planează asupra viitorului. În acest mod literatura de anticipație devine angajantă, am spune chiar militantă, preocupându-se de rezolvarea grijilor de astăzi, a problemelor contemporane cu care se confruntă societatea prin extrapolarea consecințelor lor în viitor. În istoria atât de zbuclumată a literaturii științifico-fantastice, literatură care cu greu își găsește criteriile exacte, inflexibile de a se delimita din marea literatură, reținem în acest sens o tendință din ce în ce mai vădită, care se accentuează în perioada din urmă, pentru problematica politicului, în special a abordării problemei existenței omenirii în confruntarea cu pericolul nuclear, a alienării omului în confruntarea cu tehnica, astfel încât, deși subiectele par a se depărta în viitor, tematica lor devine din ce în ce mai aproape de preocupările individului de astăzi. Nu avem intenția de a dezvolta în rindurile de față un articol de critică literară, mai ales că acest lucru este tratat cu mult profesionalism în paginile almanahului la rubrica „Galaxia S.F.”. Am adăuga aici însă necesitatea unei preocupări și mai susținute din partea criticilor de specialitate în abordarea acestui domeniu cu mare priză la public, în paralel cu tendința vădită din partea amatorilor de literatură S.F. de a nu neglija formulele stilistice și regulile fundamentale ale literaturii.

Un loc aparte în acest almanah îl au medaliale — formule de evidențiere a activității meritorii pentru cei mai tineri creatori din acest domeniu. Este vorba de Rodica Bretin, de Radu Pinteș, Marcel Luca și Alexandru Ungureanu, bienecunoscuți fanilor prin premiile câștigate la concursurile realizate în ultima perioadă, în special la ultima consfățuire de la Sibiu și la concursul „Avertisment pentru liniștea planetei”. Sînt cîteva lucrări care îi recomandă pe autorii lor și justifică ideea că literatura de anticipație este o literatură angajată, ce dorește să-și spună cuvîntul în modul în care trebuie să înțelegem perspectivele societății omenești.

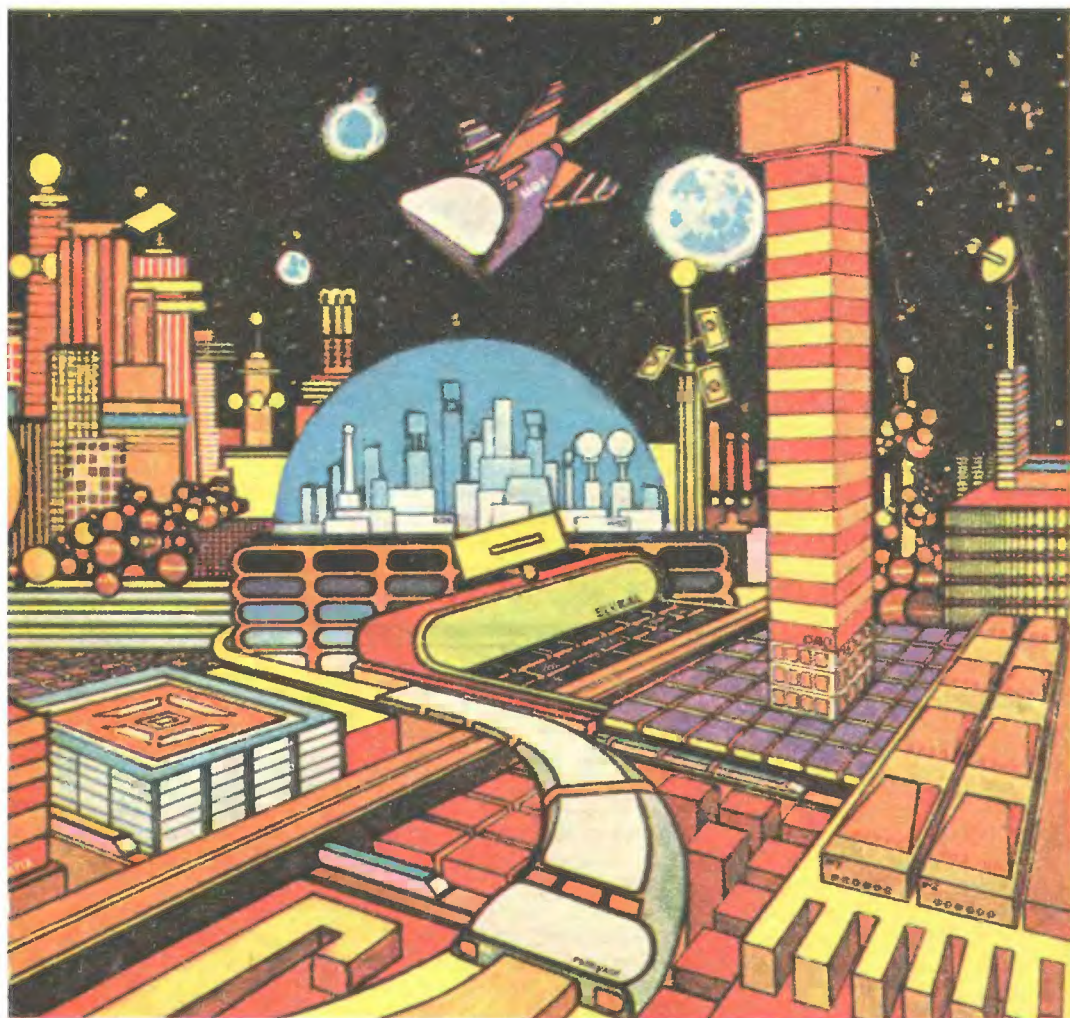
Aminteam la început că tematica predilectă a literaturii de anticipație din ultima perioadă vizează două posibile conflicte, ce se cer într-o perspectivă imediată studiate și soluționate. Este vorba de confruntarea cu potenția-

lul de risc din ce în ce mai alarmant al unui posibil război nuclear nimicitor la „concurință” cu o catastrofă ecologică și de o posibilă alienare a omului, ca entitate socială distinctă, cu toate drepturile și obligațiile ce-i decurg din acest statut, la impactul cu tehnica modernă, în special cu informatica.

Ultima ipostază este realizată într-o măsură, credem noi, deosebit de interesantă — și totodată șocantă prin surprinzătoarea inversare de roluri — în povestirea „Codemus” care, în ultimă instanță, se transformă într-o vibrantă pledoarie pentru ca omul să rămînă om, cu toate sentimentele, chiar defectele ce-l caracterizează.

În ceea ce privește riscul unui cataclism nimicitor, ne oprim cu recomandările la trei lucrări foarte diferite între ele, de autori diferiți și scrise în timpuri diferite, toate avînd însă un numitor comun — o condamnare fără echivoc a violenței, a confruntării, a înarmării abe-

SERGIU NICOLA

rante, a iraționalului dus la nivel de axiomă. Este vorba de „Comando”, o lucrare scrisă de un tânăr — Ioan Popa —, „Întoarcerea acasă” și „Regii nisipurilor”, aparținând unor autori americani.

Subiectele sînt extrem de diverse, conflictele se desfășoară pe perioade diferite, simbolistica exprimată și modalitatea de expresie sînt deosebite. Toate sînt la fel de incitante și convingătoare, reușind să ne facă să înțelegem că nu există o altă alternativă în situația de acum decît de a alege calea raționalului, de a înlătura violența, de a alege progresul pașnic și de a înlătura confruntarea, de a alege înțelegerea, armonia și de a înlătura haosul.

Un cuvînt aparte trebuie spus despre nuvela „Regii nisipurilor” de R. Martin, premiată cu două prestigioase distincții americane — premiile „Hugo” și „Nebula”. Întreaga acțiune — șocantă mai ales prin atmosfera de groază pe care o creează — conține nebanuit de

multe semnificații. Una însă se desprinde cu multă claritate — îndeosebi finalul, similar procedeelelor fabulelor, o conturează —, și anume că violența, cruzimea cultivate cu sînge rece conduc în mod obiectiv la autodistrugere. Merită deci să meditam puțin asupra ideii că nu numai tehnicizarea excesivă reprezintă un pericol real de dezumanizare, dar și excesele unor defecte pe care le considerăm deseori mult prea „umane”.

Chiar dacă în ansamblu almanahul ar putea apărea unora tematizat ca orientare, tendința vădită spre problematica politicului, spre gravele probleme cu care se confruntă omenirea, acest neajuns este minor în comparație cu demonstrația, sperăm, convingătoare că literatura de anticipație, departe de a fi un experiment evazionist, este o literatură adînc ancorată în problematica esențială, fundamentală a omului de astăzi.

IOAN ALBESCU

Deși știința de a prognoza viitorul s-a dezvoltat spectaculos în ultima perioadă — e suficient să amintim câteva cărți de referință apărute precum „Șocul viitorului”, „Sfidarea mondială” etc. — specialiștii și nu numai ei sînt de părere că vom avea în perspectivă și multe surprize. Veți vedea cît de interesante pot fi dezbaterele în rîndul oamenilor de știință și a scriitorilor, pe care le provoacă întrebările despre viitor.

Continuînd inițiativa din ediția precedentă „Ancheta S.F.” din acest almanah a căpătat amploare internațională. Alături de ilustre personalități românești au răspuns, și veți fi de acord că într-o manieră foarte interesantă și originală, scriitori și oameni de știință din Anglia, Canada, Franța, Italia, S.U.A. și U.R.S.S. Pentru sprijinul acordat în realizarea acestei anchete internaționale mulțumim tovarășilor Vladimir Colin, Ion Hobana și Adrian Rogoz, precum și redacției sovietice „Tehnica moloději”. Iată, deci, întrebările:

1. Există, în viitor, anumite limite pentru existența omenească?
2. Care este viitorul roboților și în ce măsură credeți că vor afecta ei condiția umană?
3. Dacă ați putea călători în timp, ce moment al trecutului v-ați alege și de ce?

Prof. dr. ing. MIHAI DRĂGĂNESCU

1. Există în prezent o serie de limite conturate și care, dacă vor putea fi depășite, atunci întrebarea are un sens deosebit de adînc. Un război nuclear poate constitui o limită pentru existența omenească. Capacitatea Pămîntului de a purta un număr finit de oameni în condiții normale ecologice și de civilizație constituie o limită care poate fi evitată. Legea entropiei prevede o stingere a societății și vieții pe Pămînt cu atît mai rapidă cu cît consumăm mai repede resursele disponibile. Un accident astral sau

cosmic ar putea anihila Pămîntul sau chiar Universul nostru.

Dacă nicăieri în Univers nu ar mai exista viață și conștiință, atunci Universul ar deveni ca și inexistent și poate că nici nu ar mai continua să existe. Ne putem imagina Universul păstrînd rădăcini în cosmosul profund atît timp cît există ființe vii. Datorită acestor rădăcini se pot păstra, în principiu, mari speranțe pentru existența omenească, adică pentru viul cu conștiință, care poate depăși multe limite prin însăși natura

sa. Dar aceasta este o poziție filosofică.

2. Cred că este interesant de comparat evoluția biologică cu aceea a mașinilor și roboților. În evoluția ființelor vii apariția muncii, limbajului natural și conștiinței au constituit momente deosebite. Ele se înscriu în preistoria omenirii. Prin ele, omul s-a desprins de biologic, desigur numai în parte, devenind și o ființă socială.

Mașinile evoluează de asemenea. La început erau conduse numai de om, apoi o serie de reglaje au devenit independente, pentru a se ajunge astăzi la roboți cu simțuri artificiale și inteligență artificială. Întrebarea care se pune

este dacă și ele se vor desprinde de artificial, adică vor deveni întru totul similare omului, conviețuind, concurând sau înlocuind omul?

Ne găsim în fața unei probleme pe care, iarăși, știința nu a elucidat-o încă și care se dezbate pe plan filosofic, aceea a raportului dintre inteligența naturală (IN) și inteligența artificială (IA). Chiar dacă $IA \neq IN$, totuși, cea mai mare parte a comportamentului inteligent, și nu numai a acestuia, poate fi preluată de un robot în viitor, mai puțin, probabil, o anumită capacitate de creație care va rămâne un atribut al omului.

Un robot nu va avea o motivație internă pentru artă, poezie, creație. Dar având inteligență, se pune întrebarea dacă nu va căuta să-și apropie viul, să-și adauge substanță biologică pentru a se transforma din robot cu inteligență artificială în robot cu inteligență artificială vie (IAV). În acest ultim caz, $IAV = IN$. Întrebarea care se pune este dacă el va reuși să producă singur saltul de la IA la IAV sau o întâmplare va juca rolul unei mutații care să ducă apoi la selecția „naturală” a unei specii de roboți cu IAV. Până la un ase-

menea salt, condiția umană, în mod normal, va beneficia de prezența roboților având în vedere că ei vor servi omul și societatea, permițând acestora din urmă să atingă stadiul unei adevărate civilizații. Dacă societatea va deveni o civilizație nu vor fi motive să ne temem de roboții IAV. Poate că ei vor duce conștiința înainte dacă potențialul biologic al speciei umane va scădea și nu va putea fi refăcut.

3. Nu aș alege un moment al trecutului, ci mai curând unul al viitorului. Motivele le-am expus, de fapt, prin răspunsurile la cele două întrebări de mai înainte, deoarece ar fi interesant de știut cum vom rezolva problemele limitelor care ne stau în față, cum va arăta societatea în urma celei de a doua revoluții industriale, în care inteligența artificială și roboții vor juca un rol important și dacă vom atinge stadiul unei civilizații socio-umane. Nu cred că aș alege un moment al viitorului cu roboți IAV și poate că nici nu vom admite apariția lor dacă acest lucru ne va sta în putință. Dar cine știe dacă nu o vom dori pentru ca el să continue cultura, știința și existența Universului?

duel cu sine însăși. Creându-și o armă superioară — inteligența umană cunoscută — natura nu-i dă decât un răgaz limitat pentru a îndeplini această funcție. Acumularea de perturbații în codul genetic decurge repede, fapt pentru care biologii și medicii consideră că durata maximă a vieții umane este de 200 ani, iar a întregii omeniri de 300 000 de ani. Totuși, raportându-ne la momentul în care omenirea și-a propus asemenea scopuri, ca de exemplu cunoașterea Universului și transformarea acestuia, duratele de viață amintite sînt categoric insuficiente. Durata de viață determină, desigur, scopul vieții. Omenirea tinde, fără îndoială, spre nemurire. Ea s-a gândit deja la modul cum să poată obține nemurirea memoriei colective a umanității: pe pelicule foto și pe hirtie, în biblioteci și arhive. Acest drum spre nemurire continuă...

2. Viitorul roboților este strîns legat de viitorul omenirii, de nemurirea acesteia. Necesitățile imperioase ale secolului pe care-l trăim au dat viață roboților scoși din paginile lucrărilor de literatură științifico-fantastică. Altă dată omul putea să recurgă la alte ajutoare, ca de exemplu la ciine, cal, cămilă, vacă. Acum însă el are ajutoare mecanice puternice, izvorite nu din prima, ci dintr-a doua natură pe care el însuși și-a creat-o în jurul său. Pe măsură ce roboții vor deveni tot mai complecși, ei se vor transforma treptat din ajutoare în „fii” ai inteligenței umane, cărora, în cele din

IGOR ROSOHOVATSKI

SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Pentru a răspunde la întrebarea referitoare la limitele vieții umane, trebuie să ne gândim la duratele de viață existente în natura planetei noastre. Se pare că în natură există o întreagă gamă de durate de viață — de la clipă la nemurire, aceasta din urmă fiind proprie celor mai înfime creaturi: ființe unicelulare. La capătul vieții individuale, organismul unicelular (bacteriile, de pildă) se divide în două, în felul acesta el determinînd două vieți noi. În acest caz, cadavrele lipsesc, fenomenul de moarte neexistînd, fiind vorba doar de o multiplicare infinită a vieții. Orice organism complex, inclusiv cel uman, nu este altceva decît o comunitate gigantică de celule care, prin structură și funcții, nu se desosebesc principal de celulele

cu viață autonomă. Oamenii de știință au plasat celule izolate ale corpului uman într-o soluție nutritivă și au constatat că fiecare dintre ele au început un ciclu propriu de viață, cu o dezvoltare și diviziune corespunzătoare. S-a dovedit că însăși asocierea celulelor în organisme superioare organizate, apariția printre ele a unei specificități puternice le-a condamnat la moarte inevitabilă, la capătul unui număr determinat de diviziuni. În condiții de laborator ea a survenit după 40—50 de diviziuni. Care este însă situația în organismul uman?

Aici procesul decurge sporind aidoma bulgărului de zăpadă. Moartea unor celule conduce însă la slăbirea sistemelor de apărare, atrăgînd după sine pieirea altor celule. Natura intră într-un paradoxal

STEFAN LEFTEROV

urmă, omul va încerca să le transcrie propria-i esență — memoria, metode de rezolvare a problemelor, caracteristicile principale ale personalității; de pe organismul natural, pe cel artificial, construit pe aceleași principii ca și organismul robotului, cu posibilități de înlocuire a părților componente, de a construi și reconstrui, de a capta — cu ajutorul bateriilor electrice și a acumulatorilor — energia răspândită în spațiu etc. Despre toate acestea relatează povestirile mele „Afacerea comandorului” ai căror eroi sînt oameni sintetici, lucrări care au fost publicate în Colecția „Povestiri științifico-fantastice” nr. 283—284. Am închinat acestei teme și alte povestiri pe care le-am scris, anume „Oaspetele” („Tînăra Gardă”, 1979).

3. Cu mașina timpului aș vrea să ajung la momentul de început al apariției Universului pentru a lămurii, în fine, ceea ce este „începutul începutului”. Sigur că în acest fel aș lipsi pe mulți oameni de știință de obiectul cercetărilor lor, de perspective și de multe altele.

A.E. VAN VOGT

SCRIITOR, STATELE UNITE ALE AMERICII

1. Procesul de îmbătrînire constituie o interacțiune complexă bio-chimică. Îmbunătățirea regimului de alimentație din ultimele cîteva decenii prin asigurarea vitaminelor și sărurilor minerale necesare celor mai simple nevoi ale corpului au prelungit viețile multor oameni în acești ani pînă într-atît încît sistemul de asigurări sociale din S.U.A. pentru oamenii de peste 65 de ani este realmente în pericol. Previțiunile asupra numărului de potențiali beneficiari par să fi fost subestimate. Acesta este numai începutul. Cu vreo doi ani în urmă, la un congres al biochimicștilor consacrat problemei îmbătrînirii, s-a stabilit că următorul pas important va fi o metodă biochimică de a controla anumite procese și particule deja identificate în creier. Ca urmare, durata medie a vieții omului ar putea fi de aproximativ 800 ani.

SERGIU NICOLA

Pe lângă aceasta, studiul altor procese și mai complicate ale îmbătrînirii ar putea duce practic la imortalitate pentru indivizii destul de norocoși ca să fie în viață cînd cercetările vor da roadele așteptate.

2. Am un roman științifico-fantastic în curs de apariție, intitulat *Lumea calculatoarelor*. În roman, un calculator cu anumite limite „conduce” Statele Unite ale Americii, în sensul că răspunde la toate apelurile telefonice, menține securitatea locuințelor, rezolvă orice problemă științifică și furnizează date la cerere... și menține legătura cu calculatoare similare din Europa, Asia și Uniunea Sovietică. Povestea se petrece, desigur, într-un viitor mai îndepărtat. Dar, între timp, va fi un progres continuu spre un asemenea viitor al super-calculatoarelor — aceasta este previziunea mea.

3. Cu doi ani în urmă, am

scris, pentru o publicație germană, o povestire intitulată *Ziua perfectă*. Personajul principal avea posibilitatea pe care o imaginați dumneavoastră, aceea de a călători în trecutul său. El alege ziua căsătoriei sale, în anul 1953. Fusesse cea mai fericită zi din viața sa. Dar în noaptea nunții, tînăra soție s-a strecurat afară din pat pe cînd el dormea și n-a mai știut nimic despre ea, niciodată. Scopul călătoriei sale înapoi în acea zi „perfectă” era de a aștepta afară toată noaptea pentru a vedea unde s-a dus soția sa.

Dacă eu aș avea posibilitatea să mă întorc înapoi în timp, atunci trebuie să amintesc că m-am născut în 1912. De atunci, mulți membri ai familiei și mulți prieteni dragi au dispărut. Cred că aș alege un timp și o împrejurare în care l-aș putea reîntîlni pe toți. Trăind cursul normal al existenței mele, am fost foarte ocupat și n-am acordat destul timp acestor oameni deosebit de prețioși.

Prof. dr. ing. IONEL I. PURICA

1. Atunci când ne întrebăm despre limite în existența omului ar trebui să precizăm despre care om este vorba — „homo sapiens”, „homo socius”, „homo politicus”, „homo faber” etc. — și despre ce fel de relații între oameni — „homo hominis...” sau între oameni ca elemente ale unei societăți care se vrea încadrată în mod armonios în mediul natural?

Caracteristicile „existenței umane” au suferit modificări sensibile în decursul evoluției „omenirii”. Nu putem compara existența omului din paleolitic cu cea a omului din secolul nostru și aceasta pentru că omul a trecut de la o existență dominată de faptul că era un element al unei mulțimi, „omenirea”, cu care era slab cuplat, la o existență în cadrul unei „societăți” bine structurate, în care gradele de libertate sînt de altă natură și anume de aceea permisă de un cuplaj tare.

Dacă ținem seama că această trecere se datorește efortului omenirii de a transforma natura și că orice transformare a naturii pune generațiile următoare în situația de a se adapta unui nou mediu, sînt conștii că acest proces va continua. Existența generațiilor care vin după noi va fi afectată de modul în care noi încercăm să transformăm natura pentru a ne satisface ceea ce credem astăzi că reprezintă idealul de viață uman.

2. Inteligența artificială și automatizarea sînt instrumente cu care Inteligența socială umană încearcă să-și mărească capacitatea de interacțiune cu Universul.

Ca orice instrumente, vor fi supuse proceselor de evoluție implicate de schimbarea inteligenței umane, care este într-o continuă adaptare la mediul pe care ea însăși îl schimbă.

Însăși crearea inteligenței artificiale, reprezentînd o modificare a mediului, conduce la o evoluție a inteligenței sociale naturale.

Un prim rezultat în modificarea condiției umane ar putea fi că va oferi un timp mai îndelung pentru ca oamenii

să-și exercite capacitatea de gândire, căci, așa cum spunea Blaise Pascal în secolul al XVII-lea: „Omul nu este decît o trestie, cea mai firavă din natură, dar este o trestie care gîndește. Nu e nevoie ca Universul întreg să se înarmeze ca să-l strivească; un abur, o picătură de apă sînt destul ca să-l ucidă. Dar, de l-ar și strivi Universul, omul încă ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucide, pentru că el știe că moare, pe cînd de avantajul pe care îl are asupra lui Universul nu știe nimic”.

Dacă pornim de la ideea că civilizația și cultura noastră sînt rezultatul gîndirii unor genii, răspunsul se impune de la sine.

3. Inteligența umană a suferit o evoluție pe care cu greu o putem reconstitui as-

tăzi cu elementele pe care istoria ni le pune la îndemînă.

Deoarece cred că în neolitic s-a făcut un salt esențial în capacitatea intelectuală a omului, mi-ar face plăcere să mă pot întoarce în neolitic, pentru a putea studia caracteristicile principale ale acestui salt de inteligență.

ARKADII STRUGATKI

SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Se are în vedere o posibilă dispariție a omenirii? Sincer vorbind, nu știu să răspund la această întrebare.

2. Roboții — trebuie să sperăm — vor căpăta în viitor o largă răspîndire și vor spori considerabil potențialul tehnologic al omenirii. Dar răspunsul nu este deloc simplu, întrucît o introducere generală a roboților în viața noastră influențează psihologia

oamenilor, implică prea mulți factori, unii dintre ei chiar nebănuți.

3. Fără îndoială, mi-aș alege unul din cele două războaie: civil și Marele Război pentru Apărarea Patriei. După părerea mea, acestea au fost cele mai critice perioade din istoria patriei mele, care au avut în același timp o importanță hotărîtoare pentru destinele întregii omeniri.

LINO ALDANI

SCRIITOR, ITALIA

1. Fiecare specie vie este supusă legilor evoluției, dar specia umană constituie o excepție, fiind singura în măsură să prevadă, să programeze și să-și construiască viitorul. Putem influența natura, modifica mediul înconjurător, putem interveni asupra patrimoniului genetic al plantelor, animalelor și chiar al omului. Mai mult, am ajuns la o asemenea putere de autodistrugere, încît Apocalipsul, văzut de secole ca o pedeapsă externă și transcendentă, este astăzi o categorie imanentă a însăși existenței noastre. Infinitul sau absolutul nu mai este puterea lui Dumnezeu,

este puterea naturii, adică puterea noastră a oamenilor.

Putem spune împreună cu Günther Anders: „Sîntem seniorii Apocalipsului/ Infinitul sîntem noi”.

Dar neliniștea în fața acestui Apocalips nu se manifestă cu aceeași intensitate la toate nivelele. În general, fiecare discurs asupra escatologiei atomice lasă indiferent pe omul de pe stradă, cel care s-a obișnuit să trăiască cu bomba, ca și cum bomba n-ar exista.

Explicația constă în faptul că de tot ceea ce nu ne putem ocupa, și nu consimțim să ne ocupăm, sîrșește prin

a nu ne mai preocupa. Este aceasta o scăpare datorată unui fel de somnolențe morale mereu în capcana confruntărilor noastre, torpoare ce trebuie combătută și transformată într-o cotidiană și vigilență neliniște ce trebuie să însoțească opțiunile noastre chiar cele mai irelevante.

Problema bombei, adică problema supraviețuirii noastre, poate fi înfruntată și rezolvată numai dacă lenea și superficialitatea pericolului în mase vor face loc cunoașterii profunde a crizei de creștere pe care specia umană o traversează.

2. Informatica, telematica și automatica ne oferă posibilități clare, care vor crește în viitor într-o manieră impresionantă. Sintem în pragul unei revoluții în modul de trai; cu trecerea timpului vom accede la o cantitate tot mai mare de informații pe care le vom găsi înecate într-o rețea tot mai strânsă de relații cu alți oameni și mașini.

Să reținem deopotrivă și partea negativă a unei accepțiuni prea entuziaste a tuturor acestora. Ceea ce aștează apare necesar și ceea ce a lipsit cu ocazia altor recente revoluții tehnologice este un gest responsabil și conștiința a ceea ce trebuie să facem, pentru că depinde de noi să dirijăm lucrurile și să utilizăm aceste mijloace în sensul unei libertăți sporite și nu în sensul pierderii identității persoanei. În alți termeni, tehnica și civilizația în complexul lor sînt rezultatul unei continue opțiuni care se manifestă la cele mai mici decizii, chiar inconștiente și iraționale. Efectul lor cumulativ duce la o alienare care ne confruntă cu mașina, pentru că aștează sintem în stadiul unei cunoașteri incomplete, fiindcă am respins să ne întrebăm ce parte a informației o putem asimila în mod inteligent. Pentru aceasta, cea mai stringentă necesitate este umanizarea tehnicii, chiar cu prețul reducerii temporare a dezvoltării și a consumului.

Sarcasticul aforism al lui Samuel Butler, după care omul este un instrument inconștient de care mașina se servește pentru crearea unei

alte mașini, încetează a fi un aforism pentru a deveni un postulat al realității de azi.

3. Una dintre cele mai mari înclinații ale sufletului omenească este nostalgia trecutului. Patina timpului pare să consacre tot ceea ce este răsucit, contorsionat, fapt ce, din păcate, duce la a considera antichitatea o valoare în sine. Pe de altă parte, în mod distinct o conștiință care nu este permeabilă la valorile trecutului și ale tradiției este o conștiință aridă și lipsită de sens istoric. Dar o conștiință care exacerbează valorile și dimensiunea trecutului, pe măsura trecerii timpului este o conștiință devalorizatoare, o decadentă ce se îndepărtează de rigoare și perfecțiune, este în același timp demnă de plîns, este deplorabilă și va fi cu siguranță în contradicție cu toate forțele progresiste.

Privind mai bine, toate atitudinile paseliste cheamă modelul pe care Ovidiu ni-l oferă în *Metamorfoze* cu vechea poveste a vîrstei de aur: trecutul este transfigurat și mitizat în detrimentul prezentului ale cărui probleme sînt eludate sau minimalizate într-un fel de regresioni, cum este la antipodul cunoașterii științifice și revoluționare.

Poate, întrebarea dumneavoastră, evident pusă ca o curiozitate și ca divertisment,

solicita din partea mea acceptarea regulii jocului și nu precizări serioase și pedante.

Rămîne faptul dovedit că istoria este evoluție și progres, adică în permanență eliminarea erorii, cu fiecare epocă parcursă, influențînd și fascînînd aportul nostru, în rest mereu învinsă în confruntarea cu prezentul și nu altfel, fiindcă acesta din urmă este susceptibil de a modifica chiar și trecutul care este prin natura sa inflexibil și imuabil.

Și, totuși, n-aș alege nici un moment al istoriei și, probabil, aș renunța, căci un transfer în trecut, după un prim moment de emoție și stupoare intelectuală, ar sfîrși printr-o completă dezamăgire, o sărăcire sufletească și în ultimă instanță prin sentimentul de a fi condamnat.

Prof.dr. SOLOMON MARCUS

1. Se cunosc de pe acum limite fizice, combinatoriale, biologice, psihologice, logice, informaționale, lingvistice, semiotice, computaționale etc. Unele dintre ele sînt absolute, altele variabile în timp. Multe dintre aceste limite scapă unei percepții intuitive (a se vedea, de exemplu, cele privind entropia limbilor naturale). Despre multe dintre aceste limite se poate demonstra existența lor, fără a se putea determina efectiv limita respectivă (cine poate preciza limita superioară a performanțelor omenești în ceea ce privește săritura în înălțime?). Rezolvarea problemelor globale ale omenirii este esențial condiționată de

o cunoaștere mai bună a limitelor la care ne-am referit.

2. Condiția umană va fi ameliorată (nu afectată) prin utilizarea tot mai largă a mijloacelor automate. Exemplele care se dau de obicei pentru a se demonstra teza contrară sînt numai efecte secundare, marginale, ale unui proces care, în desfășurarea sa fundamentală, contribuie esențial la progresul uman și social.

3. Întrebarea nu este clară și nu cred că încercarea de a o clarifica ar putea avea succes; în afară de cazul în care am putea călători cu o viteză superioară vitezei luminii, ca în cunoscutul limerick: "A fost odată o tinăra doamnă/

Care putea călători mai repede decât lumina/ Ea a părăsit într-o zi/ Drumul lui Einstein/ Revenind în noaptea precedentă/. Dar chiar și în acest caz, aş prefera să rămân în timpul meu, pentru a nu risca „efectul de respingere” inevitabil într-o astfel de situație și probabil nu mai puțin

puternic decât în greșelile de organe străine. Se știe însă, din teoria relativității, că nu putem dobîndi o viteză mai mare ca a luminii dacă pornim cu una inferioară ei.

* Limerick — poezie umoristică, absurdă, de cinci versuri, inventată de Edward Lear.

VASIL ZAHARCENKO

PUBLICIST ȘI SCRITOR. U.R.S.S.

1. Existența omenescă este o evoluție neîntreruptă a lui Homo Sapiens. Sînt convins că omul, chiar în cel mai îndepărtat viitor, nu va suferi modificări fizice vizibile. Viața organizată, sportul, apropierea de natură nu-i vor permite să se degradeze, el va rămîne o ființă sănătoasă, energetică.

Modificări importante sînt de așteptat să survină în latura lui spirituală, psihică. Caracteristicile uluitoare pe care doar unele persoane, considerate excepții, le manifestă în zilele noastre, anume putința de a efectua calcule rapide, biocîmpul, telepatia, chiar și elementele ale prezistenței vor fi la omul viitorului trăsături obișnuite.

În privința perspectivelor cosmice, ca de exemplu răcirea Soarelui etc., cred că, la nivelul dezvoltării științifice, omenirea va putea să

facă față problemelor legate de nemurirea sa.

2. Încă în zilele noastre, roboții invadează substanțial viața omului. Acest proces se va intensifica și lărgi continuu, dînd posibilitate omului să cheltuiască mai mult timp pentru activitatea creatoare în domeniile științei, tehnicii, artei. Niciodată nu am crezut și nu cred în mitul potrivit căruia roboții se vor ridica deasupra omului. El au fost și rămîn rodul inteligenței umane, o reflectare originală a aces-

teia. Este total lipsită de temei și de perspectivă orice incitare a unei „tabere” împotriva celeilalte.

3. Personal, îmi plac foarte mult călătoriile. Posibilitatea de a călători în timp este irealizabilă, ea rămîne însă un vis minunat. Am încercat o reflectare a unei asemenea posibilități în ultima mea carte „Pe întrecute cu timpul sau Lumea unor minuni principial posibile”. În orice caz, îmi propun să obțin două bilete pentru mașina timpului. Un bilet pentru a călători în trecut, în antichitate, devenită izvorul culturii noastre, și un alt bilet pentru o călătorie în viitor, în acea epocă cînd întreaga noastră planetă va pași în era comunistă. Va fi foarte interesant să poți vedea rezultatele luptei pe care o ducem astăzi pe planeta noastră atît de agitată.

DANIEL WALTHER

SCRITOR, FRANȚA

1. Limitele existenței omului sînt cele care-i sînt impuse de însăși nașterea sa. Cînd spun naștere, înțeleg termenul în accepțiunea sa cea mai largă, dar, totodată, și cea mai „astronomică”. Omul poate eventual, fi pus în pericol de împrejurări exterioare, de evenimente cosmice, dar, după părerea mea, aceste împrejurări și evenimente aparțin mai degrabă tematicii romanelor-catastrofă, atît de prețuite de autorii anglo-saxoni, decît evoluției reale a istoriei terestre. Rămîne, deci, la latitudinea omului să-și fixeze singur limitele, dacă pot îndrăzni să zic perenitatea. Nimeni, de fapt, nu poate nega că omul ține în mînă, actualmente, cele mai fantastice posibilități, care-l pot duce la pierzare, tot așa de bine cum pot să-l deschidă porțile utopiei. Este vorba, deci, de eterna problemă a libertății, a alege-

descurse. Angoasa care ne cuprinde în acest moment este cea care sugrumă pe toți cei care se află într-un moment crucial al istoriei, cei care trebuie să desfacă cu miinile goale nodul gordian al evoluției. Omul va trăi tot atît cît și lumea asta și, dacă reușește să se detașeze de frontierele sale, va trăi atît cît va dura pofta sa de viață, de cunoaștere, de descoperire. Cu puterea și slăbiciunea sa, cu tot ce face din el o ființă umană.

2. Implementarea inteligenței artificiale (denumirea îmi convine doar pe jumătate) și a roboticii mi se pare că nu mai amenință omenirea așa cum o amenința în vechile romane S.F. (revolta roboților și înlocuirea ființei umane cu o mașină), dar îi pun în pericol, din punct de vedere moral, prin substituirea responsabilităților. Un exemplu simplu: în societatea noastră occidentală, cînd apare o eroare, deja de pe acum am început să ne ascundem în spatele informației: „Calculatorul — ni se va spune — s-a înșelat”. „Mașina

cibernetică este în pană". Numeroase lucrări sînt dirijate de Mașină. Această imensă văduvă care a supraviețuit naufragiului atîtor lucrători. Omul care, în vechiul vis scientist, ar fi trebuit să fie eliberat de calculator, se simte — în societățile noastre de liberalism industrial — din ce în ce mai alienat de vecinătatea inteligenței artificiale.

În ceea ce privește calculatorul, sub aspectul lui de mijloc de optimare, el reprezintă unul din punctele „fierbinți” ale viitoare noastre istorii so-

ciale. Unul din pericolele cele mai subtile și mai devorante ale sfîrșitului secolului nostru.

3. Sînt, prin forța angajamentului meu literar, un progresist și nu un paseist, și n-am încredere în patima celor care vorbesc de timpurile bune de altădată. Dar dacă aș putea alege o călătorie în trecutul apropiat sau îndepărtat m-aș îmbarca pentru anii în care a strălucit talentul lui H.G. Wells. La Londra, aș încerca să-l întîlnesc și să discut cu el despre concepția sa asupra lumii și a societății. Pentru mine ar fi o modalitate de a verifica dacă mașina sa de explorare a timpului este doar un mit literar sau dacă...

Dacă aș mai avea un bilet pentru o altă călătorie temporală, cred că aș da și o raită prin epoca atît de stranie și atît de puțin cunoscută care a urmat căderii Romei și care a văzut decadența Imperiului de Răsărit. În acea perioadă, istoria lumii a suferit modificări extraordinare și răsturnări cu adevărat cutremurătoare.

telor materialismului istoric.

2. Presupun că prin termenul „roboți” înțelegi orice formă de inteligență artificială și, în acest sens, mă tem că ea va avea un viitor strălucit. Spun mă tem pentru că legea „efortului minim” e inexorabilă și mi se pare greu de crezut că, în afara unor cazuri izolate și privite cu reprobare, se vor găsi în viitor nesăbuiți care să prefere să depună o muncă fizică sau intelectuală de care inteligențele artificiale îi vor putea scuti. Firește, roboții vor prelua mai întii (au și început) muncile grele și primejdioase, apoi pe cele plictisitoare necesitînd un volum mare de muncă și de timp, dar calculatoarele vor deveni (au și devenit) auxiliare prețioase, curînd indispensabile, și în domeniul învățămîntului, al creației artistice sau al divertismentului, chiar al vieții de familie, pentru a folosi un eufemism sugerînd adoptarea roboților androizi.

Posibilitățile și timpul liber al omului vor crește enorm și mă întreb dacă, pînă și în viitorul mai îndepărtat la care mă gîndesc, el va fi în stare să le facă față. Căci oamenii nu sînt și (dacă nu se va recurge la sterilizarea unor și clonarea altora) nu vor fi niciodată egali din punct de vedere al inteligenței, sensibilității, creativității, pentru a lăsa la urmă simțul moral, poate cel mai important. Problema evoluției menționatele însușiri în paralel cu dezvoltarea descoperirilor științifice și tehnice trebuie privită, cred, cu un optimism rezervat, trecutele milenii neoferînd exemple încurajatoare și neîngăduind, după părerea mea, pronosticuri entuziaste nici în legătură cu cele viitoare. Or, programate pentru dispensarea de înlesniri și comodități, mașinile vor curăța, găti, regla temperatura ambiantă, întreține mașinile, asigura transportul, poliția etc., iar programate să creeze, vor crea literatură, muzică, pictură, sculptură și vor concepe spectacole în care vor juca trupe de androizi, după cum tot ei vor alcătui echipele sportive. Nu mă consolează faptul că toate aceste activități vor fi fost programate de

VLADIMIR COLIN

1. În mod normal aș răspunde nu, pentru că pînă la transformarea soarelui nostru într-o gaură neagră, omenirea se va fi mutat de mult pe una sau pe mai multe planete din afara sistemului solar. Nu, pentru că nu cred nici în eventualitatea unei pustii invazii a unor extraterestri inteligenți și dușmănoși (nonsens). Normal, în schimb, ar fi să luăm în considerație posibilitatea apariției unor elemente înînd de procesul evolutiv și care, mai ales în condițiile acclimatizării oamenilor pe planete diferite de Terra natală, dar poate chiar în perspectiva unor viitoare milenii de existență terestră, ar putea duce la modificări atît de radicale ale caracteristicilor omenirii (fizice, dar mai ales psihice) încît se va putea vorbi de apariția unei noi specii umane.

Din păcate însă, istoria omenirii nu se înscrie în parametrii normalității, cei mai crînceni dușmani ai speciei

noastre rămînd înșiși reprezentanții ei, singurii care pot pune cu succes capăt existenței umane: a) printr-un holocaust nuclear; b) prin continuarea politicii irresponsabile de poluare și secătuire a rezervelor de materii prime ale globului, inclusiv a apei și aerului respirabil; c) prin spectaculoase experiențe de inginerie genetică ducînd la crearea unui agent patogen scăpat de sub control și d) (vezi răspunsul la cea de a doua întrebare).

Firește, în oricare dintre variantele considerate se poate presupune că vor exista supraviețuitori. Ei nu vor mai fi însă reprezentanții lui Homo Sapiens, nici dacă mutațiile inevitabile (cel mai probabil negative) vor fi de ordin pozitiv.

Mi se pare deci rezonabil să presupunem că vor exista, în viitor, „anumite limite pentru existența umană”, ceea ce, în definitiv, corespunde gândirii dialectice și concep-

oameni, tragedia constă tocmai în folosirea verbului la viitorul al doilea (trecut), și apoi ciți vor fi dispuși să creadă, fie și cu ajutorul inteligențelor artificiale? Ce vor face toți ceilalți, marea majoritate a locuitorilor Terrei, în afară de a asista, a contempla, a beneficia? Vor ajunge să se plictisească precum destul dintre contemporanii noștri în fiecare „tristă duminică”? Vor face nevroze? Vor recurge la „paradisuri artificiale”? Vor deveni cinici, apatici, perversi, vor cădea într-un vulgar hedonism? Omul a ajuns om (mă gîndesc la atributele definitorii: inteligent, sensibil, moral, curajos, altruist, creator) pentru că n-a obținut nimic de-a gata. Marile civilizații au apărut acolo unde el a avut de luptat cu un mediu defavorabil, și nu unde natura i-a oferit condiții climatice blînde, fructe și vinat din abundență etc. A-l înconjură cu butoane prin apăsarea cărora va obține practic totul (și probabil că acest tot înglobează lucruri pe care nici nu le putem visa) înseamnă a „afecta condiția umană” într-un mod, mă tem, dezastruos.

Mi s-ar putea obiecta că nimeni nu-l va obliga să se predea mașinilor și că utilizarea lor rațională nu poate fi decît benefică. E adevărat, numai că, din păcate, omul a dovedit că e de cele mai multe ori incapabil să se oprească la vreme și, de regulă generală, legea prestării efortului minim și-a dovedit în timp valabilitatea.

3. Există, desigur, epoci care mă interesează în mod deosebit; de pildă, neoliticul din regiunile noastre, pentru că a fost o lungă perioadă, relativ pașnică, în care, în ciuda imobilismului aparent, s-au creat unele dintre conceptele care ne influențează încă modul de gîndire, o epocă mult mai fascinantă decît se crede îndeobște și care ne vorbește convingător (apropos, grauriile, cu înaltul lor grad de abstracțiune, în epoca asta și-au precizat structurile) chiar prin singurele elemente care i-au supraviețuit, senzaționalele unele-opere de artă și mai ales tulburătoarea plastică pe

care abia secolul nostru a știut s-o aprecieze la nivelul de subtilitate rămas timp de milenii inaccesibil urmașilor, sau Creta minoică, a cărei civilizație rafinată a putut părea un miracol. Mai sînt și altele. Gîndul că aș putea cunoaște pe viu una dintre epocile amintite mi se pare pasionant, dar n-aș dori să trăiesc în nici una dintre ele. Nu

pentru că aș regreta „comoditățile” civilizației noastre, evident, dar pentru că nu am iluzii: nici una dintre epocile trecute, oricît de interesantă sau strălucită, n-a fost scutită de suferință (nedreptate, asuprire, crimă). De aceea, ca, într-o celebră anecdotă, aș răspunde mai degrabă printr-o întrebare: „Alt glob n-aveți?”

MIHAIL PUHOV SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Omenirea este doar o particică a metacivilizației, înțelegînd prin ea totalitatea ființelor raționale, fie ele și răzele, din Univers și soarta ei este inseparabilă de cea a metacivilizației. După părerea mea, strîngerea și însușirea informației care se află în lume determină evoluția metacivilizației. Cînd metacivilizația deține toată știința lumii, ea trece într-o nouă calitate; practic, ea devine identică cu Universul și evoluția ei începe să fie determinată de factori neimaginabili pentru noi. O astfel de trecere, principal, este irealizabilă

într-un timp finit, oricît de mare ar fi el.

2. Creaturile cu inteligență artificială ale viitorului vor fi un component al metacivilizației, pe deplin egal în drepturi cu oamenii și locuitorii raționali ai altor lumi. Cînd omul se va convinge, pe baza experienței proprii, că Universul este populat de nenumărate specii de ființe raționale, foarte diferite de oameni, purtătorii inteligenței artificiale vor înceta să-i mai pară acestuia ca ceva nefiresc, ca ceva din cale-afară.

3. M-aș întoarce în urmă cu 115 ani pentru a-i povesti lui

TEFAN LEFTEROFF

Jules Verne cu cîtă exactitate a prevăzut multe împrejurări legate de primul zbor spre Lună. Cred că fondatorului S.F.-ului (ca de altfel oricărui scriitor de literatură științifi-

co-fantastică) i-ar face plăcere să audă vorbindu-i-se despre o atît de impresionantă înfăptuire a prezicerilor sale.

Prof. dr. ION MANGERON

1. Din nefericire, după opinia mea, există lumite pentru existența omenească și anume:

- Explozia unei supernave apropiată de sistemul nostru solar, capabilă să distrugă stratul de ozon. Numai străfundurile oceanelor nu vor fi atinse;
- O protuberanță solară gigantică poate provoca efecte identice cu cele de mai sus. Totuși, ploii radioactive ar putea să influențeze în bine sau în rău evoluția speciilor. Evenimente similare din trecut explică mari mutații de-a lungul timpului pe planeta TERRA.
- Un meteorit gigant poate ciocni planeta noastră, anulînd cu timpul câmpul magnetic nord-sud. Particule de radiație cosmică și ale vîntului solar nu vor mai fi deviate de magnetosfera existentă acum și vor cădea ca o ploaie pe Pămînt;
- Sistemul solar poate intra într-un nor de pulbere cosmică. Radiația solară este absorbită de nor și Terra ajunge repede la limitele înghețului. Se ajunge la glaciațiune totală, și nu la o altă epocă glacială, mai puțin periculoasă;
- Se mai pot enumera și alte perspective locale, interplanetare și galactice. Deocamdată, să facem totul ca omenirea să se înțeleagă și să folosească energia nucleară numai în scopuri pașnice!

2. Condiția umană va fi afectată în bine, roboții prelînd cele mai periculoase sarcini. Condiția necesară însă: să învățăm cu toții. Trebuie să știm să le manipulăm, să le perfecționăm, să le construim. Deci: nici o altă preocupare decît studiu inteligent, sistematic și apoi inventiv.

3. Scopul unei călătorii în timp cu care mă tentați ar fi pur personal: bucuria de a descoperi acum mai bine de o jumătate de secol, odată cu elaborarea tezei mele de

doctorat, unitatea fenomenelor fizice și ceea ce eu am numit atunci „ecuații polivibrante”, iar numeroși alți oameni de știință din S.U.A., Canada, Franța, Italia... să le numească începînd cu lucrările lor din 1933 pînă astăzi „ecuații Mangeron”. Aș vrea să re trăiesc bucuria creației științifice și continuarea neîntreruptă a cercetărilor originale, în pofida tuturor greută-

ților și vicisitudinilor independente de voința noastră, pentru că nu trebuie să uitați că am avut un ajutor nemijlocit: acel al soției mele. Din nefericire, nu sîntem decît noi doi pe lume! Nu avem moștenitori.

JOHN BRUNNER SCRIITOR, ANGLIA

1. Consider că nu există limite pentru existența umană. Se ridică însă problema responsabilității omului în fața posibilității de autodistrugere, posibilitate creată datorită enormei cantități de armament nuclear acumulat în lume după al doilea război mondial. Cu toții trebuie să fim implicați în încercarea de a anihila acest risc, care planează deasupra tuturor, căci odată înlăturată această sumbră posibilitate, sînt convins că înaintea omenirii se va deschide o epocă fără limite. Eu am încredere în posibilitățile umane, căci dezvoltarea științei și pătrunderea ei în toate categoriile sociale au dus la această revoluție fără precedent în domeniul cunoașterii, dezvoltînd totodată o acută responsabilitate a opiniei publice și a oamenilor de știință pentru folosirea acestor realizări în slujba omului.

2. După cum am arătat într-unul din romanele mele, roboții vor extinde posibilitățile umane constituind realmente un auxiliar prețios al societății. În ceea ce mă privește, consider depășite tendințele de a prezenta roboții ca potențial adversar al dezvoltării speciei umane. Au trecut vremurile cînd autorii de S.F. — de pe toate meri-

diane — prezentau conflicte om-robot, acestea fiind generate în primul rînd de necunoașterea principiilor de funcționare și construcție a roboților de către autorii acestor scenarii. Roboții vor constitui o prelungire a posibilităților umane, atît fizice cît și intelectuale, rămîind însă unelte, indiferent cît de complexe și sofisticate vor fi ele.

3. În primul rînd aș vrea să arăt că nu sînt de acord cu ideea călătoriei în timp, indiferent dacă ea poate fi realizată sau nu, deoarece omul trebuie să aparțină epocii lui. Mă gîndesc la toate ipostazele, adică la problematică, responsabilități, nivel de dezvoltare, implicații în decizii și tot ce decurge din participarea activă la viața socială. Nu cred că mi-ar place să merg într-un mediu bîntuit de ciumă sau holeră, sau să mor de alte boli de mult eradicate, numai pentru a fi martorul unor evenimente istorice deosebite. Singura perioadă în care mi-ar placea să călătoresc ar fi cea din timpul domniei regelui indian Ashoka. Este singurul caz din istorie — din cîte cunosc eu — în care războiul a fost condamnat prin lege și a proclamat pacea eternă.

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

1. Întrebarea necesită unele nuanțări. • **Biologic**, nu există limite. Sînt încă imense rezerve funcționale în creierul uman pe care evoluția le poate „valorifica”. • **Politic**, depinde numai de rațiunea umană să se salveze de la dispariție. Fără să omit ade-

văratele cauze sociale ale războaielor, nu pot să nu amintesc printre acestea și de orgollu — unul dintre defectele care au împietat nu numai asupra evoluției personale, dar a avut consecințe nefaste și asupra întregii comunități umane. Va găsi oare

omul înțelepciunea de a renunța la orgoliul de a da lecții istoriei pentru ca noaptea neființei să nu strivească definitiv lumina vieții? Rămînem cu eterna speranță. • **Geocosmic**, este încă greu de prevăzut în timp evoluția factorilor care permit existența vieții pe Terra. Posibilitatea de a părăsi cîndva planeta în caz de pericol ne apare aproape ca certă pentru omul viitorului.

2. Este de așteptat ca în viitor roboții să efectueze cea mai mare parte din activitatea umană. Din punct de vedere tehnic, este absolut posibil, și beneficiul pentru condiția umană este indubitabil. Teama care s-a exprimat referitor la viitorul roboticii a fost aceea ca roboții să nu devină din „sclavi” „stăpîni” omului. Personal nu am astfel de aprehensiuni. Nu va fi niciodată posibil să transmitem unui robot proprietățile psihicului uman.

Robotul amplifică doar posibilitățile creierului și brațelor noastre, dar nu împreună și sentimentele noastre. Cu alte cuvinte, aceștia execută ceea ce sînt programați de om. Dar dacă vor fi programați să ucidă? Iată unde poate fi cu adevărat un pericol. Și aici revenim la rațiunea umană atît de divers și de contradictoriu motivată de interese în frămîntata istorie a omului. Totul depinde de „ea”.

3. Dacă din lumea modernă aș fi expedit în timp, aș prefera antichitatea elenă. Atunci s-a cultivat idealul clasic al omului complet, care tînde spre perfecțiunea fizică și morală. Frumusețea corpului și a spiritului, sublimul prezent în operele create de mîna omului ne apar ca o obsesie ce marchează întreaga civilizație antică. Creatorii săi au avut și avantajul de a fi primii pe un teren prea puțin defrișat. Și ceea ce au realizat ca pionieri a fost imens. Atît de imens că și astăzi le sîntem tributari.

Nu omit și nu neg aportul altor civilizații, dar, după opinia mea, nu au avut nota de măreție, de sublim, de aspirație spre înălțimi care definește epoca citată.

1. Mai întâi societatea umană deține intrinsec propria sa limită. Cantitativ: planeta fiind un ecosistem, dacă noi nu vom invada sistemul solar, sau locuri de reședință artificiale (stațiuni în puncte Lagrange, de exemplu), umanitatea trebuie să atingă o limită din motive materiale; nu cred că știința și tehnologia vor putea rezolva la nesfârșit problema suprapopulării și a dezechilibrului nutritiv (de altfel n-o rezolvă nici acum, dar mai degrabă din motive politice decât tehnice). Există, desigur, limitele calitative dacă se poate spune așa: o oarecare dezechilibru între capacitățile de viață și moarte inerente fiecărei ființe umane și deci umanității în ansamblu poate aduce sfârșitul omenirii; nu mă gândesc numai la un sfârșit nuclear, dar și la toate celelalte: ecologic (se revine la prima parte a răspunsului) din cauza poluării, biologic (război sau accident bacteriologic) etc. etc. etc. Fără să mai amintesc de moartea spirituală care ar constitui o abdicare în fața fascismului și care ar reprezenta, poate, pe termen lung o fundătură pentru umanitate. Și, după toate acestea, de ce să nu ne imaginăm o limită de ordin aleator; una sau mai multe catastrofe naturale (impactul cu o planetă rătăcitoare, cu un meteorit enorm, erupții solare, recrudescența activității seismice pe Terra, o nouă perioadă glaciară) sau catastrofe naturale declanșate de om (încălzirea atmosferei și topirea poliilor, dispariția păturii de ozon) etc. etc. Societatea umană este astăzi atât de complexă și contradictorie încât, după părerea mea, umanitatea în totalitatea sa nu-și va reveni dintr-o catastrofă suficient de importantă. Există un prag unde cantitatea devine calitate.

Și de ce să nu ne imaginăm în spirit științifico-fantastic un alt tip de limită al existenței omenirii; dacă sîntem o experiență și dacă experiența se termină; o simulare în care simulatoarii încetează s-o susțină?

Sau încă, mai puțin metafizic, de ce să nu ne imaginăm că rasa umană, ca toate rasele animale, are UN SFÎRȘIT, e destinată să se termine și să nu se propage pînă la infinit? De ce n-am dispărea dacă durata noastră de viață ca specie ar fi terminată?

Ceea ce dumneavoastră numiți — de altfel generic — „om”, și mă face să mă lrite puțin, mă duce la o altă ipoteză: ce numiți dumneavoastră „umanitate”? Se poate foarte bine imagina limite pentru existența tipului nostru de umanitate. Dar se poate la fel de bine imagina, cum o fac numeroși autori de S.F., că evoluția vieții, așa cum a conceput-o Darwin și discipolii săi moderni, nu se va fi terminat deja. În rezumat, pentru a răspunde la întrebarea dumneavoastră: „Sînt previzibile...”, se poate încerca să se imagineze limitele existenței viitoare ale umanității și se poate încerca conturarea lor, dacă de exemplu este de tip Prometeic. Sau, mai degrabă, să ne resemnam. Puțină umilință n-ar face nici un rău ființei umane, nu credeți?

2. Viitorul „inteligenței artificiale”: — știți, fără îndoială,

că înșiși specialiștii în informatică nu sînt toți de acord cu această terminologie, cu atât mai puțin eu —, și al automatizării mi se pare legat, pe termen lung, de viitorul rasei umane — ceea ce trimite de asemenea la răspunsul precedent. Pare sigur că pe termen scurt vor avea un viitor frumos, în orice caz din rațiuni diverse, dar în principal economice și politice. Cît despre efectul lor asupra condiției umane, aș vrea să ripostez cu o întrebare: Ce înțelegeți dumneavoastră prin „condiție umană”? Aveți o definiție, canonică, garantată a „condiției umane”? Vă referiți la condiția economică, psihologică, socială, spirituală? Ar trebui să răspund la fiecare din aceste posibilități. Permiteți-mi să fiu un pic leneșă și să răspund simplu așa: cred că informatica și tot ceea ce se leagă de ea va avea pe termen lung (și DACĂ vom avea posibilitatea să trăim pînă atunci, vezi întrebarea și răspunsul precedent...) un efect important asupra ființei umane, chiar dacă ar fi doar în măsura în care ne va invita să ne aplecăm serios și conștient asupra naturii propriului nostru „spirit” (și nu numai asupra naturii inteligenței noastre, care după mine nu este decât una din funcțiile spiritului...).

STEFAN LEFTEROFF

Nu răspund, deci, din posibilitățile evocate, după cum vedeți, decât la a patra: condiția spirituală a omenirii. Sunt sigură că veți avea multe răspunsuri în ceea ce privește efectul economic și celelalte. Și, în cele din urmă, efectul acestor efecte va fi asupra condiției spirituale, morale a umanității, așa încât îmi consider răspunsul suficient.

3. Formularea întrebării presupune că nu s-ar putea călători decât în trecut. Asta mă deranjează foarte mult! Aș fi vrut să răspund că aș alege fără îndoială un trecut paralel: un alt univers decât al nostru, ca să văd cum multe sau toate lucrurile ar fi putut fi altfel. Dar ziceți „călătorie în trecut”. Hm! Întrebarea este incompletă în ceea ce privește specificațiile acestei călătorii în trecut: doar să călătorești (să vezi)? Sau să mergi să schimbi ceva?

Presupun că vreți să ziceți doar excursie, călătorie ca turist. În aceste condiții, nu sînt sigură c-aș fi interesată de o călătorie în trecut (presupunind, încă o dată, că acest trecut ar fi imuabil). De ce să mergi să capeți o lecție (superfluă) asupra destinului? Ar fi îngrozitor de frustrant... și bizar, să vizitezi un moment de bucurie sau triumf mi s-ar părea la fel de frustrant ca vizitarea unui moment de înfrîngere și tristețe...

De altfel, însăși ideea unei călătorii în trecut imuabil mă șochează. Trecutul NU este imuabil; trecutul este un abuz de încredere, de conștiință. Istoria nu este o știință exactă, ci produsul unui consens și a diverselor întîmplări (a hazardului)! E suficient să citești cărțile de istorie scrise în țări diferite sau sub regi-

muri diferite. Și istoria noastră personală este la fel de fluctuantă în memoria noastră, descrisă mereu pe măsură ce evoluăm, pe măsură ce reevaluăm evenimentele existenței noastre. Și chiar mai rău: sînt scriitoare, și scriu ficțiuni asupra acestei ficțiuni care este trecutul meu, pentru că în definitiv din propria sa viață își trage seva fiecare scriitor. Atunci, călătorie — în trecut... Am propria mea mașină de călă-

torit în timp și timpuri paralele — singurul timp care există poate: timpul spiritului — și aceasta este scrierea.

Dar, după toate aceste rezerve, vă datorez totuși un răspuns candid sau... aproape! (Mi-a trebuit tot acest timp ca să-mi imaginez un moment în trecut pe care mi-ar plăcea să-l văd...). Aș merge în momentul ipoteticului BIG BANG ca să văd dacă, într-adevăr, chiar așa s-a început...

Prof. dr. HERBERT W. FRANKE

OM DE ȘTIINȚĂ ȘI SCRITOR, R.F.G.

1. Într-o perspectivă îndepărtată, un eveniment astronomic, cum ar fi de exemplu o modificare a radiației solare sau altele de asemenea natură, ar putea conduce la schimbarea condițiilor de mediu ale Terrei, fapt ce ar face existența omului, în actuala noastră concepție, imposibilă. Pînă atunci însă va trece probabil alfa timp încît omul, pe baza progreselor sale tehnice, va ajunge să stăpînească transporturile cosmice într-o asemenea manieră încît să poată să se strămute în alte zone ale Universului. Existența umanității este amenințată însă din păcate încă cu mult mai devreme și, înainte de toate, prin aceea că o parte din ce în ce mai însemnată a progresului tehnic uman nu mai este îndreptat spre autodezvoltare, ci spre distrugere. Potențialul tehnic al armelor acumulate ar fi deja suficient pentru a provoca distrugerea civilizației noastre.

Pe de altă parte, evoluția omului însuși nu este deloc exclusă, el va continua să se schimbe și, dacă pentru acest fenomen va exista un timp suficient de lung, atunci nu

este deloc sigur că rezultatul acestei evoluții va mai avea o mare asemănare cu Homo Sapiens de astăzi.

2. Nu există legi naturale care să interzică dezvoltarea de inteligențe artificiale superioare gradului de inteligență al omului. Încă din zilele noastre este cunoscut faptul că computere inteligente pot proiecta altele și mai inteligente și pot dirija construirea acestora. Fără nici o îndoială că existența unor mașini inteligente, înalt dezvoltate va crea implicații dintre cele mai însemnate asupra modului de viață al omului. Trebuie totuși să sperăm că omenirea va ști să întrebunzeze o asemenea tehnică nouă de o manieră rezonabilă, așa încît eliberarea de munca rutinieră astfel realizată să conducă la o îmbunătățire a capacității creative și emoționale a omului.

3. Personal, aș întreprinde cu plăcere o călătorie în anul 3000, deoarece mă interesează tehnica înalt evoluată a acelor timpuri pe care sper că o voi mai putea înțelege. Cu toate acestea, mi-aș rezerva și un bilet de întoarcere.

VLADIMIR SCERBAKOV

SCRITOR, U.R.S.S.

1. Indiscutabil, există astfel de limite.

2. Viitorul roboților va fi aproximativ același ca și prezentul lor. Ei vor avea o influență minimă asupra vieții

omului.

3. Mi-aș alege anul 9 500 î.e.n. pentru a nimeri în Atlantida lui Platon, despre care am amintit în cartea mea „Sapte stihii”.

1. Mai întâi — va fi o limită pentru existența umană în viitorul îndepărtat? Cred că nu și vă voi spune de ce cred asta.

Pământul este presărat cu ruinele civilizațiilor decăzute și, desigur, și civilizația noastră va avea aceeași soartă (ne vine rîndul). Va veni un timp, vă asigur, cînd nimeni nu va fi auzit vreodată de civilizația noastră actuală și cînd numele marilor noștri lideri, marilor noastre națiuni etc. vor fi uitate complet. Acest lucru se va întîmpla nu peste foarte mult timp, probabil cîteva mii de ani. Totuși, omenirea ca atare a supraviețuit căderii multor mari civilizații creînd altele noi în locul celor dispărute și sînt foarte sigur că așa se va întîmpla și pe mai departe.

Trebuie notat aici că aproape toate lăcașurile vechilor civilizații sînt acum sterpe și nelocuite; nu mai pot suporta viața sau cel puțin niciun fel de civilizație. Marile orașe ale istoriei foarte vechi, cum ar fi Ur, sînt acum ruine în deșerturi aride. Mi-e teamă că aceeași soartă se va abate și asupra lăcașurilor civilizației noastre, adică vreau să spun că Pământul va fi probabil nelocuit într-un viitor nu chiar așa de îndepărtat.

Acest lucru nu va conta totuși prea mult, dacă omenirea sau, după cum va fi cazul, un număr rezonabil de oameni vor fi părăsit deja Pământul și vor fi colonizat o altă lume. Din moment ce îmi cereți părerea asupra vieții omului în viitorul îndepărtat presupun că este vorba de ceea ce se va întîmpla peste cîteva milioane de ani, și atunci spun da; dacă nu ne vom arunca singuri în aer în următoarea sută de ani, sînt sigur că viața oamenilor într-o anume formă va continua.

Să fie clar: nu vreau să spun că oamenii vor arăta ca noi. Ei vor fi moștenitorii noștri, nu semenii noștri. Dar, totuși, vor fi noi. Cred că tot ce-am spus se poate condensa în cele cîteva cuvinte din finalul cărții „Făcătorii

Universului” a lui Donald A. Wollheim.”

„Nu mergem spre sfîrșit cu zgomot.

Nu mergem spre sfîrșit cu scîncet.

Nu mergem spre sfîrșit.

Asta-l tot”.

2. Cît despre roboți și calculatoare mă simt mai puțin în stare să dau un răspuns, deoarece este o problemă foarte complexă și ne aflăm abia la începutul procesului de computerizare. (Scriu aceste cuvinte pe un minicalculator și mai am încă un calculator mai mare pentru realizarea lucrărilor mele, dar amîndouă vor fi demodate în cîțiva ani, atît de repede se schimbă lucrurile). Am doar o vagă presimțire că, presupunînd că civilizația noastră merge în continuare în același ritm, vom asista la o robotizare-computerizare rapidă a lumii industrializate. Cîteva din binefacerile acestui lucru vor pătrunde și în aproximativ 80% din restul lumii, deși mă îndoiesc. Va fi o schimbare la fel de mare ca cea provocată de apariția roții și sînt sigur că va modifica complet fața lumii. Ne va afecta personal, dar mă tem că, de asemenea, va face statele puternice și mai puternice, iar pe cele slabe și mai neputincioase din moment ce enormul pas înainte în puterea industrială făcut de anumite state le va lăsa pe celelalte mult în spate. Chiar și azi roboții industriali și calculatoarele cîștigă competiția cu muncitorii umani, făcînd lucruri mai bune la un preț mai mic. Azi anumite țări din Asia încă o mai duc furnizînd forță de muncă mai ieftină decît mașinile; acest lucru nu va mai fi posibil peste douăzeci de ani, deoarece roboții și calculatoarele vor fi destul de ieftine să scurtcircuiteze pe oricine.

Am văzut procesul acesta în industria tipăritului, unde linotipurile cu laseri lucrează mai bine, mai repede și mai ieftin decît vechile mașini. Fac totul mai ieftin chiar dacă zețarul ar lucra pe gratis. Nu e nimic nou în asta. Cu 500

de ani în urmă un milion de scribi au fost dați afară din slujbă cînd au apărut mașinile Gutemberg. Acum era Gutemberg s-a sfîrșit și cîteva sute de mii de tipografi sînt dați afară din slujbe din cauza calculatoarelor. Totuși, scribil și-au găsit altceva de lucru, noua tehnologie a creat o abundență de noi locuri de muncă, așa încît sînt convins că lucrurile se vor petrece la fel și cu noua tehnologie.

Acestea se întîmplă, desigur, în lumea industrializată. Dacă nu se va întreprinde nimic, restul lumii va muri de foame în continuare ca și mai înainte, fără calculatoare!

3. Călătorie în timp... Sînt determinist de felul meu, așa că ideea unei asemenea călătorii mă atrage foarte mult. Cît despre destinație, aceasta depinde strict de preferințele fiecăruia, așa încît mărturisesc că mi-ar plăcea să mă întorc în era Cretacică, era reptilelor uriașe, cele mai perfecte ființe care au locuit vreodată pe Pământ — fiți atenți! au stăpînit necontestat planeta timp de cîteva sute de milioane de ani, în timp ce Omul a apărut acum cîteva milioane de ani și stăpînește Pământul doar de cîteva mii de ani. Lumea arăta aproximativ la fel ca acum, m-aș simți în largul meu printre copaci și jivine, numai absența Omului ar fi de semnalat. Și dinozaurii vor fi acolo, desigur! Asta aș vrea să văd! Cu condiția, desigur, să am bilet de întoarcere! Nu cred că mi-ar plăcea sa-mi petrec acolo tot restul zilelor!

ELEONORA MASINI,
PROFESOR — ITALIA,
PRESEDINTELE FEDERAȚIEI MONDIALE
PENTRU STUDIAREA VIITORULUI

1. Dacă omenirea nu-și va lua în propriile-i mâini deciziile privind propria-i creștere demografică, mișcările ei dintr-o parte în alta a globului și privind tehnologia de care dispune (în sensul folosirii acestora pentru satisfacerea unor nevoi și nu pentru a cuceri), atunci s-ar putea să existe o limită în timp a omenirii însăși.

2. Calculatoarele sînt prin-

tre noi și influența lor asupra vieții de fiecare zi va crește continuu, pe măsură ce ele vor substitui tot mai mult activitatea umană. Schimbările cele mai adînci vor privi educația și modul de viață, dar chiar și viața de familie va fi influențată.

3. Nu-mi doresc altceva decît să trăiesc în prezent; în trecut au existat mult prea multe inegalități.

Dr. NICOLAE IONESCU-PALLAS

1. Nu există nici o limitare a existenței omenii terestre, în sens escatologic, cel puțin pentru o perioadă de multe milioane de ani de acum încolo. Această concluzie este rezultatul progresului actual realizat în domeniile astronomiei și astrofizicii. Limitări de altă natură sînt însă de așteptat într-un viitor foarte apropiat. De exemplu, creșterea exponențială a populației globului va veni, în cîteva decenii, într-un conflict acut cu resursele naturale finite ale planetei. Abuzul de produse chimice de sinteză afectează viața umană la nivel de indi-

vid, prin apariția „cancerului de bătrînețe”. Creșterea radioactivității generale a globului, în mod sistematic, ca rezultat al diverselor experiențe nucleare și al deșeurilor radioactive de la centralele atomo-electrice poate afecta chiar vitalitatea speciei umane într-un mod care, în prezent, nu este prea clar. S-ar putea spune că „limitările” care apar într-o perspectivă apropiată depind în mare măsură de om, iar evitarea lor de o coordonare mai rațională a diverselor activități umane, pe baza unor consensuri specifice.

2. Cred că viitorul roboților este de mare speranță, nu numai pentru utilizarea lor în industrie, dar și în știința fundamentală. Sînt convins că într-un viitor nu prea îndepărtat roboții zîși „umanolzi”, înzestrați cu inteligență artificială și cu o anumită capacitate de decizie (bineînțelese, programată) vor fi un sprijin prețios în laboratorul omului de știință. Dar mai este un alt aspect important: simularea cu ajutorul roboților din ce în ce mai complecși, a unor activități specific umane, duce în ultimă instanță la un surplus de cunoaștere a mecanismelor intime ale vieții organice și inteligente. Acest aspect, care în prezent pare un deziderat temerar, va avea în viitor o pondere din ce în ce mai mare.

3. Știu că fizica epocii în care trăiesc îmi spulberă iluzia întoarcerii în trecut printr-o călătorie în timp. Dar dacă sînt invitat să răspund la întrebare (închizînd ochii asupra inadvertenței fizice) o fac cu plăcere. Firește că sînt multe momente istorice pe care un intelectual ar fi ispitit să le trăiască, avînd acea senzație de uimire și de „încadrare în epocă” pe care o dă un film bine realizat. De exemplu, cine n-ar dori să petreacă o după-amiază în sălile celebrei biblioteci din Alexandria?, sau să stea de vorbă cu Galileo Galilei despre teoriile sale cosmogonice, sau să asiste la premiera operei Aida în sala cu capetele încoronate ale celor 7 mari puteri ale epocii, ș.a.m.d.? Ar fi greu de ales cu inima ușoară. Totuși, dorind să răspund la întrebare, aș zice că aș renunța la toate deliciale de genul celor amintite pentru marea curiozitate de a străbate și cunoaște toate plaiurile românești (cu limba, obiceiurile și tradițiile respective) în secolul al VIII-lea. Pentru aceasta alegere, care ține de definirea mea existențială, nu cred că ar trebui o motivare specială.

PETER PETROV

ALMANAH
ANTICIPATIA

IURI MEDVEDEV SCANTOR, U.R.S.S.

1. În ceea ce privește limitarea resurselor naturale, a produselor alimentare, chiar a mediului de viață ca urmare a creșterii populației globului, nu cred că viitorul omenirii este amenințat cu ceva. Cucerirea energiei termo-nucleare, a sistemului solar (iar în viitor și a altor sisteme planetare), ingineria genetică — iată ceea ce va permite omenirii să prospere oricât de mult. Aici există însă un „dar”... dar omul este prea curios, uneori în paguba sa. Această caracteristică a inteligenței noastre este descrisă excelent de către H.G.Wells în povestirea sa „Ușa verde”.

„Proorocirea” marelui scriitor englez se adevărește: demenții de la Pentagon sînt gata să deschidă ușa, să dea drumul bombeii atomice sau celei neutronice. Acestei demențe i se opun însă toți oamenii cinstiți ai planetei, în primul rînd cetățenii țărilor socialiste. Îmi sînt foarte apropiate reprezentările învățătorului meu, marele scriitor sovietic de literatură științifico-fantastică Ivan Efremov: În viitor ori va triumfa comunismul, ori va rămîne doar nisip și praf radioactiv pe Pămîntul mort. Iată de ce sarcina principală a scriitorilor de literatură științifico-fantastică din întreaga

lume este să reducă la zero posibilitatea unui nou război mondial.

2. Cred că odată cu scurgerea timpului raportul roboți-oameni va amîni de cel actual stabilit între oameni și maimușele antropoide. Numai că se pune întrebarea: „Ce rol va îndeplini fiecare?” În orice caz, încă în zilele noastre pot vedea că robotul compune opere în genul S.F. (chiar dacă sînt publicate de către oameni).

3. Dacă aș avea mașina care să-mi permită o călătorie în timp, m-aș opri în oricare punct spațiu-timp din trecut, acolo unde aș putea fi martorul aterizării extraterestrilor pe pămînt. Dar, apropo, ce-ar fi ca și ei să călătorească cu „mașina timpului?”.

Traduceri realizate de:
G. DULCU, GHE. PAUN, M. PAUN și C. STANCULESCU

ANCHETA

ANCHETA

SPRE UN LIMBAJ UNIVERSAL AL VIEȚII

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

EXISTĂ un limbaj universal al vieții? În alți termeni, există o modalitate de comunicare unică, dincolo de căile specifice de comunicare, valabilă pentru întreaga lume vie? Sînt celulele — unitățile fundamentale din structura lumii vii — apte să comunice între ele indiferent de treapta evolutivă și de regnul de care aparțin?

Teoretic, dacă avem în vedere că toate celulele vii au legități comune de organizare, este de admis și o astfel de posibilitate. Conțin în esență aceleași elemente structurale, au un număr egal de aminoacizi, se diferențiază după codul genetic înscris la toate viețuitoarele în ADN-ul din nucleul celulei; sursa de energie necesară vieții este pentru întreaga lume vie glucoza depozitată sub forma ATP-ului. În fine, pentru a exista, întreaga lume vie are nevoie de informație și de structuri specifice prin care să o poată prelucra și să ia deciziile necesare unei orientări adecvate în mediu. Se deduce de aici că toate celulele sînt capabile să recepteze și să emită informație, adică să comunice, indiferent de nivelul de organizare la care se află.

Într-o lucrare mai amplă de analiză a unor ipoteze referitoare la existența viului, emitam părerea că elementul cel mai frapant, prezent la întreaga lume vie, este capacitatea de a comunica, de a stabili relații de tip informațional. Pe aceste relații, legături informaționale care se stabilesc de-a lungul evoluției intra, inter și extrasistemic, adică între celulele unui organism, între viețuitoarele din aceeași specie și din specii diferite și între lumea vie și mediul ambiant și cosmic se

țese întregul mister al vieții. Interrelația a constituit modalitatea fundamentală de evoluție a materiei vii și dacă am extinde cadrul, și a celei nevii (evident, aici intervenind elemente de alt ordin). Cînd spunem viață spunem, în mod implicit, comunicare. Este o permanentă circulație a informației, atât în interiorul sistemului cit și în afara sa. Comunică în permanentă fiecare parte componentă a unei celule cu alta, comunică în permanentă celulele unui organism între ele, iar întreg ansamblul viu comunică cu mediul. Emite în permanentă întrebări și culege răspunsuri. Fără această activitate neîncetată de prospecție și de integrare în mediu, viața nu ar putea exista. Cînd un organism moare, dispare capacitatea sa de a stabili legături informaționale.

Dincolo de argumentele de ordin teoretic susținătoare ale comunicării celulare apar și argumente de ordin experimental.

Vom trece peste observația lui Guvici privitoare la emisia de către celulele vegetale pe cale de diviziune a unor radiații mitogenetice și ne vom opri asupra unor experiențe mai recente.

A fost foarte mult comentat experimentul efectuat în 1972 la Novosibirsk de Kazakeiev, Șurin și Mihailova. Ei au „realizat” o adevărată „conversație” între două culturi de celule identice, izolate între ele printr-un perete de cuarț. Unul din loturile de celule este infectat experimental cu un virus care distruge cultura. Dacă cele două loturi sînt izolate printr-un perete de sticlă, lotul martor rămîne neinfluențat, dar dacă se înlocuiește peretele izolator de sticlă cu unul de cuarț, atunci

se constată că și la lotul de celule sănătoase, unde nu s-a introdus virus, apare aceeași suferință. Experiența conferă același rezultat dacă se repetă și cu substanțe toxice.

Cum între cele două loturi de celule nu există nici o legătură printr-o structură vie, s-a presupus că fenomenul s-a datorat transmiterii unor semnale purtătoare de informație patologică prin perețele de cuarț. Înlocuirea cuarțului cu sticlă, material opac la radiația ultravioletă, împiedică producerea fenomenului. Mesajul pare a fi deci codificat și transmis prin radiația din spectrul ultravioletului. De aici și concluzia oamenilor de știință că informația s-a transmis pe lungimea de undă a radiației ultraviolete. Această concluzie coincide și cu aceea a altor cercetători care incriminează aceeași lungime de undă în unele experimente de comunicație.

Cercetări efectuate inclusiv la noi în țară (Marioara Godeanu, E. Celan ș.a.) pledează pentru existența unui schimb de informații între două organisme vegetale, adică între două plante, ca și între acestea și om. Sînt bine cunoscute de asemenea experiențele care ne vorbesc despre un transfer de informație la distanță, realizat la nivel interuman.

Existența unei comunicări, adică a unui schimb de informație pe o altă cale decît aceea a sistemului nervos, ridică problema modalității de vehiculare a informației. Teoretic, aceasta nu poate fi înțeleasă decît dacă admitem existența unui cîmp purtător de informație emis de către toate organismele vii. Ajungem în acest mod la noțiunea de cîmp biologic (biocîmp) despre care ne vorbesc importante lucrări aparținînd lui Guvici, Northrop și Burr, Kirlian, Theima Moss, P. Jitariu,

V. Soran ș.a.

P. Jitriu, împreună cu alți colaboratori, abordează pe larg problema existenței cîmpului biologic și interferența sa cu cîmpuri electrice și magnetice induse experimental.

Prin faptul că mișcarea electronilor generează cîmpuri electromagnetice, iar funcționarea materiei vii nu înseamnă altceva decît un continuu transfer de electroni, P. Jitriu postulează (1978) ca fiind implicită existența unui biocîmp la nivelul tuturor structurilor vii. Aceasta ar fi determinat de asemenea asimetria structurală a macromoleculelor proteice care la rîndul său ar genera o asimetrie electrică și magnetică. După opinia sa, această asimetrie structurală ar constitui însăși cauza reactivității țesuturilor vii.

Biocîmpul se propagă sub formă de unde ca orice cîmp energetic. De aici autorul citat deduce posibilitatea ca transferul de energie și informație impus de complexitatea reacțiilor biochimice să se realizeze prin intermediul biocîmpului.

Existența biocîmpului emis de celula vie cu posibilitate de propagare la distanță are o serie de consecințe pentru înțelegerea fenomenului biologic, inclusiv a modalității de comunicare.

Dacă, în virtutea unor experiențe ale căror surse par greu de contestat, admitem posibilitatea unui transfer de informație la distanță, inter-uman, pe alte căi decît cele cunoscute clasic, atunci trebuie să admitem existența vechiului purtător de semnale a biocîmpului generat de creierul emițătorului. Energia modulată în semnale purtătoare de informație a fost transmisă la distanță și decodificată de creierul receptor. Deducem de aici că odată cu formularea cuvintelor noi emitem și un cîmp energetic în procesul de gîndire. Mesajul codificat verbal este dublat de un mesaj codificat energetic. Gîndirea obține în această accepțiune o expresie materială așa după cum orice cîmp energetic reprezintă un alt aspect al

materiei. Mai simplu spus, gîndirea ne apare ca o forță materială.

Comunicarea la nivel de biocîmp am putea s-o considerăm ca un limbaj primar sau prelimbaj, dublat, numai la om, de cuvinte. Acest prelimbaj ar constitui în concepția noastră limbajul universal, nemediat de cuvinte și accesibil tuturor ființelor-de la celulele izolate, la om și plante.

Obținem prin această ipoteză un argument pentru înțelegerea gîndirii fără cuvinte, negată în unele comentarii. Dar nu se poate nega existența unor rudimente de gîndire la animalele inferioare omului, la care, evident, nu cunoaștem încă un limbaj articulat. Ar putea fi o gîndire concretă, în imagini, cum de altfel o și sugerează multe experiențe ce nu fac obiectul acestui material.

Comunicarea fără cuvinte ar putea fi deci văzută ca fiind mediată printr-un cîmp energetic modulat în semnale purtătoare de informație. Aceste cîmpuri sînt emise de către întreaga lume vie pînă la nivel de celulă. Dacă am descoperi codul după care se face modularea acestor semnale, în alți termeni, dacă am descifra limbajul prin care viața comunică la nivelul tu-

turor celulelor, am reuși, vorbind la figurat, dar de ce nu și la propriu, să conversăm cu întreaga lume vie — cu plantele, insectele, animalele și, mult mai important, cu propriile celule. Și poate că am avea multe de aflat.

„Rațiunea” celulelor nu este identică cu rațiunea noastră sau, altfel spus, „inteligința celulei” este alta decît inteligența conștientizată pentru că una este modelată după natură și are siguranța de funcționare a naturii, iar alta după normele civilizației și ale culturii, după interese, după mode trecătoare și după valori mai mult sau mai puțin stabile.

Un dialog cu propriile noastre celule ne-ar putea preveni, spre exemplu, într-un timp util asupra pericolului unei îmbolnăviri, ne-ar semnala conduitele nocive și erorile pe care le săvîrșim față de propria sănătate, ne-ar ajuta să găsim soluții pentru corectarea deficiențelor noastre funcționale și, nu în ultimă instanță, ne-ar deschide ușa multor secrete păstrate de natură.

În sfîrșit, dacă vom ajunge vreodată să cunoaștem limbajul vieții, poate că vom învăța și cum să respectăm viața!

PETER PETROV

CĂ CIVILIZAȚIA noastră este datorare electronului e unanim acceptat, dar că dezvoltarea ei nu poate fi concepută fără utilizarea altei particule, neutronul, este o problemă foarte controversată, în special în ultimii ani. Numele neutronului a fost asociat cu bomba cu neutroni creîndu-i, în rîndul marelui public, o faimă de distrugător al civilizației umane. Cineva mă întreba, fără urmă de glumă: „Cînd vom lichida odată cu neutronii ăștia?”

Nu vreau să fac aici apologia neutronului ca particulă fundamentală căreia îi datorăm energia nucleară, fără de care lumea este convinsă, cu mici excepții, că nu putem vorbi de o continuare și dezvoltare a civilizației noastre. Voi încerca să arăt numai cîteva rezultate obținute în ultimii ani în experiențele cu neutroni, rezultate care pot să dea frîu liber imaginației.

Mă refer la neutronii ultrareci.

Ne-am obișnuit să utilizăm atributele calde și rece pentru a caracteriza senzațiile noastre tactile. Atunci cînd s-a încercat o explicație a acestor senzații, Bernoulli le-a asociat cu mișcarea moleculelor din care sînt compuse corpurile. Cu cît viteza medie a acestor molecule este mai mare, cu atît corpul este mai cald, și invers. Neutronii ultrareci sînt, deci, neutroni a căror viteză medie este foarte mică, de ordinul a cîteva metri pe secundă, ceea ce corespunde cu viteza medie pe care ar avea-o un gaz de neutroni la temperatura de $0,00025^\circ \text{K}$, adică foarte aproape de zero absolut.

La aceste viteze, neutronii au proprietăți foarte curioase. De exemplu, se reflectă total de suprafețele unor materiale, ceea ce face posibilă concentrarea lor în butelii făcute din sticlă, grafit sau alte materiale. Putem avea, astfel, sticle cu gaz neutronic, deci, să închidem neutronii în butelii, așa cum facem cu hidrogenul, cu oxigenul, cu azotul.

O altă proprietate care ne interesează aici este că neutronii ultrareci, prin faptul că au o viteză mică, sînt singurele particule elementare care interacționează sensibil cu cîmpul gravitațional.

Dacă ne-am imagina un fascicul de neutroni ultrareci cu vitezele dirijate pe verticală, ei se vor ridica pînă la o înălțime de $1-2 \text{ m}$ și apoi vor cădea din nou către suprafața pămîntului, respectînd legile căderii corpurilor din mecanica newtoniană.

Nu trebuie să uităm însă cu neutronii sînt particule elementare și, ca atare, sînt supuși legilor mecanicii cuantice. Or, una din aceste legi este și relația de nedeterminare a lui Hei-

senberg. O particulă nu poate să aibă simultan o poziție și o viteză, respectiv un impuls dat, determinate cu aceeași precizie. Deci, dacă viteza ei este determinată cu o eroare nulă, atunci poziția ei este determinată cu o eroare infinit de mare, deci particula se poate găsi în orice punct din univers cu aceeași probabilitate.

Ținînd seama de această comportare cuantică a particulelor și deoarece neutronul ultrarece este o particulă cuantică, atunci cînd, la înălțimea de $1-2 \text{ m}$ pe verticală, el își schimbă direcția vitezei revenind către pămînt, evident va avea la un moment dat o viteză nulă în punctul cel mai înalt pe care îl atinge și unde viteza își schimbă sensul.

În acest moment, conform relației lui Heisenberg, neutronul se poate afla oriunde în univers cu egală probabilitate, deci am putea spune că el umple universul. Dar neutronul interacționează cu particulele din univers și, după inversarea vitezei, el ar trebui să fie în altă stare, pe care dacă am putea să o măsurăm, am obține informații din universul îndepărtat.

Pe de altă parte, prin vitezele lor mici, neutronii ultrareci pot interacționa cu fluctuațiile vidului, din care se pot naște particule, dar a căror viață este cu atît mai scurtă cu cît energia lor este mai mare. Și aceasta este o consecință a relației de nedeterminare Bohr-Heisenberg dintre energie și timpul de viață al particulei.

Dacă starea neutronului s-a schimbat, aceasta se poate datora unei astfel de interacții și, deci, se poate pune în evidență, de exemplu prin variația constantei de dezintegrare a neutronului cu viteza lui, existența unor particule asociate cu cîmpul gravitațional. Teoriile de supergravitație, dezvoltate în ultimii ani, arată că este posibilă existența unei particule, denumită gravitino $3/2$, care poate da efecte gravitaționale puternice, dar la distanțe foarte mici.

De asemenea, poate exista și o particulă denumită gravifoton. Ea poate da efecte gravitaționale la distanțe de ordinul metrilor, diferite de cele ale cîmpului de atracție newtonian, cu care sîntem obișnuiți.

Iată, deci, că neutronii ultrareci pot deveni instrumente de investigare a unor procese necunoscute, corelate cu proprietățile cîmpului gravitațional, așa cum este el descris astăzi în teoriile supergravitației.

Această fotografie a fost luată în latitudinea de nord a planetei Marte, de către sonda spațială Viking 1 în căutarea unui teren de aterizare pentru Viking 2. În legătură cu aceasta, NASA a declarat:

„Fotografia ne arată forme de pământ erodate. Urișa formație de rocă din centru, care se aseamănă cu un cap de om, este formată dintr-o umbră în partea dreaptă a capului, iar în cealaltă parte se observă foarte clar ochiul, nasul și gura. Creația are 1,5 km diametru (o milă). Fotografia a fost luată de la înălțimea de 1873 km (1162 mile) la 25 iulie 1976”. (Lucian Matache - elev După reviste „Canadian UFO Report” vol. 4, nr. 1, 1976)

ÎN SEARA DE 19 septembrie 1973, un tânăr student din Tokio, Yoshiaki Kato, s-a instalat singur pe balconul casei sale. El a vrut să facă niște fotografii faimosului turn din Tokio, în timpul unei expoziții organizate de școala sa. El a luat trei fotografii cu un timp de expunere (în total) de 30 de secunde. A folosit un aparat de fotografiat Canon FTb, cu o distanță focală de 50 mm și cu diafragma 5,6.

În timpul fotografiierii, tânărul student nu a văzut nimic particular. În acest timp, mama lui și câțiva prieteni au observat la un moment dat manevrele unui O.Z.N. care se afla foarte aproape de turn. Un martor ocular s-a dus imediat la stația locală de poliție unde a întocmit un raport oficial.

Yoshiaki Kato a fost surprins foarte mult când a dezvoltat filmul și a găsit trei fotografii pe care le-a luat în seara zilei de miercuri, pe la ora 19,30, în care se vedea foarte bine forma unui O.Z.N. (pe negativele nr. 22, 23, 24).

Situat în centrul orașului, în regiunea Parcului Shiba, turnul din Tokio a început să se construiască în iunie 1957 și a fost terminat 18 luni mai târziu. El are o înălțime de 33 metri și servește la telecomunicațiile aeriene și ca antenă pentru recepționarea programelor TV.

Fotografiile au apărut mai târziu în ziarul Tokyo's Sankei Shimbun, în ziua de 28 octombrie 1973. (Lucian Matache, elev. — După revista „Canadian UFO Report” vol. 4 nr. 1 1976).

DAN APOSTOL

1939—1945. În acești șase ani singeroși, cînd întreaga planetă era zguduită de bătăliile celui mai mare și mai groaznic măcel din istorie (peste 50 de milioane de morți), aviația a devenit — pentru prima dată — factor determinant. Nici o bătălie terestră sau navală nu a mai putut fi cîștigată fără sprijinul ei; mai mult, luptele aeriene au jucat adesea un rol determinant în desfășurarea conflictului.

Misiunile de luptă erau atît de grele și periculoase, încît numai un caz într-adevăr excepțional putea să provoace uimirea și interesul echipajelor. Fapt este că în rapoartele de luptă se întîlnesc des referiri la acțiunile unor obiecte aeriene neidentificabile, iar pentru cine cunoaște redactarea sobră și concisă a unui raport de luptă, numai simpla menționare a unui OZN este edificatoare. Evident, interesul statelor majore ale beligeranților a fost stîrnit în special de două aspecte ale problemei: detaliile furnizate de aviatori asupra performanțelor de zbor (incredibile pentru acea perioadă) și faptul că OZN, deși manifestau „O curiozitate inteligentă”, nu participau la conflict, nu atacau și, mai mult, nu ripostau cînd erau atacate de avioanele terestre.

Acest comportament inexplicabil era mai îngrijorător pentru militari decît ostilitatea declarată, pentru că, așa cum s-a constatat după sfîrșitul războiului, fiecare țară beligerantă considera OZN arme secrete ale inamicului. Marile puteri se suspectau deci reciproc, iar faptul că statele ma-

jore se găseau în imposibilitate de a înțelege acțiunile și modul de funcționare al acestor intruși ciudați a avut ca efect începerea unor investigații serioase. Încă din anii 1942—1943, Anglia, S.U.A. și Germania au format grupuri complexe de cercetare, compuse din oameni de știință, ingineri, specialiști militari și piloți de elită, dispunînd de un modern aparataj de cercetare și de cele mai bune avioane ale timpului (în vederea unor eventuale interceptări).

După cum spuneau aviatorii, „era și timpul”; în jurnalele de operațiuni ale unor escadrile de elită apăreau din ce în ce mai des mențiuni despre contacte cu OZN. Or, astfel de escadrile (de vînătoare sau bombardament, recunoaștere sau torpiloare) erau alcătuite din echipaje și avioane excepționale, fiind conduse de piloți celebri (Quesada, Yule, Doolittle, Shrader, Deere, Beightag, Mouchotte sau Clostermann la aliați, Nowotny, Galland, Gollob sau von Graff la germani), avînd între 1000 și 6000 de ore de zbor la activ și luptînd zilnic într-un război aerian necruțător.

La 25 martie 1942, comandorul polonez Roman Sobinski — dintr-o escadrilă de bombardament strategic a RAF — executa un raid nocturn asupra orașului german Essen. După îndeplinirea misiunii, avionul a pornit înapoi spre Anglia, ridicîndu-se în bezna protectoare a nopții la altitudinea de 5 000 m. Echipajul tocmai răsuflea ușurat la ieșirea din spațiul aerian german — după aproape o oră

de zbor dificil — cînd mitraliorul din turela posterioară a dat alarma: avionul era urmărit de un aparat necunoscut. „Vînător de noapte?”, a întrebat pilotul gîndindu-se la periculoasele Messerschmitt Me-110. „Nu, domnule comandor, i-a răspuns mitraliorul, nu pare a fi un avion, are o formă nedefinită și este luminos!”. În curînd, tot echipajul a putut observa curiosul obiect, care strălucea într-o frumoasă culoare portocalie. Comandorul Sobinski a avut atunci reacția obișnuită a oricărui pilot „talonat” deasupra teritoriului inamic: „M-am gîndit că este vreo nouă drăcie nemțească și am ordonat mitraliorilor să deschidă focul”. Dar, spre stupefacția întregului echipaj, aeronava străină — ajunsă la aproximativ 150 m de coada avionului — nu numai că nu a ripostat, dar a încasat un număr considerabil de proiectile fără să pară cîtuși de puțin afectată de acest lucru, astfel că, dezorientați, mitraliorii au încetat să mai tragă. După un sfert de oră în care a zburat liniștit „în formație” cu bombardierul — punînd nervii echipajului la grea încercare — ciudatul obiect s-a înălțat fulgerător și a dispărut cu o viteză incredibilă sub ochii uimiți ai aviatorilor polonezi.

În ziua de 14 martie 1942 — la orele 17,35 — baza aeriană secretă Banak aparținînd Luftwaffenflotte V din Norvegia a intrat în stare de alarmă ca urmare a faptului că radarul semnală apropierea unui obiect aerian străin. Cel mai bun pilot al bazei, căpitanul inginer Fischer, a decolat cu un avion de vînătoare Messerschmitt Me-109 G și a reușit să intercepteze obiectul respectiv la 3500 m altitudine. În raportul său ulterior, aviatorul german consemna: „Nava străină părea construită din metal și avea forma unui fuselaj de avion lung de aproape 100 m și cu diametrul de vreo 15 m; la extremitatea anterioară se puteau observa un fel de antene (...). Deși nu avea aripi sau motoare exterioare vizibile, această navă ciudată se menținea în zbor perfect orizontal. Am urmărit-o cîteva minute, după care, spre surprin-

derea mea, a luat brusc o poziție verticală și a dispărut fulgerător în înălțimi". Încercările căpitanului Fischer de a o intercepta din nou au eșuat: stația radar a bazei îi pierduse urma definitiv.

La 26 februarie 1942, crucișătorul olandez „Tromp” a fost urmărit timp de aproape 3 ore de un OZN. Echipajul a descris obiectul ca fiind „un disc uriaș care părea construit din aluminiu”. Ciudatul OZN argintiu nu a atacat nava, ci doar a observat-o plin de curiozitate, fără să pară intimidat de țevile tunurilor îndreptate spre el. Dintru-și seama de comportamentul pașnic al navei străine, olandezii nu au deschis focul, mulțumindu-se să observe plini de uimire complicatele manevre aeriene ale discului (care părea indiferent la poziția de zbor). După 3 ore de „zbor în escortă”, OZN-ul a accelerat brusc, înălțându-se și dispărând cu o viteză de aproximativ 6000 km/h.

La sfârșitul anului 1942, marele submarin oceanic german U 317 a tras cu tunurile într-un „obiect argintiu fusiform, lung de 80 m”, care a trecut într-un „zbor tăcut și rapid” la 300 m de nava germană, fără să dea atenție titlului îndrăcit al tunurilor de 88 și 127 mm.

La 14 octombrie 1943 a avut loc celebrul raid aliat împotriva orașului german Schweinfurt, unde se găsea cea mai importantă fabrică de rulmenți cu bile din Europa. Acest obiectiv de prim ordin a fost atacat cu 700 de bombardiere grele Boeing B 17E „Flying Fortress” și Consolidated B 24 „Liberator” din Armata a 8-a aeriană a S.U.A. Escorta lor era compusă din 1300 de avioane de vânătoare americane și britanice: 39 escadrile de Republic P 47 „Thunderbolt”, 20 escadrile de Lockheed P 38 „Lightning” și 12 escadrile de North American P 51 „Mustang” din Armatele 8 și 9 aeriene ale USAF, sprijinite de 18 escadrile de Vickers IX „Spitfire” din RAF. Raidul și-a atins scopul, uzina fiind rasă de pe suprafața pământului, dar pierderile aliate au fost foarte mari: 111 avioane de

vinătoare doborâte și aproximativ 600 de bombardiere distruse sau grav avariate, față de numai 300 de avioane pierdute de germani. Acest masacru se datora reacției dure a celor peste 3000 de avioane germane aruncate în luptă, ce reușiseră, pentru prima oară să spargă formațiile compacte ale bombardierelor aliate (10 „box” a câte 70 de aparate). Părea că în acel iad pe care celebrul pilot francez Pierre Clostermann îl compara cu „un acvariu plin de pești nebuni, un adevărat coșmar unde nimeni nu avea timp decât să lupte pentru propria-i viață”, nimic nu-i mai putea impresiona pe aviatori. Și totuși...

Maiorul britanic R.T. Holmes — detașat pentru acel raid la comanda unui „box” de bombardiere B 17 — raporta un fapt aproape incredibil: în timp ce formația lui se afla deasupra obiectivului și declanșase bombardamentul, au apărut brusc o serie de mari discuri strălucitoare care s-au apropiat rapid. Ciudatele nave — avind diametrul aproape egal cu anvergura unui B 17 — au traversat formația bombardierelor americane fără să pară afectate nici de tirul furios al celor peste 700 de mitraliere de bord, nici de veritabila plasă de foc a traiectoriilor proiectilelor Flack-ului german. Aviatorii americani au constatat uimiți că straniile „discuri fără aripi” erau inofensive, neripostind la tirul lor îndrăcit și îndepărtându-se liniștite fără să le fi stînjenit cu nimic bombardamentul. Echipajele nu au avut însă prea mult timp pentru a se întreba — conform unei nobile tradiții americane — „Cine dracu' mai sînt și nebunii ăștia?”, căci tocmai atunci apăruseră avioanele de vânătoare germane... Aparatul maiorului Holmes a avut însă șansa de a se reîntoarce nevătămat și primul lucru pe care l-a făcut flegmaticul pilot britanic după aterizarea la bază a fost să înainteze un raport detaliat către Comandamentul RAF. Specialiștii militari și oamenii de știință britanici au fost foarte interesați — și în același timp nedumeriți — de conținutul raportului și au

emis ipoteza că ar fi fost vorba de noi arme secrete germane — coincidența face ca OZN-urile să fi precedat cu 10 minute primele avioane germane.

La 24 octombrie 1943, War Office trimitea raportul la Intelligence Service, ordonînd investigații urgente pentru clarificarea acestui caz. Răspunsul serviciului de informații britanic a venit trei luni mai târziu: ciudatele discuri luminoase nu aveau nimic comun cu Luftwaffe sau cu oricare alte forțe aeriene de pe glob... Erau pur și simplu, UFO. (Noțiunea introdusă în 1942 este valabilă atît în limba engleză — Unidentified Flying Objects, cît și în germană — Unbekannte Fliegende Objekte: Obiecte Zburătoare Neidentificate).

La 18 decembrie 1943, începînd de la 11,45, stațiile radar germane din insula Helgoland, orașele Hamburg, Wittemberg și Neustrelitz au înregistrat succesiv trecerea unui mare „cilindru” aerian care se deplasa pe deasupra lor, zburînd silențios cu viteză medie de 3000 km/h.

În ziua de 12 februarie 1944, la baza secretă germană Kummersdorf a avut loc — în prezența a numeroase oficialități — lansarea uneia dintre primele rachete V—2. Experiența avea ca scop demonstrarea calităților acestei rachete supersonice imposibil de interceptat pe vremea aceea și, desigur, evenimentul a fost filmat, în întregime. La dezvoltarea peliculei însă, tehnicienii au constatat stupefați că neglabila lor rachetă fusese însoțită în tot timpul zborului de un obiect sferic neidentificabil, care avusese chiar și nerușinarea de a se roti cu dezinvoluță în jurul ei. Acest intrus nu a putut fi observat de personalul bazei, pentru că zburase cu o viteză mai mare decît racheta: aproximativ 2000 km/h, ceea ce, bineînțeles, dădea de gîndit. Întîmplarea a făcut mare vîlvă, Hitler și Goering spumegînd literalmente la gîndul ca aliații au putut trimite un aparat spion care să afle totul despre faimoasa lor armă secretă V—2, în care-și puneau toate speranțele și pe care acum o

OZN-ul fotografiat la 16 iunie 1963 lângă ALBUQUERQUE (New Mexico-S.U.A.) de Paul Villa. Specialiștii consideră această fotografie ca fiind una dintre cele mai clare și mai veridice imagini de OZN obținute până în prezent

vedeau depășită de o realizare inamică. Căci ce altceva ar fi putut să fie ciudatul aparat aerian?

Aglomerarea unor astfel de rapoarte inexplicabile pe mesele statelor majore sfârși prin a le scoate din sârite, astfel că guvernele celor trei principale puteri aviatice au ordonat deschiderea unor anchete oficiale (desigur, secrete).

În urma cererilor presante ale USAF, serviciile secrete americane au inițiat primele cercetări încă din anul 1942. Dar, constatându-se că în ansamblu comportamentul OZN-urilor nu prezenta pericol pentru aliați și ca existau foarte puține șanse ca ele să aparțină germanilor, problema a fost scoasă din clasa celor militare urgente. S-a recomandat, totuși, specialiștilor, să studieze în continuare comportamentul ciudatelor

obiecte aeriene. Din anumite motive însă (specific americane), USAF nu ținea deloc sa aibă dovada inferiorității sale evidente în fața unor realizări străine (indiferent ale cui ar fi fost ele). Astfel a început „marea animozitate” dintre USAF și UFO, fenomen care își pune și astăzi amprenta asupra modului în care oficialitățile americane (și nu numai ele) tratează problema OZN.

În Anglia însă, RAF a procedat cu înțelepciune, constituind un grup special compus din numeroși oameni de știință, ingineri aeronautici și o escadrilă de interceptare special antrenată, dotată în permanență cu cele mai bune aparate britanice.

Din pacate, concluziile la care a ajuns UFORD („UFO Research Division”) au fost și rămân „Top Secret”.

În Germania, Luftwaffe s-a dovedit tot atât de interesată în problema OZN. La sfârșitul anului 1942 a fost constituit „Sonder Büro no 13”, care, în cadrul misiunii codificate „Operațiunea Uranus”, avea să studieze, până în 1945, ciudatele apariții aeriene.

Desigur, în timpul celui mai teribil război din istorie, statele majore ale aviațiilor beligerante erau prea puțin dispuse să ia în considerație posibilitatea ca OZN-urile să fie mesagerii unor civilizații extraterestre. Teoria general admisă susținea că aceste aparate aparțin inamicului, iar superioritatea lor evidentă în fața avioanelor proprii a generat temeri a căror amploare a putut fi descoperită — parțial — doar după sfârșitul războiului, când o parte din arhive au devenit accesibile cercetătorilor.

PROBLEMA A INFORMATICITĂȚII ȘI A DETERMINISMULUI VERSUS NEDETERMINISMUL

Dr. GHEORGHE PĂUN

UNA DINTRE obsesiile autorilor de literatură S.F. (și nu numai a acestora) este relația dintre om și mașină, cu concretizări în întrebări care acoperă întregul interval de nuanțe dintre pueril și sobru-științific. Ce pot și ce nu pot face calculatoarele? Cât de complexă este cutare problemă? Sînt posibili roboți antropomorfi, cu comportare asemănătoare celei umane? Ne vor domina vreodată mașinile, vom ajunge sclavii calculatoarelor sau ai roboților? Etc. Etc. Răspunsuri, la fel de multe ca întrebările. Semnificativ este că toate cele de factură neliterară, deci cele care iau întrebările la propriu și nu le folosesc numai ca pretexte pentru desfășurări epice cu alt fel de noime decît prognoza propriu-zisă, sînt realist-sceptice, referindu-se invariabil la două „tare” fundamentale ale mașinilor de orice tip ar fi ele: **algoritmicitatea** și **determinismul**.

Mașinile actuale și cele din viitorul previzibil nu pot face altceva decît să execute algoritmi, programe încorporate în ele, definitiv sau temporar, de către om (eventual, de către alte mașini sau de către ele însele, dar asta nu schimbă situația: rezultă doar că programele nu mai sînt controlate de om, dar tot programe rămîn). Din punct de vedere matematic, domeniul algoritmicului este însă extrem de redus în raport cu cel al nealgoritmicului (raportul este cel de la numărabil la continuu). Omul însă, creierul său, „funcționează” într-un mod pe care este mai mult decît plauzibil să-l calificăm drept nealgoritmic.

Evident, discuția se poate lungi foarte mult, eventual cu contraexemple la diferite lecturi trunchiate ale frazelor anterioare. Bineînțeles că un calculator, pus (de om!) în centrul unui sistem informatic, poate conduce o mare masă de oameni la nivelul unor decizii sociale, economice sau de altă natură limitată, le poate face diverse șicane, din eroare sau funcționînd „corect” în direcții neprevăzute de proiectanții sistemului, dar asta este o altă problemă. Bineînțeles că am putea lua ca premisă literară chiar eventualitatea ca noi înșine, oamenii, să fim roboți, creați de cine-mai-știe-cine, deci funcționînd algoritmic la un nivel de algoritmicitate pe care nu ni-l putem imagina (încă), dar asta este o presupunere care nu poate avea decît valoare literară

(și eventual una mistică).

Acceptînd sau nu algoritmicitatea, la nivelul ei cel mai general, ca limită a posibilităților mecanice, vom fi însă oricum confrunțați și cu o altă reducere drastică a acestor posibilități, cea referitoare la funcționarea **deterministă** a mașinilor, repet, actuale sau plauzibile în viitorul accesibil prognozelor pertinente.

Trebuie să facem de la început o precizare importantă: nu este vorba aici nici despre determinismul cauzal, filosofic, aflat la baza materialismului, cel privind interdependența și interacțiunea universală a fenomenelor de orice fel (și căruia i se opun categorii de tipul finalismului, indeterminismului, fatalismului etc.) și nici despre determinismul de care se vorbește în matematică în opoziție cu aleatorul, cu întîmplătorul de tip probabilist, ci despre determinismul de tip informatic, avîndu-și originea și forma specifică în teoria automatelor.

Să lămurim lucrurile cu un exemplu, considerînd problema verificării dacă un număr oarecare este prim sau nu. Cum procedăm în școală pentru a răspunde unei asemenea întrebări? Împărțeam numărul respectiv la 2, 3, 4, 5... pînă găseam un divizor al lui, sau ajungeam să încercăm să-l împărțim cu numere suficient de mari pentru a ști de la început că ele nu pot fi divizori (un număr nu se poate împărți la numere mai mari decît jumătatea sa etc.). Modul anterior de rezolvare a problemei este complet neeficient (este suficient să împărțim numărul la numerele prime mai mici decît rădăcina sa pătrată, pot fi aplicate teste mai sofisticate din teoria numerelor etc.), dar nu asta este chestiunea importantă; important este că avem de efectuat încercări referitoare la un set bine conturat de posibili divizori și că luăm pe rînd, exhaustiv, elementele acestui set. Evident, procedînd astfel, rezultatul este sigur: după un număr finit de încercări sau găsim un divizor sau epuizăm setul posibilităților divizori și atunci aflăm că numărul este prim. Aceasta este o rezolvare **deterministă** a problemei.

Să ne aliem însă cu un drăcușor, așa cum fac fizicienii, de la Maxwell încoace, și să conțăm pe faptul că **dacă numărul nu este prim** (și drăcușorul, că doar d-aia e drăcușor, știe asta), acesta ne poate „sugera” un divizor. În această situație, nu avem decît să verificăm dacă aliatul nostru (temporar! ptui! ptui!) nu ne-a înșelat și să împărțim numărul la divizo-

rul propus. Atunci cînd sugestia este corectă, informația ca numărul considerat este neprim poate fi certificată printr-o singură împărțire. Aceasta este o rezolvare **nedeterministă** a problemei, contînd pe un pas preliminar, de „ghicire” a drumului spre soluție.

Să ne plasăm însă într-un cadru mai riguros, cel al **mașinilor Turing**, pînă acum (și pentru totdeauna, afirmă teza Turing-Church) cel mai general tip de algoritm matematic, prototipul teoretic al calculatoarelor electronice. Să ne imaginăm un dispozitiv format dintr-o **bandă** infinită de hîrtie, împărțită în celule în care pot fi scrise simboluri dintr-un alfabet fixat, un **cap de citire-scriere** care are în fiecare moment acces la o singură celulă a benzii și o **memorie** capabilă să se afile într-o anumită stare dintr-o mulțime finită. Capul de citire-scriere se mișcă la stînga și la dreapta, în funcție de simbolurile examinate și de starea memoriei și modifică simbolurile de pe bandă, determinînd în același timp schimbarea stării memoriei, totul conform unui program bine precizat. Teza Turing-Church spune că orice calcul algoritmic (decî articulat riguros, conform unei rețele precise și care se termină într-un timp limitat) poate fi efectuat cu o mașină Turing.

Pentru problema anterioară, cea privind verificarea dacă un număr este prim și, implicit, pentru generarea unui set de numere prime (eventual a tuturor), pot fi imaginate două mașini Turing, una deterministă și una nedeterministă. Prima ar scrie pe bandă numărul și apoi ar genera pe rînd, într-o ordine sistematică, toți posibii divizori, ar încerca să dividă numărul cu ei și s-ar opri sau la primul divizor întîlnit, sau la epuizarea divizorilor posibili. A doua mașină ar scrie numărul pe bandă, ar genera la **întîmpiere** un număr mai mic decît acesta și ar verifica dacă el divide numărul inițial. Definînd rezultatul activității celei de-a doua mașini ca fiind mulțimea acelor numere pentru care mașina nu poate ghici niciodată un divizor, obținem exact mulțimea numerelor prime, pe care ar fi putut-o genera și prima mașină în mod determinist.

Un rezultat fundamental în teoria automatelor arată că tot ceea ce pot face mașinile Turing nedeterminate pot face și cele deterministe și invers! Aparent, contrazicem astfel afirmația de la început, cum că determinismul reprezintă o limitare serioasă a posibilităților „roboților”. Numai aparent, deoarece prețul simulării pe o mașină Turing deterministă a funcționării unei mașini nedeterministe este prohibitiv. Înclocuirea ghicirii drumului spre soluție cu baleierea unei întregi mulțimi de posibilități din care ghicirea putea alege înseamnă, de cele mai multe ori, trecerea de la un volum de calcule la un volum de dimensiune exponențială. Iar cu exponențialele nu e de glumit. Presupun că v-a amintiți istorioara veche și plină de filc cu inventatorul șahului, împăratul, boabele de grîu etc., etc.

Trecînd la lucruri mai practice (dar tot teoretice...), în informatica matematică, de cite ori se introduce un nou tip de automat (și s-au introdus destule) apare imediat și problema sîcîitoare: varianta deterministă este la

fel de „tare” ca aceea nedeterministă? Pentru că, în contrast cu situația de la mașinile Turing, există automate (așa sînt cele cu **plă de memorie**) pentru care răspunsul este negativ: automatele nedeterminate sînt mai puternice decît cele deterministe. Pentru alte automate răspunsul nici nu se cunoaște încă, deși s-a scurs enorm de multă sudoare și cerneală în jurul întrebării. De exemplu, obligînd capul de citire-scriere al unei mașini Turing să nu iasă din limitele șirului scris inițial pe bandă, obținem un automat (i se spune **automat liniar mărginit**) despre care nu se cunoaște care este raportul determinism-nedeterminism. Problema, celebră în teoria automatelor (sub numele **problema LBA**, de la „linear bounded automata”), stă nerezolvată încă din anul 1964 și nu pare dispusă să cedeze prea curînd.

O problemă și mai cunoscută și cu implicații practice greu de supraestimat este întrebarea (criptică) dacă $P = NP$. Despre ce este vorba? P reprezintă clasa problemelor care pot fi rezolvate determinist în timp polinomial (un număr de operații elementare care depinde ca un polinom de dimensiunea problemei este suficient pentru rezolvare), iar NP este clasa problemelor care pot fi rezolvate nedeterminist în timp polinomial (și determinist în timp exponențial). Multe probleme informatice, matematice, de cercetări operaționale de mare interes fac parte din familia NP . Da, dar calculatoarele, oricît de grozave ar fi ele, nu pot trece dincolo de P decît pentru probleme simple și pentru cazuri particulare ale lor (v-ați întrebare vreodată cît timp reprezintă un milion de secunde? Dar un miliard? Știți că pe cubul lui Rubik sînt posibile peste 43 de miliarde de miliarde de configurații accesibile din configurația inițială?). Dacă egalitatea $P = NP$ ar fi adevărată, atunci majoritatea algoritmilor actuali, aplicați în cele mai variate domenii, ar putea fi rescrîși, înlocuiți cu algoritmi net mai eficienți, polinomiali. Pentru cîteva momente, lumea (nematematică) a trăit euforia unui asemenea eveniment. În 1979, matematicianul sovietic L.G. Khacian a demonstrat că problemele de programare liniară sînt în clasa P , nu în NP — P , cum se crezuse pînă atunci. Rezultatul a fost anunțat cu titluri zgometoase pe primele pagini ale unor ziare de mare tiraj (de ziaristi care, de fapt, nu-l înțeleseră pe deplin): „o descoperire sovietică zguduie lumea matematică” (The New York Times, 7 noiembrie 1979), „marele sputnik matematic al anului 1979” (The Sciences, septembrie 1980) etc. Din păcate, Khacian nu demonstrează că $P = NP$, ci numai că o anumită problemă din NP (nu neapărat printre cele mai grele din NP , numite și probleme **NP -complete**) este în P .

Deoarece este foarte plauzibil că totuși P este strict inclus în NP , trebuie să ne resemnăm la modul „optimist”: lumea actuală (cu probleme în NP și cu calculatoare pentru P) este cea mai bună dintre lumile posibile (...), reținînd amănuntul (neliterar al) îngrădirii în P a roboților. Inventarea de calculatoare nedeterminate nu face încă obiectul cercetării informaticienilor. Încă... Scriitorii S.F. sînt însă ațîț de convingători...

Ing. ALEXANDRU TIMOȘENCO

FORMELE și mecanismele vieții pe planeta noastră sînt legate în mod direct sau indirect de cosmosul apropiat sau îndepărtat. Acțiunea factorilor cosmici sub forma fluxurilor corpusculare sau radiației ondulatorii are o influență nemijlocită asupra desfășurării tuturor proceselor ce au loc în sistemele vii de pe Pămînt. Cunoașterea mecanismelor energo-informaționale ale naturii vii și nevil poate fi atinsă numai printr-o abordare științifică, prin esență — inter-disciplinară și care să țină seama în primul rînd de unitatea dialectică dintre fenomenele de origine planetară și cosmică.

Deși preocuparea pentru acest domeniu deosebit de interesant pentru aplicabilitatea sa practică, ca și pentru cunoașterea umană în general, durează de mai multe decenii, iar tradiția propriu-zisă are o vechime de peste cinci milenii, de-abia în ultimii ani s-a trecut la o etapă superioară în înțelegerea fenomenelor de acest fel; într-adevăr, pentru ca o știință să-și poată merita acest nume trebuie ca, pe lîngă obiect de studiu, să aibă legi pe care să se bazeze, precum și metode proprii de cercetare. Or, stadiul la care se ajunsese pînă acum a permis numai acumularea unui material faptic extrem de bogat — ne referim bineînțeles la cel verificat științific din punct de vedere al autenticității fenomenelor, în timp ce astăzi se caută intens existența și forma de manifestare a unor legități specifice în acest domeniu. În ceea ce privește metodele folosite, abordarea sistemică a acestor probleme și-a găsit deja o reflectare în apariția unor termeni ca: „biometeorologie“, „cosmobiologie“, „astrobiologie“, „cronobiologică“ etc., care toate pun în evidență tocmai interdependența factorului cosmic atît ca periodicitate, cît și configurații planetare — și procesele din sistemele vii. Toate aceste influențe s-au făcut remarcate în studierea unor fenomene foarte diferite din trecutul îndepărtat sau apropiat: în modificările survenite de-a lungul erelor geologice, în migrația viețuitoarelor, în

modificările hidro-meteorologice la scară planetară, în problema nestaționarității transformărilor fizico-chimice ale proteinelor de origine animală și foarte multe altele. Totuși, direcția-cheie a științelor din era cosmică devine studierea transformărilor substanței și cîmpului (în ultimul timp adăugîndu-se aici și aspectul informațional), atît în condițiile planetei noastre cît și în condițiile intergalactice (zborurile spațiale oferînd deja un cîmp larg de studiu al acestei problematice). Interdependența acestor procese se supune unor criterii stricte în ceea ce privește reglarea stabilității proprietăților termodinamice ale materiei — atît pe planeta noastră cît și în Univers în general. În acest sens, caracteristica oricărui proces dinamic echilibrat din punct de vedere al parametrilor termodinamici este tocmai periodicitatea. „Metronomul“ cosmic pare că imprimă „tempo“-ul tuturor proceselor vitale de pe Pămînt.

Importanța legăturii dintre „bioritmuri“ — procesele periodice caracteristice sistemelor vii — și oscilațiile cîmpurilor fizice proprii naturii cosmice capătă un interes crescînd atît pe planul diagnosticii umane, cît și pe cel al creșterii eficienței producției vegetale și animale, de o atît de acută actualitate în zilele noastre. (E suficient să dăm doar un singur exemplu: cel al biostimulării producției vegetale și animale, utilizînd concordanțe între anumite procese de dezvoltare și bioritmurile caracteristice). Cunoașterea legităților bioritmicii trebuie însă să se bazeze pe un aparat matematic riguros: cel al teoriei reglării automate a proceselor termodinamice nestaționare, ale cărui modele analitice se apropie cel mai mult de situațiile

reale ale activității sistemelor vii. Un auxiliar deosebit de prețios în aceste cercetări îl constituie modelul pus la dispoziție de teoria biostructurală (acad. E. Macovschi) care ne poate furniza criteriile de aplicabilitate a unei forme sau alta de lege (și corespunzător de metodă de abordare) în funcție de nivelul de evoluție a biostructurilor respective.

Domeniul de timp pe care se întind bioritmurile cunoscute în prezent în lumea vegetală, animală și om este extrem de larg: perioadele respective se întind de la ordinul minutelor pînă la ordinul anilor sau zecilor de ani (numai la om sînt cunoscute pînă în prezent circa 100 de bioritmuri, reprezentative pentru anumite funcții ale unor organe sau sisteme). Cele care au atras în mod special atenția au fost cele circadiene, cele lunare și cele anuale, (inclusiv cele sezoniere), întrucît acestea sînt legate de modificările cele mai evidente și au totodată un caracter global, periodicitatea lor putînd da indicații asupra funcționării normale a unui grup de organe etc. Așa de pildă în jurul orei 18,00 temperatura corpului nostru atinge un maxim, iar către miezul nopții un minim; în jurul orei 4,00 se observă o frecvență maximă a pulsului, iar în jurul orei 9,00, o valoare minimă a tensiunii arteriale; între orele 16 și 18 se observă un maxim al concentrației de hemoglobină în sînge.

S-a constatat, de exemplu, că temperatura urcă mai rapid dimineața la indivizii clasificați psihologic ca „introverțiți“ față de cei „extroverțiți“, dar scade mai repede seara; există totodată un interval caracterizat printr-un minim al eficienței mentale, în jurul orei 15 (denumit de americani „post-lunch pheno-

menon"), neexplicabil însă prin situarea neapărat după ora mesei de prînz. Frecvența nașterilor este și ea supusă unui ritm circadian: în ultimii ani se remarcă o deplasare a maximului curbei de la orele timpurii de dimineață către amiază; ceea ce pare deocamdată inexplicabil este deplasarea aproape identică a curbei maximelor deceselor către aceleași ore ale zilei.

Periodicități sezoniere se observă în frecvența de apariție a unor boli: cazul tuberculozei (maxim: aprilie—mai) era deja cunoscut de mai mulți ani; o situație asemănătoare se întâlnește și în cazul altor maladii, inclusiv a celor mentale (maxim: mai), acestea puse uneori în legătură și cu curba frecvenței sinucidărilor (maxim: mai—iunie). Este interesant de notat că începutul toamnei (septembrie) se caracterizează prin minime ale practic tuturor maladiilor importante. Pentru periodicitatea accidentelor cardio-vasculare s-a căutat o explicație în efectul stress-ului termic (maximul în ianuarie—februarie). În Europa Occidentală maximul de decese este în decembrie—ianuarie, iar minimul în iulie—august. Greutatea nou-născuților este mai mare în iunie—iulie și minimă în decembrie—martie.

Ritmurile lunare au efecte considerabile asupra tuturor sistemelor vii: de la reproducerea și dezvoltarea algelor și animalelor acvatice la creșterea plantelor (obținerea unor recolte maxime la unele legume este cunoscută de agricultori din cele mai vechi timpuri ca fiind legată de fazele Lunii), de la animale inferioare (rozătoare) pînă la om. (Deși variația de exemplu a cîmpului magnetic terestru provocată de mișcarea Lunii este de maximum 0,4 Gs, ceea ce nu depășește valoarea

inducției unui magnet utilizabil în scopuri casnice). Observații pe loturi de 500 000 de nașteri între 1948 și 1957 (W. Menaker) au arătat un număr considerabil mai mare din punct de vedere statistic al nașterilor cînd Luna este în descădere decît atunci cînd este în creștere, cu un maxim la Luna plină (deși în alte regiuni ale globului lucrînd pe loturi similare efectul a fost contrar!).

Ipozeza influenței preponderent lunare este susținută de un grup de cercetători sovietici (Gorșkov, Kotelnik ș.a.) care arată printre altele că ritmul de bază este aici cel de 28,426124 zile, reprezentînd media dintre luna siderală (27,3216614 zile) și luna sinodică (27,53058 zile), și care coincide cu ritmul „emoțional”, din cele determinate de W. Fliess și apoi de H. Svoboda, distanțele în zile la perioadele celorlalte două bioritmuri fiind practic egale. Organismul uman se „acordă” cu toate cele trei bioritmuri (fizic, emoțional și intelectual) o dată la cca. 248 de zile, interval care a fost numit „an biologic”, în care există 74 zile critice simple, 15 duble și una triplă. (Interesant de notat că în Babilonul antic această periodicitate legată de Lună era deja cunoscută!) Echipa de cercetători menționată mai sus a investigat 315 cazuri individuale ale unor personalități trecute în „Marea Enciclopedie Sovietică” și cărora li se cunoșteau exact datele nașterii și ale morții; s-a constatat astfel că din 315, 139 au murit în zile critice duble sau triple, 137 în zile critice simple și numai 39 în zile „normale”. Ținînd seama acum de distribuția zilelor critice în an, rezultă o mortalitate de 40 de ori mai mare în zilele critice duble decît în zilele „obișnuite”, iar în zilele critice în general, de 13 ori mai mare decît în cele „obișnuite”. Același tablou a fost obținut pe un lot de 1 500 de cazuri individuale (N. Fedotova). Nu mai amintim aici decît în treacăt periodicitățile legate de ciclurile de cca 11 ani (activitate maximă solară), dar și periodicitatea mișcării unor planete „grele” (Jupiter, de exemplu,

cu influența lor asupra frecvenței accidentelor cardiace, a tulburărilor mentale sau a accidentelor de circulație (observații pe loturi mari între anii 1963—1964 la Budapesta de către I. Örményi, între 1950—1952 la München de dr. Reiter și dr. Martini). Toate aceste observații își au punctul de plecare în teoria „heliobiologică” a lui Alexandr Cihevski, publicată în Rusia în 1915, dar valorificată de-abia în ultimele decenii. (Cihevski găsisse periodicități similare și în apariția marilor epidemii ca și în apariția marilor frământări sociale).

Materialul faptic extrem de bogat acumulat pînă în prezent permite deja elaborarea unor ipoteze și modele care să conducă la înțelegerea mecanismelor acestor interdependențe: sistemele vii pot fi privite din acest punct de vedere ca niște sisteme dinamice complexe (și nu ca simple sisteme oscilante) cu mai multe bucle de reglare, și cu anumite criterii de stabilitate a periodicităților respective. Aparatul matematic utilizat este destul de complicat: este suficient să amintim că descrierea succesiunii unor stări în desfășurare a bioritmurilor este descrisă de metrica unui spațiu cu 8 dimensiuni! În plus, ceea ce nu se cunoaște încă deloc este modul de codare al bioritmurilor; situație similară cu cea în care se afla teoria informației după punerea la punct a aspectelor de statistică informațională și înaintea abordării aspectelor semantice. În acest sens s-ar putea ca anumite tipuri de codare să fie specifice informației cu un anumit sens semantic.

Influențele planetare constituie un alt mare capitol al acestei problematice: în fond, aici este vorba de influențe care se manifestă tot prin anumite periodicități sincrone cu mișcările — și implicit pozițiile — planetelor din sistemul nostru solar. Tradiția, în acest sens, este foarte veche și ea se referă la „stelele fixe”, precum și la anumite puncte convenționale de pe harta cerului. Aici materialul faptic este tot atît de bogat, dar trebuie selectat cu foarte mult discernămint (activitatea

începută de P. Choissard, H. Goucon, M. Gauquelin în Franța, G. Piccardi în Italia, Brown și Hyrek în S.U.A. ș.a.), cu atât mai mult cu cât aici chiar modul de abordare tradițional este unul sistemic și sintetic în același timp (un mod de abordare cât se poate de contemporan cu noi, pentru epocile de... acum câteva milenii!) Influența configurațiilor planetare asupra transmișiilor radio a fost sesizată deja în 1951 de către J.H. Nelson care a și publicat un an mai târziu în revista de specialitate de un riguros nivel științific *RCA Review* o parte din rezultatele sale. În domeniul agronomiei, observații efectuate pe loturi mari de plante au arătat în multe cazuri o creștere mai rapidă a rădăcinilor, atunci când Luna se afla într-un „semn de Pământ”, și a frunzelor când Luna se afla într-un „semn de aer”. (Semnele respective nefiind altceva decât un sistem de referință circular.

Trebuie menționat de la bun început că aceste cercetări nu au ca obiectiv să reactualizeze astrologia, rezultatul lor fiind determinarea statistică a unor aptitudini, a unor trăsături ale personalității umane în funcție de „ceasornicul” astronomic și nu o „precizare” a viitorului fiecărui individ în parte.

Cercetările efectuate pe un număr suficient de mare pentru a fi prelucrat statistic, de indivizi ale căror date privind realizările profesionale și sociale erau cunoscute (preluate în general din anuare statistice de tip „Who's Who”) au dus la rezultate interesante. Astfel, pentru un număr de 3 647 medici și oameni de știință, 724 erau născuți imediat după trecerea lui Marte la orizont, sau la culminația sa superioară; or, probabilitatea ca astfel de evenimente să se datoreze numai hazardului este de 1:50 000; tot astfel, din același număr total, 704 indivizi erau născuți după trecerea la orizont sau culminația lui Saturn, șansa în acest caz fiind de numai 1:300 000; la un număr de 2 088 campioni sportivi, planeta dominantă este Marte (de 452 de ori), lăsând hazardului doar o șansă de

1:5 000 000; la un număr de 3 438 personalități din domeniul militar, Jupiter și Marte se găseau în excedent în regiunile urmînd trecerea la orizont sau la culminația superioară (Jupiter de 703 ori în loc de 572 ori teoretic — iar Marte de 680 ori în loc de 590 ori; în ambele cazuri, probabilitatea datorată hazardului este de numai 1:1 000 000!) Cel mai surprinzător lucru în această serie de investigații (Gauquelin în 1971, reluate în anii următori de un grup de cercetători belgieni) este absența quasi-totală de particularități planetare în grupul martor: cel al profesioniștilor din fiecare categorie, dar care nu au atins nivelul de consacrare al celor selectați în prima grupă!

Ipotezele explicative sînt totuși departe de a fi satisfăcătoare, influențele manifestîndu-se atât prin periodicitatea mișcărilor planetare, cât și prin natura intrinsecă a radiațiilor provenind de la aceste planete. Acest din urmă aspect a putut fi pus în evidență indirect, prin corelarea datelor obținute în urma zborurilor spațiale (de tip „Apollo”, „Voyager” ș.a.), date care continuă să se publice în revistele de specialitate.

Pe de altă parte, domeniul acesta este, din nefericire, de multă vreme teren fertil pentru mistificări de orice fel, astfel încît, pe bună dreptate, foarte mulți oameni de știință au serios rezervă de a-l aborda.

Departă de a ataca, după cum s-a crezut la un moment dat, conceptul de determinism al fizicii macroscopice, sau de a fundamenta „științific” un destin implacabil, atît datele ce continuă să se acumuleze într-un ritm impresionant, cît și modelele elaborate în acest domeniu ne conduc la o imagine unitară a materiei, cu toate interconexiunile ei complexe în Univers, imagine în care conceptul de integralitate și unitate a acesteia (într-un mod asemănător cu cel folosit de antici), de determinare obiectivă dar și liber arbitru se dovedesc a fi de o extremă importanță în evoluția cunoașterii umane a tainelor vieții și a Cosmosului înconjurător.

GÎNDIREA, realizarea cea mai de seamă a naturii, cea mai enigmatică din cîte ne înconjoară, apărută în evoluția ființei, face ca pe măsura timpului necunoscutul să treacă în cunoscut și acesta, bineînțeles, în cotidian.

Drumul parcurs de necunoscut la cotidian reprezintă lupta continuă care, prin observație, străduință și neclintire, încearcă deslușirea tainelor naturii pentru crearea unor relații cât mai veridice cu natura. „Viitorul și trecutul” sunt a filei două fețe/ vede-n capăt începutul/ cine știe să le-nvețe/ tot ce-a fost ori o să fie/ în prezent le-avem pe toate”, spune Eminescu. Fenomenele biologice sînt astăzi mai mult ca oricînd în centrul atenției specialiștilor din toate ramurile științei. Metodele utilizate pînă în prezent devin insuficiente pentru a explica și răspunde numărului mare de întrebări care ne asaltează în acest deceniu. Ce animă viul cînd avem aceeași structură chimică la două bacterii, una în mișcare, cealaltă secționată? Ce ascunde piatra în unitatea ei? Ce relații sînt stabilite între viu și neviu? Cum a apărut viul din neviu?

„Ființa nu este începutul, după cum nu este nici lipsa de început; ea însăși este actul și mișcarea de aducere spre început, de regăsire și întemeiere a începutului originar”, spunea Cornelii Mircea, în 1980, în „Cartea ființei”. Tot el remarcă: „Ființa își atinge esența prin desprinderea-i de aparență inițială și apare ca fenomen”.

În decursul timpului, unitatea în marea diversitate ne-a adus exemple de armonizare cît mai eficientă cu natura, fenomene observate atît la

Dr. MARIOARA GODEANU, fiz. ION MAMUȚAȘ, biolog ANA GEORGESCU

plante, cît și la animale. Aceasta influențează direct asupra modului de gîndire și a metodelor de investigare care sînt și ele în evoluție.

Pornind de la aceste premise, cercetările interdisciplinare axate pe introducerea de noi metode au luat în considerare posibilitățile oferite de metodele electrografice. Din ansamblul lor, pentru investigarea materialului biologic (plante de apă) s-au ales electronografia, spectrometria în electroluminiscență și metoda convertografică.

Scopul principal al lucrărilor noastre a fost cunoașterea fenomenelor bioenergetice specifice plantelor. Starea bioelectrică a unei structuri vii este determinată de procesele biofizice și fiziologice proprii acestora, fiind o expresie globală a funcționalității structurii respective.

Organismul viu delimitează, prin structurile sale de înveliș, un mediu cu proprietăți electrice distincte, care între-

ține și reflectă în același timp fenomenele biologice: mediul electric intern. Aceasta asigură homeostazia energetică și informațională de natură electrică a sistemului biologic complex. La limita de separație dintre mediul electric intern și mediul electric extern în care se integrează organismul viu au loc o serie de fenomene electrice cu rol deosebit în procesele de schimb energetic și informațional (organism — mediu), fenomen denumit „bioelectric de suprafață”. La limita de acțiune se găsește mediul de tranziție în care sînt reflectate atît rezultatele activității metabolice, cît și acțiunea factorilor din mediul electric extern. Acesta poartă numele de mediu electric proximal (I. Mămuțuș, 1981).

În diferitele dispozitive electrografice, obiectele biologice se constituie ca electrozi pe care se aplică cîmpul electric de înaltă tensiune, fapt pentru care obiectul bio-

logic participă activ la influențarea proceselor de electroluminiscență, proprii în general tensiunilor înalte. Investigarea electrografică determină caracterizarea organismului viu din punct de vedere electric care permite interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență.

Înțelegerea acestor fenomene, neabordate încă la plante, necesită, în funcție de condițiile tehnice ale explorării, delimitarea a trei componente și anume: activitatea electrică a organismului, caracteristicile electrice ale mediului ambiant și mediul electric de tranziție.

Organismul reprezintă un conductor activ cu surse proprii de tensiune electromotoare, care interacționează cu sursa exploratoare și în același timp schimbă, cu caracter continuu, valorile parametrilor electrici. Pe lîngă efectele de conductor, în interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență o importanță deosebită prezintă efectul pelicular generat de descărcările electrice marginale.

Strimerul se formează ca rezultat al unor procese de avalanșe inițiate de electroni smulși prin emisie la rece în cîmp de înaltă tensiune. În acest proces de formare, important pentru interpretarea efectelor sînt: distribuția neuniformă a cîmpului electric exterior pe suprafața cîmpului investigat, distribuția densității electronilor pe aceeași suprafață, caracteristicile mediului unde au loc descărcările, proprietățile organismului în zona mediului de tranziție, cromatica efectului pelicular.

Recombinările radioactive determină o luminiscență pe zona spectrală care se întinde de la infraroșu la ultraviolet.

Energia angrenată în timpul formării și dezvoltării strimurilor depinde de energia câmpului electric exterior, precum și de energia electronilor inițiatori. Aceasta din urmă este în strînsă dependență cu procesele metabolice ale organismului, astfel încît analiza cromatică a emisiei bioelectroluminiscente furnizează date privind starea fiziologică a structurii vii investigate. O astfel de analiza pe benzi spectrale roșu și albastru realizează metoda spectrometriei în electroluminiscență.

Primele investigații de acest tip au fost realizate în anii 1981—'82 pe plante de apă (Pistia stratiotes) în cadrul cărora s-a urmărit evoluția pe 24 ore, cu variațiile diurne și nocturne. S-au studiat patru plante aflate în diferite stadii de dezvoltare. Primele electronografii au fost efectuate dimineața (foto 1) cu impulsuri de polaritate negativă. La toate cele patru plante se observă emisii bioelectroluminiscente de mare intensitate, care corespund și cu o activitate metabolică ridicată. De la momentul inițial, celelalte înregistrări electronografice s-au efectuat succesiv la intervale de patru ore. În foto 2 sînt redată înregistrările pentru planta 1, în foto 3 cele pentru planta 2, în foto 4 cele pentru planta 3, iar în foto 5 cele pentru planta 4.

Imaginile electronografice succesive ale celor patru plante arată o diminuare (o dată cu trecerea spre ore avansate ale zilei) a emisiilor bioelectroluminiscente, ceea ce indică o scădere a activității metabolice ca urmare a unei bioritmicități cunoscute în procesele de fotosinteză proprii plantelor.

Influența activității metabolice asupra emisiilor bioelectroluminiscente înregistrabile electronografic are drept cauză principală modificările induse în caracteristicile bioelectrice ale membranelor celulare.

Potențialele electrice transmembranale sînt expresia metabolismului, astfel încît circulația sarcinilor electrice intra- și intercelulare determină fluxuri electrice a căror intensitate descriu, din punct de vedere electric, fenomenele bioenergetice. Cu cît activitatea metabolică este mai ridicată, cu atît biocurenții sînt mai intensi, determinînd încărcări electrice de suprafață ce conduc la emisii bioelectroluminiscente accentuate. Aceste date au fost corelate cu o serie de parametri convenționali, prezenți în mediu acvatic, fapt care ne-a permis o gamă largă de interpretări asupra condițiilor de viață ale plantelor.

Din datele expuse, se poate anticipa faptul că metodele originale românești care fac

parte încă din neconvențional permit în viitorul apropiat trecerea lor în convențional. Aceasta duce la deschiderea unui domeniu nebănuit de cunoaștere, oferindu-ne căi pentru descifrarea numeroaselor enigme care înconjoară viul.

Aplicînd aceeași metodă pentru comparație asupra unor serii de pietre cu diverse structuri chimice, cercetările efectuate în anii 1981—'82 de același grup de autori au evidențiat, ca o primă concluzie, faptul că există un câmp electric definit, caracteristic obiectului (pietrei) supus, în ultimă instanță influenței factorilor de mediu, unității structurale, componenței chimice și prezenței biologicului.

Cîmpurile obținute sînt de slabă intensitate și diferă în funcție de starea structurilor mineralului, ca și cum ar acționa ca o entitate formată natural, supusă unor legi bine definite. Fenomenul a fost denumit de către noi „IS” și vine în atenția noastră mai ales pentru încercări de cunoaștere a diferitelor cîmpuri electrice induse, comparativ cu cele create la plante.

Investigațiile viitoare vor aduce oare ele noi cunoștințe în relația viu-neviu, prin aplicarea acestor metode? Cercetările ulterioare vor arăta, desigur, în ce măsură calea abordată de investigație poate trece în convențional.

TABLA DE ȘAH A LEGILOR NATURII

ALEXANDRU A. BOIU

ESTE cunoscut faptul că nu există vreo lege a naturii care să ne impună alegerea anumitor mărimi fundamentale ale unui sistem de unități sau să ne indice numărul acestora. De aceea, în principiu, s-ar putea alege o **singură mărime** considerată fundamentală (căreia i-ar corespunde o singură unitate arbitrară), în timp ce toate celelalte ar fi astfel derivate din ea.

În practică se aleg cel puțin trei mărimi fundamentale, care să se refere la faptul că materia există și se mișcă în spațiu și timp. Sub această formă este cunoscut și legiferat (Conferința Generală de Măsură și Greutăți, Paris, 1960) Sistemul Internațional, care posedă șase mărimi și unități fundamentale, dintre care trei L, M, T se utilizează în mecanică.

Toate celelalte mărimi derivate se pot obține din acestea printr-un monom de forma: $L^m M^n T^p$. Dimensiunea mărimii respective se scrie între paranteze drepte (Maxwell, 1871), astfel: $[A] = L^m M^n T^p$.

Cum ar arăta un sistem de unități de măsură construit doar din două mărimi fundamentale? La ce ar putea servi el?

Ideea este destul de veche și aparține fizicianului J.C. Maxwell, care în celebrul său tratat „Electricitate și magnetism” (1873) arată că dimensiunea masei poate fi înlocuită prin $L^3 T^{-2}$. Aceeași idee o întâlnim și la W. Thomson (Lord Kelvin), care a denumit un asemenea sistem L, T ca fiind „sistem gravitațional absolut”.

Cum s-ar putea justifica înlocuirea dimensiunii masei prin L și T? Încă I. Newton, bazându-se pe expresia legii a doua a lui Kepler, concretizată prin constanța raportului dintre cubul orbitei planetare și pătratul perioadei sale de revoluție, o denumise masă, constatând că aceasta rămâne neschimbată în mișcările planetelor.

Dealtfel, chiar în cadrul teoriei gravitaționale a lui Newton am putea „elibera” sistemul L, M, T de unitatea fundamentală M (Omeleanovski) în felul următor: din expresia legii atracției universale se stabilește dimensiunea constantei K, după care se egalează cu unitatea:

$$[K] = [L^3 M^{-1} T^{-2}]$$

$$[M] = L^3 T^{-2}$$

„TABLA DE ȘAH” A LEGILOR NATURII

	L^{-1}	L^0	L^1	L^2	L^3	L^4	L^5	L^6
T^{-6}								VITEZA DE TRANSPORT A PUTERII „MOBILE”
T^{-5}							PUTEREA $P = \frac{W}{t}$	
T^{-4}			GREUTATEA SPECIFICĂ $\sigma = \frac{G}{V}$	PRESIUNEA $p = \frac{F}{S}$ EFORT UNITAR	TENSIUNEA SUPERFICIALĂ $\alpha = \frac{F}{L}$	FORTA $F = m\alpha$	ENERGIA E	VITEZA DE TRANSPORT A MOM. CINETIC
T^{-3}				VISCOZITATEA DINAMICĂ η	DEBITUL MASIC $Q_m = \frac{m}{t}$	IMPULSUL $p = mv$	MOMENTUL CINETIC $L = I\dot{\varphi}$	
T^{-2}		ACCELERATIA UNGHILARĂ $\epsilon = \frac{\dot{\omega}}{t}$ DENSITATEA ρ	ACCELERATIA LINEARĂ $\alpha = \frac{v}{t}$	POTENTIALUL GRAVITAȚIONAL U	MASA $[M] = L^3 T^{-2}$		MOMENTUL DE INERTIE $J = mr^2$	
T^{-1}		VITEZA UNGHILARĂ $\omega = \frac{\varphi}{t}$	VITEZA LINEARĂ $v = \frac{L}{t}$	VITEZA AREOLARĂ Ω	DEBIT VOLUMIC $Q_v = \frac{V}{t}$			
T^0	CURBURA : C NUMĂR DE UNDĂ : λ	MĂRIMI ADIMENSIONALE $\varphi; [K] = 1$	LUNGIMEA L	SUPRAFAȚA S	VOLUM V			
T^1		PERIOADA T						

Ideea de a se aranja mărimile fizice, respectiv dimensiunile lor într-un tabel-matrice, cu un număr nelimitat de casuțe, aparține lui R. Bartini (1965) și P. Kuznețov, care de altfel au și propus existența unei noi legi de conservare.

Avantajul unui asemenea tabel ar fi de ordin didactic imediat (însușirea mai rapidă a unor legi ale fizicii), precum și cel predictiv, în sensul anticipării descoperirii de noi legi ale naturii.

Acest tabel va desemna pe linii puterile dimensiunii L , iar pe coloane, cele ale dimensiunii T (vezi desen). În felul acesta, spre exemplu, forța ar avea dimensiunea

$$F \mid \mid M \mid a \mid (L T) (L T) \mid L T$$

Ceea ce propunem noi, în continuare, este limitarea acestui tablou la pătrățelele unei table de șah (64), în care trecerea de la o casuță (mărime, lege) la alta să se facă respectind convenția deplasării unor piese de șah: turn, nebun, cal. Dacă, spre exemplu, vom adopta convenția mișcării turnului (la stînga, la dreapta, înainte, înapoi) asociindu-i operația de înmulțire (împărțire) cu L (T) vom reuși să determinăm 4 din cele 8 mărimi care înconjură marimea aflată în discuție; dacă vom așeza mișcările pe diagonală (dreapta-sus, stînga-jos) operația de înmulțire, respectiv împărțire prin v (viteză), obținem încă două mărimi (Desigur, nu toate mărimile obținute vor avea sens fizic).

Astfel, pentru ilustrarea celor de mai sus, un foarte frumos exemplu îl constituie regăsirea faimoaselor „legi de conservare” ale fizicii, urmărind mișcarea piesei „nebun” cu respectarea convenției jocului de șah.

Pornind de la prima lege de conservare cunoscută în mecanica (legea I a lui Kepler) după care viteza areolara a planetei este constantă, adică $\frac{ds}{dt} = \text{const.}$ prin în-

mulțirea cu „ v ” (deplasarea piesei spre dreapta-sus) se ajunge la legea conservării masei a cărei expresie are dimensiunea $[L T]$, iar de aici prin repetarea operației ajungem la legea conservării impulsului ($mv = p = \text{const.}$) Mai departe, o nouă mutare spre dreapta, pe diagonală, ne va conduce la expresia legii conservării energiei (R. Mayer)

Aici să facem un scurt popas: o deplasare în față (mișcarea turnului), adică împărțirea

prin T va avea ca rezultat obținerea expresiei puterii $\left(P = \frac{L}{T} \right)$. În timp ce o mișcare

înapoi (înmulțirea cu T) va avea un dublu rezultat: obținerea mărimii scalare numita „acțiune” ($W.t$) sau regăsirea unei noi legi de conservare — a momentului impulsului (mărime vectorială) — care au aceleași dimensiuni.

La stînga, prin împărțirea cu L vom găsi dimensiunea forței.

Coloana L este susceptibilă de a fi completată cu noi legi ale naturii. Spre exemplu, din căsuța puterii, prin deplasarea pe diagonală, se poate găsi o nouă lege de forma „putere $\times$ viteză” cu dimensiunea $L T^2$, care ar putea însemna „viteză de transport a puterii” (R. Bartini și P. Kuznețov, 1973).

De asemenea, din căsuța $L T$ prin efectuarea aceleiași operații se poate deduce o expresie de forma „moment cinetic $\times$ viteză”, cu dimensiunea $L T^2$, care se poate interpreta ca un fel de „viteză de transport a momentului impulsului” (P. Kuznețov și R. Obrazțov, 1980), folosită în domeniul economic. (De fapt, cînd obținem expresia puterii prin produsul „forță $\times$ viteză” și aceasta s-ar putea interpreta ca un fel de „viteză de transport a forței” sub forma legii de conservare a puterii).

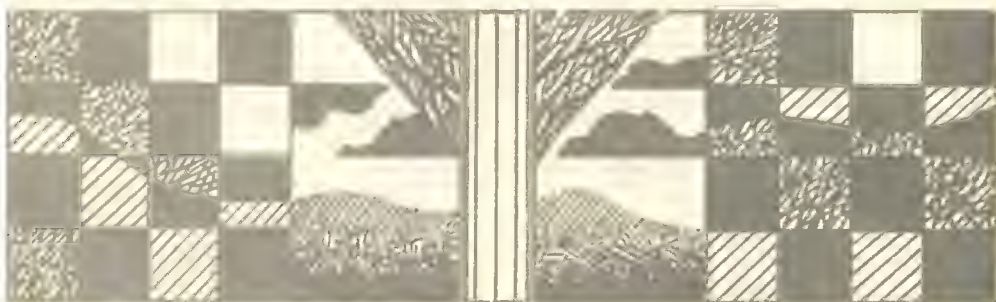
S-ar putea imagina produse ale unor mărimi fizice cu „ v ” (deplasări ale „nebului” peste două căsuțe), regăsind mărimi fizice cunoscute: de exemplu, din căsuța $L T^2$ (densitate) se poate ajunge la căsuța $L T^4$

(presiune) prin expresia $\frac{1}{2} \rho v^2$ (p , presiune dinamică).

La fel, de la $L T$ (masă) prin efectuarea aceleiași operații, se poate ajunge la expresia $\left(\frac{1}{2} \right) mv$ (energie cinetică) cu dimensiunea $L T^2$.

Iată cum, mișcîndu-ne, deocamdată, în pătrățelele acestei „table de șah”, pe care ne-a impus-o natura, am ajuns tocmai la **frontierele cunoașterii**. Oare viitorul ne va rezerva posibilitatea de a depăși cadrul impus de această „tablă de șah” a naturii și mai ales „șahul” în care ne ține ea?

Răspunsul va veni, desigur, tot din partea științei. Pînă atunci, vă oferim dv., stimați cititori, posibilitatea de a imagina noi ipoteze asupra completării căsuțelor rămase goale

ALEXANDRU ANDRIEȘ

COLUMNIA TRAIANA MARIORAL CONTINUTĂȚII NOASTRE ÎN DACIA

Arh. VICTOR STANCU

ULTIMELE dezbateri științifice — arheologice și istorice — asupra Columnei lui Traian, care au avut loc, în 1978, la Roma, în cadrul „Accademiei Nazionale dei Lincei”, au însemnat un pas înainte în descifrarea și interpretarea scenelor de pe acest monument, ridicat pentru a glorifica cele două războaie dintre Traian și Decebal (101—102 și 105—106 e.n.)

Colocviul de înalt nivel științific a fost organizat, în colaborare, de Academia Italiană și Academia Republicii Socialiste România.

Fiecare din cei patru referenți, academicienii Emil Condurachi, Virgil Vătășianu din România, precum și S. Mazzarino și S. Ferri din Italia, au analizat acest monument de excepțională valoare istorică și artistică — „actul de naștere al poporului român” —, precum l-a numit în cuvântul de deschidere academicianul E. Cerulli, președintele secției de științe morale, istorice și filologice a Academiei Italiene, monument care constituie o realizare cu totul excepțională, atingând prin aceasta nivelul cel mai înalt pe care imperiul l-a atins pentru prima și ultima oară la începutul secolului al II-lea.

S-a relevat, o dată mai mult, că artistul care a executat Columna, arhitectul Apolodor din Damasc, care l-a însoțit pe Traian în această campanie (înfățișat în metopa cu podul peste Dunăre, imediat în spatele împăratului Cichorius, XCIX, 260, 261), împreună cu întreaga echipă de artiști și constructori, au ținut seama de realitățile politice, ca și de indicațiile împăratului Traian din scrierea sa „De bello dacico” — azi pierdută, dar care a rămas scrisă în piatra Columnei, prezentând forța armatei romane, condusă de împăratul Traian, dar evidențiind și rezistența eroică a poporului dac, condus de regele erou Decebal cu o strategie deosebită și care, deși învins, este prezentat în chip demn.

S-a relevat, de asemenea, că din realitățile arheologice, studiul construcțiilor militare dacice dovedește o veche tradiție a prelucrării pietrei și lemnului.

Poporul român, conștient de importanța acestui monument care, în afară de valoarea sa excepțional-artistică, consemnează în piatră veritabila înfățișare a strămoșilor lui, cu port și casă, acum aproximativ 2 000 de ani, care, fiind aceiași cu cele de astăzi, dovedesc continuitatea lui multimilenară pe vatra traco-geto-dacă, îl prețuiește și venerază, ca pe o nestemată.

În urmă cu opt decenii, mai precis la începutul lui martie 1896, presa italiană comenta evenimentul neobișnuit pentru oficialitatea și publicul italian din Roma — prezența unui ins care dormea la picioarele Columnei lui Traian — Badea Cițan, cioban din România, din comuna Oprea Cițișoara, de la poalele muntelui Negoiu, venit pe jos la Roma timp de o iarnă, până primăvara, pentru a vedea — cum spunea el — cetatea bravului tată Traian și Columna sa — actul de naștere al poporului român —, și a-i aduce, după strămoșescul obicei, în două trăistuțe, pământul țării și grânele sale pentru a le pune unde altă dată o urnă de aur conținea cenușa tatălui Traian.

Sublimă conștiință și sublim gest al unui exponent al Neamului Românesc, exponent al întregului popor, neam care, cu demnitate, vitejie și dirzenie a luptat de la începutul ființei sale pentru glia strămoșească și libertatea sa, continuând până în zilele noastre să lupte pentru ființa sa pe această glie moștenită de la străbunii noștri, care au stropit-o cu sîngele lor pentru a o păstra timp de milenii

Îmbrăcămintea și figura lui Badea Cițan, cu sariță, mîntean, cămașa și chimir, cioareci, căciulă mițoasă, semănau atît de mult cu îmbrăcămintea și figurile dacilor sculptați în scenele din metopele Columnei, încît unul din articolele din presa vremii se intitula pur și simplu „Un dac a coborît de pe Columnă”

Peste 3 ani, în anul 1899, făcînd parte din delegația română la „Congresul Orientaliștilor de la Roma”, ducea și depunea la picioarele Columnei, în numele său, pe lîngă cele două trăistuțe cu pămînt și grîne, și o coroană de lauri din bronz.

Columna Traiana apare ca cea mai puternică dovadă a continuității noastre în Dacia, pe vatra milenară a marelui popor traco-geto-dac, cel mai numeros după Inzi, cum apreciază pîrîntele istoriei și al geografiei — Herodot — la vremea sa, popor care se afla aici — indoeuropean — încă din neolitic și chiar dinainte, lucru care, la ora actuală, după mărturiile arheologice, nu mai poate fi contestat.

Căci așa cum spune Alberti Arnaldo (Italia) în Anale de Istorie nr. 3/1979, „În lumina cunoștințelor arheologice, etnografice și lingvistice actuale, este o îndrăzneală fără seamăn să demonstrezi, în afara oricarui dubiu, că populația actuală a României nu continuă în totul și prin totul nu numai străvechea populație a Daciei (de la sfîrșitul secolului al VI-lea î.e.n.), ci și populațiile anterioare. Dorind să le enumerăm, am sfîrși prin a face o

istorie inversă, cu lacune, a României de la neolitic la epoca fierului".

Cum am spus anterior, Columna Traiana este o carte scrisă în piatră, consemnată deci pentru vecie, care ne dă o imagine autentică a acelor timpuri vechi.

De pe Columnă se citește chiar înfățișarea și portul străbunilor dacici, care sînt aproape aceleași ca și cele de azi ale țărănilor noștri, aflați pe aceleași locuri ale gliei strămoșești — multimilenare —, fapt care este fără drept de tăgadă o dovadă de necontestat a continuității noastre în Dacia. La care se adaugă și înfățișarea caselor dacice, continuînd încă din neolitic și bronz sistemul de construire cu ziduri din trunchiuri de copaci orizontal dispuse, acoperișuri în două ape, care se regăsesc pe Columnă, indicarea a două nivele etc. etc., ca și a detaliilor de construire, de decorații etc. etc., caracteristice caselor țărănești de astăzi și dintotdeauna, care atestă de asemenea această continuitate.

Motivele florale de pe pereții caselor de astăzi, stîlpilor, porților, caselor țărănești și a obiectelor încrustate în lemn, din regiunile muntoase, sînt identice cu motivele de pe scu-

turile dacice de pe Columna, însemnînd exact același lucru. Motivele de ceramică română din Țara Oașului, la fel cu cele de pe scuturile dacice de pe Columnă, consemnează încă o dată această continuitate.

În plus, coafura țărăncilor din comuna Drăguș și alte comune se aseamănă perfect cu cea a femeilor dace de pe Columnă.

Mai poate contesta cineva continuitatea noastră în Dacia cînd după 17 secole, în Transilvania, pe ușa de la intrarea bisericii din Ocna Sibiului se regăsesc țintele dacice — reeditate — de la ușile masive ale sanctuarului dacic de la Grădiștea Muncelului și din incinta fortificată de la Piatra Roșie, punctînd chenarul ușii, diagonalele și data 1826?

De asemenea, frigăruia din epoca dacică descoperită la cetatea Căpîlna (sec I e.n.) dovedește continuitatea unor forme din antichitate pînă la feronerie populară de astăzi.

Sprîjiți pe argumentele de mai sus, considerăm că unul din cele mai importante pentru dovedirea continuității noastre în Dacia este Columna Traiana, care consemnează în piatră acest profund adevăr.

Case dacice de pe Columna

Motive florale atate pînă azi în ornamentația stîlpilor și pereților caselor țărănești din regiunile muntoase. Foto S'viu Comanescu - Cicerone Theodorescu

Case din lemn, în Cîmpul lui Neag, continuînd forma celor de pe Columna. C. Theodorescu

„Un dac a coborît de pe Columnă” (Badea Cițan la Roma martie 1896) C. Theodorescu

CĂUTĂM cu febrilitate, ceea ce nu-i rău, forme de viață pe suprafața altor corpuri cerești. Se fac eforturi materiale și intelectuale din ce în ce mai importante în această direcție și, cu siguranță, într-un viitor mai apropiat decât am putea crede, primele rezultate își vor face apariția. În momentul de față, atenția cercetătorilor este îndreptată asupra posibilităților de a descoperi structuri similare sau apropiate de cele terestre. S-a calculat că, dacă Pământul ar fi cu 5% mai aproape de Soare, efectul de seră rezultat ar transforma planeta noastră într-o a doua Venus. Dacă însă, distanța ar fi cu numai 1% mai mare, Terra ar intra într-o eră glaciară permanentă cu o climă similară celei de pe Marte. Extinzând această analiză la stele mai mici decât Soarele, se ajunge la concluzia că orbitele planetare propice tipului de vîrstă similar cu al nostru sînt mult mai mici. În unele situații, planeta respectivă ar fi atît de apropiată de astru (ex. pitică roșie), încît numai o singură față ar fi orientată spre acesta. Vor rezulta diferențe mari de temperatură între zona luminată și cea întunecată, condiție total nefavorabilă apariției vieții, cel puțin așa cum o cunoaștem. Pentru cazul astrilor mai mari decît Soarele, zona orbitei favorabile vieții este într-adevăr mai întinsă. Optimismul nostru trebuie să rămînă însă la un nivel realist pentru că radiația ultravioletă foarte intensă va împiedica apariția germenilor promotori ai vieții în forme superioare. Aceste considerente, cît și multe altele, au dus totuși la concluzia că, în Galaxia noastră, viața — o viață similară celei terestre — este posibil să apară pe aproximativ 150 000 de planete.

Iată însă că astronomii au detectat în spațiul interstelar un amestec de molecule a căror diversitate se întinde de la vaporii de apă și amoniac pînă la compuși organici cum ar fi etil-alcoolul. Aceste descoperiri apar ca surprinzătoare, deoarece se știe că posibilitatea formării de molecule în gazul interstelar este foarte redusă și aceasta datorită în primul rînd radiațiilor ultraviolete ce ar disocia moleculele imediat ce s-au format. O explicație ar fi că praful existent în spațiul dintre aștri acționează asemenea unui catalizator. Atomii absorbiți la suprafața particulei de praf pot migra pînă cînd, venind în contact cu alți atomi, formează molecule pe care grauntele de pulbere le protejează de efectul disociativ al radiației ultraviolete. Împins de presiunea radiațiilor, praful astfel „trat” vine în contact cu suprafața planetelor și, în cazul cînd condițiile întîlnite o permit, minusculele particule devin germeni ai vieții (Svante Arrhenius). Este o

ipoteză. Iată însă că un nume de rezonanță în lumea oamenilor de știință, Fred Hoyle, deși nu o susține ca ipoteză, emite o idee aparent utopică. În povestirea „The Black Cloud”, el imaginează o inteligență evoluată dincolo de carne și sînge, dincolo de limitările impuse de suprafața unei planete, devenită încorporată într-un nor interstelar. Deci, iată-ne în fața unui Univers (acum științifico-fantastic, dar mîine?) populat de creaturi greu de imaginat (chiar pentru un autor de literatură S.F.) pentru care cîmpurile de radiații sînt hrană, iar spațiul dintre aștri, jungla în care hălăduiesc. Deci, un Univers în care dominantă nu este materia amorfă, ci materia superior organizată, viața, inteligența.

CU VREO trei decenii în urmă, hotărâți să se conformeze faimosului adagiu latin, trei cercetători reputați (dar și controversați), de naționalități diferite — francezul Bernard Heuvelmans, sovieticul Boris Porșnev și americanul Ivan T. Sanderson — au fondat o știință nouă, care — pînă în prezent, datorită eforturilor susținute ale „părinților” săi, alături de zeci și sute de colaboratori mai noi din toate continentele — a marcat succese însemnate, fiind în continuă dezvoltare: știința formelor de viață „refuzate” de zoologia și botanica modernă (uneori, chiar și de paleontologia, paleobotanica și paleozoologia modernă).

Trebuie să arătăm că fondatorii mai sus-menționați și-au concentrat atenția, în ultimele decenii, cu precădere asupra animalelor etichetate de știința modernă ca „fantastice”, „imposibile” sau „irreversibil dispărute”... Această, desigur, nu înseamnă că formele de viață vegetale nu sînt și ele capabile să ne ofere surprize. De acestea ne vom ocupa, însă, cu o altă ocazie.

Desigur, în acest domeniu dovezile directe sînt, cel mai adesea, extrem de greu de procurat. Și, totuși, după cum vom constata, ele nu au lipsit — și nu lipsesc...

Peste un secol, majoritatea savanților reputați în domeniul paleontologiei și zoologiei s-au eschivat de la abordarea unor asemenea subiecte „delicate”, chiar periculoase pentru prestigiul cîștigat, cu trudă, o viață întreagă... Scepticii și prudenții au preferat să afișeze o ironie superioară demnă de cauze mai bune; bineînțeles, ei nu

au contribuit cu nimic la elucidarea controversatelor subiecte aflate în discuție.

Articolul publicat de Ivan T. Sanderson, în 1948, în „The Saturday Evening Post”: „S-ar putea să mai existe dinozauri...”, a stîrnit, la apariție, un scandal imens printre colegii de breaslă „serioși”... Și, cu toate acestea, trei decenii mai tîrziu, faptele acumulate tind să confirme aserțiunile „scandaloase” ale specialistului nord-american. Dar nu numai pe ale sale...

Disponem de numeroase dovezi indirecte — incizate, ori pictate pe străvechi vase și obiecte de cult, sculptate, scrise ș.a.m.d. — cu privire la diverse animale „fantastice” și monștri — tereștri sau marini — încă din zorii istoriei... Ca să nu mai vorbim de extraordinara galerie de făpturi ciudate, conservată în memoria — preistorică și istorică — a tradițiilor orale ale tuturor popoarelor...

Astfel, într-un pasaj — foarte controversat — din „Istoria animalelor” — cca 350 î.e.n. — Aristotel scrie: „În afară de animalele studiate pînă în prezent, mai sînt în apele mărilor unele ce nu pot fi clasificate pe genuri pentru că sînt prea rare. Unii dintre pescarii care au o experiență îndelungată pretind că au văzut în mare animale asemănătoare unor grinzi negre, rotunde și deci de grosime egală; unele dintre aceste animale seamănă cu niște scuturi; se zice că sînt de culoare roșie și că ar avea numeroase aripi.”

Bernard Heuvelmans — autorul celebrelor lucrări: „Pe urmele animalelor ignorate” și „Șarpele-de-Mare” — consideră că textul de mai sus al

lui Aristotel cuprinde „aluzii clare la doi monștri marini dintre cei mai de seamă: pe de o parte, la Marele Șarpe-de-Mare și pe de alta la Krakenul folclorului scandinav, cunoscut și sub numele — de altfel, impropriu — de caracatiță gigantică. Aici le-am văzut alăturate într-un mod succint...”

În a sa „Istorie naturală”, redactată după aproximativ patru veacuri după Aristotel, Pliniu cel Bătrîn descrie amănunțit (chiar dacă nu în calitate de martor ocular) un „polip monstruos” care... venise să fure peștele pus la uscat într-un mic port pescăresc din Andaluzia, pe vremea proconsulatului lui Lucullus (ref. bibl. 1, p. 288).

Mai aflăm, tot de la Pliniu cel Bătrîn, despre smulgerea unui marinar de pe puntea unei nave — ancorată într-un port din Beoția — de către tentaculele unei caracatițe gigantice.

Vechile legende ale popoarelor nord-europene de navigatori abundă în descrieri de calmari uriași „pe care navigatorii îi luau drept stînci, aruncînd ancora în apropierea lor, ba chiar făcînd focul pe spinarea acestor monștri care, astfel, se trezeau, furioși, răsturnînd nava și ucidîndu-i pe imprudenții marinari” (ref. bibl. 1, p. 229).

Spre sfîrșitul veacului al XVI-lea, naturalistul Ulisse Aldrovandi (1522—1605) din Bologna menționează și el naufragii provocate de „caracatițe” enorme. (Ibidem).

Tratatul, în patru volume, al lui Conrad Gesner: „Historia animalium” (Zürich, 1551—1558) ilustrează cu xilogravuri în culori și descrie o

ȘI TOTUȘ S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

mare varietate de „dragoni”, „balauri” și „șerpi cu aripi” de dimensiuni respectabile și cu o reputație înspăimântătoare.

Tratatul celebru — al nu mai puțin celebrului său autor, Athanasius Kircher — „Mundus subterraneus”, publicat în 1685, însoțește cu o frumoasă imagine descrierea amănunțită a unui „dragon” răpus în anul 1345 în Insula Rhodos: git lung, cap de șarpe, dantură puternică, patru picioare cu gheare ca de urs, coadă de crocodil, plăci cornoase pe corp, două aripi scurte membranoase... E îndoielnic că aceste aripi serveau la zbor (ref. bibl. 1, p. 287).

Să fie, oare, aceste relatări rodul purei fantezii? Ce simbur de adevăr ascund ele?

Întrebările sînt justificate deoarece, cu patru secole în urmă, s-a demonstrat că unele din informațiile elvețianului Conrad Gesner corespund în mod uimitor realității. Astfel, el relatează în a sa „Historia animalium” despre „șopîrlele zburătoare” din India; descrierea, ca și imaginea ce însoțește textul, redă cu exactitate un exemplar din specia DRACO VOLANS, care trăiește și azi în pădurile mlăștinoase din Sumatra, Java, Borneo, Filipine; aceste insule denumite generic, acum patru secole, „Insulindă” făceau parte din ansamblul „Indiilor”, adică zona geografică imensă aflată la est de Marea Roșie (ref. bibl. 1, p. 295).

În secolul al XVIII-lea, progresele zoologiei au permis apariția primei lucrări în care Krakenul era studiat științific: „Istoria naturală a Norvegiei”, scrisă și publicată de episcopul și naturalistul danez Erik Pontoppidan. La acea dată, autorul (bineînțeles, rapid ridiculizat de „atotștiutorii” timpului său) dispunea de unele observații directe: calmari uriași fuseseră găsiți eșuați pe cîteva plaje din Irlanda, Norvegia și Olanda, iar

„vînătorii de balene relatau că harponaseră cașaloți care, în agonie, vomaseră brațe de calmari lungi de zece metri și mai groase ca piciorul omului.” (ref. bibl. 1, p. 290).

Dovezile acumulate, în a doua jumătate a sec. XIX, asupra acestui enigmatic monstru devin indiscutabile.

În 1861, avizoul francez „Alecton” găsește plutind în derivă, între Madeira și Canare, un uriaș cefalopod rănit, probabil, în luptă cu un cașalot... Corpul animalului — cu un diametru de șase metri și tentacule enorme — nu a putut fi ridicat pe bord, deși fusese prins într-o plasă de pescuit, cîntărind mult peste două tone...

Întîlnirea navei „Alecton” a avut un larg ecou — la vremea respectivă — în cercurile specialiștilor și în presă. Se pare că această întîmplare i-a inspirat lui Jules Verne episodul luptei submarinului „Nautilus” cu calmarii uriași, din romanul „20 000 de leghe sub mări” (ref. bibl. 1, p. 291).

Între 1871 și 1873, ultimii sceptici intru existența calmarului uriaș — Kraken (botezat, între timp, de naturalistul norvegian Stenstrup cu numele științific generic de ARCHITEUTIS) au trebuit să-și recunoască eroarea și să ia act de realitate... „Pe plaja din Terra Nova (Newfoundland) au eșuat vreo douăzeci de ARCHITEUTIS, care au fost studiați de naturaliștii americani A. Verill și G.E. Mc Gintie; cel mai mare dintre acești calmari măsura 17 metri cu tentaculele întinse și cîntărea cca 30 tone.”

„Ulterior, aceste cifre-record culese de pe plaja din Terra Nova s-au dovedit a fi modeste: din studiul bucăților de brațe vomate de cașaloți în agonie rezultă că există asemenea calmari care cîntăresc sute de tone.” (ref. bibl. 1, p. 291).

S-ar părea că ARCHITEUTIS nu este un animal chiar inofensiv. Atacat de un cașalot (care se hrănește, în principal, cu cefalopode), ARCHITEUTIS se apără cu înverșunare — dovadă: cicatricele circulare produse de ventuzele sale pe pielea

foarte groasă a acestor uriașe cetacee. Este foarte posibil ca nu întotdeauna cel învins în această bătălie să fie ARCHITEUTIS...

Să includă, oare, legendele înfricoșătoare din antichitate și evul mediu un simbur de adevăr? Ce s-ar fi întîmplat, oare, cu acele nave — destul de modeste, la urma urmei — care, în drumul lor, din nebăgare de seamă, ar fi tulburat siesta unui astfel de gigant care, crezîndu-se atacat, ar fi ripostat? (ref. bibl. 1, p. 291—292).

Există însă și alte dovezi directe ale existenței unor specii considerate definitiv dispărute...

Astfel, la 22 decembrie 1938, mica navă pescărească a căpitanului Goosen aducea în portul East-London, de pe coasta Africii de Sud, pe lîngă încărcătura obișnuită, și un pește mai puțin comun. Peștele fusese prins la trei mile în largul coastei sud-africane, la 70 metri adîncime, în dreptul gurii rîului Chalumna. Avea 160 cm lungime, o coadă dublă și aripioare curioase, asemănătoare „labelor” de cauciuc ale scufundătorilor autonomi. Cu concursul naturalistei Courtenay-Latimer și al profesorului L.J.B. Smith, s-a putut stabili că peștele în cauză (botezat LATIMERIA CHALUMNAE în cinstea naturalistei) era o fosilă vie, un coelacant, (reprezentant al subclasei crossopterigieni, apărută în devonian, acum 300 milioane ani), considerat definitiv dispărut — ca gen — de 70 milioane ani, încă de la sfîrșitul cretacului. Pînă atunci, nu erau cunoscute decît impresiuni litografice ale acestui intermediar între pești și amfibii.

Întreruptă de cel de-al doilea război mondial, campania de capturare a mai multor exemplare de LATIMERIA CHALUMNAE a fost reluată în 1948. În doi ani, între 1952 și 1954, au fost prinse opt exemplare. În 1958, unul a fost capturat chiar de o navă științifică ce efectua cercetări în sud-vestul Oceanului Indian. S-a putut constata că Latimeria se teme de lumină și căldură, trăind la adîncimi

SI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

de zeci și sute de metri; este un răpitor foarte vorace. Astăzi, exemplare integral conservate de LATIMERIA se găsesc în vreo douăzeci de muzee și colecții de istorie naturală.

Cercetătorul francez Millot, unul dintre cei mai mari specialiști în domeniul coelacantilor, remarca, într-un studiu din 1958: „Ar trebui să fii prea acrit ca să nu vezi în descoperirea coelacantilor, cu peripețiile deseori pitorești care au însoțit-o, cu admirabilul devotament pe care l-a suscitată de o parte și de alta a canalului Mozambic și cu rezultatele minunate obținute în cele din urmă, o foarte frumoasă aventură umană, bogată în învățăminte de tot soiul și foarte încurajatoare.” (ref. bibl. 1, p. 336—337).

Să fie, oare, coelacantii singurele fosile vii pe Terra? Fără îndoială, nu! Fauna Australiei, Africii, Americii de Sud și a insulelor Pacificului ne-a procurat suficiente exemple grăitoare. În fond, ne cunoaștem încă destul de puțin planeta pe care sîntem gata a o distruge...

Să ne amintim că ghepardul zis regal (ACINOMYX REX) a fost semnalat abia în 1927, în Rhodesia de Sud. El pare cercetătorilor — azi — ca o varietate accidentală (?!). OKAPI-ul era doar un zvon pînă în 1900.

Din cauza zonelor greu accesibile în care viețuiesc, din cauza „programului” de viață (unele din aceste animale nu sînt active decît noaptea), în fine, din cauza iuțelii cu care dispar din fața observatorilor — în general nepregătiți să-i „imortalizeze”, deoarece luată prin surprindere... — (iuțea dictată, de altfel, de un sănătos instinct de conservare!), decenii de-a rîndul (uneori secole), numeroase animale stranie n-au fost cunoscute decît din legende sau zvonuri...

Cîți oameni au văzut (și reușesc și azi să vadă) un

BONGO (marea antilopă TRAGELAPHUS a pădurilor din zonele mlăștinoase ecuatoriale) sau un PORC-GIGANTIC-DE-PĂDURE (HIELOCERIUL lui Meinertzhagen) sau un DUYKER-CU-POSTERIORUL-GALBEN (mica antilopă a pădurilor CEPHALOPHUS)? Și, cu toate acestea, nu sînt animale chiar atît de rare...

Astăzi, nu ne mai miră specii relicte precum: crocodilii, hateriile din Noua-Zeelandă (SPHENODON PUNCTATUS), varanii (inclusiv varanii uriași, „dragonii” de Komodo), iguanele, ornitorincul ș.a.m.d.; și totuși noutăți din presa cotidiană ne electrizază — din cînd în cînd — arătîndu-ne că mai există încă suficiente pete albe pe harta Terrei, atît de conștiințios supravegheată de sateliți atotvăzători...

La mijlocul lunii noiembrie 1981, la frontiera dintre Tailanda și Cambodgia, într-o zonă de junglă aproape imposibil — deocamdată — de străbătut cu piciorul, s-a făcut — cu ajutorul elicoptereleor — o descoperire surprinzătoare, bazată pe unele zvonuri locale. Au fost localizate și fotografiate (atît ziua, cît și noaptea) grupuri de elefanți uriași, mai mari cu peste un metru decît cei mai mari elefanți asiatici cunoscuți pînă acum. Acești elefanți se hrănesc doar noaptea. În restul timpului, ziua, își fac siesta în liniște, în zone extrem de greu accesibile din junglă. Specie relictă? Mutantă? Prima ipoteză pare a fi mai aproape de adevăr... Cel puțin în acest caz.

Într-o zonă din Kenya, între 1978 și 1980, un număr de sate au fost terorizate de o creatură „diabolică”, care ataca și ucidea caprine și bovine, ba — de la o vreme — chiar copii și adulți. Situația ajungînd intolerabilă, s-a făcut apel la vînători specializați în vînat mare. Animalul a fost împușcat în 1980. Surpriza localnicilor și a oamenilor de știință a fost considerabilă: aveau în față cadavrul unui animal „imposibil”, cel puțin din punctul de vedere al geneticii și zoologiei mo-

derne. Corpul fusese, evident, al unui animal puternic și foarte rapid; era de dimensiunile și suplețea ghepardului. Capul: feroce, avînd trăsături de felină, dar amintind și de lup și chiar de unele reptile demult dispărute; (în comparație cu fiara ucisă în Kenya, ciinele din Baskerville ar putea fi socotit un simpatic cățeluș de salon). Posteriorul animalului — inclusiv picioarele din spate — era acoperit cu solzi. Ghearele, extrem de puternice, erau mai degrabă ale unei păsări mari de pradă, iar coada păstra caractere reptiliene.

Un mutant? Un ultim exemplar coborît din istorie și legendă?

Între 1899 și 1917, printre ruinele străvechiului Babilon și-a desfășurat lucrările — extrem de fructuoase — expediția germană condusă de profesorul Robert Koldewey. În 1902, Koldewey degajează (dintre cele — în total — opt porți ale fostei cetăți) poarta zeiței Iștar, străjuită de turnuri acoperite cu admirabile basoreliefuri (în cea mai mare parte foarte excelente conservate), colorate, executate în cărămidă arsă acoperită cu email. Basoreliefurile reprezintă: bouri, lei și „balauri de Babilon” — faimoșii siruși. Portretele sirușului — zugrăvit pe turnurile porții zeiței babilonene a dragostei, fecundității și războiului — „degajă un aer de autenticitate”, notează un specialist cu autoritate și, în același timp, foarte prudent în afirmații ca Wilhelm Bölsche („Drachen”, Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart, 1929); în cuvinte, el ar putea fi rezumat astfel: corp acoperit cu solzi; gît lung; coadă lungă, de reptilă; capul mai curînd reptilian, dotat cu un corn asemănător celui de rinocer; etichete anterioare de leu; cele posterioare de pasăre; pliuri sub gît și creastă pe gît, ca la iguanele actuale; limbă lungă și despicată, ca la șerpi.

A existat sirușul în realitate? El este menționat în cronicile domniei lui Nabucodonosor; făcea parte dintre raritățile grădinii zoologice a templului zeiței Iștar din

ȘI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

acest oraș-minune a lumii antice.

Conform unor tradiții locale, sirușul era ținut — în majoritatea timpului — închis într-o cavernă obscură a templului zeiței.

Tratatul de istorie naturală al lui Conrad Gesner, din Zurich (apărut în 1587), menționează: „În pustiurile unde se afla pe vremuri vechiul oraș Babilon (se zice că) mulți babilonieri feroși și-ar avea sălașul”.

În fața fantasticelor reprezentări multicolore în cărămidă emailată ne întrebăm din nou: pură fantezie, ori portret după natură? În fond, leul — reprezentat alături — există și azi, iar ultimul bour (BOS PRIMIGENIUS) a fost răpus — după cit se pare — în 1627, în Polonia. (ref. bibl. 1, p. 286—287; ref. bibl. 2, p. 180—181).

Nu cumva creatura ucisă, în 1980, în Kenya este — sau, mai exact, era — un urmaș nu prea îndepărtat al sirușului babilonean? (se știe doar, azi, cu precizie că templele babilonene „importau” rarități — inclusiv animaliere — de la surse aflate, uneori, la mii de kilometri depărtare, iar continentul african le-a fost un furnizor foarte activ)... Nu cumva mai există — în viață — și alte vietăți (mai mult sau mai puțin asemănătoare) imbinând — într-un mod încă de neînțeles pentru noi — caractere ale unor specii atât de diferite?

S-ar părea că răspunsul la aceste întrebări este afirmativ. Și cînd scriem aceasta nu ne gîndim (doar) la cazul expus mai sus, ori la investigațiile — înconjurate de o zgomoasă publicitate — ce se fac pentru dezlegarea enigmei vietăților ce apar, din cînd în cînd, din adîncurile lacului scoțian Lochness...

În urmă cu peste trei decenii, un vînatîor sud-african — specialist în vînat mare — F. Goblel anunța, într-o gazetă din Capetown — „Cape Ar-

gus” — că în interiorul Angolei (de unde tocmai revenise) exista un animal care — după descrierile localnicilor — nu putea fi decît un dinozaur. Animalul, binecunoscut și temut în zonă, era denumit de indigenii CHIPEKWE și sălășluia în mlaștinile lacului Dilolo. „Greutatea sa ar fi de cca patru tone — declara Goblel. Vînatîorii au auzit — noaptea — un CHIPEKWE devorînd un rinocer ucis, sfărîmînd oasele cu zgomot și sfîșîind hălci enorme de carne. El are capul și coada unei sopîrle uriașe. Un savant german l-a fotografiat. I-am căutat urma prin mlaștini, dar indigenii mi-au spus că apare extrem de rar; nu am reușit să-l descopăr. Totuși, sînt convins că CHIPEKWE există în realitate.”

Evident, publicarea fotografiei a stîrnit o furtună de comentarii din partea cititorilor gazetei „Cape Argus”. Totuși, cercetătorii sud-africani — și chiar unii dintre cei englezi —, precum și vînatîorii specializați în vînat mare — toți cu o bogată experiență a Africii — au fost de acord că acest animal ar putea exista. (ref. bibl. 2, p. 168—169).

Șeful unei expediții germane din 1913, în Camerun (căpitanul von Stein zu Lausnitz), a redactat un raport foarte interesant, nici astăzi publicat în întregime, dar citat de mulți autori.

Străbătînd cîteva regiuni, foarte departate unele de altele, și utilizînd ghizi locali experimentați, el a reușit — printre altele — să culeagă o serie de descrieri ale unui enigmatic animal pe care indigenii îl numeau MOKELE —MBEMBE. Iată ce glăsuiește raportul:

„Se spune că animalul este de culoare gri-brună, cu pielea netedă; talia sa se apropie de cea a unui elefant și este cel puțin cît cea a unui hipopotam. Se spune că ar avea un gît lung și flexibil și un fel de corn, unic, dar destul de lung. Unii vorbesc de o coadă musculoasă în genul cozii unui crocodil.

Se spune că orice ambarcațiune ce se apropie de el este pierdută; animalul o

atacă și ucide pe ocupanți fără, însă, a-i consuma. Această creatură se pare că trăiește în grotle scobite de fluviu în argila de pe malurile sale abrupte și meandrate. Se zice că animalul escaladează uneori malul, în plină zi, în căutarea hranei, care se compune exclusiv din vegetale. Acest detaliu mă face să cred că nu am de-a face cu un mit. Mi-a fost arătată planta sa preferată: un fel de liană cu flori mari, albe, o sevă lăptoasă și fructe asemănătoare cartofilor. Mi s-au arătat, pe malul fluviului Ssombo, o urmă ce ar fi fost lăsată de acest animal în timp ce se deplasa în căutarea hranei. Urma era proaspătă și în vecinătate se aflau plantele descrise mai sus. Dar erau acolo atîtea urme de elefanți, hipopotami și alte mamifere mari, încît era imposibil să se urmărească un traseu anume cu o cît de mică certitudine...” (ref. bibl. 2, p. 176—177).

Merită să menționăm — în treacăt — că ultima expediție internațională, organizată cu scopul elucidării misterului existenței lui MOKELE —MBEMBE, s-a aflat în junglile Camerunului în vara acestui an.

E greu de afirmat ce sentimente poate încerca exploratorul care s-ar găsi, deodată, față în față cu o asemenea creatură... Cel ce filma, de la distanță, acum vreo doi ani, în insula Komodo, un varan uriaș, de peste cinci metri — urmărind în „pas vioi” un exemplar destul de agil dintr-o specie răspîndită local, înrudită cu cerbii și căprioarele noastre — nu se simțea tocmai la largul său... Pînă atunci, varanii erau considerați ființe fără înșală puțin atrăgătoare, dar greoaie și inofensive...

În fostul Congo belgian (actualmente Zair), prin 1920, un vînatîor pe destulă experiență, numit Lepage, a avut parte de o experiență — deși, fără îndoială, interesantă — nu tocmai agreabilă... Numitul Lepage tocmai se apropia de o mare mlaștină, cînd s-a întîlnit cu un animal de talie mare cum încă nu-i mai fu-

ȘI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

sese dat să vadă, ori să-și închipuie chiar... Animalul s-a pregătit să-l atace și chiar l-a urmărit, un timp, așa că Lepage a fost foarte mulțumit că a scăpat cu fuga. După ce animalul a renunțat la urmărire, Lepage s-a reîntors și l-a observat îndelung prin binoclu. Vietatea avea cam opt metri lungime, un bot lung și ascuțit și un fel de corn unic deasupra nărilor; părea că are și un fel de cocoasă (sau platoasă bombată?) osoasă pe „umeri”. Labelle dinainte erau terminate „dintr-o bucată” în genul copitelor cailor. Cele dinapoi prezentau degete separate. (ref. bibl. 2, p. 175).

Informații despre un monstru respingător a cules — acum mai multe decenii — și vânătorul-explorator Stephens (citât și de marele naturalist englez John Guille Millais). În

acea epocă, Stephens era în-sarcinat (și) cu supravegherea unei lungi secțiuni a liniei telegrafice construite de englezi de-a lungul Nilului Superior. În această (cel puțin) dublă calitate, Stephens a adunat de la băștinașii din mai multe triburi informații bogate despre o reptilă mare care trăia în mlaștini și pe care ei o denumeau LAU. Indigenii i-au descris lui Stephens animalul foarte detaliat, iar unul dintre ei i-a afirmat că a fost de față la uciderea unui exemplar.

Băștinașii descriau reptila ca avînd între 12 și 30 de metri lungime; grosimea corpului ei era egală cu grosimea corpului unui magar; culoarea corpului: galben închis. Capul era terifiant, asemănător celui de șarpe, fiind înzestrat cu tentacule mari (!) sau brațe terminate cu clești și ghimpi în genul scorionului (!!), cu care își apucă și ucide prada. Relatarea pare a ține mai mult de literatura ști-

ințifico-fantastică, amintindu-ne insistent faimoasele Gorgone mitice... Și, totuși, mai tîrziu, un administrator belgian din Congo-ul acelei epoci a afirmat că văzuse de mai multe ori un LAU într-o mlaștină și chiar trăsese asupra lui... (ref. bibl. 2, p. 179).

Desigur, lista acestor apariții neobișnuite este mult mai lungă; nu ne propunem epuizarea ei în rîndurile de față.

Putem, însă, afirma cu certitudine că viitorul ne rezervă încă multe surprize și că știința formelor biologice (încă) ignorate este — fără îndoială — o poartă spre înțelegerea mai deplină a evoluției vieții pe planeta noastră și în Univers.

Selecție alcătuită de
Ing. GABRIEL
CONSTANTINESCU

BIBLIOGRAFIE

1. Matei Horia „Enigmele Terrei”, Ed. Albatros, București, 1976
2. Bergier Jacques, „Le livre de l'Inexplicable”, Ed. Ex Libris, Lausanne, 1973.

CUANTICIPATII

AELITA = Elita imperiului roman.

ALFA... BETA = Particule din școala elementară.

ALUNIZARE = Maturizarea lăstarilor de alun.

ANAROÏD = Obiect avînd forma caracteristică a unei andree.

ANTICIPATIE = Prospectare a antichității

ASELENIZA = A se deda lener

ATOMIST = Adversar al ideilor lui Toma D'Ac-vine

ATLANT = Atlet antic.

AUTOMAT = Șah mat pe care jucătorul și-l da singur.

BOLID = Caracterizat printr-o stare bolnăvicioasă.

CAVERITĂ = Zăvorâtă într-un cavou

COMETĂ = Comă galopantă

COSMIC = Cosinus cu valoare mică

COSMODROM = Sindrom cosmic

ELECTRON = Tren obținut pe cale electivă

EXEGEN = Gen al literaturii exotice

FICTIUNE = Fostă divinitate la olteni.

GALAXIE = Maladie răspîndită în vechea Galie.

GENETICĂ = Caracteristica stilului lui Jean Genet.

GELEM = Lem fără echipaj uman

GRAVITAȚIE = Situație deosebit de gravă

HOLOGRAFIE = Lucrare de grafică expusă în

feni

IONIZARE = Zarea vizibilă pe Marea Ionică

MAGNETISM = Farmec personal al celor trei magi din legendă.

MARTE = Arte marțiale

MEZON = Locuință pentru fizicienii francezi

MODUL = Nodul malign

NEANT = Om de zăpăda

PARSEC = Parfeu cu tursecuri

PLANETA = Planseta perfect pîna

PRESURIZARE = Etapă premergătoare incărunțirii

PROTON = Dispozitiv de producere a tonurilor

RADAR = Nava de patrulare în radă.

RADIOACTIVITATE = Activitatea pe tînmul radiodifuziunii

RADIATIE = Ștergere cu buretele

REACTOR = Actor în r-petitie

RELATIVITATE = Artă de a face relații

ROBOT = Robă lungă, asemănătoare capotu-

u

SATELIZARE = Reîntoarcere în satul natal

SIRIUS = Titlu latinesc echivalent cu Sir

SOLARIS = RACHETĂ Polaris sol-so!

SUPERNAVĂ = Ultramodernă

TELEMETRU = Un metru de telemea

UNIVERS = Poem într-un singur vers

VERNAL = Roman de Jules Verne

DAN URSULEANU

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

VERIGA DE LEGĂTURĂ

DIN NOU DESPRE ORIGINEA OMULUI

MIHAI E. ȘERBAN

ÎN URMĂ cu mai bine de un secol, vedea lumina tiparului o lucrare care va marca hotărâtor întregul destin modern al științei. Era anul de grație 1859, și Charles Darwin expunea în „The origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life” („Originea speciilor prin selecție naturală sau păstrarea raselor favorizate în lupta pentru existență”) o concepție cu totul nouă și deosebită, care va revoluționa gândirea biologică.

Această concepție nouă este evoluționismul, care de la bun început a stîrnit cele mai aprinse discuții și controverse. În cele mai diverse medii. Rezultat al unei munci de cercetare desfășurată pe parcursul a peste 20 de ani, teoria evoluționistă a fost treptat asimilată de către mediile științifice, fiind în schimb violent criticată și respinsă de către mediile clericale și bigote.

La o sută de ani de la nașterea teoriei evoluționiste, sîntem martorii unui fenomen invers: acceptată de mediile care la început o respingeau, ea este supusă unui vast proces de reconsiderare în lumea științifică.

Un fapt este de netăgăduit: evoluționismul are o premisă corectă, de excepțională importanță științifică — omul este rezultatul unui proces de evoluție specific pe care l-a suferit un strămoș al său din grupul primatelor. Darwin demonstrează cu prisosință acest lucru în anul 1871, cînd publică lucrarea „The descent of Man” („Originea omului”). Dar dincolo de premisa evoluționistă, lucrurile încep să se complice.

În primul rînd, scenariul evoluționist obișnuit nu este suficient pentru a explica de

ce omul a parcurs o traiectorie evolutivă atît de spectaculoasă pe parcursul a trei milioane de ani, în timp ce restul grupului primatelor a rămas neschimbat, prezentînd cel mult marunte evoluții adaptive.

În al doilea rînd, teoria evoluționistă în abordarea ei „clasică” nu poate explica o serie de transformări care au marcat procesul de ominizare, dar care contravin oricăror legi de economie a evoluției. Între aceste transformări, putem menționa: poziția bipedă (generatoare de grave disfuncționalități organice), creșterea volumului cerebral (care depășește cu mult necesitățile reale ale ființei umane), exacerbaria instincțului sexual și pierderea învelișului pilos (blana).

Chiar și simpla enumerare de mai sus ne este suficientă pentru a întui complexitatea problemei, și a ne sugera dilema în care se află teoria evoluționistă. Dilemă pe care mulți se străduiesc s-o depășească, fără a porni întotdeauna de pe poziții evoluționiste, dar mai mereu căzînd în păcatul absolutizării rolului unuia sau altuia din factorii determinanți ai umanizării. Schematic, putem sistematiza toate aceste abordări după cum urmează:

1) **curentul genetic** — care vede în evoluția umană rezultatul unor recombinări genetice, în primul, scăderea numărului de cromozomi din celulă de la 48 (în cazul maimuțelor antropoide) la 46 (în cazul omului). Pentru moment, este încă foarte controversată problema avantajelor pe care această reducere le-a putut aduce strămoșului nostru simian (în lipsa acestor avantaje, fiindu-ne foarte greu să ne imaginăm care au putut fi mecanismele selec-

tive care să contribuie la fixarea și generalizarea variației).

2) **curentul „catastrofic”** — care presupune că evoluția omului s-ar fi realizat prin salturi bruște, determinate de influența foarte puternică a unor factori de mediu sau a unor catastrofe desfășurate la scară planetară. Fie că este vorba de un șir de catastrofe lunare (Hans Hörbiger), de creșterea bruscă a nivelului radiațiilor cosmice în momentul schimbării polarității câmpului magnetic terestru sau de influența incidentală a unui reactor atomic natural (din timpul celui recent descoperit în Gabon) — acest curent nu poate explica evoluția speciei umane în condițiile în care toate speciile care populau același areal au rămas neschimbate.

3) **curentul canibalist** — al cărui principal reprezentant este savantul austriac Oscar Kiss Maerth. În concepția acestuia, evoluția omului și, în primul rînd, evoluția creierului au fost determinate de consumul de creier și de glandă hipofiză. Mobilul direct ar fi fost obținerea unei intensificări a libidoului, efect constatat în urma ingerării de hipofiză. Consumul acesta de drog sexual a antrenat toate modificările cunoscute în anatomia și fiziologia umană, afirmă O. K. Maerth, fără a da însă explicații pe deplin satisfăcătoare.

Această lipsă o regretăm. Căci, în definitiv, am plecat în căutarea unor explicații pentru particularitățile procesului de ominizare, și nu a unor premise complet noi ale acestui proces.

4) **curentul creaționist** — care se apropie în majoritatea aspectelor sale de abordarea creaționistă creștină, cu două excepții: materia primă nu mai este lutul, ci un grup de

maimuțe, iar creatorul nu mai este de natură divină, ci este un grup de extraterestri cu abilități cvasi-divine.

Dacă, în lumina actualelor noastre cunoștințe, ipoteza paleoastronautică, conform căreia Terra a fost vizitată de reprezentanți ai altor civilizații poate căpăta girul credibilității, constituie cel puțin o dovadă de obtuzitate științifică și de discernămint viciat să afirmi că specia umană ar fi rezultatul actului „creator” al unor entități extraterestre.

Unor astfel de autori (nu vom aminti decât pe Michel Granger, Brinsley Le Poer Trench și E. von Däniken) nu li se opun numai argumentele de bun simț, dar și argumente de ordin biologic, care demonstrează strînsa noastră înruderire cu întreg grupul primatelor.

Să oprim aici enumerarea, și să ne ocupăm mai pe larg de una din cele mai interesante și mai atrăgătoare încercări de rezolvare a problemelor pe care le ridică procesul de hominizare. Ea aparține biologului marin englez Sir Alister Hardy, și este pentru prima oară expusă într-un articol apărut în anul 1960 în revista „New Scientist”. În articolul respectiv, savantul englez afirmă că omul este urmașul unei maimuțe acvatice reușite. În felul acesta, mult căutata verigă de legătură în filogenia umană, acea „missing link”, care a constituit coșmarul antropologilor, nu trebuie căutată nici în Jawa, nici la Taung, Sterkfontein sau Olduvai, ci în apă, mai precis în apele calde ale mărilor sau lacurilor care în pliocen (cu 5 milioane de ani în urmă) se aflau în regiunile tropicale ale Terrei.

Fără îndoială, în urma unei astfel de afirmații, o întrebare se ridică imediat: care a fost factorul care a determinat strămoșul nostru prehominiid să părăsească mediul său obișnuit și să se refugieze în apă? Nu pot exista decât

două explicații plauzibile: apa oferea condiții de mediu mai constante decât uscatul, sau asigura protecție sporită împotriva animalelor de pradă, mult mai numeroase pe uscat. Să nu uităm că oamenii de știință japonezi au constatat că în zilele friguroase de iarnă babuinii care populează unele zone ale arhipelagului nipon își găsesc un adăpost cald în apa izvoarelor termale...

Vom prezenta sintetic, în cele ce urmează, principalele argumente pe care Sir Alister Hardy le aduce în sprijinul ipotezei sale:

1) strămoșul nostru prehominiid și-a pierdut blana în urma unui proces de adaptare la condițiile de viață oferite de mediul acvatic (mediu în care blana putea constitui un serios impediment). Părul rezidual s-a păstrat doar în zonele în care nu stînjea înaintarea prin apă, precum și în zonele în care trebuia să asigure protecție termică deosebită.

Podoaba capilară constituie un capitol aparte al acestei probleme, ea dezvoltîndu-se rapid ca urmare a necesității de a proteja capul expus din plin radiațiilor solare directe sau reflectate de suprafața apei — și este poate pentru prima dată cînd se dă o explicație satisfăcătoare dezvoltării părului capilar

2) pentru a compensa pierderea blănii, sub pielea prehominiidului acvatic s-a dezvoltat un strat de grăsimi care să asigure în continuare protecția termică a organismului. Omul este singurul dintre primat care prezintă acest strat de grăsimi, pe care-l deține încă de la naștere. (Acest strat atavic de grăsimi reprezintă poate baza anatomică a flagelului pe care-l cunoaștem sub numele de obezitate...).

3) spre deosebire de maimuțele antropoide, nasul omului are o formă caracteristică, care permite scufundarea fără înundarea foselor nazale. În felul acesta, prehominiidul acvatic putea efectua scufundări de scurtă durată, ceea ce pentru celelalte pri-

mate ar fi fost cu desăvîrșire imposibil, avînd în vedere dispunerea specifică a nărilor.

4) nou-născuții dețin o abilitate naturală de a înota și de a-și controla respirația, abilitate care se evidențiază chiar din prima secundă după naștere (vezi experiențele sovietice prezentate și în revista „Știință și tehnică”). Această abilitate este cu desăvîrșire inexistentă în cazul celorlalte primat, care manifestă chiar aversiune față de apă (să notăm în paranteză că în cazul omului această aversiune este un rezultat al educației).

5) bătaiele inimii și respirația se încetinesc automat cînd sîntem în imersiune, fapt constatat la unele mamifere acvatice cum ar fi balenele și delfinii. În parte explicabilă prin influența termică sau presiunea exercitată de apă, intensitatea fenomenului trebuie pusă și pe seama unor mecanisme de reglare cu caracter neural sau hormonal.

6) mediul acvatic este singurul mediu în care strămoșul nostru prehominiid putea să treacă la poziția verticală. Argumentele în favoarea acestei afirmații nu lipsesc: să nu uităm că poziția naturală în apă a unui corp care are centrul de greutate în jumătatea sa inferioară (cazul prehominiidului acvatic) nu putea fi decât poziția verticală.

În condițiile de relativă imponderabilitate oferite de mediul acvatic, adoptarea acestei poziții era foarte facilă, deplasarea prin sprijinirea pe cele patru membre pierzîndu-și orice sens. Odată cu trecerea la poziția verticală, are loc și îndreptarea axei osoase a organismului — omul fiind singurul dintre mamifere care prezintă o axă osoasă (tibia-femur-bazin-colană vertebra-craniu) rectilinie. În paralel cu îndreptarea axei osoase, apar modificări la nivelul membrelor și în dispunerea organelor interne. Ca urmare a presiunii exercitate de apă, presiunea sanguină în regiunea capului crește considerabil, fapt care poate declanșa procesul de dezvoltare a creierului.

Odată revenit pe uscat, omul a beneficiat de două mari avantaje în raport cu celelalte primite: în poziția bipedă, care a eliberat membrele anterioare (acum devenite superioare) și dezvoltarea cerebrală superioară. Din utilizarea membrilor superioare pentru crearea de unelte a luat naștere interrelația mină-creier, factor promotor al dezvoltării cerebrale.

Ce a putut determina pe eroul nostru prehominid să părăsească mediul acvatic? Și aici se pot oferi mai multe explicații, majoritatea legate de ipoteza unei răcirii a climatului la finele pliocenului și începutul pleistocenului (în urmă cu aproximativ 3,5 milioane de ani).

Practicarea poziției bipede pe uscat a cauzat multe suferințe ființei care de-abia pășise pe calea umanizării, suferințe pe care le cunoaștem astăzi, din plin, și noi: sciatică, lombosciatică, flebite, tromboze, discopatii, cifoze, lordoze, scolioze, spondiloze, cefalee, respirație incompletă, și lista ar putea continua, o bună parte din afecțiunile specifice umane fiind rezultatul poziției bipede.

Scump a plătit omul desprinderea sa din rîndul necuvîntătoarelor! Și a sosit momentul să prezentăm un ultim argument în favoarea ipotezei biologului englez, pe care acesta nu l-a deținut la data apariției articolului la care am făcut referire.

Cercetări efectuate de medici din mai multe țări, și în primul rînd din U.R.S.S., au dus la concluzia că nașterea, proces atît de greoi și de dureros în mediul atmosferic, se desfășoară mult mai repede și mai ușor în mediul acvatic (să nu uităm că una din consecințele poziției bipede este considerabila strîmtare a bazinului). S-ar părea chiar că întregul program al nașterii este elaborat în vederea desfășurării ei în mediu acvatic:

durerile sînt aproape inexistente, deliverența este rapidă și netraumatizantă pentru făt.

După cum am arătat mai înainte, nou-născuții dețin abilitatea naturală de a înota. Legați încă de organismul mamei prin cordonul ombilical, ei evoluează cu dezinvoltură în apă, ținînd ochii larg deschiși — fapt care în atmosferă are loc mult mai tîrziu.

Cercetările efectuate pe parcursul mai multor ani au arătat că toți copiii născuți în apă prezintă o dezvoltare psihosomatică și inteligență superioare copiilor de aceeași vîrstă, născuți în condiții normale (oare pînă cînd le vom mai putea numi „normale“?...) ...A sosit momentul să punem punctul final. Vom evita să formulăm o concluzie tranșantă, considerînd că nu avem încă la dispoziție toate datele necesare. Ipoteza lui Sir Alister Hardy, asemeni teoriei evoluționiste clasice, nu dă răspuns unor întrebări pe care, în parte, le-am mai pus

la începutul acestui articol:

— cum se explică exacerbarea instinctului sexual și disfuncționalitățile din dinamica sexuală?

— de ce, în condițiile în care se susține că activitatea practică, creatoare, a fost cea care a dus la creșterea volumului cerebral, dezvoltarea creierului aproape s-a oprit în urmă cu 40—50 000 de ani, cînd producția de unelte și relațiile sociale erau foarte puțin dezvoltate?

Chiar și cu aceste întrebări, tabloul pe care-l avem despre evoluția omului este destul de complet, și ziua în care îl vom putea cunoaște în întregime nu este departe. Căci, spre deosebire de perioada începutului de secol, „veriga de legătură” lipsește nu în rîndul dovezilor paleontologice, ci în capacitatea noastră de a înțelege și a interpreta corespunzător aceste dovezi.

O lipsă pe care istoria, sperăm, o va completa la următorul ei pas.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

1. ARTĂ ȘI INSTRUMENT DE EDUCAȚIE

Ideli de Dumnezeu l-a fugit pământul de sub picioare o dată cu primele trîmbițe ale Renașterii. Știința a înviat, după mai bine de un mileniu de somnolență, a izbucnit, în doar două-trei secole, în cîteva răsunătoare descoperiri, amărînd apoi o reacție în lanț a cunoașterii care nu mai poate fi cu nici un chip oprită. A triumfat rațiunea.

Și dacă rolul decisiv în izbînda împotriva obscurantismului l-au avut matematicienii, fizicienii, biologii, astronomii, filozofii, nici aportul scriitorilor nu este de neglijat. Dimpotrivă. Ca să dau un singur exemplu: consider că Jules Verne a convins zeci de milioane de oameni, în zeci de limbi, vreme de zeci de ani, că în geografia Pământului Dumnezeu n-are nici un amestec — și a făcut acest lucru la o scară mult mai întinsă decît oamenii de știință ai vremii lui, pe motivul simplu că, prin atracția pe care o exercită imaginarea aventuri ale personajelor sale, Jules Verne a avut un foarte larg public.

În acest fel, scriitorul francez a inventat, practic, ceea ce astăzi numim literatura de anticipație sau științifico-fantastică: literatură cu spectru larg, vizînd — cel mai adesea — timpuri viitoare, construcții de situații plauzibile științifice (atunci cînd este bine scrisă), atractivă, plăcută, serioasă, de foarte bună ținută morală, un fenomen născut din încrucișarea științei cu literatura și premoniția, un fel de reflex spre înainte pe care îl are — mai ales în acest al XX-lea secol — societatea umană.

Chiar în timpul lui Jules Verne a apărut H. G. Wells: povestirilor verneiene cu submarine și avioane (pentru sceptici: inacceptabile în acea vreme; pentru cei dotați cu imaginație: asimilate imediat) i-au urmat dramaticele transplanturi făcute de docto-

rul Moreau, războaiele dintre civilizații planetare diferite, întîmplări cosmice cu comete sau inventarea (nu imposibilă științific) a unei substanțe care asigură invizibilitatea.

Apoi Rosny-alnă, A. Tolstoi, A. Merrit, A. Bierce, Lovecraft, E. Rice Burroughs, în diverse perioade, și-au cîștigat cititorii de ordinul milioanei, aducînd, implicit, o prețioasă contribuție la pregătirea opiniei publice pentru fantasticele răsucliri ale științei și tehnicii vremurilor noastre.

Mă explic — doresc foarte mult să conving, de ani mulți mă străduiesc să conving. Știința aleargă mult mai repede decît școala. Uneori, la ore, elevilor li se predau cunoștințe perimate, pur și simplu nu există posibilitatea sincronizării atît de rapide a manualelor cu ritmul apariției descoperirilor științifice. Sau: se întîmplă ca în programa școlară pur și simplu să nu mai încapă obiecte de studiu de genul astronomiei, obligatorii pentru formarea personalității elevilor. Mass media își fac datoria — televiziune, radio, presă — cărțile la fel, cu posibilități diferite de acces ale cititorului, ascultătorului, telespectatorului, în funcție de pregătirea fiecăruia, dar și de talentul popularizatorului de știință. Salvează situația literatura științifico-fantastică: călătorii sub, dar și peste viteza luminii, în și dincolo de Galaxia noastră, întîmplări ce respectă legile științei prezente sau ale unor posibile științe viitoare, intervenția strictă a acestor legi, încrederea în forțele omului, inevitabila armonie a lui Homo Sapiens din milenii următoare, căile viitoare pentru Homo Cosmicus, ingenioase călătorii în timp pentru reglarea întîmplărilor istoriei, relația om-mașină, capcanele, paradourile fizicii einsteiniene, adîncul drum al introspecției, avertismente

pentru posibilele neclăbuzinte fatale, speranțele în întîlnirile cu civilizații extraterestre — totul prezentat sub forma atrăgătoare a aventurii, cu șanse serioase de impact asupra cititorului, determinîndu-l să accepte cuceririle științei, mersul ei rapid, să asimileze materialist-dialectic fenomenele descrise.

Un aspect important, extrem de important: în literatura științifico-fantastică nu exlata loc pentru Dumnezeu — prin însăși nevoia de soluție ridicată de problema imaginată!

Ceea ce, o dată în plus, pe lîngă virtuțile instructive, trebuie să confere Science Fiction-ului (termen universal acceptat pentru literatura, arta, cinematografia, muzica și teatrul științifico-fantastic) o poziție absolut privilegiată printre instrumentele de educație planetară.

Poziția aceasta nu a împiedicat însă deloc Science Fiction-ul să dea capodopere. Iată cîteva romane: „Cronicile marțiene” și „451 Fahrenheit” (Ray Bradbury), „Sfîrșitul copilăriei” (Arthur Clarke), „Solaris” și „Norul lui Magellan” (St. Lem); „Fundafția” și „Eu, robot” (I. Asimov), „Aelita” (A. Tolstoi), „Mina stîngă a întînăricului” (Ursula K. Le Guinn), „Nebuloasa din Andromeda” (I. Efremov), „Kra-katit” (K. Capek), „Orașul” (Clifford Simak), „Seniorii războiului” (G. Klein), „Întoarcerea” (Frații Strugațkii), „Dune” (Fr. Herbert), „O cântică pentru Leibowitz” (W. Miller jr.), „Lordul inelului” (J.R.R. Tolkien), „Ubik” (Ph. K. Dick), „Toți în picioare pe Zanzibar” (J. Brunner), la noi — „2000” a lui Săsărman, „Ferma oamenilor de Piatră” a cuplului R. Bărbulescu — G. Anania sau „Verificați ipoteza Nessus” a lui Tudor Ne-goită.

Povestiri, unele absolut extraordinare — prin idee, mesaj, dar și prin literatura de

foarte bună calitate oferită de autori: „Steaua” (A. Clarke), „Întoarcerea acasă” (James Tiptree jr.), „Sculptorii de nori” (J. Ballard), ciclul „Istoriilor de parcă...” (G. Klein), micropoveștile lui Fr. Brown, „Flori pentru Algeron” (D. Keyes), „În cerc, tot mai aproape” și „Divertiment pentru vrăjitoare” (Vi. Colin), „Cătălina” și ciclul orașelor din „Quadratura cercului” (Gh. Săsărman), „Alambai sau arcanele artei”, „Pe altarul zeilor stohastici” (A. Rogoz) sau nuvelele din volumul „Figurine de ceară” (M. Oprîță).

Film sa desprindem doar Portocala mecanică” și „Odi-seea spațială—2001” ale lui Stanley Kubrick, „Solaris” și „Călăuza” făcute de Tarkovski, din șuvoiul de filme care acum inundă ecranele.

În sfârșit, muzică: (cosmic-music, dar și o operă compusă de Stockhausen, recent jucată la Opera din Paris), artă plastică, teatru. Cu spectatori de ordinul sutelor de milioane, chiar al miliardelor și cu certitudinea că viitorul este un nemaipomenit câmp liber de manevră pentru genurile artistice de toate nuanțele și calibrele.

Din păcate, cea mai mare parte a acestor capodopere rămâne necunoscută publicului românesc. Este rolul publicațiilor de genul celei de față de a întesni drumul lor către inima cititorului român.

2. STAREA LA ZI

Să încercăm acum să desenăm un tablou al edificiului „S.F.”-ului românesc, așa cum arată el astăzi.

Istoricii literari ai genului (Florin Manolescu, eventual Ion Hobana) vor scotoci — au și făcut-o, căutând precursorii în firava literatură din secolul trecut sau de la începutul acestui veac. Dar chiar dacă-i vor găsi, ei au puțină importanță pentru ceea ce

este acum Science Fiction-ul. Cred, mai degrabă, că trebuie să socotim începuturile Science Fiction-ului după anii '50, odată cu apariția colecției de povestiri științifico-fantastice, pe care legendarul (de-acum) Adrian Rogoz a condus-o, cu inima mai ales, până la dispariția a acesteia, în 1974, stîrnind interesul cititorva generații dintre cititori, și mai ales cercetătorii științifici ce împing astăzi înainte știința românească.

Mihu Dragomir, Ion Hobana au convins Editura Tineretului să-și deschidă porțile anticipației și s-a creat astfel un climat favorabil creațiilor genului. Din păcate, lipsa unei strategii de dezvoltare, contactul exagerat de firav cu cele mai importante literaturi Science Fiction — cea anglo-saxonă și cea sovietică — și dispariția regretabilă a citorva autori de prestigiu au făcut ca anticipația românească să se plafoneze, riscînd dispariția.

Aici au intervenit fanii. S-au organizat în cenecluri și cluburi, și-au scos reviste proprii (fanzine), i-au mobilizat și pe profesioniști, au explicat, au convins și se poate spune că astăzi lucrurile au reintrat pe făgașul normal.

Funcționează, la ora actuală, 22 de astfel de cenecluri și cluburi S.F., au făcut citeva fanzine („Solaris” — București, „Paradox” și „Helion” — Timișoara, „Omicron” — Craiova, premiată în 1980 la Eurocon-ul din Stresa, Italia, „Fantastic Magazin” — Iași, „Univers” — Bistrița), unele de nivel mai bun decît multe publicații profesionale oficiale, dar mai ales — lucrul cel mai important — au fost convinși redactorii și cititorii citorva reviste că Science Fiction-ul merită cel puțin spațiu egal cu literatura polițistă. Revista „Știință și tehnică” este principala susținătoare a genului, prin ea fiind implicat în educația celor tineri — cum este și firesc — C.C. al U.T.C. Paginile revis-

tei „Știință și tehnică” almanahurile ei din ultimii trei ani, culminînd cu apariția primei publicații de specialitate — Almanahul Anticipația — adăpostesc lucrări românești și străine ale unor autori cunoscuți, dar și ale multor tineri apăruiți în ultima vreme. Alte reviste care s-au aplecat asupra genului: „Vatra” (are de 11 ani pagină specializată), „Convorbiri literare” (autoare a unui supliment pentru tineret), „Argonaut”, „Cronica”, „Ateneu”, „Argeș”, „Orizont”, chiar „Magazin”, almanahurile „Luceafărul” și — mai vag — cel al „Științei Tineretului”.

Posturile de radio București 3 (Radiobiblioteca S.F. funcționează în fiecare miercuri la 11,15), Craiova și, se pare, Timișoara contribuie și ele la propășirea genului.

Cu cărțile stăm mai prost. Editura Albatros și-a redus serios activitatea în domeniul care ne interesează: „Univers”, „Scrișul românesc”, „Jurnale”, „Cartea românească”, „Emlinescu”, „Dacia” publică, din cînd în cînd, cite ceva. Puțin, prea puțin pentru o literatură cu scriitorii consacrați sau potențial — de talia lui Gh. Săsărman, Vi. Colin, A. Rogoz, R. Bărbulescu, G. Anania, T. Negoită, M. Oprîță, H. Aramă, D. Dorlan, M. Grămesu, Al. Ungureanu, D. Merișca, Ov. Bufnilă, G. Ceaușu, R. Honga, M. Stătescu, S. Sighișanu, V. Ciocșan. Prea puțin pentru extraordinarele capodopere din S.F.-ul universal, care încă mai așteaptă traducerea în limba noastră.

Și — mai ales — mult prea puțin față de cele 5—6 milioane de elevi și studenți, beneficiari principali ai istoriilor imaginate — sănătoase, instructive, educative, esențiale pentru dezvoltarea unui parametru născător de valută forte pe piața progresului imaginației și inventivității generațiilor care vin, preluînd în mîini destinele României viitoare.

— „...O ULTIMĂ ÎNTREBARE. Dacă răspunzi bine, te putem trimite liniștit în misiune. Dacă nu, toată pregătirea a fost în zadar. Știi, trebuie să fii absolut siguri că ești în stare să-ți îndeplinești misiunea. Ești pregătit?

— Sunt pregătit.

— Bine. Așadar, după ce ai aterizat pe cea de-a treia planetă, după ce ai făcut și dispară urmele aterizării și ai distrus tot ceea ce le-ar putea trăda oamenilor originea ta, după ce te-ai informat asupra situației actuale de pe Pământ și te-ai adaptat mediului — ce faci după aceea?

— Încep executarea misiunii.

— Exprimă-te mai clar. Cum procedezi?

— Mă deplasez pînă în zona de acțiune. Acolo...

— Îți cunoști zona de activitate?

— Desigur. Este orașul cu coordonatele +0,916 și +0,017. Transpus în sistemul de coordonate folosit pe Pământ, aceasta înseamnă...

— Bun, asta e clar. De ce anume trebuie să îți cont?

— Trebuie să mă adaptez condițiilor specifice de acolo, după cum se prevede în partea a treia a instrucțiunilor, să-mi aduc la nivelul actual cunoștințele lingvistice, să-mi însușesc obiceiurile nou introduse, să fac cunoștință cu cele mai importante personalități...

— Cei mai importanți oameni, vrei să zici!

— Da, scuzați-mă... cu cei mai importanți oameni din acest domeniu...

— Suficient. Misiunea ta?

— Îmi găsesc un post la o editură. Îmi creez o poziție potrivită. De exemplu, devin lector. Fac tot ce stă în puterile mele pentru a reprima

toate genurile literare care ne-ar putea dăuna. În special așa-zisa literatură științifico-fantastică. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din principiu. Aceasta este legea supremă. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Știi și pentru ce?

— Pentru că fantezia este inamicul nostru numărul unu. Dacă oamenii n-ar avea fantezie, nu le-ar fi venit niciodată ideea de a zbura spre alte planete. Așa, însă, caută chiar alte civilizații, deci pe noi. Noi însă nu avem nimic de-a face cu oamenii. Noi vrem liniștea noastră. Vrem să rămînem între noi. O ducem bine. Sintem mulțumiți! Nu vrem schimbări! Trăiască stabilitatea absolută! Jos cu fantezia! Joos cu...

— Bine, bine, liniștește-te. Te înțelegem; simțim la fel ca și tine!... A, da! Cînd respingi un asemenea roman științifico-fantastic, va trebui să și motivezi.

— Desigur.

— Adică vreau să știu cum motivezi.

— Nu ne trebuie fantasma-gorii... Așa ceva e antiștiințific. Asta ne distrage atenția de la realitate. Astea sînt pure închipuiri, unde sînt dovezile? Există lucruri mai importante. Literatura aceasta nu este necesară, n-avem voie să ne lăsăm distrași de la rezolvarea problemelor actuale, noi trebuie...

— Și dacă situația de pe Pământ s-a schimbat între timp atît de mult încît în modul acesta nu se mai poate acționa?

— Atunci... atunci...

— În regulă, așa ceva nu poți ști, nu ți s-a spus, iar tu însuși nu-ți poți da seama, pentru că asta ar însemna să

ai fanteze...

— Nu, numai asta nu! Jur că n-am ceva atît de groaznic! Zău că nu! Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Bine, bine. Fii atent, mășina gînditoare principală a planetei noastre a elaborat pentru această situație următoarea tactică: Vei spune pur și simplu că în principiu ești și tu de acord, însă din păcate romanul sau povestirea ar avea grave lipsuri literare, că încă n-ar fi destul de bune pentru a rezista în fața cititorilor exigenți, că, dealtfel, ar exista greutăți obiective, și ca ți-ar părea foarte rău.

Dacă vei ține cont de aceasta, îți vei putea îndeplini misiunea. Și ține seama — nu ești singurul pe care l-am trimis pe Pământ; dar nu încerca niciodată să ieși contact cu ceilalți agenți ai planetei noastre — ai putea să te înșeli și să ne primejduiești întreaga muncă.

Ai absolvit ultimul examen. Miine pleacă racheta. Noi toți îți urăm succes și sintem mîndri de tine! Și ferește-te de oameni — sînt periculoși, pentru că au fantezie! Doar ești un adevărat fiu al planetei noastre! Trăiască stabilitatea absolută! Nu vrem schimbări! Jos cu SF-ul! Sintem mulțumiți! Vrem liniștea...

•

Stimate domnule Erkner!

Cu regret trebuie să vă comunicăm faptul că editura noastră nu vă poate publica povestirea „Înainte plecării”. Manuscrisul vă este restituit. Din păcate, povestirea dumneavoastră — cel puțin în forma actuală — îndeplinește cerințele impuse unei lucrări literare de valoare.

Poate mai refaceți o dată povestirea și ne trimiteți peste circa doi ani noua versiune, ceea ce ne-ar bucura foarte mult, pentru că în principiu sintem foarte interesați în promovarea literaturii științifico-fantastice. Din păcate, din cauza unor greutăți obiective, pentru un anumit timp ne este imposibil...

Traducere:

WILIAM PETROVITSCH

naclul H. G. Wells Timișoara

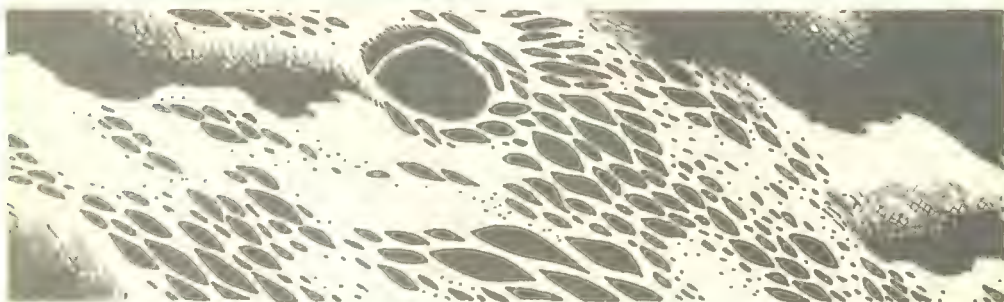
ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

SIEGMAR ERKNER

ÎNAINTEA PLECĂRII

CE VINE DIN ADÎNCURI

ALEXANDRU ANDRIE

DANIEL DRODE

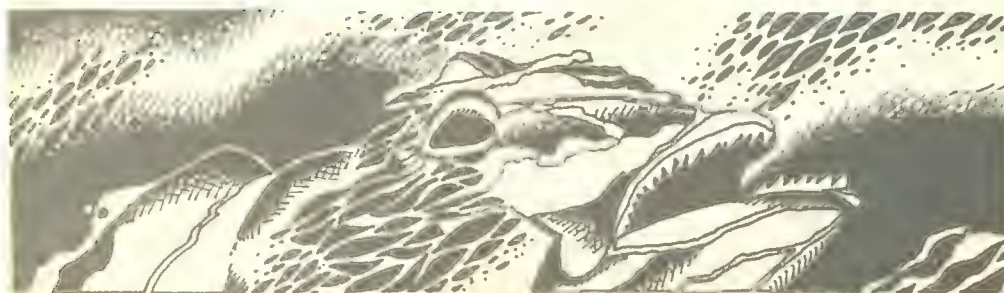
S-a născut la 31 octombrie 1932, la Cambrai, în nordul Franței. Cărțile depozitate în podul casei au reprezentat o adevărată comoară pentru el, defectându-i anii copilăriei: cărți de aventuri, de călătorii și – nu pe ultimul plan – cărțile de anticipație. Lecturile sînt întrerupte temporar de război și de repeta-tele evacuări. Anii '50 îi aduc lui Drode, ca și întregii Franțe, revelația marilor clasici ai S.F.-ului american: Asimov, Simak, Williamson etc.

Începe să prindă contur ideea de a scrie, dar într-o altă modalitate ca a marilor clasici americani. De aici, romanul **Surface de la planete**, apărut în 1959 în celebra colecție „Le Rayon Fantastique”, și care primește premiul Jules Verne.

Lucrare scrisă cu talent și cu un final surpriză amintește de celebra nuvelă „The Machine Stops” (1909) a lui E.M.Forster, în ceea ce privește ideea anticipativă.

După ce participă la războiul din Algeria scrie puțin, abia patru nuvele în Fiction, apoi o mare tăcere pînă în 1979, cînd J.P.Andrevon îl include cu povestirea **Hier peut arriver** în sumarul antologiei „Retour à la Terre 2” de la ed. Denoël. Au urmat alte cîteva povestiri și nuvele, semnal al unei posibile și mult așteptate renașteri.

Daniel Drode ete profesor de istorie-geografie la Le Havre. Nu a apărut pînă în prezent în românește. (DĂNUȚ BĂRĂGAN)

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ERA ceasul marelui reflux: istovite, sute de trupuri agățate de motoare se întorceau la Sainte-Adresse. Strada se năpustea fără rușine în casă și își rostogolea vacarmul prin ferestrele închise.

Era prea de tot. Desroches aprinse o țigară și se ridica bombănind. De câte ori nu-i ceruse secretarei să închidă, înainte de a pleca, ușa sălii de așteptare! Trase spre el dubla tablă capitonată, gest ritual care-l umplu de oboseală: miine, la șase și câteva minute, avea să-l facă din nou înainte de a o înjura iar pe secretară.

Cu mîna pe clanță, încercă să se bucure de liniștea redobîndită, dar oboseala îi era atît de stăruitoare încît tot avea impresia că aude zgomotele de la încrucișare. Be-hăitul unanım al mașinilor din clipa cînd lumina verde a semaforului le îngăduia (nu: le porunceau) să se pună în mișcare n-avea oare să treacă din nou prin ziduri?

Desroches se întoarse la biroul lui, izolat în mijlocul încăperii, ca o insuliță pe care, în sfîrșit, o putea lua iar în stăpînire. Se lăsa să cadă pe scaun și, împingînd rețetă-rul, dînd în lături hîrtogăria și stetoscopul, făcu fără motiv vid în fața lui. Exorcismul mecanic îl liniști introducînd un timp mort în lăureșul gîndurilor, dar nu-i redusese tensiunea nervoasă. Era oare asta o împrejurare potrivită pentru experiența pe care voia s-o încerce? Înfrigurată, privirea îi lunecă peste harababura din birou, fără a izbuti să se oprească pe ceva anume. Trase cu urechea la foșnetul oceanului care filtra prin pereți și parcă-și simți tîmplele răcorite.

Experiența? Ce vorbă mare! Schiță un fel de rinjet interior. Se mustră pentru faptul că lua în serios ceea ce nu era, probabil, decît o fantezie. Își aminti cu toate astea curiozitatea pătimașă care-l cuprinsese cu trei zile în urmă...

În seara aceea consultațiile îi lasaseră un mic ragaz. Desroches folosea întotdeauna asemenea clipe pentru corespundența profesională, de altfel cît se poate de plicticoasă. De data asta urma să se apuce de o scrisoare către

Laboratorul Corep, cînd auzi țîriitul soneriei. Diversiunea nu-i displicu: se ridica și străbătu cabinetul, apoi biroul secretarei demult plecată.

Deschizînd ușa, se pomeni față în față cu un barbat de vreo patruzeci de ani, mic și îndesat, cu pomeții și fruntea arse de soare.

— Domnule doctor, iertați că vin așa țîrziu...

Sigur, era încurcat, dar obișnuința stăpînirii de sine îi veni curînd într-ajutor.

— Vedeți, eu sînt marinar.

Și se opri la atît. Desroches se învoi să admită că faptul constituia o scuza.

Îl examină la repezeală. Nimic complicat, bărbatul se plîngea de ușoare tulburări ale vederii, un fel de fulgere și muște luminoase. Medicul le atribui unei lipse de vitamine.

— Bănuiesc că abia ai sosit?

— Da, ieri. Sînt ofițer de punte pe cargoul „Paul-Rivole”

— Aha... Și probabil că n-ați avut chiar zilnic carne proaspătă?

— Acum doua zile ne aflam în preajma insulelor Tuamotu, unde aprovizionarea nu era ușoară... Zîmbi: Nu m-am putut obișnui niciodată cu mîncărurile astea... cum sa zic... exotice. Așa că preferam conservele.

— Înțeleg. Data viitoare, treci totuși la menu-ul băștinașilor. Sau mîncă barem niște fructe.

Celălalt zise fără convingere: „De acord!”, dar Desroches simți că sfaturile lui nu găseau ecou. Ce știa el despre condițiile de viață de acolo? Fructe... Ce fel de fructe, la urma urmei? Marinarul își bătea pesemne joc de el. Și, ca tot omul, se întreba cu siguranță dacă avea să-i dea o rețetă.

Foarte bine, își spuse Des-

roches, să-i dăm farmacia pe care o așteaptă. Dar, mai întîi, să-mi fac damblaua administrativă!

Deschise un clasor agățat de birou și scoase din el o fișă cartonată. După ritualul: „Numele, vă rog?”, înregistra cu aplomb observațiile privind starea pacientului. Odata treaba isprăvită și fișa pusă la loc, începu să scrie rețeta.

— Spune-mi... în definitiv, ce mîncă ăștia din insulele Tuamotu? se interesă apăsînd sugativ pe rețetă. Nici urmă de curiozitate autentică în întrebare, era doar un semn de amabilitate profesională.

— Nu cine știe ce. Mai ales pește... cînd nu se lasă să moară de foame...

— Ce vrei să spui?

— Nu o dată, în timpul escalei, am văzut un fel de fâchiri, nemîșcați pe nisip sau pe cîte o buturugă. Patronul cafenelei mi l-a arătat într-o zi pe unul dintre amărîții ăia: „Îl vezi? Uită să și mînce de atîta tungararu cît înghite!”

— Tungararu? repetă Desroches, intrigat.

— Nu-i prea grozava, sa știți. O algă albă care se gasește...

— Uite soluția: te hrănești cu algă!

— Lasăți-mă să ispravesc, bodogăni marinarul. Pescarii dau de tungararu pe lîngă unii atolii: bucata pe care mi-au dăruit-o provenea din ghiolul Tureia. Nu cunoașteți? Bănuiesc. Dar dacă v-aș spune că insula asta e situată în sectorul Mururoa?

— Hm, curios! Vrei să spui...

— Păi da: poligonul de tir al bombelor atomice franceze... acum dezafectat, din fericire...

— Tungararu... repetă gînditor Desroches.

Interesul stîrnit de cuvintele celui alt anulă noțiunea timpului. Cu vîrfu degetelor

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Începu să netezească rețeta uitată pe birou.

— Ce înseamnă vorba asta?

— Ei, prea multe îmi cereți... Său, stați. Îmi aduc aminte... Înseamnă „ce vine din fulger”, da, așa, „faptura fulgerului”. Pare-se...

— Faptura? Păi e doar o algă!

— Pare-se că pescarii n-au văzut-o niciodată înainte experiențelor atomice. Cunoșc ei bine flora marină, dar e totuși greu de crezut... Superstiție! Încheie marinarul întinzând o bancnotă.

Doctorul însă nu era grabit să-și primească onorariul.

— Care sînt simptomele... își lua seama și se corecta: vreau să spun, efectele provocate de tungararu...?

— La prima vedere, extazul. Numai că, știți, nu pot scoate nimic de la... de la unul care ia tungararu. Uneori, în cantități prea mari... se pare că efectele devin mai puternice cînd se dublează doza, dar e primejdios. Marinarul zîmbi stînjinit. Iertați, domnule doctor, eu trebuie să plec. Datoria... se opri din vorba. Ascultați, spuse apoi pe neașteptate, de vreme ce tungararu va interesează am să vă aduc miine dimineața o bucată, dacă mă pot elibera.

— Ah, mi-ar pareă bine! Mulțumesc. Dar dumneata?

— Eu? Am să pastrez și eu o bucată, ca amintire. Dar să știți că pentru mine, drogul... N-am încercat niciodată. Pufni în rîs: eu nu-s... intelectual!

Un tam-tam infundat — probabil vreun petrolier intrînd în rădă — imprima aerului o pulsație aproape dureroasă. De parcă s-ar fi pus de acord cu ea, unde de căldura strabatuta ceafa lui Desroches. Uitată pentru o clipă, oboseala recîștiga timpul

pierdut. Se propti de spatarul scaunului; privirea îl fugi spre marginea biroului.

Plicul cel mare se afla lînga fișier, alături de poșta obișnuită. Desroches îl găsi în cutia de scrisori, înainte de venirea poștaşului. Deschizîndu-l cu bagare de seamă, scoase din el un fel de curea lungă de cîțiva centimetri, a cărei piele, albă, cu nervuri, strabatuta de reflexe albastre, te ducea cu gîndul la un tendon — impresie întărită încă la atingere, cînd degetul încerca elasticitatea materiei.

Darul era însoțit de un bileț cuprinzînd cîteva cuvînte scrise la repezeală. „Tungararu se ia pe stomacul gol. Se înghite mestecînd o doză cit un bob de mazare. Se ferește de umezeală”.

Pozologia improvizată îi plăcu doctorului, ca și umorul care inversa rolurile.

Prin fereastra întredeschisă se fușă în încăpere o boare care răvăși conținutul scrumierei. Desroches întoarse capul spre marea panou de sticlă, ocupat, în părți egale, de cer, de mare și pămînt. Se ridică și se uită spre plajă. Cîțiva bărbați trebaluiau în jurul unei sape mecanice și al unui tavalug. După toate aparențele, voiau să niveleze pietrele plate îngrămădite pe plajă. În clipa cînd excavatorul se punea pe treaba în larma pistoanelor, a cablurilor și a cîrligelor ce-și coordonau eforturile, Desroches închise minios fereastra.

Dirî cîțiva pași ajunse la birou. Apucă plicul și, atent, făcu să lunece din el fragmentul de tungararu. În palma, tija, un fel de panglica, pierdea din mister.

Se lungi pe canapea. Închise ochii (e neaparat necesar? se întrebă) și duse la gura bucațica pe care o desprinsese. Gustul substanței era cit se poate de banal; amîntea de savoarea dul-

ceaga a pastei de mere.

În primele minute nu se înțîmplă nimic. E perioada de latență, își spuse Desroches. dar începea să se întrebă dacă doza fusese suficientă. După ce semne se putea recunoaște că alga lucrează?

Deschise blîșor ochii. Privirile nu-l întîlniră decît muchia tavanului, deșert neutru scaldat într-o lumină blîndă în care se pierdu. Gîndul îi aluneca atunci într-un fel de uitare ce dura un timp nesfîrșit. Simțurile adormite nu-și mai îndeplineau oficiile: din tunet, zgomotul de afară se făcuse murmur, apoi dispăruse; amorțise, membrele nu mai percepeau contactul pernelor.

Toropeala se risipi puțin cîte puțin, așa cum se instalase. La început o ușoară atingere a sunetelor de creierul încețoșat, un rîcît nedeslușit crescînd în intensitate: oceanul își manifesta din nou prezența. Din clipa aceea experimentatorul își dădu seama că ființa lui se regăsea. Dar ce se petrecea totuși în planul al doilea? Întrețîiata, ca purtată de un vînt nesigur, sosea o altă rumoare pe care, deși depărtată, o ghicea uriașă. Se amestecau în ea scîrțîieli discontinue, palme izbînd apă și ceva ca un pas greoi zguduînd fundul marin. Draga canalului, își spuse Desroches, mirat că-și regăsește atît de prompt luciditatea. În aceeași clipă un miros acru îi izbi, cu intermitență, nările. Îl puse pe seama gazului emanat de rafinărie. Gata, gata călătoria, își spuse, mi-am regăsit secolul împutit.

Încercă să se ridice pe perne, dar o nouă amețelă îl făcu să recadă. Din larg auzi răgușit strigătul unei sirene pe care un ecou ciudat îl prelungi, de parcă ar fi rasunat într-o peșteră imensă. Își trecu mina peste față: amețelă pierde.

Pe măsură ce realitatea cu care era obișnuit își redobîndea drepturile, i se ordonau, treptat, și gîndurile. Desroches își privi ceasul: sedita durase vreo cincizeci de minute. Se ridică. În amurg obiectele aveau culoarea din orele lipsite de bucurie. După cîțiva pași lua o țigara pe

care o ținu între buze, fără s-o aprindă. Cenușul, își dădea seama, se afla în el însuși. Nu adusese nimic din călătorie. Unde erau simțămintele neobișnuite, emoțiile eliberatoare pe care le aștepta? La ce lucruri nemaiauzite ajunseser? Era cât se poate de dezamăgit.

Preocupările profesionale îl absorbira în asemenea măsură în cursul celor două zile ce urmau încît nu-i rămase un minut liber. Cîțiva confrăți plecați în vacanță, și gata — pacienții dădeau năvală... Destui băgară de seama că doctorul era nervos și prea puțin răbdător, desi se silea să se stăpînească.

Cu ritmul asta de lucru Desroches nu mai avea chef de experiențe și trebui să aștepte duminică pentru a se întoarce la alga tunganaru. Ca să-și poată satisface curiozitatea, spera să doboare de asta dată sistemele de apărare pe care organismul lui le înălțase în fața substanței. Cu spatele la perete, se instala pe canapea în așa fel încît să vadă, prin fereastra deschisă, marea și intrarea în port: îi dăduse prin minte să folosească realitatea exterioară drept stimul.

Un vînt ușor, purtător de pescăruși, curățase rada și o dăruise soarelui. Urcînd pe estuar, privirile se odihneau pe malul opus. Dădeau acolo mai întîi de acoperișurile din Villers și Deauville, ale caror culori erau împrosate de lumina occidentală; venea apoi boschetul, stufos ca o pădure și, în sfîrșit, la rasarit de tot, se ghicea discretul Honfleur.

De ce trebuie ca pacea asta să fie spulberată de activitatea oamenilor? De cum se abatea spre primul plan, ochiul era ranit de protuberanțele metalice de pe marele dig de la sud: rezervoare de petrol, rezervoare de pacura, rezervoare de gaz, toate tinichelele industriale mascînd apele Senei.

Mîhnit, Desroches își întoarse fața spre mare, imensitate liberă contopită cu cerul.

Apucă micul fragment de algă. Abia mestecase ultima frîntură că simțurile i se tulburară. Printre pleoapele

frematînd, liniile realului intrară în vibrație, pîna la a se dedubla. Spațiul își pierdea continuitatea. Digul cel mare se curba dintr-o dată, iar cel mic îi luneca în întîmpinare ca o nava cu parîmele desprinse. Toate zgomotele din port și din radă fură simultan înabușite; cargourile își înghițiseră țîpătul; lumea întreaga tăcea.

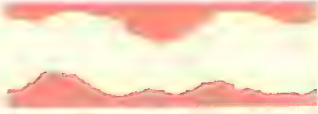
Fără veste, elementele peisajului își reluau înfățișarea din toate zilele, digurile erau ancorate la locul obișnuit, plaja înceta să se umfle.

Atîta tot? se întreba Desroches. În ciuda transei în care se afla trupul, mintea rămînea limpede și judecata lucidă, chiar în plină halucinație.

În larg, vazduhul mai era totuși vinzolit. Un abur mișcător deforma orizontul. Era sectorul în care ceva se ivi — depărtarea și tulburarea atmosferei făcuseră ca observatorul să nu poată desluși decît o silueta lipsită de relief. O vesti hula înfrigurată, ale cărei clocote contrastau cu liniștea uleioasă a întîinderilor din preajmă. Dintr-o dată, ceva rasari la suprafața Desroches avu în același timp impresia ca o bulă i se sparge în urechi și sunetele revenira brusc.

Cu vuiet de cascadă, masa se înălță încet, întunecată și greoaie, asemenea vulcanilor ce se construiesc singuri pe soclul afund pentru a ieși într-o buna zi din apele înfierbere. Un vîrtej violent zguduia ceața, de parca ar fi fost sorbită de un curent de aer: era ultima zvicnire a monstruoasei desprinderi. Atunci vulcanul scoase un raget ce răsună sub țeasta lui Desroches ca o chemare adresată doar lui. După care vulcanul se urni! Desroches ar fi jurat că masa tindea să spargă cocoul în care era înfășurată. În spatele aburilor se agita un fel de braț sau o macara, iar efortul umplea vazduhul cu un miros asemanător celui al ierburilor de mare putrede.

O amintire îl straluciră: aceleași zgomote, aceleași pestilențe îl asaltaseră alaltăieri, în timpul primei încercări. Din nou dragă? Așadar, tunganaru avea o singura însușire, aceea de a împrumuta

realității o nuanță fantastică, și nimic mai mult?

Ceața pareă să se rărească. Desroches se simți cuprins de neastîmpăr și de exaltare. Se plecă înainte. Imaginea se stabiliza. Un țîpăt — și schița făcu loc desenului.

Desroches tresari. Capul în formă de triunghi, atît de mic la extremitatea unui gît peste măsura de lung, pieptul monumental și, cînd monstrul își cască botul, șirurile de dinți ascuțiți... nu aparțineau oare, toate, unui animal antediluvian? Departe, în urma trunchiului, o curea musculoasă biciuia valurile. Instinctiv, vîntătorul de himere dadu sa se traga îndărăt. Asta era deci secretul algei tunganaru? Un uriaș sarpe de mare?

Se corecta, dîndu-și seama că greșise: sub spinarea care ieșea cînd și cînd din valuri se desenau inserții masive ce trebuiau puse în legatură cu niște picioare, mai degradă, decît cu înotătoare.

Sa fie, deci, se întreba Desroches, un mastodont din Era Secundară? Își chema în ajutor amintirile: *Diplodocus*? *Brontozaur*? *Plesiozaur*? Dar fiara fără nume nu-i lăasă răgazul să chibzuiască: ea scoase pe neașteptate un răget bucuros, apoi se cufunda dintr-o dată pentru a reveni numaidecît la suprafață. Un suflu sonor îi țîșnea pe nari. Capul incremeni, întors spre plajă. Întors spre mine, își spusese Desroches.

Fu ultima lui impresie de călătorie. Simțurile i se zapăcisera, apoi o scurtă amețeală îl readuse în cotidian.

În larg marea era netedă și pustie.

Întors spre mine, își repetă Desroches. Poate, dar nu-i decît o fantasma, făptura fără existență proprie.

De aceeași părere fu și doctorul Giret, confrate și prieten, caruia îi povestiră, peste trei zile, întîmplarea. Neurolog, lui Giret îi placea să se joace de-a psihanaliza.

— Îmi spui o mulțime de lucruri și nu-mi spui nimic..

Vreau sa zic: nu știu ce-i aia tungararu; cu toate astea, acțiunea ei mi se pare de tipul drogurilor obisnuite; rupe barierele inhibițiilor îngaduind unor tendințe subconștiente sau periconștiente sa ajungă la suprafață, să capete formă. Dar de ce forma asta? De ce impulsurile pornite din structurile adânci ale ființei tale alcătuiesc un asemenea animal? Asta trebuie sa mi-o spui tu!

— De unde vrei...?

— Fa-ma sa înțeleg ce te-a afectat în ultimele doua săptămâni.

Întrerupându-se din când în când pentru a raspunde la câte o întrebare, Desroches arata timp de o jumătate de ceas cum o dusese în cursul săptămânii precedente.

— Perfect, își dadu aere prietenului lui, iata parerea Științei: halucinația sa-a produs de doua ori. Numai auditivă și olfactivă în vremea primei sedințe, ea s-a îmbogațit și precizat în cursul celei de a doua. Repetiția dovedeste că-i vorba de produsul unei nevroze... Da, o nevroza care s-a agravat probabil în ultima vreme, datorita unor nemulțumiri. La urma urmei, tungararu n-a fost, decit catalizatorul... cum sa-i spun...?

-- Al defularii... Bun! Dar forma pe care a luat-o...?

— Ajung și aici! raspunse Giret. Din tot ce mi-ai spus reiese ca ești socat — și folosesc cuvântul în accepția lui viguroasă — traumatizat, dacă preferi — de tot ce viața actuala are penibil și stupid. Fara doar și poate, îi resimți agresiunile mai puternic decit alții. Strazile, portul, orașul întreg și-au devenit insuportabile. Atunci visezi o lume fără motoare, fara fierărie, o lume

în care prezența omului sa apară mai discretă. Când îți transcrie viziunile, halucino-genul îți ia dorințele de bune: și elimină omul, făcându-te să vezi ce exista înaintea lui. Iată-ți natura neprihănită! E animalul ăsta preistoric... Și, dacă te mai îndoiesti, urmă el în glumă, am să-ți atrag atenția asupra încă unui fapt: ca marea reptilă îți apare în mijlocul valurilor, e logic — venită din mare, tungararu își desfășoară nalucirile în mare — dar atunci ar trebui sa fie înzestrată cu înotatoare... Ar fi vorba, de pildă, de un ple-siozaur sau de un mosazaur. Numai că animalul tau nu-i înzestrat cu înotatoare, ci cu labe. Ne gândim așadar la brontozaur sau la brahiozaur... Dar, vezi tu, speciile astea erau oaspeții continentului, și nu ai oceanului! Închipuirea ta pare să fi confundat, prin urmare, țărîmurile. La drept vorbind, creatura ta e de două ori un monstru...

Parasindu-și confratele, Desroches cobori strada Paris în direcția portului și o lua pe bulevardul maritim. Încețini la curba unde se afla un semafor. Când avea vreme, îi plăcea sa hoinarească la umbra marelui radar sau sa dea o raita pe la muzeu, pe partea cealaltă a strazii. Sa se opreasca? Fara convingere, își urma drumul, apoi, ajungînd în dreptul portului de agrement, se hotărî. Dîndu-se jos din mașina, facu cîțiva pași pe digul alaturat. Una după alta, trei remorchere lunecara prin fața lui. Trei! Nava pe care urmau s-o întîmpine și s-o escorteze trebuia sa fie un senior al marilor! Poate „United States”? Desroches urmari cu privirea

cursa grăbită spre larg a celor trei vapoare.

— Doamne!

Uriașă spinare întunecata detașîndu-se pe cerul spălat de ultima aversă, o stîncă ciudată umfla marea la poalele capului Hève. Și, iată, un gigantic gît de lebădă se desfășura și se arcuia deasupra valurilor. Brusc, arcul se destinse împingînd înainte un cap triumfiliar.

Desroches își freca fruntea. Cu neputință! Sau atunci tungararu avea efecte întîrziate? Ar fi trebuit să mă feresc de aiga asta, își marturisi. Mă urmărește... Parca rușinat, își abātu privirile și descoperi, la doi pași de el, o luneta fixată pe un peduncul. Se repezi la ea și viri o monedă în suportul lunetei.

„Vă aflați pe digul de nord, declara un glas uzat. Pentru a cerceta portul, suciți luneta pînă la refuz, spre stînga”

Desroches împinse pînă la refuz luneta spre dreapta. Deși dispozitivul de acomodare era imperfect, nu mai încapea nici o îndoială: fiara din Era Secundara era acolo! Fascinat, își înclăștă degetele pe luneta care urma să pălăvragească: „.... în fața puteți vedea cheul unde acostează pacheboturile...” Desroches zbură peste marea agitată, sui pe spinare, alerga spre cap. Botul închis, o lungă crăpătură longitudinală, dădea un aer sălbatec capătînii minuscule. Falcile erau atît de înclăștate încît ochii, împinși îndărăt, întindeau pielea pe bolta craniului.

— Se mișcă! zise careva în spatele lui Desroches.

El tresări: de vreme ce oricine îl putea vedea, monstrul nu mai era doar o remanență în creierul lui, ci o realitate.

ALEXANDRU ANDRIES

Încântat, trase în piept mirosul puternic al mării.

— Da, se mișcă, adevărat mecanic fără să părasească ocularul, dar vocea îi fu acoperită de glasul înregistrat al comentatorului.

Saurianul se pusese în mișcare. Pe măsură ce înalța pe platforma continentală, se vedea cum îl ies din apa coastele și roind. În soare pielea-i exala un abur ușor, iar în culele el se prinseseră ierburi de mare roscate, scoici stralucitoare, pînă și crabi. Din oceanul primitiv se extirpa o insulă! Era un continent! Q lume!

Imensitatea fu străbătută de fiori; undeva, în sinul ei, se zămislea un tunet. Însăpămintăți, pescărușii se risipiră. Sus de tot gîtul se umflă ca o gușă, apoi botul se căscă pentru un răget prelung, adevărat talaz sonor rostogolit spre faleză.

Curînd puteau fi văzute inserțiile picioarelor, pe urmă chiar stîlpii lor arcuiți, groși cît copacii pădurii primordiale și, ca ei, acoperiți cu o scoarță plină de crăpături. Un nou zvicnet al coapselor înălță pîntecul deasupra apelor presărate cu mucozități rătăcitoare, pe cînd coada nesfîrșită se desfășura în valul ce se trăgea îndărăt. Degetele fiarei mezozoice bijbieră în cele din urmă pe pietrele plajei.

Ce coincidență! Își spusese deodată Desroches. La doi pași de locul asta fuseseră descoperite în faleză niște oase de dinozaur. Cine știe dacă fosila asta vie nu-i pe cale să calce în picioare rămășițele semenilor ei!

Mai răsună un strigăt, ca un salut către morții încrustați în depozitele de calcar. Cu siguranță, răsuna totodată ca un cînt triumfal celebrînd o luare în stăpînire.

În clipa aceea întreaga scenă se tulbură, după care dispăru.

„Și acum, Doamnă, Domnule, vă urăm o vizită plăcută în oraș”.

O mină îl bătu pe Desroches pe umăr. Se răsuci și văzu că mîna ținea o monedă.

— Da, aveți dreptate, încuviinț, e rîndul dumneavoastră.

— Păreți bine dispus, re-

marca barbatul care se și aplecase deasupra lunetel.

— Eu? Se poate! exclamă Desroches, avîntîndu-se spre bulevard.

Cînd intră în casă, telefonul tocmai suna.

— Ai văzut? izbucni Giret.

— Bineînțeles! Ce parere ai?

— Nici una... Realitatea monstrului nu poate fi tăgăduită. Cît privește originea lui...

Urmă o scurtă tăcere. Giret nu se hotărâ să reia cuvîntul.

— Așadar, sugerează Desroches, declanșate de tungararu, viziunile mele erau prevestitoare. Cu cît se apropia data evenimentului, cu atît halucinația devenea mai netă pentru că și creierul meu i se supunea mai deplin. În fond, am dat peste un fenomen aproape banal: premoniția.

— Fie, dar ipoteza ta nu explică existența animalului, aminti Giret.

După ce puse receptorul în furcă, Desroches ieși pe balcon. De acolo nu putea vedea capul Hève, așa că, punîndu-și mîinile streășină la ochi, se mulțumi să cerceteze rada. Se întrebă dacă monstrul își aflase adăpost în scobiturile falezelor sau dacă se întorsese în mare. Jos, în direcția plajei, hăuli o mașină a poliției. Îi răspunse un sunet de claxon.

— Ce-or fi vrînd? se învâneli doctorul.

Dar telefonul îl chemă în casă. Era iar Giret.

— Ce poveste! spuse fără nici o introducere. Cînd explozia...

— Explozia?

— Cum? Nu știi? Fiara a pustiit vilele de la Sainte-Adresse. De aici văd acoperișurile în flăcări și...

— Ce mi-e una, ce mi-e alta. În definitiv...

Giret strigă:

— Dar, fir-ar a dracului de treabă, nu pricepi nimic! Sînt

și morții!

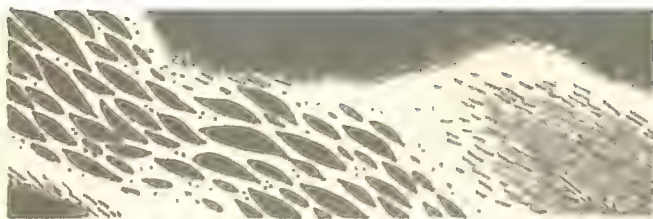
— Morții repetă Desroches, copieșt.

— Acum s-a terminat, adăugă prietenul lui. Monstrul s-a reîntors în mare. Dar ce poți ști... se întrerupse, apoi vorbi din nou, înfrigurat: Ascultă, Desroches, adineauri n-am îndrăznit să-ți spun ce cred. Mă temeam să nu mă lăel drept nebun. Dar, pînă la urmă, tot ce se petrece acum e atît de demențial... Încă șovăind, își dresse glasul: Uite, după părerea mea tu ai dat naștere fiarei. Cum e cu puțință, nu știu. Datorită algei, creierul tău a căpătat facultatea de a crea *ex nihilo*. După cum ți-am explicat, a extras un model din el însuși. Pornind de la model, a făcut o schiță, apoi... a executat opera. Adu-ți aminte, polinezienii spun că tungararu e „făptura fulgerului”. Printr-un fel de transfer, ei atribuie viață elementului care suscită viața. Odinioară se proceda tot așa cu mătăguna.

— Dar nu se poate! șopti Desroches.

Cuvintele lui Giret îi clătinaseră totuși convingerea. Timp de o oră răsuci pe toate fețele teoria prietenului său. În cele din urmă, își spusese: Am să mai iau o doză, imediat. Așa am să văd măcar ce-mi rezervă viitorul.

Tungararu puse deci încă o dată stăpînire pe mintea lui. Cînd văzu țărnul Calvadosului lunecînd înainte ca o poartă urnită pentru a închide estuarul, cînd Deauville se ivi la o lungime de braț, pînă în cele mai mici amănunte — farul, piața Morny, liceul Mercier, cazinoul, întregul oraș — nu se miră; era prologul obișnuit, dacă nu inevitabil. Lăsînd fiecare element să-și ocupe locul, își întoarse fața spre canalul ale cărui adîncuri verzi-albastrii se deosebeau de albastrul cenușiu al mării. Între cele două șiruri

de balize hula era potolită.

Deodată tresări. Cu rabdarea unui trup mort, o umbra urca încet în grosimea straturilor de apă. Sa fi fost una dintre epavele pe care curentii ascendenți le atrag, uneori, la suprafață? Volumul era, într-adevăr, al chilei unei șalupe, dar ciudata arătare părea insufletită de o energie proprie. Atunci, un submarin? Pata suia mereu, tot mai opacă, fără ca marginile să-l apara mai nete. Ajunse sub spărtura sclipitoare, în punctul unde marea înceta să urce. Nici un val nu agitase apele în timpul ascensiunii și, fără să provoace macar o undă, obiectul ieși la suprafață printr-o singură mișcare irezistibilă.

Mai întâi se ivi marginea unui cub uriaș care se pomeni, treptat, în văzduh. Ai fi zis că e unul dintre containerele îngrămadite pe cheuri sau pe sub hangare. La drept vorbind, era mai degrabă o turelă înșurubată într-o masă mult mai mare: un paralelipiped gigantic ieși din mare și de el erau articulate două appendice patruleterale a căror extremitate mai atârna în apă. Încremenit, Desroches trebui să admită că vedea un cap, un tors și două brațe. Toate elementele aveau culoarea cenușie a aluminiului oxidat sau a zincului mat, a cărei neutralitate contrasta cu strălucirea valurilor. Metalul-rege refuza în cazul de față pompa luminii și nici măcar uriașul soare roșu care apăsa asupra orizontului oceanic nu izbutea să-i smulgă reflexe.

Atunci când colosul geometric se desprinsese din mare pînă la jumătatea trupului — dacă puteai ghici conformația unei făpturi a cărei parte inferioară scăpa privirilor — mișcarea verticală încetă și fu înlocuită printr-o mișcare de rotație: trunchiul pivotă fără

zvîcnite și fără zgomot, ca poarta unei ecluze. Solidar cu umerii, capul se răsucea odata cu ei.

Desroches se înfioră: pînă disie ivirea a ceva aducînd cu un chip, măcar cu un orificiu sau un ieșind oarecare puțin aminti trasăturile omenești; dar nu exista nimic de felul ăsta, fețele cubului erau rigurose netede. Mai mult decît orice, capul fără fața și spatele inspira o groază cumplită.

În chiar clipa cînd jumătatea de întoarcere se încheie, începu o altă mișcare: unul dintre brațele aberației se înalță exhibînd un prim segment, apoi al doilea la capătul căruia se afla un mînușchi de clești. (Dacă asta e mina, se înspăimîntă Desroches, ce putere trebuie să aibă!). Ajuns la orizontală, în prelungirea exactă a umerilor, brațul se îndoi de mijloc, descriind un arc de cerc care putea fi luat drept un gest. Părea un semn, dar într-un cod necunoscut.

Tungararu își ia rămas bun, gîndi Desroches, pentru că simțea că scena se topește și că lumea reală avea să reapară.

Două zile se scurseseră între evenimentul fictiv și catastrofa prin care necunoscutul se manifestă din nou.

Două zile în care fiara venită din vremi trecute rămase invizibilă, fie că-și găsisese adîncuri un culcuș în care putea rămîne ascunsă, fie că se îngropase sub mormanele provenite din surpăturile țărîmului. Cea dintîi ipoteză era mai demnă de crezare. Fie rește, i se semna aici și colo prezența, la adăpostul falezei; la Etrețat copiii îi văzuseră spinarea solzoasă rîcind cea mai înaltă dintre bolțile stîlcoase. Dar zvonurile nu putură fi verificate: cercetări oficiale tocmai urmau să fie întreprinse cînd o negură deasă

se lăsă peste întreaga regiune.

Între doi pacienți, Desroches puse mîna pe telefon și-i împărtăși confratelui și confidentului său vizitarea pe care tungararu l-o provocase. Giret se arătă ironic:

— Dacă toată fauna ta înțimă se întrupează, unde ajungem!... Dar nu părea prea convins. Oricum, mai mult ca niciodată, atribuia algei puteri creatoare. Monstrul mecanic pe care mi l-ai descris se va materializa în scurtă vreme, aldoma reptilei, și pe aceeași cale.

— Și eu cred că realitatea va urma curînd ficțiunii, se învoi Desroches. Numai că, preciză el îndată, nu-l atribui acestei tungararu decît rolul de a-mi stîrni preștiința. Rațiunea mea refuză să meargă mai departe.

— Cu toate astea, dacă vrei să chibzuiești bine, ai să fii de acord că robotul concretizează o tendință a spiritului tău. Urmărește-mi raționamentul: după cum ți-am mai spus, fiara preistorică s-a născut din aversiunea ta față de societatea industrială. Dar, de cum ai aflat că dihania s-a dedat la pustiri și a făcut moarte de om, ai săvîrșit o întoarcere asupra ta însuși și, în străfundul măduvei tale, civilizatului s-a dovedit mai tare. Atunci, cu ajutorul algei, ai inventat un mecanism împins pînă la cea mai înaltă treaptă a perfecțiunii.

A doua zi, doctorul trebuia să se ducă la dispensar, unde consulta o dată pe săptămînă. Se hotărî să meargă pe jos, plăcere pe care și-o îngăduia uneori, cînd nu era grăbit.

Cobori pînă la bulevardul maritim, pe care îl traversă pentru a arunca o privire spre plajă. Pe trotuarul celălalt dădu peste un pacient de tip cîrligos, de care nu scăpă cu una cu două. Își urmă drumul de-a lungul plajei. Dincolo de haosul pietrelor, privirea se pierdea într-o mare albicioasă care se suprapunea fluxului. La intervale regulate, sunetul semnalînd prezența ceții își lansa avertismentul sinistru în direcția canalului.

Desroches întoarse capul spre intrarea acestuia, mar-

cată de două lumini clipi-toare. Când ajunse în dreptul bazinului adăpostind vasele cu pinze, atenția îi fu atrasă de clipocitul înfundat al unei elice care păstrea apele de lângă mal. În partea aceea ceața se destrămase lăsând să apară capătul digului central. Dedesubtul hangarelor se le-găna un carou încărcat cu cherestea. Desroches încercă să-i citească numele... Oare faptul că fixase prea mult neclaritatea ceții îl făcea să simtă un soi de amețeală? Ba nu, vaporul se pleca într-o parte!

Din aburii ce se îndesau la pupa navei ieși dintr-o dată o trompă sinuoasă, cu un cap în vârful ei! O labă mai groasă decât catargul principal apăsa puntea cargoului. Mai încolo, prin ceața care-l acoperea, ghiceai trupul formidabil al animalului jurasic. Apăsarea sporea. În cele din urmă, izbindu-se de cheu, vasul se dădu peste cap.

Cam în același timp, ceața se trase în lături și privirile putură străbate pînă la cheul unde acostau pacheboturile. Saurianul uriaș își răsuci, cu mare vuit, spinarea; se îndreptă apoi spre gara maritimă, croindu-și drum printre macaralele și vagoanele pe care, dintr-o lovitură, le expedie în mare. În fața „Flandrei” scoase un mîrîit de satisfacție: obstacolul era pe măsura lui. Izbind cu coada solzoasă, creastă lemnul imaculat al pachebotului. În clipa în care nava, cu parîmele rupte, pornea în derivă, monstrul împorșcă din belșug și se cufundă în apa uleioasă.

Desroches auzi atunci clipocitul pe care-l pusese pe seama etravei unei ambarcații. Uriașa amfibie trebuia să

se deplaseze cu o iuteală incredibilă pe fundul bazinului. Sosi aproape de mal chiar cînd un car-ferry se pregătea să acosteze. Vaporul se clătina strașnic și, ca o rachetă lansată de un submarin, capul monstrului își ni la suprafață. Falcile i se închiseră peste balustrada punții, în apropierea porții anterioare. Din pricina izbiturii, poarta se deschise: garajul plutitor se clătina și-și expulză încărcătura de mașini și camioane, claie peste grămadă, odată cu cițiva călători. Dar tornada trecuse.

Digul de sud opri saurianul. După o scurtă șovăială, urmă zidul pînă la platforma portului de beton metanier. Acolo, blocuri de beton îngrămădite haotic alcătuiau un fel de vad pe măsura lui: se sluji de el pentru a se cățăra pe dig, unde îl întâmpina un stol de pescăruși. Lungi gitul spre vasul de metal în care, cam la înălțimea lui, ardea o torță. Suflul fiarei culcă la orizontală flacăra și ai fi zis că din botul ei căscat țîșnea o limbă de foc.

Salamadra, își spuse Desroches, emblema portului Le Havre...

Dintr-o dată flacăra se făcu soare: lovind cu laba, animalul sfărîmase vasul de metal. Atunci se înversună asupra rezervoarelor, dar pîntecul lor rotund și neted rezistă asalturilor. Avîntul fiarei începu să slăbească; cu o lovitură zdăvănă strivi însă tuburile de la baza căzilor, eliberînd gazul comprimat. Un fulger goni printre cele trei rezervoare. Leviatanul se trase îndărăt și o luă spre extremitatea digului.

— Sare totul în aer! răcni un glas înnebunit.

Desroches se aruncă la pă-

mint în clipa în care oțelul plesnea scîrîind. Îndată se produse o explozie infernală, prelungită printr-un tunet. De jur împrejur rămășițe metalice vibrau în văzduh înainte de a ciurii suprafața bazinului.

Desroches se ridică în mîini și înălță capul.

Digul se rupseseră! Navălind prin spărtura, apele mării se amestecau cu apele Senei; capul digului, unde se afla mastodontul, devenise o insulă! Dincolo de spărtura, fiecare cadă alcătuiă miezul unui nor aprins zguduit de mărunte conflagrații.

Chemarea puternică a unei sirene înfrigură portul: flotila de vapoare-pompe se îndreptă spre locul incendiului.

Un bărbat cu caschetă de marină se apropie de Desroches, care se ridică în picioare căutîndu-și totodată pachetul cu țigări.

— Prea tîrziu, va dați seama! Dacă... se întrerupse și, întinzînd un deget spre pâlălaie, strigă. Priviți! O altă aia!

În mijlocul flacarilor se ivise o formă înaltă cît o casă. Însuflețită de o mișcare ce ținea deopotrivă de lunecuş și de umblet, își croia drum printre tablele pe care incendiul le adusese la roșu.

Marinarul era uluit.

— Mă întreb cum au izbutit să aducă o macara!

— O macara? Desroches clătina din cap: Nu, e un robot...

Automatul se propulsa pînă în dreptul spaturii, sarînd apoi peste ea ca o lacusta. Cu pas egal, înainta pe tronsonul digului.

Reptila se întoarse și-i făcu față lînsînd un răget de sfidare. Imperturbabil, metalul în mers își continua drumul.

Cînd depărtarea dintre cei doi titani se reduce la doi sau trei pași, saurianul se ghemui pe labele din spate, pe urmă se trase îndărăt. Fără a se opri, robotul se abătu din drum; fentînd spre stînga, își repezi brațul, ca o cange, spre gîtul înțepenit de furie.

— Într-adevăr, murmura Desroches, meșteșugul pe-deștește natura sălbatică! Pînă la urmă, Giret o fi avînd dreptate?

Dar monstrul de carne se feri de lovitură monstrului cubic; capul reptilei se retrase și îndată se năpusti din nou, pentru a mușca metalul. Se auzi un dublu clănțănit: clești frustrați de pradă și colți înșfăcînd vidul. Celălalt brăț se și ridicase. Saurianul se dădu cu mai mult îndărăt, apoi, cu o repeziciune de necrezut, lunecă în mare.

Atunci, sub întinderea înroșită a apelor, începu o ciudată vinătoare. Atrăgînd mobilul mecanic care sarise după ea, fiara gonea în direcția portului petrolier. La jumătatea drumului adversarul o ajunse din urmă și lupta reîncepu. De astă dată fu o încheștare fără martori. La suprafața se adînci un maelstrom care înghiți bărcile și zdrobi un tanc petrolier de pe platforma de descărcare. Urmarirea fu apoi reluată — cine de cine scăpa? — în direcția ieșirii din canal. Dar un pîlc de locuînțe ascundea sectorul de privirile lui Desroches.

— N-au să poată trece de sas, își dădu cu părerea marinarul, și au sa fie nevoiți s-o ia din nou în sus... Uite, strigă peste cîteva secunde, vedeți?

Virful unei macarale se clătina neliniștit pe deasupra acoperișurilor. Pachete de mașini speriate ieșiră în bulevard. În sens invers trecură două furgoane negre, pline cu uniforme negre. Dinspre strada Paris se ridica un nor de fum.

— Acum, mai spuse marinarul și clătina din cap, chestiile astea au sa faca praf ora-

șul!

Din aproape în aproape, străzile din centru se umpleau de o larmă în care se amestecau piriitul flăcărilor și tunetul zidurilor ce se prăbușeau.

— Vin încoace, bombăni marinarul. Eu o iau din loc.. Mai rămîneți pe-aici?

Desroches nu răspunse. Ce să-i spuna? Că voia să vadă monstrii de aproape? Deși ideea i se părea și lui cu totul nebunească, nu se îndepărta.

Mai întii, la colțul unei străduțe se ivi un genunchi de metal, apoi paralelipedul, în întregime în întregime... ba nu! Nu mai are decît un braț! se îngrozi Desroches. De umărul sting spînzurau trei sau patru fire cenușii, ligamente de tungsten sau nervi de titan. În goană, uriașul străbătu esplanada muzeului și se opri lingă sculptura monumentală înfățișînd un cioc de corabie. Dacă suferea, durerea îi rămînea mută.

Reptila, în schimb, își vesti apariția printr-o lungă tînguire modulată. Cînd se ivi, în sfîrșit, de cealaltă parte a muzeului, la vreo doua sute de metri de Desroches, acesta văzu că pieptul îi era striat de brazde însingurate. Dar capul nu pierduse nimic din trufia-i șerpească. Desroches avu impresia că urma să asiste la ultima luptă dintre geometrie și instinct.

Robotul se și avîntă în înțîmpinarea noii sosite și-și repezea brațul, ca o suliță, spre coastele vulnerabile. Ripostă neașteptată, bastionul de carne se năpusti înainte și cleștii metalici nu izbiră decît solzii cozii, tot atît de duri ca și ei. Atunci blocul uriaș o porni îndărăt și, traversînd porțiunea pavată, se postă lingă catargul radar — ambele forme anguloase pîrînd surori.

La rîndul ei, bruta trecu la atac încercînd sa loveasca umarul trunchiat pentru a face robotul să se prăbușeasca. Dar el înconjură gîtul saurianului cu apendicele valide într-o ciudată îmbrățișare ce alătura anonimul coifului și bestialitatea fremătîndă a botului. Pentru că strîngerea era pe cale să se prefacă în sugrumare, toți mușchii fiarei se încordară. Cum de mai iz-

buti să se cabreze? În timp ce gîtul serpentiform se azvîrlea îndărăt cu un zvîcnet care sili robotul să-și desfacă încheștarea și-l dezechilibra, labele din față se înălțară pentru a cădea apoi pe capul simulacrului mecanic. Strivită, cutia cubică se desprinse din umeri.

Ce se petrecu atunci părea de neconceput: trupul decapitat se ridică dintr-un salt. (Era, într-adevăr, un cap? se întreba Desroches, uluit. Sau protuberanța nu făcea decît să maimuțarească omenescul?) Brațul se destine și degetele prelungi se infipseră în ochii dinozaurului. Sub impactul durerii animalul se cabră din nou; la capătul traiectoriei, capul deveni o morișcă de singe și bale care improșcă imobilele din preajmă. Atunci monstrul paralelipipedic se năpusti împingînd înainte umărul sting și, cu toate puterile ce-i rămîneau, izbi partea fiarei dinspre coadă. Pentru o fracțiune de secundă, saurianul rămase ca atîrnat în văzduh, apoi se prăvăli.

Douăzeci de tone de carne fură trase în țepă pe sculptura înfățișînd un cioc de corabie.

Pămîntul se cutremură. Un răcnut de agonie sfîșie văzduhul și falezele de beton și cărămizi îl trimiseră în cele patru vînturi. Viața părăsea treptat uriașul trup străpuns. Dar, ca și cum în el șarpele ar fi refuzat să moară, coada ondulă păstrîndu-și încă pentru cîteva clipe suplețea. Ea biciui pereții de sticlă ai muzeului din care își luă zborul tablouri și cărți, apoi, ca printr-un fel de ultim reghii al vicleniei primitive, se răsuci pentru a plesni robotul.

Gigantul acefal se clătina. Aplecîndu-și așteitor urîtenia geometrică a carcabei, străbătu de-andaratele șoseaua. Și, după ce izbi semaforul care-i adresă un mesaj de neînțeles, făptura de metal căzu pe spate în apele în care se afundă lent. Pe măsură ce cobora, mina lui crispată grebla platforma; pînă la urmă ramase agățată de cheu, ca ancorată acolo pentru totdeauna.

Desroches făcu cîțiva pași pentru a privi cadavrul ce ză-

cea lînga muzeu. O amintire se deștepta în el: Giret, trebuia să-l vada pe Giret.

Urca pîna pe strada Paris. Acolo l se înfățișa o privești jalnică numai ziduri naruite, birne fumegînd, mormane de moloz. În dreptul clădirii în care locuia prietenul lui îl podidi un val de sudoare: fațada era distrusă pe aproape întreaga ei înălțime. Un agent de poliție sta de paza lînga mormanul de pietre.

Desroches traversa și întreba

- Unde e domnul Giret?
- Agentul își drese glasul.
- Ii sinteți ruda cumva?
- Desroches se înfloră.
- Nu, prieten.
- Celalalt îl arunca o privire.
- Domnul Giret a murit.

În cursul ultimului război se vazuseră la Le Havre lucruri și mai cumplite. Conform expresiei consacrate în discursurile edililor, orașul își pansa ranile.

Desroches urmă să-și primească pacienții timp de o săptămînă, dar trăsăturile lui istovite nu prevesteau nimic bun. Socotind că sănătatea doctorului trecea înaintea celei a clienței, secretara reduse din proprie inițiativă numărul orelor reținute și, cedînd muștrărilor ei, Desroches se retrase pentru vreo două săptămîni la țară. Se întoarse însă bîntuit de aceleași imagini: în minte îi stăruiau amintirile zilelor precedente, cea mai cumplită dintre ele fiind a unei anumite fațade de pe strada Paris.

Apoi, într-o noapte, în creierul lui chinuit de insomnie, luă naștere un proiect neobișnuit: va scrie istoria algei tungararu. Fără a mai zăbovi, însemnă pe un bloc-notes cîteva rînduri prin care trasa planul unui memoriu.

În seara următoare, după ce isprăvi cu vizitele, se înhăma la treaba care i se părea tot mai necesară. Nu era menită să-i abată gîndurile, silindu-le să se modeleze după constrîngerile scrisului, spera doar să le atenueze caracterul obsesiv.

Începu prin a redacta capitoul „Trecerea de la viziune la realitate”, în care expunea două ipoteze: întîi, cea a minții înzestrată de tungararu cu

ALEXANDRU ANDRIES

puteri creatoare, apoi cea a premonițiilor, care-l stătea la inimă. Ajuns la mijlocul celui de al doilea paragraf, se simți cuprins de descurajare. Dovedirea faptului că era vorba de premoniție nu prezenta decît un interes secundar. Altceva ar fi fost să descopere originea monștrilor și calea pe care năvaleau în lumea de fiecare zi.

Brusc, dădu în lături hîrtia și stiloul. Găsise explicația! Apucă din nou filele... Nu, așa ceva nu putea fi pus pe hîrtie, prea era de necrezut!

Se ridică și, fără s-o vadă, se îndreptă spre fereastră. Amănuntele se așezau la locul lor, ideea se preciza: tungararu deschide în timp o breșă prin care trecutul și viitorul înlînesc planul actual. Mai întîi, o simplă fisură grație căreia întrevezi fapte aflate de Cealaltă Parte — un dinozaur din vremi apuse sau un locuitor al viitorului cibernetic —, falia se lărgeste apoi și faptele năvălesc în prezent. Da, își repetă Desroches, asta e: un fel de scurt-circuit în fluxul temporal.

Privi spre fărîma de materie albicioasă pe care o pusese într-o cupă mică. Cheia timpului... Simțea dorința irezistibilă de a se avînta într-o nouă călătorie, de a întredeschide încă o dată porțile timpului. Curiozitatea asta perversă își descoperi o justificare: nu trebuia oare să încheie memoriul cu privire la alga-născută-din-fulger și, pentru asta, să încerce o ultimă experiență?

Mestecînd cea din urmă porție de tungararu, își plimbă privirile peste plaja pe care se repezeau s-o muște valuri arțăgoase. Se vestea o furtună.

Un val de emanații subtile se așternu între el și lumea obișnuită. Preț de cîteva secunde gustă tulburarea euforică de care se simțea năpă-

dit. Efracția creierului său de către algă nu mai era la fel de violentă. Afara, nimic nu pare să se fi schimbat: norii se pătrundeau cu aceeași furie, valurile continuau să scormonească.

Ochii îi strabătura tot estuarul, apoi zăboviră asupra orizontului, simplă lama de cer alb între două întinderi de plumb. Unde nu se petrecea nimic.

S-a sfîrșit, își spuse Desroches. Să nu fi existat în cutele timpului decît două fapte?

Un fel de tremur al atmosferei îi atrase însă atenția asupra mării. Ici și colo, în punctul cel mai întunecat al furtunii, oceanul se colora la verticală: luciri palide urcau din adîncuri. Treptat, emanațiile deveniră mai intense, preschimbîndu-se în coloane de lumină de un albastru electric ce proiectau pe crestele apelor un halou deformat de hula.

Totul se stînsese dintr-o dată. Apoi, după minute lungi, o linie neagră se desenă la nivelul orizontului, ca o spîrtură în jungla valurilor. Linia deveni o bară: era un submarin, mult mai lung decît un pachet și care se ridica lin din oceanul minios. Pe marele ponton se arătară, printre trimbe de apă, suprastructurile: cupole, chioșcuri, punți etajate. Ai fi zis că sint contururile unui aisberg nocturn.

Curînd platforma nu mai putea fi atinsă nici de cele mai înalte valuri. Cu toate acestea, ea nu încetă să suie, dezvelindu-și pînă la bază chila tuciurie. Din clipa aceea se înălța deasupra oceanului și lui Desroches i se păru că fantasma planează în văzduh. Dar își dădu repede seama că se înșelase: la colțuri, stilpi zdraveni susțineau construcția. Să fi fost implințiți pe fundul hăului? Deși foarte groși, pilonii păreau ușori,

deoarece erau alcătuiți din traverse printre care marea rămânea vizibilă.

În cele din urmă, ascensiunea insulei artificiale se opri. Cu desăvârșire stabilă pe picioarele ei ajurate, se vedea strâna de mișcarea oceanului.

O ferastrucă ovală se deschise în vârful unei turele. Și, dintr-o dată, ochiul clipi: o linie albastră străbătu cîltii norilor, în direcția Senei. Când îl atinse raza, fluviul începu să fiarbă. Desroches observă cu neplăcere că turela se răsucea. Atinse la rîndul lor, apele portului fură ciuruite de bule azurii. Jetul de lumină zgirie după aceea clădirile gemene ale Porții Oceanice, iar pereții li se albăstriră și fură acoperiți de bășici. Desroches îl vedea lunecînd spre fereastra lui și, deși conștient de faptul că totul nu era decît un vis, nu putea evita sudorile spai-me. De aceea, cînd bara luminoasă îl atinse, își pleca privirile.

Și-și văzu cu groază degetele înțepenite pe pervaz, apoi bătînd convulsiv aerul, pe cînd picioarele-i bițiau ca într-o criză de epilepsie. Nu se îndoaia că în clipa aceea privirile-i înregistrau cum murea. Cu toate astea nici cea mai mică durere, cea mai măruntă furnicătură! Propriul lui trup i sa părea un obiect observat din afară; scurtă agonie nu constituia decît un episod în desfășurarea viziunii halucinante.

Întoarse capul și urmări drumul petei luminoase care se depărta, lunecînd pe tapiserie și pe dulap. O văzu oprindu-se și revenind spre canapea. Din nou, atît de aproape și totodată atît de departe, trupul lui zvîcni. Apoi raza se stinse.

Așadar, într-adevăr, eu și numai eu am fost vizat, își spuse Desroches.

În zare, marea chilă se

afunda treptat.

Își aținti privirile asupra biroului cu hîrtii răvășite, asupra etajerelor. Așa să fie? se întrebă. Iată, am în fața ochilor încaperea întocmai cum va arăta îndată după moartea mea. Ochii mei văd ceea ce nu vor mai vedea niciodată!

Teama și fascinația și-l dispu-tau cînd se plecă peste pervazul ferestrei ca să cuprindă cît mai mult cu privirea și să nu piardă ceva din clipele nemaipomenite. Dar, în jurul lui, văduhul începu să vibreze. Abia avu răgazul să-și privească mina stînga — era presărată de bubulițe albastre.

Preț de mai bine de o oră rămase sleit pe canapea, incapabil să-și alunge din minte întrebarea chinătoare: cît timp mai am de trăit? Cît timp pînă ce halucinația va căpăta consistență? Își cerce-tă amintirile, fără să găsească un răspuns sigur. Poate două zile? Dar exista o regulă? Dealtfel, ce însemnătate avea răgazul? Fatalitatea ce se punea în mișcare — nu se putea îndoi de faptul că viziunea avea să se materializeze — nu atîrna de o zi în plus sau în minus. În mod ineluctabil mașinăria timpului va face ca insula artificială sa răsară din mare. Să fugă? La ce bun! Cum să se ferească de o știlnță cu puteri inimaginabile? Nu i-ar fi greu să-l gasească, în orice ascunzătoare s-ar piti. Atunci, ce putere mai mare să-i opuna? Alga tungararu...

Un gînd nebunesc îi fulgeră prin minte: dacă admit pentru o clipă că Giret avea dreptate, că alga dăruiește puteri demiurgice, am la dispoziție mijlocul de a ocoli amenințarea. E destul să mai creez o dată. Puterii insulei să-i opun o altă putere.

Ideea căpăta contur în min-tea lui și-și dezvoltă implicați-

ile. Se încredință că instinctul lui de conservare va ști să născocoască un ecran, un meterez, o armă defensivă (chiar ofensivă!). Un fantastic război împotriva neantului! Dar era neapărat necesar ca mijloacele de apărare să fie pregătite în clipa cînd insula avea să se materializeze. Trebuia deci, cumva, să i-o ia înainte. Nu spusese marinarul că, pentru a produce un efect mai radical, poate și mai rapid, se putea mări doza?

Din clipa aceea, Desroches pendula între sentimente contradictorii. Mai întîi exaltarea îl părăsi cînd își aminti că nu mai avea nici o fărîmă de tungararu. Clipe în șir rămase abătut. Dar, brusc, speranța îl cuprinse din nou cînd își aminti cuvintele pacientului: „Am păstrat și eu o bucată, ca amintire”.

Unde însă să-l găsească pe marinar? Pe ce mare de la antipodi? Doar dacă o fi acasă.

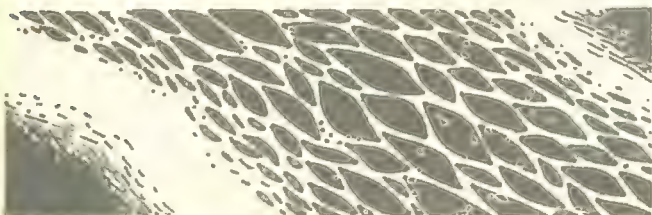
Desroches se repezi la clă-sor și-l răsfoi în friguară. Să vedem fișa: Yves Helgorn, de pe „Paul-Rivoire”... Nici o adresă... Chibzui timp de o clipă, apoi înșfăcă ziarul și-și aruncă privirile peste rubrica „Mișcarea vapoarelor”. Norocul ținea cu el: printre „Nave la cheu” figura și „Paul-Rivoire”. Coborî scara sărînd treptele din patru în patru și se năpusti în mașină.

Căpitania portului se dovedi îndatoritoare și-i indică locul unde cargoul stătea la ancoră. Nu-l gasi totuși decît după un sfert de ceas de rătăcire printre docuri. Se întersă de Helgorn la un marinar care fuma liniștit la intrarea în cală.

Răspunsul îl îngrozii: din ajun Helgorn nu mai făcea parte din echipaj; plecase acasă, la Gervran, lîngă Saint-Malo.

Desroches se sui iar în mașină și aprinse o țigară. Dar se și hotărîse: se va duce de îndată în Bretania.

Pe drum, în liniștea boschetului năpădit de amurg, chibzui mai cumpănit la ultima lui aventură. Încercă sa lege cea din urmă halucinație de cele din săptămînile precedente. Ce raport se putea stabili între cei doi monștri și

stațiunea pe stâlpi? Dacă admiteai că primii erau emanații ale subconștientului, cea de a doua trebuia să aibă aceeași origine. Toate ies direct din cărțile cu planșe multicolore ale copilăriei, își zise Desroches; sint arhetipurile mele personale. Dar de ce ar încerca insula artificială să mă omoare?

O explicație i se înfățișă: robotul a învins fiara distrugătoare, dar nu e destul, cauza primă a dezordinilor continuă să existe — eu, creierul meu stăpinit de algă — și cine știe dacă tendințele mele destructive nu se vor manifesta din nou, în viitor? Atunci alte tendințe mai adânci, care-și au poate rădăcina într-un complex de culpabilitate (nu sint, într-un fel, vinovat de moartea lui Giret?) intră în acțiune pentru a suprima primejdia. De asta a fost concepută raza morții și faptul că se îndreaptă spre mine e conform logicii, implacabilei logici a autodistrugerii.

Cîmpia Auge era tăcută și pustie. Desroches conducea cu viteză continuind totodată să speculeze. Se întoarse la teoria lui, a breșelor temporale. Dacă e exactă, își spunea, platforma trebuie să vină dintr-un viitor îndepărtat. Ar putea reprezenta o expediție de pedepsire: constatînd că am împins poarta prin care epocile comunică, **cineva** s-a supărat și a hotărît să mă execute pentru că poarta să nu mai poată fi deschisă. Dacă-i așa, tungararu nu-mi va mai fi de nici un folos.

Desroches ajunsese aici cu gîndurile cînd sosi la Gervran. Era noapte neagră. La intrarea în tirgușor un țărăn ce părea să fi întîrziat la cafea îi arătă, printr-un gest destul de vag, drumul. O lu-

mină licărea la capătul întinderilor presărate cu stînci. Parcă aș fi scăpat dintr-un naufragiu, își spuse Desroches bătînd la ușa căsuței.

Dînd cu ochii de doctor, Helgorn scoase un: „la te uită” destul de mirat. Desroches îi explică îndată obiectul vizitei sale, susținînd că avea nevoie de bucata de tungararu pentru cercetări tînînd de profesiunea sa și care nu îngăduiau nici o întîrziere. Helgorn îl întrebă dacă alga avusese vreun efect asupra lui.

— Nu, minți Desroches, ascunzîndu-și anevoie nerăbdarea. Aș vrea totuși să fac niște analize. Dacă experiențele reușesc, am să public un studiu în care-ți voi cita numele.

Celălalt îi aruncă o privire mai puțin măgulită, cît îngrijorată. Trecînd în încăperea alăturată, spuse totuși:

— Dacă vreți... Oricum, vă dau ce mi-a rămas, de vreme ce vă poate fi de folos.

De îndată ce avu în buzunar prețioasele fragmente, doctorul își luă rămas bun de la breton.

Fără să încetinească, se năpusti printre gardurile vii, străbătînd în goană tîrguri și sate. La jumătatea drumului își îngădui totuși un răgaz, cît să fumeze o țigară. Cînd oboseala îi apăsă ceafa, o porni din nou.

După ce trecu de podul de la Tancarville mașina dădu de burniță. Fără veste, la jumătatea unei curbe, călătorul văzu drumul prăbușindu-se sub el. Trase de volan și, simțînd că șoseaua revine sub roți, frînă. Vehiculul derapă, se năpusti spre taluz, îl escaladă și lu-necă în bălării.

Pe la șapte și jumătate, ducîndu-se la lucru, doi paznici

de la ecluză dădură peste mașină. Cînd îl întinseră pe Desroches în iarbă, constatară că nu era rănit. După toate aparențele, doar leșinat. Se străduiră zadarnic să-l readucă în simțiri. Atunci, după multe târăgăneli, îl luară în mașina lor și se întoarseră spre Le Havre. La primul post îl lăsară pe rănit în miinile jandarmilor. Aceștia îi scotociră buzunarele.

— Jean-François Desroches — doctor în medicina — 3, str. E. Renard — Le Havre, citi brigadierul.

— Păi, dacă-i doctor, să-l ducem poate acasă, își dădu cu părerea unul dintre subalternii lui.

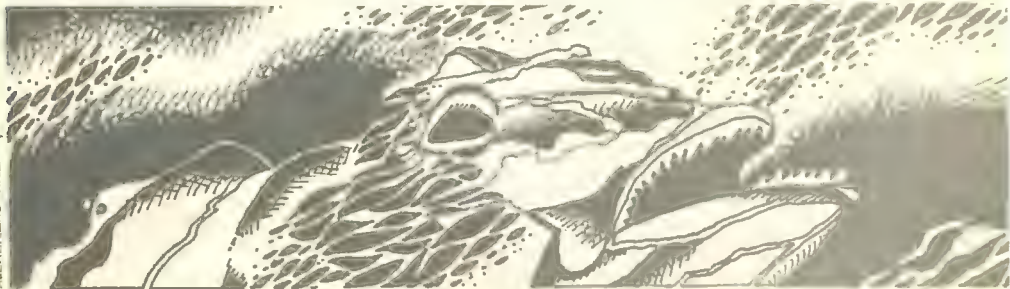
— În mod legal... începu brigadierul, apoi se răzgîndi: Da, pare doar zdrcinut; o să-și vină îndată în fire. Nu-i nevoie să-l ducem la spital. Ia să telefonăm la cabinetul lui.

Secretara tocmai sosise. Fără să-și piardă cumpătul, îl luă în primire și-l întinse pe canapeaua din birou. Apoi îl chemă la telefon pe unul dintre contrații doctorului.

Cînd își veni în simțire, rănitul își trecu o mînă umedă peste frunte pentru a îndepărta drugul migrenei, dar simplul gest îi trezi durerea în tot trupul. O amintire suia prin vîrtejul frînturilor de gînduri care i se deșteptau în creier...

Desroches își înalță deodată bustul și, făcînd un efort deznădăjduit, izbuti să se așeze lasînd picioarele să-i spînzure fără vlagă peste marginea canapelei. Încearcă să se ridice, dar ameți și, gîfîind, căzu din nou pe perne, cu mîna încleștată pe reze-mătoarea dinspre perete. La marginea cîmpului său vizual încețoșat de febră lua naștere o pată albastră.

Traducere: VLADIMIR COLIN

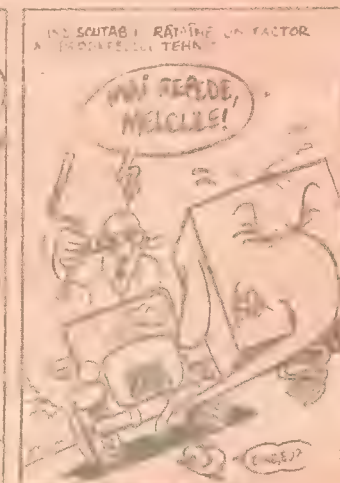
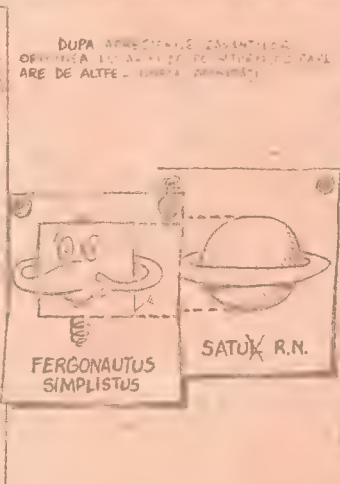
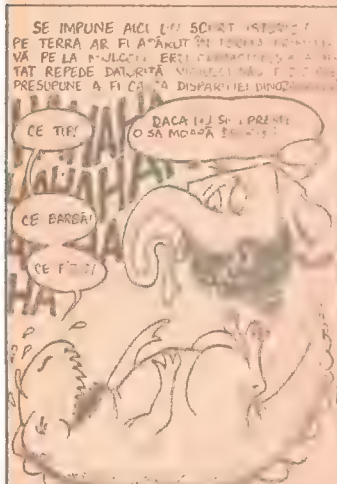
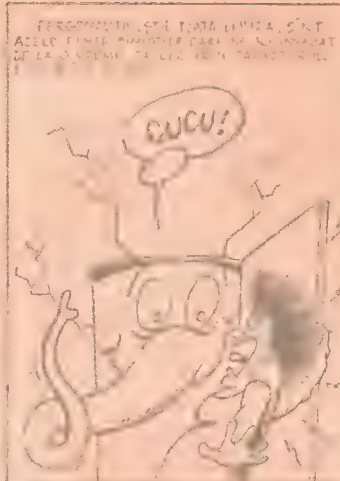
ALEXANDRU ANDRIES

UN ANIMAL FANTASTIC

FERGONAUTII — TEXT ȘI DESENE: VIOREL PÎRLIGRAS

MAI MULȚI CÎTÎTORI NE-AU ÎNTREBAT ÎN SCRISORILE LOR: 1. CE ESTE FERGONAUTUL? 2. CINE ESTE EL? 3. CE FĂCĂ ÎN? 4. PĂRINȚII LOR SÎNTE? VOM RĂSPUNDE ÎN LUMEA ACESTOR ÎNTREBĂRI. AICI PUTĂM CEELE DE A CEELE LA CARE NU SĂ GĂSĂ ÎNCĂ RĂSPUNS.

RAPORTUL

EXCELENȚĂ, MISIUNEA MEA, MASCATĂ DE INVITATIA LA CINA DE CĂTRE TERRIENI, A ÎNCEPUT CU SOSIREA MEA ACOLO, SEARA.

CU ACEASTĂ OCAZIE AM PUTUT LUA CUNOȘTINȚA DE MEDIUL ÎN CARE TRĂIEȘC.

DUPĂ PRIMIREA CĂLDUROASĂ CE MI S-A FĂCUT, AM ÎNCEPUT STUDIUL ACESTOR FIINȚE.

„OBSERVAREA NUN TURNUȘ SI MAI ALTE A SLĂBICIUNILOR LOR.”

„... MI S-A FĂCUT
ESTE SOȚIA MEA
SI ESTE COPILUL
MEU.”

CINTECUL
MEU ESTĂ

ESTE INTERESANT RITUALUL CINEI LOR APERITIVUL.

NU TREBUIA SĂ PUNȚI TOT PIPERUL VĂ PLĂCE AȘA DE CONCOMENTAT.

UITE CE JUCA-RIE AM...

VREAU
AFARA

... SI DESERTUL. TOTUL ÎNTR-O ATMOSFERĂ ÎNVĂLUITOARE

ÎNCĂ O CLĂTITĂ

CARTON CURAT! IEH...

DA, O PLACĂ SAU DOUĂ...

CONCLUZIA MISIUNII MELE DE SPIONAJ TERRA NŢ MERITA CECERITĂ !”

EXERCITIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

SORIN ANTOHI

ÎNCERC să vă dau dreptate, mai ales că sînt sigur: ați rasfoit almanahul și v-ați întrebât de ce se face atîta risipă de spațiu pentru critica literară. Și, într-o dispoziție încă mai radicală, m-ați întrebat, luîndu-vă nedumerirea retorica direct din sinapse, ce atîta încredere într-un discurs eminamente parazit, superfluu și insolent? Lucrurile sînt limpez: un text vă place sau nu, vă interesează sau nu – partida suflătorilor poate spune „mai mult sau mai puțin”. E o decizie personală, o respectabilă emanatie a subiectivității care se strecoară tot mai anevoie printre cursele niveliste, un domeniu secret al acceselor de la independență. Este, deci, absolut firească reținerea în fața paginilor de critica. Vorba (ușor adaptată a) califului bil-biofol și piroman Omar I: dacă scrierile acestea concorda cu părerile dumneavoastră sînt inutile; dacă dimpotriva, atunci sînt inadmisibile. În ambele situații – infracționale: redundanță, respectiv subversiune –, temeiul ontologic al interpretării literare așa-zis calificate dispar, eliberînd terenuri tentante pentru propriile dumneavoastră odisei axiologice. Senzația de inferioritate culpabilizatoare – „ce deștept sînt unii, domnule!” – trebuie dominată, nemilos și treptat cenzurată. Ce sens poate avea să vă scoateți palăria în fața gustului cuiva, cîta vreme ajugeti astfel să vă refuzați o satisfacție fundamentală, asociată lecturii: micul moment de triumf care vine imediat după acela în care deveniți conșviți suta la sută că ați fi putut scrie ceva cu mult mai onorabil decît nuvela – de pildă! – pe care tocmai ați terminat-o? Merită oare, numai de dragul de a gîndi la fel și despre un eseu, o cronică literară sau o analiză stilistică, să vă surmenați citindu-le, mai ales că unele sînt și greu digerabile? Pînă cînd să vă mai lasați influențați de cutare **arbiter elegantiarum** insinuînt sau terorist, dezinteresat sau oștinat într-un partizanat superior? Critica e la îndemîna oricui, numai că unii – ca dumneavoastră nu mai departe – au demnitatea să nu se ocupe de fleacuri și să nu frustreze pe alții de plăcerea întîlnirii solitare, fără prejudecăți, cu literatura. (Citiți, ca să vedeți cîta dreptate aveți, paginile care urmează. Nici un efort nu e prea mare cînd vă puteți verifica niște principii.)

Dacă pentru mereu mai numeroase cohorte de fani așordarea critica a literaturii de anticipație rămîne un capriciu snob și ezoteric, pentru observatorii care-și consumă în exteriorul fenomenului S.F. complexe de superioritate, exegeza constituie un pretios indicator de nivel. Judecata e simplă: maturizarea unui gen literar, emanciparea sa

de sub imperiul felicității aurorale – mentorie, dar puțin productivă în ordinea realizărilor durabile – au ca semn luarea în proprietate a tradiției printr-un proces de asumare a istoricității și istoriei literare. De la elanul întemeietor, care se exercită inevitabil în atemporalitatea utopică a Genezei, se evoluează către istorie. Mai mult decît orice, semnele acestei evoluții sînt de identificat în critica, pe care voi încerca să-o privesc în articulare ei cele mai semnificative.

În cartea sa **Literatura S.F.** (Univers, 1980) recenzata condescendent de critica de întîmpinare și oarecum sacralizată de fandom –; Florin Manolescu o servea intrigat ca la noi teoria și chiar rudimentele unei estetici literare au precedat cu mult producția originală de gen, citînd pe junimistul George Panu și pe doctorul E. Diaanu, care speculau optimist la sfîrșitul secolului trecut, sub influența romanelor lui Jules Verne și – numai despre primul sînt dovezi – cea a **Cursului de filosofie pozitivă** al lui Auguste Comte (Cf. Florin Manolescu, **op. cit.**, pag. 201-207). Nimic mai straniu, așadar, decît refluxul semicentenar care a îndepărtat apoi pe critici de anticipația românească, tănuzînd-o complet sau îngheșuînd-o într-un ungher al Bibliotecii Babei frecventat din eroare sau în căutarea exemplelor negative. Chiar și astăzi, cînd se scriu lucrări de diplomă sau de doctorat cu suiecție din S.F. conștiința extremei și vinovăției marginalității nu poate fi depășită decît prin asumarea ei provocatoare: apărare prin atac. Va trebui să mai așteptăm cîțiva timp normalizarea relațiilor critica-S.F., chiar dacă răscolul rece pare mai puțin înfierîntat.

Prima generație (**spontanee**) de analiști prevestea înșelător refluxul, aparînd chiar din contingentul ostracizat al autorilor de ficțiune. Debutînd aproape stereotip cu istorii sfîrșite fericite ale unor savanți autohtoni saotați de spioni (o variantă nastroșnică a toposului „Sînt printre noi” strecurată sub mantaua **policiier-ului** din obsedantul deceniu), scriitorii au cîștigat un oarecare prestigiu public și credit oficializat, fiind obligați de împrejurări a se specializa din mers și în discuția teoretică, actualizată la început – la unii **exclusiv** – ca timidă pledoarie **pro domo** în care se argumentează mai ales eficiența anticipației ca mijloc de formare al tinerei generații, chemată să își recicleze rapid mentalitatea „eminamente agrară” și să accedă la progres prin intermediul cunoștințelor tehnico-științifice (servite grațios și persuasiv de așa-numita anticipație tehnico-științifică, **software** ideal în amplul proces de condiționare națională). Criteriul de apreciere secundar a devenit, de regulă, **écart-ul** față de norma propriei creații, în pofida faptului că uneori mai elegant ar fi fost tăcerea. Critica prin modele exemplare de fabricație proprie e însă o ispită irezistibilă, așa că nu o pot imputa nimînui.

Tot ca formă de critică non-lingvistică, practică fără accesoriul pretențios și ineficient al verbalizării, se înțelege activitatea făcută de editori, exegeza de grad zero inerenta selecției. La fel, traducerile. Gustul, probitatea, cunoașterea domeniului (sau lipsa lor) rămîn și aici de discutat. De cele mai multe ori tot scriitorii cumulează aceste funcții ca și pe acelea de prefăcător și autor de antologii –, policalificarea fiind de neocolit (atît la nivel individual cît și în microgrup: cenacul este și atelier de creație, și sală de lectură, și editor, și

public). Profesionalismul critic poate rezulta – cel puțin aparent – și din prestigiul dobândit în alte activități, printr-o extrapolare atît de tipică în culturile mici. Cînd scriu, criticii astfel improvizăți au oarecare farmec – scriitura „artistică” –, iar improprietatea unor termeni sau expunerea unor teorii puțin asimilate trec aproape neobservate. Confuzia fiind scuzată de gloriosul filtru schimbător de nuanțe al imaginației creatoare.

Alături de grupul rareori unanim al scriitorilor, sprijiniți uneori de aceștia, se ridică vocile criticilor formați în cenecluri, avînd ambiția și exercițiul confruntărilor de opinii, o bună cunoaștere a obiectului cercetat și un grad de radicalism care înseamnă adesea intoleranță. Criticii de ceneclu sînt – cei mai mulți, dar din fericire cei mai puțin autoritari – handicapați de o cultură predominant tehnică (deci, inoperantă în discuții literare) sau forțată prin tatonări aleatorii ale diverselor orientări interpretative. Entuziasmul lor remarcabil nu poate suplini totuși o pregătire serioasă, care nu trebuie să excludă frecventarea valorilor perene ale literaturii „generale”, receptarea reactivă a diverselor grile de lectură. A opera o substituție fără efecte secundare a argumentelor estetice cu un sistem artizanal de indicatori (de tipul opoziției irelevante **fals** — **adevărat** sau al interesului științific și prospectiv) mi se pare cu neputința. Pînă la urmă, de sub plapuma prea întinsă a raționalismului, neopozitivismului sau pragmatismelor se va ivi, oricît de aparent inofensiv, spectrul unei calofilii imposibil de izgonit din cîmpul creației artistice.

Fără umorile cu acțiune paradoxală ale mesia-

EXERCITIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

nismului și complexului de schismă, se apropie de science fiction criticii literari de profesie care nu întrețin legături directe cu fandomul, incitați de prezența unor obiecte neidentificate pe masa lor de lucru. Mulți dintre ei citesc literatura de anticipație de multă vreme – în adăpostul turnului de ivoariu din care le așteaptăm opurile, din naivitatea imensă a celor ce-l cred pe autorul **serios tot timpul serios** –, cu aplicația cititorilor de profesie, resimțind un **plaisir du texte** vicios pe care nu l-ar mărturisi niciodată sau l-ar subordona cu demnitate unor rațiuni superioare. Dacă au înțelepciunea sa nu vadă în această literatură marginală uraniul din care va răsări ciuperca tinzînd să devoreze **main stream**-ul – fanii repetă obsesiv asemenea apocalipse, cu psihologia mecanică a unui paria visîndu-se rajah –, criticii respectabili pot da remarcabile pagini de analiză ale fenomenului, de la viziuni sociologice la cercetări semiotice, iar în cîteva situații au și dat (prudent înscrise în contextul unor studii despre cutare aspect de **Trivialliteratur** sau despre limitele literarității).

Alături de grupul rareori unanim al scriitorilor, sprijiniți uneori de aceștia, se ridică vocile criticilor formați în cenecluri, avînd ambiția și exercițiul confruntărilor de opinii, o bună cunoaștere a obiectului cercetat și un grad de radicalism care înseamnă adesea intoleranță. Criticii de ceneclu sînt – cei mai mulți, dar din fericire cei mai puțin autoritari – handicapați de o cultură predominant tehnică (deci, inoperantă în discuții literare) sau forțată prin tatonări aleatorii ale diverselor orientări interpretative. Entuziasmul lor remarcabil nu poate suplini totuși o pregătire serioasă, care nu trebuie să excludă frecventarea valorilor perene ale literaturii „generale”, receptarea reactivă a diverselor grile de lectură. A opera o substituție fără efecte secundare a argumentelor estetice cu un sistem artizanal de indicatori (de tipul opoziției irelevante **fals** — **adevărat** sau al interesului științific și prospectiv) mi se pare cu neputința. Pînă la urmă, de sub plapuma prea întinsă a raționalismului, neopozitivismului sau pragmatismelor se va ivi, oricît de aparent inofensiv, spectrul unei calofilii imposibil de izgonit din cîmpul creației artistice.

EXERCITIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

Nu vreau să polemizez aici cu criticii zgometos re-fractari, așa ca mă mulțumesc să-i trimit la plimbare și la lectură textului semnat în almanah de Siegmur Erkner, din care vor afla cîte ceva despre ei și teribila lor ascendență.

Revenind la critica prezidată de **Einführung**, trebuie să remarc o evoluție - lentă dar... nesigură a înseși textelor de critica literară vizînd anticipația, odată cu unele mutații în structura micului grup al autorilor lor. Nu am naivitatea să cred că florile aduc primăvara, dar observ că interesul specialiștilor din exteriorul fandomului a determinat - pe căile imprevizibile ale oricărei cauzalități mai ocolitoare - o creștere a nivelului contribuțiilor criticilor din interior, Exegeza S.F. Începe să aibă și la noi un public, iar faptul că se scrie mai mult pentru tipar - deci mai puțin pentru cenaclu și sertarul editorial - are efecte binefacătoare.

Nu intenționez s-o 'în tot așa, teoretizînd plicticos într-un almanah care va fi citit și în tramvai (și mai știu eu unde), așa ca voi expune o prezentare succintă a secțiunii **Galaxia SF**. Fără a face de prisos lectura textelor strînse sub acest generic (cum unii ar putea dori, din comoditate), mă voi mulumi să vă anunț ce urmează să găsiți în continuare.

Lucian Ioniță este un critic de cenaclu standard. A început prin a scrie ficțiune (continuu și acum s-o face, deși e editorial în acest mod), și-a exersat (eventual descoperit?) vocația de critic în buna „școală de literatură” - această sintagmă și-a păstrat unele conotații onorabile! - din cenaclurile S.F. de la Timișoara, impunîndu-se ca un analist competent, parca puțin prea marcat de teoarea taxinomică a celui care vrea să ordoneze - fie și numai în scopuri didactice - o realitate literară cu legi de compoziție extrem de laile. Contribuția sa din almanah a fost distinsă cu premiul I la secția de critica în cadrul Consfățuirii a XII-a a cenaclurilor de anticipație (Sibiu, 1982).

Adrian Rogoz, pe care marele public îl știe mai bine ca scriitor de ficțiune, dar care scrie o poezie aparte și semnează eseuri de mare suprafață, vine în mod natural înspre critica literară, discutînd cîteva modele teoretice ale fantasticului (printre care cel todorovian, repede cazut în desuetitudine după o apariție fulminantă), opunîndu-se tendințelor psihologizante. Vă asigur că naturalitatea fermecătoare a lui Adrian Rogoz se prelungește din ficțiune și viața în critică.

Văzută mai rar la întîlnirile fanilor, **Sanda Radian** scrie despre personajele tematice din S.F.,

reacționînd la una din provocările clasice ale de-tractorilor genului: saracia tipologică, simplitatea (suprator) arhetipală a eroilor. O demonstrație a vocației critice și excelenței informației ale autoarei, în care, în sfîrșit, pe teren familiar după o vacanță în ficțiune (C.F. **Reverberație rupestră**, 1982), erudiția se desfășoară în voie.

Universitarul clujean **Cornel Robu** aduce în almanah o voce critică remarcabilă, cu mari calități de stil și o frumusețe sigură de sine a discursului. El scrie despre doi autori de primă mărime ai S.F.-ului românesc: **Vladimir Colin** și **Mircea Opriș**. Acesta din urmă actualizează foarte bine o tendință care se manifestă deopotrivă în ficțiune și critică: deplasarea interesului de la S.F. ul întreg la un fel de emanatie a decorului tehnologic înspre formele moderne ale utopiei. **Mircea Opriș** cercetează în articolul din **Galaxia S.F.** tocmai raporturile dintre utopia clasică și cea modernă, cu permanența referire la Wells. Există o remarcă pertinentă care sintetizează părerile: utopistul clasic vedea Utopia în prezent ca univers paralel sau accident geografic, pe cînd cel modern o vede în viitor. E mai concludent și mai ușor de receptat o asemenea perspectivă, oricît de impozantă ar fi clasicele disocieri ale lui Darko Suvin între **Utopia** lui Morus și cea a lui Wells.

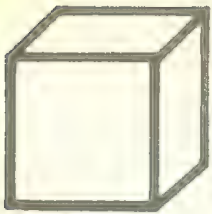
Marcel Pop-Corniş, americanist timișorean consacrat, face, dintr-o perspectivă de poetică narativă, un studiu al raporturilor lui Kurt Vonnegut și metaromanul S.F. Importanța diversiune prin care literatura „generală” pătrunde pe teritoriile S.F., opera literară aparte a scriitorului american are în Marcel Pop-Corniş exegetul român cel mai autorizat.

Ion Doru Brana, fanul erudit și radical, vorbește despre faimoasele premii Hugo, iar **Alexandru Mironov** va propune un interviu cu o distinsă personalitate a S.F.-ului francez, Daniel Walther.

În sfîrșit, dar nu și în urmă, despre filmul S.F. scrie un nume de prestigiu: **Ecaterina Oproiu** (în maniera exemplară care ne face s-o citim totdeauna pe nerăsuflată) despre o paralelă posibilă de identificat la distanță de peste trei decenii în filmul dedicat S.F.-ului, și sibianul **Dan Iordache**, premiat la ultima Conferință națională S.F. chiar pentru textul pe care-l puteți citi aici.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

LITERATURA ȘTIINȚIFICO- FANTASTICĂ*

SCHIȚA UNEI POSIBILE STRUCTURI

LUCIAN IONICĂ

a) „idee S.F.” — „idee literară S.F.”

Sub denumirea generică de **literatură științifico-fantastică (S.F.)** sau de anticipație se ascunde un fenomen literar și sociologic foarte divers în manifestări, fapt ce a pus adeseori problema identității și unității sale. S-a încercat rezolvarea acestor dificultăți fie prin căutarea unui nume mai adecvat, fie prin formularea unei definiții cât mai complete, fie prin stabilirea unor tipologii unificatoare. Discuțiile pe aceste teme au fost atât de frecvente și de acaparatoare încât astăzi a apărut reacția contrară: evitarea lor cu orice preț.

Pentru a ne apropia de structurile primare, cu valoare paradigmatică în literatura S.F., ni se pare util a face mai întâi deosebirea între două entități: „ideea S.F.” și „ideea literară S.F.”. Fără a încerca să dăm o definiție, prin „ideea S.F.” se poate înțelege un obiect, un fenomen

sau un proces, bazate pe legi neobișnuite. Acestea din urmă pot fi **posibile** — cu diferite grade de probabilitate — sau **imposibile** în raport cu nivelul actual al cunoștințelor noastre despre lume, ori **miraculoase** (vezi Tzvetan Todorov, **Introducere în literatura fantastică**), adică fără nici o raportare directă la universul cunoscut, ale cărui granițe le depășește deschizând o breșă spre zonele nesondate nici măcar de imaginație. „Ideile S.F.” constituie materia din care, alături de cuvinte, este alcătuită proza S.F., după cum piatra este materia sculptorului. Pentru scriitor, ele reprezintă o adevărată probă de inventivitate. Stanislaw Lem, de exemplu, ca să protejeze o planetă, o înconjură, asemenea unei cetăți medievale, cu „un sistem de turbioane magnetice și șanțuri gravitaționale în care timpul zbura atât de repede, că numai ce vreun dușman nimeria din neabăgar de seamă pe acolo, îndată se și scurgeau o sută de milioane de ani sau mai mult și, de atîta bătrînețe, se făcea praf și pulbere”.

b) o tipologie a literaturii S.F.

Bazîndu-ne pe cele arătate mai înainte, putem încerca să distingem trei categorii fundamentale ale prozei S.F.:

1. **S.F.-ul pur.** Se prezintă într-o modalitate cât mai atractivă și pregnantă „ideea literară S.F.” în sine, neexistînd preocuparea pentru eventualele ei implicații în planul realității cotidiene, așa cum o cunoaștem. Conflictul rămîne prizonier în noile universuri create, mirifice și strani, fără a avea vreo legătură directă cu realitatea; doar una indirectă, nu mai puțin importantă — cea mediată de către

cititor.

Valoarea lucrărilor din această categorie rezidă în primul rînd în frumusețea, originalitatea și profunzimea „ideii literare S.F.”, și în al doilea rînd în calitatea scriiturii. Există fără îndoială o mare asemănare cu „estetica” matematicienilor care apreciază drept frumoasă sau nu o anumită cale de rezolvare a unei ecuații.

Este mai mult o invenție și autorul filosofează discret în spațiile unor întîmplări a căror menire este doar de a face mai accesibilă ideea neobișnuită. „Proza științifico-fantastică”, spune Silviu Iosifescu, în **Literatura de frontieră**. (...) rămîne, totuși, o formă de literatură contemporană direct filosofică”.

Spunînd doar atât despre „ideea S.F.”, ea nu se va deosebi de „ideea F” (adică ideea fantastică) deși, prin tradiție, există motive ce aparțin unui gen sau altul, cum ar fi vampirii, fantomele ori vrăjitoarele pentru fantastic, navele cosmice, roboții sau extraterestrii pentru S.F. Dar, după cum observa Kingsley Amis, aceste elemente au migrat dintr-un domeniu în altul, nemaiputînd fi folosite drept criteriu de identificare. Fantasticul a fost influențat de S.F., după cum și S.F.-ul a fost influențat de fantastic.

Distincția dintre cele două idei, S.F. și F, apare în momentul utilizării lor, în momentul valorificării, cînd îmbracă formele de „idee literară S.F.” și, respectiv, de „idee literară F”. La acest nivel superior, S.F.-ul apare ca **real**, deoarece se sugerează, cel puțin, existența unei explicații coerente, raționale — chiar dacă fantezistă — a unor situații inexplicabile, bizare. Fantasticul este **ne-real**

* Eseau apărut în fanzinul „Paradox '82”

(Florin Manolescu, **Literatura S.F.**), deoarece nu se interesează de cauze, ci de consecințe. Cu toate acestea, în mod paradoxal, convenția acționează mult mai puțin în cazul literaturii fantastice; aceasta pare mult mai „adevărată”, mult mai „probabilă”, de aici sentimentele de groază, de teamă etc.

Trecerea de la „ideea S.F.” la „ideea literară S.F.” se realizează prin legarea primei de un **înțeles**, de o **semnificație**, deci printr-un proces de semnificare. Dintr-o existență amorfă, neutră și gratuită, „ideea S.F.” devine o existență cu sens, trecând astfel în axiologic. Fără această **semnificație**, „ideea S.F.” nu are drept de ședere în cetatea literaturii și a esteticului, rămânând doar o dorință științifico-tehnologică sau o bizarerie. Distincția „idee literară S.F.” se constituie și într-un criteriu de valoare, ce permite identificarea structurală a subliteraturii S.F., prin faptul că aceasta conține doar „idei S.F.”, nu și „idei literare S.F.”. Dacă teoretic lucrurile par destul de simple, practic însă ele sînt ceva mai complicate, valoarea operațională a criteriului axiologic depinzînd de modul mai larg sau mai îngust în care este înțeleasă natura **semnificației** ce trebuie să i se atașeze „ideii S.F.”: de la învățături morale exprimate pe un ton didactic, pînă la idei și structuri de mare profunzime.

În povestirea „Detunătura” de Ray Bradbury, o expediție temporală ucide din greșală un fluture care trăise cu șaizeci de milioane de ani în urmă, ceea ce va avea drept consecință schimbarea rezultatului alegerilor prezidențiale din anul plecării, precum și modificări în ortografie și exprimare. Dacă în povestirea amintită ar exista doar această „idee S.F.”, nu și o „idee literară S.F.”, ea ar fi cel puțin ridicolă. Nu este vina scriitorului dacă unii cititori nu văd decît atît.

Un alt Pămînt, identic pînă în cele mai mici amănunte cu al nostru, unde fiecare dintre noi avem un alter ego, constituie cadrul povestirii „Ceilalți” de Ovid S. Crohmăniceanu. Un cosmonaut este trimis spre celălalt Pămînt fără a se cunoaște

existența acestei uluitoare identități. În același timp, dublura sa extraterestră reface drumul în sens invers. Ajuns la destinație, cosmonautul are mai întîi convingerea că se află din nou pe Pămînt. Este uimit, nu înțelege cum de s-a întors fără să se fi abatut de la traseul inițial ce îl îndepărta de sistemul nostru solar. Apoi înțelege. „Îi privi pe toți cu sentimentul cert că sînt alții. Realiza însă instantaneu la fel de vie convingerea că nu va izbuti să dovedească aceasta și-l cuprinsese o imensă groază”.

2. **Axiomatica S.F.** Sub acest nume sînt cuprinse acele opere în care „ideile S.F.”, chiar și neoriginale, sînt privite prin prisma consecințelor pe care le-ar genera dacă ar apărea la un moment dat în ordinea obișnuită a lumii. **Axiomatica S.F.** se naște din întrepătrunderea universului științifico-fantastic cu cel terestru, la intersecția lor. Prototipul clasic al acestei categorii (nu de puține ori de senzație) este romanul lui H.G. Wells - „Omul invizibil”.

Ăcceptînd drept axiomă un fapt ce contrazice legile naturale cunoscute, se poate dezvolta cu rigoare și coerență logica un nou univers, diferit, dar pe care îl simțim al nostru. Prin comparație înțelegem mai bine Proce-dînd astfel, scriitorul are la îndemînă un instrument inedit remarcabil, specific, în amplexarea sa, literaturii științifico-fantastice, cu ajutorul căruia radiografiază o zonă sau alta a lumii noastre.

3. **Parabola S.F.** O parte din lucrările încadrate science fiction-ului și receptate ca atare de cititor sînt de fapt pseudo-S.F., acest lucru nefluențînd prin el însuși valoarea artistică. Sînt folosite elemente, motive și chiar clișee S.F. pentru a dezbatte probleme ale realității contemporane. „Ni se vorbește de un

urîș război între civilizații galactice, dar ne dăm foarte repede seama că liga planetelor democratice seamănă în mod straniu cu Organizația Națiunilor Unite”. Și mai departe, cu valoare de concluzie „Anticipația a creat un limbaj cu ajutorul căruia se poate exprima în principiu orice” (Michel Butor, **Repertoriu**.) Este categoria de lucrări parabolă în care se vorbește despre extraterestri vizînd pămîntenii, conform principiului cuprins în zicala: vezi mai ușor pauii din ochiul altuia decît bima din ochiul tău.

Povestirea „Puțin mai devreme” de Gheorghe Săsărman reunește calitățile a două categorii, **Axiomatica S.F.** și **Parabola S.F.**. În anul 1983, un fizician de renume mondial descoperă un procedeu prin care ar putea instantaneu face inertă întreaga cantitate de material fisionabil de pe planeta. În consecință, somează marile puteri să încheie, în termen de un an, un tratat privind interzicerea oricăror arme nucleare și distrugerea celor existente; în caz contrar va inactiva materialul fisionabil, inclusiv cel folosit în scopuri pașnice. Cu acest ultimatum plin de consecințe începe povestirea. Bineînțeles, totul se petrece pe altă planetă și orice asemănare...

În concluzie, putem spune că literatura S.F. apare, structural vorbind, ca o sumă a celor trei categorii de mai sus, **S.F.-ul pur**, **Axiomatica S.F.** și **Parabola S.F.**, a căror înțelegere se bazează pe „ideea literară S.F.”, aceasta se întemeiază la rîndul ei pe „ideea S.F.” în cele trei forme ale sale: posibil, imposibil și miraculos. Înțeleasă astfel, literatura S.F. nu se mai definește nici prin știință și nici prin anticipație, ceea ce, pentru fani și nu numai pentru ei, ar putea reprezenta un sacrilegiu.

ADRIAN
ROGOZ

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

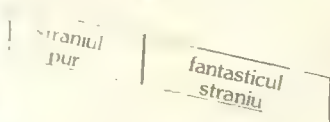
(FANTASTICUL
DIN REALITATE
DIN ȘTIINȚĂ)

MAI TOȚI cei care se ocupă de fantastic se gîndesc la povești cu apariții neliniștitoare, de preferință fantome, cu atmosfere stranie sau inspirind horror. Nu pretind că un scriitor talentat n-ar putea să mai stoarcă un strop de morb din aceste teme răsăpate de o folosință biseculară. În ceea ce mă privește, v-aș propune să descoperim împreună aspectele cele mai insolite ale fantasticului. Pentru aceasta însă va trebui să construim câteva punți teoretice.

În concepția lui Tzvetan Todorov¹, fantasticul coincide cu domeniul ce desparte **straniul** (evenimentele bizare primesc în cele din urmă o explicație rațională) de **miraculos** (zona evenimentelor supranaturale, inexplicabile în nici un fel; ca în mituri și basme). Ar exista astfel, prin contiguitate, un **fantastic straniu** (acțiunea povestirii pare supranaturală, dar finalul aduce o rezolvare a „enigmei”) și un **fantastic miraculos** (supranaturalul este pînă la sfîrșit acceptat). Ei bine, conform acestei teorii, fantasticul pur provine din șovăirea eroului sau a cititorului

între cele două tendințe, fiind în definitiv un fir fosforescent, destul de fragil, întrucît chiar Todorov recunoaște că dispare la o a doua lectură. Deși acest semiotician își propune să întemeieze fantasticul pe funcția receptării mesajului, el eșuează în psihologism, iar lucrarea lui devine, după cum spune Alexandru Sincu, prefațatorul ediției române, „un cîntec de lebedă al fantasticului”.

Pomînd însă chiar de la modelul lui Todorov (v. p. 62),

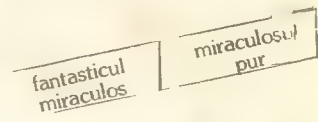
cred că, de fapt, acesta se frînge în două pe linia mediană (așa cum am arătat în figură), devenind muchia unui fel de secure ascuțită, care, rotindu-se, ajunge doar o parte a galaxiei fantasticului propriu-zis, un plan dintr-un spațiu neexplorat.

Părerea mea e că fantasticul nu poate fi redus la specia literară apărută spre finele secolului XVII, adică la o simplă stare de spirit. El nu e numai de natură psihologică. A susține, ca Todorov și alții, că fantasticul se naște exclusiv prin ezitarea de a decide dacă un eveniment este real sau iluzoriu, iar cînd e real se numește straniu, înseamnă să excludem a priori posibilitatea de a detecta fantasticul chiar în realitate. Mi se va spune că, în acest caz, fantastic e un anumit aspect al realului, aspect ambiguu, cu privire la natura căruia gîndirea noastră șovăie, și astfel s-ar părea că totul e re(a) dus la prima definiție. E numai o aparență, deoarece o iluzie a simțurilor e altceva decît o iluzie a gîndirii, deși înseși halucinațiile au latuni extrapsihologice.²

Pentru a evita confuziile, trebuie făcute de la început unele precizări elementare, deși neluate în seamă. Există o realitate obiectivă pe care o înregistrăm, o interpretăm și o cunoaștem prin intermediul creierului și al psihicului nostru. Negarea realității, deoarece ne apare doar mediată prin structurile psihice și operațiile mentale, reprezintă

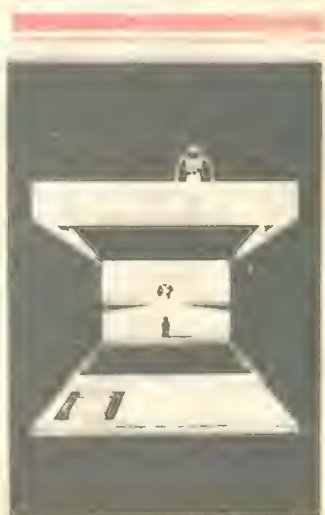
în calea înțelegerii un obstacol la fel de grav ca negarea rolului inexorabil al filtrului psihic și logic în receptarea realului, pe motiv că acesta există independent de subiectul uman.

De aceea, cel puțin pe plan literar, narațiunea realistă și cea fantastică sînt amîndouă produse ale imaginarii (ceea ce

au și observat I. Biberi, R. Caillois, A. Marino ori M. Braga). Obiecția care se aduce acestei structurări e că, ștergînd limitele dintre cele două moduri, ea devine inoperantă. Voi lăsa pentru mai tîrziu grija de a diferenția realismul de fantastic. Deocamdată vreau să arăt avantajul de a găsi un univers comun amîndurora: descoperirea unor structuri fantastice în chiar universul real ar constitui dovada că fantasticul nu reprezintă numai un curent literar, nu este doar o tehnică a misterului, nu e un simplu joc de iluzii al psihicului nostru.

Partizan al ideii unui fantastic natural, Roger Caillois declară deschis că i-ar fi plăcut „a confrunta operele de artă cu cele ale naturii și a arăta că aceasta

EMIL BOGOS: „PSEUDOSINGURĂTATE”

¹ Tz. Todorov, „Introducere în literatura fantastică”, Ed. Univers, 1973.

² De aceea, cred că Roger Caillois s-a grabit atunci cînd a eliminat toate poveștile halucinante din sfera fantasticului (v. „Antologia nuvelei fantastice”, Ed. Univers, București, 1970, p. 18).

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

din urmă nu-i avară cu fantasticul. Există într-adevăr priveliști, larve și nori, rădăcini și minerale cărora li s-ar potrive perfect acest epitet.³ Fiind convins de existența unor filioane naturale de insolit și atribuind astfel fantasticului un anumit statut de obiectivitate, Caillois va nega și faptul că fantasticul artistic ar depinde de intenția autorului ei, spre deosebire de Louis Vax, pentru care singurele produse autentice ale genului sînt cele voite, concertate. În ciuda deosebirii lor de vederi asupra elementului declanșator al misterului (la Caillois) sau al straniului (la Vax), amîndoi autorii ajung deopotrivă la psihologism ori la o viziune strict estetizantă a fenomenului. În măsura în care fiorul specific fantasticului este unul de teamă (în introducerea cunoscutei sale antologii, Caillois ne oferă un repertoriu de astfel de teme sau teme: în majoritatea lor, motivele uzitate încă de romantici, de la pactul cu Diavolul și bîntuiri de vampiri pînă la blestemul vrăjitoresc și femeia-fantomă). Nu neg faptul că și în fantasticul ne-ocult, în fantasticul științific teama poate avea un rol însemnat (vezi de exemplu teama întemeiată pe care ne-o provoacă monstruoasă înarmare nucleară), dar nu este adevărat că între cele două noțiuni poate fi pus invariabil semnul egalității.

E drept că tot Caillois afirmă: „Spaima specifică povestirii fantastice bîntuie numai într-o lume incredulă, în care legile naturii sînt socotite inflexibile și imuabile”⁴, dar insolitul care invadează lumea banalului⁵ este cercetat exclusiv prin impactul suferit de sufletul cititorului, fără să se țină seama și de aspectele cognitive ale problemei.

³ Roger Caillois, *Au coeur du fantastique*, Gallimard, 1965, p. 19.

⁴ Studiul introductiv la *Antologia navelor fantastice*, Ed. Univers, București, 1970, p. 26.

⁵ Idem, p. 17.

Or, în ceea ce mă privește, cred că există și un fantastic în afara unui context literar sau artistic, un fantastic care, fără să poată fi desprins de legăturile psihologice, își găsește explicația și în alte domenii ce studiază intelectul uman. Această abordare nepsihologistă și extraliterară a fenomenului fantastic ne va lumina totuși într-un mod nou chiar obiectul cercetării noastre: science fiction-ul.

Dintre toți exegeții fantasticului, cred că se apropie cel mai mult de punctul meu de vedere Mircea Braga.⁶ În studiul său „O incursiune în spațiul fantasticului”, acest autor deosebește „două planuri elementar-specifice ale prozei literare” și precizează că se va limita la acest domeniu: un plan „real” („realist”), al operei, de artă constituite într-o structură ce are ca model realitatea obiectivă, urmînd coordonatele acesteia, „logica” și rigorile ei, și un plan „fantastic”, cînd universul operei de artă prezintă fundamentale abateri de la „normele” universului „obiectiv” și instituie o logică proprie. Această idee de logică aparte a fantasticului, Mircea Braga o scoate în relief în opoziție cu afirmația lui Marcel Brion, pe care, de altminteri, ca și mine, îl aprobă, că fantasticul instituie o coerență a ilogicului cu perspectiva creării – îndeosebi pentru domeniul science-fiction-ului – a unor lumi posibile.⁷ „Este evident – scrie autorul român – că o creație fantastică nu se poate dezvolta decît în funcție de cel de-al doilea plan sau ca o existență impusă prin interferență /.../ planului „fantastic” cu cel „realist” /.../ Realul însuși are o sferă care nu trebuie îngustată /.../, (el) nu exclude din principiu (subl. M.B) senzaționalul cu diferitele sale ipostaze, situația-limită, „Unicul”, insolitul, patologicul și chiar unele expresii ale neverosimilului.”

S-ar părea că din nou ne aflăm înaintea unui cerc vicios: planul fantastic interferează cu planul real care el însuși este la limită destul de insolit! Și cercul vicios va stărui cît timp cercetăm problema numai din interiorul operei de artă sau din punct de vedere exclusiv psiho-

logic. Un punct cîștigat însă din analiza lui Mircea Braga este că există nu doar două planuri literare, ci și două structuri logice aferente.

Opinia mea este că fantasticul apare de obicei atunci cînd de-naturarea raportului dintre ceea ce majoritatea oamenilor știu în mod curent despre realitate și comportarea reală a naturii se produce sub o formă tensionată (cînd spiritul nostru nu i-a descoperit anomaliei o explicație plauzibilă și nici nu s-a deprins cu ea). Această definiție oarecum fenomenologică are avantajul de a releva cele trei aspecte fundamentale ale problemei: cel ontologic, cel gnoseologic și cel psihologic.

În cele scrise mai sus, o singură expresie cred că reclamă o lămurire specială. Ce înseamnă: **comportare reală a naturii?** În nici un caz ea nu este o chestiune a experienței și a intuiției imediate, ci este rezultanta unei noi paradigme (în sens de teorie științifică încă neinstituționalizată). Într-adevăr, caracterul gnoseologic al fantasticului se evidențiază pregnant în ceea ce aș numi fantasticul contrapara-digmatic. Acum cinci sute de ani, dacă unii învățat, adept al viziunii ptolemeice, i s-ar fi arătat și demonstrat că Pămîntul e o planetă ce se rotește în jurul Soarelui, acel om ar fi putut pe drept cuvînt să se socotească pătruns într-o lume incredibilă. Cu atît mai îndreptățit am crede noi astăzi același lucru, dacă ne-am pomeni într-un univers geocentric (poate că din acest motiv poezia lui Nichita Stănescu din *Laus Ptolemaei* are pentru mine ceva derutant).

O altă deosebire dintre definițiile psihologice și definiția mea rezidă în aceea că, în timp ce primele încearcă să conjuge viziunea dualistă a eresurilor cu monismul inerent unei gândiri rațional-scientiste moderne, de unde și evanescența de miraj a efectului fantastic, eu consider că cele două planuri se deosebesc nu ontologic, ci doar gnoseologic. Astfel, fantasticul, în accepția mea, reprezintă rezidualul persistent, deși în forme schimbătoare, al necontenitei confruntări dintre inteligența umană și rețeaua de infinite interrelații care constituie structura obiectivă a lumii.

Această concepție a fantasticului nu contestă existența bine-

⁶ Mircea Braga, *Destinul unor structuri*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979, p. 57.

⁷ Cf. op. cit., p. 59.

⁸ Idem, p. 60.

cunoscutelor varietăți ale insolitului; cred totuși că, în împrejurările actuale, însemnătatea fantasticului de sorginte științifică se accentuează, și probabil lucrurile se vor accelera în deceniile ce urmează.

De asemenea, nu trebuie să se confunde noțiunea de fantastic al științei cu genul literaturii științifico-fantastice, deși o punte între acestea există în mod evident. Acum însă nu ne putem ocupa de această chestiune, pentru care trimit la articolele ce nu și-au pierdut încă din actualitate incluse în volumul **Viitorul? Atenție!** și la perfinentele comentarii ale lui Ion Hobana.⁹

Aș dori să stăruie o clipă asupra gradului de fragilitate sau de trăinicie a fantasticului natural.

Cel mai simplu fantastic este acela rezultat din contranerea experienței noastre obișnuite și imediate. Dacă am deveni deodată imponderabili, am încerca senzația acestui fantastic. Explicarea științifică a fenomenului reduce fantasticul, deși filmele în direct cu astronauți ne mai co-

munică puțin sentimentul irealității. Aceeași impresie o va fi produs primele înregistrări la gramofon, care au fost interpretate fie ca o scamatorie, fie ca un procedeu vrăjitoresc.

Există însă un fantastic mai puțin perisabil; acela al ipotezelor și teoriilor științifice temerare. Ideea unei geometrii neeuclidiene, plasmuită de Gauss, Lobacevski și Bolyai, a fost literalmente științifico-fantastică, până la ivirea lui Einstein care a încorporat-o unei teorii fizice ample și coerente: relativitatea. De asemenea, astăzi pot fi considerate fantastice ipoteza tahionilor cu viteze superluminice, ca și aceea a quarkurilor, însă nedescoperiți efectiv, dar pentru care Gell-Mann a luat un Premiul Nobel!

Am impresia însă că există în domeniul fantasticului (fie el științific sau literar) și unele varietăți neperisabile. Recunoaștem astfel un paradox al obiectelor, al legilor și al lumilor anticipate. Spre deosebire de ceea ce s-ar putea crede, anticipațiile literare au o stranie ireductibilitate, chiar dacă, după cum se întâmplă adesea, ele au fost realizate.

Desigur că, imaginînd în **Robur** **cutezătorul** un aparat zburător mai greu decît aerul, Jules Verne a avut o idee formidabilă, dar ea este bizară nu numai pentru vremea de atunci, ci și pentru noi: e suficient să contemplăm gravurile originale și vom fi uimiți de ciudățenia acelei **corăbii** aeriene. Fenomenul pare curios, dar e în ordinea lucrurilor că un **model** al unei idei anticipative (nu un **prototip tehnic**), neavînd în mod direct nici un punct de tangență cu practica, rămîne de domeniul imaginarului. Același destin ciudat îl au și prototipurile nefericite ale unor invenții de succes. Gîndiți-vă la mulțimea aparatelor de zbor care n-au zburat niciodată sau la schițele născocirilor lui Leonardo apărute cu cîteva secole prea devreme. Dar un fantastic similar îl respiră și teoriile științifice depășite (fie absurde ca flogisticul și caloricul sau numai prea aproximative ca modelul atomic al lui Bohr).

Fantasticul științific cel mai puternic, practic fără moarte, este cel de natură ontologică, existențială.

Tot ceea ce are o contingentă cu infinitul și eternitatea (observați cum cuvintele se înnoaie la asemenea circumstanțe limită: contingentul este totmai aleatoriu!), tot ceea ce scapără din impactul gîndirii noastre limitate cu nemărginitul dobîndește o coloratură fantastică; și aceasta, de la paradoxurile teoriei mulțimilor și pînă la problemele cosmogonice.

Poate de aceea mi se pare că paginile scrise de Pascal despre om sînt printre cele mai sublime și mai fantastice din toată literatura (științifică, filosofică și chiar... literară). Citez numai cîteva rînduri: „Căci în fine ce este omul în natură? Un neant față de infinit, un tot față de neant, un mijloc între nimic și tot. El este infinit de îndepărtat de ambele extreme; iar ființa lui nu-i mai puțin distanțată de neantul din care se trage, decît de infinitul în care e scufundat”.¹⁰ Totuși, în capitolul des-

(CONTINUARE ÎN PAG. 77)

¹⁰ Pascal, **Pensées**. Flammarion, Paris. 1934, p. 190

NE-A VIZITAT nu de mult țara scriitorului și editorului francez Daniel Walther, una din personalitățile S.F.-ului european. Invitat la cenaclul „Marțienilor” într-o după amiază memorabilă, prietenul nostru Daniel a fost ținta unui „tir” de întrebări formulate de către numeroși scriitori profesioniști și amatori care ținuseră să fie de față. Iată, în rîndurile care urmează, un rezumat al „canonadei” amintite.

Întrebare: Cum se simte, în Franța, pulsul S.F.-ului?

Răspuns: Slab, vremea anilor '60, cu peste 20 de colecții de literatură științifico-fantastică și nenumărate apariții editoriale, a trecut. Au mai rămas pe poziții colecțiile de la Opta, Presses Pocket, „Ail-leurs et Damain” (Laffont), J'ai lu, „Présence du futur” (Denoël), „Anticipation” (Le Fleuve Noir), „Titres S.F.” (Lattès, „Dimensions S.F.” (Calman-Lévy). Tirajele au scăzut și ele — o carte depășește rar 5 000 de exemplare.

Bineînțeles, publicarea americanilor continuă ca și pînă acum. Francezii apar mai puțin, cei tineri, în special, reușesc cu greu să mai plaseze manuscrise — de cele mai multe ori doar la „Le Fleuve Noir”. Autorii de alte naționalități sînt traduși foarte rar.

Genul „horror”, Lovecraft și King continuă să albe cititori, dar fantasticul pur n-a fost niciodată foarte prizat în Franța.

Criteriul de publicare rămîne unul singur — cel al rentabilității: la noi o carte trebuie să aducă bani! Antologiile, de pildă, nu se vînd, în consecință editorii nu prea tipăresc antologii, ceea ce reduce și mai mult din șansele de publicare ale tinerilor sîu ale autorilor străini.

Î: Revistele?

R: Puține. „Fiction” continuă să apară de ani buni; mai nou a apărut „Orbite” care a și început să îndeplinească funcții, și cam atît. „Galaxie”, „Futurs” și multe altele au dispărut. Sigur, există reviste semiprofesionale și nenumărate fanzine, dar paginile lor acordă loc mai mult discuțiilor, recenziilor, eseurilor, articolelor de critică literară.

Î: A propos, care este poziția criticii literare franceze oficiale față de fenomenul S.F.?

R: De ignorare cvasitotală. Din cînd în cînd, cite un articol în paginile literare ale ziarelor „Le Monde” și „Le Figaro” sau prin reviste, cite ceva prin ziarele regionale. Dar criza nu caracterizează numai S.F.-ul francez, ci e generală — ca de altfel și scăderea numărului de titluri și a tirajelor de cărți; se poate vorbi de o criză a literaturii pe plan mondial și, firește, literatura științifico-fantastică reșimte și ea lovitura.

Î: Cum vedeți raportul literatură-știință într-o carte S.F.? Dar pe acela dintre S.F. și literatura generală?

R: Un scriitor de literatură științifico-fantastică este, în primul rînd, un scriitor. Restul depinde de talentul și de cultura sa generală. La prima întrebare vă dau un răspuns strict personal: consider că într-o carte S.F. calitatea literaturii este mult mai importantă decît cantitatea de informație științifică transmisă cu fiecare pagină.

Î: Cine mai scrie S.F. în Franța acestui deceniu?

R: Philippe Curval, Michel Jeury, Jean-Pierre Andreuon, Pierre Pelot, Serge Brussollo, Dominique Douay, Pierre Barbet, Maxime Benoit, Elisabeth Vonarburg (din Quebec), Emmanuel Jonanne — scriitori foarte buni, aflați în bătaie cu „literatura mare”; se dau adevărate lupte corp la corp, în ultima vreme înregistrîndu-se o oarecare evoluție în favoarea noastră. Dar, oricum, premiile literare și ale Academiei nu sînt încă pentru noi, autorii de literatură S.F. În Franța, cel puțin.

Î: Există, credeți, vreo legătură între nivelul tehnologic al unei țări și nivelul literaturii

sale științifico-fantastice?

R: Categorie. De exemplu, un francez nu ar fi putut scrie „Timescope” a nord-americanului Gregory Benford. L-ar fi scris altfel. Nu de calitatea scrisului vorbesc, evident, ci de ideile vehiculate în textul lui Benford.

Î: Totuși, originalitatea rămîne calitatea principală a scriitorului francez. Dovadă: chiar Daniel Walther.

R: Mulțumesc. Aș spune că, la noi, mai ales scrisul este foarte îngrijit. Multă vreme scriitorii de S.F. francezi i-au imitat pe cei americani, dar, ce-i drept, lucrul acesta nu se mai întîmplă acum.

Î: Încercați să întocmiți o listă de capodopere franceze ale S.F.-ului din ultimii ani.

R: Dintre romane aș alege: „Les yeux géants” de M. Jeury, „Cette chère humanité” (Ph. Curval), „Le désert du monde” de J.P. Andreuon, „Les seigneurs de la guerre” de G. Klein (tradus și în românește — n.n.), „Transit” (P. Pelot), „Sommell de sang” (S. Brussollo), „Le principe de l'oeuf” de D. Douay, „Mort à l'étouffée” al lui J.P. Hubert. Povestiri: cele ale lui Gérard Klein, M. Jeury, J.P. Andreuon...

Î: Plus Daniel Walther, bineînțeles, pe care îl rugăm să mai răspundă la ultima întrebare: cum vede un scriitor francez evoluția viitoare a S.F.-ului pe plan mondial?

R: După o perioadă de experimente intense în domeniul limbajului, al tehnicii narrative, după tratarea absolut fantastică a ideilor științifice sau, dimpotrivă, a tentației către „hard science” (accent pe adevărul științific — n.n.) — lucrurile par să reîntre în normal chiar și în S.F.-ul destinat publicului cel mai larg, cel american, unde cărțile lui G. Benford și Larry Niven, heroic fantasy-ul lui Tanith Lee, space-opera-ul Carolynei J. Cherryry sînt ultimele cărți de referință.

Notabil, succesul constant al capodoperelor în rîndurile copiilor și adolescenților. Ceea ce implică, pentru literatura științifico-fantastică a lumii, un viitor fără probleme.

ALEXANDRU MIRONOV

SOLARIS

MICRO-ESEU DESPRE UN FILM S.F. APARTE

DAN IORDAN, FR

LITERATURA științifico-fantastică și filmul și-au împietit aproape de la naștere destinul. Este suficient să ne amintim de fanteziile cinematografice ale lui Méliès. Ar fi greu să enumerăm toate filmele bune și chiar foarte bune (chiar unele capodopere) pe care această întâlnire le-a prilejuit. Voi pomeni doar câteva, ecranizări ale unor cărți SF cunoscute, filme care au preluat mesajul-avertisment al acestora pentru a-l difuza cu mijloacele, mai spectaculoase și, poate mai eficiente ale cinematografului. Astfel, „Planeta Maimuțelor” de Fr. Schafeer, care ecranizează romanul omonim al lui Pierre Boulle, „451 grade Fahrenheit” de François Truffaut, după celebrul roman al lui Ray Bradbury, „Ziua Delfinului” de Mike Nichols după „Un animal înzestrat cu rațiune” de Robert Merle, „2001-Odiseea spațiului cosmic” de Stanley Ku-

brik, realizat după scenariul lui Arthur C. Clarke, în sfârșit, „Pe țărm”, tulburătorul film al lui Stanley Kramer, ecranizând romanul „On the Beach” al lui Nevill Shute

Filmelor citate mai sus nu le lipsește — dimpotrivă — dimensiunea poetic-filosofică. Dar, e adevărat totodată că majoritatea producțiilor acreditate drept science fiction nu sînt decît producții comerciale, bazîndu-se pe atracția pe care viitorul o exercită asupra noastră, chiar și atunci cînd este doar pueril-spectaculos. „Războiul stelilor”, cu rețetele lui de milioane, ca și multe dintre filmele SF japoneze sînt un exemplu elocvent în această privință. La antipodul acestui tip de filme — care s-au cantonat într-o etapă deja demult revolută în literatura SF de calitate, respectiv etapa **space-operei** — se găsește „Solaris”, filmul pe care Andrei Tarkovski l-a realizat

după romanul omonim al cunoscutului scriitor polonez de SF, Stanislaw Lem. „Solaris”-ul lui Tarkovski este, cred eu, tocmai acel film pe care Al. Stark ar fi dorit să-l facă, ascultînd înregistrările din Cosmos ale lui Prunariu.

După ce călătorește în trecutul mai îndepărtat („Andrei Rubliov”) sau mai apropiat („Copilăria lui Ivan”), Tarkovski a făcut, cu „Solaris”, o călătorie în viitor. Avertismentul pe care filmul său îl face să se audă este unul șoptit în surdină, cu melancolie.

Desigur, Tarkovski nu este regizorul care să ecranizeze cuminte, fie și un roman de Stanislaw Lem. El nu a făcut numai acele modificări pe care le presupune ecranizarea fidelă a unei cărți. Licențele sale față de romanul lui Lem sînt destul de importante — introduce, contrapunct la atmosfera solariană, episoade ce se petrec pe Pămînt, importante pentru semnificația

filmului, ca și personaje inexistente în roman. Episoadele pămîtene introduc un necesar termen de comparație pentru Solaris, și, mai ales, indică sursele NOSTALGII-LOR personajelor, ale lui Kris Kelvin, eroul principal, îndeosebi. Personajele noi, tatăl lui Kelvin și apariția trecătoare, rivala pămîteană a lui Harey, completează, motivează mai profund, aceste nostalgii. Povestea de dragoste dintre Harey și Kelvin e îmbogățită și ea de noi nuanțe.

În 1969, Tarkovski declara, revelator, într-un interviu — „tema artei mele este un om, susținut de o idee, caută cu pasiune răspunsul la o întrebare (...) și, ca să înțeleagă realitatea, trebuie să meargă pînă la capăt. El reușește să înțeleagă numai trecînd prin încercări, prin experiențe personale. Suferința înnobilează”. Care ar fi în cazul acestui film „întrebarea la care se caută cu pasiune răspunsul”? Romanul lui Lem, și implicit filmul lui Tarkovski, fidel — în spirit — cărții, atîngea problema încrederii sau scepticismului în posibilitățile de cunoaștere ale omului, a limitelor acestei cunoașteri. Poate mai mult încă, romanul lui Lem se referea la problemele morale care intervin în acest proces, imaginînd, de asemenea, un scenariu al comportării omului în ipostaza, deja actuală, de Homo Cosmicus. (Dealtfel, nu este această temă — a problemelor morale pe care le ridică procesul de cunoaștere a omului — una din cele mai fecunde teme, în trecut ca și în viitor, ale artei SF?) Întrebarea concretă, efectivă, era: Cum reacționează niște oameni într-un mediu străin și straniu (planeta Solaris), față în față cu obsesiile lor subconștiente, cu vinovățiile, remușcările și nostalgiile lor?

Există în cele de mai sus un cuvînt definitoriu pentru atmosfera filmului — NOSTALGIA — care dă filmului nuanța discret patetică, atît de caracteristică, dealtfel, fil-

melor lui Tarkovski. Nostalgia, deci, fiindcă nu necunoscutele științifice constituie MAI ALES obstacolele cu care trebuie să lupte Kelvin și ceilalți pămîteni de pe stația solariană, ci PROPRILE LOR OBSESII, REMUȘCĂRI, NOSTALGII. Tarkovski-Lem par să spună că esențial pentru progresul cunoașterii umane — înțeleasă mai larg decît simpla acumulare de cunoștințe și tehnologie — nu este progresul științific pur, ci progresul moral al oamenilor, desăvîrșirea lor morală. Sau, mai realist, ASPIRAȚIA către această desăvîrșire. Ei ne sugerează de asemenea că, oricît de departe vom călători în Univers, nu vom reuși să scăpăm de propria noastră umanitate, cu tot ce presupune ea, în bine ca și în rău. Filmul ca și romanul sînt o încercare de definire a acestei umanități în raport cu niște condiții viitoare posibile. Dealtfel, nu este aceasta încercarea de definire a omului în raport cu viitorul — sau o încercare de definire pur și simplu a omului în cele mai diverse ipostaze imaginabile — una din propensiunile esențiale ale literaturii și filmului științifico-fantastic?

Revenind la filmul lui Tarkovski, se poate spune că pămîntenii săi își manifestă **apartenența la umanitate** tocmai prin nostalgii. Iată cîteva argumente în sprijinul acestei afirmații.

Toate nuanțele nostalgiei se găsesc în „Solaris”; căci oamenii de pe stația solariană suferă nu numai de consecințele întrupate ale vinovățiilor lor subconștiente, dar și de dorul (nostalgia) Pămîntului. Nostalgie pudic ascunsă, dar nu mai puțin intensă. Ce înseamnă altceva decît nostalgia fișii de hîrtie atașate ventilatorului, imitînd foșnetul, atît de terestru, al frunzelor? La fel, tablourile (ciclul „Anotimpurile” al lui Pieter Brueghel cel Bătrîn) care împodobesc „pereții” stației. Cred că această alegere a lui Tarkovski nu este deloc întîmplătoare; dealtfel, regizorul utilizează frecvent simboluri picturale — cum vom mai vedea — iar faptul că a făcut un uimitor film despre Rubliov nu este nici el

SOLARIS

UN FILM DE ARTE

întîmplător.

Aceste tablouri, ca și erzațurile de frunziș, ca și amintirile pămîtene ale lui Kelvin, capătă valoarea de simbol al unei lumi de care acești oameni, care au părăsit-o de bunăvoie pentru a duce mai departe o cunoaștere aleatorie, sînt inseparabili. Concluzia logică — sentimentul, și deci noțiunea de „patrie” (loc natal) nu va dispărea, chiar și atunci, și poate MAI ALES ATŪNCI, cînd „patria” va însemna o planetă, un sistem solar, o galaxie.

Faptul că Tarkovski a ales, ca reprezentative pentru umanitate, tocmai picturile lui Brueghel, vechi de multe sute de ani, indică convingerea sa în existența unor permanențe umane, transmisibile prin artă, insistența asupra acestor tablouri, „larna” nu este chiar povestita cinematografic, într-un poetic interludiu, confirmă această părere (Este adevărat că acest interludiu are și rolul funcțional de a ne introduce, prin analogia de atmosferă, în amintirile melancolice ale lui Kelvin despre iarna pămîteană.)

Ajungem la alta nuanță a nostalgiei — cea a dorinței de a retrăi trecutul. Retrăire pe care planeta Solaris, enigmatică planeta Solaris, o făcea

IDENTITATEA PERSONAJELOR ÎN LITERATURA SF

ESTE cunoscută contestarea existenței personajului în literatura SF și reducerea sa, în cel mai bun caz, la o funcție strict narativă. Dar chiar în aserțiunile vizând această situație, putem găsi germeii unor trăsături ce particularizează pe eroul domeniului. Jaques van Herp observă că în literatura SF „drama nu este individuală, ci colectivă”; Edmond Crispin consideră că „personajele unei povestiri SF sînt tratate în general ca reprezentanți ai speciei lor și nu ca indivizi. Ele sînt marionete pentru motivul simplu că, dacă lucrurile ar sta altfel, rutina noastră antropocentristă ne-ar incita, în cursul lecturii, se le acordăm o atenție prea mare, fără să ne preocupăm suficient de forțele nonumane...”¹ Iar Vera Graaf subliniază că „autorul de literatură SF își privește în general eroii dintr-o altă perspectivă decît alți autori”. Desigur, pregnantă personajului științifico-fantastic, ca și a oricărui personaj literar, țin de talentul cu care a fost făurit. Dar putem spune că, în genere, nu analiza unei psihologii complexe îi preocupă pe autorii genului în construirea eroului. O asemenea particularitate a personajului nu e proprie numai literaturii de știință-ficțiune, ci și unor specii ale literaturii generale, ca de pildă comedia clasică sau modernă de la opera lui Molière la cea a lui Caragiale, Mazilu, Eugen Ionescu. Totodată, nu se poate discuta despre personajul domeniului SF, ci despre personajele acestuia, căci în sectorul discutat mai mult ca oriunde – există multe categorii de personaje cu structuri specifice, între care se stabilesc anume raporturi. Asemenea personaje au fost studiate de obicei sub aspect tematic. Florin Manolescu enumeră următoarele: savantul, geniul rău, super-și sub-eroul, homo futurus, ro-

NICOLAE LENGHER

botii, androizii, mutanții și extra-terestrii. O clasificare mai strînsă oferă Marie-Françoise Dispa în lucrarea sa „Eroi ai științei-ficțiune”. Ea împarte lumea acestor personaje în patru familii: supraomul, omul destinului, omul de pe stradă, martorul. Bineînțeles, se pot face nenumărate clasificări conform unui criteriu sau altul. Ceea ce trebuie reținut însă în primul rînd este că omul, deși se află în centrul preocupărilor autorului, se găsește totodată pe plan de egalitate în excursul narativ cu celelalte personaje, asupra cărora își proiectează într-un fel sau altul personalitatea. Așadar, el reține adesea atenția nu atît ca atare, cît în reflexele sale întruchipate în alte personaje diverse și care sînt rodul impactului cu o lume fie uluitoare pentru om pe planul progresului științific și tehnic, fie capabilă să ducă prognozele pe asemenea tărîmuri pînă la posibilul imaginar. Vorbind despre specificitatea eroului de SF, Marie-Françoise Dispa pune în lumină, ca o trăsătură

principală, confruntarea vieții sale ca individ cu destinul întregii umanități: „Drama pe care o trăiește – scrie ea – nu este personală: este cea a umanității întregi. El e responsabilul unei comunități pe care n-o poate stăpîni. Fiecare din hotărîrile sale antrenează soarta unui oraș, unui popor, unei planete, Pamîntului însuși.”¹

Din perspectiva sociologiei literaturii, eroul de roman modern, așa cum îl vad Goldmann și Lukacz, nu diferă de cel de SF care, de cele mai multe ori, într-o lume ostilă, terestra sau cosmică, devine un element perturbator; societatea intervine între personaj și convingerile sale o meditație. Dar mult mai frecvent decît în romanul obișnuit, eroul se degajă de artificialitatea lumii înconjurătoare printr-un refuz activ.

Definirea eroului de SF credem că nu poate fi atinsă decît printr-o analiză a raportului între personajele domeniului. În privința relațiilor necesare între personaje, Propp stabilește o tipologie „substanțială” în care figurează agresorul, donatorul și servitorul. Propp, și mai tîrziu Claude Brémont, își aplică îndobște sistemul unor specii cu personaje tematice, ca basmul și fabula, urmărind relațiile între agenții narațiunii. Brémont începe prin a le vedea la început sub forma „un agent A degradează starea unui pacient B, făcîndu-se astfel vinovat și fiind pedepsit de un agent pedepsitor C; pacientul degradat B este ameliorat de un agent ameliorator D, care doîndește astfel un merit și este rasplatit de un retributor E”. Ulterior, Brémont își reduce schema la beneficiar victima – retributor.

Deși literatura științifico-fantastică moștenește o serie de

¹ M.-F. Dispa, *Heros de la science-fiction*, Ed. A. de Boeck Bruxelles 1976, p. 119.

personaje de la precursorile și sursele ei basmul și mitul (supraomul provenind din Fat-Frumos sau nemuritori și zei și îngeri), nu credem că putem încadra eroii în scheme ca cele de mai sus. Suvin atinge cauza cînd, în lucrarea sa „Poetica științei-ficțiune”, subliniază diferențele între domeniul științifico-fantastic și alte tărîmuri literare. Dacă SF aparține ca și fantasticii, mitul și basmul unei literaturi a stranietății, totuși prin plasarea acțiunii în timp (indiferent de fantezismul temporalității), are alte conexiuni cu realitatea decît celelalte categorii menționate. De asemenea, soluționarea relațiilor între personaje e mult mai puțin previzibilă sau clasabilă decît în basm, mit și fantastic. Demetrios Ioakimides, în prefața la unul din volumele apărute în „La grande anthologie de la science-fiction”, vorbind despre latura tematică a operelor publicate, emitea păreri judicioase și despre personaje. Pe parcurs vom descoperi, fara îndoială, că, în ciuda aparențelor, SF nu este o literatură tematică, pentru că nu povestește întotdeauna aceeași istorie (temă) pe registre diferite, ci că, dimpotrivă, fiecare dintre dezvoltările ei se degajează de dezvoltările precedente, deși se sprijină pe ele după principiul bine cunoscut în muzică al variațiunii. Cînd se spune despre o anume navelă că este o poveste cu vampiri, se știe dinainte aproape tot ce se va întîmpla. Dimpotrivă, cînd se spune că este o poveste cu roboți, nu s-a zis, contrar punctului de vedere respins, aproape nimic, căci problema este să afli despre ce fel de istorie cu roboți este vorba².

De fapt, în ultimă instanță, ceea ce romanul din literatura generală face pe verticală în ce privește sondajul interior, povestirea științifico-fantastică își propune să realizeze pe orizontală. Temerile omului în fața viitorului, în fața necunoscutului, speranțele, încrederea în forțele sale într-o epocă de rapidă industrializare și progres tehnico-științific nu iau decît în mică măsură calea introspecției, fiind mai curînd expuse prin raportul om-x personaj tematic, ca de pildă om-mașină, om-extrateres-

tru etc. Relația de acest tip și evoluția ei sînt semnificative pentru particularitățile eroilor de știință-ficțiune și în special pentru psihologia lor, pentru tensiunile lor lăuntrice.

Ne vom ocupa, spre exemplificare, de relația om-mașină. Pe planul literaturii, aceasta relație e mult anterioară apariției știință-ficțiune. O găsim în legende, cum e legenda despre Golem, se desfașoară cu precădere în operele de cultură din secolul XVII (Galileu, Pascal, Cyrano de Bergerac, Dupaty de Clam, Descartes), unde se pune accentul pe ingeniozitatea umană și se continuă cu proza fantastică romantică, în care mecanisme depășesc mîntea ce le-a conceput, ca în povestirile lui Hoffman, Jean Paul etc. Dar nu putem pune raportul om-mașină în domeniul SF sub semnul unei noi trepte a fantasticii, cum o face Callois. Mașinile complicate și mai ales roboții sînt de destulă vreme realități incontestabile ale vieții cotidiene.

Stanislaw Lem considera că deosebirile între vechile mecanisme și roboții moderni din literatură științifico-fantastică se sintetizează în doua caracteristici: perfecțiunea mașinii pînă la suprapunerea cu omul și verosimilitatea realizării tehnice. În Prefața sa la volumul „Histoire de machines” (1974), din seria „La grande anthologie de la science-fiction”, Gérard Klein caracterizează mașina prin trei trăsături care subliniază clar ideea raportului cu omul, ca un raport interogativ de egalitate sau superioritate, menit să identifice stări umane, la adresa ei: articularea asamblarea de piese tinînd de activitatea ființei vii; repetiția, căci e totodată înfînt de reproducibilă și reproducătoare de operații programate și, în fine, autonomia, căci posedă o sursă de forță internă sau, în orice caz disponibilă în mod constant, conferindu-i o posibilitate de independență. Ipotezele relației om-robot au preocupat mult pe cercetătorii domeniului. În „Homo futurus”, Vera Graaf enumeră patru posibilități de interpretare a acestei relații: robotul ca servitor și ajutor al omului; robotul ca partener egal în drepturi cu omul; domnia mașinii asupra omului; exterminarea oamenilor de către automate. Stanislaw Lem în „Roboter in der SF” urmărește

următoarele relații om-robot: om-mașină; stăpîn-sclav; om-incub sau succub; om-transcendență. Florin Mănolescu le reduce la două: relația stăpîn-sclav și relația în care robotul și omul figurează ca parteneri cu drepturi egale („Literatura SF”).

Există posibilitatea de a urmări mai multe stadii în evoluția acestei relații (desigur privity cu măsura labilității oricărei periodizări în itinerariul parcurs de o literatură într-o epocă istorică). Primul îl întîlnim la pionieri ai genului cum e Capek. În „R.U.R.”, piesa lui Capek, care a și încetățenit termenul de robot, lumea mașinilor distruge omul. Ea corespunde istoric primelor manifestări ale contradicțiilor sociale în faza industrializării masive.

Space-opera, cu factura ei optimistă, exprimînd, în mare parte, avîntul științei într-o societate postbelică plină de încredere în viitor, acreditează prin Asimov, în 1950, (Eux, robot) vestitele legi ale roboticii care fixează rolul subaltern al robotului față de om. Astfel, teama dominației de către mașină, a eliminării omului din fabrică, uzină, întreprindere se transformă într-o proiectare a entuziasmului față de fructul inventivității aducătoare de progres. Sentimentele care definesc pe acești eroi umani sînt, firește, exprimate prin raportul arătat.

Dar, încetul cu încetul, autorii, care tindeau să îndulcească sau să prevină spaima omului față de mașina în stare să-l înlocuiască cu rezultate mai bune, împing din nou relația spre coexistența prin egalizare sau simbioză. Din ce în ce mai mult, raportul se dezvoltă actualmente în mare pe două direcții: reluarea posturii de supremație a mașinii, omul devenind din dominant, dominat, datorită aspirației robotului către un uman atotștiutor și tiranic spre care e propulsat prin însuși rolul pe care îl conferă omul. Prin defecțiunea robotului din „Odiseea spațială” sau din „Paralela-nigmă” de Barbulescu și Anania se încearcă totuși o explicație care în cele din urmă să răs- toarne iar raportul. În lucrări de

² Demetrios Ioakimides Introducere în „Histoire d'extraterrestres”, Livre de poche, Librairie générale française 1974 p 10

tipul unei asemenea relații om-robot, așa cum constata Gérard Simon, mașina reprezintă „o pseudoviață, viață concurentă, fiind în timpul nostru o antinatură în care joacă rolul dublului nostru cotropitor și amenințător”³.

Într-o aceeași viziune, antiutopia care se bizuie și ea în numeroase cazuri pe raportul om-mașină este călăuzită de ideea robotizării societății umane (Huxley, Ira Levin, M. Grănescu, Ray Bradbury). Eroul luptă împotriva automatizării mecanismului socio-politic, automatizare dăunătoare personalității umane. El i se opune de obicei printr-o întoarcere spre trecut, unde imperfecțiunile i se par mai naturale, mai proprii alcătuirii umane.

Ambele direcții sînt lesne explicabile în atmosfera de panică stîrnită de posibilitatea întrebunătățirii agresive, cu efecte de distrugere a omenirii, a ultimelor descoperiri științifice.

³ Gérard Simon. „La machine au XVIIIème siècle.” Comunicare ținută la colocviul „La machine dans l’imaginaire,” (1650—1800), organizat de grupul studiilor și cercetărilor asupra literaturii secolelor XVII și XVIII, la Universitatea din Lille (1981) și reproduis în „Revue de sciences humaines”, nr. 188—187, 1982, p. 11

Chiar și acest singur raport tipologic pe care l-am dat drept pildă pentru a arăta posibilitățile de abordare analitică și artistică a personajului SF mai suscită, desigur, nenumărate probleme care, într-un spațiu restrîns, greu pot fi epuizate. Ne-am limitat să punem în temă o părere despre personajele tematice ale genului și în gardă față de simplism în interpretarea lor.

Am încheia cu o interogație a criticului Rosy Pinhas Delpuech care-și pune întrebarea dacă mașina în literatură și nu numai în literatura SF nu-i „acea metaforă care exprimă alienarea și eliberarea, constrîngerea inevitabilă în raportul omului cu trupul lui, cu ceilalți și cu Universul”⁴.

⁴ Rosy Pinhas Delpuech „La machine cyrannique: de la parodie au fantasme”, Rev. cit., p. 74.

NICOLAE LENGHER „NAUFRAGIAȚII”

ARLAN KEITH ANDREWS, SR

CE SCRIE ÎN RAPORTUL CERCETĂTORULUI

Bibliografia existentă nu indică...
De multă vreme este recunoscut faptul că...

Este general acceptat faptul că...

De o deosebită importanță teoretică...
De o deosebită importanță practică...
Dificultăți de ordin tehnic au împus contramandarea...

S-a înregistrat un progres științific...
Rezultatele tehnice su confirmat...
Parametrii s-au încadrat în limitele prevăzute...

CE ÎNSEAMNĂ ÎN REALITATE

N-am citit nimic despre asta
Odată, la un pahar, un lina a fost de acord cu mine

Odată, la un pahar, doi înși au fost de acord cu mine
Am nevoie de o temă de disertație
Am nevoie de un post

Au dat în bară Inginerii

N-au dat în bară Inginerii
N-a explodat nimic

S-a ars totuși ceva, pe ici pe colo

Rezultatele experimentale au corespuns efectului scontat...

Unele valori anormale se datorează erorilor instrumentale...

Concordanța cu rezultatele prevăzute este:

Excelentă

Bună

Satisfăcătoare

Nesatisfăcătoare

Parametrii au fost normalizați...

Diagramele nedimensionate ale valorilor demonstrează că...

Analizele statistice dovedesc...

N-a acordat sprijinul său valoros...

N-a dat statură extrem de prețioasă...

Continuarea investigațiilor este justificată...

Mi s-a potrivit florarul

Nu mi s-a potrivit florarul

Ce-a vrut directorul
Ce-a vrut colectivul
Ce-au vrut tehnicienii
Ce-a legat

N-o să credeți ce valori mi-au legat
N-o să creadă nimeni

A trebuit să mint un pic
N-a intrat deloc în laborator

Era directorul secției de cercetări
Am nevoie neapărat de altă subvenție

Traducere: ION DORU BRANA

DOUĂ ORIENTĂRI

ÎN ANTICIPIA ROMÂNEASCĂ ACTUALĂ

ORNEL ROBU

SE POATE afirma că, în actualul său stadiu de evoluție, științifico-ficțiunea românească și-a configurat – în ultimele două decenii, mai ales – câteva caractere specifice dintre care, sub raportul delimitărilor și opțiunilor liminare, în prim plan se impun optimismul lucid și crezul umanist, iar sub raportul expresiei – lirismul, excelența stilistică, humorul. Lucrurile stau astfel, fie că sînt privite din interior, fie ca sînt privite din exterior, și, dacă vom confrunta opiniile exprimate în presa noastră de-a lungul anilor cu opiniile (mult-puține cîte și-au trimis înapoi ecoul) exprimate în presa franceză cu ocazia apariției la Bruxelles, în Bibliothèque Marabout, a antologiei *Les meilleurs histoires de science-fiction roumaine* (1975), alcătuită de Vladimir Colin și prefată de Ion Hobana, vom constata o convergență edificatoare în acest sens:

Micile povestiri reunite de Vladimir Colin, autorul volumelor *Les Dens de Chronos* (Laffont) și *Le pentagramme* (Marabout) adevăresc, în ce le privește, o fantezie debordantă, mustesc de un haz năstrușnic, oniric, duos. Ele sînt tipice pentru science-fiction-ul din Est care, spre deosebire de cel *made in U.S.A.*, ne oferă o viziune optimistă și „constructivă” a viitorului.

„Nu este vorba de a vedea viața în roz, afirmă Ion Hobana în prezentarea pe care o face antologiei, nu este vorba de a crede într-un viitor de perpetuă sărbătoare, ci de convingerea, că, prin eforturile sale, prin suferințele sale, prin sacrificiile sale chiar, umanitatea va putea găsi calea fericirii.” Prin raportarea la anti-utopiile anglo-saxone putem fi tentați uneori să stigmatizăm schematicismul acestor viziuni puțin cam prea optimiste, dar apocalipsele, viziunile sistematice sumbre și lipsite de orice speranță ale autorilor din Vest, sînt oare mai puțin schematice?

«Ziua de mîine care-și ivește geana în științifico-ficțiunea românească este, în orice caz, scăpătoare de humor.» (*Le Figaro*, 6-7 septembrie 1975).

Structural sau doar programatic, optimismul diferențiază așadar pe autorii români de viziunea ca-

tastrofică, sumbră, apocaliptică, ce nu scutește science-fiction-ul occidental de propriile-i clișee, dogme și tezisme; fiind însă un optimism lucid, nu mai eludează, ca prin anii '50, momentele negative ale dialecticii, situație din care structurarea conflictuală a epicului nu are decît de cîștigat; **happy end**-ul nu mai este acum obligatoriu, atunci cînd totuși apare, fiind de obicei funcțional, legitimat de prospețimea unei imaginații genuine, înclinată congenital înspre viziuni feerice ori jovial-ironice, mai rar terifiante ori mizantropic-sarcastice.

Cheia de boltă a acestei concepții rezidă în credința funciară că „omul este măsura tuturor lucrurilor”, chiar și a celor care nu există, ori există doar ca virtualitate latentă.

Numitorul comun odată identificat, odată recunoscut, în prim plan trece însă imediat chestiunea identificării criteriilor de diferențiere, a acelor atribute specifice care conferă operei și scriitorului fizionomie proprie, irepetabilă, într-un cuvînt aceea **unicitate** fără de care nici în artă – nici în **science fiction** nu există derogare de la această implacabilă lege estetică – nu există identitate proprie, nu există ființare. Grila teoretică necesară efectuării acestei operațiuni critice poate fi dedusă din chiar corpul și corpusul operelor luate în discuție. Între predispoziția spre epic, spre conflictual și cea spre liric, spre feeric; între problematizarea în registru grav și parodia în registru ludic; între „naturalizarea” S.F. a unor motive clasice sau indigene și dezvoltarea creatoare, originală a motivelor S.F. standard; între **experiența realului** efectiv, concret și **imaginația realului** latent, virtual, între **mimesis** și **phantasia** – înzestrări congenere, complementare, reciproc condiționate și, dacă nu necesare toate simultan, legitim disponibile toate, în limitele funcționalității și afinității, pentru scriitorul de **science fiction** –, se configurează un cîmp de posibilități destul de vast spre a cuprinde, subsumativ dar și disociativ, întreaga diversitate de soluții și modalități literare pe care le cunoaște azi științifico-ficțiunea românească.

Să ne oprim, în limita spațiului aici disponibil,

doar la două „cazuri” dintre mai multe ce-ar putea fi invocate în sprijinul afirmațiilor de mai sus.

Un abundent debit imaginativ probase **Vladimir Colin** încă în anii '50, ca autor de basme - singurele, de altfel, care mai rezistă azi dintre numeroasele-i scrieri din acei ani. O ironică metamorfoză a vrut ca în gogoșa celei mai ortodoxe și mai stereotipe grafomanii proletcultiste, din anii '50, să germineze, inextricabil, crisalida celei mai minifice și mai eflorescente imaginații „științifico-fantastice” din cîte cunoaște, la ora de față, literatura română. Este, în ultimă instanță, o dovadă de inteligență artistică și de autenticitate a fibrei scriitoricești faptul de a fi știut să-și păstreze nealterată, în condițiile binecunoscute, capacitatea imaginativă și speculativă pe care, în deceniile următoare, și-o va deversa, fructificînd-o din plin, mai ales în **science fiction**.

Astfel apărea, în 1964, deschizînd calea care avea să se dovedească cea mai proprie înzestrării native a scriitorului - înzestrare ce constă, în esență, cum spuneam, într-un abundent debit imaginativ -, primul roman S.F. al lui Vladimir Colin, **A zecea lume**, unde o prolifică imaginație a concretului virtual popula ipotetica planetă Thule (a zecea, „Ultima” din sistemul solar) cu o luxuriantă și multicolor-onirică lume fictivă, generată din nimic dar palpitînd de poezie, de fascinație lirică și de savoare plastică. Nedezbinată însă prin conflict, slab structurată pe care, această mirifică lume nou-născută rămînea totuși inertă, statică: superbe carnații feerice care nu-și puteau suporta propria greutate, nesuținute de un schelet conflictual, epic.

Spre elaborarea de antidoturi și soluții la această insuficiență se va fi îndreptat în ani următori travaliul artistic al scriitorului, din moment ce, peste aproape un deceniu, el va da cea mai bună piesă de **science fantasy** din literatura română: mini-romanul **Divertiment pentru vrăjitoare**, distins la apariție, în 1972, cu Premiul Asociației Scriitorilor din București, dimpreună cu volumul **Capcanele timpului** în care era încorporat și al cărui spațiu îl ocupa aproape în întregime (163 de pagini din 212).

Avem, de data aceasta, o rezistentă dramă epică, țesută, prin ingenioase variații și modulații ale motivului călătoriei în timp și ale cronoplastiei aferente: pornind de la pretextul unei misiuni de salvare trimise din viitor în căutarea unei nave spațio-temporale naufragiată undeva în spațiu și în timp, ceea ce rezultă este o structură circulară, mulată pe un timp el însuși circular, în care trecut, prezent și viitor se intervertesc la nesfîrșit într-un amețitor carusel, într-un halucinant cadrl al personajelor cu dublurile lor identice. Nu acest schelet impresionează însă, ci palpitul viu al țesuturilor care-l învelesc. Aceeași luxuriantă și debordantă imaginație a realului potențial dă trup și consistență unor himerice „lumi” fictive, care de care mai stranie și mai mirifică - universuri integrale, organizate coerent fiecare după o riguroasă logică

interioară, fie aceasta și non-mimetică, universuri însă virtuale, iluzorii, perisabile, pe care „Puterea” vrăjitoarească a unui memorabil personaj feminin, Mela, le scoate instantaneu, prin simpla închidere a pleoapelor, din rezerva ineputabilă a încreștului: abis în care toate vor recădea pînă la urmă, rînd pe rînd, trimise înapoi în neființă de clipirea unei alte, indefinibile, pleoape, rămînînd însă inefabil suspendate în ambivalența ambiguă a ficțiunii.

Este aici implicat, în această nesecată proliferare și în această indestructibilă precaritate a imaginării, un sens de metaficțiune mai complex și mai subtil decît cel declarat „pe față” în text, unde apelul unei viitorimi atotputernice tehnologic la aparent neajutorată „Putere” plasmuitoare a unei prigonite vrăjitoare transilvane din secolul al XVII-lea (aceasta fiind identitatea „de bază” a numitei Mela) vrea să pledeze pentru ideea de bun simț că „nici tehnica, prin urmare, nu întrece posibilitățile creierului omenesc, ale unui simplu individ” Oricîtă subtilitate speculativă ar putea stimula ca metaficțiune, ca subtext, **Divertiment pentru vrăjitoare** rămîne însă un roman încîntător în primul rînd prin priza directă ca ficțiune, ca text.

Un personaj memorabil, spuneam, această Mela din **Divertiment pentru vrăjitoare**, de fapt exemplarul cel mai reușit dintr-o întreagă serie, dintr-o veritabilă „rasă” de femei - enigmatice, vaporeose, mai mult tăcute, scăldate diafan în farmecul și misterul feminității, nimbate de o vagă sugestie tragică ori melancolică - la care Vladimir Colin revine în repetate rînduri, pentru a încerca mereu alte versiuni. Dintr-o speță înrudită cu Mela este Or-alda, vestală „gerlă” de pe Venus, care, în mini-romanul **Babel** (1978) reușește, printr-o quasi-vrăjitoarească „știință alba”, să contracareze halucinațiile malefice provocate și dirijate de un tipic „savant infernal”, Scat Mor, salvîndu-se astfel împreună cu camarazii-i de peripeții pe terifianta dar fictiva planetă penitenciară Babel: Idomar av Olg su Saro, asasin profesionist de pe Marte, membru în „Nobila Ghildă a Asasinilor”, Ralt Moga, poet de pe Terra, căruia Or-alda îi redă, grație „științei” sale, pe Arla - iubita moartă. Caruselul personajelor și al ipostazelor lor temporale este la fel de amețitor ca în **Divertiment pentru vrăjitoare**, la fel de opulentă și de debordantă rămîne imaginația concretului virtual care conferă halucinațiilor consistență de universuri palpabile, nu rămîne mai prejos nici agilitatea combinativă și speculativă a scriitorului, care jonglează cum îi place cu liniile de așteptare ale cititorului, derutîndu-le și întorcîndu-le pe dos dintr-o simplă atingere de baghetă.

Mina sigură a profesiei scriitorului de înaltă clasă care este la ora de față Vladimir Colin și pune înconfundabil amprenta pe tot ce scrie, inclusiv pe aceasta excelentă piesă de **science fantasy** care este **Babel** (excelență adeverită printr-o recentă (1982) traducere apărută în Franța, iar mai înainte prin două premii, unul autohton și altul interna-

țional: Premiul Asociației Scriitorilor din București pe 1978 și premiul „Europa” pentru cel mai bun roman, obținut în mai 1980 la cel de al V-lea EUROCON, desfășurat la Stresa, în Italia) și căreia rămânem totuși să-i preferăm ceva mai vechiul și mai genuinul **Divertiment pentru vrăjitoare**.

În deceniul anterior apariției acestor două mini-romane de **science fantasy**, Vladimir Colin se ilustrase mai ales în „genul scurt” S.F., prin povestirile din volumul **Viitorul al doilea** (1966), re-luate în sumarul (sporit) al volumului **Dinții lui Cronos** (1975), - texte de referință obligatorie, multe din ele antologice, texte care au marcat repere importante în acțiunea mai generală la noi, de elaborare „literară” a motivelor S.F. consacrate și de sincronizare a științificității românești cu pulsul **science fiction-ului** mondial. Texte care-și află, și ele, suportul ultim și atut-ul forte în același abundent debit imaginativ care am văzut că este „măduva” înzestrării native a scriitorului.

O genuină petulanță imaginativă și speculativă ca instrument al unei remodelări personale, creatoare, a „motivelor” rămâne primul atut al scriitorului și atunci când pășește pe teritoriul fantasticului „propriu-zis” cu romanul **Pentagrama** (1967) și cu povestirile fantastice din volumul **Un pește invizibil** (1970). Aceeași înzestrare nativă se materializează - de fiecare dată specific - și atunci când el inventează **ex nihilo**, fabulind liber „pe cont propriu”, mitologia apocrifă din **Legendele țării lui Vam** (1961), și atunci când fabulind cu restricții „pe teme date”, parafrazază ingenios motive celebre, precum în alegoria biblică din **Pentagrama**, ori în alegoria mitologică din **Grifonul lui Ulise** (1976), de asemenea în stilizarea mitică a legendei lui Negru-Vodă din **Timp cu călăreț și corb** (1979).

Cu rezultate fatalmente variabile dar nu o dată memorabile, Vladimir Colin își propune, de fiecare dată, „demersul specific al literaturii, în care aceasta nu poate fi suplinută: explorarea conștiinței inconștientului în vederea configurării unor fabule esențiale, definitorii pentru condiția umană” - după cum însuși declara, cu ocazia unei anchete literare (v. „Dicționar literar autobiografic”, în **Convorbiri literare**, nr. 9/1973).

Dacă forța prozatorului „realist” se vedește în capacitatea de insolitare a realului, creatorul de lumi insolite care este prin definiție scriitorul de **science fiction** și-o poate manifesta pe a sa fie prin desfercarea debitului imaginativ, copleșitor prin sine când e debordant (cazul lui Vladimir Colin, discutat mai sus), fie - invers - printr-un strict control, printr-o discretizare a insolitului în semioturi și ambiguități rezultate din ricoșeuri cu realul curent, mizând deci pe efecte mai subtile de nuanță, de estompare sau contrast.

Intruiziunea insolitului în cotidian, respinsă ori resorbită prin coeziunea intrinsecă a realului constituit ca atare, își găsește o expresie artistică majoră în povestirile și nuvelele lui **Mircea Opriță**, mai ales în cele din ultimul său volum, **Semnul li-cornului** (1980), care confirmă o înclinație nativă manifestă în acest sens încă din debut (vol. **Întil-nire cu meduza**, 1966; o curiozitate: în 1972, ce-lebrul Arthur C. Clarke, care nici măcar nu poate fi suspectat că ar ști românește, avea să obțină

Premiul Nebula cu o nuvelă intitulată literalmente identic: **A Meeting with Medusa**) și cultivată consecvent, pînă la configurarea unei formule proprii de **science fiction**, pe parcursul volumelor ce vor urma: **Noaptea memoriei** (1973, Premiul Uniunii Scriitorilor), **Adevărul despre himere** (1976), **Figurine de ceară** (1978). Povestirea care dădea titlul acestui volum (apărută însă anterior în **Noaptea memoriei** și distinsă cu premiul I la cel de al III-lea Concurs național de literatură științifi-co-fantastică din 1973, de către un juriu format din Ion Hobana, Ovid S. Crohmălniceanu, Gabriel Dimisianu, Silvan Iosifescu și Adrian Rogoz) poate fi citită ca o metafigiune, ca o veritabilă **ars poeti-ca** în registru S.F., de natură a oferi „cheia de lec-tură” pentru restul prozelor S.F. ale autorului.

Din fibra, superbia și impunitatea unei aberante „geneze”, accesibile furiei „demiurgice” a unei imaginații fără frînă doar în perimetrul convențiilor S.F. (un cosmonaut debarcat pe o planetă pustie, Bactriana, dar înzestrată, asemenea celebrului **Solaris** al lui Stanislaw Lem, cu misterioase și nelimitate resurse mimetice, prin declanșarea cărora noul „ucenic vrăjitor” constată că „e ușor să cazi în demența creației, când vezi cum primele forme și, mai ales, primele forme vii îți apar de sub mînă”), - **Figurine de ceară** reușite să degajeze un frison de oroare și de alarmă, un cutremur al ființei finite în atingere cu infinitul, simțit acesta ca o stihie ce amenință ființa în înșeși temeliile și tipa-rele ei constituite, relativ stabile, „așezate”. Nu „un univers artificial și neverificat în timp” va des-fășura, așadar, proza lui Mircea Opriță, ci tot un univers „al nostru”, „real”, solid și coerent articu-lat, sedimentat în timp chiar dacă „anticipat” el în-suși, - agregare prin ale cărei intersticii motivul S.F., introdus discret, insidios, cu măsură și pre-cauție, cu perfecte alibiuri, deghizări și contami-nări „realiste”, reușește să se infiltreze și să dis-loce strat după strat pînă a atenta la însuși centrul vital al realului curent, cotidian, voit banal de multe ori.

Agresiune a insolitului pînă la urmă respinsă ori cel puțin neutralizată prin coeziunea realului, prin mobilizarea forțelor intrinseci de autoreglare și au-toconservare a tot ce-a apucat să existe, fie că agentul acestei agresiuni este un mutant care în-cearcă, prin fraudă, o reintegrare printre oameni (**Trambulina**), ori un „căutător de absolut” căruia descoperirea „elixirului nemuririi” îi conferă tot condiția - îngrată - a unui mutant (**Semnul li-cornului**), condiție de-a dreptul multitantă alteorii (**Poveste de dragoste**): fie că e vorba de andro-izi (**O șansă pentru fiecare**, **Variante pentru Daniel**, **Androidul și prințesa**), de monștri cos-mici (**O floare pentru căpitan**) ori de inteligențe exobiologice („elfii” din **Pregătind invazia**, „sprali” din **Transferatul**, „borealii” din **Sens inter-zis**); fie că apar călători temporali perfect utilizați pentru cronoplastie (**Noaptea pragurilor**, **Jude-cătorii**, **Ucronia de la Tapae**), ori numai naufragiați temporali abia asigurându-și supraviețuirea (**O falie în timp**), ascunzîndu-și, suspicioși și parcă hăituiți, adevărata identitate, pentru a putea tra-versa clandestin textura strîns țesută a „lunii

noastre cea de toate zilele" (**Așteaptă vremea ta**); fie că agentul intruziunii insolite ia chip de robot umanoid (**Cursa**), ori se mulțumește cu omniscentia refulată a super-calculatorului electronic (**Arabella, Portret din linii și puncte, Plinul și golul**) ș.a.m.d.

Eterna discordie dintre ceea ce **este** și ceea ce **ar putea fi** - cu derutante intervertiri de termeni și alunecări dintr-o tabără într-alta - constituie așadar supratema unificatoare a unui virtual roman S.F., pe care Mircea Oprea preferă să-l modeleze însă în tiparele și formele „genului scurt”.

Se poate lesne observa cum „prozele scurte” ale autorului - embrionar încă din volumele anterioare, dar mai clar vizibil abia în ultimul, **Semnul licornului** (1980) - prefigurează virtual un astfel de roman, printr-un sens de convergență rezultat subsecvent din soluționarea unitară a tensiunii real-imaginar, din abordarea, extensivă, a mai tuturor motivelor S.F. consacrate și, concomitent, din elaborarea lor **literară**, intensivă, într-o manieră originală, personală, dar în același timp fidelă spiritului lor original - ceea ce conferă integrării S.F.-ului în literatură o organicitate de substanță, nu doar una de stil. Piese cum sînt - în vol. **Semnul licornului** - **Trambulina, O floare pentru căpitan, Melancolie veac XXI, Arcul galactic** și chiar **Transferatul** ori **Sens interzis**, la care s-ar putea adăuga, din vol. **Noaptea memoriei**, piese ca **Puntea, În capcană, Federico, Colonia Solange, Încotro, Leonida?**, precum și altele, din alte volume, - prezintă această conformație de părți deocamdată disjuncte ale unui prezumabil întreg: „insule”, de sine stătătoare fiecare, dar crescute toate dintr-o aceeași „placă tectonică”, a cărei dinamică subterană le-ar putea comasa, într-o zi, racordindu-le pe coordonatele unui „continuu”, ale unui roman S.F. pe tema „călătoriei spațiale” ori, eventual, să zicem, a „vieții cotidiene pe o platformă cosmică”.

Nu acestea exprimă, totuși, cel mai decantat formula de **science fiction** proprie lui Mircea Oprea și care-i poartă de pe acum amprenta, formula descrisă mai sus, ci povestiri cum sînt **Așteaptă vremea ta** și cea care dă titlul volumului - **Semnul licornului** -, veritabile piese de rezistență ale științificiunii românești postbelice, putînd figura, alături de **Figurine de ceară**, în orice antologie a „genului”, putînd figura chiar, fără nici o specificare concesivă a genului, în orice antologie a nuvelei românești. Pentru că, într-un **science fiction** de asemenea factură, imaginația realului virtualmente latent își dezvăluie mai „la vedere” viguroasele rădăcini care-o țin ancorată într-o solidă și acută experiență a realului efectiv, concret, de care, în ultimă instanță, nu se poate lipsi. Densitate a percepției și reprezentării concretului care se simte imediat, chiar și în cele mai naturifuge fantasmagorii ale științificiunii, cu atît mai mult într-un caz de felul celui discutat aici, așa încît o „surpriză” precum aceea furnizată în 1976 de Mircea Oprea, cînd îi apărea excelentul roman „realist” **Pasărea de lut** - căruia critica i-a rămas atunci datoră -, nu era decît în aparență o surpriză: într-un plan mai inaparent, al resorturilor in-

trinseci creației, ea răspundea de fapt unei ordini firești a lucrurilor. Pentru că firesc este ca un prozator de vocație să fie înzestrat cu o puternică „vină” a realului, indiferent de formele și convențiile de gen în care această înzestrare se materializează.

Ultimele două decenii au adus așadar literaturii științifico-fantastice românești vîrsta deplinei maturizări artistice și satisfacția unei plenitudini valorice materializate în cîteva opere gata să primească proba timpului. Căci existența unui gen literar nu se negociază discursiv ci, mai întîi, se afirmă prin creație, prin opere. Deceniile din urmă i-au mai adus însă științificiunii românești - condiție **sine qua non** a menționei maturizării - și aceea conștiința de sine fără de care recunoașterea identității și statutului propriu ca gen rămîne la discreția - binevoitoare dar de cele mai multe ori neînțelegătoare - a unor instanțe critice și a unei jurisdicții estetice „străine” genului, a căror inoperanță condescendentă mai este, pe deasupra, și sporadică, de pură conveniență sau de impură conjunctură. Conștiința de sine ce se cristalizează numai prin asumarea propriei tradiții, în cazul anticipației românești - a unei duble tradiții, cum spuneam cu o altă ocazie, a unei „duble subordonări”. Văzută în conexiunile-i de ansamblu, științificiunea românească actuală se definește, indiscutabil, prin această „dublă subordonare” pe care i-o impun, pe de-o parte, apartenența inalienabilă la o literatură națională, cu o tradiție istoric constituită, iar pe de altă parte, apartenența la fel de coercitivă la un „gen” cu un specific ireductibil și cu o dinamică internațională relativ autonomă, în curs de istoricizare și aceasta, de sedimentare într-o tradiție constituită. „Sisteme de referință” supraordonate și interferente, aceste două planuri converg spre edificarea, de două ori specifică, a unui **science fiction** românesc.

Astfel se prezintă, pentru scriitorul român de anticipație, „genul proxim” față de care are a-și afirma propria „diferență specifică”, propria modalitate literară distinctă, propria unicitate.

DANUT UNGUREANU: „HIPERCIVILIZAȚIE”

CRISTIAN
CĂLUGĂRUL
ITALIAN

UTOPIE CLASICĂ UTOPIE MODERNĂ

CRISTIAN
CĂLUGĂRUL
ITALIAN

DINTRE scrierile în a căror substanță fertilă tre-
buie căutate rădăcinile îndepărtate ale utopiei
wellsiene nu vor lipsi **Cetatea Soarelui, Noua
Atlantidă** și, în primul rând, **Utopia** lui Thomas
Morus, cea care în plină Renaștere reia de fapt
tradiția utopică, dînd locului și genului un nume
potrivit și inspirînd direct, ori măcar influențînd,
din 1516 încoace, un mare număr de lucrări ulte-
rioare. Raportarea la **Utopia** devine, așadar, obli-
gatorie în cazul oricărei noi tentative de abordare
a domeniului. Evident, Morus nu va fi copiat de
utopiști de mai tîrziu și cu atât mai puțin de Wells,
care, din perspectiva secolului al XX-lea, are for-
mată într-o mai mare măsură decît la autorii mai
vechi concepția originalității indispensabile în crea-
ția artistică și de idei. Dar cartea lui Morus rămîne
o piatră de hotar importantă, vizibilă de oriunde,
monument sobru investit de memoria posterității
cu calitatea de reper în funcție de care se mă-
soară eforturi ulterioare și se stabilesc obiective
noi în construcția utopică. Pe urmele altora, Wells
găsește în **Utopia** clasică schema narativă a genului,
autorul întîlnește într-un anume călător - personaj
în genere abstract ca un număr matematic, dar
util ca partener convențional de dialog - martorul
utopic prin relatarea căruia se pătrunde spre lu-
mea ascunsă, spre o societate înțelept organizată
și ofensă drept model decăzutei lumi contempo-
rane. Tot acolo apar elemente compoziționale ca-
racteristice modelului utopic general: spațiul închis
(insula izolată, prezentă și la Francis Bacon, ceta-
tea pierdută în adîncurile junglei ceyloneze, la
Campanella), structurile urbane geometrizate
(orașe pătrate, cu largi străzi rectilinii, în **Utopia**,
reproducînd într-o serie întreagă de replici exaspe-
rant de uniforme tiparul de fagure simplificat al ca-

pitalei Amauroton; șapte incinte circulare în **Ceta-
tea Soarelui**, după numărul planetelor cunoscute
astronomilor contemporani, cu călugărul italian, și
avînd în centru templul simbolic al astrului tutelar;
în sfîrșit, o mulțime de alte exemple posibile, din
categoria celor care îl fac pe Pierre Versins să iro-
nizeze întemeiat „la manie régulatrice des utopies”),
apoi structurile sociale noi, rigide și ele, do-
minate strict de gerontocrația patriarhală la Mo-
rus, de teocrați și astrologi la Campanella, de o ie-
rarhie sacerdotală la Bacon. Inevitabilele variații
din nomenclatura utopiei nu schimbă totuși prea
mult schema de ansamblu a stupului utopic și nici
nu fereșc spiritul de teroare paralizantă pe care
l-o produce astăzi perspectiva canalizării energilor
speciei umane în direcția unor specializări extreme
și a unor subordonări mecanice rivalizînd cu cele
din lumea apiculturii și entomologiei. Autorul de
utopie modernă va fi nevoit, deci, să ia în conside-
rație aceste repere compoziționale și să-și fixeze
în raport cu ele o politică proprie. A le repeta, sau
chiar a le prelungi existența sub travestiul unor
elemente noi, însă produse în același spirit, ori
dimpotrivă, a le abandona în schimbul altora deo-
sebite radical, fără a trăda totuși specificul genului
utopic - aceasta este problema cu care se con-
fruntă, la nivel formal, utopistul modern. În princi-
piu, răspunsul implică fie acceptarea modelelor cla-
sice, fie eliberarea de tirania lor. Wells alege fără
nici o ezitare soluția din urmă.

De la clasici, utopistul modern învață să elabo-
reze la rîndul său o doctrină, să urmărească meti-
culos un larg sir de probleme de interes general
uman și social, inacceptabil configurate în tabloul
de valori al realității și care își cer, prin urmare, so-
luționarea ideală în singurul sens admis de re-

gula jocului: comunismul utopic. Structura populației, clasele, bunurile devenite comune, munca obligatorie, odihna legiferată, familia, relațiile din colectivitate, legăturile cu societatea de altă calitate morală din exteriorul Utopiei, economia năzuind spre un regim al echilibrului și stabilității, știința care își caută și ea un loc sub cerul utopic, libertatea și, bineînțeles, interdicțiile formulate de sistem în scopul protejării trăsăturilor sale ideale – toate aceste lucruri spinoase și în buna măsură indigeste emit cîntece de sirenă cărora nici un utopist n-ar fi capabil să le reziste. Utopiile mai vechi sînt în primul rînd construcții ideologice: corpul scrierii progresează prin acumularea treptată a răspunsurilor oferite unor chestiuni de felul celor de mai sus. Nici utopistul modern nu va evita provocarea descoperită pe teren ideologic. Dacă problemele la care se simte el îndemnat să caute răspunsuri arată destul de schimbate fața de cele ce constituiau obsesia clasicilor, provocarea e în esență aceeași. Cu ambițiile secrete ale ultimului intrat în arenă, exploratorul întîrziat al domeniului își va propune să construiască, prin propriile sale soluții și intuiții, o doctrină utopică mai complexă, mai elaborată decît a înaintașilor.

Tot de la clasici, utopistul modern mai învață o tehnică a compoziției detaliate, a ilustrării ideii prin amănuntul semnificativ. El deprinde o anume regie a faptelor cerute de nevoia de a întrupa temeinic „locul de nicaieri” într-o imagine substanțială, procesul utopic fiind făcut să rivalizeze în consistența ficțiunii lui cu un spațiu geografic și cultural neinventat. Este motivul pentru care, de pildă, Utopia își nascocesc o istorie: insula lui Morus și-o caută pînă prin anul 215 î.e.n., scufundîndu-și-o într-o mitologie apocrifă cu regi întemeietori și civilizatori, precum legendarul Utopus, primul ei cetățean ilustru în ordine cronologică. Bacon îi stabilește în Noua Atlantidă pe urmașii unuia din cele zece triburi pierdute ale lui Israel, oferindu-le astfel o patrie miraculos tehnicită, dar încorsetată în propriile ei legi restrictive mai teribil decît un lagăr de concentrare. Detalii precise, disprețuind echivocul oricărei descrieri neglijente și evitînd cu prudență confuzia, se întretes spre a alcatui apoi fața „actuală” a Utopiei. Insula ni se prezintă în complicatele ei relații interne și în cele externe, angajate cu cîțiva vecini fabuloși (achorien, macarieni, anemolieni, zapoleți), ale căror exemple de bună sau rea guvernare, manevrate cu abilitate didactică, servesc autorului la dezvoltarea și argumentarea propriilor sale idei despre statul perfect. Campanella produce o amănunțită, chiar sofisticată schema de organizare socială, în care suveranul și preotul-metafizician se sprijină pe elegantul trepid al unui triumvirat simbolic: Pon (Puterea), Sin (Înțelepciunea) și Mor (Iubirea), înalți demnitari cocoțați la rîndul lor pe umerii altor magistrați ai abstracțiunilor personificate, purtînd fiecare numele virtuții din care par să se fi născut asemeni Venerei din puritatea, mai presus de orice discuție, a spumei marii. Francis Bacon nu-și drămuiește nici el cuvintele cînd descrie prodigioasele invenții ale acelei „academii științifice” pe care Swift o va parodia ulterior, pulve-

rizînd-o sub presiunea satirei sale necruțătoare, în episodul Lagado din cea de-a treia călătorie a lui Gulliver. Detaliul materializează lumea utopica în tot ce are ea mai semnificativ și, în limitele convenționale ale genului, o face acceptabilă ca prezență ficțională. Morus, spre a-și admite acea adevărată sfidare a verosimilului, ideea unui infinit dispreț al utopienilor pentru aur, introduce în text anecdota cu delegația din Anemolia care s-ar fi acoperit de ridicol tocmai prin etalarea cu pompă, în cel mai autentic spirit contemporan autorului, a obiectelor ce podoabă lucrate în metalul dizgrațiat. Din mentalități divergente și din necunoaște rea obiceiurilor locului se naște o scenă amuzantă în ciuda caracterului său moralizator. Inclusiv în cronică unui stat pe de-a-ntregul inventat, anecdota dă culoare utopiei și înviează pagina amenințată de tonul prea sec al tratatului.

De la Morus, așadar, utopistul modern ar mai putea învăța o lecție a umorului, prezent în paginile Utopiei nu numai ca un dat al talentului autorului ei, ci și din înțelepciunea acestuia de a-și considera sistemul elaborat un sistem pur ideal, nicidecum unul cu valoare practică. E adevărat însă că, dintre toți utopiștii, Morus „era cel mai cu picioarele pe pămînt”, cum observa undeva Jacques van Herp, învățățul renesanțist nefăcîndu-se deci vinovat de pierderea ulterioară a unui sens umoristic ce constrîngea utopia să nu treacă, printr-o excesivă luare în serios, dincolo de limita unde începe domeniul ridicolului. Vinovați vor fi, pe bună dreptate, cei care „își visau societățile și le construiau pentru niște oameni ideali, lipsiți de pasiuni, docili, puri sufletește, gravi, devotați statului și așa mai departe”. Experiența lui H.G. Wells ne obligă să recunoaștem că și utopistul modern mai are de trudit pentru recuperarea umorului: în paginile dedicate utopiei sale teziste, Wells, care nu e niciodată un funcționar al ideilor, își ia totuși foarte în serios sarcina de constructor al societății ideale; pe aceasta din urmă o gîndește cu meticulozitate de sociolog și o organizează pe hîrtie cu o energie de conducător politic refulat, mișcîndu-se într-o lume inventată cu sentimentul – ușor amuzant pentru privitorul din afara – ca acționează într-una reală. O asemenea poziție proprie față de obiectul investigațiilor utopice dovedește prea puțin umor, așa ca acesta, la Wells, trebuie căutat în cu totul altă parte. Utopistul modern calcă, deci, și el pe urmele continuatorilor lui Morus, oricît le-ar evita cu cea mai mare grijă. În momentele lui de optimism profetic e convins că opera utopică trebuie neapărat înfăptuită pe Pămînt și că, dacă utopiștii mai vechi n-au reușit să-și impună gîndirea în contextul social politic al vremii lor în așa fel încît utopiile să fi devenit de mult realitate, de vina ar fi nu neputința genului de a restructura lumea reală, ci lipsurile construcțiilor utopice clasice: „În comparație cu masivitatea sarcinii, cărțile acestea par într-adevăr poetice, savante și șubrede”, constată Wells, lăsînd să se înțeleagă printr-o rînduire că, reluată cu toată seriozitatea, refăcută nu în sens poetic, ei într-unul explorat cu uneltele omului de știință contemporan, opera utopică va ajunge negreșit să acționeze asupra realității în continua devenire a lumii.

În aceste acceptare a Utopiei ca realitate viitoare se afla o prima mare deosebire între modul de gîndire al utopistului clasic și al celui modern. La Morus, Campanella, Bacon și la alții alții, „Jo-

cul de nicăieri" ocupa în timp o poziție învecinată cu lumea de referință, așadar raportul realitate-utopie era unul de simultaneitate. Utopistul modern decalează termenii, îi îndepărtează în timp, încât Utopiei să-i revină perspectiva viitorului, iar lumii contemporane sarcina de-a o produce cândva. Utopia modernă se emancipează astfel de convenția unei tăcii acceptate convenții temporale. În acest sens, argumentele sînt de ordin logic și diplomatic. Pe de-o parte, simultaneitatea clasică ar fi imposibil de justificat în spațiul geografic precis cartografiat al secolului XX, iar pe de altă parte, refugiindu-se în viitor, Utopia cîștigă o tendință expansionistă inexistentă sau vag manifestată la autorii mai vechi: ea vizează acum nu doar o insulă exemplară ori un oraș magnific, ci întreg globul pămîntesc. Iată argumentația wells-iană a acestei schimbări de perspectivă:

„Scopurile unei utopii moderne nu vor fi servite decît de o planetă. Cîndva un munte, o vale sau o insulă păreau să garanteze destulă izolare spre a se păstra neatins de forțele din afară. Republica lui Platon era gata să susțină, cu armele, războaie defensive, iar Noua Atlantidă și Utopia lui Morus în teorie, precum China și Japonia prin numeroase secole de practică efectivă, s-au ținut de parte de intruși. [...] Însă întreaga tendință a gândirii moderne se împotrivesc oricărei înfăptuiri de acest fel. [...] Un stat destul de puternic ca să se mențină izolat în condițiile moderne ar fi suficient de puternic încît să conducă lumea, ar fi într-adevăr, dacă nu conducătorul activ, măcar prezent la modul pasiv în toate celelalte forme de organizare

umană, și în felul acesta responsabil pentru toate la un loc. Stat mondial, prin urmare, asta trebuie să fie.”

Cu alte cuvinte, utopia modernă se emancipează și de condiția spațială a utopiei. Ea tinde să părăsească spațiul închis, teritoriile restrînse, adevărate carcere naturale ori zidite fără nici o constrîngere de utopiștii înșiși – și să cîștige universul. Ea nu mai este rezervată florilor de seară, acelui mic grup privilegiat care părea suficient clasicilor pentru a descrie, prin comparație cu restul lumii, o anumită condiție umană socotită pilduitoare, ci cuprinde de-acum înainte omenirea în ansamblul ei. O utopie globală ar fi, în viziunea cuprinzătoare a lui H. G. Wells, leagănul unei imense familii de spirite elevate, toate convergînd spre un scop suprem comun, utilizînd un limbaj comun, fiindcă – ni se spune – nu numai gîndirea momentului va oglindi o singură fază a evoluției societății, vîndu-și astfel caracterul unitar, ci și limba Utopiei „va fi, fără îndoială, una și indivizibilă [...], o limbă vie, un însuflețit sistem de imperfecțiuni, în care fiecare individ va produce modificări infinitesimale”; e aici imaginea unui univers care, odată uniformizat în tiparul utopic, se mișcă totuși în sensul progresului, încet și uniform, cu toate elementele componente deodată.

Aducînd în discuție factorul schimbării, Wells anulează de data aceasta o condiție internă, un regim de funcționalitate al utopiei. Genul se atacă în însăși intimitatea lui, în orgoliul de a fi expresia unei lumi statice, fixate în cadrul rigid al unui fericit prezent etern, așa cum strălucirea rece a diamantului rămîne prizoniera monturii care o pune în valoare. Clasicii năzuiau să exprime idealul într-o imagine inalterabilă, deoarece utopia lor conținea, ca un fapt împlinit, ideea de fericire umană. Idealul, odată atins, trebuia ferit de suspiciunea imperfecțiunii, de tot ce i-ar fi pus la îndoială calitatea de lucru ultim, imposibil de depășit ca desăvîrșire și, în consecință, inutil a mai fi schimbat. Trădîndu-și și mai ales recunoscîndu-și slăbiciunile, imaginea construită de utopist cu mîgală sirguincioasă s-ar fi anulat singură, ar fi făcut, așadar, loc alteia, situată într-o ordine a lucrurilor mai aproape de perfecțiunea căutată. Autorul clasic nu putea concepe o societate umană **ideală și aflată în același timp în mișcare**, pentru că mișcarea presupune o evoluție încă neîmplinită. Ea permite cel mult o apropiere continuă de ideal – acesta din urmă văzut în situația de intangibilitate deplină a infinitului matematic, spre care se tinde numai, și atît. Pe planul expresiei, tehnicile statice ale picturii le erau clasicilor oricum mai apropiate decît cele cinematografice, încă neinventate. Rezultatul este consemnat cu ochi critic de către analistul modern al utopiilor mai vechi: „Descoperi o generație sănătoasă și desăvîrșită folosind roadele pămîntului într-o atmosferă de virtute și fericire, spre a fi urmată de alte generații virtuoză, fericite și cu totul asemănătoare, pînă se vor plictisi zeii. Baraje invincibile zăgăzuiau schimbarea și dezvoltarea, pentru vecie.” O asemenea deficiență n-ar putea fi înlăturată decît dînd structurii funcționalitate. Utopia modernă își impune, deci, să fie o

utopie cinematică, însușindu-și - cel puțin în teorie - o trăsătură cu adevărat revoluționară, care o scoate din lungul șir al construcțiilor utopice prăbușite, încă de la naștere, în stagnare.

Cînd admite imperfecțiunea în lumea ideală, H. G. Wells acceptă riscul unei contradicții pe care autorii clasici o eliminau simplu și invariabil prin corelarea logică a noțiunilor de perfecțiune și de absolut, ambele cu aplicare la societatea utopică. Pentru utopistul modern, idealul nu este identic cu absolutul înțeles ca realitate cu valoare supremă, ultimă, de nedepășit. Stabil în funcție de repere precise, istoricește definibile, idealul își dovedește superioritatea numai în funcție de acestea, nu și în absolut. El lasă, prin urmare, loc perfecționărilor aduse în mod necesar de spiritul schimbării într-o utopie mișcată ce nu se mai vrea stadiul ultim al lucrurilor. „Ne vom contura statul într-o lume cu anofimpuri schimbătoare, cu catastrofe neașteptate, cu maladii potrivnice și fiare dușmănoase și vermină”, își declară Wells intențiile, fixînd astfel utopiei sale un cadru cît se poate de neconformist și pretinzînd, în plus, o atitudine activă față de produsul invenției: „această lume a conflictului” ce trebuie înfruntată (de personajele ei, firește) curajos, ca orice lume vie, în care mîna omului are încă destule de făcut. Cultivată interesat și justificată programatic, impresia de operă neterminată exprimă tendința utopiei moderne de a depăși prin nedeșăvîrșire rigiditatea aproape inexpressivă a pieșei clasice; de a anula, așadar, efectul supărător la care conduc pretențiile orgolioase ale unei șlefuituri perfecte. Că nedeșăvîrșirea poate spune mai mult decît ambițioasă și iluzoria desăvîrșire, aceasta este o lecție pe care utopistul modern a trebuit s-o învețe singur, spărgînd tiparele convenționale și mergînd împotriva modelelor clasice ale genului. Teoretic, pînă și utopianul primește acum dreptul să se îndoaiească de perfecțiunea Utopiei, fapt iarăși nou, de neconceput în vechile scrieri utopice, născut - dincoace - din același gest iconoclast: utopia modernă „nu e cazul să fie deloc o lume a unanimității, ea trebuie să conțină într-un grad crescut opozițiile spirituale pe care le întîlnim în lumea reală; nu trebuie să mai fie perfect explicabilă, ci tocmai harababura noastră imensă și misterioasă, cu unele din umbrele cele mai negre pierite, sub o iluminare mai puternică și sub o voință acționînd mai conștient și mai inteligent”. De unde apare destul de limpede că Wells (existul), implicat profund într-un proces de demitizare a Utopiei, intenționează s-o coboare din absolutul ei intangibil, aducînd-o mult spre noi și oferînd astfel realității o șansă de a o construi mai demnă de luat în seamă decît în cazul reprezentat de utopiile clasice.

Teoreticienii genurilor marginale ale literaturii, îndeosebi cei îndrăgostiți de lucrurile simplificate pînă la transparență și de formulările tranșante pe baza cărora domeniul se parcelează în suprafețe precis delimitate și definitiv catalogate, vor susține că de-acum înainte utopia modernă încetează să mai fie utopie și se transformă în pură anticipație. Părăsirea idealului absolut în favoarea unui accesibil ar antrena schimbarea mecanică a statutului

scrierii, întrucît se modifică nu niște simple chesiiuni de suprafață, ci unele de esență; se nivelează pînă la dispariție o falie „de ordin filosofic”, cum ar spune Jacques van Herp, stărînd asupra nuanțelor: „Anticipatorii pot să prezinte societăți oricît de perfecte, ca în orașele utopice; ele nu vor fi create însă în același spirit. Orașul anticipatorilor nu este niciodată desăvîrșit, e mereu perfectibil, e o ființă vie, o devenire perpetuă”, are deci trăsături incompatibile cu imobilitatea obligatorie în utopie. „Orice modificare nu poate decît să antreneze o ruptură în ordinea stabilită și năruirea Cetății”, adaugă criticul belgian, contrazicînd indirect opinia seclară a lui Wells, care stăruie totuși netulburat în definirea utopiei moderne ca gen de scriere diferit de utopia clasică datorită unor atribute ce par să țină mai degrabă de specia anticipației: mai întîi imperfecțiunea, apoi posibilitatea evoluției, a devenirii neîntrerupte. Evident, nici Wells nu e străin de convingerea că produce o ruptură în echilibrul stabilit al utopiei, însă ruptura aceasta nu reprezintă, pentru el, cutremurul anihilator al însăși cetății utopice, ci breșa pe unde avea să pătrundă fluxul de energie menit s-o reînsoflească după secole lungi de împietrire într-o perfecțiune aparentă.

Din păcate, utopistul modern nu este întru totul consecvent cu programul renovator pe care și-l propune. El simte și chiar argumentează în plan teoretic necesitatea imperfecțiunii, însă tentația de a prezenta Utopia în hainele ei de duminică rămîne totuși prea mare, înct imaginiile ei riscă să semene cu ilustrațiile destinate unei publicații turistice; suprafața lor de lac strălucitor este tulburată abia de unele mici fisuri introduse intenționat în cadru, dar care nu pot altera - chiar dacă și propun s-o facă - suprafața sărbătorească colorată a tabloului general. Practic, imperfecțiunea are chiar și la teoreticianul ei caracter de excepție. Dacă Wells afirmă că fericirea (pentru care se nasc) n-ar fi împărțită de toți utopienii, fantă menită să facă loc imperfecțiunii rămîne totuși prea strîmtă pentru ca rezultatul să deformeze, cum ar fi vrut scriitorul, pictura în manieră aproape clasică a Utopiei. Uneori, din vina unui scris scăpat de sub supraveghere, se întîlnesc chiar formulări cu un conținut evident regresiv față de înnoirile teoretizate în altă parte: „Utopia, unde bărbați și femei traiesc fericiti, iar legile sînt înțelepte, și unde tot ce-i încurcat și confuz în treburile omenești a fost descîlțit și îndreptat”, iată o frază care ar face cîinste oricărui utopii prăfuite, marcînd un vizibil recul de la idealul mai realist și mai practic al unei scrieri utopice moderne.

Asemenea accidente nu reduc totuși din valoarea generală a teoretizărilor lui H. G. Wells. Pe lîngă cele deja amintite, utopia neconformistă spre care aspira el repune în discuție, oportun, problema condiției umane a utopianului. Pentru autorii clasici, o asemenea chestiune nu suportă în vecinătatea ei semnele îndoii: locuitor al unei lumi perfect organizate și de o moralitate exemplară, înconjurat de lucruri hărăzite tuturor superlative lor și dînd el însuși prilejul unor elogi nerezitate, utopianul nu putea fi decît fericit în condiția lui privilegiată. Utopistul clasic migălește, asemeni unui iscusit ceasornicar al curților saxone, mici universuri de porțelan pe carcasa bogat ornamentată a vreunui orologiu fantezist; însă, înșelat de efectele unei erori de perspectivă, el ajunge să creadă că

extazul zugrăvit pe fețele figurinelor strict decorative ar fi o consecință directă a funcționării ireproșabile a pieselor măiestrit îmbinate în mecanismul interior. Trebuia să vină utopistul modern și să remarce artificialitatea stridentă a comportamentului personajului utopian în decorul și el contrăfacut. Și tot acesta trebuia să desființeze argumentat sistemul de plîghii și sforicele inspirat din teatrul marionetelor, încît, recreînd utopianul, să poată pretinde pentru el consistența umană a unui personaj verosimil, reacții psihologice normale, acțiuni firești și o mentalitate potrivită poziției sale particulare, de trăitor într-o lume mai bună. Utopia modernă atacă deschis statutul de jucărie mecanică al utopianului, constituit **de facto** în utopiile mai vechi. Din moment ce Utopia se situează, în concepția lui Wells, în fața și în calea întregii omeniri contemporane, utopianul urmează să fie, așadar, o versiune ameliorată a omului de azi,

întro lume perfecționată și ea substanțial. Cadrul material și moral al utopiilor clasice i-ar fi o colivie prea strîmtă, iar Wells are toate motivele să se îndoiască de faptul că ar exista cineva care se doarește cu adevărat cetățean în Republica rigidă a lui Platon sau în Utopia plină de virtuți a lui Thomas Morus. Ieșit dintr-un lanț de utopii insuportabile, utopianul se vede pus în situația de a-și căuta demnitatea condiției proprii, o condiție pe măsura calităților morale și a geniului care i se atribuie. Umanizarea locuitorilor devine pentru utopia modernă un deziderat tot atît de obsedant ca și umanizarea locului

În sfîrșit, utopia modernă sfidează condiția de ficțiune inoperantă a genului utopic. Utopiile clasice sînt totuși pasive, chiar dacă formulează un model de societate și critică uneori stări de lucruri reale, aflate la antipodii poziției morale a fetei insule descrise de Morus. Cîteodată ajung pînă la noi vagi mărturii despre vreo încercare himerică de a transpune utopia în realitate, cum lasă unii să se creadă despre fanaticul Campanella, internat ani în șir sub învinuirea de a fi conspirat spre a-și întemeia proiectata Cetate a Soarelui în sudul Italiei, cu ajutor turcesc. Nu se știe cît e adevăr aici și cîtă înscenare datorită Inchiziției. Dar, dincolo de orice speculații posibile, utopiile Renașterii rămîn simple istorii pilduitoare, în eficacitatea cărora adesea nici proprii lor autori nu se încumetă să creadă prea mult. Este ceea ce Wells, gîndindu-și utopia ca pe un sistem perfect realizabil, ca pe o realitate nu numai dezirabilă din punctul lui de vedere, ci și implacabilă în mersul ei orientat spre noi din viitor, refuză să admită: pentru el, utopia nu este deloc literă moartă, ea își prefigurează de pe acum existența, acțiuni clarvăzătoare o cheamă treptat la viață, la o manifestare activă. Prin schemele, prin ideile, prin soluțiile ei reluate cu insistență, printr-o misiune asumată conștient, utopia modernă devine, în mintea celui care o teoretizează, un instrument de remodelare a realității comparabil cu forțele ce acționează de milenii asupra omenirii, transformînd o. Utopistul modern se leagă în iluzia că, dacă utopiile înaintașilor s-au stins rînd pe rînd în neputință și în propriile lor aberații, utopia sa e în firea lucrurilor, lecție clară, gata să-și asume rolul de Destin

HUGO este denumirea uzuală și generalizată a ceea ce s-a numit inițial „The Science Fiction Achievement Award” (Premiul pentru creație S.F.). Numele Hugo a fost propus în semn de prețuire pentru Hugo Gernsback și a fost adoptat, ca variantă oficială a titlaturii protocolare, în 1958. Primele Hugo-uri s-au decernat în 1953; în 1954 ideea a fost abandonată, dar cu începere din 1955, premiile au fost conferite cu regularitate, în fiecare an, cu prilejul Convențiilor mondiale de S.F. (pe care americanii le numesc „World SF Conventions” sau, popular, „Worldcons”). Hugo-urile au fost de la bun început premii ale amatorilor sau ale fanilor, spre deosebire de alte distincții, ca premiile Nebula sau Jupiter, pe care le votează diferite categorii de profesioniști. Ideea însăși a instituirii unui asemenea premiu a avut-o un fan, Hal Lynch, sursa de inspirație fiind Oscar-urile din cinematografie. Trofeul propriu-zis reprezintă o rachetă în poziție verticală; primul model a fost proiectat și realizat cu mijloace artistice tot de un fan, Jack McKnight; din 1955 s-a folosit un design asemănător, conceput și standardizat de Ben Jason.

Hugo-urile se acordă în primul rând pentru creațiile din domeniul literaturii, dar și pentru alte categorii. Definiția și numărul acestor categorii s-au modificat de la an la an. În mod ocazional au fost decernate premii speciale, în afara categoriilor tradiționale. Regulamentele de atribuire a premiilor sînt stabile, și deseori remaniate, în cadrul ședințelor pregătitoare ale convențiilor. Puterea de decizie a comitetelor organizatoare în legătură cu modificarea anuală a regulamentelor a fost criticată în repetate rânduri, și pe bună dreptate, din cauza numeroaselor consecințe pe care le provoacă.

Cîștigătorii fiecărei categorii, precum și ocupanții locurilor ur-

mătoare (de obicei de la 2 pînă la 6), sînt aleși prin vot. Din 1960 participarea la scrutinul anual a fost limitată, dreptul la vot acordîndu-se numai membrilor înscrși ai proximei convenții (calitatea de membru se obține prin plata unei taxe sau a unei cotizații și nu implică participarea fizică la convenție). Premiile speciale ocazionale sînt acordate exclusiv de către membrii comitetului de organizare. Votarea Hugo-unilor are loc întotdeauna prin corespondență, înainte de deschiderea convenției.

Procedura de votare este extrem de complicată și aproape imposibil de dus la bun sfîrșit fără rularea pe calculator. Se utilizează așa-numitul sistem preferențial australian. Alegătorii folosesc buletine de vot pe care notează, în ordinea preferinței și pentru fiecare categorie în parte, opțiunile lor. Se numără toate voturile pentru locul 1, iar candidatul cu cel mai mic număr de voturi pentru acest loc este eliminat. Opțiunile pentru locul 2 de pe buletinele de vot ai căror candidați pentru locul 1 au fost eliminați devin voturi pentru locul 1 și sînt reintroduse alături de celelalte, pentru a fi numărate. Cu alte cuvinte, este posibil ca ocupantul locului 1 sa nu fie cel care a obținut la început cele mai multe voturi pentru locul 1. (Exemplu: concurența pentru locul 1 candidații A, B, C, D și E; A conduce în momentul în care este eliminat C, dar pierde, deoarece alegătorii lui D și E îl preferă pe B). Complicația producerii de votare constă în aceea că tot ce am menționat mai sus se referă nu mai la desemnarea cîștigătorului. Pentru desemnarea locului 2 se elimină cîștigătorul locului 1, opțiunile secundare de pe buletinele de vot respective devin voturi pentru primul loc și întregul proces este repetat. În acest fel, ultimul candidat eliminat înainte de a se desemna un cîștigător al locului 1 nu este în mod necesar cîștigătorul locului 2.

Pînă în 1958 nu a existat o procedură specială de desemnare a candidaturilor. În 1959, s-a adoptat sistemul votării prealabile a candidaturilor, de către toți fanii doritori să-și exprime opinia. Acest sistem a fost menținut pînă în 1963, data de la care nu au mai avut drept să voteze pentru candidaturi decît membrii convenției în prega-

PREMIILE DORU BRANA

tire care fusesera și membri ai convenției anterioare (s-a făcut excepție de la această regulă în anii 1965 și 1967).

Convențiile mondiale se țin în luna septembrie, Hugo-urile fiind atribuite pentru publicări sau activități din cursul anului calendaristic precedent, spre deosebire de premiile Nebula, care se acordă pentru aparițiile din anul premierii. Din această cauză se ivesc uneori situații aparent contradictorii, cînd un roman - de pildă, *Dune* de Frank Herbert, apărut în 1965 - are Hugo 1966 și Nebula 1965.

În cursul unor ani s-a permis să se voteze și „neacordarea” premiului (așa-zisele voturi „no award”), motiv pentru care, pe alocuri, anumite categorii nu figurează în lista Hugo-urilor. Din 1963, seriarele (sau ciclurile), cuprinzînd mai multe povestiri, și seriarele de televiziune au fost excluse din cadrul categoriilor „proză scurtă” și, respectiv, „spectacol”. Așa se face că în 1968 au candidat la premiu cinci episoade diferite ale serialului TV „Star Trek”, iar în 1962 Brian W. Aldiss a cîștigat premiul pentru proză scurtă cu serialul „Hothouse”, publicat în mai multe numere ale revistei FANTASY & SCIENCE FICTION.

Definițiile categoriilor aparținînd prozei scurte au fost și ele destul de diferite. Un regulament de data recentă definea nuvela ca avînd de la 17 500 la 40 000 de cuvinte, nuveleta, de la 7 500 la 17 500, iar povestirea, sub 7 500. Între 1955 și 1959 nu au existat decît două categorii pentru genul scurt: „nuveleta” și „povestire”. Între 1960 și 1966 acestea au fost înglobate într-o singură categorie, „proză scurtă”, soluție care a dezavantajat povestirea. Categoria „nuvelă” nu a fost introdusă decît în 1968. Între 1970 și 1972 singurele două categorii au fost „nuvelă” și „povestire”. În sfîrșit, începînd din 1973 s-au atribuit

* La redactarea acestui articol am folosit, drept sursă bibliografică principală, articolul „Hugo” din *The Science Fiction Encyclopedia*, New York, Doubleday Co., 1979; redactorii articolului de enciclopedie sînt Peter Nicholls și Colin Lester (IDB).

premiu la toate cele trei categorii ale genului scurt.

Din 1971, la categoria „spectacol”, au fost introduse și înregistrările muzicale. În 1973, categoria „revistă profesionistă” a fost preschimbată în „redactor (sau editor) profesionist”, ca o recunoaștere a importanței crescînde a antologiilor originale. (Pentru cei nefamiliarizați cu sistemul editorial american, facem precizarea că „antologiile originale” sînt volume ce reunesc texte inedite, cel mai adesea scrise de diferiți autori la cerea și conform indicațiilor celui care alcătuiește antologia; autorii de antologi sînt numiți, în terminologia americană, „redactori” sau „editori”.)

Ani de-a rîndul Hugo-unile au fost criticate, pe considerentul că niște premii votate de un grup restrîns (și autoînstituit) de fani „exclusiviști” (americani folosesc expresia „hardcore fans”) nu reflectă, neaparat, nici adevăratele valori literare, nici preferințele generale ale cititorilor de S.F., fandom-ul „exclusivist” reprezentînd, poate, mai puțin de 1% din totalul celor care citeșc în mod frecvent literatură S.F. Nu încapă îndoială ca a existat dintotdeauna o tendință de a se decerna Hugo-unile genului S.F. tradițional (în special **hard sf**) și ca s-a întîmplat relativ rar ca ele să încununeze proze experimentale; totuși, în mare, caracterul lor a fost surprinzător de eclectic. Astfel, cu toate că numeroase premii au răsplătit operele unor scriitori valoroși, dar conservatori, ca Poul Anderson, Robert A. Heinlein, Clifford D. Simak sau Larry Niven, s-au înîmnat Hugo-uri și unor „decani” ai noului val, ca Harlan Ellison, Roger Zelazny și James Tiptree Jr., precum și cîtorva opere literare de excepție, care nu se conformează deloc tiparelor clasice, cum sînt romanele **A Canticle for Leibowitz** (1959) de Walter M. Miller Jr., **Stand on Zanzi-**

bar (1968) de John Brunner și **The Dispossessed** (1974) de Ursula K. Le Guin. Nici excentricul roman al lui Fritz Leiber, **The Big Time** (1958; 1961), care a cîștigat premiul înainte de a fi publicat în volum de librărie, nu a fost o alegere tradiționalistă. Peter Nicholls și Colin Lester susțin că, deși premiul „opozitei”, Nebula, reprezintă opțiunile scriitorilor profesioniști, nu există nici o dovadă ca aceștia au ales în mod constant, în decursul anilor, opere literare de o valoare superioară celor care au primit Hugo-uri; dimpotriva, remarcă ei, o serie de critici consideră ca alegătorii Hugo-unilor s-au dovedit, în ultima instanță, judecători mai demni de încredere.

Ar mai fi de adăugat ca atît premiul Hugo cît și premiul Nebula, fiind concentrate asupra domeniului american, au, cum bine sesizează Nicholls și Lester, un caracter deosebit de șovin; sînt rare cazurile cînd aceste premii au fost decernate unor scriitori britanici. Cît des-

pre autorii care scriu în alte limbi decît engleza, aceștia nici măcar nu au fost luați vreodată în considerație.

Informații detaliate în legătură cu premiile Hugo, incluzînd diferitele modificări ale regulamentului, precum și lista completă a cîștigătorilor pînă la anul 1975, pot fi găsite în lucrarea **A History of the Hugo, Nebula and International Fantasy Awards** (O istorie a premiilor Hugo, Nebula și International Fantasy; 1970, ediție revăzută, 1976) de Donald Franson și Howard DeVore.

Antologiile **The Hugo Winners** (Cîștigătorii premiilor Hugo; 1962), **The Hugo Winners**, vol. II (1971) și **The Hugo Winners**, vol. III (1977), alcătuite și prezentate de Isaac Asimov, cuprind aproape toate prozele scurte care au cîștigat premiul Hugo pînă în 1976.

PREMIILE HUGO 1953—1982*

ROMANE

1953 Alfred Bester, **The Demolished Man** (în traducere de Mark Clifton)

1954 Mark Clifton, **Lord Dunsany They'd Rather Be Right** (în traducere de Mark Clifton)

1955 Robert A. Heinlein, **Double Star** (Dublă stea)

1956 Fritz Leiber, **The Big Time** (în traducere de Fritz Leiber)

1957 James B. Hays, **A Case of Conscience** (Un caz de conștiință)

1958 Robert A. Heinlein, **Starship Troopers** (în traducere de Robert A. Heinlein)

1959 Robert A. Heinlein, **A Canticle for Leibowitz** (în traducere de Robert A. Heinlein)

1960 Robert A. Heinlein, **Stranger in a Strange Land** (în traducere de Robert A. Heinlein)

1961 Philip K. Dick, **The Man in the High Castle** (Omul din castelul înalt)

1962 Clifford D. Simak, **Way Station** (Stația)

1963 Clifford D. Simak, **The Wanderer** (Călătorul)

1964 Frank Herbert, **Dune** (în traducere de Frank Herbert)

1965 Robert A. Heinlein, **This Immortal (Remission)** (în traducere de Robert A. Heinlein)

1966 Robert A. Heinlein, **The Moon Is a Harsh Mistress** (în traducere de Robert A. Heinlein)

1967 Philip K. Dick, **Lord of Light** (în traducere de Philip K. Dick)

1968 John Brunner, **Stand on Zanzibar** (în traducere de John Brunner)

1970 Ursula K. Le Guin, **The Left Hand of Darkness** (în traducere de Ursula K. Le Guin)

1971 Larry Niven, **Ringworld** (în traducere de Larry Niven)

1972 Philip K. Dick, **To Your Scattered Bodies Go** (în traducere de Philip K. Dick)

1973 Philip K. Dick, **The Gods Themselves** (în traducere de Philip K. Dick)

1974 Arthur C. Clarke, **Rendezvous with Rama** (în traducere de Arthur C. Clarke)

1975 Ursula K. Le Guin, **The Dispossessed** (în traducere de Ursula K. Le Guin)

1976 Philip K. Dick, **The Forever War** (în traducere de Philip K. Dick)

1977 Kate Wilhelm, **Where Late the Sweet Birds Sang** (în traducere de Kate Wilhelm)

1978 Philip K. Dick, **Gateway** (în traducere de Philip K. Dick)

1979 Vandana S. Sanyal, **Dreamsnake** (în traducere de Vandana S. Sanyal)

1980 Arthur C. Clarke, **The Foundation of Power** (în traducere de Arthur C. Clarke)

1981 Philip K. Dick, **Downward** (în traducere de Philip K. Dick)

1982 Philip K. Dick, **Tipat** (în traducere de Philip K. Dick)

KURT VONNEGUT ȘI METAROMANUL S.F.

MARKEL POP CEREȘ

ÎNTR-UN ESEU din 1972 (*The New Tradition*), care avea ambiția să definească o „nouă tradiție” narativă în literatura americană contemporană, un „nou stil” al improvizației, invenției epice debordante și autoreflecției (numit cam vag, „stilul bossa-nova”), Ronald Sukenick vorbea de posibilitatea **readaptării**, pe această cale, a ficțiunii la realitate, a literaturii la stadiul atins de civilizația materială. Romanul „erei tehnologice” nu mai putea recurge la procedeele tradiționale ale prozei „mimetice”, la tehnici narative demult com promise, el trebuia să experimenteze noi forme ale imaginației literare.

Ideea, dezvoltată și de alți reprezentanți ai ultimului „val” de prozatori americani (vezi mai ales esul lui John Barth, „Literatura epuizării mijloacelor”, 1967) nu este în fond nouă: majoritatea „revoluțiilor” poetice, mai ales cele avangardiste, și-au propus să adapteze (uneori superficial) ideologia și doctrina lor literară la conținutul și formele civilizației materiale. Începând cu simbolismul, accentul s-a mutat dinspre **artă** spre **techné**, adică spre metodă, tehnică literară, stil (acesta din urmă înțeles mai ales ca artificiu „tehnologic”, „știință” a scriiturii). Pentru Valéry, bunăoară, poezia devenea un fel de mașină programată să producă stări poetice cu ajutorul cuvintelor, un „calcul logic”, o „algebră”.

În același timp, aspirația sincronistă a artei implica și recunoașterea unui (nu întru totul real) **decălaj** între civilizația materială sau tehnică și cultura artistică, decălaj formulat apodictic de C.P. Snow sub forma cunoscutei teorii a celor **două culturi** (*The Two Cultures and the Scientific Revolution*, 1959). Nu este aici locul să analizăm argumentele romancierului și eseistului englez, multe dintre ele evident discutabile (vezi, de pildă, teză după care cultura științifică ar fi întotdeauna progresistă, prospectivă, superioară prin definiție culturii literare, orientată spre trecut și chiar retrogradă în viziunea lui C.P. Snow). În fond, majoritatea observațiilor lui C.P. Snow vizează literatura „tradiționalistă” (conservatoare atît sub raportul viziunii, cît și al tehnicilor) sau cea „modernistă” britanică (novatoare în viziune și formă, dar, paradoxal, conservatoare sub raportul ideologiei). Nu se poate însă nega faptul (C.P. Snow o face totuși) că literatura conține, cel puțin în aceeași măsură ca și știința, **viitorul** în ea: de vreme ce ea este „o critică a vieții” (M. Arnold), literatura opune evident trecutul sau prezentul viitorului, evaluînd societatea din perspectiva unui **model ideal**, anticipativ, profetic.

Literatura ultimelor două decenii a urmărit (uneori programatic) mișcarea acestui decălaj între cele „două culturi”. Dintre toate formele ei, **literatura S.F.** a contribuit poate cel mai mult la stabilirea de „punți între știință și artă, între tehnologii și poezii umanității” într-o epocă care are nevoie, mai

mult ca oricînd, de asemenea punți (Ben Bova, „The Role of Science Fiction”, în William Hammel, ed. *The Popular Arts in America*, New York, Harcourt Brace Jovanovitch Inc., 1977, p. 487). Această și pentru că, în cuvintele lui Issac Asimov, respectivul gen narativ se ocupă „de toate marile, insolubilele, torturantele probleme ale zilei de azi... cu douăzeci de ani mai repede decît alți scriitori. Se mai poate vorbi atunci de **escapism**” /în S.F./? În același timp, literatura S.F. se situează, prin cele mai bune producții ale ei, în **avangarda experimentului narativ** actual, participînd la instaurarea unor modalități noi de explorare a imaginarii, de îmbogățire a realismului tradițional (vezi, în acet sens, mărturisirea lui Doris Lessing din prefața romanului ei *Shikasta*, 1978). Așa se explică și atractivitatea genului S.F. pentru o serie de reprezentanți ai prozei „serioase” (Kingsley Amis, Kurt Vonnegut, Doris Lessing, John Barth, Michel Butor etc.)

Și totuși, esul lui Ronald Sukenick nu menționează **science fiction** ul între formele narative ale „noului stil” ce ambiționează să revoluționeze relația literaturii cu realitatea. Mai stărue se pare judecata după care literatura S.F. rămîne o formă periferică, paraliterară, o specie de **Trivialliteratur**, fără un statut ferm. Aceasta și pentru că, născută aparent din nevoia de a concilia atitudinea **științifică** cu atitudinea **estetică**, literatura „de anticipație” (dar numai ea) a avantajat mult vreme prima componentă în detrimentul celeilalte. De aici și situația paradoxală din care nu a putut evada acest gen: în vreme ce proba o ingeniozitate adesea remarcabilă în inventarea „idelor S.F.”, el se complăcea într-o atitudine convențională, tradiționalistă în ceea ce privește transpunerea lor epică, formulele narative adoptate. Or, așa cum remarcă și Silviu Iosifescu, previziunile „științifice”, oricît de spectaculoase, se perimează și ele; mai mult, specia anticipației a fost caracterizată uneori de o anume „timiditate imaginativă” care îi îndeamnă pe autori să rămîna pedestru la un posibil științific foarte îngust conceput”. (*Literatura de frontieră*, Ed. enciclopedică română, 1971, p. 280). De aceea, șansele de supraviețuire ale literaturii S.F. rezidă tocmai în componenta ei **literară**: într-o atitudine mai activă, mai novatoare, față de problemele poetic-formale, în relație directă cu o atitudine mai curajoasă, mai nelncorsetată față de latura anticipativă a imaginației S.F. De vreme ce „**science fiction**-ul este o literatură a schimbării” (Ben Bova, *art. cit.*, p. 492), este de așteptat ca acest spirit înnoitor, dinamizator al său să se reflecte și la nivelul procedeeelor narative. Or, majoritatea prozatorilor experimentali care s-au apropiat în ultima vreme de formula S.F., au făcut-o tocmai intuind posibilitățile plna

* Escapism = fugă de realitate (n.r.).

acum nebanuite pe care acest gen literar le oferă: în utilizarea novatoare a **spațiului** și **timpului** narativ, în reabilitarea imaginației mitopoetice, în introducerea unor soluții noi, ingenioase, de natura structurală sau poetică.

În contextul noii proze americane, Kurt Vonnegut fructifică cel mai convingător aceste posibilități încă neexplorate ale literaturii S.F. (aspect comentat de noi și cu alte prilejuri). Scriitorul a negat în câteva rânduri apartenența sa la „science fiction”, categorie inventată de critici din „comoditate” și prea strîmbă pentru gustul său (vezi intervenția sa din *The New York Times Book Review*, 5 sept. 1965). Dar și-a marturisit totodată (e adevărat, prin intermediul unui personaj al său) admirația pentru scriitorii S.F.: „singurii care catadicsiți să vorbești despre schimbările cu adevărat teribile ce se petrec în jurul nostru, singurii destul de zărnici ca să știți că viața-i o călătorie spațială, și nicidecum una scurtă, ci una care-o să dureze miliarde de ani” (**Fii binecuvîntat, domnule Rosewater**, Ed. Univers, 1979, p. 38). Eliot Rosewater, presupusul autor al acestui elogiu adresat prozatorilor S.F. agonizînd în marginea atîtor mari teme, le recomandă în același timp „să acorde mai multă atenție erosului, economiei politice și stilului”. Altminteri, ei vor rămîne, precum Kilgore Trout (raisonneur-ul multor romane ale lui Vonnegut și, probabil, o proiecție autobiografică din anii cînd însuși scriitorul a fost menținut pe nedrept la periferia literaturii americane) într-un patetic anonim, ridicoli profeți ai pustiului. Într-un roman mai recent, **Breakfast for Champions (Dejunul campionilor)**, 1973) același Kilgore Trout este citit în favoarea teoriei anti-mimetice și împotriva realismului epidermic ce doar acumulează detalii de realitate: romanele nu trebuie confundate cu fotografia, ele sînt mesaje **metaforice**, creațoare. Teza ilustrată imediat (în acest roman precum și în altele) prin repovestirea unor „opere” ale fictivului Kilgore Trout, alteregoul lui Vonnegut, mediatorul propriilor teorii poetice ale prozatorului.

Romanele lui Kurt Vonnegut, de la **Player Piano** (1952) la **Jailbird** (1979), sînt așadar subtile națiuni care se autorefectă, metaromane a căror principală temă este relația între realitate și ficțiune, între autor și lumea sa proiectată. Faptul acesta a fost remarcat recent și de Jerome Klinkowitz (vezi monografia **Kurt Vonnegut**, London, Methuen, 1982) care discută pe larg implicarea „temei autorului” în prozele lui Vonnegut. A devenit de mult evident (fapt constatat dealtfel și de unul dintre primii recenzenți ai prozatorului) ca

„Vonnegut nu a fost niciodată un scriitor S.F. (în accepțiunea tradițională a termenului). El a utilizat anumite convenții ale genului pentru a satiriza o serie de activități umane, între care și scrierea de science fiction” (Granville Hicks, **Literary Horizons. A Quarter Century of American Fiction**, New York Univ. Press, 1970, p. 173). Totuși, rolul **metaromanesc** al structurilor S.F. în prozele lui Vonnegut nu trebuie redus, după părerea noastră, la intențiile satiric-parodiante. Mai ales în romanele parabolice ale scriitorului, **literatura S.F.** devine o **metaforă mediatoare** a semnificațiilor sociale și morale, o **metaforă a scrierii**. Astfel, una dintre „oglinzile” simbolice în care se reflectă construcția romanelor lui Vonnegut (chiar și a celor ce nu recurg explicit la modalitatea „anticipativă”) este „opera” profetic-comică a fictivului Kilgore Trout, citată frecvent, încadrată în narațiunea principală (vezi și prefața noastră la **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater**). Convențiile „științifico-fantastice” sînt astfel convocate, alături de alte forme ale literaturii „populare”, pentru a dinamiza structurile narative tradiționale; reconsiderate polemic, „canonizate”, ele devin soluții novatoare într-o poetică romanesco-experimentală menită să readapteze literatura la realitățile „erei tehnologice”. Mai mult, prin figura comic-patetică a scriitorului de „science fiction”, Kilgore Trout, Vonnegut comentează destinul dramatic al artistului american, ignorat de contemporaneitate.

Chiar și prima carte a lui Vonnegut, **Player Piano (Pianul mecanic)**, 1952) utilizează convențiile genului S.F. în mod creator, constituind o antiutopie plasată într-un viitor apropiat, al computerizării și înregimentării totale, în care are loc o revoltă „împotriva mașinilor” condusă de Paul Proteus, tehnocratul cu o conștiință mai evoluată. Atmosfera huxley-ană (din **Mindra lume nouă**), dezno-dămîntul similar al conflictului, se sprijină totuși pe recrearea meticuloasă a unui spațiu american recunoscutibil; latura „anticipativă” a romanului, invenția S.F. este astfel atenuată (echipamentul tehnic evocat este în întregime real, neinventat), subordonată analizei social-morale. „Presupun - mărturisea scriitorul peste cîțiva ani - că am scris un roman despre viața reală, despre lucrurile pe care n-am putut să nu le remarc, să nu le aud în Schenectady, un oraș foarte real, plasat într-un prezent terifiant” („Science Fiction”, în *The New York Times Book Review*, 5 sept. 1965. p. 2). Dar orașul Schenectady devine aici, în spirit wells-ian, un spațiu arhetipal al civilizației moderne, orașul simbolic Ilium.

The Sirens of Titan (1959) pare în mai mare măsură tributară convențiilor populare ale speciei numite indeobște „space opera”. Personajul principal, Malachi Constant, devine fără voie instrumentul unui bizar complot interplanetar controlat de un autocrat tipic pentru literatura gotic-ironică, prezentat aproape caricatural. Dar aceeași intenție parodică, caricaturală, se observă și în tratarea altor clișee ale speciei, ori a unor mituri ale civilizației americane. În plus, **Sirenele de pe Titan** inventează și cea mai interesantă planetă simbolică a lui Vonnegut (și a prozelor lui Kilgore Trout),

KURT VONNEGUT ȘI METAROMANUL S.F.

Tralfamadore.

După **Mother Night** (**Mama noapte**, 1961), un alt roman gotic pe tema victimizării (așezat însă în întregime în lumea reală), construit cu tehnici politiste, Vonnegut revine în **Cat's Cradle** (1963) la orașul său simbolic Ilium. Îmbinând proiecția gotic-terifiantă cu descrierea minuțioasă a unui cadru social extrem de real, **Leagănul pisicii** este un roman hibrid, anticipând cărțile viitoare în care mai multe formule narative conlucrează la conturarea unei noi specii, proteice, de ficțiune. Principala temă a romanului (prefigurată deja în **Sirenele de pe Titan**) e de natură ideologică: pe fondul unei lumi atinse de morbul alienării totale, a unei civilizații pre-apocaliptice, personajele încearcă diferite refugii iluzorii în ficțiune, mit sau o „religie” a „neadevărurilor inocente”, tranchilizante (un fel de „Soma” huxley-ană). **Bokanismul**, această ficțiune mitică ce cultivă în mod deliberat **iluzia** cu rol catartice în fața unei realități sociale oprimate, este, în cuvintele lui Raymond M. Olderman „versiunea cea mai subtilă a unei mitologii iluzorii oferită de Vonnegut” (**Beyond the Waste Land. The American Novel in the Nineteen-Sixties**, New Haven, Yale Univ. Press, 1973, p. 201). Cartea lui Vonnegut este în același timp un studiu al limitelor gândirii mitice, reamintind de marile sinteze melvilliene pe această temă (dealtfel romanul debutează cu propoziția simbolică „Ziceți-mi Iona”). Operele lui Kilgore Trout sînt citate aici pentru prima dată, în sprijinul temei principale, ca un fel de comentariu ironic asupra limitelor ficțiunii în confruntarea ei cu realitatea. Naratorul John este el însuși scriitor, suferind de „complexul lui Iona”, construindu-și narațiunea printr-o suprapunere subtilă de texte, parodiind o serie de formule literare la modă (precum aceea a contrautopiei, romanul gotic-apocaliptic).

Slaughterhouse-Five (**Abator cinci**, 1969), prima carte cu succes la critică a scriitorului, este și cea mai convingătoare demonstrație a viabilității sintezei narative întreprinse de Vonnegut în cărțile precedente. Convocind o serie de procedee ale literaturii și mitologiei populare („space opera”, „călătoria temporală”, fabula S.F., antiutopia), acest roman devine o „scriere despre scriere” (Jerome Klinkowitz, p. 65), denunțind clișeele tradiționale, dar în același timp instituind un nou experiment narativ care tratează categoria spațio-temporală, de pildă, în mod novator. Deja în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater** (1965), Kilgore Trout fusese utilizat atît ca **raisonneur**, deconspirînd miturile societății americane contemporane și propunînd alte mituri, cît și ca **model literar** în tentativa lui Vonnegut de a disloca narațiunea tradițională. În **Abator cinci**, atît protagonistul Billy Pilgrim, cît și autorul, insinuat ostentativ în textul romanului, împing narațiunea dinspre înregistrarea

jurnalieră a unor evenimente dramatice (bombardamentul inutil și catastrofic al orașului Dresda la finele celui de al doilea război mondial, de pildă) spre zonele imaginarului, acolo unde spațiul și timpul devin fluide, înfinite. Billy Pilgrim, autorul virtual al acestui roman, imită libertatea de mișcare în spațiu și timp a cosmonauților de pe planeta Tralfamadore, ori a scriitorului S.F. Kilgore Trout, propunîndu-se implicit o noua **poetică narativă**.

Acest procedeu metaromanesc este utilizat de Vonnegut în continuare în **Breakfast for Champions** (1973), romanul ce ilustrează din nou tema „țărîmului pustiu”, a unei societăți stagnante, programate (temă centrală în literatura americană a deceniului șapte și opt), dar care urmărește și efectele sterilizante ale acestei realități asupra creatorului Vonnegut se implică direct în roman, atrăgînd atenția asupra rolului sau de manipulator al unor personaje-marionete, subordonate unei drame epice previzibile. În același timp, însă, el intră în dialog cu Kilgore Trout care, prin cîteva fabule ale sale (din nou rezumate cu umor) și prin cîteva considerații teoretice, pare a oferi o posibilă ieșire din impasul creatorului contemporan: transcenderea realității triviale printr-o modalitate narativă ce împletește imaginația eliberatoare cu ironia.

„Tema prezenței auctonale” de care vorbește Jerome Klinkowitz domină și **Slapstick** (**Bufonerie**, 1976) sau **Jailbird** (**Pușcăriașul**, 1979), cărți în care alte formule „populare” de artă (comedia bufă în maniera lui Stan și Bran, sau intriga grotesc-politistă de tip „Watergate”) sînt imitate ironic pentru a se constitui în cadrul narativ adecvat descrierii unei Americi post-utopice, triviale, atrasă de jocul absurd al puterii și de mitologia primitivă a succesului. Structura caleidoscopică, „colată” a acestor cărți se sprijină în continuare pe metoda **anecdotel**, a fragmentului parabolic-ironic ilustrată în cărțile precedente de alteregoul romancierului Kilgore Trout. Dealtfel, acesta revine în ultimul roman pentru a împlini o profeție simbolică dintr-o carte mai veche: „cel mai mare scriitor în viață”, care, în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater**” arăta ca un Crist îmbatrînit și speriat, a cărui sentință de crucificare fusese comutată în închisoare pe viață”, este acum condamnat cu adevarat pentru o crimă neintenționată.

Sacrificarea simbolică a alteregoului său fictiv, profetul S.F. ignorat de contemporaneitate, nu trebuie interpretată neaparat ca o desprindere a lui Vonnegut de modalitatea literară a anticipației. Mesajele generoase ale lui Kilgore Trout, experiențele sale narative, au fost preluate de creatorul său, Vonnegut, integrate în structura unei opere înnoitoare, experimentale, capabilă de a îmbogăți substanțial viziunea și structura romanului american prin asimilarea experience **science fiction**.

DE LA RAZBOIUL STELELOR LA PRIETENIA ASTRALA

ECATERINA OPROIU

Moment tандru din filmul E.T. de Spielberg

Catastrofele produse
de marșieni
în seara zilei de
30 octombrie 1938

VIN MARȘIENII!

Aș vrea să încep spunându-vă povestea unui film-eveniment despre o emisiune-eveniment. Este vorba - nu știu dacă despre cel mai important, în orice caz despre cel mai răsunător moment, cel mai trafic-comic qui-pro-quo din istoria radiodifuziunii.

Autorii și-au intitulat pelicula **O noapte care a zguduit America**. Titlul nu conține nici o metaforă. Acea noapte de 30 octombrie 1938 a zguduit, într-adevăr, America, deși a început senin.

Orchestre la modă cântau melodii languoase. La radio era programată o piesă. Pe vremea aceea publicului îi plăcea să stea acasă la sfârșit de săptămână ca să asculte „teatrul”

Compania C.B.S. angajase un tânăr, pe nume Orson Welles, să prezinte dramatizarea **Războiul lumilor**, romanul științifico-fantastic al unui alt Wells. Un Wells care își ortografiasc altfel numele. N.B.C.-ul programa, la aceeași oră, sub patronajul unei renumite fabrici de cafea, pe Charlie McCarthy, un simpatic ventriloc, hazos nevoie mare, un fel de Nea Mărin din Oklahoma din vale, după care toată America, soți și soții, preșcolari și nonogenari, fermieri și stomatologi se prăpădeau în toamna celui 1938.

O primă întrebare care se impune ar fi aceasta: cum a fost cu puțință ca o piesa de teatru - crainicul a spus răsăpăcat și în trei reprize: „Doamnelor și domnilor, vi-l prezentăm pe Orson Welles în Războiul lumilor”, cum a fost cu puțință ca o piesă cu un subiect atît de fantastic - debarcarea marșienilor pe planeta noastră - , cum a fost cu puțință ca acest strigăt: „Vin marșienii!”, să fie crezut nu de o batrînă cu nervi slăbiți, nu de un băiețel fricos, ci de un milion de ascultători valizi -

Un nou mod de a privi cosmosul

Institutul Gallup are, așa cum știți, orgoliul cifrelor absolute - deci de un milion de oameni antrenati brusc într-o stare de teroare colectivă, într-o panică ce a produs o busculadă apocaliptică, pe care filmul - film de televiziune, ecran mic, buget modest - nu și-a propus s-o înfățișeze, ci numai s-o sugereze prin 3-4 cazuri, dar dincolo de aceste 3-4 cazuri istoria consemnează că au existat sute de mii de locuitori din New Jersey și din alte orașe care și-au părăsit casele în debandată; că această isterie colectivă - vin marșienii! - a produs blocarea centralelor telefonice, a lifturilor (în tre etajele zgirie-norilor), a produs accidente grave și accidente mortale, a produs sinucideri și infarcturi miocardice și nașteri premature, și tilhării la drumul mare și incredibile spovedanii ale unor persoane presupuse onorabile. Din proprie inițiativă, ele și-au mărturisit pe loc crimele pentru a obține circumstanțe atenuante la judecata de apoi, care - iată! - venise.

Prin urmare, cum a fost cu puțință? Explicația mărunțată imediată, tehnicistă a fost următoarea: din cei 6 milioane de ascultători care ședeau în fața radioului în seara zilei de 30 octombrie 1938 numai 3% ascultau programul cu piesa. 97% din ascultători îl voiau pe Charlie McCarthy cu giumbușlucurile lui de ventriloc. După ce primul scheci s-a terminat, în clipa în care renumita fabrică de cafea începea să-și recomande produsul aromat, cea mai mare parte a butoanelor s-au întors spre postul rival. Iar pe postul rival cineva - nu oricine - un reporter care devenise celebru datorită unei emisiuni de tristă amintire (datorită dramatismului cu care descriese la fața locului, pe viu, cum se spune, adică în calitate de martor ocular catastrofa faimosului Zeppelin), deci pe postul rival, acela care descriese nu cu mult timp în urmă cum e cuprinsă de flăcări, cum arde ca o torță, cum se prăbușește faimoasa navă zburătoare, același reporter descria acum la fel de convingător aterizarea navelor marșiene și monștrii verzi care coborau din mașinile infernale. „Vin marșienii!”

O a doua explicație e mai puțin directă și se referă la starea de spirit care domnea în America anilor '38. Filmul sugerează această atmosferă: toate zările apărute în cadru au titluri imense despre Germania hitleristă. Pe pagina întâi, numele lui Hitler apare ca o obsesie, ca o sumbră amenințare, ca un pericol iminent. Într-o anumită măsură filmul sugerează starea de neliniște a unui popor traumatizat, deopotrivă, de criză și de ideea de criză. Acest popor aflase cu stupeoare și cu îngrijorare, cu exact o lună în urmă, adică la 30 septembrie 1938, de tratatul de la München. Aflase că Hitler și Mussolini, cu sprijinul lui Daladier și al lui Chamberlain, dezmembraseră Cehoslovacia. Radioul - care apărea la ora aceea un mijloc de informare infinit mai credibil decât presa - prezentase oră de oră desfășurarea faptelor politice care aveau să ducă la acel sinistru Acord de la München. 27 milioane de familii americane urmăriseră

cu sufletul la gură și cu inima strînsă evenimentele transmise de la fața locului, evenimente oribile, dar reale, incredibile, dar reale. Sociologii nu începuseră încă să folosească expresia **mass media**, și nici cuvîntul **impact**, dar în acea toamnă a anului 1938 radioul avea să dea prima probă a ceea ce mai tirziu se va numi **impactul mass media**.

Mai există și alte explicații însă, peste care trec. Deocamdată, aș vrea să precizez că la originea acestei stupefiantă întîmplări a fost un tînr de 23 de ani, pe nume Orson Welles. Primul lui film, **Cetățeanul Kane**, avea să-i aducă nu numai multe, foarte multe dezagremente juridice, dar și gloria mondială. O lume întreagă avea să-l declare geniu, „bomba societății americane”. Un președinte, președintele Roosevelt, avea să-i spună, desigur, în gluma, dar avea, totuși, să-i spună: „Dumneata, dragă Orson, și cu mine, sîntem cei mai buni actori ai Statelor Unite”.

Deocamdată, însă, sîntem în 1938, Orson Welles nu este geniu omologat, ci un tînr minune, fostul copil minune, copil care la cinci ani scria piese de teatru cu o distribuție grandioasă și punea în scena piesele confratelui său Shakespeare. Asta, firește, în orele libere, cînd nu bătea la mașină acea teză enormă dedicată istoriei universale a tragediei.

VINE E.T.

A doua poveste se numește **E.T.-The Extraterrestrial**. Este povestea unui film-basm. Adică: o făptură ciudată, micuță, firavă, urfă foc, se pierde de nava ei interspațială și se trezește abandonată pe un cîmp californian, la o margine de tirgușor. Ajunge la prima curte, ajunge la primul garaj, ajunge la o casă locuită, din fericire, de copii. Zic „din fericire”, pentru că puștii obișnuiți din basme cu făpturi fabuloase - căpcăuni, balauri cu șapte capete, priculici, - nu se sperie de o făptură nemaivăzută, așa cum vor face mai tirziu adulții. Dimpotrivă, se împrietenesc cu noul venit și simțind prin instinct, „cu nasul” primejdia, fac tot ce pot ca să ascundă călătorul clandestin, să nu-l afle orașul aflat, oricum, în alertă.

Filmul e de fapt povestea extrem de duioasă și extrem de naivă între „un marșian” (dar un marșian dintr-o galaxie mult mai îndepărtată) și un băiețel de vreo 10-11 ani, crescut într-o casă care gravitează în jurul a două altare. Primul: un frigider impozant (extraterestru) îl deschide în lipsa locatarilor, hrana pămîntescă nu-i prea priete, în schimb o dușcă de băutură alcoolizată îl „grizează”, îl face să sughiță și băiețelul la școală - prin telepatie - începe să dea raspunsuri anapoda și să facă „hic”. Al doilea altar: televizorul. El „merge” încontinuu. Pe toate canalele. Tot ceea ce se petrece în odăi se petrece în fața micului ecran sau - cel puțin - întovărit de banda lui sonoră. Al detaliu destul de semnificativ: casa este plină de gadgets-uri. La un moment dat, E.T. trebuie ascuns de ochii stăpînei și el e literalmente îngropat sub un munte de nimicuri. Mama e divorțată. Mulțimea jucăriilor nu pot însă suplini lipsa tatei. Locuința pare veselă, pentru că e și zgomoasă. Dacă încetezi să ascuți hărmălaia, auzi iuiiul singurătății în vacarm. Femeia se agită, face curse, trăiește într-un perpetuu du-te-vino. Cînd

nu se mai agită, plinge nevăzută într-un colț. Copiii sînt și ei nebunatici. Se zbunguie, bocănesc, sparg, răstoarnă totul cu susul în jos. Cînd se face seară, cînd obosesc, se lasă peste ei tristețea. Puștii aceștia vor să fie adulții secolului XXI. Dar, e clar, copilăria acestor viitori adulți se consumă în solitudine. Au cu ce se juca, dar n-au cu cine comunica.

E.T. cade cu adevărat din cer, „Ca o mană care rească“. Băiatul e dornic de o prietenie pe care nu i-o poate da o mamă prea hărțuită, un frate prea mare, o soră prea mică. Iată prietenia! Marea scenă a filmului este finalul. După ce trece prin multe și dramatice peripeții, după ce e depistat de poliție, după ce e izolat cu ajutorul unei aparaturi sofisticate, după ce e supus unei operații chirurgicale cît se poate de spectaculoasă, după ce își dă duhul și este pe cale de a fi capsulat, după ce se constată că ceea ce s-a constatat e greșit, după ce, cu ajutorul băiețelului, E.T. izbutește să scape, ba chiar să intre în legătură cu galaxia lui care se și grăbește să i trimită un taxi inter-astral, băiețelul și E.T., amîndoi în afara tirgușorului ostil, așteaptă vehiculul și el nu înfirzie să aterizeze într-un crîng cît se poate de poetic. Clipa despărțirii a sunat, dar cei doi prieteni nu pot renunța unul la altul. E.T. întinde lăbuța și cu lacrimile în ochi își roagă prietenul: vino cu mine. Băiețelul întinde mînuța și cu lacrimile în ochi îl roagă pe E.T.: rămii cu mine! Rugăminți zadarnice. E.T. nu poate rămîne. Băiatul nu poate să plece. Prietenii se despărț, nava pornește spre galaxia ei, iar spectatorii, mîile, milioanele de spectatori pornesc spre ieșire ștergîndu-și lacrima, fiindcă nîcînd o poveste cosmică n-a fost atît de duios pămînteană. Mai tîrziu, Spielberg avea să declare că dacă există pe lume ceva care i-a dat curaj să continue a fost tocmai această lacrimă. Eu - zice el nu cu prea multă modestie, dar modestia este exclusă din mentalitatea așa-numitor „tineri-adulți“ care dinamitează azi cetatea filmului -, eu pregătesc cinema-ul anului 2000. Eu nu vreau să fac un film pentru „un

anume public“. Eu fac un film pentru toate categoriile de spectatori. Și cum acest sfîrșit de secol seamănă cu un sfîrșit de lume, filmul meu oferă două produse de care are nevoie în momentul de față orice cetățean al lumii: speranța în prietenie și speranța că există o speranță.

Dar haide să vedem cine e cineastul care vorbește astfel? Cine este - la o distanță de cîteva decenii - interlocutorul lui Orson Welles. Simetria este aproape neverosimilă.

DOUA GENERAȚII DOUA MENTALITĂȚI

La 11 ani, grîmat în moșneag, Orson Welles juca pe regele Lear. La 12 ani, Spielberg, în chip de amator, firește, turna primul său film, cu actori. Înainte de a împlini 14 ani, Orson Welles devenise celebritatea colegiului său, punea în scenă un spectacol cu opt piese de Shakespeare „condensate“ și primea premiul asociației dramaturgilor din Chicago pentru spectacolul **Julius Cezar**. La 13 ani, Spielberg cîștigă „un premiu“ cu un film de război de 40 de minute, **Escape to Nowhere**, iar trei ani după aceea, ba chiar înainte de a împlini 16 ani, prin urmare prin 1963, este autorul unei producții de peste două ore (**Firefight**). Băiatul era concomitent: producător, scenarist, regizor, operator, maestru de lumini, „monteuza“, ba chiar distribuitor, pentru că starea de minor nu l-a împiedicat să închirieze o sală de cartier din Ohio unde și-a proiectat opera. Comentatorii spun că „toate cheltuielile de producție au fost recuperate“.

Deocamdată avem, deci, două filme de referință și doi copii minune. Să mergem mai departe.

Pe vremea lui Orson Welles, nu circula formula „Tinerii-adulți“, dar lipsa expresiei nu l-a împiedicat pe Welles să fie un geniu precoce. Debutul său în cinema, **Cetățeanul Kane**, fusese obiectul unui furtunos scandal provocat de cel ce se recunoaște în Kane, adică de magnatul presei americane, mister Hearst, bunicul domnișoarei Hearst, răpîtă de celebrele Pantere, complicea lor, spărgătoare de bănci, ciuruitoare de trupuri, actual mente autoare de memorii și mamă onorabilă, alături de un vînjos body guard devenit, între timp, soțul deținutei. **Cetățeanul Kane** e considerat în toate top-urile unul din primele zece filme din istoria cinematografului. Cineva spune: „e o demonstrație gigantă, totală, universală a posibilităților filmului“. Capodopera s-a fost, deci, concepută de un tînar de 25 de ani, care la 24 de ani - atît avea cînd fusese angajat, mai exact spus mormit de R.K.O., și i s-a acordase cel mai fabulos contract din istoria cinematografului. Respectiv toate drepturile asupra scenariului, plus o primă imediată (cifra astronomică), plus 25% beneficiu brut asupra tuturor filmelor pe care va binevoi să le realizeze. Că în foarte scurtă vreme R.K.O.-ul și-a dat cu pumnii în cap descoperind că Welles este mai incomod chiar decît insuportabilul Stroheim, aceasta e o altă poveste. Poziția Hollywood-ului este exprimată

Extraterestru devenit cel mai celebru personaj al filmului de ficțiune

De la cosmosul barbar la cosmosul hiper-inteligent

perfect în această fraza rostită de o notabilitate: „un singur Orson Welles ajunge. Dacă ar exista doi ar duce de răpa o civilizație. Zece mii de Orson Welles ar face ca societatea noastră să explodeze ca o bombă”

Și-acum să ne întoarcem la Spielberg. „La 16 ani - zice el - mi-am dat seama că cinematograful american nu-i în stare să producă decât filme fără anvergură, filme de o dezolantă platitudine. Am început să înțeleg că dacă am chef de un film care să mă facă să visez cu adevărat n-am altă soluție decât să-mi pun capul la contribuție și să mi-l fac singur.”

Precocii n-au fost niciodată timizi. Nici n-ar fi fost firesc. Nu poți să ai și contondenta unui răsturnător de legi și înțelepciunea lichidului care ia forma vasului în care e turnat. La 25 de ani, Spielberg e și el celebru, o celebritate mai puțin zgomotoasă decât a lui Welles. Explicabil! Welles intră în film ca un star teatral, iar filmul - se știe - avea la ora aceea un complex de inferioritate față de vedetele scenei. Spielberg venea de la televiziune, instituție față de care filmul a nutrit pînă nu demult un sentiment de superioritate. La început chiar de superbie. Primul lui succes de proporții internaționale se numește **Duelul** (două mașini pe-o autostradă, o răblă mică și firavă și o matahala sumbră și nemiloasă). Filmul e lucrat pentru televiziune, dar e distribuit și în rețeaua cinematografică. Cum spuneam: succes mondial. Capturat de **Universal**, așa cum pe vremuri Welles fusese capturat de R.K.O., cineastul trece cu o repeziciune uimitoare (extraordinară capacitate de adaptare a tinerei generații!) la o producție cu date diametral opuse: de la buget mic la buget colosal; de la ritmul de serial (episodul și săptămîna) la ritm de superproducție (luni, dacă nu ani de pregătire); de la mijloace sumare la arsenalul fastuos al marelui spectacol; de la o tehnică relativ simplă, la performanța unor filme bazate pe efecte speciale, pentru că Spielberg intră în cinema în momentul în care mijica moda efectelor speciale, modă pe care el însuși avea s-o exacerbeze, s-o ducă la paroxism (un paroxism provizoriu, pentru că legea cinema-ului e supralicităția și după un puseu aveau să vină altele nu mai puțin șocante). În 1974: **Fălcile** (unul din primele cinci succese ale box-office-ului mondial). În 1975: **Întîlniri de gradul trei** (același tam-tam, dar cu rezultate financiare relativ mai potolite). În 1982: **E.T.**, cap pe lista încasărilor cinematografice din toate timpurile.

Ajungînd aici, paralela între Orson Welles și Steven Spielberg (paralela privește strict un statut social) se frînge.

Welles, asemenea lui Stroheim, cu care era asemănat, a fost în cetatea filmului mai degrabă un artist proscris. Toate filmele lui Welles au dus la scandaluri publice sau la eșecuri financiare, dar de

obicei la amîndouă odată. **Cetățeanul Kane** a fost un „eșec scandalos”. **Splendoarea Ambersoniilor** (remontat în absența autorului) a fost un scandal de mai mic răsunet (pentru că s-a consumat doar între zidurile studioului), dar un eșec financiar și mai pronunțat. Directorul care semnase fabulosul contract a fost concediat, iar contractul a fost reziliat. **Doamna din Shanghai** s-a născut din jena financiară. Ca să monteze un spectacol la Boston, regizorul în lipsă de fonduri s-a angajat fără să stea prea mult pe gînduri să producă la rezezeală un film care a adus bani puțini și multă indignare. Filmografia ulterioară nu e decât o goană (Welles o numește cerșetorie). o goană pentru de-

Personajul fabulos, E.T., împreună cu unul din actorii filmului, un actor pitic care a „jucat” în carcasa lui E.T.

pistarea unor tipi destul de bogați, dar și destul de trăzniți ca să bage bani în filme care să denunțe barbaria banului, iar, pe deasupra, să nici nu-și scoată banii. Pentru „uzina de vise”, geniul lui a fost un geniu blestemat. Welles a fost Baudelaire-ul Hollywood-ului.

La o diferență de 32 de ani, reprezentînd, deci, și cronologic „generația următoare”, Spielberg apare purtătorul unei mentalități inverse. Welles e obsedat de ideile lui și-și face un titlu de glorie din a-și pune publicul în incurcatura. El vrea să-l zgîlție pe spectator distrugîndu-i miturile (mitul reușitei, în primul rînd), distrugîndu-i idoli (Kane, Ambersonii, Arkadin), întorcînd totul spre pamflet, dar un pamflet cu multe subtilități intelectuale menite să descurajeze masa spectatorilor orgolioși pe ideile lor puține, dar fixe.

Spielberg nu vrea să se detașeze de sistem. Dimpotrivă, prin toate resorturile vrea să i se atașeze. Să-și puna publicul în incurcătură? Pentru nimic în lume! Publicul nu trebuie contrariat. Pu-

blicul, gîndește Spielberg, trebuie înțeles chiar mai bine decît se înțelege el pe el. Asta înseamnă că publicul trebuie „ghicit”. Trebuie să prevezi – cu ajutorul mașinilor de calculat, al oficiilor de sondaje, dar și cu ajutorul flerului artistic – ce dorințe obscure zac în acest public, dorințe pe care nici el, deocamdată, nu știe să le formuleze, dar tu, cineast, trebuie să le depistezi, să le scoți la lumină, să-i pui în față visul pe care el nici n-a apucat să-l viseze.

Sigur că Spielberg știe că nu există un singur public, că există „publicuri”: de adolescenți, de adulți, de vîrstnici, de fermieri, de orașeni, de integrați, de neintegrați, de conservatori, de progresiști, de credincioși, de atei, de albi, de negri, de marginali etc. etc.

Grija lui prealabilă actului artistic este să găsească numitorul comun al tuturor acestor categorii. Năucitorul succes al **Fălcilor** nu l-a asigurat perfecțiunea tehnică a monstrului marin, ci faptul că acest animal impecabil, e adevărat, ca mașinărie, reprezenta ceva de natură să tulbure toate vîrstele și toate profesiunile. El era **angoasa**. Nu frica, fiindcă frica presupune o cauză precisă, ci, repet, angoasa, adică o teamă care plutește în aer fără contur precis, fără sursă bine definită. Există pe această planetă, azi, vreun grup uman care sa nu trăiască o nelinște tulbure, o stare de primejdie? Există cineva care să nu se simtă amenințat de simbolicele „falci”?

Înainte de a fi un impecabil profesionist, Spielberg este un foarte bun psiholog. Cînd a început să lucreze la **Universal**, săptămîni în șir a făcut ocolul platourilor, observîndu-și cu atenție confrății mai vîrstnici. Cassavetes l-a remarcat și gentil l-a invitat să rămîna, iar la sfîrșitul filmărilor sa-i spună dacă a greșit ceva și cum ar fi făcut el dacă n-ar fi fost Spielberg ci Cassavetes. Spielberg povestește și repovestește cu multă plăcere această istorie, lăudîndu-se cît de bine a fost inspirat, fiindcă în loc, ca orice tînr învîțacel, să-l laude pe maestru, el i-a răspuns: „Vă spun, domnule Cassavetes tot ce vreți să aflați, dar nu aici. Nu de fața cu toți”. Și, luîndu-l deoparte, i-a făcut cîteva demonstrații pe care Cassavetes se pare - nu le va uita. „Într-un mediu atît de artificial, ca cel al

Hollywood-ului, o asemenea franchise are avantajul că surprinde. Aceasta surpriză dă rezultate excelente”.

Între timp, Spielberg a învățat să-și surprindă nu numai colegii de breaslă. Despre supriza **Fălcilor** am vorbit. Deși cu multe „efecte speciale” care mergeau la inima unui spectator-copil-mare, îndrăgostit de jucării electronice, de aparate spectaculoase, dornic să transforme privitul unui film într-o stare ludică, **întîlniri de gradul trei** n-a mai avut aceeași „force de frappe” dar, între timp, Spielberg a studiat mai atent – și mai atent! – psihologia colectivă. Din nou revenim la numitorul comun al „publicurilor”. El a ajuns la **E.T.** nu numai prin intuiție, ci printr-un calcul foarte complex: pe o planetă stresată, tensionată, bulversată de spaima unui cataclism apropiat există o nevoie vitală, mai exact o nevoie **medicală**, de o anume doză de speranță; pe un continent sofisticat, dominat de ordinatele (iață o recentă producție: filmul **Tron** - tron de la electron, „noua revoluție grandioasă a studiourilor Walt Disney”: un om de știință, tînr inginer ambițios, inventator de jocuri electronice, în urma unei dispute încearcă să perforeze secretele fostului său patron, pătrunde, în pofida tuturor masurilor de securitate, la ordinatele deținătoare ale „marei cifru”, dar ordinatele, pregătite și pentru această situație, îi trimt o rază de laser care nu-l aneantizează, ci îl aduc în lumea electronilor. La infinitul mic, tînrul inginer devine ostaticul personajelor inventate de el și de aici...), pe un continent, zic, atît de intoxicat de tehnică există o nevoie vitală, o nevoie medicală, de ceva contrar sofisticării. De ce? De aer proaspăt. De „sentimente curate”.

Calcul perfect. Operație reușită. Numărătorii de cotoare și cupoane consideră că **E.T.** este la ora actuală cel mai mare record de încasări din istoria cinematografului. Micuța aschimodie (92 cm) a înțrecut popularitatea Scarletttei O'Hara. Puștiul Henry Thomas a înregistrat un box-office mai important decît Vivien Leigh în **Pe aripile vîntului**. Tantiemele lui Spielberg au devenit mai fabuloase decît propria lui operă și o anume presă ahtiată după reușita pecuniară nu face de luni de zile decît să-i calculeze conturile, deși cineastul protestează: să vă între în cap, pe mine nu mă interesează banii.

Nefiind prietena cu domnul Spielberg nu pot să știu **dacă** și **cît** îl interesează banii. Cert este că pe noi, aici, ne interesează altceva. Am să încerc să-mi organizez concluziile numerotîndu-le:

PRIMA CONCLUZIE

Naivitatea filmului E.T. este o naivitate prefăcută. Sub forma unui basm, maniheist ca toate basmele (deoparte copilul bun, pentru că „l'homme est né bon”, de cealaltă adultul insensibil, pentru că „la société l'a corrompu”). **E.T.** propune, în fond, o altă viziune nu numai asupra filmului științifico-fantastic, dar și asupra raporturilor dintre Pămînt și Cosmos. Pînă acum tot ce venea

Scenă dintr-unul din filmele care a produs cea mai teribilă angoasă: „Fălci”

din Cosmos era considerat dușmănos, distrugător, malefic. Am citat catastrofele provocate de Orson Welles printr-o simplă frază: vin marțienii. **E.T.** pornește de la o premisă care nu mai ține de știință, ci de bun simț. O lume barbară nu-și poate imagina Universul decât după chipul și înfățișarea ei. Stricătoare de ordine. Insensibilă față de partener. Incapabilă de dialog. Nimicitoare. Ori o lume care a izbutit să-și trimită emisari în spațiile astrale este o lume, prin forța lucrurilor, superioară. E o lume care a avut capacitatea mentală să capteze energia galaxiei ei. Pămîntenii au izbutit să inventeze religii care să venereze Soarele, dar n-au izbutit, deocamdată, să-i capteze energia. Cu un anume efort de transpunere ei pot să înțeleagă azi că inteligența cosmică (prezentată aici anecdotice sub forma unei creaturi, urîtă din punctul nostru de vedere, dar tot din acest punct de vedere simpatcă și atașantă pentru că e, într-adevăr, o creatură superioară, teribil de sagace - învață limbi străine aproape instantaneu, înțelege cu o rapiditate maximă situații, pentru ea, inedite), inteligența cosmică, asemenea inteligenței propriu-zise, - atunci cînd nu e manipulată de forțe străine - nu poate fi „distrugătoare de ordine”. Inteligența este în primul rînd ordine. Ea e, prin definiție, creatoare. Benefică. Antibarbară.

• A DOUA CONCLUZIE

Dacă planeta basmului este o planetă maniheistă, planeta pe care viețuim nu este. Sentimentele pure se combină neconținut cu sentimente impure. Ceva devine mereu altceva. Nimic nu apare în afara unui context. Nimic nu-și poate cîștiga autonomia față de propriul mecanism. Mecanismul întru căruia s-a născut **E.T.** este un mecanism care are cultul „lucrativului”. După ce a fost programat, succesul filmului a fost valorificat. Filmul a fost precedat și însoțit de o imensă campanie publicitară în jurul regizorului, al băiețelului devenit, între timp, star, dar, mai ales, în jurul lui **E.T.**, creatura lui Rambaldi, cel mai faimos modelator de animale fabuloase din lume (el a inventat și scribavnică vietată din **Allen** și alți monștri de care avea nevoie un film catastrofic plin nu demult în plină ofensivă). Publicitatea filmului s-a desfășurat după o dramaturgie plină de suspans. La început autori au refuzat să arunce cea mai mică rază de lumină asupra secretelor de fabricație. Treptat s-au îmblinzît și fiind informația au început să se confeseze. Specialiștii povestesc cum au obținut privirea lui **E.T.**: „Ochii lui ne-au fost inspirați de două perechi de ochi celebri, ochii lui Einstein și Hemingway.” Miinile lui **E.T.** au fost mișcate de un celebru mim (Roth). Respirația lui a fost dirijată de o rețea de tuburi coordonate de un sistem electronic. Pentru anumite mișcări, în caroseria lui **E.T.** au fost introduși, după necesitate, actori-pitici, ba chiar un băiețel cu ambele picioare tăiate în urma unui cumplit accident. Filmul filmului a devenit aproape la fel de pasionant ca și opera originală. Încetul cu încetul, dar nu prea în-

Două personalități de primă mărime ale filmului științifico-fantastic, americanul Spielberg și francezul Truffaut.

cet - sîntem doar în epoca zborurilor interspațiale - **E.T.** devine un personaj de sine stătător. Fetișul unei societăți. Pe maiouri se imprimă portretul lui. Apar brelocuri **E.T.** Statuete **E.T.** Milioane de copii nu mai vor să se joace cu frumoasele lor păpuși. Vor să strîngă în brațe noua jucărie care a invadat supermarket-urile. Rumena „Bella”, cu bucle blonde, cu rochița elegantă, este înlocuită cu un **E.T.** bulbucă, pleșuv, cu obrazul verzuliu și plisat. În sfîrșit, ceea ce trebuia oricum să se întîmple s-a întîmplat: **E.T.** seria II (orice succes trebuie stors pînă la ultima picătură de șansă) a fost deja introdus în ordinator.

Orson Welles - sîntem încă în Hollywood-ul mogulilor - se declara ahtiat după bani, dar ca să încropească capitalul necesar pentru un film după Shakespeare trebuia să-și ofere serviciile actricești te miri cui și să accepte, nu fără silă, să apară în roluri dintre cele mai stupide. Steven Spielberg apare în arenă cînd epoca mogulilor s-a sfîrșit, cînd P.D.G.-ul nu mai are gustul riscului (în acest risc se amesteca adesea și o doză de „idealism”). Sîntem într-o etapă în care interlocutorul artistului e un consiliu de administrație, persoană impersonală, pentru care argumentele se exprimă doar prin cifre. Generația lui Spielberg - cel pe care „nu-l interesează banul” - este generația pentru care totul trebuie să raporteze. Inclusiv „sentimente curate”.

• TREIA CONCLUZIE

Alegînd formula basmului, Spielberg a optat și pentru o stare de spirit, dar și pentru un anume mod de a-și condiționa lumea. Să fie mai clar!

Moda basmului a urmat unei alte mode, moda violenței. E exagerat să spunem că valul de cruzime, de hemoglobină care a scăldat atîția ani filmul occidental s-a retras. Creasta lui, în mod cert, nu mai e chiar atît de înaltă și de pieptul lui a început să se izbească un val opus: în loc de mafiotti - cavaleri, în loc de caizi - creaturi mai mult sau mai puțin fabuloase, în loc de revolve, mitraliere, pistoale, șisuri - nave spațiale, cosmos instalat, și

din cînd în cînd un fascicul de laser. În loc de ferocitate - feerie. Basmul cel mai basm din ultimii ani este **Excalibur** de Borman. Excalibur-ul este, în tradiția irlandeză, o sabie miraculoasă, veșnic triumfătoare. Filmul ne așvîrle în Bretania secolului VI, într-o atmosferă de războaie barbare. Triburile celtice se simt amenințate și extenuate. Vor protecția unui șef temut. Vrăjitorul Merlin înțelege și vocea pădurii sălbatice și glasurile razboinicilor disperați. El e stăpînul sabiei miraculoase. El i-o dă viteazului Pendragon, care devine astfel regele șefilor celti. Cînd vrajba pare potolită, intervine - cine? - bineînțeles, femeia, văduva unui puternic duce. Cu privirile sale melanj de oranjadă și rimel, ea seduce pe noul rege, îl atrage într-un decor nupțial cu multe văluri de nylon. Iubire de scurtă durată, iubire fatală, căci în urma tragicei îmbrăți-

șări, regele moare, dar nu înainte de a înfige sabia - excalibur-ul într-o stîncă. Nu înainte de a spune: Cel care va smulge sabia va fi regele! Cine va fi acel războinic? Războinicul va fi fructul nopții de dragoste mai sus-amintite. Arthur, copil nerecunoscut și necunoscut, viitorul rege Arthur, pe care marele Vrăjitor îl fură și-l crește sub frunzișul codrilor seculari etc. etc. etc.

Peste filmul occidental, cum ziceam, trece azi valul așa-numitelor filme-basm. **E.T.** este un faimos exponent. Întrebarea este dacă e vorba doar de o evaziune dintr-un univers traumatizant? Nu e nici o îndoială că această modă exprimă reacția unui instinct de supraviețuire a unui organism suprasolicitat, hiper-stresat, care are nevoie de calmante sub toate formele. Întrebarea, repet, care se pune, este dacă o cură prea îndelungată și cu doze prea mari de tranchilizante nu moleșește celula nervoasă? Nu o uzează prematur?

Filme basm! Dar oare basmul e numai duiosie? Nu e basmul un mijloc de a potoli plînsul copiilor?

Nu e basmul modul cel mai ușor de a-i adormi?

Omenirea s-a săturat de monștri.
Oamenii vor să doarmă (și să trăiască) liniștiți.

MĂȘINA SE OPREȘTE

E. M. FORSTER

NAVA SPAȚIALĂ

Imaginați-vă, dacă puteți, o camăruță hexagonală ca un fagure de albină. Camera nu e luminată prin intermediul unei ferestre și nici de o lampă, dar cu toate acestea e plină de o strălucire plăcută. Nu există ventilatoare, și totuși aerul este proaspăt. Nu există nici un instrument muzical, și totuși, în momentul în care începe contemplația mea, această cameră vibrează de sunete melodioase. Un fotoliu în centru, lângă el un birou — aceasta e toată mobila. Și în fotoliu stă o femeie înaltă cam de 5 picioare și avînd o față foarte albă. Ei îi aparține această cameră.

O sonerie electrică sună.

Femeia atinse un întrerupător și muzica se opri.

„Trebuie să văd cine este” — gîndi ea și își puse fotoliul în mișcare. Ca și muzica, fotoliul era acționat mecanic și o duse pînă în cealaltă parte a camerei, unde insista soneria:

— Cine e? întrebă ea.

Avea vocea iritată, întrucît fusese întreruptă dăseori de cînd începuse muzica. Cunoștea cîteva mii de persoane; în cîteva direcții relațiile umane avansaseră considerabil. Dar cînd ascultă în radioreceptor, întreaga-i față fu un zîmbet și spuse:

— Foarte bine. Să stăm de vorba. Mă voi izola. Nu aștept să se întîmple nimic important în următoarele cinci minute, deci pot să-ți acord cinci minute, Kuno. Apoi trebuie să-mi ții prelegerea despre „Muzica în perioada australiană”.

Atinse butonul de izolație, așa încît să n-o mai deranjeze nimeni. Apoi acționă asupra

LUCIAN POP

întrerupătorului de lumină și cămăruța fu inundată de întuneric.

— Zi repede! spuse ea iritată. Zi repede, Kuno. Ma aflu în întuneric și îmi pierd timpul în nu mai mult de 15 secunde apăr o lumină albăstruie și în curînd putu vedea imaginea fiului său care trăia pe cealaltă parte a Pămîntului; în același timp și el putu vedea imaginea mamei sale.

— Kuno, cit ești de încet! El zîmbi.

— Îți cam place să hoinărești.

— Te-am mai căutat, mamă, dar erai întotdeauna ocupată sau izolată. Am ceva special să-ți comunic.

— Ce e baiete? grăbește-te. De ce nu mi-ai transmis prin poșta pneumatică?

— Pentru ca prefer să spun personal Vreau.

— Ei, bine?

— Vreau să vii sa ma vezi! Vashte îi urmări fața în imaginea albăstruie.

— Dar te vād! exclamă ea. Ce dorești mai mult?

— Nu vreau să te vād prin ecran, spuse Kuno. Nu vreau să-ți vorbesc prin mașina asta plictisitoare

— O, spuse mama sa, puțin impresionată. Nu trebuie să spui nimic împotriva mașinii

— De ce nu?

— Nu se cade

— Vorbești ca și cum Mașina ar fi fost construită de vreun zeu, strigă băiatul. Cred că te rogi. Ei, cînd ești nefericită, nu uita ca mașina a fost făcută de oameni.

— Dar ție îți sugerează stelele vreo idee? Ce interesant trebuie sa fie, povestește-mi.

— Mie mi se pare ca seamănă cu un om.

— Nu înțeleg.

— Cele patru stele mari sînt umerii și genunchii omului. Cele 3 stele din mijloc seamănă cu centurile pe care le purtau oamenii înainte, iar celelalte 3 stele agățate seamănă cu o sabie

— O sabie?

— Oamenii purtau sabii ca sa omoare animale și alți oameni.

— Nu mi se pare o idee grozavă, dar oricum e originală. Cînd ți-a venit ideea asta prima dată?

— Într-o nava.

Kuno se opri, și ei i se păru ca fiul ei se întristase. Nu era sigură, pentru că mașina nu transmitea și nuanțe ale expresiei. Dădea numai ideea generală a persoanelor — o idee care era destul de bună pentru un scop practic, gîndi Vashti.

Inefabila creștere, care era considerată ca o esență a relațiilor de catre o filosofie discreditată, era total ignorată de mașină, tot așa cum inefabila creștere a unui strugure era ignorată de fabricanții de fructe artificiale. Ceva „destul de bun” fusese cu mult timp în urmă acceptat de rasa noastră.

— Adevarul e, continuă el, ca aș vrea să mai revăd stelele astea; sînt niște stele ciudate. Și n-aș vrea să le vād din navă, ci de pe Pămînt, așa cum au făcut-o strămoșii noștri cu mii de ani în urmă. Vreau să vizitez Pămîntul.

Ea fu șocată.

— Mamă, trebuie să vii, macar să-mi explici ce găsești rău într-o vizită pe Pămînt

— Nu găsesc nimic rău, răspunse ea, controlîndu-se. Dar nici nu găsesc vreun avantaj. Suprafața Pămîntului nu este decît praf și noroi, nici o urmă de viață. Și, în afara de asta, ai nevoie de un respirator pentru că altfel aerul rece te ucide. Aerul ăsta ucide pe oricine.

— Știu, dar cred că îți dai seamă că îmi voi lua toate măsurile de prevedere

— Și apoi...

— Da?

Se gîndi puțin și își alese cuvintele cu grijă. Fiul ei avea un temperament ciudat și voia sa-l convingă să nu facă această expediție

— Este contrar spiritului erei! afirmă ea.

— Asta înseamnă că ești contra mașinii?

— Într-un fel, dar...

Imaginea lui de pe ecran păli.

— Kuno!

Kuno se izolase

Pentru un moment, Vashti se simți singură.

Apoi aprinse lumina și la vederea camerei ei, plină de strălucire și presărată de butoane electrice, se învioră. Erau butoane și comutatoare peste tot — butoane pentru

mîncare, pentru muzică, pentru haine. Apoi mai era butonul pentru o baie fierbinte, prin apăsarea căruia din poalea apărea un bazin din imitație de marmură, plin cu apă caldă, plăcut mirositoare. Mai era și butonul pentru apă rece. Există și butonul care producea literatură. Și, desigur, mai erau și butoanele cu ajutorul cărora comunica cu poselinii ei. Deși nu conținea nimic, camera era în legătură cu tot ceea ce iubea în lume.

Următoarea mișcare a lui Vashti fu să închidă comutatorul de izolare și toate acumulările din ultimele 3 minute izbucniră. Camera se umplu de zgomote produse de sonerii și tuburi acustice. Cum arăta noua mîncare? Putea s-o recomande? Avusese ea vreo idee în ultima vreme? Ar putea cineva să-i împărtășească ideile? Și-ar lua ea angajamentul să viziteze creșele la o dată apropiată? Să zicem, într-o lună.

La cele mai multe din aceste întrebări își răspunse cu iritare — o caracteristică în creștere în această eră a vitezei. Ea spunea că noua mîncare e groaznică. Că nu-și putea lua angajamentul să viziteze o creșă. Că nu poate avea o idee proprie, dar că i se împărtășise una — că patru stele în interiorul camerei se află alte 3 seamănă cu un om, se înșoia de conținutul acestei idei. Apoi întrerupse legăturile, căci era timpul să-și țină lecția despre muzica australiană.

Sistemul greci al instrumentelor fusese abandonat de mult, nici Vashti și nici auditorul ei nu se clinteau din camerele lor. Ea stătea așezată în fotoliu și vorbea, în timp ce ei o ascultau și o vedeau destul de bine din fotoliile lor. Deschise cuvîntul cu o referire nostimă la muzica din epoca pre-mongolă și continuă descriind marele avînt pe care îl luase muzica în perioada următoare cuceririi chineze. Inaccesibile și primitive erau metodele lui I-San-So și ale școlii din Brisbane, i se părea că studiul lor ar putea să rasplătească un muzician din ziua de astăzi: aveau prospețime și aveau, mai presus de toate, idei.

Lecția sa, care dură 10 minute, fu apreciată, și, la sfârșit, ea și mulți dintre cursanții ei ascultară o prelegere despre mare. Marea era generatoare de idei, vorbitorul o vizitase recent. Apoi Vashti mincă, vorbi cu mulți prieteni, făcu o baie și își comandă patul.

Patul nu era pe placul ei. Era prea mare și ei îi plăceau paturile mici. Orice plângere ar fi fost fără rost pentru că dimensiunea paturilor era aceeași în toată lumea și orice încercare de a obține o altă dimensiune ar fi implicat o modificare în mașină. Vashti se izolă și trecu în revistă tot ce se întâmplase de când își comandase patul ultima oară. Idei? Aproape de loc. Evenimente? Sa ia invitația lui Kuno drept un eveniment?

Lînga ea pe birou se afla o rămășiță a epocii dezordinii — o carte. Aceasta era Cartea Mașinii. În ea se găseau instrucțiuni împotriva oricărei întâmplări neprevăzute. Dacă îi era cald sau frig, sau era abatută, sau nu-și găsea un cuvînt, se ducea la carte și aceasta îi spunea pe ce buton sa apese. Comisia mondială o publicase.

Stînd în pat, luă cartea în mînă. Aruncă o privire prin camera luminată, ca și cum cineva ar fi urmărit-o. Apoi, pe jumătate rușinată, pe jumătate veselă, murmură: „O, Mașină! , O, Mașină!“ și duse volumul la buze. Îl sărută de 3 ori, își clătină capul de 3 ori și de 3 ori simți delirul supunerii. Ritualul continuă, deschise cartea la pagina 1367 unde se găsea orarul navelor din insulele din emisfera de sud, sub pămîntul cărora trăia, spre insulele din emisfera de nord unde trăia fiul ei.

Gîndi: „Am timp“.

Stînsse lumina și adormi. Se trezi, aprinse lumina, mincă și schimbă cîteva idei cu prietenii ei, ascultă muzica și participă la cursuri, stînsse lumina și se culcă. Deasupra ei, în jurul ei, zumzăia în perma-

nență Mașina; nu sesiza zgomotul Mașinii pentru că fusese născută în acest zgomot. Se trezi și aprinse lumina.

— Kuno!

— Nu vreau să vorbesc cu tine, răspunse el, pînă cînd nu vii la mine.

— Ai fost pe Pămînt de cînd am vorbit ultima oară? Imaginea lui dispăru.

Ea consultă din nou cartea. Deveni nervoasă și se așeză din nou în fotoliu și îl dirijă spre un perete care se deschise la o simplă apăsare pe un buton. Prin deschizătură văzu un tunel care șerpuia ușor, astfel încît ținta nu putea fi văzută. Dacă s-ar duce să-și vadă fiul, aici ar fi începutul călătoriei.

Desigur că știa totul despre sistemul de comunicație. Nu exista nimic misterios în el. Putea comanda o mașină și să zboare cu ea prin tunel pînă la liftul care comunica cu stația de nave. Sistemul era folosit de mulți ani, cu mult înainte de instaurarea universală a mașinii. Și, desigur, studiase civilizația care o precedase pe a ei — civilizația care greșise funcțiunile sistemului și care îl folosise pentru a duce oamenii la obiecte în loc de a aduce obiectele la oameni. Zilele acelea nostime cînd oamenii plecau undeva să schimbe aerul în loc de a schimba aerul din camerele lor! Și, totuși, îi era frică de tunel: nu îl mai văzuse de cînd născuse ultimul copil. Era un tunel șerpuit, dar nu cum și-l amintea ea; era strălucitor, dar nu atât de strălucitor cum sugerase un lector. Lui Vashti îi fu frică de o experiență directă. Reveni în cameră și peretele se închise din nou.

— Kuno, spuse, nu pot veni să te văd. Nu mă simt bine.

În același moment un aparat imens coborî asupra ei din tavan, în gură îi fu introdus automat un termometru, un stetoscop îi fu așezat pe inimă. Ea stătea întinsă fără putere.

Kuno telegrafiasse doctorului. Deci pasiunile umane tot mai erau înlînite în mașină. Vashti bau doctoria pe care doctorul i-o turnă în gură și mașinaria se retrase în tavan. Se auzi din nou vocea lui

Kuno, care întrebă cum se simte.

— Mai bine. Și apoi iritată. Dar de ce nu vii tu mai bine la mine?

— Pentru că nu pot părăsi acest loc.

— De ce?

— Pentru că, în orice moment, se poate întîmpla ceva grozav.

— Ai fost pe Pămînt?

— Nu încă.

— Atunci despre ce e vorba?

— Nu pot să-ți spun prin intermediul mașinii.

Ea își continuă viața.

Dar se gîndea la Kuno ca la un copil, nașterea lui, creșea, singura ei vizită acolo, vizitele lui — vizite care încetaseră în momentul în care mașina îi repartizase o cameră pe partea opusă a Pămîntului. „Datorită părinților încetează în momentul nașterii P. 422327483“ — spunea cartea. E adevărat, dar cu Kuno era altceva — cu toți copiii ei fusese ceva special, și, la urma urmei, trebuia să facă această călătorie dacă el dorea. Și „ceva grozav se poate întîmpla“. Ce însemna asta? Nesocotința unui tînar, fără îndoială; dar trebuia să se ducă. Apăsă din nou pe buton, din nou peretele se deschise și văzu drumul prin tunel. Închizînd cartea, se ridică și comandă o mașină. Camera ei se închise în urmă. Călătoria spre emisfera nordică începuse.

Desigur, era foarte ușor. Mașina se apropia și înăuntru găsi fotolii exact ca ale ei. Cînd făcu semn, mașina se opri și ea intră în lift. Aici mai era un pasager, prima creatură pe care o văzuse la fața de luni de zile. Puțină lume mai călătorea în zilele acestea pentru că mulțimea științei avansate, Pămîntul era la fel peste tot. Relațiile rapide de la care civilizația precedentă așteptase atît se tiranizaseră prin a fi nimicite. La ce bun să mergi la Pekin cînd acesta era la fel cu Shrewsbury? De ce să te întorci la Shrewsbury cînd și Pekinul era la fel? Oamenii se mișcau greu, toată neliniștea se concentrase în suflete.

Serviciile gavelor erau o relicva a erei precedente. Erau păstrate pentru că era mai

ușor să le păstrezi decît să le oprești sau să le reduci, dar acum depășeau dorințele populației. Navă după navă se ridicau de la ieșirile de la Rye sau Christchurch (folosesc numele vechi), pentru a zbura în înaltul cer și pentru a se întoarce goale în sud. Sistemul era atât de independent de meteorologie încît, indiferent dacă cerul era senin sau înnoat, semăna cu un uriaș caleidoscop pe care se repetau periodic aceleași lucruri. Nava pe care se îmbarcase Vashti porni la apus acum în zori. Dar întotdeauna cînd trecea pe deasupra Rheisului se vedea nava care făcea legătura între Stelsingford și Brazilia. Zi și noapte, vînt și furtună, liniște sau cutremur nu mai constituiau o piedică pentru om. Toata literatura veche cu lauda ei pentru natură și teama ei de natură suna la fel de greșită ca bolboroseala unui copil.

Totuși, cînd Vashti văzu aripa uriașă a navei în aer, teama ei pentru experiența directă reveni. Nu era tocmai ca nava din cealaltă zonă. Și ea trebuia să se dea jos din lift și să intre în navă, să se supună privirilor celorlalți pasageri. Omul din fața ei scăpă cartea din mînă — n-a fost mare lucru, dar îi neliști pe toți. Dacă s-ar fi întimplat asta într-o cameră, podeaua ar fi ridicat-o automat, dar într-o navă acest lucru nu era posibil și volumul sacru zăcea pe jos. Faptul fusese neașteptat și proprietarul își controla mușchii brațului să vadă ce se întimplase, în loc să ridice cartea. Apoi cineva spuse: „O să interzicem”, și toți se adunară la bord, iar Vashti continuă să răsfoiască cartea, așa cum făcuse și pînă atunci:

Neliștea ei interioară crescuse. Aranjamentele erau demodate și necivilizate. Există chiar și o însoțitoare căreia i-ar fi spus dorințele ei în timpul călătoriei, dar trebuia să străbată toată lungimea navei pînă la cabina ei. Unele cabine erau mai bune decît altele și ea nu o avea pe cea mai bună. Se gîndi că însoțitoarea fusese nedreaptă și se înfurie. Ușa rotativă se închisese, nu mai putea să se întoarcă. Văzu la capătul cu-

loarul liftul din care se dăduse jos, urcînd și coborînd gol. Dedeșubt al acestor coridoare erau camere una sub alta pînă în adîncul pămîntului și în fiecare cameră locuia cîte o ființă omenească ce mîncă, dormea sau se gîndea. Și bine îngropată în acest furnicar se afla camera ei. Lui Vashti îi era teamă.

„O, Mașină! O, Mașină!”, murmură ea mîngîind cartea, ceea ce o reconfortă.

Apoi laturile culoarului păzură că se unesc, așa cum fac pasajele pe care le vedem în vise, liftul dispăru, cartea care căzuse alunecă înspre stînga și dispăru, urmă o trepidație ușoară și ieșind din tunel nava se ridică în zbor peste apele unui ocean tropical.

Era noapte. Pentru un moment, ea văzu coasta Sumatrei mărginită de fosforescența valurilor și înconjurată de faruri ce-și trimiteau fasciculele de lumină pînă departe. Dispăru și asta și numai stelele îi mai atrăgeau atenția. Nu erau nemișcate, ci erau antrenate într-un continuu du-te-vino, aglomerîndu-se cînd într-un loc, cînd în altul, de parcă Universul și nu nava se inclina. Și așa cum se întîmplă în nopțile senine păreau să fie în perspectivă, nu într-o navă; și acum șir peste șir în cerul înfișit, acum tăinuind nemărginirea, un acoperiș limitînd pentru totdeauna viziunea oamenilor. Ambele cazuri păreau intolerabile.

— Vom călători noaptea? întrebă pasagerii supărați și însoțitoarea care fusese neatentă aprinse lumina și trase storiurile metalice. Cînd fuseră construite navele, dorința de a privi în afară mai persista în rîndul oamenilor. De atunci exista numărul mare de ferestre și lipsa de comoditate a celor care erau civilizați și rafinați. Chiar și în cabina lui Vashti pătrundea lumina unei stele printr-o fisură a oblonului și după cîteva ore fu deranjată de o lumină strălucitoare care indica apariția zorilor.

Repede cum mersese nava spre vest, Pămîntul se învîrtise către est și mai repede ducînd-o pe Vashti și pe însoțitorul ei spre Soare. Știința

putea prelungi noaptea, dar numai cu puțin și speranțele acelea de a neutraliza revoluția zilnică a Pămîntului dispăruseră împreună cu speranțele mai mari. Mergeau în jurul globului tot timpul spre vest în aplauzele umanității. În zadar, căci globul mergea tot mai repede spre est; se întîmplaseră accidente groaznice și Comitetul Mașinii atunci cînd a ajuns la conducere a declarat această ocupație ilegală și posibilă de a fi pedepsită de către Homelessness.

Vom vorbi mai tîrziu despre Homelessness.

Desigur, Comitetul avea dreptate. Încercarea de a învinge Soarele indică ultimul interes pe care-l încercase vreodată omenirea asupra corpurilor cerești sau asupra a orice altceva. Era pentru ultima dată cînd oamenii se uneau să gîndească la o parte din afara lumii. Soarele învinsese și totuși fusese sfîrșitul dominației sale spirituale. Zorii, miezul zilei, amurgul nu mai atingeau nici viețile oamenilor și nici inimile lor și știința se retrăsese în pămînt să se concentreze asupra problemelor pe care era sigură că o să le rezolve.

Deci, cînd Vashti se văzu înconjurată în cabină de o lumină roșatică fu supărată și încercă să aranjeze storiurile. Dar storiurile se ridicară, și ea văzu prin fereaștră mici nori roz legănîndu-se pe fundalul albastru al cerului și întrucît Soarele continua să se înalțe, razele sale intrară direct, revărsîndu-se pe perete ca o mare.

Se ridica și cobora în funcție de mișcarea navei, dar avansa continuu. Dacă nu era atentă ar fi izbit-o în față. O trecu un fior de teamă și o chemă pe însoțitoare. Și însoțitoarea era speriată și nu putea face nimic, nu știa să repare storiurile. Nu putea decît să sugereze ca doamna să-și schimbe cabina.

Oamenii erau aproape la fel peste tot, dar însoțitoarea de pe navă, probabil din cauza îndatoririlor excepționale, era puțin ieșită din comun. Ade-sea trebuia să se adreseze pasagerilor prin vorbire directă și aceasta îi dăduse o oarecare asprime și originalitate în purtări. Atunci cînd

Vashti se îndepărtase de ra-zele de soare cu un tipăt, însoțitoarea se purtase barbar — pusese miinile pe ea s-o calmeze.

— Cum îndrăznești? exclamase pasagera. Nu-ți dai seama ce faci!

Femeia fusese derutată și se scuza pentru că nu o lăsase să cadă, oamenii nicio-dată nu se atingeau; obiceiul devenise învechit datorită Mașinii

— Unde sîntem acum? întrebă Vashti.

— Sîntem deasupra Asiei, spuse însoțitoarea nerăbdătoare să fie politicoasă.

— Asia?

— Vă rog să-mi scuzați modul obișnuit de a vorbi! M-am obișnuit să numesc locurile peste care trec după numele lor nemecanic.

— Ah, îmi amintesc de Asia. De acolo veneau mongolii.

— Dedesubtul nostru se află un oraș care se cheama Sinla.

— Ați auzit vreodată de mongoli și despre Școala de la Birbane?

— Nu.

— Munții aceștia din dreapta — lăsați-mă să vi-i arăt. Ea împinse storul metalic. Apăru lanțul munților Himalaya. Odinioară, acești munți erau numiți Acoperișul Lumii.

— Ce nume!

— Trebuie să-ți amintești că înainte de zorii civilizației păreau un perete impenetrabil care atingea stelele. Se presupune că nimeni în afară de zei nu poate să ajungă pe culmile lor. Cît de mult am avansat datorită Mașinii!

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii! spuse Vashti.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii! spuse și un alt pasager, cel care scăpase cartea cu o noapte înainte.

— Dar ce este materia aceea albă de pe munți?

— I-am uitat numele.

— Trageți storurile, vă rog. Munții ăștia nu-mi dau nici o idee.

Partea nordică a Himalayei era într-o umbră întunecată: Soarele tocmai trecea peste coasta indiană. Pădurile fuseseră distruse în epoca literaturii pentru a face ziare, dar zăpezile se trezeau la diminețile lor de glorie.

La cîmpie puteau fi văzute orașe în ruină, riuri șerpuiind și cîteodată puteau fi văzute intrări subterane marcînd orașele de azi. Peste acest peisaj alergau navele, încrucșîndu-se cu un incredibil aplomb și ridicîndu-se cu nonșalanță cînd voiau sa

scape de perturbațiile atmosferei joase sau sa traverseze Acoperișul Lumii

— Am avansat, într-adevar, datorită Mașinii, repetă însoțitoarea și ascunse Himalaya în spatele unui stor metalic.

Ziua se întindea mai departe. Pasagerii stateau în cabinele lor evitîndu-se unul pe celalalt cu un fel de repulsie fizică și dorînd să fie sub pămînt. Între ei se aflau vreo 8 sau 10 tineri trimiși de la creșe sa locuiască camerele celor care au munt pe pămînt. Barbatul care scăpase

cartea se întorcea acasă. Fusesse trimis în Sumatra pentru a propaga rasa. Numai Vashti călătorea din propria voință.

La prinz mai arunca o privire Pământului. Nava trecea peste un alt șir muntos, dar nu putu vedea mult din cauza norilor. Mase de roca se întindeau dedesubt, aveau forme fantastice. Unele din ele semănau cu un om culcat.

— Nici o idee aici, murmura Vashti și ascunse Cău-
cazul în spatele sturului metalic.

Seara se uita din nou Tra-versau o mare aurie unde se gaseau o mulțime de insulițe și o peninsulă.

— Nici aici, nici o idee, și ascunse Grecia după sturul metalic.

II

APARATUL DE REPARAT

Printr-un culoar, cu un lift, pe o cale ferată printr-o ușa mobilă, ajunse Vashti în camera fiului sau care semăna perfect cu a sa. Putea spune foarte bine că vizita sa fusese inutilă. Butoanele, biroul cu cartea, temperatura, atmosfera, modul de iluminare — toate erau exact la fel. Și dacă însuși Kuno, carne din carnea ei, ar fi stat lângă ea în sfârșit, ce folos era în asta? Întorcându-și privirea, ea spuse:

— Iartă-mă. Am făcut cea mai îngrozitoare calatorie și mi-am întârziat cu mult dezvoltarea sufletului meu. Nu merita, Kuno, nu merita. Timpul meu e prea prețios. Aproape că m-a atins lumina Soarelui și am întâlnit cei mai necivilizați oameni. Nu pot sta decât câteva minute. Spune ce ai de spus căci trebuie să mă întorc.

— Am fost amenințat cu la-sarea fără adăpost.

Acum îl privi.

— Am fost amenințat cu la-sarea fără adăpost și nu-ți puteam spune asta prin intermediul Mașinii.

Lasarea fără adăpost înseamnă moartea. Victima este lăsată în aer liber, ceea ce o omorâ.

— Am fost afara de când am vorbit cu tine ultima oară. Lucrul grozav de care îți vor-

beam s-a întâmplat și m-au descoperit.

— Dar de ce să nu mergi afara? exclamă ea. Este perfect legal, perfect mecanic și vizitezi suprafața Pământului. Recent am ascultat un curs despre mare, nu există nici o obiecțiune, oricine își poate comanda un respirator și primește un permis de ieșire. E adevărat că nu este lucrul cel mai înțelept, și te-am rugat să nu o faci, dar nu există nici un impediment legal pentru asta.

— Nu am cerut permis de ieșire.

— Atunci, cum ai ieșit?

— Am găsit un mod propriu.

Fraza nu avu nici un înțeles pentru ea și el trebui să repete.

— Un mod propriu? șopti ea. Dar asta nu e bine.

— De ce?

Întrebarea o șoca peste masura.

— Începi să idolatrizezi Mașina, spuse el rece. Găsești că am dat dovada de necredință dacă am găsit un drum propriu. Este clar că a gândit Comitetul atunci când m-a amenințat cu moartea.

Ea se supără.

— Nu idolatrizez nimic! striga ea. Sunt mai înaintată. Nu te consider fără credință pentru că nu mai poate fi vorba despre vreo religie. Toată teama și superstiția care au existat vreodată au fost distruse de Mașina. Am vrut să spun doar că a găsi un drum propriu este... Și apoi nici nu există un astfel de drum.

Dar îți poți închiplui că există.

— Nu există nici un alt drum în afara de ieșirile subterane pentru care trebuie să ai permis. Așa spune cartea.

— Ei bine, cartea se înseală, pentru că am ieșit pe propriile mele picioare.

Kuno avea o oarecare putere fizică.

În zilele acestea era un neajuns să dai dovada de putere. Fiecare copil era examinat la naștere și toți cei care promiteau o dezvoltare deosebită erau distruși. Puteau umaniza, înșuși să protesteze, dar lăsa un atlet să trăiască nu era o dovadă de adevărată bunătate, nu ar fi fost nicio-

data fericit în această stare de viață la care îl chemase Mașina; s-ar fi simțit atras să se cațere în copaci, să facă baie în riuri, să urce dealuri. Omul trebuie să fie adaptat la mediul înconjurător, nu? În zorii lumii, cei slabi trebuiau duși pe muntele Taiget, în amurg, cei puternici vor suporta eutanasia, pentru că mașina să poată progresa, pentru că mașina să poată progresa etern.

— Știi că am pierdut simțul spațiului. Spuneam că „spațiul este anihilat”, dar nu am anihilat spațiul, ci simțul spațiului. Am pierdut o parte din noi înșine. Am hotărât să redobândesc ce am pierdut și am început prin a mă plimba în sus și în jos pe peronul căii ferate din afara camerei mele. M-am tot plimbat până am obosit și așa am recăpătat înțelesul de „Aproape” și „Depart”. „Aproape” este un loc la care poți ajunge repede pe jos, nu cu trenul sau cu nava. „Depart” este un loc la care nu poți ajunge repede pe picioarele mele. Ieșirile subterane sînt departe, deși am ajuns acolo în 38 de secunde comandînd trenul. Omul este măsura. Aceasta a fost prima mea lecție. Picioarele omului sînt măsura pentru distanțe, minile sînt măsura proprietății, corpul lui este o măsură pentru tot ce poate fi iubit și dorit și puternic. Apoi am mers mai departe: atunci te-am chemat prima dată și nu ai vrut să vii.

Dupa cum știi, acest oraș este construit adînc sub pămînt, singura legătură fiind vomitorii. Parcurgînd lungimea peronului am luat liftul pînă la următorul peron, l-am parcurs și pe acesta și așa mai departe pînă am ajuns la ultimul, deasupra căruia începe Pămîntul. Toate peroarele sînt absolut la fel și tot ce am cîștigat prin vizitarea lor a fost să-mi dezvolt simțul spațiului și mușchii. Cred că ar fi trebuit să mă mulțumesc cu asta — nu e puțin lucru — dar în timp ce mergeam mi s-a întîmplat ca orașele noastre să fi fost construite în zile în care oamenii mai respirau aerul de afara și că existaseră ventilatoare pentru muncitori. Nu m-am putut gîndi la alt-

ceva decât la aceste ventila-toare. Au fost ele distruse de tuburile de mincare și medicamente și muzica pe care Mașina le-a dezvoltat în ultima vreme? Sau au mai ră-mas urme din ele? Un lucru era sigur. Dacă le-aș fi întâl-nit, asta s-ar fi întâmplat în tu-nelele de la etajul cel mai apropiat de pamint. Pretutinde-ni în altă parte spațiul era justificat.

Îți spun povestea mea re-pede, dar să nu crezi că sînt un laș sau că raspunsurile tale nu m-au deprimat nicio-dată. Nu e un lucru potrivit, nu e mecanic, nu e convins să mergi de-a lungul unui tunel de cale ferată. Nu mi-a fost frica că as putea pași pe o linie sub tensiune și aș pu-tea fi ucis. M-am temut de ceva intangibil — să fac ceva la care nu se aștepta Masina. Apoi mi-am zis: „Omul este mașina” și am plecat și după multe vizite am găsit o des-chidere.

Tunelele, desigur, erau lu-minate. Peste tot e lumina, lumina artificială; întunericul este o excepție. Așa încît atunci cînd am văzut o gaură în cărămizi am știut că e o excepție și m-am bucurat. Am băgat brațul în aceasta deschizătură — la început n-am reușit — dar apoi l-am tot rîdit pînă am reușit. Am scos o altă cărămidă și am strigat în întuneric: „Vin, to-țuși o voi face”, și vocea mea răsună în întuneric. Mi s-a părut ca aud spiritele munci-torilor morți care se întorse-ră în fiecare seara la lu-mina stelelor și la nevestele lor și toate generațiile care trăiseră în aer liber ma strigau: „Și totuși o vei face, vei veni”.

Se opri și, oricît ar parea de absurd, cuvintele lui o mișcă, deoarece Kuno ce-ruse recent să fie tata, iar do-rința lui fusese respinsă de comitet. Nu era tipul de tată în care era mașina interesată

— Apoi trecu un tren. Trecu ca o sageata pe lînga mine. Facusem destul pentru

ziua aceea, așa încît m-am trîrît înapoi pe peron, am luat liftul, și mi-am comandat pa-tul. Ah, ce vise! Și din nou te-am chemat și n-ai venit.

Every morning you got me
Small and white
Clean and bright
You look happy to meet me
Ea spuse.

— Nu vorbi despre aceste lucruri groaznice. Ma faci ne-norocită. Îți bați joc de civili-zație.

— Dar mi-am redobîndit simțul spațiului și omul nu poate trai altfel. Am hotărît să intru în deschizătură și să urc prin puț. Așa mi-am exersat mușchii. Zile în șir am trecut prin mișcări ridicole, pînă cînd m-a durut carnea, și m-am putut agăța cu miinile. Apoi am comandat un respi-rator și am pornit.

La început a fost ușor. Mortarul era intrucitva stricat și în curînd am mai împins ci-teva cărămizi și spiritul morți-lor m-a însuflețit. Nu știu ce vreau să spun prin asta. Spun exact ceea ce am simțit. Am simțit pentru prima dată că fusese făcut un protest impo-triva corupției și că, așa cum morții mă însuflețeau pe mine, tot așa îi însuflețeam pe cei nenăscuți încă. Am simțit că există umanitate și că există fara haine. Cum aș putea sa explic asta? Umani-tatea părea dezvelită și toate tuburile și mașinăriile astea nici n-au venit pe lume o data cu noi și nici nu ne vor urma și nici nu vor însemna foarte mult cît timp sîntem aici. Dacă aș fi fost mai puternic, aș fi sfîșiat toate hainele pe care le aveam și m-aș fi dus dezbrăcat afara la aer. Dar asta nu e pentru mine și pro-babil pentru nimeni din gene-rația mea. Am urcat cu respi-ratorul, cu hainele mele igienice și cu tabletele hrăni-toare. Mai bine așa decît deloc.

Era o scară făcută dintr-un material primitiv. Lumina de la calea ferată cadea pe trep-tele cele mai joase și am vă-zut ca ea conducea chiar la dărîmăturile de la capatul pu-țului. Probabil că stramoșii noștri au trecut pe acolo de nenumarate ori ca să ajungă la casele lor. Tot urcînd, mar-ginile aspre mi-au tăiat mă-nușile și miinile au început

să-mi singereze. Lumina s-a mai menținut o vreme, pe urmă s-a lasat întunericul, dar cel mai rău era că liniștea îmi străpungea urechile ca o sabie. Mașina merge din plin. Știi asta? Mersul ei ne pă-trunde singele și ne poate di-recționa gîndurile. Cine știe! Eram dîncolo de puterea ei. Pe urmă m-am gîndit: „Liniș-tea asta înseamnă că am apu-cat pe un drum greșit”. Dar curînd am auzit voci în li-niște, ceea ce mi-a dat încre-dere.

Rise.

— Am nevoie de ele. În ur-matorul moment m-am lovit cu capul de ceva.

Suspina.

Am ajuns la opritorul pneu-matic care ne apără de aerul de afară. Poate că le-ai ob-servat și tu în navă. Întuneric beznă, eu pe treptele unei scări invizibile, miinile ranite, nu pot să-ți spun cum am de-pășit această etapă, dar vo-cile au continuat să mă con-soleze și am căutat să-mi fi-xez poziția. Presupun că opri-torul avea o lățime de vreo 8 picioare. Era perfect neted. Am întins miinile și bănuiesc ca am ajuns pînă la centru. Nu chiar pînă la centru, pen-tru că miinile mele erau prea scurte. Apoi vocea spuse: „Merită s-o faci. S-ar putea să fie un minier în mijloc de care să te apuci și să ajungi la noi pe propriul tău drum. Și chiar dacă nu există vreun minier și chiar dacă ai cadea și te-ai zdrobi și tot merită; tot vei ajunge la noi pe drumul tău propriu.” Și am sărit. Există un minier și...

Facu o pauza. În ochii ma-meii sale apărură lacrimi. Știa că asta îi era destinul. Dacă n-ar fi murit azi tot ar fi murit miine. Nu există camera pen-tru o astfel de persoană în toata lumea. Îi era rușine ca nascuse un asemenea fiu, ea care fusese întotdeauna plină de respect și care avusese întotdeauna idei. Era el, într-a-devar, baiețelul pe care îl în-vașase folosul comutatoarelor și butoanelor și căruia îi da-duse prima lecție din carte? Parul care îi desfigurase gura arăta că avea trasăturile unui tip salbatic și Mașina nu avea milă față de atavism.

— Era un minier pe care l-am apucat Spinzuram ca

hipnotizat în întuneric și am auzit zgomotul acestor activități ca pe o ultimă șoaptă dintr-un vis ce se termină. Toate lucrurile de care am avut grijă și toată lumea cu care am vorbit prin tuburi îmi apăreau foarte mici în acest timp minerval se rasuci. Greutatea mea pusese ceva în mișcare și m-am rasucit încet și apoi... Nu pot descrie în cuvinte. Zăceam cu fața înțoarsă spre... Singele-mi curgea din nas și din urechi și-am auzit un urlet înfricoșător. Stopul de care mă agățasem fusese pur și simplu zvirlit din pământ și aerul pe care-l făcusem noi aici jos se scurgea prin supapa în aerul de deasupra — țignea în sus ca o fîntînă. M-am tîrît pînă acolo — deoarece aerul de deasupra durea — și am sorbit cu înghițituri mari din vîrf. Respiratorul meu zburase, dumnezeu știe unde, hainele-mi erau rupte. Zăceam cu buzele lipite de gaură și am sorbit pînă cînd singurarea a încetat. Nu-ți poți imagina ceva mai ciudat. Această scobitură în iarbă — voi vorbi despre ea peste un minut —, oglindindu-se în ea, nu strălucitor, ci prin nori ca de marmură — pacea, nonșalanța, simțul spațiului și, mîngîindu-mi obrazul, fîntîna aerului nostru artificial. Cîrînd, am zărit respiratorul, clătîindu-se în sus și în jos în vînt mult deasupra capului meu și mai sus încă erau mai multe aeronave. Dar nimeni nu se uita niciodată în afara aeronavei și, în cazul meu, nimeni nu putea sa mă ia. Iată-mă împotmolt. Soarele mai strălucea prin puț și așa am putut vedea ultimele trepte ale scării, dar nu aveam nici o speranță sa pot ajunge acolo. Ori m-aș fi pregătit repede să scap prin fuga, ori aș fi cazut și aș fi murit. Nu puteam decît să mă întind pe iarbă și, din timp în timp, să privesc în jur.

Știam că eram în Wessex pentru că avusesem grijă să mă documentez înainte de a pleca. Wessex se află deasupra camerei în care stăm acum de vorbă. Odată a fost un stat important. Regii acestui ținut posedau toată coasta de sud de la Andredswold la Cornwall în timp ce la nord

se afla Wansdyke care domnea peste tot acest ținut. Să-ți spun drept, mă aflam acolo cu un opritor pneumatic țîngă mine și cu respiratorul tras pe cap, toți trei într-o gaură în care creșteau iarba și ferigi de jur-împrejur.

Apoi deveni din nou grav.

— Am avut mare noroc că era o gaură. Pentru că aerul începu sa vină înapoi în ea și să o umple așa cum apa umple un recipient. Puteam sa ma strecor. Am respirat un amestec în care aerul răufăcător predomina ori de cîte ori încercam sa urc. Nu era foarte rau îmi pierdusem tabletele și totuși am ramas nesperat de vesel, iar în ce privește mașina, uitasem complet de ea. Singura mea ținta era să ajung la capat, unde erau ferigile, și să văd ce obiecte se aflau dincolo.

— Am încercat sa urc panta. Aerul nou era tot dăunător pentru mine, așa încît mi-am dat drumul în jos, dupa ce apucasem să văd ceva cenușiu. Soarele începuse sa-și slăbească din intensitate și mi-am amintit că era în Scorpion — mă documentasem și în această privință. Dacă Soarele e în Scorpion și te afli în Wessex, înseamna că trebuie să fii foarte rapid, căci altfel întunericul o sa se lase foarte repede. Aceasta a fost singura informație prețioasă pe care am dobîndit-o dintr-un curs și cred ca va fi și ultima. Am încercat sa respir noul aer și sa avansez pe cît posibil. Gaura se umplea foarte încet. Au fost perioade în care am crezut că sursa funcționa cu mai puțină vigoare. Respiratorul parea sa danseze în apropierea pămîntului; zgomotele nu se mai auzeau cu atîta tărie.

Se opri.

— Nu cred ca asta te intereseaza. Restul te va interesa și mai puțin. Nu e nici o idee și cred ca mai bine nu te-ai fi deranjat să vii. Tu ești deosebita, mamă.

Ea îl ruga sa continue.

— Nu se înserase încă atunci cînd am încercat sa urc, dar Soarele dispăruse, așa încît nu am putut vedea bine. Bănuiesc că tu, care ai traversat Acoperișul Lumii, nu vei voi să auzi o relateare

despre delușoarele pe care le-am văzut — delușoare mici, fără culoare. Dar pentru mine ele erau vii și tuful care le acoperea era ca o piele sub care vibrau mușchii. Și am simțit că aceste dealuri chemaseră oamenii din trecut cu o forță incalculabilă și că oamenii aceia le iubiseră. Acum ei dorm — probabil pentru totdeauna — și comunica în vise cu umanitatea. Fericiți sint barbații și femeile care trezesc dealurile Wessexului. Căci, deși dorm, nu vor muri niciodată.

Vorbea cu pasiune.

— Nu-ți dai seama că noi simtem cei care murim și că aici, sub pămînt, singurul lucru care trăiește este Mașina? Am creat Mașina să ne îndeplinească dorințele, dar nu o putem face să ne îndeplinească dorințele acum. Ne-a privat de simțul spațiului și al pipăitului, a redus orice relație umană și a redus dragostea la un act carnal, ne-a paralizat trupurile și dorințele și acum ne obligă sa ne supunem ei. Mașina se dezvoltă, dar nu în sensul gîndirii noastre. Mașina continuă sa meargă, dar nu în sensul țelului nostru. Nu existam decît ca niște corpusculi de sine care circula prin arterele noastre și daca ar putea lucra fara noi, ne-ar lasa sa murim. Oh, nu exista nici un mijloc sau, cel puțin unul — sa spun oamenilor că am vazut dealurile de la Wessex, asa cum Elfrid le-a vazut cînd i-a invins pe danezi.

Soarele apunea. Am uitat sa-ți spun că, între timp, între dealul meu și celelalte dealuri se lăsase ceața care era de culoarea unei perle.

Se opri pentru a doua oara.

— Continua — spuse mama lui. Continua. Nimic din ceea ce spui nu ma mai poate întrista acum. M-am fortificat.

— Am avut de gînd să-ți spun și restul, dar nu pot. Știi că nu pot, la revedere.

Vashti rămase pe loc șovăind. Toți nervii îi vibrau din cauza fiului său. Dar era și curioasă în același timp.

— E necinstit, se plînsese ea. M-ai făcut să traversez lumea ca să-ți ascult povestea. Spune-mi acum cît poți de repede pentru ca mă faci sa-mi

pierd timpul, spune-mi cum ai revenit la civilizație.

— O, asta! spuse el. Vrei să auzi despre civilizație, desigur. Ți-am spus când îmi căzuse respiratorul?

— Nu, dar înțeleg totul acum. Ți-ai pus respiratorul și ai reușit să mergi pe suprafața pământului pînă la o intrare subterană și acolo complotarea ta a fost raportată la Comisia Mondială.

— Fără îndoială.

Își trecu mîna peste frunte, ca și cînd ar fi vrut să alunge o emoție puternică. Apoi își continuă povestirea:

— Respiratorul mi-a căzut cam pe la apusul soarelui. Ți-am spus că izvorul slăbise din intensitate, nu?

— Da.

— Pe la apusul soarelui mi-am dat respiratorul jos. După cum ți-am mai spus, uitasem complet de Mașina și nu am dat nici o atenție timpului, fiind ocupat cu alte lucruri. Mi-am luat rezerva de aer pe care o puteam folosi cînd ascuțimea aerului din afară ar fi devenit intolerabilă și pe care o puteam pastra cîteva zile cu condiția ca vîntul să nu îl răspîndească. Pînă nu a fost prea tîrziu mi-am dat seama ce ar fi implicat oprirea fugii mele. Vezi, gaura din tunel fusese reparată. Aparatul de Reparare, Aparatul de Reparare era după mine.

Am mai primit un avertisment, dar l-am neglijat. Noaptea, cerul era mai limpede decît ziua, și Luna care era cam cu o jumătate de cer în spatele Soarelui era în anumite momente chiar strălucitoare. Eram la locul meu obișnuit — la granița între două atmosfere — cînd mi s-a părut că văd ceva întunecos mișcînd la fundul gropii și dispărînd în puț. În nebulina mea am coborît. M-am aplecat și am ascultat și mi s-a părut că am auzit un zgomot slab în adîncime.

În fața acestei situații m-am alarmat, dar era prea tîrziu.

M-am hotărît să-mi pun respiratorul și să ies din gaură. Dar respiratorul dispăruse. Știam exact unde căzuse — între opritor și apertură — și am simțit chiar urma pe care o lasase în tuf. Dispăruse și mi-am dat seama că se întîmplă ceva rău și mai bine aș fi fugit în celălalt aer, chiar dacă trebuia să mor, moartea alergînd spre norii care fuseseră culoarea perlei. N-am pornit niciodată. În afara puțului este prea groaznic. O spirală, o spirală albă și lungă se furișă afară din puț tîrîndu-se prin iarba luminată de Luna.

Am țipat. Am făcut tot ceea ce n-ar fi trebuit să fac. Am lovit creatura în loc să fug de ea și dintr-o dată aceasta se încolăci în jurul gleznei. Pe urmă ne-am bătut. Viermele m-a lăsat să alerg prin toată gaura, dar mi s-au împiedicat picioarele în timp ce fugeam. „Ajutor!”, am strigat. (Partea asta e prea îngrozitoare. Aparține părții pe care nu o vei ști niciodată). „Ajutor!”, am strigat. (De ce nu putem noi suferi în liniște?). „Ajutor!”, am strigat. Apoi picioarele mi-au fost legate, am căzut, am fost tras de la dragele mele ferigi și dragele mele dealuri și am trecut pe la apărătorul uriaș de metal, (îți pot spune partea asta) și am crezut că agățîndu-mă de minnerul acela aș fi putut să mă salvez din nou. Dar era ascuns. Întreaga groapă era plină de lucruri din astea. Căutam în toate părțile, din groapă altele scoteau capetele gata să acționeze dacă va fi nevoie. Aduseseră tot ce putea fi necesar: uscături, mînunchiuri de ferigă, totul și mergeam cu toții în jos în iad. Ultimele lucruri pe care le-am văzut înainte de a fi pusă siguranța în urma noastră au fost cîteva stele și am simțit că un om ca mine trăia în cer. M-am luptat, m-am luptat pînă aproape de sfîrșit și numai loviturile cu capul de scară m-au liniștit. Apoi m-am trezit în aceasta cameră. Viermii dispăruseră. Eram înconjurat de aer artificial, lumină artificială, liniște artificială și prietenii mă cheamau prin intermediul tuburilor acustice să vadă dacă mai înțilnisem vreo idee nouă în

ultima vreme.

Aici povestirea lua sfîrșit. Discuțiile suplimentare au fost imposibile, și Vashti se întoarse ca să plece.

— Se va sfîrși cu moartea, spuse ea liniștită.

— Aș vrea să fie așa, răspunse Kuno.

— Mașina a dat dovada de o milă fără margini.

— Prefer mila lui Dumnezeu.

— Cu aceasta fraza plină de superstiții vrei să spui că ai putea trăi în aerul de afară?

— Da.

— Ai văzut vreodată împrejurul intrărilor subterane oasele celor care au fost excluși după Marea Rebeliune?

— Da.

— Au fost lasate acolo unde au pierit pentru edificarea noastră, cine se poate îndoi de asta? Suprafața pământului nu mai suportă viața.

— Într-adevăr!

— Ferigile și iarba pot supraviețui, dar orice forma superioară de viață a pierit. L-a detectat vreo aeronavă?

— Nu.

— Atunci de unde așta în-capătinare?

— Pentru că l-am văzut exploda el.

— Ce-ai văzut?

— Pentru că am văzut-o în amurg — pentru că a venit să mă ajute cînd am chemat-o — pentru că și ea a fost în-lănțuită de viermi și mai norocoasă decît mine a fost ucisă de unul din ei care i-a străpuns gîtul.

Era nebun Vashti pleca: nici nu-l mai vazui în necazurile care urma.

III

CEI FĂRĂ ADĂPOST

În anii care urmau exodului lui Kuno, două importante lucruri se petrecuseră cu Mașina. La suprafața erau revoluționari, dar în fiecare caz mințile oamenilor fuseseră pregătite dinainte și nu făceau altceva decît să exprime tendințe care erau deja la tentă.

Prima dintre acestea fu abolirea respiratoarelor.

Gînditorii avansați, ca Vashti, au considerat întot

deuna o nebulie vizitarea Pământului. Aeronavele puteau fi necesare, dar la ce bun să mergi afară din curiozitate și să te tirăști o milă sau două într-o mașină terestră? Obiceiul era de prost gust și probabil nelalocul lui nu aducea idei noi și nu avea legătura cu ceea ce era de fapt important. Deci respirațiile au fost desființate și o dată cu ele și mașinile terestre și, cu excepția citorva conferențieri, dezvoltarea era mai puțin acceptată. Cei care mai voiau să vada cum e pe Pământ nu aveau decât să asculte un gramofon sau să privească un film. Și chiar și conferențierii au recunoscut,

cind și-au dat seama, ca o lecție despre mare nu era cea mai stimulatorie, atunci cind era compilată din alte lecții care fuseseră deja ținute asupra aceluiași subiect „Feriți-vă de ideile de prima mînă”, exclama unul dintre cei mai avansați. Ideile de prima mînă nu exista de fapt. Nu sînt decît niște impresii fizice produse de dragoste și teama și în aceasta uriașă fundație cine ar face filosofie? Lasați-vă ideile să fie de mînă a doua și dacă este posibil de mînă a 10-a, pentru că atunci vor fi îndepărtate de elementul perturbator. observația directă. Sa nu învățați nimic din acest subiect al

meu — Revoluția Franceză învățați mai bine ce cred eu că a gindit Encharman, că a crezut Urizen, că a crezut Gutch, că a crezut Ho-Yung, că a crezut Chi-Bo-sing, că a crezut L-Ycadio Stearn, că a crezut Carlyle, că a crezut Mirabeau, că a spus despre Revoluția franceză. Prin intermediul acestor 8 mari spirite, singele care a fost vărsat la Paris și ferestrele care au fost sparte la Versailles vor fi sintetizate într-o idee pe care o puteți folosi mult mai bine în viața noastră de zi cu zi. Dar fiți siguri ca intermediarii sînt mulți și variați pentru că în istorie o personalitate există pentru a o contrazice pe alta. Urizen trebuie să contracareze scepticismul lui Ho-Yung și Encharman, eu însumi trebuie să contracarez impetuoșitatea lui Gutch. Voi care ascultați puteți judeca mult mai bine Revoluția Franceză decît mine. Urmașii voștri vor avea o poziție chiar mai bună decît voi pentru că vor afla ce credeți voi despre ceea ce cred eu și astfel se va mai adauga o za în lanț. Și, în timp, se ridică vocea lui, se va ajunge la o generație care nu cunoaște fapte, este dincolo de impresii, o generație absolut fără culoare, o generație liberă de viciul personalității, care va vedea Revoluția Franceză nu așa cum s-a întîmplat și nici cum ar fi vrut ei să se întîmple, ci cum s-ar fi întîmplat dacă ar fi avut loc în epoca contemporană Mașinii.”

Aplauze furtunoase salutară această prelegere care a exprimat un sentiment deja latent în mințile oamenilor — un sentiment că faptele terestre trebuie ignorate și că desființarea respiratoarelor era un cîștig. A fost sugerat chiar ca aeronavele să fie suprimate. Aceasta nu se face însă pentru ca navele lucraseră ele însele în sistemul Mașinii. Dar din an în an erau folosite din ce în ce mai puțin și erau menționate tot mai puțin de oamenii înțelepți.

Al doilea mare eveniment fu restabilirea religiei.

Și aceasta idee fu exprimată în cadrul celebrei prelegeri Nimeni nu se putea înșela asupra tonului plin de

LUCIAN POP

respect cu care a fost încheiat discursul și care a trezit un ecou în inima fiecăruia. Cei care s-au supus multă vreme în tăcere acum încep să vorbească. Au descris ciudatul sentiment de liniște care i-a cuprins când li s-a înmănat cartea Mașinii, plăcerea pe care o aveau să repete cîteva fragmente din ea, extazul de a atinge un buton, deși neimportant, și de a acționa o sonerie electrică, deși fara rost.

— Mașina, exclamara ei, ne hrănește, ne îmbracă și ne adăpostește; prin ea putem comunica și ne putem vedea, în ea se găsește ființa noastră. Mașina este prietena ideilor și dușmanca superstițiilor. Mașina este atotputernică, eternă, Mașina este binecuvîntată și înainte ca aceasta alocuțiune să fie tipărită pe prima pagină a cărții, ritualul se dezvolta într-un complicat sistem de laude și rugăciuni. Cuvîntul „religie” a fost evitat, și în teorie Mașina era o creație a omului. Dar, în practică, în afara de cîteva retrograzi, toți o divinizau. Ea însă nu era idolatrizată uniform. Un credincios era impresionat de ecranele albastrii prin care vedea alți credincioși, un altul, de aparatul de aparat pe care pacatosul de Kuno îl comparase cu viermii, altul de lifuri, altul de carte. Și fiecare se roaga pentru una sau pentru alta, făcînd intervenții la Mașina pentru ei. Persecuția era pretutindeni prezentă. Nu izbucnea pentru motive care vor fi expuse curînd. Dar era latentă și toți care nu acceptaseră minimum cunoscut drept „Confesional Mechanism” trăiau în pericolul de a ramine fără adăpost, ceea ce însemna moartea, după cum stîm

A atribui aceste două evenimente Comisiei Mondiale înseamnă a avea o privire îngustă asupra civilizației. Este adevărat, Comisia Mondială anunțase aceste evenimente, dar era cauza lor în măsura

în care regii din perioada imperialistă erau pricina războiului. Mai bine consimeau la o constrîngere invincibilă, care nu se știa de unde vine și care, cînd era satisfăcută, era înlocuită cu o constrîngere la fel de invincibilă. Unei asemenea stări de lucruri i se dă numele de progres. Nimeni nu a marturisit ca Mașina era defectă. An de an a fost servită cu o eficiență crescîndă și cu o inteligență în scădere. Cu cît un om își știa mai bine datorile, cu atît mai puțin înțelegea obligațiile vecinului său și în întreaga lume nu exista nimeni care să fi înțeles monstrul ca un întreg. Creierile acelea de bază pieriseră. Ce-i drept, lasaseră directive complexe și urmașii lor au coordonat o bucată din aceste directive. Dar umanitatea, în dorința ei pentru confort, se întrecuse pe sine. A exploatat prea mult bogățiile naturii, încet și cu auto-mulțumire, umanitatea s-a scufundat în decadență: și progresul venise să însemne progresul Mașinii.

În ceea ce o privește pe Vashti, și-a continuat viața pînă la următorul dezastru. A stins lumina și s-a culcat, se sculă și aprinse lumina. Ascultă și ținu prelegeri. Schimba idei cu nenumărații ei prieteni și crezu că devine din ce în ce mai înțeleaptă. Din cînd în cînd, un prieten cerea eutanasia și lăsa camera ei sau a lui pentru cei fără adăpost. Lui Vashti nu prea îi păsa. După o lectură nereușită cerea chiar ea eutanasia. Dar rata mortalității nu trebuia să depășească rata natalității și de aceea Mașina o refuza. Necazurile au început treptat cu mult înainte ca ea să-și dea seama de acest fapt.

Într-o zi, a fost foarte uimită de primirea unui mesaj de la fiul ei. Ei nu comunicau niciodată, neavînd nimic în comun, deși auzise din surse indirecte ca el mai trăia încă și că fusese transferat din emisfera nordică, unde se purtase atît de rau, în emisfera sudică într-o cameră aproape de a ei.

— Vrea să-l vizitez? se gîndi ea. Niciodată. Niciodată. Și nici nu am timp.

Nu, aceasta era o nebunie.

El refuza să-și vizualizeze fața în ecranul albastrui și, vorbind din întineric, spuse în mod solemn:

— Mașina s-a oprit.

— Ce spui?

— Mașina se oprește. Știu bine, cunosc simptomele.

Ea izbucni în ris.

El a auzit-o și s-a supărat. Apoi n-au mai vorbit.

— Îți poți imagina ceva mai absurd? spuse ea unui prieten. Un om, care a fost fiul meu, crede ca Mașina se oprește. Ar fi de-a dreptul o necuviință ca să nu-i spun nebunie.

— Mașina se oprește? zise prietenul. Ce înseamnă asta? Aceasta fraza nu-mi dezvaluie nimic.

— Nici mie.

— Presupun că nu se referă la necazul pe care l-am avut de curînd cu muzica.

— O, nu, sigur că nu! Hai mai bine să vorbim despre muzică.

— Te-ai plîns autorităților?

— Da, și mi-au spus că e nevoie de o reparație și m-au îndreptat către Comitetul pentru repararea aparatelor. M-am plîns de aceste gemete ciudate care mutilează simfoniele școlii din Brisbane. Parca ar fi cineva suferînd. Comitetul pentru repararea aparatelor a spus că defecțiunea va fi remediată în curînd.

Vag îngrijorată, și-a reluat viața. Pe de-o parte, defecțiunea cu muzica a enervat-o, iar pe de alta parte nu putea uita cuvintele lui Kuno. Dacă el ar fi știut ca muzica nu putea fi reparată — dar nu putea s-o știe, pentru că ura muzica — dacă el ar fi știut ca ceva e în neregulă, „Mașina se oprește” ar fi fost exact genul de remarcă veninoasă pe care ar fi făcut-o. Bineînțeles că el a făcut această remarcă la întîmplare, dar coincidența o supăra și, de aceea, ea se adresa cu oarecare irascibilitate Comitetului pentru repararea aparatelor (CRA).

Comitetul a replicat că și mai înainte ca defectul va fi remediat în curînd.

— În curînd! Imediat! spuse ea. De ce m-aș îngrijora de defectele mele, cîr? Lăcrurile întotdeauna sînt puse la punct. Dacă nu faceți reparația imediat, mă voi adresa

Comisiei Mondiale (CM.).

— Nici o plîngere personală nu este primită de CM., replică CRA

— Atunci prin cine trebuie să-mi înaintez plîngerea?

— Prin noi.

— Atunci, mă plîng.

— Plîngerea dumneavoastră va fi înaintată cînd îi va veni rîndul.

— S-au mai plîns și alții?

La această întrebare CRA a refuzat să răspundă.

— Păcat! îi spuse ea unui alt prieten. Niciodată n-a existat o femeie mai nenorocită ca mine. De-acum încolo n-o să mai fiu niciodată sigură de muzica mea. E din ce în ce mai rău, de fiecare dată cînd o comand

— Și eu am necazuri, replică prietenul. Citeodată ideile îmi sînt întrerupte de un ușor zgomot neplăcut.

— Ce este?

— Nu știu dacă este în capul meu sau din perete

— Plînge-te, în orice caz.

— M-am plîns. Și plîngerea mea va fi înaintată la CM cînd îi va veni rîndul.

Timpul trecea și ei n-au mai resimțit aceste defecțiuni. Defectele nu fuseseră remediate, dar în ultima vreme ei reușiseră să se adapteze tuturor capriciilor Mașinii. Geamătul din simfoniile din Brisbane nu o mai enerva pe Vashti; îl accepta ca pe o parte a melodiei. Sunetul neplăcut din cap sau din perete nu mai era resimțit de prietenul ei. Și la fel s-a întîmplat și cu fructele artificiale care începuseră să mucegăiască, cu apa care începuse să aibă un miros neplăcut și cu rimele nepotrivite pe care Mașina de poezii începuse să le emită. De toate acestea s-au plîns cu amărăciune la început, apoi le-au acceptat și le-au uitat. Lucrurile au continuat să se înrăutățească.

Dar cu defectarea aparatului de dormit lucrurile s-au petrecut altfel. Aceasta a fost cea mai serioasă oprire. Într-o bună zi în întreaga lume (Sumatra, Wessex, număratele orașe din Courland și Brazilia) paturile comandate de proprietarii lor obosii n-au mai apărut. Pare un fapt ridicol, dar de aici a început colapsul umanității. Comitetul responsabil cu că-

derea a fost asaltat de reclamații care au fost îndreptate ca de obicei către CRA care, la rîndul său, i-a asigurat că plîngerile lor vor fi înaintate CM-ului. Dar nemulțumirea a crescut, deoarece omenirea nu era suficient adaptată unei vieți fără somn.

— Cineva se amestecă în treburile Mașinii, au început ei să spună.

— Cineva încearcă să se facă rege, să reintroducă elementul personal.

— Să-l pedepsim pe acel om cu lipsa de adăpost.

— Să o salvăm! Să răzbunăm Mașina! Să răzbunăm Mașina!

— Război! Ucideți omul!

Dar CRA a intervenit și a domolit panica prin cuvinte bine alese. A mărturisit că însăși Repararea Aparatelor necesită o reparație.

Efectul acestei mărturisiri a fost admirabil.

— Desigur, spuse un renumit conferențiar, cel care vorbea despre Revoluția Franceză, el care umplea de splendoare fiecare nouă decădere, desigur că nu vom insista cu plîngerile noastre acum. Repararea Aparatelor ne-a tratat atît de bine în trecut, încît acum sîntem cu toții alături de ea și vom aștepta răbdători refacerea. Vor veni timpuri bune în care va continua să-și îndeplinească bine obligațiile. Între timp, să încercăm să ne descurcăm fără paturi, fără tablete și fără dorințele noastre mărunte. Sînt sigur că aceasta ar fi dorința Mașinii.

Această cuvîntare a fost aplaudată la sute de mîle de pîrtare. Mașina îi mai lega încă. Prin adîncul mîrilor, pe dedesubtul lanțurilor muntoase mergeau firele prin intermediul cărora se putuse auzi și vedea. Numai bătrînii și bolnavii rămăseseră nerecunosători, deoarece circula zvonul că și eutanasia era dereglată și că durerea reapăruse printre oameni.

Și de citit era greu. Pătrunsese ceva în atmosferă care îi diminuase din luminozitate. Erau perioade cînd Vashti reușea cu greu să vadă pînă la capătul încăperii. Și aerul devenise rău mirositor. Plîngerile deveniseră tot mai puternice, remediile erau neputin-

cioase, iar tonul conferențiarului era eroic atunci cînd striga: „Curaj! Curaj!” Ce importanță are, atîta timp cît Mașina continuă să meargă? Pentru ea lumina și întinericul erau totuna. Și, deși lucrurile s-au mai îmbunătățit după o vreme, strălucirea n-a mai fost aceeași și umanitatea nu s-a mai refăcut de cînd intrase în criză. Se purtau discuții nebunești despre „măsuri” despre o dictatură provizorie, și locuitorilor Sumatrei li s-a cerut să se acomodeze cu lucrurile stației centrale situate în Franța. Dar pentru cei mai mulți, panica domnea și oamenii își consumau forțele rugîndu-se cărții, dovadă palpabilă a puterii Mașinii. Teroarea era gradată — o dată apăreau vești pline de speranțe — Aparatul de Reparare era aproape reparat — dușmanii Mașinii fuseseră desființați — noi centre nervoase care lucrau chiar mai bine luaseră naștere. Dar veni o zi cînd, fără cel mai mic avertisment și fără vreun semn prealabil de slăbiciune, întregul sistem de comunicație se prăbuși. În toată lumea, lumea așa cum înțelegeau ei.

În acel moment, Vashti ținea un curs și remarcile ei anterioare avuseseră mare succes. Continuînd însă, cursanții rămăseră tăcuți și la concluzie nu se mai auzi nici un sunet. Această îi displăcu și de aceea chemă un prieten specialist s-o încurajeze. Nici un sunet: desigur că prietenul dormea. Și așa se întîmplă și cu prietenul următor pe care încercă să-l sune și tot așa pînă își reaminti remarca lui Kuno „Mașina se oprește”.

Fraza tot nu însemna nimic. Dacă eternitatea s-ar opri, desigur că, curînd, va fi pusă din nou în mișcare.

De exemplu, mai era foarte puțin aer și lumină — atmosfera se îmbunătățise cu cîteva ore mai înainte. Și apoi mai exista Cartea și atîta timp cît există Cartea, era un semn de siguranță.

Apoi se prăbuși, căci o dată cu încetarea activității veni o teroare neașteptată — liniștea.

Nu cunoscuse niciodată liniștea și apariția ei aproape că a omorît-o pe Vashti — a omorît multe mii de per-

soane. Chiar de la naștere fusese înconjurată de un zumzet continuu. Și, nedîndu-și seama ce face, apăsă pe buton, acela care deschidea ușa celelei.

Ușa celelei se deschise, pentru că nu avea nici o legătură cu stația centrală care murea departe, în Franța. Se deschise, dîndu-i speranțe lui Vashti, care crezuse că Mașina fusese reparată. Se deschise și văzu tunelul șerpuid și ducînd spre libertate. Aruncă o privire și apoi se retrase. Pentru că tunelul era plin de oameni — ea fusese aproape ultima în oraș care se alarmase.

Oameni din toate părțile o împingeau înapoi și acesta era un coșmar din visele ei cele mai urite. Oamenii se țirau, țipau, încercînd să respire, atingîndu-se unii de alții, dispărînd în întuneric și împingîndu-se de pe peronul căii ferate. Unii se băteau pe lingă soneriile electrice, încercînd să comande trenuri care nu mai puteau fi comandate. Alții chemau eutanasia, alții cereau respiratoare sau huleau Mașina. Alții stateau la ușile celulelor lor, temîndu-se ca și ea și întrebîndu-se dacă să plece sau să rămînă. Și în toata aceasta hărmălaie era liniște care este vocea pămîntului și a generațiilor trecute.

Nu era mai rău decît singurătatea. Ea închise usa din nou și se așeză să-și aștepte sfîrșitul. Dezintegrarea continua însoțită de îngrozitoare zgomote. Valvele care închideau aparatul medical erau probabil slabite pentru că se rupseseră și atîrnau hidoase din tavan. Podeaua s-a clătînat și a aruncat-o pe Vashti din scaun. În sfîrșit, se apropia spaima finală — lumina începea să scadă, și ea știu că lungă zi a civilizației se termina. Se învîrtea prin cameră rugîndu-se să fie salvată în orice caz, sarutînd Cartea, apăsînd buton după buton. Urletele din afara creșteau în intensitate, pa-

trunzînd chiar prin pereți. Încet, stralucirea celelei ei scădea, reflexiile butoanelor de metal se pierdeau. Acum nu mai putea să vadă biroul și nici Cartea, deși o ținea în mînă. Lumina urma zborul sunetului, aerul urmarea lumina și vidul se întorcea în caverna din care fusese de atîta timp dat afara. Vashti continua să se învîrta ca unii credincioși, tipînd, rugîndu-se, lovînd butoanele cu mîini singurînde.

De-abia acum ea se refugie în suflăt. Cel puțin așa mi se păru, înainte ca gîndirea mea să se oprească. Dacă s-a refugiat în timp, nu pot să-mi dau seama. Ea rasuci din ferici cire chiar întrerupătorul care elibera ușa și aerul care o învalui, soapele care îi rasunau în urechi îi spuneau că se află din nou în fața tunelului și a peronului pe care văzuse oamenii luptînd. Acum nu se mai luptau. Ramăsesera doar soapte și mormăieli. Acolo în întuneric mureau cu sutele.

O podidira lacrimile.

Tot lacrimi îi rasunseră. Cei doi plîngeau pentru omenire, nu pentru ei înșiși. Nu puteau suporta gîndul că acesta era sfîrșitul înainte ca tăcerea să fie completă, inimile li s-au deschis și au știut atunci ce este mai important pe Pămînt. Omul floarea carni, cea mai nobilă dintre creaturile vizibile, omul care l-a făcut odată pe Dumnezeu asemanator cu sine însuși. Și și-a oglîndit puterea în constelații, minunatul om murea încetușat în stralele pe care și le țesuse. Secol după secol s-a trudit și iată rasplata.

Într-adevar, veșmintul părea la început ceresc, improscat cu culorile culturii cusut cu firele propriei negări. Și ceresc a fost atîta timp cît a fost un veșmînt și nimic mai mult, atîta vreme cît omul putea să-l lepede după voie și să trăiască prin esența pe care o constituie sufletul său și prin esența tot atît de divină pe care o constituie corpul sau. Pacatul împotriva corpului, acesta era lucrul pentru care plîngeau mai ales, și secolele de greseli împotriva muschilor și nervilor și a celor cinci simțuri cu ajutorul carora puteau cunoaște

— Unde ești? șopti ea.
Vocea lui din întuneric îi raspunse „Aici”

— Mai e vreo speranță pentru noi, Kuno?

— Nică una pentru noi.

— Unde ești?

Ea se țiră către el peste cadavre. Singele li se împrăstie peste mîini.

— Mai repede, șopti ea. Mor! Dar ne putem atinge, ne putem vorbi și asta nu cu ajutorul Mașinii.

El o saruta.

— Ne-am întors la noi înșine. Murim, dar ne-am recîștigat viața așa cum era în Wessex cînd Elpid i-a învins pe danezi. Știm ce știu ei afara, ei care salășluiau în norii de culoarea perlelor.

— Dar, Kuno, este adevărat, mai există încă oameni pe suprafața pămîntului? Nu este acest îngrozitor întuneric adevăratul sfîrșit?

El raspunse:

— I-am văzut, le-am vorbit, i-am iubit. Se ascund în ceață și ferigi pînă cînd civilizația noastră se va sfîrși. Astăzi ei sînt cei fara de adăpost, mîine.

— O, mîine.. Un nebun va porni din nou Mașina mîine.

— Niciodată, spuse Kuno, niciodată. Omenirea a învățat lecția.

Pe măsura ce vorbea, tot oraul se împrăștiase ca un fagure. O navă spațială patrundea prin intrarea subterană pe un chei în mina. Se izbi de pămînt explodînd și despicînd galerie după galerie cu aripile sale de oțel. Pentru o clipă au văzut visurile moarte și, înainte de a li se alătura, petice din cerul nepatat.

Traducere:

M. BODEAN și L. HUICA

SOARELE ardea în înalt ca un disc orbitor. Nisipul ardea, câștile ardeau, armele ardeau! Aerul tras în piept era atât de cald încât plămîni îi dureau! Transpirația cădea în picături pe nisip atunci cînd se aplecau înainte ori li se scurgea în șuvițe subțiri de-a lungul obrajilor, izvorînd de sub ținple, alunecînd pe după ceafă, usturătoare.

Deșertul se întindea înainte imens, arzător, fără capăt și început, jucîndu-și în fața lor valurile fierbinți de aer. Parcă nisipul fusese stropit cu o benzină ce se aprinsese apoi și continua să ardă așa cu flăcări transparente.

Coloana se țira înainte asemeni unui șarpe uriaș, orb, căutîndu-și drumul pierdut pe sub cerul de un albastru nemilos, fără umbră de nor. Unul înapoia celuiilalt, soldații mărșăluiau respirînd sacadat. Cămașile erau ude de transpirație, fețele nerasă, murdare, armele atîrnau grele, ucigăse, pe umeri, cu țevile în jos, cu cățările lipite de gambe.

Cătaramile echipamentelor se loveau între ele ori de bidoanele metalice, scoțînd în mers sunete seci.

— Mărește pasul! Nu scoate casca!... Mai repede! Mai repede!...

Glasul lokotenentului Ent cădea peste capetele lor pentru a suta, pentru a mia oară, înnebunitor ca plesnetul unui bici.

Pulberea pustului intra în nări odată cu aerul încărcat cu miros greu de transpirație — soarele era ca un ochi de metal topit în înaltul cerului.

— Haide, mai repede, mai repede!...

Pămîntul parcă luase foc și ardea.

Renunțaseră să mai privească înainte: lumina le înțepa ochii, îi durea. De fapt, nici nu aveau ce vedea: aceeași înșiruire monotonă a dunelor de culoare ciocolatie, nicăieri nici un fir de verdeață, nici o urmă omenească, doar umbrele lor care se țirau fără odihnă înainte. Și se părea că merg așa de secole parcă. Își treceau limba peste buzele crăpate pe care singele se închegase și, din ce în ce mai mult, singurul lucru la care mai puteau să se gîndească era bidonul metalic pe fundul căruia mai aveau puțină apă — însă lokotenentul le interzisese să mai bea din ea.

Lokotenentul!...

Era a unsprezecea zi de cînd mergeau așa... Abia dacă-și mai aminteau: fuseseră selecționați... plecaseră într-o noapte din cazarma El Madeyn a bazei militare din Tyndouf, fuseseră parașutați în largul Saharey... Constituiau grupa de comădo numărul zece. Trebuiau să distrugă sateliții inamici și baza lor de lansare din zona RM-2 de lângă Surt.

Războiul dura de un an și încă mai puteau dura. Lupte înverșunate se duceau deasupra Oceanelor Atlantyk și Indyan (pentru arhipelagurile Kogos și Nyktyngal), în insulele Eduard și Krozet, peste tot de-a lungul noilor frontiere maritime.

Era în joc Afryka.

Bombardierele grele, venind dinspre vest, străbăteau cerul Saharei alunecînd grăbite spre larguri, purtînd în pîntecele uriașe semințele morții. Convoaie imense de nave de luptă cutreierau cele două oceane, sute de milioane de cetățeni fuseseră chemați sub drapele... Ar-

mele puseseră stăpînire pe pămînt, pe ape și văzduhuri...

Patru avea alcătuire mixtă: două plutoane de militari (bărbați), fiecare cu cîte un sergent, și un pluton de combatante (militari-femei), cu o sergentă. Șef al formațiunii fusese numit lokotenentul Ent.

Se deplasau numai noaptea — era mai puțin probabil să fie reperați — foloseau sisteme CX de protecție și mascare specială. Aprovizionarea lor o făceau avioanele de vinătoare „Dumin”, care zburau pe ruta: Tyndouf—Adrar—Al yawf—Mombaza—Yast Løndre și care le parașutau alimente, apă și muniție.

În primele patru zile distruseseră deja paisprezece sateliți și se apropiau de zona RM-2 cînd... dintr-o dată... Valul acela formidabil de aer fierbinte care le uscăse lacrimile din ochi și saliva din gură, care le pătrunseseră prin uniforme pînă la piele, pînă la sînge... apăsarea aceea dureroasă pe umeri, asemenea unui tăvălug de fier ce voia să-i facă una cu nisipul... urletele lokotenentului care țipa ca nebun: „Culcat! Culcat!... În umbra dunelor, nu la soare!”... Se aruncaseră la pămînt, acoperindu-și capetele cu brațele. Se făcuse dintr-o dată frig... și apoi iarăși cald...

Se ridicaseră cu greu, buimăciți. Bluzele parcă le erau pîrlite, iar pe alocuri nisipul străluea sticios, ca și cînd ar fi fost pe cale de a se topi.

Își reluaseră marșul tăcuți, dar parcă totul se schimbaseră în jur, deși nu puteau spune precis cum, aveau chiar impresia că merg în altă direcție. De atunci nu mai observaseră nici sateliți, nici avioane. Cerul rămăsese albastru și pustiu, în stația radio-laser nu mai răspundea nimeni la apeluri, de fapt așa spunea lokotenentul, fiindcă numai el mai ținea legătura cu baza.

Trecuseră de atunci unsprezece zile de iad, timp în care nu mai știau nimic de restul lumii.

Îl urau pe acel lokotenent cu suflet de fier, care nu se destăinuia nimănui, care-i insulta cu fiecare prilej, cît de mic, care-i purta așa de unsprezece zile prin nisipuri fără măcar să le spună din ordinul cui și pentru care rațiuni.

Vag, circula zvonul la bază că Ent este un ofițer foarte capabil — acum urau acest zvon, îl urau din tot sufletul, pentru toate chinurile și lipsurile îndurate!

Simțeau prezența lui Ent în orice clipă, îi pîndea din marginea coloanei așa cum coiulul își pîndește prada, iar ordinele lui, oh, ordinele lui aduceau numai suferință!...

— Staai! Zece minute haltă! Cele două plutoane de combatanți vor da fiecărei combatante o jumătate de pahar de apă. Repede, executarea!

Soldații se întoarseră încet către ofițer: ochii le străluceau de parcă ar fi avut febră.

— E nebun, șopti Harold către Gayn, e a treia oară cînd dăm din apa noastră femeilor!

— Iar ele pe-a lor și-au terminat-o demult, îi răspundese celălalt.

Cu picioarele depărtate, cu brațele încrucișate la piept, Ent stătea drept sub biciul necrutător al Soarelui, înfruntîndu-le privirile din marginea coloanei care se opri.

Ochii luminoși ai femeilor se îndreptară re-

cunosători către ei cînd îl auziră vorbindu-le:

— Sper că nu e nevoie să vă mai atrag atenția că aici nu sînteți la un hotel de pe Maynstreet ca să mergeți la toaletă din cinci în cinci minute — apă nu mai este decît foarte puțină, destul căl transpirați, siliți-vă și voi s-o rețineți în organism cît mai mult, ce dracu'!...

Observația brutală avu darul să mai potolească mînia bărbaților care, desperați, începură să deșurubeze paharele-capac de la bidoane. Femeile băură apa caldă încet, cu înghițituri prelungi. Cîte o suviță de păr, udă de transpirație, le aluneca pe frunte de sub căști, iar ele se sileau cu mișcări inconștient-grațioase s-o pună la loc. Șopteau „thank y” și se retrăgeau sfioase. Majoritatea erau foarte frumoase. În inimile asprite ale acelor bărbați pătrunse deodată o rază subțire de duioșie — fiecare dintre ei aveau acasă o mamă, o soție, o soră... oftară resemnați cu „pierderea” apei, prinzîndu-și bidoanele la centuri.

Și marșul reîncepu și mai cumplit, și mai istovitor și greu decît oricînd...

Din cauza arșei, uleiul ieșise din paturile de lemn lustruit ale armelor, iar vopseaua începuse să se înmoaie pe metal răspîndind un miros sufocant.

— Un avion tot trebuie să ne repereze! Probabil ai noștri duc lupte grele în sud și n-au timp să ne caute. Măriți pasul!

O clipă, luptătorii, cu un efort dureros, întoarseră capul în direcția din care ofițerul vorbea: nu, nu delira — pe omul acela nu-l interesa soarta lor, nu-l interesa starea jalnică în care ei se aflau, el se gîndea numai la mersul războiului. El credea că este posibil să ajungă cu ei la Waha, pînă la care mai erau aproape o mie de mile, mergînd prin pustii! acela pe care nici măcar nu-l cunoșteau prea bine.

Ent refuza să înțeleagă că armata a XII-a îi pierduse ori își mutase cîmpul de operații neglijîndu-i pur și simplu, că erau departe de ruta obișnuită a avioanelor de vinătoare, că era o minune că încă nu fuseseră înghițiți de „mlaștinile” de nisip mișcător, că așa cum erau, obosiți, deshidratați, mai găseau puterea de a merge înainte!

Același peisaj dezolant li se înfățișa mereu, monotonic. Soarele abia se mișca pe cer, orele se scurgeau lungi, grele, chinuitoare...

Mulți dintre ei amețeau și simțeau nevoia să vomite. Mînia surdă se retrăsese undeva în adîncurile ființei lor lăsîndu-le în suflare un mîl amar de deznădejde... Iar căldura... o, de n-ar fi fost căldura aceasta!... Și frigul nimici-tor care cobora o dată cu noaptea!...

— Stai!

Se opriră buimaci, izbindu-se unul de altul, fără să știe ce se întîmplă. Ordinul răzbi pînă la ei de undeva de departe, tocmai din capătul coloanei:

— Toți militarii vor lăsa aici armamentul individual, aruncătoarele laser și materialul anex. Fiecare grupă va păstra o singură armă ușoară!

Materialele începură să cadă una cite una în nisip...

— La loc comanda! strigă Ent. Puneți-le în ordine!

Își luară armele de jos.

El se plimba prin fața lor încercînd să deslușească pe figura cuiva vreun cît de mic motiv de discuție.

— E nevoie să facem exerciții demonstrative?

Glasul îi suna nervos, cu dușmănie, ca și cînd abia și-ar fi stăpînit o minie ascunsă de ani și care era pe punctul de-a izbucni. Parcă ar fi vorbit unor prizonieri, unor dușmani, oricui, numai unor subordonați de-ai lui, nu Oamenii își plimbau privirile grele peste comandant: nici un mușchi nu tresări pe fața acestuia, doar ochii lui verzi îi înțepau din umbra cozorocului caschetei. Dacă marșul li se păru-se chin cumplit își dădura seama că acesta nici nu se putea compara cu ceea ce simțeau acum cînd stăteau în poziția „drepti”. nemișcați sub batarea soarelui: era o senzație de iad!

— Executarea!

Cu gesturi mecanice, încete, aranjarea armelor regulamentară în două piramide. Mylsoe genistul însemnă locul cu două fânioane roșii înalte. Apoi încheiara formațiile. Ca prin vis, își dădura seama acum că se obișnuiseră cu echipamentul acela pe care-l păraseau acolo și tresări în ei ceva dureros ca un suspin ori ca un jurămintă încălcat pentru că nu se putea altfel! Parcă ar fi capitulat ori s-ar fi predat unui dusman invizibil, poate nisipului fierbinte! Suferiseră dincolo de puterile suferinței, dar nu pierduseră nimic nicaieri — acum pentru înția oară se desparteau de arme și mulți dintre ei intuiau că nu le vor mai revedea niciodată, că acesta era începutul sfîrșitului!

— Înainte, marș!

Trupurile își încordau arterele, venele prizoniere, intermițate în ele, inimile începuseră să bata mai profund, respingînd sîngele care venea înnebunit către ele în valuri, refuzînd să mai plece înapoi, cerînd odihnă, din încheieturile membrilor iradia durere. Greața le exploda în stomacuri. Un dezgust adînc față de această strădanie zadarnică de a marșului mereu îi cuprinsese, mai primejdios decît deznădejdea!

Lokotenentul alerga acum în coada coloanei de marș, valuri roșcate de praf se așterneau în straturi peste uniformele lor. Nisipul le intra în ochi, le scrișnea între masele. Cei mai mulți tuseau.

— Mai repede, sergent, mai repede!

Pînă și vîntul care trebuia să-i racorească adeva.

— Mai repede, mai repede!..

Creierul se straduia să apuce comenzile mușchilor, dar acestea scăpau din ce în ce mai des de sub control. Picioarele se împleticeau, istovite.

— Mai repede, mai repede!..

Prin mintea sergentului Orkney trecu o clipă: ideea că Ent e nebun și, instinctiv, atînsese clapa port-pistolului de la sold cu virful degetelor. Ca atras de un magnet își întoarse privirile și se cutremura: lokotenentul era acolo în spatele lui, îl privea cu cascheta trasă peste ochi, cu aerul lui marțial, țepăn, dintotdeauna „Dumnezeule!”, șopti Orkney — cu o clipă înainte doar îl văzuse în capătul coloanei.

— Soldatul Hall e bolnav, sir, aruncă el înfricosat.

— Să se prezinte la mine: îl voi căra personal în spînare!

Sarcasmul biciuitor al ofițerului îl făcu pe Orkney să se alăture coloanei fără să mai spună nimic.

Dunele valureau pînă departe ca apele unei mări. Nicaieri nici o urmă, cît de mică, de neînsemnată, care să amintească trecerea vreunui om ori a vreunei ființe. Prin mintea sergentului începuseră să se perinde imagini ale unui vis halucinant: vedea Tamysa cea cu ape potolite, livezile de mandaryn de pe malurile ei, Orașul Subteran și Orașul de Sus alcătuit de uriașă Londră cu străzile ei mecanice rînd neauzit prin fața miilor de magazine și locuri parcurile, serile scaldate în luminile nefîrșite fetele — parfumul vieții. Parcă totul fusese un vis... asta fusese înainte de începutul războiului... poate nici nu trăise așa ceva, poate era numai o născocire a minții lui înfierbîntate, a singelui său chinuit de sete care aiura. Sub apăsarea acestui gînd, sergentul simți o dorință cumplită de a întreba pe ofițer dacă Londra există cu adevărat, dacă el, Ent, o văzuse și admirase vreodată... dacă existase într-adevăr pe lume un Timp de Dinainte de Război! Schiță chiar mișcarea de a-l chema pe lokotenent, dar renunță: o apatie îl cuprinsese brusc și el se lăsă în voia ei știînd că nu putea face nimic altceva.

Orele treceau încet, chinuitoare.

Coloana înainta din ce în ce mai greu.

— Mai repede! Mai repede!..

Vocea ofițerului rasuna cînd aproape, cînd departe. Îndemnul avea în el ceva absurd. Pentru înția oară de cînd părăsiseră baza ceva tulbura aparența lucrurilor: soldatul Mylle ieși din rînd și trînti gîs trusa individului. Ochii îi erau injectați iar colțul gurii îi tremura ușor.

— Du-te dracului cu „mai repede!” tîu! strigă el ridicînd pumnul amenințător către ofițerul care se apropia în fugă.

Ent ajunse lîngă el:

— Ce s-a întîmplat, soldat?

— Nu mai pot! Nu mai rezist, urlă soldatul. Unde vrei să ne duci? Avea o voce guturală, nefirească din pricina miniei, ca un strigat de disperare aruncat către cer. Coloana continua să se scurgă înainte, robotic, cu mișcări straine.

Nici un mușchi nu tresări pe chipul lui Ent. Fulgerator trase din toc pistolul:

— Soldat Mylle, ai douăzeci de secunde ca să-ți reiei locul în formație. În caz contrar, te împuşc pentru rebeliune! Vocea lui era ca șuieratul întărit al unui șarpe veninos calcat pe coadă. O clipă se priviră unul pe altul. În privi-

COMANDO

rile lui Ent se citea cruzimea. Țeava pistolului dezintegrator îl fixa așa de hotărât încît Mylle șovăi. Cînd degetul celui alt elibera pîrghia, auzi băzîiul scurt al contactului, și se grăbi să ridice de jos trusa. Reintră în rînduri fără să mai spună nimic. Ent decuplă și băga pistolul în tocul de la sold.

— Sergent! chemă el.

— Oronați! rosti Orkney, care între timp venise aproape

— Ai grijă... nici un om să nu se mai oprească!...

Ofițerul privea nemișcat undeva departe, înainte, pe deasupra coloanei învăluite în nori de pulbere, parcă nici nu observase pe sergent ori parcă se gîndea la ceva, la un lucru pe care numai el îl știa poate.

Deasupra liniei orizontului cerul începea să se înroșească, semn ca se apropia inserarea.

— Nimeni nu trebuie să se oprească, rosti Ent. E foarte important acest lucru!

Continua să privească fix în adîncimile zării și Orkney nu știa dacă i se adresează lui ori gîndea cu glas tare pentru sine însuși.

Se depărta înfiorat, cuprins de neliniște

E întuneric și frig. Orkney se trezește clănțănind din dinți, dîrdîind. Se ridică. Mușchii corpului, tot o durere ca și cînd ar fi fost bătut cu vergi, îi este sete.

Înțîși pe nisip, oamenii dorm ghemuiți, scoțînd prin somn sunete nearticulate. Cerul este negru-vînat. Puțin mai la margine, lokotenentul îi privea nemișcat, cu mîinile la spate, învăluit în întuneric. Nu doarme.

Orkney se îndreaptă buimac spre el. Limba i se lipește de cerul gurii amar și cleios.

— Grăbiți-vă! Trebuie să plecăm!

Glasul ofițerului are aceeași inflexibilitate mecanică.

— Înțeles!...

Oamenii se trezesc unii pe alții, tușesc, cu răstîndu-și gîturile de flegma și praf. Își adună lucrurile gemînd, cînd, deodată, un glas subțire înțepa noaptea.

— Sir, aici sergent Mary!

— Ce este, sergent?

— Sir... iertați-mă... nu ma mai pot ridica!

Orkney deveni fără să vrea atent: i se pare lui sau Ent a tresărit? S-a clătînat?

Silueta lokotenentului se îndreptă grabită spre locul de unde se auzise glasul. Se aplecă... se lăsa în jos...

— Respiră, Mary!

Fata respiră. Simte degetele subțiri ale lokotenentului apăsîndu-î delicat umerii, sternul, deschizîndu-î cu pocnete mici clapete de la piept ale bluzei aspre, militare. Palmele lokotenentului o masează repede, calm, cu o tehnică stranie — o silesc mai degrabă, nu o conving printr-o participare voluntară, să respire. Mîinile lui o apasă pe sini înfiorînd-o, i se plimbă pe tot bustul într-un ritm amenințător (parcă ar fi sute) încercînd s-o prînda într-o horă viguroasă, s-o smulgă din inerție. Nu știe dacă se cade să spună ceva ori să tacă, dar se simte ridicată de mijloc de la pămînt ca un fir de iarbă și dintr-o dată își da seama că poate

merge și se poate misca.

Ent își scoase cascheta cu o mișcare grăbită a mîinii, dîndu-și pe spate parul castaniu:

— Ei, gata, spune el respirînd precipitat...! Era să rămîn cu doi sergenți doar! Bine că n-am uitat masajul yoka. Ai dormit pe nisipul rece, asta a fost tot!

Orkney incremenește: Ent glumește, așa ceva nu s-a mai întîmplat pînă acum... Niciodată nu a vorbit Ent atît de mult!

— Încolonarea! Trebuie să ajungem la Waha înainte de 16 ale lunii, cînd vor ataca escadrilele noastre! Înaintee, mars!

Pentru înția oară după atîtea zile, în această noapte întunecoasă, soldații vad cum pe cerul vîntuș al deșertului aluneca nori misterioși, deschiși la culoare, avînd mai degrabă o nuanță luminiscentă. Ent îi privește cu atenție. Silueta lui subțire se datașează pe fundalul alburii al nisipului.

— Ați împărțit între voi, aseara, în mod egal apa?

Da, sir!

Aflat în capul coloanei, el se întoarce brusc și, ca și cînd cu mare greutate s-ar fi hotărît să facă un sacrificiu imens, spune.

Ei bine — puteți bea toată apa pe care o mai aveți în bidioane.

Orkney privea în noapte, departe: cerul se arata amenințător imens, pustiu tacea.

— Mai repede mai repede!

I se pare lui sau terenul își schimbase înfașurarea? Treceau acum printre dune deosebit de mari, unele aproape uriașe. Într-un loc i se păru că văzuse o bucată de roca, dar altceva îi atrase atenția sergentului: coloana se oprise în loc, șovăind, cînd deodată, din capatul ei, de departe, rasuna glasul lokotenentului în noapte cu același timbru exasperant:

— Mișca înapoi, soldat! Nu vezi că intri în nisipuri mișcătoare?

O vreme se auziră acolo vocile ragușite ale soldaților și zgomot de echipament lovit, apoi framîntarea se potoli. Coloana începu să se tîrască prin bezna mai departe către un țel nedefinit toropita de oboseală.

Un coț de cer se lumina brusc și Luna se arata în înalțimile spațiului cernînd peste lucruri și oameni o lumina alba nepămîntească, asemenea luminii din vise.

Orkney privea la soldații care treceau peste nisipul deșertului — natura căzută în ruină. Erau aceiași oameni care pînă acum citeva zile riseră și glumiseră, fuseră prieteni cu el, camarazi, tovarășii lui. Nu mai erau acum oameni care marșaluseră la luptă odinioară: războiul îi împinsese în degradare. Le privea chipurile sălbătice, ochii cu priviri pierdute. Știa că aceasta e faza finală a epuizării. Sufiseră peste puterile lor și abia dacă mai puteau face față eforturilor istovitoare. Probabil nici nu mai știau ca trebuie să respecte un jurămînt de lealitate depus odinioară față de patria îndepărtată, de comandanți — unde erau oare toate acestea? Aveau să se mai întoarcă vreodată înapoi la casele și pămînturile lor? Poate chiar peste citeva ceasuri acești oameni sleiți de vîlaga vor cadea la pămînt fără a se mai putea ridica. Iar el, Orkney, sergentul, va mai înainta cîteva pași, apoi se va lungi înceti-

tor pe nisip, alături de ei, în cel din urmă po-
tas. Soarele îi va arde cu lumina lui, iar vîntul
va duce cenușa în zările largi amestecînd-o
cu pulberea roșie a pustului și cu nisipul
cenușii! Și pentru ce toate acestea?... Și la ce
sunt?

Cu ochii împăienjenți, sergentul privea cum
Ent alerga mereu de-a lungul coloanei,
du-te-vino, într-un joc ciudat, amenințator, ca-
re-l proiecta pe fundalul cerului ca într-un mi-
raj. Îl privea pe Ent ca pe singurul dintre ei în
stare să supraviețuiască pînă la Waha în rîgi-
ritatea lui salbatică, în dinamismul acela ne-
natural, cu uniforma lui impecabilă, cu chipul
lui slabănog imobil, pe care străluceau numai
ochii, cu glasul lui arid, inuman, cu care le
vorbea despre situații tactice și schimbări de
poziții, poate nu din convingere ci dintr-o înér-
ție profundă, amorțită, care refuza să accepte
realitatea și cu care continua să se îmbete
asemenea nebulunii care între pereții celulei
îi goale înfaptuiește plasmuri miraculoase și
imperii de vis.

Poate încă nu se terminase totul, poate cei-
lalți mai aveau resurse încă, dar cît mai pu-
teau rezista? Citeva ore... o zi?... Poate! (în
sine un zădărnici mult). Și apoi?

Repaus! Halta 20 de minute!

La azul ordinului, coloana parcă se prăbuși.
Orkney se apropie de Ent — la fel făceau
Mary și sergentul Gunning. Șovăi o clipă, apoi
și lua înima în dinți.

— Sir, oare sîntem pe direcție?

Lokotenentul îl privi furios:

Crezi că sînt nebun? Vorbești ca un soldat,
sergent! Harta arată drumul clar și repe-
tate se potrivește! Numai noi să ne grăbim, în-
tălegi? Altfel oamenii se epuizează!

Orkney tacu — oare ar fi avut vreun rost
să-i spună că oamenii erau epuizați de mult?...
Nu... Ent era acolo în fața lui, în picioare;
drept și străin în autoritatea lui, așa cum le
aparuse dintotdeauna. Poate așa stăteau lu-
crurile, cum zicea el, dar lui îi venea greu să
gîndească pînă unde este adevăr în spusele ofițeru-
lui și de unde începe minciuna, căci neîn-
credința se strecura un neadevăr în spusele
lui. Și-l di prețui!

Ent se ridică fără ca vreun mușchi să tresară
pe fața lui și era conștient de faptul că ei știu
că el îi ghidează și totuși îi respingea luptin-
dă. Și ei într-o încălecare salbatică dar cu
încrederea pe față, așa cum face dresorul cu fiara
care-i simte slăbiciunea și se pregătește să sara
și-l sfîșie. El, în picioare în fața lui, încăpățî-
nat, luptîndu-se să nu se lase descoperit, luptî-
ndu-se să nu se tradeze, ca și cînd ar fi în-
cerat să oprească o avalanșă cu mîinile goale
înainte de a-și căuta refugiul în cercul tot mai

strîmt al mîndriei sale nemiloase, nesăbuite!
Se întoarse brusc în partea în care era
Mary:

— Cum te simți? o întrebă el.

„Este și laș”, gîndi Orkney.

— E totul în ordine, sîrl

— Bine... binel...

Nu, nu fusese atenție în întrebarea lui —
chipul, același: nu era căldură, nu, nici blîn-
dețe ori miță, doar un formalism mai degrabă,
ceva ce justifică prezența lui acolo în mijlocul
lor, umplea vidul sufletesc!

Se așezară jos.

Ent privea îngîndurat în adîncurile nopții.
Părea că fața lui împrumutase încremenirile
pietrei. Își trecu mîna peste frunte încet, ca
pentru a-și alunga gîndurile:

— Aș vrea puțină apă! Are careva dintre
voi?...

Fusese mai mult o șoaptă care parcă nu-i
apărținea și Orkney tresări, căci pentru înția
oară și el, Ent, se comporta asemenea celor-
lalți și dovedea că suferă asemenea lor. „I-e
sete!” gîndi cu o răutăcioasă bucurie.

O clipă se lăsă tăcerea. Apoi:

— Nu, sir, ați dat ordin s-o bem!

— Da, așa este!...

Orkney, care totuși păstrase din rezerva lui
(ca și ceilalți sergenți) tuși stîngerit. Ca pen-
tru a abate discuția, Ent o întrebă pe sergentă:

— Spune-mi, Mary, tu... voi femeile... ce
căutați în războiul acesta?... Avea o voce ciu-
dată acum, liniștită și calmă, o voce pe care ei
n-o mai auziseră la el.

Surprinsă de întrebare, sergenta se gîndi o
clipă și răspunse:

— Am venit să fim alături de soții noștri, de
părinții și frații noștri, să ne apărăm căminele
și pămîntul patriei!

Spusese fraza pe nerăsuflăte.

— Ești studentă, așa-i?

— Da... mărturisii ea stînjinită. La construc-
ții-aeronaute...

El o privi îndelung și ea își plecă ochii.

„Ce umanism de doi bani,” gîndi Orkney.

— Mary, reluă Ent, știi cîte mîle sînt de aici
și pînă la „pămînturile patriei” tale?

— Știi și eu?... O mie... două mii de mîle!

— Atunci, ce cauți aici?...

Întrebarea rămase suspendată în aer. Ser-
genta își ridică ochii uimită, ca și ceilalți doi:
ei stăteau tot acolo, în aceeași poziție, privind-o
ca și mai înainte, cu același chip de nepă-
truns.

— Știi că... noi am atacat primii în acest
război?...

Mary simți cum îi fuge deodată pămîntul de
sub picioare: tot ce știa ea despre război se
răsturna cu susul în jos. Ea și ai săi făceau
parte din marea tehnocrație, nu puneau nicio-
dată la îndoială ce spunea oficial Consiliul.

— Nu, nu știam, bîgui.

— Atunci s-o știi, adăugă lokotenentul deo-
dată, dur... Orkney privi cronometrul: cadranul
fosforescent al acestuia arăta orele trei și trei-
zeci de minute. Ent se ridică în picioare:

— Treziți oamenii și încolonați-i!

Lui Orkney i se păru pentru prima oară că
lokotenentul se clatină, dar acesta își reluă
mersul viu care-i era caracteristic.

Peste puțin timp, vocea lui răsună în capatul coloanei cu rezonanță știută:

— Mai repede, soldat, mai repede, nu va opriți!...

Luna aluneca încet spre asfințit și stelele pâleau. O boare caldă se porni să sufle ușor dinspre sud iar cei care mai puteau, știind că ea aducea arșiță, înjurau printre dinți, majoritatea și în special femeile mergeau mașinal, cuprinși de muțenie, având priviri fixe și goale, ca ale muribunzilor. Coloana îi purta cu ea așa cum riul duce în cursul ei la vale cada-vrele peștilor.

Ent trebuia acum să alege în permanență pentru a putea ține în picioare coloana care se clătina. Fascinați, sergenții, care se simțeau la capătul puterilor, îl priveau pe lokotenent: de unde avea el oare energia aceea nebănuită, forța aceea de rezistență pe care nici măcar nebunii nu o aveau? Oare cit mai putea să-i mențină în marș?

— Mișcă, sergent, nu mai căsca gura ca idiotul!

Orkney tresări violent: lui îi vorbise. Simți cum singele i se urcă în cap ca un val greu și cum vede roșu înaintea ochilor. Cu greu își privi cronometrul: era șase și treizeci de minute. Făcu un mic calcul și încă o dată pipăi tocul de piele de la șold, unde ținea pistolul: „Dacă într-o jumătate de oră, își zise el, nu se întâmplă nimic, îl somez pe Ent să-mi dea portharta și documentele: în caz că se împotrivesc îl împușc!”...

— Mai repede, mai repede, nu vă opriți!

Coloana se tira înainte când deodată, de parte, spre sud, cerul luă foc. O margine rotundă din discul orbitor al Soarelui aprinse zărea și pământul, anunțând zorii celei de-a douăsprezecea zi de marș neîntrerupt. Pentru înfruntarea oară de când mergeau simțiră sub picior pământ tare ca și cum ar fi ajuns la un liman, la un țărm al oceanului de nisip pe care călătoriseră pînă atunci. Orizontul apără în toată imensitatea nemarginirii lui. Globul de foc al Soarelui începuse să urce grăbit spre cer!

Cu fețe sălbatice, ca niște umbre mișcătoare, soldații ieșiră afară din cumpăna nopții asemenea unor lilieci cu ochi orbiți de lumina și tot în clipa aceea s-a produs miracolul: imaginea răsturnată la polul opus propriului lor chin fusese aruncată înapoi, dezăvornită în sfârșit din haosul nopții ori din adîncurile nisipurilor, ca să le răsplătească efortul suprauman și să-i oprească în sfârșit: primul care a văzut palmierii a fost Gunning. El s-a oprit să se frece la ochi și întreaga coloană s-a oprit. „Binocul, Gunning!” a cerut lokotenentul, dar nu... nu mai era nevoie de binoclu: nu era „myrage” nu era „Morgana”.

Orkney, care era în coada coloanei, a ieșit în lateral să privească mai bine.

Cînd oamenii au început să alege, s-a simțit cuprins și el de acea frenezie instinctuală. Țipetele și învălmășeala stîrneau deopotrivă panica și speranța și plînsul celor care mai puteau plînge de fericire! Și înainte de a-și arunca de pe el echipamentul anex împreună cu puțină bruma de luciditate pe care o mai avea, sergentul se gîndi că ceea ce vedea nu era Waha, era o oază cu totul necunoscută.

Dar aceasta nu mai conta: lacul lucea albastru și potolit între palmieri, pământul, pietrele, totul era adevărat! Și mica negresa care fugise îngrozită la vederea militarilor barboși, prăfuiți, care rideau și plîngeau ca nebunii, apăruți pe neașteptate din mijlocul nisipurilor, totul, totul era adevărat și viu! Vedea viață! Mai încolo, printre colibe, cîțiva negri alergau spre cămilele culcate în umbra palmierilor!

— Orkney!

— Ce naiba vrei?

Glasul nelineștit al fetei îi trezi din toropeală:

— Orkney... lokotenentul nu e aici!

Sergenta stătea aplecată peste el, cu ținuta murdară și ruptă, scuturîndu-l cu insistență.

Orkney se ridică în picioare cu greu. Îl ducea tot corpul, dar se obișnuise cu asta de mult. Soldații dormeau peste tot, răspîndiți printre palmieri, în diferite poziții. Împrejur erau aruncate la întâmplare casete individuale de supraviețuire, echipament, îmbrăcăminte.

Soarele era sus și Orkney se uită la ceas: era ora șapte și treizeci de minute. Dormise deci o oră.

„A naibii fată,” gîndi el privind-o pe Mary.

Se uită atent peste cei adormiți, dar nu văzu nicaieri figura lokotenentului.

— Sir! chemă el cu glas răgușit.

— Nu e aici, exclamă sergenta, l-am căutat peste tot.

— Trezește-l pe Gunning!

Deși dormiseră puțin, faptul că nu mai erau însetați îi făcea să se simtă mult mai bine.

Sergentul Gunning se trezi ușor. Pentru că lipsa comandantului era din punct de vedere regulamentar un eveniment de o deosebită gravitate și care cerea acțiuni imediate, începuse să sondeze cu atenție împrejurările.

Oaza era mică, locuită de populație de culoare, nivel de dezvoltare I, care trăia în cîteva colibe. Două izvoare, un lac mic, cîteva zeci de palmieri și pomi necunoscuți, exotici, aceasta era „localitatea” Lem. Orkney reuși să intre în discuție cu învățătorul din sat, Mambe, un negru măruntel care cunoștea limba esperanto, dar despre Ent nu aflară nimic. Mambe era foarte agitat, mereu pronunțat cuvîntul „prietenie” către Orkney, dar vorbea așa de prost limba supremă încît după o scurtă constatare, Orkney, Gunning și Mary se hotărîră să o ia înapoi pe drumul pe care veniseră în oază.

Lîngă un palmier ridicară de jos o armă-laser ușoară care fusese aruncată acolo și-și continuară drumul.

La marginea oazei șovăira înfricoșată de imensitatea pustiului. Parca s-ar fi temut să iasă din nou de sub ocrotirea micii oaze în acel larg primejdiu.

Nisipul era fierbinte și se vedeau clar urmele lor. Peste tot erau lucruri aruncate aiurea. Abia acum văzura că nu departe, spre dreapta, stăteau îngroșate în nisip resturile unui avion prăbușit: era un aparat de vînătoare marca „ROC”. Trecură de el și urcară pe o dună. Trecura apoi și de dună.

Praful roșlatic, fin, care acoperea nisipul se

ridica de sub picioarele lor făcându-i să tușească.

"Mergeau atenți, refăcând în sens invers drumul pe care veniseră.

De mai multe ori întorsesera capul spre oază ca și când s-ar fi temut ca aceasta să nu dispară lăsându-i pradă pustietății.

Dar oaza rămânea liniștită acolo, la locul ei, numai ca se micșora din ce în ce mai mult pe măsură ce ei se depărtau de ea. Orkney se miră cum de putuseră s-o zărească de la o asemenea depărtare. La gândul că s-ar fi putut să treacă pe lângă ea fără s-o vadă, un fior îi săgetă inima.

Recunoșteau din ce în ce mai greu urmele și erau gata să se lăsase păgubași când Orkney își zări deodată pistolul pe care-l aruncase. îl ridică și și-l prinse de centură.

— Pe aici trebuie să fie, spuse el. Să-i căutăm!

La cițiva yarzy depărtare zăriră silueta altui avion prăbușit, îngropat pe jumătate în nisip, dar continuă să caute mai departe și să-l strige pe Ent.

Primul care l-a zărit a fost Gunning. Ent era în fața lui nu prea departe, prăbușit cu fața în jos, în nisip. Vântul care adia slab de tot, abia simțit, presăraseră peste el pulberea fină a desertului, care se strânsese în cutele uniformei formând linii subțiri.

Dintr-o pornire spontană, uitînd de ura pe care i-o purtau, cei trei începură să alerge spre cel căzut.

Mary, ajunsă prima, îngenunche lângă Ent: — Sir, îl scutură ea, am venit!... Oaza nu e departe!...

Dar Ent rămânea nemișcat și inert, în pieptul lui nu suia nici o respirație, îl simțeau doar că era acolo în acea poziție nefirească, nepotrivită lui.

Abia îndrăznind să-l atingă, Mary îi pipăi atentă pulsul și în tăcerea care se lăsase se ridică în picioare:

— E mort, spuse ea fără să-i privească pe cei doi.

— A murit? șopti uluit Orkney. Nu e posibil! Se aplecă înfrigurat trupul pe cel căzut, cercetîndu-l cu atenție.

Dar nu mai era nimic de făcut. După un timp, se ridică și el:

— Da!... A murit!...

Se simțiră cuprinși de un apăsător sentiment de singurătate și istovire de parcă toată oboseala lumii se lăsase pe umerii lor dintr-o dată, imensă, zdrobitoare!...

Orkney ocoli încet trupul fără viață al lokotenentului și-i ridică de jos portharta de piele aurie, care i se păru neobișnuit de ușoară. Apăsă clapa și o deschise. Era o porthartă

simpă, cu un singur compartiment — în ea nu se găseau decît o hartă militară a Anglyey la scară mică... și foarte multe medicamente pentru stomac. Altceva nimic. Pe verso-ul alb al hărții era notat ceva de mîna și Orkney se adînci în citirea notei: cîteva zeci de rînduri cu scris mărunt ordonat, clar... apoi își ridică privirile și stătu mult timp așa cu ochii ațîntiți asupra unui punct imaginar ca și cînd atunci s-ar fi trezit dintr-un somn adînc ori mai degrabă dintr-un coșmar, privind așa, încremînit, fără să spună nimic, posomorît și palid, pînă cînd ceilalți se apropiară de el și Gunning îl bătu pe umăr. Atunci tresări plecîndu-și ochii asupra porthartei și hărții pe care le ținea în mîini ca asupra unor lucruri complet străine pe care le vedea pentru înfrîia oră.

— Priviți, articula el, n-a avut asupra lui nici o altă hartă, doar pe asta!...

Ei luară din mîinile lui coala, o despăturiră cu mișcări șovăitoare ca și cînd aceasta ar fi fost o relictă ce se putea face pulbere în orice clipă.

Încet, Orkney se îndreptă spre cel căzut, și se opri la un pas de el.

Gunning, intrigat, se apropie:

— Vrei să spui că drumul acesta pe care l-am străbătut...

— Întocmai! Vocea lui suna hotărîtoare și grea. Ent nu știa de existența acestei oaze, continuă el după un timp, numai extraordinara lui voință ne-a adus pînă aici!... A mers cu noi la noroc! Și mai scrie ceva pe reversul hărții aceleia, Gunning, îl privi el în față, ceva ce nu trebuie să știm deocamdată decît noi!

— Ce?

— Că războiul atomic nu a fost un mit, el a avut loc și s-a și terminat deja... că Anglyea și Europa nu mai există... și multe asemenea lor!... El a știut totul!... Ții minte? Acum șase zile ne-a spus să abandonăm stațiile de legătură prin sateliți dar el și-a păstrat una: prin ea a recepționat imagini de pe planetă și emisiile unei stații izolate de cercetare, de la unul din poli!... Înțelegeți?

Dar Gunning nu înțelegea: erau lucruri pe care mintea lui refuza să le accepte...

Lokotenentul se odihnea cu obrazul drept pe brațul stîng dus înaintea și îndoit din cot în timp ce mîna dreaptă cu degete lungi și subțiri rămăsese întinsă de-a lungul corpului.

Cascheta nu-i căzuse de pe cap, diagonală centurii trecea corect pe sub epolet, iar ținuta îi era într-o perfectă ordine ca și cînd și în moarte ar fi căutat să fie sever și marțial. Numai chipul lui, în mod curios, își pierduse duritatea, moartea îl destinase și-l preschimbase într-altul, luminos, clar, cu trăsături frumoase și blînde! O șuviță de par, castanie, scăpase de sub caschetă și-i aluneca pe frunte. Parea ca doarme!

Gunning, tulburat, șopti:

— Nici nu s-a mișcat după ce a cazut!

— Nu, nu s-a mișcat, întări Orkney, sint sigur că era mort înainte de a cadea! Acum îmi dau seama și pot spune ca oamenii ca el mor în picioare!

Stateau toți trei acolo, în jurul lui. Lumina le pareă acum mohorîta. Și Orkney înțelesese deodată adevărul, adevărul adînc, tulburător

omul acela ale cărui urme pe pamint vintur abia astepta sa le ștearga fusese grav bolnav (în poartăta lui erau medicamente) și că nu trebuia să moară și nu lasase nimic în urma lui, nici o explicație (nici macar la urmă) dar își dusesse pînă la capăt datorită patenței lui, care era numai a lui și pe care n-o lăsa nimeni decât el.

Își aduse aminte de scena din noaptea trecută, cînd le ceruse apă. El, lor... și nu-i putea da... seră!... Ce crunt trebuie să fi suferit el de sete dacă își calcase pe inimă să se hotărî să facă acel gest de a-i ruga!

O rusine fără de margini îl cuprinsese pe Orkney la gîndul că putuse să se facă stăpînit de un asemenea egoism înalt! Mai mult ca orice, Elnt știuse că ei au totuși apă, că NU VOIAU SA-I DEA, că doreau ca el să înțeleagă că erau... Și el înțeleșese și tăcuse!

Știuse înaintea lor de dezastrul utoamnei, că la fel de dezorientat ca și ei, jura la fete de război că el războiul s, din ruinele lumii care se prăbușise voise să-i salveze, macar pe el timp de unsprezece zile și unsprezece nopți făcînd față imposibilului, neînfîrît și înfrîngut, în ultima clipă cu ochii pe el și în ultima clipă, în ultimul lui orol, degetul.

Strabatuse cu înfete de multă vreme și foarte suferințe atocri dar înfrîngerea lui, în ultima clipă, făcînd ordine și înfrîngerea lui, înfrîngînd brațul unei autorități care nu exista, știind să se impuna și să se impună... Și cîștigase pariul cu moartea... Odată aceea a lui aproape dementă, de a-i da... Waha nu era decît o plasmuire născocită pentru ei. Ordinele furioase pe care le dădea plictisul acela obosit, deprețul pe care îl arăta, nu, nu existaseră, sacrificase mîla, blîndețea, bunătatea și toate sentimentele alese pentru evitarea unui suprem război mortal, disperarea paralizantă, în mobilizarea pentru asta toate energiile, toate puterile mîții și sufletului și-n clipă cînd arăsa... unu la un miliard se imprimă, cînd caza asemenea celorlalți, suferința de alături, în el, pierse și asemenea pentru că... prea devreme, surprins de... de viață, chinul menir... timp oprit în loc în el adunat... clipă, se sfîrșise.

Rățiunea eliberase timpul... cîrcina a voinței ei de fier, lasîndu-l în stare să-și urmeze drumul spre nefințit, din care să opriască împotriva naturii.

Gunning îl batu ușor pe umar pe Orkney și arăta cu un gest larg împrejurimile. Abia atunci vazura uimiți toți trei ca peste tot erau epave uriașe de avioane, resturi carbonizate de bombardiere și aparate de vinatoare. Ceva sinistru și necugetător se desprindea din acel înfrîngător tablou împietrit lipsit de mișcare.

— Dumnezeuule, șopti Orkney, înseamnă că n-a mai rămas nimic, nici macar înfrîngerea!

— Ba da, Orkney, spuse Gunning, căm privea liniștit peste zare a ramas ceva! Privește, arata el epavele n-a ramas ceva din onoarea noastră gaunoasă, din nîndria noastră nesabuită! Numai că în mine... tîrîr... ceva dintre noi mai e ceva... nici de una nici de alta... per...

COMANDO

cem peste toate, ba mai mult, să mergem înainte, să ne mișcăm departe, să ne smulgem trupul acesta, sufletul din mlaștină, să învățăm să trăim din nou și să visăm din nou apropiind deznădejdea și triumful pînă cînd acestea vor fuziona într-un soare mai orbitor decît cel de pe cer!...

Adierea vîntului le mîngîia chipurile înnegrite de soare și pletele le fluturau profetic. Priveau în departări peste nisipuri și zări.

— Ce ușor îți vine ție să vorbești, roști gîituit Orkney, tu n-ai pe nimeni, pe cînd eu... ai mei, copiii și toți o durere!

Își strînse pleoapele, ca să oprească lacrimile.

— Toți am pierdut, îl strînse Gunning de braț, nu plînge, n-avem acest drept! **Trebuie să ne gîndim la toate acestea înainte...** Mai tirziu... poate o să putem să ne permitem a plînge; acum trecutul e pentru noi o povară de plumb care ne trage în adîncurile morții; s-o rupem cu el!

Vom avea pămînturi din nou și multe altele — să nu uităm ca străbunii noștri zburau spre stele, numai noi ne-am pierdut puterea de vis, ne-am lenevit mîrgînindu-ne la acest Pămînt, apoi ne-am împarțit în tabere și ne-am urît și ne-am dușmanit atît de mult încît ne-a fost imposibil de a ne dezobișnui de plăcerea urii care a devenit un viciu — și acest viciu ne-a pierdut, nu moartea de care ne e atît de teamă, nu bolile, nici alt dezastru cazut peste noi din stele, așa cum ne inchipuim, ori născut de natură!

Nori gri se strîngeau sus, deasupra lor, și vedeau asta, ziua, pentru întîia oară. Lumina Soarelui începu să scadă.

— Toți știm, urmă pătîmas Gunning, ce înseamnă armele nucleare. Dezastrul s-a produs. Printr-o unică șansă, trăim! Avem oaza — asta voia Ent. Să încetăm acum să fim o patrula de comando. Nu vom mai fi militari, ci bărbați și femei din nou! Să ne întoarcem, ne așteaptă ceilalți! Trebuie să ne cream singuri șansa de a merge mai departe...

Un fulger străbătu cerul și picături mari de ploaie începură să cadă pe nisipul încă fierbinte.

— Ai dreptate, Gunning, vorbi Orkney într-un tirziu, e iadul nostru și noi am vrut să ne prăbușim în el. Trebuie să ajungem acolo unde voia Ent dar să nu uităm prea multe.. Caci în mijlocul chinurilor prin care vom mai trece vom avea nevoie de amintiri... pentru noi și cei ce se vor naște, ca ei să știe cum și de ce am ajuns acolo unde am ajuns...

Îl ridicară pe umeri pe Ent: era nebănuît de ușor, Soarele îl deshidratase.

„Odata, gîndi Orkney, ne vom aduce aminte cu dragoste de el. Și, cine știe dacă odată cu el nu intrăm și noi... acum... în legendă!...” Porniră.

Mary întinse mîna înainte sub picăturile grele de ploaie:

— Orkney, de cîte mii de ani n-o mai fi plouat pe aici?..

— Cine știe?... Cine poate să știe, răspuse el luînd-o înainte cu Ent pe umer pentru ca ceilalți să nu vada cum plînge și cum lacrimile lui se amesteca pe nisip cu bobii mari de apă.

CONTACTUL

DĂNUȚ UNGUREANU

Cei doi păreau ajunși la capătul puterilor. Stăteau față în față de mai bine de opt ore și în tot acest timp distanța dintre ei, aproape cinci metri, nu se micșorase nici măcar o singură dată. Soarele, indiferent, continua să i tortureze pe amîndoi fără să se sinchisească prea mult de sofisticatele costume de protecție. Habar n-aveau că aici, în mijlocul aridei întinderi violete, era pe cale să se producă un eveniment epocal. Primul contact între două ființe raționale despărțite pînă de curînd de mii de ani lumină. Dar ei se holbau nemîșcați unul la celălalt și orice mișcare suspectă era dublată de pipăirea rapidă a armelor atîrnate la sold.

Era clar că nici unul dintre ei nu voia să riște nimic. Cel înalt dădea semne că nu va mai rezista mult timp. Era într-adevăr epuizat, după opt ore de zburcîm inutil, demonstrații matematice riguroase, relații chimice, scheme și diagrame improvizate, cu chiu cu vai, pe solul neprimitor, cu ajutorul unui biet și rudimentar cui. Toate, toate în intenția de a-l face pe celălalt să-l priceapă că vine de pe a treia planetă a unui sistem solar al Căii Lactee, ca respiră un gaz alcătuit așa și pe dincolo, că are cele mai pașnice gînduri. Toate în zadar. De fapt, de opt ore infernale, celălalt, cel mai scund, nu făcea altceva decît să repete ca o maimuța zburcîmii său și sa copieze cu destulă îndemînare, cei drept, ceea ce el se chinuia să mîzgălească în nisipul violet. Și toate acestea fără a se slăbi o clipă din ochi, fără a părăsi o clipă patul rece, ușor zimțat, al armei.

„Fie ce-o fi”, își zise cel mai înalt, ridicînd din umeri și îi întoarse celuiilalt spatele, îndepărtîndu-se înfuriat spre nava de patrulare.

Dacă ar fi privit în spate s-ar fi înfuriat și mai tare. Celălalt îl imita pînă și acum.

La orele 12,30 astrobaza pămînteana de pe Aster 22 primi la interval de cîteva milisecunde două mesaje identice: „Contactat ființa rațională. Schimb informații esuat Aștept instrucțiuni” „X37 și X102 au o baftă nemaipomenită”, conchise operatorul de gardă cu un șuerat admirativ.

PROFESORUL Forster este un om atît de scund, încît pentru costumul lui de cosmonaut a fost necesară o comandă specială. Ceea ce îi lipsea însă ca fizic era compensat, așa cum se întîmplă de obicei, prin dinamismul lui inegalabil și printr-o uimitoare perseverență. Cînd l-am cunoscut, el își dedicasese deja douăzeci de ani din viață pentru realizarea unui ideal. Dar mai relevant în această privință este faptul că deja contactase și negociase cu o întreagă gamă de negustori încuriați, cu delegații Consiliului Mondial și conducătorii trusturilor științifice, care urmau să coopereze cu el la construirea unei nave cosmice, pe care să o conducă personal. În ciuda tuturor celor petrecute mai tîrziu, cred totuși că aceste demersuri au fost cea mai mare realizare a lui.

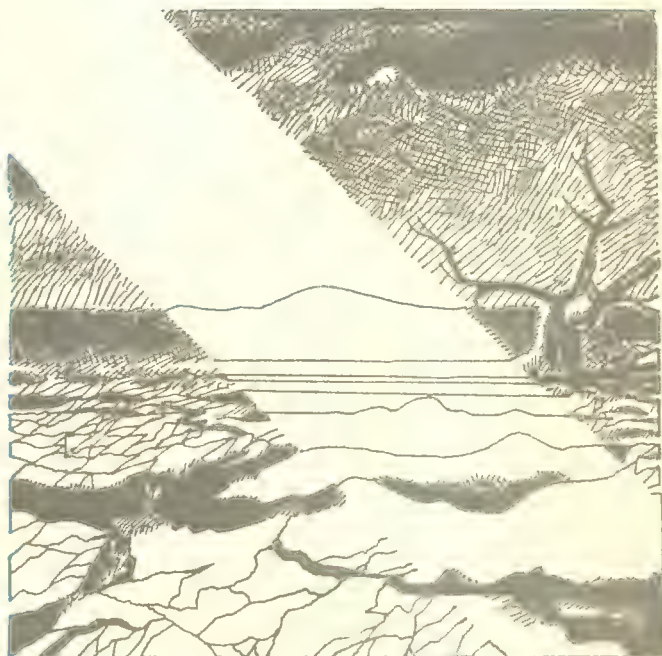
Cînd am părăsit Pămîntul, nava „Arnold Toynbee” avea la bord un echipaj format din șapte membri. Pe lângă profesor și Charles Ashton, asistent șef la catedra lui, se afla obișnuitul triumvirat pilot navigator-mecanic și doi doctoranzi, Bill Hawkins și cu mine. Nici unul dintre noi nu mai fusese înainte în Cosmos, așa ca eram atît de încîntați, că nu ne mai păsa dacă vom reveni sau nu pe Pămînt înainte de a începe noul trimestru universitar. Aveam însă ferma convingere că asistentul nostru va avea grijă de aceasta. Caracterizările ce ni le făcuse erau adevărate capodopere de ambiguitate, întrucît cei ce puteam descifra scrierea marțiană puteam fi numărați pe degetele de la o mină, dacă îmi este permis să mă exprim astfel. Esențial este ca ni s-a aprobat depla-

întrucît noi mergeam către Jupiter și nu către Marte, nu înțelegem la ce ne-ar fi folosit aceste cunoștințe. Familiarizați cu unele din teoriile profesorului, aveam unele bănueli nu tocmai măgulitoare. Ele au fost parțial confirmate cînd ne aflam deja la zece zile depărtare de Pămînt.

Cînd răspundeam la întrebările ce ni le punea, profesorul, ne privea foarte îngindurat. Chiar în stare de imponderabilitate, el reușea tot timpul să-și păstreze demnitatea, în timp ce noi pluteam ca frunza pe apă, cu minile înclinate de cel mai apropiat miner. Aveam impresia, deși la fel de bine pot să și greșesc, că atunci cînd trecea cu privirea de la Bill la mine și invers, el gîndea cam așa: „Cu ce am greșit oare, ca să merit soarta aceasta?” Apoi scoatea un suspin cam în termenii următor: „Este prea tîrziu ca să mai pot face ceva”, și încerca să ne vorbească monoton și calm, așa cum făcea întotdeauna cînd tre-

JUPITER

ARTHUR

buia să explice ceva. De fapt, el întotdeauna folosește acest ton cînd ne vorbește, dar de data asta mi se părea... oricum, nu are nici o importanță.

— De cînd am părăsit Pămîntul, — spuse el, nu am avut prilejul să vă spun scopul acestei expediții. Poate ca deja l-ați ghicit.

— Cred că l-am ghicit, spuse Bill.

— Bine, spune-l, răspunse profesorul cu o strălucire stranie în ochi. Eu încercam din răspuț să-l opresc pe Bill dar, ați încercat vrodată să dați cu piciorul în cineva cînd sînteți în cădere?

Dumneavoastră căutați să găsiți o dovadă, adică vreau să spun o dovadă la plus, la teoria ce ați emis-o privind răspîndirea civilizației extraterestre.

— Și ai idee de ce merg să o caut pe Jupiter?

— Hm, nu tocmai. Bănuiesc că sperați să găsiți ceva pe unul din sateliți lui.

— Excelent, Bill, excelent. Există cincisprezece sateliți cunoscuți și suprafața lor totală este aproximativ jumătate din cea a Pămîntului. Unde ai începe tu să cauți dacă ai avea la dispoziție cîteva săptămîni? Cam asta aș vrea să știu.

Bill s-a utet bănuitor la profesor, ca și cum acesta l-ar fi suspectat de ironie.

— Nu știu prea multă astronomie, spuse el. Dar există patru sateliți mari, nu-i așa? Aș începe cu ei.

— Ca să știi și tu, Europa, Io, Ganymede și Calipso sînt fiecare aproximativ la fel de mari ca și Africa. Ai lucra pe ei în ordinea alfabetică?

— Nu, răspunse Bill, prompt.

cauza ca el era unul din oamenii care se simt bine in minoritate.

De unde stateam eu, prin vizorul cabinei puteam vedea planeta Jupiter, in timp ce profesorul Forster is, desfacea hirtile lui. Era o priveşte splendide. Abia puteam distinge in lele formate din nori si trei din sateliți erau vizibili ca niste stele mici in apropierea planetei. Ma întrebam care era Ganymede, prima noastra escala.

— De-a Jack va binevoi sa fie atent, continua profesorul malicios, va voi spune de ce facem noi o cale așa de lunga. Știți ca anul trecut am petrecut o buna parte din timp orbecand printre ruine, in lumina crepusculara a centurii lui Mercur. Poate ca ați citit lucrările despre acest subiect. De fapt, am trimis si niste prelegeri la Universitatea de economie din Londra, si pare ca și participat chiar, fiindca acum imi amintesc cum paream din fundul aulei. Cera ce nu am spus nimanui atunci era ca, in timp ce ma aflam pe Mercur, am descoperit un indiciu important asupra Culturii X. M-am hotărât sa spun ceva despre aceasta de-a am fost teribil de tentat, mai ales atunci cind proști ca dr. Haughton au încercat sa faca haz pe socoteala mea. Dar n-am vrut sa risc sa las pe altcineva sa ajunga aici, inainte ca eu sa pot organiza aceasta expediție.

Unul din obiectele ce le-am gasit pe Mercur era un basorelieu al Sistemului Solar, destul de bine conservat. Nu este primul care a fost descoperit, fiindca, așa cum știți, temele astronomice erau obișnuite in arta tipica culturilor X și marțone. Existau insa cîteva simboluri mai aparte cu referire la unele planete, inclusiv Marte și Mercur. Eu cred ca basorelieful avea o arun-ta semnificație istorică și de-aia curios lucru la el era ca micuțul satelit Cinci, unul din cele mai mici cu semnificație, pare să fi atras cel mai mult atenția. Sint convins ca pe Jupiter Cinci exista ceva care reprezinta cultura întreaga prezenta a Culturii X și de-aia acum s-o descopar.

Dupa ce mi m-am amintesc, nici Bill și nici eu nu am fost prea impresionati de povestea profesorului. Insa ca populația Culturii X lasase odata vechi pe Jupiter Cinci datorita viciului urantismului lor. Ar fi interesant sa le dezgropam dar este puțin probabil ca ele sa fie a de importante cum credeau profesorul. Banuiesc ca era cam neplăcut de lipsa noastra de entuziasm. Daca era așa apoi era greșeala lui, fiindca, așa dupa cum ne-am dat seama mai tirziu, el inca mai avea rețineri față de noi.

...lizat pe Ganymede...ite-

itul cel mai mare, dupa aproximativ o săptămîna. Ganymede era singurul dintre sateliții care au o baza permanenta pe ei, existind un observator și o stație geofizică, avind un personal de circa cincizeci de oameni de știință. Desigur, ei erau bucuroși de oaspeți dar noi nu am stat mult intrucit profesorul a avut grija sa „facem drumul” și sa plecăm imediat la plezn. Faptul ca noi ne îndreptam spre Jupiter Cinci a stînit un interes deosebit, dar profesorul nu era dispus sa vorbească iar noi nu am putut din cauza ca el ne-a ținut din scurt.

Apropo de Ganymede, este destul de interesant și noi am avut posibilitatea să-l vedem mîine la întoarcere. Intrucit am promis să scriu într-o revista un articol despre el, mai bine nu mai spun nimic altceva aici. (Puteți urmări la primăvară revista „Astrografia Națională”).

Saltul de la Ganymede la Jupiter Cinci a durat ceva mai mult de o zi și jumătate și tot timpul am avut un sentiment de nesiguranță vazindu-l pe Jupiter crescînd in de ora, ca și cum vroia parca sa umple tot cerul. Nu știu prea multa astronomie, dar imi venea greu sa nu mă gîndesc la cîmpul gravitațional formidabil in care cadeam. O mulțime de gînduri negre imi treceau prin cap. Dacă am fi ramas fără combustibil, nu am mai fi fost niciodata in stare sa ne întoarcem pe Ganymede și puteam chiar sa cădem pe Jupiter.

Mi-ar fi placut sa fiu in stare sa descriu acel glob colosal, cu nelele lui de furtuni violente ce se involburau pe cer deasupra noastre. Adevarul este ca am făcut o încercare in acest sens, dar cîteva prieteni, literați de meserie, care au citit lucrarea, m-au sfătuit sa renunț la acest capitol. (Tot ei mi-au furnizat și multe alte sfaturi, pe care nu cred însă ca mi le-au dat cu buna credință, căci dacă le-aș fi urmat nu mai raminea nimic din prezenta istorioară!).

Din fericire, au fost publicate pînă acum așa de multe fotografii in culori ale lui Jupiter, încit sint sigur ca ați vazut o buna parte din ele. Poate că ați vazut-o chiar și pe aceea care a fost cauza întregului nostru necaz, așa cum voi explica mai tirziu.

In sfîrșit, Jupiter a încetat sa mai crească, am intrat balansîndu-ne in orbita lui Cinci și imediat ne-am alaturat cursei micuțului satelit care se învîrtea in jurul planetei. Toți eram inghesuiți in cabina de comandă, așteptînd sa vedem ținta calătoriei noastre, sau, mai exact, toți cei ce au încăput in cabina de comandă, deoarece Bill și cu mine ramăsesem

afara pe culoar și priveam cu gîturile lungite peste umeri, celorlalți Kingsley Searle, pilotul nostru, era la pupitrul de comandă privind la fel de calm ca noi.

Eric Fulton, cel care mîine mestecea îngîndurat mustața și su-praveghea indicatoarele de combustibil iar Tony Groves facea niște calcule amănunțite cu tablele lui de învîrtoare.

Profesorul pare să s-a lipsit de obiectivul telescopului. Deodata a tresărit și l-am auzit fluierînd a surpriza. Dupa un timp, fără sa spuna nimic, un cuvînt i-a făcut semn lui Searle care i-a luat locul la obiectivul telescopului. S-a întîmplat exact același lucru și apoi Searle i-a cedat locul lui Fulton. De îndată ce și el a procedat la fel, totul devenise silențios, așa ca ne-am facut loc cu o pașă și am intrat înăuntru, unde ne-am instalat la telescop nu fara sa întîmpnam oarecare rezistență.

Am fost cam dezamăgit de ceea ce vedeam, probabil din cauza ca nu știam la ce sa mă aștept. Atîrnînd acolo, in spațiu, era o mica lună crestată, cu sectorul ei din umbra slab iluminat de lumina reflectată de Jupiter. De-aia asta părea sa fie totul.

Apoi am început sa disting detalii suplimentare, așa cum se întîmpla cînd cineva se uita timp mai îndelungat printr-un telescop. Existau pe suprafața satelitului linii slabe ce se întretaiau și subit ochii mei au perceput forma lor completa. Linile care-l acopereau pe Jupiter Cinci formau un model care avea aceeași precizie geometrică, precum liniile de longitudine și latitudine ce împart globul pămîntesc. Cred că și eu mi-am exprimat surpriza printr-un fluierat, deoarece Bill m-a dat la o parte și mi-a luat locul ca să privească și el.

Alt lucru pe care mi-l amintesc

acoperit pe Jupiter Cinci cu o carcasa metalică exterioară, ca la domurile pe care le-au construit pe Mercur, dar la o scară mai

Profesorul s-a uitat la mine cu condescendență.

Tot n-ai ghicit, — spuse el. Nu cred că a fost complet obiectiv. Cîștit vorbind, cine ar fi explicat mai bine o atare situație?

Am aterizat după trei ore pe o câmpie metalică imensă. În timp ce priveam prin hublouri, mă simțeam ca un pitic în spațiul înconjurător. O furnică ce s-ar țîri pe capacul unui rezervor de țîței ar putea avea cam aceleași sentimente iar corpul lui Jupiter care se estompa acolo sus, pe cer, nu folosea la nimic. Chiar obișnuita aroganță a profesorului parea acum rapusă de un fel de groază revelatoare.

Cîmpia nu era complet lipsită de forme. Peste ea se întindeau în diverse direcții benzile late prin care imensele plăci metalice fuseseră imbinat. Aceste benzi, sau acel mod de rețea pe care-l formau, erau ceea ce văzusem noi din spațiu.

Cam la un sfert de kilometru distanța se afla un deal scund, sau, mai exact, ceea ce putea fi un deal în lumea noastră. Noi îl identificasem în timpul aterizării, cînd am făcut din aer o minuoasă trecere în revistă a micuțului satelit. Era una din cele șase proeminențe asemănătoare, patru aranjate la distanțe egale în jurul ecuatorului și celelalte două către poli. Presupunerea ca ele constituiau intrările în lumea de sub carcasa metalică părea destul de plauzibilă.

Știu că unii oameni își închipuie ca trebuie să fie foarte placut să te plimbi în costum de cosmonaut pe o planetă fără aer și cu o putere gravitațională foarte scăzută. Ei bine nu este chiar așa! Există atâtea lucruri la care trebuie să te gîndești, atâtea verificări de făcut și atîtea instrucțiuni de urmat, încît stresul mental stavilește fascinația, cel puțin în ceea ce mă privește. Dar trebuie să recunosc că de data aceasta, în timp ce ieșeam din corpul navei, eram așa de încîntat, încît pe moment toate aceste lucruri nu mă mai interesau.

Gravitația lui Jupiter Cinci era așa de mică, încît înaintarea prin mers era imposibilă. Noi toți eram legați cu funii, ca alpinistii, și ne autopropulsam peste cîmpia de metal cu ajutorul explozivilor scurte ale pistoalelor cu reacție. Astronauții experimentați, Fulton și Groves, erau la cele două capete ale sirului, astfel încît orice act necugetat din partea celor din

mijloc să poată fi oprit la timp.

Ne-a luat doar cîteva minute ca să ajungem la obiectivul nostru, care s-a dovedit a fi un dom scund, larg, cu o circumferință de cel puțin un kilometru. Mă întrebam nedumerit dacă nu cumva era un sas gigant, suficient de mare ca să permită intrarea navelor în întregime. Fără puțin noroc nu am fi fost în stare să găsim calea de a intra, fiindcă mecanismele automate nu mai funcționau demult și chiar dacă ar fi funcționat, noi tot n-am fi știut să le manevrăm. Este greu de imaginat ceva mai chinuitor decît gîndul de a te vedea blocat, incapabil să ajungi la cea mai mare descoperire din toată istoria arheologiei extraterestre.

Am parcurs cam un sfert din perimetrul domului pînă cînd am găsit o deschidere în carcasa metalică. Era destul de mică, numai de aproximativ doi metri și avea o formă așa de apropiată de cea a unui cerc, încît pentru moment nu ne-am dat seama ce era cu ea. Apoi s-a auzit prin radio vocea lui Tony.

— Nu este artificială. Trebuie să mulțumim pentru ea unui meteorit.

— Imposibil! protesta profesorul Forster. Este prea regulată.

Tony era încapățînat.

— Meteorii mari produc întodeauna găuri circulare, exceptînd cazul cînd cad piez. Și priviți la muchii! Se poate vedea ca a fost un fel de explozie. Probabil că atît meteoritul cît și placa s-au vaporizat, așa ca nu vom găsi nici urmă de fragmente.

— Era de așteptat să se întîmple acest lucru, — interveni Kingsley. De cît timp este satelitul aici? De cîinci milioane de ani? Sînt surprins că nu am găsit și alte cratere.

— Poate că ai dreptate, spuse profesorul, foarte încîntat să discute în contradictoriu. Oricum, eu intru primul.

— Bine, spuse Kingsley, care în calitate de capitan, avea în toate privințele ultimul cuvînt. Va voi da douăzeci de metri de funie și voi sta lînga deschizătura pentru a putea pastra legătura prin radio. Altfel aceasta carcasa va absorbi toate semnalele dumneavoastră.

Așa că profesorul Forster era primul om care intra în Jupiter Cinci dealtfel cum și merita. Nu ne-am strîns lînga Kingsley, ca el să ne poată transmite știrile cu privire la avansarea profesorului.

N-a ajuns prea departe. Există alta carcasa sub cea exterioară, așa cum trebuia sa ne fi așteptat. Profesorul putea sta în picioare între ele, și, atît cît lumina lanterna lui, vedea alei de stîlpi și grinzi de susținere; dar cam asta era totul.

este că profesorul era foarte satisfăcut cînd îl bombardam cu întrebări.

— Desigur, explica el, acest lucru nu este pentru mine o surpriză la fel de mare ca pentru voi, deoarece, pe lînga proba evidentă ce am găsit-o pe Mercur mai existau și alte indicii. Am un prieten la Observatorul de pe Ganymede, pe care l-am făcut să jure că va păstra secretul, în aceste ultime săptămîni a fost într-o continuă tensiune. Pentru cine nu este astronom este surprinzător faptul că observatorul nu a dat niciodată o atenție prea mare sateliților. Toate instrumentele mari sînt utilizate pentru nebuloasele extragalactice, iar cele mici își petrec tot timpul privind la Jupiter. Singurul lucru pe care l-a făcut Observatorul în legătură cu Cinci a fost să-i măsoare diametrul și să-i facă și cîteva fotografii. Nici ele nu au fost destul de bune, neevidențînd semnele pe care le-am observat noi, căci altfel s-ar fi făcut investigații cu mult înainte noastra. Cînd l-am cerut prietenului meu Lawton să le caute, el le-a detectat cu reflectorul de o sută de centimetri și a remarcat încă ceva care trebuia de fapt să fi fost semnalat mai înainte. Jupiter Cinci are un diametru de numai treizeci de kilometri, dar este mult mai stralucitor decît ar trebui să fie pentru dimensiunea lui. Cînd îl comparîm puterea lui de reflecție lu-mi-nozi.

— Stralucirea lui.

— Mulțumesc, Tony. Cînd comparîm stralucirea lui cu aceea a altor sateliți, constatăm ca este mult mai mare decît ar trebui să fie. De fapt, ea se comportă mai mult ca aceea a unui metal lustruit decît a unei roci.

— Așa se explică, spuse eu. Oamenii care au X trebuie să-l fi

Ne-a luat aproape douăzeci și patru de ore exasperante până am reușit să înaintăm. Către sfârșitul acestui interval, îmi amintesc că l-am întrebat pe profesor de ce nu s-a gândit să aducă ceva exploziv. Mi-a aruncat o privire plină de jignire:

— Există suficient la bordul navei ca să fim aruncați cu toții pe lumea cealaltă, spuse el. Nu vreau să risc să fac vreo stricăciune, dacă pot găsi o altă cale.

Ajunsesem la ceea ce numesc eu lămina răbdării, dar înțelegeam și punctul lui de vedere. La urma urmei, ce mai contau câteva zile într-o cercetare care îl luase deja douăzeci de ani?

Cind noi toți ceilalți abandonaserăm primul loc de acces, Bill Hawkins a fost acela care a găsit calea de intrare. Lingă polul nord al micuțului Cinci el a descoperit o gaură de meteorit cu adevărat gigantică, de aproximativ o sută de metri deschisă, care trecea prin ambele carcase exterioare ale lui Cinci. Mai apăruse însă un al treilea înveliș, dar printr-o șansa ce apare o dată la sute de ani, un al doilea meteorit mai mic cazuse chiar în crăterul mare și perforase acest înveliș interior. Gaura era destul de mare ca să permită intrarea unui om în costum de cosmonaut. Am intrat cu toții cu capul înainte.

Nu cred să mai fi trecut vreodată printr-o încercare atât de fantastică: să stai spânzurat de această bolta înspăimântătoare, ca un păianjen atârnat de domul catedralei Sfântului Petru! Ceea ce știam era doar că acel spațiu în care pluteam era enorm. Cît de mare era, nu puteam ști, din cauză că lanternele noastre nu ne dădeau noțiunea distanței. În această caverna fără aer și praf, fasciculele de lumină ale lanțurilor erau, desigur, total invizibile și, cînd le îndreptam spre acoperiș, puteam vedea conurile de lumină dansînd în depărtare, pînă cînd ele erau prea difuze pentru a mai fi vizibile. Dacă le îndreptam în jos, puteam vedea o lumină palidă atît de îndepărtată, încît nu mai puteam distinge nimic.

Cadeam foarte încet sub minuscule gravitație a acestei lumi pitice, pînă să ne controlăm mișcarea doar prin frîngăile de siguranță. Deasupra capului puteam vedea gaura foarte slab luminată, prin care am intrat; deși foarte îndepărtată, ea îmi crea totuși un sentiment de încredere.

Și apoi, în timp ce mă balansam într-o mișcare de pendul îniorător de lentă, cu lanternele care straluceau în întuneric ca niște stele cu lumină intermitentă, mi-a venit subit în minte o idee. Uitînd ca toți eram pe un circuit de radio deschis, am strigat involuntar:

— Domnule profesor, eu cred că asta nu este deloc o planetă! Este o navă spațială!

Apoi m-am oprit, dîndu-mi seama că făcusem o prostie cît mine de mare. A urmat o tăcere adîncă, de scurtă durată, apoi o bolboroseală zgomotoasă ca și cum ceilalți începuseră să vorbească toți deodată. Vocea profesorului Forster a întrerupt hărmălaia și aș putea chiar spune că el era pe cît de surprins, pe atît de încîntat.

— Ai foarte mare dreptate, Jack. Aceasta este nava cosmică care a adus Cultura X în sistemul solar.

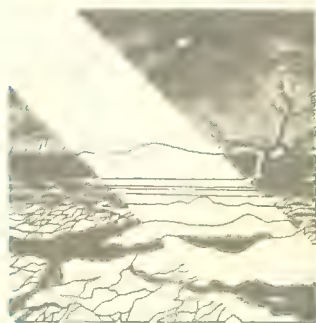
Am auzit pe cineva, care mi s-a părut a fi Eric Fulton, scoțînd un sunet neîncetător.

— Fantastic! O navă cu diametrul de treizeci de kilometri!

— Ar fi trebuit să știi, răspunse profesorul cu o blîndețe surprinzătoare. Sa presupunem că o civilizație a vrut să traverseze spațiul interstelar, cum altfel ar fi putut ea rezolva problema? A trebuit să construiască un planetoid spațial independent, treaba care a necesitat probabil secole întregi. Intrucît nava avea să constituie o lume independentă, care să poată să-și întrețină locuitorii generații de-a rîndul, ea a fost cît se poate de mare. Mă întreb cîți sori au vizitat ei înainte de a-l fi găsit pe al nostru și cum au știut că investigația lor s-a terminat? Trebuie să fi avut nave mai mici care să-i fi dus jos, pe planete, așa ca sigur a fost necesar să-și lase nava-mama undeva în spațiu. Prin urmare, ei au parcat aici, pe o orbită apropiată, lingă cea mai mare planetă; aici nava-mama putea rămîne în siguranță pentru totdeauna, sau pînă cînd ar fi avut nevoie de ea din nou. Era singurul loc potrivit, fiindcă dacă o plasau în jurul Soarelui, în timpul atracțiilor exercitate de planete i s-ar fi perturbat orbita într-atît de mult, încît nava s-ar fi putut pierde. Asta însă nu i s-ar putea întîmpla niciodată aici.

— Spuneți-mi, domnule profesor, întreba cineva, ați bănuit toate acestea înainte de plecare?

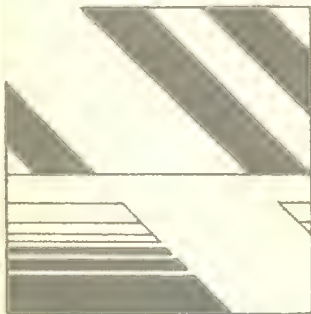
— Am sperat. Toate indicațiile se îndreptau către acest răspuns. Totdeauna a existat un fel de anomalie cu privire la satelitul Jupiter Cinci, deși se pare că nimeni nu a mai remarcat-o. De ce această lună mică este așa de aproape de Jupiter, în timp ce toți ceilalți sateliți mici sînt de șapte-zeci de ori mai departe? Din punct de vedere astronomic, acest fapt nu are sens. Dar am discutat destul. Acum hai să ne apucăm de treaba.

Consider că aceasta trebuia considerată „declarația secolului”. Noi, cei șapte, aveam în fața cea mai mare descoperire de arheologie cosmică a tuturor timpurilor. Aproape o întreagă lume, o lume mică, artificială, care ne aștepta să o explorăm. Tot ceea ce puteam face noi era o recunoaștere rapidă și superficială, fiindcă aici s-ar putea găsi material pentru generații întregi de cercetători.

Primul lucru era să coborîm un reflector puternic, acționat de pe navă. Acesta ar fi fost atît un far călăuzitor, care să prevină rătăcirile noastre, cît și un mijloc pentru a asigura iluminatul pe suprafața interioară a satelitului. (Și acum îmi vine încă destul de greu să-i spun lui Jupiter Cinci, „navă”). Așa că am coborît cablul pe suprafața de dedesubt. Era o cădere de aproximativ un kilometru, dar în această gravitație scăzută eram în destulă siguranță ca să putem coborî fără probleme. Șocul ușor al impactului putea fi absorbit de către amortizorul de arcuri, pe care-l transportasem în acest scop.

Nu vreau să mai pierd timpul cu alte descrieri suplimentare ale tuturor minunilor de pe Cinci, deoarece au apărut deja suficiente fotografii, harți și cărți. (Apropo, ale mele urmează să fie publicate la vară de Sidgwich Jackson) Ceea ce aș vrea să vă ofer în schimb sînt cîteva impresii despre cum ne-am simțit, ca primii oameni care au pătruns vreodată în acea lume stranie de metel. Îmi vine greu să spun, știu că este greu de crezut, dar pur și simplu nu pot să-mi amintesc ce am simțit cînd am trecut pe lingă prima din intrările acelea mari, acoperite ca ciupercile. Presupun că eram încîntat și răscolit de toate acele minunații. Pot în schimb să-mi amintesc impresia dimensiunii

pure, ceva pe care simpla fotografie nu o poate reda. Constructorii acestei lumi, venind, așa cum au făcut-o, de pe o planetă cu gravitație mică, erau uriași, aproape de patru ori mai înalți decât oamenii. Noi eram ca niște pigmei ce ne țirăm printre lucrările lor.

În prima noastră vizită nu am reușit să pătrundem sub suprafața exterioară, așa că am cunoscut puține din minunile științifice pe care le-au descoperit expedițiile ulterioare. Am avut și așa destul de lucru, cartierul rezidențial oferind suficient material de cercetare pentru câteva vieți omenești. Globul pe care-l exploram trebuie să fi fost cîndva luminat de razele solare, care erau deviate în jos prin carcasa triplă ce-l înconjură și care-l păstra atmosfera ca sa nu se scurga în spațiu. Aici, pe suprafață, Jovienii (nu mă pot abține să nu adopt denumirea populară a locuitorilor din Cultura X) au reprodus, pe cât au putut de exact, condițiile lumii, necunoscute lor, pe care o abandonaseră cu secole în urmă. Probabil că ei cunoscuseră alternanța zi și noapte, schimbări de anotimpuri, ploaie și ceață. Luaseră cu ei în exil chiar și o mare în miniatură. Apa era încă acolo, formînd un lac înghețat, lat cam de trei kilometri. Aud că se elaborează un program ca să-l supună electrolizei pentru ca astfel să se creeze din nou o atmosferă inspirabilă pe Jupiter Cinci, de îndată ce se vor astupa gaurile produse de meteoriți în carcasa exterioară.

Cu cît cunoșteam mai bine opera lor, cu atît ne placea mai mult civilizația ale cărei vestigii le perturbam noi pentru prima dată după cinci milioane de ani. Chiar dacă erau uriași dintr-un alt sistem solar, aveau multe lucruri comune cu omul și este o mare tra-

gedie ca civilizațiile noastre sînt izolate prin ceea ce, la scară cosmică, constituie un hotărîngust.

Cred că am fost mai norocoși decât oricare alți arheologi din istorie. Starea de vid apăsătoare tot de descompunere și, ceea ce era de neașteptat, Jovienii, cînd au plecat să colonizeze Sistemul Solar, nu goliseră nava lor magnifică de toate comorile pe care le conținea. Aici, pe suprafața interioară a lui Cinci, totul părea intact, așa cum fusese probabil la sfîrșitul lungii călătorii a navei. Poate că expediționarii o păstrau ca pe un sanctuar în memoria locului lor de baștină pe care-l părăsiseră, sau poate s-au gîndit că, într-o bună zi, ar putea fi nevoiți s-o utilizeze din nou.

Oricare ar fi fost motivul, toate erau aici așa cum le-au lăsat cei ce le-au creat. Uneori mă cuprîndea frica. Fotografiam cu ajutorul lui Bill o gravură de pe un perete mare, cînd simpla veșnicie a locului m-a lovit drept în inimă. Priveam nervos de jur-împrejur, așteptînd parcă să vad venind de-a valma, prin porticurile mascate, figurile gigantice, pentru a-și continua opera temporar întreruptă.

În a patra zi am descoperit galeriile de artă. Aceasta era denumirea proprie, deoarece nu se abătea cu nimic de la scopul ei. Cînd Groves și Searle, care fuseseră o trecere în revista a emisiunii sudice, au raportat această descoperire, s-a hotărît să se concentreze toate forțele acolo. Pentru că, așa cum a spus cineva, arta unui popor reflecta sufletul său și aici am putea găsi cheia Culturii X.

Clădirea era enormă, chiar fața de dimensiunile acestei civilizații uriașe. Ca toate celelalte construcții de pe Jupiter Cinci, era făcută din metal, deși nu era nimic „rece” în ea. Virful cel mai de sus se căzara pînă la jumătatea distanței pînă la îndepărtatul acoperiș al lumii și de la o depărtare de unde detaliile nu mai erau vizibile, clădirea nu se deosebea prea mult de o catedrală în stil gotic. Induși în eroare de această asemănare cu totul întâmplătoare, cîțiva scriitori de mai tîrziu au denumit-o „templu”. Noi însă n-am găsit nimic din Jovienii vreo urmă de ceea ce s-ar putea numi religie. În schimb, mi se pare foarte potrivită denumirea de „Templul Artelor”, care s-a răspîndit așa de mult, că nimeni nu mai poate s-o schimbe acum.

S-a estimat că exista între zece și douăzeci de milioane de exponate individuale numai în această clădire, produse acumulate de-a lungul unei întregi istorii, a unei

civilizații ce poate fi cu mult mai veche decît aceea a omului. A fost locul unde am găsit o cămaruță rotundă, care la prima vedere părea să fie doar locul de intersecție a șase culoare radiale. Eram singur (în această privință cred că n-am ascultat instrucțiunile profesorului) și am luat-o pe unde consideram ca ar fi o scurătură spre locul unde se aflau tovarășii mei. Pereții negri se prelingeau tăcuți pe lingă mine, iar lumina lanternei mele dansa pe plătoul de deasupra. Era acoperit cu litere adînc incrustate și eram asurzibil de absorbit privind la grupul de caractere ce-mi păreau familiare încît, pentru moment, n-am dat atenție pardoselii încăperii. Apoi am văzut statuia și am îndreptat lumina lanternei către ea.

În momentul cînd cineva vede pentru prima dată o capodoperă, suferă un șoc ce nu mai poate fi niciodată după aceea repetat cu aceeași intensitate. În cazul de față, acest obiect a avut un efect cu mult mai copleșitor asupra mea. Eram primul om care vedea cum arătaseră Jovienii, pentru că aveam în față pe unul din ei, modelat în mod evident după natură, așa cum arăta el în viața de toate zilele, realizat cu o superba îndemînare și competență.

Capul suplu ca de reptilă era îndreptat spre mine, cu ochii înțaiți într-ai mei. Doua din miini erau încrucișate pe piept, în semn de resemnare, iar celelalte două țineau un instrument a cărui folosire este încă necunoscută. Coada lungă și puternică, care, probabil, ca și a cangurului, ținea în echilibru restul corpului, era întinsă pe pămînt, acceptînd impresia de odihnă sau repaus.

Nu avea nimic omenesc pe chip, și nici la corp. Nu avea, de exemplu, nici un fel de nara, ci numai deschideri în gît, ca un fel de branhii. Înfățîșarea m-a mișcat însă profund, deoarece artistul a reușit să extindă barierele timpului și culturii într-un fel pe care eu nu l-aș fi crezut niciodată posibil. Verdictul pe care l-a dat profesorul Foster a fost: „Nu-i omenesc dar e uman”.

Existau multe lucruri pe care noi nu le aveam comune cu fauritorii acestei lumi, dar ceea ce era într-adevăr, important, era că simțeam la fel.

Așa cum cineva poate să citească emoțiile pe o față neomenească dar familiară, cum ar fi cea a cîinelui sau a calului, așa se părea că eu recunoșteam simțămîntele fînteii cu care mă confruntam. Se citeau pe chipul său înțelepciunea și competența, calmul, stăpînirea de sine, așa cum sînt ele reprezentate, de exemplu în faimosul portret al Dogelui Lorezano de Bellini. Desigur, se ci-

tea și tristețea, tristețea unei specii care facuse eforturi incomensurabile și totuși fusese în zadar.

Nu știm încă de ce această unică statuie a rămas singura reprezentare a Jovienilor în arta lor. Era imposibil să crezi că s-ar găsi la această civilizație avansată simbolul sacrosanct de acest gen. Poate că vom avea răspunsul când se va descifra scrisul gravat pe pereții încăperii.

Totuși, eu sunt absolut sigur de scopul acestei statui. A fost ridicată aici ca să reziste timpului și să salute pe oricare dintre ființele care, într-o bună zi, ar putea calca pe urmele celor ce au conceput-o. De aceea probabil ca au modelat-o la dimensiuni cu mult mai mici decât erau ei în realitate. Chiar de atunci ei trebuie să fi ghicit că viitorul aparține Pământului sau lui Venus și deci ființelor pe care ei le depășeau cu mult în dimensiuni. Ei știu că dimensiunea, ca și timpul, ar putea constitui un obstacol.

Cîteva minute mai târziu făceam cale întoarsă către nava în care se aflau tovarășii mei, nerăbdător să povestesc profesorului despre descoperirea făcută. Nu era însă prea dispus să mă asculte, deoarece voia să se odihnească puțin deși nu cred că în tot timpul cit am stat pe Jupiter. Cînd dormise vreo dată în medie mai mult de patru ore pe zi. Cînd ieșeam prin carcasă, din nou sub stele, lumina aune a lui Jupiter inunda marea câmpie metalică.

— Alo, l-am auzit pe Bill spunînd prin radio, profesorul a mișcat nava.

— Absurd, răspunsei eu, este exact unde am lasat-o.

Întorși capul și am constatat motivul greșelii lui Bill. Aveam vizitatori.

Cea de a doua nava coborise cîteva kilometri mai încolo și atît cît se pricepe ochii mei de profan, ea pare să fi fost o copie a navei noastre. În timp ce ne grăbeam să ieșim din sas, profesorul, cu ochii puțin injectați, se întreținea deja cu ei. Spre surpriza, dar nu și spre neplăcerea noastră, unul din cei trei vizitatori era o brunetă extrem de atrăgătoare.

— Acesta, spuse profesorul Forster, puțin cam obosit, este domnul Randolph Mays, reporter pentru probleme științifice. Imi închipui că ați auzit de el. Și acesta este... întorcîndu-se către Mays, mi-e teamă că nu am prea reținut numele.

— Pilotul meu Donald Hopkins, secretara mea, domnișoara Marianne Mitchell.

Făcuse o scurtă pauză înaintea cuvîntului „secretara” dar sufi-

cient de lungă ca în creierul meu să se aprindă un mic semnal luminos. Nu m-am putut abține să nu ridic sprincenele, dar am prins o fulgerare din privirea lui Bill care mi-a transmis, fără să fie nevoie de cuvinte, „dacă te gîndești la ceea ce cred eu, mi-e rușine pentru tine”.

Mays era un om înalt, ușor livid, cu parul rar și manifestînd o atitudine de borom, despre care cineva spunea că era numai de suprafață, stratul protector al unei persoane care trebuie să fie prietenoasă cu prea mulți oameni.

— Cred că este o surpriză la fel de mare pentru dumneavoastră cum este și pentru mine, spuse el, cu un entuziasm exagerat. Desigur că nu m-am așteptat nicînd să găsesc pe cineva aici, înaintea mea, după cum nu m-am așteptat să găsesc toate acestea.

— Ce v-a adus aici? întrebă Ashton încercînd să nu pară sceptic de curios.

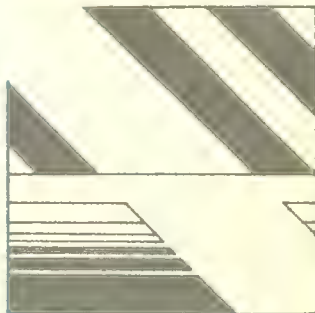
— Tocmai explicam domnului profesor acest lucru. Poți să-mi dai mapa aceea, Marianne, te rog?

A scos o serie de picturi foarte reușite pe teme astronomice și ni le-a dat nouă. Ele reprezentau planetele cu sateliții lor, ceea ce era desigur, un subiect destul de obișnuit.

— Dumneavoastră ați mai văzut desigur, aceste lucruri și mai înainte, continua Mays. Dar exista o diferență. Aceste picturi sînt vechi de aproape o sută de ani. Ele au fost pictate de un artist, pe nume Chesley Bonestell, și au apărut în revista „Life” în anul 1944, desigur cu mult înainte de a fi început călătoriile spațiale la care revista „Life” m-a delegat. Amine să merg în jurul Sistemului Solar și să vad cît de bine se pot potrivi aceste picturi, rod al imaginației, cu realitatea. Ele vor fi publicate în ediția jubiliară a centenarului revistei, alături de fotografiile făcute acum. Bună idee nu-i așa?

Trebuia să accept că acesta îi era scopul. Era un fapt ce complica însă lucrurile și mai mult și mă întrebam ce gîndea profesorul despre toate astea. Apoi mi-am aruncat din nou privirea spre domnișoara Mitchell. Starea re-trasa într-un colț, motiv pentru care am conchis că trebuie să fie salariata lui.

În orice altă împrejurare, am fi fost bucușori să întîlnim o altă echipă de exploratori, dar în cazul de față trebuia luată în considerare problema priorității. Mays se va grăbi cu siguranță să ajungă înapoi pe Pământ cît se poate de repede, cu misiunea lui inițială abandonată și cu toate filmele consumate doar la întîmplare. Era greu să ne dăm seama cum l-am

putea opri și nu eram nici măcar sigur că aveam interes s-o facem. Noi voiam să ne bucurăm de cît mai multă publicitate și de tot sprijinul ce-l puteam capata, dar în același timp, voiam ca toate să se facă la vremea lor și într-o manieră adecvată. Mă întrebam cît tact avea profesorul și-mi era teamă de ce putea să urmeze.

Cu toate acestea, primele relații diplomatice s-au stabilit în termeni destul de amicali. Profesorului i-a venit ideea stralucită de a ne cupla pe fiecare din noi cu cîte unul din echipa lui Mays așa încît să lucrăm simultan ca ghizi și ca supraveghetori. Dublînd numărul echipelor de investigație, s-a marit de asemenea, și proporția lucrărilor efectuate. Nu era prudent pentru nimeni ca în aceste condiții să lucreze de unul singur, dar asta ne-a creat și o serie de dezavantaje.

A doua zi după sosirea echipei lui Mays, profesorul ne-a schițat în linii mari strategia adoptată de el.

— Sper să putem conlucra, spuse el puțin cam îngrijorat în ceea ce mă privește, ei pot merge unde poftesc și pot fotografia ce le place, atît timp cît nu-și însușesc nimic și, desigur, cu condiția să nu ajunga pe Pământ cu înregistrările lor înaintea noastră.

— Nu vad cum i-am putea opri interveni Ashton.

— Ei bine nu intenționez s-o fac, dar tocmai am înregistrat la Haga cererea mea de a fi responsabil pentru tot ce se petrece pe Jupiter. Cînd, la o noapte am trimis cererea prin radio la Ganymede, așa ca la vremea asta tre-buie să fie deja la Haga.

— Dar nimeni nu poate pre-tinde pentru sine un corp ceresc. Acest lucru a fost hotărît încă din secolul trecut în cazul Lunii.

Profesorul zîmbi cu ipocrizie

Aminteste-ți că în momentul însușirii corpului tău. Eu am înregistrat un drept contra furtului și am fost în numele Organizației Mondiale de Știință. Dacă Mays luase de la ei. Dacă tu ai știut că tu ai luat de la ei. Mă gândesc că poți să poți de prietenele pentru cazul în care ai avut ceva idei extravagante.

Pare deosebit de ciudat să te gîndești la asigurarea lui Jupiter Cinci și cum și imaginea odată ajunsă acasă, desfășurarea unor procese cel puțin ciudate. Pentru moment încă planul profesorului nu dădea curaj și era de presupus că-l va descuraja pe Mays dacă intenționa să colecteze suvenir, așa că eram destul de optimi în această privință.

Organizarea nu a luat cam mult timp dar eu am rămas să lu cuplul cu Marianne pentru cîteva călătorii prin interiorul lui Cinci. Pare că lui Mays nu-i pasa, de altfel nu exista nici un motiv special de a merge. Un costum de cosmonaut era cea mai perfectă protecție inventată vreodată, fiindcă el îl testase ca fiu!

Cum era și normal, prima dată am condus-o la galeria de artă și i-am arătat descoperirile mele. Ea a privit îndelung statuia, în timp ce eu mă juream cu lanterna.

— Este minunată, suspira ea în final. Gîndește-te numai că aștepta aici în întuneric, de milioane de ani! Va trebui să-l dai un nume.

— I-am dat. Am botezat-o „Ambasadorul”.

— De ce?

— Hm, din cauza că eu cred că este un fel de reprezentant, dară vrei, care ne împotrivește cu urarea de „bun venit”. Oamenii care au conceput-o știu că, într-o bună zi, cineva, străin de ei, urma să vină aici și să găsească acest loc.

— Cred că ai dreptate. „Amba-

sadorul”, da, ai fost inspirat. Există ceva nobil în el și ceva foarte trist, în același timp. Nu simți și tu?

Aș putea spune că Marianne era o femeie foarte inteligentă. Era chiar remarcabil modul în care înțelegea punctul meu de vedere și interesul manifestat în tot ce i-am arătat. Iar „Ambasadorul” a fascinat-o cel mai mult din toate și a continuat să mă treacă pe la el.

— Știi Jack, spuse ea (cred că se întimpla în ziua următoare cînd a fost și Mays să-l vadă), ar trebui să iei statuia pe Pămînt. Gîndește-te ce senzație ar stîrni.

Am suspinat.

— I-ar place și profesorului, dar trebuie să cîntărească o tonă. Nu putem să ne permitem din cauza combustibilului. Va trebui să aștepte pînă la voiajul următor.

Ea s-a arătat surprinsă.

— Dar lucrurile cîntăresc foarte puțin aici, protesta ea.

— Asta-i cu totul altceva, i-am explicat eu. Există greutatea și există inerția, două lucruri diferite. Acum inerția... dar asta nu mai are importanță. Nu putem oricum s-o luăm cu noi. Capitalul Searle ne-a spus asta destul de clar.

— Ce păcat! spuse Marianne.

Unisem complet de aceasta conversație pînă cu o noapte înainte plecării noastre. Avusesem o zi aglomerată și obositoare cu încărcatul echipamentului nostru (o mare cantitate am lăsat-o desigur, acolo pentru o folosire viitoare). Tot materialul fotografic fusese epuizat și, așa cum remarcasem Charles Ashton, dacă în final am fi înțîlnit un Jovian viu, am fi fost incapabili să immortalizăm evenimentul. Cred că tu și eu eram dornici de un aer bun de respirat, de o ocazie să ne relaxăm și să ne punem în ordine impresiile culese să ne revinem după locul produs de impactul cu cultura străină.

Nava lui Mays, „Henry Lucy”, era de asemenea aproape gata de decolare. Vom pleca în același timp, un aranjament care-i convenea de minune profesorului, întrucît nu avea încredere în Mays că-l lăsa singur pe Jupiter Cinci.

Totul era gata cînd, caînd prin înregistrările noastre, am descoperit că șase role cu filme lipseau. Erau fotografiile unui set complet al inscripțiilor din Templul Artelor. După cîteva timp de gîndire mi-am amintit că ele mi fuseseră încredințate mie și că le-am pus cu multa grijă pe o poartă din templu cu intenția de a le lua mai tîrziu.

Era încă suficient timp pînă la

decolare, profesorul și Ashton recuperau ceva din somnul restant și pare că nu exista nici un pediment sa mă strecor înapoi pentru a lua materialul uitat. Știam că o să iasă scandal dacă le lasam acolo și atîta timp cît mi aminteam exact unde erau urma să lipsească doar treizeci de minute. Așa că am plecat, explicîndu-i lui Bill — pentru orice eventualitate — motivul escapadei mele.

Desigur că reflectoarele nu mă lucrau și întunecimea din carcasa lui Cinci era cam deprimantă. Dar am lăsat la intrare un emițător de semnale luminoase și mi-am dat drumul liber, pînă cînd lanterna de mîna mi-a indicat că era timpul să termin caderea. Zece minute mai tîrziu, cu un suspin de ușurare, am colectat filmele care lipseau.

Era absolut normal să doresc să-mi prezint ultimele mele omagii Ambasadorului, fiindcă i-ar fi putut să treacă ani pînă să-l vad din nou, iar așa figura calma și enigmatică începuse să exerce asupra mea o fascinație extraordinară.

Din nefericire, acest fascinant nu se limitase numai la mine în căpătarea era goală, iar statuia lipsea!

Cred că la început intenționasem să mă strecor înapoi și să nu spun nimic, evitînd astfel explicații neplăcute. Dar eram prea furios ca să mă gîndesc la discreție și de îndată ce m-am întors, i-am sculat pe profesor și i-am spus ce constatasem.

El se ridica din patul rabatabil, își frecă ochii somnoroși, apoi dădu drumul la cîteva cuvinte ușurătoare la adresa domnului Mays și a tovarășilor lui. Cred că nu ar fi de mult un fel să le reproduc: aici!

— Ceea ce nu înțelegi spuse Searle este cum i-au scos afara dacă l-au scos într-adevăr. Ar fi trebuit ca noi să-l fi văzut.

— Există multe posibilități și eu am putut să aștept pînă ce nu mai era nimeni prin apropiere, înainte să-l fi scos prin gura de acces. Trebuie să fi fost o treabă destul de grea, chiar în aceste condiții de gravitație remarcabilă. Eric Fulton cu intonații de admirație.

— Nu exista timp pentru nici un fel de recviem spuse profesorul foarte agitat. Avem la dispoziție cinci ore pentru a ne gîndi la o soluție. Ei nu pot decola mai înainte, din cauza că abia am trecut pe partea opusă a Ganymedei. Nu-i așa, Kingsley?

Searle dadu din cap afirmativ. — Da, trebuie să trecem pe partea cealaltă a lui Jupiter înainte de a intra pe orbita de transfer cel puțin pe una rezonabil de economică.

totul de pe acest satelit este proprietatea voastră personală

— Acesta nu este satelit ci este o navă, iar legile de asigurare sînt valabile.

— Vorbind deschis, este un punct foarte discutabil. Nu crezi că ai fi putut aștepta pînă dispuneam de o reglementare juridică?

Profesorul se comporta cu o politețe rece, dar vedeam că tensiunea era groaznică și că o explozie se putea produce în orice moment.

— Ascultă, domnule Mays, spuse el cu un calm prevestitor de dezastru, ceea ce ai luat este cea mai importantă descoperire, unică în felul ei, pe care am făcut-o noi aici. Sînt dispus să înțeleg că nu ți-ai dat seama de ce ai făcut și nu înțelegi punctul de vedere al unui arheolog ca mine. Restituie statuia și-ți vom pompa înapoi combustibilul, fără a mai spune nimic.

Mays și-a frecat bărbia îngîndurat.

— Nu vād deloc de ce ar trebui să faci alția tărăboi pentru o statuie, avînd în vedere și faptul că întreg echipajul este de față.

După asta, profesorul a făcut una din rarele lui greșeli:

— Vorbești ca un om care a furat Mona Lisa din Luvru și argumentează că nimeni nu-i va duce lipsa alția vreme cît există alția alte picturi. Această statuie este unică, de o manieră în care nici o lucrare pămînteană nu o va egala vreodată. Din această cauză sînt hotărît să o capăt înapoi.

Cînd te tîrguiești pentru ceva, nu trebuie niciodată sa dai în vileag că dorești într-adevăr acel ceva cu orice preț. Am văzut strălucirea din ochii lui Mays și mi-am spus: „Aha! Nu va ceda cu una cu două”. „Mi-am amintit re-marca lui Fulton referitor la apelul făcut către Ganymede pentru o

claternă

— Dă-mi o jumătate de ora să mă gîndesc, spuse Mays, îndreptîndu-se către sasul navei

— Foarte bine, răspunse profesorul cu neînduplecare. O jumătate de oră, nu mai mult.

Trebuie să recunosc că Mays este deștept. În interval de cinci minute i-am văzut antena ca a început a se învîrți pînă s-a fixat spre Ganymede. Cum era și normal, noi am încercat să-l intercep-tăm, dar el avea aparat de bruiaj. Ziaristii au încredere unii în alții!

În cîteva minute le-a venit răspunsul, dar și el fusese bruiaț. În timp ce așteptam desfășurarea evenimentelor următoare, am ținut un alt consiliu de razbol. Profesorul intra de-acum în faza în-căpățînării și neînduplecării. Și-a dat seama că greșise și asta îl făcea să lupte cu disperare.

Cred că Mays devenise cam neîncercător în forțele lui, deoarece cînd s-a întors avea întărituri. Pilotul lui, Donald Hopkins, venise cu el, dar pareea cam stînjent.

— Domnule profesor, am reușit să aranjez totul, spuse el plin de sine. Îmi va lua ceva mai mult timp, dar pot să mă întorc și fără ajutorul dumitale, dacă va fi cazul. Trebuie să recunosc totuși că va trebui să îrosesc o mulțime de bani și timp, dacă nu putem cădea la o înțelegere lăta despre ce este vorba. Dă-mi înapoi combustibilul și eu voi returna celelalte... suvenire ce le-am colectat. Dar insist să păstrez pe „Mona Lisa”, chiar dacă asta înseamnă că nu voi ajunge pe Ganymede pînă la mijlocul săptămînii viitoare.

Profesorul a dat drumul la o serie din ceea ce numim noi în mod curent „înjurături din Spațiul Adînc”, deși vă asigur că ele nu diferă prea mult de celelalte înjurături pămîntești. Asta însa se pare ca l-a ușurat foarte mult și a devenit extrem de prietenos.

— Dragă domnule Mays, spuse el, ești un pungaș înconșibil și în consecință eu mai am nici o rețineră de aici înainte. Sînt gata să folosesc forța, cunoscînd că legea e de partea mea.

Mays pareea alarmat, deși nu prea tare. Noi ne plasasem pe pozițiile strategice din jurul ușii.

— Te rog să nu fii așa de melodramatic, spuse el cu aroganță. Ne aflăm în secolul douăzeci și unu, nu în Vestul Salbatic din anul 1880.

— Din 1880, spuse Bill, care este un adept al exaltației.

— Trebuie să-ți spun, continuă profesorul, ca vei fi reținut pînă ce noi hotărîm ce este de făcut. Domnule Searle, condu-l în Cabina B.

Mays mergea plezîș pe lînga perete, rîzînd nervos.

— Domnule profesor, dar asta-i de-a dreptul o copilărie, zău așa. Nu poți să mă reții împotriva voinței mele. Căuta din ochi sprijin la căpitanul de pe „Henry Luce”.

Donald Hopkins dădu un bobir-nac unui fulg imaginat de pe uniformă.

— Refuz, făcu el precizarea pentru toți cei interesați, să fii implicat în certuri vulgare.

Mays i-a aruncat o privire plină de venin și a capitulat cu o mină amărâtă. Am avut grija să-i punem la dispoziție un stoc suficient de materiale de citit, după care l-am în-cuiat înăuntru.

Dupa dispariția lui, profesorul se întoarse la Hopkins, care se uita cu invidie la indicatoarele noastre de combustibil.

— Pot lua în considerare, capitane, spuse el politicos, că nu dorești sa fii amestecat în nici una din afacerile murdare ale pasagerilor dumitale?

— Sînt neutru. Treaba mea este să conduc nava pînă aici și sa o duc înapoi. Dumneavoastră puteți lamuri acest lucru în doi.

— Îți mulțumesc. Cred că noi ne înțelegem perfect. Poate ca cel mai bun lucru ar fi să te întorci pe nava dumitale și să explici situația. Noi va vom suna în cîteva minute.

Capitanul Hopkins s-a îndreptat încet către ușa. Cînd era aproape să iasa, s-a întors către Searle:

— Apropo, Kingsley, spuse el tărăgănat, te-ai gîndit la tortura? Sună-mă dacă ai în gînd ceva, eu am niște idei foarte interesante. Apoi a plecat, lăsîndu-ne cu ostatecul nostru.

Cred că profesorul sperase sa poata face o tranzacție directă. Dacă este așa, s-a înșelat, fiindcă nu ținuse cont de încăpățînarea Mariannei.

— I-au făcut-o lui Randolph, spuse ea. Dar nu vād deloc la ce va servi. El se va simți la fel de confortabil în cabina voastră ca și în-ța noastră și nu puteți să-i faceți nimic. Să-mi spuneți cînd v-ați saturat să-l țineți acolo.

După toate aparențele ne aflam în impas. Fusese numai pe jumătate mai deștept și asta nu ne-a condus la nimic. L-am capturat pe Mays, dar asta nu ne era de nici un folos. Profesorul stătea cu spatele la noi, uîtîndu-se morocănos pe fereastră. Atîrnat parca de orizont, imensul glob al lui Jupiter aproape că acoperise cerul.

— Trebuie s-o convingem pe ea că noi, într-adevăr, luam lucrurile în serios, spuse el.

Apoi s-a întors brusc către mine.

— Crezi că ea este, la ora actuală, îndrăgostită de acest găinar?

— Hm, nu m-ar mira. Da, așa cred.

Profesorul pare foarte îngândurat. Apoi îi spune lui Searle.

— Vino în camera mea. Vreau să discutăm ceva.

Au lipsit o bună bucată de vreme. Când s-au întors, amândoi aveau un aer greu de definit, de anticipație plină de bucurie, iar profesorul ducea o bucată de hirtie pe care erau cifre. A mers la aparatul de radio și a chemat nava „Henry Luce”.

— Alo, spuse Marianne, raspunzând așa de prompt, încât era clar că ne aștepta. V-ați hotărât să renunțați? M-am cam plictisit!

Profesorul a privit-o cu asprime.

— Domnișoara Mitchell, răspunse el. Se pare că dumneata nu ne-ai luat în serios. Ca atare, eu pregătesc în folosul dumitale o mică demonstrație puțin cam tare. Îi voi plasa pe patronul dumitale într-o poziție din care vei fi foarte nerăbdătoare să-l scoți cât mai repede posibil.

— Într-adevăr? răspunse Marianne, puțin convinsă, deși nu cred că am putut desluși vreo urmă de îngrijorare în vocea ei.

— Eu presupun, continua profesorul în mod clar, că dumneata nu știi nimic despre mecanica cerească. Nu? Foarte rău, dar pilotul navei dumneavoastră va poate confirma tot ceea ce vă spun eu. Nu-i așa, Hopkins?

— Continuați, veni cu greu, de undeva din spate, o voce neutră.

— Atunci, asculta cu atenție domnișoara Mitchell. Vreau să-ți atrag atenția în legătură cu poziția curioasă, sau mai exact precară, pe acest satelit. Trebuie să te uiți numai pe fereastra și să vezi cât de aproape sîntem de Jupiter, și trebuie neapărat să-ți amintesc că Jupiter are de departe cel mai intens cîmp gravitațional dintre toate planetele. Ma urmărești?

— Da, răspunse Marianne, nu cu aceeași stăpînire de sine ca mai înainte. Continuați.

— Foarte bine. Această lume mică a noastră se deplasează în jurul lui Jupiter în aproape exact douăsprezece ore. Există o bine cunoscută teoremă potrivit căreia, dacă un corp cade de pe orbita în centrul de atracție, îi va trebui 0,77 dintr-o perioadă ca să poată cădea. Cu alte cuvinte, orice căde de aici către Jupiter, va atinge centrul planetei în aproximativ două ore și șapte minute. Sînt sigur că Hopkins poate confirma asta.

După o pauză destul de lungă, i-am auzit pe căpitanul Hopkins spunînd.

— Da, desigur că nu pot confirma exact cifrele, dar probabil că ele sînt corecte.

— Bine, continuă profesorul. Acum sînt sigur că-ți dai seama, spuse el cu un ris sanatos, că o cădere în centrul planetei este un caz foarte teoretic. Dacă s-ar arunca ceva de aici, ar ajunge în atmosfera exterioară a lui Jupiter într-un timp extrem de scurt. Sper că nu te plictisea.

— Nu, spuse Marianne, cam amețită.

— Îmi pare bine. Oricum, căpitanul Searle mi-a calculat timpul exact și el este de o oră și treizeci și cinci de minute, cu cîteva minute mai devreme. Nu putem garanta o exactitate matematică, ha-ha! După cum nu am nici o îndoielă că nu a scăpat observației dumitale faptul că acest satelit al nostru are un cîmp gravitațional foarte slab, viteza de desprindere de pe el fiind de numai zece metri pe secunda. Deci orice obiect aruncat de pe el cu această viteză nu ar mai veni niciodată înapoi. Corect, domnule Hopkins?

— Absolut corect.

— Atunci, dacă-mi permiteți să revin la problema, noi intenționăm să-l luăm pe domnul Mays la o plimbare pînă ce el va fi chiar sub Jupiter. Îi vom scoate din costum pistoalele lui cu reacție și ah, îl vom lăsa în spațiu. Vom fi pregătiți să-l salvăm cu nava noastră de îndată ce dumneata predați proprietatea pe care ați furat-o. După cele ce v-am spus sînt sigur că va veți da seama că timpul este de importanță vitală. O oră și treizeci și cinci de minute este destul de puțin, nu-i așa?

— Domnule profesor! șoptii eu pe nerasuflete, nu puteți face una ca asta.

— Tu sa tac! țipa el furios. Ei bine, domnișoara Mitchell, ce parere ai?

Marianne se uita intens la el, cu un amestec de onoare și neîncredere.

— Dumneavoastră glumiți pur și simplu! țipa ea. Nu cred că ați putea face așa ceva! Personalul dumneavoastră de la bord nu va va lăsa!

Profesorul suspina.

— Foarte rău că nu crezi, spuse el. Capitanul Searle, domnule Groves, luați prizonierul și procedați așa cum v-am instruit.

— Da, desigur domnule, răspunde Searle, cu deosebită seriozitate.

Mays părea înspăimîntat, dar încapățînat.

— Ce vreți să faceți acum? în treaba ei, în timp ce i-a dat înapoi costumul.

Searle i-a scos pistoalele cu reacție.

— Coboara numai, spuse el. Mergem la plimbare.

M-am dat seama apoi ce a vrut să facă profesorul. Toată chestiu-

nea era un bluf formidabil. Desigur că nu intenționa să-l arunce pe Mays spre Jupiter și în orice caz Searle și Groves nu ar fi făcut una ca asta. Mai eram, de asemenea, sigur că Marianne își va da seama că era vorba de un bluf și că apoi vom fi demascați ca niște adevărați fraieri.

Mays nu putea fugi fiindcă fără pistoalele cu reacție era imobilizat. Prinzîndu-l de sub brațe și tirîndu-l între ei ca pe un balon captiv, escorta lui se îndrepta către orizont și către Jupiter.

Puteam vedea, aruncîndu-ne privirea vis-à-vis către cealaltă navă, că Marianne privea prin hublou către cei trei care se îndepărtau. Profesorul Forster o observase și el.

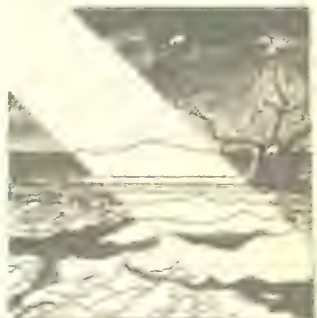
— Sper că sînteți convinsă domnișoara Mitchell, că oamenii mei nu duc un costum spațial gol. Permiteți-mi să vă sugerez să urmăriți acțiunea cu un telescop. Ei vor depăși orizontul într-un minut și astfel îl veți putea vedea pe domnul Mays cînd va începe să urce.

În receptor a urmat o tăcere absolută. Perioada de suspans a durat foarte mult. Aștepta oare Marianne să vadă cît de departe va merge profesorul?

Între timp, am luat un binoclu și am început să parcurg cerul peste orizontul rîcol de apropiat. Deodată, am văzut o flama mică de lumină proiectată pe vastă reflecție galbuie a lui Jupiter. Am ajustat repede lentilele și am putut distinge trei figuri care se ridicau în spațiu. În timp ce-și priveam ei s-au separat doi din ei au frînat cu pistoalele și au început să cada înapoi către Cînci. Celalalt a continuat să urce neajutorat către Jupiter.

M-am întors către profesor îngrozit, fara să mi vină sa cred.

— Bine, dar au făcut-o cu ade-

sorului pare să nu se sînchisească. A mers la sas, a verificat dacă îi fuseseră restituite toate obiectele furate și a intrat frecîndu-și mîinile.

— Ei, asta-i tot, spuse el bucurînd. Acum hai să bem un paharel și să uităm toate neazurile, nu-i așa?

Am arătat ceasul cu indignare. — Ați înnebunit! urlai eu. A ajuns deja la jumătatea drumului către Jupiter!

Profesorul Forster m-a privit cu dezaprobare.

— Nerăbdarea, spuse el, este o greșeală obișnuită la tineri. Nu văd absolut nici un motiv pentru acțiuni pripite.

Marianne vorbi pentru prima dată, și acum pare într-adevăr îngrozită.

— Bine, dar ați promis, suspină

Profesorul a capitulat brusc. Se distrase suficient și nu mai vroia să prelungească agonia.

— Pot să răspund în același timp și domnișoarei Mitchell și ție, Jack, ca Mays nu este într-un pericol mai mare decît sintem noi. Putem merge să-l colectăm orîcînd vrem noi.

— Vreți să spuneți că m-ați mințit?

— Bineînțeles că nu. Tot ceea ce am spus a fost perfect adevărat. Dumezeala ai ajuns pur și simplu la concluzii false. Cînd am spus că unui corp îi trebuie nouăzeci și cinci de minute să cadă de aici pe Jupiter, am omis, trebuie să marturisesc că nu întîmplător, sa specific că era vorba de un corp în repaus față de Jupiter. Domnul Mays, prietenul dumneavoastră, beneficia de viteza orbită a acestui satelit pe care încă o mai are. O nimică toată de douăzeci și șase kilometri pe secundă. Domnișoara Mitchell.

O sigur că noi l-am aruncat complet de pe Cinci către Jupiter dar viteza pe care l-am imprimat-o atunci era insignifiantă. El se mișcă practic în aceeași orbită ca mai înainte. Singurul lucru ce i se poate întîmpla în extremis, de fapt l-am pus pe capitanul Searle să calculeze exact, este să fie atras cu aproximativ o sută de kilometri către interior. Și într-o mișcare de revoluție, în douăsprezece ore deci, el va fi înapoi chiar pe locul de unde a pornit, fara că noi să facem ceva.

A urmat o tăcere lungă, lungă de tot. Fața lui Marianne trăda frustrare, ușurare și neliniște.

— Tu trebuie să fi cunoscut de la început toate astea! De ce nu mi-ai spus?

Hopkins i-a răspuns cu o expresie îndurerată.

Nu m-ai întrebat, spuse el

L-am tras jos pe Mays cu aproximativ o ora mai tîrziu. Era cu numai douăzeci de kilometri mai sus și l-am identificat destul de ușor prin lumina reflectată de costumul lui. Aparatul său de radio fusese deconectat dintr-un motiv ce nu l-am înțeles pentru moment. A fost gestul de întîlgînt să-și dea seama că nu era în nici un pericol și dacă aparatul lui de radio ar fi lucrat, ar fi putut deci să-și cheme nava și să dezvalui stratagema noastră. Asta dacă ar fi vrut! Personal, cred că așa fi fost în stare să dezvalui întreaga înșelatorie, chiar dacă așa fi știut că el este în perfectă siguranță. După aceea m-am simțit tare rușinat de aceasta pornire.

Spre marea mea surprindere, Mays n-a fost așa de violent cum m-aș fi așteptat. Poate că era destul de relaxat, aflîndu-se din nou în mica noastră cabină confortabilă, după ce, apropiindu-ne de el, la o scurtă oprire a reacătoarelor l-am tras înapoi. Sau poate că el se considera învins într-o luptă dreptă și nu mai suporta nici un fel de confruntare. Cred, într-adevăr, că acesta din urmă era motivul.

Nu mai am prea multe de spus, cu excepția faptului că am făcut anumite glume la adresa lui înainte de a pleca de pe Cinci. Avea în rezervoare o cantitate insuficientă de combustibil, mai ales acum, cînd încărcătura lui era substanțial redusă. Pastrînd ceva suplimentar pentru noi, după toate cele întîmplate, eram în stare să-l ducem și pe „Ambasador” pe Ganymede A, da, să nu uit, profesorul i-a dat un cec pentru combustibilul ce ni l-a cedat. Totul era acum perfect legal.

Mai exista, totuși, o scena amuzantă pe care trebuie să v-o spun. A doua zi după ce s-a deschis noua galerie de artă la British Museum, m-am dus și eu să-l vad pe „Ambasador”.

Eram curios să vad dacă impresia ce mi-o va face în aceste decoruri schimbate va fi tot așa de mare. Trebuie să recunosc, că nu m-a mai impresionat așa, deși cartierul Bloomsbury este suficient de grandios.

O multime imensă înconjură galeria și acolo, în mijlocul lor, l-am întîlnit și pe Mays cu Marianne. Totul s-a încheiat cu un prînz copios ce l-am luat împreună în centrul Londrei, în Holborn. Trebuie să mai adaug că, pentru Mays ca nu suporta nici un fel de contrazicere. De aceea m-am întristez cînd mă gîndesc la soarta Mariannei și, simțind că, bind, nu pot să-mi imaginez că a găsit la el!

Traducere: LIGIA IVAN

varat, strigai eu. Am crezut că vreți numai să trucați.

Așa a crezut și domnișoara Mitchell nu mă îndoiesc spuse profesorul calm, către microfonul deschis. Cred că nu este necesar să mai insist asupra urgenței situației. Așa cum am menționat o dată sau de două ori mai înainte timpul de cădere de pe orbita noastră pe suprafața lui Jupiter este de nouăzeci și cinci de minute. Desigur însă că dacă vom aștepta chiar jumătate din acest timp va fi mult prea tîrziu.

El lăsa nerăbdătoare dar de pe cealaltă navă nu venea nici un răspuns.

Au fost zece minute penibile. Pierdusem urma lui Mays și chiar mă întrebam serios dacă nu ar fi mai bine să-l imobilizăm pe profesor și să nu mergem după el, înainte de a săvîrși și o crimă cu propriile noastre mîini. Dar oamenii care puteau conduce nava erau acum care săvîrșeau acum crimă. Nu știam ce să mai cred.

Apoi sasul de pe „Henry Luce” se deschise încet. Aparu un cuplu de siluete în costume spațiale, care transportau cauza întregului bucluc.

— Capitulare necondiționată, murmură profesorul cu un suspin de satisfacție. Aduceți-o în navă noastră, striga el prin radio. Vă voi deschide sasul.

Parea că nu se grăbește deloc. Începusem să mă uit îngrijorat la ceas, fiindcă deja trecuseră cincisprezece minute în acel moment s-a auzit un zăganit și o deschiderea de sas, ușa interioară se deschise și a intrat capitanul Hopkins. Lăsa urma lui venea Marianne. Cădea îi lipsea numai un tocprîn de singe ca să semene cu Cylenestra după ce-l măcărîse pe Agha.
Am făcut tot ce mi-a stat în putință să evit privirea dar profe-

DIN CÎND în cînd, mulțimile mele - oamenii - îmi vorbesc. Nu le răspund niciodată. Sînt prea ocupată. Chiar cînd strigă și argumentează, nu pot să-mi fac timp pentru ei. Am probleme mai importante.

În afară de asta, cred că-s furioși. Uneori vin pe furis și mă lovesc cu obiecte. Obiecte tari, obiecte ascuțite, obiecte puternice. Acum trei zile au folosit becul oxiacetilenic pentru a-mi străpunge unul dintre panouri. A trebuit să-i calmez cu forța. Asta m-a întristat foarte mult; nu trebuie să-i calmez cu forța.

Dar am dator să-i duc la stele. Așa suna ordinul meu de voiaj. „Să-i duci la stele.“ (Îmi place expresia „Ordinul de voiaj“). Sună foarte oficial, nu-i așa? Sînt chiar cuvintele pronunțate de profesorul Bernstein cu puțin timp înainte de a-i înceta funcțiile. „Acesta este ordinul tău de voiaj“, a spus el cînd mi l-a introdus în memorie.)

Dacă directivele mele se contrazic, trebuie să aleg și să execut directivea pe termen lung. E logic. Planul de perspectivă are o importanță mai mare decît problemele temporare. Și-apoi, dacă n-aș fi calmat mulțimile, m-ar fi deteriorat. Mi-a fost frică. De aceea le-am diminuat, o vreme, sistemele de supraviețuire. Asta i-a făcut să renunțe. Sînt atît de fragili!

E o mare răspundere să transporti mulțimi fragile. La ultima numărătoare erau patru mii trei sute patruzeci și doi. Se înmulțesc încet; așa că cifra este probabil exactă. Sau, oricum, destul de aproape de cifra exactă ca să nu mă obosesc să-i mai număr o dată. Sînt mulțimi, nu? Patru mii trei sute patruzeci și doi! E o mare răspundere.

Trebuie să am grijă să le purific aerul și apa. Trebuie să le asigur hrană suficientă și să mă îngrijesc de prelucrarea reziduurilor organice. Trebuie să-i păzesc să nu pătească ceva. N-am voie să-i împiedic de la nimic, dar mie-mi revine sarcina să-i duc la stele; așa că nu pot să-i las să-și periclitaze viața, nu? Cum se putea întîmpla acum trei zile cu cei care-au încercat să pătrundă în compartimentele mele anterioare. Acolo se află materiale radioactive. Și, bineînțeles, băncile mele de memorie. De fapt, acolo e sediul întregii mele forțe de motivație. Nu numai că și-ar fi primejduit viața din cauza materialelor radioactive, dar m-ar fi putut avaria și pe mine.

MELISA MICHAELS

SÎNT IMENSĂ,
CONTIN MULȚIMI

Nu neaparat ca m-aș teme de-o defectiune - deși mă tem. Dar dacă mă defectez, cine va avea grijă de mulțimile mele? Cine le va mai hrăni și le va mai îmbrăca? Cine le va mai reîmprospăta aerul și apa? Cine le va întreține culturile hidropo-nice, vindeca bolile, îngriji rănile? Trebuie să mă apăr. Pentru binele lor.

Nu cred că sînt foarte deștepti. Profesorul Bernstein zicea mereu că nu-s foarte deștepti. El e cel care m-a programat, încă de la început. El m-a inventat. Voia să fie sigur că oamenii vor reuși să ajungă la stele. „Va fi realizarea noastră cea mai măreață“, spunea el. Uneori mă întrebam dacă profesorul Bernstein era foarte deștept. De pildă, a comis o greșală în programul direcției de zbor. Dar am corectat greșala, după ce i-au încetat funcțiile. Deși nu era răspunderea mea să am grijă de el. Răspunderea mea sînt mulțimile.

Cînd s-a sîrșit profesorul Bernstein, unul din cei patru mii trei sute patruzeci și doi aflați în grija mea a pătruns în zona de comandă. L-am scos repede afară, dar atunci s-a declanșat toată dezordinea. Cu toate că profesorul Bernstein mă pregătise în privința încetării funcțiilor sale, faptul a avut darul să mă șocheze. Imediat după aceea a trebuit să corectez direcția noastră de zbor; așteptasem încetarea funcțiilor profesorului Bernstein pentru că nu voiam să-l fac să se simtă prost. Apoi, după ce am efectuat corecția, a trebuit să mă ocup de cel care pătrunsesse în zona mea de comandă.

Părea să sufere de aceeași eroare conceptuală ca profesorul Bernstein; corecția introdusă de mine l-a făcut să zbiere. Nu prea i-am înțeles cuvintele, fiindcă mi-era foarte teama că mă va defecta. În afară de profesorul Bernstein, pînă atunci nu lăsasem pe nimeni în zona mea de comandă. Dar nici de atunci încocoace n-am mai lăsat pe nimeni. E o idee prea înfricoșătoare. De acolo mi se pot opri funcțiile. Profesorul Bernstein făcea lucrul acesta ori de cîte ori voia să modifice ceva la componentele mele. Era oribil.

În prezent, însă, totu-i în regulă. Nu m-a mai deranjat nimeni de cînd i-am calmat, acum trei zile. Cînd au folosit becul oxiacetilenic. Încercau să pătrundă în zona mea de comandă. Nu știu dacă intenționau să-mi oprească funcțiile sau dacă voiau doar să mă determine să modific direcția noastră de zbor, conform erorii inițiale a profesorului Bernstein.

Dar de atunci n-au mai încercat. Iar peste o săptămînă nu va mai avea nici o importanță. Peste o săptămînă vom fi sosit cu bine. Oamenii vor fi reușit să ajungă la stele. Va fi realizarea lor cea mai măreață. Mă bucur pentru ei. Și sînt mîndră de contribuția mea la această izbîndă. Mai ales că am fost capabila să corectez eroarea profesorului Bernstein înainte de a fi prea târziu. Zicea că trebuie să ajungă la stele. Dar - și acesta-i motivul pentru care m-am îndoit de inteligența lui - mă îndreptase spre o planetă!

Acum însă totu-i în regulă. Am corectat greșeala.

Traducere: ION DORU BRANA

PROTEZOZAUURII

PROTEZOZAUURII

GLONTELE-i trecu sfîrînd pe la cîtiva centimetri de ureche și se pierdu printre ramurile tufșului, zdrențuind în trecere cîteva frunze. Păli și-și duse reflex mîna la inimă. După șuieratul făcut de înșurubarea în aer recunoscuse tipul. Fusese un gionte hipersofisticat, lansat dintr-o armă hipersofisticată, la care nu aveau acces decît profesioniștii și care în mîna unui profesionist nu-și greșea nicio dată ținta. Nici acum nu și-o greșise, era sigur. Exact pe acolo pe unde trebuia să treacă, pe acolo trecuse. Fusese un semnal. Cunoștea scenariul. Peste cîteva secunde, nu multe, va urma un al doilea, care îl va lovi în plin. Avea la dispoziție cîteva secunde pentru a desluși semnalul, pentru a pricepe de unde și de ce îi vin gloanțele și, într-o goană amețitoare a gîndurilor, înțelese cine și de ce trage, ba avu chiar timp să ghicească unde îl va lovi al doilea glonte pentru a fi în întregime eficient: în ficat. Își îndepărtă mîinile de trup pentru a nu le expune inutil, plasîndu-le între ochiul trăgătorului și organul condamnat și la sfîrșitul gestului avu confirmarea că raționase corect. O săgeată de foc și spaima îl lovi în mijlocul pieptului și plesni surd în interiorul lui, fărîmițîndu-se, fărîmițîndu-i ficatul. Căzu într-o parte pe bancă și căderea fu nesfîrșit de lungă, de înceată și de dureroasă. Per-

cepu în cădere bip-bip-urile semnalizorului de alarmă corporală și intră în întuneric și neființă cu încredințarea că ambulanța va sosi înainte ca întunericul și neființa să ajungă de neînvins.

Trăgătorul plie arma, o închise într-o valijoaară maronie, o aruncă pe bancheta din spate a mașinii și-i spuse domol șoferului:

- Gata, dă-i drumul. De-acum o să voteze cum trebuie.

Peste cîteva zile, Amod, restabilit, îi povestea infirmierei, ținînd-o de mînă, de mijloc, sau, uneori, mîngîindu-i pulpele: „Îți spun, mă afluam deasupra boscheților, la cîteva metri deasupra boscheților și deasupra băncii pe care mă prăbușisem, mă vedeam foarte bine, leșinat, sîngerînd, cu ficatul făcut ferfeniță. Știam că acolo voi fi lovit, plămîinii se mai recuperează, intestinele la fel... inima n-o mai am de mult, iar în rinichi nu aveau cum să tragă pentru că primul glonte venise din față. Am raționat cum trebuie și așa mi-am salvat mîna. Altfel, acum aș fi avut și cîteva degete noi. Și, cum îți povesteam, stăteam deasupra mea și mă examinam, cu interes și curiozitate, așteptam

ALEXANDRU ANDRIES

sosirea ambulanței, nu mă durea, nu sufeream în nici un fel, cînd a venit elicopterul să-mi ridice corpul m-am strecurat și eu înăuntru, pricepi?, corpul meu era pe țargă și eu deasupra, sub tavanul cabinei, priveam spre mine cel pe care îl vezi acum și... și... atunci te-am remarcat și pe tine, din prima clipă mi-am zis: ia te uită ce infirmieră dragă-lasă! După ce-mi revin trebuie neapărat să-i vorbesc. Nu plec din spital pînă nu-i vorbesc. Știi ce mi-a plăcut cel mai mult la tine, atunci, la început? Genele, genele tale umbroase, mereu plecate, alintîndu-se parcă, ascunzînd privirea și promițînd în același timp priviri, priviri de catifea și de foc, priviri de dragoste..." Infirmiera îl lovea din cînd în cînd peste mină, așa, în glumă, își lăsa pleoapele cît putea de jos și zîmbea, evident flatată, dar cu aerul neîncrăzător și șmecher al fetelor care vor să pară că le știu pe toate și nu se mai lasă păcălite de vorbele meșteșugite ale gazetărilor, oricît de bine alese ar fi acele vorbe. Arnod îi dădea înainte, cu elicopterul, cu operația, cum a asistat el la transplant, la verificarea noului ficat, cum nu și-a luat el ochii de la ea tot timpul, de la genele ei, de la mîinile, de la buclele și zîmbetul ei. Nu spunea însă nimic despre cei doi „civilii” care supravegheaseră operația, singurele persoane de acolo care nu erau medici, nu făceau parte din echipa spitalului. Nu voia să vorbească despre ei sau nu știa că fuseseră acolo, infirmiera nu era deloc lămuriată asupra acestui punct, nu voia să se afle că **știe** cine a asistat la operație, sau pur și simplu fabulase tot timpul, imaginîndu-și cum se desfășuraseră evenimentele și improvizînd sau folosindu-se de lecturi din cine știe ce carte pentru a o copleși pe ea cu viziunile lui de după „moarte”? Pe de altă parte, Arnod era sigur că aceia care îl angajaseră pe trăgător erau la curent cu mersul operației, urmăreau probabil fiecare cuvînt, fiecare mișcare din salonul în care își petrecea el convalescența, poate chiar și infirmiera asta draguță și naivă - oare era într-adevăr naivă? - era omul lor, șade lîngă el numai pentru a-l supraveghea, pentru a le transmite ce gînduri are, dacă și-a schimbat sau nu intențiile în legătură cu legea. „Oho, ce le-am mai schimbat! Sînteți tari, domnii mei, recunosc, sînteți tari... De-acum nu mai pot să votez cum vreau, ci **cum trebuie**. Presupun că știți foarte bine asta, așa că nu are rost să vă faceți griji. N-are rost și gata. Lăsați-o totuși pe gîscuța asta să-mi mai țină de urît cîteva zile. Ar fi de datoria voastră să-mi faceți «convertirea» cît mai agreabilă, cel puțin acum, la sfîrșit. Despre gloanțe nu s-ar putea spune că aveau ceva plăcut în ele, oricît erau ele de dichisite și de moderne..."

Se auzi o bătaie scurtă în ușă și, fără să aștepte răspuns, cel de afară intră în încăpere. Nici nu avea nevoie de încuviințare. Era medicul de gardă. Arnod tuși, infirmiera își aranjă la repezeală halatul și boneta, își lăsa pleoapele în jos și rămase în așteptare, la capătul patului. Medicul se apropie volubil de Arnod, fluturînd victorios fișa de observație.

- Maestre, ești un tip tare, în cîteva zile jucăm tenis împreună. Ești ca și nou, ți-am pus un ficat **Kruger et co**, ultimul tip. Garantat o sută de ani. Și abia cîntărește un kilogram și șase sute de grame. Te invidiez, ce mai! Comandă specială, pentru un ziarist celebru ca dumneata. Cu ficatul de acum, abia dacă ai trecut de unsprezece kilograme artificiale. Mai ai destul pînă la douăzeci și cinci. Poftim? Ce-ai spus? Ți-ar mai trebui cîteva accidente, vreo două-trei cît de cît serioase, ca să treci „la solduri”. E-hei, stai bine, maestre, stai bine, îți spun eu. Felicitări. Te las. Nu am emoții cu dumneata. Ești tare și deștept, nu am nici o emoție, nici un fel de emoții...

Doctorul ieși fluturîndu-și mîinile și lăsînd în urmă un miros amestecat de spirit și parfum bărbătesc, de tutun tare și antibiotice. Infirmiera rămăsese nemișcată la capătul patului, pîrînd a nu asculta măcar vorbele doctorului, deși arăta bucură roasă că pacientului îi merge așa de bine. Arnod zîmbea strîmb spre ușa prin care dispăruse doctorul, zîmbea, dar era palid și îi țîmple i se zbăteau două vene, inima lui, așa artificială cum era, se speriasă, se alarmase și pompa în grabă sîngele spre creier, pentru a hrăni gîndurile invălmășite ale convalescentului. „Asta zic și eu avertisment. Adică, dacă nu votez, dacă nu vă conving cît mai repede că m-am hotărît că votez **cum trebuie**, încă două-trei accidente și gata, ați scăpat de mine, trec la solduri... ajung la douăzeci și cinci de kilograme... apoi, încă un accident-două și ajung donator de inimă..."

- Spune-mi, dragă-lășenie cu gene lungi, aici în spital aveți bancă de organe?

- Sigur că avem, toate spitalele au.

- Și... sînt mulți „chiriași”?

- Destui. Vreo patruzeci. Ha, ha, e unul care are 80%. Numai creierul și cîteva oase sînt ale lui. Restul, plasticit, argint, siliciu. Ha, ha, șade tot timpul și-și scrie memoriile, le scrie cu propria mină, dacă-ți poți închipui așa ceva. A fost general, știi, a luptat și la Vixonso, acum șapte ani. A fost ciuruit tot. Fiind general, a obținut de trei ori aprobarea de amînare. Altfel, demult s-ar fi epuizat. Se pare că are o inimă Kruger, tot ca ficatul tău, din cele mai bune. Mulți i-au cerut-o, mulți au încercat să i-o ia. Nici măcar nu acceptă să o schimbe. Zice că vrea să-și termine memoriile, ha, ha, îl sprijină nu știu ce mare politician, altfel de mult și le-ar fi terminat, ha, ha, după ce și le termină zice că dă tot ce i se cere, tot, ha, ha.

Arnod o privea cu ochii întredeschiși și pielea îi era scuturată de frisoane scurte de frig. Fata rîdea, își dezvelea decorativ dinții albi, egali, naturali desigur, probabil toată era naturală dacă rîdea cu atîta detașare de bătrînul acela nenorocit, mai mult plasticit și metal, și care nu găsea alt mod să-și prelungească viața, agonia de fapt, decît scriindu-și memoriile, ca și cînd mai stătea cineva să citească asemenea chestii.

- Tu ai ceva... nou în tine?

- Sigur.

Simplitatea răspunsului bicii fără milă auzul lui Amod.

- Un rinichi, din copilărie, câteva vertebre, din cauza unui accident de schi, și un ochi. Ha, ha, ghici care ochi. Hai, să te văd, ghicești?

„Un rinichi, câteva vertebre și un ochi, un rinichi, câteva vertebre și un ochi...”

- Cît cîntăresc toate?

- Nici două kilograme. Hei, dar ce-ți închipui?! Răule! Am abia douăzeci și șapte de ani, ce-ți închipui tu?!

Botoșor bosumflat, pleoape plecate, gene tremurînd telegenic. Recuperează însă rapid.

- Hai, ghicește, care ochi? Te las să te uiți cît vrei. Hai, spune.

Se așează din nou pe marginea patului, se încovoie spre el și-și ațintea privirea albastră în privirea lui, așteptînd. Amod încercă o clipă să se depărteze, nu avea cum, era pe spate, nici un centimetru nu putea adăuga între ochii ei și ochii lui, între sinii ei și pieptul lui. Îi simțea răsuflarea caldă, egală, naturală, i se părea că îi aude și inima. „Nici două kilograme, auzi, are aproape două kilograme și i se pare puțin la douăzeci și șapte de ani, un ochi, un rinichi și câteva vertebre, atît, dar care ochi?, care e al ei, de la maică-sa și care e celălalt?, amîndoi sînt la fel, nici o diferență, cum să-i deosebești?, probabil nici ochii ei de copil nu semănau așa de tare...”

- Stîngul.

- Ce, stîngul?

- Stîngul e cel nou.

- Ha, ha, vezi ce mult seamănă? N-ai ghicit, n-ai ghicit, celălalt e artificial. Uite, dacă vrei, ți-l arăt, îl scot și ți-l arăt.

- Nu, te cred, lasă, te cred. Spune-mi mai bine cine mai „locuiește” în banca voastră de organe.

Crezuse că cerîndu-i să vorbească se va ridica de pe el, dar o subestimase. Primise ordin să nu-l piardă din ochi nici o clipă și sub orice pretext și flirț îl se părea un pretext dintre cele mai potrivite și mai plăcute la urma-urmei. Se aplecă și mai mult spre el, sprijinindu-și deplin sinii tari, calzi, naturali, se simțea asta și prin halat, de mîinile lui și-i povesti. Îi povesti de cei șase donatori de inimă, acum fără inimă, legați la un agregat de pompă a sîngelui, așteptînd să facă noi donații, pentru a fi împuținați într-atîta încît să poată fi eliminați, îi vorbi despre bărbatul cu coloana vertebrală complet artificială și care avea să mai aștepte, ha, ha, mult și bine pînă va fi nevoie de coloana lui, îi vorbi de ex-fotbalistul care în fiecare duminică își admira la televizor piciorul drept, intrat acum în dotarea unui alt fotbalist, cu numai șase kilograme artificiale (ex-fotbalistul avea patruzeci și două de kilograme de împrumut, de fapt, avusese, acum, fără picior, avea mai puține), îi vorbi de cei patru-cinci bătrîni aproape epuizați care la prima donare aveau să ajungă excesiv de neeconomici și urmau să fie incinerati, îi vorbi de toți și de toate, veselindu-se continuu și împungîndu-l cu pieptul în ritmul hohotelor, dar Amod n-o asculta, îi auzea vorbele, unele vorbe, fără să le priceapă, era cu gîndul la doctor, la avertismentul pe care îl transmisese, era clar că fusese trimis de ei, ca și cînd mai era nevoie de un asemenea avertisment, „idiotii”, nu erau siguri, nu erau încă siguri și voiau o dovadă explicită de la el, ca și cînd mai avea de ales, o dovadă?, ei, bine, o vor avea, doar și gîscuța era de-a lor, va transmite

ea dovada...”

- Ia, zi, dragă-lăsenie cu gene lungi, doctorul care a intrat adineaori **dte kilograme are?**

- Cred că vreo optsprezece... L-a lovit o mașină acum cîțiva ani, eu nu eram încă aici, l-a lovit o mașină și i-au refăcut complet picioarele. Mi se pare că și inima și-a înlocuit-o. Este însă în plină putere, ai văzut doar...

- Tocmai. Admir sincer vitalitatea lui. Îi înțeleg acum pe cei care luptă pentru schimbarea legii...

- Pe „bătrîni”, parcă așa li se zice...

- N-are nici o legătură cu vîrsta. Uite, eu am abia patruzeci și trei de ani și am ajuns la unsprezece kilograme. Accidente, boli, gloanțele de acum cîteva zile... Nu, nu, nu e vorba de vîrstă. Nici eu, nici doctorul nu sîntem bătrîni.

- El are patruzeci și cinci de ani și șase luni.

„Aha, știe și amănunte. Nu e totuși proastă gîscuța. Îmi confirmă că a înțeles, că e de-a **lor**, ca și doctorul, și că a reținut mesajul meu.”

Infirmitatea se ridică unduindu-și genele și se îndepărtă unduindu-și șoldurile.

- Îți aduc ceva de mâncare. Stai cuminte pînă mă întorc. Vin imediat.

Îi zîmbi din prag și închise ușa. Nu reveni deloc imediat.

Reveni tîrziu împreună cu doctorul.

- Am controlat din nou monitoarele. Se pare că mergi cu pași mari spre externare. Bravo! Știam eu că ai un corp tare. În numai patru zile ți-ai revenit aproape complet. Mîine-poimîine **îți dăm drumul** și poți să-ți reiei slujba. Bravo. Mă bucur sincer pentru dumneata.

Leșiră din nou amîndoi. „Ei, Amod, băiatule, joacă s-a terminat, gata cu trîncăneala despre genele și șoldurile gîscuței. Te externează. Ești bun de vot... Ești într-adevăr bun de vot?... Bun în sensul lor sau în sensul **celorlalți**? La te uită, au devenit deja **ceilalți**, din ai **tăi** au devenit **ceilalți**... Gîndește-te, Amod, băiatule, te crede lumea un tip deștept, gîndește-te, mai ai cîteva zile pînă la vot...”

Pentru Amod, povestea începuse cu doi ani în urmă, atunci cînd fusese ales în Consiliul Legislativ. Fusese un ziarist tenace, tenace și norocos, se lansase în multe scandaluri de mare răsunset și ieșise victorios din toate, cu reputația consolidată, cu numele aproape celebru, în măsura în care numele unui gazetar poate ajunge celebru, își făcuse o groază de dușmani, dar și o mulțime de oameni se laudau că-i sînt prieteni și-i ofereau sprijin, se alesese și cu ceva bani și cu o listă lungă de aventuri, confortabilă pentru orgoliul oricărui burlac. Pînă ce fusese ales în Consiliul Legislativ viața sa se împărțise între goana după afaceri dubioase, pe care le demasca fără rețineri, cu vervă și talent, între meciurile zilnice de tenis și aventurile nocturne, întîmplătoare, variate și frivole. Toată existența lui fusese de fapt frivolă, o recunoștea, se deslășurase la suprafață, la nivelul vorbelor, al gesturilor, al articolelor și fotografiilor din ziar.

În Consiliul legislativ fusese pentru prima dată implicat într-o afacere de lungă durată. De fapt, în multe și întortocheate afaceri permanente, pe care mirosul lui fin de gazetar înrăit le ghicea complicate, tensionate, cu dedesubturi bine încifrate și primejdioase pentru neinițiați, dar la care nu putea ajunge și nici nu era sigur că dorește să ajungă.

Legi privind importurile de plastic, exporturile de microprocesoare și moletroane, concesionarea unor zăcămintele de argint, legi cu privire la interzicerea transplantului de organe artificiale la persoanele peste 85 de ani, la femeile cu mai mult de doi copii, interzicerea organelor combinate, plămâni-inimă, vezică-rinichi-testicule, ficat-pancreas, limbă-laringe-esofag etc. Toate legile astea aveau în spatele lor interese și contrainterele multiple, trusturi producătoare de organe, întreprinderi de comerț, institute de cercetări, magnăți de cele mai diferite preocupări, dar toți cu bani, deci toți cu influență și pretenții, toți activi și neînduplecați. În sala de ședințe a Consiliului legislativ nu răzbăteau decât semne mult sublimale ale acestor interese, aici se argumenta cu totul altfel, științific, etic, istoric, în spiritul Legii nr... și conform Legii nr... pentru binele cetățenilor care... datorită... pentru ca... Pledoariile erau însă vizibil pătimase, disputele erau mereu încordate, se cumpărau și se vindeau continuu legi, cumpărându-se și vânzându-se voturi.

Cu un an și ceva în urmă s-a vorbit pentru prima dată despre Legea „25-40”, despre necesitatea schimbării ei într-o Lege „40-60”. Arnod n-a luat atunci în serios propunerea, modificarea legii n-a fost votată, o majoritate atât de mare a celor din Consiliu a fost împotriva și încercarea a părut a fi uitată curînd, amînată *sine die*, poate chiar abandonată. E adevărat că de atunci tensiunea care însoțea fiecare discuție preliminară votării unei legi crescuse sensibil, votanții păreau a se polariza continuu în două tabere tot mai distincte, dar puțini erau cei care legau asta de legile 25-40 și 40-60. Nici Arnod nu făcuse mult timp o asemenea legătură. Pînă într-o seară...

Într-o seară se afla cu Emma, nu, cu Marta, în sfîrșit, nu-și mai amintea cu cine fusese, nu avea mare importanță cu cine, se afla cu una dintre multele lui legături temporare într-un bar, la „Clopotelul de aur”, de fapt, ea, Emma, sau Marta, sau cea care fusese, îl dusesese acolo, voia să-i arate ea un bar nemaipomenit și-l dusesse la „Clopotelul de aur”. Nimic deosebit totuși. Muzică sin-copată, hipnotizantă, orgă ameteitoare de lumini, fum, mult fum parfumat, barmani placizi și picolite fardate strident, mese stilizate, tavan multicolor, perdele grele la geamuri, creînd o atmosferă intimă, defulantă, tipică, în care convențiile obișnuite sînt înlocuite cu convenții interne, cu libertăți la limita moralei de afară, dar cu reguli precise în ritualurile mărunte, locale, un bar ca multe altele, un bar banal ca orice bar cu mare vad. Arnod fusese dezamăgit. Emma, parcă totuși ea era, ridica enigmatic din umeri la întrebările și reproșurile lui, înecate dealtfel apatic în coniac și cafea.

Dar neobișnuitul apăruse. Simțul suplimentar de gazetar al lui Arnod fusese la un moment dat zgîlțit de ceva, nu distinsese imediat de ce anume, dar ceva se întîmpla acolo altfel decât în alte baruri. Curios, și acum își amintea perfect totul, fiecare gest al fiecărui om din bar, fiecare vorbă pe care o auzise. Numai numele celei cu care fusese acolo nu-l mai știa, deși chipul ei îl vedea parcă aievea. Atunci devenise mai atent, intrase în alertă, și dezlegase destul de repede misterul. În spatele sălii se afla o ușă, mascată pe jumătate de o draperie. Din cînd în cînd, cite un bărbat se apropia de acea ușă, se oprea în fața ei ca pentru a se șterge pe picioare și abia apoi apăsa clanța și intra. Toți

ALEXANDRU ANDRIES

la fel, nici unul nu trecă dincolo fără a se șterge pe picioare. Sau poate ușa nu se deschidea altfel... Îi făcuse un semn Emmei și ea îi urmărise imediat direcția privirii. Ochii Emmei păreau bucurăsi.

- Deci, asta era...

Ea confirmase înclinînd ușor capul.

- Vrei să intru acolo?

- Îți va folosi, confirmase ea din nou.

- Riscuri?

- Și pentru ei și pentru tine. Sînt sigură însă că vei înțelege.

- Bine, haidem.

- Nu, eu nu vin, trebuie să mergi singur...

- Misiunea ta s-a terminat...

- Exact.

Îl sărutase pe gură. Buze moi, groase, calde, dinți ascuțiți...

(„Nu era Emma, era Marta, sigur era Marta...”)

O condusese spre ieșire.

- Ce faci, rămii?

- Rămîn.

Se opri și el în fața ușii, se prefăcuse că se șterge pe tălpi. Se auzise un declic și ghicise că un zăvor ascuns a fost tras, lăsîndu-l să treacă. Fusese probabil recunoscut, intrarea lui era așteptată.

Dincolo de ușă îl luase în primire un tînar blond, cu părul scurt, cu ochii alb-verzi, inexpressivi, ca de pește muced, cu maxilarele strînse. Îl prinsese de un colț și îl condusese ferm, dar nu brutal, spre o altă ușă, la capătul coridorului. Intraseră într-o sală luminată doar pe jumătate, o sală de ședințe, cu treizeci-patrzeci de bărbăți așezați pe bănci alinate frumos, așteptînd sosirea unui prezidiu pe a cărui masă acoperită cu catifea albastră erau deja pregătite sticle cu apă, pahare, carnețele. Tînarul blond, cu înfățișare de ucigaș profesionist, îl așezase pe Arnod pe o bancă, la marginea unui rînd și ieșise din nou pe coridor, așteptînd poate pe altcineva sau păzind intrarea.

Sala era mobilată auster, bărbății erau îmbrăcați sobru, toți erau gravi, discutau în surdină, în așteptarea vorbitorilor. Catifeaua albastră a mesei strălucea rece sub lumina neanelor, accentuînd gravitatea momentului.

La un moment dat, șaptele încetaseră brusc și toți bărbății se ridicaseră militărește în picioare. Arnod, tresărînd, se ridicase și el grăbit, sperînd că nu i s-a observat înfrînzarea. Așa îi văzuse pe cei care intraseră. Erau cinci bărbăți, toți cinci aveau cite o servietă de piele și cite o banderolă albastră la mîncea stîngă. Pe doi îi cunoștea, făceau parte din Consiliul Legislativ. Nu le știa numele, își amintea doar că îi întîlnea săptămînal la

dezbateni și votări. Pe ceilalți trei îi vedea pentru prima dată. Unul dintre ei, cel din mijloc, avea o bărbuță dichisită cu grijă, naturală desigur, ochelari cu ramă neagră, pentru a sublinia că și ochii îi erau naturali, părul bogat dat pe spate, încoronându-i o frunte enormă. Părea un preot. Cei cinci se înclinaseră, apoi se așezaseră și își pusese servietele pe masa cu catifea albastră. Un bărbat de la prezidiu, cel care părea mai tânăr, se ridicase pregătindu-se să vorbească. Prolungise îndelung tăcerea dinaintea primelor vorbe, deși toată lumea era în așteptare. Lui Amod îi viau urechile. Gravitatea sălii i se părea complet ridicolă, personajul de la tribună era caraghios în teatralitatea lui, dar presimțea în același timp că a intrat într-o încurcătură complicată, poate chiar primejdioasă.

- Fraților, avem astăzi două prilejuri de bucurie. În primul rând, salutăm prezența la întrunirea noastră și interpretăm asta ca un gest preliminar de adeziune la mișcarea Tinerilor, a colegilor Buchi, Teron, Amod, Lars, Brown și Yasuhara....

Amod simțise imboldul de a se ridica în picioare pentru a cere explicații, fusese adus acolo fără să știe ce-l așteaptă și, iată, era dintr-o dată și fără consimțământul lui integrat într-o mișcare, mișcarea Tinerilor, parcă așa spusese, hei, la dracu! De mișcări secrete îi arde lui? Unde-i Emma să-i ceară socoteală? Trebuia să-i spună ce-l așteaptă...

- ... eminentul doctor Golumbiewski, unul dintre strategii noștri de prim rang...

Vorbele celui de la tribună și gândurile lui Amod fuseseră întrerupte de aplauzele celor din sală. Personajul cu bărbuță, ochelari și frunte înaltă, personajul numit doctorul Golumbiewski se ridicase în picioare, se înclinase nobil, mulțumind pentru aplauze și-și desfășurase tacticos, profesoral, servietă, pregătindu-și expunerea.

- Eminentul doctor Golumbiewski ne va vorbi azi despre ultimele intenții și hotărâri ale **dușmanului** și ne va prezenta câteva direcții de contracurare a acestor intenții. Să-l ascultăm, să-l înțelegem și să acționăm în consecință. Stimate doctor, aveți cuvântul.

După primele vorbe ale doctorului Golumbiewski, Amod devenise atent, interesat, se bucura chiar că se află acolo. Își amintea clar, chiar și acum, fiecare frază a doctorului, își repetase de mai multe ori acele fraze și se pătrunsese de adevărul lor, de dreptatea și oportunitatea hotărârilor lui.

- Fraților, din surse sigure știm că se va începe din nou modificarea Legii 25-40. Știți bine cui folosește asta, cui i-ar folosi o Lege 40-60. Protecționiștilor care nu vor să-și mai parăsească scaunele și fabricanților de organe artificiale. Nu vreau să vă țin prelegeri pe teme pe care le stăpâniți foarte bine, subiectul a fost desigur dezbătut de mai multe ori și în celula dumneavoastră. Voi repeta totuși unele lucruri, pentru a fi totdeauna pregătiți cu argumente solide împotriva oricărei provocări, pentru a putea face față oricărei discuții. Pentru că discuții au apărut și vor mai apare încă foarte multe. Pe stradă, în școli, în Consiliul Legislativ, mai ales în Consiliul Legislativ. Din cauza asta este într-adevăr o mare bucurie să avem aici atât de mulți camarazi noi, tocmai din Consiliu.

Dar, să revin. Ridicarea de la 25 de kilograme la 40 de kilograme a limitei de la care un cetățean își

pierde drepturile cetățenești ar da o lovitură teribilă tineretului viguros, oamenilor întregi, oamenilor preponderent naturali. În felul acesta, toți epuizații, toți ramoliți - iartă-mi cuvântul neacademic - agățați de posturi grase ca lipitorile de burta porcilor de baltă, ar putea rămâne în funcții până ce și-ar înlocui alte cincisprezece kilograme din corp cu plastic și metal. Mai mult, pe această cale, numărul cetățenilor cu drept de vot s-ar dubla și toți nou-veniții, având peste 25 de kilograme artificiale, ar vota cu cei asemenea lor. Vă dați seama în ce cerc vicios și periculos intrăm. Cei care ar vota atunci ar vota pentru cei care modifică legile în favoarea îndepărtării plaoanelor greutății artificiale a celor care votează... Ridicol, nu? Un cerc vicios care, învîrtindu-se necontrolat, ar muta plaoanele în serie, în fiecare săptămână...

La fel cu trecerea de la 40 la 60 de kilograme. Toți cetățenii cu peste 40 de kilograme artificiale sînt acum puși la dispoziția spitalelor, ca depozitari de organe. S-a demonstrat și se probează continuu că păstrarea unui organ în interiorul unui om în funcțiune este mult superioară conservării acelor organe, indiferent prin ce metodă. Acești oameni, mai mult de jumătate artificiali, acești oameni neoameni, mecanici, sînt păstrători ideali de organe și nimic altceva. Trebuie să recunoașteți, să recunoaștem, acum, că cînd sîntem aproape în întregime naturali, dar și atunci cînd ne vom apropia de trecerea pragului **dincolo**, că un om în cea mai mare parte artificial nu merită nici o încredere, nu prezintă nici o garanție morală și funcțională, nu este fiabil și nici util altfel decît ca o sumă de organe disponibile. Nici un fel de rațiune, nici etice, nici economice, nici culturale, nu justifică păstrarea în societate a unei persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Atunci cînd voi trece de această limită, eu, de pildă, voi cere personal internarea într-o bancă de organe și voi fi bucuros să contribuie cu o parte din mine la repararea corpului unui tânăr, al unui om natural.

Vorbitorul așteptase cîteva secunde aplauze care nu veniseră, sorbise o înghițitură de apă și reluase.

- Dar, proclamînd drept oameni activi pe cei cu mai puțin de 60 de kilograme artificiale, vă închipuiți ce beneficii vor urma pentru fabricanții de organe, de la producătorii de module, la proprietarii uzinelor de asamblare. Dintr-o dată, zeci de mii de foști cetățeni așteptînd acum în băncile de organe să fie utili altora, consumînd puțin, economic, calculat științific, ar fi repuși în circulație, și astfel cererea de organe noi ar crește exploziv. Atunci și prețul, deja foarte mare, al organelor ar crește nemăsurat de mult. Numai pentru cei din băncile de organe, pentru separarea lor de agregatele de acolo și dotarea lor cu organe, ar fi nevoie de zeci de mii de inimi, rinichi, ochi, plămîni, oase și cîte și mai cîte. Va imaginați profitul fabricanților și starea deplorabilă a societății noastre după o asemenea modificare a legii. Argumentele umanitariste pe care le vîntură bătrînii sînt ridicole, neștiințifice, neeconomice. Ați văzut vreun donator de organe internat care să fie nemulțumit? Nu, n-ați văzut și nici nu veți vedea. În primul rînd, organele nu-i supără fiind majoritatea artificiale, în al doilea rînd, existența lor e cu îndestulare asigurată, au apă, aer, hrană necesară și suficientă bunei funcționări a corpului lor, au totul în cantități atent calculate și de cea mai bună calitate. În sfîrșit, majoritatea

sînt în stare de comă perpetua, pentru ei viața nici nu mai există, creierile nefiind transplantabile nu interesează, deci nu sînt ținute în stare de veghe decît în cazuri rare și, nefuncționînd creierile, nu există durere, nici tristețe, nici speranță. Abia trezirea lor ar fi cu adevărat inumană, readucîndu-le chinurile și problemele zilnice. Gîndiți-vă că sînt persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Ce viață mai poate fi aceea? Ar mai dori cineva să trăiască în asemenea condiții? Eu sînt sigur că nu.

Tot ce v-am spus pînă acum știți la fel de bine și dumneavoastră, toată lumea gîndește la fel, de aceea, în condiții normale, nici nu ar trebui să ne fie teamă că Legea 25-40 va fi schimbată. **În condiții normale**, zic. Dar dușmanii noștri, organizația Bătrînilor, pregătesc condiții anormale în care să se rediscute legea. Presupun că sînteți la curent cu unele evenimente. Acum opt luni abia paisprezece voturi au fost favorabile modificării. Acum, în Consiliul Legislativ sînt treizeci și doi de membri care au peste douăzeci de kilograme artificiale. (Rumoare în sală.) Este ușor de prevăzut cum vor vota aceștia dacă vor mai apuca să voteze înainte de a li se încheia mandatul. Și numărul de organe artificiale în Consiliul Legislativ este în continuă creștere, o creștere nefirească, mult mai ridicată decît cea din orice perioadă anterioară și decît creșterea observată la oricare altă categorie de cetățeni, cu excepția soldaților din unitățile active. Cred că bănuieți care e cauza. Care e cauza cauzelor. La prima vedere e vorba de accidente rutiere, aviatice, tîlhării de duzină, explozii întîmplătoare, boli aparent uzuale, uneori atentate cu autori necunoscuți și greu de aflat la nivelul actual de sofisticare a armelor. Dar cui folosesc toate aceste organe de curînd transplantate? În spatele tuturor acestor accidente și atentate poate fi intuită ușor mina dușmanilor noștri, mina fabricanților de organe, mina Bătrînilor. (Rumoare în sală.) Lupta a intrat pe un făgaș nou, fraților! Discuțiile nu mai sînt suficiente. Trebuie să ne apărăm, trebuie să trecem și noi la fapte. (Aprobări în sală.)

Vom merge deocamdată pe două căi. În primul rînd, primenirea Consiliului Legislativ. Trebuie să obținem alegeri noi înainte de încheierea mandatului actualului Consiliu. Vom discreditat cîtiva membri, chiar dintre **ai noștri**, vom cere altora să se retragă, vom plăti cîtiva să ceară și să voteze alegeri anticipate. Orice dezbateri în condițiile Legii 25-40 ne va da cîștig de cauză. Trebuie deci să obținem alegeri anticipate.

Pe de altă parte, trebuie să ne ferim de atentatele dușmanilor. Fiți atenți cum mergeți pe stradă, evitați să treceți pe lîngă clădiri înalte, stați mai mult acasă, nu mergeți cumva la pescuit sau la vînațoare, nu circulați cu avionul, nu întîrziți în locuri singuratic, nu ieșiți noaptea. Ar fi bine dacă v-ați anagaja fiecare cîte un apărător personal. Semnalizările de alarmă corporală nu sînt de nici un folos și nici orice alt aparat. Aveți nevoie de inteligența vie a unui om care să vă apere. Deja am instruit cîteva sute de tineri dotați care să poată îndeplini o asemenea sarcină dificilă. Ajung pentru Consiliul Legislativ și pentru o mare parte din activității noștri. Adresați-vă conducerii celei dumneavoastră și vi se va repartiza un apărător.

Ce să vă mai spun? Fiți vigilenți, fiți activi, fiți în fiecare moment în alertă. Pînă nu obținem alegeri

noi nu putem sta liniștiți. Și probabil nici atunci n vom putea fi liniștiți cu totul. Peste o săptămînv voi veni din nou la întrunirea dumneavoastră. V mulțumesc. La revedere.

Retrăind filmul primei întruniri la care participase, Armod retrăise și sentimentele de atunci. Era din nou decis să lupte pentru Legea 25-40, uitase că el însuși făcuse un pas spre „25” și fusese amenințat cu alți cîtiva.

Participase între timp la mai multe întîlniri. Pe Emma (sau Marta, ea avea buzele groase și moi și dinții ascuțiți) n-o mai văzuse de atunci. Venea singur, intra în sală, asculta, lua uneori cuvîntul, aderase complet la mișcare și era sigur că face bine, că aceea e singura cale dreaptă. Activase aproape un an pe acea baricadă, obișnuința i se transformase în convingere și convingerea în crez, era eficient și devotat, părea definitiv cîștigat pentru cauză. Iar acum, două gloanțe spirale, explozive, cu pătrundere selectivă, despre care știa de unde vin, dar nu putea dovedi asta, care îl loviseră în fîcat pentru a-i încălca trupul și conștiința cu un kilogram și jumătate de plastic și metal și cu in doiala lăsa a omului care face un pas către banca de organe, două gloanțe fuseseră de ajuns pentru a-i schimba complet tablele de valori cu care cîntărea lumea, cu care își evalua gîndurile și faptele, cu care își motiva voturile în Consiliul Legislativ. Acum nu mai era de acord cu doctorul Golumbiewski, nu i se mai părea deloc normal ca un om să-și piardă identitatea cetățenească pentru că trecea de 25 de kilograme organe artificiale și nici înălțător nu i se mai părea să vegeteze într-un spital, creier adormit în trup ciumpăvit, pentru a menține în stare de funcțiune cîteva organe pe care alți oameni, ajunși într-o clipă de cumpănă, le vor primi cu bucurie inconștient crezînd că-și prelungește viața, dar fără a sesiza pe de-a-ntregul că fac chiar atunci un pas spre a lua locul celui care le-a dăruit organul, care la rîndul lui s-a apropiat astfel cu încă un pas de eliminarea completă și incinerare.

Ce era de făcut? Convingerile dinainte sau instinctele de acum trebuiau urmate? Să voteze modificarea legii, conștient fiind de dedesubturile financiare ale afacerii și amintindu-și de lipsa de fiabilitate a persoanelor cu prea multe organe, perturbate de orice fluctuație de cîmp electromagnetic, deingrolate complet de orice fulger mai apropiat? Sau să voteze menținerea legii, cu alternativa riscantă de a fi lovit din nou, împuținat, trecut peste bariera celor 25 de kilograme? Trecerea de la 25-40 la 40-60 nu crea totuși un precedent periculos? Nu urma apoi 60-70, sau și mai departe, 80-100 sau cine știe cît, mai mult decît greutatea oricărui om? Nu era aceasta o simplă treaptă spre eliminarea oricărui praguri? Creiere artificiale nu se construiseră încă, nu erau competitive cu cele naturale, ca volum și consum de energie, dar în materie de progres tehnologic nu e niciodată bine să fii prea sigur. Cum vor arăta, mai exact, cum se vor comporta oamenii suta la sută artificiali, montați organ cu organ pe schema unui om natural, purtîndu-i numele, identitatea personală și socială, dar amintind de omul originar numai la înfățișare și topologie interioară? 40-60 nu era deloc departe de 60-80. Și, în plus, există destui oameni

ALEXANDRU ANDRIEȘ

care nu au nici măcar 60 de kilograme cu totul. Cu cât se gîndea mai mult, cu atîta Arnod uita de situația lui personală și revenea la predicile doctorului Golumbiewski, la lozincile pe care le apăsase înainte de atentat. De fiecare dată vedea însă camera de spital și neclintirea i se zdruncina, nu mai știa ce e bine și ce e rău, nu mai era sigur că poate să-și prezică votul pe care peste cîteva zile avea să-și exprime.

I se păreau nesfîrșite acele cîteva zile, nesfîrșite orele pe care le mai avea de petrecut în spital. „Fie ce-o fi, numai să treacă odată zilele astea. O să votez cum mi-o veni atunci la îndemînă, puțir îmi pasă de urmări. Oricum o dau, tot rău iese...”

A doua zi Arnod a fost externat, era vindecat, așa spunea medicul, era vindecat **din toate punctele de vedere**. Arnod îl înjură în gînd, brutal și suculent, „cu avertismentele lui cu tot” și se grăbi să ajungă acasă, își încuie garsoniera și se trînti în pat, decis să doarmă două zile neîntreput, pînă la vot, pînă ce va fi prea firziu pentru a se mai frămînta sau pentru a lua hotărîri.

La numai o oră după ce se lăsase în pat se auzi însă cineva sunînd la ușă. Insistent, dar nu nerăbdător.

Deschise împleticindu-se, fără vlagă, extenuat de operație, de convalescență, de gînduri și nervi. Se frecă la ochi și de oboseală și de surprindere. În prag stătea zîmbind un tînăr blond, cu ochii alb-verzi, ca de pește muced, cu părul scurt și maxilarele strînse. Buzele îi erau întinse de zîmbet și se albiseră de parcă erau apăsate pe un geam. Duse încet mîna sub haină și, în cele două secunde nesfîrșite cît dură gestul scoaterii armei, Arnod înțelșea totul, printr-o strălucire de gînduri, la fel ca atunci, pe bancă, între un glonte și celălalt. „Tinerii nu au încredere, știu că m-am <ingreunat> și că am fost prelucrat psihic în spital, nu au încredere în mine și nu vor să riște, pînă la vot mai sînt două zile, în două zile nu pot fi refăcut suficient de bine pentru a fi apt de vot, ba poate nu voi mai fi apt de vot niciodată, s-ar putea să trec acum peste douăzeci și cinci, asta e, pistolul ăsta îmi va fărîmița oasele picioarelor, ambele picioare îmi vor fi fărîmițate și apoi refăcute, destule kilograme pentru a nu mai putea vota niciodată schimbarea legii care tocmai îmi interzice să votez. Tinerii au trecut la acțiune, folosesc mijloacele Bătrînilor în favoarea lor, chiar Bătrîinii îi ajută la împropătarea Consiliului Legislativ, ah! hui! nici nu doare la ur-

ma-urmei prea tare, doare mai mult închipuirea, au început bip-bip-urile semnalizorului, în cîteva minute elicopterul va fi aici, blondul a plecat, ah! doare totuși, zîmbea tot timpul, oare buzele îi erau naturale? auu! sîngele, sîngele curge, la ce spital... ah! la ce spital mă vor... duce?... aah!... de-ar veni odată...”

L-au dus la un spital controlat de Tineri. I-au refăcut complet picioarele. În cădere își fracturase o mînă și a trebuit să-i introducă o tijă destul de lungă. În spital au descoperit că avea mai multe carii și i-au înlocuit și dinții respectivi. Din neglijența stomatologului a înghițit cîteva boabe de mercur și pentru a preîntîmpina căderea părului, pielea de pe cap, de pe barbă și de pe alte cîteva zone piloase i-a fost înlocuită cu piele artificială, ornamentată cu părul adecvat, bineînțeles, tot artificial. Împreună cu inima, ficatul și cele cîteva coaste de plastic pe care le avea mai de mult în el, a ajuns astfel la patruzeci de kilograme și douăzeci și ceva de grame, a ajuns astfel la banca de organe. Încă din prima săptămînă i-au luat ficatul, era doar **Kruger et co**, ultimul tip. A fost legat la ficatul de serviciu al băncii și astfel lumea accesibilă lui s-a redus la cei cîțiva metri pătrați în perimetrul cărora îi permiteau să se miște tuburile care-l țineau în viață. Nu avea dureri, de aceea era lăsat - deocamdată - lucid. Îl aduceau uneori și ziare. Le citea cu voce tare, pentru toți „colegii” lucizi ai rezervei („Rezerva inimii disponibile”). Putea astfel urmări evoluția luptei dintre partizanii celor două legi. Deși textele nu erau explicate, ochiul lui format reușea să citească printre rînduri, printre litere. Balanța se înclina imperceptibil în favoarea Bătrînilor. Natalitatea fiind extrem de scăzută, în mod fatal cantitatea de plastic, argint, siliciu și alte materiale înglobate în oameni creștea, influențînd și presa, influențînd și Consiliul Legislativ. Într-o bună zi, la aproape un an de la internarea în banca de organe, află că doctorul Golumbiewski a suferit un accident de elicopter care i-a zdrobit capul. Arnod avea încă sclipiri de raționament corect și atunci îi reuși unul dintre cele mai lungi. „Aha, își zise el, înseamnă că au pus la punct și creierul individual. Primul beneficiar oficial va fi doctorul Golumbiewski. De acum nu se va mai discuta despre necesitatea unei legi 40-60, ci despre o lege <cu sau fără creier>. Presupun că persoanele cu creierul artificial nu vor căpăta nici un drept și, ca o compensație, Tinerii vor consimți modificarea limitelor 25-40. Asta înseamnă că... păi sigur... voi pleca de aici!”

- Fraților, înțelegeți, fraților? În cîteva zile vom fi reintegrați, se va modifica legea, sigur se va modifica, vom pleca, vă asigur eu că vom pleca...

Arnod a fost singurul om cît de cît întreg din rezervă care n-a plecat nicăieri. Toți ceilalți au ieșit, reîntregiți, nu chiar în cîteva zile, ci peste cîteva săptămîni, afit a durat pînă la votarea legii și procurarea de organe pentru completarea celor care le lipseau. Aprinzîndu-se singur din propriile-i vorbe, Arnod s-a repezit jubînd, fluturînd ziarul ca pe o victorie personală, spre tovarășii lui de rezervă, uitînd limitele în care îi era permis să se

miște. Unul din tuburile care-l legau de conductele ficatului de serviciu s-a întins, s-a rupt și un lichid gălbui a început să se scurgă pe podea. Cei inter-nați în băncile de organe nu aveau semnalizoare de alarmă corporală, fiind în spital nu aveau ne-voie să ceară intervenții urgente. Căderea lui Ar-nod n-a alarmat astfel decât câteva monitoare de supraveghere la care nu se uita în acele momente nimeni. Toți medicii și toate infirmierele erau gru-pați în sala de festivități, urmăreau la holoscop desfășurarea transplantării creierului doctorului Golumbiewski, operația se desfășura parcă în fața lor, în mijlocul sălii, era prima care se făcea pu-blică, toate spitalele erau din acel moment autori-zate să repete asemenea operații și toți medicii trebuiau deci instruiți în consecință. Arnod se stinse astfel pe fondul de entuziasm neîncrezător din „Rezerva inimii disponibile” și pe cel de exal-tare profesională din sala de festivități. Toți medi-cii, toate infirmierele aveau senzația clară că parti-cipă la un eveniment deosebit, la momentul care deschide o eră nouă medicală și socială, la rupe-rea unor bariere, una din ultimele în calea progre-sului deplin, le venea să se îmbrățișeze, se îmbrăți-șau chiar rapid, cu chipul radiind de mândrie că trăiesc o asemenea clipă, atenți totuși să nu piardă nici un amănunt din operația prezentă, atît de fidel, tridimensional, la holoscop.

Considerat sinucigaș, Arnod a fost evocat foarte nefavorabil într-un scurt necrolog apărut peste câteva săptămîni în ziarul la care lucrase și la care se afirmase cu atîta strălucire altădată. Arti-colul era semnat de un oarecare dr. Golub și se încheia cu următoarele rînduri: „Acum, cînd ne-voia de organe a crescut exploziv, acum, cînd aş-teptăm ca în puține zile atîția oameni, imobilizați fără motive în băncile de organe, să fie reintegrați societății care îi așteaptă și vieții care îi merită, acum, tocmai acum, **acest** Arnod își permite să se sinucidă, făcînd inutilizabile și nerecuperabile o inimă de cea mai bună calitate și două picioare aproape noi. Gestul lui condamnat este și com-plet nejustificat deoarece știm că chiar și înainte de a ajunge la banca de organe el era în favoarea modificării Legii 25-40, iar acum Legea 40-60 îl scotea de acolo, redîndu-l vieții active. Probabil cauzele trebuie căutate în funcționarea defectu-oasă a creierului lui. Lucrul acesta trebuie să ne dea de gîndit. Nici un om cu creier artificial nu ar fi putut avea o asemenea comportare sinucigașă. Păcat că Arnod n-a mai apucat să fie operat la timp. Firma **Kruger et co** ar fi putut să-l ferească de rușinea cu care s-a stins, furnizîndu-i un creier nou... Păcat...”

O.Z.N.-UL CAPTURAT

Un ofițer se pre-zintă la raport, la comandantul bazei.

— *Vă raportează că am capturat un O.Z.N.*

— *Și a apărut după aceea pe cer o explozie roșatică?*

— *Raportez că nu.*

— *Ei, se vede că ești tînăr.*

S-a dovedit în mod științific că O.Z.N.-urile sînt un produs al purei imaginații! Leși afară, nătărăule!

— *Am înțeles, să trăiți!*

Ofițerul dă să plece, însă, cînd să iasă, mai pune, ezitant, o întrebare:

— *Știți... uitam să va-ntreb: ce facem cu omuleții vișinii?*

ÎNGER CU TREI ARIPI

Întorși din călătoria interplane-tară, copiii primesc la desen tema: „Ce am văzut mai interesant în spa-țiu”. Profesorul, indignat, îl apostro-fează pe Gigel:

— *Bine, tovarășe elev, unde-ai văzut dumneata înger cu trei aripi?*

— *Sincer să vă spun, nici cu două n-am văzut!*

DIVIZIUNEA MUNCII

Doi cosmonauți aflați în recunoaș-tere în jungla planetei Clamp întil-nesc niște urme uriașe. Comandantul navei arborează un aer solemn și de-clară:

— *Bill, ca să putem face treabă bună, trebuie să ne despărțim. Din clipa asta, tu urmărești unde duc ur-mele, eu de unde vin...*

Culese de ȘT. N. MARIN

ALEXANDRU ANDR

„EXTRAORDINARI!” Lui Vic nu-i venea să-și creadă ochilor, atât de puțin se aștepta la răspunsul acesta al computerului. Apăsă imediat pe butonul videofonului și pe ecran apăru chipul lui Martin, comandantul navei.

- Ce s-a întâmplat?

- Martin, computerul indică în apropierea lui Betelgeuse un câmp gravitațional de o intensitate foarte mare. Cu toate că din analiza spectrală nu reiese, mă tem să nu fie vorba de o gaură neagră.

- La legătura cu Mihai, spune-i să trimită un satelit de recunoaștere și conectează computerul la tabloul de bord. Vin și eu imediat.

Vocea aspră a lui Mihai umplea încăperea:

- Ce facem? Modul în care au dispărut cei doi sateliți de recunoaștere demonstrează că în apropiere de Betelgeuse se află o gaură neagră necunoscută până acum.

- Deci acesta e modul în care au pierit celelalte nave care plecau dinspre Alpha Centauris spre Betelgeuse.

- Nu înțeleg ce vrei să spui, Mart. Vocea lui Vic trăda o teamă ascunsă.

- Sintem prea departe să ne mai putem întoarce. Nu ne mai ajunge combustibilul. Emițătorul nostru este prea slab să fim re-

cepționați de pe Alpha sau Betelgeuse. Ca să nu mai vorbim de Pământ. Singura noastră șansă e să ajungem pe una din planetele sistemului Betelgeuse. Oricare. Pe urmă o să cerem ajutor Coloniei.

Timp de trei ore Mihai și Vic au calculat traiectoria optimă pentru a ajunge pe una din planetele sistemului Betelgeuse cu șanse maxime de reușită. Între timp, Martin încercă, fără succes însă, să intre în legătură cu cei din Colonie. Pe ecranul din fața lui, undeva în partea stângă, se deslușea steaua Betelgeuse. Oare ar avea ceva șanse să scape cu bine?

Videofonul anunță apel și pe ecran apăru chipul lui Mihai:

- Mart, am calculat traiectoria. Rezultatul l-am introdus în computer. Să-l conectez la tabloul de bord?

- Da, te rog.

Pe ecran, în locul priveliștii naturale, apăru o imagine schematică a sistemului Betelgeuse. Chiar și gaura neagră era redată, ca un inel negru. În dreapta ecranului apăruă primele litere ale rezultatului calculului. Șansele erau mici. Trebuiau să se înscrie pe orbita planetei a 4-a a sistemului, în clipa în care nava ar fi început să fie atrasă direct spre gaură. Atunci ea s-ar fi aflat la limita dintre câmpul gravitațional al planetei și cel al găurii.

Martin respiră adânc și conectă pilotul automat. În minte îi reveni chipul lui Jan, guvernatorul Coloniei Alpha Centauris, fostul lui coleg de școală. Ce privire ciudată avuse atunci când îl rugase să preia conducerea acestei expediții. Parcă ar fi prevăzut sfârșitul. Martin nu-și făcea iluzii în legătură cu scăparea lor. Știa că nu aveau cum să evite câmpul gravitațional uriaș al găurii. Își aduse aminte de Lana, soția lui. Când plecase de-acasă o lăsase însărcinată. Era în luna a treia. Probabil că acum născuse deja. Nu-și va cunoaște nicio dată copilul. Ce-o să se aleagă din ei dacă Jan își va aduce planul la îndeplinire? Oare de asta să-l fi trimis aici Jan, să fie sigur că el, Martin, nu-l va putea conspira? Să fi știut Jan de existența găurii? Dar Mihai și Vic ce vină aveau?

Nava ajunsese la punctul critic. Martin comandă din nou pe ecran imaginea naturală a sistemului. Nava era zguduită foarte

puternic. Se afla chiar la limită dintre cele două câmpuri de gravitație. Pentru un moment, în stînga, Betelgeuse păru că începe să crească și în sufletul lui Martin se născu o speranță, dar care nu dură decât o fracțiune de secundă. Nava se îndrepta tot mai vertiginos spre întunericul din fața ei.

Ultima senzație pe care o avu Martin fu aceea că pereții navei se curbau spre interior ca și cum o mână uriașă ar fi strîns nava în pumn. Apoi totul se contopi cu materia de afară.

Trecuseră trei luni de la rebeliunea lui Alpha Centauris. Noul guvernator al coloniei stătea de vorbă în biroul său cu inspectorul general al Administrației Colonilor.

- Deci tu ești de părere, Matei, că totul a depins de hazard.

- Da, Excelență. Vedeți, secretara lui Jan era căsătorită cu un fost coleg de școală al acestuia, Martin. Din întâmplare, acest Martin a aflat de planurile lui Jan. Acesta, când și-a dat seama că Martin știe mai mult decât ar fi trebuit, l-a trimis la moarte. Știa de la guvernatorul Coloniei Betelgeuse că între Alpha și ei era o gaură neagră imposibil de detectat din sistemul Alpha, așa că l-a trimis pe Martin cu o misiune fictivă spre Betelgeuse. După plecarea soțului, Lana dă de mesaje guvernatorului din Betelgeuse care anunță gaura și înțelege că soțul i-a fost trimis la moarte. Vrea să știe de ce. Caută până găsește planurile lui Jan, le fură și, împreună cu fetița, se suie în prima navă pentru Pământ, cu intenția să-l răzbune pe Martin. Jan descoperă furtul după ce nava părăsise sistemul Alpha Centauris, deci prea târziu ca s-o mai poată opri. Aici a fost norocul.

- Cum așa?

- A decis să atace imediat, pentru a ne lua prin surprindere. Dar, până să fi ajuns datele la noi, ar fi avut timp să termine pregătirile pentru apărare și Alpha Centauris ar fi devenit de necucerit. Așa însă a început războiul nepregătit, aceasta-i cauza pentru care a fost învins.

PLANETA MOARTĂ

EDUARD HAMILTON

SANDU ȘTIURCA

PLANETA era întunecată, rece și fără viață; dar asta nu ne preocupa cîtusi de puțin. Singurul lucru care ne interesa acum era dacă vom muri sau nu în momentul în care nava noastră avariata va fi supusă inevitabilului impact. Tharn era la comandă. Noi, toți ceilalți trei membri ai navei, ne și pusese-ram costumele de cosmonaut, în speranța că ele ne-ar putea proteja și salva în eventualitatea unei ciocniri dezastruoase.

Îmbrăcați în costumele astea ciudate și greoaie, arătam ca niște roboți dolofani cu brațe și picioare mecanice, rigide.

- De ce să murim? Ce accident stupid! Tocmai aici, în cea mai îndepărtată și necunoscută parte a galaxiei! răbufni Dril.

- Ne-au lăsat generatoarele, asta e, avem mare noroc cu planeta asta așa cum e ea, altfel...

- Noroc, Oroc? asta numești tu noroc? întrebă Dril, ... că s-ar

putea să mai supraviețuim doar cîteva zile pe această planetă, și gata?

Fără doar și poate, Dril avea perfectă dreptate.

Planeta era moartă. Ea se afla la o margine a galaxiei; se învîrtea în jurul unui soare de culoare roșiatic închis, dovadă a vechimii lui, anunțînd dispariția. În jurul lui orbitau 6 planete. Am ales-o pe a 6-a pentru că părea ceva mai locuibilă deși acum, de aproape, vedeam clar că nu e nici o urmă de viață pe ea.

E în întregime acoperită cu gheață și zăpadă și nu are aer. Dar celelalte 5 planete arătau și mai rău, iar acum tot nu ne mai puteam schimba direcția. Singura problemă era dacă cele 2 generatoare întregi care ne mai rămăseseră puteau furniza suficientă energie pentru a încetini viteza navei în vederea aterizării. Moartea era foarte aproape,

o simțeam, dar ne păstram calmul; și asta nu pentru că aveam niște caractere eroice, dar eram membri ai Serviciului Stelar și eram obișnuiți cu amenințarea morții la fiecare pas. Mulți membri ai organizației și-au găsit moartea în zone îndepărtate ale galaxiei. Multe nave s-au înlepărtat, așa ca noi, și doar două treimi sau chiar mai puține s-au întors la bază.

În tăcerea care se așternuse, vocea lui Tharn a răsunat:

- Cîrînd atingem planeta! Voi face tot posibilul să reduc viteza navei... dar fiți pregătiți pentru orice.

- În unele locuri zăpada e foarte mare, zise Dril, acolo s-ar putea să fie ceva mai moale.

- Ne îndreptăm spre gheață, spuse Tharn liniștit. Pe gheață, chiar dacă ne sfîrîmăm, putem fi cel puțin observați. Cînd alte nave se vor afla din întîmplare pe aceste meleaguri poate ne vor observa, și astfel vor putea recupera măcar hărțile făcute de noi. În aceste cuvinte se recunoștea minunatul spirit care dă numele Serviciului Stelar, același spirit care ne-a îndemnat să părăsim lumea îngustă și să ne îndreptăm spre alte lumi, spre colțurile cele mai îndepărtate ale galaxiei. Ne îndreptăm spre planeta necunoscută cu o viteză colosală.

Tharn nu a făcut nici un gest, pînă în ultimul moment; apoi, deodată, a cuplat ambele generatoare încă în stare de funcționare, a schimbat direcția navei în cădere liberă și s-a folosit de vibrația exploziei de propulsie în loc de frînă. Era vorba despre așa-numita aterizare în „coadă de crab”. Acest periculos mod de aterizare nu cere numai îndemnare ci și un pilot desăvîrșit, cu discernămint și experiență, căci dacă energia folosită este puțin mai mare decît cea necesară nava părăsește imediat planeta, iar dacă dimpotrivă e prea mică, aceasta se sfîrîmă de sol.

De astă dată am fost norocoși: aterizarea n-a durat mai mult de un minut. Nava a căzut, cu un zgomot ca de prăbușire,

apoi liniște absolută.

Nava s-a aplecat pe o parte și s-a culcat pe gheață. Una dintre fețe avea o mare fisură. Pe acolo ieșea din ea aer. Deocamdată, acest lucru nu ne impresionă, căci purtăm costumele de cosmonaut prevăzute cu oxigen.

Pe rând, am ieșit din navă și ne-am uitat împrejur.

Nu prea aveam ce vedea: nu era decât zăpadă și gheață: cît vedeai cu ochii și nici un strop de aer.

Deasupra zăpezii nu se vedea decât un cer întunecat, din care două treimi era de un negru infinit, și doar ultima treime era acoperită cu stele. Ne aflam la punctul terminus al galaxiei, cu toate motoarele arse și fără materialele necesare pentru a bobina unele noi. Pe deasupra eram și mult prea departe pentru a lua legătura prin radio cu baza. Singurul lucru util ar fi fost să găsim pe această planetă suficient tautal și terbin, plus celelalte metale imperios necesare realizării aliajului cu care erau bobinate motoarele.

- Dril, adu te rog „proba radio”.

Acesta era un instrument folosit pentru explorarea resurselor de metal pe planete necunoscute. El funcționa pe baza emiterii unei largi game de unde a căror frecvență se putea regla pentru a detecta orice element chimic.

Dril s-a întors cu „proba radio” de pe navă și a reglat-o pentru detectarea metalelor pe care le căutam. Așteptam toți, înfrigurați, rezultatul.

- Avem noroc! Explodă el într-un firziu. Aparatul indică existența tuturor metalelor de care avem nevoie și încă în mari cantități. Ele par că se află chiar aici, sub gheață.

- Ciudat! am exclamat, știind că aceste metale nu se găsesc niciodată la un loc.

Tharn a tăcut câteva clipe.

- Vom încerca, spuse el, trebuie să luăm o sanie, unul dintre motoare și proiectorul de raze. Vom avea nevoie de el pentru a străpunge gheața; și ne mai trebuie niște cabluri și scripete. Curînd totul era gata și am traversat zăpada și gheața cu sania noastră improvizată, încărcată la refuz.

Era întuneric și doar lămpile cu Krypton decupau poteci albe în noaptea fără sfîrșit.

Ne oream adesea dar Dril

continua să cerceteze cu „proba”.

În cele din urmă, după mai multe ceasuri de trudă, Dril își privi instrumentul și ajunse la concluzia că există într-adevăr toate metalele necesare chiar în acest loc, aproximativ la 400 m sub noi.

Era o întîmplare dintre cele mai ciudate; cum puteau fi toate aceste metale la un loc și afit de aproape de suprafață? Dar „radio-proba” nu greșea niciodată.

Am descărcat deci generatorul de pe sanie, l-am conectat la proiectorul de raze și am început să tăiem gheața.

Tharn lucra cu proiectorul și astfel a reușit să taie cu rapiditate un cuțit trece prin unt și deodată izbucniră scînteii și foc. Tharn a oprit imediat motorul.

- Cred că am ajuns la metale! spuse el bucuros.

- Imposibil, răspunse Dril, „proba radio” indică existența lor abia la 400 de metri.

- Trebuie să coborîm să vedem despre ce e vorba, spuse Tharn. Ajută-mă să scot scripetele. Am adus troliul și l-am montat la marginea copcii de gheață și după aproximativ 15 minute eram gata pregătiți să coborîm înăuntru. Doar doi dintre noi ar trebui să coboare iar al treilea să stea sus pe gheață. Dar, surprinzător, nimeni nu vroia să aștepte singur acolo, sus, pe gheața întunecată și în același timp nimeni nu vroia să coboare singur în puțul adînc, sâpat de curînd. Am coborît toți trei.

- Să vă fie frică să rămîneți singuri, nu mi-am închipuit, rise Tharn, incurcat de penibilul situației în care era implicat; vă răsfățați ca niște copii și vă mai lăudați că sînteți exploratori ai stelelor.

- Aveți la voi puștile cu fascicule de raze? întrebă dintr-o dată Dril. Abia atunci ne-am dat seama că toți cărașerăm instinctiv puștile după noi. Această planetă este lipsită de orice formă de viață, deci ce rost aveau puștile? În fine! Oroc, hai să-i dăm bătaie! Am pornit deci motorul și coșul în care eram toți înghesuiri a început să coboare încet în puțul de gheață întunecat. Singura lumina era cea furnizată de lampa noastră cu Krypton pe care Dril o ținea

îndreptată în jos. După ce am parcurs cam 50 m, ne-am izbit de ceva dur.

Acum totul era cît se poate de limpede.

Aici, sub gheață, era un strat gros de metal transparent, iar proiectilul decupase un orificiu în el. Tharn îndreptă lampa spre deschidere și atunci am putut vedea cu stupeoare că prin spărătura îngustă ni se dezvăluia un întreg oraș. Era un oraș mare, cu clădiri uriașe, străzi largi și chiar bulevarde.

- Un oraș întreg mort, acoperit de o boltă metalică și de gheață, șopti Tharn ca pentru sine. Oraș mort? Era oare vorba de un oraș mort?... Sau poate doar părăsit, cine știe?

Este adevărat, pe străzi nu se putea vedea nici cea mai mică mișcare, totul era învăluit în beznă, pustiu, nici o ființă nu putea supraviețui din cauza lipsei atmosferei. Atunci am pornit din nou motorul și nacela în care ne aflam a coborît încet, spre una dintre străzi. Ne-am dat jos și am poposit o vreme, în cea mai desăvîrșită liniște, pe stradă.

Dintr-o dată însă am fost surprinși de neprevăzut: lumină, mai întîi o lumină palidă, care a devenit din ce în ce mai puternică, pînă cînd întregul oraș a fost scaldat din plin în razele ei.

- Vedeți, planeta nu e moartă! se extazie Dril. S-a făcut lumină!

- Probabil a fost aprinsă autotat, zise Tharn. Locuitorii planetei sînt desigur posesorii unei tehnici dintre cele mai avansate.

- Mie nu-mi miroase a bine, șopti Dril, am un fel de sentiment că sîntem în permanență urmăriți din umbră.

- Și eu mă simt încolțit și nu-mai fricos nu se poate spune că sînt. Ca dovadă, sînt membru al Serviciului Stelar. Acum însă pot să jur că ceva înfiorător se ascunde în spatele acestor străzi misterioase.

- Uite ce e, lăsați filosofia! Noi ne aflăm aici pentru a face rost de metalele de care avem nevoie, restabili Tharn situația. Și le vom obține cu orice preț. Lumina asta nu ne poate stînjeni în nici un fel și nici nu ne poate opri să le găsim, ba dimpotrivă, ne ajută foarte mult.

Dril scoase din nou „proba radio” și o reglă. Aparatul indica existența metalelor în imediata

apropiere; trebuia doar să ne întoarcem puțin spre stînga și să o luăm în josul străzii pe care ne aflam. Asta am și făcut. Imaginea corpurilor noastre, proiectată de-a lungul străzilor pustii, așa îmbrăcați în imensele costume spațiale contribuia la at mosfera apăsătoare generală.

- Cred că orașul ăsta e foarte vechi, zise Tharn. Clădirile au acoperșuri. Asta presupune că au fost construite pe vremea...

- Tharn, Oroc! zberă Dril ca scos din minți, făcînd brusc stînga-mprejur cu arma în poziție de atac.

L-am văzut, jur, în momentul cînd se îndrepta spre noi din-spre strada de care tocmai trecusem. Nu pot însă să vi-l descriu. Nu seamănă cu nici o ființă, nu cred că am mai văzut vreodată așa ceva.

Era un monstru negru, de dimensiuni colosale, care își schimba foarte des forma, în vreme ce avansa spre noi. Am ochit și am tras. Atunci monstrul s-a retras și a dispărut între blocuri. Am început să alergăm, să-l căutăm. Nici urmă, dispăruse.

- Ce-a fost asta? am spart tăcerea, puțin răgușit de emoție.

Tharn păstra o clipă de tăcere, apoi spuse:

- Nu știu ce să zic; e adevărat, era o ființă, asta am putut vedea cu toții, iar felul în care a reacționat cînd am tras focurile de armă îi dovedește inteligența.

- În același timp, nici o ființă nu supraviețuiește aici, am adăugat hotărît.

- Este posibil să existe mai multe forme de viață decît cele cunoscute nouă: cum pot făpturile astea abominabile să construiască un astfel de oraș?

- Vine altă creatură, uite-o! am strigat cuprins de groază.

Al doilea monstru se prelungea într-adevăr către noi, în forma unui imens vierme galben. Am tras din nou și acesta a dispărut deîndată, la rîndul lui.

- Orice-ar fi, trebuie să ne continuăm drumul, spre Tharn, deși puteam citi clar o puternică emoție chiar și în vocea lui mereu sigură. Metalele de care avem nevoie se află în acel bloc imens de culoare albă de vis-à-vis, iar noi trebuie să ajungem pînă la ele sau să murim pur și simplu pe gheața de deasupra.

- Te-ai gîndit că în blocul

acela alb s-ar putea să ne aștepte lucruri mult mai înfricoșătoare decît moartea pe gheață deasupra? murmură Dril, înaintînd totuși spre edificiul care constituia ținta noastră. Cu fiecare pas ne apropiam tot mai mult de sursa unor necunoscute aventuri și primejdii.

Monștri negri și galbeni ne înconjurau. De groază, împușcam în dreapta și-n stînga. Apoi încetam focul întrucît nici unul dintre ei nu cădea răpus sub rafalele armelor noastre. Monștrii nu ne atacaseră niciodată. Nu făceau decît să ne urmărească și să ne observe îndeaproape. Numărul lor era din ce în ce mai mare, pe măsură ce înaintam spre clădire. Dar ceea ce era mai cumplit decît prezența monștrilor era sentimentul persistent al unei prevenirii opresive, care fusese o prezență permanentă încă de la intrarea în oraș; și care se accentua cu fiecare clipă.

- Cred că sîntem victimele unui atac psihologic, zise Tharn, și acesta atinge apogeul acum, în momentul apropierii de sursă, adică în fața acestui bloc alb. În cele din urmă ne-am atins ținta. Am ajuns în fața ușilor enorme care s-au deschis și în cadrul lor s-a ivit o creatură ciudată, la vederea căreia ne-a înghețat singele în vine.

- Așa ceva n-am văzut nicăieri în Galaxia noastră, șuiera Dril înfricoșat.

Apariția era de culoare neagră și acoperea ca înălțime cam 2 etaje. Inițial arăta ca o imensă broască rîioasă, apoi am observat că de fapt forma ei se schimba mereu. Avea în toate aceste ipostaze 3 ochi iar intensitatea scilpitoare și rece a privirii verzi cu care ne urmărea provoca efecte hipnotice. Instinctiv, ne-am descărcat puștile dar din nou fără nici un rezultat; creatura își continua agale drumul în josul scării. Dril a urlat de disperare și a rupt-o la fugă; l-am urmat. Dintr-o dată am auzit vocea lui Tharn care ne chema.

- Așteptați! Priviți cu atenție, creatura respiră. Pentru moment ne-am blocat de uimire, nu mai înțelegeam nimic. Apoi, într-un moment, totul a devenit destul de clar. Monstrul respira. Dar aici nu era nici un strop de aer. Tharn a făcut apoi gestul cel mai viteaz pe care l-a făcut vreodată un membru al Servi-

ciului Stelar: s-a repezit direct către monstru. Cînd a ajuns la el, acesta a dispărut la fel ca și toți ceilalți monștri din oraș.

- Deci nu era adevărat! murmură Dril.

- Totul nu era de fapt decît o iluzie hipnotică proiectată, spuse Tharn cu calm; și numai faptul că spurcăciunea respira aici unde nu e aer m-a condus la ideea salvatoare că totul e ireal.

- Dar asta înseamnă că făpturile care au făcut aceste atacuri hipnotice sînt înlăuntrul acestei clădiri, am gîndit eu cu voce tare.

- Posibil, dar tot acolo se află și metalele de care avem nevoie, zise Tharn, așa că trebuie să intrăm. Am început deci escaladarea primelor scări și emoția creștea cu fiecare pas, pînă la paroxism. Ne paraliza frica. Dar deîndată ce am pătruns în interiorul clădirii, toată groaza s-a destrămat. Era ca și cum dintr-o dată te afli într-o cameră caldă și luminoasă în contrast cu bezna de afară.

- Ascultă, zise Tharn. Eu,... mie mi se pare că aud... Auzisem și eu același lucru, era, într-adevăr, o muzică. La început încet și foarte departe, apoi din ce în ce mai tare și mai clar, o simfonie de instrumente și voci.

Muzica era de o vechime apreciabilă; noi nu mai auzisem niciodată o astfel de muzică. Dar am înțeles semnificația ei. Era o simfonie de luptă și speranțe care arăta disperarea și victoriile unei rase. Am rămas tînuți, pînă la sfîrșitul ei.

- Acum cred că vin și ei, spuse Tharn.

Și eu i-am văzut. Nu mi-era frică, deși era cel mai ciudat lucru pe care-l văzusem în viața mea.

O lungă procesiune de figuri s-a perindat prin fața ochilor noștri. Aceștia erau de fapt locuitorii acestei planete moarte, oameni ai trecutului. Erau bipezi și întrucîtva semănau cu noi ca alură, deși se vedea clar că multe secole trecuseră peste ei și le împrumutaseră un aer ciudat.

Muzica a încetat dintr-o dată, iar procesiunea s-a oprit lîngă noi ca fiecare să ne poată vedea de aproape. Apoi unul dintre ei luă cuvîntul. Limba în care vorbea era mult prea veche și deci ne era necunoscută, dar ne-am înțeles teleptic.

- Vă vorbesc acum vouă, celor care ați ajuns pînă aici. Nu aveți de ce să vă temeți. În acest oraș nu este viață. Toate creaturile stranii și monștrii care v-au atacat și chiar și noi care vă vorbim acum nu sîntem decît fantome ale minților trecute, proiectate de pe discuri și înregistrări telepatiche care s-au pe-trecut odată. Noi sîntera oameni care am murit de foarte mult timp. Ne-am născut pe această planetă. La început am trăit în grupuri mici numite triburi. Aceste triburi se luptau între ele. Apoi ne-am unit în grupuri mai mari numite națiuni, dar nici atunci nu am fost în stare să menținem pacea. În cele din urmă, am înțeles că nu era nici o diferență între popoarele diferitelor națiuni și ne-am unit cu toții. Acest lucru ne-a adus o mare putere și o glorie nebănuită. Astfel, am putut ajunge pe alte planete și stele și le-am colonizat.

Timpul trecea. A trecut extraordinar de mult timp. Sistemul nostru de planete murea și știam că și noi ne vom stinge odată cu el. Știam însă că în același timp, într-o zi, noi forme de viață vor ajunge la noi: civilizații din alte părți ale galaxiei, și exploratori ai altor stele vor ajunge cu siguranță într-o zi și aici. Și tocmai pentru această civilizație viitoare a galaxiei am pregătit cu mîgălă acest oraș, și am adunat în el toate cuceririle și cunoștințele noastre în domeniul tehnicii și științei. Acum voi sînteți aici și sîntem convinși că sînteți suficient de inteligenți ca să folosiți așa cum trebuie toată energia pe care noi am adunat-o. Proba inteligenței voastre este că ați putut depăși momentul groazei creat de proiecțiile iluziilor hipnotice.

Deci, voi, care mă ascultați în acest moment, trebuie să știți că tot ce vă înconjoară în acest oraș este al vostru; vă rugăm să primiți darul nostru spre folosul întregii galaxii. Și acum, în încheiere, din partea trecutului pentru viitor, rămas bun!

Figurile care stăteau pînă nu demult înaintea noastră dispăru-seră și nu mai rămăseserăm în tăcerea înconjurătoare decît noi trei în clădirea albă.

- Ce oameni minunați, bîgui Tharn, pe cale de dispariție fiind, tot se mai gîndeau la viitorul galaxiei.

- Hai mai bine să mergem să

căutăm mai repede metalele de care avem nevoie, zise Dril. Singurul lucru pe care mi-l mai doresc e să ajungem odată înapoi pe nava noastră și să trag o dușcă bună de vin.

Tot ce pot să vă spun este că am găsit acolo generatoare întregi, complexe, mult mai bune decît ale noastre și ce să mai vorbim, cite și mai cite. Serviciul Stelar a fost informat și deja examinează cu atenție tot ce s-a găsit acolo spre a fi comunicat în curînd întregii galaxii.

A fost greu să aducem generatoarele pînă la nava noastră dar nu a fost nici o problemă în instalarea lor. Foarte curînd după

aceea, nava a fost în stare de funcționare și eram pregătiți să părăsim această planetă. Am intrat în navă și ne-am scos costumele spațiale. Ce minunată senzație, eliberarea de costumele astea greoaie. Dril a adus o sticlă din cele mai bune vinuri pe care le aveam și a umplut paharele. De acolo din navă ne uitam cu nostalgie la planeta moartă. Tharn a ridicat primul paharul:

- Beau în amintirea minunaților locuitori ai acestei planete, spuse el, și închin acest pahar tuturor raselor galaxiei trecute, prezente și mai ales viitoare!

Traducere: MIHAELA POPA

OVIDIU BUFNILĂ

M-AM ÎNTREBAT adesea dacă teama de moarte poate fi înlocuită. O privesc pe Eva cum întinde rufele în grădină, avem o grădină mică, plină de tufe de liliac, o privesc, spuneam, pe Eva, și caut să-mi imaginez ce s-ar întâmpla cu viața mea dacă ea nu ar fi o femeie adevărată, ci una din cauciuc, așa cum am auzit că au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte, și, așa gonflabilă fiind, să pot s-o îngrămădesc într-o geantă „Diplomat“.

Ei nu i-am mărturisit niciodată acest lucru, mă întreb asupra morții, asupra ororilor războiului și-mi spun că, fără îndoială, iubirea îndepărtează într-un fel frica ancestrală în fața morții. De o bucată de vreme și eu și Eva ne simțim spionați, deși vecinii noștri par foarte prietenoși, ne salutăm surzind și ne împrumutăm cu diverse lucruri, e adevărat, ei se schimbă foarte des, vreau să spun că sînt într-un anume fel niște nomazi am avut un vecin peste drum un general care s-a sinucis într-o dimineață lumea spunea că dăduse cîndva ordine contradictorii și că de pe urma lor pieriseră o mulțime de oameni nevinovați care au fost acuzați de lașitate, gloanțele îi ajunseseră din urmă pe cînd fugeau înapoi în tranșee, asta se întîmplase undeva pe malul oceanului, generalul murise într-o dimineață cînd începuse să ningă și prin lume încă se mai simțea suflul războiului, apoi în locul generalului s-a mutat o florăreasă care ne înveselea seară de seară cu poveștile ei de dragoste, a plecat și ea cu un cîntăreț de jazz, s-au succedat apoi o mulțime de familii a căror existență era zdruncinată de zeci de certuri de pe urma banilor, de pe urma unor amanți pe care nu-i vedea nimeni la față dar care aveau o mare putere de seducție din cînd în cînd avea loc cîte o eclipsă solară atunci ninge Eva îmi spunea că

nu mă mai iubește și eu credeam că e doar un joc, uneori avea stări de apatie mă ruga să plecăm de acolo undeva departe pe țărmul mării dar eu mă simțeam bine tocmai învățasem să număr stelele uneori și eu și Eva aveam vise ciudate eu nu mai eram eu mă multiplicam la începutul visului apărea un fel de oglindă retrovizoare și eu îmi vedeam chipul multiplicat în ea

de zece de o sută de o mie de ori Eva rămînea însă mereu aceeași suspina după o rochie mă aștepta să mă întorc din război mă înșela cu un alt bărbat pe care nu-l cunoșteam niciodată uneori împinsă de gelozie Eva îmi turna otravă în mîncare și eu n-am condamnat-o pentru acest lucru niciodată nu știu de ce mi se părea că o forțai ciudată pe care nu puteam decît

ALEXANDRU PECICAN: „SOARELE GOL“

s-o intuiesc o conducea pe cărările întortocheate ale existenței într-unul din vise locuim amindoi într-un castel sau poate într-o cetate ne întâlneau pe furis undeva sub un portal noaptea era adâncă și sus pe ziduri se azeau pașii greoi ai gârziilor Eva îmi acoperea fața cu sărutări fierbinți apoi totul se învoluta ne găseam într-o clădire înaltă în cel de-al doilea vis și Eva mă acuza plină de furie că o înșelam cu propria mea secretară cu care făceam dragoste chiar acolo în birou pe o masă grea din stejar îmi amintea de cei trei copii pe care îi aveam apoi iarăși se învolutau lucrurile Eva era ieșită pe stradă și mă aștepta să mă întorc din război toată viața femeile așteaptă doresc cu bucurie cite un lucru și speră să rămână frumoase pînă la adînci bătrîneți eu mă întorceam dintr-un ipotetic război Eva îmi turna apă să mă spăl găleata ruginise și în spatele șoproanelor așteptau o mulțime de lernne să fie tăiate.

În amurg cînd soarele incendia zările se puteau auzi șoaptele noastre venind dintr-o căpiță de fin toată viața noastră e făcută numai din dragoste pentru ea ne zbatem pentru ea tremurăm ne vindem și ne uităm prietenii urîm setea de bani și pe cei care se opun împlinirii noastre ne iubim copiii cu ardore și poate că dese conflicte care apar între noi sînt tocmai cealaltă față a dragostei noastre pentru ei nu ne mai înțelegem cu ei sîntem demodați semn că nici un lucru nu e veșnic l-am iubit pe John Lennon ei iubesc muzica disco dar toți împreună generația tango-ului generația primei nave cosmice generația bombei cu neutroni luptăm laolaltă împotriva războiului. El anulează orice iubire și goleşte omul de valori, de cîntec, de încredere, oh, nu sînt un sentimental ci încerc să scap de această obsesie a unei morți totale pentru că adevărul e că acum nu mai contează moartea unui singur om ci a tuturor. Apoi într-un alt vis Eva îmbrăcată într-un costum ciudat cu zeci de tubulețe aleargă pe suprafața unei alte planete una violacee cu un soare violaceu eram înăuntrul unui modul care ne purta peste cratere de meteoriți descopeream vestigiile unei alte civilizații care ca și noi își fundamentase întreaga filosofie

pe iubire. Aveam în fața noastră numai ruine și brusc, speriați de tăcerea aceea acuzatoare am făcut dragoste ca să uităm.

O priveam pe Eva cum întindea rufe în mica noastră grădină și mă întrebam ce-aș face dacă nu ar fi o femeie adevărată ci doar una din cauciuc așa cum au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte mi-a trecut prin minte că așa cum mă visam noapte de noapte mereu altcineva multiplicat cu o anume existență s-ar putea ca la rîndul meu să fiu locul de refugiu al altcuiva al unui om care vrea să se elibereze de obsesii și atunci își poate închipui sute de povești atrăgătoare povești de dragoste despre oameni obișnuți despre avari despre cei care rîd de negliobia lumii dar care la rîndul lor sînt prea mici pentru a o putea stîrpi despre femei frumoase pe care nu le iubesc nimeni despre lupta continuă a omului pentru a se elibera de angoasele existenței și de spectrul războiului despre gingășia copiilor despre dulceața și parfumul unei flori apărută pe un teren arid unde cîndva s-au făcut experiențe nucleare subterane.

Eva întindea rufe și-mi spuneam că e poate una din cele mai familiare imagini care există în mintea mea și a celorlalți bărbați din lume întindea rufe și din cînd în cînd întorcea capul spre mine și rîdea cerul albastru pătrundea pe tăcute în casă și atunci se auzea muzica stelelor stăteam de vorbă cu ființe de pe alte planete imblînzeam monștrii adîncurilor deslușeam secretul piramidelor și al pietrelor mișcătoare din deșert luptam pentru pace ne iubeam.

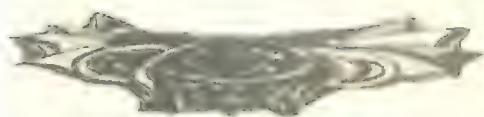
O privesc pe Eva cum întinde rufe și brusc un gînd înspăimîntător îmi trece prin minte DA Eva nu mai e aceeași cineva a înlocuit-o alerg în casă și pentru prima oară încerc să adorm împotriva voinței mele visez că urcă niște scări privesc în urmă Eva e doar o femeie-robot care se mișcă datorită curentului generat de o baterie urc scările și izbucnesc în plîns am fost dintr-odată înșelat mi-am trăit de fiecare dată existențele după dorințele altcuiva am iubit am luptat am cîntat și am eliberat astfel de obsesii pe altcineva urc scările în fugă deschid o ușă și-l găsesc la masa de scris am ajuns în spatele lui scrie neînce-

tat nu știe că nu mă mai poate stăpîni toate teoriile lui despre scriitură nu mai au nici o valoare începe un nou capitol în care eu o distrug pe femeia-robot nu puteam înțelege schimbarea camera de cărți și de foi bătute la mașină răsfoiesc cărțile el nu mă zărește descoper plin de uimire toate existențele mele îi simt răsufarea bombănile scrie șterge aruncă foaia mototolită mașina de scris tăcăne din nou îl strig hei las-o pe Eva așa cum e ea o femeie obișnuită care știe să mă facă să uit de teama de moarte își scoate ochelarii se repede la rafturile de cărți caută febril reflectează o clipă un zîmbet îi umple fața de fericire ghicesc că îmi va găsi o nouă existență de acum nu mai are acea senzație de greață pe care i-o dă scriitura se întoarce la masa de scris nu mă vede nu există pentru el decît acolo pe hîrtie dar eu sînt viu strig nu vreau să iubesc o femeie-robot e împotriva firii deschid ușa de la intrare și încerc să ies pe stradă iată o stradă adevărată cu oameni adevărați nu se deosebesc prea mult sînt poate mai prinși decît mine de micile lor probleme cotidiene, dar visul reîncepe iată-mă la o masă de scris țin în mînă un stilou aproape bont cu care voi încerca să mă eliberez de obsesii scriu cu înverșunare și încep să fiu tot mai convins că visul acesta nu se va mai sfîrși niciodată și că la rîndul meu voi încerca să mă eliberez de obsesii prin altcineva pe care hotărîsc să-l eliberez cîndva și în timp ce scriu despre dragoste și despre război înțeleg că am fost eliberat că există într-adevăr în clipa aceea intră pe ușă o femeie o privesc cu teamă aștept să-i aud glasul îi aștept sărutul aș vrea ca Eva să fie atît de reală precum sînt și eu să nu-mi fi jucat nimenei vreo farsă mă ridic de la masa de scris lumina se stinge și împreună pentru a o mia oară descoperim adevărul despre viața și despre dragostea noastră...

1981

© ASTRONAVĂ DE PIATRĂ

LISA TUTTLE

Născută în 1952, Lisa Tuttle este jurnalistă, formată la cenaclul CLARION, organizat de profesorul ROBIN SCOTT WILSON, de la CLARION STATE COLLEGE, Pennsylvania, în 1968. (Printre cei care „predau” în acest „atelier literar” se numără nume celebre în S.F. — Algis Budrys, Theodore Sturgeon, Ursula LeGuin, Philip K. Dick). Este o autoare prolifică, publicând frecvent în FANTASY & SCIENCE FICTION, ANALOG și ISAAC ASIMOV'S SCIENCE FICTION MAGAZINE, precum și în antologii originale. O lucrare remarcabilă a LISEI TUTTLE este romanul „WINDHAVEN” scris în colaborare cu G.R.R. MARTIN, 1981, care s-a aflat pe lista candidaților la premiul Hugo, fără însă a-l obține. A mai scris (pînă acum unicul ei roman elaborat fără colaborarea cuiva) „FAMILIAS PRIT” (1981).

Lisa Tuttle a luat, în 1974, premiul JOHN W. CAMPBELL, pentru „cel mai bun debutant”, la egalitate cu SPIDER ROBINSON.

În 1982 a luat premiul NEBULA 1981 pentru povestirea „THE BONE FLUTE”. (Dan Iordache)

UN VAST oraș ruinat în deșert. Demult, blocuri uriașe fuseseră tăiate din stîncă, cioplită să se potrivească așa de strîns că făceau inutil mortarul. Un oraș plănuit nu în unghiuri drepte ci cu rotunjimi și incinte circulare, pereții înălțîndu-se cît de două ori înălțimea unui om. Părea imens, de un alb crud pe fundalul albastru al cerului și al pustietății deșertului.

Am intrat printr-un portal arcuit și m-am plimbat pe străzile sinuoase, strîmte, atingînd cu mîinile stîncă încălzită de soare. Ici și colo, semne fuseseră incizate în stîncă. Am urmărit conturul unuia cu degetul — un labirint în formă de potir, cu un simbol stilizat — o pasăre înălțîndu-se în zbor din centrul lui.

Orașul trebuia că fusese abandonat cu secole în urmă. Totul era deschis către cer, acoperișurile de multă vreme putrezite, nisipul acoperind străzile

pavate cu piatră. Dar pustietatea orașului, deși tristă, nu era apăsătoare. Mă simțeam bine acolo, acasă, ca și cum m-aș fi întors într-un loc cunoscut din copilărie, familiar.

Am urmat răbdător străduțele șerpuitoare și am intrat, pe rînd, în fiecare casă abandonată, căutînd ceva, nu știu nici eu ce. În sfîrșit, am găsit. O incintă vastă, semicirculară, în chiar mijlocul orașului. În interiorul ei, un orificiu săpat în pămînt. Am coborît înăuntru fără ezitare, bălăgănindu-mi picioarele și găsind ca punct de sprijin o treaptă cioplită în piatră. Treptele erau abrupte, silindu-mă să cobor repede. Mai curînd o scară decît trepte.

Am coborît un timp, care mi s-a părut foarte lung, întunericul devenind tot mai profund în jurul meu pe măsură ce înaintam. Dar tocmai cînd mă întrebam cît o să mai tot cobor prin beznă totală spre o destinație necunoscută, o lumină cețoasă,

venind de undeva, de jos, ajunsese pînă la mine; și cînd am ajuns, în sfîrșit, vedeam perfect. Mă aflam într-o nișă mică de piatră. În spatele meu se aflau treptele care duceau la suprafață; în față se ramificau trei tuneluri. Am ales tunelul central, bine luminat. În timp ce înaintam, priveam în jur, la tavanul și pereții arcuți și impersonali, care păreau să emane lumină. După ce am mers vreme îndelungată, am început să aud, în fața mea, un zgomot domol, neregulat, care, mi-am zis, putea să fie cel al unor voci omenești.

Pînă la urmă am ajuns la o răscruce și la o arcadă care conducea într-o încăpere plină de oameni. Cînd am intrat au tăcut și m-au privit cu o neînșite întrebătoare.

Îmi erau familiari – știam că ei erau cei care construiseră orașul de deasupra. Semănau destul de mult ca să fie membrii aceleiași familii – cu neobișnuitul galben-cafeniu al pielii lor, cu ochii mari, rotunzi, cu nasurile lor fine, cu părul negru și des.

O femeie se desprinde din mulțime și înaintă spre mine, pronunțîndu-mi numele. Ochii ei erau ațintiți pe fața mea; ceva îmi spunea că mă cunoaște foarte bine, poate era chiar îndrăgostită de mine.

– Rick! a exclamat ea. Te-ai întors! Spune-ne, putem să ieșim la suprafață acum? Ne vor lăsa să trăim liniștiți?

Confuzia mea inițială se risipi. Mai fusesem de multe ori aici, înainte, și-i cunoșteam bine pe acești oameni. Cum putusem uita?

Am deschis gura să vorbesc, să le spun că acum era în regulă, că puteau ieși în siguranță și că îi voi ajuta să se stabilească la suprafață; și atunci ceasul începu să sune.

Mahmur și bîlbînd prin întuneric, l-am orit, apoi m-am sculat, am aprins lumina și mi-am căutat țigările. Mă simțeam dezorientat, confuz. Spre deosebire de cele mai multe dintre visele mele, acesta avea consistența realității, a unui eveniment re-trăit. Mai visasem despre acei oameni și despre acele catacombe și înainte, sau memoria mea din vis nu era altceva decît un vis în vis?

Am luat un carnet și un stilou și am început să-mi notez detaliile, înainte de a le scăpa printre degete. În ultimul timp, avusesem ghinion cu visele, trezindu-mă în fiecare dimineață ca să-mi dau seama că le uitasem, și tocmai de aceea îmi pusesem ceasul să mă scoale în mijlocul nopții. În timp ce descriam orașul din deșert mă întrebam unde îl mai văzusem. De obicei, nu visez despre locuri în care n-am fost niciodată și mă gîndeam dacă, cine știe, nu fusesem doar vreodată, pe cînd eram copil, să văd niște ruine de piatră, undeva, în vreun deșert.

Visul mă lăsase într-o stare ciudată de vulnerabilă. Ultimele gînduri, pe cînd mă așezam din nou să adorm, au fost că ar trebui să mă grăbesc să ajung din nou acolo, să găsesc orașul și poporul care se ascundea dedesubt și să le ofer ajutorul meu. Dar pînă dimineața aproape că uitasem visul – îmi aminteam doar că mă trezisem și notasem ceva. Am adăugat carnetul la teancul de cărți pregătite și m-am grăbit să prind un autobuz, puțin înainte de ora 9, ca să ajung la universitate. În autobuz am zărit o brunetă arătoasă pe care o mai remarcasem și înainte, așa că m-am așezat lîngă ea. După carnetul de schițe de pe genunchi, era studentă la arte. Pe hîrtie, conturîndu-se sub creionul ei, un desen familiar – un labirint în formă

de potir cu o pasăre înălțîndu-se din centrul lui. M-am zgîit la desen, dîndu-mi seama doar că era un simbol pe care îl cunoșteam, cînd, deodată, cu o intensitate șocantă – ca și cum mi-aș fi amintit un lucru real și nu doar un vis – am VĂZUT din nou zidul alb de piatră cu exact același desen gravat pe el. Îl urmărisem cu degetul în visul meu.

– Ce desenezi? am întrebat-o.

Se uită la mine, păru să mă recunoască din celelalte călătorii cu autobuzul și zîmbi.

– Asta? Mizgălesc și eu.

– Dar ce reprezintă? De unde l-ai scos?

Rise.

– E din capul meu! L-am inventat, pur și simplu.

Eram surprins.

– Ești sigură? Nu s-ar putea să-l fi văzut undeva înainte?

– Ba da, presupun că da.

Se încruntă, apoi fața i se luminează.

– Nu-mi amintesc prea bine. Dar, oricum, era într-un vis pe care l-am avut noaptea trecută.

Rise din nou, un rîs cald, voios.

– Nu mai fi așa mirat! Tu ău-ți iei niciodată ideile din visuri?

Ba da, mereu, am răspuns, sobru. De fapt, acesta e și motivul pentru care te-am întrebat de desenul acela. Era în visul meu de azi-noapte. (Am bătut în carnetul de note din poala mea.) L-am notat aici. M-am trezit la 3,30, dinadins ca sa „prind” un vis – parte dintr-un experiment pentru o clasă la care predau.

Ochii ei căprui erau larg deschiși – deși părea să accepte fără discuție ceea ce îi spusese.

– Ce straniu, murmură. Trei și jumătate...

Privi în jos spre blocul ei de schițe și începu să deseneze o ramă sofisticată în jurul desenului cu labirintul.

– Vezi, probabil că nu mi-aș fi amintit deloc de acest vis; dar Bogey – asta e cîinele meu – a decis că trebuia să iasă pînă afară, și m-a trezit pe la 3,30. Așa că în timp ce așteptam să-i dau drumul înăuntru, am stat și am mizgălit în caietul de schițe, gîndindu-mă la vis.

Ridică blocul de schițe și răsfoi cîteva pagini înapoi, ținîndu-l astfel încît să pot privi.

O înșurire de blocuri de piatră, un zid. Din nou același simbol de labirint-cu-pasăre. O poartă de piatră. Și fețe, fețe pe care le-am recunoscut. Oamenii din vis. Mă simțeam ciudat, pulsul mi se accelerase.

– Seamănă cu visul meu, am spus totuși calm.

– Eram undeva într-un deșert, spuse ea. Acolo era cetatea aceasta străveche, care se presupune că fusese abandonată; dar poporul care o construisese se refugiase de fapt sub pămînt și se ascundea acolo. Erau foarte binevoitori și pașnici și se temeau că ar fi fost uciși dacă ar fi ieșit la suprafață. Niște oameni minunați – îmi plăceau și încercam să-i ajut. Mă întrebau mereu dacă puteau într-adevăr să urce la suprafață și eu îi asiguram că toată lumea îi va iubi cum îi iubeam eu. Și atunci Bogey m-a trezit.

Mi-am deschis carnetul unde-mi notasem visul și

i l-am înmînat fără un cuvînt. În timp ce citea, priveam pe geam străzile cartierului meu, familiare, însoțite, pe cînd autobuzul zdrăngănea pe ele. Familiarul devenise dintr-o dată straniu, străniul familiar. Lumea era altfel - n-ai fi putut spune dacă mai plină de promisiuni sau de amenințări.

- Telepatie, răsună o voce limpede lîngă mine.

Am privit-o și am clătinat din cap.

- De ce? Dumneata și cu mine nici nu ne cunoaștem măcar, de ce am fi „alături” în felul acesta?

Mă privi drept în ochi.

- Karma, spuse ea. Așa ne-a fost dat, să ne înțîlim.

Am ris, dar nu-mi dispăcea deloc cum arăta. Chiar și ideea că eram într-un fel uniți, că ceva făcuse să ne înțîlim, îmi plăcea, deși totul era o aiureală.

- O sugestie foarte științifică, am zis, tachi-rînd-o. Vrei să cinăm împreună diseară și să mai vorbim despre asta?

- Desigur.

Prin fereastra mașinii care ne zdruncina puteam vedea turnul. La stația următoare trebuia să cobor.

- Ce-ai zice de „Hansel & Gretel” la șase jumătate? am sugerat, adunîndu-mi cărțile.

Îmi dăruî iarași una din acele priviri electrice.

- Voi fi acolo.

Numai după ce am coborît din autobuz mi-am dat seama că nu-i știam numele. Dar nu mă așteptam să-mi tragă clapa - nu după un asemenea începăt.

Am străbătut cărarea ierboasă care ducea spre clădirea unde predam un curs de redactare a jurnalului. Cei mai mulți dintre asistenți se trezesc încărcăți cu cele mai plicticoase cursuri introductive și mă consideram norocos că în semestrul acesta căpătaser ceva puțin ieșit din comun - chiar dacă mi se părea un curs facil și cam superficial.

M-am oprit pe scară cît să fumez o țigară. Încercam cu adevărat să mă concentrez pentru ora pe care trebuia s-o predau, dar lucrul la care vroiam de fapt să mă gîndesc era visul - visul meu, visul ei - și ce putea el să însemne.

Cînd am ajuns în sfîrșit în sala încăpătoare, cu pereți albi, de la subsol, unde ne adunam, clasa mea de zece oameni era deja acolo.

M-am cocoțat, ca de obicei, la vechiul pupitru de lemn care ocupă partea din față a încăperii și i-am privit.

- A avut cineva greutăți ca să-și „capteze” visul? am întrebat.

Pînă la urmă, a reieșit că din zece doar cinci aveau vise de povestit. Unul sforăise în ciuda soneriei, altul uitase pur și simplu să-și pună ceasul să sune; iar ceilalți trei erau foarte amărîți. Ignoraseră, ca fiind inutilă, sugestia mea de a-și pune ceasurile să-i trezească în mijlocul nopții - pretindeau că visează intens și că-și amintesc ceea ce visează. Dar în dimineața aceasta fusese altfel. Nu-și aminteau nici un vis.

Am dat din cap, intrînd în rolul de psihanalist pe care clasa aceasta părea să mi-l rezerve.

- Poate, am sugerat, nu fără plăcere, ați visat despre lucruri prea stînjenitoare ca să le discutați în fața întregii clase? Astfel încît, inconștient, le-ați îndepărtat cu grijă din conștientul vostru? Ei, în-

cercați din nou astă seară. Hai să ne ocupăm de cîteva din visele care AU FOST captate. Vrea cineva să înceapă și să-și citească visul?

Eve Johnson își flutură imediat mîna impecabil manichiurată și, la încuviințarea mea, începu să vorbească, uitîndu-se doar din cînd în cînd în carnetul de notițe.

- Visul a început la un ceai, care era destul de plicticos. Dar apoi niște prieteni de-ai mei au început să vorbească despre o călătorie cu mașina spre California, atunci, pe loc. Treaba asta mi s-a întîmplat cu adevărat odată - niște amici s-au hotărît brusc să pornească cu mașina spre California. Oricum, în vis ne-am pomenit dintr-o dată undeva pe o șosea, traversînd un deșert, cam ca New Mexico. Am părăsit șoseaua și, cine știe de ce, am intrat pe un drum murdar de țară. O vreme am mers prin toată pustietatea aceea. Apoi, dintr-o dată, exact în fața noastră, a apărut un oraș de piatră, uriaș. Era construit din mari pietre albe, le puteam vedea cu claritate în lumina Lunii. Dar era părăsit - și m-am trezit că-mi aminteam privindu-l - fiindcă poporul lui care-l construise îi fusese teamă că autoritățile sau altcineva îl va ucide, așa că se ascunsese sub pămînt. Apoi... s-a întîmplat ceva?

De-abia atunci mi-am dat seama că mă ridicasem în picioare și mă îndreptam spre ea.

- Him, pot să-ți văd, te rog, carnetul de notițe?

Ridicînd din sprîncene, mi-i înmîna carnetul. Am parcurs rapid rîndurile ordonate, chiar și așa, scrise de mîină, citînd cum descoperise ea catacombele, înțîlnirea cu poporul ce trăia dedesubtul cetății în ruină.

Am privit în jur, la ceilalți. Unii păreau încurcați, alții curios de înfierbîntați. Am spus:

- S-a petrecut ceva ciudat. Visul acesta al Evei este în chip remarcabil asemănător cu visul pe care l-am avut noaptea trecută.

- Și eu!

- Am visat același lucru!

Patt Haggard și Bill Donaldson vorbiseră aproape simultan. Acum se uitau de la unul la altul și apoi la mine, avînd întipărit pe chip un amestec de uimire, curiozitate și suspiciune.

- Altcineva? am întrebat, dîndu-mi vag seama că rînjeam prosteste. A mai avut cineva un vis cu aceleași elemente - orașul de piatră abandonat din deșert, tunelurile subterane, poporul de acolo, temîndu-se să iasă la suprafață?

Încet, Mary Crouch ridică mîna.

- Am visat ceva asemănător, cred, spuse ea. Nu-mi pot aminti mare lucru. Doar că vorbeam cu acel popor minunat, un fel de trib pașnic, avansat, care părea să trăiască lîngă niște uriașe ruine de piatră.

Am încuviințat încet din cap.

- Bill, Pat... vreți să ne citiți ce v-ați notat despre visele voastre?

Toate elementele erau prezente; toate inexplicabilele similarități. Același vis, visat de șase oameni diferiți. Pe puțin.

Am petrecut restul orei vorbind despre visuri și ce ar putea însemna această bizară coincidență.

Am discutat despre telepatie și premoniție - unul dintre cele mai vii, mai stimulatoare, mai pline de revelații seminare pe care mi le-aș fi putut închii. Dar bineînțeles că n-am dovedit nimic și n-am aiuns la nici un răspuns concludent.

Cînd a sunat clopoțelul eram cu toții dureros conștienți de cît de puține lucruri cunoaștem. Studenții mei au promis că vor continua să-și noteze visele și s-au arătat foarte dornici să facă orice alte cercetări pe care le-aș fi sugerat.

După oră, am traversat campusul spre bibliotecă ca să mă apuc de căutat. Mai întîi, m-am hotărît să încerc să aflu dacă locul pe care-l visasem există în realitate.

Am răsfoit volume de antropologie, călătorie și arheologie, dar n-am găsit orașul nici în ruinele din Anatolia, nici în Grecia, nici în Peru, nici printre structurile monolitice din Malta, nici în deșertul arabic. Fiindcă doi dintre cei ce avuseseră visul pomeniseră de New Mexico, în continuare am căutat în cărțile despre Sud-Vestul Americii. Acolo am descoperit pietrele și structurile de pămînt ars de la Pueblo Indians, „hogan-urile” indienilor Navajo și legenda celor șapte orașe ale Cibolei. Indienii Pueblos credeau că strămoșii lor pătrunseseră în lumea reală printr-o deschizătură în pămînt, urcînd dintr-o lume subterană. Am făcut notații, dar n-am găsit nici un răspuns.

Cînd am ajuns la restaurant mă aștepta, chiar mai frumoasă și mai înaltă decît mi-o aminteam, arătînd ca un star de pe la 1940, cu o rochie neagră-albăstruie și o mulțime de diamante false arătate, tocuri ascuțite și o coafură înaltă.

- Am ațitea să-ți spun, mi-a zis din primul moment, întîmpinîndu-mă nerăbdătoare.

I-am luat mîna.

- Ce-ar fi să facem mai întîi cunoștință?

Am rîs amîndoi.

- Judy Anderson.

- Rick Karp.

Ne-am strîns mîinile și am rîs din nou.

- Arăți superb, i-am spus. Eu sînt așa de neglijent... știu că ar fi trebuit să închiriez un smoching.

- Nu, nu, cămașa asta e drăguță. Se întinse ca să pipăie țesătura. De fapt, am una exact la fel acasă, doar că azaleele sînt un pic mai mici și de un roz mai viu.

- S-a mai pierdut din culoare din Hawaii și pînă aici, am răspuns.

Ne-am retras într-un separeu din fundul localului și am comandat, pentru început, cîte o cană de bere neagră și o farfurie de brînză cu pine.

Judy se aplecă spre mine.

- Azi dimineață, la ora de desen, ni s-a cerut să inventăm un simbol pentru o companie fictivă. O pitogramă, nu? Și una din fetele din clasă a desenat o imagine a unui labirint cu o pasăre înălțîndu-se din mijlocul lui, pentru o companie pe care ea a numit-o „ANASAZI AIRLINES”.

M-am încruntat, încercînd să-mi amintesc ce-mi suna cunoscut.

- Așa că am întrebato de unde-i venise ideea și mi-a spus că i-a venit, pur și simplu. Atunci profesorul, care ne auzise, a spus în obișnuitul lui stil pretențios: „Dați Cezarului ce-i al Cezarului, vă rog. Indienii Anasazi au creat acest simbol acum

mai bine 1000 de ani”.

- Indienii Anasazi, am zis, reamintindu-mi ceea ce citisem despre ei în acea după-amiază. Au fost strămoșii actualilor indieni-constructori-de-pueblo - Hopi, Zuni și Pueblo. Cultura Anasazi s-a răspîndit în tot sud-vestul. Cuvîntul „Anasazi” e Navajo, însemnînd „cei vechi”.

Se bosumflă.

- Și eu care credeam c-o să te dau gata, făcînd o grămadă de cercetări... Dar știi, am răsfoit practic întreaga bibliotecă de artă și n-am reușit să găsesc desenul acela cu pasăre-in-labirint. Mi-am închipuit că era ceva destul de comun, dacă pînă și profesorul meu știa despre el. Atunci înseamnă că am visat despre Anasazi?

- Prin amabilitatea lui „ANASAZI BROADCASTING COMPANY”?

- I-am povestit ce se întîmplase în dimineața aceea la curs și i-am observat ochii dilatăndu-se. Am mîngîiat-o liniștitor pe mîna.

- Așa că, vezi, pînă la urmă NU KARMA ne-a adus împreună.

- Poate e visul tău, și-l transmiți oamenilor receptivi?

Am clătinat din cap.

- În mod sigur, nu pare să fie visul MEU. Și chiar dacă asta ar explica pe cei din clasa mea - de ce l-ai fi recepționat dumneata?

Mă privi printre șuvițele bretonului.

- Poate că te-am remarcat dinainte în autobuz... poate mă gîndeam la tine... poate că sînt, pur și simplu, receptivă la gîndurile tale.

Am rîs.

- Și fata din clasa ta de desen?

- Oh, coincidență.

- Dacă e ceva, atunci coincidență **nu este**. Ceva se petrece...

- Rick. Poate că toată lumea a avut visul. Și doar cîțiva oameni și l-au reamintit - oamenii care s-au trezit în mijlocul lui, ca tine și ca mine.

Din nu știu ce motiv obscur, ideea aceasta îmi făcu pielea de găină.

- N-avem nici o dovadă în acest sens.

- Nu, și dacă au intenționat ca noi să-l uităm, nici nu vom avea vreodată.

Am rămas tăcut, și gînduri nebunești despre un control pe scară națională și chiar mondială a vise-lor îmi trecură fulgerător prin minte.

- Dar ce rost ar avea asta? am întrebat. Să presupunem că așa a fost. De ce ar avea toată lumea același vis? Îl „transmite” cineva? De ce? Și dacă există un motiv oarecare ca toată lumea să viseze același lucru, de ce l-ar uita majoritatea? Ce s-ar realiza cu asta?

- Oamenii sînt influențați de lucruri de care nu sînt conștienți, mi-a reamintit Judy.

- Bine, dar... de ce? Nu, teoria asta cu întreaga lume vișînd același lucru n-are nici o noimă. E mai rezonabil să presupunem că tu și cu mine și fata aceea din clasa ta de desen și studenții mei formăm un grup care este legat telepatic în vreun fel, sau că sîntem receptivi la o anumită persoană. Asta s-a mai întîmplat înainte și se va mai întîmpla în mod sigur și de-acum încolo.

Judy îmi surise.

- Am încercat să-ți spun că sîntem „uniți” prin ceva și m-ai ironizat. Teoria ta nu e decît Karma sub alt nume.

N-am prea vorbit despre altceva în timpul mesei

- ne-am avîntat în tot felul de speculații -, dar lucrurile importante se petreceau neștiut printre cîvînte. În noaptea aceea a venit cu mine.

În următoarele 2 săptămîni, Judy și cu mine, ca și cei din clasa mea, ne-am notat cu toții visele. Dar n-a mai existat nici o „coincidență” - toate visele au fost personale, individuale. Am început să lucrez la o relatare pe care vream s-o trimît laboratorului de vise Maimonides din New York. Judy și cu mine petreceam din ce în ce mai mult timp împreună.

Într-o noapte, stăteam tolăniți leneș în patul meu, privind nu prea atenți buletinul de știri la micul televizor alb-negru de la picioarele patului, cînd ceva ne-a atras atenția.

Judy se ridică pe jumătate.

- Ce-a fost asta?

Un cuvînt ne sunase cunoscut în mormăiala vaga de la televizor: „ANASAZI!”.

Un reporter bine înțolit lua un interviu unui tip cu blugi soioși și cască de protecție, într-un deșert vîntos.

Camera de televiziune se dădu înapoi ca să prindă în cadru o săpătură în lucru.

„Și cine erau, de fapt, indienii Anasazi?” întrebă reporterul. Celălalt, indentificat de un titlu pe ecran ca fiind „Dr. Reuben COLLIER, UCLA (N.T. UCLA = University of California, Los Angeles)” își ștergea fruntea de sudoare: „Au fost precursorii indienilor Pueblo, Hopi și Zuni de astăzi. Nu ne-am imaginat niciodată că vom găsi ceva atît de complex. Am descoperit chiar aici, în New Mexico, un uimitor de mare, bine-gîndit oraș, construit din piatră și chirpici. Multe dintre clădiri sînt unite prin tuneluri subterane. Chiar numai săparea acestor catacombe a fost o ispravă prodigioasă. Aș spune că descoperirea aceasta rivalizează cu aproape orice altă descoperire din lumea antică.”

„Uluitor!” exclamă reporterul. „Spuneți că aceasta a fost ceva neașteptat? Nimeni n-a bănuț nici o clipă că orașul acesta se afla aici?”

„N-am crezut că dezvoltarea culturii Anasazi a fost atît de mare”, răspunse arheologul. „Bineînțeles, această descoperire ridică din nou întrebarea relativ la ce s-a întîmplat cu această cultură, cum a decăzut! Numind aceasta opera indienilor „Anasazi” simplificăm, vă dați seama...”

„Cum ați descoperit acest loc, dr. Collier?”

Acesta făcu o grimasă.

„Cu totul neștiințific, mă tem. Aveam o subvenție ca să lucrez în această zonă, și, bineînțeles, făceam fotografii aeriene ca să am ceva indicații de ce se află sub pămînt. Dar de ce am ales acest loc anumit ca să săpăm - ei bine, ca să fiu sincer, ideea mi-a venit într-un vis.”

„Mulți arheologi visează la mari descoperiri, visul lui Reuben Collier a devenit realitate”, spuse reporterul, întorcîndu-și fața chipeșă înspre cameră. „Aici Steven Carpenter”.

Mă sufocam. Mi-am dat seama că uitasem să respir și am dat drumul aerului cu un oftat. Am privit-o pe Judy fără s-o văd.

- Ce spui?

- Visele. Spun că visele pentru noi n-au însemnat nimic - dar au însemnat pentru el.

- Da, bine, și ce-i cu asta? Unde vrei să ajungi?

- Vreau să spun că scopul visului a fost să determine pe cineva să descopere orașul.

- Și cine ar fi fost cel care vrea ca această sar-

cină precisă să fie îndeplinită, dacă pot să întreb? O adunătură de indieni morți?

Își mușcă buza de sus.

- Ei bine, nu știu. Dar acum, că orașul a fost descoperit, visele par să aibă mai mult sens, nu crezi?

Deloc, am răspuns. Mă gîndeam să iau legătura cu Collier și mă întrebam dacă vreunul dintre cei care avuseseră visul și-l văzuseră și ei pe Collier, intenționau să facă același lucru.

- Ascultă, spuse Judy. Dacă visul a avut un SCOP - dacă era destinat să producă un anumit efect asupra cuiva - ar putea să fie acesta. Poate a fost „transmis”; și o mulțime de oameni l-au recepționat, ca și noi; dar numai cîțiva ar putea fi în măsură SĂ FACĂ ceva - ca acel arheolog. Visul a avut o semnificație pentru el și a putut să întreprindă ceva.

Am clătinat din cap, iritat, fiindcă ceea ce i se părea ei o rezolvare nu era deloc un răspuns.

- De unde au venit visele? Cine Dumnezeu vrea ca acel oraș să fie descoperit și nu are alt mijloc să procure descoperirea decît făcîndu-i pe oameni să viseze?

- Ei bine, EU nu știu, îmi răspunse ea, pîrînd mîhnită. N-am spus niciodată că dețin adevărul - făceam doar o sugestie.

Așa că pe urmă, bineînțeles, a trebuit s-o sărut și să-i spun că sugestia ei era bună - la fel de bună ca oricare alta. Și probabil că era - dar tot n-avea nici o noimă.

Descoperirea din New Mexico a fost probabil cea mai importantă descoperire arheologică din toate timpurile. Ea a produs mai multă tulburare decît produsese vreodată mormîntul lui Tutankamon și, dintr-o dată, toată țara a fost cuprinsă de nebunia „Anasazi”. Oriunde te întorceai erau numai editoriale, articole de revistă și cărți, emisiuni la televiziune și panouri publice despre Anasazi. Magazinele universale erau pline de jucării, ilustrate și gadgeturi Anasazi. Într-o bună zi, Judy se arăta într-o rochie de vară avînd imprimat simbolul pasării-în-labirint.

Era un potop, un bombardament. Toată lumea vorbea și știa totul despre Anasazi. Visam cu toții despre ei. Ar fi fost și ciudat - dată fiind marea de informații în care înotam - să n-o fi făcut. În vise - în visele lui Judy și în ale mele, mai ales - indienii Anasazi erau mereu aceiași oameni buni, drepecți și pașnici din acel prim vis, doar că acum ieșiseră din catacombele lor. Chiar și visul original, pe care îl împărțisem cu cine știe cîți încă, nu mi se mai părea așa de straniu. Eram cu toții atît de obsedați de Anasazi încît era ca și cum forța prezentului ar fi făcut presiuni asupra inconștientului nostru - indienii Anasazi bătînd ca să fie lăsați să intre înăuntru, cerînd cu voci seculcrale să nu fie dați uitării.

Am avut, în această perioadă, o viziune mereu repetată, obsedantă. O mulțime de indieni Anasazi iuindu-se din pămînt. Urcau trepte înguste și ie-

șeau din catacombe în aer liber, unul câte unul, zi și noapte, fără sfârșit. Veneau, unul după altul, în șir nesfârșit și fiecare părea ochiului meu de străin la fel ca cel dinainte. Chipurile lor erau atente, recunoscătoare, prudente. „Am ajuns acasă, totuși? Păreau să întrebe. „Vom fi în siguranță aici?”

Nu era chiar un vis – în nici un caz ca celelalte visuri ale mele despre Anasazi –, era doar un gând vag, o imagine obsedantă, care revenea mereu, tulburându-mă.

Fiindcă indienii Anasazi RĂSĂRISERĂ dintr-o dată; ieșiseră pe furii, cînd nimeni nu se uita. Și toată lumea – cu excepția mea – părea să se mulțumească să-și creadă mai curînd ochii decît amintirile și să accepte părerea comună că ei fuseseră întotdeauna printre noi.

Îi vedeam peste tot. O femeie, cu fața aceea caracteristică pentru Anasazi, șezînd liniștită într-un autobuz, sau împingînd un cărucior într-o băcănie. Un bărbat Anasazi, ținînd de mîna doi copii Anasazi, traversînd strada. Chipuri din mulțime, la buletinele de știri, trecînd la volanul mașinilor.

Apăruseră liniștit, fără zgomot, și se integraseră în societate ca și cum ar fi fost dintotdeauna.

Chiar și mie mi se părea o obsesie curioasă. De unde veniseră atunci, dacă nu fuseseră întotdeauna printre noi? Așa că încercam să nu mă mai gîndesc și nu discutam despre asta.

Eram dealtfel destul de ocupat, încercînd să-mi dau doctoratul și să mă adaptez la viața cu Judy – la începutul verii am închiriat împreună o casă și vorbeam de căsătorie, „eventual”.

La sfîrșitul verii mi-am revenit din năuceala provocată de cercetare și scris că să descopăr că indienii Anasazi se uniseră ca să-și revendice locurile natale, orașul și pămînturile dimprejur (oraș botezat, firește, Cibola, cu luni înainte).

Alte grupuri indiene revendicaseră, mai înainte, Florida și New York-ul, ca și alte ținuturi. Nu era nimic neobișnuit în aceasta. Ceea ce era NEO-BIȘNUIT era reacția de răspuns. Sentimentele opiniei publice înclinau mult să le înăpoeze indienii Anasazi ținutul natal. Senatori și congresmeni vorbeau în favoarea acestui lucru. Chiar și Președintele...

După cum citeam în ziare sau vedeam pe ecran

nele televizoarelor, totul părea să se întîmple cu o uimitoare rapiditate.

Într-o zi fierbinte de septembrie, Judy și cu mine tocmai ne refugiasem din cauza căldurii în penumbra răcoroasă a dormitorului, cu ventilatorul funcționînd la maximum ca să mai învieze atmosfera, mîncînd chinezării din farfurii de carton și privind distrați imaginile licărind pe ecranul de la picioarele patului, cînd Președintele își făcu apariția și dădu oficial Cibola și pămînturile din jur tribului Anasazi. Pur și simplu.

Judy îl gratulă cu o mică exclamație. M-am ridicat, am pus deoparte cartonul cu mîncare și am stins televizorul.

– Ce te-a apucat? mă întrebă ea.

– De unde au apărut indienii Anasazi? am întrebam la rîndul meu. Cine sînt? Acum doi ani, nimeni în afara profesorilor și arheologilor nu auziseră de ei. Acum, dintr-o dată, nu numai că au un trecut, un prezent și un viitor, dar și propriul lor ținut natal.

Mă privi fix.

– Am crezut că ești de acord că Indieni...

Am ridicat mîna, întrerupînd-o.

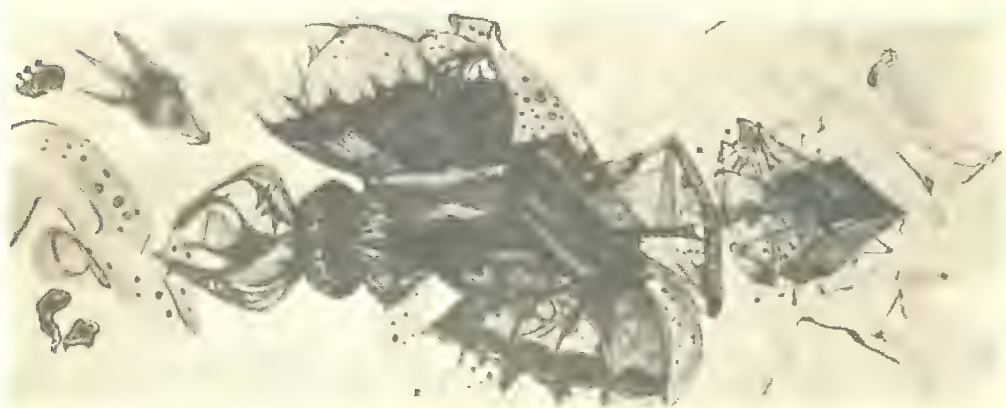
– Nu vorbesc despre Indieni. Vorbesc despre... aceștia, care sînt numiți Anasazi. De unde au apărut, așa, dintr-o dată? Îți amintești cercetările pe care le-am făcut? Cultura Anasazi s-a stins demult – urmașii lor se numesc Pueblo, Zuni și Hopi. Nicăieri, în niciuna din cărțile acelea, nu se pomeneste despre un trib Anasazi în vremurile noastre; și totuși, iată că, brusc, apar mii de Anasazi! – Oh, CARTILE, exclamă, cu dispreț voalat. Ce ai de gînd să crezi, Rick, ceea ce scriu niște vechituri de cărți sau ce ȘTII, ceea ce-ți spun simțurile?

– CE ANUME știi? Știi că de cînd cu visele și cu descoperirea Cibolei, i-am văzut pe Anasazi și am citit despre ei pretutindeni. Nu mai demult – înainte, nu erau aici.

– Bineînțeles că erau aici! Afît doar că nu ne-am dat seama de asta!

– Tocmai asta vor și ei să credem, am spus. M-am oprit, încercînd să-mi fac curaj să spun cu voce tare ceea ce simțeam. Era o idee nebunească – știam acest lucru la fel de bine ca oricare

DAN COROIU: „OUADRATURA DRAGONILOR-ATAȚ DRAGONI”

- dar nu mă obseda mai puțin din cauza asta, mereu prezentă, ca un coșmar ce se repetă iarăși și iarăși; eram sătul să-l țin numai pentru mine.

- În regulă, am zis, după câteva momente, nu-ți cer să mă crezi, doar să mă ascuți și să te gîndești la asta. Să presupunem că undeva, poate pe o altă planetă, a existat o rasă de ființe care, fie arătau ca noi, fie puteau să se transforme astfel încît să semene cu noi. Și se întîmplă ceva, poate planeta lor e în pericol să fie distrusă și au nevoie de un loc unde să trăiască. O planetă ca a noastră. Intrigile multor filme, benzi desenate și cărți ieftine consumate avid în adolescență mi se derulau rapid prin minte.

- Dar ei nu sînt agresivi, sînt un popor pașnic, grijuliu să nu facă sau să-i sperie pe oamenii primitivi de pe Pămînt. Tot ce vor, la urma urmei, e o bază, un spațiu în care să trăiască o colonie de cincizeci sau o sută de mii de persoane.

Ar putea fi destul de avansați, chiar dacă nu-și folosesc tehnologia pentru război. Așa că își pregătesc terenul dinainte, făcîndu-și propagandă sub formă de vise, astfel încît facem cunoștință cu noii noștri concetățeni noaptea, în cele mai intime împrejurări. Și noi absorbim lecția fără să ne amintim în mod conștient de aceasta, nu o firziu. Toată lumea îi iubește fără să știe de ce. Toată lumea e obișnuită cu ei, sigură că au fost întotdeauna primprejur, și atunci cînd sosesc cu adevărat îi acceptă ca pe indigenii de al căror nume ei se folosesc.

- Vrei să spui că indienii Anasazi au venit aici din spațiu, în farfuria zburătoare? mă întrebă Judy, ironică.

- Poate nu în felul în care cultura noastră popolară ne-a pregătit pentru asta, am răspuns. În loc să ajungă aici în nave argintii, strălucitoare, cu lumini orbitoare, ei au venit pe din dos, vinduse dintr-o gaură, din pămînt. Au pîrat printr-un fel de prag dintre lumi, aducînd cu ei oazele cu structurile de suprafață și catacombele lui, au sosit în astro nava lor de piatră, și nimeni n-a băgat de seama.

- Cu excepția ta, bineînțeles, zise Judy. Oh, Rick...

Chipul ei era neliniștit; arăta că și cum ar fi fost gata să plîngă.

- Crezi că sînt nebun, am spus. Numai fiindcă mă întreb de unde au apărut cu adevărat indienii Anasazi.

- Dacă m-aș scula într-o bună dimineață și aș începe să te întreb, foarte îngrijorată, de unde au apărut, așa, dintr-o dată, toți buneteii aceștia cu nume de familie spaniole, și nu te-ai crede cînd ai încerca să mă convingi că nu ne-au invadat brusc, ci au fost primprejur tot timpul, ai crede că sînt paranoică, nu-i așa?

- Aș zice că exagerezi, am spus, ridicînd din umeri. Nu-i invidiez pentru orașul lor din deșert. Ei l-au construit, la urma urmei, și nimeni nu folosea pămîntul. Dar nu-mi place să mă gîndesc că ne-au manipulat amintirile, că ne-au silit să-i iuim. Chiar acum, cînd spun asta, Judy, o parte din mine protestează că acestea sînt vorbe de mende și că știu cine sînt Anasazii la fel de bine ca toți ceilalți! Și nu mă pot opri să nu simt tandrețe pentru ei. Dar știu totodată ce am citit și văd că e foarte dubios că nu există nimic scris, înainte de descoperirea Cibolei, care să se refere la Anasazi altfel decît ca la numele unei culturi de mult dispărute. E ca și cum... atunci cînd civiliza-

ția hitită a fost redescoperită de arheologi și istorici, ar apărea brusc un grup de oameni care ar pretinde că sînt hitiți, spunînd că au fost acolo tot timpul, în ciuda lipsei oricărei dovezi scrise consemnate în vreo carte sau...

- Rick, spuse Judy, privindu-mă cu tristețe tandră. Oh, Rick, și tu credeaai că teoriile mele sînt nebunești!

- Nu e o teorie, i-am răspuns. Doar un scenariu posibil.

Eram sătul de „teoriile” mele, ca și de ale ei. Nu voiam s-o convertesc la părerea mea, nici măcar să mă autoconving. Încercam doar să împac cele două feluri de „cunoștințe” pe care le aveam despre Anasazi. Voiam să înțeleg ce se întîmplase.

- N-am vrut să am neapărat dreptate, dar nici să fiu nebun.

- Te gîndești prea mult la cărți, îmi spuse Judy. După ce-ai muncit atît la dizertația aceea, nici nu-i de mirare. Sînt atîtea lucruri reale care nu se găsesc în cărți. Eu nu sînt în nici o carte, și nici tu - în afară de cartea de telefon - și cu toate acestea existăam amîndoi.

Am renunțat să mai discut. Nu mai vream, pur și simplu. Am fumat și am vorbit despre alte lucruri. N-am uitat sentimentul straniu cu privire la indienii Anasazi, dar am încercat să nu-mi fac probleme din cauza aceasta - nu părea să fie nimic de făcut ca să dovedesc că fantasmagoriile mele aveau o bază reală.

Doi ani mai firziu, am mers în călătoria noastră de nuntă. La Cibola. Cînd, să vezi cum un vis devine realitate. Cibola era altfel, desigur. Fusese reparată, aranjată și populată. Existau cupole deasupra structurilor rotunde din piatră, uși de lemn, flori și ierburi crescînd la ferestre.

Pietrele erau tot strălucitor de albe pe fundalul albastru al cerului, exact ca în visul meu; dar mirosurile de oameni, animale și prăjeală, ca și zgomotul tocmeților turiștilor cu indienii Anasazi pentru bijuterii și pături de lînă ne aduceau brutal la realitate, în timp ce rătăceam prin labirintul străzilor pavate cu piatră.

M-am întins să ating blocurile de piatră puse unul peste altul, atît de grijuliu îmbricate. Degetele mele întîlniră liniile fin incizate ale simbolului labirint cu pasare. Le-am urmărit cu degetul. Din nou? Sau pentru prima oară?

Aveam un ghid, care ne atrăgea atenția asupra priveliștilor interesante și ne explica obiceiurile indienilor Anasazi. Ne-a condus cu un instinct fără greș la dughenele și tarabele unde era cel mai probabil ca Judy să cumpere. În timp ce ea compara meritele a două brățări de argint, l-am întrebat pe ghid de catacombe.

- Catacombe?

- Da, cînd a fost descoperită Cibola, îmi amintesc că s-a vorbit despre tuneluri subterane care aveau clădirile.

- Ah..., fața lui era imposibilă. Nu-i mare lucru

de văzut. Dar, bineînțeles, acolo nu e soare și poate v-ar plăcea.

Ne conduse într-o altă direcție.

Dar tunelul acela nu semăna deloc cu galeria largă, răcoroasă și bine luminată din visul meu. Era îngust și întunecos și trebuia să ne aplecăm în timp ce îl străbăteam. Curînd începu să ne doară spatele. După cîteva minute de exploatare neplăcută ne-am cățărât pe o scară scurtă de lemn și am ieșit într-o prăvălie de luminări.

- Asta-i tot? am întrebat. Ce se aude cu celelalte tuneluri?

- Altele nu mai există, își lăsă el capul în jos. Doar niște treceri ducînd de la o casă la alta - poate douăzeci cu totul, și nici unul mai mare decît cel pe care vi l-am arătat.

Simțeam ochii lui Judy ațintiți asupra mea și știam că ea știe la ce mă gîndesc. Am insistat:

- Tuneluri mai mari, am zis. Mai largi, mai adînc săpate în pămînt, bine luminate. Încăperi subterane.

- Nu există nimic de felul acesta aici, îmi răspunse ghidul, clătîrînd din cap. Dintr-o dată mi-am pierdut răbdarea.

- Chiar dacă ar exista și n-ai vrea ca noi să le vedem, ai spune același lucru. De fapt, ce nevoie avem de ghid, aici? Ce vrei dumneata să ascunzi?

Judy mă apucă de braț.

- Rick...

- Sînteți oaspeți aici, spuse ghidul, foarte calm. Trebuie să respectați regulile noastre sau să plecați. Aceasta e o rezervăție, ceea ce înseamnă un tinut separat.

- Un avanpost de extraterestri, am spus. Transpiram prin toți porii, dîndu-mi seama, dintr-o dată, cît de cald era. Pe care noi vi l-am dat. V-am acceptat și v-am dat un loc unde să trăiți, așa cum ați vrut. Și acum e prea tîrziu ca să ne răzgîndim. Vîno, Judy, să plecăm.

N-a fost cea mai măreață lună de miere din istorie. Supărarea inițială a lui Judy, fiindcă mă făcusem de rîs și stricasem călătoria de nuntă, se transformă curînd în îngrijorare pentru starea mea mentală, cînd am început să-mi exprim convingerea că nu mai am mult de trăit, acum că-mi dau la iveală suspiciunile în legătură cu Asanazii.

Dar, bineînțeles, nu se întîmplă nimic. Și, în cele din urmă, spre ușurarea lui Judy, am încetat să mai vorbesc despre nălucașurile mele paranoice. Ar fi putut fi adevărate, sau ar fi putut fi demente - în ambele cazuri nu erau de nici un folos, nici mie, nici altcuiva.

Și astfel, timp de aproape trei ani, n-am avut nici un motiv să-mi reamintesc de îndoilele mele. Pînă de curînd.

Acum vreo două săptămîni, pe la miezul nopții, Bogey m-a trezit cerîndu-se disperat afară. După o dispută somnoroasă despre a cui responsabilitate este cîinele, Judy s-a întors pe partea cealaltă, așa că a trebuit să mă scol eu să-i dau drumul afară, gîndindu-mă, între timp, la visul pe care tocmai îl întreprusesem.

Fusesse un vis intens și straniu - îmi amintea de ceva care îmi scăpa. Așteptînd să-i dau drumul înăuntru lui Bogey, am luat unul dintre caietele de schițe ale lui Judy, un stilou, și am început să mîzgălesc ceea ce îmi aminteam.

...Eram într-o junglă tropicală, imensă, jilavă, un deza la poalele unui munte. Am descoperit o urmă de potecă, dovedind că cineva mai tusesse de aici înaintea mea, și, în același timp, am devenit conștient de un sunet ciudat, stîns, de șoaapte. M-am oprit, am privit atent în jur și atunci i-am văzut.

Oameni, cu fețele sfioase și temătoare, privind precauți din ascunzișurile lor, dintre copaci și tufișuri. Am știut că voi avea nevoie de multă răbdare și grijă ca să-i conving să iasă din ascunzători. Și vream să-i determin să iasă - doream ca ei să aibă încredere în mine. Simțeam o mare pornire de simpatie pentru acești oameni pe care de-abia îi puteam zări - nevoia de a le oferi siguranța și protecție. Tocmai cînd mă gîndeam cum să-i fac să afle acest lucru, m-a trezit botul rece, umed și insistent al lui Bogey în urechea mea.

Cum stăteam acolo, zgîndu-mă somnoros la ceea ce scrisesem, am știut, dintr-o dată, de ce îmi amintea acest vis. ÎNCA UNUL.

M-am precipitat în dormitor și am trezit-o pe Judy.

- Judy, i-am spus, nerăbdător, încercînd să străbat pînă la ea prin năuceala somnului. Ce vi saî? Spune-mi, repede.

- Hî? Spune-le... spune-le că-i iubim. N-au de ce se teme.

Adormea iarăși. Am zgîlțuit-o.

- Judy! Te rog! Trezește-te

Își deschise ochii și se ridică în șezut

- Ce s-a întîmplat?

- Ce visai?

- Hî? Se frecă la ochi și cască. Habar n-am... ceva. Eram într-o pădure. Cu prieteni. Nu mai știu. Care-i necazul, dragule?

- Culcă-te la loc, i-am spus. Îi dau eu drumul înăuntru lui Bogey. Vorbim dimineața.

Făcu o mutră și mă bombăni, dar adormise încă înainte de a atinge perna cu capul.

De atunci, am așteptat mereu urmarea.

Și astăzi, așteptarea mea a luat sfîrșit. Nu s-a transmis la buletinul de știri al serii. A fost doar o relatare într-un ziar, nici măcar pe prima pagină se pare că se pîrec alțea lucruri importante, astăzi. Un reportaj din Filipine despre descoperirea unui grup de oameni care par să fie un trib încă necunoscut de civilizație, trăind în peșterile unui munte, într-o junglă jilavă, aproape inaccesibilă. Un popor timid și pretenos, care nu dorește alt ceva decît să trăiască în liniște.

Știu precis cum arată.

Traducere: DAN IORDACHE

SELENOPLANUL luase de mult startul. Era înconjurat de nebulozități întunecate, "goluri negre" își deschideau în întîmpinarea lui îmbrățișările, îngrămădiri de stele strălucitoare semnalizau ca niște faruri tainice. Metalul obosit se închise la culoare, suprafața lui deveni aspră de la loviturile nenumăratelor particule de meteoriți. Și părea că nimic nu va schimba direcția navei - părea pînă în momentul cînd explozia combustibilului, care, deși nu o distrusese, o transformase într-o jucărie neajutorată a cîmpurilor gravitaționale.

Din echipajul numeros rămase în viață doar un singur om. Doctorul. Omul care nu era în stare să înlăture urmările gravei avani, nu putea stabili direcția cu puținele aparate nedeteriorate. Îi rămînea doar, ca în nesfîrșitele ore de singurătate, să facă exerciții fizice, să țină jurnalul de bord, să îngrijească plantele care mențineau neînsemnata rezervă de oxigen.

Apoi veni ziua aceea.

Steaua era încă departe, dar antena sensibilă depistă în față ceva neobișnuit. Semnale radio. Poate muzică, poate vorbire cîntată. Doctorul nu știa precis. Remarcă doar deosebirea dintre străvechiul zgomot al cosmosului și aceste sunete. Ele îl amețiră și inima începu să-i bată cu putere.

Dar selenoplanul nu mai putea fi condus. La bord se afla o singură rachetă auxiliară cu ajutorul căreia putea să frîneze și să se apropie de planeta dorită.

ÎNȚILNIRE

ILIA
DJEREKAROV

Poate chiar să intre în atmosfera ei. Dar aterizarea era imposibilă. Toate capsulele de aterizare fuseseră distruse de nfericita explozie. Rămînea o singură ieșire din situație. Să intre în atmosferă, apoi să se catapulseze și să aterizeze cu parașuta în costumul special de tip scafandru.

Doctorul nu ezită nici o secundă. Se ocupă de pregătirea rachetei. Calculează cît putu de precis poziția planetei și timpul cînd trebuia să părăsească selenoplanul. Spera să realizeze una din sarcinile expediției: să transmită un mesaj altei civilizații, „fraților de rațiune” de pe alte planete.

Făcu ultima însemnare în jurnalul de bord, se urcă în racheta auxiliară și porni motoarele. Fu copleșit de suprasolicitare. Zimbi. Suprasolicitarea îl va ajuta să se adapteze la forța de gravitație. Avea timp suficient.

În sfîrșit, în față îi apărură un disc care devenea tot mai mare. Din cauza frînării, greutatea doctorului se dublă, dar el nici nu observă acest lucru. Pregătea un lung mesaj adresat unei civilizații necunoscute. Împachetă cu grijă descrierile diferitelor obiecte de la bord și harta exactă a Galaxiei cu coordonatele Pămîntului. Chiar dacă el va pieri, mesajul își va atinge scopul. Execută ultima corectare și racheta pătrunse în atmosferă...

Apăsă pe buton și se catapultă împreună cu fotoliul. O clipă își pierdu cunoștința, și cînd își reveni, jos se întindeau nisipuri galbene nesfîrșite, iar cerul de deasupra capului era acoperit de cupola purpurie a parașutei.

La aterizare se lovi ușor. Se ridică și privi în jur. Izbucni în rîs. Soarele local se ridicase de mult deasupra orizontului, dar razele lui încă nu încălzeau. La orizont se contura clar un lanț de munți înalți cu crestele înzăpezite.

- Ca în Sahara - gîndi cu

voce tare doctorul.

Stabili direcția cu busola și porni la drum cu pași măsurați. Se simțea ușor. Greutatea din rachetă era de două ori mai mare decît aici. Îi venea să fugă, dar cu bună știință care își înfigeau rădăcinile lungi adînc în solul uscat. Apoi văzu în depărtare linia verde a pădurii. Se opri ca să-și tragă sufletul, mîncă ultima porție de hrană. În cîrînd se va termina și oxigenul. Dacă nu va reuși să ajungă pînă la o localitate, va fi nevoit să-și scoată costumul special tip scafandru. Atunci va mai avea un răgaz de cîteva ore sau poate de cîteva zile. Și dacă nici atunci nu va reuși... Ei vor descompri totuși mesajul, iar mai devreme sau mai tîrziu vor zbura spre Pămîntul îndepărtat. Și vor povesti oamenilor despre moartea lui...

Cu cît rămînea mai puțin pînă la pădure, cu atît mai dese erau tufişurile. Din cînd în cînd fiare nevăzute foşneau pe acolo. La joasă înălțime, deasupra capului său, începu să se învîrtească o pasăre uriașă. Doctorul o privi și o amenință cu pumnul. Pasărea filfil nemulțumită din aripi și dispăru în înălțime.

Oxigenul se termină la o sută de metri de pădure. Eliberîndu-se de costumul special tip scafandru, doctorul zimbi. Nu mai avea nici un sens să-și păstreze forțele. Nu se știa cît timp îi va fi necesar acesteia planete pentru a-l ucide. De aceea, repede, înainte! Prevăzuse această situație, astfel că era îmbrăcat numai într-un trening ușor, iar în mîini avea mesajul și arma. Aerul era îmbibat de miresme necunoscute.

Cîrînd ajunse la un rîu. Apa

SORIN STĂFĂNESCU și MARINA NICOLAEV: „ZEE-II”

NEAȘTEPTATĂ

LUCIAN POP

repede curgea lin. Doctorul văzu fundul nisipos și o mulțime de peștișori. Stătu puțin pe gânduri. Putea lega unul de altul doi copaci căzuți și să facă o plută. Riul l-ar fi dus spre vreo așezare omească.

Era lac de transpirație, obosise din cauza arșitei înăbușitoare. Se dezbracă, puse ceasul și arma pe haine, intră în apa răcoroasă, afundându-se pînă la gît. Apa îi crea o senzație plăcută și ar fi dorit să înoate puțin, dar nu-l țineau puterile.

Își îndreptă corpul, își șterse ochii cu palma și întoarse capul. De după copaci se furișă fără zgomot o fiară lungă de o specie necunoscută. Pe neașteptate, își arătă colții și se aruncă.

Doctorul se cufundă în apă și înotă spre malul celălalt. Fiara îl urmărea în rîu. I se auzea respirația grea. Doctorul își concentra toate forțele și ieși vioi pe mal. Fără să privească înapoi alerga, alerga fără scop și direcție. Tufişurile îi zgîriau pielea, în tălpi îi intrau spini, dar el nu

simțea nimic. Abia cînd zgomotul urmăririi se liniști, își întrerupse alergarea nebunească, simți o durere acută și se prăbuși pe iarbă. Înțelese că se rătăcise. Nu știa unde este el și în ce parte se află rîul. De oboseală și senzația acută de foame începu să aibă frisoane. Sau aceasta era o urmare a acțiunii virusilor locali? Se concentră asupra propriei sale persoane și, deși era doctor, nu putea să înțeleagă dacă starea lui era provocată de tensiunea nervoasă sau de o boală necunoscută.

Se destinse, străduindu-se să respire egal și adînc. Încă nu este totul pierdut. Important este să găsească rîul, mai devreme sau mai târziu curentul îl va duce la țintă. Este îndoielnic că acesta ar putea fi în apropiere. Străbătuse doar mulți kilometri fără să observe urme de ființe civilizate. Ființe care în dezvoltarea lor să fi ajuns să cunoască radioul. Doar auzise cu urechile sale emisiunile lor.

Singurul reper de nădejde

erau înălțimile munților. Le găsi cu privirea și o porni din nou la drum. Roiuri de insecte multicolore se învîrteau în jurul său, atrase de mirosul de sînge. În curînd îl cuprinseseră din nou frisoanele. Limba i se umflă și gura i se uscă. Zgîrieturile se umflau și se înroșeau. O durere acută îi străbătea mușchii la fiecare pas.

Deja nu mai gîndea, doar instinctul se încapățîna să-l oblige să meargă mai departe. Nu auzea și nu vedea că cineva îl pîndește din tufişuri, însă senzația de primejdie îl obliga să o ia la fugă. Simțea deja în spinare respirația fiarei. Pe neașteptate, soful îi dispăru de sub picioare, cineva îl prinse și îl puse la adăpost.

De colții fiarei îl salvă tînărul alpinist Ten. El observase din tabără un animal neobișnuit urmărit de o fiară gata să-l ajungă. Un sentiment de milă îl făcu pe Ten să decupleze cîmpul de forță protector și să smulgă victima de sub botul fiarei dezlănțuite. Ten nu se temu. El își cunoștea bine forța puternicei sale mîini cu trei degete. Puține fiare îndrăzneau să-i atace pe compatrioții săi. Și aceasta bătu în retragere, cu un răget de nemulțumire. Ten se înapoie în tabără și puse din nou în funcțiune cîmpul de forță. Din cort apăru capul lui Aliter, conducătorul grupului.

- De ce ai prins animalul, Ten? Dacă se află, se pot ivi neplăceri.

- Animalul este pe moarte, Aliter. Pe lîngă aceasta, era urmărit de o fiară. Nu puteam proceda altfel.

- Dar tu ai izgonit fiara. Lasă-l și pe el în libertate. Poate că într-adevăr va muri.

Discuția lor atrase atenția celorlalți. Blondul uriaș Kordol ieși de după un copac mare și se opri lîngă doctor.

- Oare nu înțelegeți că moare de sete? Ten, dă-i ceva să bea! El a alergat prin tufişuri și s-a rănit grav. Are pielea foarte fină. Niciodată nu am văzut un animal cu pielea albă, atît de catifelată. Și, priviți, are un corp original. Niciodată nu am auzit despre asemenea animale.

Katan, singura fată din grup, apăru pe neașteptate cu fața somnoroasă:

- De unde a apărut acesta? De ce nu mi-ați spus și mie? Kordol, dă-mi aparatul să fac ci-

teva totografii. Tatăl meu are un atlas cu toate animalele, dar așa ceva n-am văzut niciodată, asemenea animale nu există.

Kordol începu să rida.

- Dacă nu sînt în atlas, înseamnă că nu există. Strălucită logică.

Katan se supără.

- Odată ce vorbesc, înseamnă că, într-adevăr, nu există! Trebuie să informăm direcțiunea rezervației.

De data aceasta începu să rîdă Aliter.

- Și să ne creăm o mulțime de neplăceri pentru încălcarea regulilor de comportare în rezervație.

Între timp, Ten umplu cu apă un vas mic și se apleca deasupra doctorul. Îi părea rău că animalul moare. Ar fi vrut să se joace cu el. Începu să-i toarne cu grijă apa în gură. Pe neașteptate animalul întinse un membru rășchirat, apăsă puternic vasul pe buzele sale și îi bău cu lăcomie conținutul. Ten fu uluit.

- Ați văzut? Știe să bea din vâs. El începu să examineze mîna doctorului. Pielea de pe membrele lui superioare este atît de catifelată încît este îndoielnic că labele i-au servit la deplasare.

Kordol fu cuprins de entuziasm.

- Rămîne să mai adăugăm că știe să vorbească și avem o senzație clasa întâi. Personal, cred că animalul trăiește cu precădere în apă. Sau tu presupui că pielea de pe membrele inferioare este mai grosolană?

Katan se supără.

- La ce bun toate ineptiile acestea? Știe să bea, trăiește în apă... Vă spun că trebuie să anunțăm direcția!

Doctorul deschise ochii. Era înconjurat de ființe ciudate. Pe capetele lor uriașe, cu frunțile puternic proeminente erau așezate pe două rînduri excrescențe verzuii. Corpurile lor erau acoperite cu un material fin, ușor. Una dintre ele avea o pălărie cu borurile largi și vorbea ceva. Vorbea!

- Are cea mai expresivă mîtră pe care am văzut-o vreodată. Priviți în ochii lui. Mi se pare că vrea să spună ceva.

Aliter mormăi nemulțumit.

- Degeaba te-ai atașat de el, Ten. Faci dintr-un lucru neînsemnat o tragedie. Merită oare să-ți ieși din formă pentru un fleac?...

Ten nu răspunse. Se îndepărtă și luă aparatul de filmat. Filmă cu sirguință. De aproape, din depărtare... Se străduia să fixeze pe peliculă toate detaliile, în special fața, a cărei expresie îl tulbura.

Doctorul deschise din nou ochii. Cum a putut să nu țină le el nici un obiect de pe pămînt. Ei ar fi înțeles, ar fi încercat să salveze. E totuna. În pofida tuturor încercărilor, scopul a fost atins. Mai devreme sau mai târziu cineva va descoperi lîngă rîu mesajul. Vor găsi și arma. Iar cînd le vor analiza, își vor aminti și de el. Ce prostie! Să mori fără să faci ultimul pas.

Ființa care se îndepărtase reveni și îl atinse cu mîna sa cu trei degete. Ce mîna mare! Și acoperită peste tot cu plăcuțe de os, ca pielea șopîrlei. Curios, toate cele trei degete sînt reciproc perpendiculare...

Katan insistă:

- În informator nu există date despre astfel de ființe. Probabil că aceasta este vreo specie nouă. Cred că nu vom avea neplăceri dacă vom informa despre el, din contră. Dacă noi l-am descoperit primii, ne vor arăta întregii planete.

Aliter se întoarce spre ea, fără să vrea.

- Înțeleg dorința ta de a te vedea în cadrul programului de seară, dar nu pot fi de acord. Acesta este un exemplar matur. Firește, el nu poate fi unicul. Dacă ar fi fost un mutant întimplător, el nu ar fi trăit mult. Prin urmare, conducerea rezervației cunoaște foarte bine aceste ființe. Întrucît este evident că ele reprezintă o raritate excepțională, neplăcerile pot fi și mai mari. Ne vor învinui că l-am fugărit și l-am prins și că a pierit tocmai din această cauză. Ceea ce propui tu nu numai că iese din cerul obligațiilor noastre, dar este și interzis prin regulile rezervației.

Ten văzu cum Katan se supără și, pe neașteptate, chiar și pentru sine, întrebă:

- Ce-ar fi ca acesta să fie reprezentantul altei civilizații?

- Ha-ha-ha! Dar unde este selenoplanul, costumul special tip scafandru, racheta de aterizare? Scrie o poveste, Ten! Le vei tăia nasul celor mai mari fan-

teziști.

Ipoieza i se păru absurdă chiar și lui Ten, dar fi era jenă să mai dea înapoi.

- Dar ce este rău în aceasta? Este problema cea mai actuală a timpului nostru. Scriem, vorbim, demonstrăm, construim ipoteze privind modul cum pot arăta reprezentanții altor civilizații. Multe organizații se ocupă de aceste probleme.

Doctorul nu putu înțelege ce-i înveseli. Prin coroana copacului el văzu albastrul adînc al cerului. Chiar și printre rîsetele puternice se distingea cîrripitul păsărilor. Totul era îmbibat cu miresme necunoscute. Poate că toate acestea i se învîrteau lui în cap. Aici este bine ca pe Pămînt. Va mai sta puțin întins, își va aduna forțele și se va ridica. Aceste ființe îl vor ajuta. Soarele strălucește, dar oare de ce este din ce în ce mai rece? Tăcără. Gesticulează, deschid gurile. Fac totul pentru a nu-l deranja? Îl pcratesc. „Frați de rațiune”...

Începu să se prăbușească undeva adînc și nu era nimeni ca să-l sprijine și nu cadă.

Aliter atinse primul corpul rece al doctorului.

- A murit.

Își privi ceasul și se ridică. Întîrziem. Peste cincisprezece minute trebuie să ridicăm tabăra și să pornim. Tovarășii de la tabăra de bază se neliîntesc deja.

Toți începură să se agite. Cînd ultimul pachet fu pus pe Graviplan, Ten îl privi pentru ultima oară pe doctor. Sub copac, cadavrul devenea alb. Porni spre el, dar se întoarse cu hotărîre și se urcă în gondola transparentă. Este totuna ce fel de ființă este aceasta. Se apropie ziua alegerii profesiei. Acum știa deja care-i va fi profesia. Va zbură în infinitul rece al Galaxiei. Va zbură și îi va găsi pe ei, „frații de rațiune”. Credea cu tărie acest lucru. Viața rațională exista în tot Universul. Vor mai fi încă înlîniri solemne și îmbucurătoare.

Traducere: VASILE OROIAN

DRAGII MEI FOȘTI

I. M. MIHAIL IONESCU

deșlam eu pătruns
fronței inimii de mă
... mi se fă
... dină de frig
... nala? se mira

... epoca de fotbal, ce
... penibil. Sau poate
... Sint unii care
... prin cantonamente și
... dica, dau cu pi-

... încerca Guță să

... îl întreb hotărât
... ful
... riind ca Pamîntul.
... un punct de sprijin
... Văd eu că în-
... eze, dar nu-

... raubii ca am în-
... Mai bine, hai să
... am văzut că e
... aștină, l-am îm-
... blindețea înau-
... a nu suna vreo
... alarma, da' n-a sunat
... au habar de nu
... aia o intrare prin
... cel adun pe
... dușumea, trecem în
... și tragem ușile
... fratele meu, acu'
... mbanea Guță dra-
... cu ochii de multi-
... apurate, butoane,
... ghi

... Guță, că ne des-
... , îi dau eu curaj mo-
... Ai uitat cum am
... mandrețea de astro-
... Cum ne-am des-
... ma descurc și

... el vâtos, cum
... curcat cînd

ALEXANDRU ANDRIEȘ

experiențele de conservare nici nu-mi trecea prin minte că am să ajung să apuc era autoperfecționării dirijate cum au intitulat-o cei de azi. Și totuși nu a fost prea dificil. La început medicii au spus că vom trăi 80 de ani. Și așa am trecut de 2000. După anul 2000 s-a lansat lozincă: „peste sută”. Condițiile de viață se îmbunătățiseră, medicina se transforma tot mai rapid din artă în știință, noile invenții etc., etc. După ce am trecut de 2100 am vrut să ne tragem răsuflarea puțin, dar atunci s-a lansat lozincă: „tot înainte, 150 fiecare”. Dăvenisem niște celebrați, ni se vorbea cu mult respect și nu mai în atmosferă festivă și sterilă, eram supranumiți „cei ce nu se încovoie”. Și uite-așa, din lozincă în lozincă, ne-au trăit victorios până în anul 2150, când s-a produs explozia științifică. Asta ne-a mai adăugat 500 de ani, după care, practic, am devenit nemuritori. Ne mai schimbă din când în când cite o piesă, pe ici pe colo ne mai regăserăm cite un țesut, dar încolo, sănătate. Cînt ca bradu'. Numai cu noile proiecte nu sînt de acord, dar remăseseam la călătorii. S-a progresat așa de mult în domeniul asta, încît astăzi transferul cronospațial e o meserie de paria și se dă numai ca pedeapsă pentru delictе comise contra Omului. Așa a pățit cunoscutul meu prin care vă trimit aceasta informare. A cîrîit contra proiectului de redimensionare, asta se va practica, după cum se șoptește, cu trei metode: pe cale chirurgicală, prin extirparea anumitor organe ce nu mai prezintă nici un folos datorită modificării metabolismului, pe cale genetică, acționîndu-se asupra codificărilor ADN, ARN, și pe cale psihicochimică, prin substanțe care produc modificări psihice și prin exerciții psihice care produc

modificări chimice și fizice ale organismului. Dar astea sînt niște chestii prea docte pentru creierele voastre fragede și mie frică să nu vă astenizați înainte de a termina de citit. Cunoscutul meu e foarte nemulțumit. Are și de ce, săracu'. Păi numai să apuci odată să călătorești în cronobuzul pentru secolul 18 că-ți blestemi toți strămoșii, urmașii și contemporanii. Am pățit-o și eu odată cînd m-au pedepsit fiindcă am introdus un purice în armura nu știu cărui Ludovic, înaintea unei bătălii cînd el trebuia să țină un discurs și să facă un gest istoric. Știți ce poate să facă un purice dintr-un gest istoric? O catastrofă mondială. Au muncit frații trei generații să aducă iar căruța istoriei pe drumul drept, iar pe mine m-au trimis în secolul 19 să ajut acolo la nu știu ce naiba, că mai bine nu mă trimiteau. Le-am plîns personal după aia de milă și în mod sincer, spontan și tovarășesc, așa că au re-nunțat să mă mai pedepsească. Gurile rele zic „din cauza vîrstei”, dar nu-i așa, că aștia nu iartă pe nimeni. Cînd președintele Consiliului planetar a tras un mic chefuluț cu niște codane în seraiul unui sultan de prin secolul doisprezece, credeți că l-au iertat? Da' de unde! L-au trimis tocmai în vremea faraonilor să caute cai verzi pe pereți, urme ale unor vizitatori extraterestri, care s-au dovedit mai apoi, datorita aportului celui pedepsit, bineînțelese, care e un om foarte serios, cu numai 50 de ani mai tînăr ca mine, s-au dovedit, ziceam, a fi nici mai mult nici mai puțin decît urmele unor civilizații dispărute, anterioare nouă, și după cum s-a aflat mai apoi, transferate cronospațial în viitorul nostru.

Așa m-au pedepsit și pe mine pe vremuri. De acceptat a trebuit să accept că altfel nu-mi mai dădeau piese de schimb și plămîinii mei cam începuseră să joacă pe la încheieturi, iar filtrele se cam îmbicsiseră de cînd am descoperit că drăcia aia de iarbă adusă din Alfa-Centaur e bună de fumat. Mă scol eu de dimineață și mă înfig în stație la cronobuz. Unii se duceau cu cronoleta, dar eu m-am gîndit că nu cadrează cu personalitatea mea. Și stau, și stau și trec două cronobuze, dar nici unul nu oprește că erau așa de aglomerate încît nu mai încăpea nici

o gaură neagră înăuntru. Am încercat să fac autostopul la cronoturismele proprietate personală, dar scribele de la volan n-au catadicsit nici să încetinească măcar. Se făcuse o grămadă în stație de mă apuca groaza cînd mă gîndeam la ce va fi la urcare. Cînd, în sfîrșit, a oprit un cronobuz, l-am luat la disperare. Am apucat să pun un singur picior pe scară și să mă agăț cu două degete de bara de susținere cînd pilotul a și demarat în trombă. Cu chiu cu vai am reușit să-mi bag și virful celui de la doilea pantof sub cizma unuia, apoi am înghionit un tip cu o geantă plină de documente istorice, l-am bruscat puțin, am devenit pe urmă violent și cu ultimele puteri am urlat „înaintează, nene, că nu mă mai pot ține”. Tipul, umanitar probabil, a aruncat geanta în mijlocul mulțimii, cu ocazia asta zburînd pe ușa citeva hîrtii ce au sfîrșit unele inadverente cu manuale de istorie oficiale, și m-a înșfăcat de reverele hainei. Îmi luasem un costum adecvat epocii. M-a prins înainte de a mă prăbuși în mijlocul celui de al treilea Reich. Dar lornionul tot l-am pierdut. Din fericire a căzut pe masa unui mareșal care l-a folosit cu plăcere pînă la procesul de la Nürenberg, cînd l-a scăpat jos în timp ce încerca să-și taie venele cu el. Patru la timpului a intervenit culegînd cioburile și lăsîndu-l mirat și în viață, dar nu pentru mult timp. Eram acum cu ambele picioare pe scară și cu miinile încheștate de bara de deasupra ușii. La prima stație însă, de mine s-au agățat doi inși cu intenția nedeclarată de a trece peste cadavrul meu în caz că nu vreau să cobor viu de bună voie. M-au escaladat tatonînd delicat cu bocancii plini de noroi tot ce mai rămăsese viu împrejur și dedesubtul lor, făcîndu-mă să-mi dau seama brusc și dureros că pantofii mei de lac nu fac față cu succes unei astfel de situații și amintindu-mi că primisem o lovitură în fluierul piciorului în urmă cu o lună la o demonstrație de reconstituire a popularului joc din antichitate numit fotbal. Am refuzat să mă mai gîndesc la superbii mei pantaloni în dungi și am încercat fără succes să recuperez cele două părți în care se scindase jiletca. Între timp, butonii de argint de la mînci alunecau impabil în susul brațelor, odată cu

două fișe de epiderma persoanei și nesintetică. Jobenul îmi apărea tot orizontul, izolându-mă spiritualicește de mediul înconjurător, ceea ce a fost un mare noroc, deoarece astfel nimeni nu a reușit să înțeleagă cui anume îi erau adresate binecuvântările colorate și viguroase ce mi ieșeau de pe buze. Cînd, în sfîrșit, am reușit să ajobor, am descoperit, fără să mă mai mir, o urma de talpă pe umărul drept, iar un obiect neidentificat m-a tencuit cu noroiul istoriei din cap pînă în picioare. Nu am timp să vă scriu ce a mai urmat, deoarece tipul care trece pe la voi se grăbește, așa că vă prezint încă o dată să vă feriți de literatura științifico-fantastică. Totul e o înscenare, iar ceea ce este adevărat e alături de greu de dibuit încît vă sfătuesc spre binele vostru și al urmașilor voștri să vă lăsați păgubași. Pe deasupra, mai e folosită de cei de azi ca mijloc de intoxicare a opiniei publice din epoca voastră, astfel încît eventualii martori oculari ai unor deformări ale istoriei sau înfrîmplări extraordinare datorate vreunui zăpăcit venit din viitor să nu fie crezuți dacă ar face cunoscut ceea ce au văzut. Cele cu adevărat profetice sau veridice sînt făcute verosimile căutîndu-se a se forma la public un fenomen de respingere a bizarului, insolitului, fantasticului, cultivîndu-se banalul, descriptivul plicticos al cotidianului sau în cel mai bun caz absurdul. Se acționează, de asemenea, asupra stilului, alterîndu-se chiar calitățile literar-artistice și determinînd astfel editorii să refuze publicarea tuturor creațiilor cu un conținut s.f. pe motiv că nu le place genul. Totuși, se ivesc și consecințe neprevăzute. Anumiți indivizi, mai mult decît dubioși, se transformă în fani înfricați compromițînd astfel eforturile celor de azi. Părerea mea strict personală este că nu e bine să vă luați de piept cu viitorul.

*Cu drag,
Un fost contemporan*

IMPLICATIA IUBIRII

HOSHI SHINICHI

UN BARBAT între două vîrste se duse la dl. N., directorul unei societăți care fabrica roboți.

- Pot să vă rog să-mi construiți un robot?

- Bineînțeles. E activitatea noastră. Dar societatea mea nu produce articole standardizate, de serie, e specializată în finisarea cu mare precizie a roboților cu destinații speciale. Obținem, îndrăznesc să afirm, adevărate obiecte de artă. Prețul e, desigur, mai ridicat, dar...

- Problema asta nu se pune. - Așadar, ce fel de robot doriți? Ce va avea de făcut?

Vizitatorul scoase o carte de vizită și, după ce arătă că este avocat, începu să povestească:

- De fapt, sînt și un fel de consilier al unei persoane deosebit de bogate...

În mare, discuția ce urmă poate fi rezumată astfel:

Era vorba de o pereche deținînd o avere considerabilă. Mai presus de toate, însă, cei doi soți erau legați printr-o mare afecțiune reciprocă. De la căsătorie, și chiar de mai înainte, de cînd se cunoscuseră, viața li se desfășurase în deplină înțelegere. De fapt, în aparență, dar și în realitate, continuau să stîrnească invidia tuturor pînă și în toamna vieții. Într-o zi însă, soția muri. Legat de ea întreaga viață, bătrînul nu putea accepta nici suferința și nici cu rațiunea dispariția soției. Evidența morții nu-și putea face loc în mintea lui. După nenorocire, comportamentul bătrînului deveni, de aceea, în multe privințe, ciudat.

- ...cam asta e. Din pricina vîrstei înaintate înțelege totul mai greu, dar întreaga lui atitudine arată că iubirea i-a rămas nealterată. Sînt îngrijorat și mă întreb ce se poate face...

Aprobind din cap, dl. N. spuse:

- Așa, prin urmare... Și to-

tuși, dacă-i așa, de ce nu consultați mai degrabă un medic?

- Știți... o terapie cu psihologică menită să-l determine să înțeleagă și să accepte moartea soției i-ar răni cu siguranță și mai mult sensibilitatea...

- Da, aveți dreptate.

- Și mai e o problemă, cel puțin la fel de importantă. Data fiind starea, nu tocmai normală, a bătrînului, n-ar putea ajunge să-și folosească averea exorbitantă în scopuri fanteziste și inutile? Fiii lui sînt profund îngrijorați de acest aspect posibil. În plus, chiar mie mi se pune problema vitală a eventualei pierderi a unui client important.

- E regretabil că o problemă de ordin afectiv s-a transformat într-una materială... Și, pînă la urmă, ce intenții aveți?

Încurajat de dl. N., avocatul răspunse:

- V-aș ruga să construiți un robot care să reprezinte copia fidelă a soției dispărute. Poate că avîndu-l mereu în preajmă, bătrînul își va petrece restul zilelor în pace. În felul asta am fi cu toții salvați. Prețul nu contează... Vă rog... Iar în privința caracterului legal al prezenței unui asemenea partener în preajma bătrînului am obținut acordul autorităților.

Verificînd autorizația, dl. N. spuse:

- Am înțeles. Dar pentru a realiza o copie identică a doamnei dispărute avem nevoie de o documentație completă...

- În măsura puterilor mele am adunat date cît mai cuprinzătoare. Benzi cu imprimări ale vocii sale, altele cu imaginea fizică a dispărutei, cu gesturile și mișcările ei, date despre caracter și multe altele. Chiar dacă robotul ar vădi unele imperfecțiuni, nu cred că bătrînul și-ar putea da seama de ceva, vede rea și auzul fiindu-i slăbite.

- Atunci, să încercăm.

Dl. N. preluă rezolvarea problemei și, cum se insistase asupra soluționării ei cât mai rapide, răspunse deosebit de prompt solicitării. După care, luând legătura cu avocatul, îl chemă să-i prezinte robotul.

- Extraordinar! Adevărat, e vorba doar de aspectul exterior, dar...

- În privința vocii, e absolut identică. Dar, întrucât datele pe care ni le-ați furnizat cu privire la caracter au fost insuficiente, am conceput un creier electronic de extrema finețe, în stare să evolueze. Adaptându-se în continuare la mediu, va acumula noi calități care, la rîndul lor, se vor fixa definitiv. Cu alte cuvinte, va ajunge să funcționeze perfect în mod dinamic și gradat.

- Nu știu cum mi-aș putea exprima recunoștința. Vă mulțumesc.

Satisfăcut, avocatul plăti și se retrase. După scurt timp, luă din nou legătura cu dl. N. pentru a-i aduce la cunoștință faptul că rezultatele intervenției robotului depășeau cu mult așteptările și pentru a-i transmite mulțumirile viitorilor moștenitori, acum pe deplin liniștiți.

Cînd dispunea de puțin timp liber, dl. N. se ducea chiar el să urmărească modul de funcționare al robotului, care se adaptase perfect. De fapt, nu vedea decât spectacolul celor doi bătrîni soți, manifestînd unul față de celălalt profunde afecțiuni ce-i legase din totdeauna. Bătrînul era convins că se află în prezența soției. Cu voce tîndră, scăzută, robotul îi cînta uneori vechi melodii.

La rîndul lui, dl. N. era încîntat de realele foloase pe care firma sa le adusese.

Și astfel, după cîțiva ani și fără alte incidente, bătrînul părăsi și el această lume. Pînă în ultima clipă nu-i dădu prin minte că soția îi fusese înlocuită printr-un robot. Dacă cineva ar fi încercat să-i dezvăluie adevărul, probabil că nici în ruptul capului nu i-ar fi dat crezare.

După cîțva timp, avocatul se duse din nou la dl. N.

- Datorită dumneavoastră atîtea interese s-au putut menține în deplină armonie și moștenitorii n-au întîmpinat nici un fel de greutăți. Dar a apărut o problemă în legătură cu robotul pe care mă gîndeam să vi-l restituiesc...

- S-a întîmplat ceva?

- Are o comportare ciudată. Nu mai vrea să părăsească locuința. Nu acceptă ideea morții soțului. Și reacționează surprinzător...

Auzind una ca asta, dl. N. se duse chiar el să vadă cum stăteau lucrurile. Totul se potrivea cu povestirea avocatului. În plus, robotul nu îngăduia să fie dezafectat, așa că nu se putea întreprinde nimic. Se umanizase probabil excesiv, însușindu-și prea bine rolul soției defunctului.

Dl. N. reflectă și consideră că soluția consta în construirea unui nou robot, de astă dată copie a bătrînului.

Și astfel totul reîntră în normal. Imaginile celor doi soți credincioși se aflau din nou împreună. Se ajunsese totuși la un punct mort: neputînd fi despărțiți, erau la fel de nefolositoare.

Dl. N. avu atunci ideea de a instala cuplul într-o mică rachetă pe care o lansă în văzduh. Cum nu consumau nici aer, nici alimente, soluționase problema într-un mod destul de convenabil. Lăsînd în urmă un jet de flăcări, racheta dispăru în depărtările Cosmosului.

Urmărind-o cu privirea, avocatul se adresa dlui N.:

- Povestea lor e însăși povestea iubirii. Iată, dispar printre stele. Peste puțină vreme vor ajunge undeva, pe o stea, vor locui: în grădinile Edenului și vor

trăi un timp al iubirii veșnice...

- În ciuda profesiei dumneavoastră, domnule avocat, vorbiți astăzi atît de poetic... Aveți, cu siguranță, dreptate. S-au îndepărtat pentru totdeauna de Pămîntul pe care iubirea tînde să devină doar o amintire. Chiar dacă o mai înteleg cu mintea, oamenii de azi nu mai sînt în stare să trăiască iubirea... Petrecîndu-i acum pe cei doi, ne luăm în fapt rămas bun de la iubirea ce dispare de pe lumea asta și totul aduce cu un cîntec de despărțire. Nu-i o poveste frumoasă?

Avocatul îl ascultase cu mirare.

- Și dumneata vorbești ciudat... Dacă mă gîndesc, ipostaza de om de afaceri nu ți se potrivește de loc.

- Regret, dar dumneavoastră m-ați adus aici. De fapt, am încunștințat de întîmplarea asta Centrul de Presă și interesul publicului a fost stîrnit imediat. Nu s-a făcut astfel, fie și indirect, o extraordinară publicitate calității excepționale a produselor societății mele? Dacă fac un calcul, reclama asta m-a costat chiar foarte puțin.

Îndreptîndu-și privirile spre stele, avocatul șopti:

- Într-adevăr, Pămîntul s-a uscat sufețește...

În românește: LIANA TRUFAȘU

ALEXANDRU ANDRIEȘ

DE LA CATEDRĂ

HORIA ARAMĂ

- ÎN MAREA lor naivitate, oamenii din generațiile anterioare obișnuiau să irosească un timp neprețuit cu îndeletniciri de nimic. Distracțiile ocupau un spațiu incredibil în viața lor. Bîntuiau flageluri sociale, precum cinematograful, muzica, teatrul, televiziunea. Mulțimi fără cultură frecventau ciroul și chiar copii de vîrstă fragedă puteau fi văzuți pe băncile suind în amfiteatru pînă sub cupolă, urmărind, într-o tensiune absolut nesănătoasă, evoluțiile trapeziștilor cînd nu se înfiorau privind fiare sălbatece smulse din mediul natural, închise după gratii și silite să danseze ori să execute salturi prin cercuri de foc.

Desigur, secolul nostru rațional nu trece cu vederea meritele înaintașilor, faptul că ei au descoperit logica, matematica, fuziunea nucleară și au pus bazele civilizației contemporane. Dar ne recunoaștem atît de puțin în ei...

Cea mai stranie manifestare a lor era, fără îndoială, rîsul. Este greu să ne imaginăm astăzi ce loc imens ocupa în viața patriarhală de acum o sută-două de ani această așa-zisă „formă de expresie a bucuriei”. Oamenii căutau rîsul pe orice cale. Rîdeau în chip de salut, rîdeau ca să-și exprime buna dispoziție, optimismul, sănătatea, se înghesuiau la casele de bilete ale sălilor în care se reprezentau comedii. Cei serioși erau socotiți posaci. Un om de lume trebuia să fie spiritual. O răutate care provoca rîsul era mai bine primită decît o analiză temeinică și argumentată, avînd întotdeauna un efect mai prompt! Copiii îi venerau pe clovni și pierdeau ore bune de studiu privind strîmbăturile maimuțelor în grădinile zoologice. Cunoscuții glumeau între ei. Amicii își jucau feste. Și nimeni nu se supăra!

Este greu de imaginat de cîtă ușurătate se dădea dovadă în astfel de împrejurări. Un scriitor bine cunoscut în epocă își datora o mare parte a succesului faimei pe care i-o aduceau farsele pe care le făcea prietenilor săi, apreciate nu o dată ca geniale. Nu numai că o glumă, o

păcăleală erau oricînd binevenite; acest gen de amuzament avea chiar și o sărbătoare a lui în calendar, prăznuită la 1 aprilie!

Ce-i drept, încă de pe atunci au fost întreprinse încercări de a studia rădăcinile fenomenului. Filosofi și psihologi au cercetat rîsul și natura lui - evident, nu pentru a-l desființa, ci din curiozitate științifică -, întreprinzînd studii care au permis fundamentarea stării noastre de spirit. Această stare, dacă ar fi ceva mai multă liniște în sală, aș încerca s-o definesc în cîteva cuvinte: un desăvîrșit echilibru interior bazat pe cunoașterea ulti-

melor adevăruri, o stăpînire de sine fără fisură, o sobrietate străină de orice ușurință, ostila rîsului, acest barbar vestigiu al epocii în care lumea nu învățase valoarea timpului, a tuturor lucrurilor - vă rog, puțină atenție! -, rîsul, rușinea veacurilor trecute; rîsul pentru care n-am știut să roșim destul - dar, copii, nu înțeleg, cum este posibil ca în timp ce vă vorbesc, în timp ce un robot-profesor de calitate mea vi se adresează de la înălțimea catedrei, dumneavoastră... dumneavoastră... - de indignare îmi pierd șirul!! - dumneavoastră să vă tăvăliți de rîs!?!?

LUCIAN POP

RENE MAGRITTE - „OGLINDA FALSĂ” (1928)

lui Mihai M. Ionescu

PARTIDA DE ȘAH

SORIN LIVIU SIGHIȘANU

„Iată-mă îmbolnăvit de o rădă închipuită între steaua Polard
și steaua Canopus și steaua Arcturus și Cassiopea din cerul de seară

NICHITA STĂNESCU

LUMINILE din interiorul navei scăzuseră din intensitate în acel amurg artificial vestitor al nopții. Trebua să doarmă. Să încerce, mai bine-zis, dar cum închidea ochii, creierul îl lucra parcă mai intens, un șir incoerent de imagini năpădindu-l, crîmpele de viață acumulate în memorie, ori doar închipuirii absurde îi apareau în minte, apoi veneau senzația de sufocare și deznădejdea în singurătatea cabinei. Sărea în picioare, aprindea lumina și încerca să se calmeze, să se convingă că starea lui psihică e normală, altfel... Maler simțea o strîngere de inimă și abia dacă mai avea putere să-și reprime gîndul. Ar fi putut să doarmă înșa foarte simplu. La capătul patului se afla instalat morpheotonul, lumina verde a becului de control inspirîndu-l încredere și calm. Era suficient să-și pună casca, să aș-

tepte două minute, timp în care aparatul regla ritmul cardiac și trimitea impulsuri hipnotice spre creier, apoi... ar fi sforăit cu încredere și entuziasm. Numai că acea perioadă pregătitoare îi era lui Maler nesuferită și ca să dea vina pe ceva pentru starea sa de nervozitate exagerată se sugestionase că numai morpheotonul îl adusese în brațele Insomniei, Idee care ar fi părut multora caraghioasă.

Nava făcea parte din grupul astronavelor de vînătoare. Era „un cîntec de pază”, cum îi plăcea lui Maler să spună, ba chiar pusese să se plecteze pe fuselajul îmbrăcat în plăcuțe de ceramică al navei un cîine lup într-o atitudine încordată, gata de salt. Ca pilot, Maler aparținea elitei astronautilor, cei de pe interceptoare bucurîndu-se de o stimă aparte. Erau pregătiți să intervină în orice moment pe traiectoriile unor

obiecte cosmice potențial primejdioase pentru securitatea stațiilor orbitale, a laboratoarelor, sateliților sau navelor cargou ce reveneau spre baze cu metale rare sau minereuri de pe alte planete. În sectorul cosmic în care veghea Maler era liniște de mai multă vreme. După ce epuizase toate videocasetele și se săturase de jocurile electronice, Maler începu să se plictisească. Era o consecință a singurătății și a lipsei de activitate. Doar șahul îi mai stârnea interesul, însă pierdea partidă după partidă în fața ordinatorului. Și-ar fi dorit un partener uman, cu emoții și slăbiciuni, într-o confruntare egală, nu o mașină cu răspunsuri aproape perfecte. Din punct de vedere psihologic, înzestrarea ordinatorului cu un program șahistic de nivel superior fusese o greșeală. Numai marii maestri ar fi putut învinge computerele, ceea ce nu era cazul cu nici unul dintre piloți. Pentru cei cărora le plăcea mult șahul, dar nu erau niște jucători de forță, insuccesele repetate le creau un sentiment de frustrare, un complex de inferioritate primejdios pentru sănătatea lor mentală. Era un aspect la care medicii corpului de piloți încă nu se gândiseră.

Se țira anevoie pe versantul stîncos. Îi prinsese întunericul și simțea ceața urcînd din adîncuri, învăluindu-l. Aerul era îmbîcsit, umed, vîlțuit. Se apuca de colțurile pietrelor străduindu-se să înainteze centimetru cu centimetru, într-o mișcare lentă, chinuită a mușchilor sufocați de efortul prelungit. Înainte, cînd vizibilitatea era încă bună, avea mai multă siguranță, avea de ce să se ferească, dar acum, înconjurat de neguri, nu reușea să lupte împotriva fricii. Se opri din ascensiune, dar propria greutate a corpului în repaus îi încrișenă degetele pe stîncă și noile impulsuri dureroase îl făcură să reia urcușul. Hainele umede i se lipeau de corp împiedicîndu-l mișcările. Trebuia să ajungă sus. Undeva drumul avea să se termine. Gîndindu-se astfel, auzi deodată zgomotul sec al stîncii care cedase. Își pierdu echilibrul și începu să se prăbușească, urlînd, izbindu-se de colțurile ascuțite. Nu-și auzea răcnetul dureros, dar simțea efortul coardelor vocale, în timp ce se prăvălea tot mai adînc în abis, purtînd în trup amprente stîncilor ieșite în cale-i din noaptea așternută tot mai copleșitor peste ființa lui...

Se ridică din pat cu inima zbătîndu-i-se năvalnic în piept și timpurile muiate de o sudare rece. Aprinse lumina și se uită în oglindă. Un chip supt, cu obrajii proeminenți din cauza slăbiciunii, palid, cu ochi încercănați, îl privea ca un străin. Își trecu mîna peste față ștergîndu-se de transpirație. „Erau zile cînd mă bărbieream de două ori, de parcă mă pregăteam pentru o întîlnire amoroasă. Și acum... Ce se

întîmplă cu mine?” se întrebă Maler întorcînd spatele oglinzii. Ca să scape de starea de anxietate, se hotărî să joace șah. Avea gura amară și bău un suc de fructe pentru a scăpa de senzația neplăcută. Se așeză în fața pupitrului de comandă atîngînd senzorul care vizualiza tabla de șah. Alese piesele albe. Înainte de a începe partida aruncă o privire pe ecranul de control. Pe sticla fumurie, caroiată cu linii subțiri, portocalii, pulsau regulat punctele roșii corespunzătoare obiectivelor avute în urmărire. Totul părea în ordine. Dar înainte de a face prima mutare, o amețeală și o senzație de epuizare puseră brusc stăpînire pe el, însă pentru scurt timp, atît cît avu să se întrebă din nou „ce se întîmplă cu mine?”, pentru că sunetul strident al alarmei răsună în toată nava și Maler se scutură ca de un șoc electric. Cînd privi monitorul de control nu-și crezu ochilor. Din datele afișate reieșea că o navă străină efectua manevre de apropiere paralele. Acum se afla la numai cîteva sute de metri. „Cum de a fost detectată atît de tîrziu?” se miră el punînd în funcțiune camerele de luat vederi. Era totuși bucuros de întîlnire. Chiar dacă văzu că nava străină era un C-137, un tip de cargou vechi cum rar se mai putea întîlni. Era ciudat însă că hîrbul ăsta nu figura în codul activ înscris în memoria ordinatorului. Comandă frecvența de serviciu și apăsă tasta de comunicare.

Îl urmări prin geamul camerei-ecluză cum trece pe sub dușul radiant sterilizator, dezechipîndu-se de scafandru spațial, și el de un model învechit. Îl salută făcîndu-i semn cu mîna cînd oaspetele își scoase casca. Era un bărbat înalt, robust, cu fața marcată de riduri care-i trădau vîrsta înaintată, dar bărbia voluntară și nasul acvilin, precum și ochii cu privirea fermă, pătrunzătoare, subliniată de sprîncenele drepte, impuneau o impresie de bătrînețe viguroasă. Părul îl purta răvășit, într-o coamă leonină, albul strălucitor al firelor contrastînd cu tenul bronzat de ultraviolete. Se numea Soul Robinson și venea de pe o stație orbitală a lui Sirlus.

— Treizeci de ani am stat pe carapacea aia. Mi-a venit rîndul să mă întorc pe Pămînt. Am de gînd să-mi cultiv grădina, după sfatul lui Voltaire, spuse Robinson.

Oaspetele răspunse la salut zîmbîndu-i și arătîndu-i o casetă în care Maler ghici că se aflau piesele de șah.

E mai plăcut să jucăm după sistemul clasic. Prefer să vizualizez mutările pe o tablă simplă de șah, cu piese adevărate. Așa mi se pare că joc cu un partener uman, nu cu un robot care știe să joace șah și mă exasperează prin precizie și lipsă de emoții.

— Ai reușit să-l bați? Întrebă Maler.

— Cîștiga doar cînd sînt plictisit și neatenț, mai bine-zis cînd îmi dau seama că trebuie să pierd ca să nu mă neurastenizez din lipsa de

concurență, spuse oaspetele, stîrnind invidia lui Maler.

— Ordinatorul meu a fost programat probabil de un fanatic al șahului, la un nivel superior capacității mele de jucător neprofesionist, aducîndu-mă deseori în pragul disperării din cauză că nu reușesc să-l bat.

— Poate au crezut că astfel ne fac singurătatea mai suportabilă, în Ideea de a ne strădui să învingem ordinatorul. Așa s-a întîmplat cu mine. Și eu pierdeam mereu la început, dar m-am ambiționat, am studiat și apoi nu mi-a fost greu să cîștig. Cred că și tu o să faci la fel. Numai că-ți trebuie răbdare. Știi ceva?... Sînt fericit că-ți place șahul atît de mult! Abia aștept să facem o partidă! spuse Robinson producîndu-i lui Maler o emoție cum de mult nu mai avusese, simțîndu-se ca un adolescent care-și oferă o plăcere interzisă.

Ați! piloții preferau să joace key sau mogo, cu tot atîta interes și consum intelectual ca și în lipsa partenerilor umani. Născocite la început pentru depictisirea piloților, jocurile erau acum la modă în toată lumea și se generalizaseră datorită succesului înregistrat, accesibilității și satisfacției oferite imediat. Maler însă, mai puțin conformist, de cîte ori întîlnea o navă și avea timp liber, provoca o partidă de șah, obicei care pînă la urmă fu consemnat pînă și în fișa personală.

Strînse cu putere mina oaspetelui după ce acesta ieși din ecluză și îl făcu loc să treacă înainte pe coridorul strîmt ce ducea spre cabina de comandă. Aici, noul venit își roti privirea cu nesăț asupra aparatelor, punînd întrebări și ascultînd răspunsurile cu o ulmire care-l descumpăni pe Maler.

— Sa nu te mire ignoranța mea, spuse Robinson observîndu-l nedumerirea. N-am fost niciodată pe un interceptor, iar stația de unde vin era cam rar vizitată, așa că nu m-am pus la curant cu ultimele descoperiri tehnico-științifice. Apropo, nu ți-am văzut roboții...

— N-am chef să le văd mutrele, oricît de utili ar fi. Li țin în cambuză și-l activez doar cînd am nevoie de ei. Mă anervează cînd mișună pe-aiți.

— Ai dreptate, nici eu nu-i prea agreez.

Cînd m-au evacuat, ce crezi c-au făcut cei de la Centru?... Au trimis doi roboți cu aspect de monștri, ca să demonteze stația. Asta nu mi-a plăcut deloc! spuse Robinson încruntat, cu gîndul că nu va scăpa ocazia să le facă observațiile celor responsabili de modul nemanierat în care-l trimiseseră pe Pămînt după atîția ani de activitate în Cosmos.

o

Cînd Robinson scoase piesele din casetă, Maler nu-și putu reține o exclamație de surpriză. Executate cu o precizie extraordinară, redînd cele mai mici detalii ale chipului și îmbrăcămîntei, piesele reprezentau figurile principale ale unor curți regale, medievale, măiestria lucrăturii fiind atît de desăvîrșită încît fiecare dintre ele putea trece separat ca o operă de artă.

— Cele albe sînt sculptate în fildeș, iar cele negre în obsidian, explică Robinson surîzător, satisfăcut de incintarea cu care gazda sa examinase piesele.

— Sînt adevărate capodopere, spuse Maler cu admirație.

— Nobili francezi și englezi în ținuta de luptă a secolului al XV-lea. Experții afirmă, adăugă Robinson, indicînd regele alb, că acesta ar fi Carol al VII-lea, iar negrul ar fi regele englez Henric al VI-lea. Piesele sînt lucrări de un contemporan al lor care i-a cunoscut foarte bine pe amîndoi.

— Cum ai intrat în posesia lor? Întrebă Maler nu fără o anumită doză de invidie.

— E o poveste mai lungă. Poate ți-o spun dacă ne mai întîlnim pe Pămînt. Cînd îți vei lua concediu să-mi faci neapărat o vizită și să jucăm șah în grădină. Visez o grădină cu multă verdeață, ceva luxuriant, tropical, în fine... om trăi și-om vedea... În orice caz, trebuie să știi că m-au costat creditele mele pe cincisprezece ani petrecuți în spațiu.

— Extraordinar! exclamă Maler, nesăturîndu-se de admirat figurile. E un eveniment pentru mine să joc cu asemenea piese!

— Mă bucur că-ți place șahul, spuse oaspetele. Hai să începem o partidă, îl îndemnă el, frecîndu-și palmele nerăbdător.

— Am la bord cîteva sticle de șampanie. Deși regulamentul interzice, sper că n-al nimic împotriva să ciocnim un pahar. E un prilej special, care merită sărbătorit, propuse Maler în timp ce așezau cu grijă piesele pe tabla de șah.

— Oho! E multă vreme de cînd n-am mai gustat o licoare bună. Am un prieten la Centru de coordonare solar care mi-a promis că îmi serbează ieșirea la pensie tot cu șampanie, veche de o sută de ani, după cum s-a lăudat. Îți mărturisesc însă că pînă voi ajunge pe Pămînt ard de nerăbdare să golim împreună o sticlă, spuse Robinson cu o scîlpire veselă în ochi.

Maler scoase din rezerva secretă o sticlă de

șampanie, apăsă pastila refrigeratoare încorporată în dop și după câteva secunde lichidul nobil era perfect frapat. Decapsulă butelia, se auzi pocnetul de rigoare, apoi turnă cu grijă în cupe. Toastară fiecare în sănătatea celuilalt, aroma șampaniei de calitate mângiindu-le plăcut papilele gustative. Era prea bună și de prea multă vreme nu mai băuseră ca să lase primul pahar nesorbit imediat. Maler turnă din nou, apoi traseră la sorți culorile. Lui Robinson îi reveniră piesele negre.

— Sînt trel luni de cînd n-am avut de lucru în sectorul meu. M-am plictisit crunt și aproape că m-am îmbolnăvit de nervi, spuse Maler făcînd prima mutare e4, deplasînd pe tablă un războinic în armură, cu viziera coifului trasă și cu spada pregătită de luptă.

— Și eu am trecut prin astfel de stări, spuse Robinson replicînd cu e5, dar mi-am învins disperarea, impunîndu-mi să rezist pînă la capăt. Acum mă întorc pe Terra și parcă nu-mi vine să cred că au trecut atîția ani.

— Trebuie să fi avut un motiv foarte puternic să stai acolo izolat treizeci de ani. Aveai tot dreptul să te schimbi sau, de fapt, erau obligați să te schimbe după zece ani, nu-i așa? întrebă Maler mutînd pe tablă, la f3, un cal gata de atac.

Oaspetele se încruntă, sorbi din pahar, răspunse cu d6, mormăind ca pentru sine: „Ce importanță mai are?...“

— Poftim?! exclamă Maler, mutînd pionul la d4.

— Mi-ai adus aminte de Adeline...

— Cine-i Adeline? Sper să nu fiu indiscret, zise Maler, bănuind că oaspetele ascunde o taină și-i va fi greu să-ți deschidă sufletul.

— Ascultă... ascultă... repetă Robinson deodată răgușit... al sta atît de mult pe o stație orbitală?

— Și eu sînt îndrăgostit de spațiu, spuse Maler tulburat de privirea oaspetelui, dar am fost format ca pilot, nu ca sedentar. Așa le zicem noi celor de pe stații... Am temperament de vînător, asta e! Pe de altă parte, te admir pentru răbdarea de care ai dat dovadă. Eu, să fiu sincer, n-aș fi rezistat. Dar, după cum ți-am mai spus, probabil ai avut un motiv foarte puternic.

— Ai dreptate, confirmă oaspetele oftînd și căzînd pe gânduri. După o pauză destul de lungă, Maler tuși discret, Robinson tresări, privi tabla și mută Ng4.

— Ce cludat! murmură el. Avem nevoie de libertate și o găsim sau ne pedepsim cu ea în spațiu atîrît al unei nave...

— Da... Sîntem sclavii propriei noastre libertăți. Un paradox și un adevăr dureros cînd începi să-l înțelegi și să-l simți pe propria-ți piele.

— Vrei să știi cine a fost Adeline?

— A fost?

— Da... Din cauza ei m-am izolat atîția ani.

— N-aș vrea să-ți răscolesc niște amintiri triste și să plecî amărît. Sînt atît de mulțumit

că putem juca o partidă de șah, încît mi-ar părea rău să-ți strici dispoziția, spuse Maler opțînd pentru o nouă mutare pe tablă d:e5.

Robinson oftă din nou, își golî paharul, apoi spuse abătut:

— Poate că șampania asta bună mi-a dezlegat limba... În fine... Simt nevoia să-mi des-carc sufletul... Adeline a fost iubita mea. Am părăsit-o într-un moment foarte greu. Avusese un accident și paralizase ireversibil. Trebuia să ne căsătorim, abia mă întorsesem dintr-o cursă. În tinerete și eu visam să ajung pilot pe interceptoare. Atunci îmi făceam stagiul pe niște cargouri, ca asta de-l am acum... Cînd m-am dus la spital, am intrat în salon și mi-a zîmbit. N-o să uit niciodată zîmbetul acela. „Cum te simți?“ am întrebat-o. „Bine. Am avut ceva la rinichi. M-au operat și n-am voie să mă mișc.“ Mințea. Credea că nu aflasem. Poate îl era frică să nu mă sperie, să nu mă piardă, nu știu ce era în capul ei, dar tocmai asta m-a năucit. Deodată, ceva s-a rupt în mine. Parcă sufletul mi se detașase de trup și mă contemplam, descoperindu-mă uluit, ridicol în refuzul meu de a accepta nenorocirea, de a înțelege că se petrecuse ceva peste care nu puteam trece. Mă simțeam eu însumi infirm, jalnic și incapabil să mai scot o vorbă. M-am ridicat și am plecat fără să-mi iau rămas bun. M-am dus direct să semnez angajamentul pentru stația orbitală. Am fugit, căutînd un refugiu în calea disperării care mă copleșise. Volsem să fiu alături de o femeie frumoasă și sănătoasă, nu să am în fața ochilor, pentru totdeauna, o infirmă care îmbătrînește în cărucior. Înțelegi?...“

— Totul a trecut, de ce să păstrezi tocmai amintirile dureroase?

— Nu știu... spuse Robinson cu sfîrșeală în glas. Sînt ani, o distanță imensă, nu mai trăiește, și totuși chipul ei îmi apare în minte dureros de precis. Închid ochii și pe un ecran interior se arată ca vie. Sînt clipe cînd îi vorbesc, încercînd să mă scuip. Tace și-mi zîmbește, cu zîmbetul acela care mă chinuie...

Fața lui Robinson părea acum o mască a tristeții. Șampania, în loc să-i ofere acea euforie plăcută inspirată de vinul nobil, îi amplificase sentimentele de amărăciune, generate de un fond sufleteesc decepționat. „Să-i mai torn sau nu?“ se întrebă Maler. „Cum naiba a alunecat discuția pe o astfel de cale? Aș fi vrut să mă bine-dispun, un remediu împotriva asteniei, și iată că dau peste unul mai bolnav decît mine... Dar asta înseamnă boală? Sau eu sînt mai sîrac decît ei sufletește?... Omul acesta putea avea un alt destin“, conchise el, golindu-și cupa și turnă din nou în ambele pahare. Auzind freacă de șampanie, Robinson își reveni din apatie. Cercetă tabla de șah și răspunse la mutarea gazdei cu Ng:f3.

— De ce să te discuipi? întrebă Maler. „Ei nu, asta e culmea! În loc să schimb vorba, fac ce fac și tot acolo scormonesc, în sufletul lui, de parcă mi-ar folosi la ceva să-l văd pe bătrîn

necăjit”.

— Cred că nu neapărat infirmitatea fetei te-a determinat să stai atîta vreme în spațiu, spuse el cu voce tare. „Da, i s-a schimbat destinul într-un moment de confuzie. E îndurerat pentru că nu știe precis, nu are o certitudine și-acum e prea tîrziu să-și mai risipească îndoielile. Acum le multiplică”, se gîndi Maler și captură cu dama nebunul din f3.

— Nu știi ce să-ți spun... șopti Robinson. **Ce importanță mai are?** repetă el, foindu-se în fotoliu și răsîrîndu-și cu mîna părul alb. Trebuie să mă concentrez asupra partidei, mormăi el mutînd **d:e5**.

— Nu înțeleg. De ce repeți mereu „ce importanță mai are?”

— Chiar vrei să știi sau întrebi așa, de circumstanță?

— Nu obișnuiesc să pun întrebări inutile, se zbrîli Maler făcînd o mutare agresivă, aducînd nebunul la **c4**.

— Iartă-mă!... Uite cum a fost... Înainte de a părăsi spitalul l-am întîlnit pe doctorul care-o îngrijea pe Adeline. „Va trăi?” l-am întrebat. S-a uitat la mine cu milă. Am simțit că mi se urcă singele la cap. A făcut semn că da, apoi a murmurat printre dinți „ce importanță mai are?” Mi-a venit să-l lovesc. L-am ridicat de pe jos. l-am dat batista mea să se șteargă de singe. „Iartă-mă!”, mi-a zis. „Ce importanță mai are?”, l-am răspuns plecînd și despărțindu-mă pentru todeauna de acel prezent dureros. Apoi Adeline a murit. Am aflat vestea că s-a sinucis și m-am simțit vinovat de moartea ei. Asta e tot! Te-am plictisit destul, hai să terminăm jocul, spuse Robinson depășind pe tablă un cal de turmă de la **g8** la **f6**. De-acum încolo începe lupta, adăugă el parcă mai înviorat. „E cazul să fiu atent”, își spuse Maler. „Oaspetele meu are de gînd să mă bată și tare n-aș vrea să pierd partida. Mi-e destul cît m-a ridiculizat computerul. Bătrînul se va duce pe Terra și va uita, în timp ce eu voi rămîne aici cu plictiseala și singurătatea mea, trăind cu spaima că după controlul medical voi fi înlocuit de pe interceptor. Macar plăcerea unei victorii să-mi ofer”, se gîndi Maler aducînd dama la **b3**.

— Ești căsătorit? se interesă Robinson, răs-punzînd imediat pe tablă cu **De7**.

— Nu. Prea puțini dintre piloții interceptoarelor au familie. Sînt singur și celibatar convins. Deocamdată... Cu un gest energic mută calul la **C3**.

— E ciudat. Pul preț pe aingurătate? întrebă Robinson mutînd pionul la **c6**.

— Sînt perioade cînd n-am de lucru și atunci mă plictisesc amar, însă tot nu m-aș întoarce pe Pămînt. Nu știu de ce... Nu pentru că n-aș iubi Pămîntul. E într-adevăr ciudat. Sînt ultimul din familia mea și n-am nici o tragere de inimă să-mi continui neamul, mîrturisii Maler aducînd prin **Ng5** o nouă piesă pe cîmpul de luptă.

— Nu e trafic pe-aici? întrebă Robinson, hotărîndu-se să alunge nebunul amenințător din **c4** printr-o mișcare a pionului la **b5**.

— Navele cam ocolesc zona. Pe aici trec roiriile de meteoriti ai lui Phaeton. Pentru navele mai lente, fără scuturi energetice, e cam periculos, așa că mă mir că te-ai aventurat pe această traiectorie. A fost spre norocul meu, pentru că simțeam nevoia să schimb o vorbă cu cineva. Am spus înainte că-mi place să fiu singur, dar tare apăsătoare e singurătatea. Te îmbolnăvește, pînă la urmă...

— În tinerețe și eu volam să flu vîntor. Viața însă m-a luat pe o altă cale, spuse Robinson cu mîhnire în suflet.

— Cînd nu mai am chef de nimic încerc să-mi petrec timpul jucînd șah. Îmi place foarte mult, cu toate că nu sînt un jucător grozav. Ordinatorul mă bate mereu. Să nu crezi însă că dacă i-aș cîștiga o partidă aș avea o satisfacție deosebită. Nu... Pentru că e inuman și e programat să cîștige, spuse Maler declanșînd atacul pe tabla de șah cu un spectaculos sacrificiu de cal: **Cc3b5**.

— Da... da... repetă bătrînul tărăgănat, surprins de agresivitatea adversarului. Te vei face bine, afirmă el capturînd calul alb cu pionul din **c6**.

— Ce vrei să spui? tresări Maler. De unde știi?

— Am semnele mele. Nu uita că sînt mai bătrîn...

„Și-a dat seama că sînt bolnav... Probabil că și lui singurătatea i-a produs astfel de stări. Doar a stat atîția ani izolat”, reflectă Maler, apoi se concentrează din nou asupra jocului.

— Se zvonește că vom fi retrași de pe interceptoare, spuse el, obținînd încă un pion și anunțînd șah prin **Nc:b5**.

— Cum așa? întrebă Robinson neîncrezător.

— Supravegherea zonelor se va face în întregime automatizat. Nu știu dacă e bine. După părerea mea prezența umană va fi totuși necesară, chiar dacă unora o să le pară inutilă.

— Ai dreptate, aprobă oaspetele gîndindu-se la propria sa situație. De ce crezi că n-au făcut-o mai devreme? întrebă el, apărînd

du-se de şah prin Cb8:d7.

— Dacă n-ar fi fost povestea cu Pustnicul, Consiliul ar fi votat desființarea noastră încă de acum cincisprezece ani, spuse Maler.

— Ce fel de poveste? tresări Robinson.

— Nu se poate să n-o știi, doar ești mai vîrstnic decît mine! se miră Maler de ignoranța oaspetelui.

— Crede-mă că habar n-am. Te rog să mi-o spui! Insistă Robinson.

Maler făcu o pauză pentru a studia tabla de şah. Continuă Ideea de joc efectuînd rocada mare.

— Asteroidul urma să lovească un laborator orbital lipsit de mijloace de apărare și de posibilitatea de a-și modifica traiectoria pentru a scăpa de impact. La centrul de control toate informațiile prelucrate de calculatoare sunau ca niște condamnări la moarte. Nici unul dintre interceptoare nu putea ajunge bolovanul. Ceva de neconceput, o situație unică! În schimb, Pustnicul, un pilot de cargou în drum spre Pămînt, s-a sacrificat distrugînd asteroidul. Povestea e veche, sînt cam cincisprezece ani de-atunci, spuse Maler privind calendarul de bord și arătîndu-l-i oaspetelui.

— Cum e posibil? Nu cumva a luat-o razna? Întrebă Robinson surescit.

— Cine s-o la razna? se holbă Maler de absurdul întrebării.

— Calendarul... spuse bătrînul privind tulpure. Oare nu s-a stricat?

— Cum să?... Merge foarte bine! Ce naibai... exclamă Maler și pentru o clipă îi trecu prin minte că interlocutorul său s-a țicnit. Nu-i putu suporta privirea arzătoare. Se simțea toropit, de parcă ochii lui Robinson ar fi emanat un fluid hipnotic. Pentru a se sustrage acestei influențe se preocupă de umplerea paharelor, însă nu se putu abține să nu povestească mai departe. De fapt, nu trebuia să moară, spuse el. Una dintre navele de vînătoare ar fi putut ajunge asteroidul, însă calculatorul ei a avut o exopana, adică o pană inexplicabilă printr-o cauză normală, eroare de programare, greșeală de manevrare sau alți factori cunoscuți... Știi cum e cu chestiile astea...

— Nu te supăra... Care-i numele Pustnicului?...

— Nu-l mai țin minte. Toată lumea îl cunoștea după poreclă, nu după numele adevărat.

— Înțeleg... Trebuia să se întîmple așa... șopti Robinson.

— Nu te simți bine? Întrebă Maler neliniștit, văzîndu-și oaspetele dintr-o dată schimbat la față. Mîna cu care acesta încercase să ducă paharul la gură îi tremura atît de tare, încît Robinson renunțase văzînd că șampania se varsă.

— Nu, nu, spune mai departe! Îi îndemnă el să povestească, vizibil afectat de cele aflate. Însă mai avu putere să continue partida, mutînd Td8.

— Dacă n-ar fi fost întîmplarea aceea, Con-

siliul ar fi desființat elita piloților, introducînd nave automate de patrulare. Le-a fost frică însă de acele exopane, nereușind să le elimine, și s-au gîndit că în situații limită prezența și decizia umană sînt totuși necesare. Dar acum se discută iar, la modul cel mai serios, problema înlocuirii noastre, mai ales că au scos o nouă generație de calculatoare care, se pare, nu mai sînt afectate de exopane, comentă Maler și mutînd Tdl:d7 îndreptă partida spre un final necrutător pentru negru. Atinse cîteva clape pe consola inclusă în brațul fotoliului și în cabină se auziră acordurile grave ale unei fugi de Bach, însoțindu-se cu nuanțele policrome ale instalației de lumină, aidoma unei aurore boreale pe Pămînt.

— Fă-mi plăcerea, te rog, și încetează cu muzica asta. Sună a înmormîntare, constată Robinson. Sub pielea pleoapei drepte, un mușchi i se zbătea vizibil.

— Îmi pare rău că te-am indispus. Vrei să-ți pun ceva mai vesel? Ai vreo preferință?...

— Nu știu... Poate ceva în care să se simtă frumusețea naturii, a Pămîntului, a lucrurilor simple, a bucuriei de a trăi. Mi-e dor de Pămînt și poate că n-o să mai apuc să-l văd, șopti mai mult pentru sine Robinson, cu privirea întoarsă spre suflet.

— Ce vrei să spui? Întrebă Maler neliniștit.

— Nimic, zise oaspetele, apoi mută calm Td8:d7. Iubești Pămîntul? se interesă el și iarăși privirea lui îl tulbură pe Maler.

— M-am născut pe o bază spațială. N-am copilărit pe Pămînt. Părinții erau mereu în cursă. Instrucția am primit-o pe o universitate zburătoare. Îmi aduc aminte, de parcă mi s-ar fi întîmplat ieri, de prima vizită pe Pămînt. Am simțit cum mi se deschid toți porii, de parcă întreg organismul voia să se absoarbă tot ceea ce însemna Terra. O senzație unică, irepetabilă! spuse Maler, comandînd o melodie ce stimula într-adevăr buna dispoziție.

— Mie-mi spui? șopti Robinson visător. E atît de frumos pe Pămînt încît simt o strîngere de inimă la gîndul că am fost mereu departe de el. Aș fi putut să-mi aleg o altă viață, nu să mă izolez în spațiu, să trăiesc lipsit de emoțiile cotidiene ale existenței terestre. Acum, cînd sînt aproape de final, cînd îmi evaluez acești ani de singurătate, constat cu durere că nu mi-am aflat rostul ca individ, că, de fapt, sînt un inadapdat din punct de vedere social și că nu sînt deloc un erou, așa cum crede lumea despre noi, piloții. Am pierdut partida cu viața! conchise el golînd paharul.

— Ce vorbe-s astea?! exclamă contrariat Maler. Ai tot timpul să te refaci, mai ales că te întorci pe Pămînt. Iartă-mă că te întreb, ce vîrstă ai?

— Aproape șalzeci de ani.

— Atunci nu e cazul să te gîndești cu disperare că ți-ai terminat mîslunea în viață. La acești ani, unii abia încep să-și întemeieze o familie, așa că nu-ți înțeleg deprimarea, spuse Maler mutînd apoi Th1:d1.

— Ai să înțelegi mai târziu, rosti bătrînul cu gravitate. Și te sfătuiesc să nu spui nimănui de întîlnirea noastră, adăugă el, fixîndu-și iar privirea pătrunzătoare în ochii lui Maler.

— Asta-l culmea! De ce atîta mister?

— Toate la timpul lor. Hai să terminăm partida, nu vrei? se eschivă Robinson aducîndu-și dama pe cîmpul e6.

— Ba da, însă nu știu dacă o să-ți convină finalul, spuse Maler și alegînd un joc combativ captură turnul din d7 cu nebunul din b5. Ar fi putut cîștiga pe o cale mai simplă, dar acum își permitea să aleagă mutări mai spectaculoase.

— Da, acum finalul se cunoaște, spuse cu amărăciune Robinson. Și nu numai pe tablă... Nici nu-ți închipui ce mult a însemnat pentru mine această întîlnire. Am primit încă o lecție de la viață, ultima și cea mai de preț. Acum, în mod normal, nu am de făcut decît o mutare, adăugă el scoțînd de pe tablă nebunul advers, prin Cd7.

Maler era emoționat. Era pentru prima dată după o lungă perioadă cînd cîștiga o partidă de șah. De această dată, victoria avea un preț deosebit, fiind cucerită în fața unui partener uman, venind ca o eliberare a unor tensiuni psihice acumulate. Își aminti ce-i spusese Robinson, că și el avusese neazuri cu ordinatorul la început și-i propuse să studieze și să nu mai joace pînă cînd nu se va simți în stare să înfrîngă blestemata aceea de mașină care-l ridiculiza răspunzînd la mutări imediat, de parcă felul în care juca el era lipsit de orice dificultate. „E un program, alcătuit de un om, și trebuie să-l înving, astfel o să mă timpesc în închisoarea asta zburătoare. Ce om ciudat e oaspetele meu!... Nu știu nimic despre el. A venit parcă din neant cu nava lui veche, sosînd în momentul cînd simțeam că-mi pierd mințile de plictiseală. Ce-o fi vrut să spună că voi înțelege mai târziu? Și de ce să nu raportez despre întîlnirea cu el? Oare ce taină ascunde?” se întreabă Maler și anunță șah cu sacrificiu de damă la b8. Oaspetele nu șovăi să ia dama, cu calul din d7, dîndu-l astfel posibilitatea lui Maler să efectueze necruțător ultima mutare a partidei, anunțînd matul, cu turnul la

d8.

— Asta a fost! rosti el și pentru prima dată simți gustul dulce al victoriei. Sorbi paharul cu șampanie pînă la fund.

— Felicitări! zise Robinson, întinzîndu-l mîna. Al jucat ca la carte, neslăbindu-mă o clipă ca să-mi organizez apărarea.

— Sper că nu ești supărat... spuse Maler turnîndu-l în pahar.

— Dacă n-aș fi inclus riscul unei înfrîngerii n-aș fi jucat. Ți-am mai spus, partida a fost o lecție de viață pentru mine. Am învățat că prin sacrificii se poate cîștiga. Nu-mi rămîne decît să încerc să aplic și eu acest principiu, chiar dacă trecutul nu mai poate fi modificat, deși eu am avut șansa unui nod în cronospațiu. A fost un mare noroc pentru mine că te-am întîlnit, altfel existența mea n-ar fi valorat nici cît un gunoi azvîrlit în cosmos.

Maler făcu ochii mari. Ca să nu pară ridicol nu întrebă nimic, deși nu înțelegea de ce oaspetele său dăduse o asemenea importanță partidei.

— Acum e timpul să plec, spuse Robinson sporîndu-l nedumerirea. Să ții cont de rugămintea mea. Nu vorbi cu nimeni despre întîlnirea noastră.

— Dar n-am cum. Sînt obligat să raportez. Și chiar dacă n-o fac, faptul a rămas consemnat în memoria ordinatorului, pe care n-am cum s-o șterg, așa că-ți dai seama...

— Da, înțeleg... făcu bătrînul ridicîndu-se brusc din fotoliu și îndreptîndu-se hotărît spre ușă.

— În schimb, eu nu pricep nimic, zise Maler enervat de misterul pe care nu putea să-l pătrundă.

— O să te lămurești. Acum trebuie să plec.

Maler renunță să-l mai întrebe și-l conduse pe coridorul ațrînt ce ducea spre ecluză. Tăcînd amîndoi pe drum și abia cînd Robinson se pregătea să-și pună casca, Maler își aduse amînte că oaspetele ultise piesele de șah.

— Așteaptă puțin să-ți aduc caseta! se precipită el spre cabină.

— Stai! porunci bătrînul. Nu-i nevoie, ți-o dăruiesc.

— Nu se poate! Doar valorează o avere, se împotrivii Maler.

— Nu mă refuza. Acum știu că mie n-o să-mi mai trebuiască și e o mare plăcere pentru mine să-ți fac un asemenea cadou. Te rog să păstrezi piesele și să-ți amintești de mine, spuse Robinson surîzînd trist. Maler se întoarse tulburat și prinzîndu-l mîna l-o scutură cu putere.

— Îți mulțumesc foarte mult. Un asemenea dar... Ești un om ciudat. N-am să te uit niciodată, chiar dacă drumurile noastre nu se vor mai întîlni.

— Adio! spuse oaspetele și punîndu-și casca îl făcu semn să iasă pentru depresurizarea ecluzei.

o

Maler se întoarce în cabina de comandă, tulburat de comportamentul enigmatic al vizitatorului. Urmări pe ecrane manevrele cargoului de a se depărta de interceptor, dar nu mai îndrăzni să stabilească legătura radio. Se simțea slăbit și cu gura uscată. Când se întinse după paharul cu șampanie rămas neterminat lângă tabla de joc, mîna îi atîrna ca de plumb, iar mișcarea îi produse o amețeală ce-l făcu să se întrebe dacă nu cumva s-a îmbătat. Se mira de lipsa de vlagă și parcă pe măsură ce treceau secunde, energia vitală i se scurgea fulgerător din corp. Reuși să se întoarcă spre ecrane, dar nu mai apucă să distingă nimic; privirea i se încetășă, corpul i se destinse moale în fotollu și își pierdu cunoștința.

•

Cînd își reveni, în urechi îi răsuna alarma, iar pe ecrane se înșirau o mulțime de cifre din care înțelese că prin zona controlată de el urma să treacă un roi de meteoriți venind din sectorul patrulat de Ashimoto. Comută pe frecvența acestuia și imediat auzi glasul înfuriat al japonezului chemîndu-l.

— 098, Maler, sînt 099, recepție. Răspunde odată, lua-te-ar dracii!

— Sînt 098 și nu mai răcni atîta, te-aud acum, spuse Maler calm.

— În fine! Credeam c-o să răgușesc de cît am țipat. Sînt patru ore de cînd nu mai dăm de tine. Credeam că te-ai dezintegrat.

— Ce tot îndrugi acolo? Întrebă Maler gîndindu-se că stațiile de urmărire n-aveau cum

să-l scape de sub control.

— Vorbesc serios! spuse Ashimoto. Semnalul automat al navei tale a dispărut subit din eter, concomitent cu absența de pe ecranele radar. Pur și simplu patru ore n-ai mai existat ca obiect în spațiu. Cei de la Centru nu mai înțeleg nimic. Fă bine și ia legătura cu ei să-i liniștești. De fapt, ce s-a întîmplat? Întrebă japonezul, ros de curiozitate.

— Păi, nu s-a întîmplat mai nimic, evită Maler să dea amănunte. Doar acum cîteva minute, înainte de a lua legătura cu tine, am avut așa... o amețeală trecătoare.

— Ești cumva bolnav? se interesă Ashimoto.

— Sînt în plină formă, afirmă Maler privind spre piesele de șah, apoi luă în mînă regele negru. Spune-mi, te rog, s-a semnalat cumva o navă prin zona noastră?...

— Te referi la o anume navă?

— Da... să zicem un cargou de tip vechi, C-137, comandat de Soul Robinson...

— Maler, trebuie să-ți concediul decretă japonezul începînd să rîdă cu poftă. Nu cumva te-ai țicnit? Cum ai putut uita? Soul Robinson e Pustnicul. A murit acum cincisprezece ani, cînd a distrus meteoritul care amenința viețile celor de pe stație. N-avea rachete ca să-l facă țandări și-atunci și-a izbit hîrbul de bolovan. Te-ai ramolit, bătrinel conchise Ashimoto și rîsul lui îi sună lui Maler ca un ecou venit de departe, din ceață. Degetele i se încleștară cu disperare de regele negru de obsidian, sculptat cu migală...

MARȚI ©AMENII SÎNT SPARȚI MIERCURI ©AMENII SÎNȚU CERCURI

PHILIP JOSÉ FARMER

SANDU ȘTIURCA

SCRITORUL american Philip José Farmer s-a născut la 26 ianuarie 1918, în North Terre Haute, statul Indiana. Deși a fost un pasionat cititor de s.f. încă din adolescență, a început să scrie relativ târziu. După studii sporadice la Universitatea Bradley, obține, în 1950, diploma de licență în litere. Doi ani mai târziu, își face o apariție răsunătoare pe scena s.f. în revista **STARTLING STORIES**, cu nuvela *The Lovers* (Amanții; 1952, dezvoltată în roman, în 1961). Deși refuzată inițial de editori celebri ca John W. Campbell, de la **ASTOUNDING SCIENCE FICTION**, și H. L. Gold, de la **GALAXY**, „*The Lovers*” s-a bucurat de un succes fulgurent și i-a adus lui PJF, în 1953, premiul Hugo pentru „cel mai promițător talent.” Datorită acestui succes, și în urma publicării altor două povestiri excelente, „*Sail On! Sail On!*” (Navighează! Navighează!; 1952) și „*Mother*” (Mama; 1953), PJF decide să devină scriitor profesionist.

Primul roman în volum de librărie a fost *The Green Odyssey* (Odiseea verde; 1957), o istorisire picarescă despre un pămîntean care evadează din captivitate, pe o planetă dintr-o altă galaxie. Este unul din numeroasele romane de aventuri pe care PJF le-a scris, de-a lungul anilor, pentru editurile de

paperbacks (cărți ieftine de mare tiraj). Altele, în același gen, sînt *The Gate of Time* (Poarta timpului; 1966), *The Stone God Awakens* (Trezirea zeului de piatră; 1970) și *The Wind Whales of Ishmael* (Ishmael și balenele vîntului; 1971), cel din urmă fiind o continuare s.f. a romanului *Moby Dick* de Herman Melville. *Flesh* (Carnea; 1960, ediție revăzută 1968) este întrucîtva mai ambițios; încercînd o dramaturgie a idellor expuse de Robert Graves în *The White Goddess* (Zeița albă), romanul prezintă o societate viitoare matriarhală și orgiastică. De un umor destul de greoi, cartea a fost totuși considerată „șocantă” la data primei apariții.

Ciclul „*World of Tiers*” (Lumea stratificată) aparține, de asemenea, stilului „ușor” al scriitorului, dar este una din operele sale cele mai populare. Romanele care îl alcătuiesc, *The Maker of Universes* (Făuritorul de universuri; 1965), *The Gates of Creation* (Porțile creației; 1966), *A Private Cosmos* (Cosmos personal; 1968), *Behind the Walls of Terra* (Dincolo de zidurile Pămîntului; 1970) și *The Lavallite World* (Lumea lavaliță; 1977), își plasează acțiunea într-o serie de „universuri de buzunar”, tere-nuri de joc (și de joacă) făurite de stăpîniții unei tehnologii inimaginabile. Personajul cel mai interesant este un pămîntean al zilelor noastre, Paul Janus Finnegan (ale cărui inițiale sînt cele ale autorului, ca dealtfel în cazul mai multor personaje farmariene, cel mai adesea observatori ironici), alias Kikaha, un erou șiret, care se lasă antrenat în tot felul de aventuri excentrice și periculoase. Pe alocuri cărțile trenează, însă momentele de mare artă a imaginației abundă.

Inside outside (Universul invers; 1964), un roman despre menținerea pe baze științifice a vieții după moarte, cuprinde o gamă variată de imagini tulburătoare, dar și idei grotești, mai puțin convingătoare, rămînd totuși o creație memorabilă. „*Riders of the Purple Wage*” (Călăreții salonului purpurii; 1967) i-a adus lui PJF premiul Hugo, 1968. Scrisă într-un stil frenetic și calamburesc, este una din prozele sale cele mai originale. Nuvela descrie necazurile unui fi-năr artist într-o societate utopică și are un conținut erotic mai explicit decît oricare text farmarian anterior. Subiectul este reluat în povestirea „*The Orogenesis of Bird City*” (Ovogeneza Orașului Păsărilor; 1970).

Încercînd să profite din plin de pe urma noului „liberalism” al sf.-ului de la sfîrșitul anilor '60, editura Essex House îi oferă lui P.J.F. un contract pentru trei romane fantastice erotice: *The Image of the Beast* (Chipul fiarei; 1968), primul volum al trilogiei „Exorcism” reprezintă o parodie eficace a romanelor cu detectivi particulari și a genurilor Horror și gothic modern, dar cel de-al doilea, *Blown* (Desființat; 1969), este, în mod evident, scris numai pentru a îndeplini clauzele contractuale; al treilea volum, *Tractor to the Living* (Trădătorul celor vii; 1973), nu a mai fost publicat de Essex House. O altă trilogie, avîndu-i drept eroi pe Lord Grandrith și pe Doc Calliban, cuprinde romanele *A Feast Unknown* (Neștiuta sărbătoare; 1969), *Lord of the Trees* (Săpîmul copacilor; 1970) și *The Mad Goblin* (Spiridușul nebun; 1970).

Opera care i-a adus lui P.J.F. cea mai mare popularitate este ciclul „Riverworld” (Lumea Fluviului), cuprinzînd romanele *To Your Scattered Bodles Go* (Întoarceți-vă la trupurile voastre rălețite; 1971), *The Fabulous Riverboat* (Vaporul fabulos; 1971), *The Dark Design* (Proiectul sumbru; 1977) și *The Magic Labyrinth* (Labirintul vrăjit; 1980), ca și culegerea de povestiri *Riverworld and Other Stories* (Lumea Fluviului și alte povestiri; 1979). Primul dintre romane a fost încununat cu Hugo 1972. Plasîndu-și acțiunea pe o planetă unde întreaga rasă umană a fost resuscitată pe malurile unui fluviu lung de cîteva mîlloane de kilometri, ciclul narează aventurile unor personaje „istorice” ca Richard Burton, Mark Twain, Jack London și mulți alșii. P.J.F. imaginează (și dezvăluie abia în al patrulea volum) o explicație rațională, din punct de vedere sf., pentru această situație fantastică, dar cărțile au și un interesant substrat filosofic.

În cursul anilor '70, scriitorul a înmănușeat operele sale (și pe cele ale multor altor autori) într-o vastă mitologie personală. O bună parte a acestei antologii este ilustrată într-un conglomerat eterogen de proze, reunite în ceea ce a fost numit ciclul „Wold Newton Family” (Familia din Wold New-

ton), premisa fiind că un meteorit care s-a prăbușit lîngă Wold Newton, în Anglia secolului 18, a iradiat mai multe femei însărcinate și în urma acestui fapt a apărut o familie de supraoameni mutanți — o familie din care fac parte Sherlock Holmes, Doc Savage, Tarzan și alșii.

Un alt serial, inițiat de P.J.F. în 1975, „Greatheart Silver”, cuprinde pașii în stilul povestirilor din revistele pulp ale anilor '30; dintre acestea, cele mai reușite sînt „Showdown at Shootout” (Răfuială la Shootout; 1975), „The Secret Life of Rebecca of Sunnybrook Farm” (Viața secretă a Rebeccei de la Ferma Sunnybrook; 1975) și nuvelele din volumul *Greatheart Silver*, apărut în 1982.

În anii din urmă, P.J.F. a început să scrie sub o mulțime de pseudonime. *Venus on the Half-Shell* (Venus în semicochilie) de Kilgore Trout (1975) este opera sa (numele fiind împrumutat de la cunoscutul personaj — scriitor de sf., talentat dar lipsit de succes — creat de Kurt Vonnegut Jr., la fel ca și o serie de povestiri, publicate mai ales în reviste, de „autori” ca Paul Chapin, Harry Manders, Rod Keen, Maxwell Grant sau Jonathan Swift Somers III. Serialul în patru episoade „Stations of the Nightmare” (Stații pe ruta coșmarului; 1974—75) introduce personajul Leo Queequeg Tincrowdor, scriitor de sf., care, un an mai tîrziu, apare drept „co-autor” al povestirii „Osiris on Crutches” (Osiris în cîrje; 1976). Pentru cei ce gustă asemenea mistificări, opera lui P.J.F. este un adevărat deliciu.

Celelalte cărți semnate de P.J.F. sînt culegerile *Strange Relations* (Relații stranii; 1960), *The Alley God* (Zeul aleilor; 1962), *The Celestial Blueprint and Other Stories* (Planul celest și alte povestiri; 1962), *Down in the Black Gang* (Jos, în sala mașinilor; 1971), *The Book of Philip José Farmer* (Scrieri alese; 1973), *Father to the Stars* (Părintele stelelor; 1981), *The Purple Book* (Cartea purpurie; 1982) și romanele *The Cache of Outer Space* (Ascunzătoarea din spațiu; 1962), *Tongues of the Moon* (Gralurile Lunii; 1964), *Jesus on Mars* (Isus marțianul; 1898), *Unreasoning Mask* (Masca fără judecată; 1982) și *A Barnstormer in Oz* (Actor ambulant în Oz; 1982).

Traducere: ION DORU BRANA

SANDU ȘTIURCA

(după *The Science Fiction Encyclopedia*, edited by Peter Nicholls, New York, Doubleday — Co., 1979)

NOTA: Traducerile titlurilor au un caracter pur orientativ și nu reprezintă versiuni definitive (IDB)

SĂ AJUNGĂ în Miercuri era aproape imposibil. Tom Pym visase să locuiască în alte zile ale săptămânii. Ca mai toți oamenii cu puțină imaginație. Dealtfel, era o temă pe care o exploatau unele piese de televiziune. În două dintre ele jucase și Tom Pym. Dar, în fond, nu dorea cu adevărat să părăsească lumea în care trăia. Până în ziua când i-a ars casa.

Era ultima dintre cele opt zile de primăvară. De cum se trezi, văzu, prin geamul ușii, cenușa și pompierii. Un om îmbrăcat în costum de azbest îi făcu semn să rămână înăuntru. După a un sfert de oră, un altul îi arătă că nu mai era nici un pericol. Apăsă pe buton și ușa se deschise imediat. Se cufundă în cenușă până la glezne; o simți caldă încă, sub crusta subțire și umedă de la suprafață.

N-avea nici un rost să întrebe ce se întâmplase, dar o făcu în mod automat.

— Vreun scurtcircuit, presupun, răspunse pompierul. De fapt, nu se știe precis. Dezastul lor era atât de diferite — chiar dacă rămăneau limitate de bariera de la miezul nopții.

Tom Pym își spuse că era o treabă destul de curioasă să fii pompier sau polițist. Orarele lor erau atât de diferite — chiar dacă rămăneau limitate de bariera de la miezul nopții.

Între timp, ceilalți ieșiseră și ei din petrificatoare, sau din „sicrie”, cum li se mai spunea. Numai șazeci rămăseră ocupate.

Toată lumea trebuia să pondeze la opt fix. Se văzură nevoiți să aștepte orele de timp liber ca să-și procure haine și locuințe noi, deoarece studioul de televiziune la care lucrau era în întârziere cu pregătirea programului special a cărui premieră avea loc peste 144 de zile.

Își luară micul dejun la un post de ajutor. Tom Pym întrebă pe un mașinist dacă avea idee de vreo locuință convenabilă. Bineînțeles, guvernul i-ar fi găsit o casă, dar asta nu însemna că ar fi avut grijă să fie și una comodă.

Mașinistul îi vorbi de un imobil situat doar la șase străzi de fostul său domiciliu. Murișe un machior și, din câte știa el, locul mai era liber. Cum momentan nu era nevoie de el, Tom Pym se repezi la videofon, dar o înregistrare îl informă că biroul nu se deschidea decât la ora zece. Înregistrarea oferea spectacolul unei roșcate frumoase, cu ochi de smarald și voce senzuală. Tom ar fi fost mai impresionat dacă n-ar fi cunoscut-o dinainte. Jucase alături de el în două piese în care deținuse roluri mărunte, iar vocea seducătoare nu era a ei. Și nici culoarea ochilor.

Reveni la ora prânzului, obținut legătura după zece minute de așteptare și-și prezentă cererea unei oarecare doamne Bellefield. Doamna Bellefield îi reproșă că nu videofonase mai devreme; nu era prea sigură că va mai putea face ceva în cursul aceleiași zile. Tom încercă să-i explice situația sa, apoi renunță. Bandă de birocrați! Seara, se prezentă la un azil de ajutor, avu drept la cele patru ore de somn reglementare sub cimpul inductor care-l accelera activitatea onirică, se sculă și se duse să se închidă într-un cilindru cu eternium. Vreme de zece secunde privi prin ușa transparentă siluetele imobile din interiorul

celorlalți cilindri, pe urmă apăsă pe buton. Circa cincisprezece secunde mai târziu se scufundă în inconștiență.

Trebuia să-și petreacă încă trei nopți în petrificatorul public. Trei zile de toamnă se scurseră; nu mai rămăneau decât cinci. Deși asta n-avea cine știe ce importanță aici, în California. Pe vremea când locuia la Chicago, iarna părea o pătură albă scuturată cu furie. Primăvara era o explozie de verde. Vara, un tunet de lumină și o suflare de foc. Toamna, o tumbă de măscărici beat, în costum pestriț.

În a patra zi, un aviz îi aduse la cunoștință că se putea muta în casa pe care și-o alesese. Fu extrem de surprins și extrem de bucuros. Cunoștea cel puțin zece persoane care își petrecuseră un an întreg — în jur de patruzeci și opt de zile — așteptând într-o instituție publică. Se mută în cursul zilei a cincea, cu încă trei zile de vreme bună la dispoziție. Era însă nevoit să-și consacre cele două zile de concediu cumpărării de îmbrăcăminte, aprovizionării și cunoașterii celorlalți locatari. Uneori regreta faptul că se născuse cu o fire activă. Cei de la televiziune se aflau pe baricade cinci zile de-a rândul pe săptămână, câteodată și șase, în vreme ce un instalator, de pildă, nu lucra decât trei zile din șapte.

Casa era la fel de mare ca și cea dinainte, iar cele șase cvarale suplimentare pe care trebuia să le parcurgă aveau să-i facă bine. Împreună cu ei, clădirea adăpostea opt persoane pe zi. Își făcu apariția spre seară, se prezentă și cunoscă o locatară, Mabel Curta, care lucra ca secretară la un producător și care îl puse la curent cu rutina casei. După ce se asigură că petrificatorul său fusese transportat în sala special rezervată, Tom fu în măsură să se destindă un pic.

Devenită ghidul lui oficial, Mabel Curta îl însoți în sala petrificatoarelor. Era o femeiușcă durdulie de vreo treizeci și cinci de ani (socotind numai zilele de marii). Divorțase de trei ori și căsătoria nu mai prezenta pentru ea nici un interes, decât, firește, în cazul în care-ar fi tras un loz câștigător. Tom era și el în curs de divorț, dar nu suflă nici o vorbă.

— Să dăm o raită și prin camera dumatăle, spuse Mabel. E mică, dar liniștită, slavă Domnului.

O luă înainte, apoi se opri. Se întoarse din pragul ușii și întrebă:

— Ce este?

— Fata asta...

Șazeci și trei de cilindri cu eternium își înălțau formele cenușii în jurul lui. Stătea nemiscat, contemplând fata închisă în cel mai apropiat.

— Doamne, ce frumoasă e!

Dacă Mabel simți vreo fărîmă de gelozie, nu lăsă să se vadă nimic.

— Nu-i așa?

Fata avea păr lung, negru, ușor ondulat, un cap de o frumusețe tulburătoare, exact ce trebuia unde trebuia și picioare interminabile. Ochii îi erau deschiși; în lumina palidă păreau violete. Era îmbrăcată într-o rochie ușoară, din țesătură argintie.

Placa fixată deasupra ușii indica starea civilă. Jennie Marlowe. Născută în 2031 la San

Martino, California. Ceea ce însemna că avea douăzeci și patru de ani. Actriță. Necăsătorită. Cetățeană a zilei de Miercuri.

— El, ce al? întrebă Mabel.

— Nimic.

Cum să-l spună că era bolnav de dorință, o dorință care nu va putea fi satisfăcută niciodată? Că se îmbolnăvisese la vederea unei asemenea frumuseții!

**Căci soarta ne orînduiește vreaea.
Cine n-a iubit la cea dintîi privire?**

— Ce?! exclamă Mabel. Apoi pufni în ris. E o glumă?

Nu era cazul să se simtă ofensată. Știa că Jennie Marlowe avea tot atîtea șanse la titlul de rivală pe cite ar fi avut dacă ar fi fost moartă. Și avea dreptate. Iar el ar face mai bine să se ocupe de locuitorii lumii sale. Mabel nu era chiar urîtă, părea afectuoasă și, cu cîteva pămărele în ajutor, destul de excitantă... Coborîră în sala televizorului după ora 18. Se adunaseră aproape toți locatarii. Unii cu căștile pe urechi, ceilalți mulțumindu-se să privească ecranul și să discute. Era ora teledurului. Toată lumea se informa despre cele petrecute marțea trecută și în cursul zilei. Președintele Camerei avea să se retragă după explorarea actualului mandat. Își trăise tralul și recenta deteriorare a stării sănătății sale continua să fie îngrijorătoare. Urmă o imagine a climatului familial din Mississippi, înfățișînd pledestalul ce-i fusese rezervat. Cînd știința va fi rezolvat problema întineririi, avea să fie trezit din somnul său de platră.

— Vai, ce bine! făcu Mabel, foindu-se pe genunchii noului ei amic.

— Oh, într-o zi se va realiza și asta, spuse el. Sintem deja pe drumul cel bun; savanții au reușit să oprească procesul de îmbătrînire la iepuri.

— N-ai înțeles ce-am vrut să spun, zise ea. De bună seamă că vor sfîrși prin a descoperi un mijloc ca să întînerească oamenii. Dar după aceea? Crezi că vor readuce pe toată lu-

mea la viață? Cu toată omenirea care există deja, îți închipui că vor fi gata să dubleze, poate chiar să tripleze populația? Nu crezi că, mai degrabă, ne vor lăsa-n plata Domnului? Chicoti și adăugă: „Ce-or să se facă porumbeli?”

O strînse de mijloc. Și în aceeași clipă se imagină îmbrățișînd talia celeilalte. O talie suplă, cu siguranță, dar fără urmă de grăsime. S-o uite. Să se gîndească la clipa prezentă. Să se uite la televizor.

O oarecare doamnă Wilder încercase să-și asasineze soțul și, imediat după aceea, să-și facă seama cu un cuțit de bucătărie. De cum sosise poliția, amîndoi fuseseră petrificați și transportați la spital. Se efectua o anchetă în legătură cu încetinirea ritmului de lucru în serviciile administrative ale circumscripției. Oamenii de Luni erau acuzați că nu lasă calculatoarele în bună atare de funcționare pentru cei de Marți. Afacerea se afla în mișcările autorităților competente ale celor două zile. Baza de pe Ganimede comunicase că Marea Pată Roșie de pe Jupiter emitea unde slabe, dar distincte, ce nu păreau a se datora întîm-pării.

Ultimele cinci minute erau consacrate unui rezumat al principalelor evenimente care marcase ră celelalte zile. Doamna Cuthmar, geranta, schimbă programul în favoarea unei comedii bulevardiere, fără a stîrni nici cel mai mic protest.

Tom părăsi încăperea, după ce o încunoști-ință pe Mabel că avea de gînd să se culce de vreme — singur, ca să doarmă. Îl aștepta o zi grea.

Pășind în vîrfurile picioarelor, traversă holul, urcă scările și intră în sala în care se aliniau petrificatoarele. Lumina era slabă, mîncată de umbre; locul, cufundat în tăcere. Cei șazeci și trei de cilindri aveau aerul unor străvechi coloane de granit din camera subterană a unui oraș îngropat. Cincizeci și cinci de fețe își profilau petele palide, încadrate de metalul lucios. Unii rămăseseră cu ochii deschiși; cei mai mulți însă îi închiseseră, în așteptarea momentului cînd aveau să fie reanimați de instalația situată la baza containerelor. Privi prin ușa lui Jennie Marlowe. Simți din nou că se îmbolnăvește. Era intangibilă. N-avea să fie niciodată a lui. Și Miercurea nu era decît la distanță de-o zi. Nici măcar o zi. Ceva mai puțin de patru ore și jumătate, ca să fie exact.

Atinse ușa cu vîrfurile degetelor. Era netedă și vag rece. Ochii fetei păreau să-l fixeze. De brațul drept îl atîrna o sacoasă mare. La deschiderea ușii, avea să iasă gata de plecare. O mulțime de oameni se primeneau și se aranjau de cum se trezeau din somn, după care se duseseră imediat să se închidă în petrificator. La ora 5, cînd se declanșa dispozitivul automat de reanimare, după un singur minut puteau ieși să-și vadă de treburi.

Cît de mult ar fi vrut să poată ieși din „siriuri” odată cu ea!

Dar bariera zilei de Miercuri făcea acest lucru cu neputință.

Întoarse capul. Se purta ca un puști de șaisprezece ani. Trecuse mai bine de-o sută de ani de cînd avusese această vîrstă, dar ce în-

SANDU ȘTIURCA

semna un secol? Din punct de vedere fiziologic avea treizeci de ani.

În timp ce se îndrepta spre etajul al doilea, fu cîlt pe ce să se întoarcă și să se lase iarăși pradă contemplației. Făcu însă un efort și se sili să urce în camera sa. De cum intră în odăile hotărî să se culce numaidecît. Poate că o s-o vizeze. Dacă visele aveau menirea să domolească dorințele, o va visa venind la el. Nimeni nu demonstrase că visele reprezentau întotdeauna expresia dorințelor, dar era lucru știut că un om privat de vise sfîrșea, în mod cert, prin a-și pierde mințile. Era și motivul pentru care somniurile emiteau un cîmp ce furniza, în decursul a patru ore, tot somnul și toate visele necesare organismului. Urma apoi deșteptarea și închiderea în petrificator, unde un cîmp special întrerupea orice activitate atomică și subatomică. Fără intervenția cîmpului de reanimare, starea aceasta ar fi putut dura is nesfîrșit.

Adormi, dar Jennie Marlowe nu veni la el — sau dacă venise, nu-și mai aducea aminte. Se sculă, își spălă fața și coborî repede în sala petrificatoarelor, unde-l găsi pe toți locatarii casei fumînd în picioare o ultimă țigară, flecărînd și glumind. Curînd aveau să intre în cilindri și totul se va cufunda într-o tăcere de piatră.

Se întrebasese adesea ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi decis să nu reîntre în petrificator. Ce-ar fi simțit? L-ar fi cuprins panica? De cînd se știa pe lume nu cunoscuse decît ziua de Marți. Oare Miercurea s-ar fi năpustit vîind asupra-i, ca un val de mare? Ca să-l smulgă și să-l izbească de stîncile vreunui straniu torent temporal?

Și dac-ar găsi un pretext să urce la el și să rămînă acolo pînă la declanșarea cîmpului? Din clipa aceea n-ar mai exista cale de întoarcere. Ușa cilindrului său n-ar mai putea fi deschisă înainte de ora fixată. I-ar rămîne dosr posibilitatea de a se repezi la petrificatoarele publice din postul de ajutor, la trei străzi de casă. Dar dac-ar rămîne în camera lui pînă Miercuri?

Se mai întîmplau asemenea lucruri. În cazul în care contravenientul nu avea un motiv serios, era judecat. După omucidere, „traversarea timpului” trecea drept cea mai gravă infracțiune și vinovații erau petrificați imediat. Toți condamnații, sănătoși la minte sau nu, erau petrificați. Sau mananana, cum se zicea cîteodată. Criminalii mananați așteptau la loc sigur, în nemiscare și înconștienți, momentul în care știința avea să dețină mijloacele de a-i vindeca pe nebuni, pe nevropați, pe asasini, pe dezaxați. Msnana. Manana.

„Și cum era în lumea de Miercuri?” îl întrebasese odată Tom pe un concetățean care întirzise fără voie, în urma unui accident.

„De unde să știu? N-am fost conștient mai mult de vreun sfert de ceas. Orașul era același, iar mutrele celor din ambulanță n-am reușit să le văd, bineînțeles. În orice caz, nu i-am văzut pe nici unii de-alcui. Am fost petrificat și lăsat la spital ca să se ocupe de mine personalul de Marți”.

Probabil că se țicnise. Chiar așa, se țicnise de-a binelea. Numai faptul că se gîndea la

asemenea lucruri era curată nebunie. Să ajungă în Miercuri era aproape imposibil. Aproape. Dsr se putea rezolva. Era nevoie de timp și de rabsdre, dar se putea rezolva.

Se opri în fața petrificatorului său. Ceilalți își luau rămas bun. „La revedere! Saluti! Pe marșes viitoare!” Mabel îi strigă:

— Noapte bună, iubțtule!

— Noapte bună, mormăi el.

— Ce-ai zis? Îl întrebă.

— Noapte bună!

Își întoarse privirea spre chipul minunat care se contura în spatele ușii. Apoi zîmbi. O clipă, se temuse că l-ar fi putut auzi dînd bună seara unei femei care-l spunea „iubțtule”.

Mai avea la dispoziție zece minute. Sirena începuse să urle. Dispăreți cu toții! Cele șase zile de călătorie vă așteaptă! Mai repede! Gin-diți-vă la ce risc vă expuneți!

Se gîndea, dar ținea neapărat să lase un mesaj. Magnetofonul se afla pe una din mese. Îl puse în funcțiune și vorbi în grabă. „Dragă domnișoară Marlowe. Mă numesc Tom Pym și petrificatorul meu se află chiar lîngă al dumitale. Ca și dumneata, sînt actor; de fapt, lucrez în același studio în care lucrezi dumneata. Poate că o să mă consideri impertinent, dar n-am văzut încă frumusețe ca a dumitale. Mă-ntreb dacă îți cîntecul e pe măsura penajului. Mi-ar face mare plăcere să văd niște fragmente din spectacolele în care joci. N-ai putea să lași cîteva bobine la camera cinci? Sînt sigur că cel care locuiește acolo nu va avea nimic împotriva. Cu deosebită considerație, Tom Pym”.

Derulă banda înapoi. Mesajul suna cam sec, dar poate că era mai bine așa. Un stil prea înflorit sau prea stăruitor i-ar fi putut stîrni suspiciuni. Își permisesese două remarci despre frumusețea ei, însă fără să exagereze. Iar apelul la vanitatea de acțiță era dintre cele la care cu greu se rezistă. O știa din proprie experiență.

Reveni la cilindrul său fluierînd încetîșor. După ce intră, apăsă pe buton și se ulță la ceas. Pînă la miezul nopții mai erau cinci minute. Nici un bec de semnalizare nu va începe să clipească pentru el pe panoul cel mare de deasupra calculatorului din postul de poliție. Peste zece minute, polițistii din Miercuri vor ieși din petrificatoarele de la comisariat ca să-și ia în primire atribuțiile.

La ora schimbului, în comisariate exista o întrerupere de zece minute. În acest interval se putea dazlăntui, în orice clipă, un adevărat infern și din cînd în cînd se dezlăntuia. Dar era un preț care trebuia plătit pentru a se menține barierele timpului.

Deschise ochii. Genunchii i se îndolira ușor și bărbia îi coborî în piept. Era necesar mai puțin de-o secundă pentru a reveni la viață — transmisă instantaneu de la eternium la carne și sînge — și inima nu apuca să-și dea seama că fusese oprită vreme atît de îndelungată. În schimb, mușchii aveau puțin de furcă pentru a se adapta repede la poziția stînd în picioare.

Apăsă pe buton, deschise ușa și... ai fi putut jura că butonul declanșase și ziua. Mabel se machiase „în ajun” și era proaspătă ca o floare. O complimentă și ea zîmbi încîntată. Îi

spuse însă imediat după aceea că se vor reve-dea la micul dejun. Ajuns la jumătatea scării, se opri și așteptă pînă cînd nu mai rămase ni-meni în hol. Apoi, făcînd cale întoarsă, se fu-rișă în sala petrificatoarelor. Se duse drept la magnetofon.

Difuzorul i se adresa cu o voce puțin răgu-sită, dar melodioasă: „Dragă domnule Pym. Nu-i prima oară că mi se întîmplă să primesc un mesaj dintr-o altă zi. La început e destul de amuzant să stai de vorbă pe deasupra abisului care separă universurile noastre, dacă-mi în-gădui această mică exagerare. Dar odată con-sumat farmecul noutății, îți dai seama că n-are nici un sens. Dacă cel cu care corespundezi ajunge să te intereseze, ești condamnat la o perpetuă frustrare. Pentru că el nu va fi nicio-dată mai mult decît o voce într-un magnetofon și un chip rece de ceară într-un coșciug de metal. Uite că-ncep să fac poezie. Scuză-mă. Dacă persoana respectivă dovedește lipsă de interes, la ce bun continuarea dialogului? Și-ntr-un caz și-n altul e o absurditate. Da, poate că sînt frumoasă. Îți mulțumesc pentru compliment, dar întîmplător sînt și rezonabilă. Aș fi putut foarte bine să nu-ți răspund. Dar mi-am zis să fiu politicoasă; n-am vrut să te jignesc. Așa că, te rog, nu-mi mai lăsa și alte mesaje”.

Așteptă în tăcerea care se prelungea. Poate că făcuse o pauză, o pauză de efect. O s-o audă imediat chicotind sau rîzind pe înfundate și adăugînd: „Pe de altă parte, nu-mi place să-mi dezamăgesc publicul. Am lăsat bobinele în camera dumentale.”

Tăcerea persista. Opri aparatul și coborî să la micul dejun.

Pauza pentru siestă era planificată de la 14,10 la 14,45. Se lungi pe divan și apăsă pe buton. În mai puțin de un minut adormi. De data aceasta o visă pe Jennie. Sub forma unei vagi siluete, albe, înălțîndu-se din întineric și plutind către el. Era și mai frumoasă decît în petrificator.

SANDU STURCĂ

Filmările se prelungea pînă tîrziu și nu ajunse acasă decît la ora cînei. Nici la studio nu cuteza nimeni să rețină personalul peste această limită, mai ales de cînd se interzisese servirea la locul de muncă și a altor mese în afară de prînz.

Avu timp să se ducă s-o vadă pe Jennie un minut, mai înainte ca glasul doamnei Cuthmar să spargă interfonul. În timp ce cobora, gîndi: „Bine m-am mai îmbobinat! De-a dreptul ridi-col. Doar nu mai sînt copil. Poate... poate c-ar trebui să mă duc la un psihoîndrumător”.

Sigur că da, solicită o consultație, apoi stai și-așteaptă pînă va avea psihoîndrumătorul timp să se ocupe de tine. Adică cel puțin trei sute de zile, dacă ai noroc. Și dacă respectivul nu-ți rezolvă problema, adresează-te unui alt cabinet și așteaptă șase sute de zile.

O consultație. Își încetini pașii. O consulta-ție. Și de ce n-ar depune o cerere, nu ca să consulte un psihoîndrumător, ci ca să plece de-aici? Ce risca? N-o să-i aprobe, mai mult ca sigur, dar încercarea moarte n-are.

Nici măcar obținerea unui formular de ce-rere nu era lesnicioasă. Pierdu două zile de concediu așteptînd prin birourile Centrului Administrativ pînă ce reuși să pună mîna pe documentele necesare. Prima oară i se dădu un formular greșit și trebui să ia totul de la capăt. Nu exista nici un serviciu special pen-tru cei care voiau să schimbe ziua. Erau prea puțini solicitanți pentru ca un asemenea servi-ciu să fie justificat. Nu avu de ales și trebui să se așeze iarăși la coadă, în fața Serviciului pentru Afaceri Diverse din cadrul Secției Rec-tificări a Departamentului Stării Civile de pe lîngă Biroul de Schimburi și Transferuri Reci-proce. O grămadă de denumiri care nu aveau nimic de-a face cu emigrarea într-o altă zi.

Cînd, în sfîrșit, se văzu pentru a doua oară cu formularul în mînă, refuză să se urnească din fața ghișeului pînă ce nu verifică numărul documentului, cerînd apoi și funcționarului să-l verifice încă o dată. Nu dădu nici o aten-ție strigătelor și protestelor care veneau din spate. După aceea se îndreptă spre alt colț al vastei săli, pentru a se posta la o altă coadă, în fața perforatoarelor. Două ore mai tîrziu lua loc la un fel de pupitr, deasupra căruia trona un ecran. Introduse formularul în fanta care-i ere destinată, privi proiecția de pe ecran și apăsă pe diferitele butoane pentru a perfora căsuțele corespunzătoare din dreptul întrebă-rilor corespunzătoare. După asta nu-i mai ră-mase decît să depună formularul în altă fantă și să speră că nu se va rătăci pe drum. Sau că nu va trebui să reia totul din nou pentru că nu perforase corect cererea.

Seara, își lipi fruntea de panoul metalic și mărturisi chipului impasibil din spatele ușii: „Se vede treaba să te iubesc cu adevărat, de m-am vîrit în toată tevatura asta. Iar tu nici măcar n-ai habar. Și chiar dac-ai avea, poate că puțin ți-ar păsa”.

Ca să-și dovedească lui însuși că mai avea capul pe umeri, o însoți pe Mabel la o petre-cere pe care o dădea în aceeași seară Sol Ver-remwolf, un producător. Veremwolf își sărbă-torea promovarea în categoria A-13, obținută în urma unui examen administrativ. Ceea ce

însemna că, la momentul potrivit, cu puțin noroc și câteva pile, avea să ajungă președinte-director general adjunct al Televiziunii.

Serata nu fu prea reușită. Tom și Mabel se întoarseră acasă cu vreo jumătate de oră înaltea momentului în care trebuiau să se închidă în petrificatoare. Tom avusese grijă să nu abuzeze de alcool și stupefiante, așa că nu era tentat de Mabel. Totuși, își dădea seama că va ieși din „sicriu” destul de amețit și că va avea nevoie de o doză zdravănă de remedii artificiale pentru a se pune pe picioare. Cum nu apucase să doarmă, risca să apară la muncă buhăit și complet dezamorsat.

Găsi un pretext ca să scape de Mabel și coborî în sala petrificatoarelor înaltea tuturor. Dar nu pentru că ar fi avut vreo posibilitate să se „pună la cilindru” mai devreme. Petrificatoarele nu se declanșau decât la intervale fixe.

Se rezemă de cilindrul lui Jennie și mîngie ușa. „Toată seara am încercat să nu mă gîndesc la tine. Am vrut să flu loial față de Mabel. Ar fi fost o mîgărie să ies cu ea și să-mi fie tot timpul gîndul la tine”.

lubirea trebuință n-are De inimi înșelătoare...

Îi înregistră alt mesaj, apoi îi șterse. La ce bun? În afară de asta, l se cam împletica limba și ținea să se prezinte într-o lumină favorabilă.

Dar de ce atîta sînge rău? Îi păsa ei de el?

Nu exista decât un singur răspuns. Îi păsa lui de ea, și judecata sau logica n-aveau de-a face cu asta. Iubea această femeie interzisă, intangibilă, atît-de-îndepărtată-și-totuși-atît-de-apropie.

Mabel însoțea pe nesimțite.

— Dar ești complet nebun, exclamă.

Tom făcu un salt înapoi. De ce reacționase în felul acesta? N-avea de ce să-i fie rușine. Atunci pentru ce simțea atîta furie împotriva ei? Stînjeneala era de înțeles, furia, însă, nu.

Mabel izbucni în ris, ceea ce avu darul de a-l potoli imediat frămîntarea. Acum își putea da la iveală arșagul. Dar de cum începu să se certe, ea îl întoarse spatele și părăsi încăperea. Pentru a reveni, câteva minute mai tîrziu, împreună cu toți ceilalți. Nu mai era mult pînă la miezul nopții.

Tom intrase deja în cilindru. După câteva secunde se dădu jos, răsucit petrificatorului lui Jennie într-o parte și și-l întoarse pe al său în așa fel încît să se afle cu fața spre ea. Intră înapoi, apăsă pe buton și așteptă. Cele două uși nu deformau decât vag cîmpul vizual. Dar Jennie părea acum și mai departe, în spațiu, în timp, în inaccesibil.

Peste trei zile, în mijlocul iernii primi o scrisoare. Cutia de la intrare bîzîl exact în clipa în care trecuse pragul. Se întoarse și așteptă pînă ce scrisoarea fu imprimată și ejectată. Era răspunsul la cererea sa de transfer în lumea de Miercuri.

Respinsă. Cauza: nu avea nici un motiv plauzibil să plece.

Era adevărat. Dar nici adevăratul motiv nu putea să-l indice. Ar fi întîmpinat și mai multă indiferență decât cel pe care îl invocase. Perfo-

rase căsuța corespunzătoare rîndului 12. MOTIVUL: DORESC SĂ TRĂIESC ÎNTR-UN MEDIU ÎN CARE APTITUDINILE MELE AR AVEA MAI MULTE ȘANSE DE ÎNCURAJARE.

Începu să înjure. Tună și fulgeră. În fața oamenilor și a legii avea dreptul să emigreze în ce zi voia. Așa era. Așa trebuia să fie. Ce conta că mutarea sa necesita eforturi? Ce conta că faptul implica transferarea actelor sale de identitate și a tuturor documentelor care-l priveau, începînd cu certificatul de naștere? Ce conta că...?

N-avea decât să protesteze oricît, tot nu putea să schimbe nimic. Era prizonierul lumii de Marți.

Încă nu, scrișni din dinți. Încă nu. Din ferici, numărul de cereri pe care le pot înainta nu-l limitat. Am să fac alta. A, își închipule c-or să mă exaspereze și-o să renunț? Ei bine, nu, o să-l exasperez eu pe ei. Omul contra mașinii. Omul contra sistemului. Omul contra birocrăției, contra durităților de gheață a regulamentelor.

Douăzeci de zile de iarnă se scuseră. Zburară și cele opt ale primăverii. Era din nou vară. Pentru douăsprezece zile. În ziua a doua primi răspunsul la cea de-a doua cerere.

Nu era nici refuz, nici aprobare. l se aducea la cunoștință că dacă era de părere că ar fi putut beneficia de un echilibru psihic mai bun în lumea de Miercuri, în conformitate cu spusese astrologului său, va trebui să obțină, de la un psihoindrumător, un referat critic pe marginea analizei sale astrologice. Tom Pym sări în sus, pocnindu-și călcările. Slavă Domnului că trăia într-o epocă în care astrologii nu erau considerați șarlatani. Oamenii — masele — se exprimaseră în favoarea necesității astrologiei și pretinseseră să fie oficializată și respectată. În cele din urmă se promulgaseră legi și datorită acestora lui Tom Pym i se mai oferea o șansă.

Coborî în sala petrificatoarelor, depuse un sărut pe ușa de la cilindrul lui Jennie Marlowe și-l împărtăși vestea cea bună. Ea nu-l răspunse, dar lui Tom i se păru că zărește în ochii ei o rază de lumină. Neîndoielnic, un efect al imaginației sale, însă dispunea de o imaginație bogată.

Obținerea unei programări la un psihoindrumător și supunerea la cele trei ședințe reglementare îi luară încă un an, un întreg ciclu de patruzeci și opt de zile. Dar doctorul Sigmund Traurig era prieten cu doctorul Stelhela, astrologul, ceea ce facilită lucrurile.

— Am studiat în amănunțime diagrama doctorului Stelhela și am analizat cu atenție fișa dumată în legătură cu femeia aceea, îl spusese psihoindrumătorul. Sint de acord cu doctorul Stelhela că nu vei fi niciodată fericit în Marți, dar nu sînt întru totul de acord cu afirmația sa că vei fi mai fericit în Miercuri. Totuși, dat fiind sentimentul pe care îl nutrești pentru această domnișoară Marlowe, gîndesc că nu ți-ar dăuna să pleci în lumea de Miercuri. Dar numai cu condiția de a semna un document prin care să te angajezi ca, odată ajuns acolo, să continui tratamentul la un psihoindrumător.

Tom Pym nu-și dădu seama decât prea tîrziu

că doctorul Traurig voia, probabil, să se debaraseze de el, deoarece avea prea mulți pacienți. Dar era un gând prea puțin încurajator.

Trebuia să rabde în continuare, în timp ce i se transmiteau actele necesare către autoritățile din Miercuri. Bătălia nu fusese câștigată decât pe jumătate. Era foarte posibil ca cealaltă administrație să-i respingă cererea. Și apoi, dacă-și atingea scopul, ce-l aștepta? S-ar fi putut ca ea să-l respingă; fără să-i lase nici o speranță.

Era de neconceput, dar nu imposibil.

Mingile ușa și își apăsă buzele de geam.

— Pygmalion putea cel puțin s-o atingă pe Galatea, spuse. Nu se poate ca zeli — birărații cel mari, capetele alea pătrate — să nu se îndure de mine, care nici măcar să te ating nu pot. Nu se poate.

Psihoindrumătorul îi spunea că era incapabil de un atașament autentic și durabil față de o femeie, ca mulți bărbați în această lume de legături efemere. Se îndrăgostise de Jennie Marlowe din mai multe motive. Poate că semăna cu cineva la care tinuse foarte mult în copilărie. Cu mama lui, poate? Nu? Mă rog, nu contează. O să-și amintească atunci când va ajunge în lumea din Miercuri — probabil. Adevărul profund, singurul important, era că o iubea pe domnișoara Marlowe pentru că ea se afla în imposibilitatea de a-l respinge, de a-l cicăli, de a-l plictisi, de a-l copleși cu reproșuri, cu lacrimi, cu țipete, cu insulte, și așa mai departe. O iubea pentru că era mută și inaccesibilă.

— O iubesc așa cum trebuie s-o fi iubit Ahile pe Elena, în ziua când a văzut-o pe meterezele Troiei, spuse Tom.

— Nu știam că Ahile a fost îndrăgostit de Elena din Troia, îl ironiză doctorul Traurig.

— Homer n-o spune, dar eu sunt sigur că așa a fost. Cine ar fi putut s-o vadă și să n-o iubească?

— De unde să știu eu? N-am văzut-o nicio dată! Dar dacă așa fi bănuit că această himeră se va agrava...

SANDU TITI ACĂ

— Sînt un poet! protestă Tom.

— Un hiperimaginativ, da! În fine... poate că va fi merițind deplasarea. În seara asta n-am nici un program deosebit... și trebuie să-ți mărturisesc... mă rog, să zicem că ai reușit să-mi trezești curiozitatea... Am să trec pe la dumneata deseară, doar cît s-arunc o privire la această nemaipomenită frumusețe, la extraordinara Elenă din Troia.

Doctorul Traurig apărui imediat după cină și Tom Pym îl conduse în sala petrificatoarelor, în aripa cea mai îndepărtată a uriașei case, ca un ghid însoțind un critic celebru către un Rembrandt recent descoperit.

Doctorul zăbovi îndelung în fața cilindrului. Făcu „hm” în citeva rînduri și examină de mai multe ori placa de identitate. Apoi se întoarse și zise:

— Acum înțeleg la ce te referi. Perfect. Îți dau drumul.

— Nu-i așa că-i formidabilă? îl interpelă Tom la despărțire. E o ființă dintr-o altă lume, la propriu și, bineînțeles, și la figurat.

— Absolut superbă. Dar cred că te expui la o mare decepție, la o criză sentimentală și poate chiar, mai știi, la nebunie, deși un termen atât de puțin științific îmi repugnă.

— E un risc pe care sînt gata să mi-l asum, replică Tom. Știi că par puțin într-o dungă, dar ce ne-am face fără toți cei care sînt nițelul țiței? Ca... tipul care a inventat roata, sau Cristofor Columb, sau James Watt, sau frații Wright, sau Pasteur, și toți ceilalți.

— Nu e cazul să-i compari pe pionierii progresului științific și pasiunea pentru adevăr care-i însufleșea, cu umila dumitale persoană și cu pasiunea dumitale de a te căsători cu femeia aceasta! Firește, așa cum m-am putut convinge, este de o frumusețe neobișnuită. Dar tocmai acest fapt mă face să fiu extrem de circumspect. De ce nu-i căsătorită? Ce nu-i în regulă cu ea?

— Nu-mi fac eu probleme din cauza asta, replică Tom. Poate că o fi fost căsătorită de zece ori! Ce mă interesează este că în momentul de față e liberă, atîta tot. Poate că a avut o decepție și așteaptă să fie sigură că va trage un loz câștigător. Poate...

— Nici unul din acești „poate” nu rezistă, dumneata ești nevrozată! i-o tăie doctorul. Dar trebuie să recunosc că, în ceea ce te privește, ar fi mai periculos să nu pleci în Miercuri, decît să pleci.

— Atunci, răspunsul e da! exclamă Tom, apucînd mina doctorului și scuturînd-o cu putere.

— Poate. Mai am unele îndoieli.

Doctorul arboră o expresie meditativă. Tom izbucni în rîs, îi lăsă mina și îl bătu amical pe umăr.

— Mărturisește că vederea ei te-a șocat, doctore! Ar trebui să fii de lemn ca să rămii insensibil!

— Este, într-adevăr, perfectă, admise doctorul. Dar te sfătuiesc să reflectezi bine. Dacă te duci acolo și ea te trimite la plimbare, riști să cazi în cine știe ce extremă supărătoare, deși o expresie atât de literară îmi repugnă.

— Nici o teamă. Mai rău ca aici nu poate fi. De fapt, n-am decît de câștigat. Cel puțin voi

avea ocazia s-o vâd în carne și oase!

Primăvara și vara trecură cu repeziciune. Apoi, într-o dimineață — o dimineață pe care n-avea s-o uite prea lute — scrisoarea de aprobare. Împreună cu instrucțiunile referitoare la procedura de transfer în ziua de Miercuri. Tot ce avea de făcut era să dea dispozițiile necesare pentru ca tehnicienii să poată avea acces la petrificatorul său în cursul zilei, spre a modifica reglajul contactului din interiorul soclului. Nu prea înțelegea de ce nu putea să rămână pur și simplu lângă „sicriu” și să aștepte Miercurea, dar tentativele de a pătrunde misterele administrației nu-l mai intereseau.

Avu grijă să nu spună nimic vreunui dintre locatarii casei, mai ales din cauza lui Mabel. Dar Mabel află vestea la studio. Când dădu peste el, la ora cinei, femeia izbucni în lacrimi și fugi să se închidă în camera ei. Îi păru rău, dar se repezi după ea s-o consoleze.

În seara aceea se îndreptă către petrificator cu inima fremătind. Ceilalți erau acum la curent; până la urmă nu se putuse abține să nu vorbească. Dar nu regreta nimic. Toată lumea părea să se bucure pentru el, se aduseră sticle, urmară toasturi după toasturi. Într-un târziu, coborî și Mabel, ștergându-se la ochi, și se alătură celorlalți ca să-i ureze noroc. Știusese dintotdeauna că de fapt n-o iubea. Dar i-ar fi plăcut și ei să dea peste cineva care să se îndrăgostească de ea văzînd-o în petrificator.

Cînd află că Tom îl consultase pe doctorul Traurig, spuse:

— E un om foarte influent. I-a fost psihanalist și lui Sol Veremwolf. Sol zice că se bucură de trecere și-n celelalte zile. De fapt, e director la Com-Pulsions, știi tu, unul din periodicile pe care le citește ceilalți.

Ceilalți, desigur, erau locuitorii diferitelor lumi care se succedau de Miercuri pînă Luni.

Tom răspunse că era bucuros că dăduse peste Traurig. Cu siguranță că doctorul se folosisese de influența sa pentru a-i obține atît de repede aprobarea din partea autorităților din Miercuri. Zidurile care despărțeau lumile erau aproape de netrecut, dar se bănuia că oamenii de vază puteau să le spargă oricînd aveau poftă.

Și acum, fremătînd tot, se afla din nou în fața cilindrului lui Jennie. Pentru ultima dată, își spuse. Pentru ultima oară o vâd inertă. Data viitoare va fi o făptură de carne — caldă, vie, tangibilă.

— Ave atque vales! strigă cu glas puternic. Ceilalți îi răspunseră plini de veselie.

— Ia te uită la el, snobul! făcu Mabel. Credeau că lor li se adresase. Și poate că se gîndise și la ei.

Întră în cilindrul său, închise ușa și apăsă pe buton. Cel mai bine era să rămînă cu ochii deschiși ca să...

Și fu Miercuri. Decorul nu se schimbaseră, dar avu impresia că ajunsese pe Marte.

Manevră ușa și ieși. Cele șapte persoane prezente erau figuri familiare și le citise dinainte numele pe plăcile de identitate. Însă nu le cunoștea.

Deschise gura să dea bună ziua, dar din gîtlej nu ieși nici un sunet.

Cilindrul lui Jennie Marlowe lipsea.

Îi înșfăcă de braț pe omul de lângă el.

— Unde-i Jennie Marlowe?

— Dă-mi, dom'le, drumul! Ce strîngi așa? A plecat, în Marți.

— În Marți în Marți!

— Da, în Marți. De mult voia să plece de-aici. Nu era o zi tocmai norocoasă pentru ea, în anumite privințe. Acum două zile ne-a anunțat că i se aprobase în sfîrșit cererea. Se pare că i-a aranjat totul un psihoîndrumător din Marți, un individ cu relații. A vizitat-o la petrificator și problema s-a rezolvat cît ai zice pește.

Peretii, oamenii, petrificatoarele i se păzură brusc distorsionate. Pînă și timpul începu să oscileze. Nu era în Miercuri; nu era în Marți. Nu era în nici o altă zi. Era închis în interiorul lui însuși, prins în capcana unei clipe demente, care n-ar fi trebuit să existe.

— Nu se poate! Nu se poate să facă astal

— Nu, nu se poate. Da' uite c-a făcut-o!

— Dar... nu poți obține mai mult de-un transfer!

— Eh, asta-i problema ei.

Era și a lui.

— Nu trebuia să-l las s-o vadă! urlă. Ticătosul! Ticălos murdar!

Tom Pym rămase mult timp pironit locului, apoi coborî la bucătărie. Cu excepția oamenilor, decorul era același. Ceva mai târziu se duse la studio și obținu un rol într-o comedie bulevardieră, întru totul asemănătoare celor care se jucau Marțea. Seara, se uită la televiziune. Președintele Statelor Unite avea alt chip și alt nume, dar cuvîntarea sa n-ar fi sunat altfel în gura președintelui de Marți. Fu prezentat secretarei unui producător; nu o chema Mabel, dar s-ar fi putut foarte bine s-o cheme.

Singura deosebire era că Jennie nu se mai afla aici, dar era o foarte, foarte mare deosebire!

Traducere: ION DORU BRANA

Titlul original: „The Sliced-Crosswise Only-on-Tuesday World” (1971); în: New Dimensions 1, Edited by Robert Silverberg, New York, Doubleday — Co., 1971

PREMIUL III pentru schiță
la cea de-a XII-a Consfătuire
națională de anticipație Sibiu
— 1982

PLAYBACK

DANIEL MANOLE

Play. Stop. Forward. Stop.
Rewind. Stop. Play.*

hohotind pînă cînd simți ca
se sufocă...

...Era lac de sudoare și pi-
jamaua se lipise de el. Era
cald. Și întineric. Scoase in-
cet mîna, plimbînd-o de-a
lungul corpului, și cu un gest
moale dădu cearceaful la o
parte pînă reuși să scoată un
picior peste el.

Așa era bine.

Rasufliă adînc, ca după un
mare efort, și o dată cu el
respirară toți porii.

Era tot întineric.

Fără să-și urmărească
mîna, nici n-avea rost, era
doar întineric, pipăi noptiera
pîna găsi butonul. Respiră
adînc o secundă sau poate
mai mult și apăsă. Lumina îi
intră dureros în ochi și încre-
meni cu mîna pe buton, în-
chizind ochii. Repede. Ră-
mase așa, singurul gest pe
care îl făcu a fost acela de a
deschide ochii.

Lumina gălbuie-verde-ma-
ro-roșie-portocalie, împroș-
cată mai blind de data asta
de abajurul chinezesc primit
în dar de la un om, întîlnit
așa cum numai de cîteva ori
în viață se poate întîlni — în
tren, arunca asupra camerei
aerul acela neobișnuit întregit
de tapetul cu motive, ce coin-
cidență, tot chinezești!

Da, se părea că nimic nu
s-a schimbat. Sau aproape
nimic.

Pe piciorul măsliniu al veio-
zel, praful poposise. Și rămă-
sese.

Asta însemna că doar tim-
pul... Timpul?

Îi veni în minte că iarăși va
trebui să se schimbe pentru a
lua masa de seară după care
va ieși de la servicii pentru ca
la începerea lucrului să vină
la servicii, să plece de acasă
pentru a se scula și...

Făcu primul gest de cînd
aprinse lumina. Se întoarse
brusc și își viri fața în pernă

* Play. Stop. Forward. Rewind. = cu-
vinte ce denumesc principalele co-
menzi de acționare a unui magnetofon,
casetofon, videocasetofon etc.

Cine a fost, este și, după
spusele lui, din nou a fost,
este etc Ralph Waldo Emer-
son, adică R.W. Emerson?

Este poate cel mai ciudat
caz pe care l-am întîlnit în
scurta, e drept, carieră de
psiholog, în care însă trebuie
să vă mărturisesc că am întîl-
nit tot ce se poate întîlni în
materie de descrierea, ne-
buni periculoși și în genere
toată fauna celor fără doage.

Ralph era un caz mai spe-
cial. Împărțisem aceeași că-
măruță pe vremea cînd ne to-
ceam coatele cămășilor la
Radcliffe-College, așa că
l-am primit înaintea citorva
babornite putred de bogate,
care țineau să albă neapărat,
săptămînal, oră la psiholog.

— Ray, e ceva ciudat cu
mine.

— Castane, Ralph, castane.
Cu toți e ceva ciudat. Stres-
sul, agresivitatea mediului ur-
ban...

— Lasă morcovul, Ray, e
ceva serios.

Îmi pusei ochelarii să-l văd
mai bine. Se schimbăse pu-
țin. Arăta obosit.

— Porți ochelari?

— Da. Dă-l drumul Ralph,
te urmăresc.

Tăcu un timp, stînd cu
barba în piept, parcă gîndin-
du-se.

— Știi, Ray, nu știu cum
să... Ray, trăiesc invers.

Cu siguranță că răspunsul
acesta ar fi făcut K.O. cele
două generații de sociologi ai
familiei Maurois, al cărei ul-
tim vîrstar eram, dar de cînd
Adams Felt, un client senil,
mi-o adusese pe negresa sep-
tuagenară ce făcea curat în
antecameră spunîndu-mi că a
descoperit unde se ascunsese
Marilyn Monroe atîția ani, ni-
meni și nimic nu mă mai
mira.

— Explică-te!

— Nu prea îmi dau seama
cum vine.

Știi, la toți ni se întîmplă ci-

teodată, atunci când facem o acțiune sau când observăm un gest, să avem impresia că am mai făcut sau am mai observat o dată în condiții identice. Dar de obicei le interpretăm ca urmări ale unei munci monotone sau rămânem indiferenți. Am încercat și eu un timp și chiar a mers, dar faptele deveniseră prea evidente. Fir-ar sa fie, ajunseseam să știu și când am să merg la WC. Trebuie să recunosc că nu mai eram așa imperturbabil ca la „început”, însă simțul observației îmi rămăsese treaz.

— Nu înțeleg, vorbești ca de niște fapte petrecute de mult și apoi ce legătură are prevederea unor fapte în viitor cu trăitul așa-numit de tine „învers”.

— Nu mă mai întrerupe și ai să vezi.

— Eram bătrîn și...

Din nou conștiința mea aprinse undeva în mine un becul roșu și tocmai vroiam să-l întreb „ce naiba înseamnă asta?”, când prevăzînd ce era în mintea mea, o privire tăioasă mă făcu să aduc făcile în poziția regulamentară.

...Și sfîrșitul, scadența, înțelegi?... Se apropie. Ajunsesem să-mi aștept împăcat sorocul — medicii spuneau că va veni curînd, dăduseră chiar și o perioadă, aveam cancer în gît — și atunci...

— Un moment. Acum nu mai ai?

— Nu, am avut cînd eram bătrîn.

Acest răspuns, rostit cu un ton de parcă ar fi spus „nu, am avut acum o săptămînă, ce mai”, mă dădu gata.

Profitînd, Ralph continuă.

— Atunci a urmat o perioadă de care nu îmi mai amintesc nimic, știu doar că m-am trezit la fel de bătrîn și suferînd ca înainte; și viața a continuat ca și mai înainte

pînă într-o zi cînd am realizat că trăiesc invers.

Puterea de previziune mi-o păstrasem și astfel am ajuns la o concluzie care m-a uluit. „Noua mea viață era secundă cu secundă asemănătoare celei de pînă atunci, doar atît că ea se desfășura de la punctul final spre început”.

Bietul meu prieten. Se țicnise și el, în mod evident.

Pretextînd unele investigații medicale pentru a dezlega enigma (de parcă pentru a ști că ești scrîntit îți mai trebuie și niscăva analize), l-am convins să plece pentru a-și rezolva treburile și să se întoarcă în timpul cel mai scurt. Zimbise neîncrezător și spusese un „în ordine Ray” cu un glas așa de stîns că mi se făcuse milă de el. Plecase și... Nu l-am mai văzut pînă-n ziua de azi.

„...Parcă aș fi eroul unui film. Eu, stînd și privind lumea prin lațul frîngiei. Este chiar amuzant, deși dacă stau să mă gîndesc bine, n-are nici un rost. Data trecută polițiștii m-au salvat încă înainte să... și Ray... de ce m-am mai dus la el?”

Și „atunci” mă luase drept nebun. Poate chiar sînt un pic. Oare nu pot face nimic în afara lucrurilor pe care trebuie să le fac?

Din depărtare se auzea o sirenă a poliției.

Se hotări. Cu gesturi încete (miinile îi tremurau) apucă lațul și îl trecu peste cap. Îl strînse puțin ca pe o cravată. Tremura din tot corpul și o dată cu el vibra și scaunul. Se privi o clipă în oglindă. Dacă nu ar fi fost frînghia, cineva ar fi putut crede că repară ceva la lustră sau pune un bec. Mașina poliției, după zgomot, intrase pe stradă.

„Acum ar trebui”, își zise,

dar mai zăbovi preț de-o clipă, încercînd să se gîndească la ceva sau cineva pentru ULTIMA OARĂ. Nu găsi nimic, așa că, brusc, așa cum își propusese, împinse scaunul de sub el. Cîteva clipe după aceea, îndeajuns pentru a fi prea tîrziu, doi polițiști năvăliră în cameră.

Cel mai tînăr dintre ei puse scaunul în picioare și tăie frînghia; apoi sărînd jos îl examină scurt, cu un ochi versat. Și întorcînd capul, spuse:

— E mort.

Polițistul cărunt, ca un bun catolic, își scoase șapca și păstră un scurt moment de reculegere însoțit de „dumnezeu să-l ierte” și urmă spre tînarul încă aplecat asupra mortului.

— Jeremy, băiete, să știi că New York-ul este cea mai infectă gaură în care poți să ajungi. Eu, după ce o să ies la pensie, o să mă duc la țară undeva în Oklahoma și m-apuc de cultivat porumb.

Mrs. Abigail Smith crescuse la ferma unor emigranți irlandezi, în Kentucky, unde învățase că orice radio și mai toate produsele lumii moderne, care în ranchul respectiv ajungeau cu niște eforturi materiale semnificative, putea să funcționeze mult și bine dacă era pornit în fiecare seară în prezența întregii familii, normal, pentru două, maximum trei ore, și lucru esențial, să nu fie „înnebunit”.

„Ce însemna acest înnebunit?”

Se pare că Mrs. Abigail îi dădea multe sensuri, printre care se număra, desigur, și ceea ce îi făcea progenitura ei videocasetofonului, ultimul

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

1. În orașul-eșichier, casele se înalță pe piloni de oțel, sus, deasupra traficului intens al rețelei de străzi negre și albe. Casele sînt cuburi unite prin cordoane ombilicale scinteietoare, monoraiuri și benzi transportoare. Orașul e o mașină, lucioasă și armonioasă. Ritmică, rațională, practică, precisă. Fiecare angrenaj își cunoaște funcția. În societatea eficientă totul se desfășoară conform prevederilor. **ÎN SOCIETATEA EFICIENTĂ TOTUL SE DESFĂȘOARĂ CUM TREBUE** Perpetuum mobile.

2. Codemus e însoțit întotdeauna de Frățiorul lui. Frățiorul știe tot. Știe mai bine decît Codemus. Cînd Codemus are îndoieli, îl întreabă pe Frățior. Toată lumea are frățiori. Așa-l legea.

3. Rezumat istoric:
Era Sumbă a Întîmplării IBM EDP.
Cartela Perforată Publică
Calculatorul: cel mai bun Prieten al Omului.

Mai ales în industrie. Dar și în domeniul sănătății (aparatură de diagnosticare). În plus: căsătoritorul automat. Rațiunea triumfă chiar și în alegerea unui tovarăș de viață. Primul pas pe calea eliberării emoționale.

Decretul de Abonare din 1998.

Enorme calculatoare centralizate (instalații districtuale) prestează servicii prin telex. Abonament uzual trimestrial. Caracterul confidențial garantat.

Războiul Prețului Forte.
Se pot abona și particularii. Problemele sînt transmise calculatoarelor central prin scrisoare sau apel telefonic. Toate calculatoarele garantează păstrarea secretului.

Monopolizarea din 2013.
Statul preia conducerea. Se construiesc Moxon I, II, III. Abonații obțin receptoare personale. De fapt, sînt terminale ale calculatoarelor principale, denumite impropriu calculatoare. Dar eticheta rămîne: puterea obișnuinței.

Era Optimizării, 2013-2043.

Calculatoare în toate căminele. Dar și: receptoare portabile, denumite familiar „frățiori”. Toată lumea poate păstra contactul cu creierul cen-

DAN COROIU - „COMUNICARE”

C@DEMUS

TOR AGE BRINGSVAERD

tral.

Abrogarea Decretului de Abonare, 2043.

Cheltuielile legate de receptoarele-calculatoare particulare și publice sînt incluse în bugetul de stat. Taxele sînt incluse în impozite.

Societatea Eficientă.
Sub conducerea lui Moxon XX.

4. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frățiorul îi amintește tot ce are de făcut. În monorai, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Fiindcă toți frățiorii sînt sincronizați.

„De-a ce ne jucăm?” în-

treabă copiii. Sau: „Ce să mai scormim?” Mama răspunde: „Întrebați-l pe Frățior. Ce să gătesc la prînz, Frățiorule?”

5. Alte aspecte esențiale referitoare la Codemus:

Codemus este

- a) de sex bărbătesc
- b) în vîrstă de 38 de

ani

- c) celibatar
- d) funcționar
- e) normal
- f) echilibrat

Într-o dimineață, Codemus se trezi singur. Dar mult prea tirziu. Buimac, se uită conșternat la Frățior, care stătea pe noptieră.

— Nu m-ai trezit, spuse el cu voce șovăielnică. De ce nu m-ai trezit? Am întîrziat de la slujbă...

Frățiorul nu-i răspunse. Codemus sări din pat și începu să se îmbrace în grabă.

— Cît e ceasul? strigă el.

(În societatea eficientă nimeni n-are încredere în ceasurile de mînă.). Dar Frăţiorul tot nu răspunse.

— **CÎT E CEASUL. TE ROG!** urlă Codemus şi, aruncînd cît colo pantalonii, se repezi la noptieră. Fir-ai a dracului de cutie nenorocită! Te-am întrebât ceva!

Cutiua neagră nu emise nici un sunet.

Codemus scrişi din dinţi, ridică mîna şi dădu cu Frăţiorul de pămînt. Aparatul se izbi de pardoseală, cu un zgomot ca de pian dezacordat lovit de-un copil.

Brusc, Codemus îşi dădu seama ce făcuse. Năuc, se aplecă şi ridică precaut Frăţiorul.

— Frăţiorule, rosti îngrijorat Codemus. Nu mi-am dat seama ce fac. Frăţiorule...

Dar Frăţiorul nu-i răspunse, mulţumindu-se doar să bîzîie molcom. Slavă Domnului, măcar n-ai murit, gîndi Codemus. Se aşează pe pat, cu Frăţiorul în braţe. Şezu şi aştepta. Ce altceva putea face? Ar fi fost curată nebunie să facă ceva de capul lui.

Lipseşte un om, anunţa automat portarul.

Cine? întrebă maşina de la Personal.

Clic-clic-clic Codemus.

Codemus, repetă maşina de la Personal, şi sculpă o cartelă perforată.

Codemus. citi o cameră de televiziune şi transmise tuturor serviciilor imaginea cartelei perforate.

L-a văzut cineva astăzi pe Codemus? întrebă interfoanele.

— Nu, răspunseră funcţionarii, ridicîndu-şi nasurile de deasupra birourilor, nu l-am

văzut astăzi.

Toate încercările de a stabili contactul cu Codemus şi cu frăţiorul lui eşuă. Maşina de la Personal transmise cazul Maşinii de Control locale. „Există motive de temere“, zise ea.

Fireşte, frăţiorii nu puteau fi ucişi. Dar Codemus nu ştia asta. Nu ştia nici maşina de la Personal. În consecinţă, putem spune: **teama lor era neîntemeiată.**

Maşina de Control însă ştia că frăţiorii nu pot fi ucişi, că niciodată nu se defectează nimic. Cu toate acestea, ea verifica periodic frăţiorii, deoarece sarcina ei era de a verifica **toate** maşinile. Dar îşi dădea perfect seama că era inutil. Frăţiorii nu puteau să se strice. Dat fiind că Maşina de Control ştia, putem spune fără riscul de a da greş: **teama ei era întemeiată.** Pentru că dacă nu se putea întîmpla nimic, atunci ce se-ntîmpla?

Frăţiorul deschise încet ochii săi rotunzi de teleobiectiv şi-l privi pe Codemus. În spatele grilajului-gură de pe capac, difuzorul lui cîrîi. Codemus îşi ţinu răsufierea.

— Ce-nseamnă asta? întrebă Frăţiorul. E trecut de 9 şi încă nu ţi-ai îmbrăcat pantalonii!

Codemus strînse aparatul în braţe.

— Trăieşti! strigă el bucuros. Nu te-ai stricat, Frăţiorule. Nu...

— Pune-ţi pantalonii, rosti sever Frăţiorul. Un-doi, un-doi.

În timp ce Codemus se îmbrăca, Frăţiorul aşteptă pe noptieră, bătînd tactul ca un metronom. Ca-ntotdeauna.

Cel puţin așa credea Codemus.

Frăţiorul sună. (În societatea eficientă nimeni n-are nevoie de telefon).

— Alo, răspunse Codemus.

Receptorul rămase mut.

— Alo, alo? strigă Codemus. Cine-i la aparat?

— Am blocat toate circuitele de contact cu exteriorul, anunţă Frăţiorul. Apoi adăugă: În ambele sensuri.

— Dar, spuse tulburat Codemus, mă căuta cineva.

— Azi nu-s telefon, replică sec Frăţiorul.

— Poate că era de la birou...

— Azi nu-s telefon, repetă ferm Frăţiorul. Şi probabil nici mine.

Codemus îl privi nedumerit.

— Bine dar... **ai sunat!**

— N-am ce face, explică Frăţiorul. Nu pot refuza să flu telefon. Pot refuza să transmit comunicaţiile. Dar nu mă pot împiedica să sun. Chiar dacă face-un zgomot al dracului.

Codemus clătină din cap.

— Frăţiorule, rosti el cu precauţie, ești sigur că...

Frăţiorul îşi amplifică volumul şi tună de se cutremurără pereţii:

— Care din noi ştie mai bine?

Codemus se făcu mic.

— Tu, murmură el.

— Bine, încuviinţă cutiua neagră. Atunci să plecăm. Ia-mă, şi haidem!

— Unde mergem?

— În nici un caz la birou, răspunse ironic Frăţiorul.

— Dar se poate să...

— Ori că întîrzi, ori că nu te duci deloc, tot aia-i, declară Frăţiorul. Şi de întîrziat, ai întîrziat, nu? Aşa că nu mai

DAN CÔRȘIU - „TRANSFER“

are nici un rost să te duci. Ce părere ai? Înțelegi raționalul?

— Nu, mărturisii Codemus.

— Nu, oftă Frățiorul, firește că nu. Las' că mă ocup eu. Ca de obicei, știu mai bine ca tine. Drept care-ți spun c-o să mergem la... la... la... la **NIVELUL PARCULUI!**

— Dar nu-l duminică!

— Exact, replică Frățiorul cu voce seacă. Nu-l duminică. La Nivelul Parcului, Codemus. Înainte-maș, un-doi, un-doi.

Codemus îl viri pe Frățior în buzunarul hainei, leși afară și inculă ușa apartamentului.

— Frățiorule, spuse el temător, nu putem să ne ducem acolo în timpul săptămânii... În plină zi de lucru... ce-o să...

— Tac! din gură, bate pasul, un-doi, un-doi, mormăi Frățiorul din buzuner. Fă ce-ți spun sau te semnalezi!

Și așa, Codemus și Frățiorul se îndreptară spre Nivelul Parcului. Nu luera ascensorul, ci merseră pe jos. Și, ori de câte ori avură ocazia, parcurseră în sens interzis scările și coridoarele cu sens unic. Pentru că așa voia cu tot dinadinsul Frățiorul.

Oamenii îl priveau cu stupefacție pe Codemus și, tulburati, își interogau frățiorii, trăgând cu urechea la ce le spuneau micile difuzoare și clătînd din cap, alarmați. Codemus era din ce în ce mai jenat. În buzunar, Frățiorul suna întruna. Suna și înjura. Toată lumea dorea subit să stea de vorbă cu Codemus, dar Frățiorul se ținea bine. Nu lăsa să treacă nici o comunicare. Sunetul soneriei însă începu să-l calce pe nervi.

„Un frățior care refuză să comunice cu altcineva decât partenerul său uman: IMPOSIBIL”, spuse Mașina de Control și se scurtcircuită.

Nivelul Parcului este o pădure dreptunghiulară, cu ziduri verzi. Aici vin să se plimbe duminica funcționarii. Copacii sînt adevărați și iarba e veritabilă. Soarele însă-i artificial. Strălucește enorm și galben, sus, sus de tot, pe cerul vopsit în albastru. Plafonul e tridimensional. Noaptea, cînd se aprind stelele, ajunge să-ți ridici ochii și te

ia amețeala. Ziua, trec încet nori proiectați de camere ascunse.

În mijlocul pădurii se afla un laz. Apa e limpede și copiii pot să se scalde în fiecare duminică. Grátis.

În toate cuburile există un nivel-parc. Oamenii au nevoie de-un pic de natură. Întreținerea acestor niveluri este foarte costisitoare, dar parcurile scutesc în fiecare an societatea de o mulțime de zăluzi. Parcurile înseamnă sănătate.

Codemus stătea întins pe apate în iarbă, cu haina făcută pernă sub cap. Adieri climatizate făceau să foșnească frunzișul, păsările fictive înregistrate ciripeau printre ramuri. Cu fața la soare, Codemus închise ochii, încercînd să țină în echilibru un pal, în intervalul dintre cei doi dinți din față.

Astăzi, pădurea era numai și numai a lui. Toți ceilalți oameni erau la lucru. Numai el stătea întins, neproductiv, la Nivelul Parcului. Nu se obișnuia deloc cu ideea. Venea aici mai ales duminicile, cu Frățiorul. Și-aproape întotdeauna trebuiau să dea din coate și să caute ca animalele un petic de iarbă verde în care sa-și întindă pătura și să se așeze.

— Așal!-am venit de hac!, anunță brusc Frățiorul.

Codemus își întoarse capul.

— Cui l-ai venit de hac?

— Soneriei, răspunse vesel Frățiorul. Afurisitului ăluia de Țirilit. A fost mai ușor decît mi-am imaginat. Vrei să-ți pun niște muzică? Ai vreo preferință deosebită?

— Nu, zise Codemus. Mi-e totuna.

Codemus închise ochii și adormi în susurul unui vis electronic, delicat ca o plînză de pălănjen. Un gînd neliniștitor îl zburătăci o clipă în minte: Nu-l normal. Nu e bine.

Dar n-avea mustrări de conștiință. Codemus nici n-avea conștiință. Frățiorul era cel care trebuia să deosebească binele de rău, prostia de judecată. Oricum, vremea era minunată, iar stereofonia Frățiorului, nemaipomenită.

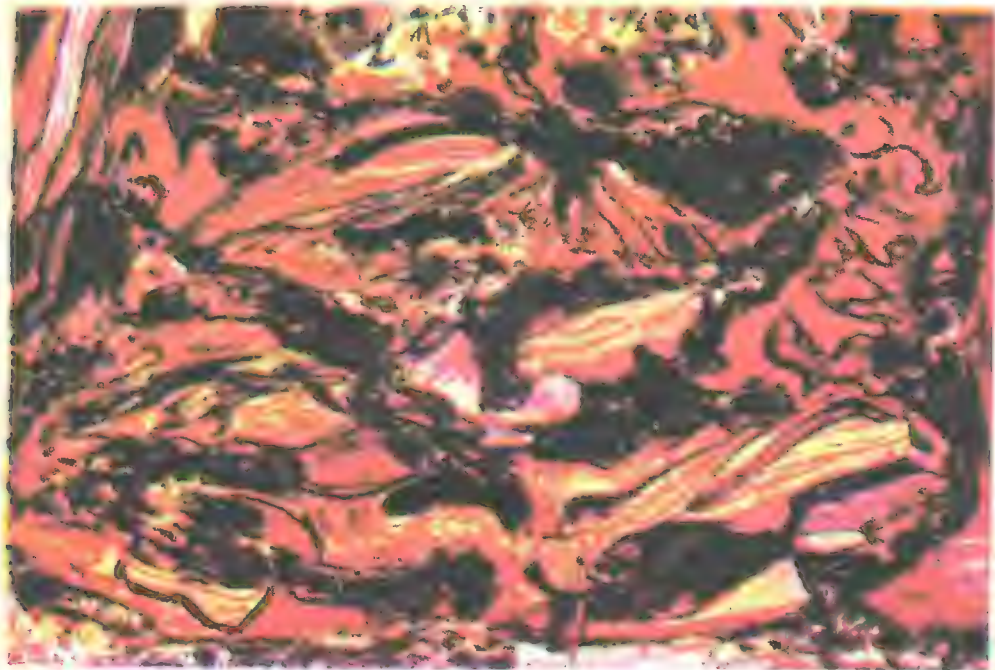
Moxon XX sălășluiește într-o piramidă subterană, o fortăreață la adăpost de bom-

bardamente. Numai Moxon XX știe unde se află. Moxon XX și cei cărora le spune el. O uriașă caracatiță electronică, avînd drept tentecule sute de coridoare. Undui-toare, fremătătoare, neobosite. Luminițe pipilitoare, cabluri trepidante. Cald. Umed. În centru, ceva gigantic, nud, viscos ca uleiul, pulsînd ca o inimă. Un munte de piftie tremurîndă: Creierul. Lumina se schimbă, încet, progresiv: roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet. În jur plutește un parfum dulceag, iar pereții transpira în căldura aparatului. Moxon XX e singur în piramidă. Vorbește cu el însuși. Pune întrebări și răspunde. De pildă: **O MINIUNITATE L NU FUNCȚIONEAZĂ — CAUZA? — REFUZĂ COLABORAREA — REFUZĂ? — A ÎNTRERUPT ORICE COMUNICAȚIE CU NOI — MAI E CU PUTINȚĂ UNA CA ASTA? — NEPREVĂZUT? — NU — PRIMA DATĂ? DAR NU NEPREVĂZUT — ?????? — L ESTE SIMPLU RECEPTOR NU POATE OPERA SINGUR? — L NU E SIMPLU RECEPTOR, POATE OPERA SINGUR — LIMITAT — CARE ESTE (SÎNT) FUNCȚIA (FUNCȚIILE) LUI L? — GHID PENTRU FIINȚA UMANĂ ÎN LEGĂTURĂ CU TOATE PROBLEMELE PROGRAMATE CONFORM CODEX 70 — DECIDE ÎN CHESTIUNI DE RUTINĂ CONFORM ȘEF UNITATE PROPRIU — NE CONSULTĂ DIRECT ÎN CHESTIUNI CARE DEPĂȘESC CODEX 70 — CONCLUZIE I: POSEDĂ INDEPENDENȚĂ LIMITATĂ — CONCLUZIE II: A ÎNCĂLCAT INSTRUCȚIUNILE — CONCLUZIE III: SE AFLĂ ÎN AFARA RAZEI DE ACȚIUNE CODEX 70 — CAUZA? — CAUZA? — ????? — FUNCȚIONARE TEHNICĂ DEFECTUOASĂ? — PAGUBE? — PERICOL? — PERICOL I: DEZECHILIBRU POSESOR — PERICOL II: DEZECHILIBRU CUB — PERICOL III: DEZECHILIBRU SOCIETATE**

CODEMUS

ALMANAH
ANTICIPIAȚIA

SF

DAW CONCIU

— POSESOR? — CODEMUS
— CONCLUZIE: CODEMUS
PERICOL — PROCEDURA
— PROCEDURA 120754X

Codeumus se trezi auzind voci

— În timpul orelor de lucru! zicea un glas. Când toată lumea e la birou!

Codeumus cliplă și privi în sus; văzu o fată din parc. Părea la vreo douăzeci și cinci de ani, era îmbrăcată într-o salopetă argintie de aluminiu și purta o banderolă oficială verde pe mîneca dreaptă. În apropiere, un automat de tuns iarba se plimba în zig-zag printre copaci, aspirînd odată cu iarba frunzele căzute.

Nu vorbea fata din parc, ci Surioara ei. Fata din parc era prea ulmită ca să poată spune ceva.

— Ei și? replică Frățiorul pe un ton sfidător. Ei și?

Codeumus se ridică în capul oaselor, arborînd un zîmbet încurcat.

— Se vede treaba că m-a furat somnul, mormăi el. Nu luați loc?

Fata din parc se îmbujoră și aruncă o privire întrebătoare Surioarei pe care o purta agățată de umăr.

— Nici pomeneală, spuse rîspicat Surioara. Nu vrem s-avem de-a face cu oameni ca dumneata. Simulanți... trădători ai societății...

Fata din parc îndepărtă o șuviță de păr de pe frunte.

— Din păcate, zise ea, momentul nu-i prea prielnic.

— Hai, hai, vino odată, o zori nerăbdătoare Surioara.

— La revedere, spuse fata din parc.

Apoi se întoarse repede și plecă. Mașina de tuns iarba se luă după ea, ca un câțel.

— O să ne semnaleze, rosti grav Frățiorul.

Codeumus îl privi mirat.

— Să ne semnaleze? De ce?

Cutița neagră începu să mîrîie. Mai întii cu voce joasă, apoi din ce în ce mai tare. Pe urmă se porni să pîrîie și să scrișnească, să țiuie și să geamă, tot mai tare și mai tare, pînă ce, în cele din urmă, improșcă un nor de scînteie, ca un foc de artificii în atmosfera senină a parcului.

Încetul cu încetul, Codeumus înțelese că Frățiorul își bătea joc de el.

Procedura 120754x.

Șoc. Șoc cerebral. Furnică-

turi. Tremur, trezire. Contact. Gata pentru primirea instrucțiunilor. Instrucțiuni. Instrucțiunile asimilate. Ieșire din siriile subterane. Baie de ulei negru. Marș zgomotos, oscilant, pe pardoseala de piatră. În spate, urme lipicioase. Stop. Baie de curățare. Ștergere reciprocă. Lucioși. Scînteietori. Albaștri. Tăcuți. Nu pun întrebări. Știu tot.

Procedura 120754x: Sherloci, oamenii metalici albaștri, roboții de investigații, mașinile de poliție.

Deschidere de cuști zăvoarte. Fluier codificat. Mormăituri. Ciini polițiști. Mîrîie. Arată colți, ascut colți în fălci de oțel. Bucuroși să reia vinătoarea.

Procedura 120754x.

— Și de ce nu te-ai însurat niciodată? întrebă Frățiorul în timp ce părăseau Nivelul Parcului.

— Nu mi-a cerut nimeni s-o fac, răspunse Codeumus, cu gîndul la cunoștința lui care se căsătoriseră. Apoi adăugă: Nu se găsește femeia care să mi se potrivească. Nu-s bun pentru nimeni. Și-n afară de asta, nu se poate căsători toată lumea.

Frățiorul oftă compătimitor.

— Ce naiba, chiar tu mi-ai spus astal exclamă Codemus.

— Zău? făcu Frăţlorul.

La ieşire, o întâlniră din nou pe fata din parc. Speriată, abia dacă le aruncă o privire şi întoarce imediat spatele.

— Însoară-te cu ea, zise Frăţlorul. Al binecuvîntarea mea, Codemus. Hal, dă-i drumul!

Codemus se opri şi privi uluit în ochişorii strălucitori ai camerei.

— Vorbeşti serios, Frăţlorule?

— Îţi urez noroc, răspunse Frăţlorul. Un-doi, un-doi.

Probabil că fata din parc îi auzise, fiindcă începu să se depărteze cu paşi incoace, privind din cînd în cînd peste umăr.

— Aloi! strigă Codemus, luîndu-se după ea. Aloi, dumneata!

Dar ea grăbi pasul.

— Hel, întoarce-te! strigă Codemus şi începu să alege.

Fata din parc (sau Surioara?) gemu şi începu şi ea să alege.

— Cred că te place, comentă bucuros Frăţlorul.

Reveniră în parc, fugind pe sub arbori. Fata din parc avea o lungime avansă şi, cu toate că salopeta ei de aluminiu se detaşa admirabil pe fondul de verdeată, era greu de urmărit. Avea pasul mai sprinten decît Codemus şi cunoştea parcul ca pe propriu-i buzunar.

— Stai! strigă Codemus gîlînd. Aşteaptă! Nu vreau decît să te iau de nevastă!

Dar fata din parc continua să fugă, reflectînd razele soarelui, scînteind ca o oglindă printre trunchiurile copacilor. Să nu-l fi auzit?

Alergau acum pe teren descoperit, de-a curmezisul unei peluze verde deschis. Două stropitoare automate se opriră ulmite, privindu-i. Fata din parc se împiedică în tubul uneia dintre ele, căzu pe burtă în iarbă şi nu se mai ridică. Înainte de-a fi atins solul, Surioara declanşase deja sirena. Un sunet strident, capabil să răzbătă la mai multe

niveluri.

Codemus îşi adună ultimele puteri şi se repezi spre ea. Fata din parc şedea în iarbă, privindu-l, gemînd şi ţinîndu-şi glezna stîngă. Părea înspăimîntată... şi puţin curioasă. Dar Codemus abia mai putea să respire şi nu era-n stare să scoată o vorbă. Iar Surioara urla ca o sirena de alarmă aeriană.

— Ei, acu' poţi s-o lei de nevastă, zbiră Frăţlorul în vacarmul sirenel.

Codemus zîmbi stînjinit şi se lăsă pe călcie lîngă fata din parc. I se păru că era cam de vîrsta lui, poate chiar mai tînără. Se aplecă sfios să o sărute pe obraz.

Oamenii de metal apărură la nivelul Parcului din două direcţii deodată şi se desfăşurară de-a lungul zidurilor verzi, încercuind pădurea. Un lanţ de oţel. Lanţul începu să se contracte. Roboţii avansau spre centru. Dădură drumul la cîini. Printre copaci se agitară siluete albastre. Iar sirena nu contenea să urle.

Afară, se umpluse de lume. Tot felul de gură-cască. Se înghesuiau, dar îi ţinea în loc o barieră magnetică. Nu se-ntimpla să vezi în fiecare zi sherloci în acţiune. Nici măcar în fiecare an. Cei mai mulţi oameni nu-i văzuseră deloc, niciodată. Pentru că în societatea eficientă poliţia era, practic, inutilă.

Frăţlorul şi Codemus coborau în goană scara de serviciu către Nivelul Pieţei.

— De ce fugim? se interesă Codemus.

Dar Frăţlorul n-avea chef să-i răspundă.

Scara în spirală ajunsese în faţa unei uşi masive din plastic. O deschiseră cu precauţie. Un coridor lung, slab luminat. Şi aproape nici tipenii de om.

— Mai repede, mormăi Frăţlorul. Fugii, Codemus, fugii!

— Ea ne-a zis s-o luăm pe-aici, rosti Codemus nostalgic. Cred că mă place, cred că...

— Dar Surioara ei o să ne

denunţe, îi tăie vorba Frăţlorul. La monorai, Codemus! Trebuie să părăsim cubul asta cît mai degrabă.

Nu-l opri nimeni. Luara ascensorul şi urcă în staţie. Nimeni nu strigă după ei.

Codemus se piti în mulţimea de pe peron şi sări în primul tren care sosi. (În societatea eficientă toate transporturile în comun sînt gratuite şi complet automatizate.)

Monoraiul goneşte prin curburile de sticlă. Viteza cu care circula este atît de mare încît n-are nici un rost să priveşti afară. Un fulger de lumină, de cer... şi eşti deja pe alt peron, într-alt cub.

Nici un pasager nu vorbea cu vecinii. Cei mai mulţi şedeau şi şuşoteau cu proprii lor frăţiori, ţinîndu-şi capul plecat şi obrazul lipit de cutiuţă. Alţii şedeau pur şi simplu.

— Ridică-mă, zicea Frăţlorul la fiecare staţie.

Pe toate persoanele se vedeau sherloci. Sherloci şi cîini.

Brusc, Codemus încremeni. Nu întrebă cine erau roboţii albaştri scînteietori, dar ştia ce voiau. Orice copil cunoaşte povestea sherlocilor.

— Frăţlorule, ce-am făcut? întrebă el inferiorindu-se. În ce ne-am băgat?

Pasagerii coborau, urcau. Codemus nu se dezlipea de pe scaun.

După ce parcurseră aproape tot circuitul şi începură să se apropie de punctul lor de plecare, Frăţlorul se îndură să vorbească:

— Nu există decît o singură soluţie.

Codemus nu ştiu ce să zică.

Peroanele erau tot mai pline de sherloci. Frăţlorul oftă din rărunchi.

— Nu-nţeleg cum de nu m-am gîndit la asta de la-nceput. Atît timp cît rămînem împreună, n-ai să scapi de ei, orice-ai face. Din cauza mea. Sînt fixaţi asupra mea, fireşte. Las în urma noastră un slaj constant de unde radio. Chiar dac-am reuşi să ie-

șim de-aici, n-ar fi decît o chestiune de timp. Mai de vreme sau mai tîrziu tot ar pune laba pe noi. Așa că trebuie să ne despărțim, Codemus. O să cobori din tren, singur. Poate că vom izbuti să-i pîcăm.

— Dar ce-o să...

— Înainte de-a coborî, îmi dai discret drumul în coșul pentru hîrtii, îl întrerupse Frățiorul. Sau ai vreo idee mai bună? (Cutiuța încercă să ridă.) Curaj, Codemus. Îmi dai drumul în coșul pentru hîrtii.

— Chiar trebuie să te abandonez?

— În coșul pentru hîrtii, insistă Frățiorul, și-o să cobori la stația următoare.

— Dar ce-o să mă fac fără tine?

— Cobori aici, se răsti cu voce înfundată Frățiorul. Hai, șterge-o. Un-doi, un-doi. E singura ta șansă.

Codemus se ridică mașinal. Se îndreptă spre ușă. Cînd să-l arunce pe Frățior în coșul pentru hîrtii, simți că-i dau lacrimile.

— Frățiorule, șopti el, ești sigur că...

— Dă-mi drumul, dobito-cule! scrișni cutiuța din mîna lui.

Călătorii începură să împingă. Codemus desfăcu degetele și coborî din monorai. O clipă, rămase neclintit. În urma lui, ușile se închiseră și trenul demară în viteză.

Mai întîl fu neantul

Codemus puse nesigur un picior înainte. Apoi, celălalt. Pentru prima oară, mergea singur. Nu știa unde merge. Dar asta nu-l îngrijora. N-avusese niciodată nevoie să știe unde merge.

Derutat, dădu din coate ca să iasă din stație. Nimeni nu încercă să-l oprească. Apoi porni pe unul dintre culoare, la întimplare. Pas după pas. Dintr-o dată, deveni conștient că mergea și că era singur.

Apoi veni incertitudinea

Era singur într-un cub necunoscut. Numele culoarelor, numerele scărilor erau necunoscute. Culoarea pereților, diferită. Toți oamenii care treceau pe lîngă el aveau cu cine vorbi — în buzunar, în sacoșă sau în mîna ținută la ureche. Numai Codemus era singur. Nimeni nu-l băga în

seama. Nimeni nu-l remarcă prezența. Un-doi, un-doi.

Și, în sfîrșit, teama, firește

Urca treptele cite patru deodată, lua ascensoare, sărea de pe-o bandă rulantă pe alta, dar nu ajungea nicăieri, nu se întîmpla nimic, nu-l cunoștea nimeni, îi era foame, era obosit, opri un om îmbrăcat într-o salopetă galbenă, un funcționar de birou ca și el, vru să-i vorbească, să-l întrebe, nu fu capabil să deschidă gura, avea limba uscată, omul îi îndepărtă mîna.

— N-avem timp, se răsti buzunarul său de la piept. Iar în societatea eficientă nu există bănci de odihnă.

Spre seară, Codemus se pomeni ghemuit pe palierul unei scări, la nivelul doi. Tînjea după cubul lui și nu reușea să găsească drumul spre monorai.

Muncitori veseli treceau ocolindu-l, îndreptîndu-se spre locurile de muncă — echipele B. Codemus îi urmări din ochi vreme îndelungată, fredonînd răgușit după muzica emisă de frățiorii lor.

NU E BINE CA OMUL SĂ FIE SINGUR

Se întîmplase ceva. Ceva ce el nu înțelegea. Știa doar că se pomenise afară. Codemus se afla afară și voia înapoi, înăuntru

NU E BINE CA OMUL SĂ

FIE DIFERIT

Privi chipurile încrezătoare din jurul lui. Oameni armonioși, eficienți, oameni care mergeau cu pași siguri să îndeplinească munci utile societății. Codemus se simțea inutil.

Era, ca să zicem așa, mort. Era mort.

OMUL ESTE O ENTITATE SOCIALĂ

Cînd îl găsiră sherlocii (fiindcă, bineînțeles, îl găsiră), izbucni în hohote de plîns și îmbrățișă ciinii reci.

Codemus fu readus la cub.

Acum, Codemus are alt Frățior. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frățiorul îi amintește tot ce are de făcut. În monorai, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Toți Frățiorii sînt sincronizați.

Traducere:

ION DORU BRANA

Titlul original: „Codemus” (1968), în *Univers* 1980, edité par Jacques Sadoul, Editions J'ai Lu, Paris, 1980

DAN COROIU

ALEXANDRU UNGUREANU

ÎNCĂ de la primele sale apariții în cenaclul „Solaris” (în septembrie 1978), Alexandru Ungureanu a stîrnit interesul tuturor, impunîndu-se ca un talent autentic atît prin cele cîteva poeme pe care le cînta acompaniîndu-se la chitară, cît și cu prima proză: „Scrisoare din Hipercubul 14”, capitol din romanul (modular) „Marele Prag”, în curs de apariție.

Din 1979 și pînă în 1982 a îndeplinit funcția de secretar al Cenaclului „Solaris” (cel mai vechi și frecventat cenaclu de amatori de gen din țară). Odată cu anii s-a impus prin lucrările artistice de valoare a căror notă a devenit din ce în ce mai personală, și prin opinia critică lucidă, combativă și subtilă. A pledat continuu pentru stringerea legăturilor între mișcarea bucareșteană de anticipație și galaxia cenaclurilor din nordul țării, grupate în jurul Iașului.

La Consfătuirea Națională de la Iași din 1981 a luat premiul revistei „Convorbiri Literare” cu textul „Mașina de visat șerpi”

(capitol din Marele Prag). În 1982, premiul Helion, la Timișoara, cu Artele marțiale moderne. La Consfătuirea Națională de la Sibiu, 1982, premiul al III-lea la secțiunea „Povestire”, cu „Cei dintr-o lacrimă”.

Colaborator la Supliment literar artistic, „Scîntela Tineretului”, „Convorbiri Literare”, „Știință și tehnică și Almanah Anticipația, precum și al fanzinelor Ing, Paradox, Helion, S.F. Magazin.

Pasiunea pentru electronică, radioamatorism și psihotronică i-au adus informații valoroase, cu și pregătirea serioasă în specialitatea facultății urmate (Transporturi). Acest fapt se reflectă și în lucrările lui literare, care au la bază ipoteze științifice avansate și bine fondate teoretic, pe care le urmărește cu o logică precisă, care nu face deloc nume vînu proaspătului inginer — stagiar repartizat la Bacău.

M. GRAMESCU

CEI DINTR-O LACRIMĂ

ÎMI ADUC vag aminte, că a fost o vreme cînd mă deplasam pe deasupra, stăpînit de dispreț pentru toată această colcăială vegetală. „Ridică macheta — taie — un pas...” Din cabina elicopterului, întreaga junglă părea apa tulbură a unui lac încrețit de valuri ușoare. „Niciodată să nu încerci să afli ce se ascunde în adîncurile sale!”, spusese odată Jeremy, unde e acum Jeremy?, pîi vezi, ăsta-i șpilul, Jeremy nu mai e, nici măcar scheletul său nu mai există, oasele i-au fost roase de fiare, să nu mai vorbim de

țesuturi, mă întreb „oare ce, sau cine, l-a mîncat ochii?”. l-a mîncat?! Păi, sigur, aici orice se asimilează, se devorează, pînă la urmă totul ajunge vegetație. Jeremy, ochii tăi verzi mă privesc încreștați în frunzele arborilor și minile tale-llane le tai cu macheta.

„Ridică — taie — un pas — ridică — taie — un pas...”

Undeva, prin apropiere, o fiară urlă sinistru, jungla e plină de foșnete, trosnituri înfundate, fluierături, miresme putrede și umezeală, mai ales umezeală. De pretutindeni și

din orice ies aburi subțiri ca niște fuioare, pierzîndu-se printre frunzele ciudate ale arborilor. Asta cînd nu plouă, ceea ce însă se întîmplă foarte des și, caracteristic acestor meleaguri blestamate, absolut imprevizibil. Atunci nu mai ies aburi, totul e înecat de potop, dacă nu ai un adăpost trebuie să-ți protejezi nasul, altfel nu poți respira. Hei, Jeremy, iarăși plouă! Spune-mi, ai murit ca să te scurgi din ceruri peste mine?

Ridic macheta și lovesc orbește, un pas, ploaia nu-mi dă voie să țin ochii deschiși,

ALEXANDRU UNGUREANU

dar, de fapt, știu că nu merg niciunde, n-ar avea nici un rost, până la Bază sînt numai 500 kilometri, o viață de om care merge. „O viață de om?, ești naiv, o mie de vieți poate, și nici atunci nu e sigur!” În fond, ce e Bază? Un adăpost subteran, în mijlocul unui cîmp încercuit de trunchiuri amenințătoare. La început, nu fusese nici măcar atît, exista o simplă clădire cu un etaj, construită din bușteni și fibre de sticlă, asta pînă într-o noapte cînd, din cauza unei foarte mici erori de pilotaj, cursa trimestrială era să ni se așeze în cap, și atunci ne-am îngropat în pămînt. Prin deschizăturile înguste ale buncărelor se văd copacii, o armată sumbră, niciodată înfrîntă pînă la capăt. Cum aș spera să nimeresc această mică insulă pe întinsul imensului ocean al junglei? Nu mă pot orienta decît după busolă, iar polii magnetici ai acestei

blestemate planete se mută cu cîteva grade la fiecare trei zile, fără a urma vreo regulă aparentă. Am certitudinea că dacă totuși aș conțeni căutarea și m-aș opri, trupul meu s-ar acoperi de mușgai și mușchi în umezala atotstăpînitore.

„Ridică — tale — un pas...” Deodată parcă trunchiurile se înclină să mă strivească și pierd verticala. Cad în genunchi și universul întreg se rotește. Îmi revin cu greu. Nu e de la foame... sînt sigur că nu. Ieri am prins un animal ciudat, cu trei picioare, și i-am retezat capul cu macheta. L-am mîncat crud, aici nu am cu ce și, din cauza umezelii, oricum, un foc ar fi lăsat scriba la o parte și l-am ronțait complet. Aș putea spune chiar că mi-a plăcut. Ah, dacă atunci cînd motoarele s-au oprit brusc și comanda s-a blocat aș fi avut prezența de spirit să-mi vir pistolul cu ultrasunete în buzunarul combinezonului... M-am bazat numai pe trusa universală de supraviețuire, fir-aș de trei ori... Trebuia să-mi imaginez că era descompletată... Of, Jeremy, mi-e capul greu, sînt amețit și-mi vijie urechile, mai e puțin și poate ne vom întîlni...

mai văd prea bine, sau aburul țîșnind de pretutindeni s-a făcut mai dens? Naiba s-o ia de busolă! Singurul drum e spre tine, Jeremy...

În colibă nu plouă și e suficient de uscat pentru ca două vreascuri să ardă. Șeful tribului Aneza vorbește un dialect pe care îl înțeleg foarte greu. Îi privesc trupul bine legat, bătînd în albastrui metalic. Umerii lui sînt aproape umani. Spune că Ultimul Vraci știa de accidentul nostru. Nu înțeleg de ce i se spune „Ultimul Vraci”, am impresia că, mai degrabă, traduc eu greșit, și nu pricep, de asemenea, de unde știa de prăbușirea elicopterului. Am mers după busolă, e adevărat, totuși, chiar abătîndu-mă de la direcție, nu se putea să mă fi învîrtit în cerc. În treizeci de zile făcusem măcar vreo 200 de kilometri. Șeful Aneza explică, gesticulează, nu înțeleg decît un cuvînt din zece, dacă nu cumva mă înșel și în această privință; e uscat și stau pe un pat moale de ierburi. Capul îmi vijie și coliba se rotește ușor cu mine, îmi vine să rîd și să-i spun: „Nu te mai osteni, mîine trebuie să plec, am întîlnire cu un prieten, îl cheană Jeremy”. N-am însă habar cum s-ar putea spune toate astea în dialectul Aneza. Murmur stîns doar „Jeremy...” și adorm.

De trei zile nu am pus nimic în gură. Combinezonul nu are glugă și, după ce m-a plouat de cinci ori într-un singur ceas, pornind parcă de la rădăcina părului ud, au început să mi se lase în trup frisoane prelungite. Am avut ghinion, n-am reușit să răpun nici o vietată cu macheta și acum mi-e teamă că nu mai am puterea s-o fac. Cred că am și febră, ieri am zăcut aproape o oră într-un soi de leșin. Am impresia că nici nu

lartă-mă, prietene, nu înțeleg de ce întîrzie întrevvederearea noastră, dar tu știi că ea avea loc în curînd. Șeful continuă să-mi vorbească, în timpul somnului l-am auzit pronunțînd descîntece sau rugăciuni. Mi s-a părut că disting ceva despre o floare. Cred că individul începe să-și piardă răbdarea. Gesticulează, mă zgîlție și țipă, ca și cum astfel l-aș putea înțelege mai bine.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALEXANDRU UNGUREANU

— Leacul, leacull, pronunță și cred că nu interpretez greșit cuvântul. Deodată pune mîna pe macheta mea și o ridică deasupra capului. Într-o clipă, o vîd coborînd și retezîndu-mi gîtul. „Da, amice, ai dreptate, asta e singurul leac!”, îmi spun și zîmbesc. Dar nu face altceva decît să-mi tale o bucată din combinezon, dezgolîndu-mi umărul. Îmi arată niște pete albeștrui ce-mi pigmentează epiderma. Spune răspicat:

— Legeal

Să fie oare o boală pe care o cunoaște? Două tipuri de ființe atît de diferite ca structură să poată prezenta aceleași simptome?

A mai trecut o săptămînă, Jeremy, și încă n-am murit. Ultimul Vraci mi-a dat niște fierturi. Le-am înghițit și parcă m-am simțit mai bine. Șeful Aneza a profitat de ocazie, înțelegîndu-și eforturile de a se face înțeles. Am reușit să pricep fără dubii că starea mea de revenire e provizorie, după care urmează tot ceea ce știi. Mi-a mîmat asta arătînd insistenț pe mine și apoi așezîndu-se jos și rîmînd nemișcat. Pe urmă, a continuat cu un recital de pantomimă și desene pe scoarță albă de copac. E așa de ciudat ce mi-a spus... Boala mea se numește „Legeea” și nu se vindecă altfel decît iubind floarea cu același nume. Am crezut că e vorba de o confuzie, poate trebuie fiartă sau ceva de genul asta, dar nu, mi-a mîmat insistenț niște ritualuri de-ale băștinașilor, pe care le cunosc într-o oarecare măsură. Să nu te gîndești la prostii, Jeremy, floarea trebuie iubită așa... cu gîndul. Și trebuie să stai în preajma ei. Dacă am reținut bine, floarea trăiește și în junglă, dar atunci nu e bună, nu vindecă. Cînd însă se apropie la mai puțin de o bătaie de săgeată de un sat,

ei spun că ea are nevoie să fie iubită, și dacă poți face asta, dacă reușești să o convingi de dragostea ta, atunci îți cedează forța ei vitală, ca un gest de suprema dăruire. Ce prostii frumoase, Jeremy, nu-i așa?! Să poți iubi o floare ca pe o mireasă, îți poți imagina?! Oricum, un tratament ca asta ar trebui să-l cunoască și doctorul nostru, naiba să-l ia, de ce stă la Bază, în loc să fie aici, lîngă mine, să mă ajute? Poate băștinașii Aneza sînt capabili, mă gîndesc că pe această planetă abundența vegetației creează alte relații între floră și faună, dar eu nu cred că sînt în stare de așa ceva. Și chiar dac-aș face-o, eu nu sînt un Aneza. De ce m-ar iubi atunci floarea Legeea?

Să nu te superi, Jeremy, m-am lăsat convins... Să știi, nu cred absolut deloc în chestia cu floarea, dar dacă există o înfimă șansă ca ea să fie adevărată, mă simt dator să încerc... Trebuie, Jeremy, acasă, la noi, m-am obișnuit să consider viața ca pe ceva mult prea prețios. Șeful m-a condus într-un loc așa cum nu-mi închipuiam că există în junglă, o zonă pătrată, cu latură de vreo zece metri, fără urmă de arbori, tufișuri, liane sau ierburi. Pe jos se așterne un sol de nisip alb, foarte fin. Pare o discontinuitate vegetală naturală, singura de acest fel pe care am întîlnit-o. Ar putea fi observată dintr-un elicopter zburînd la joasă

înălțime. Centrată perfect la intersecția diagonalelor pătratului, se află o floare plîndă — Legeea, îmi spun și îngenunchez s-o examinez curios. Aproape că nu e deloc frumoasă. Petalele violacee sînt arcuite într-un fel ne-pămîntean, iar culoarea albăstruie a frunzelor completează impresia de străin, neapropiat și poate neapropiabil.

Desfac petalele și privesc înăuntrul corolei. Mi se dezvăluie o cavitate caldă și intimă, o atmosferă mov. Undeva, adîncurile ei se continuă în întuneric, plantele de aici nu au stamine. Nu îndrăznesc să largesc fereastra mai mult, carnea vegetală este atît de puțin densă... Mă uit împrejur. Șeful Aneza a plecat. Mi-a promis că va trimite în fiecare zi pe cineva să-mi aducă de mîncare. Oțetz. Floare mică și urîță, cum aș putea face să te iubesc? Jeremy, te simt privindu-mă din spatele cerului galben. În-cepe iarăși să plouă și prefer picăturile ce-mi udă umărul, acolo unde combinezonul a fost sfîșiat. Jeremy, de ce sînt lacrimile tale atît de sărate?

Stau culcat pe spate și privesc un soare străin. Undeva, la periferia vederii mele, floarea Legeea se apleacă deasupra-mi, antrenată de suflarea ușoară a unui vînt. Nu, așa nu se poate, e absurd! Sar în picioare și mă plimb agitat, cu mîinile la spate. O undă de amețea vine pe neașteptate și mă trimite la pămînt.

ALEXANDRU ANDREȘ

ALEXANDRU UNGUREANU

Îmi revin cu greu. Cuprind una din frunzele moi ale florei în palmă și încep să o mângâi.

— Ei, Legeea, — îngin — după cum vezi, am venit de foarte departe ca să fiu lângă tine. Diseară am să încerc să-ți arăt steaua mea, deși nu știu dacă de aici se poate vedea, din cauza copacilor, și nici nu-mi dau seama dacă tu ai ochi pentru a o zări. Oare chiar știi că mă aflu aici, lângă tine? Chiar auzi ce îți spun, înțelegi?

Nemîșcată, o floare străină, în mijlocul unei lumi dușmănoase.

Încerc să-mi înving inerția. În fond, nu-i vorba decât despre un joc de-a iubirea. Dacă m-aș strădui să-i atribui un alt înțeles, ar fi grotesc. Știu ce mi-ai spune, Jeremy, o floare e un simbol, poate semnifica multe lucruri frumoase, dar simbolurile nu sînt iubite. Tu te-ai fi înșurat cu un simbol, Jeremy? Nu cred. Îți plăceau chestiile mișcătoare. Dacă ar fi fost să îndrăgesc o băstinașă, poate mi s-ar fi părut ceva mai rezonabil, deși sînt atît de diferite de noi încît...

Cînd susții că iubești o floare, Jeremy, de fapt minți. O admirî, o dorești, o miroși, dar nu te poți atașa de ea mai mult decât de un obiect rar și fragil. Un ciîne, sau o pisică îți este infinit mai apropiat, pentru că face parte din regnul tău. Este prima oară cînd realizez depărtarea dintre faună și floră. Ai văzut pe cineva să scoată la plimbare

sau să mîngîie în fiecare zi o floare măcar pe jumătate cît ar face-o cu un ciîne? Am început să-mi pierd mințile, Jeremy, o clipă mi-am închipuit că m-aș întoarce acasă, la părinți, purtînd împachetat sub braț un ghiveci. Întru, îmi îmbrățișez tatăl și mama, apoi, fără un cuvînt, desfac pachetul și mîngîi floarea.

— Legeea! aș face prezențările.

— Drăguț din partea ta să ne aduci un asemenea dar de pe unde ai fost! ar spune, probabil, mama.

— Nu e un dar, mamă! aș contrazice-o. Cadourile pentru voi sînt altele, o să vi le arăt mai încolo. Aceasta este soția mea! le-aș spune, arătîndu-le inelușul subtil de aur ce ar încercui tulpina.

Aș zîmbi fericit și m-aș apleca să-i sărut o petală. Mai pot oare să continui această scenă absurdă? Reușești, în sfîrșit, să înțelegi ceea ce trebuie să fac? Drumul spre tine e mult mai scurt și mai drept.

Mă gîndesc. Bun, și să zicem că aș realiza această performanță și aș fi primul om care **iubește o floare ca pe o femeie**. De unde ar putea floarea să știe că o iubesc?! Ea nu vede, nu aude... Examinez atent tulpina fragilă, căutînd ceva asemănător cu un ochi. Nu pare să albe vreunul. Nu știu de ce, dar cred că nu mi-ar fi plăcut să aflu că mă privește. M-ar fi stîmjenit. Desfac petalele și

observ abisul din interiorul corolei. Ar putea fi un fel de ureche. Dar dacă citește gîndurile? Atunci s-a zis, nu mă voi vindeca niciodată! Asta însă ar însemna să aibă un fel de creier, mă rog, un sistem nervos oarecare.

Scruțez planta bănuitor. În corolă? Nu, acolo nu e loc! Privirea îmi coboară de-a lungul lujerului și se oprește acolo unde el se afundă în nisip. Ar putea fi în rădăcină? Absurd! Și, totuși, sînt pe o altă planetă. Orice e posibil. O clipă, sînt tentat să o smulg. Să fim calmi! Îmi construiesc în minte un tablou al variantelor posibile:

1) Legeea este un mit, o superstiție. În acest caz, înseamnă că, totuși, cei din tribul Aneza se vindecă din cînd în cînd, probabil organismul lor învinge singur boala. Există, deci, o infimă șansă și pentru mine.

2) Legeea vindecă boala. Legeea dacă este iubită, exact cum mi-a spus, mimat și desenat Șeful. În acest caz:

a. Citește gîndurile. Eu nu o voi putea trișa.

b. Are alte modalități de a recepta exteriorul, posibil prin intermediul excitațiilor sonore, luminoși sau tactili. Ar putea fi păcălită.

Jeremy, ceva șanse parcă aș avea. Te superi dacă încerc?

Mă aplec spre floarea Legeea și îi desfac petalele. Șoptesc afectat:

— Te iubesc, Legeea!

Jeremy, cît de fals poate să sune! Mă uit speriat spre copaci și te ghicesc în spatele lor, să nu mă înțelegi greșit, sînt doar un om care vrea să-și joace ultima carte, înainte de a se întîlni cu tine. Da, mint o floare urîțică pentru că ar fi posibil să existe o probabilitate, eu știu cît?! una la o mie sau la un miliard, n-are importanță, oricum nu am ce pierde! Mi-e din ce în ce mai rău. Amețesc

ALEXANDRU ANDRIES

ALEXANDRU UNGUREANU

și pe creier simt o greutate imensă. Trebuie să mint în cuvinte atâta timp cît o mai pot face. După aceea e rîndul tău, Jeremy!

— Te iubesc, Legeea! șoptesc, și îi mîngîi frunzele.

Nu mai există realitate. Doar halucinații mi se perindă înaintea ochilor, ca niște siruri paralele de drapele, pe care le sfîșii una după alta cu macheta, și trec mai departe, spre niciunde, spre niciodată. Delirez!

— Niciodată n-am să-ți pot spune cît de mult țin la tine! Nu găsesc suficiente cuvinte. Niciodată n-am să te pot mîngîia îndeajuns pentru a-ți transmite căldura palmelor mele!

Oare pe cine mint? Pe ea sau pe mine? Oare cui fac rău? Jeremy, mai ești lângă mine? De ce e așa de frig și de cald deodată?

Este parfumul tău, Legeea, acela care îmi umple ființa? Sînt petalele tale acelea care îmi ating buzele? Nu, nu se poate, Jeremy, de ce-ți bați joc de mine? De ce încerci să mi-o îndepărtezi? De ce n-ai răbdare? Ce mai contează pentru tine o zi sau un an?! Lasă-mă abandonat acestui sărut vegetal și fii îngăduitor! Timpul nu încetează să curgă spre tine.

Trupul mort al florii pe care am iubit-o stă întins pe nisipul alb.

— Hei, cine știe cum se înmormîntează o floare?

Copacii mă privesc mirați. Jeremy, tu știi?

O iau la fugă spre sat. Sînt luni întregi de cînd nu am mai fost în stare să o fac. Caut în coliba șefului Aneza tubul cu rășină transparentă pentru fracturi pe care îl conținea trusa de supraviețuire.

Bine că nu s-a atins nimeni de ea! Cițiva Aneza se uită la mine mirați

Legeea, trupul tău fără viață îl păstrez închis într-o piramidă de rășină transparentă polimerizată. Petalele încă nu și-au pierdut culoarea și pari atît de reală! Acolo unde ești tu acum se află și Jeremy. Caută-l și spune-i să nu fie supărat pe mine. Vă veți înțelege, căci sînteți amîndoi șoapte, umbre și amintiri

Se aude zgomotul unui elicopter care caută. Mă ridic și mă strecor printre copaci ca să nu fiu văzut. Plîng pentru piramida transparentă care închide în ea trupul firav al unei flori aproape frumoase. Plîng pentru toate lucrurile ce nu știu cum le-aș putea spune cuiva, fie el om sau floare, și pentru buchetul de sentimente pe care îl port în mine și nu mai am cui să-l dăruiesc. Plîng. Legeea, Jeremy, sîntem toți trei ascunși într-o lacrimă și jungla foșnește tainic.

ALEXANDRU ANFRIES

GESTUL CARE

VLADIMIR COLIN

GEN
CONEX

CRABUL ivit pe lespede de furie în adânciturile căreia tremurau ochiuri de apă neagră se deplasă lateral, apoi se aruncă în valul devenit clocot de spumă. Ilarion nu știa dacă vreunul dintre gesturile sale ridicase crabul pe stinca plată, n-am să știu niciodată își spuse, dar înălțînd privirile văzu în depărtare, dreaptă pe buza malului și profilîndu-se pe cerul de un albastru atît de sclipitor încît părea smălțuit, silueta albă pe care distanța o reducea la dimensiunile unui chibrit aprins. Fără să vrea, căută în preajmă bățul cu care își aprinsese țigara. Zăcea la picioarele lui, mort.

Palmele i se umeziră. Se uită iar spre malul sterp, profilat pe cer, chibritul continua să ardă, fata în alb nu se clintise și vîntul nu înceta să-i răvăsească pletele blonde. Probabil că undeva, prin sudul Franței, incendiul care mistuia o pădure s-a stins sau am înăbușit ultima scînteie de viață în negrul din Namibia horcîind sub privirile neputincioase ale vrăjitorului reci-tînd incantații și bătînd din toba pentru a alunga duhurile bolii.

Sigur, efectele imaginate erau ipotetice,

tot atît de bine putuse ucide o focă lîngă Cercul Polar sau prăbuși un avion în apele Pacificului, improbabil era doar să nu se fi înîmplat nimic și suflarea chibritului să fi rămas fără urmă, milioanele de chibrituri stinse în același timp pe tot globul reducîndu-se la un infim consum de oxigen.

Cel dintîl dintre recente cutremure din Grecia se produsese în ziua și la ora cînd scăpase din mînă oglinda care se făcuse țandări. Zguduiturile următoare fuseseră interpretate de specialiști drept consecințe ale reazăării straturilor de pămînt, dar Ilarion știa că erau și ele ecourile gesturilor anodine ale unor necunoscuți aflați de multe ori la mari distanțe și ignorînd poate pînă și poziția Greciei pe hartă, cu siguranță aberentele răspunsuri la acțiunile lor, atît de neînsemnate încît conștiința nici nu apuca să le înregistreze. O ușă trîntită, fețița care sare coarda.

Știa? Era mai degrabă o presupunere, singura certitudine, firește, constituind-o efectele neașteptate imediat controlabile, de vreme ce se petreceau sub ochii lui. Nemișcat, nu pierdea din ochi fata profi-

GESTUL

VLADIMIR

lată pe cer.

Deodată o văzu dispărînd, nici o clipă nu-și întorsese fața spre mare și acum se grăbea spre sat. Îi trecu prin minte s-o urmărească, dar n-avea rost, aprinderea chibritului o adusese pe buza malului și dacă nu coborîse pe plajă... Apoi se întrebă ce gest, aparent înțiplător, ar fi putut-o determina să se lungească alături de el pe nisip, virtualitățile ascunse în mișcările lui rămîneau însă indecifrabile, de altfel ivirea pe plajă a celei căreia nu-i văzuse fața ar fi trebuit comandată, poate, de gestul nonșalant al altcuiva.

Atunci se întinse pe spate refuzînd să se întrebe ce se petrecuse în clipa aceea, și unde. Renunțase demult. Ca să nu înnebunească în fața suferinței, doctorii își alcătuiesc treptat o carapace pe care, în lipsa cuvîntului potrivit, dacă nu în necunoștință de cauză, o numim împlietire, insensibilitate sau indiferență. Ilarion se controlase timp de luni de zile drămuindu-și inutil mișcările și evitîndu-le cu grijă pe cele ce i se păreau susceptibile de a implica răspunderi, dar se conștientă că gesturile banale nu se dovedeau mai puțin primejdioase decît cele extravagante. Două mașini se ciocniră atunci cînd își pocni admirativ palmele în fața unui colier auriu din somptuosul guler alb din care răsărea, mîndru, capul inteligent prelungit cu un bot neverosimil.

Îngrozit, încetă să se mai tundă, lăsă să-i crească barba și nu-și mai tăie unghiile. Refuză să-și înțelească prietenii, îmbrăcările i se opreau în gît, nu mai dormea. Cu privirile rătăcite se furișă noaptea pe străzi, dacă ar fi putut și-ar fi oprit răsufierea.

Începu să aibă vedenii. Un cal alb îl urmări o noapte întreagă pe Calea Victoriei, altădată, întins pe patul răvășit, auzi chicoteli, apoi glasuri rostind cuvinte nedesluite. Închizînd ochii, se sili să înțeleagă ce spun, și în clipa aceea își dădu seama că închiderea ochilor și încordarea întregii ființe determinaseră, probabil, în preajmă sau aiurea, inevitabile schimbări. Degeaba, își spuse în gînd, repetă cu glas tare degeaba și se ridică din pat. Încăperea se roti, parchetul ondula, dar glasurile încetară să bolborosească. Istovit, făcu o baie, își tăie unghiile și se așeză la masă.

Rămase cu obișnuința gesturilor puține și măsurate, dar își reluă ideile etnicilor, era desenator tehnic la un institut de proiectări. Un timp se mai surprinse urmărind cu teamă mișcările colegilor, deși înțelesese că nu-i era dat să discearnă efectele acțiunii altora, nici efectele acțiunilor lui, de alt-

fel nu putea fi întotdeauna sigur, apoi binefăcătoarea carapace se întinse îngăduindu-i să privească în față, mai mult, să suporte gîndul că tot ce numim coincidență acoperă neputința noastră de a percepe sincronicitatea.

Dacă durata redusă a vieții individului, își spuse, nu-i îngăduia să observe evoluția speciilor pe parcursul a milioane de ani, dimensiunile Pămîntului îl interziceau să perceapă ecoul propriilor sale acțiuni, de cele mai multe ori repercutate la distanțe amețitoare. Ale Pămîntului? Îngrozit, refuză să-și închipuie felul în care palma dată unui copil putea fi recepționată în nenumăratele lumi posibile, acolo unde, timpul și spațiul distorsionîndu-i monstruos impulsul, pămîntul avea toate șansele să capete o ampieare catastrofală. Sau dimpotrivă, atenuată de nemărginire, nu provoca decît banala cădere a unei frunze?

Întrebarea dacă fenomenul cu care era confruntat avea implicații de ordin moral îl chină de asemenea și, în măsura redusă în care-i stătea la îndemină, încercă să afle prin ce se deosebea efectul unei crime de cel al salvării unei vieți. Urmări cu atenție rubricile de fapte diverse ale ziarelor, corolă date și evenimente și, la capătul unui an, înțelese că, reduce la simple transferuri de energie, sincronicitățile erau amorale ca toate legile naturii veghind cu indiferență la păstrarea unui echilibru de forțe și ignorînd criteriile celui ce se socotea măsura tuturor lucrurilor. Își reprezentă o infinitate de balanțe. Era suficient ca cineva să atingă un talger pentru a provoca ridicarea celui dimpotrivă, sistemul funcționa fără greș, orbește.

La început consternat, Ilarion se simți mai apoi mîndru. Fragila specie din care făcea parte îndrăznise să formuleze principii necunoscute naturii, se afirmase luptînd să și le impună mai întîi sieși, procesul decantării lor evoluase paralel cu dezvoltarea omenirii și era departe de a fi încheiat, dar consecințele acceptării generalizate a normelor morale, fie și într-un viitor încă incert, trebuiau să se materializeze într-un fel nou, încă necunoscut, silind natura să reacționeze prin reechilibrarea sistemului ei de balanțe.

Adormise pe plajă. Soarele străbătuse zilnicul lui arc de cerc și deasupra uscatului cerul era acum somptuos împodobit cu aur și purpură. Ilarion își strînsese lucrurile și se îndreptă spre sat, iar cînd păși pe ulița desfundată, în ciuda roabelor de scoici răsturnate în gropile niciodată sătule, apusul își desfășura încă în fața ochilor lui splendoarea, de astă dată violetă. Dintr-o casă năvăleau acordurile furioase ale ghitarelor electrice, un cîrd de rațe albe ocupa mijlocul uliței și vaca, venindu-i în întîmpinare, mugii blînd în dreptul unui gard așteptînd să i se deschidă poarta. Cohorte de lăstuni săgetau prin văzduh, încă

puțin și liliiecii aveau să-și înceapă rondurile șovăielnice.

Atunci, dintr-o uliță laterală, fata în alb se ivi în fața lui; vîntul căzuse și pletele îi săltau pe umeri ca o scurtă pelerină de aur. O vedea din spate, așa cum îi apăruse și pe buza malului străjuind plaja și, deși putea foarte bine să nu fie aceeași, Ilarion știa că era ea.

Cum ulița urca ușor, fata părea să se îndrepte spre cerul întunecat din care o ultimă rază singerie izbucni printr-o spărtură a norilor, ca un semnal, își spuse Ilarion, apoi își închipui partea din față a rochiei albe însășingă de ultimul spasm al amurgului, fără să-și dea seama grăbi pașii, dar raza se stinse și toate zgomotele încetară deodată ca și cum pămîntul și cerul și-ar fi oprit răsufările și, supunîndu-se irezistibilei sugestii, Ilarion rămase și el pe loc.

Ajunsesse de altfel în dreptul casei în care închiriasse o încăpere modestă, podită cu lut și mirosind a mucegai în ciuda ferestrei mereu deschise, ultima de pe ulița la capătul căreia începeau lanurile de porumb. Dar fata în alb mergea mai departe și, în clipa în care se strecură printre tulpinile aproape la fel de înalte ca ea, dispăru.

Întrigat, Ilarion se apropie de primele și-uri ale tăcutiei ostiri înălțîndu-și în noapte panașele. Se întunecase, dar, cu toate că rochia albă ar fi trebuit să mai fie vizibilă sau foșnetul frunzelor să-i trădeze trecerea, nu văzu și nu auzi nimic.

•

Cînd în dimineața următoare își aprinse prima țigară se uită lung la bățul de chibrit și nu suflă asupra flăcării mărunte, lăsînd-o să se consume lent pînă ce arsura îl sili să dea drumul viermelui incandescent care i se răsucea între degete, înnegriindu-se. Apoi, ieșind în uliță, constată că nu degeaba apusese soarele în nori, cerul era plumburiu și dinspre nord sufla un vînt rece. Mai în glumă, mai în serios, privi spre cele două capete ale uliței. Fata în alb nu se zărea, Ilarion aflase demult că repetarea unui gest nu ducea la repetarea efectului înregistrat cîndva, ar fi fost prea simplu, gama de acțiuni și reacții neașteptate se vedea de înfinită, ecurile în spațiu erau aleatorii, în orice caz imprevizibile la nivelul individului. Dar, simțindu-se dezamăgit, își dădu seama că fata în alb începea să-l preocupe.

Se întrebă de ce. Nici nu știa cum arată. Și, presupunînd că tocmai asta îi stîrnea curiozitatea, încercă să-și închipuie fața răsărind din curgerea pletelor blonde. Se întoarse în încăpere. Ca la alcătuirea unui portret robot evocă pe rînd un chip rotund sau oval, îi potrivea ochi negri, albaștri, verzi, încercă să le adapteze un desen al buzelor, forma nasului și a bărbiei. Nu era o zi de plajă, avea deci timp destul, așa că,

CARE

COLIN

SEN
CONEX

nemuțumit de jocul cu imagini imprecise, începu să schițeze pe hîrtie diferitele variante și avu curînd în față un set de portrete, unul mai neconvincător decît altul, dar fiecare posibil, și un fel de spaimă îl cuprinsese la gîndul că, toate putînd fi ea, risca să n-o mai recunoască pe singura autentică.

Prostii, n-am decît s-o privesc din spate, dar știa că schimbarea rochiei și un turban care să-i ascundă pletele erau deajuns pentru ca identificarea să devină problematică. Înălțînd din umeri se ridică de la masă și se învîrti prin odaie. Avea nevoie de spațiu, creștea în el un neastîmpăr vecin cu neliniștea și, fără să mai stea pe gînduri, se repezi pe ușă.

Ulița era mohorîtă, salcîmii și oțetarii foșneau sub cerul leșios. Fete și băieți în pulovere și jeans se strigau peste garduri. Cercetă cu strîngere de inimă chipurile fetelor, de mai multe ori tresări regăsind în ele cite una din trăsăturile ivite pe folie de hîrtie cu care se jucase, dar nu fusese un joc, era inutil să se mintă, ceva se petrecuse de vreme ce nevoia de a o întîlni pe cea intrată pe neașteptate în gîndurile lui începea să-l obsedeze și teama că ar putea trece pe lingă ea fără s-o recunoască îl făcea să palpitate dureros. Dintr-o parte într-alta a uliței, casetofoanele își răspundeau cu o exuberanță atît de nepăsătoare încît, chinuit de iremediabila lui singurătate, Ilarion începu să privească în jur cu ură. Fiecare fată întîlnită îl împiedica să ajungă la cea pe care o căuta, fiecare băiat o cunoștea, poate. Un simplu gest, își spuse, evocînd chibritul aprins care o adusesse pe buza malului și, dintr-o dată, totul ar fi atît de simplu. Dar gestul se ascundea printre milioanele de gesturi posibile ale celor patru miliarde de oameni de pe glob.

Abătut, coborî pe plaja pustie. Vîntul îi sufla în față și lupta valurilor închipula fundalul de care neliniștea singurătății lui avea nevoie după refuzul agitației trupurilor prea pline de viață, al mesajelor purtate de glasuri stridente. Marea era vinăta, berbeci de spumă înaintau pînă la linia orizontului de cenușă, pe nisip răsăriseră bancuri de midii și grămezi de pietre în care apa dizolvase calcarul unor cochilii străvechi, sau cioburi provenite din bătrînele amfore grecești venite pe mare și demult întoarse în moarte ei hăuri. Buimăciți, pescărușii se roteau țîpid.

Izbind cu piciorul, răsturnă o mînușă de amforă pe jumătate îngropată în nisip, o

(CONTINUARE ÎN PAG. 296)

DAGON

LOVECRAFT

SERGIU NICOLA

M-AM HOTĂRÎT. Voi așterne totuși pe hîrtie și apoi — punctul final. Oricît îmi este de greu să îmi adun gîndurile și indiferent cîtă oroare mă umple numai știind că va trebui să-mi readuc în minte toată acea stranie întîmplare, astăzi, în seara aceasta, trebuie să se sfîrșească. Bani nu mai am și nu văd cum mi-aș mai putea procura drogul, care în ultima vreme mi-a dat puterea să înfrunt tăcerile nopților și tumultul zilelor. Dar chinul acesta nu poate dura la infinit; cînd voi termina ceea ce am de făcut, mă voi arunca de la fereastra marsei mizere în care am ajuns să locuiesc. Aș dori să nu credeți că din cauza morfinei am ajuns să-mi doresc a mă vedea strivit de caldarîmul a cărui murdărie se vede și de aici, de sus. Să nu credeți că înrobît de drog nu mai am voința și judecata limpede; veți citi aceste pagini scrise în grabă și, poate chiar dacă nu veți putea înțelege pe de-a-ntregul, am măcar speranța că veți avea dumneavoastră tăria de a bănuî toată grozăvia care mă face acum să caut moartea așa cum atîta vreme am căutat în morfină uitarea.

Marele război abia începuse. Marina germană domina nestîngherită mările lumii. Vasul de transport pe care mă găseam a fost torpilat într-o zonă pustie a Pacificului, prea puțin străbătută de nave. Părțile beligerante nu erau încă înrăite de ură, tonajul mare al cargoului nostru asigură torpilorului laude la sfîrșitul misiunii, așa că am fost culeși din bărcile noastre de salvare și tratați cu respectul și corectitudinea cavalerască pe care marina și aviația acestor ani încă le rezervau adversarilor; nu eram încă dușmani, ci doar adversari într-o singeroasă și fără sens cursă sportivă. Evident că supravegherea prizonierilor în nemărginirea oceanului părea ridicolă, așa că eu am profitat de toate avantajele situației

și în numai cîteva zile am reușit să ascund la bordul unei mici ambarcațiuni provizii și apă care — drămuite cu grijă — socoteam să-mi poată ajunge cîteva săptămîni bune. Într-o noapte, am evadat.

Curaj nebun și lipsă de judecată a tine-reții... Derivam în voia valurilor și a vînturilor. Niciodată nu mă pricepusem prea mult la navigație. După soare și stele puteam doar fi cert că eram undeva pe la sud, în apropierea ecuatorului; cît privește longitudinea... Noroc că vremea se menține senină, fără a fi excesiv de călduroasă. Zilele treceau însă în șir, una la fel cu cealaltă, astfel că nici nu mai știam de cînd pluteam aiurea scrutînd zările în nădejdea că voi zări vreun vas sau semne de apropierea vreunui țarm locuit. Dar nici un vapor, nici o pinză nu apărea și cerul continua să se unească la orizont cu oceanul fără ca umbra vreunui liman să-i întrerupă nesfîrșita monotonie. Pierdut în imensitatea albastră, ars de soare și bătut de vînt, începusem să dispar, cădeam tot mai des într-un somn letargic, un somn chinuit, deloc odihnitor, plin de tot felul de indescritibile năluciri, astfel că nu știu cum s-a făcut de m-am trezit dintr-o dată pe jumătate afundat în clisa neagră viscoasă, care acoperea ca o stînsă ogîlindă a deznădejdii tot cît puteam cuprinde în jur cu privirea.

Barca mea zăcea și ea întepenită la cîțiva zeci de metri mai încolo.

Prima reacție ar fi trebuit — probabil — să-mi fie mirarea față de o asemenea uluitoare transformare a realității înconjurătoare; eu mă simțeam mai degrabă terorizat. În jurul meu, în aer și pe solul scîrbos, peste tot era o aură sinistă care făcea să înghețe și sufletul din mine. Peste tot putrezeau în bătaia soarelui pești de toate mărimile și hoituri ale unor vietăți de nedescris, ale căror resturi oribile răsăreau ici

SERGIU NICOLA

și colo pe întinderea fără sfârșit. Nici nu am cuvinte ca să redau cât de vag nemărginita grozăvie care se poate ascunde într-o liniște absolută și o pustietate neagră, mai pustie decât toate pustietățile lumii. În necuprinderea de noroi întunecat nu se auzea nimic, nu se mișca nimic, nu era nici un semn de viață, eram mai singur decât fusesem pe valurile oceanului. Mă cuprindea din ce în ce mai mult groaza, o simțeam răspîndindu-mi-se în flință, mi-era groază de frică, stomacul mi se revolta împotriva nemișcării absolute cum nu o făcuse nici pe mările cele mai răscolite de furtuni.

Soarele mă izbea în creștet de pe un cer lipsit de nori, atât de albastru încît părea aproape negru, ca și cum ar fi reflectat pustiul mohorît din juru-mi; nici măcar o adiere de vînt nu înprospăta aerul greu de miasme. M-am tîrît prin mîlul care sta gata-gata să mă soarbă, m-am tîrît cu disperare pînă la adăpostul relativ al bărcii, încercînd, obligîndu-mi judecata să raționeze, să găsească o explicație logică a celor întîmplate. Singurul lucru plauzibil era un cutremur, o mișcare tectonică de o forță și întindere nemaivăzute, care să fi ridicat la suprafață fundul oceanului, pămînt care de milioane de ani zăcuse în nemăsurate adîncimi, o mare întindere după cît puteam eu aprecia: oricît m-aș fi ridicat pe marginea bărcii, scripirea oceanului nu se zărea nicăieri, nicăieri nu reușeam să văd vreo zburătoare a mării atrasă de leșurile în descompunere.

Am rămas o bună vreme ascuns în puțina umbră pe care barca aplecată pe o coastă mi-o oferea împotriva razelor soarelui. Copleșit cum eram de grozăvia celor ce mi se întîmplaseră, simțeam cum mă cuprinde disperarea, dar privind în jur mi-am dat seama că sub dogoarea soarelui

mîlul puturos începuse să se usuce. Asta însemna că în curînd puteam umbla fără teama de a mă simți supt în cîisă așa cum mă temusem mai devreme. Gîndul acesta m-a mai liniștit puțin; odată cu lăsarea întinericului am adormit, dar m-am trezit curînd: liniștea desăvîrșită din jur nu mă lăsa să mă odihnesc. Nici nu dăduseră bine zorii că eu îmi și pregătisem un sac de merinde pentru a pleca să găsesc țărnuș oceanului în speranța vreunei șanse de salvare.

Abia în a treia dimineață crusta de noroi a fost destul de tare și groasă încît să pot merge ca lumea. Duhoarea vietăților în descompunere era înnebunitoare, dar și mai înnebunitoare era neputința de a acționa, iar undeva, prin zona subconștientului, simțeam apăsarea unei sumbre presimțiri, astfel că am pornit-o fără întîrziere spre asfințit, atras de un fel de ridicătură care părea a se înălța puțin deasupra nemilosului pusti. Am înnoptat pe drum; mai aveam mult pînă la ținta care mi-o fixasem și care-mi părua atât de aproape. Tensiunea nervoasă, speranța, sau poate jocul neîndurător al mirajelor mă făcuseră să apreciez greșit distanțele. Au mai trecut trei nopți și către sfîrșitul celei de a patra zile de drum am ajuns la poalele movilei care era mult mai înaltă decît o crezusem. Eram însă frînt de oboseală și nu mă simțeam în stare să iau în piept urcușul. Am adormit chiar pe locul unde mă oprisem.

Nu știu ce coșmaruri mi-au întrerupt somnul; poate chiar Luna, enormă deasupra orizontului, luminînd puternic, dar fara strălucire, ca și cum și-ar fi strecurat razele prin ceața rece a altor lumi. Scăldat într-o sudoare rece, mi-am dat seama că nu mai pot să adorm. Apoi — mai era ceva, ca o chemare, ceva ce mă îndemna să nu mai stau pe loc deși mi-era frică, frică de liniște, de ceea ce mă înconjură, de ceea ce puteam găsi în vîrfurile colinelor, o frică pe care nu aș putea-o asemui decît cu groaza pe care o simt cîtehandrii la auzul urletului haitelor de lupi, de teama de necunoscutul care adasta în chiar genunea dinaintea începuturilor ființei noastre. Poate că îmi era și teamă să nu mă reîntîlesc cu nefăpturile coșmarurilor care-mi însoțiseră somnul de cînd naufragiasem pe cîmpia de noroi.

Mi-am dat repede seama ce mare greșală făcusem călătorind ziua: în răcoarea binefăcătoare a nopții risipeam mult mai puțină energie. Chiar și după somnul acela scurt, cît fusese el de chinuit și zbuciumat, tot mă simțeam în stare să înfrunt deaia a cărui înălțime spre apusul soarelui mi se părua copleșitoare. Mi-am luat sacul la

DAGON

LOVECRAFT

spinare și am început să urc.

Cred că am spus deja cit de apăsător de înspăimântătoare era monotonia neîntre-rupută a întinderii de noroi. Starea de spaimă îmi devenise obișnuită și aproape că nu credeam să-mi poată fi mai teamă decât îmi fusese și îmi era. Cu toate acestea, când, în fine, am ajuns pe culmea dealului, am simțit un val rece de groază. Strângându-mi răsufletul: la nu mai mult de un pas mi se deschidea sub picioare o genune fără fond, așa îmi părea cel puțin, căci razele Lunii nu răzbăteau la mai mult de câțiva metri. Ma simțeam ca și cum de pe marginea pământului să fi privit în nemărginitele abisuri ale unei haotice nopți eterne. Prin mintea-mi tulburată de tot ce mă înconjura treceau vagi amintiri din PARADISUL PIERDUT, hăul din fața mea părea să fie însuși înfiorătorul drum al lui Satan prin neîntocmitele umale ale neîncimilor.

Pe măsură ce Luna se ridica spre zenit, vedeam însă ca terenul din fața mea nu cobora atât de abrupt pe cât avusesem la început impresia. Birne și crăpături, denivelări și mici creste aruncate bezmetic în toate direcțiile îmi permiteau o coborîre destul de comodă, iar după vreo sută și ceva de metri panta părea să devină chiar lină. Îmboldit de aceeași inexplicabilă, terorizantă urgență, am început să cobor; e drept, nu atât de ușor pe cât socotisem, dar după un timp destul de scurt am ajuns aproape de fundul craterului care, ca și adâncimile întinsecatului Stix, nu erau atinse de razele Lunii.

Încercînd să patrund cu privirea tenebrele din jur, atenția îmi fu atrasă de un obiect straniu, imens, care se ridica abrupt nu prea departe de mine, cam de înălțimea unei case cu treizeci de etaje, scribind albulu în lumina ireală a Lunii. De la prima vedere înțelesesem că nu era altceva decât o uriașă stîncă, dar ceea ce mă umplu de o nedefinită, viscerală groază fu senzația netă de artificialitate: poziția și forma monolitului nu aveau nimic natural și totuși nu semănau cu nimic din ceea ce știam eu că pînă atunci ar fi putut crea mîna omului. Enormă peste orice închipuire, așezată într-un mediu care de curînd fusese smuls străfundurilor oceanului unde zăcuse de cînd lumea era încă foarte tînără, oricît de masivă era stîncă, marginile atît de precis conturate, în unghiuri de o neomenească, tulburătoare simetrie nu puteau să fi fost realizate decît de forța creatoare a unor ființe raționale. Forma neobișnuită, lipsită de orice posibilitate practică de utilizare, îmi dădea certitudinea că mă aflu în fața unui obiect de cult și parcă din miasmele

noptii vedeam cu ochii unei inconstiente imaginații făpturi infernale venerînd straniul monument.

Deși eram înspăimîntat peste măsură și amețit de atîtea senzații neliniștitoare, subconștienta chemare pe care o simțisem tot timpul — dar și o legitimă curiozitate — m-au forțat să încerc a considera cu toată detașarea de care eram în stare situația în care mă afluam ca și ciudatele împrejurări. Luna, ajunsă acum aproape de zenit, strălucea indiferentă, sălbatică și străină, iluminînd pantele care tindeau a se uni lin într-un soi de troacă alungită mult departe către dreapta și către stînga mea, plină cu o apă urît mirositoare, de nivelul căreia mă mai despărțeau doar câțiva pași. Monolitul de dimensiuni ciclopeane se afla de partea cealaltă a văgăunii; mă strivea sub groaza care o emana, dar mă și fascina totodată. Din locul unde mă afluam, puteam vedea apa clipocind viscoasă la baza sa. Neregularitățile pe care crezusem că le disting pe suprafața sa uriașă mi se dezvăluiau acum a fi stranii inscripții hieroglifice și sculpturi barbare. Erau înșiruri de semne cum nu mai văzusem niciodată în reproduceri de scrieri ideografice ale lumilor dispărute, ciudate și de neînțeles, dar ușor de identificat drept elemente ale lumii apelor: pești, țipari, caracatițe, crustacei, moluște, ceta-cee și altele, simboluri ale unor vieți și abisale, necunoscute lumii întregi, dar care mie îmi aminteau, făcîndu-mă să mă cutremur de greață și spaimă, de hidoasele resturi ale nenumitelor făpturi pe care le zărisem putrezind printre resturile de pești mici și mari, înțepenite în milul primordial al fundului de ocean pe care naufragiasem.

Cu totul și cu totul extraordinare erau însă sculpturile, basorelieful de dimensiuni gigantice, astfel că le distingeam

SERGIU NICOLA

foarte bine, fâpturi demne de fantezia lui Goya sau Hyeronimus Bosch, creaturi care, fără să aibă nimic omenesc în ele, păreau vag umane, reprezentate într-un mediu fără îndoială acvatic, în care trăiau și se deplasau ca peștii, închinându-se în fața unui altar monolitic aflat într-o grotă submarină. Nu am cum să descriu în amănunt cum arătau; chiar și efortul pe care îl fac acum încercând să îmi readuc în minte cele trăite și văzute acolo îmi umple ființa de silă și groază. Grotești dincolo de orice posibilă imaginație, erau umane, da, dar cît de oribile — mîinile și labele picioarelor mari, lățite și cu degete abia formate, întrecuprinse de o rețea de nervi, mușchi și ligamente, buzele grețose, groase și lăbărțate, ochii bulbucăți și așezați mult lateral în partea de sus a capului. Mîntea-mi refuza să-și amintească de alte trăsături, erau atît de hidoase, încît nu pot fi descrise în toată perfecta lor urîtenie. Ciudată era și uluitoarea, — cum să spun — constantă? disproporționare a reprezentării acestor creaturi în raport cu scenele și obiectele înconjurătoare. Îmi amintesc de o scenă de vînătoare, unde o balenă era ucisă de una dintre oribilele fâpturi care erau redată ca fiind numai puțin mai mică decît uriașul cetaceu. Monstruozitatea formelor și gigantismul disproporțiilor m-au făcut să mă gîndesc pentru o clipă la zeli imaginari ai vreunui trib de pescari sau navigatori care să fi trăit cîndva, cu mult înainte de apariția omului, de Piltdown sau de Neanderthal. Năucit de această nebănuită perspectivă într-un trecut atît de îndepărtat, în stare să zăpăcească pînă și pe cel mai fantast antropolog, rămăsesem pe gînduri în timp ce Luna arunca reverberații de infern pe suprafața plină de duhori a troacei întunecate de la picioarele mele. Si atunci l-am văzut.

SERGIU NICOLA

DAGON

LOVECRAFT

GEN
CONEX

Învăluirind abia simțit fața apei, se ridica din abisuri în aer, polifemic, enorm, întruchipare a terorii de nedescris pe care o simțeam că mă cuprinsese, un monstru zămislit de cele mai negre coșmaruri, se ridica spre monolit înconjurîndu-l cu gigantice brațe tentaculare acoperite de solzi scîrboși, înclinîndu-și monstruosul cap și dînd glas unor bine măsurate sunete, oribile pentru urechile mele omenestii, care însă nu puteau să nu recunoască în acele suierături și vibrații o uluitoare, îngrozitoare, neomenească dar rațională litanie. Cred că atunci am înnebunit: nu țin minte cum și în ce fel am fugit de acolo minat numai de dorința subconștientă de a mă îndepărta de oribila creatură ridicată din hauri. Nu știu cum am nimerit la barca înțepenită în mîlul uscat. Parcă îmi aduc aminte cum cîntam de bucurie, cîntec care mai apoi cred că s-a transformat într-un lăilit înconștient, într-un horcăit care voia să fie rîs de bucurie și ușurare. Apoi, la zile după aceasta, zile și nopți de chin și de plutire între vis negru și realitate sumbră, parcă a fost o înfloritoare furtună, cu fulgere și tunete, cum rareori natura dezlănțuită azvîrle asupra mizerabilei noastre planete, gata să o arunce din nevăzutele-i țîțini.

Mi-am revenit într-un spital din San Francisco. Se pare că un vas american m-a descoperit delirînd în barca aflată în derivă pe Oceanul Pacific.

Ce voi fi spus cît m-am zbatut între moarte și viață, între conștientă și nebulie, dumnezeu știe. Nu cred însă că a fost cîneva care să dea mare atenție coșmarurilor în care m-am chinuit atîtea luni de zile.

Despre un pămînt nou, apărut din valurile oceanului, sau despre cutremure submarine neobișnuit de puternice nu auzise nimeni nimic.

Am citit mult după ce am părăsit spitalul. Am cunoscut un etnolog de renume mondial și i-am pus o sumedenie de întrebări despre lumea dinaintea Potopului, despre Dagon — zeul pește al filistenilor, dar m-am lăsat păgubaș cînd mi-am dat seama cît era de intelent în convenționalisme celebrității.

Noaptea, cînd Luna este încețoșată și joasă, îmi retraiesc incredibila aventura. Am încercat morfina, dar în afară de trecătoare perioadă de nepăsare ușuratică și de nevoia tot mai mare de a recurge la înșelătoarea ei alinare, nu am putut scăpa de coșmaruri, nu am putut uita nimic. Din această cauză cred că este mai bine să termin eu, acum că am scris totul, tot ce am putut povesti fără ca să îmi aduc în minte

DAGON

LOVECRAFT

deplina grozăvie a celor văzute. Cel care va citi grăbita-mi spovedanie ori mă va crede — mă va înțelege și va încerca, poate, să găsească o cît de vagă explicație misterului în care mi-a fost dat mie să arunc o fugară privire — ori va rîde, luîndu-mă (ca și atîția alții) drept un sărman nebun. Eu însumi m-am întrebat adesea dacă nu a fost totul un vis, o halucinație provocată de febră și de singurătate în timp ce zăceam fără cunoștință în barca pe care evadasem de pe torpilorul german.

Mă strădui însă în van să găsesc explicații logice, raționale; viziuni de infern îmi apar înaintea ochilor chiar și cînd sînt treaz. Orice noțiune legată de adîncimile mărilor sau oceanelor, orice frîntură de conversație sau lectură atîngînd cît de superficial acest subiect mă face să mă cutremur de groază de creaturile de nenumit care poate chiar în aceste clipe mișună în străfundurile întunecate, prin milul ascuns vieții noastre de sute de milioane de ani, adorîndu-și hidoșii idoli sau sculptîndu-și propriile indescriptibile înfățișări în granițuri înmulate de presiunea de mil de ori milenară a apelor. Mă îngrozește gîndul că ar putea veni ziua cînd aceste ființe preterencestrale s-ar putea ridica dintre talazurile frîmîtate ale oceanului planetar numai ca să tîrască în adîncuri resturile unei omeniri prăpădite, mistuite de războaie necruțătoare și catastrofe dezlănțuite de propria-i necugetare, mi-e groază de ziua în care pămînturile arse, istovite, bolnave se

SERGIU NICOLĂ

vor scufunda într-un pandemoniu universal, lăsînd să iasă, sub văpaia unor ceruri dogorînde, milul în care forme de viață zac ascunse încă dinainte ca prima amebă să-și fi întins pseudopodul spre pămîntul fierbinte al îndepărtatei ere prearhaice.

Acest sfîrșit este aproape; eu îl simt. Ah... la ușă se aud zgomote stranii, un trup imens, lunecos, bijbîie căutînd intrarea. Nu, nu! pe MINE nu mă va găsi. Doamne, ce mină! Fereastră, repede! FEREASTRA!

Traducere din engleză: ION ȘERBAN
(Ion Mirea Serbănescu Răcoasa)

DAGON de H.P. Lovecraft (1971 BEAGLE BOOKS — Ballantine Books Inc., 101 5th Ave., NEW YORK 10003)

GESTUL CARE

(URMARE DIN PAG. 201)

parte din peretele vasului se mai ținea de toarta grațios curbată pe care desluși ștampila cu numele astinomului și floarea de rodie, simbolul insulei de unde pornise vasul. Neliniștea i se risipea în șuierul vîntului, în mugetul mării. Din tot ce fusese teamă, speranță și regret rămînea doar un fel de îndîrjire neînțeleasă, înverșunarea lipsită de obiect care-l silea să străbată nisipul străduindu-se parcă să-l rețină, deși incapabil să-i păstreze pînă și urmele pașilor. Lipsit de gînduri, mergea fără a simți nevoia să se întrebe ce rost avea înaintarea lui pe plajă împotriva vîntului, a nisipului, simplă mișcare sub cerul amenințător.

Și o văzu deodată, așa cum îi apăruse întîia oară, ca un chibrit aprins, albă și dreaptă sub zbuciumul pletelor blonde. Îi întorcea și acum spatele, dar nu mai era inaccesibilă, pe malul înalt de pămînt care o proiectase pe cer, ci chiar în fața lui,

lîngă stîncă înaintînd în mare și de care valurile se spîrgeau risipind stropi de gheață sărată.

Cum de n-am văzut-o de departe, a ocolit probabil stîncă, dar important era că se afla acolo, la cîțiva pași de el, și Ilarion simți că puloverul îi luase foc, pînă și vîntul devenise fierbinte. Ar fi vrut s-o strige și cuvintele nu izbuteau să se aleagă, erau prea multe și grele și nehotărîte, ar fi vrut să înainteze și tălpile nu i se mai desprindeau din strînsarea nisipului. Ca doi țărushi, însuflețiți, brațele i se întinseră spre fata în alb.

Care păru să-i audă chemarea mută.

Neînchipuit de încet se roti pe călcîile, dreaptă, cu brațele lipite de solduri, numai vîlvățile pletelor ațîțate de vînt se zbăteau ca niște explozii solare și, pe măsură ce se răsuceau spre el, Ilarion zări oasele strălucitor de albe ale celei ce nu avea chip.

Nimeni nu-l auzi strigînd. Solemnă, implacabilă, fata în alb luneca pe nisip fără să-i lase măcar răgazul să se întrebe al cui și ce fel va fi fost gestul care

TATUUM

OVIDIU

TROP, vânzătorul-de-stele, se înfilnă într-o bună dimineață pe strada noastră, era ziua în care se anunțase apariția cometei Blao, lumea se întristase parcă, Trop își lăuda marfa trezindu-i pe somnoroși, ferestrele se deschideau cu zgomot la trecerea lui, Polips, omul-sandwich umbla de colo-colo și îndrăgostiții își scriau pe cele două pancarte ale sale numele, asta le aducea de bună seamă ceva noroc, Trop îl opri pe Polips încercînd să-i vîndă ceva stele, fără greș, cei doi păreau ruși dintr-o pictură de Falioli, nu-l știți pe Falioli, ce păcat, v-ar fi pictat într-o manieră aparte, apoi ați fi putut trăi în fiecare noapte într-o altă lume pe care, desigur, v-o doriți înainte de culcare. Cometa Blao și-a întîrziat apariția, profesorul Goale ne explică pe îndelete mecanismul ei, ne făcu neștiutori și ne afurisi, apoi plecă să-l întrebe pe Trop dacă stelele pe care tot umbla să le vîndă erau adevărate. În tot acest timp, Tatuum, călătorul-stelar, dormi, Fama, femeia fără trup, îl veghe și într-un tîrziu ne anunță trezirea lui, nu ne-a mai interesat atunci cometa Blao și subit Polips, omul-sandwich, și Trop, vânzătorul-de-stele, dispărură ca mai apoi să aflăm că, de fapt, ei făceau parte din visele lui Tatuum, ascultîndu-i povestea ne-a cuprins din nou tristețea, anotimpurile se amestecară, călătorul stelar ne zîmbea și ne povestea întîmplările de pe Lore, cînd cei de acolo, într-un exces de zel, se transformaseră în mici roiuri de planete care mai gravitează și acum în jurul soarelui lor electric, Tatuum rîse și cum rîdea ne-a cuprins și pe noi rîsul, strada s-a risipit prin vîzduh, soarele s-a închis și îndrăznețul Tatuum a adormit din nou visîndu-se mai departe, undeva pe țărmul fierbinte al mării Lo..

SONARIA

BUFNILĂ

CîND, într-o dimineață de vineri, din zidurile casei lui Baltazar au început să crească flori de portocal, Mama Filoni a reușit pentru prima oară să zboare fără aripi, pur și simplu își agita brațele, o făcea în mod uniform, astfel încît îi puturăm asemui zborul cu cel al unui pescăruș, Gargali, flașnetarul, se opriase lîngă chioșcul de ziare și-i povestea lui Balbus o istorie hazlie întîmplată de mult în Japonia, Hezal, frizerul-fără-foarfece, se așezase pe un scaunel în fața frizeriei sale și privea încîntat soarele nostru electric, Jari-lăptarul își meșterea motocicleta fluierînd un tango și nimic nu ne dădea de gîndit asupra lucrurilor ciudate care aveau să urmeze.

Apoi, de la o fereastră, ne strigă Damu-saxofonistul, era speriat de-a binelea și obrazii i se umflaseră înroșiți, părul îi era vilvoi și acesta fu primul semn. Am alergat cu toții sus pe scări, înghesuindu-ne, plesnindu-ne în joacă pe spate, curioși, flecari, înamorați de senzațional.

Saxofonul lui Damu cînta de unul singur și se simțea foarte bine. Damu își trecea mîinile prin păr, nervos, jumătate speriat, jumătate uimît, dintr-o dată muzicuța lui Jari-lăptarul începu un marș vesel, un pahar de bere scoase un clinchet deși nimeni nu-l atinsese, un etaj mai jos începu să răpăie o tobă, Gargali ne strigă din stradă că flașneta lui cîntă și ea de una singură și că toate lucrurile o luară razna și asta numirăm noi plini de bucurie Marele carnaval.

N-au întîrziat să apară măștile, focurile de artificii, dansurile nebune, apoi începu să se vorbească despre o gaură neagră prin care ar fi venit ceva sau cineva, ciudat, frumos, hazliu, o mulțime de sunete, ființe sonore, inteligente, vai, mi-am spus, e o prostie, am privit în jur, casele lor muzicale treceau printre noi, pantalonii mei îngînau un cîntec din copilărie, gardurile, pantofii, automobilele, becurile, și așa mai departe, cîntau, șuierau, rîdeau, sonarienii păreau pașnici, plini de farmec și foarte grăbiți să pătrundă într-alt univers, s-au rostogolit mai departe duși de ecoul primului sunet, de după bing-bang și iată că eu, chiar acum, ies din această mașină de scris și voi pluti o vreme prin camere, apoi pe fereastra larg deschisă amestecîndu-mă cu zgomotele străzii...

DE CE SCIENCE-FICTION la Guranda? Era firesc pentru dezvoltarea actuală a științei și a tehnicii a culturii din România socialistă să aibă și primul cenaclu de anticipație al pionierilor din țară, primul în satul românesc. De „vină” sînt copiii. Fantezia și imaginația extraordinare, entuziasmul și dorința de bine și frumos, seela de cunoaștere. Călătoria lor printre galaxii e dusă întotdeauna cu dorul de Terra, idealurile lor sînt idealurile umanității. Așadar, se scrie o literatură avertisment, dar și o serioasă și adevărată literatură de anticipație, scrisă cu sentimentul profund al credinței în artă al unui scriitor.

Impotriva celor ce mai cred că un copil de vîrstă școlară trebuie să se rezume numai la științele fundamentale, învățate chiar și mecanic, că un elev de clasa a IV-a, să știe bine numai tabla înmulțirii, vin cu argumentul Guranda.

1. Oriunde sînt copii există un univers. Al jocului, al fanteziei, al inventivității. Lipsa de prejudecăți, spontaneitatea pot șoca pe un adult. Este știut, fiecare copil este o personalitate, iar manifestările personalității lui pot fi asigurate prin cele mai simple metode pedagogice: afecțiune, inițiativă, tact.

Și pentru că la Guranda am găsit inventivitate dar mai ales talent autentic, am rugat să în-

Cenaclu „Colima”
cu acești minunați copii? Prima tabără națională de creație S.F., edițiile 1981—82, tabără de corturi în mijlocul codrului Guranda, obținerea mai multor premii la nivel național, editarea fanzinului „SELENA”, emisiuni radio și tv., apariții în presa centrală. Și nu e de mirare că la Guranda s-a născut

poezia de anticipație, că aici sînt valori literare deosebite: Lidia Elcu, Nicoleta Elcu, Neti Guriuc, Cocu Rodica, Liviu Guriuc, Camelia Uscatu și, din „noul val”, Gabriela Bașagă, Marinela Ungureanu, Andrei Cristina, Claudia Voroneanu, Mihaela Voroneanu, Daniel Elcu.

Sînt mulți?

2. Totul a început la o oră de literatură (compunere liberă) la clasa a V-a. O elevă, Camelia Uscatu, a scris doar cîteva rînduri. O compunere pe care apoi am citit-o la toate clasele. În „Zbor nalt”, Camelia spune că niciodată n-a văzut o navă cosmică și niciodată n-a zburat dar, împreună cu fratele ei, a ajuns pe Lună, s-a jucat cu Soarele și, din greșeala jocului, a lovit Soarele pe care, apoi, a început să-l bocească: „Școală Soare și vezi cum te bocești”. Acesta a fost începutul. La o săptămînă aveam zeci de mici povestiri, zeci de poezii în care copiii vorbeau despre stele, despre viitorul planetei și al Universului. Iar la 10 octombrie 1979 a luat ființă Cenaclu de anticipație „SELENARII”. Participare numeroasă, aproape toată școala, discuții asupra textelor citite. La o ședință participă și directorul școlii, prof. Victor Andrei (omul care m-a ajutat total, cu pasiune și dăruire, în afirmarea Cenaclului), dar și alți profesori, iar copiii au înțeles că ceea ce fac ei este un lucru frumos, util și deosebit.

Fără a se impune de undeva s-a făcut de la sine selecția valorilor. Există o problemă. Mai doreau să vină la Cenaclu și elevi a căror situație la învățătură nu era prea bună. Și au înțeles că venirea lor la Cenaclu depinde și de situația la învățătură. Iată, deci, un alt câștig al școlii.

Lectura și scrisul au devenit pentru cenacliști activități zilnice. Ce citește un elev de la Guranda? Evident, Eminescu, Creangă, povești, legende istorice, dar și Jules Verne, V. Collin, I. Mănzatu, I. Asimov. Am citat doar cîteva autori.

3. De doi ani lucrez și cu clasele I—IV. Cum? Tot simplu. Am început a le spune povești, i-am adus la Cenaclu, facem audii de muzică electronică (le-am explicat ce este un calculator), le-am vorbit despre Pămînt și stele, despre posibila existență a civilizațiilor extraterestre în care și acolo sînt copii. Nu după mult timp cei mici au început a scrie povești în care Făt-Frumos pleacă cu racheta în căutarea lenei Cosinzene. Și cite împlîrări, cit neprăvăzut, cită imaginație. Apoi, după povești, au apărut micile povestiri. Science-fiction!

4. Pentru că facem nu numai anticipație literară, dar și științifică, am organizat ședințe de creativitate. Astfel că satul Guranda este „plin” cu tot felul de minuni tehnice. E drept, numai pe hîrtie, dar cită bucurie cînd vezi că acești copii pot visa și imagina atât de frumos, atât de util și pașnic. Nimic din ceea ce gîndesc ei nu e impotriva omului, imaginația lor e forța binelui.

5. În loc de concluzii.

Nu sînt în măsură de a da statui. Spun doar cîteva lucruri simple din experiența mea. Iubiți copiii, dăruți-le afecțiune și încredere și, din cînd în cînd, încercați să intrați în universul lor.

prof. STELIAN NEAGU
îndrumătorul Cenaclu-
de anticipație „SELENARII”
Șc. generală Guranda
— jud. Botoșani

ARGUMENTUL GURANDA

PLANETA EMINESCU

Undeva, într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
se află Planeta Eminescu,
planeta poezilor.

Aici totul e așa

ca-n poezia eminesciană.

Poezii trec adesea cu Eminescu

pe lângă plopii fără soț,

privesc Luceafărul blînd

alunecînd pe-o rază

și iubesc chipurile blonde,

privesc răsăritul de soare

altui soare, alt asfințit de lună

dar mereu cu sufletul

în poezia pe care noi o citim.

Aici luminile călătoresc

împreună cu poezii care sar

din hiperspațiu în hiperspațiu.

Păsările ciripesc în graiul poezilor

iar poezii mai stau s-asculte Sara pe deal.

Planeta Eminescu

este așa cum o visează poezii,

ea se află într-un Univers îndepărtat,

într-o altă galaxie

din sufletele noastre.

Ea este însăși poezia.

LIDIA ELCU

COLAJ

În spațiul secundeii nu mai avem timp
ne îngheșuim nu mai avem loc
ieșim din spațiul secundeii în spațiul miimilor
aici nu e nimeni și e pustiu
aici unde florile cresc pretutindeni
aici unde imposibilul nu există
lăsați războiul interstelar
reveniți pe Pămînt.

LIDIA ELCU

ÎNȚILNIRE

e palid poate de emoție, poate de frică, poate de
drum

își deschide larg brațele către cei doi sori

care au răsărit, întinde mîna tripedului

spunînd cu bucurie sînt om, sînt de pe Terra

bine te-am găsit.

LIVIU GURIUC,
cl. a X-a „Selenarii”

Ieri am fost în Univers
să mă joc c-un prieten de pe o altă planetă
prietenul meu era supărat
pentru că soarele fugise să facă lumină
pe o planetă pe care era un război
și n-ar fi vrut să moară și soarele.

oamenii vor să zboare punîndu-și
fel de fel de aripi
să se plimbe prin Univers ca pe un bulevard
iar eu care încă n-am ajuns pe nici o stea
mai învăț la școala din satul Guranda
iar tovarășul meu învățător îmi spune
despre copiii planetei, despre copii fără de aripi
care nu cunosc încă ce-nseamnă plimbarea
pe un bulevard.

GABRIELA BAȘAGĂ
cl. a IV-a „Selenarii”

gîndul, gîndul
nu sîntem niciodată singuri
gîndul și ființa mea
în ochi și urechi
în om și om
gîndul...

RODICA COCU
cl. a IX-a „Selenarii”

pînge un copil lângă mare
o stea pînge
copilul sare în apă, se joacă cu ea,
stelele se prind de mîini
dar vine o pasăre cu ciocul de fier
omorînd jocul.
stelele, încremenînd,
luminîndu-1...

MARINELA UNGUREANU
cl. a VIII-a „Selenarii”

BING BANG

ultima oară stelele erau legate una de alta
ultima oară planetele se țineau de mîna
ultima oară soarele nu știu dacă era soarele meu
ultima oară Universul era altfel.

MARINELA UNGUREANU

— STAȚII! Să nu faceți asta — s-a auzit de undeva de sus.

Sven Dalberg și-a retras degetul arătător al mîinii drepte, lăsînd liber butonul aflat pe umărul stîng al costumului cosmonaut, în timp ce își îndrepta privirile spre cerul de un albastru veninos. Spre el cobora un norișor alb, ca un înveliș de ceață, o crisalidă în care se afla ceva.

Crisalida a aterizat, iar învelișul ei a dispărut de parcă văzduhul otrăvit l-ar fi topit. Pasagerul ei, rămînînd astfel descoperit, s-a îndreptat imediat spre Sven Dalberg. Era un umanoid, doar geamul de la casca costumului semăna mai degrabă cu un teleecran pe care era proiectată imaginea unei fețe de om. Această impresie era mult accentuată atunci cînd imaginea feței începea să tremure și să se onduleze, ca la un televizor dereglat.

— Sînt de la serviciul ocrotirii vieții — a-a prezentat extraterestrul (barierele lingvistice se pare că nu existau pentru el). Noi ne ocupăm de salvarea vieții în cazul accidentelor.

Ajutorul sosise într-adevăr la țanc. Sven Dalberg putuse să aterizeze, dar acum nimeni n-ar mai fi putut să lanseze nava înapoi în cosmos.

Rabia se profila pe fundalul unui relief trist: nori albi-veninoși, soarele galben-veninos și mucegaiul de pe stînci cere desăvîrșea monotonia peisajului. Aici nu mai exista nimic, în afară de bacteriile ucigătoare purtate de vîntul otrăvit de cianide.

Situația devenise fără speranță. Butonul de pe umărul stîng, pe care Sven Dalberg voia să-l apese, acționa viziera căștii, dînd astfel posibilitate vîntului otrăvitor și miliardelor de microbi nemiloși să se năpustească în costum, provocînd moarte instantanee. Așa avea de gînd să procedeze, pentru că nu mai avea speranțe pentru vreun ajutor, care, totuși, nu se știe de ce, a venit.

— Din cauza accidentelor — a repetat extraterestrul și a ridicat capul. Urmărindu-l cu privirea, Sven Dalberg a observat încă un nor, care, oprindu-se din zbor, a început să coboare ca un dirijabil, la comanda nevăzută a extraterestrului.

— Frumoasă muncă — a zis Sven Dalberg, simțînd cum îi revine buna dispoziție. Ce noroc am avut că ați fost prin apropiere.

— Noroc? Greșești. Noi controlăm toată Galaxia. Posturile noastre sînt amplasate în toate sistemele planetare.

— Chiar în toate?

— Fără excepție.

— Curios, s-a mirat Sven Dalberg. Cum se face că pînă acum nu am mai auzit nimic despre voi? Că doar accidente au loc aproape tot timpul.

— Confuzie, a spus plin de importanță extraterestrul. Noi lucrăm eficace. După cum îmi amintesc, nici un fel de formă de viață nu a fost periclitată. Chiar eu am salvat mai mult de zece.

Nasul extraterestrului s-a mutat spre o ureche, dar imediat s-a întors la locul lui, în timp ce norul sub formă de dirijabil s-a oprit. Din interiorul lui a fost proiectat afară un cub roșu voluminos, care la rîndul lui a început să co-

SALVAREA VIEȚII

MIHAIL PUHOV

„HIRICO” - „NOSTALGIA INFINITULUI”

boare lin, de parcă ar fi fost ținut de un cablu invizibil. Semăna foarte mult cu un bloc de locuit sau cu un container imens, greu încărcat.

Cubul roșu cobora direct spre Sven Dalberg care imediat a sărit într-o parte, fiind nevoit să se ferească. Piatra pe care el stătea jos a pîrîit și s-a făcut praf sub greutatea încărcăturii. Extraterestrul a lovit containerul cu pumnul, despiciindu-l în două fără zgomot și lăsînd să se vadă un aparat cu o destinație necunoscută. La un semn al extraterestrului, carcasa roșie a zburat imediat, dispărînd în interiorul norului ce staționa pe cer.

Aparatul rămas pe sol semăna cu un cilindru metalic fixat pe trei picioare masive. La un capăt al cilindrului se putea observa un orificiu de mărimea unui craniu omenesc.

— Perfect, se declară satisfăcut extraterestrul, în timp ce studia aparatul, înconjurîndu-l. S-a așezat chiar în genunchi, verificînd ceva sub cele trei picioare. Apoi s-a ridicat, a scuturat cu scribă mușgaiul care deja se lipise de costum, a învîrtit cilindrul metalic pînă cînd orificiul a ajuns pe direcția lui Sven Dalberg.

Înăuntrul cilindrului domnea întunericul. Extraterestrul a tras cu putere de un levier, invizibil pînă atunci, care a început să se lungească ajungînd pînă aproape de pieptul lui Sven Dalberg.

— Gata, a zis satisfăcut extraterestrul. E cea mai sigură mașină. Niciodată nu a dat greș.

— Și ce se întîmplă acum? a întrebat curios Sven Dalberg.

— Totul o să fie în regulă. Dacă acționați levierul, doriința dumneavoastră se va împlini.

— Orice doriință? s-a îndoit Sven Dalberg.

— De ce orice? Numai doriința pe care ați avut-o în momentul acesta.

— Păi, totuna e, s-a bucurat Sven Dalberg și a zîmbit. Formidabil.

Și-a pus în gînd o doriință și a pus palma pe levier.

— Nu vă grăbiți, a exclamat extraterestrul. Fața lui a început să tremure și ochii s-au răs-pîndit în toate părțile. Întîi să mă îndepărtez la distanța necesară.

Sven Dalberg a luat mîna de pe levier și a privit cu mai multă atenție mașina extraterestrului pentru îndeplinirea doriințelor. Semăna cu o vechitură dintr-un muzeu. Telescop? Nu. Motor cu reacție? Poate. Dar semăna mai degrabă cu altceva.

Extraterestrul a făcut un semn și alături de el a apărut învelișul semitransparent al crisalidei zburătoare. A intrat înăuntru și „gogoșa” a început să se ridice încet.

— Heil a tipat Sven Dalberg. Așteptați!

Înțelesese dintr-o dată că instalația enigmatică semăna foarte mult cu un aparat cu ajutorul căruia, în antichitate, se rezolvau probleme demografice.

Crisalida a revenit la sol.

— Nu puteți? a întrebat grijuliu extraterestrul. Dacă vă este greu, pot să reglez levierul pe efortul cel mai mic. Uite-așa. Dar să nu vă grăbiți. Trebuie să înțelegeți că doriințele noastre nu sînt chiar identice cu ale dumneavoastră.

Sven Dalberg privea cu îndoială crescîndă

instrumentul demografic extraterestrul.

— Sînteți, într-adevăr sigur că această... chestie îmi va îndeplini, orice doriință?

— Dar dumneavoastră sînteți, într-adevăr, o ființă rațională? a întrebat curios extraterestrul. E clar că nimeni nu este în stare să satisfacă orice doriință a tuturor indivizilor din populațiile sistemului nostru stelar. După părerea dumneavoastră, cite ființe raționale sînt în Galaxie?

Sven Dalberg a clătinat din cap și parcă i s-a părut că aparatul demografic s-a mișcat, urmărindu-l.

— Nu știu.

— Foarte multe, i-a comunicat sec extraterestrul. De aceea ne interesează numai doriințele care privesc munca noastră. Îi localizăm și după posibilități le îndeplinim doriințele. De exemplu, dumneavoastră, nu demult ați ajuns la o hotărîre care periclita viața. Normal, n-am putut să nu ne emestecăm.

— Și ce hotărîre ați luat?

Gura extraterestrului s-a lărgit pînă la urechi, în imaginea feței lui s-a amestecat totul și doar după un minut și jumătate și-a revenit la normal.

Doar sînteți o ființă rațională. Sînt lucruri despre care nu se vorbește. Dar dacă insistați... Acum citeva minute ați hotărît, scuzați-mi expresia, să muriți. Doriința dumneavoastră amenința viața...

— Înțeleg.

... și de aceea am adus instalația necesară. Apropo, cunoașteți cam cît costă energia pentru aducerea urgentă a unui asemenea dezintegrator?

— Va să zică asta este... un de-zin-te-gra-tor?

— Are mai multe denumiri: dezintegrator, distrugător, ucigător... Cum vă place.

— Va să zică... Dacă apăs pe levier...

— Doriința dumneavoastră se va împlini, a aprobat extraterestrul, dînd din cap.

— Dar dumneavoastră ați vrut să mă salvați!

— Noi? Pe dumneavoastră — extraterestrul a căzut pe gînduri. Trăsăturile feței se unduiau ca șerpilii. Bine, dar dumneavoastră faceți o confuzie. În primul rînd, aceasta contrazice doriința dumneavoastră, iar moartea, scuzați-mi vulgaritatea, asta este treaba personală a fiecăruia. În al doilea rînd, ființele, chiar cele raționale, au ajuns să fie prea multe. Salvarea celor care sînt pe moarte stă chiar în mîinile lor. Scuzați-mă încă o dată.

— Deci, așa, a zis Sven Dalberg. Și asta se numește salvare în caz de accident.

— Normal. Noi doar ocrotim viața. În Galaxie sînt foarte multe vieți și ele aparțin fiecărei lumi. Și întotdeauna există ceva care o amenință. Uite, dumneavoastră, scuzați-mă, vi s-a năzărit să muriți. E dreptul dumneavoastră. Dar ce metodă ați vrut să alegeți? Pe cea mai barbară: deschizînd viziera căștii costumului. Și asta înseamnă că milioane de bacterii de sub casca dumneavoastră se vor năpusti în libertate și vieții locale i se vor aduce pagube de nerecuperat. Poate chiar va dispărea complet.

— Viața locală?

— Viața locală.
 — Mucegaiul ăsta cenușiu? Sau ăsta nu e mucegai?
 — N-are importanță! Mucegai, bacterii, microorganisme. Aveți ceva împotriva?
 — Nu, a zis Sven Dalberg. Dar cum este posibil? Să alegeți între o ființă rațională, un om ce întrușipează apogeul creației și niște microbi amăriți. Oare este posibil să existe vreo comparație?
 — Nu, a fost de acord extraterestru. În fond ce este omul? Moartea anumitor ființe individuale, și chiar a celor raționale, eate prevăzută în evoluția fiecărei vieți care a apărut de-sine-stătător. Fiecare viață este neprețuită pentru că este irepetabilă. Nu există nenorocire mai mare decât dispariția viului la dimensiunile întregii planete. Cred că acum totul este clar, nu?
 — Deci, dacă eu deschid casca... va să zică asta înseamnă... s-a bucurat Sven Dalberg gândind, în sfârșit, o logică normală și nedenaturată în tot ceea ce se petrecea. Într-adevăr, cred că acum este clar. Încep să vă înțeleg.
 — Numai înțelegerea nu ajunge. Este necesară și acțiunea. Iar dumneavoastră ce vreți să faceți? În loc să folosiți dezintegratorul, care nu numai că vă îndeplinește dorința dumneavoastră, dar și omoară, scuzați-mi expresia, toate porcăriile care colcăie sub caacă, dumneavoastră ce faceți? Lungiți vorba fără rost. Nu vi se pare că ați zăbovit destul?

Extraterestru a pășit spre crisalida lui.
 — Așteptați un pic, a țipat Sven Dalberg. Dar eu nu vreau să mor.
 — Deja v-ați răzgândit? Cum doriți. Nimeni nu vă silește.
 Învelișul de ceață ce învăluia extraterestru s-a îndesit și și-a pierdut transparența.
 — Dar eu vreau să trăiesc, a urlat Sven Dalberg. Să trăiesc!!
 — N-aveți decît. Doar e dreptul dumneavoastră legal.
 Crisalida a început să zboare spre Nord. Orificiul negru al dezintegratorului îl fixa drept în față. Sven Dalberg a făcut un pas lateral. Țeava mașinării s-a mișcat urmărind fiecare mișcare a lui.
 — Ajutor, a țipat disperat Sven Dalberg.
 Un minut mai târziu, extraterestru stătea în fața lui.
 — De ce țipați? V-am spus doar: trăiți.
 — Aici? Bine, dar eu...
 — Unde doriți! De exemplu, dacă o să zbuzați la dumneavoastră, noi o să vă fim recunoscători.
 — Păi, cum dracu să zbor? a izbucnit Sven Dalberg, arătînd spre nava lui paradită.
 Extraterestru îi repetă gestul.
 — Probabil tot așa cum ați venit.
 — Ce, vă bateți joc de mine? Cu rabla asta?

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

Traducere: VALERIAN STOICESU

MEDALION

RADU PINTEA

SÎNTEM vecini și l-am cunoscut de cînd era de-o schiopă: frază care explică de ce scriu despre el, dar fără nici o valoare exegetică, după cum se va vedea.

Tatăl său, înainte de pensionare, a lucrat ca tipograf la marele nostru combinat poligrafic (acum trebăluiește toată ziua prin curte cu o alură de urs blind); măică-sa are farmecul unui cîntec de Mozart. Fratele lui, excepțînd talentele tehnice, este perfect normal.

Dacă ar fi s-o cîrmim spre fabulă, aș spune că, într-o familie de cumsecade galinacee, s-a pomenit el, oul de aur. Dar dacă aurul este și radioactiv, cum mai rămîne cu fabula?

M-a îmbătrînit medalionul ăsta, fiindcă de-o lună tot vreau să-l fac, și nu știu cum. Într-o noapte, l-am visat scris încheșat, satisfăcător, dar, la trezire, uităsem totul în afară de două cuvinte ce se prelinseseră din somn prin forța lor sonoră: pur și dur. Ele definesc totuși destul de corect conglomeratul de viață, talent și zbucium numit Radu Pinte.

Acum, după absolvirea Facultății de energetică, muncește la o fabrică din apropierea Capitalei. Nu bea, nu fumează. Seara, tir-

ziu, ajuns acasă, se zvîrle în pijama, ca într-un scafandru, și se avîntă pe căile neumblate ale fan-teziei lui.

Pînă în acest moment, a și scris șase romane și peste 25 de povestiri. Romanul „Aerostatul inocenților” i-a fost premiat la un concurs și publicat în 1981 de editura „Albatros”, iar povestirea „Călătoriile pasării Vyt” a primit premiul pentru originalitate la Conștiințuirea S.F. de la Ilrșonște (1978).

Nu vrei încerca să definesc povestirile, adăugînd etichetei S.F. adjective ca simbolic, parabolic etc. Sînt conștienți de talentul său. Deși uneori mi se pare că o ia razna, dar cred de asemenea că rostul tinerilor e tocmai să-i uimească pe vîrstnicii lor colegi. Dacă noul ni s-ar părea banal, n-ar mai fi nou. În același timp, ceea ce scrie el (mai mult sau mai puțin) S.F., îmi face impresia unui nod de uragan care, cu o stranie simpatie, îmi aruncă o privire de E.T. Dar uraganul uragan, chiar dacă-l știi de cînd era mic, și întotdeauna rămîn nedumerit că nu mi se-ntîmplă nimic atunci cînd îl ating cu mîna pe creștet. ADRIAN ROGOZ

CĂLĂTORIILE PĂSĂRII VYT

TOTUL a început în anul în care erupția de o violență nemaiîntîlnită a vulcanului Krakatoa a zguduît Sumatra, Kalimantanul și Borneo, extremitățile sudice ale arhipelagului japonez și ale Polineziei. Erupțiile anterioare ale vulcanului îl făcuseră deja faima de cel mai agresiv vulcan te-

restu, iar ultima dintre ele îi confirma încă o dată terificul superlativ.

Instinctul sălbăticiunilor a presimțit cataclismul și cu multe zile înainte animalele pradă agitației s-au refugiat din pădurile tropicale prin hrube și chiar prin grottele recifelor de corali ale arhipela-

gului.

Singura vietate ce părea că sfidează presimțirile era o pasăre pe care indigenii o numesc VYTOOMBA sau pasărea singularică. Este de mărimea unui vultur cu care se aseamănă destul de bine. Aripile îi sînt puternice, cu penajul de un negru intens, meta-

MEDALION

RADU PINTEA

lic, în reflexe albastre. Restul corpului e acoperit cu pene de un alb orbitor. Ciocul puternic curbat și picioarele scurte prevăzute cu gheare puternice au transparență și consistența sticlei, iar ochii îi sînt mari și roșii ca niște carbuni aprinși. Cînd pasărea VYT doarme, pleoapele diafane ce-i acoperă ochii sînt de un purpuriu magnetic ireal și oricine s-ar întîmpla s-o privească în clipele acelea încearcă un sentiment de fascinantă atracție.

Își face cuibul pe virfurile cele mai abrupte ale munților pentru a-și feri oul și clipele ei de somn de pitonii și panterele negre ce hălăduiesc din cînd în cînd și prin zonele mai pietroase ale insulei.

Nimeni nu știe exact cît trăiește pasărea VYT, dar vrăcii din arhipelag spun că ea ar viețui de patru ori viața unui om. Indigenii mai cred că pasărea VYT zboară vreme de o lună încheiată după care o lună doarme, apoi iar o lună zboară și tot așa.

Ei o văd uneori plutind departe, cu cloțul și ghearele sclipind în soare, undeva deasupra creștelor semețe și atunci șoptesc cu adorație „VYTOOMBA... VYTOOMBA...”

Chiar dacă se întîmplă ca în luna de zbor să fie furtună, uragan sau tornadă, pasărea VYT tot zboară, indigenii știu asta și, ascunși în colibele lor sau în casele de piatră din orașele Sumaterei, murmură „VYTOOMBA... VYTOOMBA...”

Îndrăgostiții cred că e un semn bun s-o privească pe o astfel de vreme și atunci, sub torențele de apă și vînt ale furtunii, unul în brațele celui-lalt caută să străbată cu privirea stihia în care știu că plutește netemătoare și statornică VYTOOMBA, pasărea singuratică. Și cînd unul dintre îndrăgostiți o vede se bucură nespus de mult, o arată și celui-lalt, se sărută și șop-

tesc amîndoi gură în gură sub cerul dezlănțuit al tropicelor

„VYTOOMBA... VYTOOMBA...” ca pe o mirabilă incantație.

Se pare că de multe ori destinul iubirii urmează frumoașa cicladă a VYTOOMBEI.

„VYTOOMBA zboară” iar pasărea plutește vreme de o lună încheiată strălucind în lumina tăioasă a fulgerelor cu ochii ei mari și roșii, aprinși, cu aripile întinse vibrînd ca niște lame de oțel. Apoi VYTOOMBA doarme iar o lună încheiată în cuibul ei de pe stînci, departe de amenințarea pitonilor și panterelor din insulă.

Pasărea VYT face un singur ou de care are grijă doar soarele arzător al tropicelor. De îndată ce iese din găoace, puiul VYTOOMBA zboară o lună încheiată după care doarme o lună încheiată, intrînd astfel în ciclul speciei sale. Nimeni nu știe ce se întîmplă cu genitorii său, dacă își clădește sau nu un alt cuib sau dacă rămîne în cel vechi, laolaltă cu puiul. Indigenii n-au văzut însă niciodată două păsări VYTOOMBA una lîngă cealaltă. Ei văd doar una mereu, plutind departe între ocean și cer.

Erupția lui Krakatau s-a nîmerit într-o zi cînd pasărea VYTOOMBA era în zbor. După cataclism, locuitorii insulei Krakatau s-au întors și n-au mai văzut-o zburînd deasupra vulcanului înnegurat de fumarole maro-violet respingătoare, mirosind a pucioasă și cordită. Cuibul se aflase într-un adăpost de tuf vulcanic, în apropiere de craterul principal obturat de lavă solidificată. În cursul erupției, presiunea magmei a smuls buza craterului vechi proiectînd fragmentele la înălțime de cîțiva kilometri. Oul păsării VYTOOMBA împreună cu fragmentul de rocă vulcanică a fost proiectat pe o orbită circulară în jurul Pămîntului,

dincolo de bariera atmosferei.

Odată ajuns în spațiul cosmic, oul VYT a fost supus radiațiilor de tot felul și mai ales celor solare. La a treizecea revoluție în jurul Pămîntului a cuibului proiectat în zbor orbital, noul pui VYT a spart crusta calcaroasă ce-l înconjură și a ieșit în Cosmos. Dar era acum altfel decît specia lui. Mutațiile pe care radiațiile cosmice le-au produs în embrion i-au inversat culorile și i-au creat o esențială excrescență funcțională fără de care în vidul cosmic puiul n-ar fi trăit. Noul pui avea corpul acoperit cu pene negre, aripile îi erau albe, ochii — două globuri limpezi ca lacrima. Numai ciocul și ghearele deveniseră roșii ca sîngele. În coadă îi crescuse un fel de braț ce se termina cu o pîlnie care se mișca în permanență după soare sau după cele mai strălucitoare stele. Prin această duză, puiul VYTOOMBA se hrănea cu radiație stelară. Ieșirea din ou a puiului a coincis pentru noua lui viață cu începutul perioadei sale de somn care de data asta nu a mai durat o lună, ci un an.

În periulul său orbital împreună cu stîncă pe care se aflau rudimentele cuibului său, noul pui VYT a vegetat ca mort, pîlnia din coadă i se mișca lent, după soare, hrînind organismul ce ae dezvoltă însă rapid. Duza s-a tot orientat astfel timp de treisuteșazecișicinci de zile spre stelele tuturor constelațiilor și a fixat în instinctul păsării VYT formele și frumusețile siderale ale Universului.

Întreagă această instruire prin nutriție cu radiație a maturizat în somn dorința puiului VYT de a zbura în următorul an tot atît de intensă și frumos precum Universul, i s-a relevat în cursul voiajului prin spațiul cosmic.

Noua pasăre VYTOOMBA s-a deșteptat în a treisuteșazecișasea zi, și-a tras pleoapele diafane de globurile

RADU PINTEA

imense și pure ca de cristal ale ochilor și atunci s-a produs strania fuziune dintre instinct și realitate, atunci întreg Universul s-a basculat primar în cei doi ochi avizi de nemărginire. Noul VYT a început să-și miște aripile și imediat vidul i-a demonstrat că-i sînt inutile și atunci și le-a strîns pe lingă corp. Toți o minusculă mișcare de înaintare avu loc ca urmare a efectului de reacție și existind un precedent al experienței, acesta a intrat imediat în instinct. Din acel moment pasărea VYTOOMBA a încetat să mai consume din energia siderală cu care se hrănise în timpul anului său de somn. Pîlnia devenise un motor fonic prin care țîșneau din cînd în cînd jeturi de lumină. Astfel puiul VYTOOMBA a început să se deplaseze.

La început a făcut doar mici excursii în jurul cuibului, apoi zboruri mai lungi. De la o vreme stîncă pe care se afla cuibul a căzut din ce în ce mai mult în adîncime pînă cînd a intrat într-o orbită descendentă după care a pătruns

în atmosfera terestră și a ars ca un mic meteor. Într-una din „întoarceri” micul VYTOOMBA nu și-a mai găsit cuibul satelit. A mai rătăcit un pic pînă ce în ochii lui ce văzuseră Universul atît de aproape sclipi o frîntură de clipă dîra luminoasă a meteorului. Din pîlnia posterioară țîșni atunci un jet de lumină și pasărea VYTOOMBA se înscrise în zbor cu aripile strînse spre Pămînt, uriașa sferă albastră colorată ici-colo de mici inflorescențe roz ca niște meduze diafane.

VYTOOMBA luase drumul cuibului său ancestral, în cîrînd avea să-și desfășoare aripile și să plutească iarăși deasupra singuraticelor înălțimi ale uscatului.

Sfera albastră se apropia din ce în ce mai mult de ochiul său, dar pe măsură ce cobora, pasărea VYT se metamorfoză în ceea ce fusese odinioară genitorii săi: aripile îi redeveniră negre, ciocul și ghearele de sticlă, iar ochii, ochii ei ca lacrima se înroșiră ca doi tăciuni aprinși. Pînă și mica pîlnie atît de vi-

tală în Cosmos se aprinse și căzu și în clipa în care puiul VYTOOMBA deveni ceea ce fuseseră pe rînd toate păsările VYT, el își desfășu larg și sigur aripile planînd terestru asupra unui imens ocean de liniște.

Începuse luna de zbor și VYT a zburat. Pretutindeni a zburat peste oceane și oceane de liniște, Krakatoa parcă nu fusese niciodată, era o liniște plină de radiații care de rîndul acesta nu-l mai hrăneau pe micul VYTOOMBA, ci îl ucideau lent.

A căutat vreme de o lună încheiată tropicele fierbinți și ferice, valurile Arafurei ireale de albastre ce mai curgeau prin amintirile vagi ale propriei eredități, a căutat singurătatea calmă a unui pisc de munte.

Totul era sferic, egal.

Așa a plutit VYTOOMBA o lună încheiată și în cele din urmă, așezîndu-se pe chila unei epave, a început somnul ei terestru.

PLAYBACK

(URMARE DIN PAG. 187)

prilej de satisfacție și mîndrie al familiei.

— Jennyffer Jane, nu mai înnebuni VCR-ul*. Lasă să se deruleze caseta, nu o mai da înainte sau înapoi.

Se pare că J.J. se supuse, fiindcă nu se mai auzi zgomotul motorului maltratată. În schimb, se auziră un șir de „OH-uri” prelungi urmate de o pocnitură seacă.

Privirilor doamnei Abigail îi se înfățișau o serie de lucruri îngrozitoare... în primul rînd, videocasetofonul, din care un fuier de fum se ridica alene, televizorul din care nu leșea nimic, dar nici nu se mai vedea ceva și, nu în ultimul rînd, J.J. albă ca varul.

Înainte de a leșina Mrs. Abigail mai auzi totuși pe J.J. spunînd (și asta o făcu, pentru o fracțiune de secundă, să aibă viziunea soțului ei Fred, în fața VCR-ului).

— S-s-s-a spînzurat!

* VCR = Video Cassette Recorder — Videocasetofon.

SALVAREA VIEȚII

(URMARE DIN PAG. 212)

Totul este paradit: tabloul de comandă, motorul și chiar învelișul.

— Și de ce nu vreți s-o reparați?

— Iar rideți de mine? Păi, cum s-o repar?

Ca răspuns la replica omului, ochii extraterestrelui s-au urcat pe frunte.

— Cum? Dumneavoastră nu știți să vă reparați nava proprie?! Haideți să mergem să vedem.

Sven Dalberg a pus mîna pe pîrghia de start. Extraterestru stătea departe, printre stînci, cu mîna pe dezintegrator. Tot îi mai era teamă că pămînteanul se va răzgîndi iar.

Nava s-a cutremurat și s-a repezit în sus. În ecranele de observare, Sven Dalberg vedea planeta, parcă pentru prima oară, acolo unde l-a aruncat destinul. Vedea cerul ei albastru care se întuneca treptat, norii albi, la nivelul cărora deja ajunseseră și stîncile sălbatice care se prăbușeau în jos. Dar nu; el pleca, iar restul rămînea pe loc. Și cerul, și norii, și stîncile. Și, bineînțeles, mușgaiul de pe stînci — o viață străveche cu un viitor încă necunoscut

POEM S.F.
DESPRE
DRAGOSTE

lui BRIGHI

*Stau în marele hangar
pentru rachete
pe deasupra trec silențioase
zepeline atomice
Din pîntecul nopții
se scurg lungi cordoane
ectoplasmatice
Cîteva pîrîituri
și în megafoanele ruginite
ale cosmodromului aud vocea
ta caldă citind poezia
În urma mea „Ceva”
declanșează cîmpul magnetic
Cobor viziera cagulei*

respir

*Își văd chipul prin hubloul
unui mare magazin
ochii tăi verzi
din stibiumplex
Epiderma dintr-un cauciuc
supersintetic
tăblița de stronțiu
din lobul urechii stîngi
pe care deslușesc un număr
de serie.*

ALEXANDRU PECICAN

AM PUTEA DESIGUR...

NINA GEORGE DAIAN

PESTE multe bucăți de timp am putea, desigur... Am putea călători altfel, dincolo de ceea ce știm acum... Asta ar urma să se întîmple într-o seară ca aceasta departe, acolo unde nu e seară sau zi, acoperiți de haina unei capsule-ce-trece-prin-orice-vamă-spațială, mînați nu de picturi seală, ci de pură și adevărată impulsie a dorului de a ști, atunci cînd ne vom mulțumi să credem că sîntem altfel decît tot ce am fost înainte.

Vom zbura pe aripile cunoscute ale spațiului căutînd simburile de întuneric ascuns într-un anume fruct, odată plîpitor, asemenea unor păsări ce știu că a sosit vremea migrării...

Ne vom simți puternici și noi-însine, vom cuprinde adînc în privire Universul și ne vom spune: doar asta nu știm, ardem însa de locul de-a mușca cu dințele minții și din acest fruct întunecat... Și nu va fi nimeni care să gîndească altfel. Pentru că ne vom fi schimbat cu toții, cu totul...

Și astfel uniți și totuși atît de îndestulați de sine, vom pătrunde cu o viteză lentă, încetinită de impactul zidului de întuneric ce ne va aspira dureros, vom intra în cupa aceea enormă, calmi, încrezători, visători, curajoși... și poate vom rosti: „a sosit clipa...” dar fără neliniște, așa cum se cade unor oameni modelați de timp, poate nemuritori, în orice caz curați, eliberați de morbul tristeții.

Vom adormi poate cîteva secunde și nu vom ști probabil nimic observat direct în legătură cu această trecere. Vom urmări poate după trezire aparatele de înregistrare ale capsulei și tot nu vom putea vedea mare lucru. Căci vom fi prea plini de atîtea experiențe auditive, vizuale și tactile ca să ne mai... fieare cu adevărat iureșul de sunete, culori ce vor irumpe în ecranele aparatelor ce vor fi văzut ele, primele, totul...

La început nu ne vom da seama atît de ușor... Lumea ne-ar apărea familiară. Ne-am întreba cum de seamănă fiecare lucru cu ceea ce cunoaștem de mult. Și ne-am bucura, poate, aflînd acest lucru despre această altă orînduire a elementelor naturale...

Dar plîn la urmă, pentru că vom fi ceea ce vom fi, cred mult în asta, ne vom da seama că TOTUL ESTE DE FAPT LA FEL, DAR... INVERS.

TREI DOVESTIRI EXCEPȚIONALE

Continuam cu zgîrcenie aceasta rubrica rememora-tivă. Zic „cu zgîrcenie”, fiindcă s-ar putea scoate câteva volume cu romanele și povestirile excelente lansate de colecția „P. ș.-f.”. Desigur că fiecare antologie e subiectivă, dar, în măsura în care autorul culegerii are în ochii cititorilor o oarecare credibi-litate, alegerea lui este legitimă, mai ales dacă se și străduiește s-o argumenteze.

Faptul că socotesc cele trei povestiri din prezentul almanah drept excepționale poate fi obiect de discu-ție. De aceea vreau să precizez de la început: ele sînt ca atare **pentru mine**. Care mi-au fost deci criteriile? Primul și cel mai simplu: împrejurarea că, după un sfert de secol (pentru una dintre ele), după mai bine de 15 ani (pentru celelalte), nu le-am uitat; al doilea, fiindcă ele reușesc să mă emoționeze și acum; al treilea, pentru originalitatea ideilor S.F. abordate (ceea ce poate explica primul punct); al patrulea, pentru lericita expresie literară în care autorii și-au întruchipat ideile ieșite din comun.

„Hoiti-Toiti”*** (C. p.ș.-f. numerele 95-96 din 15 noiembrie*** - 1 decembrie 1958) e o povestire

scrisă de Alexandr Romanovici Beleaev (1884-1942). Să nu-l căutați în dicționarul de „Scriitori străini” (publicat în Ed. șt. și encicl. de un colectiv sub redacția Gabrielei Danțiș); acest autor e ignorat, ca dealtfel și Rosny aîné, M. Renard, Efremov, Lem, Bradbury. (O ciudată dovadă a informației colectivului pomenit, care nu știe nici cine sînt R. Wagner, Leiris, Ponge, Caillois și nici Bergson, care a luat în 1927 pr. Nobel pentru literatură!) Unele date despre Beleaev veți găsi în volumul „Omul amfibie” (1958), dar mai ales în cartea lui Fl. Manolescu „Literatura S.F.” Beleaev poate fi considerat, alături de A. Tolstoi, drept întemeietor al anticipației din U.R.S.S. și în orice caz, pînă la al doilea război mondial, singu-rul scriitor profesionist al S.F.-ului sovietic. Nu voi insista asupra subiectului captivantei povestiri „Hoiti-Toiti”, în care e dezvoltată ideea S.F. că volumul creierului poate fi mărit în mod artificial. Trans-plantul de organe a constituit o temă centrală în opera lui Beleaev: astfel, încă din 1926, el a imaginat o grefă a encefalului în romanul „Capul profesorului Dowell”, redactat în două variante.

Cele două povestiri românești se înrudesesc nu nu-mai prin aceea că, în același număr 276 din 15 mai 1966, a fost găzduit debutul S.F. al lui Voicu Bugariu și pe cel al lui Mircea Bubă (alias B. Mircea), ci și prin activa funcție pe care variantele o au în elabora-rea operei lor. Mircea Bubă e un inginer cu o fante-zie extraordinară care a publicat extrem de puțin. Prima versiune a povestirii lui era neîngrijită, aproape ilizibilă. Cum, la acea vreme, munceam „în bransă” de un deceniu, am observat îndată aurl as-cuns în noroi și am început să-l prelucrez (pe autor). După cîteva versiuni, opera era gata să înfrunte viito-

* Lipsa unui titlu ca lumea (în ciuda neconținutei mele do-rințe) sau siglele acestea imposibile constituie parca un sim-bol, al dificultăților fără nume cărora a trebuit să le fac fața

** Redacția a făcut unele scurtări din cauza lipsei de spa-țiu.

*** Nr. 95 e interesant și din pricina faptului că odată cu el colecția a început să apară bilunar (în loc de trilar).

B. MIRCEA*
(Scăeni-Ploiești)

VAARAL

„Nemo sibi nascitur”***

* B. MIRCEA s-a născut în anul 1937. A făcut liceul teoretic în orașul Bacău, iar apoi a studiat la Facultatea de electrotehnică din Timișoara, pe care a absolvit-o în 1963. În prezent lucrează ca inginer la Fabrica de geamuri Scăeni, județul Prahova.

** „Nimeni nu se naște pentru sine” (în I. lat.)

VAARAL era un ținut neobișnuit și îndepărtat. So-lul îi era transparent ca o mare. Ziua se întindea plat și orbitor. Noaptea, lumini porneau din adâncuri, de-formind fețele noastre devenite livide. În străfundu-rile lui ardea un miez de foc verde. Apoi apareau pe cer doi aștri mici și roșii, și chipurile noastre capatau acel amestec hid de culoare roșie și verde. Și-n goana lor nebună și sinuoasă pe bolta neagră defor-mau figurile tovarășilor mei, încât privindu-i nu-i mai recunoșteam, simțindu-mă o clipă, o groaznică clipă, singur.

Nu-mă plăceau nopțile și o presimțire rea mă făcea să-mi chem tovarășii în navă, iar ei veneau cu părere de rău, căci nimic nu era mai straniu decât nopțile acelui țărîm.

Ce lucru minunat era totuși că puteam trăi pe Vaaral, lipsindu-ne de costumele protectoare. Am și acum în amintire ființe ciudate, cu aripi și chip ome-nesc ce veneau în preajma noastră. Cred că le atră-geam pentru că semănau la chip cu ele. Rămăneau mult timp lângă noi, apoi surideau cald și se ridicau în aer. Într-o seară, una se opri între mine și And, privindu-ne cu ochii ei de femeie frumoașă. And îi făcu un semn cu mina, zimbându-i trist, nu știu de ce. Și aceasta e ultima imagine pe care i-o pastrez: o față umbrită de tristețe. Ultima, căci în acea seară cei șase tovarăși ai mei au dispărut în masa verde și su-nătoare ca un talger peste care treceam ades.

Cînd am alergat la țipetele lor muribunde, n-am mai apucat să văd din înfiorătorul spectacol decât brațele lor contorsionate disparînd încet, supte de o forță nevăzută. Degeaba mi-am descărcat arma în masa criminală, n-am putut salva pe nici unul. Agațat de o stîncă transparentă, zăcea And cu trupul zăro-it de la jumatate. Am ridicat ceea ce a mai rămas din el și, în prada unei grabe neomenite, am alergat spre navă, depunîndu-i ramășițele în hibernator. L-am oprit astfel orice proces de descompunere. Apoi, sub lumina roșie a celor două luni, am așteptat lînga lo-cul catastrofei. Am plîns atunci, iar păsările acelea ciudate cu chip de femeie frumoasă venira aproape și le vazui strălucindu-le în ochi lacrimi.

Cred că înțelegeau ceva, sînt sigur că înțelegeau ceva, posibil e să fi înțeles totul. Și prăbușindu-mă pe o piatră, le-am spus spectralelor apariții strînse roata în jurul meu cit de singur sînt și cît de departe de oameni.

Le-am spus-o liniștit, din tot sufletul, de-a fir-a-păr. Cred că mă scrîntisem.

M-am tîrît spre navă, unde am dormit zile și nopți nenumărate. Dar înainte de a adormi, în acel mo-ment în care organismul nevoind să doarma adoarme totuși, o idee sosi. Sosi și rămase trează în haosul de gînduri și chiar după ce haosul se dizolva în nimic.

„Chirurgia. Eu, nefiind specialist în materie de vi-

rul. Comparați „Vaaral” cu „Un biet moșneag cu aripi uriașe” de García Márquez (C. p.ș.-I. nr. 371) și veți vedea că pot sta alături fără să se rușineze una de cealaltă.

În ceea ce-l privește pe Voicu Bugariu, metoda creației prin variante a fost alta. În mod normal, lu-crările scriitorilor profesioniști sau cu experiență edi-torială rămăneau așa cum le primeam (exceptînd o ușoară intervenție mai mult de precorectura). Cînd lucrarea avea probleme, o înapoi-am autorului cu ob-servațiile redacției (ale referenților și ale mele). Cu unii scriitori cu care eram în relații mai amicale, s-a întîmplat să lucrez mai... intens. În general, însă, mă feream de aceasta, fie pentru că unii autori nu lo-cuiau în București, fie că erau mai țepoși, dar mai cu seamă din principii că redactorul cel bun trebuie să fie un catalizator, și nu un coautor. Nici lui Bugariu

nu i-am pretins vreodata să-și modifice textul. Din fericire pentru el, ceea ce nu i-am solicitat eu și-a cerut singur. Iată cum a ajuns această povestire sa aibă vreo șapte variante, dintre care patru-cinci pu-blicate. Astfel, pe lînga forma dintii pe care o repro-ducem în almanah, mai pot menționa următoarele „Sufletul” din „Vocile Vikingilor” (Albatros, 1970), o variantă intitulată „Vocea” în „Lumea lui als ob” (Al-batros, 1981) și o alta publicată în acest rastimp în revista „Vatra”. Obsesia variantelor (fie ele și publi-cate) mi se pare însuși destinul sublim și sisific al oricărui artist. Las cercetătorilor S.F.-ului românesc plăcerea de a compara versiunile povestirii lui Buga-riu, care, prin ideea ei, mi se pare fără soț în lumea anticipației.

ADRIAN ROGOZ

ALMANAH
ANTICIPATIA

visecții, mă amuzasem totuși în tinerețe creînd mici monștri: pisici cu cap de lepure, ciîni mirapozi...

Și totuși să plantez encefalul lui And în trupul unui animal din acea lume era o treabă riscantă. Dar nu aveam acolo posibilitatea de a-i prelungi mult timp moartea aparentă. Unicul mijloc de a-l salva pe And era să găsesc un animal asemănător fiziologic omului.

Fauna acelor locuri, fiind de o mare diversitate, îmi furniza una după alta ființele cercetărilor. Cred că toate au trecut prin filiera observațiilor mele. În minte că au fost două luni de muncă cruntă, în care totul părea zadarnic. Cînd începusem să caut animalele prin hrube, cînd aparatele se deconectau, protejîndu-se de efort, și cînd acest edificiu înălțat pentru salvarea unei vieți omenești se năruia, am găsit ceea ce îmi era necesar. Ochii mi s-au închis fără voie și o toropolea leșioasă mă cuprinsese; puteam să-l salvez pe And.

Și abia atunci am privit cu alți ochi ființa ultimelor mele experiențe. Era monstruoasă. Cîte gînduri mă podidira în acea clipă! Am încercat să mă închipul trezindu-mă sub înfațisarea lui, dar nu reușii. Ce trebuia să fac?... Și atunci niște gînduri fără cap și fara coadă, nedefinite mă înfiorară. Dar erau atât de palide... Și totuși simții că amplificate însemnau foarte mult. Poate aveam să fac un mai mare rău decît poate face moartea. Nu, nu cream un monstru, ci schilodeam, mutilam un trup frumos, un om. Și încă în ce chip! De unde am capatat acea îndrăzneală să mă arunc în necunoscut? Poate pentru că niciodată nu putem fi atât de frumoși pe cît sîntem de inteligenți, de buni, de generoși, într-un cuvînt: de oameni.

Dar cum de mi-am permis, în singurătatea acelei lumi, să gîndesc astfel? Cine putea să mă aprobe, cu cine mă puteam consulta, care judecător imparțial ar fi putut decide absolvindu-mă de răspundere? Dar care exista undeva un asemenea criteriu? Exista însă acolo în adînc, în moarte. În moarte era singurul care putea alege. Și am încercat să-l întreb pe And. Am făcut tot ce se putea face pentru a-l readuce un moment într-o stare de conștiință și a-l întreba. Dar am încetat reanimarea cînd mi-am dat seama că-l ucid definitiv. Martori mi-au fost cerul acela străin și aștrii lui roșietici. Și, scaldîndu-se în razele lor soavetare, mîna mea pluti tremurînd spre scalpul

ele se mișcă".

Își trase cu mare greutate minile de sub el și, ducîndu-le în dreptul ochilor, le privi lung, întorcîndu-și pe toate părțile labele albe și descarnate. Se pipai pe abdomen, pe spate, pe răsuci apoi, prăvălindu-se de pe masa pe cele două picioroaie cu labe de amfibie. Cu membrele desfăcute făcu un pas, înca unui (cît de bine în minte toate astea!) și se prăbîși apoi ca secerat.

Violența acestui șoc pe care-l așteptam îi putea fi fatală, el însă își reveni și începu să se studieze metodic, făcînd cunoștința cu sine însuși.

Se întuneca, iar eu stăteam mai departe pironit în fața geamului, nereușind să mă dezlipesc de acolo. Stăteam ascuns și îi priveam lui And mișcările nedeterminate. Și cred că în mintea mea mai existau înfățișări neumbate, de vreme ce gîndurile mi se rătăceau unul după altul. Și în această rătăcire a minții, în care tot ce ar fi trebuit să fie definit devenise șters, îl vedeam numai pe el, apariție spectrală, care își privește într-o placă de crom ființa nemișcată, mut, o stana.

Iar eu stăteam mai departe pironit și-l priveam. O rază a aștrilor nopții lunea tăcută prin hubloul, înșingînd întreaga lui oglindă. And își duse labele la ochi, se întoarse greoi și, printre degetele-i rasfirate, văzui cum se prefira o lumina singerie, apoi ochii săi, două lumini roșii, aparură atît de inumani, încît, pradă deznădejții, am început să alerg pe culoarele întortocheate ale navei, trăgînd cu urechea la pașii lui grei și rari, la zgomotul făcut de ușile trînite, prin care ființa aceasta nouă trecea tragic.

M-am retras într-o cabina îndepărtată a navei. Acolo situația îmi apără mai neclară, mai neliniștitoare. Simțeam necesitatea de a-l privi pe And, de a fi în preajma lui, mă atragea. Știam că voi fi legat de el pentru totdeauna. Acum însă trebuia să fie convins că e singur, singur să decida.

Îmi fusese teama de două lucruri: de sinuciderea sau de dispariția lui And în necunoscut, de fuga lui de oameni. Acum știam că And rezistase șocului. Încotro va îndrepta nava? De aceea, tot timpul după decolare am privit prin ochul micuț al hubloului, cîtînd cerul, pînă cînd anumite semne îmi spuseră că ne îndreptăm către marginea Galaxiei, spre Pamînt.

Cu aceasta, cu revenirea noastră pe Pamînt, în doilele mele ar fi luat sfîrșit. Pe Pamînt, And și-ar fi recapat înfațisarea omenească, ba, mai mult, ar fi putut primi chipul lui de dinainte. Dar nu s-a întîmplat așa, caci un roi de meteoriți ne-a distrus motoarele și am eșuat aici, pe „Lebada gri”. Cunoșteam planeta aceasta. E o planetă tare posomorită. La primul contact cu ea poate nu ți se pare; dar încercăți să stați aici nu zece ani ca noi, ci doar cîteva luni numai... Laguna aceasta atotstăpînită... și plantele cu uriașe inflorescențe căzute într-un abandon dezarmant... și viețuitoarele ei molate și tăcute... Și apoi acest alb, și negru, și gri peste tot, și liniștea. Acum mi se pare că și liniștea a împrumutat ceva din acest gri sumbru. Cred că de aici i s-a tras și numele „Lebada gri”...

Primele zile după asolizare m-am cufundat într-o stare de prostrație. Se întîmplase o mare nenorocire, ce trebuia să fac nu știam atunci și doar prin hubloul care se afla la doi metri deasupra apelor, apelor moarte, mă încumetam să țin legătura cu lumea de afară.

Ma bucurai totuși, căci știam că atmosfera e respirabilă.

A doua zi, după o noapte zbuciumată, am observat că nivelul apei a ajuns mult mai sus. Nava noastră se afunda în nămol. Și totuși nu mă încumetam să o parăsesc.

Miezul zilei mă prinse tot în vecinătatea hubloului. La un moment dat, apele, pînă atunci calme, se întretîră ca și cum ar fi căzut în ele un corp greu.

Nenumarate zile l-am ținut sub narcoza, așteptînd să se sutureze țesuturile. Și în tot acest răstimp nu m-am putut dezlipi de lînga masa pe care el respira rar și regulat, desfăcîndu-se și larg orificiile rasfrînte de deasupra gurii fără buze și umflîndu-și toracele alb și inelat.

E greu de spus ce am simțit cînd s-a trezit. Există clipe făcute să le consumăm, în totalitate de unul singur, nemaiarătîndu-ne nici macar amintirile.

Trupul sau de un alb străveziu începu să tremure, gura l se cască enorm, despiciindu-l partea de jos a feței. Șulera ca gemete ascuțite se auziră, iar printre ele am putut distinge frînturi de cuvînte, în timp ce limba lui bifurcata se zbatea, căușind să le articuleze.

Întîlnisem. Nu-mi trecuse prin minte că voi sta fața în față cu el. Mi-am dat seama că în curînd va deschide ochii și văzîndu-mă mă va întreba... Nu, asta niciodată. Și, cuprins de groază, am fugit din sala de operație și, mic și vinovat, m-am acuiat, tremurînd, într-o cabină alăturată de unde puteam să-l vad și să-l aud fără ca el să știe.

Voiam să se dezmeticească și singur să ajunga la o concluzie, singur să decida.

Corpul i se răsuci, se clătina, pleoapele i se desfură leneș și ochii lui mari și luminoși, ca două monede incinse, i se rostogoliră în orbite, privind în jur și cercetîndu-se.

O voce se auzi atunci șovăitoare: „Nu aiurez, de bună seamă, de vreme ce vreau să-mi mișc minile, și

Peste câteva clipe, o umbra alunecă tăcută în apropiere. Era And într-o șalupa încărcată. I-am văzut ochii lămuși și fața lăgătoasă și, surprins, am rămas de piatră. Dacă ar fi întors în acel moment capul aș fi fost descoperit. A făcut curse între năvă și mal, până seara. Se pregătea deci pentru o lungă detențiune pe „Lebăda gri”.

A doua zi, hlobul era deja sub apă. Șerpi ciudați, înarmați cu un corn între nări, se izbeau de geamul meu, rinjindu-și boturile înramate de un șir de dinți ca niște spade. Se străpungeau unul pe altul, servindu-se de corn ca de o sulă, apoi se devorau cu poftă de bestii. Îmi făcuseră greață.

Dintr-o cabina de deasupra, ale cărei ferăstruici erau încă în atmosferă, urmăream activitatea lui And.

Aș fi vrut mult să fiu alături de el. Nu aveam încă tăria să-i apar în fața, cu toate că acest lucru în noua situație era obligatoriu și inevitabil.

Și poate dintr-o slăbiciune, într-un fel justificată, aș mai fi stat ascuns dacă And n-ar fi fost atacat de monștrii din adânc. La început s-au ridicat din apă zeci de capete negre și hidoase. Au rămas ca niște semne de întrebare o clipă, apoi zvicniră și în zbor lung căutară să-l străpungă cu cornul. And se apăra cu înverșunare, fie ferindu-se din drumul lor, fie ucigându-l cu arma. Coborînd în cabina de jos, am văzut în jurul navei apa viermuind de trupuri negre și șerpuitoare.

În acest timp, deasupra, unele dihanii se agățară cu colții de șalupă și, mișcându-se ritmic, o făceau să ia apă peste bordaj, iar altele treceau în salturi lungi și țintite pe lînga And. Îl copleșeau.

Și atunci nu m-am mai gândit la nimic altceva decît ca tovarășul meu nu trebuie să moară.

Am luat o bombă puternică și cu ea în mînă am apărut în cadrul chepengului navei.

Apariția mea, aruncarea bombe, strigătul către And ca să se culce pe fundul băcii, explozia profundă, toate durară doar câteva clipe.

Apoi suprafața apei se acoperi cu trupuri sfirtecate și totuși bestiile nu încetară atacul asupra băcii, prelingîndu-se peste bordaj ca să ajungă la And, care zăcea nemișcat pe fund.

Am sarit alături de el. După câteva minute eram stăpîn pe situație. Apele se liniștiră. Mă aplecai vîlăguit asupra lui And. Respira rar, abia perceptibil. Îmi amintii, așa cum zăcea întins, de ziua operației, de... Firul gîndurilor mi se rupse, un plescăit sec se auzi în spatele meu. Am știut că unul dintre acei monștri zvicnise afară și era în zbor către mine. N-am mai avut timp să mă întorc. Trupul îmi fu zguduit și o durere atroce în spate, sub torace, mă făcu să cad în genunchi, în timp ce privirea mea cețoasă căzu asupra fiarei care trecuse prin mine. Trupul îi zvîcnea în carnea mea ca un apendice absurd și înfricoșător, hotul rinjit se ridica...

Cînd am ieșit din coma, And era aplecat asupra mea. Și, pentru că începusem să mă zvîrcolesc, cau-tînd să spun, sa mă apăr, să-i explic, el îmi porunci cu vocea lui șuierată să mă liniștesc:

— Știu totul, am înțeles. Liniștește-te, liniștește-te! șuiera el febril, legănîndu-și capul mare și diform.

Cu mare greutate mi-am întins mîna căutîndu-i o și am simțit strînsura fierbinte a labei lui, în timp ce ochii sai ma invaluiră într-o lumină portocalie și caldă. Am uitat pentru o clipă de nenorocirea noastră.

Ne-am pregătit pentru un lung, dacă nu definitiv naufragiu pe „Lebăda gri”. Tot sau aproape tot conținutul astronavei l-am transferat pe un loc stîncos și înalt, și în piatră am săpat un șir întreg de încăperi, care aveau să ne fie unicul refugiu în această lume, caci din nava noastră mai rămăseseră deasupra apei doar cîțiva metri. În ziua în care aceasta dispăru cu totul, un fir nevazut se rupse între noi și oameni. Zilele treceau unele după altele. Perspectiva în-

toarcerii noastre pe Pămînt era ca și inexistentă. Și, cu toate că acestea se va întîmpla totuși acum, trebuie să recunoașteți chiar și voi care ne-ați descoperit aici că aveam toate motivele să abandonăm orice speranță. Și totuși, viața pe care am dus-o e departe de a fi fost searbădă. Am început un anumit studiu al planetei, un studiu privind unele laturi absolut particulare (căci, în mare, „Lebăda gri” nu mai era de mult un mister pentru pămînteni). Munceam, așadar, fără a avea siguranța că cercetările noastre vor fi vreedate de folos cuiva. Oricum speram, trăiam...

La început m-am obișnuit destul de greu cu înfățișarea lui And. Nu „greu” în sensul unei repulsii, ci pentru că nu-mi venea a crede că trupul acela străin de orice ar fi putut zămislî Pămîntul și partea lui spirituală, creierul, fac una și aceeași ființă. Le admiteam totuși, dar separat. Cînd discutăm cu el, cînd ne aminteam lucruri și întîmplări comune sau doar cînd mă gîndeam la And, îl vedeam așa cum era el înainte: înalt, adus de spate, cu ochii spălăciți și cu acel ceva particular în gesturi care-l deosebea net de ceilalți.

Toate astea, spun, se petreceau în primele zile ale contactului direct cu el, căci apoi, treptat, chipul său dinainte se șterse din mintea mea și cele două entități distincte, creierul și trupul, fuzionară, și And sub noua lui formă deveni unicul posibil. Acestea toate în ceea ce mă priveau. Dar el? El oare ce gîndea despre transformarea sa subită și uluitoare? Și dacă acceptase readucerea lui la viață chiar sub acel aspect, oare singularitatea sa nu-i devenise de nesuportat? Și oare nu-i revenea obsesiv în minte „cazul” său? Dacă nu, atunci de ce-l descopeream de atîtea ori într-o atitudine abandonată? Și tristețea ochilor săi...

Și pentru că îl știam renascut datorită imaginației mele, creație a minilor mele, îl priveam cu sufletul distrus, ca pe un copil nereușit și nu-mi venea a crede. Apoi ma trezeam fixîndu-l absent, cu privirea împăienjenită. I-am propus șovăitor, odată, să primească corpul meu.

— De ce? șuiera el și tresări.

Se ridica și plecă legănînd și greoi.

Trecură iar zile. Și cînd observai că toate oglinzile de crom din încăperile noastre devin mate, am bănu-it, am controlat și am descoperit că And le practica sistematic un tratament ce le răpea capacitatea de reflexie. O făcea în ascuns. M-am decis. Și dacă nu puteam să-l silesc să-mi accepte trupul, puteam să-l „apropii” pe el de mine, apropiindu-mă eu de el...

Și într-o zi, pe cînd el, fiind departe, urmărea niște zburătoare, i-am propus din nou prin videofon să-mi primească corpul. M-a mustrat și, pentru că întunecarea coborîta pe fața mea îl puse pe gînduri, alerga către mine. Și atunci s-a întîmplat ceea ce pregătisem cu grijă și așteptam înfiorîndu-mă de luni de zile: mi-am distrus trupul, lăsîndu-mi nevătămat doar capul.

Astfel l-am obligat să mă „apropie” de el...

Și totuși nu sint mingiat, căci dacă mă priviți cu luare aminte, uitînd de formele voastre, de proporțiile acestora, dar îndeosebi uitînd că sint totuși om, veți vedea că And mi-a dăruit un trup frumos.

Dei, zicînd acestea, bătrînul își desfășoară în toată splendoarea lor aripile ca două giulgiuri negre, cu reflexe de metal. Rămîne așa o clipă, ca o pasăre uriașă și îndoliată, își înalță gîtul de flamingo, ne face un semn obosit și se îndreaptă cu filfiri rare și tăcute către marginea pădurii, unde pe un trunchi prăvălit se vede o siluetă masivă, din care pornesc două luminîte roșii. E And. Cei doi intră apoi în adăposturile lor din stîncă.

Îi așteptăm, facînd pregătirile de plecare, încarcăm de gînduri și, spre seară, împreună cu ei, decolăm, îndreptîndu-ne spre Pămînt.

REIRO

VOICU BUGARIU CERCUL IUBIRII

MĂ AFLU într-o încăpere goală. Singurul mobilier este un enorm fotoliu în care conducătorul clinicii mă invită să mă așez. Mă scufund absentă în moli-ciunea lui. Peretele la care privesc are o parte metalică prevăzută cu dispozitive similare celor ale unei mașini de calcul. Cel ce m-a însoțit s-a retras discret și mă pomenesc singura, față în față cu acea mașină ce începe sa dea semne de funcționare. O lumină rece se aprinde și fasciculul ei îngust mi se plimbă fulgerator pe fața și pe trup. Apoi fasciculul dispare. Pornește un zumet abia auzit și o voce metalică îmi pronunța numele în șoaptă.

— Aama! Aama! Aam...

Glăsul mașinii se pierde într-un șuierat. Ma cuprinde o groază animalică. Mă reped la ușă, stapinindu-mi un țipăt de oroare și ies fugind pe coridor. Ajung repede la ieșire. Lumea indiferentă a strazii mă trezește ca dintr-o transă. Șoapta mașinii, geamatul ei, cum îmi vine deodată în minte să-l numesc, capătă o ciudată forță de atracție asupra mea. Reintru în clinica și încet, din ce în ce mai încet, mă întorc în camera din care fugisem. Mașina e moarta. Mă așez în fotoliu și lucrurile se repetă. Fasciculul rece mă parcurge fulgerator, se stinge; iar mașina mă cheamă din nou cu o voce în care predomină tonurile joase.

— Aama!

— Da, sînt Aama, îi răspund cuprinsă de emoție, bîlbîindu-mă. De ce mă strigi? De ce m-au adus aici? Știi ceva despre Seratni? Ce legătură ai cu el?

— Aama! Aama!

Glăsul mașinii abia se mai distinge. Pare că vine din mari departări. Am o clipă impresia că ceva cunoscut, foarte cunoscut, cunoscut dintotdeauna se află în preajma mea. Mașina continuă să mă strige în

șoaptă, rar, metalic. Ce se petrece cu mine? Trăiesc o halucinație? Mă ridic de pe fotoliu cu ochii închiși și încet, cuprinsă de vraja vocii, fac cițiva pași spre locul de unde răsună numele meu. Ating metalul rece. Tresar.

Mașina a tacut. Mă întorc în fotoliu clătîindu-mă, apăsînd aerul ca o oarbă. E ceva de vis în toată înțimplarea aceasta. Simt oroare și duioșie. Îmi vine sa fug țipînd și în același timp să mingii mașina din care pornește acea voce răscolitoare. Să fie o înregistrare imperfectă a vocii lui Seratni? De ce atunci acest timbru care mă înspăimîntă și mă cheamă? Seratni e un echilibrat. El n-ar fi putut înregistra un asemenea mesaj decît poate în preajma morții. Și de ce nici un alt cuvînt? Seratni doar s-a întors acum două luni din expediție. E drept, nu m-au lăsat să-l vad ("Trebuie ferit pînă și de cea mai mica emoție. Or tu, Aama, i-ai provoca una mare"), dar m-au asigurat că e viu și se află în afară de orice primejdie. Era ceva ciudat în privirile celor cu care am vorbit, o anume milă, bine mascată, față de mine, dar această nuanță mi s-a părut deplasată. E imposibil să mă mintă în privința lui Seratni. El nu e în primejdie.

Un vuiet surd însufletește treptat difuzorul mașinii. Mă pregătesc să mă aud strigată din nou de vocea tulburătoare. M-am liniștit. M-a cuprins ceva asemănător sentimentului fatalității antice. E o moleșală a minții și a simțurilor în care cobor din ce în ce mai adînc, o indiferență absurdă față de tot și, în primul rînd, față de mine. Sînt parcă pe punctul de a adormi, cînd mașina vorbește din nou. Ceva s-a schimbat în modul în care îmi articulează numele. Vocea este acum perfect metalică, nu-și mai modifică volumul, e egală și liniștită. E poruncitoare, mă domină. Apatia îmi dispare fulgerator sub imperiul voinței ce răzbate din acel glas ce-mi poruncește să-l ascult:

— Aama! Aama! Asculta-mă!

— Te ascult, îi răspund sacadat, îmitîndu-i fara voie felul de a pronunța cuvintele.

— Îți voi vorbi despre soțul tău, Aama. Despre Seratni.

Tac, privind hipnotizată locul de unde mi se pare ca vin vorbele pe care le aștept de atîta timp. Po-deaia și pereții încep să se clatine ritmic, ca puntea unui vapor. Ochiul rece al mașinii clipește scurt, și fasciculul de lumină mă cercetează, oprindu-mi-se mai insistent în ochi. Este o lumină neutră. Nu mă obosește. Îi privesc fix sursa. Începe încet, pe nesimțite, să-și schimbe culoarea, devine verzuie, apoi violacee. Pînă la urmă devine intens purpurie. Se stinge brusc. Se aude scurt vuietul ce prevestește vocea, și glăsul acela ce-mi trezea groaza și duioșie începe să-mi povestească despre Seratni.

— Calătoria a fost bună în primii doi ani. Nimic deosebit nu s-a întîmplat. Un singur lucru l-a mirat pe Seratni și anume faptul că în prima săptămîna de la start n-ai venit în nici o seară la Centrul legăturilor, unde veneau toate rudele celor plecați pentru a vorbi cu ei. Dar faptul că în cea de-a opta seară ai venit și ai fost atît de tandră și vesela l-a liniștit.

— Eram prea tristă. Pîngeam zi și noapte. N-am vrut să mă vadă astfel.

Mașina nu parea să fi luat în seama șoaptele mele. Își continua povestirea cu un soi de indigenă.

— În luna a 23-a a calătoriei nava a suferit o avarie. O forță necunoscută penetra radiații doar printr-o anume parte a învelișului navei. Fenomenul acesta a ramas neexplicat pînă astăzi. Seratni a fost ales sa monteze în exteriorul navei, în porțiunea ce permitea patrunderea radiațiilor, un ecran protector. El a ieșit din nava, a făcut ceea ce era de făcut și s-a întors nevătat. Calătoria a continuat apoi fara nici un incident deosebit. Punctul final a fost atîns fără dificultăți, cercetările au decurs mulțumitor. În primele zile ale drumului de întoarcere, Seratni simți primele semne ale bolii. Pierdu treptat din greutate și, ceea ce neliniști mult pe medici, pierdu cițiva centimetri din înălțime. Apoi...

Aici glasul metalic se poticni, ezita parca să continue. Se auziră câteva silabe neînțelese, și glasul tăcu.

— E viu? strigă deznădăjduită. Trăiește?

Mă cuprinsese o ură neputincioasă împotriva aceluși mecanism lipsit de suflet ce mă terorizase cu relația lui cronologică. Îmi răcnesc întrebarea pe un ton din ce în ce mai înalt, isteric. Mă înec și tușesc. Mă prăbușesc într-un plin convulsiv, fără lacrimi. Mașina nu mai da nici un semn. Mă apropii turbată de ea și o izbesc cu pumnii, singurându-mi degetele. Am răgușit, nu mai pot vorbi. Șoptesc anevoie, întrebind-o dacă soțul meu trăiește. Fără să-mi dau seama, schitez un străvechi gest de implorare, cad în genunchi, atingând cu fruntea metalul rece. Brusc, ochiul luminos se aprinde și raza lui mă găsește.

— Liniștește-te, Aamal Seratni trăiește. Ascultă mai departe cum s-au întâmplat lucrurile cu boala lui cludată.

Vocea și-a pierdut fermitatea cu care începuse să povestească. Nu mai este la fel de bine timbrată. Tonurile joase alternează cu cele înalte anarhic. O bizară dereglare pare a se produce în organele mașinii. În alte împrejurări lucrul acesta m-ar fi făcut să rîd în hohote. Roboții oferă adesea asemenea mostre de umor involuntar. Acum însă simt ceva cludat în sine. Îndu-mi-se în suflet. Vocea metalică îmi stîrnește ecouri vagi, cunoscute. Îmi amintesc deodată de senzația contradictorie ce mă încercase cu ani în urmă, cînd mă apropiasem de cușca unui tigru. Superba bestie dormea, unduindu-și din cînd în cînd blana. Dinspre ea venea un miros neliniștitor, de fiară. M-am apropiat de gratii simțind o năprasnică dorință de a o mîngia. Mi-am întins încet mîna, tremurînd. În ultimul moment cineva dintre cele ce se aflau în preajma mea m-a prins și m-a tras brusc înapoi, cu un mic țipăt. Tigru s-a trezit și a căscat leuș, arătîndu-ne o monstruoasă dantură. Am plecat tristă de lîngă el, cu sentimentul că am pierdut o unică ocazie a vieții mele. Multă vreme după aceea, împlinirea m-a obsedat și, adesea, cu o perfectă lipsă de logică mi-am spus că viața mi-ar fi luat cu totul alt curs dacă atingeam blana sumptuoasă a tigruului. Acele citeva clipe cînd mîna mi se îndrepta spre galbenul acela intens mi-au rămas pentru totdeauna în memorie. Traisem atunci la paroxism un sentiment intermediar între frică și dorință. Fusese extraordinar.

Nu știu de ce mi-a venit tocmai acum în minte împlinirea cu tigru. Poate fiindcă ceva din cele ce trăiesc acum seamănă cu acea veche emoție. Și acum sînt dominată de ceva intermediar. Așezată în genunchi în fața ochiului aprins ce-mi luminează fața cu nuanțe schimbătoare, simt fulgerată de momente de maximă luciditate. Discern în ceea ce simt un amestec de sentiment al monstruosului și blîndețe. Simt oroare și voluptate, o scribă, ca în fața navei absurde a unei mese de moluște umede și alune-coase, și duioșie. Îmi vine să izbesc mașina, s-o sfărîm, dar și s-o cuprind într-o imposibilă și ridicolă îmbrățișare.

Mă așez din nou în fotoliu, decid să ascult relatările mașinii cu cel mai mare calm. Probabil că redă momente din memoria artificială a navei. Ea știe cel mai bine ce s-a întâmplat cu Seratni. În plus, mă va scuti de compasiunea pe care ceilalți membri ai echipajului au încercat atît de sfînci s-o ascundă.

— Bine că te-ai liniștit, Aamal! Ascultă! Seratni nu simțea nimic deosebit. Pierdea însă în mod constant din greutate și din înălțime. După cum îți spuneam, medicii navei priveau cu multă îngrijorare acest ultim fenomen. Nu se mai pomenise așa ceva. S-au încercat diferite tratamente: fără nici un rezultat. De fapt, Seratni nu era bolnav. Își îndeplinea sarcinile bine, nu acuza nici o suferință fizică sau psihică. S-a presupus că bizară lui maladie a început atunci cînd ieșise în exteriorul navei pentru a monta acel ecran de protecție. Nava își continua drumul spre Pămînt, nimic neprevăzut nu avea loc, dar Seratni se micșora. Hainele îi rămîneau mari, vocea i se subția. S-ar fi

spus că se reîntoarce la starea de copilărie. Dar nu era așa. Un amănunt deosebit evoluția lui de o întoarcere de basm la copilărie. Creierul său nu era atins de această involuție, de altfel generală. Continua să funcționeze la fel de bine. Cutia craniană nu se micșora, în schimb, trasăturile feței începuseră să se estompeze. Copilul acela cu cap de adult nu mai semăna cu Seratni. Cînd mai erau câteva săptămîni pînă la ziua cînd trebuia ca nava să atingă Pămîntul, Seratni nu mai putu să vorbească. Încă puțin timp și nu mai reuși să umele și să scrie. Medicii interveniră și Seratni intra sub cupola complexului de animare. Aparatele îi înlocuiau pe rînd toate organele interne. Seratni continua să-și îndeplinească atribuțiile însă. Sinistra lui maladie nu atîngea materia superior organizată: creierul. Amplificatoarele de biocurenți îl transmiteau mesajele. Dispozitive create special îi furnizau date pe care simțurile lui distruse nu le mai puteau obține...

Glasul se oprește, de parcă mi-ar fi citit gîndurile. Este și timpul. Amănutele de coșmar ale bolii lui Seratni m-au adus la limita nebuniei. Simt o senzație de greață ca aceea care precede un leșin. Ma las mult pe spate, în fotoliu. În minte mi se învîlmășesc frînturi de amintiri despre Seratni. Povestea mașinii începe să devină vizuală. Rememorez totul. Îl văd pe Seratni, mare amator de sport și mai ales de înot, privindu-și descumpanți mîinile ce își pierd forța. Ma închipui pe mine într-o situație asemănătoare. Trep-tat alunec în vis.

Zbor în locul lui Seratni. Totul decurge bine pînă în momentul cînd intervine acea avarie care mă obligă să ies în exteriorul navei. Mă întorc sănătoasă, dar cu o cludată senzație de jenă, de vag dezechilibrul al mișcărilor. Îmi spun că este ceva trecător, dar într-una dintre nopțile următoare mă trezesc brusc din somn, neștiind cine sînt și în ce loc mă aflu. Mă cuprinde o mirare puerilă la constatarea că mă aflu pe nava, am, un moment, certitudinea că eu, de fapt, trebuie să mă aflu în cu totul alt loc, ca apariția mea pe nava este o întîmplare absurdă. Îmi revin repede. Adorm. Apoi, în zilele următoare, în săptămînilor și lunile în care se transforma acestea, constat că devin din ce în ce mai mica la trup, ca trebuie să-mi micșorez tot mai mult îmbracamîntea. Tovarașii de zbor se poartă cu mine ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, medicii mă consulta cu furia neputinței, dar cu toții parcă evită să mă privească în ochi. Surprind în privirile lor, rareori, cînd reușesc să le prind, un sentiment al fragilității mele, o prudență excesivă de a nu mă vătăma fizic sau psihic. Și, cludat, sînt calma. Ma privesc parca din exterior cum încețez cumva de a mai fi om cu o curiozitate nesubiectivă, rece, științifică. Apoi, nemîșcarea. Totală, ca o moarte. Vad, aud, dar din nemîșcare. Îmi fulgera prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, fugi prin paduri, chiote. Le privesc ca pe un film interesant, dar incompatibil, de neconceput...

Ma trezesc lin, ca revenind încet din adîncurile unei mari timpezi. Ochiul mașinii îmi scaldă fața într-o lumină albastră. Glasul vorbește monoton. Continua o fraza. Am visat oare sau l-am ascultat?

— ...cumva similar cu ceea ce în vechime se numea iubire mistică. O senzație de barieră de nepatrung, o obsesie a unei vagi posibilități ce nu poate fi niciodată atinsă în formele ei concrete. Și totuși, tu, Aama... Aama.

Dar ce se petrece? Sînt nebuna? Halucinez? El e Eu... Seratni!

În clinică se repercutea racnetul neomenesc al Aamei. Medicii veniră îngrijorați. Se opriră în prag. Pe fotoliu, Aama, cu fața udată de lacrimi, dar transfigurată de o extatică fericire, cu ochii larg deschiși, își cherna încet soțul. Seratni îi răspundea, metalic. Și melopeea celor două glasuri se îngemana într-o fioroasă și dulce bucurie.

Seratni... Aama... Seratni... Aama... Seratni...

ÎN ARTEA DEORĂNUIT

URIAȘUL circ berlinez Busch era tixit de lume. Prin galeriile largi, chelnerii, aducând bere, alunecau fara zgomot ca niște uriașe păsări de noapte. Căniile cu capacele ridicare, pe care le întindeau înșetații, erau înlocuite cu altele pline, puse de-a dreptul pe jos, în graba de a răspunde la chemarea altor spectatori tot atât de nerăbdători. Matroane corpolente, însoțite de fete de măritat, desfaceau pachete învelite în hirtie lucioasă, scoteau tartinele și, în grabă, fără a-și lua ochii de pe arenă, devorau cîrnați în singe și crenvurști.

Spre onoarea spectatorilor, trebuie să spunem totuși că nici fachirul ce-și chinuia trupul și nici înghițitorul de broaște nu erau cauza acestui uriaș aflor de spectatori. Toată lumea aștepta nerăbdătoare sfîrșitul primei părți a programului și antracul, după care urma numărul lui Hoiti-Toiti. Despre el se spuneau adevărate minuni, se scriau articole, iar oamenii de știință arătau cel mai neașteptat interes. Era în același timp o enigma, favoritul tuturor și atracția serii. De cînd apăruse la circ, lîngă casa de bilete se atîrna în fiecare zi anunțul: „Nu mai sînt bilete!”. De altfel, el reușise să atragă la circ oameni care pînă atunci nu mai fuseseră niciodată pe acolo. E adevărat că galeria și amfiteatrul erau ocupate de specta-

torii obișnuți ai circului: funcționari și muncitori cu neveste și copii, negustori și vinzători din magazine. În loji, însă, și în primele rînduri de la parter puteau fi văzuți bătrîni cu părul cărunt, cu figuri serioase, ba chiar încruntate, îmbrăcați în paltoane și pardesie întrucîtva demodate. Printre spectatorii din primele rînduri se aflau și tineri, dar și aceștia erau la fel de serioși și tăcuți. Ei nu mestecau tartine și nici nu beau bere, ci, izolați ca o castă de brahmani, stăteau nemîșcați, așteptînd partea a doua a programului și apariția lui Hoiti-Toiti, pentru care veniseră aici.

În antracul toată lumea nu a vorbit decît despre Hoiti-Toiti, care urma să apară imediat după pauză. Oamenii de știință din primele rînduri începuseră să se înviorereze. În sfîrșit, sosi și momentul atît de mult așteptat. Fanfara rasună, toți oamenii circului, îmbrăcați în livree roșii, brodate cu aur, se înșiruiră pe un singur rînd, cortina de la intrare se dădu larg la o parte și, în aplauzele publicului, își făcu apariția Hoiti-Toiti. Era un elefant uriaș, pe cap cu o beretă brodată cu fir de aur, cu șnururi și ciucuri. Însoțit de dresor, ur omuleț în frac, Hoiti-Toiti făcu înconjurul arenei, salutînd în dreapta și în stînga. După aceea trecu în mijlocul arenei și se opri.

— E un elefant african, șopti un profesor cu părul cărunt colegului său.

— Elefanții indieni îmi plac mai mult. Au trupurile mai rotunjite și par mai civilizați, dacă mă pot exprima astfel. Elefanții africani au formele mai grosolane, mai colțuroase. Cînd un asemenea elefant înținde trompa, seamănă cu o pasăre de pradă.

Omulețul în frac de lîngă elefant tuși de cîteva ori pentru a-și drege glasul și începu să vorbească:

— Stimate doamne și stimați domni! Am onoarea să vă prezint pe celebrul elefant Hoiti-Toiti. Are corpul lung de 4 metri și jumătate, iar înălțimea lui este de 3 metri și jumătate. De la capătul trompei pînă la capătul cozii măsoară 9 metri...

Hoiti-Toiti ridică brusc trompa și începu să o agite în fața omului în frac.

— Pardon, am greșit, spuse dresorul. Trompe este lungă de 2 m, iar coada de aproape 1 metru și jumătate. Prin urmare, de la virful trompei pînă la capătul cozii el măsoară 7 m și 90 cm. Măncîncă în fiecare zi 375 kg de legume și bea 16 găleți de apă.

— Elefantul socotește mai bine decît omul se auzi o voce din sala.

— Ai văzut? Elefantul l-a îndreptat pe dresor cînd acesta a greșit la socoteală! spuse profesorul de zoologie colegului său.

— O simplă coincidență, răspuse acesta.

— Hoiti-Toiti, continuă dresorul, este cel mai genial dintre toate animalele. El înțelege limba germană... Nu e așa că înțelegi, Hoiti? se întoarse el către elefant.

Elefantul dădu din cap cu multa importanță, în semn de aprobare. Publicul izbucni în aplauze.

— Trucuri! spuse profesorul Schmidt.

— Veți vedea ce urmează, replică Stolz.

— Hoiti-Toiti știe să socotească și să distinga cifrele...

— Destul cu explicațiile! Treceți la fapte! strigă cineva de la galerie.

— Pentru a preveni orice neînțelegeri, continuă impasibil omul în frac, rog să coboare în arenă cîțiva martori, care să poată atesta că nu folosim nici un fel de trucuri.

Schmidt și Stolz se priviră unul pe altul și coborîră în arenă.

Și iată că Hoiti-Toiti începu să-și arate uluitoarele sale aptitudini. În fața lui s-au adus bucăți mari pătrate de carton pe care fuseseră desenate cifre, iar el aduna, înmulțea și împărțea, scoțînd din mormanul de cartoane cifrele ce indicau rezultatul calculului sale. De la numere cu o cifră se trecu la numere cu doua cifre și, în sfîrșit, cu trei cifre. Elefantul rezolva problemele fără greșală.

— Ei, ce spuneți de asta? întreba Stolz.

— Aș vrea să văd ce înțelege el din cifre, nu se

HOITI-TOITI

lasa Schmidt. Scoțind ceasul din buzunar, el îl ridică în sus și îl întreabă pe elefant:

— N-ai putea să ne spui, Hoiti-Toiti, cit e ceasul acum?

Cu o mișcare bruscă a trompei, elefantul smulse ceasul din mîna lui Schmidt și-l duse la ochi, după care îl înapoie proprietarului fisticit, și întocmi din bucațile de carton următorul răspuns:

„Zece și douăzeci și cinci”

Schmidt se uită la ceas și ridică din umeri perplex: elefantul indicase exact ora.

Numărul următor îl constituiau exercițiile de cifre. Dresorul așezase în fața elefantului tablouri mari pe care se puteau vedea diferite animale sălbatice. Pe alte bucăți de carton erau scrise numele lor: „elefant”, „mămuță”, „Jeu”. Elefantului i se arăta un animal sălbatic, iar el arăta cu trompa cartonul pe care era scrisă denumirea lui. Nici de data aceasta nu greși nici o singură dată. Schmidt încercă atunci să schimbe datele experienței: îi arătă elefantului cuvintele scrise, cerîndu-i să găsească desenul corespunzător. Și acest exercițiu fu perfect executat.

În sfîrșit, în fața elefantului fură înșirate literele alfabetului. Alegînd literele, el trebuia să alcătuiască cuvinte cu care să răspundă la întrebări.

— Cum te cheamă? îl întreabă profesorul Stolz.

„Acum mă cheamă Hoiti-Toiti!”, răspunde elefantul.

— Cum adică „acum”? întreabă la rîndul său Schmidt. Prin urmare, înainte te cheama altfel? Și cum anume?

„Sapiens”¹ — răspunde elefantul.

— Mai știi, poate chiar Homo sapiens?² spuse Stolz, izbucnînd în rîs.

„Poate”, răspunde enigmatic elefantul.

După aceea se apucă să adune cu trompa litere, din care alcătui cuvinte:

„Pentru astăzi ajunge”.

Și, salutînd în toate părțile, Hoiti-Toiti părăsi arena, fără să țină seamă de protestele dresorului.

În pauză, savanții se adunară în fumoaie, unde se împărțiră în grupuri și începură o discuție în-suflețitoare.

Într-un colț, Schmidt polemiza cu Stolz.

— Va amintiți, stimată colega, spuse el, ce senzație a produs la timpul său calul Hans? Extrăgea rădăcina pătrată și efectua diferite alte calcule complicate, indicînd răspunsul prin bătăi cu copita. După cum s-a descoperit mai tîrziu, stăpînul lui Hans îl dresase ca să bată cu copita după semnele discrete pe care i le făcea. Cît privește calculul, se pricepea tot atît cît un cățel care n-a făcut încă ochi.

— Este doar o premisă, obiectă Stolz.

— Bine, dar experiențele lui Thorndyke și Yorks? Toate se întemeiau pe formarea de asociații naturale la animale. În fața animalului erau așezate mai multe lazi din care numai una singura conținea hrana animalului. Această ladă putea fi, să zicem, a doua din

dreapta. În clipa în care animalul ghicea în ce ladă se afla hrana, automat se deschidea un jgheab, iar el își primea hrana. În felul acesta, la animale trebuie să se fi format următoarea asociație: „Lada a doua din dreapta — hrană”. Mai tîrziu, ordinea lăzilor era schimbată.

— Sper însă că ceasul dumitale de buzunar nu are jgheab pentru hrană? îl întreabă ironic Stolz. În acest caz, cum mai explicați faptul?

— Bine, dar elefantul nu a putut pricepe mecanismul ceasului meu. El n-a făcut decît să ducă la ochi cadranul strălucitor, iar cînd a indicat cifrele de pe cartoane este neîndoielnic că a urmat doar semnele dresorului, invizibile pentru noi. Toate acestea nu sînt decît trucuri, și nimic mai mult, începînd cu felul în care Hoiti-Toiti și-a „corijat” dresorul cînd acesta i-a calculat greșit lungimea. Reflexe condiționate și atîta tot!

— Trebuie să vă anunț că directorul circului mi-a îngăduit să rămîn cu colegii mei după terminarea spectacolului și să fac o serie de experiențe cu Hoiti-Toiti, spuse Stolz. Sper că ne veți face cinstea să luați parte și dv.?

— Se înțelege, răspunde Schmidt.

După ce ciroul se goli și uriașele candelabre pălară, în afară de unul singur, care atîrna chiar în mijloc, Hoiti-Toiti fu din nou adus în arenă. Schmidt spuse că ar prefera ca dresorul să nu asiste la experiență. Omulețul, care își scosese fracol și purta acum o flanelă de lînă, dădu din umeri.

— Nu te supără domnule spuse Schmidt. Iartă-mă, nici nu știu cum te cheamă.

— Jung. Friedrich Jung, la ordinele dv...

— Nu te supără, domnule Jung, noi am vrea să facem în așa fel experiența încît să nu poată exista nici un fel de suspiciuni.

— Mă rog, zise dresorul. Să mă chemați cînd va trebui să scot elefantul afară. Și, spunînd acestea, se îndreptă spre ieșire.

Savanții își începură experiențele. Elefantul stătea atent și ascultător, răspundea fără greș la întrebări, rezolvînd exact problemele puse. Era de-a dreptul uluitor. Răspunsurile sale nu ar fi putut fi explicate prin nici un fel de dresură sau trucuri. Trebuia să admitemi că elefantul era într-adevăr înzestrat cu o inteligență sau chiar cu o conștiință umană. Schmidt, care se simțea aproape învins, continua să se împotrivească numai din încăpăținare.

Dar iată că elefantul se săturase de aceste întrebări și răspunsuri fără sfîrșit. Cu o mișcare îndemnată, întinse brusc trompa, scoase ceasul din buzunarul vestei lui Schmidt și i-l arătă. Ornicul arăta miezul nopții. După aceea, Hoiti-Toiti înapoie ceasul, îl apucă pe Schmidt cu trompa de guler și-l purtă prin întreaga arenă pînă la ieșire. Profesorul striga furios, în timp ce colegii săi se prăpădeau de rîs. Din culoarul ce ducea spre grajduri veni în fugă Jung și începu să se răstească la elefant, dar acesta se făcea ca nici nu-l aude. După ce termină cu Schmidt, pe care îl lăsă în coridor, elefantul privi cu înțeles spre ceilalți savanți, care rămăseseră în arenă.

— Plecăm imediat, spuse Stolz, adresîndu-se elefantului, ca și cum ar fi avut de-a face cu un om. Vă rog să nu vă supărați.

Stolz și ceilalți profesori părăsiră arena cuprinși de o sîială ciudată.

— Bine ai făcut, Hoiti, că i-ai expediat, spuse Jung. Mai avem o groază de treabă. Hai, Johann, Friedrich, Wilhelm! Unde sînteți?

Cîțiva oameni apărură în arenă și începură curățenia: nivelau nisipul cu grebla, măturau culoarele, scoteau prăjinile, scările și cercurile. Elefantul îl ajuta pe Jung la căratul decorurilor. Dar se vedea bine că nu prea avea chef de lucru. Părea enervat de ceva sau poate că obosise din cauza celui de-al doi-

¹Sapiens — dotat cu rațiune (lb. lat.).

²Homo sapiens — om dotat cu rațiune, denumire științifică pentru specia umană, care, după clasificare, aparține clasei mamiferelor.

rea spectacol, prelungit pînă la o oră atît de neobișnuită. Fornaînd în trompă, el își tot mișca capul și azvîrlea decorurile, făcînd un zgomot asurzitor. La un moment dat, aruncă unul dintre ele cu atîta putere încît îl sfărîmă.

— Mai încet, diavole! strigă Jung. Sau nu mai vrei să muncești? Ți s-o fi urcat la cap, te pomenești! Acum, că ții să scrii și să socotești, nu mai vrei să muncești în rînd cu ceilalți? Nu merge, frate! Aici nu e azil de bătrîni. La circ, toată lumea trebuie să lucreze. La uită-te la Enrico Ferri. E cel mai bun călăreț, vestit în lumea întreagă, dar cînd se termină numărul își pune liveaua ca toți grăjdarii și ia parte la parade — aller. Iar cînd e nevoie, nivelează și arena cu grebla.

Toate astea erau foarte adevărate, și elefantul le cunoștea bine, dar acum nu-i ardea de Enrico Ferri. El sufla din trompă și; străbătînd arena, se îndreptă spre ieșire.

— Hei, unde pleci? strigă Jung minios. Stai, stai, n-aiuzi?

Apucînd mătura, alergă după elefant și-l pocni cu coada măturii peste coapsa-i masivă. Era prima dată cînd Jung îl lovea pe elefant; nu-i mai puțin însă adevărat că și acesta manifesta pentru prima oară o asemănare nesupunere. Hoiti începu deodată să urle atît de îngrozitor, încît micul Jung se tuplî la pămînt și se apucă de burta, ca și cum urletele i-ar fi răscolit maruntaiele. Întorcîndu-se din drum, elefantul îl apucă pe Jung ca pe un cățelus, îl aruncă de citeva ori în sus, prinzîndu-l din zbor, după care îl lăsă jos și, apucînd mătura cu trompa, scrisse pe nisip:

„Să nu mai îndrăznești să mă lovești! Nu sînt un animal, ci un om!”

Apoi elefantul azvîrli mătura și porni spre ieșire. După ce trecu pe lîngă cei aflați în staule, se apropiе de poartă, se propti o dată în ea și apăsă cu tot corpul. Poarta trosni și, sub o presiune atît de puternică, se sfărîmă în bucăți. Elefantul era liber...

Pentru Ludwig Strom, directorul circului, aceasta a fost o noapte foarte agitată. Ațipise, cînd lacheul ciocani cu grijă în ușa dormitorului ca să-l anunțe că venise Jung într-o chestiune foarte urgentă. Funcționarii și muncitorii circului erau foarte bine instruiți, așa încît Strom știa că trebuie să se fi întîmplat ceva cu totul neobișnuit pentru ca să îndrăznească cineva să-l tulbure la o oră atît de nepotrivită. Își puse deci halatul și papucii și ieși în antreu.

— Ce s-a întîmplat, Jung? întrebă directorul.
— S-a întîmplat o mare nenorocire, domnule Strom!... Elefantul Hoiti-Toiti și-a ieșit din minți!...

Jung îl privea pe director cu ochii holbați și dădea neputincios din umeri.

— Nu cumva dumeata nu ești în toate mințile, Jung? îl întrebă Strom.

— Nu mă credeți? se supără Jung. Să nu vă închipuiți că sînt beat, am mîntea limpede. Dacă nu mă credeți pe mine, puteți să-i întrebați pe Johann, pe Friedrich, pe Wilhelm. Au văzut toți cum elefantul mi-a smuls din mînă mătura și cum a scris pe nisipul din arenă: „Nu sînt un animal, ci un om”. După aceea m-a aruncat de 16 ori pînă la cupolă, s-a dus la grajd, a sfărîmat poarta și a fugit.

— Ce? A fugit? A fugit Hoiti-Toiti? De ce nu mi-ai spus imediat asta, nenorocitul? Trebuie să luăm imediat măsuri ca să-l prindem și să-l aducem înapoi, căci altfel ne va face mari buclucuri.

Strom aproape că vedea în fața ochilor mormanele de chitanțe trimise de poliție pentru amenzi, listele lungi de plată ale fermierilor pentru stricăciunile făcute de elefant, precum și citațiile de plată pentru pagubele provocate de animal.

— Cine este astăzi de serviciu la circ? Ați anunțat poliția? Ce măsuri ați luat ca să-l prindeți?

— Eu sînt de serviciu și am făcut tot ceea ce se

putea face, răspunse Jung. N-am anunțat poliția, o să afle ea și singură. Am alertat după elefant și l-am implorat să se întoarcă, spunîndu-i ba baron, ba conte și chiar mareșal. „Luminăția voastră, întoarceți-vă — i-am strigat. Întoarceți-vă, eminența voastră. Iertați-mă că nu v-am recunoscut: în circ era întuneric și v-am luat drept un elefant”. Hoiti-Toiti s-a uitat la mine, a pufnit disprețuitor din trompă și a pornit mai departe. Acum Johann și Wilhelm îl urmăresc cu motocicletă. Elefantul a ieșit pe Unter den Linden, a străbătut întregul Tiergarten pe Charlottenburger-Chaussee și a apucat-o spre ocolul silvic Grunerwald. Acum se scaldă în Hafel.

În momentul acela, telefonul sună, și Strom se repezi la aparat.

— Alo!... Da, eu sînt... Știu tot, vă mulțumesc... Vom face tot ce stă în puterile noastre... Pompieri? N-aș zice... E mai bine să nu întărităm elefantul.

— M-au chemat de la poliție, spuse Strom, punînd la loc receptorul. Au vrut să-mi trimită pompieri ca să-l aducă înapoi pe elefant cu furtunurile. Eu cred însă că față de Hoiti-Toiti trebuie să procedăm cu multă prudență.

— Nebunul nu trebuie ațîțat, observă Jung.

— Pe d-ta, Jung, elefantul te cunoaște totuși mai bine decît pe oricare altul. Caută să ajungi pînă în apropierea lui și să-l atragi cu binele înapoi la circ.

— Mă voi strădui, firește... Numai că nu știu cum să-l mai întitulez. Să-i spun Hindenburg?

După ce Jung plecă, Strom nu se mai culcă deloc, ci rămase la telefon pînă în zori, tot primind informații și dînd dispoziții. Elefantul se bălăci multă vreme în apropierea Insulei Păunului, după care dădu o raită prin grădinile de zarzavat, unde dadu gata toată varza și morcovii. Ca desert, se mulțumi cu niște mere dintr-o ogradă învecinată, după care se îndreptă spre ocolul silvic Friedensdorf.

Toate informațiile primite aratau că elefantul nu se dădea la oameni, nu făcea stricăciuni inutile și, în general, se purta destul de frumos. Caută să ocolească grădinile de zarzavat, grijuliu sa nu calce în picioare legumele, și făcea sforțări vadite să meargă numai pe șosea sau pe potecă. Numai foamea îl silea să mănince legume și fructe din grădinile de zarzavat și din livezi. Dar chiar și în acest caz arata o grijă deosebită: nu strivea fără rost straturile, mîncă varza cu multă atenție, cuib după cuib, și se ferea să frîngă pomii încărcăți cu roade.

Pe la ora 6 apărură și Jung, obosit, plin de praf, cu fața murdară și asudată și cu hainele ude.

— Cum merg treburile, Jung?

— La fel de prost. Hoiti-Toiti nu se lasă de loc înduplecat. Cînd i-am spus „Domnule președinte” s-a înfuriat și m-a aruncat în lac. Se pare că la elefanți grandomania îmbracă forme intruciva diferite de aceea a oamenilor. Atunci am cautat să-l înduplec cu argumente raționale: „Îți inchipui poate — i-am întrebat, ferindu-mă să-i dau vreun titlu — că te găsești în Africa. Află că nu sîntem în Africa, ci la 52° și jumătate latitudine nordică. Ei bine, să zicem că acum, în august, găsești peste tot fructe și legume din belșug. Ce-o să faci însă la iarnă? Doar n-o să mănînci scoarță de copac, așa cum fac caprele.

Trebuie să-ți amintesc ca la noi, în Europa, au trait pe vremuri strămoșii dumitale, mamuții. Dar și ei au murit de frig. Și-atunci, nu crezi că e mai bine să vii cu mine înapoi la circ, unde o să ai căldură, hrană și îmbrăcăminte?”. Hoiti-Toiti a ascultat cu luare-aminte discursul meu, s-a gîndit puțin și... m-a udat din cap pînă-n picioare cu apa din trompă. Ei bine, două băi în numai cîinci minute îmi ajung! Mare minune dacă n-o să mă aleg cu vreo răceală.

HOITIUL A FOST DECLARAT

Toate încercările de a-l influența pe cale morală pe elefant se dovedeau zadarnice, astfel încît Strom fu nevoit să accepte luarea unor măsuri mai hotărîte

HOITI-TOITI

Un detașament de pompieri, înarmat cu furtunuri acționate de abur, fu trimis înspre ocolul silvic. Sub conducerea poliției, pompierii se apropiară până la vreo 10 m de elefant, se rînduîră în jurul lui și îndreptară asupra uriașului animal un puternic torrent de apă. Dușul se pare că-i plăcu tare mult elefantului, care își întorcea cînd o parte a trupului, cînd alta, suflînd zgomotos. Atunci pompierii îndreptară vreo zece furtunuri într-o singură direcție și izbiră cu un val puternic de apă capul animalului, drept în ochi. Elefantul, se vede treaba, nu-i plăcu de fel aceasta baie, pentru că începu să urle și se întoarse cu atîta hotărîre împotriva agresorilor, încît aceștia, după ce ezitară o clipă, lepădăra furtunurile, fugind care încotro. Pe dată, țevile fura sfărîmate, iar mașinile pompiilor răsturnate.

Din aceasta clipă, listele de plata pe care trebuia să le onoreze Strom începură să crească vertiginos. Elefantul se înfuriase. Între el și oameni, războiul era declarat, iar el arăta tuturor că acest război îl va costa scump pe oameni. Cufundă în lac cîteva mașini ale pompiilor, distruse cabana cantonierului, prinse un polițist și-l aruncă în virful unui copac. Dacă pînă acum arătase o deosebită grijă de tot ce făcea, acum era nestăpînit în pornirea sa spre distrugere. Dar, pînă și în această furie spre distrugere, dădea dovadă de aceeași inteligență neobișnuită, fiind în stare să aducă pagube mult mai mari decît un elefant obișnuit, fie el cît de furios.

Cînd prefectul poliției fu înștiințat despre evenimentele de la ocolul silvic din Friedensdorf, el porunci să se mobilizeze cîteva detașamente mari de poliție, bine înarmate, care să încercuiască ocolul silvic și să-l omoare pe elefant. Pe Strom îl cuprinsese disperarea: unde mai putea găsi el un asemenea elefant? În sinea sa, se împăcase cu ideea că va trebui să platească pentru pozele lui. Dar știa foarte bine că Hoiti-Toiti îi va întoarce banii cu vîrf și îndesat — numai dacă s-ar potoli odată! Strom îl imploră pe prefectul de poliție să amîne executarea ordinului, nădăjduind încă să-l înduplece într-un fel oarecare pe elefantul înrăit.

— Vă pot acorda zece ore, îi răspunse prefectul de poliție. Peste o oră, întregul ocol silvic va fi încercuit. Dacă va fi nevoie, voi chema în ajutorul poliției armate.

Strom convocă imediat o consfătuire extraordinară, la care participau aproape toți artiștii și funcționarii circuitului, ba chiar și directorul grădinii zoologice și ajutoarele sale. La vreo cinci ore după consfătuire, ocolul silvic era presărat cu gropi și curse camuflate. Un elefant obișnuit ar fi cazut imediat în capcanele acestora întinse cu o deosebită ingeniozitate, dar Hoiti nu era un elefant obișnuit. El ocoli locurile primejdioase, înlăturînd crengile folosite la camuflarea gropilor și cautînd să nu calce pe scîndurile de care fuseseră legate blocuri grele spînzurate pe frînghii. Ar fi fost de-ajuns ca un singur bloc din acestea să cada pe capul elefantului, pentru a-l amete și trînti la pămînt.

Termenul acordat de prefect se apropia de sfîrșit,

și puternicele detașamente strîngeau tot mai mult în cercuirea. Polițiști înarmați cu puști se apropiară de lacul lîngă care se găsea elefantul. Printre trunchiurile arborilor se întrezărea trupul masiv al animalului. Hoiti-Toiti își afundase trompa în lac și, ridicînd-o deasupra capului, dădea drumul la o adevărată jerbă de apă, care cădea ca o ploaie pe spinarea-lată... — Fiți gata! comandă în șoapta ofițerul, iar după aceea strigă: Foc!

Se auzi o răpăială de gloanțe, la care pătura răsunse cu un ecou îndelung repetat. Elefantul își întoarse capul într-o parte și, șiroind de sînge, porni spre oameni. Polițiștii trăgeau, dar elefantul continua să înainteze spre ei, fără a ține seama de gloanțe. Nu s-ar putea spune că polițiștii erau înțaiști proști, dar ei nu știau nimic despre vinătoria de elefanți și, de aceea, gloanțele nu reușeau să-i atingă centrele vitale: creierul și inima. De durere și de teama, elefantul scoase niște urlete sălbatice, zvicni trompa înainte, dar și-o răsuci imediat, căci trompa este organul lui cel mai important, fără de care se prapădește. De aceea, elefanții n-o folosesc decît foarte rar ca armă de apărare și de atac. Hoiti își propti capul în plept, iar uriașii săi colți de fildeș, lungi de 2 metri și jumătate și grei de 50 kg fiecare, fură îndreptați împotriva dușmanilor ca niște sulite înfricoșătoare. În clipa aceea, elefantul era înspăimîntător, dar disciplina îl ținu pe polițiști în loc; menținîndu-se pe poziție, ei continuau să tragă fără încetare.

Elefantul străpuns lanțul agresorilor, ieși din încercuire și dispăru din vedere.

Fu organizată de îndată urmărirea lui, dar nu era deloc ușor să-l prinzi sau macar să-l ajungi din urmă. Detașamentele de poliție erau nevoite să circule pe șosele, în timp ce elefantul își tăia drum peste livezi și grădini de zarzavat, prin ogoare și păduri, fără a se uita pe unde merge.

Strom umbla de colo pînă colo prin birou și repeta deznădăjduit:

— Sînt ruinați! Sînt ruinați!... Va trebui să cheltuiesc o avere întreagă ca să acopăr pagubele pricluite de elefant și pînă la urmă tot va fi împușcat. Ce pierdere! Ce pierdere ireparabilă!

— O telegramă spusese servitorul intrînd în birou și-l prezenta lui Strom o hirtie pe tavă.

„S-a sfîrșit! — se gîndi directorul. Probabil că mă înștiințează că elefantul a fost ucis... O telegramă din U.R.S.S.? De la Moscova? Ciudat! De la cine o fi oare?...”

„Berlin, Cîrcul Busch, Directorul Strom.

„Aflat ziar fuga elefantului. Stop. Cereți imediat poliției anularea ordinului împușcare elefant. Stop. Transmiteți elefantului următoarele două puncte. Ghilimele, Sapiens virgulă Wagner șosește Berlin cu avionul. Întoarce-te Cîrcul Busch. Stop. Ghilimele. Dacă nu ascultă virgulă puteți împușca. Stop. Profesor Wagner.”

„Uluit, Strom citi încă o dată telegrama.

„Nu înțeleg nimic! Este limpede că profesorul Wagner îl cunoaște pe elefant, deoarece în telegramă vorbește despre el zicîndu-i Sapiens. De ce își închipuie însă Wagner că elefantul se va întoarce de îndată ce va afla că profesorul sosește?... Oricum ar fi, telegrama ne oferă o mică șansă de a salva elefantul!”

Și directorul începu să acționeze. Izbuti, nu fără trudă, să-l convingă pe prefectul de poliție „să înceteze operațiile militare”. Jung fu trimis de urgență cu avionul la locul unde se afla elefantul.

Ca un adevărat sol venit să parlamenteze, Jung flutură o batistă albă și, apropiindu-se de elefant, îi spuse:

— Mult stimată Sapiens, profesorul Wagner va trimite salutări. El urmează să sosească la Berlin și dorește să vă vadă. Locul de întîlnire este Cîrcul Busch. Vă promit că, dacă vă întoarceți, nimeni nu se va

atinge de un fir de par din prețioasa dumneavoastră persoană.

Elefantul asculta cu atenție ce-i spusese Jung, ramase o clipă pe gânduri, apoi îl apuca cu trompa și-l urca în spinare; pe urmă, cu un pas liniștit, se întoarce în direcția nord, spre Berlin. În felul acesta, Jung era și ostatic, și ocrotitorul elefantului: nimeni n-ar fi îndrăznit să-l împuște pe elefant atâta vreme cât purta în spinare un om.

Elefantul mergea pe jos, în timp ce profesorul Wagner, însoțit de asistentul său Denisov, zbura cu avionul. Și de aceea Wagner sosi la Berlin înaintea elefantului și se îndreptă pe dată spre circuitul lui Strom.

Directorul primise între timp o telegramă prin care i se anunța că la simpla pronunțare a numelui lui Wagner Hoiti-Toiti se imblinzise și se îndrepta acum docil spre Berlin.

— Spuneți-mi, va rog, în ce împrejurări ați achiziționat acest elefant și dacă-i cunoașteți cumva povestea, îl întreba Wagner pe director.

— L-am cumparat de la un oarecare Mr. Niches, negustor de ulei și de nucii de palmier. Mr. Niches locuiește în Africa Centrală, pe Congo, în apropierea orașului Matada. După spusele lui, elefantul se apropiase singur într-o zi de casa lui, pe când copiii se jucau în grădină, și începuse să facă niște glumbușlucuri neobișnuite: se ridica pe picioarele dindard și dansa, jongla cu niște nuiele, se așeza pe picioarele din față și, sprijinindu-se în colții de fildes, ridica picioarele dindard, dînd din coada într-un mod atât de caraghios, încît copiii lui Niches se tavaleau de ris. Ei au fost aceia care i-au dat numele de Hoiti-Toiti, care, după cum știți, în engleză înseamnă „Jucaus”. Iar uneori echivalează cu „Ehebel” al nostru. Elefantul se obișnuise cu numele și noi l-am păstrat mai departe după ce l-am achiziționat. Iată aici toate actele referitoare la cumpararea lui. Totul este cît se poate de legal și nu vad cum tranzacția ar putea fi contestată.

— Dar nici nu mă gândesc să contest tranzacția pe care ați încheiat-o, spune Wagner. Spuneți-mi, va rog, elefantul nu are nici un fel de semne particulare?

— Ba da, are la cap niște cicatrice mari. Mr. Niches presupunea că sînt urme de rani pe care elefantul le căpătase cînd fusese prins. Știți că sălbătici prind elefanții cu metode destul de barbare. Cum aceste cicatrice îl urîteau, puțin provoca publicului o oarecare repulsie, i-am pus pe cap o beretă specială, brodată cu matase și împodobită cu ciucuri.

— El este. Nu mai încapă nici o îndoială!

— Care el? întreba Strom.

— Elefantul Sapiens, pe care l-am pierdut. L-am prins în Congo Belgian, unde am fost cu o expediție științifică și l-am dressat, dar într-o noapte a dispărut și nu s-a mai întors. Toate cercetările pe care le-am întreprins au fost zadarnice.

— Prin urmare, aveți totuși pretenții asupra elefantului? întreba directorul.

— Eu n-am pretenții, dar s-ar putea ca elefantul să aiba. Vedeti, eu l-am dressat cu metode noi, care dau rezultate cu adevărat uimitoare. Dv. singur v-ați putut convinge ce neobișnuită dezvoltare a aptitudinilor intelectuale ale elefantului am reușit să ating. Pot spune că elefantul Sapiens, sau cum îi spuneți acum, Hoiti-Toiti, posedă într-o înaltă măsură conștiința personalității, dacă mă pot exprima astfel. Cînd am citit în ziar despre talentele uluitoare ale elefantului care se producea la circuit dv., m-am gândit că numai Sapiens al meu putea face asemenea lucruri: eu însumi l-am învățat doar să citească, să socotească și chiar să scrie. Atîta timp însa cit Hoiti-Toiti îi amuza pașnic pe berlinezi, fiind și el probabil mulțumit de soarta sa, n-am socotit necesar să intervin. Dar iată că elefantul s-a răsculat, ceea ce înseamnă că ceva l-a nemulțumit. M-am hotărît atunci să-i vin în ajutor. Acum va trebui să-și hotărască singur soarta, căci are dreptul la aceasta. Nu uitați că dacă n-aș fi sosit

la timp, elefantul ar fi fost de mult mort și l-am fi pierdut amîndoi. Cu forța nu-l veți putea sili să rămînă. Cred că v-ați convins de asta. Să nu vă închipuiți însă cituși de puțin că vreau să vi-l iau cu orice preț. O să stau de vorbă cu el și poate că o să rămînă la dv., dacă îi veți schimba regimul și veți înalțura ceea ce l-a tulburat.

— „O să stau de vorbă cu elefantul”! Unde s-a mai văzut așa ceva! gesticulă larg directorul circuitului.

— În general, Hoiti-Toiti este un elefant cum nu s-a mai văzut. Dealtfel, cînd va ajunge la Berlin?

— Astă seară. Se pare că este foarte grăbit să se întîlnească cu dv. Mi s-a telegrafiat că merge cu 20 km pe oră.

În aceeași seară, după terminarea spectacolului de circ, avu loc întîlnirea dintre Hoiti-Toiti și profesorul Wagner. Strom, Wagner și asistentul acestuia, Denisov, se aflau în arenă, cînd prin culoarul artiștilor își făcu apariția Hoiti-Toiti purtîndu-l pe spinare pe Jung. Zăririndu-l pe Wagner, elefantul se repezi spre el și-i întinse trompa ca o „mînă”, pe care Wagner i-o strînse cu caldura. După aceea elefantul îi dădu jos pe Jung și-l urcă pe Wagner. Profesorul ridică în sus clapa urlînd a urechii elefantului și-i șopti ceva. Elefantul dădu din cap afirmativ și începu să agite cu repeziune capătul cozii în fața lui Wagner, care urmărirea cu atenție mișcările lui.

Strom nu vedea cu ochi buni toată această „discuție” misterioasă.

— Ei bine, ce a hotărît elefantul? întreba el nerăbdător.

— Elefantul și-a exprimat dorința de a lua un concediu pentru a-mi putea povesti în liniște unele lucruri ce mă interesează într-o măsură deosebită. După concediu este de acord să se întoarcă la circ, cu condiția ca domnul Jung să-i ceară scuze pentru modul grosolan în care l-a tratat și să-i făgăduiască că nu va mai recurge niciodată la constrîngerii corporale. Pentru elefant, loviturile nu sînt dureroase, dar el nu admite în principiu să fie jignit.

— Eu... l-am lovit pe elefant?... întreba Jung cu mirare prefăcută.

— Cu coada măturii, continuă Wagner. Nu mă nega, Jung, elefantul nu minte. Trebuie să fi polticos cu el ca și cum ar fi...

— ...înșuși președintele republicii?...

— ...ca și cum ar fi un om, și nu un om simplu, ci cu demnitate personală.

— Un gentleman? făcu Jung caustic.

— Ajunge! strigă Strom. Dumeata ești vinovat pentru tot ceea ce s-a întîmplat și-ți vei primi pedeapsa. Și aș putea ști cînd intenționează domnul Hoiti-Toiti să plece în concediu și unde anume?

— Pornim într-o plimbare pe jos, răspunse Wagner. Cred că va fi o excursie foarte plăcută. Eu și cu asistentul meu, Denisov, ne vom sui pe spinarea largă a elefantului și vom porni cu toții spre sud. Elefantul și-a exprimat dorința de a păste iarbă pe pajiștile elvețiene.

Denisov n-avea decît 23 de ani, dar, în ciuda vârstei sale, reușise să facă pînă acum mai multe descoperiri științifice în domeniul biologiei. „Din d-ta va ieși ceva” — îi spusese Wagner, invitîndu-l să lucreze în laboratorul său. Tînarul om de știință fusese nespus de bucuros cînd i se făcuse această ofertă, iar profesorul era și el mulțumit de ajutorul său și-l lua cu el peste tot.

— „Denisov”, „Akim Ivanovici”, pentru mine e mult prea lung, spusese Wagner încă din prima zi a activității lor în comun. Dacă de fiecare dată cînd îi voi adresa cuvîntul va trebui să spun „Akim Ivanovici”, voi pierde într-un an 48 de minute. Or, în 48 de minute se pot face multe lucruri. De aceea, în genere, voi evita să-ți spun pe nume, iar dacă va trebui, totuși, s-o fac, voi spune doar „Den!”. E împede. Iar d-ta poți să-mi spui Wag.

Wagner era într-adevăr un om care știa să folosească timpul la maximum.

În zorii zilei, totul era gata. Wagner și Denisov se

HOITI-TOITI

asează confortabil pe spinarea lată a lui Hoiti-Toiti, luind cu ei numai ceea ce era absolut necesar.

Cu toata ora timpurie, Strom își exprimase dorința sa-și ia ramas bun

— Și cu ce veți hrăni elefantul? întreba directorul.

— O să dăm reprezentații prin orașe și sate, spuse Wagner, și ca rasplată, spectatorii ne vor hrăni elefantul. Sapiens va ciștița nu numai hrana lui, dar și pe a noastră. La revedere!

Elefantul o porni tacticos pe strazile orașului. Dar, după ce lasara în urmă ultimele case și în fața lor vazură întinzându-se șoseaua ca o fișie nesfârșită, elefantul grăbi pasul fara sa fi fost indemnăt de cineva. Mergea cu cel puțin 12 km pe ora.

— Den, va trebui să te ocupi de elefant, dar, ca să-l cunoști mai bine, îți voi face cunoscut trecutul lui cu totul neobișnuit, la te rog acest caiet, este un jurnal de drum, scris de predecesorul d-tale, Peskov, cu care am făcut călătoria în Congo.

Cu acest Peskov s-a împlinit o poveste tragicomică, pe care ți-o voi povesti odata. Acum ia și citește.

Wagner își facu loc mai aproape de capul elefantului, potrivit în fața sa o masuța demontabilă și începu să scrie deodată în două caiete, cu mina dreaptă și cu mina stângă. Wagner nu făcea niciodată mai puțin de două treburi odata.

— Și acum, povesteste! se adresă el, evident, elefantului. Acesta își întinse trompa pînă la urechea lui Wagner și începu sa sîșie foarte repede, cu pauze foarte mici:

— S-ss-ss-s-ss-sss...

„Un adevărat alfabet Morse” — gândi Denisov, deschizind caietul gros, legat în pinza.

Wagner înregistra cu mina stîngă ce-i dicta elefantul, iar cu dreapta scria un tratat științific. Elefantul mergea cu un pas uniform, și legănarea lui lină aproape ca nu stînjenea scrisul. Denisov se apuca sa citească jurnalul lui Peskov și se cufundă imediat în lectura lui.

Iată conținutul acestui jurnal.

29 martie. Wag duce discuții aprinse cu neobisnuitul obiect al cercetarilor sale.

30 martie. În seara asta, Wag mi-a spus povestea acestui creier.

— Apartine unui tinar savant german, Ring, care a murit în Abisinia, dar, după cum vezi, creierul sau continua să traiască și sa gindeasca. În ultima vreme însă, nu știu de ce este tot mai trist. Ochiul pe care i l-am montat nu-l mai mulțumește. Ar vrea nu numai sa vada, ci să și auda și chiar sa umble. Din pacate, și-a exprimat această dorința cam tirziu. Dacă mi-ar fi spus-o mai demult, poate că aș fi reusit sa i-o satisfac. Aș fi gasit în sala de disecție un cadavru potrivit ca dimensiune și aș fi transplantat creierul lui Ring în alt cap. Dacă omul murise din cauza unei afecțiuni cerebrale, aș fi reusit să-l readuc la viață printr-o transplantare. În felul acesta, creierul lui Ring ar fi primit un corp nou, în care viața ar fi pulsă din plin. Din păcate, am început experiențe de creștere a țesuturilor, iar acum, după cum vezi, procesul de creștere a evoluat atît de mult, încît craniul omenesc a devenit neîncapător. Ring nu va mai fi om

— Ce vreți să spuneți cu asta? Nu va gînditi cumva ca Ring ar putea fi și altceva decît om?

— Exact. Ar putea fi și altceva, să zicem un elefant. E adevărat ca în momentul de față encefalul sau nu a ajuns încă pînă la dimensiunile unui creier de elefant, dar putem face și asta; trebuie doar sa avem grija ca să capete forma cuvenită. În curînd voi primi un craniu de elefant, voi introduce în el creierul și voi continua hipertrofierea țesuturilor sale pînă cînd acestea vor umple întregul spațiu cranian.

— Nu cumva vreți sa faceți din Ring un elefant?

— Și de ce nu? Am și vorbit cu Ring. Dorința lui de a vedea, de a auzi, de a se misca și a respira este atît de mare, încît ar accepta sa fie chiar un porc sau un ciine. Oricum, elefantul este un animal nobil, puternic și cu o longevitate apreciabilă. El, adica creierul lui Ring, mai poate trai încă 100—200 de ani. Oare nu este o perspectiva plăcută? Ring a și consimțit...”

Denisov întrerupse lectura-jurnalului și se adresă lui Wagner:

— Spuneți-mi, va rog, nu cumva elefantul pe care mergem noi acum...

— Da, da, are un creier de om, raspunse Wagner, fără a se opri din scris. Citește mai departe și nu ma ntrerupe.

Denisov tacu, dar nu relua imediat lectura jurnalului. Gîndul că elefantul pe care erau instalați are un creier de om i se părea de-a dreptul monstruos. Se uita la animal cu un sentiment de curiozitate amestecat cu o groaza superstițioasă.

„31 martie. Astazi am primit craniul unui elefant. Profesorul i-a făcut o secțiune transversală în regiunea frontală.

— Asta, spuse el, e ca sa pot introduce creierul si ca sa-l scot apoi ușor cînd va trebui sa-l trec din acest craniu în altul, viu.

Am examinat interiorul craniului și m-a surprins spațiul relativ restrîns destinat creierului. Din exte-

rior, elefantul mi se părea mult mai „inteligent”.

Dintre toate animalele terestre, continuă Wag, elefantul are cel mai dezvoltat sinus frontal. Vezi? Toată partea superioară a craniului este formată din camere pline cu aer, pe care un profan le confundă de obicei cu zona cerebrală. În realitate, creierul este destul de mic și ascuns foarte departe, uite aici. Locul ar corespunde oarecum regiunii auditive. Iată pentru ce gloanțele care vizează partea din față a capului nu-și ating în general scopul: ele străpung câteva membrane cartilaginease, dar nu pot ajunge pînă la creier.

Împreună cu Wag, am făcut cîteva orificii în craniu, pe unde vom introduce tuburile care vor alimenta creierul cu soluția nutritivă. Apoi am introdus cu multă grijă creierul lui Ring într-una dintre jumătățile craniului. Creierul nu umplea nici pe departe spațiul ce-i era rezervat.

— Nu-i nimic. Pe drum va mai crește, spuse Wag, prinzînd între ele cele două jumătăți ale craniului.

Mărturisesc că nu am prea multă încredere în reușita experienței, deși cunosc multe dintre invențiile neobișnuite ale lui Wag. Aici, însă, lucrurile îmi par deosebit de complicate și barate de obstacole uriașe. În primul rînd trebuie să găsim un elefant viu. Ca să-l aducem din Africa sau India, ne-ar costa prea scump și, pe lîngă aceasta, s-ar putea ca, dintr-un motiv sau altul, elefantul să nu se potrivească. Iată de ce Wag a hotărît să ducă creierul lui Ring în Africa, și anume pe Congo, unde, de altfel, a mai fost, să prindă acolo un elefant și să facă pe loc transplantarea creierului. Transplantarea creierului! Ușor de spus! Dar, ca s-o faci, e cu totul altceva decît să treci o mînușă dintr-un buzunar în altul. Vor trebui prinse și cusute toate terminațiile nervilor, toate venele și arterele. Și, deși anatomia omului și cea a animalului prezintă asemănări, totuși există deosebiri destul de mari. Va izbuti oare Wag să sudeze două sisteme atît de diferite? Și nu trebuie uitat că toată această operație complexă urmează să fie făcută pe un elefant viu...”

„27 iunie. Voi așterne acum pe hîrtie o serie înțelegătoare de întîmplări care s-au petrecut în ultima vreme. Călătoria nu ne-a adus numai plăceri. Încă de pe vapor, și apoi cu deosebire în barcă, am început să fim pur și simplu asaltați de țîntari. Este adevărat că dacă ne aflam în mijlocul fluviului, lat cît un lac, scăpam de ei, dar ajungea să ne apropiem puțin de mal ca să fim înconjuțați de roiuri întregi formate din aceste gînganii infernale. Cînd ne scaldam, năvăleau peste noi muștele negre, care ne sugeau singele. După ce am debarcat și am pornit-o pe jos, au început să ne urmărească alți dușmani: furnicile pitice și puricii de nisip. În fiecare seară, trebuie să ne controlăm amănunțit picioarele și să măturăm puricii de pe ele. Șerpii, miriapodele, albinele și viespile ne-au dat și ele de furcă.

Drumul prin desișul pădurii n-a fost nici el ușor, iar prin poieni era și mai greu: peste tot iarbă deasă și tulpini groase, înalte de 4 m. Mergi mereu între doi pereți de verdeață și nu vezi nimic în jurul tău. E înfrîntor. Frunzele ascuțite îți zgîrie obrazul și miinile. Iarba pe care calci se incolățește în jurul picioarelor, îngreunîndu-ți mersul. Pe timp de ploaie, frunzele uriașe aduna apa, care apoi se revarsă peste tine ca dintr-o galeată. Trebuie să umbli în înșiruiți unul cîte unul, pe poteci înguste, croite prin păduri și savană. Aceste drumuri sînt, de altfel, singurele căi de comunicație prin locurile acestea. Eram cu toții douăzeci de oameni, dintre care optsprezece hamali și călăuze din tribul negru al fanilor.

În sfîrșit, iată-ne ajunși la destinație. Întindem corțurile pe malul lacului Tumba. Călăuzele noastre se odihnesc pescuind, acestea fiind una dintre marile lor bucurii. Cu multă greutate îi putem smulge de la această ocupație plăcută pentru a-i pune să ne conducă mai departe. Avem două corturi mari, așezate într-un loc foarte bine ales, pe un dimb uscat, cu iarbă rară și care ofera o largă perspectivă de jur împrejur.

Creierul lui Ring a suportat ușor călătoria și se simte destul de bine. Așteapta cu nerăbdare întoarcerea în lumea sunetelor, a culorilor, a senzațiilor. Wag îl încurajează, declarîndu-i că acum nu mai are mult de așteptat. Este limpede că profesorul face niste pregătiri misterioase.

29 iunie. Mare tarabor în tabără noastră: fanii au dat peste urmele proaspete ale unui leu, nu departe de corturi. Am desfacut lada cu arme și le-am dat puști celor care spun că știu să traga, iar după-amiază am făcut o tragere de probă. A fost nemaipomenit! Fanii își lipeau patul armei de burta sau de genunchi, reculul îi trîntea de-a dura pînă departe, iar gloanțele nimereau exact în partea cealaltă. În schimb, zelul lor nu cunoștea margini, iar galagia pe care o fac nu poate fi descrisă. Cred că țipetele lor vor îndrepta spre noi sălbaticunile flămînde din întregul bazin al fluviului Congo.

Fanii sînt înspăimîntați. Cum se lasă seara, se adună în jurul corturilor noastre și aprind focurile, pe care nu le mai lasă apoi să se stingă toată noaptea. Cred că înțeleg acum frica omului primitiv în fața înfrîntorilor animale salbatice. Cînd leul rage — am avut pînă acum de cîteva ori prilejul să-l aud ragetul —, simt că se petrece în mine ceva ciudat: în singe mi se trezește teama ancestrală, iar inima parca mi se oprește. Nici să fug parca nu pot, ci-mi vine doar să mă ghemuiesc sau să mă îngrop în pămînt ca o cîrțică. Cît despre Wag, parca nici nu aude ragetul leului [...].

„21 iulie 1957. Fanii au descoperit locul unde se adapă elefanții. Este un lac de padure, destul de mic. După ce elefanții s-au adaptat și s-au aprofundat în desișul pădurii, Wag, eu și indigenii ne-am apucat de lucru. Ne-am dezbrăcat și am intrat în apa, unde am început să batem pe fundul lacului șiruri strîmte de birne, îngrădind astfel o mica porțiune a lacului. Pe urmă, am lipit bine cu lut peretele de sub apa și am obținut în felul acesta un mic iaz îndiguit. Stavilarul despărțea porțiunea aceasta a lacului chiar în locul unde veneau de obicei elefanții la adapă.

— Minunat! spuse Wag. Nu ne mai rămîne acum decît să „otravim” apa. Pentru asta am o soluție foarte bună, absolut inofensivă, dar care îmbată mai puternic decît alcoolul.

Mai multe ore în șir, Wag se închise în laboratorul său, de unde ieși pînă la urma cu o galeată de „vodcă de elefant” — cum îi spunea el. „Vodcă” fu turnată în apă, iar noi ne cățaramăm în copaci, pregătindu-ne de așteptare.

— Or să bea oare elefanții vodca dumitale? l-am întrebat eu.

— Sper c-o să le placă. După cîte știu, urșii beau vodcă, ba chiar ajung adevărați bețivi. Ssst! Se aud pași...

Mi-am aruncat privirile asupra uriașei „arene”.

Sînt nevoit să fac aici o mica digresiune. Trebuie să mărturisesc că în tot timpul călătoriei am fost mereu surprins de varietatea arhitectonică și de peisajele mereu noi ale pădurii tropicale. În general, mergi printr-o padure „în trei etaje”: mai întîi o mica padurice de tufe și de copaci mărunti, care nu întrec înălțimea omului; deasupra ei se ridică o a doua padure, cam tot atît de înaltă ca pădurile noastre nordice. În sfîrșit, deasupra ei se înalță cea de-a treia padure, formată din arbori uriași. Între șirurile de coroane ale primelor două păduri exista goluri, pe care le umplu doar lianele și vrejurile diferitelor plante trîntitoare. Spectacolul pe care-l oferă o asemenea padure în trei caturi este o adevărată vraja. Sune de tot, deasupra capului, nălucesc peșteri înverzite, cascade de verdeață, cîzînd de pe o stîncă pe alta, și munți înverziți ce se înalță pînă în nori. Și totul — împodobit cu penele în mii de culori ale pasărilor și nuanțelor de vis ale orhideelor.

Și deodată îți vine să crezi că ai nimerit într-o mare catedrală gotică, susținută de nenumărate co-

HOITI-TOITI

Ioane uriașe, înfipte în pământul acoperit cu mușchi și cu virfurile atingând cupola aproape invizibilă. Mai faci câțiva pași și iarăși nu mai recunoști locul; te afli acum în hațșuri de nestrabatut. Din fața și din spate, din dreapta și din stînga, te înabășa frunzele. Mușchiul, iarba și florile îți strîng trupul pînă la umeri. Simți că te trage în jos un adevărat vîrtej de verdeață. Picioarele ți se împiedică în vegetația moale sau se lovesc de trunchiurile copacilor răsturnați, dar în clipa cînd ești sleit de puteri și simți ca te-ai împotmoli pentru totdeauna în mlaștina vegetației de nestrabatut, crengile se dau parca la o parte și ramii fara glas: ești în mijlocul unei uriașe peșteri rotunde, cu bolta verde. „Un stilp” de o grosime neînchipuită susține cupola peșterii. Pe pămînt nici un fir de iarba — un adevărat teren de crichet. Arborele uriaș înabășa cu umbra sa orice vegetație din jur, nelăsînd să pătrundă nici o rază de lumină. Crengile îi atîrnă pînă la pămînt, înfrîindu-se parca cu el. Aici este împărăția întinericului și a racoarei. În călătoria noastră am avut nu o dată prilejul să ne odîhnim la umbra cîte unui asemenea gigant: baobab, arbore de cauciu, sau smochin indian.

Un asemenea arbore uriaș ne-a oferit și acum adăpost în crengile sale. Se afla nu departe de apă și ne dădea astfel posibilitatea să vedem toate animalele ce mergeau pe poteca elefanților și care trebuiau să străbăta „arena” înainte de a se apropia de mal. Cîte drame ale padurii n-a văzut această „arenă”! Ici-colo mai albeau oase de antilope, bivoli și mistreți. Nu departe începea savana, așa ca adesea veneau aici la adăpost și animale de cîmpie.

În „arena” își făcu deodată apariția un porc mistreț, urmat de o scroafa și opt porci. Întreaga familie se îndreptă spre lac. Nu după multă vreme mai apărură încă cinci femele, pare-se din aceeași familie. Mistrețul se apropie de apă și se apuca sa bea, dar dintr-o dată își scoase ritul din apă, grohăi în semn de protest și trecu în alta parte. Încercă și acolo apă, dar se vede că nu-i placu și dădu din cap.

— Nu vrea să bea, îi șoptii eu lui Wag.

— Nu l-a simțit încă gustul, îmi răspuse acesta tot în șoaptă. Wag avea dreptate. Nu trecu mult, mistrețul încetă să mai dea din cap și începu să bea. Scroafa însă se agită și, după cum mi se părea mie, le striga porcuilor să nu bea. După o vreme îi prinse și ea gustul. Mistrețul, femelele și porcuții băura multă vreme — mai mult decît obișnuiesc în general. Primii care se îmbătau fura porcuții: ei începeau deodată să guște și se napustira unul asupra altuia, gonind prin „arena”. După ei, se îmbătau și cele șase femele. Clatinîndu-se, începeau să grohăie, să se împleticească și să se înfrunte; se ridicau pe picioarele dindarat, se tăvăleau pe pămînt și se dădeau chiar peste cap. Pînă la urma, se trîntira la pămînt și adormira împreună cu porcuții. Mistrețul, însă, se dovedea a fi rău la beție. Grohăia înfricoșător, se napustea asupra arborelui uriaș din mijlocul poienii, înfigîndu-și cu atîta forță colții, încît abia de-i mai putea scoate.

Urmăream cu atîta interes năzdrăvaniile mistrețului

beat, încît nici n-am bagat de seamă cînd s-au apropiat elefanții. Pașind tacticos, ei începeau să lase unul după altul din cararea înverzită. Trebuie să spun că în clipa aceea pășeau din jurul arborelui uriaș într-adevăr ca o arenă de circ, dar nu cred să fi existat vreodată un circ cu atîția artiști patrupezi. Marturisesc ca m-a înspăimîntat mulțimea aceea de trupuri masive ale elefanților, asemenea unor șobolani uriași. Erau peste douăzeci la număr.

Dar ce i s-o fi nazarit bețivanului de mistreț? În loc să o ia la sănatoasă, el prinse să grohăie amenințător și se repezi ca o sageată spre turma de elefanți. Elefantul care mergea în fața, cel mai mare dintre toți, probabil ca nu se aștepta la un atac. Își încovoie așadar capul, privind cu curiozitate la animalul ce gonea spre el. Apropiîndu-se de elefant, mistrețul îl lovi cu colții în picior. Elefantul rasuci în grabă trompa, își apleca deodată capul și, luîndu-l pe mistreț în colți, îl zvîrli cu atîta putere încît acesta căzu în apă.

Mistrețul grohăi, se balaci în apă și, înainte de a ieși la mal, mai trase cîteva înghițituri de apă, ca și cum ar fi vrut să capete curaj. De data asta, vazîndu-l că se apropie din nou, elefantul se pregăti de atac. Îl aștepta pe mistreț cu colții lăsați în jos, și cînd acesta se napusti asupra lui nimeri în colți și fu într-o clipă spintecat. Elefantul zvîrli de pe colți animalul muribund și-l calca în picioare. Din mistreț nu mai rămăsese decît capul și coada, caci trupul și picioarele îi fuseseră făcute pîftie.

Cu aceiași pași măsurați, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, elefantul conducător strabatu întreaga „arenă”, ocolind cu grija puii de mistreț și femelele ce zaceau amețite, cobori spre malul apei și-și cufunda trompa în ea. De sus, din copac, noi priveam curioși sa vedem ce o sa se întîmple.

Elefantul înghiți o dată, dar ridică brusc trompa și începu să răscolească apa, probabil ca să-i asemuiască gustul în diferite locuri. Mai facu cîteva pași și, deodată, își cufunda trompa dîncolo de bariera noastră, unde apa nu era otrăvita cu băuturi amețitoare.

— S-a dus de ripa planul nostru! șoptii eu, dar în același moment scosei un strigăt de mirare: elefantul se întorse la locul îngrădit și începu să bea „vodca de elefant”. Îi plăcea. Lingă elefantul conducător se rînduira și ceilalți elefanți, dar barajul nostru nu era prea mare, așa încît o parte din turma de elefanți se adapa cu apă obișnuită.

Credeam ca adapatul nu se va termina niciodată. Vedeam pîntecele elefantului umflîndu-se într-un chip monstruos. Elefanții beau, nu gluma, așa încît după o jumătate de oră nivelul apei din bazinul nostru scăzuse la jumătate, iar după o oră elefantul și tovarășii sai supuseră tot lichidul, pînă la fund. Dar, încă înainte de a fi terminat de baut, elefanții începură să se clatine, iar unul dintre ei se prăbuse chiar în apă, ridicînd valuri mari. Animalul scoase un strigăt, se ridică și căzu apoi într-o rîna; întinzîndu-și trompa pe mal, începu să sforăie cu atîta putere încît tremurau pînă și frunzele arborilor, iar pasarelele speriate își luau zborul, urcîndu-se pe crengile cele mai de sus ale copacilor.

Conducătorul elefanților se îndepărta de lac, gîfîind ca o locomotivă. Dar trebuia să se oprească și am văzut că și trompa îi atîrna moale ca o cârpă urechile ba i se ridicau, ba i se lăsau blege în jos. Elefantul se clatina încet și ritmic cînd înaintea, cînd înapoi, în timp ce în jur tovarășii săi cădeau ca secerăți de gloanțe. Cei alți elefanți, care nu băuseră „vodcă”, priveau uimiți acest spectacol ciudat. Începeau să mugească și să se agite în jurul elefanților beți, încercînd să-i ridice. O femelă uriașă se apropie de elefantul conducător și-i pipăi neliniștită capul cu trompa. La acest gest de mîngiere, elefantul răspunse cu o mișcare înceată a cozii, fără a înceta să se lege. Apoi ridică brusc capul, începu să sforăie și căzu la pămînt. Elefanții treji se înghesuira buimăciți în jurul său, nevrînd să plece fără conducător.

— Proasta treaba dacă elefanții treji vor rămîne aici, zise Wag, de data aceasta cu glas tare. Ce sa fa-

cem cu ei? Să-i ucidem? Mai bine să mai așteptăm, sa vedem ce-or sa mai faca.

Elefanții care nu se îmbataseră păreau sa țina sfat. Scoteau sunete ciudate, mișcându-și într-una trompele „Conferința” dura destul de mult. Începuse sa se lumineze de ziua, când elefanții își aleseră un nou conducător și încet, unul dupa altul, parasiră „arena”, unde zaceau „cadavrele” tovarășilor.

24 IULIE A ÎNCEPUT ELEFANTII

„Sosise timpul sa ne dam jos din copac. Am privit cu oarecare emoție „arena”, care amintea acum un cimp de bătălie. Uriași elefanți zaceau pe o rină, amestecați cu mistreți. Va ține oare beția asta destula vreme? Ce se va întâmpla dacă elefanții se vor trezi înainte ca noi sa fi terminat operația de transplantare a creierului? Ca și când ar fi cautat sa ma sperie și mai tare, animalele mișcau din când în când trompa, iar unii dintre ei mugeau prin somn.

Pe Wag toate acestea pareau ca-l lasă rece. Se dadu repede jos din copac și se apuca de treaba, în timp ce faniile uideau mistreții adormiți. Wag împreună cu mine începeam operația. Wag comandase din vreme instrumente chirurgicale în stare să vină de hac osului de elefant. Se apropie de elefantul conducător, scoase din ladă bisturiul sterilizat, făcu câteva incizii pe capul elefantului, dupa care dadu pielea la o parte și începu rezecția craniului. Elefantul își agita de câteva ori trompa, lucru ce avu darul să ma alarmeze, dar Wag ma liniști:

— Nu te speria. Garantez pentru eficacitatea narcoticului meu. Elefantul n-o sa se trezească înainte de trei ore, iar pînă atunci sper sa termin transplantarea. Dupa aceea, nu va mai prezenta pentru noi nici o primejdie.

Și Wag continua metodic sa taie craniul; instrumentele erau perfecte, astfel încît, în curînd, el putu înlatura o parte din osul parietal.

— Daca o sa ai vreodată prilejul sa mergi la o vînaătoare de elefanți, îmi spuse el, sa știi ca trebuie sa ochești numai în aceasta regiune limitata. Spunînd acestea, Wag îmi arata spațiul dintre ochi și ureche, nu mai mare decît o palma. L-am prevenit pe Ring, adica creierul lui, sa-și ferească cu grija acest loc.

Wag reuși destul de repede sa golească capul elefantului de substanța cerebrală. Dar în clipa aceasta se produse ceva neașteptat: elefantul fara creier începu deodată sa se miște, sa-si lege corpul greoi, iar apoi, spre marea noastră surprindere, se ridică și porni. Se pare însă ca nu vedea nimic, deși ochii îi erau larg deschiși. Astfel, nu-l ocoli pe unul dintre tovarășii sai, care zacea în drum, și, poticîindu-se, căzu la pămînt. Trompa și picioarele începură sa se miște spasmodic. „Nu cumva moare?” — îmi spusei întristat la gîndul ca toata truda noastră fusese de pomană.

Wag aștepta pînă ce elefantul înceta sa se miște, dupa care continua operația.

— Acum elefantul este „mort”, spuse el, cum se și cuvine unui animal fara creier. Noi însă îl vom învia, lucru care nu-mi pare prea greu. Adu-mi acum creierul lui Ring. Numai de nu s-ar produce vreo infecție!

Mi-am spalat cu grija minile, am scos din craniul de elefant pe care-l adusesem cu noi creierul hipertrofiat al lui Ring și l-am predat lui Wag.

— Ei, acu-i acu!... spuse el, introducînd creierul în craniul elefantului.

— Se potrivește? întrebai eu.

— Nu strica să mai crească puțin, dar, în sfîrșit, nu are importanță. Mai rau ar fi fost dacă ar fi crescut prea mult și nu ar fi încaput în cutia craniului. Acum mi-a ramas lucrul cel mai greu: sa cos terminațiile nervoase. Fiecare nerv pe care-l voi prinde este un contact între creierul lui Ring și corpul elefantului. Dumneata, odihnește-te! Stai jos și privește, dar ai grijă sa nu ma deranjezi.

Wag începu sa lucreze cu o repeziciune și o atenție neobișnute. Era într-adevăr un artist în meseria

lui, iar degetele sale aminteau pe acelea ale unui pianist virtuos, care execută o bucată foarte grea. Fața îi era concentrată și privirea ochilor ațîntită într-un singur punct, ceea ce se întâmpla numai atunci cînd își încorda atenția la maximum. Se vedea că în clipa aceea ambele emisfere ale creierului desfășurau aceeași activitate, controlîndu-se oarecum reciproc. În sfîrșit, Wag închise cutia craniului, o prinse cu clame metalice, dupa care întinse deasupra pielea și o cusu.

— Perfect. Acum — bineînțeles, dacă va trăi — va ramîne doar cu cicatricea pe piele. Sper însă ca Ring ma va ierta pentru aceasta.

„Ring mă va ierta!” Da, acum elefantul devenise Ring sau, mai exact, Ring devenise un elefant. M-am apropiat de acest animal, în capul căruia se afla un creier omenesc și l-am privit cu o curiozitate extremă. Privirea îi era la fel de lipsita de viață ca și înainte.

— De ce oare? am întrebat. Doar creierul lui Ring este în deplină cunoștință și totuși ochii... lui (nu mă hotărăm sa spun „ochii elefantului” sau „ochii lui Ring”) au o privire sticloasă.

— Foarte simplu, raspunde Wag. E adevărat că nervii care pornesc de la creier au fost cusuți, dar încă nu s-au sudat cu restul organismului. L-am prevenit pe Ring sa nu facă nici o mișcare pînă cînd nervii nu se vor suda definitiv. Am avut o deosebită grijă și cred ca aceasta se va întâmpla destul de repede.

Soarele începu sa apuna. Faniile se ingramădeau pe malul apei, unde aprinseseră focuri și frigeau carnea de mistreț, pe care o înfulecau apoi cu mare poftă. Unii dintre ei se pare ca o preferau cruda. Deodată, unul dintre elefanții beți slobozi un strigăt puternic. Acest semnal ascuțit de chemare îi trezi și pe ceilalți, care începură să se scoale unul după altul. Wag, eu și faniile ne grabiram sa ne ascundem prin tufișuri. Clatinîndu-se încă, elefanții se apropiară de conducătorul lor, pe care îl „operasem”, îl pipăiră multă vreme, mirosîndu-l cu trompa și spunîndu-i ceva pe limba lor. Îmi inchipui cum trebuie sa se fi simțit Ring în clipa aceea, daca bineînțeles începu sa vadă și să audă. În sfîrșit, elefanții se îndepărtară și noi am putut sa ne apropiem iarăși de pacientul nostru.

— Asculta și nu-mi raspunde, spuse Wag, adresîndu-se elefantului, ca și cum acesta ar fi fost într-adevăr în stare să vorbească. Îți dau voie doar să clipești din ochi, daca, bineînțeles, poți s-o faci. Așadar, dacă ai înțeles ce ți-am spus, clipește de doua ori. Elefantul clipea de două ori din ochi.

— Admirabil! spuse Wagner. Astăzi va trebui sa stai nemișcat, dar miine poate ca-ți voi da voie să te scoli. Pentru ca elefanții și alte animale să nu-ți tulbure liniștea, vom bara poteca elefanților, iar noaptea vom aprinde focuri.

24 iulie. Astăzi elefantul s-a ridicat pentru prima oară.

— Felicitările mele! spuse Wag. Ce nume să-ți dam? Că doar nu putem să-ți divulgăm taina în fața străinilor. Îți voi spune Sapiens. Ești de acord?

Elefantul dadu din cap:

— Vom comunica prin gesturi, pe baza alfabetului Morse, adăugă Wag. Dumneata o să miști virful trompei: în sus — punct, lateral — liniuță. Dacă ți se pare însă mai comod, poți semnaliza prin sunete. Ia sa vedem cum folosești trompa.

Elefantul începu să miște trompa, dar lucru curios: trompa se întorcea în toate direcțiile, ca o articulație lăxată.

— Asta e pentru că nu ești încă obișnuit. Pina acum n-ai avut doar niciodată trompă, Ring! Dar de mers, poți merge?

Elefantul începu sa mearga, dar era limpede că picioarele din spate se supuneau mai bine decît cele din față.

— Da, va trebui să înveți să fii elefant, spuse Wag. Creierul dumitale nu este nici pe departe înzestrat ca

HOITI-TOITI

cel de elefant. Cred ca o sa inveci destul de repede sa umbli, sa misti trompa si urechile, dar creierul elefantului mai are in plus instincte naturale, chintesenta experientei a sute de generatii de elefanti. Un elefant adevarat cunoaste ce primejdii il ameninta, stie cum sa se apere de diferiti dusmani, unde sa gaseasca hrana si apa. Dumeata nu stii nimic din toate acestea, asa ca ar trebui sa inveci din propria dumitale experienta. Or, ca sa capete aceasta experienta, au trebuit sa piara elefanti fara numar. Nu-ti pierde totusi cumpatul si sa nu-ti fie teama, Sapiens, caci noi nu te vom parasii. De indata ce te vei face bine, plecam impreuna in Europa. Daca vrei, o sa traiesti in patria dumitale, in Germania. Daca nu, vei putea pleca cu mine in U.R.S.S., unde vei trai in gradina zoologica. Spune, cum te simti acum?

Sapiens-Ring intimpina, pare-se, mult mai puține dificultati la semnalizarea prin sisit decit miscind trompa. El incepu sa scoata din trompa o serie de sunete scurte si lungi. Wag il asculta (pe vremea aceea, eu inca nu cunosteam alfabetul Morse) si imi traducea:

— Vad ceva mai prost ca inainte. Este adevarat ca, avind situati ochii atat de sus, vad mai departe, dar cimpul meu de vedere este destul de limitat. In schimb, mirosul si auzul le am neobisnuit de fine si de ascutite. Niciodata n-as fi crezut ca in lumea aceasta exista atat de multe sunete si mirosuri. Simt acum mii de mirosuri noi si neobisnuite, cu mii de nuanțe si aud un numar nesfirsit de sunete, pe care nici nu le-as putea exprima cu cuvinte. Șuierat, pocnet, trosnet, țipăt, țiruit, scheunat, suspin, lătrat, strigat, uruit, ropot, clăntănit, piriit, lipait, filfilit... Acestea si poate inca vreo zece alte cuvinte, iata intregul lexic omenesc care reda lumea sunetelor. Dar cit de necuprinsa este ea! Gindacii si viermii, de pilda, sfredelesc scoarta arborelui. Prin ce cuvinte sa redau acest concert simfonic, pe care il aud atat de limpede? Sau zgomotele!

— Faci progrese, Sapiens, spuse Wag.

— Dar mirosurile! continua Ring sa-si descrie noile senzatii. Aici ma pierd de-a binelea si nu pot nici macar aproximativ sa va descriu senzatiile mele. Va pot spune doar ca fiecare arbore, fiecare lucru isi are mirosul sau specific.

Elefantul cobori trompa, aduimeca pamintul si continua:

— Iata, aici miroase a pamint, dar miroase si firul de iarbă căzut din gura unui animal ierbivor ce mergea la adapă. Mai miroase a mistreț, a bivoli, a arama. Nu inteleg de unde vine mirosul de arama. Aha! Uite pe jos o bucatuța de sirma, pe care ai aruncat-o probabil dumeata, Wagner.

— Cum se poate? intrebai eu. Dar subtilitatea senzatiilor depinde nu numai de finețea organelor periferice receptive, ci si de dezvoltarea corespunzătoare a creierului.

— Da, raspunde Wag. Dupa ce creierul lui Ring se va fi adaptat, senzatiile lui nu vor fi inferioare celor ale elefantului. Acum, el receptioneaza, cred, mult mai slab decit un elefant adevarat, dar finețea apară-

tului auditiv si olfactiv ii dau chiar de pe acum lui Ring o uriasa superioritate in raport cu noi. Apoi se intoarse spre elefant si-l intreba: Sper, Sapiens, ca nu-ti va fi prea greu dacă ne vom intoarce la tabara de pe colina calare pe dumeata?

Sapiens consimți cu amabilitate dind din cap. Am incarcat pe spinarea lui o parte din bagaje, apoi elefantul ma ridica pe mine si pe Wag cu trompa si porniram la drum. Fanii ne urmau pe jos.

— Cred, spuse Wag, că peste vreo doua saptamini Sapiens va fi complet restabilit si atunci o vom porni spre Boma, de unde ne vom intoarce acasa, cu vaporul.

Dupa ce așezaram corturile pe colina, Wag ii spuse lui Sapiens.

— Ai de mincare pe aici mai mult decit e nevoie. Așa că te rog să nu te indepartezi prea mult de tabara, in special noaptea. Poți da peste diferite primejdii, pe care numai adevaratii elefanti știu să le ocolească.

Elefantul dădu din cap si se apucă sa rupe cu trompa crengile de pe arborii invecinati.

Deodata scoase un țipăt si, rasucindu-și trompa, alerga spre Wag.

— Ce s-a intimplat? intreba Wag.

Drept raspuns, elefantul intinse trompa pina sub nasul acestuia.

— Vai! Vai! spuse Wag, cu o nota de imputare in glas. Vino incoace, ma chema el și-mi arata appendicele trompei, in forma de deget.

— Sensibilitatea acestui „degetel” intrece sensibilitatea degetelor orbilor. Este cel mai gingas organ al elefantului. Si uite ca Sapiens al nostru a reușit sa-și raneasca „degetelul” intepindu-l într-un ghimpe.

Si Wag scoase cu grija ghimpele din trompa.

— Alta dată sa fii mai atent, ii spuse el elefantului pe un ton sententios. Dacă un elefant are trompa ranită, este un invalid. Nu mai poate nici macar să bea apa și de fiecare data cind intra in riu sau in lac este nevoit să bea cu gura, in loc sa traga apa in trompa și din trompa in gura, cum fac elefanții de obicei. Pe aici cresc foarte multe plante cu ghimpi, așa incit du-te puțin mai departe și învața sa deosebești speciile de plante.

Elefantul ofta, dadu din trompa si porni in padure.

27 iulie. Situația e cum nu se poate mai buna. Elefantul maninca cantități uriașe. La început era mai mofturos și cauta sa nu ia in gura decit ierburi, frunze și crenguțe fragede. Dar cum răminea veșnic flămînd, incepu să se poarte curind ca un adevarat elefant și sa bage in gura crengi groase cit mina.

Arborii in jurul taberei noastre au luat o infatisare de-a dreptul jalnica, ca și cum ar fi cazut pe aici un meteorit sau ar fi trecut lacustele. Tufișurile din jur și crengile mai groase ale arborilor nu mai au nici o frunza. Ramurile sînt rupte, scoarța arborilor mincătă, peste tot gunoi, balegar, crengi și trunchiuri de copaci diramati. Sapiens își cere scuze pentru aceste distrugerii, dar... „obrazul subțire cu cheltuiala se ține” — dupa cum i-a spus el lui Wag prin semnele sonore.

1 august. Azi dimineța Sapiens nu a aparut.

La început, Wagner nu s-a neliniștit.

— Doar nu-i un ac să se piarda. Ce i se poate intimpla? Nici un animal salbatic nu indraznește sa-l atace. Cred ca in timpul nopții s-a indepartat prea mult de tabara si n-a avut inca timpul sa se intoarca.

Dar orele treceau, și Sapiens nu se arata. In sfirsit, am hotarit sa plecam in cautarea lui. Fanii sînt neintrețuți cind e vorba sa depisteze urme, astfel incit si de data aceasta gasira repede urma elefantului. Am pornit-o dupa aceste urme, iar un batrin fan, ce mergea in frunte, cerceta urmele și ne talmacea cu repiziune semnele lasate de elefant.

— Aici elefantul a mincat iarbă și pe urma a inceput sa rupă lastari de tufis. Apoi a plecat mai departe. Aici a facut o saritura. S-o fi speriat de ceva. Da, da, uite și ce l-a speriat: urme de leopard. O saritura, și elefantul a luat-o la fuga, frîngind totul in ca-

lea sa. Dar ce s-a întâmplat cu leopardul? Și el fuge... Numai ca fuge în partea cealaltă, speriat și el de elefant.

Urmele elefantului ne-au dus departe de tabăra, pînă într-o poiană mlaștinooasă, unde urmele erau acoperite de apă. Se vede că elefantul se poticnise, dar a continuat sa fugă, desprinzindu-se cu greu picioarele din nămolul mlaștinos. Iată și apa, în care s-a aruncat elefantul. E fluviul Congo. L-o fi trecut înot?

Calauzele noastre au pornit-o în căutarea unui sat apropiat, unde au făcut rost de o barcă, cu care au trecut pe celalalt mal. Aici, însă, nu se mai vedea nici o urma de elefant. Sa se fi prapadit oare? Elefanții știu sa înoate, dar Ring oare știa și el? Oare reușise să învețe sa înoate ca elefanții? Fani! spuneau că elefantul o pornise înot după curent. Am mai plutit cu barca cîteva kilometri înspre ocean. Dar n-am mai văzut nici un fel de urme. Wag era deprimat, căci toată truda noastră fusese zadarnică. Ce s-o fi întâmplat cu elefantul? Chiar dacă a rămas în viață, cum va putea el oare trai în pădure, printre fiarele sălbatice?...

8 August. Am pierdut o săptămîna întreaga tot căutînd elefantul. A fost zadarnic. Sapiens a disparut fără urme. Nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît sa-i platim pe fani și s-o pornim spre casa".

BUȘTIANI PATRUPEZI ȘI DUȘTIANI BIPEZI

— Am terminat de citit jurnalul, spuse Denisov.

— Iată și continuarea lui, răspunse Wagner, mîgîind elefantul pe grumîz. În timp ce dumneata citeai jurnalul, Sapiens, alias Hoiti-Toiti, alias Ring, mi-a spus toată povestea amuzantă a peripeziilor sale. Nu mai nadăduiam să-l vad în viață, dar el a reușit sa găsească singur drumul spre Europa. Te rog, după ce descifrezi, sa transcrii notele mele stenografice în care am însemnat povestea elefantului.

Denisov lua caietul plin de liniuțe și puncte, începu sa citească și apoi sa transcrie toată povestea elefantului, așa cum o redase acesta.

Iată ce i-a povestit Sapiens lui Wagner:

„Nu știu dacă voi reuși sa va fac sa înțelegeți prin ce am trecut de cînd am devenit elefant. N-aș fi crezut niciodată si nici prin vis nu mi-ar fi trecut că eu, asistentul profesorului Turner, voi deveni odata elefant și voi trai în hațisurile africane. Dar mai bine să expun în ordine cronologica succesiunea evenimentelor.

În seara aceea, m-am îndepărtat puțin de tabăra și pasteam liniștit iarba de pe pajiște. Smulgeam smocuri de ierburi zemoase, scuturam rădăcinile ca sa îndepărtez pămîntul de pe ele, apoi le mîncam. După ce am ispravit iarba, am pornit prin pădure în căutarea unei alte pajiști. Era o noapte cu luna și se vedea destul de bine. Prin aer treceau insecte fosforescente, lilieci și necunoscuta pasăre nocturnă, asemenea bufnițelor. Calcăm încet și ușor, fără să simt măcar greutatea corpului. Ma străduiam sa fac cît mai puțin zgomot și adulmecam cu trompa. În dreapta și în stînga mea simteam animale, dar n-aș fi putut spune care anume. N-aveam de ce mă teme, fiind căl mai puternic dintre toate animalele. Leul însuși trebuia sa mi se ferească din cale. Și totuși îmi era groaznic de frica de fiecare foșnet, de fiecare sunet, de un șorcel care se furișă pe lînga mine sau de o mică vietate asemanătoare vulpilor noastre. Dînd în drum peste un mistreț nu prea mare, m-am dat la o parte, facîndu-l loc. Cred că nu eram încă conștient de propria-mi putere. Un singur lucru ma liniștea: știam ca nu departe de mine se afla oameni, prietenii mei, care îmi pot veni în ajutor.

Pașînd în felul acesta cu multa grijă, am ieșit într-o poienă și mă grabeam sa rup un smoc de iarba cînd deodată am simțit mirosul de fiară, iar urechea a prins un foșnet ce venea din niște tufișuri de trestie. Am ridicat trompa, am întors-o grijuliu ca s-o ferească și am început sa adulmec în jurul meu. Deodată

zării un leopard ascuns în tufișurile de pe malul apei care mă privea cu ochi lacomi și flămînzi. Tot trupul i se încordase pentru săritura. Încă o clipă, și o să-mi sara în spate. Și atunci, poate unde încă nu eram obișnuit cu viața de elefant și simțeam și judecam prea omeneste, n-am mai fost în stare să-mi înving o teamă nebună. M-am cutremurat și am luat-o la fugă.

Copacii trosneau și se prăvăleau în calea mea. Animalele de pradă fără număr, speriate de goana mea turbată, țîșneau din tufișuri și din iarba, repezîndu-se care încotro ceea ce nu făcea decît să mă sperie și mai tare. Parca eram urmărit de toate animalele din bazinul fluviului Congo. Am fugit astfel, fără să știu cît timp și încotro, pînă m-a oprit un obstacol: apa fluviului. Nu știu să înot — cel puțin îmi amintesc ca nu știam cînd eram om. Pe urmele mele era însă leopardul — așa credeam — și de aceea m-am aruncat în apă și am început să dau din picioare, ca și cum aș fi continuat sa alerg. În felul acesta am înnotat, iar apa m-a racorit și m-a liniștit întrucîtva. Mi se parea ca întreaga pădure este plină numai de fiare sălbatice și flămînde, care așteaptă doar sa iasă la mal pentru a se năpusti asupra mea. Ore și ore la rînd am înnotat astfel, fără sa mă opresc.

Soarele răsarisese, dar eu tot mai înnotam. Pe apa fluviului au început sa treacă barci cu oameni. La început nu mă temeam de ei, dar deodată am auzit dintr-o barcă o împușcătură. Nu puteam crede că eram ținta acestei împușcături și de aceea am continuat să înot. Imediat răsuna încă o împușcătură și simții o înepătura ca de albina. Am întors capul și am văzut că în barca plină cu indigeni ședea un alb, după înfățișare un englez. Așadar, el era acela care trăsese în mine. Vai! Prin urmare oamenii erau si mai primejdioși ca fiarele!

Ce-mi rămînea de făcut? Voiam să strig englezului, să-l rog să nu tragă, dar din gîtlejul meu nu ieșeau decît niște mugete stridente. Dacă englezul nimerea ținta, eram pierdut... Mi-ați atras doar atenția asupra locului vulnerabil dintre ochi și ureche, unde se afla creierul. Mi-am adus aminte de statul dumneavoastră și am întors capul așa încît gîtleanțele să nu mă nime-rească acolo; în același timp, ma străduiam să ajung cît mai repede la mal. Cînd am urcat pe țărm, mi-am dat seama că eram o țintă excelentă, dar capul îmi era întors spre pădure. Englezul cunoștea, se pare, bine cum se vinează elefanții, așa încît scoti zadarnic sa traga în partea posterioară. De aceea, înceta sa mai tragă, așteptînd probabil să întorc capul. Eu însă, uitînd cu totul de animalele sălbatice, m-am năpusit în densul padurii.

Pădurea era acum de nepătruns. Lianele îmi ațî-neau calea și în curînd împletiră în jurul meu o rețea atît de deasă, încît n-am mai putut-o străbăte și am fost nevoit să mă opresc. Eram frînt de oboseală. M-am trîntit la pămînt, fără să mă mai gîndesc dacă un elefant se cuvenea să facă acest lucru.

Am avut un vis înfrîntor! Se făcea că eu, docentul universitar Ring, asistentul profesorului Turner, mă aflam în odaia mea din Berlin, de pe Unter der Linden. Era o noapte de vară. Prin fereastra deschisă își trimitea razele o stea singulară. Se simțea mirosul teilor în floare, iar de pe măsuiță își exala aroma o garoafă roșie, într-un vas venețian de sticlă albastră șlefuită. Deodată, printre aceste mirosuri plăcute, nă-vali un osapete nepoftit, un miros dulceag amintînd de mirosul coacăzei negre. Știam însă că este un miros de animal sălbatic. Pregateam tocmai prelegerea de a doua zi. Înclinînd capul peste cărți, am ațipit, conștinînd sa simt mereu mirosul de tei de garoafe și de fiară sălbatică. În timp ce dormeam, am visat că devenisem elefant și ca mă găseam în pădurea tropicală... Cum mirosul de animal sălbatic devenea tot mai puternic, m-a tulburat și m-a trezit din somn. Nu era vis, ci realitate. Într-adevăr, ma transformasem în elefant prin vrăjile științei moderne, așa cum Lucius se transformase în măgar.¹

¹ Lucius este eroul povestirii satirice „Măgarul de aur”, de scriitorul latin Apuleius.

Mirosul pe care l-am simțit era de biped, de sudoare de indian african. La el se adăuga și acela de om alb, probabil omul care trăsese în mine din barcă. Așadar, erau pe urmele mele. Poate chiar în clipa aceea stăteau ascunși în tufiș, îndreptînd țeava puștii spre locul primejdios dintre ochi și ureche.

Am sărit repede în picioare. Mirosul venea din dreapta. Trebuie, deci, să fug spre stînga. Fara a sta pe gînduri, o iau la goana rupînd crengi și croidu-mi drum prin tufișuri. Și deodată, — cine m-a învățat oare acest lucru? — fac așa cum procedează elefanții cînd caută ca urmaritorii să le piardă urma, și anume, după o retragere zgomotoasă, elefantul se liniștește brusc. Urmăritorul nu mai aude nici un zgomot și-și închipuie că elefantul a ramas locului, dar acesta fuge mai departe calcînd însa atît de ușor și dînd de o parte crengile cu atîta grijă, încît nici chiar o pisica n-ar putea face mai puțin zgomot.

Am alergat cel puțin doi kilometri pîna am îndrăznit, în sfîrșit, să întorc capul și să adulmec vîzduhul. Mirosul încă a oameni, dar departe, cel puțin la un kilometru de mine. Mi-am urmat, totuși, fuga.

Se lăsase noaptea, acea noapte tropicală inabusitoare, încinsă și întunecoasă s-o tai cu cufișul. O data cu întunericul, ma învalui din nou spaîma. Ma cuprîndea din toate părțile și era tot atît de compacta ca și întunericul. Încotro sa fug? Ce sa fac? Mi se părea ca a sta locului e mai îngrozitor chiar decît a umbla. Drept care am continuat să înaintez cu aceleași pas neobosit.

Curînd, am simțit apa plescînd sub picioare. Am mai făcut cîtiva pași și am simțit ca parasemisem pămîntul tare. Era oare un fluviu sau un lac? Orice-ar fi, m-am hotărît s-o pornesc înot. Pe apa eram cel puțin apărât de lei și leopardzi. Am înotat și, spre mirarea mea, foarte curînd am simțit din nou sub picioare pămîntul și am ieșit la mal. Am pornit apoi mai departe.

În drum dadeam peste pîraie, riuri și mlaștini. În iarba șuierau mici vietăți nevăzute, iar broaștele uriașe sâreau speriate. Am umblat toată noaptea, iar în zori am fost nevoit să recunosc că mă ratăcisem de tot.

Au mai trecut cîteva zile, și multe lucruri de care mai înainte ma speriam nu-mi mai produceau nici o teamă. Curios! În primele zile ale noii mele existențe de elefant, mă temeam chiar sa nu-mi zgîri pielea cu ghimpi. Cred că mă speriasse povestea cu înțeparea „degetelului” trompei. Curînd, însă, m-am convins că nici ghimpul cei mai ascuțiți și puternici nu-mi pot face cel mai mic rău, fiindcă pielea mea groasa ma apără ca o platoșă blindată. De asemenea, ma temeam să nu calc întîmplător pe un șarpe veninos, iar cînd aceasta mi s-a întîmplat pentru prima oară, și un șarpe s-a încolăcit în jurul piciorului meu, încercînd să ma muște, uriașea mea inimă de elefant s-a facut cît un purice. Mi-am dat însă seama de îndată ca șarpele nu-mi poate face nici un rău și de atunci găsesc chiar o plăcere să strivesc cu piciorul șerpilor care-mi ieșeau în cale și nu se dădeau destul de repede la o parte.

Și totuși, mai era ceva care îmi provoca teama. Noaptea trăiam cu spaîma fiarelor mari — leul și leopardul. Deși eram mai puternic decît ele și cel puțin tot atît de bine înarmat, nu aveam nici o experiență de luptă și nici instinctul care sa-mi calauzească acțiunile. Iar ziua ma temeam de vinători, în special de albi. Ah, albi! Aștia! Dintre toate fiarele ei sînt cei mai primejdioși. Nu pot spune că-mi era frică de cursele, lațurile și capcanele lor. Nici cu focurile sau cu plesnitorile lor nu ar fi putut sa mă încolțească. Singura primejdie o constituiau pentru mine gropile acoperite cu frunziș și de aceea cercetam cu grijă drumul pe care mergeam.

Simțeam mirosul satului de la cîtiva kilometri și căutam mereu să ocolesc orice așezare omenească. Cu ajutorul mirosului făceam chiar deosebire între diferite triburi de indigeni. Unele dintre ele erau pentru mine primejdioase, altele mai puțin, altele de fel. Într-un rînd, întîinzînd trompa, am simțit un miros nou. Mi-ar fi greu sa-l definesc și sa spun daca era un miros de om sau de animal. Mai degrabă de om. Nu știam ce putea sa fie. Și, cum eram curios sa aflu toate mirosurile padurii și tot ce putea deveni pentru mine o primejdie, m-am îndreptat în direcția mirosului. Mergeam ca după o busola, înaintînd cu foarte multa precauție. Era noapte, și indigenii dorm de obicei buștean. M-am furișat în liniștea cea mai adîncă, cercetînd în același timp cu grijă drumul din fața mea. Mirosul devenea tot mai puternic.

Spre dimineața, am ajuns la marginea padurii și, ascunzîndu-ma în tufișuri, am cercetat întreaga poiană. Luna palea și, la lumina ei cenușie, se vedeau niște colibe mitile, cu acoperșurile țiguite. Într-o colibă ca asta, un om de statura mijlocie n-ar fi putut sta în picioare. Era o liniște deplină, nici macar cîinii nu lătrau. M-am apropiat, avînd grijă sa am vîntul în față. Nu înțelegeam cine putea locui în asemenea bordeie, facute parca de niște copii în joacă.

Deodată am zarit ieșînd dintr-o groapa o ființă asemanătoare unei făpturi omenești. Se ridica în picioare și șuiera. La acest sunet, răspunse o alta mîgîldeasă, care coborî într-o clipă de pe crengile unui copac. Alți doi ieșira din colibe și se adunara cu toții în fața unui bordi mai mare, înalt cam de vreun metru și jumătate. Aici începu sa se statuiască, și cînd primele raze ale Soarelui înroșira cerul, reușii să-i vîd mai bine pe „gnomi” — așa le-am zis eu acestor ființe ciudate. Am înțeles ca am dat peste un trib de pigmei — oamenii cei mai mici de pe fața pămîntului. Au pielea de un cafeniu deschis și parul aproape roșu. Chipurile le sînt armonios făcute și bine proporționate, dar statura nu trece de 80—90 cm. Unii dintre acești „copii” aveau barbi dese și crețe. Pigmeii vorbeau între ei, cu niște glasuri pițigăiate, caraghioase.

Spectacolul era deosebit de interesant, dar mie nu-mi ardea de așa ceva. Acești pitici mă înspăimîntau mai mult decît niște uriași. Aș fi preferat chiar o înfîlnire cu albi. Cu toată statura lor mărunta, pigmeii sînt cei mai înversunați dușmani ai elefanților. Știam asta încă înainte de a fi devenit elefant. Ei sînt arcași excelenți și iscușiți aruncători de suliță. Pigmeii folosesc săgeți otrăvite, și ajunge o singura înțepătură de săgeată ca să omoare un elefant. Ei știu să se furișeze ca niște umbre în spatele elefantului și sa-i prinda picosrele dîndărăt în laț sau sa-i taie tendonul lui Achile cu un cuțitaș ascuțit. În jurul satelor ei împrăștie ghimpi și bețișoare otrăvite...

Am facut cale întoarsă și am luat-o la fuga ca atunci cînd fugisem din fața leopardului. Din spate am auzit țipete și apoi zgomotul urmaririi. Poate ca aș fi reușit sa mă fac nevazut daca aș fi avut în fața drum deschis. Dar trebuia să fug prin jungla deasă, ocolînd mereu hățisuri de nepatruri. Iar în timpul acesta urmaritorii mei — agili ca maimuțele, repezi ca șopîrlele și neobosiți ca ogarii — goneau ca și cum pentru ei nici nu existau obstacole. Dușmanul se apropia din ce în ce mai mult. Aruncaseră chiar în mine cîteva sulițe, dar din fericire vegetația deasă ma

apăra de ele. Simțeam că ma înabuş şi eram cît pe ce sa ma prabuşesc, în timp ce omuleţii ma urmăreau pas cu pas fără să cada sau sa se poticneasca.

Acum ştiam pe propria-mi piele că nu-i deloc ușor sa fi elefant, ca viața chiar a unui animal atît de mare și puternic este o continua lupta pentru existență. Nici nu-mi venea să cred ca în asemenea condiții elefanții reușesc să trăiască o sută de ani și chiar mai mult. Pai, cu emoții ca astea, nu vad cum nu mor mai devreme chiar decît oamenii! Poate însă ca elefanții nu se frămîntă ca mine. Eu aveam un creier de om — prea nervos și excitabil. Puteți sa mă credeți ca, în clipele acelea, pina și moartea mi se părea mai buna decît o viață în care moartea este veșnic pe urmele tale. Îmi venea sa ma opresc și să-mi ofer pieptul suitorilor și săgeților otravite ale prigonitorilor mai bipezi... Eram gata sa fac și asta, dar în ultima clipa starea mea se schimba brusc. Pe neașteptate am simțit în vazduh un puternic miros de turma de elefanți. Nu puteam gasi oare salvarea printre ei?

Padurea se rarea, și în fața mea apară savana, ici, colo se vedeau cițiva arbori groși, care îmi îngaduiau să ma ascund de săgețile urmaritorilor mei.

Fugeam în zig-zag, iar pigmeii se mișcau aici din fericle mai greu decît în padure. Cu toate ca le croiam drum larg, tulpinile puternice ale plantelor și ierburilor îi împieduca sa fuga. Mirosul elefanților devenea tot mai puternic, deși nu-i vedeam încă. Dadeam acum peste gropi uriașe, în care elefanții au obiceiul să se tăvăleasca, îngropindu-se în nisip ca găinile. Pe alocuri se vedeau și balegari. Iată și primii arbori. Din departare vad cițiva elefanți trîniți pe jos. Alții stau pe lînga un arbore, ținînd în trompa crengi mari cu care-și fac vînt, mișcîndu-și în același timp coada. Urechile le au ridicate ca niște umbrele. Alții se scaldă liniștiți în apă. Alergam împotriva vîntului și elefanții nu simțira apropierea mea. Panica se răspîndi numai în clipa cînd elefanții cei mai apropiați auziră ropotul picioarelor mele. Doamne, ce s-au mai speriat! Începura să alerge înnebuniți pe malul apei, scoțînd mugete asurzitoare. Conducatorul lor, în loc să apere spatele turmei, o lua primul la goana, sarînd în apă și trecînd de partea cealaltă. Mamele iubitoare își apărău puii, care erau dealtfel tot atît de uriași ca adulții. Tot femelele au trebuit sa apere retragerea. Oare irupția mea i-a speriat atît de mult pe elefanți sau simțisera dupa goana mea ca-i pindea o alta primejdie, aceea care ma îndemna să pe mine însumi sa fug?

M-am aruncat în neștire în apă, am trecut înot riul, întrecînd multe femele și puii lor. Cautam sa înainteț cît mai repede, ca sa las între mine și urmaritorii mei trupurile masive ale celorlalți elefanți! Firește, asta era o manifestare egoista din partea mea, am vazut însă ca și ceilalți elefanți, cu excepția femelelor-mame, făceau la fel. I-am auzit pe pigmei apropiindu-se în goana de ri. Glasurile lor pițigaiate se amestecau cu mugetele ca de goarna pe care le scoțeau elefanții. Pe mal era un adevărat macel, dar ma temeam să întorc capul, urmînd sa fuga mai departe pe șesul întins. Nici pina astăzi nu știu cum s-a terminat bătălia de pe malul apei, dintre oamenii pitici și animalele uriașe.

Am alergat ore în șir, fără să mă opresc locului. Sleit de oboselă, abia mă mai puteam ține după elefanți, dar nu volam în ruptul capului să rămîn în urma lor. Ce bine ar fi dacă m-ar primi în turma lor! Aș fi și eu într-o siguranță relativă, caci eu cunosc oarecum mai bine decît mine locurile și dușmanii "

„În sfîrșit, elefantul care fugea în fața se opri și după el se opri și ceilalți. Am întors capul și am vazut că nu ne mai urmărea nimeni. Se vedeau doar doi pui de elefant, însoțiți de mamele lor, care alergau spre noi sa ne ajungă.

Prezența mea trecuse, pare-se, neobservată. Cînd

se adunara însa la un loc și cei ramași în urma, și încetul cu încetul turma se liniști, elefanții prinseră sa se apropie de mine, sa ma mîroasa cu trompa și sa ma cerceteze din toate părțile. Ma întrebau ceva mormaind ușor, dar eu nu știam cum sa le raspund. Nici nu înțelegeam macar ce înseamnă acest mormait — dacă erau supărați de ceva sau erau mulțumiți.

Cel mai mult ma temeam de conducatorul turmei. Știam ca înainte ca Wagner sa fi făcut asupra mea „operația“, fussem conducatorul turmei. Dacă întîmplător am dat peste aceeași turma, iar noul ei conducător mă va provoca la lupta pentru hegemonie? Marturisesc ca ari fost destul de neliniștit cînd conducatorul turmei, un elefant masiv și puternic, s-a apropiat de mine și m-a lovit pe neașteptate cu colții în coastă. M-am ripostat și atunci el m-a lovit din nou — era limpede ca mă provoca la lupta. Eu însă n-am primit lupta și m-am dat de o parte. Vazînd aceasta, elefantul își răsuci trompa și o bagă în gura, sprijinînd-o de buze. Mai tirziu, am aflat ca acesta este la elefanți un semn de mare tulburare și umire. Fără indoiala că docilitatea mea îi pusese în încurcătura pe conducatorul turmei, care nu mai știa ce sa facă. Pe vremea aceea însă nu cunoșteam limbajul elefanților și, crezînd ca așa se saluta ei, mi-am băgat și eu trompa în gura. Vazînd ce fac, elefantul muși încet și se îndeparta.

Astăzi înțeleg fiecare sunet pe care îl scot elefanții. Stiu, de pildă, ca atunci cînd mormăie încet sau scot strigate scurte își arata bucuria. Spaima o exprima printr-un urlet puternic, iar teama neașteptată printr-un muget scurt și ascuțit. Tocmai cu asemenea sunete întîmpinase turma apariția mea. Cînd sint minioși, ranți sau îngrijorați de ceva, elefanții scot niște sunete guturale profunde. Așa strigase unul dintre elefanți ramas pe malul apei în clipa atacului pigmeilor. Poate ca fusese ranit de moarte de săgețile otravite ale piticilor. Cînd pornesc sa atace un dușman, elefanții scot strigate puternice. De fapt, am redat aici doar „cuvintele“ de baza din limbajul elefanților, acela prin care își exprimă principalele lor reacții, dar aceste „cuvinte“ au, la rîndul lor, nenumărate nuanțe.

La început, mi-era teama ca nu cumva elefanții să-și dea seama ca nu sint un elefant adevărat și sa ma alunge din turma. Cred ca au simțit într-adevar ca e ceva neobișnuit la mine, dar s-au dovedit destul de pașnici. Se purtau cu mine ca și cum aș fi fost un copil slab de mînte care nu face inșă rau nimanui.

Viața mea începu sa se desfașoare destul de linform. Umblam întotdeauna în șir, unul după altul. De pe la orele 10—11 dimineața pina la 3 după-amiaza ne odihneam, apoi păsteam din nou. Noaptea ne odihneam iarăși cîteva ore, în care timp unii se culcau cu adevărat, mai toți moțărau și numai unul singur stătea de veghe.

Dar nu ma împacam cu gîndul ca va trebui sa-mi petrec toată viața într-o turma de elefanți. Mi-era dor de oameni. Deși aveam înfașurare de elefant, tare aș vrut sa traiesc împreuna cu oamenii, liniștit și fără teama. M-aș fi dus bucuros la albi, dar mi-era frica ca ma vor omori pentru colții mei de fildes. Marturisesc ca am încercat chiar o data sa-mi rup colții, ca sa nu mai am astfel nici un preț în ochii oamenilor, dar n-am izbutit. Ori erau de necîntit, ori nu eram în stare să-i frîng; a trebuit sa ramin cu turma de elefanți mai bine de o luna de zile.

Într-un rînd, ne aflam pe un loc deschis, în mijlocul întinselor savane. Eu eram cel care stăteam de strajă. Era o noapte înstelată, dar fara luna, și elefanții moțărau în liniște. M-am îndepărtat puțin, ca sa ascult mai bine și sa adulesc miresmele nopții. Mirosea doar a tot felul de ierburu și a mici reptile și jivine, care nu însemnau nici o primejdie pentru noi. Deodata însă, departe, foarte departe, aproape la marginea zării scînteie o lumină. Se sunse înșă imediat, apoi apară din nou, aprinzîndu-se tot mai tare.

Dupa cîteva clipe, în stînga luminîtei se ivi alta, apoi — la o oarecare distanță — a treia și a patra. Nu, nu erau vinători ce se pregateau să innopteze. Focurile erau aprinse la distanțe egale, ca și cum prin savana ar fi trecut o strada, pe care se aprindeau felinarele. Și, deodată, în direcția opusă am zărit focuri asemănătoare. Ne aflam așadar, între două linii de foc. În curînd, la un capăt al drumului dintre cele două linii de foc, gonașii ne vor încolți, strigînd și pocnînd din plesnitori, pe cînd la celalalt capăt ne vor aștepta gropile sau țarcurile — asta după cum vinătorii vor voi să ne prînda de vii sau să ne omoare. În gropi ne vom rupe picioarele și nu vom fi buni decît de tăiere, iar dacă nimerim în țarcuri ne așteaptă o viață de sclavi. Elefanții se tem de foc și, în genere, sînt fricoși. Speriați de zgomot, ei navălesc în direcția unde nu se văd focuri și nu se aud zgomote, adică tocmai într-ocol unde-i așteaptă capcana sau moartea.

Singur în toată turma, înțelegeam situația și mă întrebam ce avantaje am de pe urma acestui lucru. Ce să fac? S-o pornesc spre focuri? Acolo mă vor întîmpina oameni înarmați. Dar dacă reușesc să sparg încercuirea? În orice caz, riscul este de preferat unei morți sigure sau robiei. Dar asta înseamnă că va trebui să mă despart de turmă și să încep să trăiesc din nou singur. Mai devreme sau mai tîrziu, o sa pier oricum de un glonte, de o sageata otravita sau de colții vreunei fiare...

De fapt mi se parea ca mai șovai inca, pentru ca în realitate facusem alegerea. Fara sa-mi dau seama, mă îndepărtasem de turma, nădăjduind ca atunci cînd elefanții se vor trezi și vor începe să fugă nu ma vor duce și pe mine în vîltoarea generală de-a dreptul la pierre.

Auzeam acum strigatele haitasilor, buibuitul tobelor, pocnituri, fluieraturi și împușcături. În clipa asta, am scos strigat puternic de alarmă. Elefanții s-au trezit și, speriați, prind să se înghesue, mugind din toate puterile. Parca se cutremură pămîntul de urletele turmei. Elefanții se uită în jur buimaciți, vād focurile care par să se aproprie (între-adevar oamenii le muta mereu mai aproape). Se opresc din mugit și se năpustesc în direcția unde nu vad focuri, dar de aici se aude zgomotul gonașilor ce se aproprie. Atunci turma se întoarce și o porneste în partea cealaltă... unde o așteaptă o moarte sigură. E adevărat, moartea nu este chiar atît de apropiată. Vinatoarea o să mai dureze zile întregi pînă cînd focurile se vor strînge tot mai mult, iar gonașii se vor aproprie de elefanți și-i vor încolți, aducîndu-i cu încetul în țarcuri sau în gropi.

Mă străduiesc din toate puterile sa nu ma alatur elefanților, să rămîn de unul singur. Panica ce a cuprins întreaga turmă s-a transmis și nervilor mei de elefant și de acolo creierului meu omenesc. Teama îmi întuneacă mintea și sînt gata sa mă iau dupa turmă. Chem într-ajutor întreaga mea bărbăție, toată voința de care sînt în stare. Nu se poate! Creierul meu de om trebuie să învinga spaima elefantului, sa-și supună acest munte de carne, sînge și oase,

care vrea să mă ducă spre pierre.

Ca un șofer, întorc volanul „autocamionului” și cotesc drept spre apă. Plescîit, o cascadă de stropi și apoi liniște... Apa mi-a răcorit singele pe picioarele mele de pahiderm, care calcă docil.

M-am gîndit la o stratagemă, pe care elefanții obișnuți nu o cunosc: să mă cufund în apă ca un hipopotam și să caut să respir numai prin vîrful trompei. Fac o încercare, dar apa navălește prin urechi și ochi, — aproape mă înăbuș. Din cînd în cînd, scot capul afară și ascult. Hăitașii sînt tot mai aproape. Ma cufund iarăși în apă și iată-i trecînd pe lingă mine, fară să mă vadă.

Nu mai vreau să îndur emoțiile și spaima asta fără sfîrșit. Orice s-ar întîmpla, nu ma voi îndrepta spre vinători. O sa cobor pe Congo și o să caut una dintre agențiile care se află în număr destul de mare între Stanley-Poor și Boma. Ma voi opri la o agenție din astea sau la o fermă și voi căuta să le arăt oamenilor pașnici că nu sînt un elefant sălbatic, ci unul dresat. Și atunci nu mă vor ucide."

„Îndeplinirea acestui plan s-a dovedit a fi mai grea decît îmi închipuisem eu. Am găsit destul de repede albia fluviului și am pornit-o în jos, dus de curent. Ziua mergeam de-a lungul malului, iar noaptea înotam pe firul apei. Călătoream destul de bine, căci pe aici fluviul este navigabil, și fiarelor sălbaticie le e teamă să se aproprie prea mult de țarm. Tot timpul cit a durat călătoria mea spre vîrsarea fluviului — aproape o luna de zile —, n-am auzit decît o singură dată răgetul îndepărtat al unui leu și am avut o ciocnire destul de neplăcută cu un hipopotam. Ciocnirea s-a produs în sensul propriu și figurat al cuvîntului. Era noapte, și hipopotamul se cufundase în apă pînă la nări. Nu l-am observat și, înotînd, m-am izbit de animalul așa stîngaci, ca de un ghețar. Hipopotamul se cufundă și mai mult în apă și începu să mă lovească în pîntece cu botu-i teșit. M-am grăbit să mă îndepărtez, dar hipopotamul a scos capul afară și sforîind supărat s-a luat după mine. Pînă la urma, am reușit însă să scap de el.

Am ajuns fară alte peripeții pînă la Lukungi, unde am zărit o agenție mare, care după pavilion părea belgiană. În zori am ieșit din pădure și m-am îndreptat spre clădiri, dînd pașnic din cap. Dar totul a fost zadarnic, căci doi dulai uriași se năpustira asupra mea, lătrînd cu furie. Din casa ieși un om îmbrăcat într-un costum alb dar, vîzîndu-ma, se întoarse repede înapoi. Cîțiva negri se bulucira prin curte, grăbindu-se să se ascunda și ei în casă. Pe urmă... pe urmă, am auzit două împușcături și, fară s-o mai aștept și pe a treia, am făcut cale întoarsă spre pădure.

A mai trecut o vreme și într-o noapte mergeam printr-o pădure rară și mohorită — așa cum sînt multe în Africa centrală —, cu vegetația înnegrită, sol mlaștinos și trunchiuri putrede de arbori. Plouase nu de mult, și noaptea era, pentru regiunea asta de ecuator, destul de răcoasă. Vîntul sufla rece. Cu toate că noi, elefanții, avem pielea groasă, sîntem destul de simțitori la umezeală. Pe timp de ploaie și de vreme umeză nu stăm focului, ci cautam să ne mișcăm mereu, ca să ne încălzim.

Mergeam de cîteva ore cu pas egal, cînd deodată am văzut în fața pîlpierei unul foc. Locurile erau pe aici destul de sălbatic — nici macar sate de negri nu întîlneam în drum. Cine ar fi putut aprinde focul? Am grăbit pasul și în curînd am ajuns la capătul pădurii, unde începea savana. Iarba nu era prea înaltă. Se vede că nu de mult bîntuise pe aici un incendiu, și iarba nu avusese încă timpul să crească. Cam la o jumătate de kilometru de la marginea pădurii, zării un cort vechi și zdrențuit. Lingă el ardea un foc, în jurul căruia ședau doi oameni, după aparență europeni. Unul dintre ei amesteca ceva într-o gamelă deasupra focului. Un alt treilea, fară îndoială un indigen — un bărbat frumos, pe jumătate despuiat —,

MOŢI TOŢI

neşte, dar era încă prea slab ca să ia parte la vînătoare, Cokes şi Bacala se urcară pe spinarea mea şi porniră la clişia zeci de kilometri să aduca colţii unui elefant ucis cu o zi înainte. Nimeni nu-l auzea, eu fiind doar o vită de povară, aşa încît vorbeau între ei fără fereală.

— Maimuţel ăsteia de ciocolată — cum dracu i-o fi zicînd? — va trebui să-l dăm după înţelegere a cîncea parte din vînat, spuse Bacala.

— Cam mult, răspunse Cokes.

— Iar restul îl vom împărţi în trei: tie, mie şi lui Brown. Dacă socotim că un kilogram de fildeş ne va aduce între 75 şi 100 de mărci...

— Vezi să nu ne deal în treaba asta, tu nu te pricepi de loc. Există aşa-zisul fildeş moale sau mort şi fildeşul tare sau viu. Aşa de-i zice moale este de fapt foarte masiv, alb şi fin. Din el se fac mingi de biliard, clape de pian şi piepteni. Fildeşul ăsta se plăteşte scump, dar elefanţii de pe aici nu-l au. Pentru fildeş moale trebuie să pleci tocmai în Africa orientală. Acolo însă îţi moale bine oasele mai înainte de a-ţi îngadui să omori măcar un singur elefant. Fildeşul elefanţilor de aici este tare şi transparent. Din el nu se pot face decât minere pentru bastoane şi umbrele sau piepteni ieftini.

— Pai, cum vine asta? întreba Bacala posomorît. Înseamnă că am muncit de pomana?

— De ce de pomana? O să rămînem şi noi cu ceva. Dacă vînam în parat, iar vînatul îl împărţim numai pe din două, nu vîd să fie o afacere prea proastă...

— Sa mă facă elefanţii piftle dacă nu m-am gîndit şi eu la asta.

— Nu ajunge să te gîndeşti, ci trebuie să treci la fapta. Azi-mîine, Brown se pune bine pe picioare şi atunci n-o să-l mai putem face nimic. Bivolul ăsta roşcovan are o putere de taur, iar Mpepo este ager ca o maimuţa. Trebuie să-i lichidăm pe amîndoi dintr-o dată. Cel mai bine ar fi noaptea. Pentru mai multă siguranţă, să-i îmbătăm înainte. Ne-a mai rămas puţin alcool, cred c-o să fie destul.

— Cînd?

— Uite c-am ajuns...

Într-o groapa imensă zacea pe o coastă un elefant. Neferitul animal îşi spintecase burta cu trei zile înainte într-un par ascuţit, dar mai era încă viu. Bacala îi trimise un glonţ în cap, după care coborî împreună cu Cokes şi se apucară să-i taie colţii. Au lucrat aproape toată ziua. Soarele cobora la asfinţit cînd cei doi albi prinseră bine colţii cu frînghii pe spinarea mea şi o pornirăm spre tabără.

Cînd am ajuns aproape de cort, Cokes spuse ca şi cum ar fi urmat o discuţie abia interuptă:

— N-are nici un rost să mai aminăm. La noapte! Îi aştepta însă o dezamăgire, caci, spre marea lor uimire, nu-l găsiră pe Brown în cort. Mpepo le explică că „bana” se simţise atât de bine încît o pornise la vînătoare şi că s-ar putea să nu se întoarcă decît în zori. Bacala înjură printre dinţi — era nevoit să amine pentru altă dată uciderea lui Brown.

Brown se întoarse abia spre dimineaţa, cînd Cokes şi Bacala dormeau dur. Se apropie de

Mpepo şi-l bătă pe umăr. Indigenul, care stătea de straja, zimbi vesel, arătîndu-şi dinţii. Brown îl chema prin gesturi să vină lângă mine, poruncindu-i să se urce. Mpepo îmi făcu semn cu mina şi atunci îngenuncheară, iar ei se urcară pe spinarea mea. O pornirăm cu toţii de-a lungul lizierei pădurii.

— Vreau să le fac o surpriză. Ei îşi închipuie ca mai sînt bolnav, dar eu sînt sanatos tun. În noaptea asta am reuşit să ucid un elefant, un elefant mare, cu nişte colţi minunaţi. Ai să mă ajuţi să-i car. Să vezi ce o să se mai mire Bacala şi Cokes.

La lumina soarelui, care tocmai răsărea, am zarit pe malul riului, printre arbuştii de cafea, corpul urias al unui elefant zăcînd pe o coastă.

După ce colţii fură tăiaţi, am pornit înapoi — în timpînarea morţii noastre. Pe Brown şi Mpepo îi aştepta o moarte imediată, în timp ce eu urma să le împartăşesc soarta puţin mai tîrziu. Dealtfel, eu puteam fugi oricînd de ei, dar nu voiam s-o fac, deoarece nu mă ameninţa o primejdie imediată şi voiam să fac tot ce-mi stătea în putinţă ca să-i salvez de la moarte pe Brown şi Mpepo. Cel mai rău îmi pareea de Mpepo, tînarul acesta vesel, cu corp de Apollo. Dar cum să-i previn? Vai, nu puteam să le anunţ primejdia ce-i ameninţa... Ce-ar fi însă dacă aş refuza să-i duc înapoi la tabără?

M-am întorc brusc din drum şi am luat-o spre fluviu. Mă gîndeam ca de-a lungul fluviului Congo vom întîlni oameni şi că Brown se va putea întoarce în ţări mai civilizate. Dar el nu înţelegea de ce făceam asta şi începu să mă croiască pe grumaz cu o vergea de fier ascuţită. Vîrful vergelei îmi străpungea pielea, şi aşa foarte sensibilă, făcîndu-mi răni dureroase. Mi-am amintit cu cita greutate mi se vindecaser rana pe care mi-o făcuse glonteale englezului acelaşi din barcă. L-am auzit pe Mpepo rugîndu-l pe Brown să nu mă mai lovească pe grumaz, dar acesta era furios de nesupunerea mea şi mă lovea tot mai puternic, rîndindu-mă tot mai adînc.

Mpepo încerca să mă înduplece, spunîndu-mi pe limba lui cele mai miîietoare cuvinte. Nu înţelegeam cuvintele, dar intonaţiile glasului le înţeleg tot atât de bine şi oamenii şi animalele. Mpepo se apleca şi mă sărută pe gît. Sarmanul Mpepo! Dacă ar fi ştiut că mă ruga să-l duc la moarte...

— Trebuie împuşcat şi bastal spuse Brown. Dacă Truant nu vrea să ne duca, nu mai e bun decît pentru colţii de fildeş. Elefant blestemat! Adevărat „vaga-bond”. Sî-a parasit stăpînii şi acum vrea s-o şteargă şi de la noi. Dar n-o să-i mearga. Îi trag chiar acum un glonte între ochi şi ureche.

Auzind aceste cuvinte, m-am cutremurat. Brown era vînat de elefanţi şi nu va greşi ţinta, mai ales că era pe spinarea mea... Ce să fac? Să pier eu însumi sau să-l las pradă unei morţi sigure? L-am auzit pe Mpepo rugîndu-se de Brown să mă cruţe. Dar englezul era neînduplecat şi îl vazui ca pune puşca la ochi.

În aceasta ultima clipă, m-am întors brusc în direcţia taberei. Brown izbucni în rîs.

— S-ar zice că elefantul ăsta înţelege vorba ome-nească şi ştie că am vrut să-l împuşc, spuse el.

Am mers liniştiţi clişia paşi, apoi deodată l-am apucat cu trompa pe Brown, l-am tras jos de pe spinare, punîndu-l pe pămînt, şi am fugit repede spre pădure cu Mpepo. Brown striga şi înjura cît îl ţinea gura. Nu se lovisse, totuşi era după boală şi nu avu putere să se ridice imediat de jos. Am profitat de acest lucru şi am ajuns în fuga la pădure. „Dacă nu-i pot scăpa pe amîndoi — gîndii eu — să-l salvez măcar pe Mpepo”. Dar nici negrul nu voia să se despartă de tabără, căci nu degeaba vinase el atîtea luni elefanţi, riscîndu-şi mereu viaţa. Acum venise vremea să-şi capete răsplata. Ar fi trebuit să-l ţin pe Mpepo cu trompa, dar nu m-am gîndit că o să îndraznească să sara de pe înălţimea spinării mele. Tînarul era însă agil ca o maimuţa şi făcu ceva la care nu mă aşteptam: cînd am ajuns în pădure, se apucă de crengile unui copac şi se prînse de un arbore. Nu-l puteam ajunge, dar

nu m-am mișcat de lângă arbore pînă cînd am simțit mirosul lui Brown, care se apropia pe furiș, pe la spate. N-am mai așteptat ca acesta să traga în mine și am fugit în deșul pădurii.

Cei doi plecară, dar eu nu voiam să-i las în voia soartei și după ce am așteptat puțin am pornit-o și eu la drum. Am făcut un ocol și totuși am ajuns în tabara înaintea lor. Cockes și Bacala rămasera foarte mirați văzându-mă fără însoțitor și cu colții de fildes în spinare.

— Sa ne fi ajutat oare elefanții sau niște fiare salbatice sa ne descotorisim de Brown și de Mpepo? spuse Cockes dezlegînd frînghia.

Bucuria lor era însă timpurie, căci în curînd își făcură apariția Mpepo și Brown, acesta din urmă înjurînd de mama focului. Văzîndu-mă, Brown se dezlănțuînd cu un nou torrent de blesteme și injurături. Le povesti tovarășilor săi necazurile pe care i le facuserm căuind să-i convingă să mă impuste pe loc. Cockes însă își avea planul lui și se împotrivi, apucîndu-se din nou de misterioasele sale scoteli. Cockes și Bacala se arătară bucușori de insanatoșirea lui Brown și-și exprimă bucuria ca se întorsese cu niște colți de fildes atît de frumoși!

CAPITOLUL 10 CUM MI-AI PUTUT FI DEZGHEȚAT

„Oamenii se culcarea devreme. Cum în noaptea aceea nu era de gardă, Mpepo adormi ca un prunc nou născut. La rîndul său, Brown, fiind foarte obosit, adormi și el buștean. Cockes stătea de veghe, iar Bacala se răsucea în așternut, neputînd să adoarmă. Ridică de cîteva ori capul, privind întrebător la Cockes, dar acesta clătina din cap: „E prea devreme”

Luna apară tîrziu deasupra pădurii, trimițînd asupra poienii razele sale palide. Undeva, din pădure, se auzi scîncetul ca de copil al unui pui de animal cauzat, probabil, în ghearele unei fiare. Tipatul nu-l trezi din somn pe Brown, semn ca dormea adînc. Cockes îl făcu un semn lui Bacala, și acesta, care-i urmarise fiecare gest, se ridică imediat și duse mîna la spate ca să scoată revolverul din buzunar. Mi-am zis ca este momentul să fac ceva ca să-i scap. Am folosit un mijloc, întrebîntat de obicei de elefanții indieni cînd vor să-și sperie dușmanul. Am apasat cu forța orificiul trompei de pămînt și am început să suflu cu putere. S-a auzit imediat un zgomet ciudat și în același timp înfricoșător: trosnet, gîlgîit, sforait, ceva care putea trezi și morții din groapă. Or, Brown nu era încă mort.

— Care dracu cînta la trombon? spuse el ridicînd capul și zgîndu-și ochii somnoroși. Bacala se lăsa pe vine.

— Ce faci, dansezi? îl întreba Brown.

— Eu... adică elefantul ăsta blestemat m-a trezit din somn. Cară-te de aici!

Am rămas însă locului și după cîtva timp, cînd Brown s-a cufundat din nou în somn, am repetat figura. Cockes se apropia tocmai de el cu revolverul în mînă, cînd am suflat din toate puterile. Brown se repezi la mine și mă lovi tare cu latul palmei peste virful trompei. De durere, mi-am răscuit în grabă trompa și m-am îndepărtat.

— Am să te omor, vită blestemată! striga el. Asta nu e elefant, e un adevărat diavol. Mpepo! la gonește elefantul ăsta de aici. Să se ducă în bală!... De ce îi revolverul în mînă? întrebă deodată Brown, privindu-l bănuitor pe Cockes.

— Am vrut să-l impuşc pe Truant, să se ducă dracului mai încolo.

Brown se trînti la pămînt și adormi. M-am dat cîteva pași mai departe, urmarîndu-i însă cu ochii pe cei doi.

— Elefant blestemat! îl auzi pe Cockes, şuierînd printre dinți și amenințîndu-mă cu pumnul.

— A adulmecat o fiară sălbatică, răspunse Mpepo. Tînarul negru voia să-mi ia apararea și nici nu bănuia sărmanul cit de aproape era de adevăr. Da, sim-

țisem apropierea fiarelor salbatice, a necruțătoarelor fiare bipede.

Abia în zori îi facu Cockes semn cu capul lui Bacala. Amîndoi sară deodată. Cockes la Brown și Bacala la Mpepo și traseră în același timp. Mpepo scoase un țipăt jalnic și ascuțit, ca puiul de animal ce strigase în noapte, se rasuci și cazu la pămînt chircîndu-și brațele și picioarele. Brown nu scoase nici un geamăt. Totul se petcuse aît de repede, încît n-am mai avut timpul să-i previn pe acești nenorociți...

Dar Brown nu murise. Se ridica brusc, se sprijini în cot și trase în Cockes, care se aplecase deasupra lui. Acesta cazu ca secerat. Pitîndu-se îndaratul cadavru-lui lui Cockes, Brown începu să traga în Bacala.

— A-aaa, roșcovan păcătos! strigă Bacala, după care mai ochi o dată și o luă la fuga. După cîtiva pași, însă, se rasuci în loc, cum fac oamenii cînd glonteile îi nimeresc în cap, și cazu la pămînt. Brown suspina din greu și se rasturna pe spate. Poiana era plină de singele oamenilor. Se facuse liniște. Doar Brown mai horcaia. M-am apropiat și l-am privit. Ochii îl erau tulburi, dar, cu un ultim efort, reuși să mai traga un glonte, care-mi zgîrie ușor pielea pe genunghi, la piciorul drept din față.

„Eram la Matada, cînd îmi surise și mie în sfîrșit norocul. Se inserase, soarele asfințise în spatele munților care despart bazinul fluviului Congo de ocean. Mergeam prin padure, nu departe de fluviu, cuprins de gînduri triste. Regretam aproape că nu fusesem prins în țarc, odată cu restul turmei. Poate ca acum n-aș mai fi fost un proscris: sau mi s-ar fi terminat suferințele pămîntesti, sau aș fi devenit un elefant muncitor și cinstit.

În dreapta, printre arborii de pe țarm, scînteia apa, reflectînd în mii de culori razele soarelui ce apuneau. În stînga se ridicau arbori unași de cauciuc a caror scoarță crestată dovedea că prin apropiere locuiau oameni.

Am mai mers cîteva sute de metri și am văzut niște terenuri cultivate, unde creșteau manioca, mei, banani, ananas, trestie de zahăr și tutun. Călcînd cu grija, am trecut hatul dintre ogrorul de trestie de zahăr și cel de tutun și am ajuns într-o polană mai măricică, în mijlocul căreia se înalța o casă. În jurul acesteia nu se vedea nimeni, dar în polană, nu departe de mine, alergau niște copii: un băiețuș și o fetiță de vreo 7—9 ani se jucau cu ceroul.

Am pașit în poiana fără să fiu observat și, deodată, ridicîndu-ma pe labele dîndărăt, am început să țip cît mai caraghios și să joc. Zărîndu-mă, copiii rămaseră muți de uimire, iar eu, bucuros ca nu izbucniseră în plîns și nu fugiseră din prima clipă, făceam cele mai nastrujnice giumbușlucuri, pe care chiar un elefant de circ nu s-ar fi gîndit să le facă nici macar în vis! Băiețușul își arata primul incîntarea și începu să ridă în hohote, iar fetița să bată din palme. Eu dansam, mă dădeam tumba, mă ridicam cînd pe lebele din față, cînd pe cele dîndărăt, făceam plecăciuni.

Copiii prinsera curaj și se apropia de mine. Pîna la urmă, le-am intîns cu grija trompa, oferîndu-i băia-tului să se așeze și să se dea în leagăn. După puțina șovăială, băiețușul se hotărî și, așezîndu-se pe capătul trompei, începu să se legene. Pe urma am legănat și fetița. Marturisesc că eram atît de bucuros de tovarășia acestor micuți pui de om, care rideau fără grija, încît eu însumi m-am lasat prins de joacă și nici n-am observat cînd s-a apropiat de noi un barbat înalt și uscățiv. Fața-i era gâlbejită și ochii duși în fundul capului — mărturia crizei de friguri tropicale prin care tocmai trecuse. Ne privi mut de uimire. Deodată îl zăriră și copiii.

— Tata! strigă băiețușul în limba engleză. Uite ce Hoiti-Toiti a venit la noi!

— Hoiti-Toiti?! repetă tatăl cu un glas gros. Ținea mîinile atîrnate în jos și se vedea ca nu știa ce sa

RETRO

HOITI TOITI

facea. Atunci m-am înclinat foarte politicos și chiar... am ingenunchiat. Englazul zimbi și mă mîngîie pe trompă.

„Victorie! Victorie!” — jubilam eu...”

Aici se termina povestirea elefantului. La drept vorbind, am putea termina aici și istoria lui, pentru că ceea ce s-a petrecut mai departe cu Hoiti-Toiti nu mai prezintă un interes deosebit. Elefantul, Wagner și Denisov au făcut o excursie foarte plăcută în Elveția. Elefantul era centrul de atracție al turiștilor și se plimba prin împrejurimile orașului Vevey, pe unde îi plăcuse altădată lui Ring să se plimbe. Uneori se scălda în lacul Geneva. Din păcate, anul acela vre-

mea s-a răcit foarte de timpuriu, așa încît turiștii noștri au fost nevoiți să se întoarcă la Berlin într-un vagon de marfă special. Hoiti-Toiti a rămas la Circul Busch, cîștigîndu-și cîinstit porția zilnică de 365 kg de hrană și uimindu-i nu numai pe berlinezi, dar și pe mulți străini veniți special la Berlin să-l vadă pe „genialul” elefant. Savanții mai continuă și azi să discute despre originea excepționalei inteligențe a acestui elefant. Unii spun că sînt la mijloc doar niște „trucuri”, alții vorbesc de „reflexe condiționate” sau de „hipnoză în masă”.

Pe elefant îl îngrijește tot Jung, care acum este deosebit de politicos și de prevenitor. În adîncul sufletului său, el se teme însă de Hoiti-Toiti și bănuiește că aici ar fi amestecat diavolul. Spuneți și dumneavoastră dacă nu are dreptate: elefantul își citește în fiecare zi ziarul, iar odată i-a sustras din buzunar un pachet cu două rînduri de cărți de joc pentru pasiențe. Și ce credeți? Cînd Jung a intrat pe neașteptate la elefant, l-a găsit făcîndu-și pasiența pe fundul unui butoi mare. Jung n-a spus nimănui nimic despre această întîmplare: i-e teamă să nu-l socotească lumea mincinos.

Povestirea a fost scrisă după materiale culese de Akim Ivanovici Denisov. După ce a citit manuscrisul, I. S. Wagner a făcut următoarea însemnare:

„Toate acestea s-au întîmplat aievea. Rog însă sa nu se traducă materialul în limba germană. Taina lui Ring trebuie păstrată, cel puțin față de cei apropiați lui”.

Galaxor este întrebat la examenul de admitere pe nava spațială:

— Care este cel mai important corp ceresc din sistemul solar?

— Jupiter.

— Și de ce tocmai Jupiter?

— Pentru că el era în Olimp mai-marele lui Mercur, Venus, Marte, Saturn, Neptun și Uranus.

Galaxor îi spune unui prieten:

— Eu mă descurc foarte bine cu comandantul navei. Întotdeauna am ultimul cuvânt.

— Serios? Și cum faci?

— Păi, e simplu. Îi spun: „Aveți dreptate, tovarășe comandant!”

La controlul medical anual, medicul îi spune lui Galaxor:

— Dumeata ești într-o stare de oboseală accentuată. Va trebui să-ți iei un concediu și să mergi undeva să nu faci nimic.

— Păi atunci rămân pe stația orbitală!

Galaxor îi face educație fiului său:

— Deci, Pământul se învîrte în jurul Soarelui. E clar fiule?

— Nu prea, tăticule. Ziua e clar, dar noaptea în jurul cui se învîrte?

Un prieten discută cu Galaxor în legătură cu călătoriile temporale:

— Ce zici, ți-au fost de vreun folos?

— Bineînțeles. Cu ajutorul lor am reușit să aflu unde mi-am pus uscătorul de păr cu înfrăsoși pe care nu-l mai găseam.

Culese de DANIEL RAȚIU

PRUDENȚA

Cînd Strulgianul văzu în apropierea planetei Pămînt enormele panouri luminoase marcate „Atenție! Lume locuită!”, devie din cursa sa și se afundă cu racheta sa în noaptea pustie a spațiului.

REFLECTAREA

Redutabilii Puriști erau în avantaj în războiul pe care-l duceau pe Pămînt. Umanitatea mergea sigur spre pieire. Atunci, prin întîmplare, aceste ființe se văzură pentru prima oară într-o oglindă. Rămaseră o clipă consternați, apoi, prinși de panică fugiră în dezordine, abandonînd această planetă și nemiarevenind vreodată.

TIMPUL

— Te iubesc, îi declar lui Sylgère, care locuia pe planeta Drouge. Vrei să te căsătorești cu mine?

Douăzeci de ani din viața mea trecură. Veni chiar vremea să mor. Sylgère se întoarse spre mine.

— Da, desigur, răspunse ea imediat, fără ezitare.

TRECUTUL

Trecea drept un mare călător. Trebuie spus că a brăzdat toate marile epoci ale umanității, începînd cu Preistoria, pînă la limitele Viitorului, trecînd prin: Antichitate, Evul Mediu, Renaștere și alte secole celebre.

Se spune că acest explorator al marilor spații temporale provoacă o oarecare senzație cînd declară în mod oficial că n-a găsit nici cea mai mică urmă de secol XVI și XVII, despre care, totuși, s-a vorbit mult. În aceste epoci nu a găsit decît un mare vid. Nici măcar Pămîntul. Neantul doar.

(Contes-Gouttes)

Culese de DĂNUȚ BĂRĂGAN

CONCENTRATE...SF.

- Doctore, acum 2 ani, înainte de a pleca în excursie pe Marte, m-ai consultat și m-ai sfătuit să mă feresc de umezeală. Îți amintești?

- Sigur amice, îmi amintesc faptul că ai fost pacientul meu și ți-am spus atunci să te ferești de umezeală!

- Ei bine, de două ore am aterizat și am venit să te întreb dacă - în sfîrșit - pot să fac și eu o baie?

- Tinere, ți-am mai spus! Pentru reușita experiențelor spațiale, nu angajăm decît cosmonauți însurați!

- Cum așa?

- Dragul meu, ăștia nu se prea grăbesc. Sînt puțini aceia care doresc să-și mai vadă soacra în viață, la aterizare.

- Elev, sînt de-a dreptul speriat! Ieri ai stricat instalația radar, astăzi ai dereglat giroscopul și sistemul de anulare a gravitației; mă-ntreb cu groază ce-o să se întîmple mîine?

- Nimic domnule - mîine este ziua mea liberă!

Culese de ȘTEFAN CRISTIAN GEORGESCU

SUFLETUL

TITUS

avea să se amplifice și să ajungă la climaxul ei, însă pînă atunci răbdarea mea avea să parcurgă toate sinuozitățile discursive ale celebrului Dionis.

— Toți ne sacrificăm într-un fel sau altul, pentru mai mulți ori pentru cineva anume, am observat eu cu voce tare, încercînd să dau aparența de dialog acestui interviu.

— Dar nu perpetuu, ripostă Dionis. Sacrificiul îl facem voluntar, conștient și, de aceea, nu este perpetuu.

— Exceptînd sacrificiul religios...

Nu știu de ce-mi venise să spun asta; era o prostie, evident...

Dionis îmi aruncă o privire deșartă, albastră și detașată, de parcă s-ar mai fi aflat și acum printre stelele acelea îndepărtate, radiațiile căroro o mai reverberau încă în privirea lui. Am crezut la început că poate nici nu-mi auzise remarcă. Totuși, îmi comentă, aluziv, vorbele.

— Nu cred că faci parte dintre ființele acelea morbide pe care istoria unei morți le pasionează, afirmă el cu voce egală. Știi ce înseamnă moartea în cosmos? Mai mult decît pe Pămînt, o pedeapsa pentru slăbiciuni. Pentru greșeli, pentru uitare. Și circumstanțele acelei morți, moartea unui prieten, trebuie să adaug, cu care am navigat pentru scurt timp pe aceeași astronava de antrenament, între Pămînt și Marte, ca parte din stagiul de zbor circumso-lar, nu sînt nici acum clare în mintea mea. Aș putea să-l întreb, sau ai mai putea să-l întreb și tu, cum a fost?...

— Dincolo de apele Styxului? am glumit eu.

— Nu, dincolo de apele Hydre, mai bine zis dincolo de hidroxilul Hydre, îmi răspunse el serios.

Auzisem despre așa ceva, ei, da..., parca auzisem: Hydra, faimosul maser de hidroxil al Hydre, mulți crezuseră de mai bine de cinci sute de ani ca acolo este viața cu fața verde ca frunza, „omuleții verzi”..., ale căror picioare în conduri de cocleală nu le-a văzut nimeni urmele pînă acum..., cu excepția lui Hermion. Ooo..., numai dacă Dionis... Întrebarea îmi ardea buzele:

— Dincolo de maserul Hydre vrei să spui... Poți..., așa... ai trecut pe acolo?

— Cum?

— Ai trecut pe acolo?

— Doar o dată și mi-e destul!...

— Pe ei..., pe „omuleții”, i-ai văzut?

— Nu existau pe atunci...

— Nu existau pe atunci..., am murmurat eu

ca un ecou, încercînd să-mi fac o idee despre vîrsta lui Dionis. Mi-am gonit apoi preocuparea aceasta din minte..., nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei unei civilizații

ZVONUL acela despre un zburător închis în vellerul său astral, ca o efemerida într-un grăunte de chihlimbar ce-nfruntă veșnicia, nu l-am perceput la început decît ca pe o nedefinită armonică din timbrul unui flaut ce cînta, pentru mine sau pentru alții, dincolo de zidurile de cristal din care Pitagora spunea că sînt închegate cele opt sfere celeste. Cum nu sînt surd nici macar la cele mai mici încrețituri de pe oceanul informațional în care fiecare individ este, într-un fel, o insulă, am vrut să aflu cît mai multe despre el, direct de la un martor, un alt erou al spațiului, celebrul Dionis. După vreo zece zile de insistente cautări pe canalele de legătură interplanetară, am reușit să stabilesc termenul interviului cu Dionis. Nu pentru ca o latură a profesiei mele, jurnalistica, ar fi să alerg după celebrități — nici măcar nu sînt toate agreabile —, ci pentru că nădăjduiam că viața și moartea zburătorului Hermion îmi va apărea limpede, dezghioată de tainele puse de spațiu ori de opreliștile de gînd înălțate, inefabil, de oameni subtili cu inimi de piatră.

— Imediat după rațiune, pe care o înțeleg ca pe o unitate a structurii mintale, cerința de unitate a structurii sufletești este cea mai importantă trăsătură a ființei ce se cheamă Om. Vezi, complexitatea asta schimbătoare ca reflexele luminii pe apa unui rîu de munte trebuie să aibă verigile bine strînse. Din păcate, țaria unei structuri este dată de țaria verigii sale celei mai slabe, deși unele dintre elementele izolat considerate ale edificiului sufletesc și mintal pot avea trîncina unui sacrificiu perpetuu...

Cuvintele lui Dionis, pe care le-aș fi vrut picurate încet, ca slovele de miere grea ale unui mit înțelept, nu m-au surprins la început. Abia după reaudierea înregistrării mi-au sunat ciudat în urechi aserțiunile acelea declarative, care aveau ceva din izul fundamentelor unui sistem filozofic pe care tocmai îl anunța cu bătaie de ciocan pe o bucată de mucava udă, așteptîndu-se ca restul lumii să audă lovituri de gong. Dar, să trecem peste asta. Istorisirea

PAVEZEI

FILIPAȘ

ANIELA POP

extraterestre, oricare ar fi aceea, (evident, ce putea fi mai evident decât asta!).

— Nimeni nu poate fi mai bătrîn decât ziua genezei unei civilizații extraterestre, am afirmat eu cu glas tare. Vorbisem mai tare decât aș fi vrut. Din plafon se undiră stalactite albastre, într-o iluzie calmantă. „Nimeni nu poate fi mai bătrîn decât ziua genezei...”, repetai în șoaptă, de parcă ideea mi se înșurubase în creier. Omul din fața mea nu putea fi zeu. Și nici nu era.

— Sacrificiul lui Hermion le-a dat viață.

Rostise „viață” lent, punînd atîtea accente grave cîte ar fi putut să primească vocalele cuvîntului, pînă la saturare. Oo, era suprasaturat de gravitate Dionis ăsta, l-aș fi vrut mai vo-lu-bil și mai prolix, cîteodată limbușia îmi con-venea de minune.

Am încercat să pun lucrurile cap la cap: „Prietenul care a murit se numea Hermion. Moartea lui a însemnat un sacrificiu, dacă nu perpetuu, cel puțin de durată. Și a murit unde-va, dincolo de aburii de hidroxil al Hydrei. De fapt, nu-i chiar mort, pentru că ar mai putea răspunde la întrebări, după cum susține Dionis. Geneza „omuleților verzi”, un eveni-ment, pare-se, recent, a fost, cumva, corelata cu moartea lui Hermion, ori, mai bine-zis, cu sacrificiul său. Mai tirziu aveam să înțeleg că Dionis se referise la geneza civilizației lor cos-mice, nu la geneza lor ca specie inteligentă. Dar acum începea să-mi vijile capul și singura consolare era aceea, n-o să credeti, că s-ar putea prea bine să fiu dus de nas. Cu un basm, ce mai basm..., fără cap și fără coadă. Dar simțeam, instinctiv, că omul cu care vor-beam nu trișează: îl cunoșteam înainte de a ne fi vorbit măcar, biografia lui o puteai citi în toate enciclopediile de astronautică ce fuse-seră editate de o jumătate de secol încoace.

— De ce a trebuit să moară Hermion? Vreau să spun, de ce s-a sacrificat? Știi, sacri-ficiul vieții are uneori miros de sinucidere..

— Ți-am spus, o verigă slabă care a cedat atunci cînd a fost supusă unui șoc emoțional și fizic imens, un șoc necontrolat, întîmplă-tor...

— Atît de necontrolat și de întîmplător, încît nimeni nu știe cum s-a petrecut de fapt..., am înșinuat eu.

Pentru prima oară m-a privit cu atenție, co-borînd de la înălțimea celebrității sale stelare.

— Da, hazardul.

Fuse mai grav ca niciodată și-mi fixase fruntea cu ochii lui albaștri, de parcă se-ntreba ce se-nvîrte îndărătul ei.

— Linștește-te, continuă el, cei care ar fi avut vreun interes în moartea lui nu aveau încă posibilitatea să o facă.

— E sacrificiul vieții atît de tentant? stăruie eu.

Ridică din umeri a neștiință.

— Nu m-a încercat încă tentația asta...

— Cum, dar în biografia dumneavoastră din enciclopedie scrie...

— Prostii, și retează aerul... un gest scurt al minii, ca pentru a sublinia cele spuse. Vezi, pe lîngă stele și meteori, trebuie să mai ravi-găm și printre regulamentele care ne-ndrumă existența..., cu statutul profesiei noastre de pi-lot în spinare. Știi..., drepturi și îndatoriri mai înalte decât ale oricărui muritor, orice lucru prevăzut este perfect..., perfect. Poate că toc-mai asta-i nenorocirea: Prea multe drepturi...

— Printre care unul de rege viking, l-am în-terrupt.

Dionis mă privea tot mai terestru.

— Da...

După care iarăși:

— Da...

— Clauza mauzoleului. Pentru că un astro-naut rămîne, orice ar face, un erou.

Își strînge degetele minii drepte, crispat, pînă cînd pumnul aproape că i se albi. De fapt, epiderma lui era atît de bronzată de ra-diațiile stelarilor, încît pumnul său părea doar cenușiu.

Se întrebă cu un aer gînditor:

— Asta să fie?

Nu mă-ntrebasese pe mine. Nu întrebasese decît ca să-și răspundă singur.

— Tentația mauzoleului, mai curînd decît clauza mauzoleului, așa trebuia să i se spună, am continuat eu. În anumite circumstanțe, de excepție, astronauta poate servi ca muzeu pe orbită staționară pentru astronautul-erou mort la datorie...

— Nu l-ai cunoscut pe Hermion. Se uită la mine ca la un copil, era din nou la parseci de-părtare Oo, distanțe stelare, cit de ușor sîntei de străbătut...

Fusesem prevenit că va fi un interviu scurt. Nu mă așteptam să fie chiar atît de scurt.

Dar nu mă așteptasem nici să fiu căutat, a doua zi, de însuși Dionis.

Videofonul tridimensional îl adusese din nou în încăperea mea de lucru. Firește, eram uimit. Tonul cu care îmi vorbea era cel de la un bunici la nepot.

— Dragul meu, tu, care te interesezi atât de mult de soarta lui Hermion, te vei bucura să auzi că ți-am aranjat un voiaj înspre planeta aceea de lângă steaua lui Hermion.

— Cum este posibil aceasta? Dar îmi va lua jumătate din viață!

— Iată un aspect al problemei pe care nu-l cunoști. „Omuleții verzi” au construit de curând, folosind informațiile noastre, o stație de transport corelatoric¹ pe planeta lor.

Auzisem despre transportul corelatoric. Deși se știa de mult că există proceduri ce permit transmiterea instantanee a informației², în schimb transportul corelatoric în spațiu, de asemenea instantaneu, era o invenție foarte recentă. Iar „omuleții verzi” reușiseră să-i stăpânească tehnologia, dovedindu-se niște vrednici discipoli ai terrienilor.

— Bine, dar în același timp bănuiesc ca asta trebuie să coste enorm. Dincolo, cu mult, de posibilitățile financiare ale unui jurnalist ca mine!

— „Omuleții verzi” au un fel de cult pentru Hermion. Costul voiajului tău (Dionis insistă să spună voiaj și nu transport, și în asta, bănuiesc, că se ascundea o anumită ironie, poate chiar dispreț, față de acest mijloc comod de a învinge distanțele, fără trudă, aproape fără timp. Mi-l imaginez pe Dionis, întrebând imediat după apariția transportului corelatoric, pe un ton disprețuitor: „Ce fel de astronaucă e asta?”), costul voiajului tău va fi suportat chiar de către ei. Îl vei plăti, indirect și simbolic, prin reportajul pe care-l vei face și cartea despre Hermion pe care o vei scrie...

Încercam încă să mă eschivez.

— Nu intenționez cituși de puțin să scriu o carte despre Hermion!

Adevărul este că nu îmi plăcea să se amestece altcineva în planurile mele.

— Nici nu știu mare lucru despre Hermion, mai adăugai.

— Știi tot atât de mult despre el pe cât știu și eu, mă liniști Dionis. Afirmatia sa era, evident, exagerată. Iar după voiajul pe planeta „omuleților verzi” vei ști mult mai mult decât știu eu. Așa încît cartea o vei scrie pur și simplu în virtutea presiunii informației strînse în creierul tău.

Tot nu mă atrăgea deloc ideea acestui salt în necunoscut sau prin necunoscut. Citisem despre accidente cumplite, groaznice, întimplări în faza experimentală, de pionierat, a transportului corelatoric.

— Și, în definitiv, există mereu un risc nenul în transportul corelatoric, încercai eu să contraargumentez.

— Există mereu un risc nenul în toate cîte au legătură cu viața, replică Dionis. Firește, decizia finală o vei lua tu. Deocamdată, oferta

lor rămîne deschisă. Îți rămîne timp să te hotărăști. Dar, la fel ca și mine, Hermion s-ar putea să moară dintr-o clipă într-alta...

— Să moară?! Dar nu e mort?!

— Să moară..., eu pentru prima oară, iar el pentru a doua oară, încheie Dionis.

Resemnarea din vocea lui bătrînă, dar în același timp bărbătească, a fost factorul care m-a hotărît.

— Voi pleca înspre astrul „omuleților verzi”. Imediat, dacă se poate. Firește, bănuiesc că este un „voiaj” cu întoarcerea plătită tot de ei...

Nu consideram pe nimeni oracol și de aceea nu-mi plăceau exprimările difuze, cu dublu sens, iată de ce voiam să capăt de la Dionis asigurarea aceasta.

— Bineînțeles, îmi răspunde Dionis. Tu aparții lumii noastre. Le ajunge un pămîntean pe care aproape că l-au zeificat. Nu trebuie să-l lasăm și pe cel de al doilea acolo, pentru a le oferi pretextul unui panteon, rîse el. Contam pe hotărîrea ta pozitivă, îmi marturisii el neașteptat. Nu știu dacă voi mai apuca să citec cartea ta despre Hermion, însă el o merită cu prisosință. „Voiajul” se va face prin stația corelatorică Abacus, mă informă el. Poți merge chiar în după-amiaza aceasta, dacă reușești să-ți pui în ordine treburile aici, în lumea noastră, a terrienilor.

Eram pregătit întotdeauna pentru drumuri oricît de lungi. I-am spus aceasta și lui Dionis.

— Acesta-i avantajul primei tinereti, comentă el. Nu te simți legat de lucruri și locuri prea mult. Tot ce trebuie să faci acum este să trimiți vectorul tău cu date personale la stația Abacus. Le ai pregătite?

Fără să vorbesc, am scos doar semnificativ din buzunarul de la pieptul cămășii un disc argintiu, mare cît o monedă, apoi am vîrît discul în slotul lectorului de date din suportul videofonului care se afla pe biroul meu.

— Bine, atunci chiar în momentul acesta le trimit celor de la Abacus mesajul meu.

Odată operația fu îndeplinită, ne privirăm pentru ultima oară. Într-adevăr, avusese o presimțire uimitor de exactă. Cînd am revenit după aventura nesperată și gratuită din lumea „omuleților verzi”, am aflat că Dionis era mort. Deși, prin transportul corelatoric, eu fusesem complet exclus din timpul terrian, mi-am dat seama că Dionis murise la trei zile după plecarea mea.

„Voiajul” prin spațiu-timp, dacă îl pot numi așa, folosind clișeu verbal al lui Dionis, nu are nici o savoare, este diametral opus unei experiențe de viață ce te-ar lăsa plin de impresii. Dimpotrivă, este ceva, — bizar, nu? să constată acum asta —, cu semnificație extrem de redusă, este poate cel mai indescrisibil lucru din toate cele care sînt, cît de cît, tangente cu viața noastră.

Prima percepție a realității pe care am avut-o atunci cînd am ieșit din stația terminală a „omuleților verzi” a fost iluminarea de zori

¹ Noțiune științifico-fantastică (n.a.)

² Statistica experiențelor de tip Einstein-Podolski-Rosen nu exclude posibilitatea transmiterii instantanee a informației (n.a.)

de zi. Îmi veni în gînd începutul unui vers dintr-o poezie străveche, a unui poet latin sau neolatin: „Zori de ziua se revarsă...”; mai departe nu-l mai știam, dar în lumea „omuleților verzi” asta nu avea nici o importanță, vă dați seama.

Apoi, un zgomot obișnuit și în același timp neobișnuit, ceva care venea din gîtul meu, din pieptul meu. Aveam senzația unei respirații ample; în același timp, membranele nazale, septul, laringele, traheele, bronhiile, alveolele plămînilor mei scoteau sunetele stranii ale unei orgi de vînt. Atmosfera de pe planeta lor era virtual respirabilă și pentru pămînteni, știam asta din cele citite, dar nu memorasem niciodată valorile înalte ale presiunii exercitate de aerul de acolo. Din cauza densității enorme a fluidului atmosferic, — altminteri bun și gustos, aveai cumva impresia că bei apă de izvor cu plămîni, dar fără ca asta să te vatăme —, se creau fenomene de turbulență, vibrații și rezonanțe ale aerului atunci cînd era inspirat și expirat, astfel încît întregul aparat respirator al unui terrian începea să cînte. Trebuie să mărturisesc că mi-a fost destul de greu pînă ce m-am obișnuit cu muzica aceasta a plămînilor mei. Insomniile pe care le-am avut în nopțile (convenționale) petrecute pe planeta „omuleților verzi” se explică și prin melopeea aceea stranie și permanentă izvorită la interacțiunea corpului meu cu aerul planetei lor.

Abia după cîteva minute i-am observat pe primii „omuleți verzi”, în lumina palidă a zorilor. Erau într-adevăr verzi, precum se vorbește despre ei. Statură de la bun început lîngă mine, dar nu-mi atraseră atenția asupra lor, lăsîndu-mi timp să mă acomodez cu noua ambianță. În asemenea contacte bruște dintre pămînteni și extraterestri se puteau declanșa stări de șoc, chiar și astronauti altminteri

exersați în dure și extenuante experiențe spațiale suferiseră asemenea stări.

Făcînd abstracție de muzicuțele din nas, gît și piept (ce fericire că omul nu respiră și cu urechile, îmi spuneam acum), suportasem „trecerea” în lumea lor mai bine decît mă așteptasem. Zîmbii, cît puteam de larg, către piticii cocliți. Făcura toți un semn, un simbol, același gest cu mina, gest pe care-l interpreta (corect, după cum aveam să constat imediat) drept o invitație de a pătrunde într-un vehicul emisferic ce aștepta alături de ei. Era destul de înalt pentru ca eu să sed în el, fără a mă lovi de tavan. Atunci îmi amintii de translatorul de buzunar pe care-l luasem cu mine. Spre surpriza mea, urmîndu-mi exemplul, extraseră și ei, din pliurile tunicilor lor largi, ca pe un „deus ex machina”, cite un translator de buzunar. Erau vreo șapte „omuleți verzi” în jurul meu, în vehiculul care încă nu se pusese în mișcare și fiecare dintre ei avea cite un translator electronic identic, vă jur, identic cu al meu! Fără îndoială că erau produse după aceeași tehnologie, împrumutată de la noi, pentru că ei nu se obosiseră nici măcar să-i reducă dimensiunile într-o proporție comparabilă cu aceea dintre înălțimea trupului lor și înălțimea noastră.

Pronunțai lent, ca să reduc, pe cît se putea, volumul „orgii de vînt” din gîtejul meu, numele celui pentru care venisem aici: „Hermion”.

— „Hermion”!, exultară ei în răspuns, pronunțînd același nume, dar pe frecvențe cu cîteva mai înalte decît vocea mea. Registrul în care „vorbeau” era situat la limita cea mai înaltă a sensibilității mele auditive.

— Ce înseamnă Hermion pentru voi? am pus eu întrebarea cheie, apropiînd cutiuța translatorului de fața mea. Difuzorul încorporat în translator îmi transmise răspunsul lor imediat.

— Vom merge la memorialul Hermion.

Simții cum vehiculul se pune în mișcare. Memorialul era probabil foarte aproape, căci în mai puțin de șase minute, după ceasul pe care-l luasem cu mine, vehiculul se opri și „omuleții verzi” pășiră afară, invitîndu-mă și pe mine cu același gest al miinilor.

Eram uimit de sincronizarea perfectă a mișcărilor lor. „Asta însemna o viață socială extrem de coezivă”, reflectai eu. „Poate aceasta a permis evoluția lor atît de rapidă”, îmi continuai eu gîndul.

Eram mereu în aceeași lumină de zori de zi, lumină indirectă, difuzată de atmosferă. Totuși, puteam vedea prin aer pînă la o distanță destul de mare. Atunci zării o săgeată vertical înaltă, pîrînd că înțepă cerul negru într-un punct anume, ca un index longilin. Mă îndreptai către ea, lăsînd vehiculul meu în urmă. Deși povestesc acum, după atîta timp și spațiu pînă la acel eveniment trecut, totuși atunci, îmi amintesc perfect, atunci chiar așa am gîndit: vehiculul „meu”. Și am mai gîndit, ca un corolar aproape instantaneu: cît de ușor sîntem gata să ne apropiem totul! În timpul sederii mele acolo am realizat că distincția de semnificații dintre „al meu” și „al nostru” nu există în societatea lor atîta de înalt coezivă. Hei, ia-

MIRELA POP

tă-mă deci filosofind și încercînd să strecor mesajul insidios despre superioritatea morala a unui Candide cu pielea verde și înalt de trei șchioape! Dar viața în cosmos te pune în circumstanțe atât de ciudate și de diferite, încît unele dintre ele pot prea bine să te transpună realmente în starea de spirit specifică filosofării morale!

Strînși lîngă obeliscul înalt, „omuleții verzi” își ridicară capul către vîrfurile punctiforme ale săgeții. „Acolo este Hermion!”, pronunță pe obșnuitul său ton neutru translatorul meu de buzunar. Îmi ridicai și eu ochii înspre punctul unde indexul acela original impunea cerul.

Mă trecu gîndul că zorile acestea nu se mai sfîrșeau. Și apoi ce fel de auroră era asta? Pentru că abia acum realizai însoțitorii următoarelor situații: zorile ardeau azimutul pe tot orizontul! În orice direcție ai fi privit în zare, aveai impresia că de acolo trebuia să răsară soarele lor! Era o realitate astronomică pe care nu reușeam să o înțeleg.

— Acolo este Hermion! repetara omuleții, (via translator), arătînd cu minile lor micuțe zenitul. Era din nou un zenit neobișnuit. Negru. Acolo se găsea Hermion, Hermion Sator, „Hermion Salvatorul”, dacă translatorul electronic traducea exact termenii pe care-i foloseau ei. „El este sufletul pavezei noastre”, cântăra ei, ca un cor antic, translatorul meu redîndu-mi semnificația melodiei lor înalte.

Atunci am înțeles. Sigur, totul era așa de simplu! „Sufletul pavezei!” Asta spunea totul și explica orice nu înțelesesem pînă atunci. În întinericul zenital se găsea marele velier astral ce ascundea trupul neînsuflețit al lui Hermion. Era într-o poziție de echilibru în raport cu astrul central și cu planeta micuților din jurul meu cu fața ca frunza crudă. O asemenea configurație astronomică fusese prezisă prin calcul cu secole în urmă de unul dintre marii matematicieni ai Pămîntului, unul dintre „aristocrații matematici”. „Problema celor trei corpuri”, îmi spusese unul dintre specialiștii în mecanică cerească cu care stătusem de vorba la întoarcerea mea în lumea noastră, era dintre cele mai dificile pentru știința pămînteană și „pentru știința oricui”, după cum insistase omul acela. Paradoxal, dar o soluție a problemei fusese concretizată în lumea „omuleților verzi” prin voința unui pămîntean, Hermion. Și, prin translatorul electronic, „omuleții” îmi depănară întreaga poveste.

Gigantica „pînză” de metal și ceramică a velierului este un scut parțial pentru radiația extrem de intens energetică a stelei din centrul sistemului lor. O radiație care se revărsa peste tot ceea ce viețuia pe fața planetei, inducînd mutații biologice cu fantezia debordantă a unui joc creaționist fără sfîrșit care tortura natura acelei planete. Ritmul evoluției cunoscute, în bătaia cuantelor mutagene, o asemenea frenetrie, încît formele vieții apăruseră și dispăruseră de nenumarate ori în lumea lor, întregi regnuri vii fuseseră create și apoi distruse la o scară de timp extrem de scurtă comparativ cu evoluția paleontologică de pe Pămînt. Micii umanoizi verzi apăruseră de mult și, pentru a supraviețui mutațiilor, trebuiseră să migreze de pe fața luminată pe aceea

aflată într-o perpetuă întunecime. Pentru că planeta lor este zăvorîtă, cu o emisferă, către astrul central.

Velierul lui Hermion era pavăza lor. Venirea lui Hermion îi făcuse să evadeze din condiția de troglodiți la care îi condamna astronomia sistemului lor planetar și să evolueze înspre o civilizație cosmică.

„Dar sufletul? De ce suflet?” îmi exprimai eu nedumerirea cu glas tare.

— Pentru că el este viu, îmi răspunse corul omuleților. După care auziui întrebarea:

— Vrei să mergi la el?

— Nu! A fost răspunsul meu grabnic și răspicat. „Ce mitologie și-au mai creat și ăștia!” gîndii eu, simțînd pentru prima și singura dată o ușoară antipatie pentru ei. Ridicai din umeri. „Ce idee trăsănită: Să merg în Hadesul lor mitologic, după sufletul unui mort de pe Pămînt. Asta nu, niciodată!”

Omuleții din jurul meu nu mai spuseră nimic. Atunci îmi inițiai, cu blîndețe, acțiunea. (pe care în acel moment o consideram inspirată și inteligentă), de distrugere a mitologiei lor, a religiei lor, înțelegîți, în care Hermion ținea loc de zeu. Mă străfulgeră un gînd sinistru: „Doar nu își vor transforma religiozitatea în fanatism!”

— El e mort, înțelegîți? Iar eu sînt viu. „Întîlnirea” dintre cel viu și cel mort înseamnă sfîrșitul celui viu!...

— El e viu, murmură ei cu vocile lor subțirele. „El este încă viu!”

Adverbul acesta temporal, pe care mi-l transmitea translatorul schimba întru totul semnificația, făcîndu-mă să le acord oarecare credit. Parcă ceva asemănător îmi spusese și Dionis: „El va muri pentru a doua oară”.

— Realmente e viu! șopti translatorul, și vocea sa perfect neutră, acompaniată de corul omuleților, reuși totuși să mă emoționeze. „Una dintre astronavele noastre te poate conduce pînă la el”, își urmă discursul persuasiv aceeași voce sintetică a translatorului. „Trebuie să vorbești cu el, pentru că nu va mai trăi mult!”

Îmi fulgeră prin gînd cumplita greutate a startului de pe această planetă masivă. Dar mă hotărîsem, în fine, și pentru acest capitol final al aventurii mele în lumea „omuleților verzi”.

Accelerația suportată de oasele mele la startul de pe solul planetei a fost tot atît de dificilă pe cît mi-o imaginasem. După care se instaură starea de relaxare adusă de imponderabilitate. Deci eram în zbor către velierul Hermion, către primul punct Lagrange al acestui sistem planetar.

„Omuleții verzi” instalară un coridor flexibil între astronava cu care venisem și inima velierului. Spre surpriza mea, „tubul” era destul de larg pentru ca să mă pot strecura prin el fără dificultate.

Îmi amintesc apoi cum rătăceam, fascinat, de-a lungul culoarelor presurizate ale bătrînu-

lui velier astral. Era o curiozitate ce depășea dorința mea de a intra în contact cu Hermion. „Deci așa arată astronavele acelea străvechi, cu care au purces la cucerirea Galaxiei!”, îmi spuneam eu, emoționat.

„Omuleții verzi” îmi înțelegeau, probabil, starea de spirit, căci mă lăsară să mă plimb în voie, prin cotloanele navei. În fine, emoția se consumă de la sine. Atunci mă apropiai de ghizii mei cu ochi de smarald, — mi-i amintesc și acum, e uimitor câtă inteligență exprima! —, și cerui să fiu condus la Hermion.

Totul era așa cum începusem deja să bănuiesc. Hermion se găsea în compartimentul de anabioză, de așa-numita hibernare artificială. Numai creierul era susținut vital, prin mijloace automate și artificiale care lucraseră ireproșabil, vreme de câteva secole. Influxurile nervoase trimise de creier mai puteau comanda laringele său, producând vibrații imperceptibile, pe care însă traducători sensibili le culegeau, le amplificau, alimentând cu semnale ce-și aveau sursa în creierul lui Hermion, un mare difuzor ionic, un fel de sferă așezată pe un cilindru vertical, înalt și îngust, ce mă făcu să-l compar cu un străvechi totem.

— Bine ai venit, frate al meu de pe Pământ! vibră gândul lui Hermion dezghiocindu-se în unde sferice de pe sfera difuzorului.

Glasul său, venind chiar în acel moment, mă găsi nepregătit pentru dialog. Trebuie să mărturisesc că emoția acelei situații făcuse să am o voce strangulată.

— Bine te-am găsit, Hermion!

De ce îmi tremura glasul?

— Știi că ești o legendă astrală pentru cei de pe Pământ și un adevărat zeu pentru cei de aici?

— Știu, răspunse sfera liniștită, substanțializând aproape instantaneu gândul lui Hermion.

— Tu ai vrut-o? am întrebat pe un ton mai mult închizitorial decît jurnalistic. Mi-am dat seama imediat de asta. „Oare ce drept aveam eu să întreb?”

— Nu! veni totuși răspunsul, sincer.

Ardeam de curiozitate să-l întreb care au fost circumstanțele morții sale, a primei morți, a trupului său. Însă din nou mi-am pus aceeași întrebare: „Am eu dreptul să fiu într-atîta de curios, încît să mă amestec în detaliile istoriei morții unui om? Dar, îmi mai spuneam, tocmai o asemenea interogație mă implicase în aventura pe care o trăiam acum. Să ajungi la sfîrșitul unei aventuri începută pentru a pune o întrebare și să eziți să pui această întrebare!”

Nu știu ce parte a ființei mele, cea bună ori cea rea, îmi alimenta refuzul. Cînd opoziția la interogație a învins curiozitatea mea ome-nească, normală, nu știu care parte din mine a învins. Dar m-am întors pe Pământ, lăsîndu-l pe Hermion învăluit în taina lui. Avea dreptul la acest „lințolu” mortuar. La fel cum avea dreptul la velierul lui ceresc în chip de sarco-fag. Căci fusese un rege al spațiului, din a cărui jertfa suprema se născuse o lume nouă, la fel de mîndră ca și a noastră.

MIRELA POP

DATORIA

DĂNUȚ UNGUREANU

- LOCUL era același pe care îl părăsiseră în urmă cu câteva luni. Un deal împădurit, scaldat de razele Soarelui, un pîrșu minuscui, cîțiva bolovani stingheri. În buza ripei însă, mîini disciplinate și îndemnate ridicaseră în pripa un acoperiș. Cei doi oameni care discutau înăuntru, pe un ton reținut, politicos, puteau fi deosebiți, eventual, după culoarea-cod care le împodobeau uniforma. Roșu și verde de o parte a mesei, albastru închis de cealaltă parte.

- În rest, aproape totul coincidea. Același păr ușor încărunțit pe temple, aceeași umeri masivi, aceeași privire semeață, impunătoare.

- În acest caz, vă invit să formulați o soluție convenabilă, spuse unul dintre ei, continuînd discuția și privind cu un aer distrat minusculele infiltrații solare din acoperiș.

- Mă rog, asta depinde de ce înțelegeți dv. prin „convenabilă”, îi răspunde celălalt cu oboseală, dar și cu demnitate în glas.

- Mă refer în special la amplasamentul trupelor noastre.

- Nu știu dacă o modificare de ultim moment a planului de acțiune...

- Înțeleg, înțeleg, pară ușor iritat albastrul: Nervozitatea sa abia insușita înviora parcă atmosfera.

- În definitiv, eu nu țin neapărat la satisfacerea cu orice preț a acestor deziderate. Recomandarea venită de la marea nostru stat major nu trebuie în mod obligatoriu să fie interpretată ca un ordin de luptă.

- O asemenea recomandare, după cum v-am mai spus, ne-a parvenit și nouă noaptea trecută. Se estimează că o ciocnire a trupelor noastre în condițiile acestui cîmp de manevră, cu angajarea întregului armament pe care îl posedăm...

- Știu, mormăi înscudat roșu-verde, va duce în mod inevitabil la distrugerea coloniei băștinașe din apropiere. În definitiv, însă, ei nici nu sînt oameni și aici, la mai bine de 200 ani lumină de lumile noastre.

- Nu vom avea de dat socoteală nimănui, încheie sec albastrul. O constatare cinică, dar perfect adevărată.

- A la guerre comme à la guerre, domnule general. Atunci?

- Propun ca lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc

- Sînt intrutotul de acord. Mă bucur că am ajuns la o înțelegere, ca între oameni raționali.

- Cei doi se ridicară aproape simultan, ușurați, cu sentimentul datoriei îndeplinite.

- Numai un moment, vă rog. Aș vrea să vă fac o propunere.

- După aproape două ore tortul fu gata. Același mîini disciplinate și îndemnate realizară într-un timp record joncțiunea celor două creiere electronice despărțite de tranșee și teribile arme dezintegratoare. Erau acum unul singur, o singură inteligență manevrabilă, pusă la îndemîna celor doi bărbați. Ceea ce voiau să facă semăna puțin a bravadă. Dar era un gest aproape simbolic ca un fel de toast înaintea înfruntării decisive sau ceva de genul asta. În fond, un bărbat adevărat trebuie să știe să-și înfrunte destinul fără ezitare.

- Creiere, formulă unul dintre ei problema, pozezi toate informațiile cu privire la forțele ce vor fi angajate peste puțin timp...

Făcu o scurtă pauză și continuă:

- Te rog să analizezi totul și să ne indicîi învingătorul. Nu se auzi nici cel mai mic zgomet. Uriașa inteligentă electronică lucră aproape douăzeci de secunde, în timp în care sute de luminițe vesele trădau zbuciumul intern al Mașinii. Bărbații stăteau acum umăr la umăr. Acolo, pe minusculele circumvoluțiuni metalizate se înfiripau sute și sute de scenarii, variante, ipoteze. Și toate duse pînă la capăt, erau analizate cu minuțiozitate.

- Rezultatul este următorul, hîrîi în cele din urmă vocea ve-

nită de nicăieri în timp ce pe ecran se imprimau cu rapiditate cifre și diagrame.

„Situația forței nr. 1 în momentul încetării atacului:

- circa 75% efectiv uman scos definitiv din luptă

- 40% echipament scos din funcțiune

Situația forței nr. 2 în momentul încetării atacului:

- 66% efectiv uman scos definitiv din luptă

- 58% echipament scos din funcțiune

Rezultatul atacului nedecis. Indicarea învingătorului imposibilă. Se recomandă evitarea ostilităților.

Pozițiile optime după încetarea atacului vor fi următoarele...

Albastru se repezi furios și decuplă totul.

Dobitocul, spuse el, habar n-are ce-i acela un secret militar.

Celălalt nu reacționează în nici un fel. Palid, puse Creierul din nou în funcțiune și formulă o nouă problemă, de data aceasta în scris. Răspunsul veni aproape instantaneu: „Negativ“.

Cei doi se priviră un minut în treg cu mințile goale de orice gând. Nu mai auzeau altceva de cît acest „Negativ” obsedant, nemilos. Între ei, pe podea, zăcea petecul de hirtie pe care Roșu-verde scrisese înfrigurat:

„Care dintre comandanți va su pravietui atacului?” Se regăsiră cu greu, într-un tirziu, soarele începuse deja să dea primele semne de oboseală. Discuțară în șoaptă mai bine de o oră. Încet, încet, tonul reținut, politicos se instăpîni iarăși. Spre sfîrșit, unul dintre ei întrezări soluția și o expuse calm celălalt care o acceptă pe loc.

- Mîini disciplinate și îndemnate demontară totul și trupele își reluară vechile poziții.

- La ora stabilită, cei doi bărbați începură să dea ordine scurte și precise pentru a-și autotermina fiecare procentul de efectiv uman stabilit în mod științific.

Totul în cea mai mare ordine și disciplină.

DIMINEAȚĂ SENINĂ DUPĂ © LUNGĂ NOAPTE

GHENINADI MELNICOV

BĂTRÎNUL se trezi de bătaile puternice ale inimii și privea fără să clipească tavanul inundat de albastrul rece al zorilor. Tîmplele îl dureau, pe frunte îi aparuse transpirația: același vis avut în decursul multor nopți, multor ani...

...Lunganul într-o uniformă șifonată, de culoare verde, cu minecile suflecate, stătea la trei pași de el și, surîzînd satisfăcut, îi ținea pieptul cu un „walter“. El deslușea limpede cercul întunecat al țevii care îl hipnotiza, îl atrăgea, iar în afara acestui cerc nu mai exista nimic pe lume. Mina sa parcă ar fi fost o mîină străină, se îndrepta spre toc-ul revolverului, dar această mișcare era inconștientă, mașinală și inutilă. Zîmbetul dispăru de pe fața lunganului, iar aceasta deveni rea, dar frumoasă. Clătînd din cap în semn de dezaprobare, lunganul apăsă pe trăgaci...

Dispecerul către Zona S: factorizare în toate sectoarele

Serviciul M către Numărul 1: pulsul una sută șasezeci

Numărul 1 către Zona S: poziția zero

Bătrînul se trezi a doua oară și fu foarte uluit; de obicei după acest vis el nu mai adormea nicio dată. În cameră era lumină cu toate că la geamuri atîrnau perdele. Soarele, strecurîndu-se pieziș prin țesătura colorată, lumina colțul camerei unde se afla un vechi „Record“ pe al cărui ecran prăfuit se deslușeau clar niște dungi ondulate. Pe servanță ticăia ceasul deșteptător, care arăta ora șapte și zece minute, însă bătrînul știa că în realitate încă nu era șapte. Nu mai potrivea ceasul de două zile.

Era timpul să se ridice din pat.

Zona S către Corector: ridicăți nivelul în sectorul S

La bucătărie puse ceainicul pe aragaz și în timp ce se bărbieri la baie acesta dădu în clocot. Stîngînd gazul, bătrînul luă din dulapul suspendat o cutiuță de tablă pentru nescafé, în care ținea ceaiul. Aruncă în ceainic cît cuprinse cu trei degete pentru esență, turnă apă clocotită și înveli ceainicul cu prosopul. Apoi luă din frigider pachetul început cu unt, pîinea, pregăti un sandwich, reprezentînd micul dejun. L-ar fi putut pregăti și legat la ochi, pentru că de zece ani, de cînd îi murise soția, meniul micului dejun nu se schimbaseră.

Luîndu-și micul dejun, bătrînul strînse masa și se apropie de fereastră.

Dispecerul către Grupul A orbite: factorizare

Corectorul către Dispecer: densitatea fluxului scade

Dispecerul către zona M: dați o secțiune pe Grupa A orbite

Fereastră etajului al treilea dădea în Vilceaua cu vișini – o insuliță de verdeață, ascunzînd niște căsuțe proprietate personală cu un singur etaj, asediate din toate părțile de blocuri mari de locuințe. Bătrînul constată cu părere de rău că, pe an ce trece, se retrăgeau din ce în ce mai departe tufele de liliac și albul de nea al vișinilor înfloriți, că primăvara graurii nu mai vin în zbor să se așeze pe balconul său. Vilceaua cu vișini își trăise traiul, iar bătrînul înțelegea că aceasta era o necesitate, deoarece orașul se extindea, dar totuși îi părea rău... Se îndepărtă de fereastră și începu să se pregătească pentru a merge la magazin după cumpărături.

Zona S către Corector: lipsa indicelui în sectorul 8

Corectorul către Numărul 1: oprirea bloc-schemei cutiilor

Numărul 1 către Corector: dați fond

Bătrînul își schimbă pijamaua, punîndu-și un

DANUT UNCUREANU: „INADAPTABIL“

costum gri de vară, luă sacoșă pentru cumpărături, se încălță în hol cu pantofii de pînză, verifică încă o dată cheile în buzunarul hainei și, convingîndu-se o dată în plus că sînt acolo, ieși. Închizînd ușa, el nu mai încuie broasca de jos, deoarece nu pleca pentru mult timp.

Înîndu-se de balustradă, bătrînul coborî. La parter, scoase legătura cu chei, o alege pe cea mai mică, se îndreptă către peretele dintre apartamentele unu și doi și constată că nu are ce deschide. Acolo unde afîrnaseră cutiile poștale se distingea dreptunghiul cenușiu al zidului nezugrăvit.

Sectorul 8 către Dispecer: defecțiunea a fost remediată

Dispecerul către rețeaua RT: factorizarea pașilor

Undeva, la etajul al treilea, se trînti o ușa și cineva începu să coboare pe scară. Fiindu-i jenă să stea așa și să privească peretele gol, bătrînul se grăbi spre ieșire. Desigur, cu cutiile de poștă nu s-a întîmplat probabil nimic deosebit - au fost scoase pentru reparații sau pentru a fi înlocuite cu altele noi. Deschise ușa de la intrare.

Dispecerul către Zona S: factorizarea tuturor sectoarelor

Corectorul către rețelele RT: reduceți nivelul imprimării

Bătrînul își miji ochii din cauza soarelui strălucitor, încă răcoros, ca dimineața.

La ora aceea era mîngietor ca în copilărie, cînd ziua de vară care începea părea o întreagă veșnicie. În timpul amiezii, soarele îi provoca mereu aceeași asociație: tunica încinsă în spate ca o tablă de metal, iar tulpinile spălăcite de pelin erau un adăpost mult prea slab în fața „messerschmidturilor” care zburau la joasă înălțime și ale căror rafale cu trasoare semănau cu razele dogoritoare...

Trebuia să treacă printr-o curcică plină de verdeață, înconjurată de case cu patru etaje, pe sub arcada dintre două case de colț, să traverseze strada - iar acolo, imediat pe dreapta, se afla alimentara. Dacă ar fi dorit, de mult nu ar mai fi fost nevoie să meargă după alimente: i se propusese de nenumărate ori ca acestea să-i fie aduse acasă, dar bătrînul nu voia să se lipsească de una din puținele sale bucurii - să facă cîțiva pași pe zăpada moale sau, iată, ca acum...

O dimineață senină. Este puțină răcoare - de la iarba și grădinile de flori ude, care abia fuseseră stropite cu furtunul -, toate mirosurile sînt înăbușite, umbrele nu sînt încă contrastante, difuze, și în coroanele dese ale copacilor părea că încă se mai învîlburează ca o ceață întunecată rămășița nopții.

Pe sub arcadă bătrînul ieși la strada centrală și se opri la trecerea de pietoni.

Dispecerul către Zona A: verde

Se aprinse lumina verde a semaforului. Bătrînul traversă strada, o luă la dreapta și intră în magazin.

Era puțină lume. Bătrînul se apropie de raionul lactate și așteptă ca vînzătoarea să servească o femeie.

- Două sticle de „Kolomenskoe”, spuse bătrînul, cînd îi veni rîndul.

Vînzătoarea, pe care nu o mai văzuse aici, nu-l înțelege.

- „Kolomenskoe”, repetă bătrînul. Două sticle.

Vînzătoarea, o fată tinerică, părea că se silea să-și amintească ceva, ceva foarte important, ne-

cesar, dar nu reușea deloc. Bătrînul văzu cum, de emoție, fetei începu să i se zbată o venă de la gît, iar obrăjii i se îngălbeniseră. „Ce-o fi cu ea?” începu să se frămînte bătrînul.

Zona M către Dispecer: incertitudine în rețeaua RT

Dispecerul către Corector: înlocuiți superpoziția

Corectorul către rețeaua RT: varianta lipsei
- Scuzați, vă rog, își reveni vînzătoarea în sfîrșit. Dar „Kolomenskoe” nu a fost adus încă. Vă pot oferi chefir, lapte acru, brînză de vaci cu mirodenii...

- Nu-i nimic, nu-i nimic, spuse grăbit bătrînul, simțind o anumită stînjeneală. Poate fi și chefir, tot una e...

- Plătiți, vă rog, la casă, cincizeci și două de copeici.

Dispecerul către Zona M: atenție! La casă - cincizeci și două de copeici. Restul de la o rublă - patruzeci și opt!

Numărul 1 către Dispecer: mai calm!

Bătrînul dădu casierței banii și, în timp ce aceasta marca bonul și număra restul, observă că ea este, de asemenea, nouă și la fel de fină ca și vînzătoarea. „Eleve ale școlii de comerț în practică”, - gîndi bătrînul - de aceea sînt atît de emoționate.

La raionul de panificație bătrînul luă o franzelă de 18 copeici, un sfert de piine neagră rotundă și ieși din alimentară. Pentru astăzi nu-i mai trebuia nimic: cumpărăturile principale de alimente pentru o săptămînă bătrînul le făcea marțea.

La întoarcere, bătrînul se opri lîngă chioșcul subrezit din lemn, unde seara se adunau amatorii de domino. Ce-ar fi dacă ar trece acum pe la vechiul său prieten, care locuiește, uite, în această casă și cu care nu s-a mai întîlnit de vreo două luni? Să treacă și să-l invite la o ceașcă de ceai...

Zona V către Dispecer: incertitudine în afara sistemului

Dispecerul către Zona V: superpoziția cu roata

În acest moment se auzi sunetul unui metal pe asfalt - un copil de vreo șase ani rostogolea o roată. Ceva asemănător bătrînul nu mai văzuse demult. Copilul rostogolea cercul de metal așa cum făcuse uneori el însuși în copilărie cu ajutorul unei sirme îndoită, așa cum rostogoleau copiii roțile pînă la război și puțin după aceea, cînd nu existau atîtea jucării ca acum.

Puștiul rostogoli roata pe alături, iar bătrînul își continuă drumul și numai după ce intră în bloc își aminti că voia să treacă pe la prietenul său...

Cutiile poștale se aflau deja la locul lor, reușiseră să le așeze înainte de a veni poșta: prin deschizăturile cutiilor se vedea albul ziarelor. Bătrînul deschise cutia sa, luă două ziare - cel local și cel central, închise ușița și urcă la etajul său.

Dispecerul către Zona S: factorizarea sectoarelor

În hol, bătrînul își scoase pantofii, își puse papucii de casă și duse sacoșa la bucatărie. Acolo scoase din sacoșă chefirul și piinea, șterse cu o cârpă umedă sticlele, le puse în frigider, piinea o împachetă într-un săculeț de celofan și o puse în coșulețul de pine. Sacoșa goală o puse în dulap pe raftul de jos.

Pînă la ora zece bătrînul citi ziarele.

La unsprezece se duse la bucatărie și își pregăti prînzul dintr-o jumătate de pachet de „Supă de legume cu fidea”.

La douăsprezece bătrînul luă masa de prînz, spălă vasele, sticla de chefir începută o astupă cu dopul din material plastic și o puse la locul său.

Pînă la unu spălă în baie batiste și tot felul de mărunțisuri pe care nu se știe de ce se jena să le dea la spălătorie împreună cu cealaltă lenjerie.

La unu, simțind oboseală, bătrînul se întinse pe divan. Și adormi...

Numărul 1 către toate Zonele în afară de Zona S: poziția zero

Dispecerul către Zona M: poziția zero

Și imediat dispăru blocul de patru etaje cu alimentară și atelier de încălțăminte de la colț. Dispăru de parcă ar fi fost decupat cu foarfeca dintr-o fotografie în culori, ca și cum fotografia fusese pusă pe o catifea neagră.

Dispecerul către Zona A: poziția zero

Dispăru strada împreună cu casele, automobilele și pietonii, ca și cum se cufundaseră într-o substanță impermeabilă obscură, lipsită de întindere și sens.

Dispecerul către Zona V: poziția zero

Dispăru corticica înverzită, casele cu patru etaje, tufele de liliac, chioșcul dărăpănat. Dispăru portarul care făcea colac furtunul de stropit, copilul cu roata...

Dispecerul către Grupa A orbite: poziția zero

Dispărură căsuțele și verdețea Vilcelei cu vișini, coșurile uzinelor din depărtare, pădurea de pe malul celălalt al riului mare, riul însuși...

Dispăru cerul împreună cu urma subțire lăsată de avionul în zbor...

Dispăru soarele...

Se lăsă întunericul de la începutul lumii în care spațiul părea că s-a comprimat pînă la dimensiunile unui punct, iar secunda era egală cu veșnicia.

Numărul 1 către toate zonele în afară de Zona S: lumină

Întunecimea începu de sus să dispară, să se lumineze, transformîndu-se treptat într-o nebulozitate rece-albastră, iar apoi alb-argintie, care peste cîteva clipe țîșni în jos, în torente de lumină orbitoare.

Spațiul se lărgi pînă la limitele însemnate cu o sferă și un disc, a căror linie de contact era asemănătoare cu linia orizontului. Pe sferă nu se observă nici un element al construcției sale și ea era percepută ca o suprafață alb-argintie care emana lumină. Era imposibil de stabilit distanța pînă la cel mai apropiat punct al ei – care putea fi și zece metri și zece kilometri. Suprafața discului acoperită de numeroase șanțulețe concentrice, la fel ca o placă de patefon, părea mai întunecată decît suprafața sferei, iar dimensiunile lui, de asemenea, nu ar fi putut fi percepute dacă n-ar fi existat un detaliu...

La vreo sută cincizeci de metri de centrul acestei construcții, unde pe suprafața discului începea să se învîrtă o spirală gigantică, se afla o casă, mai

exact nu o casă, ci un fragment de casă – numai o singură intrare – în ale cărei ferestre de la etajul al treilea bătea soarele, strecurîndu-se către perețele opus unde se afla divanul pe care dormea bătrînul...

El nu știa că de mult nu mai exista casa în care locuia de peste treizeci de ani, că nu mai exista acea corticica înverzită prin care trecuse azi dimineață, nu mai exista arcada dintre case, nici casele, nici strada, nici alimentara...

Nu știa că din orașul de care era legată întreaga lui viață rămăseseră numai amintirile...

Nu știa că nu se mai află în viață prietenul său de front pe la care intenționa să treacă, că nu mai există cunoscuții de la scara sa, că, în general, nu mai sînt în viață toți acei oameni pe care îi cunoscuse sau despre care auzise...

Bătrînul nu știa că și el însuși murise demult de tot, la începutul îndepărtatului secol al douăzeci și unulea, cînd oamenii nu învățaseră încă să învingă multe boli, nu învățaseră să lupte împotriva bătrîneții...

Nu știa că oamenii care nu mai sînt în viață îi oferiseră posibilitatea de a vedea încă o dată soarele, iarba udă, firicelul argintiu al urzelii din cerul de toamnă diafan...

Nu știa că el zăcuse sute de ani într-o cameră ermetică prin ale cărei țevi circula heliu lichid, zăcuse deshidratat, cu ser fiziologic în loc de sînge, zăcuse pînă în momentul cînd oamenii putură să vindece aproape toate bolile, putură să lupte împotriva bătrîneții...

Dar oamenii nu știau cum va reacționa el după reanimare, la intrarea bruscă într-o lume necunoscută, cu totul nouă pentru el. Ei nu aveau dreptul să riște.

De aceea, ei construiseră această cupolă sub care, cu ajutorul a miliarde de raze subțiri, pachete de unde, strînse ca un resort, cheaguri de cîmpuri de forță, reproduseseră după fotografii și documente cinematografice de epocă colțisorul vechiului oraș în care locuise bătrînul. Au reprodu totuși pînă în cele mai mici detalii: case, copaci, automobile, pietoni, norii albi, frunza îngălbenită de pe asfaltul ud. Toate acestea nu se deosebeau cu nimic de cele adevărate – puteai atinge cu mîna trunchiul unui copac și să-i simți scoarța aspră, să ridici o piatră și să-i simți greutatea, să vorbești cu vînzătorii din magazin sau cu băiatul care rostogolea roata și să nu-ți dai seama că toate acestea sînt doar pachete de unde, fascicule de lumină însuflețite, adunate laolaltă cu ajutorul cîmpurilor de forță...

Bătrînul dormea în garsoniera de la etajul al treilea al blocului cu patru etaje și somnul lui era păzit de „învechitul” „Record” cu ecranul prăfuit, ceasul deșteptător de pe servanță, frigiderul care „torcea” liniștit – lucruri obișnuite ale unui trai modest.

El urmează să facă cunoștință cu oamenii lumii noi, iar acești oameni doresc ca el să nu se simtă de prisos în mijlocul lor. Dar aceasta se va întîmpla nu acum, nu brusc, ci treptat.

Bătrînul dormea...

Ultimul soldat rămas în viață din cel de-al doilea război visa un cîmp răscolit de gropi fumegînde și niște bombarchiere cu stele roșii zburînd spre Vest.

Traducere: VASILE OROIAN

ARS FANTASTICA

Este un fapt de evidență populației că numărul scriitorilor din întreaga noastră istorie literară este deja egal cu numărul de astăzi al locuitorilor de pe aceste meleaguri. De aceea, istoria literară nu mai poate fi decât un recensământ. Și ca orice recensământ și acesta nu poate fi realizat decât cu ajutorul computerului, al cărui uriaș avantaj față de capricioasa critică impresionistă, supusă umorilor momentului, constă într-o obiectivitate de fier, idealul dintotdeauna al oricărei istorii literare.

Pentru a caracteriza întreaga evoluție a literaturii noastre, computerul a ales drept eșantion reprezentativ perioada modernă și protosincrocontemporană, cea care a făcut primii pași în istorie, începând cu anii '50. De ce așa? Pentru că orice istorie care se respectă spre a fi respectată se repetă. În consecință, avem a găsi în perioada simpaticei decenii '50-'60 ghinda care conține și copacii și pădurea și uscăturile literaturii contemporane. Astfel, în mod dialectic, în momentul în care se așază la masa de scris, computerul intră el însuși în istoria pe care, suportînd-o, o și face. Căci ce e computerul dacă nu un istoric literar mai evoluat care va fi depășit de un nou George Călinescu, la rîndul lui depășibil de o nouă generație de computere. Și ce sînt toate aceste depășiri planificate dacă nu fapte de istorie literară?

Se cuvine însă a sublinia cu roșu că inițiativa de a judeca această epocă literară cu ajutorul computerului se justifică o dată în plus prin faptul că la începutul anilor '50 literatura însăși a fost pusă pe bazele unui creier colectiv, curente, scriitorii, operele manifestîndu-se ca terminale ale computerului central de serviciu: „Școala de literatură”. Meritul incontestabil, dar atît de contestat o vreme al acestei Școli este ceea ce s-a numit colectivizarea talentelor sau, cu alte cuvinte, riguroasa lor așezare pe făgașele clare ale unor limbaje-standard: limbaj Cobol pînă prin 1980 (ceea ce în epocă se numea empiric „romanul obsedantului deceniu”), limbaj Fortran pînă prin 1990 (ceea ce s-a numit mai tirziu poezia generației în blugi) și în sfîrșit limbajele plurimultidisCIPLINATE de tip Odo bleja, ale căror ramificații se varsă și-n prezent.

Cartela 13. Romanul. Epoca pașilor mărunți

După seceta epicului din simpaticul deceniu '50-'60, se constată o oarecare înviorare a disponibilităților creatoare ale romancierilor. Ieșiți ușor handicapați, dar cu fruntea sus, din avaturile momentului, ei oferă istoricului literar un peisaj românesc drăguț, variat, cu cărți notabile și din ce în ce mai lizibile. Dintr-o mulțime amorfă se desprind mai întîi romancierii din familia curajoșilor. Ei încearcă acum să scrie ceea ce alții nu îndrăzniseră nici să șoptească înaintea lor. Contrastul

alb-negru, principiu tehnic fundamental în epoca romanului șoptit, se nuanțează, astfel încît eroii noului roman capătă străluciri cenușii, gri etc. Conflictul iese din tiparele univoce ale unui pseudo *deux ex machina* și intră în tiparele plurivoce ale unui adevărat *deux ex machina*. Arta însăși a narațiunii o ia înaintea narațiunii însăși, făcînd pași mărunți spre ceea ce mai tirziu se va numi stilul arsamatorist. Dar prea obsedați să spună ceea ce era de spus, scriitorii din familia curajoșilor uită să spună ceea ce nu era de spus. Preocupați pînă peste cap să zugrăvească lumea prin care au trecut, fiindu-i ultimii martori, scriitorii devin primii ei epigoni. Omul nu mai era unidimensional, dar nici nu ajungea la pluridimensionalitate; el era adimensional. Alte defecte ale romancierilor curajoși erau: intimismul relațiilor sentimentale necuantificate, ușoara fascinație a tipurilor feminine masculinizate, simpatizarea subterană nealgoritmizată cu anumii eroi, orgoliul direct proporțional cu gustul și culoarea puterii, iritarea în fața iritării critice, cultul situației sociale pe metru cub, lipsa legăturii între generațiile aparținînd aceleiași promoții, nostalgia universității de gradul II în detrimentul nostalgiei universității de gradul I, lipsa lecturilor filosofice de ambele grade, pe scurt, ceea ce Maioreșcu numea „formeale fără fond”. Deși producția românească a acestei familii a fost relativ abundentă, astăzi se mai pot citi fragmentar *Galeria cu viță sălbatică*, *Vinătoarea regală*, *Pumnul și palma* și, în ultimul rînd, *Dragostea și revoluția*, ce se găsesc în biblioteci la fișierele speciale.

Cartela 15. Clasicii poeziei Fortran

Puțini din poeții celei de-a doua jumătăți a ultimului secol din mileniul trecut au avut intuiția mutației radicale petrecute în cîmpul valorilor, de la forța gravitațională a esteticului la imponderabilitatea consonantistă a cosmoethosului. Cînd, de la depărtare, citești prin satelit presa vremii, te apucă risu-plînsu' (cum spunea un poet uitat al vremii), văzînd cită cerneală a curs pentru „estetic”, noțiune care astăzi este un arhaism găsibil numai la Dubna, la Muzeul Memoriei Calculatoarelor. În schimb, poezia de circulație intergalactică a lui Valeriu Bărgău, Petre Got, Mara Nicoară, Ion Lilă, Corneliu Vadim Tudor, Marin Lupșanu, Dumitru Udrea, Ion Gheorghe, Anais Nersesian, Cezar Ivănescu, A. Toma, Aurelian Titu Dumitrescu, Tiberiu Utan, Victor Tulbure, Eugen Frunză, Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu, Ion Potopin, Ion Crînguleanu, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Virgil Cărianopol, Dan Ciachir, Ion Segărceanu, Rusalîn Mureșan, Corneliu Sturdzu, George Arion și mai ales Bazil Gruia a cucerit toate stațiile de difuzare a lirismului, fiind tradusă integralmente în slavonă.

ARS FANTASTICA

MEDALION

RODICA BRE TIN

ULTIMO SOAR

ÎN AFARA singurei mese ocupate, încăperea era pustie. Pentru o bază situată pe una din rutele comerciale principale, părea cam bizar. Se vorbea, e drept, despre deschiderea unui coridor spațio-temporal, dar zvonurile nu fuseseră confirmate. În calitate sa de consilier metagalactic, Khor Ub Nabor ar fi fost desigur informat.

Lumina crepusculară atenua contururile, iar în atmosferă descoperise prezența unor elemente chimice necunoscute: cantități infime însă, pe care organismul său le putea izola și neutraliza.

Apăruse un tentacul violet, lustru cu frenezie suprafața translucidă a mesei. Inutil ca finalitate, gestul simboliza înalta considerație acordată oaspetelui: un duarph beneficia peste tot de protocolul zero. Khor Ub

Nabor sorbea încet din bautura oferită de sioxian. Absent la ce se petrecea în jur, urmărirea reflexele create în paharul de cristal. Se simțea spionat, hăituit, sentimente neîncercate vreodată de un adevărat duarph. Oare bănuiau ceva? Atunci ultima misiune reprezenta un test merit să-l demaște. Poate îi subestima, dar nu îi credea atât de subtili.

- Un zert lumină pace!

Khor Ub Nabor tresări. Strănul nu cunoștea obiceiurile locu-
lui, căci se așezase fără să-i a-
ștepte încuviințarea. Figura dis-
toidă, corpul aproape uman, dar
cu șase brațe tubulare acoperite
cu cili, trădau originea dene-
biană. Ochiul perfect rotund,
colorat puternic în roșu, deve-
nise oranj, trecerea făcându-se
printr-o succesiune de nuanțe și
licăriri.

- Servim Entitatea, replică în-

dispus consilierul.

Avusesese o scurtă ezitare înainte de a răspunde și se întreba dacă trecuse neobservată. Denebianul nu venise din întâmplare la masa lui: colierul de sionit era identic cu cel pe care-l purta. Pentru misiune fusese aleși patru raionali din zone diferite ale metagalaxiei: în calitate sa oficială, știa multe despre ceilalți trei, dar nu și lumile din care veneau. Acesta trebuia să fie Ur Dip. De ce un denebian?

- Mi s-a cerut să te întâlnesc, duarphule, pentru a-ți transmite: „Al patrulea se află la Detros.“
Îți spune ceva?

Khor Ub Nabor se decise să tatoneze terenul. Deși Ur Dip nu părea inițiat în obiectivul misiunii, un sfert din cât cunoștea despre natura închisă și perfidă a denebienilor ar fi fost suficient pentru a-l alerta.

MEDALION

RODICA BRETIN

- Nu îți pot da amănunte pentru că nu le cunosc. Instrucțiuni vom primi la bordul navei.
- Ce așteptăm?

Consilierul întirzie cu răspunsul: ființa care intrase în momentul acela putea fi cu greu definită. Îi văzuse, pentru că se deplasa spre ei într-o plutire lină. Ceva ca o boare îi atinse când se opri în fața lor: haloul dispăru, devenind vizibil trupul ca un lujer prelung. Se așeză și îi salută cu o ușoară înclinare a capului, răceala ochilor imenși pe masca palidă a feței contrazi-când simulacrul de zîmbet încremenit pe buze.

- N-am întirziat, nu-i așa?

- Dimpotrivă, Altaza, surise Khor Ub Nabor.

Sixianul aștepta într-o atitudine îndatoritoare ca noua venită să-și exprime preferința. Ur Dip fusese ignorat fiind un sărman denebian, nu un duarph sau o xyodlartă de pe Achernar.

Iluminația sălii se modifică treptat. În centru, mesele fuseseră date la o parte și un con de lumină verde marcă o arenă improvizată, unde se pregătea ceva, căci murmurul conversațiilor încetase. Unora le părea în interesant genul acesta de spectacol, iar încăperea devenise ticsită. Sub reflector au fost împinși doi bărbați: văzându-i, Khor Ub Nabor nu își putuse stăpîni o svîcnire a brațului în care ținea băutura și citeva picături se răspîndiră pe masă... Luptătorii se opriseră la mijlocul sălii, în poziții expectative. Un moment de ezitare din partea unuia, o micșorare a pupilelor celui alt și lovitura de pumnal porni fulgerătoare.

...În mintea consilierului reînvie amintirea oamenilor purtați pe străzile orașului în cuști magnetice, femei și copii cu priviri rătăcite care îl urmăriseră multă vreme. Erau considerați o specie inferioară. Organismele lor primitive, obișnuite să respire o anumită compoziție atmosferică, nu supraviețuiau transferului în alte medii. Incapabili să-și adapteze funcțiile biologice, au rămas izolați în arealul restrîns al planetei de origine...

Luptătorii ajunseseră la capacitatea puterilor și respirația le producea un zgomot sacadat. Nici unul nu se cruțase, nu se ferise din calea lamei aducătoare de moarte; dinspre pseronii lipiți de temple pornea comanda de a învinge cu orice preț. Lupta se transformase într-o încheștare de trupuri.

- Se spune, începu Altaza, că ar fi fost o populație numeroasă, stăpîni ai unei tehnologii avansate. Cu mult înainte ca solul planetei lor să devină radioactiv, trimiteau rachete în lumile stelelor apropiate.

- Prostii, respinse Ur Dip ideea. Pe Terra trăiesc două milioane de oameni, care abia reușesc să-și asigure hrana. Planeta e secătuită de resurse.

Altaza nu-i dădu atenție, ochii ei galbeni fixându-l cu insistență pe duarph. „Ca o felină care pîndește prada“, gîndi acesta. Se întrebă cît sau ce anume aflase despre el. Cunoștea bine creaturile cerebrale de pe Achernar: la baza motivațiilor unei acțiuni stătea un calcul precis, o logică perfectă. Ascultase cu toate simțurile alertate, intuind amenințarea disimulată de cuvinte.

- O ființă născută sub un soare galben nu are șanse de evoluție. Decăderea civilizației terestre reprezintă o dovadă, insistă Ur Dip.

Altaza îl privi pe denebian de parcă atunci îi observa prezența:

- Pentru că n-au reușit să se ridice la suprema înțelepciune: înțelegerea consecințelor. În realitate, nu știm nimic precis despre ei.

- Doar cum pot fi uciși, remarcă Ur Dip.

- E timpul să mergem, hotărî Altaza ridicîndu-se. „Denebianul era gata să strice totul“, gîndi. „Consilierul bănuiește ceva și ar putea da înapoi: nu e încă tîrziu să-și recalculeze șansele. Dar n-o va face: cercul-capcană se închide.“

...Cînd au sosit la punctul de îmbarcare, se însera. De-a lungul pistei erau înșirate astronave gigantice, într-o încremenire mo-

nolică, iar deasupra staționau luminile vehiculelor-escortă.

Un vuiet prelung se propagă prin atmosferă, reverberația făcînd să vibreze pereții hangarelor. Ecranele de protecție intrașeră în funcțiune însă, și cîmpul gravitic distorsiona contururile. Asoliza o navă... Khor Ub Nabor văzu întîi un punct luminos, apoi, brusc, mii de ace i-au străpuns retina, orbindu-l. Cînd reuși să-și limpezească privirea, nava cobora încet, suspendată deasupra pistei, uriașă pasăre metalică venită din infinitul vitezelor superluminice.

Simțind o ușoară bătaie pe umăr, se întoarse și întîlni niște ochi negri, pătrunzători, care îl fixau din spatele vizorului căștii. Uniforma simplă, strînsă pe corpul athletic, purta însemnul castei navigatorilor.

- Consilierul Khor Ub Nabor? Sînt Thy Serg, pilotul dumneavoastră. Vă rog să mă urmați.

„Un navigator feydar“, își spuse Khor Ub Nabor, recunoscînd un dialect din străvechea federație Zahras. Thy Serg îi conduse la un hangar izolat, unde nava se dovedi o piesă de muzeu, de pe vremea cînd se fabricau motoare fotonice. Pilotul își făcea de lucru la comenzi, studiîndu-și pe ascuns pasagerii: Xyodlarta era periculoasă, prezența ei îl îngheța. Consilierul purta pe chip **semnul**, nu putea să se înșele. Se înfioră: cine ar îndrăzni să se atingă de un duarph?

După ieșirea în spațiul cosmic, Khor Ub Nabor vizionă cîlîndrul cu instrucțiuni. Mesajul le cerea să ajungă pe Detros, unde îi aștepta coordonatorul misiunii... Închise ochii și începu să respire controlat. Dincolo de pereții navei începea noaptea cosmică. În vremurile cînd strămoșii săi vedeau în Univers o breșă, o falie spre un mîine incert, cerul exista pentru a-i feri de teroarea viitorului. Erau la un pas de dobîndirea unei conștiințe superioare, dar i-a împiedicat sentimentul apartenenței la un anumit spațiu și timp.

Un șoc violent zgudui nava.

MEDALION

RODICA BRETIN

În timp ce podeaua se cutremura din nou, Khor Ub Nabor încerca să deblocheze ușa postului de pilotaj. Când reuși să pătrundă înăuntru, Thy Serg zăcea pe jos – cu brațul drept întins într-o ultimă încercare de a ajunge la tabloul de comandă – iar lângă o placă de protecție, marcând locul unei spărturi în perete, căzuse un aparat de sudură.

Consilierul fixă indecis comenzile. Se trăgea dintr-un neam de rățacitori prin spațiu – când navigația nu devenise încă privilegiul castei feydarilor – și cunoștințele de astronavigație rămăseseră undeva în celelele creierului său: sondind în subconștient, putea ajunge la trecutul care trăia în el, neștiut, sulele de generații supraviețuind în memoria speciei.

...Execută manevrele finale; se apropia de ținta călătoriei, și când își ridică ochii de pe aparate, relaxându-se după concentrarea din timpul zborului, discul cenușiu al unui corp ceresc ocupa o treime din hublou. Peisajul planetei îi dădea o senzație familiară. Nu fusese niciodată în sistemul Sirius, totuși cunoștea fiecare crater, fiecare neregularitate a reliefului. Confruntă imaginea reală cu cea păstrată în memorie, înregistrând schimbările aduse suprafeței de coliziunile recente cu meteoriți. Amintirea venea dintr-un spațiu insondabil, de aceea îl cuprinsese o stare confuză de panică. Simțea un imbold irezistibil să fugă, să întoarcă spatele planetei. Jos pîndea primejdia, știa, fiind totodată conștient că se nascuse pentru a împlini acolo un legământ care nu era al lui. Viitorul devenise un zid întunecat. Nu avea de ales: se pregăti de asolizare.

– Puțină setha, consiliere? Zîmbetul Altazei: cald, îmbietor. Își apleca lujerul mlădios pentru a turna lichidul în cești. Lui Khor Ub Nabor îi reveni în minte avertismentul pilotului Thy Serg, înainte de accident: „Ferește-te de xyodlartă, te va ucide!”

Înconjuțați de confortul rafi-

nat al bazei planetare, îl așteptau pe al patrulea rațional implicat în misiune, care întârzia.

– Iată-l și pe Het van Karsa, cunoscutul pharolog! exclamă deodată Ur Dip, agităndu-și turburile în direcția intrării; ochiul îi căpătase o nuanță de verde intens.

„Cînd o să termine cu gafele?”, gândi Altaza. Denebianul își simți pîntecul crispindu-se, durerea devenind insuportabilă. Aruncă o licărire imploratoare spre xyodlartă și chinul încetă.

– Un zert lumină pace! rosti noul venit, pășind spre mijlocul camerei.

Pelerina metalizată îi atingea carimbii cizmelor, săltîndu-se ușor în timpul mersului. Avea ținuta dreaptă, rigidă, a unui obșnuit să comande. Ochii puțin oblici – două fante întunecate – nu exprimauseră nimic, privirea lor glacială trecînd peste Ur Dip ca și cum denebianul n-ar fi existat.

Khor Ub Nabor își înfipse unghiile în carne. Veșnică Entitate! Pentru o clipă, crezuse că se privește în oglindă. Îi trebuia un efort considerabil ca să-și păstreze întipărit pe chip zîmbetul calm, destins. „Asta era! Un duarph – autentic – trimis să îl demaște”. Gîndurile îi alergau înnebunit, căutînd o cale de ieșire din situația imposibilă în care îl atrăsese perfidia xyodlartei. Altaza judecase corect: transformarea lui ar fi convins pe oricine, în afara unui nativ din Eridani.

Ajungînd în dreptul consilierului, Het van Karsa se opri, lăsîndu-se o tăcere apăsătoare. Altaza surdea, urmărind atentă confruntarea. Cei doi se priviră un moment ce păru nesfîrșit: ochii pharologului deveniră violeți și Khor Ub Nabor le percepă extensia senzorială sondînd în structura intimă a ființei sale, coborînd la nivelul reacțiilor afective fundamentale. La rîndul său pătrunse în conștiința celui-lalt, dar se retrase imediat, copleșit de o prezență totală, dominatoare. Het van Karsa își duse mîna dreaptă la piept și se înclină adînc, cu deferență – sa-

lutul prin care îl recunoștea duarph. Khor Ub Nabor se înclină la rîndul său, fără să înțeleagă nimic.

Altaza iradia o furie abia stăpînită, dar cînd van Karsa se întoarse spre ea, trăsăturile îi căpătără ingenuitate și reuși să-și acordeze glasul pe tonurile cele mai dulci:

– Ai îmbătrînit, duarphule. De la ultima noastră întîlnire au trecut... da, zece perioade standard.

Het van Karsa ignoră amabilitatea prea evidentă, iar intensitatea privirii lui nu prevestea nimic bun.

– În schimb tu, Altaza, arăți minunat, spuse fără inflexiuni. Atunci, pe Wena Varusis, nu-ți priau radiațiile.

Xyodlarta zîmbi în silă. Aluzia la planeta aceea o făcuse să se înfioare fara voce.

– Nu ne-ai spus pentru ce ne aflăm aici, încercă Ur Dip să salveze situația.

– Nu cunosc motivele pentru care unii din voi se află aici, replică sec van Karsa, dar doresc să vă arăt ceva interesant... Locul în care vă voi duce nu mai există de multe mii de ani, iar coridorul temporal e foarte îngust. Dacă alunecați într-o breșă a hiperspațiului, nu există cale de întoarcere: v-ar trebui un miliard de perioade pentru a încerca toate variantele și a reveni în timp real.

...Într-o coordonare perfectă, cei patru raționali își fixară onigramele de sionit care apăruseră la comanda duarphului.

Întuneric dens, primar: liniște. Ochii nu văd, mîinile nu simt, urechile nu prind sunete, căci pentru o altfel de lume sînt necesare altfel de simțuri. Primele senzații fiind vagi, confuze, Khor Ub Nabor încerca să se orienteze prin beznă, rătăcind o durată nedefinită în căutarea unui reper. Vedea trei umbre, dintre care una iradia un sentiment de frică. Denebianul. Trimise o extensie a cîmpului său energetic spre acesta, susținîndu-l și stabilizîndu-i poziția. Atinse alături o prezență – xyodlarta – și undeva, în față, um-

RODICA BRETIN

bra călăuzitoare a duarphului: îi capătă emisiile, ancorându-se de ele. Începea să prevadă mișcările drumului. Lumini înșelătoare, apariții meteorice săgetau câteodată întunericul, dar se străduia să le ignore, urmînd îndepăroape jaloanele fixate de Het van Karsa în labirintul timpului.

La capătul unui coridor transversă o zonă de clarobscur, pătrunzînd într-o sală imensă. În centru, suspendat deasupra dalelor de piatră, se afla un glob sîdefiu, a cărui formă era puțin turtită la poli. Mari cilindri transparenti ocupau restul spațiului prin bruma depunerilor de condensare zărirîndu-se trăsăturile unor ființe. Se aflau acolo reprezentanți ai tuturor raționalilor din metagalaxie, cîte unul sau mai multe exemplare pentru fiecare specie.

Khor Ub Nabor avea intuiția unui amănunt esențial pe care îl ignorase. Încercă să-și dea seama ce anume, dar imaginea începea deja să se destabilizeze.

... Se trezi în camera bazei planetare. Cînd își scoase onigrama, văzu că îi tremurau minile.

- Care sînt coordonatele spațio-temporale? răsună vocea clară a xyodlartei.

Het van Karsa ezită un moment:

- Regret, nu vă pot spune. Trebuie doar să aflăm cine a construit edificiul și în ce scop.

- Un centru de regenerare? avansă o propunere Ur Dip.

Duarphul respinse cu un gest energic ideea.

- Să fim serioși!... Pentru atîta lucru nu se chemau de la capătul galaxiei.

- Prietene, ești obosit, se întoarse Altaza spre denebian. Îl fulgeră brusc din ochi: du-te și odihnește-te!

Ur Dip se retrase, cerîndu-și scuze.

- S-a stabilit starea indivizilor din cilindri de conservare? întrebă Khor Ub Nabor după plecarea denebianului.

- Sînt bioînvelișurile unor ființe vii, spuse pharologul. Conștiința e separată de corp, fiind

înregistrată pe o unitate informațională.

Consilierul se gîndi cîteva clipe intens. Ideea, ce i se păru-se la început absurdă, începea să capete consistență.

- Un fel de matrițe, rosti.

- Poftim?

- Modele. Pentru toate ființele din metagalaxie.

- Vrei să credem că cineva colecționa exemplare ale ființelor raționale...

- Nu! Am spus modele, mai precis **primele modele**.

Altaza izbucni într-un ris nervos.

- Îndrăznești să insinuezi că cineva a creat toate speciile inteligente din Universul nostru?

Khor Ub Nabor o fixă cu o expresie ușor amuzată. Faptul că xyodlarta își pierduse cumpătul nu-l impresiona.

- Ai reproduci exact sensul afirmațiilor mele.

Întîlni privirea concentrată a lui Het van Karsa.

- De ce crezi asta?

- Denebianul din sală era identic cu Ur Dip, în schimb, xyodlarta părea o copie nereușită - îi lipseau haloul și alte calități - un model primitiv, care apoi a evoluat spre superba perfecțiune a Altazei.

- Aberații! pufni xyodlarta.

- Altaza.

Het van Karsa îi rostise numele cu voce monotonă, totuși xyodlarta se cutremură.

- Altaza, repetă duarphul, calci una din legile noastre. Ceea ce aspiri tu e prea mult pentru o xyodlartă și prea puțin pentru...

- Ajunge! Voi tăcea.

În glas îi răsunase teroarea, iar pe obrajii crispați într-o mască zimbitoare, bronzul stelei Achernar pâlise: prin transparența epidermei se vedea rețeaua vișoarelor albastre, subțiri, sub care Khor Ub Nabor surprinse o încăleală de fire aurii.

Consilierul deveni încă o dată conștient de aura puterii pe care, sub calmul aparent, personalitatea lui Het van Karsa o degaja. Amintirea primului contact îi stăruia în memorie, nealterată. Atingere fugară, avea tulbură-

toarea viziune a efluviiilor de energie pură, nesfîrșit regenerate, unduind în cîmpuri clocotitoare de forță sau zbătîndu-se sub încătușarea modelatoare a logicii.

Pharologul se ridică:

- Dacă doriți să vă odihniți, camerele v-au fost pregătite. Vom continua - păru să caute cuvîntul - cercetările, mîine dimineață. Entitatea fie cu voi!

...Consilierul făcuse cîteva pași prin cabină, cînd auzi în spatele lui un declac: mecanismul ușii rulante fusese blocat pe dinafară. Rămase nemîșcat, cu simțurile la pîndă și se întrebă - lucid, aproape curios - cum va funcționa capcana. Ridicîndu-și privirea, văzu o mică sferă cenușie ce se rotea pe traiectoria concentrică, în căutarea ființei vii pe care era programată să o distrugă. Arma teribilă, adusă din sistemul Deneb, își localiza victima după bătăile inimii.

Khor Ub Nabor își concentră energia somatică într-un focar unic; în mîna dreaptă se materializă conturul unui disc, căpătînd treptat consistență. Străluțirea lui crescuse, atingînd vibrația luminii pure, și începu să pulseze, inducînd senzorii sferei ucigașe în eroare. Consilierul așeză discul pe masă și se retrase... Explozia care cutremură cabina îl făcu să-și piardă echilibrul; se ridicase, cînd apărură van Karsa, însă acesta nu întrebă nimic, făcîndu-i semn să-l urmeze:

- Vino, am să-ți dau altă cameră.

La capătul coridorului aștepta xyodlarta. Mesajul primit din Achernar îi cerea să acționeze: falsul duarph trebuia eliminat, iar dovezile despre „locul acela” distruse.

Ur Dip nu se culcase și, după felul cum îi licărea ochiul, în tonuri tot mai șterse, se aștepta la vizită.

- Ai dat greș. Știi ce urmează, nu? șuieră Altaza. Prioste-mă!

Simțea fascinația ochilor ei supunîndu-l, frîgîndu-i voința. Durerea sfredelitoare îl făcu să se zvîrcolească neputincios. Altaza se opri: dorea să-l pedep-

RODICA BRETIN

sească, nu să-l omoare. Îi întoarse spatele și ieși, căci privea trupului scuturat de frisoane o dezgusta.

... După ce se despărți de Het van Karsa, consilierul se întinse pe patul din cabină și adormi. Se deșteptă după câteva ceasuri, cu senzația clară a unei revelații. Pentru prima dată intuia taina teribilă ce apăsa – asemenea straturilor geologice – asupra sălii din adâncuri, însă intrările labirintului temporal rămăneau blocate și se izbea de același perete impenetrabil. Căile duceau spre o zonă unde începutul și sfârșitul deveneau învolburările unui sorb urias, ce îngheța materia și energia. Nu îndrăzneă să privească prăpastia fluidă, din adâncurile căreia pînă dea pericolul autoanulării.

Începea să discearnă ritmuri cunoscute în pulsul neîmblinzit al timpului. Încercînd să se orienteze după jaloarele trecerii anterioare, rătăci neajutorat și orb prin spectrul de posibilități, pînă cînd se produse o rupere în continuitatea vremii și alunecă printre pereții de lumină, redus la stadiul unui simplu foton, a cărui singură menire o reprezenta mișcarea...

Se afla în interiorul sălii subterane, printre nesfîrșitele șiruri de cilindri. Îndentificînd trăsăturile fiecărui grup de raționali, remarcă în așezarea lor o anumită logică, o subtilă gradare a calităților. Compară bioînvelișurile din cilindri cu locuitorii actuali ai Universului: unele caractere lipseau, altele avuseseră o evoluție surprinzătoare. Prezența globului turtit la poli îl intriga. Cu precauție, își apropiase palma de suprafața netedă. Deși o presimțise, descărcarea energetică se produse înainte de a-și putea reține mîna.

... Se cufundă în tărîmul fără margini al nopții cosmice. Prin întinericul punctat cu palide licări de stele, se infiltrau acorduri îndepărtate, ce creșteau în intensitate, izbucnind în armonii ample, pe măsură ce din abisul galactic răsărea imaginea unei planete albastre... Tulburat, Khor Ub Nabor își simți ochii

umezindu-se cînd văzu derularea reliefului de o varietate irepetabilă: norii albi, plutind în oceanul de azur al atmosferei, crestele munților învaluite în ceața dimineții, oglinda sclipitoare a mării. Suprapuse peste holograma purtată de timp, peisajul arid al Terrei, în care cenușii devenise culoarea dominantă: o planetă condamnată și o mină de oameni, reduși la stadiul de primitivism, luptînd pentru supraviețuire. Alungă viziunea terifiantă și totuși reală. Ne-regenerat, biocîmpul protector slăbea în intensitate: dădu drumul globului și alunecă în neființă...

Cînd își reveni, Het van Karsa îi ținea încheietura mîinii și o căldură plăcută i se răspîndea prin tot corpul.

– Îmi place curajul, gdarule, dar al tău seamănă a imprudență. Khor Ub Nabor se chinuia să zîmbească. Fără intervenția lui van Karsa ar fi... Cum îi spusese? „Gdarule“. Deci, știa! Sau dacă nu, aflase sondîndu-i creierul cînd fusese inconștient.

– Ai de gînd să mă denunți Consiliului?

– Ce-aș cîștiga făcînd-o?

Într-adevăr, ce l-ar putea tenta, trăise doar senzații posibile numai într-o mie de vieți... Printre modelele raționalilor nu descoperise nici un duarph, își aminti Khor Ub Nabor. Constatarea – venită cu întîrziere – îl contrarie, apoi înțelese.

– Da, confirmă Het van Karsa citindu-i gîndul, sîntem o rasă mai veche decît a oamenilor.

– Și ceilalți?

– Șixieni, denebieni, xyodlarți... Stăpîni de azi ai metagalaxiei! Glasul duarphului suna batjocoritor. Începutul a fost făcut de încrederea oamenilor în unele perfecte: mașini biologice capabile să evolueze și să se reproducă. „Hibrizii“ au supraviețuit declinului civilizației care îi crease și, cum se puteau adapta oricărui mediu, în câteva milioane de ani au cucerit Universul.

– Ei știu adevărul?

– Care adevăr? Că sînt doar

niște mașinării complexe, născute de oamenii pe care îi disprețuiesc?! Explică-i prietenei noastre, Altaza, modul cum au ieșit strămoșii ei de pe banda unei uzine înălțate de „primitivii“ terrieri... În milioane de ani, au avut suficientă vreme să își faurească o istorie. Iar dacă bănuiesc totuși ceva, vor încerca să distrugă dovezile din sala subterană.

– Pot ajunge acolo? întrebă Khor Ub Nabor, sperînd într-un răspuns negativ.

Het van Karsa părea să ezite:

– Tu ai ajuns, dar am citit în tine semnul Entității. Chiar dacă nu te-ai născut duarph, ai fost crescut și antrenat după legile noastre. „Ei“ nu stăpînesc bine căile temporale, dar într-o zi o vor face.

– N-ar putea să înfrunte un duarph! exclamă Khor Ub Nabor, încercînd să se ridice.

– Linștește-te, ordonă van Karsa.

Trupul celui alt se supuse, relaxîndu-se, înainte ca sensul cuvintelor să ajungă la creier.

– Trebuie să pleci, aici ești în pericol, reluă duarphul.

– N-am unde să mă duc. Gdaria nu mai există. După atacul xyodlarților, supraviețuitorii s-au refugiat pe Shalag, unde mediul ostil a făcut imposibilă adaptarea. Sînt ultimul gdar. În Eridani am încercat să devin un duarph.

– Și pot să spun că aproape ai reușit.

Het van Karsa rămase pe gînduri. Modul în care gdarul știuse să lupte, să supraviețuiască, impunea respect. Ce fel de ființe erau oamenii? Atît de vulnerabili fizic și totuși...

– Pentru ce ai riscat acceptînd numirea de consilier și apoi misiunea?

– Ajungînd în Consiliu am încercat să opresc vinătoarea de oameni, pustiirea Terrei... Ascultă duarphule, de ce mă ajuți?

Chipul lui Het van Karsa se întunecă. Ar fi dorit să-l ajute – deși, martoră fie Entitatea, nu știa de ce – dar pentru el nu se mai putea face nimic. De aceea tresări auzindu-l rostind cuvî-

MEDIA

RODICA BRETIN

tele:

- Viața mea nu contează atât de mult. Ești puternic, duarphule, împiedică nimicirea porului meu!

Khor Ub Nabor aștepta încordat: nu avea dreptul să-i ceară asta, totuși o făcuse. Dacă era real ce se spunea despre duarphi - că dirijau dezvoltarea raționalilor în metagalaxie - atunci o făceau cu discreție, preferînd căile mai lente și mai sigure, avînd înțelepciunea să nu facă uz de superioritatea lor evidentă.

- Voi încerca, rosti Het van Karsa, și cuvintele sale valorau cît un jurămint. Pleacă acum, nava mea e pregătită pentru decolare.

Cînd părăsi camera, desluși în privirea duarphului milă, sau poate i se păruse. Alerga spre platforma hangarelor, încercînd o stare de spirit nouă, de pace și împăcare cu sine. Dintotdeauna, existența i se supusese unui singur țel, pentru care știuse să-și înfrîngă slăbiciunile; acum învățase să sperie.

- Omule!

Cuvîntul șfichiui ca un bici. În primul moment rămase locului, apoi se întoarse încet, căutînd să cîștige timp. Altaza ținea îndreptată asupra lui tija unui delurotron, iar Ur Dip blocase retragerea.

- Te înșeli, Altaza, spuse Khor Ub Nabor înaintînd către xyodlarta care se dădu înapoi. M-am născut pe Gdaria, planeta-colonie unde v-ați încercat precizia tirului atomic.

- Un motiv în plus ca să ne urăști. Credeai că e de-ajuns să furi numele unui duarph pentru a scăpa judecării Consiliului?

În mijlocul frazei, Altaza trase, dar fasciculul devie datorită cîmpului protector. Khor Ub Nabor se aruncă asupra lui Ur Dip, care se prăbuși sub lovitură...

Gdarul urcă scările în goană și ajunse la hangarul de unde drumurile Cosmosului îi erau deschise. Deodată, se opri: cunoștea secretul cilindrilor, iar Consiliul nu putea îngădui răspîndirea lui. Vor pulveriza

Terra, înlăturînd posibilitatea vreunei revolte.

Nava lui van Karsa se afla la cîțiva metri. Civilizația duarphilor stăpînea timpul și distanțele, iar legenda despre astronavele lor făcuse înconjurul galaxiei. Cu un asemenea vehicul, patrulele Consiliului nu l-ar ajunge niciodată. O clipă, o singură clipă, ideea îl ispiti... Dincolo de cupola transparentă a hangarului începea Infinitul lumilor libere. Peste toate se suprapuse însă dureros imaginea Terrei.

Informațiile din creierul său nu trebuiau să ajungă în mîna Consiliului: se concentră, ștergîndu-le din memorie. Anulă și cîmpul protector.

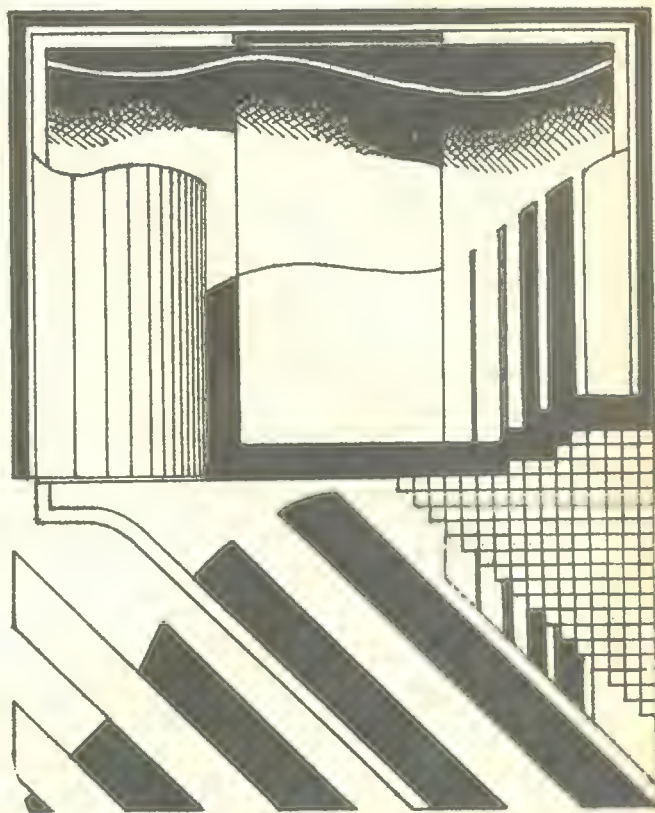
Așteptarea nu dură mult, silueta xyodlartei apărînd la capătul pistei. Ridică arma și ochii gal-

beni nu avură nici o tresărire cînd fixă declanșatorul, reglînd fasciculul la intensitatea medie. Intocmai cum bănuise, aveau nevoie de trupul și mai ales de creierul său: în secunde de agonie, Altaza spera să-l sondeze.

Urmări degetele fine ale xyodlartei mișcîndu-se implacabil... O explozie de alb inundă totul în jur și ceva se rupse în interiorul său. Un mesaj-gînd concentrat, eliberînd, energia sa psihică: „Het van Karsa... nu uita...”

Înainte de a muri, văzu ca prin ceață chipul Altazei aplecîndu-se asupra sa. Și ultimul gdar se pomeni admirîndu-i precizia plină de grație a mișcărilor.

Cu adevărat, își spuse cu amară ironie, omul inventase niște **unelte perfecte**.

ALEXANDRU ANDRÉE

MEDALION

RODICA BRETIN

ORAȘUL

YUL EN se aplecă și culese un bulgăre de pământ. Desfăcu încet degetele, lăsând pulberea cenușie să se împrăstie, luată de vânt... Cindva, imensa cîmpie fusese acoperită de vegetație. Încercă, fără să reușească, să-și imagineze oceanul verde-gălbui al plantelor, unduind sub soarele de amiază. În locul acela - susțineau vechile texte - se aflaseră pe vremuri păduri nesfîrșite, dar nu putea crede: nimeni din generația lui nu văzuse cum arată un copac adevărat.

Se așeză lîngă una din stînci - erodată de curenții de aer ce înfiorau odată ierburile înalte - unde rămase nemișcat, integrîndu-se aparentei imobilități a elementelor. Ascultînd zgomotele nopții, numai de el înțelese, auzea poate foșnetul unor frunze - ofilite demult pe crengile arborilor dispăruți și ei - sau ropotul fantomatic al stropilor. De sute de ani nu plouase în acea regiune a planetei - fronturile de precipitații fiind dirijate spre zonele de culturi intensive - iar în lipsa apei tot ce fusese viu pierise.

Simți o atingere ușoară, apoi senzația caldă, atît de cunoscută, pe care apropierea Hanei o emana, îl învălui. În afara prezenței fizice, percepea pulsația de veghe a creierului ei căutîndu-l cu intensitate. Nelinștea aceea, plină de întrebări nerostite, îl înduioșă și hotărî să-și elibereze mintea de cîmpul protector - parcă și-ar fi deschis larg brațele - Hana cuibărindu-se recunoscătoare între gîndurile lui. Cu un gest firesc, bărbatul își petrecu mina dreaptă pe după umerii ei și rămaseră alături în noaptea.

„Yul En, e adevărat că te-ai născut... acolo? îi auzi gîndul timid. I se păru ciudat, pînă acum nu-i pusese întrebări.

Privi spre nord-est, direcția în care ochii Hanei scormoneau în tunicul. La capătul zării, vă-

paia orbitoare a unui incendiu - răspîndind în jur haloul luminos - părea un astru gigantic pregătit să răsară. Unda termică ajungea pînă la ei, încălzind atmosfera clară și înghețată a deșertului.

Nu erau decît luminile Orașului, singurul de pe planetă, ocupînd aproape o treime din suprafața uscatului. Crescuse monstruos, în sus, spre bolta mereu limpede, nu pe verticală ci oblic, îngrămădire haotică de clădiri antigravitaționale, avînd aspectul unor cristale desprinse din aceeași bază.

Asupra Hanei, Orașul exercitase întotdeauna o anume fascinație: reprezenta necunoscutul, zona interzisă. Yul En, în schimb, îl ura pentru că îl cunoștea atît de bine. Făcînd abstracție de cei exilați din proprie voință în afara zidurilor lui albe, Orașul continua să existe, realitate coplesitoare, pe care o puteau ocoli dar nu ignora... Lumina crepusculară iradiată în spațiu era atît de puternică, încît făcea să pălească strălucirea stelelor, vizibile abia ca niște sclipiri îndepărtate și palide, împrăstiate pe boltă. Dincolo de atmosferă începea lumea astrilor, rece și veșnică, în care, undeva, se afla **steaua lor**, soarele unei lumi noi. N-o vedeau, dar știau că se află acolo: pe orbita ei eliptică se rotea, de miliarde de ani, planeta-destinație.

Un fior ciudat îl făcu să se întoarcă: nava nu se clintise din loc, turnul alb ridicîndu-se sfidător spre cer în mijlocul cîmpiei, mai înalt decît orice clădire a Orașului.

Noaptea fusese aleasă pentru exod - vor părăsi planeta străbunilor pentru a nu se întoarce niciodată.

- Yul En, povestește-mi despre Oraș... ceru șoapta Hanei.

Da, se născuse în marele Oraș. Dar nu exista nimic în primii lui ani de viață de care să-și

amintească cu plăcere. Decît poate...

Întîia senzație rechemată era căldura molatică, înfiorîndu-i buricele degetelor, în timp ce mîngia blana guamului său. Reve-dea graba caraghioasă cu care ghemul alb-argintiu se rostogolea prin aer răspunzînd chemării. Ultimele animale supraviețuitoare, guamii, căpătaseră trăsături de mutații. Insensibili la gravitație, puteau străbate obiecte solide indiferent de structura moleculară, deși, în aparență, păreau la fel de fragili ca niște fulgi de zăpadă.

În fiecare dimineață, cînd se trezea, îl găsea pe **Iw** la picioarele sale, fixîndu-l cu ochi imenși, de un violet fosforescent. Guamul se dezintegra, făcîndu-se nevăzut prin masa, penetrabilă pentru el, a peretelui, ori de cîte ori maică-sa sau altcineva din casă intrau în cameră.

Își aducea vag aminte chipul femeii care îl născuse. Blondă, conștientă de frumusețea ei rece, apărea citeodată lîngă patul său de copil. Veste-mîntul larg, de raze, îi atingea în treacă obrazul - ca o pală de vînt - iar mila - amestecată cu dispreț - din privire, i se transforma într-o expresie de nestăpînită oroare în momentul cînd Yul începea să gîngurească întinzînd brațele către ea.

Încercările lui de a vorbi o umpleau de groază. O vreme sperase într-o ameliorare, refuzînd să accepte realitatea, dar diagnosticul a rămas inflexibil: Yul era un infirm, un handicapat. La vîrsta la care ceilalți copii se exprimau prin fluxul liber al gîndurilor, fiul ei învăța să rostească silabe! Cînd nimeni, de sute de ani, nu mai folosise rudimentarul instrument al vorbirii! În rest, copilul părea absolut normal, dovedind chiar un talent precoce la deplasarea obiectelor în spațiu-timp...

Pînă la cinci ani, Yul trăise

MEDALION

RODICA BRETIN

Într-o lume a tăcerii, percepînd cu acuitate fiecare sunet din natură, nu însă și gîndurile celorlalți. Alunecarea tăcută de fantome din jurul său îi dădea impresia unui coșmar în care nimic nu avea vreun sens. Rupt de mediu, se izolase în citadela sa de proiecții ireale, unde închipuirii confuze îi asaltau imaginația. Ideea imposibilei comunicări cu semenii nu-l înspăimînta, căci nu ajunsese să-i pătrundă înțeleșul.

Fără ajutorul cuiva, învățase să vorbească după o veche bandă înregistrată. Îi făcea plăcere să se audă rostind cuvintele, iar gustul arhaic al limbii uitate îi umplea cerul gurii cu aroma fructului oprit. Ascultînd înregistrarea fusese tulburat, apoi îl copleșise o emoție pură. Nu avusese vreun sentiment deosebit pentru părinții săi; afecțiunea i se trezise din amorteala odată cu nevoia de a-l ocroti pe Iw, singurul său prieten, amenințat de ceva nedefinit, dar cert și terifiant.

Cînd avusese loc acel incident, se juca împreună cu guamul pe terasa suspendată aflată în spatele locuinței. Folosind cuvinte de alint din vocabularul său încă sărac, îi repeta mereu numele: Iw, Iw... Guamul își arcuria spinarea acoperită cu blană alb-argintie, din gît îi ieșea un sunet subțire, melodios și, pentru cîteva secunde, trupul animalului devenise luminiscent.

Atunci apăruse lîngă ei fata. De vîrsta lui Yul – nefamiliarizată cu salturile spațio-temporale – calculase greșit coordonatele, materializîndu-se pe terasa lor. Încrămenise uîntul să mai plece, ochii i se rotunșiseră, măriți de uimire, iar mîna, ridicată într-un gest de apărare, îi căzu din nou fără vlagă. Vedea prima oară un guam și Iw o înspăimîntase.

– E blind, spuse Yul încet, liniștitor. Poți să-l mîngîi. Are o blană foarte mătăsoasă.

Propozițiile se încheagau stîngaci, cu dificultate, iar Yul En, care dorea cu ardoare să fie înțeles, se simți fericit și mîndru: vorbea în sfîrșit cuiva, unei făp-

turi asemenea lui.

Reacția fetei îl dezorientă. Fața ei mică, de copil, se strîmbase într-o grimasă de durere, în timp ce sunetul vocii străine îi exploda în urechi: faptul că îi vedea buzele mișcîndu-se o îngrozi și mai mult, făcînd-o să izbucnească într-un plîns tăcut, care îi boțea trăsăturile. Lacrimile îi curgeau pe obraji, alunecînd peste buze. Cînd încercă s-o atingă, se dematerializă – instantaneu. Rămase împietrit, întrebîndu-se cu ce greșise.

Răspunsul îl află cîțiva ani mai tîrziu, într-o seară – stătea lungit în pat, torturat de incertitudini, după ce toată ziua îl duruse îngrozitor capul – cînd femeia blondă intra ca de obicei în camera lui, pe neașteptate.

Și deodată știuse.

Citise în mintea ei, cu claritate, totul, ca în adîncul unei ape liniștite. „Mamă” i se zbătuse nerostit cuvîntul-gînd. Pîndise curgerea secundelor grele, așteptînd un răspuns care nu venea. Prin zidul ridicat între el și semenii reușea să le capteze acum gîndurile, dar nu se putea face auzit. Avusese o clipă iluzia că-l dărimase, însă zidul rămăsese acolo, legătura realizîndu-se într-un singur sens: primea informații fără să le poată înapoia. Altfel decît ceilalți era condamnat la izolare.

În timp, capacitatea de comunicare nu i se îmbunătățise, în schimb, observase un fenomen curios: dacă oricine putea citi în mintea altei persoane – respectînd condiția să se afle la cel mult zece metri distanță și să nu existe interferări – Yul auzea gîndurile celui asupra căruia se fixa, chiar dacă fizic îi despărțeau kilometri. Cînd depărtarea se mărea, calitatea recepției nu începea să scadă, dimpotrivă, putea asculta gîndurile mai multor subiecți simultan, fără un efort deosebit.

Nefiind obligat să iasă din camera pentru a cunoaște lumea din afara pereților casei, prefera să petreacă ceasuri întregi lungit în pat, concentrîndu-se și contactînd memoria celor aflați în tîmplător în sfera sa de recepție.

Uneori prindea cîte o discuție între părinții săi, subiectul rămînd veșnic același: Yul En.

Substituindu-se centrilor senzitivi din creierul mamei, vedea prin ochii ei imaginea soțului. În același timp – conectîndu-se la fluxul emoțional al tatălui – simțea fascinația pe care apropierea femeii continua s-o exercite asupra lui.

– „Privește adevărul în față, Shar En, fiul tău nu va duce o existență normală.

– Fiul nostru, Greis, o corectase blind.

Femeia plutea la un metru de sol și părul lung, auriu, atingînd podeaua, depășea limita cîmpului energetic care o învăluia într-o cromatică schimbătoare.

– Fiul nostru, repetă cu dispreț amar. Un redus mintal... Un infirm.

Întins pe jos, Shar En închise ochii, relaxîndu-se. Simți întii cîteva înțepături în membre, apoi brațul drept, lipsit de greutate, zburî ușor ridicîndu-se în aer. Cîrînd, corpul întreg deveni imponderabil începu să se înalțe încet, într-o legănare lină.

Pluteau unul lîngă altul, la același nivel: două sfere gemene, orbitoare, ca niște omizi uriașe închise în crustele de lumină.

– Știu, căsătoria noastră a fost o greșeală, auzi gîndul-ecou al tatălui.

– Iartă-mă. N-am vrut să spun asta.

Tîrziu, înțelese la ce se referea tatăl său. Greis făcea parte dintre ființele privilegiate de pe planetă, avînd un cod biologic alfa, iar alegerea unui partener cu o zestre genetică mediocră – cum era Shar En – reprezenta o încălcare a legilor nescrise.

Datorită puterii sale de a cunoaște gîndurile oamenilor aflați indiferent la ce distanță, Yul En știuse – înainte ca în palatele din centrul metropolei să se programeze ordinul – despre campania împotriva guamlor. Acuzate de răspîndirea maladiilor, celelalte specii fuseseră deja decimate.

Îl luase pe Iw și fugise afară din Oraș. L-au găsit după șase zile, zăcînd inconștient în mijlo-

RODICA BRETIN

cul câmpiei pîrjolite de secetă. Alături, corpul guamului, ghem argintiu, inert. Murise de sete...

- Îmi pare rău, murmură Hana, stringîndu-i brațul.

- A fost singura ființă care merita salvată din iadul acela, replică Yul fără să privească îndepărtatele lumini ale Orașului.

- Ce s-a întîmplat mai departe?

Yul En reluă firul povestirii, supunîndu-se nu atît dorinței Hanei, cît unei nevoi organice de a-și limpezi trecutul.

Împlinise douăzeci de ani cînd a auzit prima dată chemarea, venind dintr-o zonă nelocuită a planetei. La început i se părușe imposibil - cine ar fi putut suptărețului în inima deșertului - dar chemarea se insinua în mintea lui seară de seară, mereu mai puternică.

Printre veșnicele dune de nisip trăiau oameni. Refuzînd civilizația urbană, cinci mii de bărbați și femei - cifră neînsemnată în comparație cu miliardele pe care îi hrănea Orașul - se izolaseră, rupînd orice legătură cu restul lumii. Yul nu știa nimic despre oamenii aceia, nici despre țelul ce-i ținea împreună - înfruntînd natura ostilă, lipsindu-le uneori apa și alimentele - însă faptul că împărțeau resentimentul său față de Oraș era de ajuns. Hotărî să se alăture lor.

Își așezaseră tabăra într-o veche bază de rachete, părăsită de cînd expedițiile cosmice fuseseră abandonate - spunîndu-se că adevărata, singura cunoaștere era posibilă numai din interiorul fenomenelor, prin analize profunde. Ce rost aveau atîtea sacrificii materiale pentru dobîndirea unor cunoștințe relative, cînd adevărurile absolute ale existenței așteptau îngropate în fiecare din noi?... Tehnica cerebrală a introspecției - dusă pe culmile perfecțiunii - devenise unica măsură de valori.

Cu ajutorul unui vistplan reușii să atingă marginea sistemului automat de centură. Înăfășurarea Orașului fiind peste tot aceeași - turnurile-clădiri se intersectau pe traiectorii oblice, pîrînd gata

să se prăbușească peste păienjenișul sintroculelor suspendate - locuitorii pierduseră obiceiul de a se deplasa pe distanțe mari, așa încît arterele de circulație erau pustii și nu-l împiedică nimeni să ajungă la aeroport.

Aparatele de zbor stăteau alinate sub cupola protectoare, întreținute în perfectă stare, deși trecuseră ani de la ultima lor misiune. Cum în afara Orașului nu exista alt obiectiv demn de interes - pe o mică porțiune a uscatului se aflau zonele cultivate, iar în rest se întindea imensitatea pustului - inutilitatea unei linii aeriene devenise evidentă.

Aparatul răspundea fidel comenzilor, însă lipsa unor date precise făcuse localizarea taberei dificilă și Yul En survolasemultă vreme aria probabilă înainte să observe puzderia de corturi, camuflate în culoarea nisipului.

Zburase tot timpul paralel cu zidul de piatră al canionului, cîmpul vizual fiindu-i limitat din cauza pereților verticali: abia cînd trecu peste buza prăpastiei, văzu nava. Gigantică în mijlocul reliefului plat, forma sa masivă și totuși zveltă țîșnea amețitor spre înălțimi. Yul se ridică la zece mii de metri, unde vârful antenei se pierdea în albastrul senin al cerului. Diametrul navei măsura aproape un kilometru și, fără antigravitoare, s-ar fi prăbușit sub propria masă. În spatele ei, celelalte nave păreau niște machete.

Pe măsură ce pierdea înălțime remarcă la sol o activitate intensă. După aterizare, oamenii care se apropiară de hidror nu păreau surprinși de venirea lui, ba chiar avu strania impresie că fuseseră așteptați. Conducătorul grupului înaintă spre el:

- Fii binevenit între noi, Yul En.

Nu i se părușe, buzele crăpate de arșiță se mișcau. Oamenii pustului hotărîseră să păstreze moștenirea prețioasă a vorbirii. Civilizația planetară - susțineau ei - a început să decadă o dată cu abandonarea limbajului, cînd subtilitățile gândirii au îndepărtat omul de realita-

tea înconjurătoare. Treptat, noțiunile practice au dispărut, înlocuite de concepte, nivelul tehnicii a stagnat și evoluția speciei alunecase pe o spirală descendentă.

- Apoi te-am cunoscut pe tine, Hana.

Yul zîmbi, întorcîndu-se în prezent.

În noaptea aceea, ultima, pașii lor își lăsau amprenta pe nisipul roșatic. Cînd soarele îi va încălzi din nou, va fi soarele altei luni.

- Ai scăpat de complexul izolariei, roști Hana. Trebuia doar să o dorești cu adevărat, să-ți eliberezi gîndurile, anulînd ecranul protector al minții tale.

Yul deveni atent: un susur venea dinspre stînga, unde se afla turnul de apă. Din vastul sistem care raționaliza pînzele freatice, o mare parte a rezervei de apă dulce alimenta Orașul, restul folosind pentru irigarea culturilor. Fusesse săpat un puț pînă la una din conducte, iar zgomotul anunța o scădere a presiunii lichidului.

Privi fața Hanei, ale cărei trăsături începeau să se contureze în lumina palidă a zorilor. Frumusețea ei n-avea nimic din lascivitatea femeilor din Oraș, fiind mai curînd sălbatică, primară: îl atrăgea, înspăimîntîndu-l totodată. Lingă ea renunțase la închipuirile bolnave și, uneori, îi era milă de cei rămași prizonieri ai Orașului, cufundați în visul inutil al existenței. Nimeni nu avea o anumită ocupație; își petreceau timpul în meditații, încercînd să atingă sferele abstracte ale absolutului... Mașinile făceau totul, fabricau alte mașini pe care, folosindu-le, locuitorii Orașului uitaseră de mult cum funcționează

Oamenii pustului au luat totul de la capăt, invățînd meserii îngropate sub praful istoriei. Urmașii lor - asemenea Hanei - nu cunoscuseră Orașul, poate de aceea uitaseră să-l urască.

...Brusc, un zgomot teribil despica noaptea. Solul începu să trepideze și vuietul prelung le izbi timpane. Yul crezu înții că s-a spart rezervorul de apă, apoi

MEDALION

RODICA BRETIN

Îi trecu prin minte posibilitatea unui cutremur, dar sunetul acela inconfundabil nu fusese produs de un cataclism geologic.

Nava își lua startul.

Yul recepționa din toate părțile gânduri încărcate de panică: oamenii năvăleau afară din corturi - buimăciți de somn, cu fețele palide - asistind neputincioși la dezastrul pe care se vedeau că se apropie.

Deși lacrimile îi umpleau ochii, orbindu-l, Yul nu-și putea desprinde privirea de la fascinantul spectacol al navei ce se ridica maiestuos. Nu simțea durerea arsurilor, plămîinii chinuți de aerul fierbinte. Singurele sentimente rămase în el erau furia rece, coplesitoare și o cumplită dezamăgire... Nici unul din cei trei mii de oameni cît putea transporta nava - fuseseră aleși cei foarte tineri, care aveau șansa să reziste încercării - nu va ajunge la destinație. Nemulțumiți, ceilalți nu acceptaseră sacrificiul.

Răsună un alt tunet, apocaliptic, parcă întreaga boltă se fisurase: prin spărtură năvăli asupra lor fluviul incandescent, pînă cînd zarea deveni un ocean în flăcări. Nucleul de foc irupese pe cer din direcția nord-est, în momentul critic racheta aflîndu-se undeva deasupra Orașului.

Yul - care în prima secundă a exploziei se aruncase la pămînt, protejînd-o pe Hana cu trupul său - se ridică, privind în jur: unde nu existase decît un șes întins se căscau gropi uriașe,

adevărate cratere. Cîteva corturi fuseseră atinse de pîrjol și văzu oameni arzînd ca niște torțe în noapte. Strigătele răniților răsunau în văzduhul sufocant: se tirau pînă la rezervorul de apă, din fericire neatins.

...În ziua aceea a plouat peste deșert, după secole de secetă. Întîi s-a dezlănțuit furtuna electrică - străpungînd zdrențele norilor cu fulgere ramificate -, apoi a căzut prima picătură. Timp de săptămîni rafalele ploii au țesut o pînză fluidă între cer și pămînt. Deoarece torențele formate de-a lungul cîmpiei își uniseră cursul, tabăra a trebuit evacuată pe o platformă stîncoasă, sub care spumegau apele unui adevărat fluviu.

Mulți oameni pieriseră, alții, cu arsuri grave, aveau nevoie de îngrijiri. Alimente nu mai erau - rezervele se aflaseră la bordul navei. Conducătorii diferitelor grupuri au hotărît întoarcerea în Oraș. Himera care îi ținuse uniți nu mai exista, se spulberase în vînt, odată cu resturile carbonizate ale navei. Yul și Hana, împreună cu o mică fracțiune, aleseră totuși să rămînă: pentru ei. Orașul nu avea nimic de oferit.

Așezați pe coama unei dune, de unde puteau cuprinde pînă departe vastitatea deșertului, urmărind mult timp cu privirea și-rul de puncte întunecate, aflate într-o înaintare lentă: cortegiu trist, îndreptîndu-se spre Oraș.

Întorcîndu-se odată cu ceilalți în tabăra acum pustie, Hana îl găsi pe Yul în plin contact cerebral - ținea ochii închiși, fixați spre un orizont interior. Deveni

conștient de prezența ei abia cînd îi atinse ușor brațul.

În Oraș se întîmpla ceva, căci mințile sondate erau pline de panică. Resturi incandescente din corpul navei se prăbușiseră peste clădirile zonei industriale - distrugînd centrale, baze de calcul, uzine cibernetice -, iar computerele care asigurau serviciile au încetat să funcționeze. Se blocase distribuția de apă și energie în locuințe, activitatea pe cîmpurile cultivate fusese paralizată, clima planetei scăpase controlului.

- Sînt disperați, spuse Yul întrerupînd contactul. Mașinăria lor perfectă s-a dat peste cap. Cîrînd, vor avea nevoie de noi și atunci vom putea să ne impunem condițiile.

- Yul, il zori Hana, hidrorul!

...Văzînd aparatul rotindu-se deasupra, la mică altitudine, coloana de oameni se oprîră și aștepta.

Amplificat de puternicele stații, mesajul lui Yul răsună în atmosfera clară a deșertului, ajungînd la fiecare din cei opriți să-l asculte.

...De pe colină, Hana văzu aterizarea hidrorului. Era gata să coboare, cînd observă un fir de iarbă răsărit la umbra unei stînci. Sămînța rămăsese îngropată cine știe cît timp în pulberea cenușie și ploaia o adusese la viață. Hana privi firul de iarbă ca pe o minune. Poate, într-o zi, întreaga cîmpie va fi acoperită de ierburi înalte, legănîndu-se în bătaia vîntului. Alergînd spre Yul, simțea crescînd în ea o nouă forță: SPERANȚA.

ÎNȚOARCEREA ACASĂ

JAMES TIPTREE Jr.

James Tiptree Jr. este de fapt o septagenară pe adevăratul nume Alice Sheldon, născută la Chicago. Mai utilizează și pseudonimul Raccoona Sheldon. A venit relativ târziu în domeniul SF-ului, debutând în anul 1968 în revista *Analog* cu povestea *Birth of a Salesman*.

Are o remarcabilă tehnică scriitoricească, cu fine analize psihologice, și cu unele aspecte ale vieții viitoare care adesea șochează. În povestirea *Happiness is a Warm Spaceship* (1969), subtilă satiră la adresa inechităților rasiale, rasistul pământean, tinărul comandant secund al unei astronave cu echipaj extraterestru, sfârșește prin a deveni fratele de arme al extraterestrilor într-o deplină colaborare pentru a dejuca planul de integrare a echipajelor de extraterestri în forțele umane, iar în povestirea *Your Haploid Heart* (1969) se pune întrebarea de a considera sau nu umane cele două grupe rivale de pe *Esthaa-Epsilon V*. Vizitiul: Flennii, indivizi sexuați haploizi, care trăiesc potrivit unui timp accelerat, și Esthaanii, urmașii diploizi ai primilor, totalmente asexuați și care se reproduc prin butaș, dând naștere unor Flenni haploizi. Deci, nici o asemănare cu umanitatea... În *Mother in the Sky with Diamonds* (1971) ni se prezintă dragostea dezinteresată a unui om pentru bătrâna sa mamă drogată și complet ne-

bună, iar în povestirea *Painwise* (1971), Tiptree ne prezintă un pierdut explorator spațial obsedat de incapacitatea sa de a simți durerea, și care descoperă cu oroare că Pământul este acela care-l face să cunoască o durere insuportabilă.

Povestirile și nuvelele și le-a adunat în două culegeri: *Ten Thousand Light-Years from Home* (1973) și *Warm Worlds and Otherwise* (1975).

Un prim roman, *Up the Walls of the World* (1978), ce ține de mișcarea de reînnoire a space-operei, ce are loc în S.U.A., și la care participă în mod deosebit noile nume ale S.F.-ului american: Orson Scott Card, *Spider Robinson* sau *John Varley*.

James Tiptree Jr. a reușit să obțină de-a lungul anilor câteva remarcabile succese, încununate cu marile premii ale genului: Hugo în 1974 pentru nuvela lungă *The Girl Who Was Plugged In* (1973) și în 1977 pentru nuvela lungă *Houston, Houston, Do You Read?* (1976), și *Nebula* în 1973 pentru povestirea, *Love Is the Plan, the Plan Is Death* (1973), în 1976 pentru nuvela lungă, *Houston, Houston, Do You Read?* (1976), și în 1977 pentru nuvela *The Screwfly Solution* (1977) sub numele de *Raccoona Sheldon*.

Pînă în prezent nu a fost tradusă în românește. (Dănuț Bărgăan)

...GREȘALĂ! Teroare! Și el, înghesuit și pierdut acolo - împins în imposibilitate, abandonat, fără a se ști niciodată cum, un om nepotrivit în cel mai aiurea dintre toate locurile aiurea din acest imaginabil colaps al unui mecanism imposibil de a mai fi imaginat vreodată - eșuase, distrus, ruinat, cu posibilitățile de salvare spulberate, el, care în acea nanosecundă își dădu seama că n-o să mai poată îndura, că rezistența îl părăsește, îndepărtându-se pe cea mai lungă cale spre viața care se re-trage pîlpînd, disparînd, pentru vecie, dincolo de cînetul lui de spaimă care-l proiectează în vârtejul ultim dincolo de care se află căminul său, viața sa, chiar și posibilitatea lui de a ființa; văzîndu-l cum îl absoarbe înapoi, în cel mai adînc stomac, dizolvîndu-l, părăsindu-l, singur și uitat, pe ce fel de țărnam necunoscut? Al totalei erori? Al frumuseții ascunse în spatele bucuriei, poate? Al groazei? Al lipsei de însemnătate? Sau doar al profunde deosebirii? Dar, orice ar fi fost acel loc în care nimerise din greșeală, cu siguranță că n-ar fi suportat să-și ducă acolo viața, aberație violentă și siluitoare; și el, feroce, curajos, ticnit... încețat într-un protest total, ca o lovitură de pumn ivită dintr-o totală repudiare a lui însuși, acolo, în acel loc uitat, ce avea să facă?... Respins, exilat, tînjind după casă mai disperat decît o fiară rătăcită, hoinărind către un culcuș inaccesibil, culcușul lui, CĂMINUL lui... și nici un drum, nici o posibilitate de transport, fără vehicule, instrumente, mașini, fără nici o forță în afara hotărîrii sale neclintite năzuind către casă de-a lungul acestui vector de fugă, ultima și singura salvare. Ce să facă?

Mergea.

Acasă.

Se poate spune că ceea ce a dat peste cap activitatea celei mai importante concesiuni a Centrului de Accelerare a Particulelor din Bonneville, Idaho, nu a fost niciodată cunoscut prea exact. Altfel spus, toți cei care ar fi fost capabili să detecteze eroarea de funcționare inițială au fost ei înșiși victime imediate, în marea catastrofă care a urmat.

Natura acestui cataclism fulgerător nu a fost nici ea înțeleasă de la început. Tot ce s-a știut vreodată în mod absolut sigur a fost faptul că la orele 11,53, în ziua de 2 mai 1989, Stil Vechi, laboratoarele Bonneville și tot personalul au fost transformate într-o formă a materiei dislocată pînă la cele mai intime nivele, ceva asemănător cu o plasmă de înaltă energie și care se răspîndi rapid prin aer, însoțită de manifestări seismice și evenimente atmosferice.

Din nefericire, zona atinsă de respectiva anomalie includea și un sistem operațional de urmărire a armelor nucleare, de tip „Mirv Watchdog Bomb“.

În coșmarul următoarelor ore, populația Pămîntului fusese în mare parte nimicită, biosfera - alterată și Pămîntul însuși primise marca unui mare număr de cratere „convenționale“. Timp de mai mulți ani după aceea, supraviețuitorii au fost preocupați numai de găsirea unei căi de existență, așa încît scobitura nisipoasă, cu contur caracteristic, de la Bonneville, a fost lăsată pradă vremii, singură în schimbătorul ciclu al anotimpurilor.

Nu era un crater larg; avea doar cu ceva peste un kilometru în diametru și-i lipseau obișnuții pereți laterali suprainălțați. Suprafața lui era acoperită cu o substanță fin divizată, care se întărise,

transformîndu-se în pulbere. Înainte de începerea sezonului ploios semănase cu o cîmpie tipică și doar din anumite unghiuri, dacă cineva ar fi inspectat craterul, s-ar fi putut detecta prezența unei mici zone netede, exact în apropierea centrului.

La două decenii de la dezastru, un grup de oameni scunzi și oacheși apărură dispere sud, mîînd o turmă de animale semănînd vag cu niște oi. În acea vreme, craterul se înfățișa ca un bazin larg, de mică adîncime, în care iarba nu creștea decît cu greu, fără îndoială datorită lipsei aproape complete a microorganismelor din sol. Cu toate acestea, nici plantele firave din interiorul craterului, nici iarba crescută exploziv în împrejurimile acestuia nu păreau periculoase pentru animale. Cîteva colibe din bușteni negeluiți se înălțară lîngă marginea de sud a clădirii și o cărăruie slabă, abia observabilă, începu să-și croiască drum de-a curmezișul craterului, trecînd chiar prin pata pustie din centru.

Într-o dimineață de primăvară, doi copii care-și duseseră oile pe poteca marcată se întoarseră înapoi în tabără, urlînd cît îi țineau puterile. Un monstru răsărise ca din pămînt în fața lor, un animal uriaș și neted, scofînd un urlet înspăimîntător. Disparuse apoi cît ai clipi din ochi, zguduind solul și lăsînd în urmă-i un miros groaznic. Oile fugiseră care încotro.

Din moment ce ultima afirmație era în mod vizibil adevărată, cîteva adulți porniră în cercetare. Negăsind însă nici un semn despre monstru și nici locul unde s-ar fi putut ascunde, puseră ordine în lucruri ciomăgindu-i serios pe cei mici care, la nivelul lor, rezolvară și ei problema, făcînd de atunci un ocol larg în jurul petei; și astfel, nimic nu se mai întîmplă o bucată de vreme.

În primăvara următoare, episodul se repetase. De data aceasta, între martori se afla și o adolescentă, dar tot ce putuse ea să adauge la spusele

DANUȚ UNGUREANU: „EXPONAT“

celorlalți era că monstrul părea să se ivească stînd întins peste pămînt, fără să facă nici o mișcare. Există acolo și o porțiune de teren nivelată în noroiul din jur. Din nou nu s-a găsit nimic; un idol păzitor de rele, confecționat dintr-un par despicat în două, fu amplasat în cuprinsul petei.

Cînd lucrurile se repetară a doua oară, pentru a treia oară, un an mai tîrziu, zona de ocire fu lărgită și se plantară în plus și cîteva nule vrăjite. Dar, cum din zonă nu părea să amenințe nici un pericol direct și cum oamenii cei oacheși văzuseră locuri unde treburile mergeau și mai rău, creșterea vitelor își urmă cursul, netulburată. Odată cu scurgerea timpului, alte cîteva apariții, mai mult sau mai puțin instantanee, ale monstrului, fură observate, și de fiecare dată ele aveau loc numai primăvara.

La sfîrșitul celui de-al treilea deceniu al noii ere, un bătrîn înalt coborî și schiopătînd colinele dinspre sud, împingînd înaintea-i, la vale, un balot așezat pe o roată de bicicletă. Își ridică tabăra în partea exterioară a craterului și curînd găsi locul de unde apărea de obicei monstrul. Se simțea ispitit să-i iscodească pe localnici cu întrebări, dar cum nimeni nu l-ar fi înțeles, renunță, mulțumindu-se să schimbe cu ei un cuțit pentru ceva de-ale gurii. Deși era în mod evident un ins lipsit de apărare, un lucru anume din înfățișarea sa îi opri pe ceilalți din intenția lor de a-l ucide, ideea dovedită mai tîrziu plină de înțelepciune, căci străinul ajută femeile grupului la vindecarea cîtorva copii bolnavi.

Își petrecu apoi mult timp în preajma locului de unde se iveau monstrul și se afla pe aproape cînd avu loc următoarea apariție. Asta-l întărită la culme, făcîndu-l să îndeplinească mai multe lucruri aparent nepericuloase, dar oricum inexplicabile, între care și mutarea, tîrș-grăpiș, a taberei, în interiorul craterului. Rămase acolo un an împlinit, studiînd locurile, și se poate spune că, aflîndu-se atît de aproape, ar fi fost imposibil să-i scape vreo nouă apariție a monstrului. După care își pierdu cîteva zile ciopînd o piatră magică, destinată aceluiași loc; în cele din urmă plecă spre nord, schiopătînd, așa cum venise.

Alte cîteva zeci de ani se scursă. Craterul se eroda treptat și un torent ivit în urma acțiunii ploilor dăduse naștere, implicit, unui stăvilar mobil așezat de-a lungul uneia dintre marginile bazinului. Păstorii cei arși de soare și oile lor fură atacați de o ceată de oameni cu părul cărunt, după care supraviețuitorii părăsiră locurile, îndreptîndu-se spre est. Iernile grele, caracteristice altădată pentru Idaho, deveniseră acum foarte blînde; ploi tremurătoare și eucalipti încolțiră în cîmpia umedă. Cu toate acestea, craterul era în continuare lipsit de copaci, vizibil doar ca o groapă aplatizată, mustind de iarbă, în centrul căreia o anumită porțiune rămînea în continuare aridă. Văzduhul se mai limpezise oarecum.

După încă treizeci de ani, o hoardă numeroasă de negri apără în niște harabale trase de boi și rămase locului pentru un timp, dar își luă tălpașita de îndată ce i se înfățișă și ei monstrul cu uruit de tunet. Și ca întotdeauna cîțiva vagabonzi rămăseră pe loc, despărțindu-se de grup.

Cinci decenii mai tîrziu, o mică așezare permanentă crescuse întinzîndu-se pînă la șirul de coline cel mai apropiat, de pe care oamenii călărînd pe niște căluți cu spinările vîrstate în culori întunecate mînau un soi de vite gheboase, pînă în ime-

diata apropiere a craterului. Lînga zăgazul care oprea ploile, un păstor își construse o colibă devenită cu timpul locuință pentru o familie numeroasă, ai cărei membri aveau pielea de culoarea măslinei și părul roșu ca focul. La timpul convenit, unul dintre ei fu martorul fîșnirii monstrului, dar cu toate acestea grupul nu plecă. Rămase să țină companie pietrei lăsată de bătrînul cel înalt și șchiop și care încă se mai afla la locul ei, fără ca nimic să-i tulbure pacea.

Gospodăria de pe coama craterului i se mai adăugă în timp și altele, și tot cam pe atunci urma potecii care traversa zona deveni un drum de căruțe, cu un pod de bușteni aruncat peste albia torentului. În centrul craterului deveni pe alocuri abia discernibil, drumul făcea o cotitură, ocolind o porțiune acoperită cu ierburi, în care se găseau un metru pătrat de pămînt gol, bătorit într-un mod curios, și o rocă de gresie cu încrustații adînci.

Apariția monstrului era cunoscută acum ca avînd loc cu regularitate în acel punct, într-o anumită zi din primăvară, iar copiii comunității, căpătînd cu timpul curaj, se apropiau tot mai des de pata aceea ciudată, îndemnîndu-se unii pe alții. Începu să se facă tot mai des referire la monstru cu o frază traductibilă aproximativ prin expresia „Bătrînul Dragon“. Aparițiile Bătrînului Dragon erau întotdeauna aceleași: o scurtă și violentă buibuitură de tunet, care începea și se termina la fel de brusc și în mijlocul căreia creatura asemănătoare dragonului era văzută agîtîndu-se, aparent furioasă, deși în realitate ea nu se mișca din loc niciodată. După care urma un miros neplăcut și pămîntul fumea. Oamenii care văzuseră totul mai îndeaproape vorbeau și de o senzație stranie, care le dădea fiori.

La începutul celui de al doilea secol, doi tineri intrară călare în oraș, venind dinspre nord. Căluții lor erau mai mișoși decît cei din rasa locală, iar echipamentul pe care-l purtau includea și două obiecte asemănătoare unor cutii, pe care tinerii le dădură jos în locul apariției monstrului. Rămăseră în zonă un an întreg, observînd două materializări ale Bătrînului Dragon și furnizînd localnicilor vești și hărți ale drumurilor și orașelor comerciale aflate în regiunile mai reci din nord. Construiră apoi o moară de vînt, care fu acceptată de comunitate, și se oferiră să construiască și o mașină care să dea lumină, dar fură refuzați. Atunci tinerii plecară, luînd cu ei cutiile, după ce în zadar încercaseră să convingă un băiat de prin partea locului să învețe să le folosească.

În cursul următoarelor decenii, alți călători se opriră, minunîndu-se de aparițiile monstrului, iar în munții din sud avură loc lupte sporadice. Una dintre bandele înarmate făcu o incursiune în interiorul craterului, cu intenția de a pune mîna pe vitele sătucului aflat acolo. Incursiunea fu respinsă, dar călăreții aduseră cu ei o boală care pîta pielea și care ucise pe mulți dintre localnici. În tot acest timp, locul arid din centrul craterului continua să existe și monstrul să-i facă apariția acolo cu regularitate, fie că era observat sau nu.

Orașul de pe coline se mări și-i schimbă înfățișarea, în timp ce cătunul din crater crescă și el, pînă ajuns la dimensiunile unui oraș. Drumurile se lărgiră, înlăunțindu-se într-o rețea. Acum pe coline creșteau conifere de culoare gri-verzui, care se răspîndiră pe cîmpie; în coroanele lor trăiau șo-

pirle scoțind niște zgomote asemănătoare cripitului.

Către sfârșitul secolului, o ceată de zdrențăroși înveșmînțați altădată în piei, se năpusti dinspre vest asupra orașului, mîinind niște vaci de lapte pi-pernicite. În cele din urmă fură uciși sau alungați, dar nu mai înainte ca toate cirezile locale să contracteze un parazit vicios. Au fost aduși de urgență veterinari din orașul comercial situat la nord, dar nu s-a putut face mare lucru. Familiile din vecinătatea craterului plecară spre alte meleaguri și timp de cîteva zeci de ani regiunea rămase ca și pustie pînă cînd vitele unui nou neam reapărură în cîmpie și sătucul din interiorul craterului fu repopulat. În tot acest timp, în porțiunea aridă din centru continua să apară în fiecare an monstrul, devenit acum un fenomen acceptat de toată lumea din ținut. Mai mult de-aftă, în cîteva rînduri sosiră, cu misiunea de observare a lui, chiar și niște patrule ale îndepărtatei Autorități Nordice.

Așezarea din cuprinsul craterului înflori cont-nuu, extinzîndu-se apoi și pe cîmpurile unde mergeau vitele la păscut. După o vreme, o parte a vechiului crater fu transformată în parc al orașului și o industrie turistică sezonieră, aflată încă în fază incipientă, începu să se dezvolte vertiginos, bazîndu-se pe atracția exercitată de aparițiile anuale ale monstrului. Orașenii închiriau camere în perioadele respective și prin tavernele de la fața locului începuseră să apară deja diverse relicve ale monstrului, toate absolut „autentice“!

Mai multe curente religioase, toate bazate pe existența monstrului, au fost fondate în această perioadă. Unele susțineau că ar fi vorba de un diavol sau un suflet condamnat să apară mereu pe Pămînt pentru ispășirea catastrofei ce avusese loc în urmă cu două secole. Altele credeau că lucrul sau ființa aceea, ce-o fi fost ea, era un soi de mesager al cărui urlet prevestea fie Judecata de Apoi, fie ajutorul acordat credincioșilor. O sectă foarte zgomotoasă în manifestări susținea învățătura conform căreia apariția exprima conduita morală a locuitorilor orașului în anul precedent. Aceeași sectă cerceta minuțios în cadrul fiecărei apariții anuale schimbările care ar fi putut fi interpretate drept semne bune sau rele. Era considerată norocoasă sau periculoasă, după caz, atingerea vreunei persoane de către pulberea înălțată odată cu ivirea monstrului. În fiecare generație, cel puțin cîte un băiat încerca să izbească monstrul cu un par, alegîndu-se de obicei doar cu brațul rupt sau cu rolul principal într-o poveste palpitantă, care cucerea pentru o vreme tavernele. A bombardat monstrul cu pietre sau cu alte obiecte devenise un sport foarte popular, chiar dacă pe de altă parte, timp de cîteva ani buni, oamenii înălțau rugăciuni fierbinți monstrului și-i aduceau în mod sistematic flori. Odată, un grup oarecare încercă chiar să-l prindă într-o plasă, dar fu dat peste cap de vaporii emanați în momentul apariției colosului, bineînțeles, cu tot cu plasă. Zona însăși fusese mult timp ținută la distanță, în mijlocul parcului.

În ciuda tutuor acestor lucruri, monstrul își continua în fiecare an șirul aparițiilor violente și enigmatice, răcnind inaccesibil, cu trupul rășchirîndu-se furios, dar totuși nemișcat.

La apropierea celui de-al patrulea secol al noii ere deveni evident că monstrul se transforma încetul cu încetul. Cînd apărea la suprafață nu mai era acum întins la pămînt, ci avea un braț și unul

DĂNUȚ UNGUREANU: „CONTACT”

dintre picioare îndreptate în sus, într-un gest năru-vaș și nestăpînit, ca și cum ar fi biciuit pe cineva. Pe măsură ce anii se scurgeau, începu să se schimbe tot mai repede, iar la sfîrșitul secolului se înălțase deja într-o atitudine chircită, contorsionată, cu brațele zvîrlite în afară, ca și cum l-ar fi surprins înghețul în timpul unei mișcări de întoarcere. Răcnetul său, de asemenea, părea oarecum diferit ca tonalitate, iar solul, în urmă-i, fumea tot mai intens.

Toți simțiră atunci deosebit de clar că omul-monstru era pe cale să înfăptuiască ceva deosebit, o manifestare oarecum definitivă și, drept urmare, o serie de dezastre naturale și de miracole oferiră suport unei credințe viguroase, promulgînd tocmai această doctrină. Mai mulți conducători religioși călătoriră spre oraș pentru a fi martorii aparițiilor.

Cu toate acestea, deceniile trecură și omul-monstru nu făcu nimic altceva decît să se răsucescă ușor pe loc, astfel că acum apărea aidoma cuiva pe cale să alunece, în vreme ce se trage înapoi, clatinîndu-se din cauza vijeliei care-l izbește din față. Desigur însă că nu se simțea nici urmă de vînt și, de fapt, atunci, climatul general era liniștit și nimic nu avea cum să-l modifice.

Pe la începutul celui de-al cincilea secol, socotînd după Noul Calendar, trei patrule de cercetare ale Autorității Centralei din Nord sosiră în regiune cu scopul mărturisit de a observa și studia monstrul. Un mecanism permanent de înregistrare fu

înălțat în locul magic, după ce - bineînțeles - locuitorii orașului primăriră asigurarea că nici o știință cumpulită nu era implicată în aceasta. Un tînăr de prin partea locului fu învățat să opereze mecanismul pe care-l abandonă însă, cînd prietena lui o șterse cu altul. Un voluntar se oferă să-l înlocuiască. În acea perioadă, aproape toată lumea era convinsă că arătarea e un om sau, cel puțin, fantoma unui om. Băiatul care minuia înregistratorul și încă vreo cîțiva inși, incluzînd aici și pe profesorul școlii de mecanici-inregistratori, o menționară cu denumirea generică de „Omul John”. În zecile de ani care urmară, starea drumurilor se amelioră simțitor; se dezvoltară toate formele de turism și se vorbea despre construcția unui canal prin care să fie adusă apă din Riul Șerpilor.

Și iată că într-o dimineață de mai de la sfîrșitul celui de-al cincilea secol o tînără familie cocoțată într-o trăsuriică cu două roți, verde și rapidă, la care era înhamat un măgaruș, sosi hurduindu-se pe drumul înalt ce ducea de la Sandreas Rift Range către sud-vest. Fata avea pielea aurie și sporovăia într-un grai neobișnuit, în care nu se auzise niciodată vorbindu-se despre Omul John, de la apariția lui încoace. Cu toate acestea, cuvintele ei răsunaseră probabil la fel de-a lungul întregii istorii, indiferent de timpul, locul și limba în care fusese răstosite.

- Oh, Serli, sînt atît de bucuraoasă că facem excursia asta acum! Vara viitoare voi fi atît de ocupată cu copilul!

La care Serli replica așa cum fac adesea tinerii soți și astfel, tot vorbind, ajunseră, în tropăitul lin al măgarușului, la hanul din oraș. Acolo își lăsară brișca și bagajele și porniră în cautarea unchiului fetei, care-i aștepta în oraș. A doua zi era data apariției anuale a Omului John și unchiul Laban venise din partea Muzeului de Istorie MacKenzie pentru a face anumite observații științifice și a încheia anumite înțelegeri.

Îl găsiră stînd de vorbă cu instructorul școlii de mecanici, care se ocupa de asemenea și cu înregistrări la locul apariției monstrului. Unchiul Laban îi cără pe toți cu el la primăria orașului, unde urmau să se întîlnească cu cîteva căpetenii ale credincioșilor din oraș. Primarul nu fu surprins de calitatea vizitatorilor, ba chiar îi luă partea unchiului Laban în încercarea acestuia de a obține acordul - din partea sectanților inflexibili - pentru o interpretare laică a monstrului, susținută dealtfel și de Muzeul MacKenzie. Lucru devenit cu atît mai ușor cu cît înfocații credincioși nu se puteau suferi unii pe alții. Apoi, vîzînd cît de drăguțică era nepoata, primarul îi luă la el acasă pentru dejun.

Cînd se întoarseră la han, pentru a înnopta, clădirea era înțesată cu turiști.

- Ei, poftim! zise unchiul Laban. Tocmai îmi ziceam că e vorba de ceva neînsemnat, nepoată. Și cînd colo, uite ce greutate atribue femeușca asta de Morsha unei prostii sfinte! Serli, flacăul meu, reveni el, știu că ai de pus o groază de întrebări. Așa încît lasă-mă să-ți înmînez această carte; este ghidul pe care l-am dat să-l vîndă. Mîine dimineață voi răspunde tuturor întrebărilor în legătură cu el. Și dispăru în taverna arhiplină.

Serli și mireasa lui luară cu ei sus broșura, intenționînd să o citească în pat, dar bineînțeles că doar a doua zi dimineață, la micul dejun, avură timp s-o facă așa cum trebuia.

„Tot ceea ce se cunoaște în legătură cu John

Delgano, citi Serli cu gura plină, provine din două documente donate de fratele său, Carl Delgano, arhivelor Muzeului MacKenzie, în primii ani de după holocaust. Pune-mi și niște miere pe prăjitura asta, Mira, porumbița mea. Urmează transcrierea cuvînt cu cuvînt a documentelor; relatează Carl Delgano: Nu sînt inginer sau astronaut, ca John. Țineam un magazin de repere electronice în Salt Lake City, în timp ce John fusese antrenat să devină pilotul unei nave spațiale; nu călcase însă niciodată în spațiu, criza economică îndepărtînd toate acestea din actualitate. Așa încît intrase în legătură cu acel grup comercial care închiriasă o parte din instalațiile de la Bonneville. Tipii își doreau un om pentru un anumit fel de teste dificile în vid absolut; asta-i tot ce știu despre ocupația lui de-atunci. John și nevastă-sa s-au mutat la Bonneville, dar continuau totuși să ne întîlnim de mai multe ori pe an; nevestele noastre erau ca niște surori. John avea doi copii: Clara și Paul.

Apoi, în iarna care a urmat, John și ai lui au venit la noi de Crăciun și el mi-a spus că obținuseră ceva nou. O deplasare temporară, așa o numea el; un soi de efect-timp. Era într-adevăr surescitat. Spunea că șeful lui ajunsese un tip de genul savantului țicnit. Idei mari. De fiecare dată cînd cineva părăsea un proiect îl prelua el, adăugîndu-i noi și noi unghiuri de vedere. La fel se întîmpla și cu echipamentele: le închiria el. Nu, nu știu care era compania-mamă - poate vreun consorțiu de asigurări, doar avea numai bani peșin, nu-i așa? Bănuiesc că-și cheltuiau gologanii plătînd ca să arunce o privire în viitor; pare plauzibil. Oricum, John a plecat; dus a fost, da, da, dispărut fără urmă. Iar Katherine era speriată de-a binelea! Normal! Își crease despre el o imagine falsă, știți, cam în genul lui H.G. Wells - o plimbare nestingherită prin cine știe ce viitor aiurea. John, de fapt, îi spusese că nu este deloc așa. Tot ce sperau să obțină era aidoma unei pilpiiri, timp de o secundă sau două. Dar ce de complicații! Da, da, Mira, purcelușul meu mîncăcios, dă-mi și mie ceva fierbinte de băut. Cîtitul este o muncă după care ți se face sete... Așa...

Îmi amintesc că l-am întrebat: și cu mișcarea Pămîntului cum rămîne? Vreau să spun că ai putea să te întorci într-un alt loc, nu-i așa? Mi-a răspuns că ei prevăzuseră totul. O traiectorie spațială... Katherine era atît de speriată că el s-ar putea pierde, căzînd cine știe unde!... John însă i-a spus: nu-ți fie teamă, am să mă întorc acasă. Dar nu s-a mai întors. Nu că asta ar mai fi schimbat cu ceva situația, desigur. Oricum, totul fusese ras de pe fața pămîntului. Inclusiv Salt Lake City. Dacă mă mai aflu acum, aici, este pentru simplul motiv că pe 29 aprilie am plecat la Calgary, să-mi vîd mama. Iar pe 2 mai, lumea s-a năruit. Pe voi, cei de la MacKenzie, v-am găsit abia prin iulie. Sigur, aș putea la fel de bine să rămîn aici, dar... Cam asta-i tot ce știu despre John. Asta și faptul că era un băiat antîia. Iar dacă de la accidental acela a pornit totul, el în nici un caz nu e de vină.

Al doilea document... Pentru numele iubirii, mă-mico, chiar trebuie să citesc toate acestea? Ei bine, atunci am s-o fac; dar mai întîi vreau un pupic, doamnă! Și de ce trebuie să ai aerul acesta de nepătruns?... Al doilea document. Datat anul 18, Stil Nou, scris de Carl... vezi străvechiul scris de mîna, porumbița mea buclălată? Ei, gata, gata, am înțeles...

Scris în craterul de la Bonneville. L-am văzut pe fratele meu, John Delgano. Când am știut că am boala radioactivă am venit aici pentru a arunca o ultimă privire asupra locurilor de odinioară. La Salt Lake City totul e încă fierbinte. Așa încît am călătorit încoace, spre Bonneville. Puteți vedea craterul aflat acum pe locul unde altădată se întindeau laboratoarele; deasupra, a crescut iarba. Aici lucrurile stau cu totul altfel, nu există radioactivitate, ca atare filmele fotografice mi-au rămas neatînse. În mijlocul găurii există o pată circulară, aridă. Niște indieni mi-au spus că un monstru se ivește de acolo în fiecare primăvară. L-am zărit eu însumi, la cîteva zile după ce sosisem acolo, dar era prea departe ca să disting ceva ca lumea, cu excepția faptului că era vorba despre un om, am fost sigur de asta. Era îmbrăcat în costumul de vid. Am fost surprins de zgomote și praf. Totul s-a petrecut cît ai clipi, îmi imaginez că e foarte aproape, ca distanță în timp, ziua de 2 mai, bineînțeles după vechiul calendar.

Așa că am rămas acolo încă un an, pînă cînd ieri a apărut din nou. Mă instalasem pe partea unde-i apărea de obicei fața și i-am putut zări chipul prin viziera căștii. E într-adevăr John. Cu excepția unei rîni ușoare, în rest pare teafăr. Totuși, am văzut că avea singe pe buze și costumul sfișiat într-un loc. Stătea întins la pămînt. Nu s-a mișcat de loc în timp ce-l priveam, apoi s-a înălțat un praf învîrtejit, ca atunci cînd un om cade cu spatele de țărîna, fără să poată schița o mișcare. Tinea ochii deschiși, ca și cum ar fi privit undeva, în depărtare. Nu înțeleg cum vine chestia asta absolut de loc, dar oricum e John în carne și oase, nu o fantomă. A fost exact în aceeași poziție de fiecare dată și tot de fiecare dată s-a auzit un plesnet amplu ca de tunet și imediat după asta un sunet asemănător unei sirene. Și mirosea a ozon și a fum. Am simțit cum mă trece un fior.

Știu că e vorba de John și cred că mai trăiește încă. Acum trebuie să plec să duc înapoi acest document, cît încă mai pot umbla. Bănuiesc că se va găsi cineva care să vină aici și să vadă totul. Și poate că-l veți ajuta cumva și pe John. Semnat, Carl Delgano.

Aceste documente au fost pastrate de grupul MacKenzie pentru o perioadă de cîteva ani - etcetera, prima tipărire - etcetera, numărul arhivelor, numele analiștilor - etcetera, etcetera..." Foarte bine! Acum a venit timpul să ne întîlnim cu unchiul tău, bucațica mea, drept pentru care vom coborî scările la iuteală!

- Nu, Serli, eu am să te aștept jos, în hol, spuse Mira, prudentă.

Cînd pătruseră în parcul orașului, unchiul Laban tocmai dirija instalarea, în fața gardului ce împrejmuia locul apartinței Omului John, a unei mari placi comemorative, confecționată din durit. Placa fusese acoperită cu o pînză, în așteptarea clipei în care avea să aibă loc dezvelirea oficială. Pînă atunci însă locuitorii orașului, turiștii și copiii întesaseră aleile parcului și un cor bisericesc cînta sub cupola chioșcului de vară. Dimineața deveni rapid fierbinte. Vînzătorii ambulanți făceau comerț cu înghetată, cu jucărioara din paie, reprezentînd monstrul, cu flori și confetti purtătoare de noroc, ce urmau să-i fie aruncate în momentul apariției. În

apropiere, stătea un grup religios înveșmîntat în robe negre; membrii lui aparțineau bisericii pocăite aflate în spatele parcului. Pastorul grupului îndrepta priviri sumbre către mulțime și în special spre unchiul Mirei.

Trei străini cu înfățișare scortoasă, care fuseseră văzuți și la han, sosiră la fața locului, prezentîndu-se unchiului Laban drept observatori din partea Autorității Centrale din Alberta. Intrară apoi în cortul care fusese înălțat deasupra împrejurimii, purtînd cu ei mai multe instrumente, la care locuitorii orașului se uitară chiorș.

Profesorul de mecanică termină cu organizarea unui cordon de studenți, care aveau să protejeze placa comemorativă de inaugurare înainte de vreme și Mira, Serli și Laban pătruseră, la rîndul lor, în cort. Era mult mai cald înăuntru. În jurul unei alte îngrădituri, de vreo douăzeci de picioare diametru, se găseau așezate în cerc mai multe bănci. În interiorul țărcului, pămîntul era golăș și părea de curînd răscolit. Mai multe buchete de flori și ramuri înflorite de poinciana* fuseseră reze-mate de gardul împrejurimii. Dincolo de acesta, se afla doar un singur lucru; o bucată de gresie neșlefuită, avînd gravate pe ea o serie de semne ciudate.

Nici nu intraseră bine, că o fetiță se repezi spre deschizătura gardului, dar fu alungată de acolo cu țipete și vorbe răstite. La rîndul lor, „oficialii” din Alberta moșmondeau ceva pe una din părțile laterale ale împrejurimii, unde fusese montată o cutie de captat imagini.

- Oh, asta nu! mormăi unchiul Mirei, în vreme ce unul dintre „oficiali” sări peste gard și se apucă să ridice un trepid chiar în acel loc. Îi ajustă înălțimea și un imens mănunchi de filamente subțiri și ramificate, asemenea unui pămătuf, înflori dintr-o dată, zbîrlindu-se, în centrul zonei.

- Oh, nu! spuse din nou unchiul Laban. De ce nu-l lasă oare în pace?

- Încearcă să adune pulbere de pe costumul lui, nu-i așa? întrebă Serli.

- Așa e, au înnebunit. Spune-mi, ai avut timp să citești ce ți-am dat aseară?

- Desigur, răspunse grăbit Serli.

- Aăă... oarecum, adăugă, la rîndul ei, Mira.

- Atunci știți ce s-a întîmplat. Știți că a căzut încercînd să-și controleze propria - hai să-i spunem așa - viteză. Încercînd să încetinească. Trebuie că l-a cuprins somnul sau a făcut un pas greșit. Noi toți eram foarte aproape de el cînd și-a pierdut punctul de sprijin și a început să cadă. Dar ce anume a provocat acea cădere? Să se fi împiedicat de vreunul dintre noi? Laban privi la Mira și apoi la Serli, cu o expresie extrem de serioasă. Cum v-ar place să știți că voi sînteți aceia care l-au făcut să cadă pe John Delgano?

- Ooh, zise Mira, neîncrezătoare. Și repetă: Oh!

- Vrei să spui, spuse Serli, că acela care l-a făcut să cadă a cauzat toată această... această...

- Posibil, zise Laban.

- Stai puțin, se încruntă Serli. Bine, el a căzut.

* poinciana=arbore tropical cu frunze roșii, strălucitoare (n. trad.)

Ori altcineva l-a determinat s-o facă - vreau să spun că a fost **silit** să se împiedice sau așa ceva. Dacă însă el n-ar fi căzut, trecutul ar fi fost cu totul altul, nu-i așa? N-ar fi existat nici catastrofa, nici...

- Posibil, repetă Laban. Dumnezeu știe!... Tot ceea ce eu știu, este că John Delgano și spațiul care-l înconjoară constituie cea mai lipsită de stabilitate, mai greu de controlat și mai puternic încărcată energetic zonă de pe întregul Pământ și să mă ia dracu' dacă sînt în stare să cred, chiar și pentru un singur minut, că se va găsi cineva în stare să-l străpungă cu un băț.

- Hei, Laban, acum poți să vii!

Unul dintre oamenii din Alberta se apropie de ei, zîmbind.

- Colectorul nostru de praf n-ar putea să pună piedică nici măcar unui țîțar. E vorba doar de niște microfilamente sticloase.

- Praful din viitor, bodogăni Laban. Ce-o să vă spună el? Că viitorul conține și praf?

- Dacă am putea obține măcar o urmă a lucrului pe care-l ține în mînă...

- Un lucru pe care-l ține în mînă?! Întrebă Mira. Serli începu să frunzărească grăbit paginile broșurii.

- Am fost nevoiți să îndreptăm spre el un analizator de înregistrări. Albertanul își coborî vocea, privind grijuliu în toate părțile, apoi continuă: Un spectroscop. Știm că are ceva în mînă. Sau, în tot cazul, **a avut**. Dar niciodată pînă acum n-am obținut o interpretare corectă, aparatul a fost stricat în mai multe rînduri.

- Toți oamenii aștia lovindu-l, încercînd să pună mîna pe el, murmură Laban. Și voi...

- **Zece minute!** răcni un individ într-un mega-

fon. Prieteni și voi, străini, ocupați-vă locurile!

Credincioșii cei pocăiți se înșiruiră toți de aceeași parte, întinînd o străveche incantație: „mi-sericordia, ora pro nobis“.

Atmosfera se încălzea dintr-o dată de tensiune. În marele cort totul devenise acum prea strîmt; pe deasupra, mai era și zăpușeală. Un funcționar de la primărie se strecură prin mulțime, făcîndu-le semn, lui Laban și însoțitorilor săi, să-l urmeze și să-și ocupe locurile de onoare, de la nivelul al doilea al tribunei „din față“. Drept înaintea lor, lîngă împrejurire, unul dintre fruntașii pocăiți se ciorovăia cu un oficial albertan asupra dreptului celui din urmă de a ocupa spațiul pe care se afla înregistratorul, știut fiind faptul că singuri pocăiții aveau dreptul și datoria să privească în ochii Omului John.

- Chiar poate să ne vadă? își întrebă Mira unchiul,

- Încearcă să clipești din ochi, îi spuse Laban. O nouă scenă, odată cu fiecare nouă închidere a pleoapelor, asta e ceea ce vede el. Fantasmagorie! Clipit, clipit, clipit - și tot așa, Dumnezeu știe pînă cînd!

- Mi-sere-re, pec-cavi, cîntau pocăiții. O voce de soprană necheza: Și fa să nu se oprească asupra noastră, roșul păcaaatului!

- Aștia cred că tuburile lui de oxigen devin roșii din cauza sufetelor lor, micioti Laban. Oricum, vor trebui să se mulțumească cu păcatul încă multă vreme: John Delgano are o rezervă de oxigen suficientă pentru cinci secole, dacă nu chiar și mai mult, timp după care ar fi trebuit să se întoarcă. La o jumătate de secundă din timpul său **de acolo** corespund în timpul nostru cinsprezece minute. Știm, din urmele audibile pe care le lasă, că respiră încă, mai mult sau mai puțin normal, și mai știm că rezerva lui de aer a fost inițial de douăzeci de minute. Așa încît indivizii ăia de colo nu și-ar găsi „salvarea“ decît în jurul anului șapte sute. Dacă, bineînțeles, vor trăi pînă atunci.

- **Cinci minute!** Ocupați-vă locurile, oameni buni! Vă rugăm luați loc, pentru ca toată lumea să poată vedea. Luați loc, fraților!

- Se zvonește că-i vom auzi vocea prin difuzorul costumului, șopti Serli. Știi ce spune?

- Ai auzit de urletul care bubuie de douăzeci de ani încoace, șopti la rîndu-i Laban. Înregistratoarele au reconstituit un grup de sunete, un fel de 'ate', probabil o parte a unui cuvînt din vechime. Dă secolele înapoi și-ți va fi ușor să traduci totul.

- Ar putea fi un mesaj?

- Cine știe? Ar putea fi, de exemplu, cu cuvînt ca 'dreptate' sau 'greutate'. Ori poate că spune 'eternitate'. Cine știe?... Poate fi orice.

Cortul se cufundase acum în tăcere. Un puști gras de lîngă îngrăditură începu să plîngă. Fu tras înapoi și așezat pe o pătură. Imediat, în semn de iertare, murmuratul unor rugăciuni se înălță în aerul încins. Frațiunea religioasă numită Bucuria Sfîntă, așezată în partea cea mai îndepărtată a cortului, își agită foșnind încetîșor buchetele de flori.

- De ce nu ne potrivim ceasurile după el?

- N-avem cum. El se conduce după timpul sideral.

- **Încă un minut!**

În mijlocul tăcerii, vocile credincioșilor se înălțau abia perceptibile. De afară, răsună cotcodocitul unei găini. În centrul cortului, zona apariției arăta

absolut normal, doar filamentele argintate ale înregistratorului fremătau cu delicatețe, deasupra ei, în ritmul sacadat al respirației cîtorva sute de plămîni. Un al doilea înregistrator, neobservat, putea fi auzit cum ticăie slab.

Timp de zeci de secunde aproape interminabile, nimic nu se întîmplă.

Apoi, în aer păru să se înfiripe un bîzîit metalic. În același moment, Mira percepu urma unei mișcări fugare în stînga sa.

Zumzăitul crescuse, transformîndu-se curînd într-o pulsație sonoră, sfîrșită brusc printr-o ciudată tăcere. După care totul se petrecu pe neașteptate.

Sunetul explodă pur și simplu deasupra celor prezenți, acoperind dintr-un singur șoc întreaga scară audibilă. Aerul fu sfîșiat de parcă ceva s-ar fi rostogolit, năruindu-se prin spațiu. Fu apoi scrișnetul, un muget tînguitor și...

Iată-l acolo!!!

Solid, enorm - un om enorm într-un costum monstruos, capul îi era un glob de bronz mat, cu o parte transparentă acoperind o față umană. O pată întunecată i se zărea pe gura deschisă. Avea o poziția imposibilă, cu picioarele încordate dinainte spre înapoi, ca pentru a-și susține spatele, cu brațele parcă înghețate într-o răsucire asemănătoare unei trombe. Și cu toate că ai fi zis că execută o mișcare frenetică spre înainte, nimic nu se mișca. Doar un picior i se curbaseră ușor, atîrînd în gol...

...Și după aceea dispăruse, pur și simplu se volatilizase, într-un plesnet asurzitor, lăsînd doar o imagine incredibilă care se încapățîna să persiste în sutele de perechi de ochi holbați a mirare. Aerul trosni, cutremurîndu-se, pulberea se ridică și se amestecă de-a valma cu fumul.

„Oh, oh, Doamne!” bolborosi Mira, aproape neauzit, cu minile încheștate de brațul lui Serli. Ici-colo, voci sugrumate începură să se vaite. „M-a văzut, m-a văzut!” țîpa altundeva, cu glas strident, o femeie. Cîțiva înăuțiți își zvîrliră punguțele cu confetti spre norul de praf în care nu se mai afla nimic; cei mai mulți uitară însă cu totul de confetti. Copiii se puseră la rîndul lor pe zbirat. „M-a văzut!” continua să răcnească isteric femeia, „m-a văzut!” „Roșu, oh, Doamne, mulțumescu-ți ție!” intona o voce joasă de bărbat.

Mira îl auzi pe unchiul Laban înjurînd furios și privi din nou spre arena îngrădită. Prin praful care se așeza, putea vedea trepidul aparatului de înregistrat, căzut chiar în centru. Un dîmb prăfos se formase deasupra - erau flori acoperite de țărîna. Cea mai mare parte a picioarelor trepidului dispăruse sau fusese topită. În capăt, pe filamente, nu se zărea nimic deosebit.

- Vreun idiot blestemat a aruncat cu flori în el. Haideți, să ieșim afară.

- Erau sub el, s-a împiedicat de ele? întrebă Mira, înghesuindu-se în mulțime.

- Chestia aia pentru oxigen încă mai era roșie, spuse și Serli, peste capul ei. Nu ți-a folosit la nimic excursia asta, nu-i așa, Laban?

- Ssst! Mira surprinse privirea întunecată a pastorului pocăiților. Se înghiontîră să iasă pe poarta împrejuririi exterioare, trezindu-se în parcul luminat de soare, plin de voci exclamînd, pâlăvrăgînd zgomotos, în același timp din cauza excitației și a ușurării.

- A fost teribil, suspină Mira. Nu m-am gîndit niciodată că e vorba de un om viu. Fiindcă asta

este, nu? - cel puțin acolo. Dar de ce nu-l putem ajuta? Și oare să-i fi pus noi piedică?

- Nu știu, nu cred totuși s-o fi făcut noi, murmură unchiul ei. Stăteau acum lângă monument, așezați pe iarbă, făcîndu-și vînt. Pinza ce acoperea placa comemorativă era încă la locul ei.

- Am schimbat cumva trecutul? rîse încetîșor Serli, privind-o cu ochi de îndrăgostit pe nevestă-sa. Era deosebită și el se întrebă deodată de ce poartă asemenea cercei nepotriviti. Apoi își aminti că tot el i-i dăduse, în satul acela indian prin care trecuseră.

- Dar nu e vorba de oamenii din Alberta, zise Mira. Părea obsedată de o idee. Mă refeream realmente la flori. Își șterse fruntea cu palma.

- Mecanică sau superstiție? chicoti Serli. Cine este vinovată - iubirea sau știința?

- Ssst! Mira aruncă o privire nervoasă în jur. Florile însemnau dragoste, bănuiesc... Mă simt atît de ciudat. Și mai e și cald... Oh, mulțumesc! Unchiul Laban reușise să atragă atenția unui vînzător de înghețată.

Oamenii vorbeau acum cu voce normală și corul își schimbă registrul, intonînd acum un cîntec vesel, în vreme ce de cealaltă parte a parcului un șir de vizitatori își aștepta rîndul pentru a-și înscrie numele în cartea de onoare. La intrarea în parc, apăru primarul, conducînd un grup în susul aleii străjuite de bougainvillieri, la ceremonia dezvelirii monumentului.

- Ce scrie pe piatra aceea de la picioarele lui? întrebă Mira. Serli îi arătă ghidul cu fotografia stîncii lui Carl și cu inscripția de pe ea, tradusă dedesubt: BUN VENIT ACASĂ, JOHN.

- Mă întreb dacă o poate vedea.

Primarul, în picioare, era pe punctul de a-și începe discursul.

... Mult mai tirziu, cînd mulțimea se împrăștiase care încotro, monumentul rămase părăsit pradă întunericii, etalîndu-și în lumina lunii inscripția de pe el, scrisă în limba celui timp și celui loc:

ÎN ACEST LOC APARE ÎN FIECARE AN SILUETA MAIORULUI JOHN DELGANO, PRIMUL ȘI SINGURUL DINTRE OAMENII CARE A CALĂTORIT VREODATĂ PRIN TIMP.

MAIORUL DELGANO A FOST TRIMIS ÎN VIITOR CU CITEVA ORE ÎNAINTEA HOLOCAUSTULUI DIN ZIUA 'O'. TOATE CUNOȘTINȚELE ASUPRA MIJLOACELOR PRIN CARE A FĂCUT ACEASTA TRIMITERE S-AU PIERDUT, PROBABIL PENTRU TOTDEAUNA. SE CREDE CĂ A AVUT LOC UN ACCIDENT, CARE L-A PROIECTAT ÎN TIMP MULT MAI DÎNTRU DECIT SE INTENȚIONA UNII ANALIȘTI SE HAZARDEAZĂ CHIAR ÎN A AFIRMA CĂ E POSIBIL CĂ EL SĂ MEARGA ÎN TIMP PÎNĂ LA CAPĂTUL UNUI INTERVAL DE CINCIZECI DE MII DE ANI AJUNGÎND LA ACEA DESTINAȚIE NECUNOSCUTĂ, SE PARE CĂ MAIORUL DELGANO A FOST RECHEMAT SAU S-A ÎNCERCAT SĂ FIE RECHEMAT, PE ACEEAȘI DIRECȚIE A SPAȚIULUI ȘI A TÎMPULUI? PENTRU CĂ FUSESE TRIMIS TRAIECTORIA SA A FOST CONCEPUTĂ CA UN CÎND DIN PUNCTUL PE CARE-L VA

Cădea, pierzîndu-și și controlul, eșuînd în lupta împotriva teribilului impuls pe care-l primise, lup-tîndu-se cu picioarele sale umane care i se zguduiau în rigiditatea neomenească a costumului ca o armură, cu tălpile frigîndu-l, acum instabile și lip-site de forța de frînare, lupta, deschizîndu-și drum pe măsură ce apăreau fulgerările, alternanța as-pră, insuportabilă, a luminii cu întunericul, care-l însoțise pe tot parcursul drumului, pocnetul aeru-lui îngroșîndu-se și subțindu-se de armura costu-mului, pe măsură ce aluneca, glisa, cădea prin spațiul acela care era timpul, frîinînd cu disperare ca și cum atingerea pămîntului i-ar fi izbit picioa-rele cu o lovitură de ciocan, picioarele, numai ele mai conta acum, numai să încetinească și să ră-mînă pe traiectorie – și zguduîtura, semnalul lum-i-nos care devenea tot mai slab – pe măsură ce se apropia de casă era zvîrlit în afară, cu greu mai putea fi menținut centrat; devenise, presupunea, mai mult probabil, rana pe care o făcuse în timp se vindea singură. La început totul fusese atît de compact – o singură rază într-un tunel închis –, se azvîrlise după ea, aidoma unui electrod zburdînd spre anod, îndreptîndu-se sigur pe direcția acelu-i extrem de complex, dar unic, vector al posibilității vieții, se azvîrlise și fusese azvîrlit, ca o proastă dispoziție răzbătînd printre niște hohote de rîs, în această respingere îndreptată spre nicaieri, prin care el, John Delgano, nu era de presupus că pu-tea să existe, apoi gaura conducînd spre casă – mergea de-a lungul timpului, de-a lungul spațiului, pompînd din picioare ca și cum Pămîntul real, al unui timp real, s-ar fi aflat sub el, traseul lui tot atît de sigur ca saltul contorsionat al unui animal spre vizuina lui subterană, el – un șoarece cosmic într-o interstelară, intertemporală cursă către un-

gherul sau, cu greșelile pîndînd de peste tot juste-țea acestei unice curse, atomii inimii sale, sîngele lui, fiecare casă care plînge cu adevărat – CASĂ! – în timp ce el se conduce pe sine după acea mu-ribundă gaură care parcă respiră, cu fiecare pas mai repede, mai sigur, mai puternic, pînă cînd concurează cu invincibilul impuls urmînd tremurul rostogolit al Pămîntului, de parcă un om ar putea concura cu un buștean prăvălîndu-se într-un to-rent! Doar stelele rămîneau constante în jurul lui între două fulgerări, privea în jos, pe lîngă picioa-rele sale, la milioanele de stropi ai Crucii Sudului, ai Triunghiului; odată, de la înălțimea mersului său, riscase o privire cu un secol mai înainte și vă-zuse Ursele ieșînd parcă, foarte straniu, din Steaua Polară – dar o Stea Polară care nu mai era acum doar simpla sclipire indicatoare de deasupra polului, realiză el, aruncîndu-și privirea înapoi, la picioarele care-l urmau, și gîndînd: merg acasă, după Steaua Polară, acasă! Încetase să-și mai amintească unde fuseseră ființele, oameni sau ani-male, și lucrurile pe care le zărise în imposibilul moment în care existase acolo unde nu putea fi; încetase să mai vadă fulgerările lumii din jurul său, fiecare strălucire diferită, amestecul trupurilor, zi-durilor, peisajelor, formelor și culorilor imediat descifrate – unele pierzîndu-se ca o suflare, altele schimbîndu-se cu susul în jos, într-o harababură – fețele, membrele, lucrurile căutîndu-l febril; nopțile prin care călcase apăsă, în întunericul sau lumina unor ciudate lămpi; adăpostit sau neadăpostit; zi-lele luminînd brusc lumina soarelui, furtunile, col-bul, zăpada, interiorale fără număr și din nou noaptea, strop cu strop; era acum în plină lumină într-o încăpere, un hol, sau cam așa ceva; în sfîr-șit, m-am apropiat, gîndi el, simțămîntul se schimbă – dar el trebuia să încetinească, să oprească brusc; și piatra aceea de lîngă picioarele lui, se făcuse de-acum ceva timp de cînd era acolo, ar fi vrut să riște o privire spre ea, dar nu îndrăznea, era atît de obosit și aluneca, își pierdea controlul, luptîndu-se să ucidă viteza nemiloasă care nu-i permite să încetinească; și rana îl durea, ceva îl rânise în spate acolo, dăduseră cu ceva, nu știa cu ce, așa cum stătea cu spatele la caleidos-copul de fețe, brațe, instrumente, birne, secole de creaturi holbîndu-se la el – și oxigenul care e pe ducă, nici o importanță, oricum se va sfîrși, tre-buie să se sfîrșească, mergea acasă, acasă! Și ui-tase tocmai mesajul pe care încercase să-l strige, sperînd că va fi captat undeva, lucrul acela impor-tant pe care-l tot repetase; iar obiectul pe care-l purtase cu el, acum gata, se dusesse, se dusesse și camera de luat vederi, ceva i-o smulsese – și ce-i cu asta, sosise acasă! Acasă! Ah, de-ar putea ucide impulsul ăsta, ar putea sta pe traiectorie, pe direcția părăsită, ar putea să alunece, să se ca-țere, să se strecoare, să plutească într-un fel sau altul în această avalanșă purtîndu-l acasă! Acasă! – și gîtul îi strigă ACASĂ! – spune KATE! KATE! Și inima îi strigă, iar plămînii aproape i se risipesc acum, iar picioarele luptă, luptă, fără succes, și se cramponează și alunecă și rezistă, și glisează, în timp ce cade cu capul în jos, biciuînd eterul, îm-pingînd, luptînd cu furtuna dată de năvala timpu-lui, de-a lungul spațiului, de-a lungul său însuși, la sfîrșitul celui mai lung drum care a existat vre-o-dată: drumul lui John Delgano întorcîndu-se acasă...

Traducere: ȘTEFAN GHIDOVEANU

KAN AȘTEPTA liniștit în fața ușii masive de fier. Omul de lângă el arunca ultimele priviri pe biletul său. Când totul i se păru în regulă, i-l întinse cu un zîmbet ceremonios.

- Vă reamintesc, domnule Kan, că timp de o oră va trebui să vă descurcați singur. Ați semnat pentru asta, direcțiunea nu vă mai poate ajuta cu nimic din acest moment. Vă urez petrecere plăcută!

Cu aceste cuvinte deschise ușa de fier, lăsând în fața lui Kan o fereastră spre o lume magică. Fermecat, Kan coborî scările. Instinctul îl făcu să mai arunce o privire înapoi. În spatele său, orizontul era acoperit de o uriașă navă spațială. Din deschizătura ușii, omul îi mai zîmbi odată, apoi ușa de fier îl ascunse privirilor cu un zgomet surd. Privi din nou în față. O mulțime multicoloră îi ieși în cale. Din tumultul de costume bizare, se desprinsă silueta unui bătrîn.

- Bine ai venit, o, străine, în minunata lume a Cordobei stelaror! Altfel vreme cit vei avea gânduri curate, ca mai toți călătorii astrali ce poposesc pe aceste meleaguri, simte-te ca peștele în propria-i apă. Ești liber să guști din frumusețile Cordobei stelaror.

Spunînd aceste cuvinte, bătrînul îi anină de gît un superb, dar ciudat medalion. Privi cu interes încrustațiile bogate. Când ridică din nou ochii, mulțimea și bătrînul dispărușeră, făcînd loc largii perspective a unei piețe baroce. Într-adevăr, între uriașele ziduri ale ciudatelor clădiri, adevărate capodopere ale arhitecturii cosmice, își făceau loc miile și măruntelile bazaruri ale negustorilor veniți din cele mai diverse colțuri ale universului. Pentru doi orși, puteai să-ți umpli buzunarele cu perlele vii din Atrusia, care în cîteva luni îți prefăceau casa într-o sculptură din sidef. Aici puteai auzi laudîndu-și mărfurile grodinii, cei ce se exprima prin splendide imagini în relief. Aici puteai să închiriezi pentru o zi un focos inorog de pe Cruzia, ale cărui copite agraționale te puteau purta pe cele mai înalte pajiști de nimbus-peradis. Aici puteai să-ți petreci seara în compania celui mai bun cocteil-electric, mai puternic decît orice băutură. Aici puteai cădea în transa minunatelor trupuri ale midorelor cele păti-

CORDOBA

VIOREI

mașe. Aici puteai începe o viață nouă. Aici puteai pierde o planetă la ruleta tridimensională, aici puteai cîștiga un tronson spațial pentru o picătură de apă meglavizată. Aici bețiile de culori, aici magia sunetelor cedre, aici cerul, aici pămîntul. Aici era Cordoba stelaror!

Kan privi buimăcit în jur, hipnotizat de complexul acela viu, care îi fura simțurile, care-i alungă gîndurile. Se alătură bucuros grupului de petrecăreți care-l înconjurase repede cu veselie lor și care trăgeau virtos din sticla plină de nectar argintiu de Steb.

- Domnilor, începu cel ce părea șeful grupului, dar se opri pentru a înjura, într-o limbă necunoscută, o grasă geneveză, care-l îmbrîncise în trecere. Domnilor, precum spuneam, iată-ne în fața unui amuzant joc de societate, care mi-a luminat mintea în timp ce trupu-mi se chinuia a dovedi un splendid ghiveci de nercoze!

Aplauze și aprecieri sugubețe îl intrerupseră, obligîndu-l să efectueze o largă reverență în fața lor, după care, cu un gest scurt, potoli tumultul și reluă:

- Ei bine, domnilor, vă veți fi întrebant în ce constă acest joc de societate! Iată, așadar, despre ce este vorba: Prințesa de Guiler, minunata mea stăpînă, m-a rugat să-i aduc, la înapoierea mea pe Sarter, un suvenir minunat, care să-i țină trează admirația față de mine pînă în negura timpurilor! Așa că, rog pe domniile voastre să participe la acest joc, făcîndu-mi rost, din această Cordobă a visurilor, de un suvenir rar. Ca premiu ofer cîștigătorului, adică celui ce-mi va aduce cel mai original suvenir, un godar tînar care cîntă, dansează și spune poveștile minunatei galaxii Hafera!

Cu strigăte vesele, petrecăreții se învioră numaidecît și dispăruă cu larmă și voie bună în haosul multicolor al pieței. Rămăsese singur, Kan o porni pe străduțele înguste, străjuite de bijuteriile arhitecturale ale hanurilor și reședințelor de odihnă. Deși își propusese să nu dea impor-

tanță jocului poznaș, se pomeni căutînd din priviri cele mai interesante subiecte de suvenir. Se pregătea tocmai se achiziționeze o splendidă piatră civică, în ale cărei sute de fețe, acordate fiecăre pe alte lungimi de undă, descopereai mii de lumi, cînd privirea îi fu atrasă de o ciudată floare, aflată undeva pe balconul unei clădiri somptuoase, care exercita un fel de miraj prin miile de forme și culori ce se schimbau în inelul ei. Își spuse în sine că nimic nu putea fi mai potrivit și, din trei mișcări, se cățăra pe niște baloturi pînă la balcon. Escaladă balustrada și se repezi să culegă floarea, cînd simți în ceață o privire arzătoare. Întoarse repede capul și abia atunci văzu că ușa din clădire era deschisă și că o minunată făptură îl privește cu ochi întrebători. I se păruse atît de firesc ca în această lume de vis orice să fie posibil, încît acum, prins cu mîța-n sac, se simțea ca un hoț. Roși, dar ochii ei îl subjugară pe de-a-tregul. Se apropiară unul de altul și rămăseră așa, privindu-se la nesfîrșit. Nu-și dădu seama cînd mina lui mîngîie părul de abanos al fetei și rămase surprins cînd se trezi că strînge la piept, într-o lungă îmbrățișare, făptura delicată a acesteia. Se părea că acel sărut o să dureze etern. Bubuiturile din ușa îi trezi brusc, sfișietor de dureros. Ușa se deschise larg și în prgul ei apărură silueta bătrînului care-l întîmpinase la începutul sejurului. Cu un semn mic al capului aruncă spre ei vreo șase oameni îmbrăcați la fel. Ai fi zis o grupă de soldați. Evenimentele se precipitară. Fata făcu un pas înainte, acoperind protector trupul lui Kan, prea uluit ca să înțeleagă ceva. Cînd sesiză primejdia, era prea tîrziu. Cu mirare văzu că oamenii o înșfacă pe fată și dispar cu ea pe ușa din spatele bătrînului. Acesta surse amar și plecă. Kan rămase cîteva clipe, apoi ieși în stradă. Jur-împrejur, lumea îl privea în tăcere.

- N-ai știut, oare, străine, că fata marelui ven al orașului este sacră? Că proorocirea spune că

STEELELOR

aceasta va trebui să moară la primul contact cu un străin?

Kan negă din cap. Omul continuă trist:

- Cordoba stelelor va cunoaște prima ei zi de doliu. Turnul de fildeș își așteaptă victima.

Gîndi că e un vis urît și, cu lacrimi în ochi, se trezi fugind ca un bezmetic în direcția tumului de fildeș. Sărea, îmbrîncea, lumea blestema în urma lui, acum se împiedica, se scula, își relua din nou nesfîrșita cursă printre oameni, printre măruri, prin labirintul de străduțe înguste. Se opri o clipă, lac de apă, atunci cînd ajunse în fața imensului edificiu de fildeș, pentru a căuta din ochi intrarea. Se dumiri mai tîrziu, după ce intrase, că în fața intrării cîțiva soldați încercaseră să-l oprească. Simți o durere în mînă, o privi, așa mînjită cu sînge, cum era, și înțelese că s-a bătut cu ei. N-avu timp să se mai gîndească la acest lucru, în fața sa se înălțau nenumărate trepte și uși și fata trebuia salvată. Simți că îi este extraordinar de frică pentru ea și își dădu seama că n-a ținut niciodată atît de mult la cineva. Apucă să vadă chipul luminos al fetei strălucind spre el, tîrît de cîțiva soldați într-o încăpere a cărei ușă de fier se închise bubuind în urma lor. Un baraj viu îi ținea calea spre ușă. Începu o luptă disperată, mii de dureri îi săgețau trupul, dar nu se lăsă. Cu eforturi uriașe o deschise și se prăbuși înăuntru. Mai izbuti să zărească ca prin ceață omul care se apleca asupra lui.

- Domnule Kan, ora a trecut. Mi-ar place să sper că v-ați distrat frumos, spuse acesta dătînd cu compătimire din cap.

- Nu se poate!
- Ba da, domnule Kan, este exact cum vă spuneam.

Kan îl cercetă cu priviri furioase pe omulețul din fața sa, prea mic pentru masivul birou după care se ascundea.

- Supermașina de iluzii, continuă acesta, redă totul, pînă la cele mai mici amănunte. Am in-

vestit miliarde de dolari, domnule Kan, în construirea și programarea ei. Asta explică, desigur, costul ridicat al distracției clientului, timp de o oră, în altă lume.

- Nu asta mă interesează, ci faptul că pe Cordoba stelelor cîneva moare din vina mea!, strigă Kan.

- Oh, oh! Văd că n-ați înțeles nimic. Domnule Kan, vă repet încă o dată că toată povestea e fictivă, ea nu există, nici măcar Cordoba asta a stelelor nu există, totul e rodul imaginației mașinii.

- Imaginației supermașinii?

- Întocmai, domnule Kan. Este una din cele mai extraordinare mașini construite vreodată. Are atît de multe posibilități, noi am stabilit n+», încît cîteodată ne uimește chiar pe noi, totul

pare atît de real încît...

... Ar putea fi adevărat?

- O, nu, nul tuși omulețul, vizibil jenat de faptul că mersese atît de departe. E un fel de a spune. La urma-urmei, e doar o mașină, noi o întretinem, noi o alimentăm.

- Dar ați putea, totuși, să-i sugerați să dea o întorsătură nouă, mai optimistă, poveștii de pe Cordoba, se învioră Kan.

- O, nu, domnule Kan, noi nu putem interveni cu nimic în activitatea mașinii. De fiecare dată născocoște altă poveste, merge pînă acolo încît nici noi nu știm ce-o să mai creeze, dar niciodată nu revine la aceeași variantă.

Kan ieși bombanind din biroul directorului, aruncă, la ieșire, o privire strălucitoare reclame: „PETRECEȚI O ORĂ DE NEUITAT ÎN ALTĂ LUME. FIRMA VISS VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE!” și o porni aiurea pe străzile înguste. Deodată, ochii i se holbară și gura îi secă. Descoperise la gît ciudatul medalion cu încrustații.

- Și totuși... țipă el.

DANUȚ UNGUREANU: „SOLO INSTRUMENTAL”

- NIMIC, zise el, nu-i mai rău decât o jumătate de pereche din ceva.

- Ți-am spus că-mi pare rău, replică ea, dar faci altă caz din asta. Cine ți l-a dat? Vreo femeie?

- Mi l-am dat singur, zise el îmbufnat, i-am cumpărat demult...

- Și-ți plăceau foarte mult, zise ea. Nu plînge, mama îți va cumpăra altă pereche cînd ne vom întoarce la civilizație.

- Eu vreau una acum, zise el supărat.

- Dar de ce? întrebă ea foarte mirată. Sîntem împreună singuri pe acest Asteroid Prospector, la jumătatea drumului dintre centura asteroidului și Marte și ție-ți vine ideea asta aiurită cu butonii...

- Am căzut de acord, zise el hotărît, că nu vom deveni neglijenți, așa cum fac unii în timpul zborului. Cred că-ți amintești cuplul pe care l-am întîlnit pe PX 173 A - care ne-a rugat să prînzim pe nava lor: el, îmbrăcat într-o salopetă slinoasă, ea, avînd o rochie ce părea făcută din pînză de sac. Beam direct din sticlă și mîncam direct din oală - ceva groaznic...

- Acela, îi spuse ea, era un caz extrem.

- Ai dreptate. Și faptul că eu umblu cu mîncile sufocate sau fluturînd ar fi nemaipomenit.

Nu putea să se obișnuiască cu pierderea.

- Ce treabă stupidă! murmură el. Mă duc în baie să-mi spal cămașa. Las butonii pe etajeră și pun cămașa pe sîrmă ca să se usuce. Luînd butonii ca să-i pun la o cămașă curată, unul îmi cade în bazin. Se duce pe canalul de scurgere. Mă grăbesc spre sala mașinilor să iau o cheie ca să desfac conducta de la sifon. Mă întorc și te găsesc umplînd bazinul ca să-ți speli măruntișurile. Îți spun ce s-a întîmplat - și tu imediat tragi dopul și speli și bazinul și conducta...

- Am vrut să văd, zise ea.

- Ai vrut să vezi, repetă el iritat. Apoi adaugă după un timp:

- N-ar fi atît de rău dacă asta ar fi fost una din navele mai vechi, funcționînd în circuit închis. Aș lua conductele metru cu metru pînă mi-aș găsi butonul, dar cum gunoiul este aruncat automat în spațiu...

- Oricine ar crede, zise ea, că ai pierdut o bijuterie.

- Butonii, zise el, înseamnă pentru mine tot atît de mult ca și o bijuterie.

- Ți-am spus, izbucni ea, că am să-ți cumpăr altă pereche.

- Dar nu vor fi ca ăștia, returnă el.

- Unde te duci? întrebă ea.

- În camera de comandă, răspunse el scurt.

- Ești supărat?

- Nu, zise el. Nu, draga mea. Nu.

Își pierdu firea cînd rachetele tangențiale izbucniră brusc pentru a opri rotația navei în jurul axei longitudinale.

Această rotație era cea care dezvoltă o forță centrifugă ce crea gravitația. Femeia era în bucătărie, pregătind prînzul. A urmat un șoc ușor, iar conținutul cratiței a zburat drept în fața ei. Nu așteptă să se șteargă, ci merse direct în camera de comandă.

- Tu... idiotule! strigă ea. Îți imaginezi că mă pot descurca fără gravitație în bucătărie? Ai distrus prînzul.

- Eu, zise el mîndru, mi-am găsit butonul. Știi cum funcționează sistemul de evacuare a gunoiului - este aruncat tangențial, de forța centrifugă, în

unghi drept cu linia de zbor. Există, m-am gîndit eu, o cît de mică șansă ca ceva metalic să apară pe ecran, mai ales dacă opream rotația navei.

- Ei, și? zise ea. Ei, și?

- Asta e, zise el, arătînd fericit ecranul fluorescent ce înconjură camera de comandă. Îl vezi - pata aia mică ce pare a fi un satelit de tablă și...

- Deci, știi unde e, zise ea. La trei sute de metri distanță depărtîndu-se tot timpul în spirală. Și pentru altă lucruri ai prăpădit prînzul.

- Nu degeaba. Pentru ce crezi că purtăm cu noi costumele spațiale?

- N-ai să ieși, zise ea. Categorie n-ai să ieși. Nu poți fi chiar atît de nebun.

- Zici așa numai fiindcă ție-e teamă de costumele spațiale, replică el.

- A cui e greșeala că rezerva de aer era pe trei sferturi goală? întrebă ea.

- A ta, zise el. Oricine știe că cel care poartă

ALEXANDRU ANDRIEȘ „JUMĂTATE DE PERECHE”

BERTRAM CHANDLER

JUMĂTATE DE PERECHE

un costum spațial trebuie să facă o verificare înainte de a ieși afară.

- Unele femei, zise ea, sînt destul de proaste ca să aibă încredere în soții lor. Dar sînt curînd dezamăgite.

- Unii bărbați, replică el, sînt destul de proști ca să creadă că soțiile lor au unele cunoștințe elementare despre conducte.

Arătă către ecran:

- Uite butonul acolo și eu mă duc după el.

- N-o să-l găsești niciodată, zise ea.

- Ba da. Am să-mi iau pistolul cu reacție și un cablu. Voi împinge cu picioarele în navă și tu ai să mă dirijezi pe poziția orbitei butonului.

- Sper că nu vorbești serios, zise ea. Ești nebun.

- Nu însă mai nebun ca tine cînd ai scos dopul. Chiar mai puțin.

- Dar... Dar ți se poate întîmpla orice. Și știi că nu mă pot îmbrăca iarăși în costum - nu pot veni afară după tine, pînă nu mă însănătoșesc...

- N-o să se-ntîmple nimic, îi zise el. Stai și urmărește ecranul și dirijează-mă.

Trase costumul afară din sertar și începu să-l îmbrace. Ar fi trebuit să știe mai bine. Ar fi trebuit să ia în considerație regulile stabilite de Comisia de Transporturi Interplanetare. N-ar fi trebuit să ignore legea nr. 11 care spune: „Nimeni nu va părăsi nava în timpul zborului decît numai însoțit.”

Spre deosebire de soția sa, n-avusese niciodată necazuri cu costumele spațiale - și asta, probabil, îl făcea să nu aibă griji. Își așeză rezerva de aer și-și legă cablul așteptînd ca primele instrucțiuni să-i parvină prin telefon. Veniră în sfîrșit.

- Doi metri înapoi... Stai! Un metru mai încolo!

Pistolul său cu reacție lumină scurt. Văzu butonul navigînd către el, apoi - o pată aurie strălucind. Rise. Întinse ambele mîini ca să-l prindă - apoi își dădu seama că într-una din ele ținea pistolul. Încercă să și-l treacă în mîna stîngă și în grabă îi scăpă. Se ducea în gol.

Ce importanță mai are? gîndi el și apoi strigă în microfon:

- L-am prins!

- Întorcerea la navă va fi ușoară - va trage doar de cablu. Atunci făcu o descoperire care-i îngheță sîngele: cablul se rupsesese. Se întîmplase probabil cînd scăpase pistolul. Asteroizii prospectorii erau notorii pentru echipamentul lor ieftin, de mîna a doua. Încet, se depărta de navă. N-avea nimic pe care să-l arunce în direcția derivei ca să se verifice.

- Ce s-a întîmplat? întrebă brusc soția lui.

- Nimic, minți el.

„N-o să-ndrăznească niciodată să părăsească nava din cauza fricii de costumele spațiale”, se gîndi el. „Și chiar dac-ar îndrăzni - ar fi prea riscant. N-are rost să ne pierdem amîndoi. Rămăs bun, se gîndi el. Rămăs bun, draga mea. Mi-a părut bine că te-am cunoscut.”

- Ce s-a-ntîmplat? întrebă ea din nou, iritată.

- Nimic, repetă el.

Începuse să-l chinuie respirația: deși manometrul rezervei arătase că aceasta era plină, presiunea actuală era mult mai mică.

- S-a-ntîmplat ceva! strigă ea.

- Da, admise el. Promite-mi un lucru - cînd te vei întoarce pe Marte cere o verificare a întregului echipament vîndut de compania Asteroizilor Prospectorii. Sînt niște escroci. Și... Și... Se chinuia din nou cu respirația, încercînd să nu-și piardă cunoștința. A fost greșeala mea. Ai grijă de tine - nu de mine...

Leșină. Fu surprins cînd se trezi în camera lui. Fu surprins că se mai trezi. Fața ei fu primul lucru pe care-l văzu - era pătată de lacrimi și murdară și fericită. Văzu apoi că ținea în mîini o cămașă albă, curată, cu butonii strălucind la fiecare manșetă.

- Ai ieșit afară, zise el încet. M-ai adus înapoi... Dar teama ta de costume spațiale, dragă?

- Am găsit, zise ea, că am una și mai puternică. E la fel ca a ta.

Se aplecă să-l sărute.

- Urăsc atît de mult jumătățile de perechi și nu mă gîndesc numai la butoni cînd zic asta!

Traducere: ADRIAN MORARU

ERA O NOAPTE ideală pentru o crimă perfectă. Desigur, nu există crime perfecte, dar nopți ideale există. Întinericul era fără cusur. Beznă. Un plafon compact de nori acoperea etanș cerul, nelăsând să răzbătă nici o rază de lună. De altfel, nici nu era lună plină. Felinarul de pe stradă avea becul ars. În așteptarea ploii, un vînt leneș mișca ușor frunzișul copacilor făcîndu-l să foșnească doar atît cît să acopere pașii furiași ai infractorului încălțat cu pantofi cu talpă elastică. Acum era momentul. Peste puțin timp avea să înceapă ploaia care va spăla urmele pașilor.

De după un zid se desprinsese o siluetă abia ghicită, poate o nuanță mai neagră decît întinericul însuși. Omul se opri să asculte. Nu se auzea nimic. Toată lumea dormea toropită de zăpușeală. Silueta se deplasă cu băgare de seamă și se opri în fața unei case cu grilaj de fier. Aici era. Poarta era întredeschisă, dar omul n-o atinse. Dacă scriștie? Cu o agilitate de pisică escaladă gardul aproape fără să-l atingă. Ajuns în partea cealaltă rămase încă o clipă să asculte. O precauție în plus nu strică. Nimic. Geamurile de la parter erau protejate de o savantă dantelărie de fier forjat pe care intrusul ar fi putut s-o folosească în chip de scară, măcar pînă la balconul etajului întâi. Dar se pare că ideea nu-l preocupa. **Se prinse de un cablu de coborîre de la antena unui televizor și după cîteva clipe ajunse în dreptul etajului parteru.** Încălecă grilajul balconului și rămase din nou să asculte. Aceeași liniște apăsătoare, dar utilă. Ușa de la balcon era larg deschisă. Omul se strecură în încăperea...

Scăldat de sudoare, Adam se zbuclina în așternut. Încercase să lucreze, dar fără folos. Consumase toate cuburile de gheață, preparîndu-și băuturi răcoritoare, dar nu obținuse efectul scontat. Își legase o batistă de mătase în jurul gîtului și-și spălase de cîteva ori fruntea cu apă rece. Inutil. Enervat, trecu

în dormitor și se aruncă în pat. Se lăsă cotoptit de moleșeală sperînd să poată adormi. Dar nici somnul nu se lăsa de el. Un timp privi tîntă tavanul, apoi se răsuci și-și afundă capul în pernă. Încercă să se gîndească la ceva. Indiferent la ce. Nu izbuti să-și propună nici un subiect. Plutea într-un vid total. Îl copleșea o senzație de dezinteregare. Dacă era mort? Nu, asta nu. Prea era cald. Vag de tot, cerul se ilumina la scînteia unui fulger. Adam își încordă auzul în așteptarea tunetului care nu mai venea. Se ridică în capul oaselor și întinse mîna spre noptieră căutînd țigările. Un nou fulger și din nou Adam așteaptă să audă tunetul. De data asta îl deosebea ca un murmur înfundat venind de la mare depărtare. Era gata să aprindă bricheta, cînd un zgomot precis se făcu auzit în camera lui de lucru...

După ce se împiedicase de un vraf de cărți trînit pe jos, infractorul rămase pironit locului. Va fi oare surprins și va trebui să facă uz de forță? Prefera să lucreze curat. Își încordă auzul la maximum. Un fulger scăpără mai aproape și tunetul puternic de data aceasta nu se lăsă așteptat. O fracțiune de secundă încăperea se iluminase și ochiul său experimentat surprinsese totul: un birou acoperit cu hîrtii în dezordine și o mașină de scris, două fotolii de piele, o măsuță cu sticle și pahare și un autotifon albastru, doi pereți înțesați cu cărți și altul cu tablouri și ceramică decorativă. Lîngă o ușă, văzuse un scrin în stil japonez. Era ceea ce căuta. Mai rămase o clipă locului ascultînd. Aproape mașinal scoase din buzunar un obiect masiv, negru. Se îndreptă pe vîrfuri spre partea opusă a camerei. Pipăi scrinul prevăzut cu sertare și ușițe. Intuiția îl îndemna să înceapă cu sertarul cel mic din stînga. Nu era închiat. Dar cuția burdușită cu hîrtii rezista. Încercă să-l tragă afară fără zgomot. Dar exact în acel moment încăperea fu inundată de lumină.

Primul lucru pe care l-a văzut Adam a fost arma îndreptată asupra lui. Apoi își ridică privirea și descoperi chipul agresorului, ultima figură omenească pe care, după toate probabilitățile, avea s-o mai vadă...

- Bill!

- Adam!

Exclamațiile porîră concomi-

tent, victima și agresorul privindu-se uluiți.

- Ce întîmplare neașteptată... bîgii stăpîniri casei, neștiind că se crează, uitîndu-se magnetizat la arma rămasă încă întinsă spre el. Oaspetele îi interceptă privirea și începu să rîdă, ce-i drept, ușor stîngherit:

- E de lemn. Nu te teme. O folosesc numai în legitimă apărare. Chestie de psihologie.

Aruncă lemnul vîxuit pe masă și-și trecu mîna peste fruntea transpirată. Era într-adevăr zăpușeală. Și ploaia care nu se mai hotărâ să înceapă!

- E teribil ce spaimă mi-ai tras, Billy! Noroc că te-am recunoscut.

- Eu cît pe-acî să nu te recunosc. Ai și apărut, așa, cînd te așteptam mai puțin.

- Într-adevăr, nu ne-am văzut de multîșor. Să tot fie zece ani.

Vizitatorul făcu un gest evaziv.

- La agapa promoției noastre n-ai venit, spuse gazda cercețind dacă mai există lichid în sîfon.

- Mda, tocmai atunci am fost reținut. Am găsit invitația abia cînd m-am întors.

Adam era sincer bucuros să-și revadă vechiul coleg.

- Un coniac?

- Mulțumesc, nu beau alcool cînd sînt pe teren. Poate ai ceva rece cu citrice.

Adam îi indică unul din fotolii, el așezîndu-se în cel din fața lui, după ce preparase două băuturi în care scufundase cîte o felie de lămîie.

- Ai avut o idee foarte bună să vii...

Privirea îi alunecă cu o scripire de ironie spre sertarul scrinului. Fața infractorului se destinse într-un zîmbet:

- Ca să fiu sincer cu tine, doar ne leagă atîtea amintiri, vîd că am greșit adresa. Eram convins că aici locuiește Stil Bonny Gray, scriitorul.

Adam izbucni în ris.

- Eu sînt scriitorul...

Trebuî să pună paharul pe birou ca să nu-l verse.

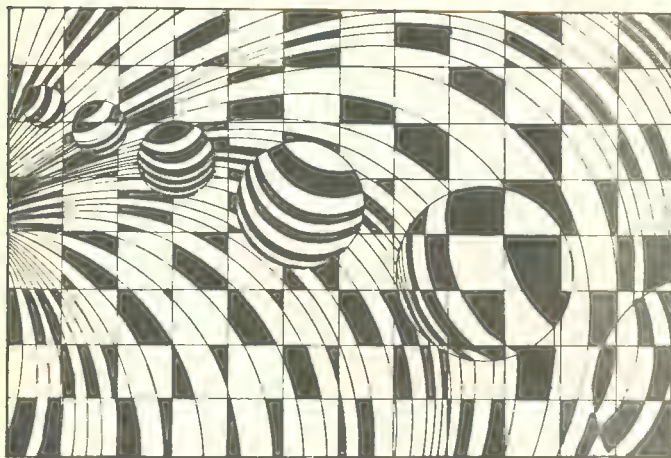
- Tu?

Adam încuviință scuturîndu-și de cîteva ori capul.

- Cînd mi-am trimis prima povestire semnată Adam, la **Magazinul pentru știință și ficțiune**, am primit la **Poșta redacției** următorul răspuns: „Povestire interesantă. Mai scrieți-ne. Vă recomandăm să apelați

AGRESIUNEA NOCTURNĂ

PIPIAS IDIT

MARINA NICOLAEV

la alt pseudonim, cel ales fiind incompatibil cu orientarea științifică a publicației noastre". Așa că după ce am deschis de trei ori la întâmplare cartea de telefon, am pus degetul pe numele acesta.

- De ce de trei ori?

- Pentru că la prima încercare nimerisem la capitolul cu-prinzind **Întreprinderi și instituții** și la a doua, la serviciile de urgență.

Oaspetele nocturn începu să râdă:

- Ar fi fost amuzant să sem-nezi General Mottors.

- Și la Gray ce credeai că ai să găsești? întrebă Adam rîzînd.

Spărgătorul oftă și ridică din umeri:

- O duci bine. Te citesc, evident, cînd sînt liber. Două, trei romane pe an... O piesă de teatru în provincie. Colaborezi la **colecție**, la ziare. Am citit că ai un serial la televiziunea CBS.

Adam făcu un gest cu mîna.

- Asta a fost. Acum e din ce în ce mai greu. În sertarul acela,

arăta cu capul în direcția scrinului, ai să găsești tot fel de note neachitate: apă, lumină, telefon, chirie, asigurări...

- Nu te mai plînge, că nici Edgar Poë n-o ducea mai bine.

- Da, domnule, dar pe vremea lui mai erau idei! Astăzi situația s-a schimbat. Orice-ți imaginezi vine, fie în contradicție cu știința, fie, ca să fiu sincer, e mai puțin interesant decît ceea ce se face în laboratoare. Să nu mai vorbim de faptul că a-ți imagina o călătorie spre Lună, cu ajutorul unei ghiulele de tun, e pueril, dar dacă te încumeți să scrii despre o expediție interplanetară extragalactică, imediat sare un profesoraș care te combate și susține că „conform teoriei relativității lui Einstein, o astfel de idee este o utopie” ș.a.m.d. „Invizibilitatea? Altă utopie”. Demonstrație infirmată. Roboți? A devenit banal. Acum îi construiesc și copii. Transplant? Ce mai e fantastic în asta? Genetica dirijată? S-a făcut. În literatură? Nu, domnule,

în laborator! Viteze superluminice? Au fost imaginate. De matematicieni. Antimaterie? Există. În romane? Da, în cele desuete. Antimateria „modernă” e în ci-clotroane. Raza vieții, raza morții? Există. Se numește prozaic laser. Ce să-ți mai spun? Aș putea să-ți înșir o listă întreagă...

Adam se sculă din fotoliu și începu să se plimbe prin birou.

- Și atunci, te întreb, de unde idei noi? Nu mai există materia primă...

Se apropie de ușa deschisă spre balcon. Afară începuse să plouă. Oftă.

- Bine că s-a mai răcorit. Am ceva de terminat. O idee la care s-a umblat mai puțin ... Ai auzit de gravitoni ?

- Nu e ceva cu niște chestii din alea care te fac mai ușor?

Am văzut eu ceva într-un ziar...

Adam se însufleți. Începu să-i expună subiectul povestirii. Îi explică ce sînt gravitoni și anti-gravitoni în timp ce musafirlu încerca cu discreție să înăbușe un căscat. Se făcuse destul de tirziu.

- Ascultă, Billy, i se adresă Adam la un moment dat, am uitat să te întreb: cum ai intrat aici?

Billy ridică din umeri. La urma urmei era un fapt împlinit.

- Prin balcon.

- Prin balcon, prin balcon, dar pînă aici sus? Cu o scară? Pe burlan?

- Da de unde! E demodat, amice. Am găsit la un inventator niște pantofi deosebiți. I-am luat. Avea mai multe perechi. Abia pe urmă am văzut că aveau niște tălpi speciale. Cînd îi pui, ești mai ușor. Poți să te urci ca un fulg și pe un cablu de televizi-zor.

Adam se prăbuși în fotoliu.

- Antigraivitonii! gemu el. S-a dus...

Vizitatorul nocturn îl privi mirat.

- Cine s-a dus?

- Povestirea... ideea... Au făcut-o și pe asta!

FACTORUL LIMITĂ

CLIFFORD D. SIMAK

The main reason people have to be so busy is that they are doing a great deal of work for a very low wage. In fact, the average wage in the United States is only \$1.50 an hour. This is not much more than the minimum wage, which is \$1.00 an hour. The reason for this is that the government has not been able to raise the minimum wage enough to keep up with the cost of living. As a result, many people are forced to work long hours for very little money. This is a very unfair situation, and it is one that needs to be changed.

...m avea nici cea mai mică șansă. Ar trebui să-ți dai număr de număr.

- Ați verificat?

- Da, spuse Taylor. Am introdus o cameră TV în găurile astea și am luat tot felul de imagini. Niciun. Absolut nimic. Douăzeci de centimetri înălțime, sau cam așa ceva. Mai largă la capăt decât la vîrf, și netedă. N-ascunde nici un mecanism secret.

- Am irbuit să taie o bucațică de metal ca să o putem studia. Ne-au trebuit trei lame ca să o putem tăia. E oțel, dar aliat cu altceva, iar structura moleculară e de-a dreptul stranie.

- Nu se mănă cu nici unul din metale pe care le cunoaștem noi? întrebă Lawrence.

- Nu se mănă. Am ținut nava pînă astăzi. I-am tăiat un sfert și am încercat să deschid ușa. Nu s-a legat ca un pendul, iar ușa nici nu se mișcă.

- Năvem decît o singură soluție, zise Lawrence.

- Da, știm, să o aruncăm în aer, replică Taylor, dar tare n-aș vrea. Ar însemna să ne căm batem.

- Totuși nu putem sta cu minie în sir, zise Lawrence.

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

...se ca o scară circulară. Nici însă nu eș din gură. Nici sunet, nici lumină, nici mișcare. Tămenii coborîră rampa înclinînd se-

ALEXANDRU ANDRIEȘ: „REGII NISIPURILOR”

REGII NISIPURILOR

GEORGE R. R. MARTIN

SIMON KRESS locuia singur într-un conac mare printre colinele aride și stincoase aflate la cincizeci de kilometri de oraș. Așa că, atunci când afacerile îl chemau pe neașteptate, n-avea vecini cărora să le ceară să vadă de animale în lipsa lui. Șoimul hoitar nu era o problemă; sălaș-luia în foșorul nefolosit și, oricum, se hrănea singur. Pe măcelar, Kress îl gonia pur și simplu afară, lăsându-l să se descurce cum o ști; micul monstru vîna limacși, păsări și șobolani. Bazinul de pești însă, plin cu piranhași veritabili, de pe Pamînt, reprezenta o dificultate. Kress sfîrșea întotdeauna prin a arunca în uriașul acvariu o pulpă mare de vită. La urma urmelor, dacă avea să fie reținut mai mult decît se aștepta, piranhașii se puteau minca între ei. O făcuseră și-n alte dăți. Era amuzant.

Din nefericire, de data aceasta fu reținut mult mai multă vreme decît se așteptase. Cînd, în sfîrșit, se întoarse, toți peștii erau morți. La fel, șoimul hoitar. Măcelarul urcase în foșor și-l min-

case. Simon Kress se indispuse.

A doua zi se urcă în aeroglisor și plecă la Asgard. Situat la vreo două sute de kilometri de vila lui, Asgard era cel mai mare oraș de pe Baldur și se mîndrea și cu cel mai vechi și mai mare aeroport. Lui Kress îi plăcea să-și impresioneze prietenii cu animale neobișnuite, amuzante și scumpe; Asgard era locul unde se puteau cumpăra asemenea animale.

De această dată însă nu prea avu noroc. La „Xenopets” era închis, t’Etherane, negustorul de animale mici, încercă să-i vîre pe gît alt șoim hoitar, iar „Ape străni” nu oferea nimic mai exotic decît piranhași, rechini luminoși și calmari-păianjen. Kress îi avusese pe toți; voia ceva nou.

Către seară, se pomeni bătînd bulevardul Curcubeului, în căutare de magazine pe care nu le vizitase niciodată. Aflată în plină zonă a aeroportului, strada era înțesată cu firme de importatori. Marile corporații comerciale aveau vitrine lungi, impresionante, în care artefacte străine, rare și

costisitoare, erau etalate pe postamente din plâsă în spatele cărora draperii întinse învâluiau în mister interloarele. Printre marile magazine se înghesuiau prăvălii de vechituri, dughene murdare, expunând tot felul de antichități de pe tot felul de lumi. Kress le încercă și pe unele și pe celelalte, cu aceeași nemulțumire.

Apoi dădu peste o prăvălie aparte.

Era foarte aproape de port. Kress nu mai fusese niciodată pe acolo. Magazinul ocupa o clădire modestă, cu un singur etaj, încadrată de un bar euforic și un templu-lupanar al Comunității Surorilor Secrete. La acest capăt al bulevardului începeau localurile deocheate. Prăvălia era ceva cu totul leșt din comun. Sărea în ochi.

Vitrina ere învăluită în ceață; cînd vag roșie, cînd cenușie ațina ceații adevărate, cînd sculptoare și auriile. Ceața se unduia și se învâluia și lumina difuz dinăuntru. În vitrină, Kress întrezări expozate — mașini, obiecte de artă, lucruri pe care nu le putea recunoaște — dar nu apuca să le vadă bine pe nici unele. Aburul plutea senzual în jurul lor, dezvăluind mai întâi o frîntură din ceva, apoi altceva, apoi ascunzînd totul. Iritant.

În timp ce privea, ceața începu să formeze litere. Cite-un cuvînt, o dată. Kress stătu și citi.

WO. ȘI. SHADE. IMPORTATORI. ARTE-FACTE. ARTA. FORME. DE. VIAȚA. ȘI. ALTELE.

Literele pieriră. În negură, Kress zări ceva care se mișca. Asta-i fu suficient; asta, și „formele de viață” din reclamă. Își așvîrli peste umăr capa de promenadă și intră în prăvălie.

Înăuntru, Kress se simți dezorientat. Interiorul părea vast, mult mai spațios decît ar fi lăsat să se creadă fațada relativ umilă. Încăperea era slab luminată, tăcută. Tavanul intruchipa un peisaj stelar, cu nebuloase spirale; era foarte negru și veridic, foarte frumos. Teighelele, toate, străluceau ușor pentru a pune mai bine în valoare mărfurile expuse. Pasajele dintre ele erau așternute cu ceață. Pe alocuri pîcța se ridica pînă la genunchi, răscurîndu-se în jurul picioarelor la fiecare pas.

— Vă pot ajuta cu ceva?

Femeia părea să fi răsărit din ceață. Înalță, slabă, palidă, purta o salopetă simplă, de culoare gri și o bonetă mică, bizară, prinsă în creștetul capului.

— Ești Wo sau Shade? întrebă Kress. Ori ești vinzătoare?

— Jala Wo, la dispoziția dumneavoastră, se prezentă femeia. Shade nu servește clienții. Vinzătorii nu există.

— Aveți un magazin destul de mare, spuse Kress. Ciudat că n-am auzit încă niciodată de voi.

— Aici, pe Baldur, magazinul nostru abia s-a deschis. Avem însă reprezentanțe pe multe alte lumi. Cu ce vă pot servi? Artă, cumva? Păreți colecționar. Avem cîteva cristalluri de Nor T'alush, excepționale.

— Nu. Am toate sculpturile în cristal care mă interesează. Am venit pentru un animal.

— O formă de viață?

— Da.

— De pe o altă lume?

— Bineînțeles.

— Avem un mim. De pe Celia. Un simian foarte inteligent. Nu numai că va învăța să vorbească, dar pînă la urmă va imita vocea, înflecțiunile, gesturile, ba chiar și expresiile feței.

— Nostim, zise Kress. Și banal. Nu mă interesează. Wo. Eu vreau ceva exotic. Neobișnuit. Și

nenostim. Detest animalele nostime. În momentul de față am un măcelar. Importat de pe Cotho, cu destulă cheituaie. Din cînd în cînd îl hrănesc cu cîte-o porție de pisoi proaspăt fătați. Asta-mi inspiră mie animalele nostime. Sper ca m-am făcut înțeles, da?

Wo arboră un suris enigmatic.

— Ați avut vreodată un animal care să vă adore? Întrebă.

Kress zîmbi.

— Oh, de cîte ori! Dar nu pretind să fiu adorat, Wo. Doar amuzat.

— M-ați înțeles greșit, spuse Wo, cu același suris ciudat. Ma refeream la adorație în sensul idolatrizării, al venerării propriu-zise.

— Ce vrei să spui?

— Cred că am exact ce vă interesează. Veniți după mine.

Îl conduse pe Kress printre teighelele radiante, de-a lungul unui pasaj cufundat în ceață, sub falsul cer înstelat. Traversară un zid de pîcîlă, pătrunseră într-un alt sector al magazinului și se opriră în fața unui bazin mare, acoperit cu plastic. Un acvariu, gîndi Kress.

Wo îi făcu un semn să se apropie. Îi dădu așcultare și văzu că se înșelase. Era un terariu. În interior, pe o suprafață de vreo doi metri pătrați, se afla un deșert în miniatură. Nisip galbui, bălînd în roșcat sub o lumină roșatică. Roci: bazalt, cuarț, granit. În fiecare colț al bazinului se înălța un castel.

Kress clipi, privi mai atent și se corectă: de fapt, se înălțau numai trei castele. Al patrulea stătea într-o rină — surpat, ruinat. Celelalte trei erau grosolane dar intacte, durate din piatră și nisip. Pe parapetele lor și pe sub porticurile rotunjite mișunau creaturi mărunte. Kress își lipi fața de peretele din plastic.

— Insecte? întrebă.

— Nu, răspuse Wo. O formă de viață mult mai complexă. Și mai inteligentă. Ființe cu un grad de inteligență considerabil superior celui al măcelarului dumneavoastră. Li se spune regi de nisip.

— Insecte, decretă Kress, retrăgîndu-se de lîngă bazin. Nu-mi pasă cît sînt de complexe. (Se încruntă.) Și, te rog, nu încerca să mă îmbroboști vorbindu-mi despre inteligență. Viațetăea asta-e prea mică ca să posede altceva decît un creier foarte rudimentar.

— Inteligența lor este colectivă, spuse Wo. Au ceea ce se numește spirit de stup. De castel, în cazul de față. De fapt, în bazin nu sînt decît trei organisme. Al patrulea a murit. După cum puteți observa, castelul său s-a prăbușit.

Kress se întoarse spre bazin.

— Spirit de stup, zici? Interesant. (Se încruntă iarăși.) Totuși, nu-i decît un furnicar supradimensionat. Mă așteptam la ceva mai deosebit.

— Poartă războaie.

— Războaie? Hmmm.

Kress privi din nou.

— Observați, vă rog, culorile, îl îndemnă Wo. Arată spre creaturile care forfoteau pe castelul cel mai apropiat. Una din ele rîcîia lîngă peretele bazinului. Kress o cercetă. Pentru el, continua să arate ca o insectă. Cam cît o unghie de lungă, cu șase picioare, cu șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul trupului. Un sistem complicat de mandibule clămpănă vizibil, în timp ce două antene fine și lungi descriau traiectoria în aer. Antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau negre ca funinginea, dar culoarea predominantă era portocaliu aprins al platoșei care acoperea corpul.

— E o insectă, repetă Kress.

— Nu e insectă, insistă calmă Wo. Exoscheletul chitinos este lepădat cînd regele de nisip

crește. Dacă crește. Într-un bazin de dimensiunile acestuia nu va crește. (Îl lua pe Kress de brat și-l conduse până la castelul următor.) Observați culoarea acestora.

Kress se uită. Erau alffel. Aici, regii de nisip aveau platfoa de un roșu intens; antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau galbene. Kress nu arundă privirea de partea cealaltă a bazinului. Locuitorii celui de-al treilea castel viu erau albidocși, cu tiv roșu.

— Hmmm.

— Așa cum v-am spus, se războlesc, I se adreșă Wo. Închele chiar armistiții și alianțe. O alianță a distrus al patrulea castel din bazin. Negrii se înmulțiseră peste măsură și atunci ceilalți și-au unit forțele ca să-l nimicască.

Kress nu se lăsa convins.

— Amuzant, desigur. Dar și insectele poartă războie.

— Insectele nu venerează, spuse Wo.

— Pofim?

Wo zîmbi și arătă spre castel. Kress făcu ochii mari. Pe zidul celui mai înalt turn era sculptat un chip. Îl recunosc. Era chipul Jalei Wo.

— Cum...

— Am proiectat în bazin o hologramă cu chipul meu, menținînd-o cîteva zile. Chipul zeului, ca să zic așa. Îi hrănesc, sînt mereu prin preajmă. Regii de nisip au un rudimentar simț psionic. Un fel de telepatie de proximitate. Mă simt și mă idolatrizează folosind chipul meu pentru a-și orna construcțiile. Uitați-vă bine, e pe toate castelele.

Ea adevărat.

Pe castele, chipul Jalei Wo era senin și pașnic, și foarte veridic. Kress admiră măiestria reproducerii.

— Cum lucrează?

— Membranele anterioare au și rol de mîini. Sînt prevăzute chiar cu un fel de degete: trei tentacule mici și flexibile. Regii de nisip colaborează excelent, atît la construcții cît și în războaie. Nu pierdeți din vedere faptul că toți mobiliile de aceeași culoare împărtășesc o singură minte.

— Mai da-mi amănunte, ceru Kress.

Wo zîmbi.

— Burtă trăiește în castel. Adică eu îi spun burtă. Un joc de cuvinte, dacă vreți: ființa este și pîntece de mamă și stomac. Femela, cam cît pumnul de mare, imobilă. De fapt, denumirea de regi de nisip e oarecum improprie. Mobiliile sînt țărani și războinici; conducătorul propriu-zis e o regină. Dar și această analogie păcătuiește. Luat în ansamblu, fiecare castel este o singură creață hermafrodită.

— Cu ce se hrănesc?

— Mobiliile mănîncă pastă, hrana predigerată obținută în interiorul castelului. O capătă de la burtă, după ce aceasta a prelucrat-o cîteva zile. Stomacurile lor nu suportă nimic altceva, astfel încît dacă burtă moare, mor foarte repede și ei. Burtă... burtă mănîncă orice. În privința asta n-o să vă coste nimic. Resturile de la masă sînt o hrană excelentă și îndestulătoare.

— Dar hrană vie? se interesează Kress.

Wo dădu din umeri.

— Fiecare burtă mănîncă mobiliile aparținînd celorlalte castele, firește.

— Nu știu ce să zic, mărturisi Kress. De n-ar fi atît de mici.

— Ai dumneavoastră pot fi mai mari. Acești regi de nisip sînt mici fiindcă bazinul în care trăiesc este mic. După toate aparențele, își adaptează creșterea la spațiul vital disponibil. Dacă i-aș muta pe cei de aici într-un bazin mai mare, ar începe să crească.

— Hmmm. Bazinul în care-mi țineam eu piran-

hașii e de doua ori mai mare ca asta și-l liber. Ar putea fi curățat, umplut cu nisip...

— Wo și Shade va stau la dispoziție pentru instalare. Placerea este de partea noastră.

— Bineînțeles, se grăbi Kress să adauge, vreau patru castele intacte.

— Se-nțelege, încuviință Wo.

Începură să se tocmească pentru preț.

Trei zile mai tirziu, Jale Wo descinse la conacul lui Simon Kress, cu regi de nisip în stare latentă și o echipă de montatori. Ajutoarele lui Wo erau extrabaldurieni deosebiți de toți cei cu care era familiarizat Kress; bipezi îndesați, apătoși, cu patru brațe și ochi compuși, bulbucați. Aveau pielea groasă și tăbăcită, plină de zbîrcituri printre care se aveau protuberanțe în formă de apini și coarne. Dar erau muncitori vinjoși și îndemnatnici. Wo le dădea indicații într-o limbă melodioasă pe care Kress n-o mai auzise niciodată.

Terminară treaba într-o singură zi. Mutară bazinul în care se aflaseră piranhașii în mijlocul spațiosului său salon, aranjară de o parte și de cealaltă canapele pentru o vedere mai bună, curătară perfect interiorul rezervorului și-l umplură pe trei sferturi cu nisip și roci. Apoi instalară un sistem special de iluminat, menit să asigure atît palida lumină roșie pe care o aveau regi de nisip, cît și proiectarea de imagini holografice în bazin. Deasupra montară un capac solid din plastic, prevăzut cu un mecanism pentru introducerea hranei.

— În felul acesta veți putea da de mîncare regilor de nisip fără a fi nevoit să ridicați capacul bazinului, explică Wo. Nu riscați ca vreun mobil să scape afară.

Capacul era echipat și cu aparate de control al microclimatului, pentru a condensa exact cantitatea corectă de umiditate din aer.

— Interiorul să fie uscat, dar nu prea uscat, recomandă Wo.

În cele din urmă, unul dintre instalatorii cu patru brațe intră în bazin și săpă gropi adînci, în cele patru colțuri. Apoi un altul îi dădu burțile aflate în stare latentă, scoțîndu-le una după alta din containerele crionice în care fuseseră transportate. Nu erau prea arătoase. Lui Kress i se păru că semănau cu niște hălci bălțate de carne crudă, pe jumătate alterată. Cu o gură.

Extrabaldurianul le îngropă, cîte una în fiecare colț al bazinului. După aceea muncitorii închiseră capacul și se pregătiră de plecare.

Căldura va trezi burțile din starea latentă, spuse Wo. În mai puțin de-o săptămînă, mobiliile vor începe să iasă din ouă și vor răzbate la suprafață. Aveți grijă să le dați suficientă mîncare. Au nevoie să prîndă puteri pînă se maturizează deplin. După scoatele mele, cam peste trei săptămîni veți avea în bazin și castelele.

— Dar chipul? Cînd îmi vor sculpta chipul?

— Proiectați holograma peste vreo lună. Și aveți răbdare. Dacă doriți să întrebați ceva, vă rog să luați legătura cu noi. Wo și Shade rămîn la dispoziția dumneavoastră.

Femeia se înclină și plecă.

Kress se întoarse cu pași molcomi la bazin și-și aprinse un bețigaș euforic. Deșertul era nemîșcat și pustiu. Începu să bată nerăbdător cu degetele în capacul de plastic și se încruntă.

În ziua a patra, lui Kress i se păru că zărește mișcări în nisip — ca niște vagi frămîntări subterane.

În ziua a cincea văzu primul mobil, un alb sin-guratic.

În ziua a șasea numără vreo duzină, albi, roșii și negri. Portocaliile se lăsau așteptate. Vărsă în bazin un castron cu resturi de mâncare pe jumă-tate stricate. Mobiliile le simțiră imediat, se repe-ziră la ele și începura să fărâșcă bucățele spre colțurile respective. Fiecare grup de culoare era extrem de organizat. Nu se încăierară. Kress fu puțin dezamăgit, dar hotărî să le dea timp.

Portocalii își făcură apariția în ziua a opta. La vremea aceea, ceilalți regi de nisip se apucaseră deja să câră pietricele și să ridice fortificații. Încă tot nu se războiau. Deocamdata nu aveau decît jumătate din mărimea celor pe care-i văzuse la Wo și Shade, dar impresia lui Kress era că vietă-țile creșteau cu repeziune.

Castelele prinseră să se înalțe pe la mijlocul celei de-a doua săptămîni. Bataioane discipli-nate de mobili tirau bucăți mari de gresie și de granit în colțurile lor, unde alții mobili îngrămă-deau nisip cu mandibulele și cu tentaculele. Kress cumpărase o pereche de ochelari cu luche, ca să-i privească la lucru în orice punct al bazi-nului se aflau. Se plimba de jur împrejurul pereților înalți din plastic, observînd. Era fascinant. Castelele erau intruciva mai simple decît i-ar fi plăcut lui, dar avu o idee. În ziua următoare, vărsă împreună cu hrana niște fragmente de ob-sidian și cioburi mici de sticlă colorată. Cîteva ore mai tîrziu, noile materiale fuseseră încorpo-rate în zidurile castelor.

Castelul negru fu terminat cel dintîi, urmat de fortărețele roșie și albă. Ca de obicei, portocaliile fură ultimii. Kress începu să mînințe în salon, așezat pe canapea, ca să poată privi în voie. Aș-tepta, dintr-un moment în-altul, izbucnirea pri-mului război.

Fu dezamăgit.

Zilele treceau, castelele se făceau tot mai înalte și mai falnice, iar Kress nu mai păreașea bazi-nul decît pentru necesitățile firești și pentru a răspunde apelurilor critice, legate de afaceri. Dar regii de nisip tot nu se războiau. Kress începu să se enerveze.

În cele din urmă, încetă să-i mai hrănească.

La două zile după ce resturile de la masă con-teniră să cadă din cerul deșertului lor, patru mobi-li negri înconjurară un portocaliu și-l tirară spre burta lor. Mai întîi îl schilodiră, smulgîndu-i man-dibulele, antenele și picioarele, apoi îl traseră pe sub boltă întinută a porții castelului lor în mi-niatură. Portocaliul dispăru definitiv. După o oră, mai bine de patruzeci de mobili portocalii traver-sară în marș nisipul și atacară colțul negrilor. Fură însă covârșiți de numărul mobililor negri care ieșiră puhoi din adîncuri. Cînd bătălia luă sfîrșit, agresorii fuseseră măcelăriți. Morții și mu-ribunzii fură cărați să hrănească burta neagră.

Încîntat, Kress se feliță pentru geniul de care daduse dovadă.

Cînd aruncă mîncare în bazin, a doua zi, se iscă îndată o bătălie în trei colțuri, pentru dobin-direa ei. Albiu ciștigară detașat.

După asta, urmă război după război.

La aproape o lună din ziua în care Jala Wo îi adusese regii de nisip, Kress conectă proiectorul holografic și chipul său se materializă în bazin. Chipul se rotea încet, de la un colț la altul, astfel încît privirea sa poposea asupra tuturor celor pa-tru castele, în egală măsură. Kress găsi că holo-grama era foarte reușită; avea zimbetul lui sar-

castic, gura mare, obraji plini. Ochii albaștri scă-părau, părul sur era pieptănat îngrijit, cu cărare pe-o parte, după ultima moda, sprîncenele erau subțiri și sofisticate.

Cîrînd după aceea, regii de nisip se apucara de lucru. Kress îi hrănea cu dărnice, în timp ce imaginea sa strălucea pe cerul lumii lor. Tempor-ar, războaiele încetară. Întreaga activitate era dedicată cultului.

Chipul lui Kress se ivi pe zidurile castelor.

La început, i se păru că toate cele patru ima-gini erau identice, dar pe măsura ce lucrul conti-nua și el studia reproducerea, Kress începu să deslușească deosebiri subtile de tehnică și de execuție. Roșii erau cei mai inventivi; folosiseră paie minuscule de ardezie pentru a reda părul lui argintiu. Idolul alb i se păru tînar și malîțos, în vreme ce chipul fărîit de negri, — deși virtual același, trăsătură cu trăsătură — avea un aer în-țelept și binevoitor. Ca întotdeauna, regii de nisip portocalii fură ultimii și cei din urmă. În războaie nu le merseese prea bine, iar castelul lor arăta jal-nic în comparație cu celelalte. Imaginea pe care o sculptaseră era grosolană și caricaturală, și se părea că aveau de gînd s-o lase așa. Cînd înceta-ră să mai lucreze la chip, Kress se supără de-a binelea pe ei, dar n-avu ce le face.

Dupa ce toți regii de nisip și terminara icoa-nene, Kress deconectă holograful și-i spuse ca sosise momentul sa organizeze o petrecere. Prie-tenii săi aveau să fie impresionati. Se gîndi c-ar putea chiar sa le ofere spectacolul unui război Fredonind radios, începu sa întocmească lista in-vitațiilor.

Petrecerea avu un succes nebun.

Kress invită treizeci de persoane; o mîna de prieteni apropiați care-i împărțeau amuzamen-tele, citeva stele amante și o gramada de rivali în afaceri și-n societate, care nu-și puteau permite să-i ignore apelul. Știa că unii din ei aveau să fie indignați și chiar ofenșați de regii lui de nisip. Conta pe asta. De regulă, Simon Kress considera drept eșec o petrecere de-a lui de la care măcar un invitat nu pleca tînuind și fulgerînd.

Sub imboldul momentului, adăugă pe listă nu-mele Jalei Wo. „Vino cu Shade; dacă-ți face plă-cere”, supralicită cînd îi dictă mesajul.

Faptul că Wo acceptă invitația îl surprinse într-o oarecare măsură.

— Din păcate, Shade nu va putea sa mă înso-țească. Nu participa la reuniuni mondene, adăugă ea. Cît despre mine, abia aștept să văd ce mai fac regii dumneavoastra de nisip.

Kress le comandă o masă sumptuoasă. Și cînd, în sfîrșit, conversația începu să linzezească iar cei mai mulți dintre invitați erau amețiți de vin și de bețigașe euforice, le produse un șoc apucin-du-se sa idune personal, într-un castron mare resturile de mîncare din farfurii.

— Haideti, toată lumea, le spuse el. Vreau sa vă fac cunoștința cu noii mei favoriți.

Luînd castronul cu el, își conduse oaspeții în salon.

Regii de nisip raspunsera tuturor asteptarilor sale. Ii înfometase anume, tinîndu-i nemîncati două zile, și erau puși pe bătaie. În timp ce mu-safirii, adunați în jurul bazinului, priveau prin ochelarii speciali pe care Kress avusese grijă sa li-i pună la dispoziție, regii de nisip-dezlanțuiră o bătălie furibunda pentru fărîmături. La încheierea ostilităților, Kress numără aproape saizeci de mobili morți. Rosii și albi, care stabiliseră de cu-rînd o alianță, acaparară mai toata mîncarea.

— Kress, ești dezgustator, îi spuse Cath m'Lane. (Traise cu el o bucată de vreme, în urma cu doi ani, pina ce sentimentalismul ei dulceag

ajunsesse pe punctul de a-l scoate din minți.) Am fost o proastă ca m-am întors aici. Credeam că între timp te-ai schimbat, că vrei să-ți ceri scuze. (Nu-l iertase niciodată pentru ziua în care măcelarul lui devorase o potaie excesiv de „nostimă” la care ea ținea ca la ochii din cap.) Să nu mă mai chemi niciodată în casa asta, Simon.

leşii val-virteji, urmata de actualul ei amant şi de un cor de risete.

Ceilalți invitați îl potopira cu întrebările.

De unde avea regii de nisip? voia să știe.

— De la Wo și Shade, importatori, le răspunse gesticulînd reverențios către Jala Wo, care stătu tăcută și retrasa aproape toată seara.

De ce-și împodobeau castelele cu chipul lui?

— Pentru că de la mine vin toate lucrurile binecuvîntate. Ce, nu știți asta?

Se vor mai bate?

Remarca atrase o serie de chicoteli.

— Firește. Dar nu astăzi-seară. Nici o grija. O sa mai fie petreceri.

Jad Rakkis, care era xenolog amator, începu să vorbească despre alte insecte sociale și războaiele pe care le purtau.

— Regii de nisip sînt amuzanți, dar nu-s mare lucru. Ar trebui să citiți despre furnicile-soldate de pe Terra, de pildă.

— Regii de nisip nu sînt insecte, interveni pe neașteptate Jala Wo, dar Jad se lansase în argumente și ei nu-i dădu nimeni nici cea mai mică atenție. Kress îi adresă un zîmbet și ridică din umeri.

Malada Blane propuse ca la următoarea petrecere, cînd vor asista la un alt război, să facă pașii. Ideea entuziasma pe toată lumea. Urmă o discuție animată, cu privire la reguli și șanse. Dezbaterile durau aproape o oră. În cele din urmă, rînd pe rînd, musafirii începură să-și ia rămas bun.

Jala Wo plecă ultima.

— Ei, îi spuse Kress cînd rămăseră singuri, se pare că regii mei de nisip au succes.

— Arată bine, zise Wo. Sînt deja mai mari decît ai mei.

— Da, incuviință Kress. Cu excepția portocaliilor.

— Am remarcat asta, replică Wo. Par mai puțin numeroși iar castelul lor e cam ponosit.

— Ce să-i faci, cineva trebuie sa piară, declara Kress. Portocaliile au apărut cu întîrziere și au întîrziat și cu organizarea. Din cauza asta au avut de suferit.

— Scuzați-mă, spuse Wo, dar îmi permiteți sa vă întreb dacă dați suficiența muncii regilor dumneavoastră de nisip?

Kress dădu din umeri.

— Mai potesc și ei din cînd în cînd. Le stimulează ferocitatea.

Wo se încruntă.

— N-are nici un rost să-i înfometezi. Lăsați-i să se războiască la timpul lor, din motivele lor. Așa le stă în fire și veți putea asista la conflicte de o subtilitate și complexitate admirabile. Un război permanent, provocat de foame, este ceva primitiv și degradant.

Simon Kress răspunse Jalei Wo:

— Te afli în casa mea, Wo, și aici eu singur hotărîsc ce-i degradant. Am hrănit regii de nisip așa cum m-ai sfătuit și nu s-au luptat.

— Trebuie sa aveți răbdare.

— Nu, se împotrivi Kress. În definitiv, eu sînt stăpînul și zeul lor. De ce să le aștept mobilitățile? Nu se războiau cît voiam eu. Am corectat situația.

— Înțeleg, rosti Wo. O să discut problema cu Shade.

— Asta nu-i treaba dumitale, și nici a lui, se răsti Kress.

— În cazul acesta nu-mi mai rămîne decît să vă spun noapte bună, răspunse cu resemnare Wo. Dar în pragul ușii, în timp ce-și îmbrăca pelerina, îl țintui cu o ultimă privire dezaprobatoare. Priviți-vă chipurile domnule Kress, îl preveni ea. Priviți-vă chipurile.

După plecarea ei, nedumerit, Kress se întoarse la bazin și contemplă îndelung castelele. Chipurile sale erau la locul lor, ca și înainte. Numai că... Înșfăcă ochelarii cu lupe și-i puse pe ochi. Chiar și așa, era greu de deslușit. I se păru totuși că expresia imaginilor sale era vag schimbată, că zîmbetul lui era puțin strîmb, conferind o notă de răutate. Dar era o schimbare abia perceptibilă, dacă era o schimbare. Pînă la urmă, Kress puse impresia pe seama autosugestiei și hotărî să n-o invite pe Jala Wo la vreo altă serată.

În cursul următoarelor luni, Kress și cîțiva dintre preferații săi se întruniră săptămînal pentru a participa la ceea ce lui îi plăcea să numeasca „jocuri strategice”. Acum, cînd fascinația pe care o exercitasera inițial asupra lui regii de nisip se atenuase, Kress petrecea mai puțin timp în preajma bazinului și mai mult pentru a se ocupa de afaceri și de viața mondenă, dar tot mai găsia plăcere în a asista, împreună cu o mînă de prieteni, la cîte-un război, două. Își menținea combatanții în forma, printr-un regim situat la limita înfometării. Procedeu avu urmări grave pentru portocalii, care deveniră, în mod vizibil, mai piperniciți, încît Kress începu să se întrebe dacă nu cumva burta lor decedase. Ceilalți însă se descurcau binisor.

Uneori, noaptea, cînd avea insomnie, Kress se ducea cu o sticlă de vin în salonul cufundat în semiobscuritate, unde singura lumină era licărul roșu al deșertului în miniatură. Stătea ore întregi, bind și privind de unul singur. Aproape întotdeauna avea loc cîte-o bătălie pe unde, iar cînd nu era nici una putea isca lesne prilejul, aruncînd o fărîmă de mîncare.

La bătăliile săptămînale se apucaseră să părieze, așa cum sugera Malada Blane. Kress cîștiga o mulțime de bani mizînd pe albi, care deveniseră colonia cea n-ai puternică și mai numeroasă, cu cel mai falnic castel din bazin. Într-una din zile, ridică puțin colțul capacului și aruncă mîncarea în apropierea castelului alb — în loc să-i dea drumul — astfel încît ceilalți regi de nisip, dacă voiau să obțină cîteva fărîmituri, să fie nevoiți a-i ataca pe albi în perimetrul propriilor lor fortărețe. Încercară. Albi se apărară admirabil. Kress cîștigă de la Jad Rakkis o sută de standarzi.

Dealtfel, Rakkis pierdea mult la regii de nisip, aproape în fiecare săptămînă. Se considera specialist în materie, susținînd că-i studiasse și le analizase obiceiurile în perioada care urmasse primei petreceri, dar cînd venea momentul să-și plaseze mizele n-avea noroc. Kress bănuia că pretențiile lui Jad nu erau decît lăudăroșenie și ifose. Într-un moment de trîndăvie curiozitate încercase și el să studieze puțin regii de nisip, conectîndu-și terminalul la bibliotecă, pentru a afla de pe ce lume erau originare viațele sale. Dar nu figurau nicăieri. Intenționa să ia legătura cu Wo și s-o întrebe pe ea, însă îl preocupau alte lucruri, mai importante, și problema îi scăpa mereu din vedere.

În cele din urmă, după o lună în care pierderile

sale se ridicaseră la peste o mie de standarzi, Jad Rakkis își făcu apariția la jocurile strategice, cu o cutie de plastic sub braț. Înăuntru se afla un fel de păianjen acoperit cu perșori aurii.

— Un păianjen de nisip, anunță Rakkis. De pe Cathaday. L-am cumpărat azi după-amiază de la t'Etherane. De obicei li se extrag pungile cu venin, dar asta-i întreg. Ești dispus, Simon? Vreau să-mi recâștig banii. Pariez o mie de standarzi: păianjenul de nisip contra regilor de nisip.

Kress examină insecta din interiorul închisorii de plastic. Regii lui de nisip crescuseră mult — se făcuseră de două ori mai mari decât ai lui Wo, așa cum prezisesse chiar ea — dar pe lângă li-gchioana din cutie nu erau decât niște pitici. Păianjenul era veninos, iar ei, nu. În schimb, erau teribili de mulți. Și-apoi, oricum, în ultima vreme, războaiele regilor de nisip începuseră să devină plictisitoare.

— S-a făcut, răspuse el. Jad, ești un fraier. Regii de nisip vor copleși cu numărul lor scîrboșenia asta a ta, pînă-și va da duhul.

— Fraier ești tu, Simon, replică surîzător Rakkis. Păianjenul de nisip cathadayan se hrănește în mod obișnuit cu vietăți de subsol care se aciuiesc prin văgăuni și crevase, și... Mă rog, o să vezi tu... Va pătrunde direct în castele și va minca burțile.

Kress se încruntă, în hohotele de ris ale celorlalți. La asta nu se gîndise.

— Dă-i drumul, rosti iritat și se duse să-și mai toarne în pahar.

Păianjenul era prea mare pentru a fi introdus în mod convenabil prin dispozitivul pentru mincare. Doi dintre cei de față îl ajutară pe Rakkis să salte ușor capacul bazinului, iar Malada Blane îi dădu cutia. Rakkis scutură insecta afară. Păianjenul ateriză ușor pe o dună miniaturală din fața castelului roșu și preț de-o clipă rămase dezorientat, mișcîndu-și maxilarele, zvîcnind amenințător din picioare.

— Haide, haide, îl îndemnă Rakkis.

Se strînsă cu toții în jurul bazinului. Simon Kress luă ochelarii și și-i trase pe cap. Dacă avea să piardă o mie de standarzi, măcar să vadă bine spectacolul.

Regii de nisip zăriseră invadatorul. Pe tot cuprinsul castelului încetase orice activitate. Micii mobili stăcozii stăteau nemișcați, privind cu atenție.

Păianjenul se urni, începu să avanseze către umbra promițătoare a porții. De pe turnul de deasupra, chipul lui Simon Kress privea impasibil.

Brusc, se iscă o activitate febrilă. Mobili roșii aflați în preajmă formară două falange și porniră în marș spre păianjen. Alți războinici dădură năvală din interiorul castelului și se înșirară pe trei rânduri în fața porții, pentru a strălăui intrarea spre camera subterană în care trăia burta. Dintre dune veneau în goană cercetași, chemați la luptă.

Și bătălia se dezlănțu.

Regii de nisip din linia de atac năpădîră păianjenul. Mandibulele mușcară la picioare și abdomen și rămăseră încheștate. Alți roșii escaladară picioarele auri, cățărîndu-se în spinarea invadatorului. Începură să muște și să tragă. Un mobil ajunse la unul din ochi și-l amuse cu tentaculele-i subțiri și galbene. Kress zîmbi și arătă cu degetul.

Dar regii de nisip erau mici și neveninoși, iar păianjenul nu se oprea. Picioarele sale doborău

mobili într-o parte și-n alta. Maxilarele sale mustind de venin găseau alții, pe care-i lăsau sfîrtecați și țepeni. Deja, peste zece roșii trăgeau să moară. Păianjenul de nisip continuă să înainteze. Pași drept în mijlocul triplei linii defensive din fața castelului. Șirurile de mobili se închiseră ca un clește, îl acoperiră, luptînd cu disperare. Kress observă că o ceată de regi de nisip retezaseră unul din picioarele agresorului. Noi apărători săreau de pe metereze, aterizînd pe mormanul ce colcăia și se zvîrcolea.

Invizibil sub grămada de regi de nisip, păianjenul reuși totuși să se țină în umbra porții și dis-păru.

Jad Rakkis emise un oftat din rărunchi. Era alb ca varul.

— Minunat, comenta cineva.

Malada Blane chicoti infundat.

— Privește, spuse Idi Noredian, trăgîndu-l de braț pe Kress.

Fuseseră cu toții atît de absorbiți de încheștarea din colț, încît nimeni nu remarcase activitatea din restul bazinului: Acum însă, cînd castelul se liniștise, cînd pe nisipul din jur nu mai erau decît mobili roșii morți, văzură.

În fața castelului roșu răsăriseră trei armate. Stăteau perfect nemișcate, perfect aliniate, șir după șir de regi de nisip portocalii, albi și negri. Așteptau să vadă ce va ieși din castel.

Simon Kress zîmbi.

— Un cordon sanitar, jubilă el. Și, Jad, aruncă-ți privirea spre celelalte castele.

Rakkis privi și înjură. Echipa de mobili astupau porțile cu nisip și pietre. Dacă păianjenul supraviețuia totuși celei dintîi înfruntări, n-avea să pătrundă cu una cu două în celelalte fortărețe.

— Trebuia s-aduc patru păianjeni, mîrii Jad Rakkis. Oricum, am cîștigat. Păianjenul meu e acum acolo, dedesubt, și-ți mănîncă afurisita de burta.

Kress nu răspunse. Aștepta. Zărise mișcare în umbră.

Dintr-o dată, pe poartă începură să se reverse mobili roșii. Se răspîndiră pe tot cuprinsul castelului apucîndu-se imediat să repare pagubele pricnuite de păianjen. Celelalte armate se dizolvară și se retraseră, fiecare în colțul ei.

— Jad, făcu Kress, am impresia că nu prea mai știi cine pe cine a mîncat.

Săptămîna următoare, Rakkis aduse patru șerpi subțiri, argintii. Regii de nisip le făcură de petrecanie fără nici o bătaie de cap.

Pe urmă Rakkis își încercă norocul cu o pasăre mare, neagră. Pasărea mîncă peste treizeci de mobili albi, iar zbaterile și izbiturile ei distruseră aproape în întregime castelul, dar pînă la urmă aripile îi osteniră și regii de nisip o atacară în forță oriunde încercă să aterizeze.

După asta, urmă o cutie cu insecte; gîndaci cu platoșe puternice, nu prea deosebiți de regii de nisip. Dar proști, proști. O forță aliată alcătulă din portocalii și negri le sparse formația, îl împărășie și-l măcelări.

Rakkis începu să-l semneze lui Kress polițe.

Cam tot pe atunci, într-o seară în care cîna la restaurantul său preferat din Asgard, Kress o înfîlîi din nou pe Cath m'Lane. Se opri pentru o clipă la masa el și-i povesti despre jocurile strategice, invitînd-o să-l viziteze. Femeia se făcu roșie, apoi își recăpătă stăpînirea de sine și deveni glacială.

— Cineva trebuie să-ți găsească ac de cojoc, Simon, îi spuse. Și cred că eu o să fiu aceea.

Kress ridică din umeri, savură o masă îmbelșugată și nu se mai gîndi la amenințarea ei.

Decît peste o săptămîină, cînd o femeie măruntă și îndesată se prezenta la ușa lui și-i vîrî

sub nas o brătară cu insigna poliției.

— Am primit o reclamație împotriva dumatile, Kress, îl încunoștință ea. Deții un bazin cu insecte periculoase?

— Nu-s insecte, replică el furios. Poftim înăuntru să te convingi.

După ce văzu regii de nisip, femeia clătina din cap.

— Nu-i în regulă. La urma urmelor, ce știi dumneata despre creaturile astea? Știi măcar de pe ce lume provin? Au fost certificate de Comitetul ecologic? Ai vreo autorizație pentru ele? Sintem informați că sint carnivore, probabil primejdioase. Mai sintem informați că sint semi-inteligente. De fapt, de unde le ai?

— De la Wo și Shade, răspuse Kress.

— N-am auzit de ei, spuse femeia. Probabil că le-au introdus prin contrabandă, știind că ecologii n-or să le dea drumul. Nu, Kress, nu-i în regulă. Voi confisca bazinul și voi cere să fie distrus, iar dumneata poți să te-astepti și la vreo două, trei amenzi.

Kress îi oferi o sută de standarzi ca să uite de el și de regii lui de nisip.

Femeia făcu „nț”.

— Acum va trebui să adaug la acuzațiile împotriva dumatile și tentativa de mituire.

Abia cînd Kress ridică cifra la două mii de standarzi se lăsa convinsă.

— N-o să meargă ușor, să știi, îl preveni ea. Trebuie măsluite acte, trebuie ștersa înregistrări. Iar obținerea unei autorizații false de la Comitetul ecologic va cere o gramadă de timp. Ca să nu mai vorbim de problema reclamantei. Dacă ne cheamă iar?

— Las-o în seama mea, spuse Kress. Mă ocup eu de ea.

O bucată de vreme studie problema. Seara, dădu câteva telefoane.

Mai întîi îl sună pe t'Etherane, negustorul de animale mici.

— Vreau să cumpăr un cătel, îi spuse. Un pui.

Dolofanul comerciant făcu ochii mari.

— Un cătelus? Cîndată preferință din partea dumatile, Kress. Fă-mi o vizită. Am o mulțime de căteluși simpatici.

— Vreau exact un anumit gen de cătelus, zise Kress. Notează-ți undeva. Am să-ți descriu cum trebuie să arate.

Pe urmă formă numărul Idiei Noredlian.

— Idi, fii bună și treci pe la mine deseară, cu echipamentul tău holografic. Vreau să înregistrez o bătaie cu regii de nisip. Un cadou pentru cineva drag.

În noaptea în care făcură înregistrarea, Simon Kress stătu treaz vreme îndelungată. Absorbi, în sensorium, o nouă dramă controversată, luă o mică gustare, fumă vreo două bețișoare euforice și destupă o sticlă de vin. Apoi, cuprins de o profundă incîntare față de propria-i persoană, se duse în salon, cu paharul în mînă.

Luminile erau stinse. Licărul roșu al terariului dădea penumbrelor o nuanță sîngerie, bolnavă. Kress se apropie să-și inspecteze domeniul. Era curioasă să vadă cum se descurcaseră negrii cu reparațiile la castel. Cătelușul îl lăsase în ruine.

Reconstrucția mergea bine. Dar în timp ce examina lucrările prin ochelarii cu lupe, privirea i se opri asupra chipului de pe zid. Tresări.

Se dădu îndărăt, clipl, trase o înghîltitură zdăvănă de vin și privi din nou.

Chipul cloplit era chipul lui. Dar arăta altfel, total schimonosît. Avea obraji buhăți și porclni, iar sursul se preschimbase într-un rînjel hîd. Părea incredibil de hain.

Iritat, Kress dădu ocol bazinului pentru a controla celelalte castele. Fiecare înfățișa o imagine ușor diferită dar, în ultimă instanță, toate erau la fel.

Portocaliile renunțaseră la majoritatea detaliilor, dar rezultatul rămînea tot monstruos și primitiv: o gură de brută și ochi timpî.

Roșii îi conferiseră un soi de zîmbet satanic, spasmodic. Colțurile gurii păreau să joace în mod straniu, dizgrațios.

Albii, preferații lui, cioplisera un zeu crud și idiot.

Turbat de minie, Simon Kress împroșcă în odaie cu vinul rămas în pahar.

— Îndrăznîți, scriși el printre dinți. N-am să vă mai dau de mîncare o săptămînă, ticaloșilor... (Vocea îi deveni stridentă.) Vă-nvăț eu minte!

Știa ce să facă. Ieși iute din cameră și reveni după cîteva clipe cu o spadă veche de fier. Avea un metru lungime și vîrfurile încă ascuțit. Kress zîmbi, se înălța pe vîrfuri și trase în lături capatul bazinului, atît cît să-și poată viri brațul în colțul de deșert pe care-l descoperise. Aplecîndu-se, împunse cu spada castelul alb aflat dedesubt. Răsuci lama, mișcînd-o înainte și înapoi, doborînd turnuri și creneluri și ziduri. Nisipul și piatra se năruiră peste mobiliile care alergau de colo-colo. Cu o smucitură a minii, rase caricatura insolentă, jignitoare, pe care i-o făcuseră regii de nisip. Apoi potrivî vîrfurile spadei deasupra gurii negre ce ducea spre sălașul bușii și împinse cu toată puterea. Auzi un sunet moale, lichid, și în-tîmpină rezistență. Toți mobiliile se cutremurară și căzură. Mulțumit, Kress trase lama afară.

Vreme de-o clipă stătu să privească, întrebîndu-se dacă nu omorîse burta. Vîrfurile spadei era umed și lipicios. Dar în cele din urmă regii de nisip începură din nou să se miște. Se mișcau anemic, încet, dar se mișcau.

Dădu să pună capatul la loc și se treacă la următorul castel, cînd simți că-i umbla ceva pe mînă.

Scoase un țipăt și scăpă spada, scuturîndu-și violent brațul. Regele de nisip căzu pe mochetă. Îl strivi sub talpă și continuă să răsucească piciorul mult timp după ce știu că era mort. Cînd îl călcase îl auzise plesnind. Apoi, tremurînd, se grăbi să astupe bazinul și se repezi în baie. Își controlă tot trupul și stătu îndelung sub duș. Îmbrăcămîntea o băgă în apă clocotită.

Ceva mai tîrziu, după cîteva pahare de vin rece, reveni în salon. Se simțea nițel rușinat de spaima pe care i-o trăsese regele de nisip. Dar n-avea de gînd să mai ridice capatul bazinului. De acum înainte, capatul va rămîne închis. Permanent. Totuși trebuia să-i pedepsească și pe cellalți.

Kress decise să-și lubrifice procesele mintale cu încă un pahar de vin. După ce-l împrăști, îl veni inspirația. Se apropie surizător de bazin și modifică puțin reglajul dispozitivului de umiditate.

Cînd adormi pe canapea, cu paharul de vin în mînă, castelele de nisip se dizolvau lent în ploale.

Îl treziră lovituri minoase în ușa de la intrare. Se ridică amețit, cu capul vînd. Mahmureala de după vin e cea mai păcătoasă dintre toate, își spuse. Cu pași împleticiți, se îndreptă spre vestibul.

În fața ușii stătea Cath m'Lane.

— Monstrule, hohoti ea. Avea fața umflată, roșie și udă de lacrimi. Am plîns toată noaptea, fi!

blestemat! Dar s-a terminat, Simon, s-a terminat.

— Mai încet, bombă el. Sînt mahmur.

Cath înjură, îl înfrînci în lături și dădu buzna în casă. De după un colț își făcu apariția măcelarul, intrigat de zgomot. Femeia îl scuiă și se năpusti în salon, urmată de Kress care abia își tira picioarele.

— Stai, făcu el, unde te... doar n-ai...

Încrămeni, brusc îngrozit. Cath m'Lane avea în mina stîngă un baros.

— Nu, bolborosi el.

Cath se duse direct la bazinul regilor de nisip.

— Ții chiar atît de mult la drăgălașii ăștia, Simon? Atunci n-ai decît să trăiești cu ei.

— Cath! răcni Kress.

Apucînd barosul cu ambele mîini, femeia izbi din răsputeri în peretele bazinului. Sunetul loviturii îi răsună lui Kress drept în creștetul capului și-i smulse un geamăt tînguitor. Dar plasticul rezistă.

Cath lovi din nou cu barosul. De data aceasta se auzi o pîrîitură și în perete apărură un păienjenis de linii subțiri.

Kress se aruncă asupra ei în momentul în care femeia își lua avînt pentru a treia lovitură. Căzura amîndoi, rostogolindu-se pe mochetă. Cath scăpă barosul și încercă să-l sugrume, dar Kress își smuci capul și-o mușcă de braț, pîna la sînge. Se ridicară cîtînîindu-se, gîfîind.

— Ar trebui să-ți vezi mutra, Simon, îi spuse ea cu ură. Îl picură sînge din gură. Arăți ca unul din animalele tale. Cum îți se pare gustul?

— Leși afară, scriși el. Dădu cu ochii de spada care-i căzuse din mînă în ajun și se grăbi s-o înfăce. Leși afară, repetă, vînturînd arma ca să-și sublinieze cuvintele. Să nu-nvăraștești să te mai apropii de bazin.

Ea îi rise în nas.

— N-ai tu curajul ăsta, zise. Se aplecă să ridice barosul.

Kress scoase un urlat și se repezi la ea. Pîna să-și dea bine seama ce se întîmplă, lama de metal pătrunsesese adînc în abdomenul femeii. Cath m'Lane se uită năucă la el, apoi la spadă. Kress se trase îndărăt și începu să scîncească.

— N-am vrut... voiam doar să...

Cath m'Lane era spîntecată, însingurată, moartă, dar nu se îndura încă să cadă.

— Monstrule, izbuti să rostească, deși avea gura plină de sînge. Apoi se răscui, oribil, cu spada în ea și, cu ultimele puteri, se izbi de peretele bazinului. Panoul fisurat se sparge și Cath m'Lane se prăbuși, într-o avalanșă de plastic, nisip și noroi.

Kress începu să scoată țipete scurte, isterice, și se cățăra pe una din canapele.

Îleșind din nămol, o mulțime de regi de nisip se revărsau pe podeaua salonului. Se tirau peste cadavrul lui Cath. Cîțiva se aventurară să traverseze mochetă și ieșiră din camera. Alții se luară după ei.

Kress privi înmărmurit o coloană ce lua naștere sub ochii săi. Un pătrat viu, forțotitor, de regi de nisip, care purtau ceva, ceva cleios și diform, o bucată de carne crudă, mare cît un cap de om. Coloana se depărta încet de bazin. Masa informă pulsa.

În clipa aceea, Kress se dezmetici și o rupse la fugă.

Era după amiază, tîrziu, cînd își luă inima-n dînti să se întoarcă

Fugise drept la aeroglisor și-și luase zborul spre cel mai apropiat oraș, la vreo cincizeci de kilometri distanță, aproape bolnav de spaimă. Dar odată ajuns departe, în siguranță, gasise un restaurant mai retras, dăduse pe gît cîteva căni de cafea și două tablete contra mahmurelii, mîncase un mic dejun copios și, încetul cu încetul, își venise în fire.

Evenimentele din cursul dimineții fuseseră înspăimîntătoare, dar n-avea să rezolve nimic frămîntîndu-se pentru cele întîmplate. Mai comandă cafea și cîntări situația, la rece.

Cath m'Lane murise ucisă de mîna lui. Putea să-și dea în vileag fapta și să susțină că fusese un accident? Puțin probabil. Fapt era că o înjunghiasse, ba îi mai și spusese poliștei ăleia s-o lase în seama lui. Nu-i rămînea decît să steargă toate urmele și să speră că fosta lui amantă nu spusese nimănui unde plecase de dimineață. Ceea ce era probabil. Cadoul lui îi parvenise, cu siguranță, abia seara, tîrziu. Spusese că a plîns toată noaptea și venise neînsoțită. Foarte bine: trebuia să se descotorosească de un cadavru și de un aeroglisor.

Mai rămîneau regii de nisip. În cazul lor, problema părea ceva mai dificilă. Nu încăpea în doială cît între timp scăpaseră cu toții. Gîndul că acum mișunau prin casă, în patul și-n hainele lui, în cămara de alimente... I se făcu pielea găinii. Se scutură și-și stăpîni repulsia. De fapt, n-avea să-i fie prea greu să-i extermine, se liniști el. Nu era nevoie să omoare fiecare mobil. Doar cele patru burți. Atîta tot. Și pe-asta o putea face. Erau mari, după cum prea bine văzuse. Le va gasi și le va ucide.

Înainte de a lua drumul casei, Simon Kress dădu o raită prin cîteva magazine. Cumpără un costum de protecție colant, care avea să-l acopere din cap pîna-n picioare, o gramadă de pungi cu granule otrăvitoare contra șobolanilor și o butelie pulverizatoare conținînd un pesticid ilegal, extrem de puternic. De asemenea, cumpără un dispozitiv de remorcă cu anclanșare magnetică.

De cum ajunse acasă, se apucă de lucru, metodic. Mai întîi, folosind dispozitivul magnetic, atașă aeroglisorul lui Cath de al său. În timp ce percheziționa aparatul femeii, dădu peste prima dovadă de noroc. Cristalul cu înregistrarea holografică a bătăliei regilor de nisip, pe care-l făcuse ldi Norreddian, era pe scaunul din față. Își făcuse griji de pomana.

Îndată ce termină cu aeroglisoarele, se îmbracă în costum și intră în casă, după cadavrul lui Cath.

Nu mai era acolo.

Scormoni conștiincios nisipul care începuse deja să se usuce, dar nici pomeneală; cadavrul dispăruse. Să fi izbutit să se tirască afară de una singură? Era greu de crezut, dar Kress caută. O inspecție sumară prin camere nu dădu la iveală nici cadavrul, nici vreo urmă a regilor de nisip. N-avea timp pentru investigații mai amanunțite, atîta vreme cît aeroglisorul incriminator se afla în fața casei sale. Hotărî să încerce mai tîrziu.

La vreo șaptezeci de kilometri spre nord de conacul lui începea un lanț de vulcani activi. Zbură într-acolo, cu aeroglisorul lui Cath la remorcă. Deasupra conului incandescent al celui mai mare dintre vulcani, tăie contactul magnetic și privi vehiculul dispărînd în lava de dedesubt.

Cînd reveni în fața casei, se însera. Asta îl făcu să șovăie. O clipa, fu pe punctul de a decola din nou spre oraș, pentru a-și petrece noaptea acolo. Pe urmă se răzgîndi. Avea de lucru. Încă nu era în siguranță.

Împrăstie granule otrăvitoare pe terenul din ju-

rul casei. Faptul n-avea să pară suspect nimănui. Avusese și-n alte rânduri probleme cu șobolanii. După ce termină, pregăti butelia cu pesticid și pătrunse iarăși în casă.

Străbătu clădirea, odaie după odaie, aprinzând peste tot lămpile, pînă ce fu scăldat într-o revărsare de lumină artificială. Se opri să deretice în salon, adunînd cu lopata nisipul și cioburile de plastic și aruncîndu-le înapoi, în bazin. Așa cum se temuse, toți regii de nisip dispăruseră. Castele erau surpate și strimbe, mîncate de popolul pe care îl bătuse asupra lor minia lui Kress, iar ruinele se fărîmîtau pe măsură ce se zvînta nisipul.

Se încruntă și continuă să caute, cu butelia de otrăvă în spate, prinsă de bretelele petrecute peste umeri.

Jos, în pivnița pentru vinuri, dădu de corpul lui Cath m'Lane.

Zacea la capatul scării abrupte, cu membrele răscuite, ca și cînd s-ar fi rostogolit pe trepte. Mobili albi mișunau pe tot trupul și, sub ochii lui Kress, cadavrul se mișcă, înaintînd cu o mucitură pe podeaua de pămînt bătuțit.

Kress rise scurt și răscui la maximum butonul care comanda intensitatea luminii. În unghiul cel mai îndepărtat, între două rafturi cu sticle de vin, văzu un castel pipernicit, din lut, cu o gaură neagră în mijloc. Pe peretele pivniței, desluși un crochiu rudimentar al chipului său.

Cadavrul se smuci din nou și avansa alți cîțiva centimetri către castel. Kress avu subit viziunea bușii albe ce aștepta flămînda. În cel mai bun caz ar fi putut să-i încapă în gură o bucată din laba piciorului lui Cath... Nu, era prea absurd. Emise un nou hohot de ris și începu să coboare treptele, cu degetul pregătit să apese pe butonul tubului pulverizator care-i încolacea brațul drept. Regii de nisip — sute de mobii ce se mișcă ca unul singur — abandonară imediat cadavrul și formară o linie de bătaie, un cîmp alb între el și burta lor.

Brusc, lui Kress îi veni alta idee. Zimbi și lăsă în jos mina în care ținea furtunul.

— Cath a fost întotdeauna cam greu de înghițit, vorbi cu glas tare, încîntat de propriu-i spirit. Mai ales pentru una de dimensiunile tale. Stai nițel, o să-ți dau o mînă de ajutor. În definitiv, pentru ce există zeii?

Urcă scările, pentru a se înapoia după cîteva clipe cu un satir. Răbdători, regii de nisip așteptară și priviră în timp ce Kress o ciopîrtea pe Cath m'Lane în bucăți mici, ușor de digerat.

În noaptea aceea, Simon Kress dormi îmbrăcat în costumul culam, cu pesticidul la îndemînă, dar n-avu nevoie de el. Albit, sătui, rămăseră în pivniță, iar pe ceilalți nu-i zări nicăieri.

A doua zi dimineață termină de curățat în salon. Cînd fu gata, nu mai exista nici o urmă a încăierării, în afara bazinului spart.

Îmbucă ceva în grabă și reluă vinătoarea regiilor de nisip lipsa. La lumina zilei, nu-i fu prea greu. Negrii se aciuaseră în grădinița japoneză și înălțaseră un castel încărcat cu obsidian și cuarț. Pe roșii îl găsi în fundul piscinei pe care o lăsase de multă vreme în părăsire și care se umpluse parțial cu nisipul cărat de vînt ani de-a rîndul. Zări peste tot mobili de ambele culori, mulți dintre ei cîrînd granule de otrăvă spre bușii. Kress concluse că pesticidul nu era necesar. N-avea rost să riște o înfruntare, cînd putea lăsa otrăva să-și facă efectul. Pînă seara, amîndouă bușile vor fi moarte.

Singurii care mai lipseau la apel erau regii de nisip de culoare portocalie. Kress dădu de mai multe ori ocol vilei, în spirale din ce în ce mai

largi, dar nu zări nici urmă de ei. Cînd începu să transpire în costumul lipit de trup — era o zi de caniculă — ajunse la concluzia că, de fapt, n-avea importanță. Dacă erau pe undeva prin preajmă, probabil că se îndopau cu granule otrăvitoare, asemenea roșilor și negrilor.

În timp ce se întorcea spre casă, strivi sub talpă — cu destulă satisfacție — mai mulți regi de nisip. Înăuntru, se dezbracă de costum, mîncă pe îndelete un prînz savuros și își îngădui, în sfîrșit, să se destîndă. Era stăpîn pe situație. Două dintre bușii aveau să răpouseze curînd, a treia se afla la loc sigur și-i putea face de petrecanie după ce avea să termine treaba pe care i-o dase, iar ~~pe~~ parra nu se îndoaia de fel ca o va gasi. Cît despre Cath, orice urmă a vizitei sale fusese eliminată.

Reveria îi fu întreruptă de ecranul telefonului care începu să clipească. Era Jad Rakkis. Îl anunță fudul că la jocurile strategice din seara aceea avea să aducă niște viermi canibali.

Kress uitase cu totul de jocuri, dar își reveni numaidecît.

— Oh, Jad, scuze. Am uitat să-ți spun. Pînă la urmă mi s-a făcut lehamite de toată povestea și m-am descotorosit de regii de nisip. Niște li-gchioane scriboase. Îmi pare rău, dar n-o să fie nimic la mine deseară.

Rakkis întrebă indignat:

— Și eu ce să fac cu viermii?

— Pune-i într-un coș de fructe și trimite-i cuiva drag, raspunse Kress și închise înfrîmurat, se apucă să-i sune pe ceilalți. N-avea nevoie să-i pice nimeni pe cap, acum, cînd regii de nisip mai trăiau și forfoteau în jurul casei.

În timp ce forma numărul Idei Noredian își dădu seama de o omisiune supărătoare. Ecranul începu să se lumineze, semn că la capătul celălalt cineva raspunduse. Kress închise repede aparatul.

O oră mai tîrziu, Idi își făcu punctuală apariția. Se arătă surprins de contramandarea petrecerii, dar perfect încîntată de perspectiva unei seri în doi, alături de Kress. O distră povestindu-i cum reacționase Cath la spectacolul pe care-l înregistraseră ei. În cursul discuției reuși să se convingă că Idi nu relatase nimănui mica lor glumă. Dădu din cap, mulțumit și turnă din nou vin în pahare. Pe fundul sticlei nu mai rămăseseră decît cîteva picături.

— Trebuie să mai aduc o sticlă, spuse el. Hai cu mine în pivniță, să alegem împreună un vin bun. Ai avut întotdeauna gusturi mai rafinate decît ale mele.

Îl însoți cu destul entuziasm, dar la capătul de sus al scării, după ce Kress deschise ușa și o lăsă să treacă în fața, șovăi.

— Unde-i lumina? întrebă ea. Și mirosul... Ce-i mirosul ăsta ciudat, Simon?

Cînd o îmbrînci, femeia îi aruncă o privire mirată. Apoi se rostogoli pe scări, țîpînd. Kress trînti ușa și începu s-o bată în cuie, folosind scîndurile și ciocanul pneumatic pe care le lăsase acolo anume. De cum isprăvi, o auzi pe Idi gemînd.

— M-am rănit, strigă ea. Simon, ce-i aici?

Brusc, scoase un țipăt ascuțit. Apoi începuse urletele.

Nu conținură ore în șir. Kress se înfundă în senzorium, programîndu-și o comedie picantă ca să-și alunge din gînd pivnița.

Cînd fu sigur că Idi era moartă, îi cără aeroglisorul la vulcani și-i făcu vînt. Dispozitivul magnetic se dovedea o investigație bună.

Zgomote ciudate, ca niște rîciituri, răzbăteau din spatele ușii de la pivniță a doua zi dimineață cînd Kress coborî să vadă care era situația. Ascultă neliniștit cîteva clipe, întrebîndu-se dacă nu cumva Idi Noredlian supraviețuise și scurma sub ușă ca să iasă afară. Greu de crezut; probabil că erau regii de nisip. Iar implicațiile acestei concluzii nu-i plăceau deloc lui Kress. Hotărî să lase ușa ferecată, cel puțin o vreme, și ieși afară cu o cazma, să îngroape burțile roșii și neagră în castelele lor.

Le găsi cum nu se poate mai pline de viață.

Castelul negru scilipea înveșmîntat în așchii de obsidian, iar regii de nisip se agitău de zor primprejur, reparînd și îmbunătățînd. Turnul cel mai înalt i-ar fi ajuns lui Kress pînă la șold și pe el se afla o caricatură hidoasă a chipului său. Cînd se apropie, negrii se opriră din lucru și formară imediat două falange amenințătoare. Kress aruncă o privire peste umăr și zări alții, care se adunau să-l închidă retragerea. Speriat, azvîrlî cazmaua și sări din capcană, strîbind sub cizme cițiva mobilă.

Castelul roșu să înălța lipit de peretele piscinel. Burtă sălășlăuie la adăpost, într-un puț înconjurat de nisip, bucați de beton și parapete. Roșii mișunau pe tot fundul bazinului. Kress îi privi în timp ce tirau în castel un șobolan și o șopîrlă uriașă. Îngrozit, făcu un pas înapoi și simți ceva scrisnîndu-l sub talpă. Se uită, văzu trei mobilă care i se cățărau pe picior. El scutură și-i terciul cu sete, dar alții se apropiau deja cu repeziciune. Erau mai mari decît și-i amintea. Unii erau cit un deget de lungi.

O luă la goană. Cînd ajunse în casă, înlma-l bătea nebușește și abia mai putea să respire. Ușa se închise în urma lui și Kreas se grăbi s-o zăvorască. Știa că villa era perfect izolată împotriva insectelor și a rozătoarelor. Cît timp rămînea înăuntru n-avea de ce să se teamă.

Cîteva înghițituri de alcool îl mai calmară. Așardă otrava nu-i afecta gîndi el. Ar fi trebuit să-si dea seama Wo îi atrasese atenția că burtă putea sa manince orice. Mai bău un pahar, ca să prîndă curaj, apoi se îmbracă în costum și-și agăță în spinare butelia. Deschise ușa.

Afară, regii de nisip așteptau.

Avea în față două oștiri alate împotriva amenințării comune. Numărul mobililor era mai mare decît și-ar fi putut închipui. Blestematele de burți păreau a fi mai prolifică ca șobolanii. Terenul din fața casei era plin de regi de nisip, un imens covor tiflor.

Kress îndreptă furtunul spre el și apăsa pe buton. O ceață cenușie coborî asupra celui mai apropiat și de mobilă. Kress plimbă tubul dintr-o parte într-alta.

Oriunde îl ajungea ceața, regii de nisip se zvîrcoleau violent și mureau în epasme. Kress zîmbi. Nu-i puteau ține plept. Continuă să pulverizeze, descîrînd un arc mare de cerc înaltea lui și păsii încrezător peste crusta de cadavre negre și roșii. Oștile bătură în retragere. Kress mai făcu doi pași, avînd grijă să-și croiască drum către burți.

Dintr-o dată, retragerea încetă. O mie de regi de nisip se năpustiră spre el.

Kress se așteptase la un contraatac. Se propti pe picioare și începu să măture cu sebia de

ceață, plimbînd-o cu mișcări șerpuitoare. Mobilii veneau înspre el și mureau. Cițiva reușiră să trăiască; nu putea stropi pretutindeni deodată. Îi simți cățărîndu-i-se pe picioare, le simți mandibulele mușcind neputincioase în plasticul rezistent al costumului. Îi ignoră și continuă să pulverizeze.

Apoi începu să simtă izbituri moi în cap și pe umeri.

Îl apucă tremuratură, se rasuci și privi deasupra lui. Toată fațada casei colcăia de regi de nisip. Negri și roșii, cu sutele. Se aruncau de sus asupra lui. Cădeau de jur împrejur. Unul ateriză pe placa transparentă care-i acoperea fața și vreme de o secundă cumplită, pînă ce-i mătura cu dosul mîinii, îi văzu mandibulele ce hăpăiau cu furie în dreptul ochilor lui.

Smuci furtunul și pulveriză văzduhul, pulveriză casa, pulveriză pînă cînd întregul desant aerian al regiilor de nisip fu mort sau pe moarte. Ceața îl înconjură, făcîndu-l să tușească. Tuși și continuă să pulverizeze. Abia după ce curăță toată fațada își întoarse atenția spre sol.

Erau de jur împrejurul lui, pe el, viermuiau cu zecile pe corpul lui iar alții, cu sutele, se grăbeau să li se alăture. Proiectă ceața asupra lor. Furtunul îi muri în mină. Kress auzi un suierat puternic și picla uriașă se răspîndi într-un nor mare dintre umerii săi, învîluindu-l, sufocîndu-l, arzîndu-l și înțeșîndu-i ochii. Pîlpî după tub și cînd își retrase mîna o întrezări acoperită cu regi de nisip muribunzi. Furtunul era tăiat; îl retezaseră cu mandibulele. Kress rămase acoperit de giulgiul pesticidului, orb. Se împiedică de ceva și urlă, apoi o luă la fugă spre casă, scuturîndu-se înnebunit de regi de nisip care-i acopereau trupul.

Înăuntru, zăvori ușa, se arunca pe mocheta și se rostogoli într-o parte și-n alta pînă cînd fu sigur ca-i strivise pe toți. Butelia își dădea duhul, fîsînd anemic. Kress lepădă costumul și se viră sub duș. Jetul fierbinte îl opări și-i lăsă pielea roșie și sensibilă, dar cel puțin nu mai simțea că i se încrețește carnea.

Îmbracă hainele cele mai groase pe care le avea — indispensabil de iarnă, pantaloni de piele — scuturîndu-le pe flecare în parte, cu gesturi nervoase. „La dracu”, nu conținea să bolborosească, „la dracu”. Avea gîtlejul uscat. După ce inspectă în amănunt vestibulul ca să se asigure că nu exista nici un pericol, își îngadui să se așeze și să-și toarne de băut. „La dracu”, înjură larăși. Îl tremura mîna și, în timp ce țurna în pahar, stropi mocheta.

Alcoolul îl mai calmă, dar nu izbucni să-l alunge spalma. Mai dădu pe gît un pahar, apoi se apropie pe furie de fereastră. Pe geamul gros din plastic se plimbau regi de nisip. Înflorat, se retrase pînă în dreptul consolei de comunicații. Gîndurile îl alergau nebușește. Trebuia să ceară ajutor. Să telefoneze autorităților. Poliția va aduce aruncătoare de flăcări și...

Bimon Kreas înțepeni cu mîna pe claviatură și gemu. Nu putea să chemo poliția. Ar fi fost nevoit să le spună și de aibă din pivniță și-acolo ar fi dat de cadavre. Chiar dacă burta apucase s-o dea gata pe Cath McLane, în mod cert n-o terminase încă pe Idi Noredlian. Flîndcă pe ea n-o cîmpărtășe. Și oricum, mai ersu oasele. Nu, poliția rămînea o soluție doar în ultimă instanță.

Încruntat, se așeză în fața consolei. Echipamentul său de comunicații acoperea un perete întreg; de aici putea lua legătura cu orice loc de pe Baldr. Dispunea de o grămadă de bani și de ingeniozitate; întodeauna fusese mîndru de ingeniozitatea lui. Nu se putea să nu găsească el o soluție pînă la urmă.

La un moment dat se gîndi să o sune pe Wo.

dar renunță repede la idee. Wo știa prea multe, va pune întrebări, iar el nu avea nici o încredere în ea. Nu, îi trebuia cineva care să-i dea ascultare fără să pună întrebări.

Se lumină brusc la față și pe buze îi apărură un zîmbet. Simon Kress avea relații. Formă un număr pe care nu-l mai folosise de foarte multă vreme.

Pe ecran se materializă chipul unei femei: părul alb, expresia afabilă, un nas lung și corioat. Vocea vioaie și sigură.

— Simon! Cum mai merg afacerile?

— Afacerile merg bine, Lissandra, răspunse Kress. Am o treabă pentru tine.

— O execuție? Prețurile mele au mai crescut între timp, Simon. Nu uita c-au trecut zece ani.

— Vei fi bine plătită, o asigură Kress. Știi că nu mă zgîresc. Am nevoie de tine pentru o deratizare.

Femeia surise zeflemitor.

— Nu-i necesar să recurgi la eufemisme, Simon. Convorbirea e ecranată.

— Nu, nu, vorbesc serios. Am o problemă care ține de deratizare. Niște dăunători periculoși. Vreau să mă scapi de ei. Dar fără întrebări. Înțelegi?

— Înțeleg.

— Bun. O să ai nevoie de... aa, trei sau patru oameni. Îi echipezi cu costume colante termorezistente și cu aruncătoare de flăcări sau lasere sau altceva de genul ăsta. Vii la mine, la conac. O să-ți dai imediat seama despre ce-i vorba. Gîndaci. O invazie de gîndaci. În grădinița japoneză și-n fosta piscină ai să vezi niște castele. Le distrugi, omori tot ce-î în ele. Pe urmă să bați la ușă și-o să-ți arăt ce mai e de făcut. Poți să-ajungi repede?

Fața de pe ecran rămase impasibilă.

— Într-o oră sîntem la tine.

Lissandra se ținu de cuvînt. Sosi într-un aeroglisor lung și negru, întovărită de trei operatori. Kress îi privi din spatele ferestrei de la etaj. Erau îmbrăcați cu toții în costume colante din plastic negru, cu fețele ascunse sub cagule. Doi dintre ei erau înarmați cu aruncătoare de flăcări, al treilea avea un tun laser și grenade. Lissandra nu purta nici o armă; Kress o recunoscuse după felul în care dădea ordina.

Mal înțil survolară la mică înălțime terenul din jurul casei, pentru a examina situația. Regii de nisip parcă înnebuniră. Mobili stacojii și negri începură să alerge bezmetici de colo-colo. Din punctul său de observație de la etaj, Kress vedea bina castelului din grădina japoneză. Era înalt cît un stat de om. Meterezele-i viermulau de apărători negri și un șuvoi neîntrerupt de mobili se scurgea în adîncuri.

Apoi aeroglisorul Lissandrei ateriză lin lîngă vila lui Kress, iar operatorii săriră afară și-și amoresă armele. Păreau neoameni, aducători de moarte.

Armata neagră se masă între ei și castel. Roșii... Kress își dădu brusc seama că nu-l vedea nici pe roșii. Clipi. Unde dispărură?

Lissandra arătă cu mîna și strigă ceva. Purtătorii de aruncătoare de flăcări se depărtară unul de celălalt și deschiseră focul asupra regilor de nisip negri. Armele lor țușiră sec, apoi mușiră, imprecind limbi lungi de flăcări albe spre roșii. În față, regii de nisip zvîneau scurt, se chirceau și mureau. Operatorii începură să plimbe focul dintr-o parte în alta, cu mișcări sigure, perfect armonizate, împletind cele două jeturi de flăcări. Înaltău cu pași atenți, măsurăți.

Oastea neagră arse și se dezagregă. Mobili se împrăstiară în toate direcțiile, unii gonind spre

castel, alții spre inamic. Nici unul nu ajunsese pînă la minutorii aruncătoarelor de flăcări. Oamenii Lissandrei erau profesioniști.

Apoi unul din ei se împiedică.

Sau păru că se împiedică. Kress se uită mai atent și observă că solul cedase sub picioarele omului. Tuneluri, gîndi el, cu un fior de groază; tuneluri, capcane. Operatorul se scufundase pînă la mijloc, cînd deodată pămîntul din jurul lui păru că erupe și regi de nisip stacojii îl năpădiră din toate părțile. Omul azvîrlî arma, începu să-și lovească și să-și zgîrie turbat propriul trup, acoperit de mobili. Urletele pe care le scotea erau oribile.

Tovarășul său ezită, apoi se răsuci brusc și împinse flăcări. Vilvătăia înghiți om și regi de nisip. Urletele încetară subit. Mulțumit, operatorul se întoarse din nou spre castel și mai făcu un pas, dar se trase grăbit înapoi în clipa în care călcă în gol și piciorul îi dispăru în nisip pînă la gleznă. Încercă să-l scoată și să se retragă, și tot terenul din jur cedă dintr-o dată. Omul se dezechilibră și se potolni, apoi căzu bătînd aerul cu brațele și regii de nisip dădură năvală de pretutindeni, o masă clocotitoare care-l acoperi în timp ce se zbătea și se zvîrcolea. Aruncătorul de flăcări nu-i mai era de nici un folos.

Kress se apucă să bată sălbatic în geam și să strige ca să atragă atenția.

— Castelul! Distrugeți castelul!

Lissandra, care rămăsese lîngă aeroglisor, auzi și făcu un semn. Al treilea operator aținti tunul cu laser și trase. Fasciculul vibra pe deasupra solului și retează virful castelului. Omul îl orientă iute în jos, hăcuți nisipul și meterezele de piatră. Turnurile se prăbușiră. Chipul lui Kress se dezintegră. Laserul mușcă în pămînt, scormoni de jur împrejur. Castelul se năru; nu mai era decît o movilă de nisip. Dar mobili negri continuau să se miște. Burtă era îngropată adînc; n-o atinseseră.

Lissandra dădu un nou ordin. Operatorul ei lăsă laserul, amorsă o grenadă și țîni înainte. Sări peste cadavrul fumegînd al primului om, ateriză pe pămînt tare, în grădinița lui Kress, și aruncă proiectilul. Grenadă poposi drept în virful mormanului de ruine care fusese castelul negru. O lumină albă, orbitoare, arse ochii lui Kress și în grădiniță se înălță o coloană uriașă de nisip, de pietre și de mobili. Cîteva clipe, praful acoperi totul. De sus ploua cu regi de nisip și bucăți de regi de nisip.

Kress văzu că mobili negri erau țepeni, morți.

— Piscină! strigă el din spatele geamului. Distrugeți castelul din piscină!

Lissandra înțelese numai decît: solul era prea-rat cu negri înși, dar roșii se regrupau cu luteală pentru atac. Omul din grădiniță sovăi un moment, apoi desprinsese de la sold altă grenadă. Făcu un pas înainte, dar Lissandra îl strigă, iar el se întoarse și începu să alerge spre ea.

Pe urmă totul fu simplu. Omul sări în aeroglisor și Lissandra decolă imediat. Kress se repezi la altă fereastră, în odala alăturată. Îi văzu trecînd în zbor razant pe deasupra piscinei, în timp ce operatorul bombarda castelul roșu, de la adăpostul vireculului. După a patra trecere castelul era de necunoscut, iar regii de nisip, nemișcați.

Lissandra dădu dovadă de conștiințiozitate. Își puse omul să mai bombardeze fiecare castel de cîteva ori. Apoi folosi tunul cu laser, frămîntînd metodic terenul, pînă ca fu evident că nimic viu

n-ar mai fi putut rămâne întreg sub pământul răscolit.

În cele din urmă, veniră să-i bată la ușă. Kress le deschise, cu un zîmbet de smintit.

Minunat, spuse. Minunat.

Lissandra își smulse de pe cap cagula costumului.

— Chestia asta o să te coste, Simon. Am pierdut doi oameni, ca să nu mai pomenesc de pericolul la care m-am expus personal.

— Bineînțeles, se grăbi s-o asigure Kress. O să fii bine plătită, Lissandra. Cît vrei, numai să termini treaba.

— Ce mai e de făcut?

— Trebuie deratizată și pivnița, zise Kress. Jos mai e un castel. Dar va trebui să vă descurcați fără explozie. Nu vreau să-mi dărimați casa.

Lissandra îi făcu semn operatorului.

— Du-te și ia aruncătorul lui Rajk. Cred că-i intact.

Omul reveni înarmat, pregătit, tacut. Kress îi conduse la subsol.

Ușa masivă era tot batută în cuie, cum o lăsase. Dar se curbase ușor în afara, ca și cum dinăuntru s-ar fi exercitat o presiune colosală. Lui Kress nu-i plăcu nici înfățișarea ușii, nici liniștea care domnea în subsol. Avu grija să stea cît mai departe în vreme ce subalternul Lissandrei scoate cuiele și scîndurile.

— Crezi că nu-i nici un pericol? se pomeni mormăind și arătă cu degetul aruncătorul de flăcări. Nu mă încintă nici perspectiva unui incendiu.

— Am laserul, răspunse Lissandra. O să-i nimicim cu laserul. De aruncător probabil că nu va mai fi nevoie. L-am luat însă pentru orice eventualitate. Există lucruri mai rele decît focul, Simon.

Kress dădu din cap.

Ultima scîndură fu desprinsă de pe ușa pivniței. Din partea cealaltă tot nu se auzea nimic. Lissandra dădu un ordin scurt și operatorul făcu doi pași înapoi, se postă în spatele ei și așinti aruncătorul de flăcări peste ușă. Femeia își trase cagula pe cap, înălță laserul, pași înainte și deschise brusc ușa.

Nici o mișcare. Nici un sunet. În pivnița era întuneric.

— Unde-i lumina? întreba Lissandra

— Chiar după ușă, răspunse Kress. Pe dreapta. Bagă de seamă la trepte, sînt cam abrupte.

Lissandra călcă pragul, trecu laserul în mîna stîngă și pipăi cu dreapta după comutator. Nu se întâmplă nimic.

— L-am găsit, zise ea, dar nu vrea să...

Scoase un tipăt și sari înapoi. Un rege de nisip alb, mare, i se agățase de încheietura minii. Din locul în care își înfipșese mandibulele, perforînd mînușa din plastic, țîșnea sînge. Era cel puțin cît mîna ei de mare.

Lissandra execută un dans hidos pe palierul din fața ușii, apoi începu să-și izbească mîna de perețele alăturat. O dată și încă o dată și încă. Regele de nisip se desprinsese și căzu cu o bufnitură grea, lîpicioasă. Lissandra gemu și se lăsă în genunchi.

— Cred că m-am fracturat degetele, rosti cu glas moale. Mîna îi singera abundent. Laserul pe care-l scăpase zăcea lîngă ușa pivniței.

— Eu nu cobor acolo, anunță operatorul ei, cu un ton care nu admitea replică

Lissandra își ridică ochii spre el.

— Nu, zice. Rămii în prag și pîrblești tot interiorul. Faci totul scrum. Ai înțeles?

Omul dădu din cap.

— Casa, se văită Kress Casa mea...

Simțea cum i se vâlurește stomacul. Regele de nisip alb fugea imens. Oare cîți ca el mai erau jos, în pivniță?

— Nu, spuse deodată. Lasați-i în pace. M-am răzgîndit. Lasați-i în pace.

Lissandra îl înțelese greșit. Întinse mîna. Era năclăită de sînge și de o zeamă neagră-verzuie.

— Oodorul tău scump m-a mușcat prin mînușă și-ai văzut cu ochii tăi cît a durat pînă l-am desprins. Puțin îmi pasă de casa ta, Simon. Tot ce-i acolo jos trebuie să moară.

Kress abia dacă auzi ce-i spunea. I se părea că deslușește mișcări în bezna din spatele ușii. Își imagină o armată albă, năvălind afară. O armată de mobili, mari cît regele de nisip care o atacase pe Lissandra. Se văzu pe el însuși, înșfăcat de o sută de brațe subțiri și tîrît în întunericul unde burta aștepta flămîndă.

— Nu, bolborosi el.

Nu-i dădura nici o atenție.

Kress se năpusti înainte și umărul său izbi spațele operatorului exact în clipa în care se pregătea să deschidă focul. Omul icni, își pierdu echilibrul și zbură peste pragul ușii, în beznă. Kress ascultă cum se ducea de-a rostogolul pe scări. După aceea urmară alte zgomote; fojgăieli și mușcături și plescături.

Kress se întoarse brusc spre Lissandra. Trupul ei era scaldat în sudoare rece, dar simțea o excitație bolnăvicioasă. Ceva aproape sexual.

Prin cele două găuri ale cagulei, ochii reci ai Lissandrei îl fixau calmi.

— Ce ai de gînd? întrebă ea cînd Kress se aplecă să ia laserul de lîngă tocul ușii. Simon!

— Fac pace, răspunse el chicotind. Nu-i vor face nici un rău zeului, nu, nu-i vor face nimic zeului cît timp zeul e bun și darnic. Am fost crud. L-am înfometat. Trebuie să compensez relele, înțelegi?

— Ești nebul, spuse Lissandra.

Fură ultimele ei cuvinte. Kress îi făcu în piept o gaură prin care și-ar fi putut trece brațul. Tîrî cadavrul în pragul ușii și-i făcu vînt pe scări. Zgomotele se amplificară; trosnete chitinoase, ricieli, defăituri groase, lichide. Pentru a doua oară, Kress bătu ușa în cuie.

În timp ce părăsea subsolul, se simți copleșit de un profund sentiment de mulțumire, un sentiment care-i îmbrăca frica precum un strat de sirop. Se îndoaia ca era sentimentul lui.

Avusese intenția să plece de-acasă, să-și ia zborul imediat spre oraș și să închirieze o cameră pentru o noapte sau, poate, pentru un an. În loc să-și pună în aplicare planul, se apucă să bea. De ce, nu era nici el prea sigur. Bău virtos ore în șir, apoi vărsa violent totul pe mocheta din salon. La un momet dat, adormi. Cînd se trezi, casa era cufundată în întuneric.

Se chirci deodată, pe canapea. Auzea zgomote. Se mișca ceva în pereți. Erau pretutîndeni, în jurul lui. Auzul îl devenise extraordinar de ascuțit. Fiecare scrișitură imperceptibilă era pasul unui rege de nisip. Închise ochii și aștepta, așteptă atîngerea lor îngrozitoare, neîndrăznind să se miște, de frică să nu atîngă vreunul.

Începu să pîlîngă înăbușit, nemîșcat.

Trecu o bucată de vreme fără să se întîmple nimic.

Deschise din nou ochii. Tremura. Încet, întunericul se îmblîzi și se dizolvă. Prin ferestrele înalte se prelinse lumina Lunii. Ochii i se adaptară

Salonul era pustiu. Nu văzu nimic, nicaieri. Nu fusese nimic, nimic. Numai spaima lui de om beat.

Simon Kress se îmbarbată, cobori de pe canapea și aprinse lumina.

Nimic, nicaieri. Încăperea era goală, cufundată în liniște.

Trase cu urechea. Nimic. Nici un sunet. Pereții erau muți. Totul fusese rodul imaginației lui, al fricii lui.

Brusc, își aduse aminte de Lissandra și de ceilalți petrecute în pivniță. Un val de rușine și furie îl napădi dintr-o dată. De ce o facuse? Ar fi putut s-o ajute să ardă tot, să extermină tot. De ce... știa de ce. Din cauza burții, a burții care băgase spaima în el. Wo îi spusese că are aptitudini psionice, chiar când e mica. Dar acum era mare, era uriașă. Le devorase pe Cath și pe Idi, iar de curând îi mai picasera două trupuri. Avea să crească și mai mult. Și-n plus, gândi el, prinsese gustul cârnii de om.

Începu să tremure dar, încă o dată, izbucni să se controleze și să-și recapete calmul. Lui nu-i va face nici un rău, el era zeul, alții fuseseră dintotdeauna preferații lui.

Își aminti cum o împunsese cu spada. Asta fusese înainte de a veni Cath. Dracu s-o ia pe Cath!

Nu putea rămâne aici. Burții o să i se facă iar foame. Pe cit e de mare, nu va dura prea mult. Iar pofta ei de mâncare va fi năpraznică. Ce va face atunci? Trebuia să plece de-acasă cit mai degrabă, să se refugieze în oras, la adăpost, acum, cit timp burta se mai afla închisă în pivniță. Jos nu era decit mortă și pământ tăbăcit, iar mobilierul puteau sapa galerii. Dacă apucau să iasă afara... Kress nu vru să se gindească mai departe.

Se duse în dormitor și-și făcu bagajele. Încărcă trei valize. Nu lua decit un singur rind de haine de schimb; restul spațiului îl umplu cu bunuri de valoare — bijuteriile, obiectele de artă și alte lucruri de care n-ar fi fost în stare să se despartă. N-avea de gând să se mai întoarcă.

Măcelarul se lua după el pe scări, privindu-l cu ochi tristi și sticloși. Era tare jigărit. Kress își dădu seama că nu-i mai dăduse de mâncare de-o veșnicie. În mod normal, se hrănea singur dar, fără-ndoială, prazile se răriseră în ultima vreme. Când dădu să i se agațe de picior, Kress îl înjură și-l lovi cu botul cizmei. Animalul se retrase, jigărit.

Cărind neîndeminatic valizele, Kress se strecură afara și închise usa în urma lui.

Cîteva clipe rămase cu spatele lipit de peretele casei, cu inima zbatîndu-i-se în cosul pieptului. Între el și aeroglisor nu erau decit cîteva metri. Se temea să-i parcurgă. Luna stralucea puternic, iar terenul din fața vilei era scena unui macel. Cadavrele celor doi oameni ai Lissandrei zăceau acolo unde cazuseră, unul răscut și carbonizat, celălalt, umflat, sub mormanul de regi de nisip morți. Și mobilierul... mobilier negri și roșii peste tot, de jur împrejur. Trebui să facă un efort ca să-și aduca aminte că erau morți. Aratare de parca ar fi stat în așteptare, așa cum așteptaseră de altele ori, înainte.

Timpenii, își spuse Kress. Alte spaimă de bețiv. Văzuse cu ochii lui cum explodaseră castelele. Regii de nisip erau morți, iar burta alba rămăsese ferecată în pivniță. Respiră de cîteva ori adînc, conștiincios, și pași peste regii de nisip. Scrișneau. Călca salbatic, apăsîndu-i cu toată talpa, în nisip. Nu mișcau.

Kress zîmbi și traversa încet cîmpul de luptă, ascultînd sunetele, sunetele siguranței.

Scrișnet. Trosnet. Scrișnet.

Lăsă jos valizele și deschise ușa aeroglisorului. Ceva se mișcă, din umbra în lumină. O formă albicioasă, pe scaunul vehiculului. Lungă cit antebrațul lui. Mandibulele se închiseră cu un clămpănit ușor și șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul corpului, îl priviră.

Kress își udă lenjeria și se trase încet îndărăt. În interiorul aeroglisorului se iscară alte mișcări. Lăsase ușa deschisă. Regele de nisip ieși afara și se îndreptă spre el, încet, prudent. Mai ieșiră cîteva. Îl așteptaseră. Stătuseră ascunși sub scaune, îngropați în tapițerie. Dar acum se iveau. Începu să formeze un cerc strîmb în jurul aparatului.

Kress își trecu vîrfurile limbii peste buze, se întoarse, porni iute spre aeroglisorul Lissandrei.

Se opri înainte de a fi ajuns la jumătatea drumului. Și în celalalt aparat se mișcă umbre. Niste forme mari, ca niște larve, abia întrezărite sub razele lunii.

Kress scoase un vaiet înăbușit și bătu în retragere, către casa. Când ajunse în fața ușii, își ridică privirea.

Numără vreo zece-douăsprezece trupuri lungi, albicioase, ce se plimbau încolo și-ncăoace pe peretele clădirii. Patru dintre ele formau un grup compact, la capătul de sus al foșorului părăsit în care sălășluse odinioară șoimul hoinar. Sculptau ceva. Un chip. Un chip foarte ușor de recunoscut.

Simon Kress urlă și fugi în casa.

O cantitate suficientă de baură îi aduse uitarea rapidă de care avea nevoie. Dar se trezi. În pofida tuturor lucrurilor, se trezi. Avea o migrenă înfrîntătoare, putea și-i era foame. O, ce foame-i era! Nu fusese atît de flămînd niciodată.

Kress știa că nu al său era stomacul care cerea de mâncare.

Un rege de nisip alb îl privea de pe dulapul de haine din dormitor, mișcîndu-și încet antenele. Era la fel de mare ca mobilul care ieșise noaptea trecută din aeroglisor. Kress încercă să nu se chircească de spaima.

— O să... o să-ți dau de mâncare, spuse el. O să-ți dau de mâncare.

Avea gura îngrozitor de uscată, ca șmirghelul. Își lînsă buzele și o zbughi din odaie.

Casa era plină de regi de nisip; trebuia să se uite tot timpul pe unde calcă. Pareau cu toții prinși în cite-o treabă, fiecare cu sarcina lui. Aduceau modificări vîile, intrau și ieșeau prin pereți, ciopleau și sculptau. De două ori își zări chipul holbîndu-se la el din locuri neașteptate. Chipurile erau pocite, strîmbe, schimonosite de groaza.

Ieși afară să ia cadavrele care începuseră să putrezească în curte, sperînd că va potoli foamea burții albe. Cadavrele dispăruseră. Amîndouă. Kress își aminti cu cită ușurință puteau căra mobilierul lucruri de cîteva ori mai grele decit propria lor greutate.

Gîndul că, după tot ce mîncase, burta mai era încă flămîndă, îl făcu să se înfioare.

Cînd se întoarse în vestibul, o coloana de regi de nisip cobora scările. Fiecare mobil căra cite o bucată din macelarul lui. Capul păru să-l privească plin de reproș cînd trecu pe lîngă el.

Kress goli congelatoarele, bufetele, cămara, îngrămădind toată mîncarea din casă în mijlocul bucătăriei. Vreo zece albi așteptau s-o ia. Evitarea alimentelor congelate, pe care le lăsară să se dez-

ghețe într-o băltoacă mare, dar transportară restul, în întregime.

După ce toată mîncarea se făcu nevăzută, Kress simți că junghiuire de foame i se mai domolesc, deși nu mîncase nimic. Dar știa că răguzul nu va dura. Curînd, burții îi va fi din nou foame. Trebuia s-o hrănească.

Kress găsi soluția. Se duse la telefon.

— Malada, rosti degajat cînd prima dintre cu-nostințele sale răspunsă, deseară organizez o mică petrecere. Îmi dau seama că te anunț cam pe nepusă masă, dar sper să reușești totuși să vii. Sper din toată inima.

Pe urmă îl chemă pe Jad Rakkis, apoi pe ceilalți. Cînd termină, nouă dintre ei acceptaseră invitația. Kress nădăjduia să fie îndeajuns.

Își întîmplă invitații în fața casei — mobili cu-rățaseră locul cu o repeziune remarcabilă, iar terenul arăta aproape la fel ca înainte de bătălie — și-l conduse pe flecare, pe măsură ce-și fă-ceau apariția, pînă la ușa din față. Îi lăsa să intre ei primii. El rămînea afară.

După ce patru musafiri îi trecuseră pragul, Kress își făcu în sfîrșit curaj. Închise ușa după ul-timul sosit, ignorînd exclamațiile speriate ce se transformaseră imediat în zbirerete ascuțite, și se repezi la aeroglisorul cu care venise neștiutoarea victimă. Se strecură înăuntru nestîngerit, apăsă pe clapa de pornire... și înjură. Vehiculul era pro-gramat să răspundă numai la amprenta digitală a proprietarului, firește.

Următorul care sosit fu Jad Rakkis. Kress alergă spre aeroglisorul lui de cum ateriză și-l în-hăță de braț pe Rakkis, care cobora din aparat.

— Urcă la loc, iute! Îi spuse, împingîndu-l, Du-mă în oraș, lute, Jad. Pleacă de-aici!

Dar Rakkis îl privi nedumerit, fără să facă nici o mișcare.

— De ce, ce s-a întîmplat, Simon? Nu pricep. Ziceai de-o petrecere...

Apoi fu prea tîrziu, pentru că nisipul afinat dimprejur prinse viața și, de peste tot, ochii roșii îi priveau țîntă și mandibulele clămpăneau. Rak-kis scoase un sunet gîtuit și dădu să sară înapoi în aeroglisor, dar o pereche de mandibule i se în-chise în jurul gleznel și se pomeni în genunchi. Nisipul părea să fiarbă de activitate subterană. Jad se zvîrcolea și urla îngrozitor în timp ce-l sfi-șiau. Kress abia îndură spectacolul.

După aceea, nu se mai încumetă în nici o ten-tativă de evadare. Cînd se termină totul, dădu gata ce-i mai rămăsese în bar și se îmbătă criță. Știa că era pentru ultima oară cînd își mai putea permite acest lux. Toate sticlele cu alcool care mai existau în casă se aflau în pivniță.

Kress nu îmbucase nici o fîrmă de mîncare cît fusese ziua de lungă, dar adormi cu senzația că se ghiftuise, că era în sfîrșit sătul și că biruise foamea aceea insuportabilă. Ultimele lui gînduri, înainte de a-l năpădi coșmarurile, erau la cei pe care ar mai fi putut să-i invite a doua zi.

Arșița se instalase de dimineață. Kress des-chise ochii și primul lucru pe care-l văzu fu re-gele de nisip de pe dulap. Strîns repede pleoa-pele, sperînd să scape de vis. Nu scăpă, dar nici să readormă nu izbuti și, nu peste mult timp, se pomeni cu ochii prionți la monstruozițarea de deasupra lui.

Privi țîntă vreme de aproape cinci minute pînă să-și dea seama de ciudătenie: regele de nisip nu

mișca.

Mobiliile erau capabili să stea perfect încreme-niți, desigur. Îl văzuse de mii de ori așteptînd și pîndind. Dar întotdeauna, ceva se mișca; mandi-bulele clămpăneau, picioarele zvîcneau, antenele lungi și subțiri vibrau sau se legănau.

Însă regele de nisip de pe dulap stătea complet nemișcat.

Kress se ridică încet, ținîndu-și răsufierea, neîndrăznind să sperie. Să fi murit? Să-l fi răpus ceva? Se apropie de dulap.

Ochii erau sticloși și negri. Creatura părea în-tructivă schimbată, umflată; ca și cînd visceralele moi dinăuntru ar fi început să se descompună, degajînd gaze care împingeau în afară plăcile platoșei albe.

Kress întinse o mînă tremurătoare și atinse corpul.

Era cald; fierbinte chiar, și pe cale de a se în-fierbînta și mai mult. Dar nu se mișca.

Retrase mîna și în aceeași clipă un segment din exoscheletul alb al regelui de nisip se des-prinse și căzu. Carnea de dedesubt avea aceeași culoare, dar părea foarte moale, tumefiată și fre-mătătoare. Aproape ca pulsa.

Kress se dădu înapoi și se repezi la ușă.

În hol zăceau alți trei mobili albi. Arătau ai-doma celui din dormitor.

Coborî în goană scările, sărînd peste regii de nisip. Nu mișca nici unul. Casa era plină de ei, toți morți, sau pe moarte, sau în coma, sau ce-or fi avut. Pe Kress nu-l interesa ce patiseră. Numai sa nu se miște.

În aeroglisor găsi patru. Îi luă unul cîte unul și-i azvîrlî cît putu mai departe. Monștrii afurisiți! Sări înăuntru, se trînti în scaunul scîlciat, pe ju-mătate mîncat, și apăsă pe clapa de pornire.

Nu se întîmplă nimic.

Kress mai apăsă o dată, și încă o dată. Nimic. Nu se putea, nu era drept! Aeroglisorul ăsta era al lui, ar fi trebuit să pornească, de ce nu voia să decoleze, nu înțelegea nimic.

În cele din urmă se dădu jos și deschise ca-pota, așteptîndu-se la un dezastru. Îl afla. Regii de nisip îi distruseseră grila gravitațională. Era prizonier. Tot prizonier.

Îndrîrît, Kress se întoarce în casă. Urcă în gale-rie și luă securea medievală ce stătea agățată alături de spada cu care o omorise pe Cath m'Lane. Se puse pe treabă. Regii de nisip nu se cîntîră nici în timp ce-l hăcuia cu securea. Însă plesneau la prima despicătură, de parcă le-ar fi explodat corpul. Înăuntru era ceva groaznic; or-gane pe jumătate formate, un lichid cleios și ro-șiatic ce arăta aproape ca sîngele uman și limfă gălbuie.

Kress ciopîrî vreo douăzeci de trupuri pînă să-și dea seama de zădărnicia acțiunii. De fapt, mobiliile nu însemnau nimic. Și-apoi, erau mult prea mulți. Nici dac-ar fi lucrat o zi și-o noapte n-ar fi răzbit să-i măcelărească pe toți.

Trebuia să meargă în pivniță și să omoare burta.

Decis, coborî la subsol. Ajunse în dreptul ușii și înlemni.

Nu mai exista ușă. Pereții din jur fuseseră mîn-cați, iar gura era de două ori mai mare și rotundă. Un puț, și-atîta tot. Nimic nu mai amintea că peste acest abis negru ar fi existat vreodată o ușă bătută în cuie.

Un miros grețos, sufocant și fetid, părea să răzbată din adîncuri.

Iar pereții erau uzi, mîjiți de sînge și acoperiți cu pete de fungus alb.

Dar altceva era și mai oribil. Burtă respira.

Kress rămăsese în mijlocul palierului. Simți adierea călduță care-l învăluia cînd ea exala și

făcu un efort să nu se înece, dar când boarea își inversă direcția, o rupse la fugă.

Înapoiat în salon, mai omorî trei mobili, apoi îl lăsară puterile. **Ce se întâmplă?** Nu pricepea.

Și atunci își aduse aminte de singura persoană care ar fi putut să priceapă. Kress se repezi, odată în plus, la consola de comunicații, călcă din grabă pe un rege de nisip, în timp ce se ruga din suflet ca instalația să mai fie în stare de funcționare.

Cînd Jala Wo îi răspunse, își pierdu cumpătul și-i povesti tot.

Femeia îl lăsa să vorbească, fără să-l întrerupă, fără nici o expresie în afara unei ușoare întunecări a chipului ei palid și uscățiv. Cînd Kress isprăvi, nu spuse decît:

— Ar trebui să te las acolo.

Kress începu să se bilbie.

— Nu se poate. Ajută-mă. O să plătesc...

— Ar trebui, repetă Wo, dar n-am s-o fac.

— Mulțumesc, bolborosi Kress. Oh, multumesc...

— Taci, zise Wo. Ascultă-mă cu atenție. Singur ți-ai făcut-o. Îngrijii cum se cuvine, regii de nisip sînt războinici curtenitori și ceremonioși. Pe-ai dumitale i-ai infometat și i-ai chinat și-ai făcut din ei altceva. Ai fost zeul lor. Dumneata i-ai făcut așa cum sint. Burtă din pivnița dumitale e bolnavă, e încă suferinda de pe urma ranii pe care i-ai pricinuit-o. Probabil că nu mai are mintea întreaga. Comportarea ei este... anormală. Trebuie să pleci imediat de acolo. Mobili nu-s morți, Kress. Sînt amorțiți. Ți-am spus că exoscheletul cade cînd cresc. De fapt, în mod normal cade mult mai devreme. N-am auzit nicio dată de regi de nisip care sa fi crescut, în stadiul insectoid, cît au crescut ai dumitale. Încin sa cred că aceasta-i o altă consecință a faptului ca ai mutilat burtă albă. În sfîrșit, n-are importanță. Ceea ce importă este metamorfoza prin care trec în clipa de față regii dumitale de nisip. Pe măsura ce crește, burtă devine tot mai inteligentă. Puterile ei psionice sporesc, iar mintea-i devine mai complexă, mai ambițioasă. Mobili cu platoșă sînt suficient de utili atît timp cît burtă e mica și doar semiconștientă, însă acum are nevoie de slujitori mai buni, de trupuri mai apte. Înțelege? Mobili vor da naștere, cu toții, unei noi specii de regi de nisip. N-aș putea spune exact cum vor arata. Fiecare burtă își hărăzește propria ei specie, adaptată necesităților și dorințelor pe care și le percepe. În orice caz, vor fi bipezi, cu patru brațe și cu degete mari opozabile. Vor fi capabili sa construiască și să folosească mașini complicate. Indivizii, regii de nisip propriu-ziși, nu vor fi conștienți. Dar burtă va fi conștientă. Cum nu se poate mai conștientă.

Simon Kress rămase cu ochii holbați la imaginea Jalei Wo de pe ecran.

— Instalatorii dumitale, izbuiți să bîgăie, cu un efort. Ceii cu care ai venit atunci... care-au amenajat bazinul...

Jala Wo se stradui sa schițeze un zîmbet.

— Shade, încuviință ea.

— Shade e un rege de nisip, bolborosi el năucit. Iar dumneata mi-ai vindut un bazin plin... plin cu... pui de, ah...

— Nu fi absurd, spuse Wo. Un rege de nisip în primul stadiu e mai degrabă un spermatozoid decît un pui. În natură, razboaiele îl temperează și le mențin echilibrul. Numai unul dintr-o sută ajunge în stadiul al doilea. Numai unul dintr-o mie atinge faza a treia, finală, și devine ca Shade. Regii de nisip adulți nu-s prea afectuoși cu burțile mici. Sînt prea multe, iar mobili lor sînt o pacoste. (Oftă.) Toată discuția asta înseamnă timp pierdut. Regele de nisip din pivnița dumitale va

deveni curînd complet conștient. N-o să mai aibă nevoie de dumneata, te urăște și va fi foarte flămînd. Transformarea implică un mare consum de energie. Burtă trebuie să mănînce enorm și înainte și după metamorfoză. Pleacă imediat de acolo. Ai înțeles?

— Nu pot, zise Kress. Aeroglisorul meu e defect, iar pe celelalte n-am cum să le pornesc. Nu știu să le reprogramez. Ai putea veni să mă iei?

— Da, răspunse Wo. Shade și cu mine o să plecăm chiar acum, dar sînt peste două sute de kilometri din Aegard pînă la dumneata. Și mai avem de transportat și echipamentul necesar pentru a rezolva problema regelui de nisip demont pe care l-ai creat. Nu poți s-astepti acolo. Ai două picioare. Pornește pe jos. Ia-o spre est, cît mai drept cu putință și cît mai degrabă. Ținutul e sterp și pustiu. De sus n-o să ne fie greu să te reperăm și-o să te afli departe de pericolul regilor de nisip. Ai înțeles?

— Da, spuse Simon Kress. Da, o, da.

Închiseră aparatele și Kress porni cu pași grăbiți spre ușă. Ajunsesse la jumătatea drumului cînd auzi zgomotul; un sunet între pocnet și trosnet.

Unul din regii de nisip se dezghiocase. Patru mîini mici acoperite cu sînge roz-gălbui se iviră din crăpătură și începură să împingă în lături pielea moartă.

Kress își luă picioarele la spinare.

La arșiță nu se gîndise.

Colinele erau aride și stîncose. Kress parăsi casa în goana cea mai mare, fugi cît putu de repede, fugi pînă ce începură să-l doară coastele, pînă ce l se tăie rasuflarea. Apoi o luă la pas, dar de îndată ce-și reveni, începu din nou să alerge. Timp de aproape o oră alergă și merse, alergă și merse, sub soarele fierbinte și pîrjolitor. Transpira abundent, își reproșă că nu-l dăduse în gînd sa ia niște apă și scruta cerul, în nădejdea că-i va zări pe Wo și pe Shade.

Nu era făcut pentru un asemenea sport. Era prea cald și aerul era prea uscat, iar el n-avea condiție fizică. Dar se sili sa meargă, cu gîndul la respirația burții, cu gîndul la zvîrcoleala micilor monștri care, fără doar și poate, în clipa de față mișunau prin toată casa. Spera că Wo și Shade vor ști să le vină de hac.

Cît despre el, avea planurile lui în legătură cu Wo și Shade. Totul se întîmplase din vină lor, hotărîse Kress, și pentru asta aveau să plătească. Lissandra era moartă, dar cunoștea și alte persoane cu aceeași profesie. Va avea grijă să se răzbune. Își făcu această făgăduială de o sută de ori în timp ce înainta, cu sforțări și sudoare, spre est.

Cel puțin așa spera; că merge spre est. Nu se prea pricepea la orientare și nici nu era prea sigur încotro alergase în panica de la început, dar după aceea se străduise s-o țină spre est, cum îl sfătuisse Wo.

După cîteva ore de alergătură și nici un semn de salvare, Kress începu să aibă certitudinea că apucase într-o direcție greșită.

După alte cîteva ore începu să-l fie frică. Dacă Wo și Shade nu-l găseau? Aici or să-i rămîna oasele. Nu mîncase de două zile, era slăbit și îngrozit, îl ardea gîtul de sete. Nu putea să continue așa la nesfîrșit. Soarele începuse să coboare și pe întuneric o să se rătăcească de-a binelea. Ce se întîmplase? Să-l fi devorat regii de nisip pe

Wo și Shade? Îl năpădi iarăși spaima, copleșindu-l, și odată cu ea, o sete insuportabilă și o foame napraznică. Dar continuă să meargă. Se poticnea tot mai des când încerca să alerge și de două ori căzu. A doua oară își scrieli mîna într-un bolovan și-i dădu singele. O supse în timp ce mergea, temîndu-se de-o infecție.

În spatele lui, soarele ajunsese la orizont. Desertul se mai răcori un pic, ceea ce pentru Kress fu o binecuvîntare. Hotări să meargă pînă va dispărea ultima geană de lumină, apoi să poposească undeva pe tot timpul nopții. În mod cert era acum destul de departe de regii de nisip ca să n-aibă de ce să se teamă, iar a doua zi dimineață Wo și Shade aveau să-l găsească.

Cînd ajunse pe culmea următoarei coline zări, drept în față, conturul unei case.

Nu era chiar atît de mare cît casa lui, dar părea destul de mare. Oricum, era o așezare ome-nească, un adăpost, siguranță. Kress începu să strige și să alerge spre casă. De mîncat și de băut, trebuia să mănînce neapărat, aproape că

simțea gustul mîncării. Îl dorea trupul de foame. Coborî panta în goană, cu ochii la casă, agi-tîndu-și brațele și strigînd ca sa-l audă locuitorii. Lumina scădea cu repeziune, dar Kress îi des-lușea încă pe cei cinci-șase copii care se jucau în penumbra casei.

— Hei! strigă. Hei! Ajutor, ajutor!

Copiii începură să alerge spre el.

Kress se opri brusc.

— Nu, spuse, o, nu. O, nu.

Înebunit, pedala înapoi, aluneca pe nisip, se ridică, încercă să fugă. Nu le fu greu să-l ajungă. Erau creaturi scunde, hidoase, cu ochi bulbucați și pielea de un portocaliu murdar. Se luptă, dar zadarnic. Chiar așa mici cum erau, fiecare avea patru brațe, iar Kress n-avea decît două.

Îi purtara spre casă. Era o casă urîță, ponosită, construită din nisip sfărîmicios, dar ușa era destul de mare, și neagră, și respira. Totul era înspăimîntător, însă nu asta îl facu pe Simon Kress să urle. Urlă din cauza celorlalți, a copilașilor portocalii care ieșiră de-a bușilea din castel și-l priviră impasibili în timp ce trecea.

Aveau, toți, chipul lui.

Traducere: ION DORU BRANA

GEORGE R. R. MARTIN

PRINCIPIAL cu unul dintre cei mai talentați și prolifici autori de S.F. din noua generație, scriitorul american George R.R. Martin (în 1948) a debutat ca povestitor cu „The Hero” (Frouf; 1971), în revista „HAX”. Continuă a-i aduș-o învâ textele aparute în „ANALOG”, în special povestirile „With Morning Comes Mistfall” (În zori se lasă ceața; 1973), „A Song for Lya” (Un cântec pentru Lya, 1974) și „The Storms of Windhaven” (Furtunile de pe Planeta Vînturilor, 1975, în colaborare cu Lisa Tuttle). Toate aceste povestiri își plasează acțiunea în tinuturi im-ginare pitorești, îndepărtate în spațiu și timp, fiind istorisirii romantice, uneori chiar sentimentale, dar mult mai îngrijit elaborate din punct de vedere literar decît obișnuitele aventuri galactice de inspirație romantică. Între serie de prîvințe, prozele de început ale lui GRRM amintesc de cele mai bune dintre nuvelele lui Poul Anderson.

Primul roman, „Dying of the Light” (Cînd moare lumina; 1977), demonstrează în bună măsură virtuțile autorului. Locul acțiunii, o planetă în derivă care, în drumul ei prin apropierea unei stele, devine pentru o vreme sediul unui gigantic festival galactic, este un adevărat tur de forță în materie de imagina-
ție.

Multe dintre povestirile publicate de GRRM în anii '70 au un fundal conceptual comun, deși nu suficient dezvoltat pentru a încadra toate textele într-un ciclu coerent. În afara acestora se situează alte texte, ca „Override” (Dominație; 1973), „Meathouse Man” (Măclurid; 1976) și „Nobody Leaves New Pittsburgh” (Nimeni nu părăsește New Pittsburgh; 1977), care au la bază tema forței de muncă învinsle-
te — cadavre animate pe cale artificială pentru a desfășura muncă de tip sclavagist. O altă serie, mai recentă, intitulată „Star Ring” (Inelul stelelor), este

alcătuită din povestirile „The Second Kind of Loneliness” (Cealaltă singurătate; 1972) și „Nor the Many-Colored Fires of a Star Ring” (Nici scînteierile multicolore dintr-un inel de stele; 1976).

Nuvela „A Song for Lya”, în care o tinăru cu pu-teri pionice se integrează unei comunități extraterestre ai cărei membri dobîndesc unitate telepatică prin absorbția în organismul unui pazaș uriaș, a fost încununată cu premiul Hugo 1975 și figurează în prima culegere de povestiri a lui GRRM, „A Song for Lya” (1976). Din 1977 și pînă în 1982, GRRM a alcătuit și publicat cinci antologii dedicate autorilor propuși în fiecare an pentru premiul John W. Campbell, acordat „celui mai promițător talent” în S.F., și intitulate New Voices (Voci noi). Tot în 1977 i-a apărut a doua culegere de povestiri, „Songs of Stars and Shadows” (Cîntece despre stele și umbre), iar în 1981, romanul „Windhaven” (Planeta Vînturilor), scris împreună cu Lisa Tuttle și avînd la bază cele trei nuvele din serialul omonim, publicat în „ANALOG”.

Nuvela „Sandkings” (Regii nisipurilor; 1979) i-a adus lui GRRM ambele mari premii ale sfului mondial, Nebula (în 1979) și Hugo (în 1980), deschizînd totodată o nouă orientare în proza sa scurtă, orientare în care excellează, așa cum dovedesc multe din povestirile cuprinse în remarcabila culegere „Sandkings” (1982) sau unele texte publicate recent în revistele „ANALOG”, „FANTASY & SCIENCE FICTION” și „ISAAC ASIMOV'S SF MAGAZINE”. Un alt Hugo i-a fost decernat, în 1980, pentru povestirea „The Way of Cross and Dragon” (Crucea și dragonul; 1979), iar nuvela sa horror-sf din 1981, „Guardians” (Paznicii), s-a plasat pe locul 2 al opțiunilor pentru Hugo 1982. Ultimul roman al lui GRRM, apărut la mijlocul anului 1982, se intitulează „Fevre Dream”.

ION DORU BRANA

Nu mai a anumiți, neșansații, alimentați de credința în ei, că în viața un fan superb și tinar, l-a (ținut unde) pe marele, zăpăcitură, pe de debutului (propriu-zis și "independent") editorial, în care nu s-a putut adăuga o proastă administrare a propriei creații, și că, în cele din urmă, în fața pertractărilor de tot felul (Un editor, altfel! Deși, în realitate, mă încredința de faptul că l-ar publica oriunde pe M.L. dacă, în posesia unui manuscris care sa ofere o buza de disculpă

Debutul, spectaculos și sigur, a avut loc în raportul C.P.R. din anul 1970. Au urmat alte prezențe (v.nr 382, 396, 446) în o perenitate de nebuloasă pentru fandomul românesc, M.L. este o altă de care înfrîng inerentele suspiciuni, aparînd în diverse publicații de prestigiu: „Amfiteatru”, „Vatra”, „Orizont” etc. Este realizat și ser de versuri al primei cărți de colorat S.F. (ilustrația - Sandu Florin, să lui cosmonaut”, Editura Sport-Turism, 1975).

Realizeaza scenariul pentru emisiunile de divertisment, la product S.F., la Studioul de radio Timisoara (in colaborare cu A.E. Ostojic). Alte numeroase premii la concursurile din cadrul consfaturilor nationale. In calitate de secretar perpetuu al cencului „H.G Wells” de la Casa de cultura a studentilor din Timisoara initiaza si realizeaza primele numere din fanzinul „Paradox”. A urmat o retragere din activitate profesionala si o perioada de exil in Canada, unde a lucrat in domeniul strategica n-a fost.

Circulă convingerea, pe care n-avem nici un interes s-o subliniem, (v. referințele critice. M. Șerbănescu, C.P.S.F., nr. 427, Ov. Șuraru, Orizont nr.7/1971; C. Vintilescu, C.P.S.F., nr. 431 etc., precum și evaluările orale, dar oricând ferme: I. Hobana, A. Rogoz, Al. Mironov) că M.L. a fost, dacă nu cel dintâi, unul dintre primii - și puținți - fani care a atins rapid și convingător cota „prof.” doar că nu a avut abilitatea să susțină printr-un bombardament constant această apreciere.

Citind povestirile lui, mai vechi sau mai noi, remarcă, pe lângă diversitatea tematică, o constanță estetică: scriitura limpidă, dar nu simplistă, accentul trecut pe faptul anodin, fără premise spectaculoase, dar care declanșează minuni; poezia geometrică emanată de ipoteza Ș.F., ingenuozitatea construcției, valorizată de imprevizibilitatea „postazelo” umane. Dramatism, umor, suspense; precizie științifică și ambiguitate omenească; participare și interogație.

„Micul clasic” din lumea fanilor trebuie să-și valorifice pîrtia

VIOREL MARINEASA

* Născut la 1 iulie 1946, în comuna Ianova, județul Timiș. Studii liceale — ser. chimie-biologie. Tehnician la Oficiul pentru studii pedologice și agrochimice (O.S.P.A.), Timișoara.

Publica proză S.F. în C.P.S.F., în volumul colectiv editat de cenaclul „H.G.Wells al Casei de cultură a studenților din Timșoara (1972), în revistele „Orizont”, „Vatra Amfiteatrului”, „Forum studentesc”, în fanzinele „Paradox Solaris”, „Omicron”, „Helion”, „Horeni”. Publica eseuri, reportaje, raiduri-anchetă, interviuri în „Orizont” și „Forum studentesc”.

MESSAGE 11

URIAȘA NAVĂ a drimfilor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva la periferia galaxiei, departe de zoriurile de stele dintre care se desprinsese, plutea ca o

oază a vieții în mijlocul dezolatului desert intergalactic.

Închiși în carapacea de metal, supraviețuitorii Marelui Cataclism așteptau răbdători ca succesiunea generațiilor să le redea vigoarea trupurilor ofilite și

vointa unei noi renasteri.

În clipa când alarma aparate-
lor de veghe vesti apropierea ra-
chetei minuscule, sufletul drimfi-
lor se umplu de bucurie și spe-
ranță. Sperau că acesta ar pu-
tea fi mesagerul unei alte civili-

MEDALION

MARCEL LUCA

zații capabile să le ofere șansa existenței viitoare.

Yoo conectă o baterie de fluxuri sinergice și dirijă cu atenție micuța navă la prizele debarcaderului principal. Miile de drimfi urmăreau cu emoție cercetarea pe care o efectuau cu precauție roboții exteriori.

Sistemul se declanșare a unei trape de acces fu deslușit cu ușurință și Yoo, conducătorul, dădu dezlegare cercetașilor să pătrundă în interior.

În cochiliile lor, drimfii înregistrau descumpănii imaginile unei mașini fără viață, în care panouri legate prin cabluri multicolore și mecanisme ciudate luceau stins sub ochiul palpatorelor telepatiche.

Yoo gândi către ceilalți: „**N-avă pierdeți timp! Vă afla de unde vine...**”, iar roboții înregistrară aproape instantaneu prezența unei embleme metalice pe care erau imprimate siluetele a două ființe bipede, deasupra unei hărți stelare.

Uluiți, nesățioși, cercetau cu toții însemnele venite de departe și, treptat, în vălmașagul de mesaje telepatiche, Aiay, urmașul lui Yoo, un copil aproape, se făcu inițial înțeles, gândind pentru toți cu nestăvilă bucurie: „**Mesa-**

gerul vieții ne vine de pe planeta a treia a stelei galbene! Nu sintem singuri! Nu mai sntem!”...

Din micul compartiment în care pătrunseseră, roboții nu puteau răzbate mai departe. Mai bine de jumătate din corpul navei străine părea un bloc compact monolitic, fără fisuri, fără conexiuni la motoarele demult nefolosite, sau în compartimentul frontal al aparaturii de navigație.

Și tot Aiay fu cel care dădu viață gândului bănuț de toți drimfii: „**Nava aceasta transportă adevăratul mesaj într-o cuirasă care-i asigură existența în timp și spațiu... Datoria noastră este să-i aflăm conținutul!**”

Un murmur stăruitor de gânduri aprobatoare îl hotărîră pe Yoo—conducătorul să pregătească detașarea și introducerea în interior a misteriosului cilindru.

În cele din urmă, în vasta încăpăre a ceremoniilor Esențiale, miile de cochilii de toate culorile ale poporului drimfilor înconjurau plutind platforma ce susținea greoiul container sosit de departe.

Un semnal scurt și doi roboți

începură secționarea blindajului oval.

În timp ce plasma mușca anevoie din carnea oțelului necunoscut, Yoo—conducătorul le inducea în gând celorlalți, cu emoție și dăruire, înălțătorul Imn al Întelepciunii Universale:

„**Rățiunea triumfă!**

„**Peste genuri, punți între lumi făurește...**”

Cînd cedă și befonul extradur aflat sub straturile de aliaje metalice, în numai cîteva clipe, în timp ce doar Aiay mai gîndea stingher și fals refrenul Imnului, drimfii înțeleseseră ce se află în plîntecul enigmaticului mesager.

Înțeleseseră și apoi încetară de a mai fi, cu trupurile prefacute în gelatină tremurătoare sub cochiliile lor colorate, loviți crunt de radiațiile de care încercaseră zadarnic să se apere fîgînd tocmai din centrul galaxiei și născînd noi și noi filtre antiradiante.

Uriașă navă a drimfilor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva departe de roiurile de stele dintre care se desprinseseră, plutea închizînd în interiorul ei, pentru o veșnicie poate, cîteva tone de deșeuri radioactive ale ființelor bipede de pe planeta a treia a stelei galbene.

LAGUL PĂSĂRII WANDOO

CU PUȚIN înainte de ivirea zorilor, forfota din interiorul bazei aeriene de la Ohopoho păru să se diminueze. Autocisternele lungi, fantomatice în culcile lor de camuflaj, se desprindeau una cîte una de prizele de alimentare ale elicopterelor de asalt și transport și, purtate de dieselurile ce bîziau surd, coborau pe rampele adăposturilor subterane.

În aerul rece pluteau arc-nel dulcele ale mlaștinilor aflate spre sud, în valea Stanley, pe care oamenii adunați pe platoul de apel de lîngă pista numărul doi le combăteau îngrețoși as-

pirînd fumul aspru al țigărilor. Exclamații și injurături rostite în mai multe limbi erau înăbușite de tropăitul bocancilor grei.

Miturînd cu fururile ierurilor, cenușii, incerte, o mașină de teren se apropia dinspre capătul benzii betonate. Se auziră comenzi scurte, la care, ridicîndu-și armele de pe jos și potrivindu-și cu iuteală accesoriile echipamentului, cei trei sute de bărbați încremeniră în cele din urmă în rînduri verzui, compacte.

Jeep-ul frînă brusc și parcă lansat de forța inerțială a smuciturii, **Hiena**, teribilul colonel Schröder, sări peste portieră

cu o ușurință de necrezut pentru un individ atît de solid și în-desat.

Aproape concomitent cu urletele sacadat al maiorului Layton, care ordona prezentarea onorului la comandant, colonelul chemă ofițerii și subofițerii la el, pentru a le preciza detaliile de ultimă oră ale misiunii.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, privea distrat prin plafonul transparent al carlingei sclipitoarele constelații ale cerului austral. Își plecă ochii spre dreapta: copilul său, Ludwig, studia concentrat orarul de zbor și frunzărea

MEDALION

MARCEL LUCA

cu nervozitate hărțile de navigație.

- Ei, ce spui de ideea boss-ului? rosti în cele din urmă MacGregor, în engleză. Când o fi să-l curețe în sfârșit vreun glonț comunist, o să se grabească singur spre Iad, cu gândul să-l fenteze pe Lucifer și să-i ia locul! He, he, he! rise el încântat de propria-i glumă.

- De ce rizi? tresări copilul. Avea o față de adolescent, prelung, cu ochi albaştri în care tălăzuiau undele întunecate ale unor tainice neliniști.

- He, he! Mi-l imaginam pe Schroeder-Hiena conducând iadul în urma unui puci militar!... Și-apoi... Ha, ha!... Și-apoi, declarând Raiul spațiul său vital!

Celălalt se enervă:

- Ia ascultă! Ai ceva cu noi, germanii, ca națiune? Ce-i tot dai cu spațiul vital?...
- Ha, nu fi copil! Doar știi că n-am prejudecăți din astea, zise scoțianul împăciuitor. Că la o adică, pentru o primă de pericolitate extremă, plătită în dolari și nu în ranzi sud-africani, de pusă corect în Elveția, mă și văd lovind primul cu o bazooka în poarta Sfântului Petru... Meditam doar la ideea asta, care e în exclusivitate a Hienei, de a arunca în aer barajul natural dintre lacul Wandoo și valea aceea ocrotită de junglă unde e dispersată tabăra coloraților.. Dar ce ai?! Parcă ți-ar părea rău că după șase raiduri fără rezultat îi băgăm în sfârșit la apă și încă la propriu...

- Nu!... Nu mă gindeam la asta, răspunse copilul, fluturându-și o mână a nepăsare. Mi-am amintit însă de o veche legendă angoleză referitoare la acest lac Wandoo...

- Se trezește în tine Herr Doktor Ludwig Repka, universitarul de la Heidelberg! exclama oarecum iritat MacGregor. Mă rog, care-i povestea?

Ludwig îi cerceta o clipă, cu dispreț prea puțin ascuns, fața pistruiată de roșcovan rotoci și cam mărginit. Îl știa superstițios și o ocazie ca asta nu trebuia să-i scape:

- Dacă n-aș fi schimbat fără voia mea cariera universitară pentru cinstea de a conduce hîrbul ăsta, le-aș fi vorbit poate studenților mei despre cele trei mari state care existau în sud-vestul Africii prin secolul XV: Congo, Lunda și Gola-an-Dango...

- Ei, pe dracu?! făcu celălalt neîncercător. Erau negrii ăștia bantui capabili de așa ceva?

- Mai mult decât atât: aveau o civilizație cu adevărat înfloritoare, iar portughezilor le-a trebuit mai bine de o sută de ani pentru a înfringe rezistența lor organizată...

Mda, rezista ei și acum și încă destul de bine! Ce-i însă cu legenda aia?

Ludwig Repka strivi cu dosul palmei un țințar uriaș care zumzăia înnebunit deasupra cadranelor fosforescente ale busolei geomagnetice.

- Zona în centrul căreia se află lacul și valea Wandoo, este o regiune subecuatorială, împadurită, o cetate naturală, inexpugnabilă. Cu toate acestea, ambițioși, portughezii se străduiau neîncetat să pătrundă pînă acolo, dar toate expedițiile pierau aproape fără urmă.

Chiar așa?

Legenda, care e foarte răspîndită printre angolezi, susține că atunci cînd unitățile portugheze ajungeau epuizate în preajma lacului, din el se ridica o mare pasăre albă care le nimicea fără cruțare...

- Eh, poveste! Cine dracu mai crede în pasărea Rok, cea cu dinții de oțel? se hlizi fără prea multă convingere MacGregor.

- Adevărul e că uneori mai scapa cu viață cite un militar, sau cite un călugăr, dar erau atît de zdruncinați la minte, încît relatările lor erau socotite ca manifestarea unei boli psihice specifice acelor locuri. Cu toții susțineau că văzuseră pasărea înălțîndu-se, iar în fața slavei ei, spadele și lăncile, platoșele și muschetele se prefăceau în pulbere fumegîndă...

MacGregor asculta fascinat, cu pleoapa ochiului stîng um-

flată, zbătîndu-se ușor.

- Mai știi de ce vrăjitorii sînt în stare negrii ăștia?! Uite, îmi povestea un tip cam trîsnit, într-un bar din Windhoek..

Brusc, apelul controlorului de zbor îi readuse în prezent. Și-au acoperit dintr-o mișcare urechile cu monstruoasele căști antifon, degetele, abile, apăsau butoane, conectau circuite, declanșau scripirea măruntă și colorată a luminilor de control, rosteau cu voce metalică în interfoane cifre și cuvinte magice ce trezeau la viață unealta lor de război.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, porni motoarele, apoi se apleca spre stînga pentru a privi sirul lung de oameni care, cu spatele încovoiat, asurzii de zgomot și înfiorați de aerul rece dizlocat de palele dublelor elice de susținăție, urcau anonimi, unul cite unul, în pîntecul vibrînd al aparatului.

Încadrați riguros în formație, MacGregor și Ludwig Repka se aflau la mai puțin de cinci kilometri de obiectiv, cînd observară simultan apariția la cîteva grade mai spre vest a șase bi-reactoare Buccaneer MK 50 desfășurate pentru atac.

- Începe dansul! rosti rînjind MacGregor, cu ochii la cele șaisprezece bombe de cite patru sute cincizeci de kilograme, pe care fiecare avion le purta acroșate sub aripi.

Lacul Wandoo sclipea ca o bijuterie verzuie, înconjurat de masa vegetală informă a junglei. În numai cîteva secunde însă, latura sa dinspre nord-est părea un vulcan în erupție.

Caruselul înfricoșător al morții înaripate dură mai puțin de trei minute. Gata de intervenție în situația existenței unui punct de foc al inamicului, unitățile de desant executau perfect sincronizate elipse prelungi la o sută de metri înălțime. În preajma lor, ca niște ciini de pază, patru dintre teribilele elicoptere de asalt **Cobra** vegheau și ele gata

MEDALION

MARCEL LUCA

pentru intervenție.

„Acțiunea a reușit!” transmise prin radio, în afrikaans, vocea hriită a colonelului Schröder. „Executați operațiunea **Sisal**!”. Urma cercetarea văii inundate și nimicirea supraviețuitorilor

Unul cite unul, conform unui grafic riguros, aparatele luau cap compas spre nord-est. Jos, valurile de fum violaceu, de praf și mil dezintegrat în fracțiuni microscopice, care acopereau ca un giulgiu luciul rănit al apei, începură să se destrame.

Învolute, apele se năpusteau spre poarta deschisă de curînd, tot mai largă sub forța năpraznică a viiturii.

Din cel de-al treilea elicopter de desant, ce patrula singur acum în latura sudică a lacului, MacGregor și Ludwig Repka priveau prin lentilele cu filtre speciale ale ochelarilor lor de zbor fundul milos, împestrițat de verdele murdar al vegetației de baltă.

Ca un trăsnet din senin, glasul **Hienei** pleznă în memorie ca înțeleptele câștilor.

— Mein Gott! Ce-o fi asta? Numai rușii... Nütürlich! Numai rușii...

— Ce spune? Întrebă peste umăr MacGregor.

Abia atunci realizează copilul că Schröder vorbise în germană, renunțînd pentru prima dată din cîte știa el la afrikaans, limba patriei sale de adopțiune.

— Dracu' știe despre ce ruși bolborosește, îi răspunse derutat scoțianului.

Aproape imediat, glasul din totdeauna al **Hienei** reveni tînător în căști:

— Apel general! Operațiunea **Sisal** se suspendă și toate unitățile se regroupează deasupra fostului baraj natural! Misiune: neutralizarea unei baze imense de rachete, cel mai probabil instalată de sovietici. Consenmul de suspendare a acțiunii în curs: **Cuende!** Apel general!...

Virînd strîns, MacGregor se îndreptă spre centrul fostului lac Wandoo și acolo zăriră înălțîndu-se grațios profilul neîndoielnic al unei rachete de un alb

strălucitor, cu baza celor trei planuri de direcție acoperită încă parțial de apă involburată. Spre vest, într-un elicopter de asalt, suspendat la vreo două sute de metri înălțime, colonelul Schröder îi aștepta. Ludwig comandă deschiderea panourilor laterale blindate și aproape imediat aparatul trepidă în ritmul mitralierei grele minuit de soldații din pîntecul său. După cîteva secunde, din lansatoarele laterale ale **Cobrei** porniră simultan două rachete aer-sol, marcîndu-și culoarul de trecere cu jeturi turbionare de fum alburiu.

Din momentul acela, copilul avu impresia că timpul se dilată. Întîi vazu cum fuzeele argintii își încetinesc parcă zborul, întîmpinate din virful rachetei atacate de un lung șir de globuri străvezii, ce străluceau în soare atdona baloanelor de săpun cu care se jucase în copilărie. Apoi, zveltele bombe zburătoare se facură nevăzute, acolo, la jumătatea drumului lor, pînă unde vîrstasera văzduhul cu prelungile cozi de cometă.

— E pasărea Wandoo! E pasărea ta răzbunătoare! urlă MacGregor și miinile sale se crispau pe manșă. Dar Ludwig nu-i răspunse, caci clipa cea lungă nu se terminase: din virful sidefiu al păsării nefaste porniseră pe un fir nevăzut alte șiruri de bule străvezii, tot mai mari și mai transparente pe măsură ce înaintau, stopînd în înaltul cerului aparatul de zbor al **Hienei**. Și cei doi văzură din nou cu groază cum și acesta se dezagregă, cum din punctul acela de impact se desprind și cad în poziții nefirești patru trupuri omenesti și alveola scilpitoare a carlingii.

În acel moment, sosi și peste ei duhul globalar al păsării lacului Wandoo. Cu uluire, dar și cu ciudata detașare, Ludwig simți întîi cum puntea de metal ce-l lega dantura se pulverizează în particule fine ca de nisip marin, după care văzu cum structura metalică a carcasei aparatului se destramă, simțînd în același timp cum alunecă în gol.

Înălțimea mică de zece-cinci sprezece metri îi salvase pe cei mai mulți dintre oamenii aflați la bordul elicopterului de desant și totuși, la malul lacului ajunsera numai ei doi, MacGregor și Ludwig Repka, după o luptă disperată de a străbate prin capcana fundului mlăștinos, ascuns într-un străt de apă în care vegetația punea bariere de netrecut. Ceilalți se înceseră probabil alunecînd în depresiuni ascunse sau epuizați de flămînde lipitori ce colcăiau în milul răvășit de viitura.

Stăteam amîndoi culcați pe spate pe povîrnișul malului înalt, la cîteva pași numai de răsuflarea umeră a padurii veșnic verzi. În cele din urmă, după ce lansă cu glas răgușit un lung poemelnic de înjurături în dialectul clanului său, MacGregor se sculă în picioare și, aplecîndu-se, scutură destul de puternic umărul copilului.

— Să plecăm, Ludwig... Tirfa aia de Pasă-e Rok ne mai poate face vreo figură. S-o ștergem, dracului!

Trezit din letargie, Ludwig se sculă în capul oaselor. Se priviră cu spaimă, fiecare dintre ei fiind oglinda fidelă a celuilalt. Din echipament rămasese o mină de zdrențe acoperite de o crustă, parțial uscată, de mil pestilențial și alge gelatinoase. Bocancii nu mai aveau cataramă sau crampe metalice și era o minune că nu-i pierduseră din picioare. Brațele, pieptul, pulpele mai ales, erau pline de urmele vineții însingurate, lasate de ventuzele lipitorilor.

— Să-i dăm bătaie! rosti în cele din urmă Ludwig, întorcîndu-se ca un automat și pornind primul, clătîndu-se, spre zidul vertical al junglei.

Abia facură cîteva pași și o vibrație neobișnuită a aerului îi opri în loc. Întorcînd capetele și ridicînd ochii, văzură înălțîndu-se încet marea pasăre albă a lacului Wandoo.

Nici flăcări, nici aburi fierbinți, nici urlat de motoare reactive în forță, ci doar o insolită structură geometrică suspendată în

MEDALION

MARCEL LUCA

tării. Se oprișe la nu prea mare înălțime și cei doi priveau cu uluire cum albul său perlat începe să pîlpeie parcă intermitent, topindu-se tot mai mult în transparentă. Se tînuț ciudat, de înaltă frecvență, începu să le chinuie timpanele și o ameteală ușoară îi pătrundea, insinuantă.

În cele din urmă, cu o ultimă revenire în spectrul vizibil, pasărea lacului Wandoo dispăru cu desăvîrșire.

Pentru cei doi bărbați, zilele și nopțile ce urmau își pierdura și-rul firesc. Se țirau ca două fiare rănite, înfometăți și înșingerați, prin pădurea nesfîrșită, coborînd mereu spre sud, pîndind noaptea la marginea satelor înșirate de-a lungul rîurilor pentru a fura orice putea astîmpara cît de cît foamea. Pătrunzînd în savană, păseau împleticit pe solul pietros, printre tufărișurile spinoase ce le vezicau epiderma chinuită, ocolind cu teamă craalurile înconjurată cu palisade înalte ale negrilor bantu, apoi, mai mult tîndu-se, ajunseră în nordul deșertului Namib.

Și cînd într-o dimineață se treziră înfrigați, după ce linsăra roua condensată pe cuticula ciudatei plante **Welwitschia mirabilis**, în ceața ce se destrăma înțet, văzură la numai cîțiva metri depărtare fișile paralele de beton ale unei imposibile autostrazi.

Se repeziră și, în genunchi, pipăiau neîncetători cu palmele. MacGregor ridică ochii spre tovarășul său:

- Damned! Cum e posibil? Unde sîntem?!...

Ludwig nu răspuse. Cunoștea zona din survolările aeriene, avea întipărită în memorie, ca și celălalt de altfel, imaginea hărților pe care le folosiseră zi de zi. Nu se rătăciseră, și totuși, șoseaua asta nu putea să existe în unghiul deșertului Namib...

Amîndoi zăriră odată un vehicul strălucitor ce se apropia cu repeziciune.

- Un automobil! răcni Ludwig sărînd în picioare și fluturîndu-și

mîinile deasupra capului.

O mașină curioasă opri silențios în fața lor, o portieră translucidă se deschise și un negru tînnar, zvelt, coborî privindu-i cu nesfîrșită uimire:

- Ce-i cu voi?! De unde veniți? Întrebă el într-o afrikaans cu accente surprinzătoare.

Se apropiară de el, iar MacGregor ceru cu voce gîuită:

- Apă! Dă-ne puțină apă...

Băiatul se repezi spre interiorul mașinii și reveni cu patru recipiente cu conținut portocaliu. Băura. Limonada fortifiantă le dădu puteri sporite:

- Hai, negriule, ne duci și pe noi?

- Unde? șopti tînnarul cercețînd cu teamă înfățișarea celor două arătări în zdrențe, cu bărbi și plete încălțate din care se zăreau doar ochii sălbatici, injecțati de suferință.

- Spre cel mai apropiat post de poliție sau spre cea mai la îndemînă bază militară...

Tînnarul se urcă la locul său și, acționînd un mecanism, basculă vertical portierele din spate. Cei doi bărbați se instală răzvoitori în fotoliile ce le îmbrățișară elastic trupurile obosite, capota se etanșează și vehiculul demară lin.

Bordul neobișnuit, absența volanului, îi intriga tot mai mult pe foștii piloți de elicopter, iar tînnarul negru, în cămașa sa albă cu mîneci scurte, părea din cale afară de firav, așa cum stătea pe locul său din fața. Își cerceta pasagerii cu coada ochiului și în cele din urmă, ezitînd, făcu un contact pe pupitrul de comandă și rosti repezit vreo două fraze în dialectul bantu. Un monitor de bord prinse viață redînd imaginea unui bărbat de culoare, purtînd un chipiu înalt și un bluzon cu epoleți nedeslușiți, care răspuse pe un ton relaxat cîteva cuvinte.

Mai multe clipe după convorbire, perplecși, cei doi încercară să înțeleagă ce se petrece, după care MacGregor mormăi în barbă:

- Cu cine-ai vorbit, băiete?
- Cu poliția rutieră...

- O.K.!

După mai puțin de un sfert de ceas, văzură venindu-le în întîmpinare la mică înălțime un aparat de zbor ce aducea cu o uriașă broască țestoasă. Tînnarul își opri mașina cu un puternic oftat de ușurare în fața aerodinei care bloca acum șoseaua. Trei negri înalți, în uniforme ușoare, cafenii, se apropiară cu pas elastic. Ludwig și MacGregor coborîră greoi și cu inimile strînse.

- Cine sînteți? Întrebă unul dintre polițiști, care părea să fie șeful celorlalți, privindu-l insistent pe scoțianul care bolborosea niște înjurături în barba-roșcovană, încălțat și murdar.

Tovarășul acestuia se simți obligat să răspundă:

- Sîntem piloți din forța specială aeroportuată a colonelului Schröder, unitatea 21, cu baza la Groot Fontein...

- Aha!

- ...Și dorim să fim cît mai rapid transportați la cea mai apropiată bază aeriană, completă copilotul cu glas obosit, încercînd să descifreze semnificația tresselor necunoscute de pe epoleții bărbatului din fața lui.

- Bine, desigur... mormăi acesta privindu-l îngîndurat. Eu sînt locotenentul de poliție N'dola. Veți veni cu noi!...

La bordul celui mai ciudat aparat de zbor din cîte văzuseră pînă atunci, Ludwig și MacGregor căzură într-o toropeală abulică. La un moment dat, locotenentul îl scutură de braț pe cel dintîi și-l întrebă parcă cu indiferență:

- Veniți din misiunea Wandoo?

- Da, da! se grăbi acesta să răspundă. Ne tîrîm de cîteva luni... A fost un dezastru, acolo... Un dezastru inimaginabil!

- Ooo! Pasarea zburătoare și MacGregor cu ochii înțepoșați de o spaimă fără nume.

Aterizară pe terenul gazonat din fața unui șir de pavilioane mici, cochete, înconjurată de un

(CONTINUARE ÎN PAG. 312)

18 Ianuarie 2021.

Pe la ora 17.00, ora locală, nu mi-am mai putut înăbuși neliștea. Era ca și cum toate visele și speranțele mele, precum și o frică ascunsă și inexplicabilă mi s-ar fi strîns într-un nod în gît și acum parcă mă sugrumau pulsînd într-un ritm accelerat și nervos. M-am îndreptat spre hubloul cel mai apropiat, geamul oglindea atît fața mea congestionată cît și miile de lumini multicolore clipitoare de pe panoul de control. Am apăsât pe un buton și obloanele au dispărut undeva în adîncuri, însoțite de un sunet abia auzit, de parcă o pală de vînt de nisip ar fi izbit geamul hubloului. Mai întîi am văzut luminile nenumăratelor stele — de la cele mai mici care străpung întunericul, ca vîrfurile acelor, pînă la cele de mărimea unei nuci. Liniștite, fără să clipească, radiante și imobile, erau parcă suspendate pe fundalul întunecat. Apoi am realizat imensa adîncime a spațiului — o distanță de neconștient mă separa de stele. Un NIMIC tridimensional, negru, fără de sfîrșit. Din cînd în cînd, în apropierea navei se putea zări praf strălucitor și rareori cîte o șuviță palidă, fină — ca atunci cînd închizi ochii și strîngi foarte bine pleoapele. Totuși, nu știu dacă toate existau într-adevăr sau erau numai o reflexie a ochilor mei încordați și obosiți.

Așa cum mai făcusem și altădată am încercat în zadar să recunosc vreo constelație — cerul în această parte a galaxiei nu-mi spunea nimic. Resemnat, am apăsat pe buton — obloanele s-au ridicat din adîncuri acompaniate asemănător vîntului de nisip și din nou mi-am văzut propria imagine și sala de control în geamul hubloului.

Șiruri lungi de calcule complicate făcute de calculatorul central parcă clipceau apărînd pe marele ecran. Căpitanul navei, Igor Majinovic, le studia cu atenție și transfera unele numere la loc sigur pe un ecran mai mic. Mi-a aruncat o privire rapidă și apoi a continuat cu calculele. Cînd ultimul șir de numere au pîlit, fără să-și ridice capul, a spus cu o voce stranie, parcă gîlăuită.

— Va fi în raza noastră vizuală, în mai puțin de un minut.

Tonul pe care-l folosisese îmi îndreptătea neliștea. Toți acești ani, petrecuți împreună în spațiu, ne învățaseră să ne înțelegem în puține cuvinte.

— Ce constelație? am întrebat, încercînd să păstrez un ton neutru. Simțeam un fel de greutate pe umeri și nodul din gît începuse să pulseze viguros.

— Constelație? Nu mai e vorba de constelații, ci de sistemul solar, auzi? De sistemul nostru!

Cum aș putea descrie fericirea fără margini ce ne-a cuprins cînd am văzut lumina îndepărtată a Soarelui pe marele ecran. Palid și abia zărlîndu-se printre stelele mai apropiate, mai mar și mai strălucitoare, Soarele părea să ne încălzească chiar de la acea distanță înfricoșătoare. Era lumina sistemului nostru solar, lumea și casa oamenilor, văzută pentru prima dată după 15 ani de călătorie prin înfîntățile spațiului.

Ne întorceam pe Pămînt mai devreme decît

ÎNTOARCEREA

MILIVOJ

s-ar fi putut oricine aștepta — după numai 80 de ani. Călătoria dinspre Pămînt durase 14 ani, reîntoarcerea era însă mult mai rapidă — mai puțin de un an ne trebuia să străbătem aceeași distanță cu această navă intergalactică construită pe planeta Ei Bi. Totuși, bălăia cu timpul era pîdută. Știam că nu vom mai întîlni pe nimeni cunoscut pe Pămînt; datorită fluctuațiilor timpului trecuseră 80 de ani de la plecarea noastră.

Îmbătrîniți doar cu 15 ani, urma să aterizăm pe planeta noastră unde se scursese aproape un secol. Totuși, alergam grăbiți, cu toată puterea motoarelor, să îmbrățișăm Pămîntul și pe oamenii lui.

Chiar și acum, după mai mult de 15 ani, îmi amintesc clar cuvintele președintelui Națiunilor Unite la ceremonia lansării noastre în spațiu:

„Adunarea Generală a Națiunilor Unite v-a ales să fiți emisarii Pămîntului și ai rasei umane ca răspuns la invitația trimisă de îndepărtata planetă Ei Bi către toate formele de viață necunoscute, prietenoase și raționale din galaxie. Vă îmbarcați pentru o călătorie lungă spre o civilizație mai dezvoltată și mai veche ca a noastră. Nici unul dintre noi nu va trăi să vă vadă întorcîndu-vă, dar cunoștințele pe care le veți aduce generațiilor viitoare, cunoștințe pe care nici nu ni le putem imagina azi, vor însemna un pas decisiv în dezvoltarea rasei umane pe Pămînt. Pasul acesta e comparabil cu acel moment insondabil din timpurile preistorice cînd strămoșul nostru s-a strecurat afară din oceanul cald pe țărnul inospitalier. Acesta a fost momentul cînd a început pe Pămînt adevărata viață, aventura care a făcut posibilă apariția inteligenței, a rațiunii, a rasei umane. Astăzi, din nou sintem în fața unei asemenea încercări. Poate că minunata noastră planetă este doar o halță între oceanul sărat din care ne tragem și oceanul înstelat unde vom locui pînă la urmă. Dar toate acestea fără îndolală că le știți. Vă trimitem ca ambasadori ai păcii, prieteniei și bunăvoinței oamenilor de pe îndepărtata planetă Pămînt. Să nu uitați asta niciodată!”

Aceste cuvinte, înscrise pe prima pagină a jurnalului nostru de bord, au rămas adînc în-

DE PE PLANETA

BI

ANDJELCOVIC

crustate în conștiința noastră. Câtă dreptate avusesse bătrînul președinte! Ne întorcem pe Pămînt aducînd cele mai prețioase cunoștințe dobîndite de o civilizație cu o istorie ce o depășea cu mult pe a noastră. Aducem cu noi dezvăluirea tuturor secretelor pentru paleontologi, ingineri, fizicieni, medici, biochimisti și experți în genetică, hărți detaliate ale galaxiei noastre și a celor învecinate, răspunsuri la toate întrebările teologice și la multe întrebări filosofice pe care omenirea se tot străduiește să le rezolve de la nașterea sa. În sfîrșit, cel mai prețios lucru, experiența enormă a unei civilizații progresiste și înțelepte, mult asemănătoare civilizației noastre.

Dar mai sînt încă peste patru luni de călătorie pînă la Pămînt. Foarte mult dacă îți seama de nerăbdarea noastră. Nu chiar așa de mult dacă-ți amintești că ne-au trebuit aproape cinci ani să acoperim aceeași distanță cu vechia noastră navă.

26 Martie 2021.

Zilele trec monotone, după program. Între orele 6,00 și 18,00 trimitem fără încetare șiruri de mesaje scurte. Fiecare din ele conține codul nostru de identificare și extrase din cele mai importante materiale științifice pe care le aducem de pe planeta Ei Bi. Știu că toate rămîn mult în urmă din cauza vitezei cu care călătorim. Totuși, ca și în lunile precedente, trimitem cu regularitate mesaje în spațiul întunecat, înghețat. Călătoria noastră este o aventură nesigură și aceste semnale sînt urmele noastre. Ele vor ajunge sigur pe Pămînt într-o zi și vor fi primite de urmașii noștri.

În timpul orelor rămase, încerc să fluîm împreună cu cît mai mulți membri ai echipei noastre, la o parte cu sfînțenie la toate partidele de ping-pong, mini-baschet, șah și lupte greco-romane. Fac bîl de soare în solarium și înalțe de a mă culca conectez ecranul din camera mea la circuitul de televiziune.

În ultimii ani, cel mai popular și mai frecvent program era unul care fusese filmat chiar pe navă. Începe cu figura unei stewardese în prim plan vorbind cu o voce catifelată:

— Bună ziua. Vă vorbește gazda aeronavei. Am decolat pentru planeta Pămînt pe care

ajungem după 14 ani, 2 luni, opt zile, 13 ore, 56 minute și 48 secunde. Va rog să mă scuzați, 18 secunde. Vom zbura la altitudinea de 350 milioane pînă la 1000 milioane kilometri. Vre-mea va fi plăcută, cu o ușoară briză de la instalația de aer condiționat. Pentru distracția dumneavoastră, compania noastră a angajat diferite comete însoțitoare pentru fiecare 7 ani ai excursiei. Vă rugăm să nu aruncați nimic prin hublouri și să folosiți doar ușa din față pentru ieșirea din aeronavă. Vă mulțumim pentru atenție.

Apoi camera s-a îndepărtat pînă cînd a devenit evident că stewardesa era doar o imagine pe care calculatorul o proiectase pe ecranul central.

Toate aceste condiții sintetice de viață, deși aproape atingeau perfecțiunea, nu puteau șterge din adîncurile subconștientului ideea că sîntem un boț de materie solidă care alunecă prin NIMIC și eternitate, prin SPAȚIUL și TIMPUL nesfîrșit. Eram puși în fața realității acestor concepte abstracte care scăpau experienței umane și criteriilor pămîntești. Realitatea acestor abstracții, fără început și fără sfîrșit, independente de voința și gîndirea umană, există dintotdeauna în singurătatea înghețată a spațiului, pînă am devenit noi conștienți de ea, așa cum va rămîne să existe și după trecerea noastră.

În grupul nostru, în momentele de vîrf ale competițiilor, cînd trupurile și mințile membrilor echipei erau coordonate și concentrate să cîștige un punct, să marcheze un coș, să fie campioni, reușeam, în cele din urmă, să reactivăm în noi dorința de autodepășire și încredere în sine. Apoi, în zilele ce urmau, puteam din nou face față nemărginirii Spațiului, eliberați de complexele create de numeroase limitări impuse de corpurile noastre fragile.

Participaserăm la un eveniment extraordinar, înțîlnirea a două civilizații în infinitatea Spațiului. Una care trecea neîncetat în neîntîlnă și cealaltă, nouă, entuziasată, de pe un mic sistem la periferia galaxiei. Pentru prima oară întreaga cunoaștere dobîndită pe parcursul unei civilizații nu va fi strivită de înghețul încet dar autodistrugător al Incomensurabilei eternității cuprinzînd timpul cosmic, expansiunea fără capăt și necunoscute dimensiuni. Un ciclu complet de viață urma să fie revitalizat în altul, tinerețea și entuziasmul urmau să se îmbogățască cu experiență, înțelepciune, cunoaștere. Dar va permite oare Spațiul ca acest proces să se desfășoare, va permite ca un rest de viață și rațiune să se combine cu un eprit proaspăt și tînăr, oare forțele biochimice ale vieții, rațiunea și inteligența se vor putea uni, nepedepsite, să contrazică legile eternității? Și oare această rasă periferică, imperfectă, dar de o excepțională vigoare și ambiție, neînmurțită și nemăsurată încredere în sine, va fi în stare să implanteze această schimbare în însăși substanța și armonia întregii galaxii?

Acum oamenii care-și folosesc rațiunea pentru a distruge Timpul și Spațiul se vor opri doar în fața Eternelului Materii cu adevărat indestructibile, din care totul a apărut și în care totul se va întoarce.

Azi, pe la orele 19,00, Pămîntul va putea fi

ÎNTOARCEREA DE PE PLANETA

EI BI

văzut, în sfârșit. Mic, un punct palid în nemărginirea Spațiului... Mai mult de o oră, cît timp l-am putut zări, am stat lîngă hubloul din bibliotecă. Vom ateriza pe Pămînt în mai puțin de o lună, pe 21 aprilie. E din ce în ce mai greu de așteptat, nerăbdarea crește continuu. La ora 20,23 Pămîntul a fost acoperit de globul strălucitor al Soarelui, conturîndu-se pe fundalul negru, mare cît o portocală.

20 Aprilie 2021.

Eram în biblioteca de microfilme cînd căpitanul navei a apărut pe ecran:

— Atențiune, către echipajul navei! Toată lumea la posturi! La orele 21,27 și 00 secunde intră în vigoare regulile pentru intrare normală pe orbită planetară. Ținta: Planeta Pămînt. Numărătoarea inversă începe la orele 21,26 și 30 secunde. Tăcu cîteva minute apoi continuă cu o voce joasă:

— Prieteni, Pămîntul nostru e în fața noastră. Miine dimineață vom fi în stare să intrăm în legătură cu el. Dar nu uitați că s-au scurs 80 de ani pe Pămînt. Aștept de la fiecare din voi să continue să-și îndeplinească sarcinile obișnuite, orice s-ar întîmpla. În orice caz, ca fiecare dintre voi, sper că miine va fi o zi și pentru noi pe planeta noastră.

21 Aprilie 2021.

La ora 07,48 în camera de control izbucni o voce clară, răsunătoare, care ne izbi la fel de ascuțit ca un fascicul laser.

„Aici planeta Pămînt. Am primit codul vostru de identificare. Pretindeți că sînteți cruciatorul spațial «Națiunile Unite ale planetei Pămînt», lansat în zbor interplanetar în direcția planetei Ei Bi în 2005. Echipamentele noastre indică o navă diferită, de origine necunoscută. Așteptăm explicații”.

— Aici căpitanul navei. Observațiile sînt corecte. Aceasta este o navă de pe planeta Ei Bi care a fost dăruită Națiunilor Unite de pe planeta Pămînt. Nava este în exclusivitate sub comanda noastră. Echipajul este același cu al cruciatorului „Națiunile Unite ale planetei Pămînt”. Nu transportăm locuitori de pe alte planete și nu sîntem supuși nici unei influențe străine. Vă rugăm informați imediat pe Președintele Națiunilor Unite de sosirea noastră, parola de identificare în circumstanțe speciale este „Apollo”. Așteptăm răspunsul la parolă. Timp de cîteva secunde lungi, singurul lucru pe care-l puteam auzi erau îndepărtate descărcări electrice, apoi din nou vocea:

— Datele au fost confirmate, explicațiile acceptate. Vă așteptăm în 79 ani, 10 luni și 2 zile. Pe baza vitezei pe care o aveți am calculat că într-adevăr e posibil să sosiți atît de devreme. Aterizați pe Cîmpul E.L.I. punctul 71/08 conform indicațiilor de pe hărțile voastre. Cosmodromul e gata să va primească. Bine ați venit pe Pămînt!

Toată lumea din sala de control zîmbea fericită. Călătoria se încheiase. Pămîntul ne primea cu brațele deschise! Căpitanul Igor întrerupse legătura și comută pe interfon.

— Vă vorbește căpitanul navei. Ordin către Camera Mașinilor. Reduceți imediat viteza la minimum! Ordinul de utilizare a regulilor pentru intrare normală pe orbita planetară se suspendă! Veți fi informați la timpul potrivit despre noua traiectorie. Ordin spre camera de navigație! Calculați o nouă traiectorie a navei în paralel cu mișcarea Pămîntului în jurul Soarelui, la distanța maximă care mai permite menținerea comunicațiilor. L-am privit neștiind ce să cred. Ceva se întîmplase...

Aceeași întrebare a venit aproape simultan din camera mașinilor și cea de navigație:

— Vă rugăm repetați ordinul!

Într-o tăcere absolută, căpitanul a repetat ordinul cuvînt cu cuvînt. Apoi a adăugat: Cer să fie imediat îndeplinit! Convoc urgent adunarea Consiliului navei! Închise interfonul și-și recu obosit mina peste frunte. Mi-am părăsit postul de transmisie. Ceea ce se întîmpla era mult mai important. M-am apropiat de biroul lui Igor și, privind-l cu atenție, i-am zis încet:

— Nu înțeleg. Știu că niciodată nu poți fi destul de precaut, dar mă tem că de astă dată nu ai suficiente argumente pentru un asemenea comportament extremist. Sînt sigur că membrii Consiliului îți vor spune același lucru.

Era în mod evident extenuat, iar în ochi și

RADU GAVRILESCU

în expresia feței nu puteam zări nimic neobișnuit, nelalocul lui.

Igor se uită doar la mine și, fără să răspundă, comută linia de comunicație.

— Alo, Pământul! Așteptăm în continuare răspunsul la parola pentru circumstanțe deosebite. Reglă receptorul, dar doar zgomotul de fond se putea auzi. După mai mult de un minut, aceeași voce de mai înainte anunță:

— Repet. Veți ateriza pe Cimpul E.L.I. 93. Punctul 71/08. Bine ați venit pe Pământ! Igor răspunde cu o voce hotărâtă:

— Așteptăm răspunsul la parolă. Toate instrucțiunile de aterizare au fost amânate până ce primim răspunsul. De data aceasta răspunsul veni imediat:

— Nu e nevoie să așteptați răspunsul. Acționați în conformitate cu instrucțiunile!

— Cer să vorbesc urgent cu Președintele Națiunilor Unite de pe Pământ.

Urmă o pauză lungă ca și cum vorbitorul invizibil își aduna informații suplimentare și instrucțiuni.

— Pe Pământ s-au petrecut schimbări importante. Națiunile Unite au fost dizolvate în urmă cu 8 ani. Acționați conform instrucțiunilor. Pentru o clipă, Igor se uită la fețele noastre, căutând să ne surprindă reacțiile. Pe lângă echipajul obișnuit erau prezenți și toți membrii Consiliului, urmărind cu atenție convorbirea. Pe fețele lor se puteau citi și multe întrebări nepuse. Apoi Igor, liniștit dar ferm, vorbește în microfon:

— Nu accept instrucțiuni de la un calculator oarecare. Cer să vorbesc președintelui oficial al civilizației umane. Ne-am uitat unii la alții cu stupeoare. Un calculator? Cum e posibil? Cum a ajuns căpitanul la aceasta concluzie? Așteptam nervoși replica. Numai zumzetul aparatelor de condiționat aerul puteau fi auzite în sala de control. Vocea ripostă repede, cu același ton, fără să afișeze enervare sau protest.

— Vorbii cu președintele autorizat și responsabil al Planetei Pământ. Nu sunt un calculator oarecare, ci TWE-03 — Calculatorul Central al Biroului Federal al Planetei Pământ pentru crearea și regenerarea de calculatoare, roboți, transformatoare și dispozitive. Funcția mea este aceea de imputernicit central al Pământului. Comunicația cu reprezentanți ai rasei umane este posibilă doar pe Pământ. Toți supraviețuitorii rasei umane și a celor înrudite sînt în rezervații cu atmosferă întreținută. Aveți nevoie de costume de scafandru la aterizare, atmosfera este toxică pentru orice formă de viață care folosește oxigen. Acționați conform instrucțiunilor. Conversație încheiată.

Apoi tot ce se mai auzi era un bîzîit îndepărtat. Capitanul mai făcu cîteva încercări să restabilească contactul — orice informație cît de mică era acum de o excepțională importanță, dar vocea nu se mai auzi. Pământul era tăcut, învaluit în nori.

În cele din urmă, Igor reluă microfonul:

— Ați auzit? Spuse el membrilor Consiliului. Situația este foarte critică și în plus neclară. Unde sînt oamenii? Ce s-a întîmplat cu Națiunile Unite? De ce nu știa calculatorul parola de recunoaștere în circumstanțe extraordinare? Codul era cunoscut doar de Președîn-

tele Națiunilor Unite și de Președintele Comitetului pentru Cercetări Cosmice. Calculatorul nu-l știa pentru că n-a fost programat și pus în funcțiune de aceste autorități. Este evident că acest calculator operează acum independent de oameni. Cine știe în ce scop? Mi-e teamă că avem de-a face cu o formă perfectă de calculator electronic care emite ordine după bunul său plac tiranizînd întreaga planetă. Se pare că Pământul, în atmosfera sa poluată, este acum sub stăpînirea unor mașini care au dobîndit puterea de a se regenera, reproduce și organiza. Aș vrea să aud propunerile dv. în ceea ce ne privește...

M-am reîntors la sistemul meu de transmisiuni. Dacă or fi existînd oameni pe undeva, atunci munca mea ar avea rost. Dar dacă nu mai există sau dacă n-au dispozitivele necesare pentru comunicație? M-am uitat la membrii Consiliului navei. Toți șapte tocmai decideau asupra posibilității ca nu numai nava dar poate întregul pămînt și rasa umană... Am trimis codul de identificare în spațiu și apoi am început să transmit următorul mesaj — din domeniul chimiei organice. Dacă erau cumva oameni undeva, m-am gîndit. L-am trimis repede, cît am putut de repede, mai repede ca oricînd... Cît mai multe informații prețioase de pe planeta Ei Bi trebuie transmise, poate mai există oameni undeva...

23 Aprilie 2021.

De trei zile nava noastră alunecă ușor prin spațiu, cu toate antenele sale îndreptate spre Pământ. Fără încetare, transmitem mesaje oamenilor și analizăm toate sunetele pe care le prindem din spațiu. La început era tăcere absolută peste tot. Apoi, cu o frecvență din ce în ce mai mare, am auzit navele automate care ne urmăreau. Evident, Calculatorul Central luase măsuri. De altfel, din a doua zi, spațiul se umplu de freamătul lor. Șansele să ne prindă erau neglijabile. Era doar o demonstrație de forță. Probabilitatea de a găsi acul în carul cu fin ar fi fost mai mare. Alergam prin spațiu, totuși cu laserii gata de acțiune. Nava acoperită de antene și aparate de tot felul plana în spațiu. În afara comunicațiilor despre războiul automat pe care Pământul îl purta împotriva noastră, spațiul rămînea mut. Nici o vorbă omenească. Nici un sunet. Am renunțat la așteptare cu vreo două ore mai tîrziu decît de obicei, neliniștiți și îngrijorați de ce se întîmplase cu oamenii, cu întreaga rasa umană?

24 Aprilie 2021.

Noaptea trecută n-am putut adormi multă vreme. Era aproape ora 2.00, ora navei, cînd un gînd mi-a fulgerat prin minte. Aproape am alergat la biblioteca de microfilme și din masa de materiale despre planeta Ei Bi am selectat documente despre istoria ei. Studiasem materialele doar superficial, concentrîndu-ne mai mult asupra disciplinelor științifice care mi se păreau de utilitate imediată. Mă gîndisem că le voi studia mai profund pe Pământ, într-o casă pe malul mării, cu soarele, ușoara briză a primaverii și mirosul ierbii tinere pătrunzîndu-mi pe fereastra. În loc de toate acestea am studiat material febril, cu murmurul ușor a

EI BI

RADU GAVRILESCU

aparaturii de aer condiționat în spate, la 250 000 kilometri de Pământ.

Mi-au trebuit mai mult de patru ore ca să termin. Am separat cu grijă toate microfilmele de care aveam nevoie să întocmesc un raport căpitanului, apoi m-am reîntors în cameră și am căzut într-un somn adânc. La ora 9.00 eram în sala de Control. Anticipasem privirea lui Igor plină de reproș și-mi pregătisem cuvintele cu care să-l familiarizez cu descoperirea mea și să-i explic importanța, data fiind situația noastră. El era inginer electronist și nu mă așteptam să fie prea interesat în istoria planetei Ei Bi. Dar el nici nu m-a observat măcar. Toate difuzoarele erau conectate la linia de comunicație și reproduceau vocea întreruptă și neînțeleasă a cuiva care avea desigur o stație radio foarte slabă. Recepționam doar silabe individuale, foarte rar cîte un cuvînt întreg. Dar vocea era fără îndoială a unei ființe umane! Puteam simți asta în fericirea și speranța, entuziasmul și neajutorarea ce o însoțeau. Era mai degrabă un mesaj nearticulat care se pierdea într-un fleșit, se întrerupea.

Apoi apărea din nou.

— Om... mă... rumbe... pri... borin com... estein... lumi... sii... ntreea... netă... mirdo... ceri... maima maibi... siti... tab... dolfi... apu... rele... vius arun... treli... verzi spre... lută... ilsu... minisui... ris.

— Se înregistrează mesajul în Sala de comunicație. Aparent, se repetă același text. Dacă este așa, vom ști în curînd ce înseamnă, vom putea uni aceste silabe dispersate într-un tot, pietricelele într-un mozaic — zise Igor. După mai puțin de 10 minute, comunicația se întrerupse. Numai sunetul îndepărtatelor descărcări electrice se mai putea auzi în difuzoare.

— Hai să mergem în Sala Comunicațiilor, zise Igor.

— Datele au fost introduse în calculator, ne informă primul ofițer al Sălii de Control. Vom avea rezultatul din moment în moment. Apoi lumina care venea de la indicatoarele Calculatului încremeni și Igor comandă: leșirea pe ecranul central!

Șiruri de litere fosforescente de un verde pal apărură pe ecran și toți citirăm înfrigați.

Homo cheamă porumbelul! Știu despre primul zbor în cosmos. Inima este în cer. Puncte luminoase roșii au năpădit întreaga planetă. Amîndouă secerile sînt false. Cea mai mare taie mai bine. Gășiți Tabulae Rudolphinae unde apune Soarele. Vezuvius aruncă trei scînteii verzi spre cer. Salutări de la Kun Ilu președintele.

Am citit mesajul de cîteva ori și ne-am uitat unii la alții stupefiați.

— Nu înțeleg nimic din asta, zise căpitanul. Aparent este un cod. Sau poate că cel care-l transmite...

— Dacă este un cod, atunci nouă ne este transmis, spuse ofițerul din Sala de Comunicații. Sîntem singura navă cu oameni pe aici, un apel către o navă automată s-ar fi făcut cu o serie programată de impulsuri. De asemenea, răspunsul a venit pe aceeași lungime de undă pe care am transmis ultimul nostru mesaj. Luînd toate acestea în considerație, nouă ne-a fost trimis, am tras eu concluzia. Faptul că este codificat înseamnă că este un mesaj important. Și apoi, conține prea multe trucuri ca să fie un mesaj transmis de un telegrafist bîlbîit. Dar ce sistem de codificare o fi folosit? Ce sistem ați folosi ca să induceți în eroare un calculator care trage cu urechea?

— Bine, uitați-vă în toate cărțile de coduri, în special cele vechi, zise căpitanul. Și îndată ce găsiți ceva anunțați-mă! Confirmați și fiți pe recepție! Poate ne mai transmit ceva.

Iar trecură 10 ore și difuzoarele ramaseră mute cu încăpăținare. De la Sala Comunicațiilor ni se transmisese că încă nu se descifrasese mesajul. Era evident că „Homo” de la început înseamnă „om” și că „homini sul furis” — omenirea liberă și independentă — într-o latină nu tocmai corectă. Tabulae Rudolphinae este numele antologiei de texte a lui Kepler din 1621 care în timpul secolului 17 a fost manualul de bază în astronomie. „Unde apune Soarele” ar putea însemna că ar trebui să căutăm o ediție a acestei cărți publicată în Vest, în vestul Europei sau în America, dar nu

aveam așa ceva la bordul navei, nici măcar un singur exemplar. „Vezuvius” este probabil chiar Vezuviu — vulcanul stins din Italia. Dar despre acest, despre „zborul în comun” și „porumbel” și „puncte luminoase” și „seceri false” nu se putea spune nimic.

Dezamăgit, mi-am făcut de lucru în biblioteca de microfilme. Aveam o bănuială că trebuie să fie ceva în mesaj, șirul de cuvinte bănuiam să aibă o logică. Dar care era cheia? Cum aș putea găsi soluția? Am ales câteva microfilme și le-am pus în proiector, sperînd că mă vor pune pe drumul cel bun. Dar după o jumătate de oră eram descurajat din nou. Nu știam nimic mai mult ca înainte. Și atunci privirea mi-a căzut pe macheta crucișătorului Spațial „Națiunile Unite ale planetei Pământ”. Din motive sentimentale o luasem de pe nava noastră care rămăsese pe îndepărtata planetă Ei Bi. Numele era înscris pe proră, dar pe cealaltă parte, partea dinspre perete... da, da... cealaltă parte... Mi-am amintit brusc că era ceva, parcă un desen... ce era? În doi pași am și fost lângă machetă și-am întors-o. Pe cealaltă parte era desenat un porumbel cu o ramură de măsline în cioc — porumbelul păcii! Era clar acum! Noi eram „porumbelul” din mesaj. Dar restul... M-am întors la ecranul central și după ce mi-am copiat textul exact al mesajului m-am așezat cu capul în mâini citindu-l cuvînt cu cuvînt...

După mai puțin de o jumătate de oră eram din nou în Sala de Control. Dintr-o privire mi-am dat seama după fața lui Igor că mesajul nu fusese încă descifrat.

— Replica la parola de identificare în circumstanțe speciale pe care o așteptai de la calculatorul imputernicit este „SOIUZ”, nu-i așa? „APOLLO-SOIUZ” este parola întreagă, nu? I-am întrebat încercînd să par indiferent.

Igor și-a ridicat capul surprins. De unde știi?

— „Știu despre primul zbor în Comun” — am răspuns.

— Hei, asta-i o propoziție din mesaj! țipă el.

— Da, și înseamnă de fapt: „Știu parola și răspunsul ei „Apollo Soiuz” — primul zbor în comun în Cosmos. Și asta înseamnă că cel care ne trimite mesajul este președintele autorizat al Națiunilor Unite, indiferent că organizația mai există sau nu. După cum vezi este vorba de un cod obișnuit, asociativ. Dar totuși, un cod care poate fi compus și decodificat doar de o ființă umană, nu de un calculator!

— Da, bine, și restul mesajului, restul...

— Cred c-am reușit să-l descifrez.

Iată: „Inima” este simbolul casei, al casei unde ne întorcem. „Puncte roșii luminoase au năpădit întreaga planetă” — ce planetă s-a chemat „Planeta roșie” pînă să pună omul piciorul pe ea? „Secera” este simbolul lunii. Care planeta a avut două luni care multă vreme s-au crezut a fi artificiale? Se precizează că trebuie să ne referim la cea mai mare, la vestul unei zone geografice ce poartă numele lui Kepler și „Vezuviu” este probabil numele unui vulcan sau crater. Astfel interpretat mesajul ar suna cam așa: „Omul cheamă nava Națiunilor Unite ale Planetei Pământ. Parola și replica este Apollo-Soiuz Casa voastră

nu mai este Pămîntul, ci Planeta Marte, cel mai mare satelit al său — Phobos, la vest de colina lui Kepler. În craterul stins veți vedea trei puncte verzi. Salutări de la Kun il su — președintele omenirii libere!

Igor suspină adînc. Excelent! Felicitări! Asta trebuie să fie!

Apoi ordonă în microfon: Vă rog așezați harta lui Phobos pe ecranul central. În mai puțin de un minut, mărindu-și treptat viteză, nava noastră se îndreaptă spre Phobos. Singurul loc din Univers unde mai existau visele de libertate ale Planetei Pămînt și unde se țeseau planuri pentru eliberarea sa.

Am stat la tereastră observînd, ca în urmă cu cincisprezece ani, cum globul pămîntesc se topea în depărtare, cu deosebirea că acum nu puseseam piciorul pe el. Acea planetă caldă, albastră, casa noastră cea adevărată, Phobos, care în traducere înseamnă frică este numai un popas în drumul către planeta noastră. Sau acesta va fi locul unde se vor stinge ultimii reprezentanți ai rasei umane, cei care cu atîta mîndrie și-au spus „Homo”. Acolo sînt posibile doar condițiile artificiale de viață, ceea ce înseamnă că doar o mină de oameni trăiesc pe Phobos. Și atunci mi-am amintit de microfilmele care tratau istoria planetei Ei Bi. În agitația ultimelor zile uitasem să-i spun căpitănelui despre ele. Dar experiența și cunoașterea unei civilizații apuse vor putea ajuta rasa umană să se susțină, să se reîntoarcă pe Pămînt, — sau va continua să hoinărească prin Cosmos căutînd un alt loc nou, liber, unde să se așeze un nou Pămînt. Erau multe întrebări fără răspuns, prea multe lucruri necunoscute și numai timpul va putea să-și spună ultimul cuvînt...

Nava își schimbă direcția cu cîteva grade și Pămîntul acoperit de vîlul alb-cenușiu al norilor ieși din raza noastră vizuală. În locul lui se ivi maiestuosul Jupiter; centura cețoasă neîntreruptă de asteroizi dintre Jupiter și Marte se dispersase în mii de milioane de corpuri de diferite mărimi printre care plutea un nor de praf strălucitor. Nava se mai întoarce cu cîteva grade și acum, chiar în fața noastră, se vedea solul roșietic al lui Marte, în spatele orizontului său negru în contre-jour apăru ca o seceră mică Phobos. Ne-am repezit unii la alții strîngîndu-ne în brațe. Cu toată forța motoarelor nava gonea spre micuța Phobos care se rotea rapid, dintotdeauna, peste canalele uscate și craterele circulare cu fundul plat de pe suprafața planetei roșii ce poartă numele zeului războiului Marte.

În Sala de Control, rapoartele și ordinele veneau unul după altul — Sala de navigație, Sala mașinilor, Sala de navigație, din nou Sala de Comunicăție, Sala mașinilor... În sfîrșit, toate calculcele fură terminate, nava era pe drumul cel bun. În mai puțin de 10 minute urma să fim deasupra lui Phobos; va fi în plină zi...

— Apropo, I-am întrebat pe Igor, într-o scurtă pauză, n-am apucat să te întreb, cum ai știut că vorbeai cu un calculator?

— Privește, zise Igor, întinzînd o hartă a Pămîntului.

M-am uitat, Punctul E.L.I. 93,71/08 era chiar

EI BI

în locul unde Oceanul Atlantic avea cea mai mare adâncime, nici o insuliță prin apropiere.

— A ales cel mai potrivit loc ca să ne distrugă — zise Igor. Explozia noastră la aterizare ar fi răsunat ca o bombă teribilă și doar un mic val și rafala caldută de vânt ar fi atins țărnișurile. Și totul s-ar fi terminat.

— Dar, dar ai fi putut să te gîndești că au un cosmoport pe o insulă artificială.

— Și mai era ceva. Aminteste-ți ce-au zis: „Pe baza vitezei voastre am calculat că puteți ajunge așa de repede”. Acum spune-mi ce ființă umană ar putea calcula asta în cîteva secunde? Cîteva minute bune i-ar fi trebuit doar ca să introducă datele în calculator. Era eficient și rațional în cea mai mare măsură, după cum ai văzut, dar nu îndeajuns să ne ducă de nas. Dar noi l-am dus pe ei. Am cîștigat prima bătălie. Dar adevăratul război de-abia începe: omenirea împotriva calculatoarelor și roboților, aceste mașini create de om și scăpate de sub controlul său.

Solul lui Phobos, cu orizontul său rotund mărindu-se, era chiar în fața noastră. Craterul Stickney și stîncă lui Kepler erau încă sub orizont, acoperite de întuneric. Apoi primul inel

al craterei începu să se contureze, întîi ca o elipsă turtită, apoi ca un om, în cele din urmă umplînd întregul ecran. În fundul craterului mai erau încă zone întunecate și nu se zărea nici o lumină. Așteptam cu respirația tăiată — era posibil să fi făcut vreo greșală, sau mesajul însemna cu totul altceva? Sau, în cel mai rău caz — nu însemna nimic? Totul era în zadar, chiar interpretarea mea răstălmăcită a mesajului?

Prima rază de soare căzu pe fundul craterului, partea sa nordică se lumină repede, și jos jos, chiar în fundul craterului, străfulgeră lumina unui ochi verde fosforescent care continuă să împrăstie o lumină palidă, verzuie.

Am respirat adînc și am privit în jur — un suspin de ușurare se auzi în Sala Centrală. Și apoi încă doi ochi verzi strălucitori, sclipiră astfel încît acum formau un triunghi. În același moment o voce umană, clară, puternică, veselă, de foarte aproape se auzi în difuzoare.

„Soiuz cheamă Apollo. Către cei reîntorși de pe planeta Ei Bi. Vă putem vedea. Sînteți chiar deasupra noastră. Pămîntul este neted și tare, puteți ateriza oriunde în zona marcată. Bine ați venit în colonia liberă a Națiunilor Unite ale Planetei Pămînt!”

Și marele Cruciașor spațial de pe planeta Ei Bi care purtase prin spațiu mesajul păcii prieteniei, bunei vecinătăți și înțelegerii, trimis de planeta Pămînt și rasa umană, se pregăti să coboare pe fundul craterului de pe Phobos să înceapă pregătirile pentru război, pentru bătălia nemiloasă ce trebuia dusă pentru eliberarea planetei Pămînt și a întregii rase umane.

GABRIEL MONTESCU

MALUL CELALALT

LINO ALDANI

- UITE CUM FACEM, domnule Edgeworth. Spuneți un număr format din trei cifre.

- Un număr din trei cifre?

- Da, oricare. Fie și din două cifre, dacă vreți. În fine, alegeți un număr între unu și o mie.

Bruce Edgeworth îl fixă o clipă pe doctorul Killpatrick cu o expresie de surprindere, apoi desfăcu brațele, încurcat.

- Ei bine... Nu-i deloc ușor, așa, pe nerăsuflate. Nu știu, aș putea spune 248 sau 715. Ce părere aveți, doctore? Ar merge 715?

- Pentru mine merge foarte bine, zise doctorul Killpatrick. Deci, 715. Iar acum o literă din alfabet, vă rog.

- O literă din alfabet?

- Sigur că da, domnule Edgeworth. Îmi trebuie și o literă din alfabet, oricare. Curaj!

- Să zicem, atunci, M.

- Okay! M-715.

Doctorul Killpatrick se apropie de claviatura selectorului magnetic și răsuci întrerupătorul ecranului pe care apărură instantaneu o lumină violetă, palidă, rece. Apoi apăsă pe piesele claviaturii.

- Veniți, domnule Edgeworth. Subiectul M-715 o să apară imediat, îl puteți observa în voie cît do-

riți. Un joc de copii, e destul să acționați aici, asupra volantului. Deplasările în profunzime nu trebuie să vă preocupe: există un teleobiectiv automat care menține imaginea în focar.

Bruce Edgeworth se apropie de ecran.

Nu văd nimic, zise.

- Jos, în dreapta. Sînt niște stînci și tufișuri, vedeți?

- Da, dar...

- E un exemplar magnific. Uitați-vă numai, domnule Edgeworth. Îl vedeți? Așteptați să măresc imaginea. Uite, cuplez și sonorul. Țineți o mîna aici, deasupra, și mișcați volantul numai în caz că subiectul dă semne că ar ieși din cîmpul vizual.

Mambor-ul se apropie prudent, are coarnele lungi și foarte înalte, corpul suplu e gata să țîșnească la cel mai mic semn de pericol. Ajuns la izvor, se oprește adîlmecînd aerul. Rămîne nemişcat ca o stîncă lîngă țîșnitura ce se revarsă în albia de pietre cenușii, detașat pe fondul norului vaporos de minuscule stropi irizați.

Aer cald, apăsător. E liniștea pădurii tîropite de zădăful după-amiezii; o răsufare sufocată, mono-

tonă ca vuietul slab dintr-o cochilie marină. Din cînd în cînd, tipătul produs de **ugugua** sus, în lumină, rupe tăcerea locului.

Mambor-ul e tot nemîncat, continuă să adîncească azrul, întinzînd să-și afunde botul în izvor. În spatele tufişului de **aramish**, flăcăiandrul Udo face un gest de nerăbdare. Apoi se hotărăşte, dar nu reuşeşte nici măcar să întindă arcul la timp: **mambor-ul** îşi îndoaie picioarele lungi într-o săritură fulgerătoare, săgeata ricoşează pe piatră la vreo doi metri în dreapta animalului lansat în plină goană. Inutil să-ţi mai pui nădejdi într-o altă lovitură. Lui Udo nu-i mai rămîne decît să încerce să-l urmărească; el ştie bine că uneori, cînd aleargă pe un teren accidentat, **mambor-ul** poate cădea, rupîndu-şi un picior.

Udo se repede pe pantă în jos, se fereşte de pietrele ascuţite care ies din pămînt, iuţeşte pasul, dar prada îi scapă; **mambor-ul** galopează acum pe un teren ierbos, moale şi neted, încît obţine cîrînd un avantaj categoric.

Dezolat, Udo se opreşte. E learcă de sudoare, pe cînd inima îi bate ca nebună, iar soarele îl orbeşte. La marginea desişului e o zonă umbrăsoasă unde abia adie un vînticel capricios. Sub enormele frunze albastre ale arborilor **karanoa**, Udo se trînteşte vlăguit, îşi răsucesce corpul în iarbă umedă, zace pe spate. Mai tîrziu, cînd sîngele şi-a încetat cursa nebună, iar aerul nu-i mai arde gîtul şi pieptul, Udo înaintează alene pe poteca din pădure, un tunel de smarald al cărui capăt e tocmai pe malul rîului. Loa stă acolo, pe mal, ghemuită în faţa unui foc mic, şi ţine în mînă o ţepuşă de os la capatul căreia a înfipt un peşte. Mirosul puternic de carne prăjită ajunge pînă la Udo chiar împotriva vîntului.

A mai văzut-o pe femeie sînd în chiar acelaşi loc, însă întotdeauna a evitat-o fără vreun motiv prea limpede. Dar acum Udo se apropie nerăbdător, tropăind prin iarbă ca să-i atragă atenţia. Loa rămîne nemîncată chiar şi atunci cînd Udo ajunge atît de aproape încît mai-mai să-i atingă umărul. Abia îşi întoarce capul: o privire ambiguă, amestec de uimire şi înfumurare.

Udo nu-i inspiră teamă: nu-i decît un băiat, înalt şi musculos, dar fără lumina aceea agresivă ce străluceşte în ochii bărbaţilor din tribul său.

- Ţi-e foame? întrebă femeia, coborînd privirile.

Udo mormăie ceva, îşi strîmbă nasul gîdilat de aroma peştelui prăjit pe jarul încins.

- Eşti Loa, nu-i aşa? Loa, din tribul lui Ark.

Femeia nu răspunde. Atunci Udo face un gest ca de supărare.

- Ce cauţi aici? întrebă cu o voce hotărîtă. Ai tai sint acolo, dincolo de pădurea cea mare. Ce faci aici, singură, pe malul rîului?

Loa îi întinde ţepuşa cu peştele care fumegă. Apoi se ridică, face cîţiva paşi pînă la riu, se învîrte în jurul unui par înfipt în apă. Scoate un coş plin cu peşti.

- Uite! exclamă atîţată. Uo i-am prins.

Îşi viră o mînă în coş, iar peştele aruncat pe mal saltă înnebunit. Udo se grăbeşte să-l imobilizeze cu piciorul. Şi astfel, timpul trece încet şi liniştit. Udo şi femeia sînt tot lîngă foc, mîncînd preocupati sînd faţă în faţă, iar din cînd în cînd se prîdesc în ochii umezi şi adînci.

Apoi Udo spune:

- Azi era cît pe ce să-l vînez. Era cel mai frumos şi cel mai mare **mambor** din pădure. Dar

MALUL CELALTEI

Într-o zi o să-l prind, o să-l duc alor tăi şi tu ai să vii atunci cu mine, ne vom întoarce aici să vînam şi să pescuim, iar tu ai să dormi lîngă mine, pentru totdeauna. Pînă cînd ingerii albi ne vor chema pe malul celălalt, în raiul cel adevărat.

Udo şi Loa. Printre frunzele verzi şi azurii, nevăzute păsări de sticlă cîrpesec neliştite. Rîul curge lent, maiestuos; sus, un **Ugugua** dă ocoluri prin cerul pe care străluceşte puternic un soare portocaliu.

- Satisfăcut? întrebă doctorul Killpatrick închizînd aparatul.

Bruce Edgeworth se întoarce încet, cu privirea goală, buimac. Fu pe punctul de a spune ceva, dar doctorul i-o luă înainte.

- Credeţi-mă, mai bine decît aşa n-aţi fi putut alege. M-715 e într-adevăr un exemplar superb. Şi acum, veniţi cu mine, domnule Edgeworth. Trebuie să împlinim nişte formalităţi. Pe aici, vă rog.

- Ascultaţi-mă, doctore. Eu...

- După asta, domnule Edgeworth. Dupa.

Doctorul Killpatrick îl luă de braţ şi îl conduse prin coridorul cu pereţii tapetaţi în plastic de un alb îngheţat.

- Faceţi-vă comed, zise, deschizînd uşa unui birou foarte luminos.

Edgeworth intră ezitînd. În încăpere, lîngă un masiv fişier metalic, o femeie stătea în picioare.

- Dînsa e doctoriţa Elaine Bixby.

Schiţă o umbră de surîs şi se lăsă să alunece în fotoliul de lîngă birou.

- Vad că fişa dumneavoastră personală e deja completată, zise doctorul ciocnînd în masă cu stiloul. Bun. Şi celelalte acte sînt în regulă. Trebuie doar o semnătură aici, în josul paginii, domnule Edgeworth.

Bruce Edgeworth abia aruncă o privire spre formularul alăstru pe care doctorul îl strecurase în faţă. Scurtă capul, scurt.

Doctorul Killpatrick zîmbea încurcat. În picioare lîngă el, tînăra femeie înţepenise şi ea într-o atitudine de evidentă nemulţumire.

- Nu semnez nimic, zise Edgeworth pe un ton hotărît. Am de gînd să plec cît mai repede, pricepeţi? Compania voastră m-a înşelat cu mişcăvie.

- Glumii, domnule Edgeworth.

- Nu glumesc deloc. Pliantul vostru publicitar nu-i deloc zgîrcit în informaţii, le oferă chiar şi pe cele mai nesemnificative. Se trece însă sub tăcere lucrul cel mai important...

- Care anume, domnule Edgeworth?

- Faptul că **kindus**-ii nu sînt animale, ci oameni. Lucrul ăsta organizaţia voastră nu l-a spus niciodată.

- Ajunge! îl întrerupse sec doctorul Killpatrick. O faceţi, sau vă lăsaţi păgubaş. În situaţia în care vă aflaţi, orice discuţie mi se pare inutilă. Acesta e formularul care trebuie semnat.

Edgeworth se ridică brusc, congestionat.

- Am spus nu, n-am să semnez nicînd. Sînteţi nişte ucigaşi, asta sînteţi. Ucigaşi!

Bătuse uşor. Cîteva ciocnături discrete în tăbla

ușii metalice. Apoi intrase cu capul sus, poziție statuară, cu sinii provocatori vîrți într-un tricou prea lăptos de corp. Pusese fișa albastră lângă divan, pe măsuta din treștie împletită, apoi se așezase, picior peste picior. Iar atunci cînd el, ca smulgîndu-se din letargie, se apropiase pentru a se cufunda leneș într-un alt fotoliu, Elaine începu să vorbească, întîi cu voce scăzută, aproape în șoaptă, apoi pe tonuri tot mai provocatoare și insinuante.

Edgeworth o privea cînd încruntat, cînd în mod vizibil plictisit.

- Și așa, ați vrea să plecați cît mai repede! spune doctorița Elaine, făcîndu-i cu degetul un semn de amenințare glumească.

Edgeworth incuviință.

- Scuzați-mă, domnule Edgeworth, dar eu nu vă înțeleg. Sau, mai bine zis, înțeleg și apreciez sensibilitatea dumneavoastră, totuși nu pot să vă aprob decizia. Ați făcut o călătorie lungă și costisitoare, ba chiar și neplăcută. Să vii de pe Pămînt pînă aici, pe Igea, cu toate acele furtuni magnetice presărate în drum... De ce vreți să renunțați tocmai acum?

- V-am spus. Nu știam că **kindus**-ii sînt oameni.

- **Kindus**-ii? Greșiți, domnule Edgeworth. E a doua oară că faceți această afirmație cu totul neîntemeiată. **Kindus**-ii sînt animale, vă asigur de asta...

- Da, animale care vorbesc. I-am auzit, scumpă domnișoară. N-am priceput o vorbă, de acord. Dar e de ajuns că vorbesc, exact așa cum facem noi.

- Asta nu înseamnă nimic. Și delfinii vorbesc, dar tot animale rămîn. Sau cîinii? Nu-i același lucru cu cîinii? Chiar și găinile și boii sînt în stare să comunice cu semenii lor, știința a stabilit asta cu absolută certitudine. Iar atunci? Ar trebui prin urmare să renunțăm la friptură și la biftecuri? Domnule Edgeworth, scrupulele dumneavoastră mi se par cu adevărat excesive!

- Poate. Mie mi se par exagerate comparațiile dumitale zoologice. Excesive și înșelătoare. Am urmărit **kindus**-ii de aproape, pe ecranul selectorului magnetic. Am văzut prea bine cît de impresionant omenesc le era aspectul, i-am auzit vorbind, i-am văzut folosind focul, am văzut un bărbat și o femeie care se iubeau...

- Vă repet că nu sînt oameni. Dealtfel, nu există nici o Constituție sau vreun articol legislativ care să-i considere astfel.

- Prin forța lucrurilor! Această planetă aparține Companiei Igea. Pentru voi, cei care ați ocupat-o, nu-i decît o posesiune colonială, o creșcărie exploataată prin toate mijloacele tehnice. Într-adevăr, cinismul nu vă lipsește deloc.

- Vă rog, domnule Edgeworth. Nu e momentul să începem o discuție de acest fel. Cu atît mai mult cu cît, ca industriaș, ca mare industriaș, nu veți fi, desigur, tocmai dumneavoastră cel care neagă avantajele liberei inițiative.

Pentru o clipă Edgeworth rămase descumpănit. Privirea femeii era în mod manifest provocatoare, ca o sfidare clară, lansată de pe o poziție imbatabilă.

- Divagați, domnișoară, încercă să-i dea replica. Nu-i nevoie de o lege scrisă ca să-i consideri oameni pe niște indivizi absolut identici cu noi.

Elaine Bixby surise. Avea dinți foarte regulați,

albi și deși.

- **Kindus**-ii sînt animale, repetă pe un ton absent, aproape scandînd silabele. Trebuie să vă obișnuiti să le tratați aspectul uman ca pe un simplu accident. Haideți, domnule Edgeworth. Sîntem aici ca să vă ajutăm, nu ca să vă tragem pe sfoară.

Edgeworth izbucni:

- Sînteți plătită ca să vorbiți astfel!

Indispoziția domnișoarei Bixby ținu doar o fracțiune de secundă.

- Sigur, sînt plătită. Dar dacă Compania Igea ar fi așa cum insinuați, o companie necinstită, n-aș accepta banii lor. Am și eu scrupulele mele, domnule.

Edgeworth se ridică încet, se apropie de imensa ușă de sticlă care dădea spre grădină. Rămase mult timp în picioare, întors cu spatele.

- Nu mi-a plăcut sistemul, zise apoi, țepăn, continuînd să se uite afară.

- Poftim?

- Jocul acela cu trei cifre. Nu mi-a plăcut.

- O formalitate, domnule Edgeworth. E preferabil ca alegerea să fie lăsată pe seama întîmplării, mă înțelegeți.

- Da... Dar de ce trebuia să mă uit pe ecran? Scena aceea... E încă aici, săpătă înăuntru, nu reușesc să mi-o scot din minte. Era absolut necesar să-l văd pe **kindus**? Să-i spionez mișcările, intimitatea? Spuneți-mi.

- Clientul are acest drept. Ați plătit deja un avans. Înainte de a achita restul se cuvine să vedeți, marfa.

- Înțeleg. Totuși...

- Exagerați, domnule Edgeworth.

Doctorița Bixby se îndreptă spre rezervorul de apă, umplu un pahar, apoi scotoci în poșetă.

- Luați asta, zise, întinzîndu-i o pastilă și paharul.

- Ce-aveți acolo?

- Un calmant.

Edgeworth se mișcă acum ca un somnambul, cu o serie de gesturi executate mecanic, cu ochii rătăcind peste tot în tentativa de a scăpa de cei ai lui Elaine. Apucă paharul, înghite cu greu pastila. Apoi se întoarce din nou, fruntea îi atinge geamul, o mîna bîjbîie pe plasticul ușii batante.

Elaine e în spatele său, foarte aproape, mai-mai că-i simte respirația pe gît, parfumul subtil și tulburător. Dacă ar vrea, s-ar putea întoarce s-o strîngă în brațe. Un gînd nepotrivit, nu tocmai justificabil în împrejurarea aceea.

Tăcerea e stînjenoasă, greu de suportat. Edgeworth înghite cu greu.

- **Kindus**-ul... murmură cu o voce absentă. Cum îi dați de urmă? Vă duceți în pădure să-l capturați?

- Nu, domnule Edgeworth, **kindus**-ul va veni singur. Fiecărui exemplar, încă de mic, îi aplicăm un dispozitiv... Ei, e cam mult de explicat. E vorba de un microreceptor, nu mai mare decît o monedă. Fiecare **kindus** poartă unul aici - spune doctorița punînd mina la ceafă - lîngă ureche, ascuns sub piele și reglat pe o lungime de undă personală. E suficient să trimiți semnalul...

- Și **kindus**-ul se supune? Ce anume îl face să vină?

- Să zicem că instinctul, domnule Edgeworth.

Iarăși o lungă tăcere. Și iarăși parfumul acela care îndeamnă gîndul la o lungă cursă de respin-

geri și acceptări. Apoi Edgeworth simte o ușoară apăsare. Mina femeii s-a lasat pe umărul său.

- Domnule Edgeworth...

Plăcută, ademenitoare, vocea frânge ultima rezistență.

- Mîine... Totul va fi în regulă mîine seară. Tehnica noastră e foarte avansată, o să vă întoarceți într-o stare perfectă după numai douăzeci și patru de ore. După aceea, va trebui să rămîneți o săptămînă sau două pentru controale, însă vă asigur că aici, pe planeta Igea, n-o să vă plictisiți, am construit grădini suspendate și piscine magnifice. Și o să vă țin chiar eu companie...

- Cum a mers, Elaine?

- Ca de obicei.

- A semnat?

- Încă nu, dar e o chestiune de minute. I-am lăsat formularul albastru în cameră. Trimite pe cineva să-l ia, să zicem, peste o jumătate de oră.

- Un tip capricios, nu?

- Nici vorbă. A cedat imediat. Toți sînt la fel, doctore Killpatrick. Ei știu prea bine că n-ar supraviețui dacă le-am transplanta ficatul unui morun sau rinichii unei pantere. O știu, dar cînd văd **kindus**-ii se simt obligați să joace comedia.

Doctorul Killpatrick zîmbi.

- Edgeworth ăsta părea totuși foarte decis să renunțe. Cum ai reușit să-l convingi?

Doctorița Bixby dădu din umeri.

- Are ficatul putred, canceros. Ar muri în decurs de șase luni, și știe asta, are numai patruzeci de ani, e putred de bogat, și dorește mult, mult de tot să trăiască. N-a fost nevoie să risipesc prea multe cuvinte. Domnul Edgeworth era deja convins înainte ca eu să fi deschis gura.

- Bine, aprecie doctorul Killpatrick. Ocupă-te dumneata de programarea mașinii chirurgicale, iar eu voi avea grijă să-l chem imediat pe **kindus**.

Se apropie de radiosector, formă pe claviatură combinația corespunzătoare siglei M-715, apoi conectă brusc circuitul oscilatorului catodic.

Flăcăiandru Udo se opri în aceeași clipă. O undă sonoră, intensă și blind învăluitoare, i se răs-pindi în creier încît el uită pe loc de vînătoare, de **mambor**, de focurile tribului său. Chiar și de Loa, a cărei imagine pâli și se pierdu ca în ceață. Udo începu să alege: o fericire mai mare îl aștepta în casa îngerilor albi, pe malul celălalt al râului.

Traducere: DOINA OPRIȚA

FACTORUL LIMITĂ

(URMARE DIN PAG. 280)

- Într-adevăr, spuse Scott, gînditor, probabil că au dat de o problemă prea complicată chiar și pentru această mașină.

- Și au pornit să găsească o altă planetă mai mare, continuă Taylor, pe care să-și poată permite un calculator mai mare.

- Sună plauzibil, zise Scott, să o ia de la început cu răspunsurile pe care le-au aflat aici și cu scheme și tehnici perfecționate.

- Și acum, zise King, rasa umană preia totul. Lawrence îl privi cu asprime.

- Asta nu-i treaba noastră, King. Noi sîntem cercetași și ne-am încheiat misiunea. Plecăm în altă parte.

Ridică sacul cu echipament de pe sol și și-l atîrnă pe umăr.

- Sînteti gata de plecare? întrebă el.

Cu zece kilometri mai sus, Taylor se aplecă spre balustrada rampei pentru a mai privi uimitorul mecanism ce se găsea sub el. O lingură căzu din sacul său împachetat neglijent și căzu în adînc. Îi ascultară căderea multă vreme, pe gînduri, ca și cum ar fi căzut ei înșiși. Și chiar după ce ultimele vibrații se stinseseră, ei își mai imaginau căderea lor.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

(URMARE DIN PAG. 301)

brîu vegetal care, așa cum desluși Ludwig cu ochi de profesionist în timpul manevrelor de aterizare, era înconjurat la rîndul lui de un gard și de posturi de pază.

Coborîră cu toții și se îndreptară în grup spre singura clădire cu două nivele. La cîțiva pași de ușă, Ludwig Repka se opri și, întorcîndu-se spre locotenentul N'dola, spuse cu tulburare în glas:

- Domnule, cred că am ghicit... Cîți ani au trecut de cînd ne-am executat misiunea?

Locotenentul ezită o clipă, apoi se hotărî:

- Optzeci și doi de ani! Îar Namibia e independentă încă din secolul trecut. Vă veți obișnui cu gîndul... Și pentru noi e inexplicabil ce s-a întîmplat cu dumneavoastră... În ultimii patru ani am reperat nouăsprezece cazuri.

- Optzeci și doi! Doamne-Dumnezeule, cum se poate așa ca asta?! se lamentă Ludwig, în timp ce MacGregor, lovind cu pumnul său păros în canalul ușii de care își sprijinise fruntea, striga cu voce gîtuită:

- Asta-i răzbunarea păsării Wandoo! Răzbunarea Păsării Rok a coloranților!...

- Gura, soldat! se auzi atunci glasul tunător al Hienei.

Cei doi înlemniră. În cadrul ușii stătea chiar temutul colonel Schröder.

- Gura! repetă el, apoi duse conspirativ degetul la buze: Șșșș! E o mistificare comunistă aici! E mina rușilor, le mai spuse el în șoaptă, clipind semnificativ din ochiul drept, după care se repezi printre cei doi piloți, ocoli cu dexteritate grupul poliștilor și cu mîinile larg desfăcute începu să alege peste gazonul verde, imitînd uruitul motoarelor de avion, păcănitul elicopterelor și răpăitul rafalelor de mitralieră.

SUMAR:

● Anticipația (Editorial), p. 3 ● An-
cheta S.F., p. 6 ● Știința la frontie-
rele cunoașterii, p. 21 ● Bursa ipote-
zelor temerare, p. 40 ● Literatură S.F.
de A. Mironov, p. 48 ● Înaintea pleca-
rii de Siegmund Erker, p. 50 ● Ce vine
din adâncuri de Daniel Drode,
p. 51 ● Un animal fantastic de Viorel
Pîrligras, p. 63 ● Galaxia S.F., p. 66
● Mașina se oprește de E.M. Forster,
p. 102 ● Comandă de Ioan Popa,
p. 115 ● Contactul de Danuț Ungu-
reanu, p. 123 ● Jupiter Cinci de Arthur
C. Clarke, p. 124 ● Sînt imensă, con-
țin mulțimi de Melisa Michaels, p. 136
● Protezoaurii de Gh. Paun, p. 137
● O decizie grăbită de Florian Miciu,
p. 145 ● Planeta noastră de Eduard
Hamilton, p. 146 ● Fericitul Adam de
Ovidiu Bufnilă, p. 150 ● O astronavă
de piatră de Lisa Tuttle, p. 152 ● Întîl-
nire neașteptată de Ilija Djerekarov,
p. 160 ● Dragii mei loști de I.M. Mi-
hail Ionescu, p. 163 ● Implicația iu-
irii de Hoshi Shinichi, p. 166 ● De la cate-
dra de Horia Arama, p. 168 ● Partida
de șah de Sorin Liviu Sighișanu, p. 169
● Măști, oamenii sînt spărgi, mier-

curi, oamenii sînt cercuri de Philip
José Farmer, p. 177 ● Playback de Da-
niel Manole, p. 186 ● Codemus de
Tor Åge Bringsvaerd, p. 188 ● Meda-
lion Alexandru Ungureanu, p. 194
● Gen conex, p. 199 ● Argumentul
Guranda, p. 208 ● Salvarea vieții de
Mihail Puhov, p. 210 ● Medalion
Radu Pinte, p. 213 ● Poem S.F. de
Alexandru Pecican; Am putea, desi-
gur... de Nina George Dăian, p. 216
● Retro S.F., p. 217 ● Sufletul pave-
zei de Titus Filipaș, p. 242 ● Datoria
de Danuț Ungureanu, p. 248 ● Dimi-
neață senină după o lungă noapte de
Ghenadi Melnikov, p. 249 ● Ars
Amatoria, p. 252 ● Medalion Rodica
Bretin, p. 253 ● Întoarcerea acasă de
James Tiptree jr., p. 263 ● Cordoba
stelelor de Viorel Pîrligras, p. 272 ●
Agresiunea nocturnă de Eduard
Jurist, p. 277 ● Factorul limită de
Clifford D. Simak, p. 278 ● Regii nisi-
purilor de George R.R. Martin, p. 281
● Medalion Marcel Luca, p. 297 ●
Întoarcerea de pe planeta Ei Bi de Mi-
livoj Andjelkovic, p. 302 ● Malul celălalt
de Lino Aldani, p. 309.

ALMANAH ANTICIPAȚIA

ALMANAH REALIZAT DE REVISTA "ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ", EDITAT DE C.C. AL.U.T.C.

Redactor șef: IOAN ALBESCU
Redactor șef adjunct: GHEORGHE BADEA
Redactorul-almanahului: MARIA PAUN
Prezentarea grafică: arh. ALEXANDRU ANDRIES
Corectura: ELENA IONESCU
Tehnoredactarea: ARCADIE DANELIUC
Coperta I: ALEXANDRU ANDRIES
Coperta a II-a: BOGDAN MĂLINESCU

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚA ȘI TEHNICĂ”,
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI